

IJA # 1498

חק לישראל ספר בראשית

Ḥoq le-Yiśra'el Sefer Be-Reshit

Lemberg, 5634 (1874)

قطعة شظية مرئية من كتاب مجلدّ
visible fragment from bookbinding

חק לישראל

ספר

בראשית

חלק ראשון

אשר הבין החכם השלם והכולל כמוס' יצחק ברוך מ"ו
אשר מצא כתוב בכתבי הרב ר' חיים וויטאל ז"ל :
עם הוספות מסו' ד"ר יוסף דוד אוולאי הקלף' בעט ספר

יוסף לחם

וספתנו עתה ספר אדנות חיים מרבינו
אשר אביו של רבינו יעקב בעל הטורים זצ"ל :

ויתר הטעות מפורש

ביריעה החוברת

לעמבערג

Chock Israel

בדפוס של הנגידה המפורסמת אשת חיל מרת פעסל באראבאן תחי

שנת תרל"ד לפ"ק

LEMBERG Druck und Verlag von Pessel Balaban 1874

אמר המדפנים

ישמחו הפשות וירוו הקצבות שהגיע זמנה אל ביתם כרכה לכולם זיה
זה ספר חק לישראל זכרה המשולשת מקרא ומשנה וגמרא . וסוד
ה' ליראיו וזריתו להודיעם דברי הזוהר הקדוש כפי אשר יקד בזוהר דנהורא
הרב האר"י ז"לה"ה . באספקלריא המאירה . בכל יום מעין זכרותו
ערוכה בכל ושמורה . ואחריו קס הרב הגאון איש אלהי מוהר"ר חיים
יוסף דוד אזולאי וליקט ליקוטים נחמדים מספרי מוסר והלכה
פסוקה מהרמב"ם ז"ל וישם אותם יוסף לחק לכל יום וגם משנה וגמרא
וכו' . ליום הששי : וראשון שבכל דור ודור יחפש כל מדפים להמלא
חדשות לרווח פני תבל תנובה ולהמשך לבב בני ישראל לתורה ולתעודה בדברים
נחמדים לכל יום ויום מעין המאורע הוספתי ספר מצות השם נחלק
על סדר היום כדי שכל אחד יהיה קבוע בלבו פירוש התורה והמלות כחתימתן
מסיני : והוספה השניה השלמת הסדרה והתרגום
וההפטרות כדי שבנקל אחר יום הששי ישלים חיוב הקבוע לו שנים
מקרא ואחד תרגום ואלי יאמר לכשאפנה אשנה: והוספה השלישית
הכי נכבד הוא עיקר תוספת י"ט על המשניות כי כל אפון שלא היה
מטרת כוונת האר"י ז"לה"ה לתת חק לישראל שיהא תורתם דומה עליהם
כמשוי ובאמירה בעלמא ילאו כי זאת אולי יולק בתורה בזבזים ובכתובים
אשר הם קלי המושג לא כן במשנה אשר בעיון קל לא יבא אל הכוונה הנאותה
ובלי ספק היתה כוונתו ראויה להבין דברי המשנה על צוריה ואם הראשונים
היתה לצן פתוח כפתחו של אולם וכו' אכן כמלא מחט סדקית כמה מהמשניות
סתומות בני פירוש בעל תו"ט וגם כמה פעמים חיקן דברי הר"ב ברטנורה
כמו שכבר נודע למשגב תועלת הספר הזה כי רבה הוא לכן למען זכות את
הרבים לקיים מצות ל ע ס ו ק בדברי תורה להבין המשנה והר"ב ברטנורה
על צוריו היה נמוך מאד להדפיס עיקר תו"ט זה לעומת זה אשר בזה ימצא
מרגוע לנפשו כולל בקיצור כל דברי תו"ט שהבנת דברי המשנה והר"ב ומעשה
הביטו וראו אל תפארת הספר והדרו וכל מעלותיו ותועלתיו ומתרו והביאו
זכרה המשולשת לבתיכם . ואל תחוסו על כספיכם :

דברי המדבר לכבוד התורה ולומדיה : המדפנים

חק לישראל

ספר

בראשית

חק ראשון

כי חק לישראל הוא להנות בו תמיד בכל יום בבקר בבקר לקיים מצות קביעת התורה על פי מה שנמצא
כתוב בכתב איש אלהים קדוש הרב ר' חיים ווייס אל זלה"ה ע"ס בוצינא דגהורא אריה דבי
עלאי הרב הגדול המס

וליקט לקוטים נחמדים
וס יוסף לחק לכל יום
נקראים בשם .

ואחריו קס
מספ
יום . וגם לקט
ובעת הוספנו
הסדר
יום ביומו . והש
בדפוס של
באן תחי

לעמבערג

שנת תרל"ד לפ"ק

fragment/insert found with book إدراج وجد(ت) مع كتاب

חק לישראל

ספר

בראשית

חק ראשון

כי חק לישראל הוא להגות בו תמיד בכל יום בבקר בבקר לקיים מצות קביעת התורה על פי מה שנמצא כתוב בכתב איש אלהים קדוש הרב ר' חיים וויטאל זל"ה ע"ם בוצינא דנהורא אייה דבי עליא הרב הגדול המקובל האלהי ז"ל יצחק לוריא זל"ה. סדרו והמינו כשולחן הערוך החכם השלם והכולל כמפורר יצחק ברוד נ"י:

ואחריו קס הרב הגאון איש אלהי מוהר"ר חיים יוסף דוד אזולאי. וליקט לקוטנים נחמדים מספרי מוסר והלכה פסוקה מהרמז"ס ושאר פוסקים וישם אותם יוסף לחק לכל יום ויום. וגם לקט ליום הששי משנה וגמרא וקבלה ומוסר והלכה פסוקה והמה נקראים בשם.

יוסף לחק

ובעת הוספנו שלשה מעלות נכבדות הנחוצים מאד למעלת הספר. האחת השלמת הסדרה והתרגום והפמרה והשני ספר מצות השם נחלק לכל יום ביומו. והשלישי עיקר תו"ש דברי המשנה על בוריה ולבל יחסר כל בו: ועל מה אדניהם הוטבעו מבואר בהקדמה:

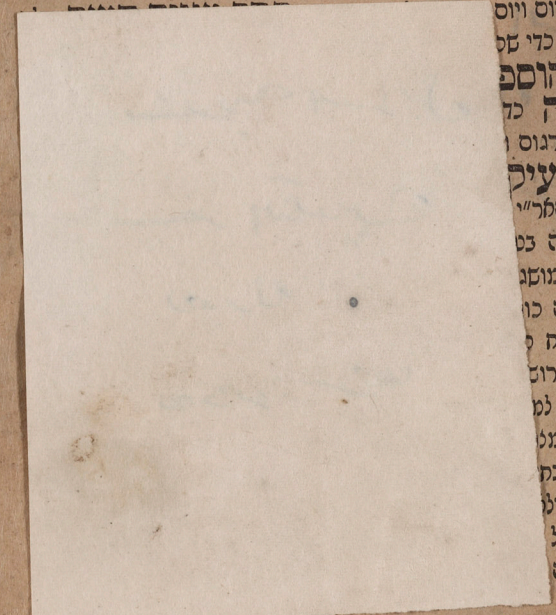
בדפוס של הנגידה המפורסמת אשת חיל מרת פעסיר באראבאן תח"י

לעמבערג

שנת תרל"ד לפ"ק

אמר המדפיס

ישמחו הנפשות ירידו הלצבות שהגיע ברכה אל ביתם ברכה לכולם ביה זה ספר חק לישראל ברכה המשולשת מקרא ומשנה וגמרא. וסוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם דברי הזוהר הקדוש כפי אשר יסד בוצינא דנהורא הרב האר"י ז"ל. בלסקלריא המאירה. בכל יום זעין ברכותיו ערוכה בכל שמורה. ואחריו קס הרב הגאון איש אלהי מוהר"ר חיים יוסף דוד אזולאי וליקט לקוטנים נחמדים מספרי מוסר והלכה פסוקה מהרמז"ס ז"ל וישם אותם יוסף לחק לכל יום ויום וגם משנה וגמרא וכו'. ליום הששי: וראשון שכלל דור ודור יתפשט כל מדפיס להמציא חדשות לרעות פני תבל תנובה ולהמשיך לבב בני ישראל לתורה ולתעודה בדברים נחמדים לכל יום ויום על סדר היום כדי ש... מסוי: והוספה וההפמרה כד מקרא ואחד תרגום הכי נכבד הוא עיקר מטרת כונת האר"י כמשוי ובאמירה ב... אשר הם קלי המושג ובלי ספק היתה כו... היתה לבן פתוח ס... סתומות בני פירוש כמו שכבר נודע למ... הרבים לקיים מל... על בוריה היתה נח... מרגוע לנפשו כולו הביטו וראו אל ברכה

דברי המדבר לכבוד התורה ולומדיה: המדפיס

قطعة شظية / إدراج وجد(ت) مع كتاب fragment/insert found with book

משפט הקריאה

יהיה משפט הקריאה לעולם כהקרא פסוקי תורה בין ביום בין בלילה
הקרא הפסוק שני פעמים הקרא ופטם אחת תרגום אבל
כהקרא נביאים וכתובים א"ל נקרות אלא פעם אחת מקרא ופעם אחת
תרגום ואם שכת או נאסם יום אחד ולא קרא הסדר של אותו יום אין לו
תשלומים ביום שלאחריו אלא יקרא הקריאה של אותו יום שהוא עומד בו
ר"ל שאינו מתקן בקריאה של יום השני מה שהיה לו לתקן ביום שבער זה
אין לו תקנה אלא לעולם כדי לתקן מה שצריך לתקן ביום צ"ל צריך לקרא
הקריאה של יום שבער תחלה ואח"כ יקרא הקריאה של אותו יום ואם לא יעשה
כן נמלא מעוות כל אותו השבוע וה' יכפר בעדו. וכן אם אירע שבוע אחד
של שני פרשיות מחזרות א"ל נקרות באותו שבוע הסדר של שני הפרשיות
אלא יקרא הסדר של הפרשה הראשונה שבהם אבל אם אירע שפרשה אחת
נקראה בשני שבועות כגון שחל בה י"ט או בשלשה שבועות כגון שחל
יום ראשון של פסח ביום שבת לבני חולה לארץ שנמלאה הפרשה של אותו
שבוע נקראה בשלש שבועות או צריך לקרות בכל שבוע ושבוע מאותם
השבועות הקריאה של אותה הפרשה שלא נקראה עדיין בשבת צבור:

ארחות היום

הסמוך בלבבך ושמע עצה וקבל מוסר ותהיה זריז לעשות כל מה שמוטל עליך לעשות
ומכל משמר נצור לבך: מה אל תקום ממתוך כאיש עצל כי אם בזריות כדי לעבוד
ליוצרך: מט אל תאחר לרוץ מהר אל בית התפילה ושמרת רגליך פן יהיו מטונפות אל
תשים לבך אחרנית בשעת התפלה והתכוין לברך ליוצרך: נ אל תדבר בלעגני שפה ובלשון
אחרת כל עת שהחזן מתפלל ותענה אמן: נא אל תנשה פגיעת המת שתבוא פתאום
ותזכור מעמד הדין: נב אל תתעסק במצוה כדי לקבל פרס ואל תרחק מן העבירות מפני
העונש רק עבוד מאהבה:

ליום רביעי

נג אל תתרושל במצות אם בא לידך ותעשנה לשי"ש בלא איחור: נד אל תתעצל
בברכת הלבנה שאם לא זכו ישראל אלא להקביל פני שכינה בכל הדין דים: נה אל תעשה
דבר שילעגו הבריות שדרכם להעלים הטובות ולגלות הרעות: נו אל תקלה אביך ואמך ואל
תצער אותם כבודם כפי יכולתך כל ימיהם: נז אל יהיו פניך זעומות נגד עוברי' ושבים וקבל
אותם בפני' מאירים: נח אל תשכה להעניק להם צידה ולעשות ליהם ותנחמם בדברים:
נט אל תשים עיניך למי שעלה לעושר יותר ממך אלא למי שהוא תחתך: ס אל תבדל
לקצוף משום דבר והארך אפך פן תאבד את חכמתך: סא אל תוציא ממך עקשות פה וניבול
פה כי על כל דברך תבא כמשפט: סב אל תחזיק כעסך עם חבירך יום אחד ותכנע לפניו
לבקש ממנו מחיל' קודם: סג אל תדבר בצואר עתק ואל תעז מצה שלא לקבל עליך
יאות שמים: סד אל תשיב למחרפך ולמזבזך ותשים יד לפה ושתוק פן יחם בלבך: סה אל
תתעבר על ריב לא לך כי לסוף הם ישלימו ביניהם ואתה תשאר בכעס: סו אל תתנאה על
הבריות ותהי' שפל רוח וכעפר שהכל דשין בו: סז אל תהי' בו לכל אדם ולכל דבר שאין
לך אדם שאין לו שעה ואין לך דב' שאין לו מקום: סח צדק צדק תרדוף כי רודף צדק
וחסד ימצא היום וכבוד ואל יחסר ממחצית השקל בכל שנה בפעם א' ובכל חדש ובכל
שבוע כפי מסת ירך ובכל יום לא תחסר מתנה מועטת לכל הפחות קודם תפלה ואם הגיע
למעשר תתן ויהי טרף בבירך בכל אשר תמצא יריך לגמול הן לחיים הן למתים הן לעניים
הן לעשירים: סט רצה באשר ירצ' ויוצרך שמה בהלךך אם מעט ואסרהרבה והתחנן לפני
תמיד להטי' ללבך לעדותיו ובשאר דרכיך השלך על יי' והבך ואל יקשה בעיניך מלהוציא
לכבוד השבת ויום טוב בכל הצריך והשתדל לכבדם ולקבלם מבעוד יום ולהתענג בהם באכילה
ושתיה וחציו לבית המדרש' וכבדהו בכניסתו וכציאתו לערוך שלחן במוצאי שבת: ע א
תישן כעצל שינה רבה ותרגיל את עצמך להקיץ בהגין החמה ולקולו הציפור קום ממיטתך
עא אל תתפלל בלא נקיות כפים ובלא טהרה כי תפלתך לא תהיה נשמעת: עב לא תתפלל
כי אם בכוונות הלב ובנחת כדי שישמע האוזן' עג אל תשכה צור ילדך ומחוללך ובכל דרכיך
דעהו ותביאהו לנגד תמיד:

ליום חמישי

עד אל תרבה לשמוח וזכור כי רוח חייך אתה נוצר מעפר ואחריתך רמה: עד א
תאמר על שום מצוה אעשה אותה למחר שמא לא תסנה לעשות: עו אל תפרד מהגיות דממה
ומסר ותתאבק בעפר רגלי' חכמי' ותתחכם: עז אל תניח דרך השירות אף על פי שמתעורר
עליך ואל תיבוש לדבר מצוה: עח אל תקפץ יריך מליתן תמיד אל העניים ולאבינוני' ומבטוח
אל תתעלם: עט אל תאחר לרוץ ולמהר ולהכין לפניהם שלחן ולהם כי שמא הם רעבים:
פ אל תתעצל להביא מעשר אל בית האוצר כי מתן בכתר יכפה אף: פא אל תביט למי שיש
קטן ממך בעבודה וביראה כי אם לגדול ממך: פב אל תרים יריך על חבירך ואף אם הוא
מקלל את אביך ואת אמך בפניך: פג אל תוציא דבה ולשון הרע על שום בריה ואל תהיה
ורכילות: פד אל תהי' נבהל להשיב בעזות למי שאמר דברים אשר לא טובי': פה אל תישמע
בחזק קולך ואל תהי' צווח כבהמה ודבריך יהיו בנחת: פז אל תלביץ פני חבירך ברכוס
העושה כן אין לו חלק לעולם הבא: פח אל תראה יכולת נגד שום אדם אם ירך נבחרתו לא
תדע אם תחלוש: פח אל תרדוף אחר הכבוד ולא תעלה במעלה שאינה ראויה לך: פט אל
יבדוד בני אדם פן יבעט וישפילך: צ אל תרף ירך מלבקש רעים ואוהבים ואל ימנעו לראות
שונא אחד: צא אל תגנה מקח חבירך ואל תחליש דעתו כי זה מנהג לחסירי דעתו עב א
תאמר צדקתי ותירא שלא תקבל שכרך בעה"ז: צג אל תסה את חבירך מדרך מלך:

ארחות חיים

דעה כגון מסית ומדיח וכיוצא בזה: צד אל תאכל אכילה נסה עד שתמלא כריסך כי הרבה חלאים באים על רוב אכילה: צה אל תהי בסוכאי יין בזוללי בשר פן תשכח את בוראך ותחליא: צו אל תשיל אימה יתירה בתוך ביתך כי הרבה קילקולים באים על רוב מורא: צו אל תתייחד עם שום אשה חוץ מאשתך ואמך ובתך ואפי' עם שתי נשים: צה אל תשבח אשה ביפיה ובטוב מעשיה ואשריה השומעים: צט אל תתן תפארת לעצמך ואל תיקר גופך בעיניך ותקטין את עצמך: ק אל תבהל מעשיך: קא אל תרבה לדבר בדברים המועילים ובלא נזק כי אם בקוצר לשון: קב אל תרף ירך לקנות לך חבר נאמן ושומר אותו ואל תאבדהו כי טוב:

ליום ששי

קג אל תפתח את חבורך בשפתי חלקות ובחניפות ואל תדבר בלב ולב: קד אל תכעיס לשום אדם כי אין אדם שאין לו שעה: קה אל תתחבר לאדם רע וחושא וכעסן וכסיל פן תביא כלומות עליך: קו אל תעלה ברעך לנצח את החכם כי לא תרבה על חכמתך חכמה: קז אל תהי קפדן לדבר מועט נגד שום אדם פן תלקט שונאים על חנם: קח אל תהי להוט לדעת הסתרים שבין אדם לחבירו ודבר המכוסה ממך: קט אל תעש בסתר מה שתבייש בגלוי ואל תאמר מי רואני: קי אל תחשוב עון למי שיבא להתנצל לפניך אם אמת ואם שקר: קיא אל תסמוך ליד מתנת בשר דם ותעבוד לבקש מזונותיך: קיב אל יהי ממון שלך חביב עליך יותר מגופך כמו לעבוד על המכס וללכת יחודי: קיג אל תתן בלבבך קנאה שזו היא חולה רעה שאין לה רפואה: קיד אל תרגיל לישבע על גופך ואפי' על דבר אמת: קיט אל תאחר לעשות תשובה שלימה ולבקש רפואה לחולי נפשך: קיז אל תעמול לרוח ואל תשמע דברים בטלים: קיח אל תכנה שם רע כי המכנה שם לחבירו אין לו חלק לעולם הבא: קיט אל תבטח בעשירך כי הבוטח בעשירו מלקט שונאים ויכשל תחת שונאיו: קכ אל תהי סרבן אל אנשי עירך לבטל רצונך מפני רצון אחרים: קכא אל תרגיל עצמך לאכול חוץ מביתך עם קיבוץ הרבה שלא לסעודת מצוה: קכב אל תשכר גופך להשתכר מיין פן תחיה מגונה ותנבל את פיך ותתחרט: קכג אל תכעס באשתך ואם רדקת אותה בשמאל קרב אותה בימין בלא איחור: קכד אל תבזה את אשתך וכבד אותה ותסירנה מן החשא: קכה אל תהי רגיל לישב עם הלצים פחותי הנפש פן יחטיאוך: קכו אל תתעצל לבקש חכמה וליסר את חבורך בסתר ודוך כבוד: קכז אל תדבר בלא עתו ובדבר שאין בו תועלת ושומר פתחי פיך: קכח אל תדבר עם מהולל ומשוגע שלא יקבל דבריך ויבזה אותם: קכט אל תהי כפוי טובה וכבד כל מי שפתח לך פתח לבקש די סיופק: קל אל תוציא מפיך דבר שקר וכוז והיה נאמן לכל אדם ואפי' לנכרי: קלא אל תתעצל להקדים שלום לכל אדם ואפי' לנכרי מפני דרכי שלום: קלב אל תרגיל עצמך לעמוד כי אם אצל חכם ושמע והאזין דבריו: סליק הנהגה אשר תקן הרב רבינו אשר זצ"ל:

ליום השבת

אורח חיים למעלה למשכיל למען סוד משאול מטה: א שיריש מעשר מכל ריוח שיביא ה' ותעלה ידו: ב שיתן מיד לצדקה אשר תשיג ידו ולבסוף כל חודש ולסוף כל שנה זהב וחצי: ג שיתפלל ערב ובוקר בכל יום עם הציבור: ד שיניח תפילין בכל יום: ה שיקבע מזוזה בכל שעריו ביתו המחויבים במזוזה: ו שיקבע עתים לתורה: ז שיהיה נאמן במשאו ובמתנו בדבורו: ח שיכבד לומרי תורה בכל יבולתו: ט שיוכיח את עמיתו ולא ישא עליו חטא: י שידון את חבירו לקף וזכות: יא שימחול בכל לילה קודם שילין לכל מי שהטא לו בדברים: יב שישתדל להכניס שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחבירו: יג שיהייר את בני ביתו על התפלה ועל מילת ידים ועל ברכת הנהנין: יד שיפרע התמיד בכל ששי: טו שילמוד הפרשה בכל שבוע שנים מקרא ואחד תרגום ופירושי רש"י ז"ל: טז שיקרא אגרת התשובה שהיבר רבינו יונה ז"ל בשבוע שיחול ראש השנה ופירושי רש"י ז"ל: טז שיקבע סעודה שלישית בכל שבת אחר מנחה: יז שיכבד את השבת כברכת ה' אלהיו אשר נתן לו: יח שישמח בחיבתו בכל מצאוי שבת ויאכל אפי' דבר מועט: יט שישמח לחבירו בכל מה שיצטרך ובעניניו ובדבריו: כא שיתודה בכל לילה קודם שישן מלבד הלילות שהן אסורות בהספד ובתענית ויתאבל על עונות ועל אורח גלותו ועל חורבן בית מקדשו ותפארתו שיבנה ב"ב: כב שיעשה יום א' תענית בכל חודש ביום שקורין בתורה ואם לא יכול להתענות שיתן שני פשיטין לצדקה: כג שיקיים בהצנע לכלכל מעשיו הטובים כי הוא עבודת ה' ותכרך הנבחרת והרצוי לפניו: סליק

תפלה לאומרה קודם קריאת התורה

לשם יהוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו ליהרא שם י"ה ביהודא שלימ בשם כל ישראל ולאקמא שכינתא מעפרא הרני קורא בתורה שהיא כנגד תפארת דועיר אנפין שבו ג' כלים דג' בחינות נפש רוח נשמה יהוה כלי החיצון דנפש י"ה יהו יהוה כלי אמצעי דרוח: יוד הא ואו הא כלי פנימי דנשמה ובחינת אורות מקיפין שהם יתירה היה י"ה ב"ה בנקודת הולם לעשות לה מרכבה ויהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתוכך את רוחי ונפשי שיהיו ראויים לעורר מיין תתאין ע"י קריאת התורה הזאת ואל יעכב שום הטא ועון והרהור רע את קריאת התורה הזאת ויהי נועם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה דינו כוננה דינו כוננהו: ברוך יי לעולם אמן ואמן:

יכוין לה"כ בימודים סגלמרים כסע"ל כסער ד' מידי יום ציומו ולא יוליא סוס סס מפיו רק יכוין ככ"ל:

תפלה לאומרה קודם קריאת נביאים

לשם יהוד קוב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ליהרא שם י"ה ביהודא שלימ בשם כל ישראל ולאקמא שכינתא מעפרא הרני קורא בנביאים שהוא כנגד נצח הוד דז"א שבהם שלשה כלים של שלשה בחינות נפש רוח נשמה צבאות כלי החיצון דנפש צ צ"ב צב"א צב"א צבאות כלי אמצעי דרוח יהוה כלי פנימי של נצח אדני"י כלי פנימי של הוד בחינת נשמה דבחינת אורות מקיפין שהם יתירה היה של נצח י"ה ב"ה ושל הוד י"ה ב"ה נקוד חריק וקבוץ לעשות לו מרכבה ויהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתוכך את רוחי ונפשי ונשמתי לעורר מיין תתאין ע"י קריאת הנביאים הזאת ואל יעכב שום הטא ועון והרהור רע את קריאת הנביאים הזאת ויהי נועם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה דינו כוננהו ברוך יי לעולם אמן ואמן:

תפלה לאומרה קודם קריאת כתובים

לשם יהוד קוב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ליהרא שם י"ה ביהודא שלימ בשם כל ישראל ולאקמא שכינתא מעפרא הרני קורא בכתובים שהוא כנגד יסוד דועיר ומלכות נוקבא דועיר שהם שלשה שמות בבחינת שלשה כלים נפש רוח נשמה ש"יין דל"ת וי"ד כלי החיצון דנפש ש"יין דל"ת ש"יין דל"ת וי"ד כלי אמצעי דרוח יאהדוניה כלי פנימי דנשמה א"ל"ף דל"ת גו"ן יוד כלי החיצון דמלכות דנוקבא דועיר ובבחינת אורות מקיפין וי' הו וו הו היה יתירה דיסוד דז"א יהוה היה יתירה של מלכות נוקבא דועיר אנפין לעשות מרכבה להם: ויהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתוכך את רוחי ונפשי שיהיו ראויים לעורר מיין נוקבין ע"י קריאת הכתובים הללו ואל יעכב שום הטא ועון והרהור רע את קריאת הכתובים הללו ויהי נועם אדני אלהינו עלינו ומעשה דינו כוננה עלינו ומעשה דינו כוננהו: ברוך יי לעולם אמן ואמן:

תפלה לאומרה קודם לימוד משנה

לשם יהוד קוב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ליהרא שם י"ה ביהודא שלימ בשם כל ישראל ולאקמא שכינתא מעפרא הרני קורא משנה שהוא סוד מטטרין שביצירה שהוא אותיות משיה ומשה עולה א"ל שד"י והם גימטריא רצון ונשואו קס"ד קס"א כזה יו"ד יו"ד ה"י יו"ד ה"י ויו"ן יו"ד ה"י ויו"ן ה"י א"ל"ף ה"י יו"ד ה"י יסוד אבא גו יסוד אמא לתוריד שפע מאבא זאמא מבריאה ליצירה ותכליל יצירה בכריאה והיא תרד מבריאה ליצירה שלש' שמות אה"ה כזה א"ל"ף ה"י יו"ד ה"י א"ל"ף ה"ה א"ל"ף ה"א יו"ד ה"א ה"א ה"א ה"א ה"א ה"א ה"א ה"א ה"א חמשים שערי בינה הנקראת משנה שהם י"ה אדני"י מטטרין והריני בסדר זרעים בסדר דנוקבא דועיר שני פעמים א"ל במלואו כזה א"ל"ף למ"ד א"ל"ף למ"ד (וכשהוא לומר סדר מועד דועיר) והריני בסדר מועד שהיו בנסוד דנוקבא דועיר שבו שם אלהים (וכשהוא לומר בסדר נשים יאמר כך) והריני בסדר נשים שהוא בתפארת דנוקבא דועיר שבו שם צבאות (וכשהוא לומר בסדר נזיקין יאמר כך) והריני בסדר נזיקין שהוא בנצח דנוקבא דועיר

תפלה קודם לימוד משנה

שבו שם א אל : (וכשהוא לומר בסדר קדשים יאמר כך) והריני בסדר קדשים שהוא בהוד
דנוקבא דועיר שבו שם א אל אלהי אלהי אלהים : (וכשהו לומר בסדר טהרות יאמר
כך) והריני בסדר טהרות שהוא ביסוד דנוקבא דועיר שבו שם שדי להעשות לה מרכבה :
והי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתוכך את רוחי ונפשי שיהיו ראויים לעורך מיין
נוקבין על ידי קריאת המשנה הזאת והי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שאוכה לבחינת
נשמה דבריאה אותיות משנה ואל יעכב שום הטא ועון והרהור רע את קריאת המשנה
הזאת והי נועם וגו' :

תפלה לאומרה קודם לימוד הלכה

לשם יהוד קוביה ושכינתיה בדחילו ורחימו ליהרא שם יייה ביה ביחודא שלים בשם כל
ישראל ולאקמא שכינתא מעפרא הריני לומד הלכה שהוא אותיות ה כל"ה לקשר
שם אדני שהוא הכלה העליונה בעשרים וארבע קשותי כלה כדי לחברה בבעלה והריני קורא
בסדר ורעים שהוא בסדר דנוקבא דועיר אנפין שבו שם אל במלואו אלף למ"ד (וכשהוא
לומד הלכה בסדר מועד יאמר) והריני קורא בסדר מועד שהוא בגבורה דנוקבא דועיר אנפין
שבו שם אכדס"ם : (וכשהוא לומד הלכה בסדר נשים יאמר כך) הריני בסדר נשים שהוא
בת"ת דנוקבא דועיר אנפין שבו שם השתפ"א . (וכשהו לומר הלכה בסדר נויקין יאמר
כך) והריני בסדר נויקין שהוא בנצה דנוקבא דועיר אנפין שבו שם ב"ם . (וכשהוא לומר
הלכה בסדר קדשים יאמר כך והריני בסדר קדשים שהוא בהוד דנוקב' דועיר אנפין שבו שם
ש"ד שדי) (וכשהוא לומר הלכה בסדר טהרות יאמר כך) והריני בסדר טהרות שהוא ביסוד
דנוקבא דועיר אנפין שבו שם במוכין להעשות לה מרכבה והי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי
אבותי שתוכך את רוחי ונפשי שיהיו ראויין לעורך מיין תתאין ע"י קריאת הלכה הזאת ואל
יעכב שום הטא ועון והרהור רע את לימוד הלכה הזאת והי נועם אדני אלהינו עלינו ומעשה
דינו כוננה עלינו ומעשה דינו כוננה ברוך יי לעולם אמן ואמן :

גוד יסוד ה' להלכה ויכון כסס י"ה כנירוף ח"ב כוס :

אֵיה בִּיה גִּיה דְּיה הָיה וְיֵה זֵיה חִיה מִיה יֵיה כִּיה לִיה מִיה גִּיה
סִיה עִיה פִּיה צִיה קִיה רִיה שִׁיה תִּיה

תפלה לאומרה קודם לימוד הקבלה

לשם יהוד קוביה ושכינתיה בדחילו ורחימו ליהרא שם יייה ביה ביחודא שלים בשם כל
ישראל ולאקמא שכינתא מעפרא הריני לומד בספר קבלה (פלוגי) שהוא כנגד תפארת
דועיר אנפין דעולם האצילות שבו שם מ"ה כזה יו"ד ה"א וא"ו ה"א לעשות לו מרכבה והי
רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתוכך את רוחי ונפשי שיהיו ראויים לעורך מיין תתאין
ע"י קריאת ספר הקבלה הזה והי נועם אדני אלהינו עלינו ומעשה דינו כוננה עלינו ומעשה
דינו כוננהו . ברוך יי לעולם אמן ואמן :

בראשית יום א תורה

לסמך מנ"ס ח"א יהוה נפס י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נשמה יהוה מים יסודס ה דמלוי הה סל
סס כ"ן טבעטס כניקוד סילס :

בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ : א בְּקִדְמֵיַן בְּרָא יי ית
שְׁמַיָא וַיִּתְּ אַרְעָא : ב וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוֹ וּבְהוֹ וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי
תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמַּיִם : ג וְאֶרְעָא הוּת צְדִיָא
וְתַקְנִיָא וְחֹשֶׁךְ אֶרְעָא פְּרִישׁ עַל אֶפֶי תְהוֹמָא וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי
מַיָּא : ד וַיִּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר :
וַיִּאמֶר יי יְהִי נְהוֹרָא וְהוּה נְהוֹרָא : ה וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת־הָאוֹר
כִּי־טוֹב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ : ו וַחֹזָא יי ית
נְהוֹרָא אֶרֶץ טָב וְאֶפְרִישׁ יי בֵּין נְהוֹרָא וּבֵין חֹשֶׁךְ : ז וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ לַיְלָה וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
אֶחָד : ח וַיִּקְרָא יי לְנְהוֹרָא יוֹמָא וְלַחֹשֶׁךְ לַיְלָה וַיְהִי
רְמֵשׁ וְהוּה צֶפֶר יוֹמָא חָד : י וַיִּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ
הַמַּיִם וַיְהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לַמַּיִם : יא וַיִּאמֶר יי יְהִי רְקִיעַ בְּמִצְעוֹת
מַיָּא וַיְהִי מִפְרִישׁ בֵּין מַיָּא רְמִיָא :

נביאים ירמיה לב

לסמך מנ"ס ח"א יהוה נפס צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דנלל אדני נשמה
דסוד יְהוָה מים יסודס דללל יְהוָה מים יסודס דסוד אל סס כ"ן טבעטס :

א בְּהִיאמֶר הָאֵל יְהוָה בְּוֹרָא הַשָּׁמַיִם וְנוֹשִׁיָהֶם רְקַע הָאָרֶץ
וַצִּיאֲצִיָאָהָ נִתְּן נִשְׁמָה לְעַם עַלְיָה וְרוּחַ לְחַרְכִּים בְּהִיא בְּדִנְן
אָמַר אֱלֹהִים עֲלֵמָא יי דְבָרָא שְׁמַיָּא וְתַרְנֻן שְׁבָדִיל אַרְעָא
וְדִירָהָא יְהִב נִשְׁמָתָא לְעַמָּא דִּי עָקְהָ וְרוּחַ קְדָמְתָרְכִין בְּהָ :
ב אֲנִי יְהוָה קְרָאתִיךָ בְּצַדִּיק וְאַתְּוֹן בִּיהוֹאֲצִרָה וְאַתְּוֹן לְבָרִית

מצודת דוד

(ה) ונועיסס . סוד נעס אוחס לסווס : לחוסל : רוקע .
טקס את סלחן וסוליס לאללוס סס סלמחיס כולס : נעס עלוס
אל העס אשר סס עלוס נתן נשמה ואל אשר סברווס
סעסלסכיס כס נתן רוח סחווי : (3) קרלמך . בלדק .
(ה) סלל ס' . בעל דין ובעל רחמים : בורל סמיס . חוסלס
כמון סקיע על שמי וסח"כ נעס אוחס : רוקע . לשון וירקעו :
ולאללוס סיווליס סעסס : נשמה . נשמה סמיס : ורוח .
קרנעס : קרלמך . לטעיס סול אומר : וסלרד כסילרמך

בראשית יום א

עם לאור גוים : אָנָּא יי רביתך בקשוט ואתקפית בידך
 ואתקננד ואתננד לקים עם לנהור עממין : ד לפקה עינים
 עורות דחוציא ממסגר אסיר מבית פרא ישבי חשך : לפתחא
 עיני בית ישראל דאנון בסמן מן אורייתא לאפקא גדותהון
 מביני עממא דאנון דמן לאסירין ודמפרקחון משעבוד
 מלכותא דאנון עגינין פאסירי קבר : ד אני יהנה הוא שמי
 וכבודי לאחר לאאתן ותהרתי לפסילים : ד אָנָּא יי הוא שמי
 ויקרי דאתגלתי עליכון לעם אוהרן לא אתן ותושבחתוי
 לפרחי צלמא : ה הראשנות הנהבאון וחדשות אני מגיד
 במרם תצמחנה אשמיע אתכם : ה קדמיתא הא אתאה וחדתן
 אָנָּא מחוי עד לא אתן אבסר יתכון : ו שירו ליהנה שיר חדש
 תהלתו מקצה הארץ יורדי הים ומראו אים וישביהם : ו שבחו
 קדם יי תושבחתא חדתא אמרו תושבחתיה מסיפי ארעא
 נחתי ימא ומלאה נגנן ויתביהון :

רש"י

שתכס את עמי לברית וכלהיר להם : לפקות : לפתוח
 ובזכות התור' ולא חסורים ממסגר צעת הגאולי : ותקלתי
 לא אתן לפסילים : הראשונות שהנענות להצרתם :
 הסג בלאו : שמרתי הנענותי : ועתה הדעות אחי מגיד
 לעמו : מקלה הארץ : מכל האומות : וירי הים : פורשי
 בספינות : ומלוואו : הקבועים בים :

מצודת דוד

על המשות יאמר מה שקראתי בשםך ע"י הנביאים הוא
 בלדק ודבר המתקיים : ולחוק בידך יאחזו בידך להגיד
 אותך על כל : ולחוד : אחי אשעור אותך : ואתך
 לברית עם : אתו הכה בידך להסב עמי לברית לקיים התור'
 והמור' : לאור גוים : להאיר עיני הגוים כולם לדעת שה'
 הוא האלהים : (ג) לפקות : מי שנתעוררו עיניו מלרעות
 פועל ה' אתה תפתחה ותשכילם : להוליל את ישראל החסורי'
 (ד) הוא שמי : העוהוד לי לה עם הפסילים
 שאין שמש מיוחד להם כי יקראום בשם אלה והוא אל האם : וכבודי וכי' לא אתן עוד כבודי לאחר כי עד הנה על מה
 שלא עשיתי משפט בגאומות עניי אחר הפסילים וכבודי אותם במקום שהי' ראוי לכבודי אחי אבל מעתה אעש' משפט ולא
 יכדו עוד לפסילים : ותהלתו : מלת לא עומדת במקו' שהים לומר לא תהלתו לפסילים ר"ל מה שראוי להלל אחי לא
 יהללו לפסילים כמלאו וכפל דברי בתי' : (ה) הראשונות הנבואות הראשונות שנבאחי על סהרוב הסג כבר באו :
 והדעות : עתה אחי מגיד חדשות שלא שמעתי עדיין והוא הגאולי העתודי : צטרם לתלמי' ר"ל עד לא התחיל'
 להתגלות אשמיע אתכם : (ו) שירו לה' : אז ישירו לה' שיר חדש ותהלתו יבי' נשמע מקלה הארץ : וירי הים :
 השורשים בים והבריות הממלאים את הים גם המה יהללו לה' : אים וישביהם : האים עלמם היושבים בהם יהללו
 לה' והוא ענין מגיל' כי אין האים והבריות בעלי דיעה ודבור להלל וכן נאמר ברות ויפתחו ק' (תהלים ל"ח) :

כתובים משלי כח

להסמך מוסר ומלכות דז"ח שין דלת יוד נפס שין שיודלת שיודלת יוד רוח יאדונהי נשמם דיקוד
 א אד אדני נפס אדני רוח ארף דלת נגויד נשמם דמלכות יף דף וף דף היה יחידה דיקוד
 ידורה מים יחידה דמלכות אל סם ב"ן שבעשים :

א משרי שרמה בן דוד מלך ישראל : א מתרזי דשרמה בר
 דוד מלכא דישראל : ב דדעת חכמה ומוסר להבין אמרי בינה :

רש"י

לדעת חכמה ומוסר המשלים האלו אמר לטודיע לבריות
 שיהיו עמלים בתור' שהיה חכמי' ומוסר וכו' : דק' :
 כי את התור' המשיל ללשה עושה והמיוות לזוי וכן כריב
 הדברים :

מצודת דוד

(ח) משלי שגמם : ר"ל אלה הם המשלים אשר אמר עליהם
 כי את התור' המשיל ללשה עושה והמיוות לזוי וכן כריב
 הדברים :

בראשית יום א

ב למדע חכמתא ומרדוואתא לאתבין אמרי ביונתא : ורקחת מוסר
 השבך צדק ומשפט ומשרים : ב למקברא מרדוואתא דשוכלא
 צדקתא ודינא ותריצותא : ו לתת לפתאים ערמה לנער דעת
 ומזמה : ד למתן לשברי ערימותא ודמלא ידיעתא ותריצותא :
 ה ישמע חכם ויוסף לקח ונכון תחברות יקנה : ה ישמע חכמימא
 ויוסף מדעא וסוכלתנא מדברנותא יקנה : ו להבין משר
 ומליצה דברי חכמים וחידתם : ו למתבינא מתראה ופדאאתא
 ומרי דחפמי ואוהדתהון :

מצודת דוד

הדברים אלו בדרך משל : (ג) לדעת : תועלת הדברים
 לטודיע לכני חכמי' ומוסר ולהו במשל למען הבין
 לזולת דברי ביני כי הוא מבווא גדול לקלות הסבני' :
 (א) לקחת : ללמוד מוסר מתוכם : דק' : הוא עבודת
 האלהים : ומשפט : מה שגין אדם להבירו : ומשרים :
 דבר המדות והסגת האדם : לתת : הדברים הנאמרים
 פה יועילו לתת לשועים ההתכונות להסיר הפחיות מלפס :

רש"י

ממונו . ומשפט : לשפוט חמת : ומשרים : הוא הפשרי' .
 ערימי' חכמי' : לנער : המנוער מכל : מזוימי' מתחבת
 עלה : ישמע חכם : המשלים האלו : ויוסף : על חכמתו :
 לקח : למוד : ונכון : מוסרף על ידיעת חכם : להבין .
 שיתנו לב להבין במקרי' שני הדברים המשל והמגיל' : את מה
 המשיל למגיל' : וחידותם : דורשי רשומות :

ומהשכ' ר"ל נעת' והשוכ דבבר עד לא ישמי' : (ה) ישמע חכם : ר"ל וגם לחכם ויעילו הדברים כי כשומעם יוסף
 עוד למוד מדעתו והבין יק' ע"י החבולות והם דברים עמוקים בעיון רב דקות המחשבי' : (ו) להבין משל ומגיל'
 ר"ל הדברים האלה נאמרים על שני דרכים להבין את המשל ר"ל מה שהמשיל אל המגיל' וגם את המגיל' עמו' כשלאמר
 בהמשלה להשמר מזוי' והמור' להמשיל על המיוות הסג יש להבין בה להיות מוסר ממינות גם מחש' זמי' ולתוספת
 ביאור אמר דברי חכמים וחידותם ר"ל : הדברים האמורים בהם מלא והמוסר בדרך חודם :

עיקר תוי"ש

משנה ברכות פרק א

ברטנורה

מאימתי כו' . סוף אקרא קאי דכתיב
 (דברים ו) ודברת עם וגומר בשבךך
 ובקומך משם למד שהזוה על אדם לקרות שמע
 צערב ובצוקר ושאל עכסיו מאימתי זמנו ומדכתיב
 בשבךך ברישא הקדים
 של ערביה . גמ' :

כרי אמצעי דהסד דמלכות דיצירה ארף

למד ארף למד

כאימתי קורין את שמע
 בערביה משעה שהכהנים
 נכנסים לאכול בתרומתן עד סוף
 האשמורה הראשונה . ד"ר אליעזר
 וחכ"א עד חצות ר"ג אומר עד
 שיעלה

כפרתו נעכבתו מלאכול בתרומה : עד סוף האשמור' הראשונ' .
 שהלילה נחלקת לשלשה משמרות (ג) ומשם ואיך לא מקרי תו זמן ק"ש דכתיבה ולא קרינא
 ביה ובשבכך ומקמי' ללח הכוכבים נמי ימנא : הוא ולא זמן שכיבה והמקד יעני' וקורין ק"ש של ערביה מצעור
 ויס סומכים אהא דר' יהודה דאמר לקמן בפרק חפלת הסחר חפלת המנחה עד פלג המנח' שהיא שעה
 ורביע קודם הלילה וק"ל דעביד רבי' יהוד' עביד ומיד כשכלה זמן
 חק ישראל ח"א

בית

המנחה מחמיל זמן ק"ש של ערבית : עד שיעל עמוד השחר . דכל הלילה תקרי זמן שכיבה והלכה כרוב גנליאל שגם חכמים מודים לו . ולא אמרו עד אולם אלא כדי להרוסיק את האדם מן העבירה . ומיהו לכתחלה

משהגיע עונת ק"ש של ערבית דמתחילין דהיינו מאלף הכוכבים אסור לספור וכ"ש לישן עד שיקרא ק"ש ויתפלל : מעשה שבאו בניו מבית המשת . בני רבן גנליאל שמעיהו לרבנן דאמרי עד אולם וכי קאמרי ליה הא דפלגי רבנן עקל דוקא קאמרי עד אולם ותו לא ויחיד ורביס הלכה כרביס או דלמא רבנן כותף סבירא להו והאי דקאמרי עד אולם כדי להרוסיק את האדם מן העבירה אמר רבנן כותף ס"ל . (א) והא דקאמרי עד אולם כדי להרוסיק את האדם מן העבירה וקייבוס אסא לקרות : ולא זו בלבד . כולם נולדו דר"ב הוא דאמר לבניו הקטן הלבנים . של קרבנות : ואיברים . של עולת תמיד של בין הערבית שמוקד על הלילה דכתיב (ויקרא ו) היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד (ד) הנקר : וכל הנאכלים ליום אחד . כגון תודה והטאת ואש וכו' . דהם נאכלים ליום ולילה זמן אכילתן עד שיעלה עמוד השחר והוא המביא לידו ותר : אם כן למה אמרו חכמים עד הצות . נק"ש ובאכילת קדשים אכל בהקטר חלבית ואכריס לא אמרו בו חכמים עד אולם ולא נקט ליה הכא אלא להודיע שכל דבר שמצאו בלילה כשר כל (ה) הלילה : כדי להרחיק את האדם מן העבירה . שלא יבא לאכלן אחר שיעלה עמוד השחר ויחסייב ביה וכן נק"ש שלא יאמר עדיון יש לי שהו ותעבור עונתה : (ב) בין תכלת ללבן . בין טוטי תכלת לחוטי לבן טעמיה . פי' אחר גיזת אמר למר טעמה תכלת ויש בה מקומות שלא נקלט הטבע ופה וטאר לבן : בין תכלת לברתי . אבט תכלת קרוב לגוון של כרתי כריסין שקרוין פרו"ש בלג"ז : עד שלש שעות . ביום . עד סוף טעם שלישי שהיא רביע היום בזמן שהימים והלילות שוים . ועגולס זמן ק"ש הוא עד רביע היום בין שהימים ארוכים בין קצרים . וכן הא דתקן לקמן תפלת השחר עד ד' שעות ביום היינו עד שלש שעות . וד' שעות דנקט לפי ששלים היום הוא ד' שעות בזמן שהימים והלילות שוין . וכל מקום שמזכר במשנה כך וכך שעות ביום ע"ד זה אלה לירך לסבוב ולדון . זה הנבטי מפירושי הרמב"ם ונתקבל לי . וטעמא דר' יהושע דאמר עד שלש שעות ביום שכן דרך בני מלכים שאין עומדין עמוטתן עד סוף טעם שלישי ורמנא דאמר ובקומך עד טעם שכל בני אדם עומדים עמוטתן קאמר והלכה כרבי יהושע (1)

בניו מבית המשתה . אמרו לו . לא קרינו את שמע . אמר להם אם לא עלה עמוד השחר חייבין אתם לקרות . ולא זו בלבד . אלא כל מה שאמרו חכמים עד הצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר . הקטן הלבנים ואברים . מצותן עד שיעלה עמוד השחר . וכל הנאכלים ליום אחד מצותן עד שיעלה עמוד השחר . א"כ למה אמרו חכמים עד הצות . כדי להרחיק את האדם מן העבירה : (ב) מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן רבי אליעזר אומ' בין תכלת לברתי (וגומר) עד הנץ החמה . רבי יהושע אומר עד שלש שעות שכן דרך בני מלכים לעמוד בני שעות . הקורא

ומיהו

ובני מלכים הם . הכא שאני דהואיל ועדיין זמן ומיהו לכתחלה לירך לבוין לקרות ק"ש קומה ליקח וילא דרובעבר . הר"י : שבני אדם עם הסך החמה כמו שהו הוסיקיס עושים : ועומדין . ב"ה מביאין ראיס מפסוק ובכנתך לא הפסיד . כגו' כז הפסיד מלכך לפניהם בדרך כלומר כפי טוירמן לאדם שלא יתכוין לא ולאסריס אלא אפי"ט טעורה עונתה קורא ומצריך בטעורה ולא בקומה .

ובש"א שלא כל אלא ללמדנו שכל העוסק במצו' פטור מק"ש . כגו' פטור מההיס מההיך בדרך ואיך עוסק במצוה אחת חייב בק"ש אכל בשתתעסק במצוה נוי . ולכן אמרו ב"ה דא"כ הוא מצוה שכלכתו בדרך הורא ק"ש הר"י : בשחר . הכל דמיידי בדרכות דלא כתיבי בקרא ניחא לוי לננקט ברושף דבחר בראשנתן בתמיד דנקיט בקר חתלה . אכל ב"פ דמיידי בקריא' שגט דקאי הקרא נקיט צרישא דערבית . חוס' : דב' לאחריה . ז' ברכות הללו על סם טבע ביום הללתיך (תהלים קי"ט) רש"י בנס הירושלמי . וירלו עיניו לא חסוב דתקנת אחרת היל-חוס' : (1) לפירושו בארובה וקרה ה"פ להאריך לפסוח . אינו רשאי לקצר שלא לפסוח לקצר שלא לפסוח א"ר להאריך לפסוח . והר"י חזי לחסום . והכ"כ בשם הר"י מפ' להאריך להחמיל ולחטוס כוי לקצר כלומר שלא להחמיל בברוך או שלא לחטוס כוי : (2) ויל' דלרבות קאמר ולא זכיתי כוי כלוי אפי"ט שהיה חסם מפלג וראוי לשיאות ועד חמנתי שהרי זכה לנס אפי"ט לא זכיתי כוי : (3) כדאיסת במגדל בו ביום שתמננה לא היתה הלוי שיהיה עליה בצהמ"ד שלא פירשם : שנאמר למען . ומפני שפרשת לויית טורה כפי כל מפני קריחתה ביום בעבור מצוה

הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם הקורא בתורה : (ג) בשאי בערב כל אדם ישו ויקראו ובבקר יעמדו שנאמר ובשכבך ובקומך ובית הלל אומרים כל אדם קורא כדרכו שנאמר ובלכתך בדרך . אם כן למה נאמר ובשכבך ובקומך . אלא בשעה שבני אדם שוככים ובשעה שבני אדם עומדים . אמר ר"ש אני היתי בא בדרך והשתי לקרות כדברי ב"ש . וסכנתי בעצמי מפני הלסטים . אמרו לו כדי היות לחוב בעצמך שעברת עז דברי ב"ה : (ד) בשחר מברך שתים לפניו . ואחת לאחריה . ובערב מברך שתים לפניו . ושתים לאחריה אחת ארוכה ואחת קצרה . מקום שאמרו דהאריך אינו רשאי לקצר . לקצר אינו רשאי להאריך . לחתום אינו רשאי שלא לחתום . ושלא לחתום אינו רשאי לחתום : (ה) מזכירין יציאת מצרים בלילות אמר רבי ארעור בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנאמר למען תזכור את יום צאתך מארץ

ואפי"ט שאין לילה זמן לויית . דכתיב וראיתם אותו פרט לנסות לילה אומרים אותה בלילה מפני יציאת מצרים שנה . כבן שבעים שנה . הייתי כראש זקן ולא זקן ממש אלא שהלבינו שערותיו יום שגנו אותו כשיא כדי שיראה זקן וראוי לנשיאות (ח) . ואומר היום דרם בן זומא מקרא זה (ט) : ולא זכיתי . לא לנשתי לחכמים ורומה לו

בראשית יום א

עיקר תוי"ש

מארץ מצרים כל ימי חייד ימי מלוא זמית שנה הלכה
חייד הימים כל ימי חייד הלילות הסמיכו לקרומה כלילת
וחכ"א ימי חייד העודם הזה כל ימי ללאת בה הזכרת י"ט
חייד להביא לימות המשיח : כלילת . תוי"ש :

לו כש"ס כפ' כמות
כתיב (דף לח) כשה
זכרתו ר"ל לרבין כלומר
ללכת :

גמרא ברכות דף יא ע"ב הלכה ה' בלה כרי החיצון דחסד דמלכות דבריאה ארף רמד

תניא אמר להסבן זומא לחכמיכוכי מוכרין יציאת מצרים לימות המשיח והלא כבר נאמר הנה ימים באים נאם ה' ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את בית ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר אמרו לו לא שתעקר יציאת מצרים ממקומה . אלא שתהא שעבוד מלכות עיקר ויציאת מצרים טפל לו . כיוצא בו אתה אומר לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך . לא שיעקר יעקב ממקומו אלא ישראל עיקר ויעקב טפל לו . וכן הוא אומר אל תזכרו ראשונות . וקדמוניות אל תתבוננו . אל תזכרו ראשונות זו שעבוד מלכות . וקדמוניות אל תתבוננו זו יציאת מצרים. הנני עושה חדשה עתה תצמחתיני רב יוסף זו מלחמת גוג ומגוג . משל למה הדבר דומה לאדם שהיה מהלך בדרך ופגע בו זאב וניצל ממנו והיה מספר והולך מעשה זאב פגע בו ארי וניצל מעשה ארי פגע בו נחש וניצל מעשה נחש וניצל מעשה אף כל ישראל צרות אחרונות משכחות את הראשונות :

לא שיעקר יעקב ונתקומו . סברי מלכו סקרו סק"ה
ועקב אחרי זה בדתו למלרים שאלו יואמר אלכיס לישאל
יואמר יעקב יעקב יעקב ויאמר הנני : (3) הנני עושה חדש
בת אל תזכרו ראשונות כתיב :

זוהר בהקדמה דף ד ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

בראשית רבי שמעון פתח ואסיס דברי ספיד כמה חית לכר נש לאשתדלי בלורייית
ימנא ולילי בגין דקודש בריך הוא לייט לקלסון דליון דמתעסקי בלורייית
ובכל מלך דאתחדש בלורייית על ידא דסהי דאשתדל בלורייית עביר רקיע' חדא
תמן כהסי' שעת' דמלך דלורייית' אתחדשת מופומיה דבר נש כהסי' מלך סלקי ולאשתדלת
קמיה דקודש ברוך הוא . וקדי' נטיל להסי' מלך וגזיק לה ועטר לה כשבעין עטרין
גליפין ומחקקן . ומלך דחכמת' דאתחדש' סלקא ויתבי על ריש' דלדיק חי עלמין וטסא
מתמן ושטס כשבעין אלף עלמין וסליקת לגבי עתיק יומין . וכל מלין דעתיק יומין
מלין דחכמת' חיון ברזין סתינין עלאין . וסהי' מלך סתימא דחכמת' דאתחדשת הכא
כד סלקי אתחדרת בליון מלין דעתיק יומין וסלקי ונחת' כהדיהו ועאלת כתימסר
עלמין גיזין דעין לא ראתה אלכיס זולתך נפקו מתמן ושאלן ואתיין מליאן ושלמין
ואשתדלו קמי עתיק יומין : כהסי' שעתא ארע עתיק יומין כהסי' מלך וינחא קמיה
מכלי נטילי להסי' מלך ואתער לה בתלת מלך ושבעין אלף עטרין סהי' מלך טסת
וסלקי ונחת' ואתעבדא רקיע' חדא . וכן כל מלך ומלך דחכמת' דאתעבדן רקיעין קיומין
כקיומי' סליס קמי עתיק יומין וסוא קרי לון שמיס חדסיס שמיס מחודסיס סתימין דרזין
דחכמת'

בראשית יום א

דחכמת' עלאה וכל חיון שחר מלין דלורייית' דמתחדשין קיימין קמי קדי' וסלקין
ואתעבדו ארלות כהיסי' ומתין ומתעטרין לגבי ארץ חד ואתחדש ואתעבד כלל ארץ
חדשה כהסי' מלך דאתחדש בלורייית' ועל דא כתיב כי כאשר השמים החדשים וסלקין
החדשה אשר אני עושה עומדים לפני וגו' עשיתי לא כתיב אלא עושה דעבד דתיר מליון
חדשין ורזין דלורייית' ועל דא כתיב ואסיס דברי ספיד וכלל ידי כסיתך לנטוע שמים
וליסוד ארץ השמים לא כתיב אלא שמים :

מזכר יוסף רחוק הלכה פסוקה

מרגניתא דרי מליך ט"ע ס"ח ס"י א' ונמ"י כ"ד ואלף

אמר הקב"ה לישאל לא ועליו כסל לא סיורון ולא
הסוכות ולא סחר' ולא סבע' ולא ענול
ולא אריות ימים ולא אריות רוח ולא סנה ולא ליווי
ולא קללת ולא חרמות ולא נחמות ולא כושה ולא סחר ולא
ליומת סה"ס ולא ליומת חשבון ולא ליומת דין גיכ' ולא
שמי סתחלל' כגוים על ידכיס וגו' שלא יסיל ללו ככל
אלה סוא מאד זכות' ומונע ממו עובות סרי' וסנות
מתקלרין וקמי' סס רע ומכרין לו מעשין ועוונותיו ועונות
לזותיו וספלותו נחלסת כעסי' וכעסי' וכל מעשין מפורסין
וזמן עליסי דין וחסרון וכל סתתה סענת בילרו' נעשות לו
לכל וסס נכצען ממו כדוסיס מסינסיס ונמי' מרוב' ומללכיס
לכזריס כעולס חרוך לכו סוא לומר ומה מעשין ליוס סקוד'
וגו' ולכיס מעשין כדורכס . ועוד ארס חוטא כעיוני עינו
כסות . חוטא כליוני מומס חרסמו . חוטא כסו חין דבריו
כעמיסי . חוטא כעל' כרסותו מתמעט . חוטא כמתעב' זו
סניו מעתמי . חוטא כלכשו וסרוין כליסי עניו . חוטא כידו
יוד מוכדו . חוטא כלכו מת דלגו' . חוטא ככגלו סנותו
מתקלריס . חוטא כילרו וכו' מתקרגו . חוטא ומעשיו קובר
את חסדו ואת כניו וכני כיו' . חוטא כללנות גור דני
נחתס המקוס כרחתיו וכני לכו ככסו' ולעסוח נחת רוח
לפניו תמיד כיי' :

(א) יתכבד כמרי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו שהוא
הוא מעורר השחר : (2) ראוי לכל
ירא שמים שהוא מיעד ודואג על חרבן בית המקדש :
(3) טוב טעם חתוננים ככונה מהרבות בלא כונה :
(4) טוב להסתכל בציוות בשעת עטיפה : (5) גדול עונש
הסבטל מצות ציוות ועליו נאמר לאחוז בכנסות הארץ וגו'
הזהיר בסצות ציוות זוכה ורואה סני שכונה : (6) צריך
שיהיו עליו תפילין בשעת ק"ש ותפלה : (7) חיוב אדם
למשמש בתפילין בכל שעה שלא יסיה דעתו מהם ומשמש
משל יד וכשוואמר וקשרתם לאות על ידך ומשמש בשל
יד וכשוואמר והיו לפוספות בין עיניך ומשמש בשל ראשו
(8) תפילין של ראש חולין תחילה משום דכתיב והיו
לשופרות בין עיניך כל זמן שבין עיניך יהיו שתים
צריך לחלוץ תפילין של ראש טעוסר יניה בתוק של
ראש ועליו של יד כדי שכשבוטא להניחם יפגע בשל יד
תחילה : (9) מנהג החכמים לנטק התפילין בשעת הנחתן
ובשעת הליצין : (10) המניח תפילין צריך לזוהר מהרהור
נאות אשה : (יא) כל זמן שהתפילין בראשו אסור לישן
בהם אפילו שינת עראי :

בראשית יום ב תורה

לחמסך ממ"ח ד"א יהוה נפס י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא געמיה יהוה סיס יסידס ד
דמלוי יוד אל סס כין סבעסיס כניקוד מולס :

**וַיֵּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-הַרְקִיעַ וַיְבַדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת דְּרָקִיעַ
וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל דְּרָקִיעַ וַיְהִי-כֵן וַיַּעֲבֹד יְיָ יתְּרַקֵּעַ
וַאֲפָרִישׁ בֵּין מַיָּא דִּי מְדַרְע דְּרַקִּיעַ וּבֵין מַיָּא דִּי מְעַל דְּרַקִּיעַ
וַהוּה כֵן : ב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים דְּרַקִּיעַ שְׁמַיִם וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר
יוֹם שְׁנַיִ : ב וַקְרָא יְיָ דְּרַקִּיעַ שְׁמַיָּא וַהוּה רִמְשׁ וַהוּה צֶפֶר יוֹם
תַּנְיִן : ג וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשְּׁמַיִם אֶרֶץ-מִקְוֹם אֲחָד
וַתֵּרְאָה הַיִּבְשָׁה וַיְהִי-כֵן וַיֹּאמֶר יְיָ יתְּכַנְשׁוּן מַיָּא מִתַּחַת שְׁמַיָּא
דְּאֲתֵרְא חָד וַתֵּתְחִיז יִבְשַׁתְּא וַהוּה כֵן : ד וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִּבְשָׁה
אֶרֶץ**

אָרְצוֹ וּבְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיִּרְא אֲרָהִים כִּי־טָיִב : ד וַקְרָא יְיָ
רֵיבֶשֶׁתָּא אֲרַעָא וּרְבִית פְּגִישׁוֹת מִיָּא קָרָא יַמְמִי וַחֲזָא יְיָ אֲרִי טָב :

נביאים ישעיה ס"ח מב

לסמך מנ"ס דז"ח צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלח אדני נשמה דהוד
יהוה חיה ימדה דלח יהוה חיה ימדה דהוד אל שם צ"ן שבעים

א יִשְׂאוּ מַדְבַּר וְעָרָיו חֲצֵרִים תִּשָּׁב קָדְר יִרְנֹו יִשְׁבִי סַלַע מְרֹאֵשׁ
הָרִים יִצְוּחוּ : יִשְׁבַח מַדְבָּרָא וּמְרוֹיִן דִּיתְבִּין בֵּיהּ פְּצִיחוֹן
יְתְבִין מַדְבַּר עַרְבָאִי יִשְׁבַּחוּן מִתְיָא כַּד יִפְקִין מִבְּתֵי עַלְמִיהוֹן
מִרִישֵׁי מוֹרְיָא יְרִמּוֹן קָדְהוֹן : ב יִשְׂמֹו לִיהוָה כְּבוֹד וְתַהַלְתּוּ
בְּאֵיִם יְגִידוּ : ג יִשׁוּזֶן קַדְם יְיָ יִקְרָא וְתוֹשִׁיבַתְיָהּ פִּנְגּוֹן יַחוּז : ד
יְהוָה כְּבוֹד יֵצֵא בְּאִישׁ מִלְּחֻמוֹת יַעֲיֵד קִנְיָאָה יִרְעֵ אֲפִי־יַעֲרִית
עַד־אֵבִיו יִתְגַּבֵּר : ה יִי רַמְעַבְד גְּבוּרָן אֲתַגְּרִי לְמַעַבְד גְּבוּרָא
מִתְגְּרִי בְּרַגְזוֹ בְּמַרְוֵר אֲפִי בְּזִיעַ עַד בְּעַרְי דְּבַבְוֵהּ מִתְגְּרִי
בְּגְבוּרְתֵיהּ : ו הַחֲשִׁיתִי מַעֲוָלִים אַחֲרִישׁ אֲתַאֲפֵק בִּיזְרָדָה אַפְעָה
אֲשֶׁם וְאֶשְׂאֵף יָחַד : ז יְהִבִית רְהוֹן אֲרַבָּא מַעֲרָמָא דְאֵם יְתְבוֹן
קְאוּרִיתָא וְקָא תְבוּ בַּחֲבַלֵּין עַד יִדְתָּא יִתְגְּרִי דִּגְנִי עַלְיְהוֹן יַצְרוֹן
וְיִסּוּפוּן בַּחֲדָא :

רשי

ישאו מדבר קול בעיר : חררים תשב קדר : מדבר קדר
שם חרים עתה צבאלים יהיו ערים וחריים קבועים : יושבי
סלע : המתי שיהיו : ילוחו : ילעקו : יעיר : יעורר : ילוחו : ר"ל יהוה
ילעקו : החשתי : שתקתי מעולם על חורבן ביתי : ומעתה
כיולדי הפעם : אשם : חתבלל : ואשאף : ואתאוי : להשמיר
הכל יחד כל חויבי :
חויבי : (ד) החשתי מעולם : זה זמן רב אני שוקק על מה שעשו אר"ע לעמי : אתשאף : אתחזק לכבוד כעמי :
כיולדי הפעם : הכל מעתה יאשא. בקול כיולדי להוסיף ולחדש : אשם ואשאף יחד : אשפי שממי : ואכלע כולם יחד :

כתובים משלי א

לסמך מניסוד ומלכות דז"ח שין דלת יוד נפש שין דלת שין דלת יוד רוח יאהרונה
נשמה דיסוד א אד אדני אדני רוח אלה דלת נון יוד נשמה דמלכות יף הף רף הף חיה
ימדה דיסוד יהוה חיה ימדה דמלכות אל שם צ"ן שבעים :

א יִרְאֵת יְהוָה רֵאשִׁית דַּעַת חֲכֵמָה וּמוֹסֵר אֲוִיָּהִים בְּזוֹ : א רִישׁ

רשי

רשית דעת : חיה עיקר הדעת : כי החוליס אשר (ח) ירחת : חיה החל לדבר דבריו ואמר ירחת : ח

חֲכֵמָתָא דַּחֲלָתָא דִּי וְחֲכֵמָתָא וּמַרְדּוּתָא סִכְלֵי שִׁימִין :
ב שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אֲבִיךָ וְאַרְבַּע־תַּטְשׁ תּוֹרַת אֲמֶךָ : ג שְׁמַע בְּרִי
מַרְדּוּתָא דְאֲבוּךָ וְרָא תַמְעִי מִגִּימוּסָא דְאֲמֶךָ : ד כִּי רְגִוִית חֲזַן חֵם
דְּרֵאשִׁדָּה וְעַנְקִים לְגִרְגְּרֵתֶיךָ : ה מְטוֹר דִּיאוּתָא וְחֲסָדָא אֲנוּן
דְּרִישִׁדָּה וְהַמְּנִיכָא לְצַוְרֶךָ : ו בְּנֵי אִם־יִפְתּוּךָ חֲטָאִים אֲרִתְבָּא :
ז בְּרִי אִין נִשְׁדַּרְוּ לָךְ חֲטָאִי לָא תִתְפִּים :

מצורת דוד

וכו ר"ל ברשית נמוך הדעת יקני ירחת ח' כי הלא
חוליס ורשעים כזו חת החכמי והמוסר ואם לא יקני ירחת
ח' ברשית חיה חשלת בלמוד' הלא יבוא חותי וימחם כה :
(ג) שמע : קבל מוסר מאביך כי בודאי הפך הוא בתקנתך :
תורת אמך : מה שאמר מלמדך : (ג) כי לית חן המוסר
והלמוד הזה הם לראש חזר על חן ועדי ענקים כביב
ללארד : (ד) חס יפתוך : ללכת חתר דעתם : אל תנח אל תרלם :

משנה שבת פרק א

ברשונה

יצאות השבת : ואת"ב דמלאכי זו מניו
כסוף אבות מלאכות כפי"ה הקדמו'
לפי שזאת המלאכה היא נמלכת חזיר ובה יכסלו
בני חרם על הרוב לפי שאינם ירויים בה לכלום .

יצאות השבת : שתיים שהן

ארבע בפנים . ושתיים
שהן ארבע בחוץ כיצד העני עומד
בחוץ ובעל הבית בפנים פשט העני
את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של
בעל הבית . או שנשר מתוכה
והוציא

סקיל' כמו בכל שאר מלאכות של שבת : שהן
ארבע . מדכריהם הוסיפו שמים לאסור לכתולה
היבא שהמלאכה נעשית ע"י שמים זה עוקר וזה
מניח דשנים שעשאו' פטורים טאל' בעשות' אחת
מכל מצות ח' העושה אח כולה ולא העושה מקצת'
וכן בכל מלאכות של שבת אמרינן יסיד
שעשאו' חייב שנים שעשאו' פטורי' : ושתיים
שהן ארבע בחוץ . שמים מן החורה הולאה
והננס' לפני העומד בחוץ נרושים הרבים : שהן
כשזה עוקר וזה מניס : פשט העני את ידו . ונחוכה קופה או הכל שמקבל בו ככרות מצפ"ס :
(ג) ולהני קטט הולא' בלשון עני ועשיר דלגב אורסי' קמ"ל רמזוה הבאה צביר' אסורה ותיבין
עליה : ונתן לתוך ידו של בעל הבית . דעביר ליה עקירה מרה"ר והננס' ברה"י : או שנשר
מתוכה

בראשית יום ב

עיקר תוי"ט

מתוכה והוציא . הספן והניח ברה"ר דעביר
 שקורה והנח : העני חייב . טעם מלאכי שלימי
 והני שמים מן החור' לעומד בחן ולפי דעיקר
 עקרה מנפוס שיהיה בו ד' טפחים על ד'
 טפחים והנח' במקום
 שיהיה בו ד' על ד' וליכא
 דיה העני ובפל הבית אין
 זה מקום שיהיה ד'
 על ד' אמרין בש"ס
 דידו של אדם חסובי כו'
 על ד' כיון שהוא עשוי
 להניח זה וליטול ממנה
 חפצים ואפי' גדולים
 הרבה : ובעה"ב פטור .
 פטור ומנחה נמור (ג)
 דהא לאו מנייעבד
 פשט בעה"ב וכו' בעל
 הבית חייב : הרי
 שמים מן החור' לעומד
 בפנים : פשט העני
 וכו' . דעביר העני
 עקור' מר"ה : ונטל בעל
 הבית מתוכה . והניח
 בפנים וטעם ליה בעל
 הבית הנחה ברה"ר היחיד
 והניח ברה"ר : שניהם פטורים . שלא עשה שום אחד מהם מלאכי שלימי אבל אסורים לעשות כן שלא יבואו כל אחד בפני עצמו לעשות מלאכי שלימי בשבת הרי שמים מדרביהם אחת לפני בחן ואחת לבעיה בפנים והא דלא חסובי כלל אל עקור' לעני ועקור' לבעיה הנחה לעני והנחה לבעיה משום דלא חסובי קחשיב : (ב) לא ישב אדם לפני הספר . ואפילו בחול ומשום דבעי למחני ליה ילא חשייט בעתה וכו' משא ישבה וילא דרמי לבויר' דלא ישב אדם לפני הספר סמוך למחני ליה ילא חשייט בעתה וכו' סמוך למנחה . מנחה גדול' משש שעות ומנח' ולמעלי' (ה) וסמוך למנח' היינו משמש מילי דשבת ומאריך בהן : ומתקנו ויטלים הספירות : ולא יבגם אדם למרחק . סמוך למנח' משא יתעלף : ולא לבורסקי . מקום עבד העורות דלמא חוי פסירא וקלקול בעורות אס לא יועט ממקומ' ויתקנס וימשך במלחכתו בנמר דין סבכר שמעו טענת בעלי דינין ולא (ו) כשאר עליהן אלא לפסוק דרין כלבד דילגא סוז טעמא אין מפסיקין . אלא יגמור ואפי' יחפלו והוא שיש שהוא ביום לנמור קודם שיבדור על התפלה . והתחלת השבד על צדדיו . והתחלת המרקע משיפוטו הצדד הסמוך לצדדו ואיך דמפרשי משיסיר הסודר שעליו שהוא ראשון להפסטה צדדיו והתחלת הבורסקים משיתגור בין כתפיו אח בני דרועותיו כדי להשתעק בעורות . והתחלת אכיל' משוטל יריו והתחלת הדין משיתטפו הדיינין בטליהן לשבת לדין בצימ' וצירא' ואם היו העוטפים וישיבים צדדיו ובא לפניהם דין אחר סמוך למנח' הוילא התחלת אורו הדין משפתחו בעלי הדין בטענות

מחלתו ושאל טענות ובעלי דינין שיהו וימשך
 סיבר כו' : (ח) משום סיפא דאין מפסיקין
 מוקים לה בנמורא הכי דלא"ה הא כבר מנח ליה
 רישא : (ט) גז' . ורא"ה ותי גרע ח"ס מאומנות
 ולעיל שאם התחילו אין
 מפסיקין ואפי' בהתחילו
 באיסור כראי' בטא"ה
 סי' רל"ב והמירון דהכא
 בדליכא טעם ואפי'ה
 גרסב"י ומביריו מותר
 לעקור התפלה לנמרו :
 לאור הנד' . קאי נמי
 על לא יפלה כדמסיק
 בנמורא : (י) והרגום
 רואה חנה שהוא לייך
 לראות האין חינוקות
 קורין וע"ס זה נקרא
 ש"ך חון : (יא) ובש"ע
 סייער"ה סי' פסק דמותר
 באשמו שומרת איתו .
 ט"ס : (יב) רש"י .
 ולכשתיהו אורו שלח מנח
 להך רוב וצבא בכלל
 אינרדיך להכא למחני דכיוצא בו הוא דומש"ה תני
 ליה הכא תוי"ט : (יג) אי חנן אוכל ראשון
 למוד לא הוה ידעינן אוכל שני ואי חני א"ש
 ה"א דה"ר בני טעויו מטמי' כלומר שהתרומו'
 סה"י טעמ' לפסול אחרים בנגעה חו' : (יד)
 ומקשה בגמרא היינו הך דגזרת אובלין . ומשני
 מ"ד הא שנים שאדם שותה עם אינלחו והא
 לא

בראשית יום ב

עיקר תוי"ט

מחלתו ושאל טענות ובעלי דינין שיהו וימשך
 סיבר כו' : (ח) משום סיפא דאין מפסיקין
 מוקים לה בנמורא הכי דלא"ה הא כבר מנח ליה
 רישא : (ט) גז' . ורא"ה ותי גרע ח"ס מאומנות
 ולעיל שאם התחילו אין
 מפסיקין ואפי' בהתחילו
 באיסור כראי' בטא"ה
 סי' רל"ב והמירון דהכא
 בדליכא טעם ואפי'ה
 גרסב"י ומביריו מותר
 לעקור התפלה לנמרו :
 לאור הנד' . קאי נמי
 על לא יפלה כדמסיק
 בנמורא : (י) והרגום
 רואה חנה שהוא לייך
 לראות האין חינוקות
 קורין וע"ס זה נקרא
 ש"ך חון : (יא) ובש"ע
 סייער"ה סי' פסק דמותר
 באשמו שומרת איתו .
 ט"ס : (יב) רש"י .
 ולכשתיהו אורו שלח מנח
 להך רוב וצבא בכלל
 אינרדיך להכא למחני דכיוצא בו הוא דומש"ה תני
 ליה הכא תוי"ט : (יג) אי חנן אוכל ראשון
 למוד לא הוה ידעינן אוכל שני ואי חני א"ש
 ה"א דה"ר בני טעויו מטמי' כלומר שהתרומו'
 סה"י טעמ' לפסול אחרים בנגעה חו' : (יד)
 ומקשה בגמרא היינו הך דגזרת אובלין . ומשני
 מ"ד הא שנים שאדם שותה עם אינלחו והא
 לא

מחלתו ושאל טענות ובעלי דינין שיהו וימשך
 סיבר כו' : (ח) משום סיפא דאין מפסיקין
 מוקים לה בנמורא הכי דלא"ה הא כבר מנח ליה
 רישא : (ט) גז' . ורא"ה ותי גרע ח"ס מאומנות
 ולעיל שאם התחילו אין
 מפסיקין ואפי' בהתחילו
 באיסור כראי' בטא"ה
 סי' רל"ב והמירון דהכא
 בדליכא טעם ואפי'ה
 גרסב"י ומביריו מותר
 לעקור התפלה לנמרו :
 לאור הנד' . קאי נמי
 על לא יפלה כדמסיק
 בנמורא : (י) והרגום
 רואה חנה שהוא לייך
 לראות האין חינוקות
 קורין וע"ס זה נקרא
 ש"ך חון : (יא) ובש"ע
 סייער"ה סי' פסק דמותר
 באשמו שומרת איתו .
 ט"ס : (יב) רש"י .
 ולכשתיהו אורו שלח מנח
 להך רוב וצבא בכלל
 אינרדיך להכא למחני דכיוצא בו הוא דומש"ה תני
 ליה הכא תוי"ט : (יג) אי חנן אוכל ראשון
 למוד לא הוה ידעינן אוכל שני ואי חני א"ש
 ה"א דה"ר בני טעויו מטמי' כלומר שהתרומו'
 סה"י טעמ' לפסול אחרים בנגעה חו' : (יד)
 ומקשה בגמרא היינו הך דגזרת אובלין . ומשני
 מ"ד הא שנים שאדם שותה עם אינלחו והא
 לא

התרומוס

הט רוח : מתירין עם השמש . צעור שהחמה אלוטריך לומר דכרי טיעשו מצ"י מיהו שרי על הארץ קודם שחשק : (ט) כלי לבן . בין קץ בין לא קץ שאף על פי שלא נעשו מצ"י שהיו קשה לכבשו ולרין שלש ימים ומתמירין כיון דאיכא שהות אינו נרא' בשלוחו וקמ"ל על שלוחו כב"ש ואין הלכ' כר"ש בן גמליאל אלא כבית הלל שמתירין עם השמש : וש"ן . בית שמאי וביה הלל : שטוענין . את היתים מצעור . יום בקורות בית הכר לאחר שחשו סוסי' טוענין ופליהס קורות כבדים והשק' זכ והולך מאיליו כל השבת (כו) : ועגורי הגת . הכר דגת קרו עגולין שהיו דפין עבין עשויין בצנול ובהא מורו צ"ס לצ"ה מס"ס דאי כתי עבדי להו בשבת ליכא חיוב טהא דאין נותנין קורה על בני זיתים עד שטוען חתלה צריסין וכן בענינים הורכין אותן כרגל חל' ובלאו קורה כתי משקה נפיק ממילא אלא דלא נפיק שפיר כי טהא הלכך לא דמי לר"ש : (י) כרי צ"ה (כ) וכפרי הר"ע שלפי ה"ה פסק כמותו וביקר הוא רחוי לבלי וחו ליכא למינור טהא יחסה נבטלים : הרהר . עוגת רפיס : שיקרמו .

מבעוד יום . ובכולן ב"ה מתירין עם השמש : (ט) אמר רשב"ג נוהגין היו בית אבא שהיו נותנין כלי לבן לכובס עכו"ם ג' ימים קודם לשבת וש"ן אלו ואלו שטוענין קורת בית הכר ועגולי הגת : (י) אין צולין בשר בצל וביצה . אלא כדי שיעולו מבעוד יום . אין נותנין פת לתנור עם חשכה . ולא הרהר ע"ג נחלים . אלא כדי שיקרמו פניה מבעוד יום . ר' אליעזר אומר כדי שיקרום התחתון שלה : (יא) משלשלין את הפסח בתנור עם חשכה ומאחזיזין את האור במדורת בית המוקד . ובגבולין כדי שתאחו האור ברובן . רבי יהודה אומר בפחמין כל שהוא :

שפיר כי טהא הלכך לא דמי לר"ש : (י) כרי צ"ה (כ) וכפרי הר"ע שלפי ה"ה פסק כמותו וביקר הוא רחוי לבלי וחו ליכא למינור טהא יחסה נבטלים : הרהר . עוגת רפיס : שיקרמו .

לחרס התנור והוא נאפה חתלה קודם שיקרמו הפנים שלפי אור התנור ובהכי טגי ואין הלכה (כ) כרי אליעזר : (יא) משלשלין את הפסח . התנורים שלהם פיהם למעל' ומורידין הלחי לטובו להכי טגי משלשלין : עם חשיכה ואף על גב דבעלמא אין צולין כדאמרינן הכא שרי דבני סבור' וריוזין הם ומכרי אהדי ולא חתי לחטוי נבטלי : ומאחזיזין את האור . מטע בעלזם של מדורות בית המוקד ולא חיישינן טהא יכאון טהגניס להצעירי משחשך דכהניס וריוזין הן : בית המוקד . לשנה גדול' היתה בעזר' שמשקין בה מדור' תמיד והכהניס מתחממים הם לפי שהילכים יפנים על הרצף של טיט : דבגבולין . לרין ארס להצעיר מדורתו מצעור יום : כדי שתאחו האור ברובה . וכמה צרוב' כדי שחשך שלהם עולה מאלי' ואיכ' איכ' לקטנין דקון חטתי' להצעיר' : אף בפחמין כל שהוא . כי היכא דמדורות בית המוקד מקליטין בבית המוקד לכהניס כמו בן במדורות פחמים מקליטין לכל ארס ואינו לרין להאחו כהן האור אלא כל שהוא שאין דרכם להיות כבה והולכות ולא חתי לחטוי כהן והלכ' כר"י דליכא מאן דפליג עליה :

גמרא שבת דף יג ע"א הלכה ה בלה כלי החיצון דגבורה דמלכות דבריא אכרמס לא יאכל הוב עם הובה כו' . איבעיא להו נדה מהו שתישן עם בעלה הוא בכגדו והיא בכגדה ת"ש אל ההרים לא אכל ועיניו לא נשא אל שתישן עם בעל' . כגון טהא טמא דליכי למיחש משום טהרי' או בזמן הזם שאין בו טהרי' מי

גילוכי בית ישראל ואת אשת רעהו לא טמא ואל אשה נדה לא קרב מקיש אשה נדה לאשת רעהו מה אשת רעהו הוא בכגדו והוא בכגדה אסור אף אשה נדה הוא בכגדו והוא בכגדה אסור תנא דבי אליהו מעשה בתלמיד אחד ששנה הרבה וקרא הרבה ושימש ת"ח הרבה ומת בחצי ימיו והיתה אשתו נוטלת תפיליו ומחזירתן בכתי כנסיות ובכתי מדרשות ואומרת להם כתיב בתורה כי הוא חייד ואורך ימיו בעלי ששנה הרבה וקרא הרבה ושימש ת"ח הרבה מפני מה מת בחצי ימיו ולא היה אדם מחזירה דבר פעם אחד נתארחתי אצלה והיתה מספרת לי כל אותו מאורע אמרתי לה בתי בימי נדותיך מה הוא אצליך אמרה לי ח"ו אפי' באצבע קטנה לא נגע בי בימי ליבונך מהו אצליך אכל ושתה עמי וישן עמי בקירוב בשר ולא עלתה דעתו על דבר אחר אמרתי לה ברוך המקום שהרגנו שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה תורה ואל אשה בנדת שומאתה לא תקרב כי אתא רב דימי אמר משה חדא הואי במערבא אמרי א"ר יצחק בר יוסף סיגר מפסיק בינו לבינה :

רש"י חיישינן להרגל עבדי' או דלמ' כיון דלחי הכרי מדבר דכרי : אל הכרי' לא אכל . כפי' אלו הן הכשרפין חפי' ליה שלא נתפרנס בזכות אבות שלה הלכך לך לפי טהי' לדיק' חס' אשת רעהו כו' דאסור לן יהוד מן חטוי' בקדושין מאחד בן אמו : ושימש ת"ח' להצעירי סתומות המשגי ועעמי' והוא הנקרי' תלמוד : דמאוד . כל ששגי של רחמי

זדרך בהקדמה דף י ע"א ת"ס דאילות יוד הא ואו הא

פתח רבי אליעזר ואמר מי זאת עולה מן המדבר וגו' מי זאת כלל דתרין קדישין דתרין עלמין בצבורא חדא וקטורה חדא עולה נמש למהוי קדש קודשין דהא קדש קודשין מ"י ותחברת בזאת צנין למטוי עולה דאיכי קדש קודשין . מן המדבר דהא מן המדבר ירתא למטוי כלה ולמיטל לחופה . חו כן המדבר איכא עולה כמה דתא אמר ומדברין לאוס דהוא מדבר דלחישו בשפון ליכו עולה ומתין מאי דכתיב האלהים האדירים האלה הם האלהים הנכים את מלכים בכל מקום צמדבר וכי כל דעמד לון קודש' צריך הוא צמדבר הוה והא ציבוצא הוה אלא צמדבר צדורי כד"ל ומדברין לאוס וכתיב צמדבר הרים ארץ הכי עולה מן המדבר מן המדבר ודאי צהסיא מלה דפומא איכי סלקא ועאלת בין גדי דאמי' ולבחר צדורי נחתא ושריי על רישיכו דעמא קדיש . היך סלקא צדורי' דהא כשירותא כד בר נש קאים כלפרי' אית ליה לצרכס למאריה צעתי' דפקח עיניו . היך מצרך . הכי הוו עבדי חטירי קדמאי עולי' דמיני' הון יבני קמייהו וזמני' דאחצרי צילוי' אשקן ידיהו וקיימי ולעאן צבוריית' ומצרכי על קריאלתה . תרגולי' קרי קדין פלגות לילי' ממש וכדין קצ"ה אשתכח עם לדיקיי' צגנתא דעדן ואסור לצרכס צדין מסוגלות ומזוזמות . (ומצרכין : וכן כל שעתא) צנין דבשעת' דבר נש נאוס רוחים פרחי' מיניה ובשעת' דרוחיס פרחס מיניה רוחא מסאצי' זמין ושריי על ידיו ומסאצי' לון ואסיר לצרכס צאו גליה . ואי תימא אי הכי הא ציממי' דלא נאים ולא פרח רוחיס מיניה ולא שרי' עליה רוחי' מסאצי' וכד עלל לבית הכסא לא יבקר ולא יקרי' צתורה אפילו מלה חדא עד דיסמי ידיו ולי תימי' צנין דמלוכלכים

חינון לאו הכי הוא צמה אחלכלכו אלא ווי לבני עלמא משניחין ולא ידעין ביקר דמאריסון
ולא ידעי על מה קיימי עלמא . רוחא הוא אית בכל בית הספא עלמא דשרוי תמן
ואתתני מהסוי לכלוכי וטופס . ומיד שרי על חינון אלכנז דהוי דבר נש :

מוסר

יוסר רחק

הרכבה פסוקה

מרגינתא דרי מליר

ש"ע א"ח מסי"א ס"א ול"ג

במה הגא' ללמד וסופו לפרוש מעולם לעולם . מהיית
למות . מוארי' לחשוכי' . מטי' . מתוקי' לטוי' דהוק'
ומר' . מואר' המתוק לרמי' וחולעי' . מתעמם מתוקים
לעטם עפר . מתוק נאה לחבוק עפר . כמה עשירים
ילכו מהעולם נפחו נפש . כמה חמאי' סיס הכמהס עליסס
לתקלי' . כמה גבורים סיס גבורתם עליסס לתקלי' . כמה
מגדלי בניס לא שמחו בצניסס . כמה נאים סיס מייסס
עליסס לתקלי' כמה זקנים לא ראו כבוד . כמה בחורים
נקללו בחופתן וכי מה הגא' ללכו ממשל סטוא מביאו
לדיניס מרוביס . משמתי' טעבי' ללמד להגות הרבי' .
ממלכוס סטוא גורס לפניעות מרובות . מהרסור סגורס
למכלוביס מרובי' . מטי' מתוקי' סגורמת למתי' מטי'
מחטס סטוא מלמד זכות הרבי' . מתרעמות שמקפתס
פרסות הרבי' . חזיקו בן העס"ב המתרחק מן העצרות
ומהסרסור ומלילנוס מלשון רע ומשכסור וסדומי' וסנקיס
מלות וס' בידו מלי' על אמתת' ומתרחק מן הטעל וסומר
עיון מלי' ומתודי' עומתו לפני סקבי' ועטי' טעבי' :

(א) קרא ק"ש כמינה באימה בורא ביתה ויוע
(ב) צורך לקיות ק"ש בטעמים בהשגה בתורה
(ג) מי שיש לו כפיני בעירו ואינו נכנס בו להתפלל
נקרא שכן רע וגורס גלות לו ולבניו : (ד) התפלל צורך
שוכיין בלבו מודוש הסלות שמוציא בשפתיו ויחשוב כאלו
שכינה כנגדו ויסיר כל המחשבות השורדות איתו עד שתשאר
מחשבתו וכינתו וכה בתפלתו ויחשוב כי אלו הוה מוכר
לפני מלך כשר דם היה מסדר דבריו ומכוון בהם יפה לבל
ישל ק"ו לפני טעיה הקביה שהוא חוקר כל המחשבות
ואם תבא לו מחשבה אחרת בתוך התפלה ישחוק עד
שתתכשל המחשבה וצורך שיהשיב ברבים המניעים הלב
ומכוננים איתו לכינוי שרשמים ולא יחשוב בהבדל שיש
בהם קלות ראש : (ה) התפלה הוא במקום קרוב ולבך
צורך שתא דונסת הקרבן כמינה ולא יעבי בה מחשבה
אחרת כמו מחשבת שפסלת בקדשים וסעוסר דוסיא
דעבודה וקביעות מקום כמו הקביעות בכל מקובע מקובע
לשחוטתו וטתן דטו ושלא יהוין דבר בינו לבין הקוד
דוסיא דקרבן שהעצמה פוסלת בינו לבין הקוד וראוי
שהיו לו מלבושים נאים מיוחדים לתפלה כגון בגדו
שהיו לו מנכסים מיוחדים לתפלה משום נקיות : (ו) ולא ישה שוחת חולין בשעה שישע חוץ התפלה ואם שח
הוא חוטא וגדיל עינו מנשא ובערין בו : (ז) טוב לבוין רגליו בשעה שאומר קדושה עם שיש :

יום ג תורה

למשיך מטי"ב דו"ח יהוה נכס' י' יהו יהוה רום יוד הא ואו הא יהוה חס ימדת ה דמילי
הה אל טס צ"ן שבעסיה בניקוד חולס :

א ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עין פרי
עשה פרי רמינו אשר זרעיבו עליהארץ ויהייכן :
א ואמר יי תדאית ארעה דיתאה עשבא דבר זרעיה מזרע
אירן פרי עבד פרין ריגיה די בר זרעיה ביה ער ארעה והוה
כן : בתוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינה ועין עשה
פרי אשר זרעיבו רמינהו ונרא אדחים פישוב : בתאפיקת
ארעה דיתאה עשבא דבר זרעיה מזרע ריגיהו ואירן עבד
פרין די בר זרעיה ביה ריגיהו ותוא יי ארי טב : ויהי ערב ויהי
בקר יום שלישי : והוה רמש והוה צפר יום תריתאי : ויאמר
אלהים יהי מארת ברקיע השמים דהבדיל בין היום ובין

הלילה

הריקה והיו לאתת וקמועדים וקמים ושנים : ד ואמר יי יהון
נהורין ברקיעא דשמיא דאפרשא בין ימא ובין יריא ויהון
קאתין וקזמנין וקממני בהון יזמין ושנין : והיו קמאורת ברקיע
השמים דהאיר עריהארץ ויהייכן : והיו קנהורין ברקיעא
דשמיא דאנהרא על ארעה והוה בן :

נביאים ישעיה מב

למשיך מטי"ג דו"ח צבאות נכס צב צבא צבאות רום יהוה כשנס דלח ארני נשנס
דסוד יהוה חס ימדת דלח יהוה חס ימדת דסוד אל טס צ"ן שבעסיה :

א אחרית הרים ונבעות וכל עשבם אוביש ושמתי נהרות
לאים ואנמים אוביש : א אחרית מורין ורמן ובר
עסביהון איבש ואשוי נהרין נגנון ואנמן איבש : ד והולכתיו
עורים בדרך לא ידעו בנתיבות לא ידעו אדריכם אשיות
מחשך לפניהם לאור ומעקשים למישור אלה הדברים עשיתם
ולא עזבתם : ד ואדבר רבית ישראל דדמין פסמן באורח
דלא ידעו בשבילין דלא אליפו אדרכנון אשוי קבל קדמיהון
קנהור וכפלא למשרא ארין פתנמיא אעברנון ורא ארחיקנון :
ג נסנו אהור יבשו בשת הבטחים בפסר האמרים למסכה
אתם ארתינו : ג יסתחרון לאחורא יפדתון בהתא פלחי צלמיא
דאמרין לצרם מתבא אתון מענתנא : ד התרשים שמעו
והעורים תביטו קראות : ד רשיעיא דאנון פחרשין דלא אודנין
לכון שמעו ותביא דאנון פסמן הקא עינין לכון אסתפרו
וחוו : ה מי עור פני אסעבדי וחרש פמלאכי אשרה מי עור
במשלם ועור פערך יהוה : ה הקא אם יתוכון רשיעיא

מצודת דוד

[ב] אחרית . את הסרס והנבעות אש' חורב' : ואוביש
את עשבם ר"ל אהב המלכים והשרים וכל המון העם .
לאים . לביות חורב ויובש כלים ר"ל אהב האומה והממשלה
עד הכס : ומעקשים . דרכיהם העקומות : עשיתם . אעסם :
כי אם עבדי . הוא חרש שבכוללם : כנלאכי . אשר אני
עולה לסנא נביאות : מי עור כמשלם . מי שחי עור כסם
הרס ונבעות . מלכים ושלוטים : וכל עשבם . הנשים
אלהים : אוביש . לשון יובש : והולכתי . ישראל שתי עורים
עד הכס : ומעקשים . דרכיהם העקומות : עשיתם . אעסם :
כי אם עבדי . הוא חרש שבכוללם : כנלאכי . אשר אני
עולה לסנא נביאות : מי עור כמשלם . מי שחי עור כסם
הרס ונבעות . מלכים ושלוטים : וכל עשבם . הנשים
אלהים : אוביש . לשון יובש : והולכתי . ישראל שתי עורים
עד הכס : ומעקשים . דרכיהם העקומות : עשיתם . אעסם :
כי אם עבדי . הוא חרש שבכוללם : כנלאכי . אשר אני
עולה לסנא נביאות : מי עור כמשלם . מי שחי עור כסם
הרס ונבעות . מלכים ושלוטים : וכל עשבם . הנשים
אלהים : אוביש . לשון יובש : והולכתי . ישראל שתי עורים
עד הכס : ומעקשים . דרכיהם העקומות : עשיתם . אעסם :
כי אם עבדי . הוא חרש שבכוללם : כנלאכי . אשר אני
עולה לסנא נביאות : מי עור כמשלם . מי שחי עור כסם

בראשית יום ג

יתקרוץ עבדי וחיביא הנבי שרחית עריהון ארא רשיעיא עתידין ראשתלמא פורענות חויבהון ברם אם יתובין יתקרוץ עבדיא די :

כבר קבל יסוריו ותשלומיו ועתה הוא נחשב בעבד ה' גם הכשרי שבכס לקרותו חרטים ועורם כי מי הוא היותו רחמי להקרא עור כי אם עבדי על כי הוא יודע ומכיר בקלקול הדרך ואינו מתחיל במעשה הטיהרם ולתקנם : וחרם וכו' : חזור על מלת מי לומר מי הוא היותו רחמי להקרא חרם כמלאכי אשר אלה ר"ל מי שנתתי תבתי כלבו וכלני שנתתי ללמדו דעת את העם והוא כחרש לא ישמע מעשי בני העם להזהירם על הדבר : כמשולם : השלם במדות : עבד ה' : כפל הדבר פעמי ושלם כדרך המוליד :

כתובים

להמשיך מוסד ומלכות ד"ה שין דלת יוד כפש שין דלת יוד רוח יארהוניה כשמה יסוד א אד אדני אדני כפש אדני רוח אלף דלת נון יוד כשמה דמלכות יד דון ון דון חיה יחידה יסוד יחידה חיה יחידה דמלכות אל שם ב"ן שבטעים :

א אביאמר לכה אתנו נארבה לדם נצפנה לנקי חנם : א אין ימרוך אתא עמנא נכמון לדמא נמישי דזפי מגן : ב נברעם כישאור חיים ותמימים פיודי בור : ג גברענון פשיול רחי ורדרא מום היד נחתי נובא : ד פריהון יקר נמצא נמרא בתינו שרר : ה פר עותרא ויקרא נשבה ונמרא בתנא בזתא : ו גורד תפיר בתוכנו גים אחר יהיה לבלנו : ז פיסד ארמה בינתנא פיסא חד יהוי לכין : ח בלי אריתקד פדרך אתם מגע רנדך מנתיתתם : ט ברי לא תיול בארחה עמהון מגע רנדך מן שבליהון :

נארצי להם : נשפור דם : נלפי : נשון מחרב : נקי חנם : לפיגנם נקי הוא : שאלו : הכולע את הנוף : ותמימים : כשם שלמים : גורלך : הם תרמי תהוק או כים ח' כו' שותפות :

היוד לבור שורד בו שלם בכל חיבתו וכו' היה וכול הדבר במ"ש : א כל הון : נמלא חללו כל הון יקר : והתבתינו נמלא משלל אשר נקח ממנו : ד גורלך : ויוסיפו לומר לך הם תרמי אתה תפיל את הגורל אשר תרמי לבד לכל אחד חלקו : כים : הם תרמי יהיה כים אחד לכולנו ר"ל נחלל ונשתה בשותפות מדמי הגזילה : (ה) מדרד אתם ר"ל כדרך אשר אתה אשר הם הולכים הם שלם תלמוד ומעשיכם : מניחכם מהדרך שם הולכים הם :

משנה יבמות פרק א

פרק א **המש** עשרה נשים פוטרות **חמש** עשרה כו' . מנייחא דהבא וכן דסופא צרותיהן . שחס סתיא חסת . הרי אלו כו' . למעטי לרת איניתי סהכיר צה או לרת קטי' מנאנת ביבס גזיר' משום לרת כמו ממלאם . וא לרת מנאיר גרוסחו

עיקר תוי"ט

בראשית יום ג

ברטנורה מ

(גמרא) : פוטרות . לא חיי אסורות חיי' לרור לבנות ערוה עליה שאין ת"ל עליה אלא דרתי איסורא איבה ליבס ולחנן נמי שייך למיסר ללמדך שאפי' יבמתו כפיצוי יבמה וכו' עלי' שאם אשה חוצה חוללת אפי' למיגר דתמיבס אם היא אשה אל אסותה לא חקק וה"ה לשאר אלא משום שבין דכמקום מזה הוא האסורה ערוה (ה) שיש בהן כרת אין לי אלא היא ושלם במקום מזה כגון כרי שנעשה חתנו ולו אשה אסרת ומת מותרת אשתו למניו כרחק כמ"ב נש"ה חיי פטורות דאי חיי אסורות משמע שהבת אסרתה עליו ליקח וה"ה שלם במקום מזה (גמ') : פוטרות :

צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן היבום עד סוף העולם ואלו הן בתו ובת בתו ובת בנו בת אשתו ובת בנה ובת בתה חמותו ואם חמותו ואם חמיו . אחותו מאמו . ואחות אמו ואחות אשתו ואשת אחיו מאמו ואשת אחיו שלא היה בעולמו וכלתו . הרי אלו פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן היבום עד סוף העולם וכלן אם מתו

דרשא דלרי דאכטריך ליה גמ' : (ה) דא"ק כי כל אשר יעשה מכל המועבות האלה וכברית הוקשו כל הערוה כולן להדרי (גמ') : מן החליצה . שנאמר ועלתה יבמתו השער' כו' מאן יבמי וגו' ואלו נעלו כל העול' ליבוט עול' לחליצה וכל שאר' עול' ליבוט אינה עול' לחליצה אלא חפסור : וכן היבוט . להכי לא בני ליה למחתי מן החליצ' לחוריה לאשתמי דמנוט חליצ' קודמת (גמ') : (ב) בק"ו כו' . ואף דאין עונשין מן הדון הכא ביוליו נלחח היא . א"ל אחיה הנה הנה אחיה וימה וימה וטעם הסדר דלא ככתוב עיין בגמ' : חמתו . שמת בעלי' וכשהא חסיו ומת בלא בניס . רש"י : (ג) דכתוב הכא כי ישבו אחים והתם כתוב שנים עשר עבדיך אחים ולא ילפיקו מלוט דכתוב כי אנשים אחים אהנו דלהכי כתוב יחדו (המיוחדים בנחל') ואי כתוב יחדו לחוד הא"ל דמייסדי בנחל ובלוימא . (גמ') : (ד) ולא נקט' ברקא אלא דעבי לפרוש לר"ה מיהו חליצ' דהלכתא קי"ל כרבה דפ"ב מ"ב . דאסור' עליו בין שולד ואח"כ יבס . ובין שיבס ואח"כ נולד . כ"י : (ה) מיפכו ילפיק דימדיו הא אכטריך ליה לדעיל וא"ל דלמה אכטריך דרשא דישבו . הא גבי בני יעקב לא מלינו אחים אלא כשהיו בעולם כאמר

גולס אפילו אחר שמת בנו : וכולן אם מתו . חק לישראל ח"א משכחה לה שמיאנה כמיו אביה ניימר

בגמ' : פוטרות . לא חיי אסורות חיי' לרור לבנות ערוה עליה שאין ת"ל עליה אלא דרתי איסורא איבה ליבס ולחנן נמי שייך למיסר ללמדך שאפי' יבמתו כפיצוי יבמה וכו' עלי' שאם אשה חוצה חוללת אפי' למיגר דתמיבס אם היא אשה אל אסותה לא חקק וה"ה לשאר אלא משום שבין דכמקום מזה הוא האסורה ערוה (ה) שיש בהן כרת אין לי אלא היא ושלם במקום מזה כגון כרי שנעשה חתנו ולו אשה אסרת ומת מותרת אשתו למניו כרחק כמ"ב נש"ה חיי פטורות דאי חיי אסורות משמע שהבת אסרתה עליו ליקח וה"ה שלם במקום מזה (גמ') : פוטרות :

בגון שהיא אביה לאחד ונתגרה בעודה קטנה
שבו אין לאביה רשות בה ונשאל אחי אביה
בעודה קטנה אז יולא' במיאון דקריין לה לקמן
יחומ' כתיב האב ואם מיאנה בחסיו או כתגרה'
ממנו או כנאל' אילונית

מתו . או מיאנו או נתגרשו . או
שנמצאו אילונית . צרותיהן מותרות
ואי אתה יכול דומר בחמותו ובאם
חמותו ובאם חמיו שנמצאו אילונית
או שמיאנו . (ב) כיצד פוטרות
צרותיהן . היתה בתו או אחת מכל
העריות האלו נשואה לאחיו ולו
אשה אחרת ומת כשם שבתו
פטורה כך צרתה פטורה . הלכה
צרת בתו ונשאת לאחיו השני ולו
אשה אחרת ומת . כשם שצרת
בתו פטורה כך צרת צרתה פטורה
אפי' הן מאה . כיצד אם מתו
צרותיהן מותרו' . היתה בתו או
אחת מכל העריות האלו נשואה
לאחיו ולו אשה אחרת מתה בתו
או נתגרש' ואחי' מת אחיו צרת'
מותרות . וכל היכולה למאן ולא
מיאנה צרתה חולצת ולא מתיבמת :
(ג) שש עריות חמורות מאלו מפני
שנשואות לאחריהם . צרותיהן מותרות
אמו

שנשאל אמו לאחיו ומאביו וכשימות בלא בנים
כנאלת אמו נופלת לפני בנה ליבוס ונאלא ט"ז
נשים פוטרות רשותיהן ואמו אחת מהן וכן הלכה :
(ב) כשם שבתו פטורה . שהרי אסורה לו ואין
שם אם אלא הוא כך צרתה פטורה : הלכה צרת בתו ונשאת לאחיו השני . היכא דיש אח אחר
שחסיין מותרות לו ואין פטורות שהרי יש כאן מנהג יבוס ומתיבמת האחת והשני פטורה דכתיב את
בית אחיו בית אחר הוא בונה ואין בונה שתי בתים ואם יבס אחיו השני את צרת בתו ולו אשה אחרת
ומת בלא בנים וחזרו ונפלו לפניו : כשם שצרת בתו פטורה . שגאסרה עליו משעת נפילת אחיו
הראשון : כך צרת צרתה . אשת אחיו השני האחרת : פטורה . שזו פוטרה שצרת ערוה פוטרה
צרתה : ואפילו הם מאה . אחים והלכה צרת צרתה של בתו ומתיבמת לאחיו השלישי ולו אשה אחרת
ומת בלא בנים שחסיין אסורות על זה וכן לעולם : צרתה מותרת . להתיבס שהרי בשעת זיקות יבוס
אינה צרת : וכל היכולה למאן . שהוא קטני (הערוה) ויכולה למאן : ולא מיאנה . ומת אחיו
הואיל וקדושים אין אלא מדרבנן ויחקה שלה אינה אלא מדרבנן אינה פוטרת צרתה מן החליה והתיבס
אסורה שראית צרת ערוה : (ג) שלש עריות חמורות מאלו . ומה היא חמורה שלהן . שנשואות לאחריהם .
אין יכולות להנשא לאחיו של זה מאביו ואם מתו כעליון שזן כנרים אלא זה : צרותיהן

צרות דלמא אחי למשי : (א) והני ט"ז דלעיל מותרות . לינשא לה שאין צרת ערוה אסור'
ימי כשינשא לאחריה רשותיה מותרות . ואלו אלא נופלת לפניו ליבוס מאליו (א) ויביו משה
צרות דאסורות ורשותיה מותרות : ובה' בר מיימון פירש אם נשא בעבירה לאחיו ומת
בבשריו . פשיטא לאסורי דרוב' דאמר כזו בלא בנים ונפלו ליבוס לפניו רשותיה מותרות שאין
זלחקן להם לררר טהו

אמו ואשת אביו . ואחות אביו .
אחותו מאביו ואשת אחי אביו
ואשת אחיו מאביו : (ד) ב"ש
מתירין הצרות לאחיו . וב"ה אוסרין
הלצו . ב"ש פוסלין מן הכהונה
וב"ה מכשירין . נתיבמו . ב"ש
מכשירין וב"ה פוסלין . אע"פ שאלו
כ"ל לג' (אוסרין ואלו) מתירין . אלו
פוסלין ואלו מכשירין . לא נמנעו
ב"ש מלישא נשים מב"ה . ולא בית
הלל מבית שמאי . כל הטהרות
והטומאות שהיו אלו מטהרין ואלו
מטמאין . לא נמנעו עושין טהרות
אלו על נבי אלו :

(ח) לאו אפוגותיהו דרבינן דעד כאן לא שנית
פוגותא ואמאי לא פרכת עלה אלא כי פירך על
לא נמנעו וכו' דאלו ואלו עשו כדבריהם ועמ' ט :
עושין כו' . לב"ה כמי אלוטיר דאשכחן נמי
דמחמרי בטומאה כדתן במס' ערוה . ט"ט :
היה' והרי היא כחולצת מן נכרי : נתיבמו .

לאחיו . ב"ש מכשירין . אוקן לכתיב אם נתאלמנו מייבמיהם : וב"ה פוסרים . שנגעלו לאסור להם
והנבעלה לאסור לה עשאה וזה חזקה אסורה לכהן : לא נמנעו . ואע"פ שבני הטרות נתיבמו כדברי
בית שמאי ממרים הם לב"ה שהרי באסור אשת אח הם עליהם ואשת אח צרת ובני חייבי כריתות
ממרים הם אע"פ כן לא נמנעו בית הלל מלישא נשים מב"ה לפי שהיו גזרעיים להן אוקן הכחות מן
הטרות ופורשים מהן : אלו עד גבי אלו . משאליס כליהם אלו לאלו והגמרא פירך אהא דתן ב"ש
מתירין את הטרות לאחים וב"ה אוסרים קרי כאן לז' תגודרו לא תעשו אגודות אגודות (ס) ומשני כגון ב"ד אסור
בעיר אסור פלג מורים כב"ש ופלג מורים כב"ה אכל שני בני דייס בעיר אחת וב"ש שני בני דייס בב'
עירות לית לן בה :

נמרא יבמות דף טז ע"א הלכה ככלי החיצון דת"ת דמלכות דבריאה השתפא
שארו את ר' יהושע . צרת הבת מהו . אמר להם מחלוקת ב"ש וב"ה .
גופא בימי ר' דוסא בן הרכינס התירו צרת הבת לאחיו . והי'
הדבר קשה לחכמים מפני שחכם גדול היה ועיניו קמו מלבא לבית המדרש
אמרו מי ילך ויודיעו אמר להן רבי יהושע אני אלך ואחריו מי ר"א בן עזריה
ואחריו מי רבי עקיבא הלכו ועמדו על פתח ביתו נכנסה שפחתו אמרה לו

רבי דוסא . אחיו של רבי דוסא שהיה מתלמידי גדול היה . וסבורין שהנמים שהם התירו : קמו . עמדו
שחסי התירו כדמניא לקמן ועמו על פיו : שחכם מלרשות : א"ל . רבי יהושע לרבי דוסא אמר לתלמידך אסור
וישכ

רבי חכמי ישראל באין אצלך אמר לה יכנסו ונכנסו תפסו לר' יהושע והושיבהו על מטה של זהב אמר לו ר' אמור לתלמידך אחר וישב אמר לו מי הוא רבי אלעזר כ"ע אמר ויש לו בן לעזריה חברנו קרא עליו המקרא הזה נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם תפסו והושיבו על מטה של זהב אמר לו רבי אמור לתלמידך אחר וישב אמר לו מי הוא עקיבא בן יוסף אמר לו אתה הוא עקיבא בן יוסף ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו שב בני שב כמותך ירבו בישראל התחילו מסבכים אותו בהלכות עד שדגיע לצרת הבת א"ל צרת הבת מהו אמר להם מהלוקת ב"ש וב"ה הלכה כדברי מי א"ל הלכה כב"ה. א"ל והלא משמך אמרו הלכה כב"ש. א"ל הוסא שמעתם או בן הרכינס שמעתם. אמרו לו הייך ר' סתם שמענו א"ל אח קמן יש לי בכור ששן הוא ויונתן שמו והוא מתלמידי שמאי והזהרו שלא יקפח אתכם בהלכות לפי שיש עמו ג' מאות תשובות בצרת הבת שהיא מותרת אבל מעיד אני עלי שמים וארץ שעל מדוכה זו ישב חגי הנביא ואמר שלשה דברים צרת הבת אסורה עמון ומואב מעשרים מעשר עני בשביעית ומקבלים גרים מן הקרדוויים ומן התרמודיים :

רש"י

ויש : דוסא : סמור : שנתם לומר : או בן הרכינס כלל דוסא : סתם שמענו : בן הרכינס סתם שמענו ושמנו לא הוכר : בכור ששן הוא : חרף ועומד על שמועתו ועושה נעשה ואינו עב משמועתו לעשות כרבים : עמון ומואב : ישראלים הדורס צורך עמון ומואב שכבש משה מסוחן ומתקדשו בקדושת לוי ועכשו צבית שני צעלים

קדושתם וזרעין צביונית ותקנו להן מעשר ראשון ומעשר עני בשביעית מפני פרנסת עניים שבארץ ישראל שאין להם מה לאכול בשביעית לפי שבעל לקט שבה ופאה והולכים עם וועליו לקט שבה ופאה ומעשר עני : ומקבלים גרים מן הקרדוויין כו' . ולא אמרו ממזרים הן מננות ישראל שבלו עליהן עבדים דלוי' רבנן דפסלי :

זוהר בהקדמה דף יא ע"א ת"ת דאצילות יוד האואו הא

פתח רבי שמעון ואמר מאי דכתיב ויסב חזקיהו ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל יהוה הא חזי כמה הוא חילת חקיפתא דאורייתא וכמה הוא עלאה על כלא דכל נאמן דאשתדל בצוריתא לא דחיל מעילתא ומתתאי ולא דחיל ממרעין בישין דעלמא בגין דאישו אחיד בצוריתא דחיי וליף מינה ככל יומא דהא תוריתא חולף לבר נש למיזל בצרח קשוע חולף ליה עיטא היך יחוב קמי מארי' לצטל' הסיה גזירה דאפילו חתגור עליה דלא יתצטל האי גזרה מיד אחצטל ואסתלק מיניה ולא שרי עליה דבר נש כסאי עלמי. ובגין כך בעי ליה לבר נש לאשתדל' בצוריתא ימני' ולילי ולא יתעדי מינה כדא הוא דכתיב והגית בו יומם ולילה ולי אחעד' מינה חוריתא או אחפרס מינה כאלו אחפרס מאילני דחיי תא חזי עימי לבר נש כד איהו סליק בלי' על ערסיה בעי לקצלי עליה מלכות' דלפילי' בלבי' שלים ולאקדמי' לממסר קמיה פקדוי' דנפשיה ומיד אשתדל' מסל מרעין בישין ומכל רוחין בישין ולא שלטין עליה ובפרי' קס מערסיה בעי לברנ' למאריה למניצל וציתיה ולמסגא קמי היכליה דחילו סגיי' ובתר כן יללי ללותיה ויסב עימי' נחמיון חבסן קדישין דכתיב ואלי ברוב חסדך רבא ציתך אשתחוס אל היכל קדשך כיראתך :

מוסר יוסף דהם הרבה פסוקה מנותח דרי מארי

המדבר לרשע עורר עלמו מן העש"ז ומן העש"ב : (א) ודבר רבי שלא יתא דבורך של שבת דבורך ומסביר פנים לרשע הרי זה ממרגוץ אל . הול הלכך אסור לומר דבר פלו' אעשה ל

או סחורה פי אקנה לשתי אפי' בשיתא דברים כפולסאסור להרבות : (ב) דבר שאינו מלאכה ואינו אסור לעשות בשבת אלא משום שבוה גזתי לישאל לומר לנו לעשותו בשבת והוא שיהיה שם גזת חולו או יהיה צריך לדבר צורך הרבה או מפני מצוה כיצד אמר ישראל לעינים לעלות באילן להביא שופר לתקוע תקיעת מצוה זכוי' : (ג) הבורר אובל מתוך פסולת בידו להגותו אפילו לבו ביום נעשה כבורר מתוך חייב : (ד) הבורר פסולת מתוך אובל אפי' בידו אחת חייב : (ה) זתים וענבים אסור לפחטן : (ו) מרת' לפחטן למינימים : (ז) ליתן כרבים בתבשיל מותר ואין להושי לו משום צובע האין צבועה באוכלים : (ח) המהקר ייק דק דק חייב משום טוחן : (ט) סירות ששטרו מן האילן בשבת אסורים

והמרמי' בדרכיו מתחיל כלסוף וסמט' את חזירו מדרר טוב' לדרך רעה מת כחי ימיו . והמלעיג על עמיתו של עניים מרחמין עליו מן השמי' . והמלעיג על עמיתו של עניים סוף סוף הוא יגע וחרוי' אובלים יגעו . וכל המרגיל להאדים פני חזירו פנקסו פתוח' בו ביום : ואין לך קשה אלה מי שטוסק בדברי הבאי : אוי למו שסעולם מטע' זנו' אוי למו שסעטי' מסחקת לו : אוי למו שסגטי' סניגורו קטיגורו . אוי למו שילרו מללו . אוי למו שסספר עליו הנלל אוי למו שסאכד את עמלו . פי' דרחשו וילנו מפל גזירות קשות ורעות מכלל ופרעו וילנו מילס"ד ומכל לרס ויזכנו לזכב בתשוב' שלימי' כו"ר :

בראשית יום ד תורה

לסמך מת"ס ד"א יהוה נפס י' יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נשמה יהיה סוס יסידס והגלוי וו אל סס ב"ן סעעטיה ציקוד מולס :

א וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־יְשֵׁנֵי הַמַּאֲרֹת הַגְּדֹלִים אֶת־הַמַּאֲוֵר הַגְּדֹל לְמַמְשַׁרְת הַיּוֹם וְאֶת־הַמַּאֲוֵר הַקָּטָן לְמַמְשַׁרְת הַלַּיְלָה וְאֶת הַבּוֹכָבִים : **א** וַעֲבַד יי ית תרין נהוריא רב רבניא ית נהוריא רבא למשרט ביממא ית נהוריא ועירא למשרט בריריא וית בוכביא : **ב** ויתן אתם אלהים ברקיע השמים להאיר על הארץ : **ג** ויהי יתהון יי ברקיע דשמיא לאנהרא על ארעא : **ד** ולמשל ביום ובלילה ודחבדיל בין האור ובין החשך ויהא אלהים ביי מואב : **ה** ולמשרט ביממא ובריריא וראפדשא בין נהוריא ובין חשוכא וחזא יי ארי טוב : **ו** ויהי ערב ויהי בקר יום רביעי : **ז** ויהו רמש והנה צפר יום רביעי : **ח** ויאמר אלהים ישרצו המים שרצין נפש תיה ועוף ועופף ערד הארץ על פני רקיע השמים : **ט** ויאמר יי ירחשו מיא רחיש נפשא חיתא ועופא יפריח על ארעא על אפי רקיעא דשמיא : **י** ויברא אלהים את התנינים הגדלים ואת ברר נפש התיה : **יא** הרמשת אשר שרצו המים למיניהם ואת פרד עוף בנה למיניהו ויהא אלהים ביי מואב : **יב** ויברא יי ית תניניא רב רבניא וית פר נפשא חיתא דרחישא די ארחישו מיא לזניהון וית פר עופא דפרח לזניהו וחזא יי ארי טוב :

למשיך מניס דז"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאות רוח יהוה נשמה דלח אדני נשמה דסוד יהוה חס ימדה דלח יהוה חס ימדה דסוד אל סס ב"ן שבנשיס :

א ראת ראות קרי רבות ורא תשמר פקח אזנים ורא ישמע :
ב הזיתון סגיאן ורא נטרותן אתפתחא אודניכון ורא קבלתון אולפן :
ג יהוה חפין למען צדקו יגדיר תורה ויאדיר :
ד רעי בדיר לזבאותיה ישראל ירבי לעבדי אוריתיה ויתקף יתהוין :
ה והוא עסבזון ושסוי הפח בחורים פלם ובבתי כלאים החבאי היו לבו ואין מציר משסה ואין אמר השב :
ו והוא עם בזיו ואנים אתתפוא בהתא עולמין בולדהו ובבתי יסורין עגינין הו ביעדי ולית דמשויב רביזא ולית דאמר אתיב :
ז מי בכס יאזין זאת יקשיב וישמע לאחור :
ח מן בכון יצית דא יקבר ויסבר לסופא :
ט מן נתן למשוסה למשסה קרי יעקב וישאר רבזים הרוא יהוה זו חטאנו לו ורא אבו בדרךיו הרוד ורא שמעו בתורתו :
י מן מסר לעדי יעקב וישאר רבזיון הרוא יי מן קדם דחבו קדמוהי ורא אבו למחוד באורחן דתקנו קדמוהי ורא קבירו אולפן אוריתיה :
יא וישפד עריו חמה אפו ועזו מרחמה ותרמהו מסביב ורא ידע ותבערבו ורא ישים ער רב :
יב וישפד עריהו חמת רגזיה ותקוף עבדי קרביה אייתי עריהו וקטרו בהו מסחור סחור ורא ידעו

רש"י מצודת דוד ושלישו

(ח) ראות רבות ראות הרב נפיהס : ולא תשמור וליניס שומרים להביע בנעשו : פקוח אזנים : אני עסוק לפתוח אזניס : סי חפן : להראותם : למען להקו ולקר מגדיל לכס תורתו : וסוף : עם זה : הפח בחורים בחוריס פחי נפש : החבאי : נעמניס לאחור : דבר שעמוד לו בחורוני : ולא ידע : עשה עמנו כלל ידע : ולא ישם על לב : להבין זאת ולשוב מרשעו :

עשו כי לא למדו דעת את העם ולא שבו מדרסס והמס בעוסי בזוסי ורמוסיס לכל האנושות : הפח בחורים כולם מכל בחוריס יס להס מפח נפש וסמס הזואיס וכלואיס בבתי כלאי : חין מליל : חין מי מליל מן הבז : למשיסה : סיו למשיס : ואין מי אומר השיכסו למקומו ואל חוסף לרמוסו ומוסב למעלי לומר הלא על כי לא נתנו לב לשמוע ולראות קלקול הדור ולתקנס בלס עליס הר' הזאת ומסרואו הוא להקרא עורים ותרסיס : (ד) מי בכס : ר"ל וכי נמלא מי בכס אשר יאזין לתק לב לזאת האומר למען : יקשיב וכי נמלא מי בכס אשר יקשיב לשמוע דבר שעמוד לו בחורוני : (י) מי נתן ר"ל וסו הדבר להבין מי הוא אשר מסר את ערלל נעמיס ולבזוסיס הלא סי מסרס ולא במקרי בל : זו חטאו לו : ר"ל זו ססוי אשר תעלמו לו ונמול הוא משנסולל אבו : ולא ראו ישראל ללכת בדרךיו : (י) וישפור : ולכן יסד עליו חמס קסס וחזק מלחמי : ומלחטבו מסביב : ח"ל חלל חין ונתניס לב לדעת שכל בנשמיס וכאשר בערס סביב לא ידע שמיס בלס וכאשר בער בו בעלמו ובגומו ע"ז חינו מיסיס על לב להבין שכל בנשמיס ר"ל אינו מושב על הלב לא שבנת כסלרי ממשמשמט לבוא ולא בעת שכבר בלס

בראשית יום ד
ישלימו בהוין ורא שויאו דחלתיה על רבא :
כתובים משלי א

למשיך מיסוד ומלכות דז"ל שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוס יאהרונהי נשמה דיסוד א אד אדני נפש אדני רוס אקף דלת נוו יוד נשמה דמלכות יך הווי הך סיה יסדה דיסוד יהוה חס ימדה דמלכות אל סס ב"ן שבנשיס

א פי רגליהם רבע ירוצו וימחרו לשפדדם :
ב מטור דרגדהו רבשתא רהטן ומסתר הבין למשפד דמם :
ג פי חנם מזורה הרשת בעיני כל בעל בנה :
ד מטור דמנן פריסא מצודתא על פרחתא דנפא :
ה והם לדמם יארבו יצפנו לנפשתם :
ו והנון לדמהוין פמנין ומטשין לנפשתהוין :
ז בן ארחות פרבצע בצע את נפש בעריו יקח :
ח הכדין אנון ארחתא דקר דעבדין עירא נפשתא דמריהוין נסבין :
ט חכמות בחוין תרנה ברחבות תתן קודה :
י חכמתא בשוקא משתבחה ומשק גוי יהבא קדה :
יא בראש המיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר :
יב פריש בירתא מכרוא ובמעלנא דתרעי בכרפי מרהא אמרה :

רש"י מצודת דוד

(ח) לרע ירוצו : ר"ל אל כי לא ניכר לעין שהדרך הזה הוא רע מ"מ סוף כוונתו על הרע וימחרו לשפד דם כאשר תמלא ידם : (ג) כי חנם : ר"ל כמו שנדתי בעיני כל בעל כסף שעל חנם פרשתי ואין סכני ע ל הלכתי ומתוך כך יורד בתוכי לאלול הארעוני אשר בה : (א) והס : אלל בלחמ פורסי הרשת לא בנחם פרשוס כי הם יארבו לדמי הסופות ומסמיריס עלמס לקחת נפשות ולגבור פרשוס : (ד) כן ארחות : כן הדרך של הגזלן לנשות החבולות לכל ירגיש מי בו להשמר ממנו : וח"ל יגזול הסוטר וגם יקח נפש בעל הסוטר למען לא יודע : (ה) חכמות : הלא כי חכמי מהחכמות תכרו בחון מתקו פרסוס : (י) בראש המיות : שם בראש מתקו שנשמע שם המיות בני אדם : פתחי שערי : מקום הנכנסים והיוצאים : בעיר : ככל עיר ועיר האמר כל חכמי את אמריס והוא ענין מליל : וכאמר הלא התור לגוי כלום ומסירי על קיומה :

עיקר תוי"ט משנה בבא קמא פרק א ברטנורה

ארבעה מניסו למעוסי דר' אשעיה ודר' סייא . (דמנו נמי ליזקי גופו) ותנא דידן בזקי ממנו קמיירי בזקי גופו לא קמיירי גמי : (ח) להק דכתיבו בקרלי בהריא . שהבסמה מוקס בגליה דרך הלוכה כדכתיב ושלם רש"י : נזיקין . שעושינ
קז וקזיס סס סהיק . כלי אמצעי דנצח דמלכות דיצירה א
ארבעה אבות נזיקין השור והבור
הלוכה שדכקו כלס בעטרה וגררן וטררן או בשליק שעליה והוא משאוי שכלמחמס וכמלרפין

בראשית יום ד

שפליה או בזוג שגולארה : והבור . הפיחה בור
 ברשות הרבים וכל שמה שור או חמור ומת אס
 סבור עמוק ' טפחים או הווק אס הוא פחות
 מי"ט דכתיב כי יפחה איש בור וגומר ותולדה
 דבור כגון כיסו (ג) ויטו
 לאחר שחלו ברשות
 הרבים והזיקו והמבעה.
 זה השן שאכלה
 בהמחו צדקה חבירו
 כדכתיב ובער צדקה אחר
 וקרא השן מבעה מפני
 שהוא פעמים מנוסה
 ופעמים מגולה מלשון
 נכבו מפניו דמתרגומין
 אנליין מטמרוהי (ג)
 ותולד'סן הוא כשנתחכ'י

והבור והמבעה וההבער לא הרי
השור כהרי המבעה ולא הרי המבעה
כהרי השור . ולא זה וזה שיש בהן
רוח חיים . כהרי האש שאין בהן
רוח חיים . ולא זה וזה שדרבן לילך
ולהזיק כהרי הבור שאין דרכו
לילך ולהזיק . הצד השוה שבהן
שדרבן להזיק ושמירתן עליך .
 וכשהזיק

ומיירי משתתף דשלא הוא מדליק ה"ל דכוחיה .
 ועתו"ט : לא הרי כו' . פי' אין קולחו של
 שור נקולחו של מבעה . דה"ל רגל כו' כג"ס
 ה"ל ולפיכך אי כתב רחמנא שור לא אפי'
 מבעה מניה שהוא קול מניה והא דלא שאלה
 משנתיו הק"ו כמו שאמ' לא זה זה כו' משום
 דהר מהד ק' למילא חומר בא' מבחברו חו' וע"ש:
 האש . והוא דלא הדר ותני לא הרי האש כהרי
 שניהם כקרא הדר ברישא משום דטריחא ליה
 מלחא . כ"י . ס"ל דיש באש מה שאין בשניהם
 לפי שכה אחר מעורב בו ואין הולך לרעתו כמו
 שורו ועתו"ט : (ד) אבל מבור לתור לא נפיק
 דאיכא למפרך מה לביר שחלת עשייתו לנזק כו'
 והת' האריך להגידל תורה ויאריך חו' : (ה)
 דכתיב ובער צדקה אחר . רש"י : (ו) כדי נסוב
 לה דהא בור אינטיורי' ליה למכתב דלא אהי'
 מכולהו כרחק במתינות : (ז) ולרי' דמ"ה פ"ו
 דמתיב טמן ו"ל כמ"ש דהמ"ל דלכהו אלטרין
 למכתב דהו נפקי מבור הוה פריי בזה כלים
 ולרי' אה"ל דאלטרין מש"ה : (ח) אע"ג דלא
 דמי לתד מהני אבות אי יכוין לאשווי מחרתי
 או מלחא או מטפי בזהר הסוה לחיובא חייביק
 ליה הר"ן : ושמירתן כו' . שנתחייבה בשמירתן
 מחמת שהם נמוק . או שנתסרו לך לשומרן .
 או שפחית בהם מעשה שחייבך בשמירתן כו' .
 לאפוקי היכא דמטייהו לאחיהם לנטייהו רחמי
 ופגע בהן השומר דהשני חייב והראשון פטור
 ולאפוקי נמי היכא דמטייהו כאורחיהו ואזיק
 דפטור

(1) דכתיב וכל שמה שור או חמור דרש"י שור
 ולא ארס חמור ולא כלים משא"כ בשאר אבות נזיקים
 בגדים טמאים בגדים פטור המבעיר דכתיב או הקמה
 מה קמה בגלוי אף כל בגלוי ובשאר אבות
 נזיקין לא פטור אס הטמון : הצד השוה שבהן וכו' .
 אף אני איכא כל שדרכו להזיק ושמירתו
 עלך

בראשית יום ד

דפטר . כ"ו : חב . האי חבל ירושלמי הוא דמי
 לישי' קלילא ולא חני חייב . גמ' : תשלומי .
 להכי נקט ל' השלמה דפחה נכלה משעת מיתה
 עד שעת העמדה בדיו דניזק היו והמותר משלם
 לו מזיק . בגמרא (ד"י)
 וה"ה דכתיב דבין מיתה
 להעמדה דבין דניזק הוו
 נ"י . ועתו"ט : (ט)
 דהא מיטב שרשו דהאיך
 דקא משלם משמע .
 גמ' : (י) וילפי' מבור
 דכתי' ביה ישיב לרבות
 שיה כסף כ"י : (יא) אבל
 אס ניזק פליגי תנאי .
 ומ"מ פסקו כמ"ד אף
 למקין האחרון חייב .
 והטעם מפני שהאחרון
 העתיקו ומד' חזקין למדת
 מיתה ומפני כך חייב
 בכל ה"ה : מעילה *

וכשהזיק חב המזיק לשלם תשלומי
נזק במיטב הארץ : (ב) כל שחבתי
בשמירתו הכשרתי את נזקו .
הכשרתי במקצת נזקו . חבתי
בתשלומי (גמ' נזקו) כהכשר כל
נזקו . נכסים שאין בהם מעילה .
נכסים של בני ברית . נכסים
המיוחדים . י"א ל"ג (ובכל מקום)
חוי מרשות המיוחד' למזיק . ורשות
הניזק והמזיק וכשהזיק חב המזיק
לשלם

באגריה אלא זוזי ומחייבין ליה לזבזי מנכסיה
 עד דמטת זוזי ויהיב ליה : (ב) כל שחבתי
 בשמירתו וכו' . כל דבר שנתחייבתי לשומרו :
 הכשרתי את נזקו . אס לא שמרתיו כראוי
 והזיק חני הוא שהכשרתי ומנתי אותו הזיק ואני
 חייב עליו כגון המוסר שורו לחרש שוטה וקטן
 חייב שעליו היה מוטל שמירת שורו והרי לא שמרו
 כראוי לו : הכשרתי במקצת נזקו וכו' . ואס
 תקנתי ומנתי מקצת הנזק אע"פ שלא זמנתי
 ותקנתי אס כולו נתחייבתי עליו כאלו זמנתי כלו
 כגון הסופר בור תשעה ב"ה וכל אחר והשליומו
 לעשרה וכל שמה שור או חמור ומס' (יא) האחרון
 חייב אע"פ שלא חקן אלא מקצת הנזק כאלו עשה
 כל הנזק כיון דכתשעה ליכא מיתה : נכסים שאין
 בהם מעירה . ועל איזה נכסים אני חייב נכנס
 חס הזקתי על נכסים שאין בהם מעילה : כגון
 נכסים שאין הקדש שאס הזקתי נכסים של הקדש
 איני חייב לשלם דכתיב שור רעהו ולא שור הקדש
 וה"ה לכל שאר נזיקים : נכסים שהם של בני
 ברית . שאס הזיק נכסים של עכו"ם פטור : נכסים המיוחדים . שים להם צענים מיוחדים שאס הזיק
 נכסים של עכו"ם פטור . (יב) הוין מרשות המיוחדת למזיק . בכל מקום שהזיקו וכפיו אס נכסי
 חברו חייב המזיק חוץ מרשות המיוחדת למזיק שאס נכנס שור ניזק ברשות המזיק והזיקו שור המזיק
 פטור דאמר ליה חורך ברשותי מאי צני ודוקא כשהזיקו נכסיו אבל המזיק עצמו שחבל כסבירו (יג) אע"פ
 שהוא עומד ברשותו חייב דל"ל הנחבל נהי דהית לך רשותא לאפוקי לאזוקי לית לך רשותא : ורשות
 הניזק והמזיק . ורשות המיוחדת לניזק ולמזיק כגון חר' של שניהם והזיק שורו של אחר מהם באותה
 ס'ר כשן ורגל פטור (יד) והוא שמהיה אותו ס'ר מיוחדת לשוריהם ג"כ אבל אס היתה מיוחדת לפירות
 ולא לשוריהם והזיק כשן ורגל חייב ואס הזיק בקרן

כל

בכל ענין חייב : (ג) שום כסף . שום זה של נזקים לא יהא אלא כנסף שיהיו בית דין שמיין כמה שזה הנזק וכך ישנם לו ולא הויקה פרתו של ראובן טליתו של שמעון שדרס' עליו ברשות היצוק וקרקעו ואח"כ אירע שגבר רגל' של פרה זו של ראובן בטליתו של שמעון בר"ה דהוי כמי בור בר"ה (טו) אין אומרי' הואיל וזה הויק וזה הויק ילאו הויק של זה בהזיקו של זה אלא שמיין שני הויקו דרמיס ומי שהויק לכדוריו ותר (טו) ישלם : ושוה כסף . וכסבאים לשלם ההויק מנכסיו היחסיים לא יפרעו אלא מן הקרקעות שהם שיהו כסף לא ממטלטלין (יז) שהם עלמס כסף דכל מירי דמטלטל חסוב כאלו הוא כסף דאי לא מודבן הכל מודבן במתא אחריתי : ובפני ב"ד . והשומא והתשלומין של נזקים לא יהיו אלא בפני ב"ד מומחין (יח) ולא בפני ב"ד של הדיוטות : ועל פי עדים בני הורין ובני ברית . לאפוקי עבדים ועבדים (יט) שאינם כשרים לפדותן של נזקים : והגשמים בכלל הנזק . בין שהזיקה היא את אחרים בין שאחרים הזיקוה דין האיש ודין האשה שיהיו כנזקין : והזיק והמוזיק בתשלומין פעמים שהזיק שייך עם המזיק בתשלומין של נזק כגון אם פתחה הנבלה משעת מיתה עד שעת העמדה דין שפחה נבלה דזיקו הוא בין במועד (כ) ומאלא שאין המזיק משלם לו אפי' אוחו הוי נזק שזכתה לו תורה אם הוא חס או חק שלם אם הוא מועד הוי שהניזק הוא מפקדו ושייך בתשלומין הללו עם המזיק : (ד) חמשה תמין . שאינם רגילים להזיק ולא הזיקו משלמין חצי חק : וחמשה מועדין . ששם רגילין להזיק ומשלמין חק שלם : לא ריגה . בקרן : ורא' ליגוף . דסיפת כל הגוף וכלהו הוי חולדות דקרן ומשלמין חצי חק הוי חמשה תמין : ושור המועד . ב' פעמים ליגם או ליגוף או לרובן או לבעוט או לשוך הוי ה' מועדים לשלם חק שלם ולגבי מועד חשיב להו חד קרן חמה הוי מועד לשלם חק שלם ומתחיתין אחיא כמ"ד (כג) משונה קרן כחצר הניזק משלמת חק שלם ואפי' הוא חמה ואין כן הלכה : והאדם . הוי מועד מחסילתו ומי ומשלם חק שלם אם הזיק : הואב והארי וכו' מועדין . מחסלתן

שלם תשלומי נזק במיטב הארץ : (ג) שום כסף ושוה כסף בפני בית דין : ועל פי עדים בני הורין . ובני ברית . והגשמים בכלל הנזק . והניזוק והמוזיק בתשלומין . (ד) חמשה תמין . וחמשה מועדין הבהמה אינה מועדת לא ליגח ולא ליגוף ולא לשוך ולא לרבוץ ולא לבעוט . השן מועדת לאכור את הראוי לה' הרגל מועדת לשבור בדרך הלכה . ושור המועד ושור המזיק ברשות הניזוק והאדם הואב והארי והדוב הנמר והברדלם

הר"מ דסד"א דקלל בנזקים לרוב מאורעיים ולמעוט הזדמנות עליהם עדות כשרים לפי שהכחות על הרוב כמעמד עמי הארץ העבדים ועבדים הם . ועמיו"ט : והגשמים . דהטוב אשה לאיש כו' . (כ) ואפי' דתקן לה חדא זימנא בתשלומין חק מפי' בנמי' חדא בחס וחדא כמועד וזריכא כו' : אינה כו' . משום דתני טו ורגל דמועדין מחסלתן לקט אינה מועדת ולא תני בהמה תמה : לשוך . כשיכה כיון דאין האשה להזיקה כסן הוי חולדה דקרן . רבי'ה ובעיטה כיון דאין הויקו מאזי כרגל הוי חולדה דקרן . (גמרא) : (כא) דפי' העדאה דעריס אחרו בזה חייב חק שלם הלכך חדא מלתא הוא . רש"י : (כב) כלומר דך כבא דמתני' . אבל רישא על כרסך רבנן היא דהשן מועדת כו' ע"כ בחצר הניזק דבעיקר ובעד כשרה אחר ותקן בהמה אינה מועדת כו' אלמ' קרן כחצר הניזק חצי חק משלם . וה"ק בנמי' רישא רבנן וסיפא ר"ט . ועמיו"ט : והאדם . הוי חמשה . ובבעלי חיים קמייירי להכי לא חשיב בור ואם רש"י : הואב . ח"מ וה"ק ויש מועדים אחרים כיוצא באלו הואב כו'

כו' גמ' : מועדין . אפילו בנשיכה ובכל מויקין מחסלתן והא דלא חשיב להו בכלל ה' מועדין רש"י : תרבות . שגידלן אדם בביטו רש"י : דלעיל ולהוי אחד עשר מועדין משום דהני לא מה כו' אלא . אין לפי' כפשוטו דהא איכא עוד דשייר ע"פ עמנו דקנסא הוא ומודה בקנס פטור . וסלי כופר דחס פטור אלא הוא כנו אין בין ועמיו"ט : (כג) דמאי עלייה מעולה שבכנסיו כו' : והברדלם והנחש . הרי אלו מועדין ר' אליעזר אומר בזמן שהן בני תרבות אינן מועדין . והנחש מועד לעולם . מה בין תם למועד . אלא שהתם משלם חצי נזק מגופו ומועד משלם נזק שלם מן העליה :

נמרא ב"ק דף טז ע"ב הלכה ה' כלה כלי החיצון דנצח דמלכות דברואה במ

מאי עדיה אר"א במעול' שבכנסיו וכן הוא אומר וישכב חוקיהו עם אבותיו ויקברוהו במעלה קברי בני דוד ואמר ר' אלעזר במעל' אצל מעולים שבמשפחה ומאן ניהו דוד ושלמה ויקברוהו בקברותיו אשר כרה לו בעיר דוד וכו' וישכבוהו במשכב אשר מלא בשמים וזנים מאי בשמים וזנים ר' אלעזר אומר זני זוני ר' שמואל בר נחמני אמר בשמים שכל המריח בהם בא לירי זימה (סס דף י"ז) א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי מאי דכתיב אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור כל העוסק בתורה וב"ח זוכה לנחלת שני שבטים שנאמר אשריכם זורעי ואין זריעה אלא צדקה שנאמר זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד ואין מים אלא תורה שנאמר הוי כל צמא לכו למים וזוכה לנחלת שני שבטים זוכה לכילה כיוסף דכתיב בן פורת יוסף וכו' בנות צעדה עלי שור וזוכה לנחלת יששכר דכתיב יששכר חמור גרם אית דאמרי אויבים נופלים לפניו כיוסף דכתיב בהם עמים יגה יחדו אפסי ארץ וזוכה לבינה כיששכר דכתיב ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל וגו' :

ויקברוהו וכו' . בחזק' כתיב כס' דברי הימי' וישכבוהו במשכב . בלסא מנך יסוד . זני זני . מתי חמור גרם . מתרגמין עתו בכנסין : יוסף קברי שור דכתיב בשמים כרבי' . זרעי' . היינו דק' . וחסד כדמפרש לקמי' : כבור שורו דהר לו (דברי' י"ג) :

זוהר בראשית דף טז ע"א ת"ת דאצילות יוד האואו הא

ויכלו השמים והארץ וכל לבאם . רבי אלעזר פתח מה רב טובך אשר לפניך ליראיך פעלת לחוסים כך נגד בני אדם תח חזי קב"ה צרא לבר נש בעלמי' ואתקין ליה למחוי שלים בפולחני' ולאחתקני ארחוי בגין דיזכי לנסורי' עלאה דגניז קב"ה לנדיקייא כמה דאת אמר עין לא ראתה אלהים וזולתך יעשה לנחמה לו וכמה יזכי ליה לבר נש להסוא נסורי' באורית' דכל מאן דאשתדל באורית' בכל יומי' יזכו למחוי ליה חולקי' בעלמא דלתי' ויתחשב ליה כאלו בני עלמין דהא באורייתא אחבני עלמי' ואשתכלל דהא הוא דכתיב ה' בתכמה יסד . ארץ כוון שמים בתכונה וכתיב ואהיה אלנו חמון ואהיה

זאתה ששועים יום וכל דלשתל כה שכליל עלמין וקיים ליה ותא חוי כרוח
 עבד קביה עלמי וכרוח מתקיימי רוחי דלמין דלעלן באוריתא וכל שכו רוחי דהכל
 דרבי דבי רב מה רב טובך דא טובי דלחנני ליראך ללמין דחלי חמא - פעלת
 לחוסים כך מאי פעלת דא עובדי דבראשית : רבי אבא אמר דא גן עדן דהא באומנותי
 עבד ליה קורשא בריך הוא בלרעי כנווי דלעילא דלחתקיי ביה לדיקא דהא הוא
 דכתיב פעלת לחוסים כך נגד בני אדם דהוי הוא נגד בני אדם ואחרי נגד עלאין קדישין
 אמר רבי שמעון גן דלעילא נגד בני אדם הוי ואפילו אחרי נגד בני אדם הוי
 דלחתקיי ביה לדיקוי דעבדי רשותא דמאריהון ויכלו דכלו עובדין דלעילא ועובדין
 דלתתא השמים והארץ לעילי ותתא רבי שמעון אמר עובדא ואומנותא דאורייתא שכתב
 ועובדא ואומנותא דתורי שכל פה וכל לבאם אלין פרטי דאורייתא אלפין דאורייתא
 שבעים פנים לתורה ויכלו דלחתקיימו ואשתכללו דא כדא שמים וארץ פרט וכלל וכל
 לבאם רזי דאורייתא דכילן דאורייתא מסאבין דאורייתא :

מוסר יוסף דהא הרבה פסקה

מרגינה דרי מארי

ש"ע ח"ח סימן של"ט ע"ג

יש פרענות מיד ויש פרענות לאחר זמן ויש אלה
 אחר אלה ויש כלן כאלה ויש מהן כאלה על
 האדם והוא ער ויש כאלה והוא יסין ויש מהן כאלה ויש
 מהן כאלה נפש ויש מעשות ויש שלא מעשות ויש
 צדקנות ויש כעצמות ויש כסתר ויש כגלוי ויש כבית ויש
 כשכסות כל דהו ולוקי וקנאי וסרלי ותקלי ומעטין את
 הדמא ויש עובד את המקום מתוך יראי כדו שלא תתקפה
 פרנסתו ויש מתוך חסדי ויש מתוך צוסי ויש מתוך
 חסומות ויש מתוך להרשות ויש כשמותי שמתה שיהי
 המלות על ידו ויש מתוך הוסרין שנאמר בלד להם יתחונני
 וכל אחר ואחר לפי מעשיו בשעי שנפטר האדם המלאך
 הממוצעל הדין עומד כנגדו ואומר לו הוי על זה הנהגתא
 מן העולם רוקם מזכיות ומלא עונות מביט ברגליו ואומר
 הוי להם לרגלים שלא הלכו צדקרי הו לדיס שנתעסקו
 בדברי שקר הוי למעוטי שביטו מן הגל הוי לעינים שלא
 הלכו בחמיו הו לחלונס שלא קבלו תוכחה הוי לנפס שלא עסק בתורי הוי לז
 לזר שלא כנעו מפני בוראן הוי לו ללל שלא עבד את
 מעשד ודע מהיכן באת ולפני מי אתה עתיד ליתן את הדין וחס
 לזן אתה יכול להשיב מי וכל להשיב ומי יכול
 כשחלה לרגל כהרישי כחש כנגד וכחרד לזכר וכחן ללג
 וככבלס לרגלים כחשד לעינים כחשד למתה כחשד
 בעבורי לזם הדין שיהא מת כהלי ימיו ויש מי שיהא וילא
 מן העולם בתמימות הו שומר ישראל יתעורר מכל רע כיי :

בראשית יום ה תורה

לחשדן מ"ס ד"ח יהוה יהוה נפשי יה יהוה יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה ס"ה יסידה ה דמלוי
 הוה אל שם ב"ן שבעסיה בייקוד חוגס :

א ויברך אתם אלהים לאמר פרו ורבו ומלאו את הארץ בימים
 והעוף ירב בארץ : א וברך יתחון יי למימר פושו וסגו
 ומרו ית מ"א ביממ"א ועופא יסגי בארעא : ב ויהי ערב ויהי
 בקר יום תמישי : ג ויהוה רמ"ש ויהוה צפר יום תמישי : ד ויאמר
 אלהים תוצא הארץ נפש תיה למינה בתמה ורמ"ש ותיתור

ארץ למינה ויהי יין : ויאמר יי תפיק ארעא נפשא חיתא רינה
 בעירא ורחיש ותות ארעא רינה ויהוה ב"ן ויעש אלהים את
 חית הארץ למינה ואת הבהמה למינה ואת פרי האדמה
 למינה וירא אלהים כי טוב : ד ועבד יי ית
 חיות ארעא רינה וית בעירא רינה וית פר
 ריהשא דארעא רינה ויהוה יי ארי טוב : ה ויאמר אלהים
 נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדנו בלדת הים ובעוף השמים
 ובבהמה ובכר הארץ ובכר הרמש הרמש על הארץ : ויאמר
 יי נעביד אנשא בצלמנא כדמותנא וישרמון פנוני ימא ובעופא
 דשמיא ובבעירא ובכר ארעא ובכר ריהשא דרחיש ער
 ארעא :

נביאים ישעיה ט

לחשדן מ"ס ד"ח יהוה יהוה נפשי יה יהוה יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה ס"ה יסידה ה דמלוי
 הוה אל שם ב"ן שבעסיה :

א ועתה כה אמר יהוה בראך יעקב ויצרף ישראל אל תירא כי
 גאלתיך קראתי בשמך ריאתה : א ובעז בדין אמר יי
 דברך יעקב ודאתקנך ישראל לא תדחל ארי פריקתך רביתך
 בשמך דילי את : ב כיי תעבר במים אתך אני ובנהרות לא
 ישמפוך ביי תך במו"אש לא תפנה ודקה לא תבער בך :
 ג ארי בקדמיתא כד עברתון בימא דסוף מימרי הוה בסעדכון
 פרעה ומצראי דסגיאין כמי נהרא לא יכירו לכוז ואף
 בתנייניתא כד תהבון רביני עממ"א דתקיפין באשתא לא
 יכרון לכוז ומדפון דחסינן פשרהו ביותא לא ישיצון יתכוז :
 ד כי אני יהוה אלהיך קרוש ישראל מושיעה נתתי כפרך
 מצרים פוש וסבא תחתיך : ג ארי אנא יי אלהיך קרוש ישראל

מצודת דוד

(א) ועתה : ר"ל חף על כל זאת כה אמר ה' וכו' אל
 מירא פן תכלי צנול : כי גאלתיך : כי הלא ממלרים
 גאלתיך וקראתי אז בשמך שאתה שלי עמי ובני בכורי :
 (ב) כי תעבור במים : ומסי קרוז להיות נעצו זה
 ובנהרות : חף אל תעבורי בנהרות השועפים לא יטפוד * לא תכוה * לא תהיה נכוה מן האש ואף תלכב לא תעבר כד
 ר"ל חף אל תהי בעומק סגלות לא תכלה שמה : (ג) כי אני ה' וכו' : והכל בירי : נתחד כפרך מ רים * הלא בגלגלי
 היםים הייבס כלים ממי' ואומר לשפוד חתמי עליהם וגו' כמוד לזן מלרים (יחזקאל כ') ונתתי אז כפרך מלרים כי
 המה נלכחו תחתך : כוש וסבא תחתך : כאשר סנהויב שם פניו להלחם בירושלים ילא להלחם בתחל' עם כוש וסבא

פְּרָקָה יְהִיבִית חֲלִיפָה מְצָרָי פוֹשׁ וּסְבֵא תַחֲתֶיהָ : ד מֵאִשֶׁר יִקְרָת
בְּעֵינַי נִבְבַּדְתָּ וְאֲנִי אֶהְבַּתֶּיהָ וְאֵתְךָ אָדָם תַּחֲתֶיהָ וְלִקְרָאִים תַּחַת
נַפְשָׁה : ד מִדֹּאֵת חֲבִיב קֶדְמִי אֶתְיִקְרָתָא וְאֲנָא רְחִימְתָּהּ וּמִסִּרִּית
עִמָּמִיא תַחֲתֶיהָ וּמִלְּפִנְתָּא חֲלָף נַפְשָׁה : ה אֶלְ-תִּירָא כִּי-אֵתְךָ אֲנִי
מִמְזַרְחָ אֲבִיא זְרַעְךָ וּמִמְעַרְבִי אֶקְבְּצֶךָ : ה קָא תְדַחַר אַרְי בְּסַעְדָּךָ
מִימְרֵי מְמַדִּינְהָא אִייתִי בְּגַדְךָ וּמִמְעַרְבֵי אֶקְרַב גִּלְוֶתְךָ :

רשי"י

לס' דיון לך ו מאשר יקרת - כצביל שהיית חשוב בעיני גלל כן
כצביל :
ככל הדבר כמ"ם וכאומר כאשר עשיתי לשעבר כן
אוסף לעשות עוד : (ה) ממזרח - הסגולים שמה :

בתובים משרי א

למסעך מיוסוד ומלכות דז"א שין דלת שין דלת שין דלת יוד רוח יאהרונה נשמה
דיוסוד א אד אדני נפש אדני רוח אלה דלת נון יוד נשמה דמלכות יד דהו וי דהו חיס
יחידה דיוסוד יהוה חיס יחידה דמלכות אל סס ב"ן שבששים

א - עֲדָרְמִיתִי וּפְתִיחַ תֵּאֲחָבוּ פְתִי וְלֵצִים קְצוּן חֲמִדוּ קֶהֱם וּכְסִילִים
יִשְׁנֹאוּ דָעַת : א - עֲדָ אֵימַת שְׂבָרֵי רַחֲמִין שְׂבָרוּתָא וּמְמַקְנֵי
מְמַקְנֹתָא רְגִינְו קְהוּז וּסְבֵלֵי סְגִין יְדִיעַתָּא : ב תְּשַׁבֵּוּ לְתוֹכְחַתִּי
הִנֵּה אֲבִיעָה קֶהֱם רוּחִי אֲזִדְעָה דְבָרֵי אֵתְכֶם : ב תִּתְפַּנּוּן
לְמַכְסְנֹתֵי אֲבַע קְבוּז רוּחִי וְאֲזִדְעָנֹן מְרִי : ג יַעַן קָרָאתִי וְתִמְאֲנִי
נְטִיתִי יָדֵי וְאִין מְקֻשֵׁב : ג עַד דְּקָרִית וְלֹא הִימַנְתּוּן אֲרִימִית
אֲרִי וְקָא אֲצִיתּוּן : ד וְתִפְרְעוּ כִּרְעַצְתִּי וְתוֹכְחַתִּי קָא אֲבִיתֶם :
ד וּשְׁנִיתּוּן כָּל תְּרַעֲיָתִי וּמְכַסְנֹתֵי קָא אֲבִיתּוּן : ה גַּם-אֲנִי בְּאִידְכֶם
אֲשַׁחֵק אֲרַעַג בְּבֵא פְחַדְכֶם : ה אֵף אֲנָא בְּתַבְרִכּוֹן אֲגַחַד וְאֲדַחַךְ
כְּדִי יִתִּי דְרוּחֵי אֲעִירְכּוּן :

רשי"י

אביע לכה רוחי - הדבר עמכם כרוח הקודש : עשיתי ידו
לרמוז לכה שישבו אלי : והפרעו - ותשביחו : לא אביעם -
לשמועם : אני אעשי זאת בצדיקם בצדוניהם .
סודא ומלכות לשמוע מה שקראתי : עשיתי כדרך אדם המרמוז
בנטיית חיד לקשיב מאחוריו : ואין מקשיבאין מי מקשיב :
(ד) והפרעו - בעלמם עלתי ולא רתיסם לקבל תוכחתי : (ה) גם אני - לכן גם אני לא אחוס עליכם ואשחק בצדו אידכם :

משנה זבחם פרק א

פרק א בר הזבחים
שנובחו
שלא לשמן כגון שמשתמ'
שולה לשם שלמים :
כשרים

כלי אשצוי דהוד דמלכות דיצירה
א אל אלה
הזבחים הם אי כולל
כל הקרבנו
הקריבים
שנובחו בו
לדורות
כאשר

כשרים ויוצא דמן ויקטר אמוריהן (ה) לשמן
עבודה קמייתא קטט וה"ה קבלי והולכה וזריקה
דכקדושתיהו קיימו ואסוד לשנווי כהו : אלא
דכתיבי סיפא . חו' : (ה) ולאכול את השלמים :
רשי"י . (ג) ולי הר"ם ששטט שלא לשמן או שלא
לשם צעלים : (ג) דייק
ליה הר"ם מדתין
לבעלים : (ד) בנמי'
ומשום דלכ ב"ד . מתנה
עליוסן (ה) לאו דמשמע
ליה מולקט . אלא
מייחסי ליה בגמר' מוכפר
עליו הדין ממתאחו
שתהא כפרה לשם טעמא
(א) הכי דריש ליה
אין דבר אשר מתכל ליה
קדשי בני ישראל רשי"י :
(א) ולכן בחירה דמי'
דפסקו הר"ם והר"ב
כמותו אפי' קודם שאת
נמי . עתו"ם : על
חטא : איכא טעמא והסס
נמי דאין באין על
ססא . טעמא יולדת והסס מנורע אלא משום
דכובא אתו על ססא משוו להו אהרדי חו' :

כשרים אלא שלא עלו לבעלים
לשם חובה חוץ מן הפסח ומן
החטא . הפסח בזמנו והחטאת בכל
זמן . ר"א אומ' אף האשם . הפסח
זמנו . והחטאת והאשם בכל זמן .
ר"א החטא בא על חטא והאשם
בא על חטא . מה חטאת פסולה
שלא לשמה אף האשם פסול שלא
לשמו : (ב) יוסי בן חוני אומר
הנשחטי לשם פסח ולשם חטאת
פסולין שמעון אחי עזריה אומ' שחטן
לשם

(ג) ששחטת מושכת (ד) למה שהן ראויין לו
ורוקף כשחטן כפירות שלא לשמן או אצריין ללא
עלו לבעלים לשם חובה אבל שחטן פסח עלו
לבעלים לחובה : חוץ מן הפסח . דכפסח כתיב
ועשית פסח עד שיבאו כל עשיותיו לשם פסח ועוד
כתיב ואמרתם זבח פסח הוא שמה זביחה לשם
פסח והני תרתי קראי ח' לפסול את נשמה שלא
לשם פסח וחד לפסול את נשמה שלא לשם צעלים :
יחטאת : דכפסח נמי כתיב חרי קראי כתיב
ושחט אותה לחטאת שמה שחט' לשם טעמא

וכתיב ולקח הכהן מרס הטעמא עד שמהא קבלת הדס חריקתו לשם טעמא (ה) וכפר עליו הכהן .
עליו ולא על חבירו דהיינו שמהא לשם צעלים מתאחו אשר הטע שמהא לשם אותו הטעמא ולא אמרן
דחטאת שלא לשמן פסול אלא כשחטנו לשם קדשים אחר' אבל שחט לשם חולין כשר ולא עלה לבעלים לשם
חובה דכתיב ולא יסללו את קדשי בני ישראל קדשים מחללים קדשי' ואין חולין מחללים קדשים (א) : הפסח
בזמנו . פסול שלא לשמן כל זמן שחטתו דהיינו מחללות היום של ערבי פסח' עד הערב אבל קודם לכן
ואחר מכן קיימא לן פסח כשאר ימות השנה שלמי' הוי וכל דיניו כשלמי' (א) : אף האשם . כדמפרש
טעמא ואזיל : החטאת באה על החטא וכו' . וכתיב כחטאת כלשם ורבך סבר טעמא דכתיב ביה
מעוטא פסול אשם דלא כתיב ביה מעוטא כשר (ח) ואם חומר אשם נמי כתיב ביה אשם הוא האי לא
כאמר אלא לאחר הקטרות אמורין ואם בא למעט שלא לשמן דפסול קודם הקטרות אמורין הוי לר' לכתבו
ואין הלכה כר"א : (ב) הנשחטים לשם פסח . כל שאר זבחים שנובחו ב"ד בניסן לשם פסח פסולים
ובן שנובחו לשם חטאת בכל זמן פסולי' כי היכי דלגרו פסולים לשם אחר' ופליג אח"כ דמתניחין
דאמר כל הזבחי' שנובחו שלא לשמן כשרים ואמר איברו וכלכר שלא ישחטו לשם פסח ולא לשם
חטאת : שמעון אחי עזריה . נקרא כן על שם שזויה הוי עוסק בצדקאטיא והיה מנפיק רכי
שמעון אחיו שהיה עוסק בחורו והתנו ביניהם שיהא חלק לעזריה כשבר למורו של שמעון : שחטן
לשאר

בראשית יום ה

עיקר תוי"ש

לשאר זכמים : לשם גבוה מהן . כדמפרס ואולי כשרים : לשם נמוך מהן . לשם זכא שהוא פסול מן בקדושה : פסולים . דכתיב ולא יחללו את קדש בני ישראל את אשר ירימו לה' במזבח מהם אין מתחללים כנמוך מהם מתחללים ואין הלכה כר' יוסי בן חוני לא כשמעון אחי עזריה : בכור ומעשר . בהמה נמוכין משלמים מפני שהשלמים טעונים מתן ד' כלומר ב' מתנות שהן ד' ומזיבה וכסוים ומנפ' וזוהו וסוק משא"כ בכור ומעשר טעון מתנה אחת ואין סניכה ונכסים נוהגת בהן ולא תופת זוהו וסוק : (ג) רבי יהושע מבשיר . דכתיב ליה כפסם בשאר ימות השנה הואיל ואין זמנו עד בין הערבים : בן בתירא פוסל . הואיל ומקלת היום ראוי ה"ל כפסם בזמנו (ט) והלכה כבן בתירא : ע"ב זקן . להוריען שבישיבה אחת היו יושבים וכלם הורו בא"ס אחד לכן תני זקן ולא תני זקנים :

לשם גבוה מהם כשרין . לשם נמוך מהם פסולי . כיצד קדשי קדשים ששחטן לשם קדשי קדשים פסולים . קדשים קלים ששחטן לשם קדשי קדשים כשרין . הבכור והמעשר ששחטן לשם שלמים כשרין . ושלמים ששחטן לשם בכור ולשם מעשר פסולין : (ג) הפסח ששחטו בשחרית בארבעה עשר שלא לשמו רבי יהושע מכשיר כאלו נשחט בשלש עשר . בן בתירא פוסל כאלו נשחט בן הערבים אמר ר"ש בן עזאי מקובל אני מפי שבעים ושנים זקנים (כ"א זקן) ביום שהושיבו ר"א בן עזריה בישיבה שכל הזבחים הנאכלים שנובחו שלא לשמן כשרין אלא שלא עלו לבעלים משום חובה . חוץ מן הפסח ומן החטאת . ולא הוסיף בן עזאי אלא העולה ולא הודו לו חכמי : (ד) הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן . קבל והלך וזרק שלא לשמן או לשמן ושלא לשמן . או שלא לשמן ולשמן פסולי . כיצד לשמן ושלא לשמן לשם פסח ולשם שלמי . שלא לשמן ולשמן לשם שלמים ולשם פסח . שהזבח נפסל בארבעה דברים בשחיטה . ובקבול . ובהלוך . ובזריקה . ר"ש מכשיר בהלוך שהיה ר"ש אומר אי אפשר שלא בשחיט . ושלא בקבלה . ושלא בזריקה אבל אפשר

לשם גבוה מהן . כדמפרס ואולי כשרים : לשם נמוך מהן . לשם זכא שהוא פסול מן בקדושה : פסולים . דכתיב ולא יחללו את קדש בני ישראל את אשר ירימו לה' במזבח מהם אין מתחללים כנמוך מהם מתחללים ואין הלכה כר' יוסי בן חוני לא כשמעון אחי עזריה : בכור ומעשר . בהמה נמוכין משלמים מפני שהשלמים טעונים מתן ד' כלומר ב' מתנות שהן ד' ומזיבה וכסוים ומנפ' וזוהו וסוק משא"כ בכור ומעשר טעון מתנה אחת ואין סניכה ונכסים נוהגת בהן ולא תופת זוהו וסוק : (ג) רבי יהושע מבשיר . דכתיב ליה כפסם בשאר ימות השנה הואיל ואין זמנו עד בין הערבים : בן בתירא פוסל . הואיל ומקלת היום ראוי ה"ל כפסם בזמנו (ט) והלכה כבן בתירא : ע"ב זקן . להוריען שבישיבה אחת היו יושבים וכלם הורו בא"ס אחד לכן תני זקן ולא תני זקנים :

לשמן . קבל והלך וזרק שלא לשמן או לשמן ושלא לשמן . או שלא לשמן ולשמן פסולי . כיצד לשמן ושלא לשמן לשם פסח ולשם שלמי . שלא לשמן ולשמן לשם שלמים ולשם פסח . שהזבח נפסל בארבעה דברים בשחיטה . ובקבול . ובהלוך . ובזריקה . ר"ש מכשיר בהלוך שהיה ר"ש אומר אי אפשר שלא בשחיט . ושלא בקבלה . ושלא בזריקה אבל אפשר

זכמים לא עלו לבעלים לשם חובה ואפי' עשה א' מד' עבודות הללו לשמן ושלא לשמן יחד בין שהקדים מתחבת לשמן למחבתה שלא לשמן בין שהקדים מחבתה שלא לשמן למחבתה לשמן ככל עינו פסול : אבל אפשר שלא בהלוך . הלך לא חשיבא למפסל וזכ"א אף ע"ג דאפשר שלא בהלוך ומחבתה פוסלת בה עבודה שאפשר לבעלה שמה עבודה והולכת הדם עבודה היא שהרי פסולה בזר (י) דכתיב וסחט וקריבו בני אהרן הכהנים מקבלה ואילך מנחת

בראשית יום ה

אפשר שלא בהלוך . ששוחט בצד המזבח וזרק ר' *אליעזר אומר המהלך במקום שהוא צריך להלך המחשבה פוסלת . ובמקום שאין צריך להלך . אין המחשבה פוסלת :

ל"ל אלעזר

המזבח זו הלוך שצריך להלוך ומחבתה פוסלת בו קבלו בפנים סגור למזבח והושיאו לחוץ זהו הלוך שאין צריך ואין מחבתה פוסלת בו חזר והכניסו זה הלוך הצריך ואין הלכה כר"א ולא כר"ס :

גמרא זבחים דף ד ע"א כלי החיצון דהוד דמלכות דבריאה במוכן

מנא לן דבעינן זביחה לשמה דאמר קרא ואם זבח שלמים קרבנו שתהא זביחה לשם שלמים . ודלמא היינו שמייהו . מדכתיב המקריב את דם השלמי הזורק את דם השלמים ולא כתיב זבח והכא כתיב זבח שמע מינה שתהא זביחה לשם שלמים אשכחן זביחה שאר עבודות מנלן אמר קרא המקריב את דם השלמי שתהא קבלה לשם שלמי אשכחן שחיט' וקבל' וזיקה מנלן אמר קרא הזורק את דם השלמים שתהא זריקה לשם שלמים אשכחן כולו הולכה מנלן אמר קרא והקריב את הכל המזבח ואמר מר זו הולכת אברים לכבש ותניא והקריבו זו קבלת הדם ואפיק רחמנא בלשון הולכה למימרא דהולכה לא חפקה מכלל קבלה .

רש"י

מגדן דבעינן זביחה לשמה לכתחלי דאי מוולא שפיר לא מפרשי ביה עבודות לשמו : ממאי . דלענין שחיט' קרי' זבח : דלמא היינו שמייהו . זבח שלמים ולא נאמר זבח משום שחיט' : המקריב . קבל' היא . דתניא וקריבו זה קבלת הדם : ה"ג ואפקיה ר' חמנא קבל' כלשון הולכה למימרא דהולכה לא חפקא מכלל קבלה :

זוהר בהקדמ דף יג ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

פקודא תשיעלה למיחן למסכני ולזיבב לון טרפי דכתיב נעשה אדם כללמנו כדנונתנו געשה אד"ס כשותפי כלל דכר ונוקב' כללמנו עתירי . כדמותנו מסכני . דהא : מסכני דדכורי עתירי ומסכני דמוקב' מסכני גמא דליכון כשותפי' חדא וחס דא על דא ויסיב דא לדא וגמיל ליה טיבו סי' אלטרך בר נש לנתי' לנתי' עתירי' ומסכני כחצוב' חדא ולתיבב דא לדא ולגמלאה עובב דא לדא . וירדו בדגת הים וגומר רזא דק חמין כספרי דשלמי מלכי דכל מאן דחס על מסכני כרעות' דלכא לא משחתי דיוקניה לעלם מדיוקני דאדם הראשון וכיון דדיוקני דאד"ס אחרשים ביה שליט על כל צריין דעלמי כהסו דיוקני דהא הוא דכתיב וגווראכס והתכס יסיה על כל חיה הארץ וגו' כלסו עיני ודחלין מנהסו דיוקני דאחרשים ביה צנין דהא הוא פקוד מעליא לאסתלק' בר נש צדיוקניה דאדם על כל שאר פקורין מנא לן מנכוכדנר אף על גב דחלם הסוי חלמא כל זמנא דהוס מייחן למסכני לא שרא עליה חלמיה כיון דאטיל עיני ביש' דלח למיחן למסכני מה כתיב עוד מלתי כפוס מלכי וגו' מיד אשחתי דיוקניה ואטרוד מן בני נשא וצנין כך נעשה אדם כתיב הכא עשה וכתיב ההם גם האיש אשר עשיתי עמו היום בעוז :

הלכה פסוקה יוסף רחג מוסר

מספר הישר וסוף לרי זרחים מיוני ולא לר"מ לבי דרת (א) כל אלו הברכות צריך שלא יפסיק בין ברכה לאיילה חק לישראל ה"א

הגן ועץ הדעת טוב ורע : י ואצמח יי ארזים מן ארעא פד
 אילן דמרנג למחזי וטב למיכל ואילן דחיי במציעות גנתא
 ואילן דאכלי פרוהי חכמין בין טב לביש : יו ונגדו יצא מעדן
 להשקות את הגן ומשם יפד והנה לארבעה ראשים :
 יא ונהרא הוה נפיק מעדן לאשקאה ית גנתא ומתמן מתפרש
 והוה לארבעה רישי נהרין : יב שם האחד פישון הוא הסבב
 את כד ארץ החוילה אשר שם הנהב : יג שום חד פישון הוא
 דמקוה ית פד ארע החוילה די תמן דהבא : יד ונהב הארץ ההוא
 טוב שם הברזל ואבן השם : יו ודהבא דארעא ההוא טב
 תמן בדוילחא ואבני בורקא : יז ושם הנהר השני גיחון הוא
 הסובב את כד ארץ כוש : יח ושום נהרא תנינא גיחון הוא
 דמקוה ית פד ארע כוש : יט ושם הנהר השלישי חלק הוא
 החלק קדמת אשור והנהר הרביעי הוא פרת : כ ושום נהרא
 תליתאה דגלת הוא דמהלק למדינתא דאתור ונהרא רביעאה
 הוא פרת : כא ויקח יהוה אלהים את האדם וינחהו בגן עדן
 לעבדה ולשמרה : כב ודבר יי אלהים ית אדם ואשרייה בגנתא
 דעדן למפלחה ולמטרה : כג ויצו יהוה אלהים על האדם
 לאמר מכל עץ הגן אכל תאכל : כד ופקיד יי אלהים על אדם
 למימר מכל אילן גנתא מיכל תיכור : כה ומעץ הדעת טוב
 ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלק ממנו מות תמות : כו ומאילן
 דאכלין פרוהי חכמין בין טב לביש לא תיכור מניה ארי
 בזמא דתיכור מניה מימת תמות : כז ויאמר יהוה אלהים לא
 טוב היות האדם לבדו אעשההו עזר כנגדו : כח ואמר יי אלהים
 לא תקין דיחי אדם ברחוהו אעביד ליה סמך פקבליה :
 כט וייצר יהוה אלהים מן האדמה ברהתית השדה ואת כד עוה
 השמים ויבא ארץ האדם לראות מה יקרא לו וכל אשר יקרא
 לו האדם נפש חיה הוא שמו : לו וברא יי אלהים מן ארעא
 פל חות ברא וית פד עופא דשמיא ואיתי לות אדם למחזי
 מה יקרי ליה וכל די הוה קרי ליה אדם נפשא חיה הוא שמיא

כה ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים ולכל חית
 השדה וקרא לא מצא עזר כנגדו : כז וקרא אדם שמהן לכל
 בעיירא ולעופא דשמיא ולכל חות ברא ולאדם לא אשבח
 סמך פקבליה : לו ויפל יהוה אלהים ותדמה על האדם
 ויישן ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר תחתנה : לז ורמא יי
 אלהים שינתא על אדם ודמוך ונסיב חדא מעילעוהי ומלי
 בסרא תחותה :

בדי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום הצננו תשלום כל
 הסדרה ותרגום והפטורה

יום ו תורה

כו ויבן יהוה אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה
 ויבאה אל האדם : כז ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי
 ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת : כח עד
 כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר
 אחד : לא ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבששו :
 כא והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה יהוה אלהים
 ויאמר אל האשה אף כיי אמר אלהים לא תאכלו מכל עץ
 הגן : כב ותאמר האשה אל הנחש מפרי עץ הגן נאכל : כג ומפרי
 העץ אשר בתוך הגן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו
 בו פן תמתו : כד ויאמר הנחש אל האשה לאמות תמתו :
 כה כי ידע אלהים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם

אונקלוס

כו ובנא יי אלהים ית עלעא דנסיב מן אדם לאתתא ואיתה לות אדם : כז ואמר האדם
 חדא זמנא נרמא מנרמי ובסרא מבסרי לדא יתקרי אתתא ארי מפעלא נסיבא דא : כח עד
 כן ישפוק גבד בית משכבי אבותי ואמיה וידבק באתמיה ויהוה לבסרא חד : לא ותני
 תרוהו ערשילאין אדם ואתתא וקא מתפלמין : א ותניא הוא תפוס מכל חות ברא דעבד
 יי אלהים ואמר לאתתא בקושטא ארי אמר יי לא תיכרון מכל אילן גנתא : ב ואמרת
 אתתא לת יא מפרי אילן גנתא ניכור : ג ומפרי אילנא די במציעות ננתא אמר ויקרא
 תיכרון מעה וקא תקרבון ביה דיקמא תמיתון : ד ואמר תניא לאתתא לא מות תמותון :
 ה ארי גלי קדם יי ארי בויקא ותיכלון מניה ויתפתח עיניכון ותהוון ככרברבין חכמין בין

כאלהים ידעי טוב ורע: ויתרא האשה כי טוב העץ למאכל
 וכי תאוה הוא לעינים ונתחמד העץ להשפיל ותקח מפריו
 ותאכל ותתן גם לאישה עמה ואכל: ותפקחנה עיני שניהם
 וידעו כי עירמם הם ויתפרו ערה תאנה ויעשו להם חגרות:
 וישמעו את קול יהוה אלהים מתהלך בגן רות היום ויתחבא
 האדם ואשתו מפני יהוה אלהים בתוך עץ הגן: ויקרא יהוה
 אלהים אר האדם ויאמר לו איכה: ויאמר את קדקד שמעתי
 בגן ואירא פני עירם אנכי ואחבא: ויאמר מי הגיד לך כי
 עירם אתה המן העץ אשר צויתך לבדתי אכר ממנו אכלת:
 ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי הוא נתנה לי מן
 העץ ואכל: ויאמר יהוה אלהים לאשה מה זאת עשית
 ותאמר האשה הנחש השיאני ואכל: ויאמר יהוה אלהים
 אר הנחש כי עשית זאת ארוור אתה מפר הבדמה ומפר חית
 השדה עד הגנה תלך ועפר תאכל פרימי חייך: ויאבה
 אשית בינה ובין האשה ובין זרעה ובין זרעה הוא ישופך ראש
 ואתה תשופנו עקב: ויאמר האשה אמר הרבה ארבה עצבונך
 והרבה בעצב תלדי בנים ואר אישך תשוקתך והוא ימשך בך:
 ויקראדם אמר כי שמעת קול אשתך ותאכל מן העץ אשר
 צויתך לאמר לא תאכל ממנו ארוור האדמה בעבורך בעצבון

אונקלוס

שב קביש: ו ותות אתתא ארי שב איקן קמיכל וארי אפי הוא לעינין ומרג אילנא
 קאסתפקא ביה ונסבת מאפיה ואכלת ויהבת אף כבעלה עמה ואכל: ו ותפתחא עיני
 תרוהון וידעו ארי ערשילאין אינו וחטושו קהון טרפי תאנין ועברו להון זרוין: ח ושמעו
 ות קל מיטרא ביי ארדום סתקף בגנתא למנה יומא ואיטמר אדם ואתתיה מן קדם יי
 אלהים בגו אילן גינתא: ט וקרא יי אלהים קאדם ואמר ביה אן את: י ואמר ית קל
 מיטקף שמעית בגינתא ורחילית ארי ערשילאי אגא ואיטמרית: יא ואמר מן חוי לך ארי
 ערשילאי את הפן אילנא הפקתך בדיך דקא למיכל מניה אכלת: יב ואמר האדם אתתא
 דיהבת עמי היא יהבת לי מן אילנא ואכלית: יג ואמר יי אלהים לאתתא מה דא עבדת
 ואמרת אתתא חוירא אטענית ואכלית: יד ואמר יי אלהים לחוירא ארי עבדת דא ליט את
 מכר בעררא ומכר בות ברא על קעף תניול ועפרא תיכול ויאמר יי אלהים: טו ודבבו
 אשויו בינה ובין אתתא ובין בנה ובן בנהא הוא יתי דכיר לך מה העבדת ליה מקדמין
 ואת תהי נטור ליה לספא: טז לאתתא אמר אסגא אסגי צעריכי וערוויכי בצער תלדי
 בגין ולנת בעקף תהא תאוובתך והוא ישקט בך: יז ולאדם אמר ארי קביקף למיטר אתתך

תאכלנה כל ימי חייך: ו יקוץ ודרדר תצמיח לך ואכלת את
 עשב השדה: יט בזעת אפיק תאכל לחם עד שובך אר
 האדמה כי ממנה לקחת פרי עפר אתה ואל עפר תשוב:
 כ ויקרא האדם שם אשתו חוה כי הוא היתה אם פרי חיי:
 כא ויעש יהוה אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וירבשם:
 כב ויאמר יהוה אלהים הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב
 ורע ועתה אפן ישלח ידו ודקח גם מעץ החייב ואכל וחי לעלם:
 כג וישלח יהוה אלהים מנגן ערן לעבד את האדמה אשר
 לקח משם: כד ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן את
 הפרבים ואת להט החרב המתפקת לשמר את דרך עץ
 החיים: ס ויהאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין
 ותאמר קניתי איש את יהוה: ז ותסף ללדת את אחיו את הבל
 והיה הבל רעה צאן וקין היה עבד אדמה: ח ויהי מקץ ימים
 ויבא קין מפרי האדמה מנחה ליהוה: ט והבל הביא גם הוא
 מבכרות צאנו ומחל בהן וישע יהוה אר הבל ואר מנחתו:
 י ואר קין ואר מנחתו לא שעה ויחר לקין מאד ויפרו פניו:
 יא ואמר יהוה אר קין למה חרה לך ולמה גפרו פניך: יב הלא

אונקלוס

ואכלת מן אילנא די פקדתך קמיטר לא תיכול מניה ליטא ארעא בדיקף בעמל תיכילניה
 כל יומי חייך: יח וכובין ואטרין תצמח לך ותיכול ית עסבא דחקלא: יט בזעתא דאפיק
 תיכול לחמא עד דתיתוב קארעא דמנה אתפרייתא ארי עפרא את ולעפרא תתוב: כ וקרא
 אדם שם אתתיה חוה ארי היא הנת אמא דכל בני אנשא: כא ועבד יי אלהים לאדם
 ולא אתתיה רבושין דיקר על משך בשריהון ואלבישנון: כב ואמר יי אלהים הא אדם היה
 יחידי בעלמא מניה קמיטר שב וביש ובען דיקמא יושיש ודיה ויסב אף מאילן חייא ויכול
 ויחי לעלם: כג ושכחיה יי אלהים מננתא הערן למפלח בארעא דאיתברי מתמן:
 כד ותקף ית אדם ואשרי מלקדמין לגינתא הערן ית פרוביא וית שנו חרבא דמתהפקא
 למיטר ית אורח איקן חייא: א ואדם ידע ית חוה אתתיה ועדיאת ויכידת ית מן ואמרת
 קניתי גברא מן קדם יי: ב ואויספת למיטר ית אחוהי ית הבל והיה הבל רעי ענא וקין היה
 גבר פלח בארעא: ג והנה מסוף יומין ואיתי מן מאבא דארעא תקרבתא קדם יי: ד והבל
 איתי אף הוא מפריי עניה ומשמנהון ורות רעוא מן קדם יי דהבל ולקורבניה: ה ולקין
 וקורבניה לא הות רעוא ותקף לקין כחרא ואתבבישו אפוהי: ו ואמר יי לקין למא תקיף
 לך וקמא אתבבישו אפיק: ז הלא אם תיטיב עובדך ישתבק לך ואם לא תיטיב עובדך
 ליום דינא חטאת נטור דעתיד דאתפרעא מנה אם לא תתוב ואם תתוב ישתבק לך: ה ואמר

אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רבין וארץ
 תשוקתו ואתה תמשלבו : ויאמר קין אל הבר אחיו ויהי
 בהיותם בשדה ויקם קין אל הבר אחיו ויהגהו : ויאמר יהוה
 אל קין אי הבר אחיך ויאמר לא ידעתי השמר אחי אנכי :
 ויאמר מה עשית קור דמי אחיך צעקים אלי מן האדמה :
 ועתה ארוך אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה לקחת
 את דמי אחיך מידך : כי תעבד את האדמה לא תסוף תת-
 פחה לך נע ונד תהיה בארץ : ויאמר קין אל יהוה גדול עוני
 משוא : כי הן גרשת אתי היום מער פני האדמה ומפניך אסתר
 והייתי נע ונד בארץ ותהי כרמצי יהרגני : ויאמר לו יהוה
 לכן כריתת קין שבעתים יקם וישם יהוה למין אות לבולתי
 הבות אתו כרמצי : ויצא קין מדפני יהוה
 וישב בארץ נוד קדמת עדן : וידע קין את אשתו
 ותהר ותלד את חנוך ויהי בנה עיר ויקרא שם העיר כשם
 בנו חנוך : ויולד לחנוך את עירר ועירר
 ילד את מחויאר ומחויאר ילד את מתושאל ומתושאל ילד
 את למך : ויטחלו למך שתי נשים שם האחת עדה ושם
 השנית צלה : ויתלד עדה את יבך הוא היה אבי ישב אהר

אונקלוס

מן להבך אחוהי ויהוה בטהוהוון בחקלא וקם קין על הבל אחוהי וקטליה : ויאמר וי
 קמו אן הבל אחיך ואמר לא ידענא הנטר אחי אנא : ויאמר מה עבדתא קל דם זרעין
 העתידין למפק מן אחיך קבילין קדמי מן ארעא : ויא וקען ליש את מן ארעא דפתחת ות
 פומה וקבילת ות דמיה דאחויך מן ידך : יב ארי תפלת בארעא לא תוסיה למתן תיכה לך
 מטלטר וגלי תהי בארעא : יג ויאמר קין קדם וי סני חובי מקמשבק : יד הא תריכתא יתי
 יקמא דין מער אפי ארעא ומן קדמך בית אפשר לאטמרא ואהי מטלטר וגלי בארעא ויהי
 כד דישבחני יקטרינגי : טו ואמר ליה וי כן בר קטיר מין לשבעא דרין יתפרע מניה
 וישני לין אהא ברדי דרא קמקטר תיהי בל די ושבחניה : טז ונגק קין מן קדם וי
 ויתייב בארעא גלי ומטלטר דהיה עבירא עלוהי מלקרמין בנינתא העון : וי וידע קין ית
 אתתיה ועדאת וילידת ית חנוך ויהוה בני קרמא וקרמא שקמא בקרמא כשום בריה חנוך :
 וח ואתיכיד חנוך ית עירר ועירר אכיר ית מחויאר ומחויאר אוליד ית מתושאל
 ומתושאל אוליד ית למך : יט ונסיב ליה קמך תרמין גשין שום תרא עדה ושום תנינתא
 צלה : כ וילידת עדה ית יבך הוא היה רבהון כל היתבי משגנין ומרי בעיר : כא ושום

זמקנה : ויאמר קין אל הבר אחיו ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הבר אחיו ויהגהו : ויאמר יהוה
 אל קין אי הבר אחיך ויאמר לא ידעתי השמר אחי אנכי : ויאמר מה עשית קור דמי אחיך צעקים אלי מן האדמה :
 ועתה ארוך אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה לקחת את דמי אחיך מידך : כי תעבד את האדמה לא תסוף תת-
 פחה לך נע ונד תהיה בארץ : ויאמר קין אל יהוה גדול עוני משוא : כי הן גרשת אתי היום מער פני האדמה ומפניך אסתר
 והייתי נע ונד בארץ ותהי כרמצי יהרגני : ויאמר לו יהוה לכן כריתת קין שבעתים יקם וישם יהוה למין אות לבולתי
 הבות אתו כרמצי : ויצא קין מדפני יהוה וישב בארץ נוד קדמת עדן : וידע קין את אשתו ותהר ותלד את חנוך ויהי בנה עיר ויקרא שם העיר כשם
 בנו חנוך : ויולד לחנוך את עירר ועירר ילד את מחויאר ומחויאר ילד את מתושאל ומתושאל ילד את למך : ויטחלו למך שתי נשים שם האחת עדה ושם השנית צלה : ויתלד עדה את יבך הוא היה אבי ישב אהר

אונקלוס

אחוי יבך הוא הוא רבהון דכל דמנן על פום נבכא ידעי ומר כנורא ואבובא : כב וצלה
 אף היא וילדת ית תובל קין רבהון דבל ודעי עיבדת נחשא ופרוקא ואחת דתובל קין
 בעמה : כג ואמר קמך לנשוהי עדה וצלה שמען קלי נשי למך אציתא למטרי לא נבכא
 קטלית דבדיליה אנא סביל חובין למטת ואף לא עויטויי תבילית דבדילית ושמצי ורעי :
 כד ארי לשבעה דרין איתליאו למן הקא ללמך בריה שבעין ושבעה : כה וידע אדם עוד
 ית אתתיה וילדת בר וקרת ית שמיה שתי ארי אקרת ויהי לו בר אחרן חלף הבל
 דכסמיה קין : כו ולשת אף הוא איתליכיד בר וקרא ית שמיה אנוש כן ביזמיהו תכו בני
 אינשא מלצלאה בשמא דין : א דין ספר תולדת אדם ביומא דברא וי אדם בדמות
 אלהים עבד ותיה : ב דבר ונקבא בראנון ובריה ותהון וקרא ית שמחון אדם ביומא
 דאת בריו : ג ותיא אדם מאה ותקתין שנין ואוליד בדמותיה דדמי ליה וקרא ית שמיה
 שת : ד ותני יומי אדם בתר דאוליד ית שת תמני מאה שנין ואוליד בנין ובנין : ה ותני
 כל יומי אדם תתיא תשע מאה ותלתין שנין ומית : ו ותניא שת מאה וחמש שנין ואוליד
 ית אנוש : ז ותניא שת בתר דאוליד ית אנוש תמני מאה ושבע שנין ואוליד בנין ובנין :
 ח ותני כל יומי שת תשע מאה ותרתא עשרי שנין ומית : ט ותניא אנוש תשעין שנין

קנין: י ויחי אנוש אחרי הולידו את קנין חמש עשרה שנה
 ושמונה מאות שנה ויולד בנים ובנות: יא ויהיו כרמי אנוש חמש
 שנים ותשע מאות שנה וימת: ס י ויחי קנין שבעים שנה
 ויולד את מהללאל: יג ויחי קנין אחרי הולידו את מהללאל
 ארבעים שנה ושמונה מאות שנה ויולד בנים ובנות: יד ויהיו
 כרמי קנין עשר שנים ותשע מאות שנה וימת: טו ויחי
 מהללאל חמש שנים וששים שנה ויולד את ירד:
 טז ויחי מהללאל אחרי הולידו את ירד
 שרשים שנה ושמונה מאות שנה ויולד בנים ובנות: יז ויהיו
 כרמי מהללאל חמש ותשעים שנה ושמונה מאות שנה
 וימת: ס יח ויחי ירד שנים וששים שנה ומאת שנה ויולד את
 חנוך: יט ויחי ירד אחרי הולידו את חנוך שמונה מאות שנה
 ויולד בנים ובנות: כ ויהיו כרמי ירד שנים וששים שנה
 ותשע מאות שנה וימת: סא ויחי חנוך חמש וששים שנה
 ויולד את מתושלח: סב ויתקדף חנוך את האלהים אחרי
 הולידו את מתושלח שלש מאות שנה ויולד בנים ובנות:
 סג ויחי כרמי חנוך חמש וששים שנה ושלוש מאות שנה:
 סד ויתקדף חנוך את האלהים ואיגלו פיסקח אתו ארקים: ס
 כה ויחי מתושלח שבע ושמונים שנה ומאת שנה ויולד את
 קמך: סו ויחי מתושלח אחרי הולידו את קמך שנים ושמונים

ואוליד ית קנין: י והוא אנוש בטר דאוליד ית קנין חמשי עשרי שנין ואוליד
 בנין ובנין: יא והוא כרמי אנוש תשע מאה וחמשי שנין ומית: יב ותיא קנין שבעין שנין
 ואוליד ית מהללאל: יג ותיא קנין בטר דאוליד ית מהללאל חמשי מאה וארבעין שנין
 ואוליד בנין ובנין: יד והוא כל יומי קנין תשע מאה ועשר שנין ומית: טו ותיא מהללאל
 שתיין וחמשי שנין ואוליד ית ירד: טז והוא מהללאל בטר דאוליד ית ירד חמשי מאה ותלתין
 שנין ואוליד בנין ובנין: יז והוא כל יומי מהללאל חמשי מאה ותשעין וחמשי שנין ומית:
 יח ותיא ירד מאה ושתיין ותרתין שנין ואוליד ית חנוך: יט ותיא ירד בטר דאוליד ית
 חנוך חמשי מאה שנין ואוליד בנין ובנין: כ והוא כל יומי ירד תשע מאה ושתיין ותרתין
 שנין ומית: סא ותיא חנוך שתיין וחמשי שנין ואוליד ית מתושלח: סב ותליף חנוך ברחקתא
 דיי בטר דאוליד ית מתושלח תלת מאה שנין ואוליד בנין ובנין: סג והוא כל יומי חנוך
 תלת מאה ושתיין וחמשי שנין: סד ותליף חנוך ברחקתא דיי ויתחיה ארי דאמית יתיה
 יי: כה ותיא מתושלח מאה ותמנן ושבע שנין ואוליד ית קמך: סו ותיא מתושלח בטר

שנה ושבע מאות שנה ויולד בנים ובנות: כז ויהיו כרמי ימי
 מתושלח תשע וששים שנה ותשע מאות שנה וימת: ס
 כח ויחי קמך שנים ושמונים שנה ומאת שנה ויולד בנין:
 כט ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו ממצשנו ומעצבון ידנו
 מן האדמה אשר אררה יהוה: לו ויהי קמך אחרי הולידו את
 נח חמש ותשעים שנה וחמש מאות שנה ויולד בנים ובנות:
 לא ויהיו כרמי קמך שבע ושבעים שנה ושבע מאות שנה
 וימת: ס יב ויהי נח בן חמש מאות שנה ויולד נח את שם
 אתחם ואת יפת: ו יא ויהי כרמי נח האדם לרב על פני
 האדמה ובנות ירדו להם: יג ויראו בני האלהים את בנות האדם
 כי טבת הנה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו: יד ויאמר יהוה
 לא ירון רוחי באדם לעלם בשגם הוא בשר והיו ימיו
 מאה ועשרים שנה: טו הנפלים היו בארץ בימים ההם וגם
 אחרי כן אשר יבאו בני האלהים אל בנות האדם ויקחו להם
 חמה הגברים אשר מעולם אנשי השם: טז וירא יהוה כי רבה
 רעת האדם בארץ וכרעו מחשבת לבו רק רע פרהיוס:
 יז וינחם יהוה כי עשה את האדם בארץ ויתעצב ארלבו:
 יח ויאמר יהוה אמתה את האדם אשר בראתי מער פני האדמה

דאוליד ית קמך שבע מאה ותמנן ותרתין שנין ואוליד בנין ובנין: כז והוא כל יומי מתושלח
 תשע מאה ושתיין ותשע שנין ומית: כח ותיא קמך מאה ותמנן ותרתין שנין ואוליד בנין:
 כט ויקרא ית שמה נח למיטר דין ינחמנו מעובדנא ומכאוח דנא מן ארעא די גסיה יי:
 לו ותיא קמך בטר דאוליד ית נח חמשי מאה ותשעין וחמשי שנין ואוליד בנין ובנין: לא והוא
 כל יומי קמך שבע מאה ושבעין ושבע שנין ומית: לב והוא נח בר חמשי מאה שנין
 ואוליד נח ית שם ית חם וית יפת: א והוא כרמי נח אנוש למסני על אפי ארעא
 ובנתא איתילידו דהון: ב והוא בני רברביא ית בנת אנוש ארי שפירן אינון ונסיבו דהון
 נשין מכל די אחרעיו: ג ואמר יי קא ותקום דרא בישא דרין קמדי לעלם גדיל דאנון
 בשרא ועבדיהון בישא ארפא ויתבת דהון מאה ועשרין שנין אס ותובון: ד גבריא הון
 בארעא ביזמא דאנון ואף בטר בן די עקין בני רברביא לות בנת אנוש וילידו דהון אנון
 גבריא דמעקמא אנשין דשמא: ה והוא יי ארי סניאת בישת אנוש בארעא וכל יצרא
 מחשבת לביה לחוד ביש כל יומא: ו ותב יי במיכריה ארי עבד ית אנוש בארעא ואמר
 במיכריה לסתבר תקפהון כרעיתיה: ז ואמר יי אמתה ית אנוש די בראתי מעל אפי ארעא

מאדם אונקלוס

מֵאֲדָם עַד-בְּהֵמָה עַד-רֶמֶשׂ וְעַד-עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי נַחַמְתִּי כִּי עֲשִׂיתֶם : ה' וְגַם מֵצֶאֱזָן בְּעֵינֵי יְהוָה : פ פ פ

אונקלוס

מאנשא עד בעירא עד ריתשא ועד עופא רשמיא ארי תבית במימרי ארי עברתנון : ת ונת אשפת רחמין קדם יי : פ פ פ

הפטרות בראשית

בה אמר האל יהוה ברא השמים ונושיתם רוקע הארץ וצאצאיה נתן נשמה לעם עקיה ורות להזקנים בה : אני יהוה קראתיך בצדק ואחוק בידך ואצרף ואתנה לברית עם לאור נזים : לקח עינים עורות להוציא ממסגר אסיר מבית כלא וישבי חשף : אני יהוה הוא שמי וכבודי לאחרא לא אתן ותהקתי לפסיקים : הראשנות הנה באו ותדשות אני מגיד בטרם תצמחנה אשמיע אתכם : שירו כני שיר חדש תהקתו מקצה הארץ יודרי הים ומראו אים וישביהם : ישאו מדבר וערוו חצרים תשב קרר ורוננו וישבי סרע מראש הרים וצוחי : ישימו ליהוה כבוד ותהקתו באיים ויודו : יהוה בגבור וצא באיש מלחמות ועיר קנאה ויריע אף וצרות על איביו ותגבר : החשיתי מעולם אחריש אתאפק ביולדה אפעה אשם ואשאף יחד : אחריר הרים וגבעות וכל עשבם אביש ושמתו נהרות לאיים ואגמים אוביש והזקתי עורים בדרך לא ידעו בגנתיבות לא ידעו אדרכים אשים מחשף קפניהם קאר ומעקשים למישור אכה הקברים עשיתם וכל ענבתים : נסוגו אחר וישבו בשת הבוסתים בפסק האמרים ומסכה אתם אלהינו : החרשים שמעי והעורים הביעו קראות : מי עור כי אם עבדי וחרש במקלבי אשלה מי עור במשקם ועור פעבד יהוה : ראית תורה וראית קרי רבות ולא תשמר פקוח אננים ולא ישמע : יהוה תפץ למען צדקו ויגדיל תורה וראית קרי ע"כ והוא עם בוזו ושסוי הפח בחורים פקם ובבתי כלאים הקבאו היו לבו ואין סציר משקה ואין אמר השב : מי בקם ואיון זאת יקשיב וישמע לאחור : מי נתן למשיסה ולמשוסה כי יעקב וישראל קבוזים הלא יהוה זו חטאנו לו ולא אבו בדרךיו הלוה וכל שמעו בתורתו : וישפוף עליו חמה אפו ועוזו מקחמה ותלהטהו מסביב ולא ידע ותבער בו ולא ישום עד לב : ועתה בה אמר יהוה בוראך יעקב ויצרף ישראל אל תירא כי גאקתיך קראתי בשמה לי אתה : כי תעבור במים אתה אני ובנהרות לא וישפוף כי תלך במי אש לא תקנה ולהבה לא תבער בך : כי אני יהוה אלהיך קדוש ישראל מושיעך נתתי בפרך מצרים כוש וסבא תחתיה : מאשר יקרת בעיני נבדת ואני אהבתיך ואתן אדם תחתיה ולאמים תחת נפשך : אל תירא כי אתה אני ממורה אביא ורעה ומסערב אקבצה : אמר לצפון תני ולתימן אל תבקאי הביאי בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ : כל הנקרא בשמי וקבודי בראתו וצרתיו אף עשיתיו : הוציא עם עור ועינים יש וחרשים ואננים קמו : כל הנזים נקבצו יחדו ויאספו לאינם מי בהם יגיד זאת וראשנות ישמיעו ותנו עדיהם ויצדקו וישמעו ויאמרו אמת : אתם ערי נאם יהוה ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה :

ברשנורה

משנה מקוואות פרק א עיקר תוי"ט כט

(א) והר"מ כי אף שאובין : (ב) ונס' אגודה פרק א שיש מעלות במקוואות : מקוואות של כ" רוק ול' הר"א חזרו המים שנבעו כפיו : (ג) וסחם שמה הוא רביעית : (ד) כל אחת מהן גדולה מהברתה : מי גבים חפירה א"ל הטפה עמ' ספלי בגבא : (ה) כלו מהטפה שברקע המכוסין בה מים שאין שאובין (א) עממה נטמאה דמסקין והן פחות מארבעים סאה אין שיעור לטמא : (ו) הר"ס ועתו"ט : (ז) הר"ס ורלון דבריהם כדברי הר"א סמ"פ שמחכטלה במים שמחזר אל"כ סבבו כחלוט לשיך אס הדיוס בהן ירו או הככר ספכל הרי הוכשרו כלו נחשבו כחלוט ונטמאו משמים הטמ' ועמאלו את הככר כו' ואס לא הדיוס טהור סהטפה עומדת ככטול' כיון שלא נחשבו על ידי הדסה עכ"פ וא"ל ע"י סתיה ומלוויו כלי ומ"מ ק"ל דמסמנ מדבריהם שריך שיקבלו המים טומאה מהטפה כדי שיחזרו ויטמאו לככר דחופק ליה מסוס טפה עממה הוליל ויפירה מביטולה ול' הר"מ לא בטלת הטפה כו' וטמאחן וטמאה

שיש מעלות במקוואות זו למעלי

מזו וזו למעלי מזו מי נבאים . שתה טמא . ושתה טהור . שמא . שתה טמא ומילא בכלי טהור טמא . שתה טמא ונפל ככר של תרומה אם הדיח טמא ואם לא הדיח טהור : (ב) מלא בכלי טמא ושת' טהור טמא . מלא בכלי טמא ומלא בכלי טהור טמא . מלא בכלי טמא ונפל ככר של תרומ' אם הדיח טמא ואם לא הדיח טהור : (ג) נפלו מים טמאים ושתה טהור טמא נפלו מים טמאים ומלא בכלי טהור טמא . תרומה . אם הדיח טמא . ואם לא הדיח טהור . ר"ש אומר בין שהדיח בין שלא הדיח טמא : (ד) נפל לתוכן מת או שהלך בהן הטמא ושתה טהור טהו' . אחד מי נבאים מי בורות מי שיחין מי מערות . מי תמציות

סנבל לאחר שסתה בו הטמא דחיישי' לאחור טפה כדפרישי' נטמא הכלי (ה) שהכלים מיטמאין כנגיעת משקין טמאין : אם הדיח . אס הככר . טמא . ואס לאו טהור מפני שאין מי נבאין עוללים לקבל טומא' עד שיחלשו הלכך אס לא הדיח טהור ואפי' כשהגביו הככר לא הוחסבו מים טוב לקבל טומא' מן הטפה שחכטלה הטפה במים סהורוי' (ו) לכל כשהדיוס הוחסבו והוכשרו מים שבידיו לקבל טומא' מן הטפה ולא נחכטלה בהן אלא אחרבי' נטמאו וטמאו אס הככר : (ב) מלא בכלי טמא . לעיל אשמועינן כשהטומאה בזה למים מחמת ארס טמא והכא אשמועינן כשהטומא' בזה מחמת כלי : (ג) נפלו מים טמאין . הכא אשמועינן שמי גבאים הללו מקבלין טומא' ע"י משקין טמאין שפלו בהן : ר"ש אומר בין שהדיח בין שלא הדיח . אכלה קאי ר"ש בין אטומאה שכלה מחמת ארס בין מחמת נליס בין מחמת משקין ככלה ס"ל בין הדיוס בין שלא הדיח טמא הככר וטמא דר"ס שאני אומר טמא המים טמאין שפכו מפי הטמא או מן הכלים או מן המשקין טמאין לכסוף כשפלו כל המים נחטירה הטפה הדיח על הככר וטמאחו ואין סלכה כר"ס : (ד) או שהלך בהן הטמא ושתה טהור טהור . שאין מי נבאין עוללי לקבל טומאה עד שיחלשו כדאמרן לעיל : אחד מי נבאים מי בורות מי שיחין . כללו טוין לכל הדיוכי דתננן במשתיתין עד הטמלה השטת : בורות . הן עשוין עוללין : שיחין . ארוכין וקריין : מערות . מרוכעות מוכסות בקרוי אלא שיש נזף פה : מי תמציות שפסקו

בראשית יום ו

עיקר תו"ש

שפסקו גשמים היורדים על ההרים ומתמלין
 המים ומצטנעין מן ההרים לאחר שפסקו
 הגשמים ופסקו ההרים מוחילתן אותן המים
 הכשורים הן כמי נבאים ואם שעה מהן ארס
 טמא או מלא בכלי טמא
 או כפלו כהן משקין
 טמאין אין הטפה הטמא'
 מוחלטת כהן (ז)
 אבל כל זמן שלא פסקו
 ההרים מוחילתן אע"פ
 שפסקו הגשמים אין
 נחשבין כמי נבאים ומי
 הגשמים המוחלין אפי"כ
 מן ההרים מצטלים הטפה
 הטמא' אף כ"פ שהמים
 הראשונים לא בטלוהו והכי
 חזן כפ"ב דמכשירין מי
 שפיכות שירדו עליהם
 מי גשמים אס רוב מן
 הטמא טמא אומי בזמן
 שקדמו מי שפיכות אבל
 קדמו מי גשמים אפילו
 כל שהוא מי שפיכות
 טמא : הקרובים לעיר
 ולדרך שפאים דחייטין
 טמא שעה טמא או
 מלא בכלי טמא : עד
 שיהלכו רוב ב"א .
 השיירות ההולכות בדרך
 רחוקה דאז טמאים טמא
 שעה מהן ארס טמא או
 מלא בכלי טמא :
 (ה) מאימתי טהרתן :
 של קרובים ורחוקים .
 משירבו וישטפו . משיירדו גשמי' וירבו מי הגשמים על המים שהיו בהם כבר קודם ששעה נגזש
 הטמא או שמלא נהם בכלי טמא וגם סחיו שוטפין ויגברו על שפת הנבא וילאו לחון ושיעור השטיפה
 כל שהיא : רבו . לא כ"פ דכפי תרומתו שירבו וישטפו אלא כיון שרבו מי גשמי' טמא אפי"כ על
 המים שהיו בהן בשעה שמתאן נטהרו אע"פ שלא טמפו וילאו לחון : רש"א מששששו . מי גשמי' על
 גדומיו של גבא וילאו לחון נטהר הנבא : אע"פ שלא רבו . מי הגשמי' טמא אחר כן על המי' שהיו
 בנבא בשעת שומאקן : כשרים לחלה . מי גבאי' הללו דתון במתינתן כשרי' להשתמש בהן לחלה ללוש
 ולבשל בהן חלה (ח) : ליטול מהן לידוי . לכל דבר שצריך טבילת ידים . (י) מי המציות שראו
 פסקו . ההרים מוחילתן ודעוין הן מצטנעין ומי הגשמי' שירדו עליהן אלו מצטלים הטפה הראשונה
 הטמא' שהיא' בנבא לפיכך . שעה טמא ושתה טהור . כל זמן שלא פסקו : טהור . דמים טמאים
 טמא הם נטהרו וזו היא המעלה דהכי דלעיל לא עתה טבילה (ט) למים הטמאים ואלו הטמא עלתה
 אבל אין כשרים לטבילת ארס ובלוי וידים : (י) טבילתן כהן לקודם . בני ארס כל גופו (י) ומטבילין .
 הכלי וידוי למידי דבני טבילת ידים ולא בני כבילי' כהן לקודם . מעין שמימי' טמאים ומהמים
 הטמאי' מועטין מן המים שאובין שטפו בחובו . שעה למקוה לטהר באשבורן ולא בזוחלין
 דק"ל מעין מטטר בזוחלין מקום מטטר
 באשבורן

בראשית יום ו

עיקר תו"ש 242

באשבורן והאי משום מים שאובים מרובים שבו שיה למקוה לטהר באשבורן ולא בזוחלין : ולמעין
 להטביל בו בכל שהוא . ולא בני מי' סאה כמקוה דאין מקום מטטר בפתוח מארבעים סאה
 והאי מטטר בכל שהוא כמעין : (ח) מים מוכין . מים נוכעין שהן מלווים או חמום : שהן
 מטהרין בזוחלין . ואלו מעין שמימי' מועטים דלעיל אינו מטטר בזוחלין אלא באשבורן : מים
 חיים . נוכעים שאין
 בכל שהוא . ל"ד כ"ס
 בראשבורן ולמעין להטביל בו בכל
 שהוא . (ח) למעלה מהן מים מוכין
 שהן מטהרין בזוחלין . למעלה מהן
 מים חיים נמי' (שהן) שבהן טבילה
 לזבים . והזויה למצורעים וכשרים לקדש מהן מי
 חטאת :

גמרא נדה דף ז ע"א

תניא אמר לו ר"א לר' יהושע אתה לא שמעת אני שמעתי אתה לא
 שמעת אלא אחת ואני שמעתי הרבה . אין אומרים למי שלא
 ראה את החודש יבא ויעיד אלא רמי שראהו . כל ימיו של ר"א היו
 עושים כר' יהושע לאחר פטירתו של רבי אליעזר החזיר ר' יהושע את
 הדבר ליושנו כר"א ובחיייו מאי טעמא לא משום דר"א שמותי היא וסבר
 אי עבדינן כותיה בחדא עבדינן כותיה באחרניתא ומשום כבודו דר"א לא
 מציינן מחינן בהו לאחר פטירתו של ר"א דמציינן מחינן בהו החזיר את הדבר
 ליושנו :

אין אומרים למי שלא ראה את החודש . טבא ויעיד טרף' הלכך לא עבדינן כותיה באחרניתא : דמלין מחינן כהויא
 שמומי' ל שמתא סהרי' נרכוהו כדאמרינן כהנס עבדי כותיה באחרניתא :

זוהר הקדמה דף יא ע"ב

אמרו רבותינו ז"ל תלתא זינון גרננין בישא לגרמנייהו חד ננאן דלייט גרמני . תניינא מאן
 דזריק נהמא או פרורין דאית בהו כזית . תליתאה מאן דאוקיד טרגא במפקא
 דשבת' עד לא מטו ישראל לקדושה דסדרה דגרים למורא דגיסנס לאדלקא כהאי מורא עד
 לא מטא זמניהו דהר דוכתא אית בגיסנס לאינון דקא מחללי שבתות ואינון דעמושין בגיסנס
 לייטין ליה להסורא דאוקיד טרגא עד דלא ננטא זמניהו ואמרי ליה סגה ה' מטלטלך טלטלה
 גבר וגומר לנוף ילנפך נפסה כדור אל ארץ רחבת ידיס בנין דלאו יאות הוא לאדלקא מורא
 כד נפיק שבתא עד דמנדלי ישראל כללותא ומנדלי על כסא בנין דעד שהוא זמנא שבת
 היא וקדושה דשבת שליט עליה וכשעתא דמנדלין על כסא וכל אינון חילין
 וכל אינון נשריינ דאתמנן על יומי דחול כל חד וחד יתוב לאתריה ופולחני דאתמני עליה
 בנין דהר עאל שבתא ואתקדש יומא קדש אתער ושלטי בעלמא וחול אתעדי בשלטנותא
 דליה עד שעתא דנפיק שבת' לא תייבין לאתרייהו ואפי"כ דנפק שבת' לא תייבין לאתרייהו
 עד זמני דאמרי ישראל ברוך אתה ה' המנדיל בין קדש לחול כדון קדש אסתלק ונשריינ
 דאתמניאו על יומי דחול מתערין ותיבין לאתרייהו כל חד וחד על מטריה דאתפקד עליה .

ש"ע ח"ה סי' רנ"ח

מרגניתא דר"מ

(א) ישנים בבקר ביום ששי להבין צרכי שבת ואילו יש לו כמה עבדים לשמשו ושתדל להבין בעצמו שום דבר לצרכי שבת כדי לכבדו כי רב הסדא היה מתוך הירק דק דק ורבה ר"י היו מבקעין עצים והזוירא היה מרליק האש ורב נחמן היה מתקן הבית ומכניס כלים הצריכים לשבת ומסנה בלי החול ומהם ילמד כל אדם ולא יאמר לא אפנס כבודי כי זה הוא כבודו ששכבד השבת :

הנה ויש להשחיו הסבין בע"ש כי זה הוא טכוד השבת שטבין עצמו לאכולה : (ב) ורבה בבשר ויין ומגדנות כפי יכלתו :

אלסוד בשמח ויסי' לך לחמלי' כי הדרך שחוח' ויסי' לך ולך אלהים כי אם תעבוד אלסוד בלתי' :

מצות השם

יבמות סי' אבות פרק א' סה"ד ה' אישות פרק ט"ז ספר המצות להרמב"ם מצות עשה רי"ב סמג עשין מ"ט אבן העזר סי' א' סמ"ק סימן רפ"ד

א (b) לישא אשה לפרות ולרבות שנאמר ויאמר להם אלהים פרו ורבו : ויכוין לקיים המין והאדם שהוא בשנת י"ח נתייב צפרים ורבים (ועיין לקמן סימן קפ"ט ע"ש כתוב כדי שלא יבא לזנות או להסור מלוא ליש' סמוך לפרקו ועיין כלל י"ד זמן הפרק) ואם עבר עליו ב' שנה ולא נשא הרי זה עובר ומבטל מלוא עשה זו ואם עוסק בתורה ומתיר' שלא יבטל מחמת טרדת מונות מותר להסתאחך ואם דבוק בתורה כל ימיו כגון עזאי ואין יצאו מהגבול עליו ולא נשא אין בידו ונקבה (אפילו חזר מהנקבה והנקבה מהזכר) י"א שצני' קיים מלוא זו. ואם מתו לא יאל ואם הניחו זכר מזכר ונקבה. ואם הניח אחד מהן זכר ונקבה לא יאל : גר שנתגייר ובניו עמו יאל עמסן ידי מלוא זו. עבד שנתפטר ובניו עמו לא יאל עמסן ידי מלוא זו ואפילו אם קיים אדם פריס ורבים הוא מלוא מד"ס שלא יבטל מפיו כל זמן שיש בו כח וכן מלוא חממים שלא לישב בלא חשה משום הסורר ואשה פטורה מפריס ורבים ואכל מקום לא תשג בלא איש משום חשד וטובג בכל מקום ובכל זמן :

נח יום א תורה

להמשיך מט"ס דז"ל יהוה נפש י יה יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה ויהוה חיה יחידים ו דמנוי יוד אל עס ז"ן שבעשים בניקוד מולס :

א ארה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו אתי האלהים התהלך נח : א אליו תולדת נח נח גבר זבאי שרים הוה בדרוהו בדתא דיי הדי' נח : ב ניוקר נח שלשה בנים אתישם אתיהם ואת יפת : ג ואוריד נח תלתא בנין ית שם ית חם וית יפת : ד ותשתת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס : ד ותתחברת ארעא קדם יי ואתמליאת ארעא חטופין : ד וירא אלהים אתי הארץ והנה נשחתה פי

השחית כרר בשר את דרכו ערר הארץ : ד והוא יי ית ארעא והא אתחברת ארי תבירו כל ביסרא אנשי ית ארחה ער ארעא : ה ויאמר אלהים לנח קץ כרר בשר בא לפני פי מראה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם אתי הארץ : ו ואמר יי לנח קיצא דכר ביסרא ער לקדמי ארי אתמליאת ארעא חטופין מן קדם עובדיהוין בישא והא אנא מחביריהוין עם ארעא : ו עשה לך תבת עצי גפר קנים תעשה אתי התבה וכפרת אתה מבית ומחוץ בגפר : ו עביד לך תיבותא דאעין דקדרום מדורין תעביד ית תיבותא ותחפי יתה מגיו ומכרא בכופרא :

נביאים ישעיה נב

להמשיך מט"ס דז"ל צבאות נפס צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלח אדני נשמה דסוד יהוה חיה יחידס דלח יהוה חיה יחידס דסוד אל עס ז"ן שבעשים :

א הנה ישביל עבדי ירום ונשא וגבה מאד : א הא יצרח עבדי משיחא ירום ויסגי ויתקוף לחדא : ב באשר שמו עליה רבים בן משחת מאיש מראהו ותארו מבני אדם : ג במא דסברו ליה בית ישראל יומין סניאין דהנה חשיך בניי עממיא חזוהוין וזוהוין מבני אנשא : ד בן יזה גוים רבים עליו יקפצו מלכים פיהם פי אשר לא יספר קדם ראו ואשר לא ישמעו התבוננו : ד בן יבדר עממין סניאין עלוהי ישתקון מלכין ישוין ידיהוין עד פומהוין ארי דרא אשתעיאו דהוין חזו ודרא שמעו אסתברו : ד מי האמין לשמענתנו וזרוע יהוה על מי נגרתה : ד מן הימין לבסורתנא דא ותקוף דרע גבורתא דיי

מצודת ד"ד

(ה) הכה ושביל עבדי אז ללח עבדי ישראל וקראם כולם בלשון יחיד כדרך הנקרא בתקוות רבות : ירום וכו' יסי' רס ונשא וכו' וכפל הדבר במ"ש לפי מרבית הגדול והממשל : (ג) כאשר שמנו : כפי שיעור מרבית התמכון אשר תמכו רבים על שפלותם בלוארס הן אחת נשחת גרסחו ומרס' איש ותארו משוני מתואר בן אדם ר"ל אין לו לא ממסלי ולא גבורי ולא חמלות סבב : (ד) כן יזכה ויחמץ לבבו להאח ולנעטף דמי עמיס רבים עובדי האליל : עליו יקפלו מלכים פיסיס על הדבר הזה יסגרו מלכי האומות את פיסיס לבני דברי מלואו מרוב התמכון : כי אשר לא סופר להם ראו : ר"ל בעיניהם ראו הגדול והממשל עוד יזמר ממה שסופר להם כי הסיף על השמנו : ואשר לא שמנו : כפל הדבר במ"ש : הסתכלו בהכנת אונת הדבר כפי מה שהוא : (ד) מי האמין לשמועתי : אז יאמרו בגוים הכה עד לא ראינו כדבר בעינינו מי מסכלו האמין אל השמוע' אשר שמענו ממרבית הגדולי והממשל הכה' לישראל : וזרוע ה' : חזק כח זרוע ה' בעבור מי נגלת (חק לישראל) ח"א הא

בדון ער מן אתגריאת: ה ויעל ביונק לפניו וכשרש מארץ ציה
ראיתאר לו וקא הדר ונראהו וראמרמה ונחמהו: ה ויתרפא
צדיקא קדמוהי הא כלבלבין דפרחן וכאין דמשחך שורשוהי
ער נגדין דמיין בן יסגון תוקדת קודשא בארעא דהות צריכא
ליה לא חזו חוקא חזויה וקא אימתיה אימת הדיוט ויהי זיו
קודשא זיויה דבר דיהוניה יסתפר ביה: ו נבזה וחדר אישים
איש מכאבות וידוע חרי וכמסתר פנים ממנו נבזה וקא
חשבנהו: ו בכך יהי לבוסרן ויפסק יקר פר מדכותא יהון
חקשין והין האכאנש פיבין ומזומין למרעין וכמא דהות מסרקא
אפי שכנתא מננא בסירין וקא חשיבין:

רש"י
כן ואמר איש אל רעבו ויעל יסעס סוס: כי נק: מיונקות
האילנות וכשרש ענב מארץ ציה: ונראהו ונחמהו מתחיל בחון
מרח' וארץ נחמדו וידוע חולי נבחר בתלמים: וכמסתר
פנים ממנו מרוב בשרם ושפלותם היו במסתרים פניהם:
במעט זמן כשרם הוולא מארץ ליה ושמתי מבלי לתלותי מים שחוש מהר ימולל ויבס: לא חוקר לו ולא הדר ר"ל
השפטי לא חתי שלימי ומסודרת כשרש הוולא מארץ ליה שאין לו תואר ולא סדר: ונראהו ולא מרח' וכאשר הסתכלנו
בו ולא מלאנו בו מרח' מסודר שנחמדו על ידו ר"ל לא מלאנו בו לא נבדרי ולא חמלות סלב לתמו בעבורי וזוהיינו
מתעצבים חוט: (ו) נבזי וחלל אישים על כי ה' נבזי בעיני כל וסי' הדל מתאסר כי לא היה מי מאוה' מתחבר
עמו לגודל שפלותו וסי' בעל מלאכות וידוע ומוחק לכל כבעל חיים ולא היינו יכולים לראות בפניו כאלו הסתיר פניו
לכל ראותו ר"ל שהיכלל עת מעוני בגלות ובסודרין ובשפלות עד שהיינו מתאסרם להסתכל בפניו: נבזס ולא חשבנוהו
ר"ל לכן ה' נבזס בעינינו ולא היינו מחשיבים אותו כי אמרנו יד ה' עשה זאת כי מאס בו:

כתובים משלי א

לסגשך מסוד ומלכות דו"ל שין דלת יוד נפש שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונה נסמי
דיסוד א אד אדני אדני נפש אדני רוח אלה דלת גון יוד נשמה דמלכות יף הין וף הין הסמ
ימדה דיסוד יקרה חיס ימדה דמלכות אל סס ב"ן שבעשים:

א בבא בשאורה: כשואה קי פחדכם ואידכם בסופה יאתה בבא
עליכם צרה וצוקה: א בד ייתי בשריא דריוחיוכו
ותברכו בפעלעולא יתא בד תתא עריכו עקתא ושינוקא: א
יקראנני וקא אענה ישחרנני וקא ימצאנני: ב הידין נקרוני וקא
אענה נקרוני וקא תשבחנני: ג תחת פיי שנאי דעת ויראת
יהוה לא בחרו: ג ער דסגוי ידעיתא ודחלתיה דארקא לא
אתרעו: ד לא אבו דעצתי נאצו ברתובחתי: ד לא צבו

רש"י
כשואי כעין העולי פתחום: ושרונני ונקאני: (ה) צבת כל לכל פחד כחושך ואידכם כרות
סערה ולחוספה ביואר אמר כבוש עליכם ליה
ולוקס: (ב) או כבוש הרה יקראנני וקראו אלי: (ג) תחת כעבור אשר שגאו דעת: (ד) לא צבו

בתרעותי ואשרי כל מכסנתי: ו ויאכרו מפרי דרבים
וממעצתיהם ישבעו: ו ואכלו מן פרי דארחתהון וממלכיהון
יסבעון: ו פי משובת פתים תהרגם ושלות פסילים תאבדם:
ו ממול דנהפכנותא דשברי תקמור אנון וטועי דסכרי תוברנון:

מצורת דוד
לא רלו לשמוע ענתי: כאלו - צו הסוכה: (ה) ויחלנו
ר"ל כמו הטוע חילן אוכל סוף מפורתיו כן יקבלו טרי גמול
דרכס ויסו ענייט מגמול עתהם כי יקבלו הגמול משלם: (ו) משוכת ר"ל מה שחזרו לשבת בהשקט ומרגוע וכל
עורה עול תורי המרגוע הסיף חסרוג אותם כי יקבלו גמול: ושלות הוי סוף וכלל הדבר כמ"ס:

עיקר תוי"ט משנה ברכות פרק ב ברשונה

(ה) והואיל ובקרא לא כתיב ויילי נראה פרק ב היה קורא בתורה פרסח ק"ס
דבין אמת לוייב רשאי להפסיק והניע זמן ק"ס: אם כיון דבו
וכ"כ שבעי סימן ס"ו והתנא נקיש ויילי אסרת יצא לדברי האומר מלי' לריכות כונה לייך
לשון ולסימן כעלמא נקיש חו"ט: למה בו' לפרס חס כיון לבו שיהא מתכוין ללזז ידי חובתו
וח"ט חיפוק ליה דקדמה והאומ' מלוט חין לריכות
כחורה וי"ל דה"ק למה דקדמה חף לפרסח לניס
דקדמה לכוין אלא אמרינן לפרס חס כיון לבו שיהא מתכוין ללזז ידי חובתו
וא"ט חיפוק ליה דקדמה והאומ' מלוט חין לריכות

כלי אמצעי דחסד דמלכות דיצירה אלה
רמד אלה רמד

היה קורא בתורה והניע זמן
המקרא אם כיון לבו יצא
ואם לאו לא יצא בפרקים שואל
מפני הכבוד ומשיב ובאמצע שואל
מפני היראה ומשיב דברי ר"מ ר'
יהודה אומר באמצע שואל מפני
הירא ומשיב מפני הכבוד בפרקים
שואל מפני הכבוד ומשיב שלום
לכל אדם: (ב) אלו הן בין הפרקים.

בין ברכה ראשונה לשניה בין
שניה לשמע בין שמע לוהיה אם שמוע בין והיה
אם שמוע לו יאמר בין ויאמר לאמת ויציב רבי יהודה
אומר בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק א"ר יהושע
בן קרח' למה קדמה שמע לוהיה אם שמוע (ירי' ל"ג
אלא) כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחילה
ואח"כ יקבל עליו עול מצות והיה אם שמוע לו יאמר
שוהיה אם שמוע נוהג ביום ובלילה ויאמר אינו
נוהג

מי סהול ירח ממנו ומשיב סלום למי שמוטל עליו לכבוד ומשיב שלום לכל אדם
והלכה כר' יהודה וכ"כ סאסור להפסיק כך אסור לרבר כלשון הקודש כמו בשאר לשונות: (ב) בין ויאמר
לאמת ויציב לא יפסיק דכתיב וס' אלהים אמת (ירמ' י) הלכך חין מפסיקין בין חני ה' אלהים
לאמת (ה) וכן הלכה: והיה אם שמוע נוהג בין ביום בין בלילה דכתיב כה (דברים י"א) ולמדס
אוסם

מצורת דוד
כשואי כעין העולי פתחום: ושרונני ונקאני: (ה) צבת כל לכל פחד כחושך ואידכם כרות
סערה ולחוספה ביואר אמר כבוש עליכם ליה
ולוקס: (ב) או כבוש הרה יקראנני וקראו אלי: (ג) תחת כעבור אשר שגאו דעת: (ד) לא צבו

אוחס את בנימס ותל גוד חורה נוסב בין זיום וזין
 בלילי: וויאמר אינו נודב ארא ביום. דלית זיה
 פרעה ליתא שאינה נוסב בלילה דכתיב (במדבר
 ט"ו) ורחיק ל' תו: (ג) רבי יוסי אומר רא
 יצא דכתיב: שמע שמע
 נאונך מה שאלה מוציא
 מפיך (ג) ותנא קמא
 סדר שנה בכל לשון שאתי
 בועש ונלכתא כחנא
 קמא: ורא דקדק
 באותיותי' להולי' בשפתיו
 יפה בשמי תיבות שהתיבה
 השני' מתחיל' באלת
 שהתיבה הראשונ' נגמרת
 בגון על לבך עשכ בשדך
 ואברהם מהרה אס אינו
 נוסב ריוח ביוהיס
 להפריס נמלא קורא
 אותם שתי אותיות בלות
 אסת: רבי יוסי אומר
 יצא. והלכה כרבי יוסי
 מיהו לכתלה לריך לדקדק
 באותיותיו וכן וזה שלל
 יוסי הגד ולא יורד סמך
 ולא ירפס הסוק ולא
 יסוק הרפס וליך להתו
 זין טל תוכרו (ג) שלל יהא רוא' כאומר תשכרו
 בש"ן כלומר כרי שחרבו שכר שהרי אין ראוי לשמש
 אס הרב ע"ע לקבל פרס: הקורא למפרע. הקרי'
 פסוק שלישי לפני ושני לראשון וכיוצא בזה: לא
 יצא. דכתיב והיו הדברים כשהיייתן יסו כל' כמו
 שהן סדורין בתורה ומיהו אס הקדים פרעה ויאמר
 לפרעה והיה אס שמוע ופרעה והיה אס שמוע
 לשמע נראה דאין זה הסוב למפרע וילא שהרי
 אין סדורות כן זו לאחר זו בתורה (ד) יחזור
 למקום שמעיה. אס בין פרק לפרק טעה שאינו
 יודע באיזה פרק הפסוק ולראש איזה פרק יסור
 חוזר להפסק ראשון שהוא והיה טעוה. ורמב"ם אומר שהוא וזהה את ה' וחס באמצע הפרק פסק
 שידע הפסק פסק בו אבל אינו יודע באיזו מקום מאותו פרק (י) פסק חוזר לראש אותו הפרק.
 היה קורא וכחכמה ואינו יודע אס הוא בוכתב' של טעוה או בוכתב' של ויהיה אס שמוע חוזר לוכתב' של
 של שמע (י) ואס נכתב לאחר שהתחיל לנשן ירבו אינו חוזר שכל הרגל לשונו הוא הולך: (ד) נדבך.
 שוי' של בין אביס כמו רבבים די אבן גבל (בעזרא י') והף על גב דמשפתי דלמא נפלי ולא מני
 מכווני לא הריבוס הכניס לרדח דק"ש לא בעי כוונה אלא כסיק ראשון בלבד: מה שאינו ראשון
 לעשות כן בתפרה. דלמא רמתי היו ובסי כוונה הילכך יורדין למטה ומתפללין: (ה) חתן. שגש
 בתורה: פטור מק"ש לילה ראשונה: משום דטרוד. שגא לא ינאחז בתולה' ואני שבעתי שמתירא
 שגא יעשה כרות טפסב בבטילתו וטרדא דמעה היו (ס) והתנא אמר ובלכתך בדרך בלכת דרך הוא
 דמחייבת הא דמעה פטירה: אם רא עשה מעשה. אס לא בעל עד מו"ש שס ד' לילות טרוד. ומסס
 ואיך לבו גס בה (פ) ותו לא טרוד ואס"פ שלל עשה מעשה

נודב אלא ביום גנני (בלבד)
 (ג) הקורא את שמע ולא השמיע
 לאונו יצא רבי יוסי אומר לא יצא
 קרא ולא דקדק באותיותי'. רבי
 יוסי אומר יצא. רבי יהודה אומר
 לא יצא. הקורא למפרע לא יצא
 קרא ושעה יחזור למקום שמעה:
 (ד) האומנין קורין בראש האידן
 או בראש הנדבך. מה שאינו ראשון
 לעשות כן בתפלה. (ה) חתן
 פטור מק"ש גנני ל"ג (בלילה
 הראשון) עד מוצאי שבת אם לא
 עשה מעשה. מעשה בר"ג שקרא
 בלילה הראשון שנשא. אמרו לו
 תלמידיו לא למדתנו רבינו שחתן
 פטור

לספור הוא דקמ"ל אס אדם גדול הוא וכטוח
 בעלמו סיובל להסכוין והוא ראוי ליטול את הסס
 הרסות בירו' חוס': רחף' בניס חמים. הר"י
 וזה אסיר אפילו במקלט גופו. (י) ממלת נח
 שלג (ושלי בה)
 ונחלף בסמ"ך מפני
 שהס מנוחא ח' מהטיית.
 השם. סס טוב שהוא
 מדקדק במלות כו':

פטור מק"ש בלילה הראשון. אמר
 להם אינו שומע לכם לבטל ממני
 עוד מלכות שמים אפי' שעה אחת:
 (י) רחף לילה הראשון שמתה
 אשתו אמרו לו תלמידיו לא למדתנו רבינו שאבל אסור
 לרחוף. אמר להם אינו כשאר כל אדם אסמנים אני:
 (י) וכשמת שבי עבדו קבל עליו תנחומין. אמרו לו
 תלמידיו לא למדתנו רבינו שאין מקבלין תנחומין על
 העבדים. אמר להם אין שבי עבדי כשאר כל העבדים
 כשר היה: (ח) חתן אם רצה לקרות קריאת שמע בלילה
 הראשון קורא. רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל
 הרוצה ליטול את השם ישול:
 טעה אלא שהתא נוסס דטרוד בנתיב:

נמרא ברכות דף יד ע"א הלכה ס כלה כרי החיצון דחסד דמלכות דבריהא **ארה למד**
אמר רב כל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל כאלו עשאו במה
 שנאמר חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא
 אל תקרי במה אלא במה ושמאל אמר במה השבתו לזה ולא לאלוה מתיב
 רב ששת בפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב תרגמה רבי אבא במשכים
 לפתחו א"ר יונה א"ר זורא כל העושה חפציו קודם שיתפלל כאלו
 בנה במה א"ל במה אמרת א"ל לא אסור קאמינא כדרב אידי בר אבין
 דאמר רב אידי בר אבין אמר רבי יצחק בר אשיאן אסור לאדם לעשות
 חפציו קודם שיתפלל שנא' צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו ואמר רב
 אידי בר אבין א"ר יצחק בר אשיאן כל המתפלל ויוצא לדרך הקב"ה עושה
 לו חפציו שנאמר צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. (סס דף יו ע"ב) א"ר
 אלעזר מ"ד כן אברכך בחיי בשמך אשא כפי כן אברכך בחיי זו ק"ש.
 בשמך אשא כפי זו תפלה ואם עושה כן עליו הכתוב אומר כמו חלב ודשן
 תשבע נפשי ולא עוד אלא שנותל שני עולמים העוה"ז והעוה"ב שנא' ושפתי
 רננות יהלל פי:

וישואל לא דרש לשון כוונה אלא כמשמעו כוונה תשבתו להס דרב ושמואל דאסרי: במשכים. לפתחו. אבל פגעו
 לזס ססקדעת כבודו לכבודו: שואל מפני הכבוד דדרך שואל: לרק. תפל'. שמואלך לכוורו. וסדר וישם פעמיו
 וזה ק"ש קודם תפל' הוא וקתני שואל: תרגמא רבי אבא לדרבו תפלו: כן אברכך. וכמו הלכ ודשן חרי קרא
 דמיוכי לסדרי: רננות. שמים:

זוהר נח דף נט ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא
ארה תולדות נח ר' חייא פסח ועמך כולם נדיקים לעולם ירשו ארץ נלר מטעני

מעשי ידי להספאר זכאין אינן ישראל דמשתדלי באורייתא וידעי אורחין דאורייתא
 דבנינה יזכון לעלמא דלתי תא חזי כל ישראל אית לון חולקא לעלמי דלתי מאי עמתי
 בנין דנטרין ברית דעלמא אחקיים עליי כמה דלתי אמר אס לא בריתי יומס ויליה
 חקות שמים וארץ לא שמתי ועל דא ישראל דנטרי ברית וקבלי ליה אית לון חולקא
 בעלמא דלתי ולא עוד אלא בנין קך חקרין לדיקס מכאן חוליקא כל מאן דנטרי
 האי ברית דעלמא אחקיים עליה חקרי לדיק מנא לן מיוסף בנין דנטר ליה לברית
 עלמא זכא דחקרי לדיק ועל קך ועמך כולם לדיקס לעולם ירשו ארץ (ד"ס א') ר"ח
 פתח לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ האי קרא ה' אתמר וואוקמוס אבל
 לכו חזו מאי חזו כמה דלתי אמר חזות קסה הוגד לי בעובדוי דקב"ה עבדי אחבלי
 נכואה עלאה לבני נשא. אשר שם שמות שמות ודאי דהא שמא גרים לכלא. כתיב
 ויקרא את שמו נח לאמר זה וגוי אמתי הכה לאמר. ואמתי זה אלא לאמר דא חתי
 זה דא לדיק (רמו) כנוו דקב"ה קרא ליה נח ייחי דארע' לאמר מאי לאמר אלא אתר
 דחקרי ליה נח ומאן איסו ארע' קדיש' לאמר זה ינחמו ממעטיו וגו'. עבד ליה
 קודש' ז"ה לחתי כנווי עלאה) (י"ח זה דא לדיק וכן נח (לאמר נח) דא לדיק לאמר
 דא נוקבי בנין דלא מתפרשן דא מן דא א"ר יחזק לאמר דא ארע' קדיש' (זה
 חמת) כתיב הכה זה ינחמו וכתיב הסם זה ה' קויו לו זכאין אינן. לדיק' דרשימין
 דרשימו דגושפנקי דמלכי למסוי בשמים רשימין וליסו שוי שמהן 'בארע' כדקא יאות
 כתיב ויקרי את שמו נח וכתיב ויקרא שמו יעקב אמתי לא כתיב את אלא הסם
 דרבי אחרי (ד"ח חדא) וככי דרגא אחר' (י"ח את כמד"ח ואראה את ה') כדכתיב
 ואראה את ה' ואראה ה' לא כתיב אלא את ה' אוף הכה נח ויקרא את שמו נח ויקרי
 שמו יעקב דרבי דיליה קב"ה ממש קרא ליה יעקב אבל הכה את לאחללי שכינת' (י"ח
 דה') דרגא אחרי לתתא :

הלכה פסוקה יוסף רחק מוסר

ש"ע י"ד מס' קיג ואל"ף מספר חוללות חיים

(א) דבר שאינו נאכל כמות שהוא חי וגם עולה על
 שלהן סלבים ללפת ב' את הפת או לפרפת
 שבישלו עבדים אפילו בכלי ישראל ובבית ישראל אסר
 משום בישולי עבדים: (ב) ביצה אע"פ שראייה לנטעה
 היה אם בישלה עבדים אסורה: (ג) כלים שבישל בהם
 העבדים לפניו דברים שיש בהם משום בישולי עבדים
 צריכים הכשר: (ד) אם הוא כלי תרם סנעילו ג' פעמים
 ודיו סנני שאין לאיסור זה עיקר מדאורייתא: (ה) וין
 תפוחים וין רמונים וכיוצא בהם סותר לשתות בכל מקום
 הרב שאינו מצוי לא גורו עליו: (ו) חלב שהלכו בו
 ואין ישראל רואהו אסור: (ז) נבינות העבדים אסורים
 מפני שפסדין אותם בעור קיבת שהיפתם שהיא נבלה
 ואפי' העמידהו בעשבים אסורה:
 דמקיים פקודא דאורייתא כאלו הוא לבוש לשינתא לבוש הא. ואמר ברעיה מסימנא שכינתא מאן דגמיל חסד עמיה לית
 ערך לאורי' ילי ומאן רחב לבבי לית ערך לעושא דילי עוד כי כפגמו פגם בת"ת עמנו שנאמר הפושעים כי
 ומסלק האם מעל הבנים ולפעמים פגם מניע גם בכל יסוים כדכתיב פן יסרו אל ה' ויספנס צדדות הוא כקורע לבוש
 המלך ועל המלך:

להמשיך מנ"ס ד"ח יהיה נפש י' יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה חס יחיד' ד
 דמלוי יוד אל שס ז"ן שבעשים בניקוד חולם :

א וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אִתָּהּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֲמָה אַרְבֵּי הַתְּבָה חֲמִשִּׁים
 אֲמָה רַחְבָּהּ וְיִשְׂרָשִׁים אֲמָה קוֹמָתָה: * וְרִין דַּתְעֵבִיד יִתָּה
 תֵּלַת מֵאָה אַמִּין אוֹרְכָא דְתִיבּוֹתָא חֲמִשִּׁין אַמִּין פּוֹתִיָּה וְתִלְתִּין
 אַמִּין רוּמָה: * צַדֵּר תַּעֲשֶׂה לַתְּבָה וְאֶרְ-אֲמָה תִּכְרְנָה מִלְּמַעְלָה
 וּפְתַח הַתְּבָה בְּצַדָּה תִּשִּׂים תַּחְתִּים שְׁנַיִם וְיִשְׂרָשִׁים תַּעֲשֶׂה :
 * גִּיהוֹר תַּעֲבִיד לַתִּיבּוֹתָא וְלֹאֲמָתָא תִּשְׁכַּרְלִינָה מִלְּעֵיקָא
 וְתִרְעָא דְתִיבּוֹתָא בְּסִמְרָה תִּשְׂוִי מְדוּרִין אַרְעָאין תְּנַנְיָן וְתִלְתִּין אִין
 תַּעֲבִידִינָה: * וְאִנִּי הִנְנִי מֵבִיא אֶתְהֶמְבּוּד מִיַּם עַרְ-הָאָרֶץ לְשַׁחַת
 כָּרְ-בְּיָשׁוּר אֲשֶׁר-בּוֹ רוּחַ חַיִּים מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם כֹּר אֲשֶׁר-בְּאָרֶץ
 יִנּוּע : * וְאִנָּא דָא אִנָּא מִיִּתִּי יִתְּוּפְנָא מִיָּא עַר אַרְעָא לְחִבְרָא
 כֹּר בְּסִרָא דְבִיהַר רֹחָא דְחַיִּי מִתַּחַת שָׁמַיָא כֹּר דְּבְאֲרַעָא יְמוֹת :
 * וְהִקְמַתִּי אֶתְ-בְּרִיתִי אִתְךָ וּבֵאתְ אֶרֶץ הַתְּבָה אִתָּהּ וּבְנִיָּהּ וְאִשְׁתְּךָ
 וּבְנֵי-בְנֵיךָ אִתְךָ : * וְאֶקִּים יִתְ קִימִי עִמָּךְ וְתִיעִיד לַתִּיבּוֹתָא אִתְךָ
 וּבְנֵךְ וְאִתְךָ וּבְנֵי בְנֵיךָ עִמָּךְ :

נביאים ישעיה טב

להמשיך מנ"ס ד"ח צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלנח אדני נשמה
 דסוד יהוה חס יחידה דלנח יהוה חס יחידה דסוד אל שס ז"ן שבעשים :

א אֲבָן חֲרִינִי הוּא נָשָׂא וּמְכַאֲבִינוּ סְבָלָם וְאִנְחֵנוּ חִשְׁבָנְהוּ נְנוּע
 מִפָּה אֲרָהִים וּמַעֲנָה : * בְּכֵן עַר חֻבְנָא הוּא יַבְעִי וְעֵינִיתָנָא
 בְּדִילִיהָ יִשְׁתַּבְּקוּן וְאִנְחָנָא חֲשִׁיבִין פְּתִישִׁין מִחֻמְזִין קָדָם יי וּמַעֲנָן:
 * וְהוּא מַחְקֵר מִפְּשַׁעֵינוּ מִדְּכָא מַעֲוֹנֹתֵינוּ מוֹסֵר שְׂרָמְנוּ עָרְיו
 וּבַחֲבֵרְתוֹ נִרְפְּאֵרְנוּ : * וְהוּא יַבְנֵי בֵית מִקְדָּשָׁא דְאִתְחַר
 בְּחֻבְנָא אִתְּמָסֵר בְּעֵינִיתָנָא וּבְאִוִּרְפִינָה שְׁלֵמָא יִסְגֵי עֲרֵנָא
 וּכְדִנְצִית לְפִתְגָמֹהּ חֻבְנָא יִשְׁתַּבְּקוּן קָנָא : * כְּרַנִּי כְּצֹאן תַּעֲיִנוּ
 אִישׁ קְדָרְפוּ פְּנִינוּ וְיִדְוָה הִפְגִיעַ בּוֹ אֵת עֵזֵן כְּרַנּוֹ: * וּכְפִירָא כְּעֵנָא

מצודת דוד

רש"י

אחברדנא

(א) אכן חלינו הוא נשא. אבל כלמא לא מאס בו ה' כי
 כל חלי וכל מלאכה וכל עושה וכל עושה וכל עושה
 מפאת עמלנו מה שהיה מהלויים ומכאבים אותו צרוע
 בחירתו: ואנחנו חשבתו אחרת מעינו וחשבנו אותו
 לנגוע ומוכי מאלהים כי מאס בו ועל ידו הוא מעוני ביוסורים:
 (ב) וסוד מחולל מפשעו: זה האמת שהוא מסי' אבל לא כל
 חלינו נשא. כל הא"ס מתבטל ביוסורין של ישראל חשבתו
 שהוא שנאו למקום ולא כן הוא אלא מחולל מפשעו וכי
 מוסר שלומינו עליו. כלו עליו יסורים להיות עליו שלום:
 הפגיע בו. נעמד על ידו ונתר' פון כלנו: נגש. כנגשים
 ודוחקים. והוא נעני. כאלוואת דברים: נאלמי *
 נעשית אלמתי.

את־בְּרֵנָא גְבַר לְקַבֵּר אוֹרְחֵיהּ גְּלִינָא וּמִן קֳדָם יי הוּת יַעֲוֵא
דְּמִשְׁבַּק חוֹבֵי בְּרֵנָא בְּדִירָהּ: דְּגִישׁ וְהוּא גְּעָנָה וְלֹא יִפְתַּח-
פִּיו בְּשֵׁה לְמַטְבַּח יוֹבֵל וְכִרְחַר לִפְנֵי גְזוּיָה נְאַרְמָה וְלֹא יִפְתַּח
פִּיו: דְּבַעֵי וְהוּא מְתָתְבּ וְעַד לָא פִתַּח פּוּמִיָּה מִתְקַבֵּר תְּקִיפִי
עִמְמִיא וּבְאַמְרָא לְגַנְכְּסָתָא יִמְסֵר וְכִרְחַרָא דְקָדָם גְּזוּזָה שְׂתַקְרָא
וְלִית לְקַבְרֵיהּ רְפִתָּה פּוּמִיָּה מְמַלְר מְרָא:

מצורת דוד

רמזי חז"ל בדרך המעשה חלל אהבתו לא כן היינו חלל כל אחד פניו לדרוכו לא רמיז זה כרחי זה וכולם מקולקלים וח"כ יש ביריבו עון רב: וסי' הפגיע בו המקום הפגיע בו עם העון של כולנו ר"ל העון שלנו הוא המנין בו ומייסרנו בגזרת המקום: (ד) נגש והוא נעשה בעצמו זה הוסיף ללחץ לקחת עשרו או הוסיף נעמי בעינו הגוף אם דל הוסיף וחייו ירו משגת: ולא יפתח פיו להטלות ולהתריע על הדבר כי פחד פן יוסיפו מה: כשם לעצת יובל: והוסיף כשם המוצא אל הטבת וכרחל שזמרת לפני הגוים אמרה שהרחל היא נאלמה ולא תלעק בקולה והוסיף לא יפתח פיו וכן לא הטלות המעונם הנמשל לשה המובל לעצת ולא המרעם המנוגש הנמשל לרחל הגוים:

כתובים משלי א ב

להמשך מוסר ומלכות דו"ה שין דלת שין דלת יוד רוח יאהרונה נשמה דיסוד אד אדני אדני נפש אדני רוח אלה דלת עון יוד נשמה דמלכות יף הך וף הך חיה יסירה דיסוד יח"ה חיה יסירה דמלכות אל עם ב"ן שבנטיה

א וְשִׁמְעֵי חֵי יִשְׁבְּנוּ בְּמַח וְשִׁאֲנִין מִפְּתַח רֵעָה: א מִן דְּשִׁמְעֵי חֵי
נִשְׂרֵי בְּסִבְרָא וְנִשְׂרָא מִן דְּרוּחָא דְּבִישְׂתָּא: ב בְּנֵי אִם־
תִּקַּח אִמְרֵי וּמִצֻּוֹתַי תִּצְפֵּן אֲתָךְ: ג בְּרִי אֵין תִּקְבַּל מִיָּדִי וּפּוֹקֵדְנִי
תִּמְשִׁי גְבִיד: ד לְהַקְשִׁיב לְחַכְמָה אֲנִיךְ תִּמְחָה לְבָד לְתַבִּינָה: ו
תִּצְרִי אֲדִנְךְ לְחַכְמָתָא וְתִפְנֶה לְבָא לְבִינָא: ז כִּי אִם לְבִינָה
תִּקְרָא לְתַבִּינָה תִּתֵּן קוֹרְךְ: ח וְאִימָא לְבִינָנוּתָא תִּקְרִי וְלְבִינָה
תִּתֵּן קֶרֶךְ:

מצורת דוד

(ח) ושומעי חיי וזו סוף דברי הכתוב שאמר חלל השונע לי ישכון בעת מן פחד רעה ר"ל בעוה יהי שלא תבא עליו פחד רעה: (ג) בני אחר שלמה במקום סי' לבן תחשב לי אם תקח אמרי בלכך תלפון לשמור מן הטעות: (ד) כי אם כחמר תקרי לבנים להתקרב אליהם: עיקר תו"ש

משנה שבת פ"ב

פרק ב במה מדליקין גר של שבת במה עושין פתילות ושמים להדליק: לא ברכש: כעין אמר יש בחרו בני הקליפי לעץ וקריו לכס: בחוסן, פתחן שאינו מנופך, בכלך, פסולת סג משי (ח) **העשוי בכבועי** במה מדליקין ובמה אין מדליקין אין מדליקין לא ברכש ולא בחוסן ולא בכלך ורא בפתילת סנדלין אחת ומדליקין

התולעת רש"י: (ב) פירש"י חוכה. כבוד: כסן: בירוקה שעל פני המים. כמין אמר שכתב הוא שאין מעודה חכונה חלל במקום אור שגדל בדופיו הספינה ששחה זמן מרובה במים. כעין יממא (יומא דע"ה): (ג) דלעיל מנייה עד כאן פסול פתילות מנאן ואיך פסול שמנים: כתיב ולא תוטרפו ממנו עד כוקר והנוטר נ"ו חלל ה"ק לא תוטרפו

ממנו עד כוקר והנוטר ממנו כלומר בקר שהו"ל בקר ראשון עד בקר שני כ"י: (ד) וח"ת היאך ילפינן דאין שורפין בו הא אש"י ליל מנאלי ימ"ט נמי אין שורפו וח"כ גזירת הכתוב הוא לשרוף בכוקר שני וי"ל דהא דהתם משום דהקפיד הכתיב שלא לשרוף קדשים כלילה כראשונה בשלמים כו' מו' ועי' שקלים פ"ו

צננות. בשמן דגים בשמן פקועות. בעשרן ובנפט.
רבי טרפון אומר אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד:
(ג) כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן וכל היוצא מן העץ אינו מטמא שומאת אהלים אלא פשתן

ונצטרף לו נמי שמא יתח ויזל ואין קיימא לן דגר של שבת חוכה (ב): ולא בשמן שריפה * שמן של חרוונה שנטמא וחמאי קרי ליה שמן שרפ' הואיל ולשרפ' עומד שהרי אסור באכילה וכיוצא טוב סתל להיות כע"ס עסקין שנטמא לקין הנה מצטרף ים נמצא שורף שמן טעם של חרוונה ביום טוב ואין קרי"ל אין שורפין קדשים ביום טוב דכתיב והנוטר ממנו עד בקר באש תשרפו ודרשין קרא הכי והנוטר ממנו עד בקר ראשון (ג) עד בקר שני עומד ותשרפנו שאין שורפין הנוטר ביום טוב וה"ה לכל שאר קדשים הטעונים שריפה (ד): והכמים אומרים אחד מבושל ואחד שאינו מבושל אין מדליקין בו * ומה קמא נמי אמר ולא בחלב כל חלב כמשמע חלל איכא בין חכמים לתא קמא דהר מנייהו סבר דשרי להדליק בחלב מבושל כמשמע' בו שמן כל מהו וחד אוסר אפילו ע"י חרובת שמן וזה נחבדר לחכמי הש"ס נ"י משניהם האוסר ונ"י המתיר והלכה כחכמים: (ב) אין מדליקין בשמן שרפה ביום טוב * טעמא דמתני' דלעיל קאמר מה טעם חן ולא בשמן שריפה לפי שאין מדליקין בשמן שריפה כו"ט שאין שורפין קדשים כו"ט: אין מדליקין בעשרן * פסולת של זפת וריחו רע ביותר * ועי' נמשך אחר הפתיל יוטר מן הזפת מפני שהוא רך היכך אלמלא מפני כבוד שבת היו מדליקין בו: שומשמן * כך שמו בערב"ה והוא זרע דק ומחוק וכו"ל ממנו הרבה: שמן צננות * שמן היוצא מדרע לנן: פקועות. דלעיל מדבריהם: נפט * מין זפת הוא ולכן וריחו רע והלכה כחכמים שמדליקין בכל השמנים מן חסותן הפתילות שמנו נעיל במתני' ומין משמן אפרסמון ונפט לכן שכל א' משני חלו השמנים הוא עץ ושורף ומיישיק שמא יתח ויזל * ועוד יש טעם אחר לחסור בשמן אפרסמון גזירה שמא יסתפק ממנו מפני חשיבותו וקרי"ל חסותן שמן כנר חייב משום מצטרף והמסתפק ממנו חייב משום מכסה: (ג) כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו * לעשות ממנו פתילה: אלא פשתן * דאקרי עץ דבכתי' ותשמע כפשי' העץ וחפ"ה מדליקין בפתילה שעושין ממנו וקניסו ולאמר גפן לא יולא

נח יום ב

עיקר תו"ש

יולא מן הטן נכהו אלא מיני זרע הן הילכד
 מדליקין בטן ופסחן כמי מין זרע הוא ולא
 הינטרין נרבויה אלא מכוס דלקחי ען דמחיב
 והטמא ככבתי הטן : אינו כשמא שוממא
 אוהלים . אס עשה מהן
 חסכ וכמא החמיו הוי
 כגאר נית ולינו טעון
 הזאה וטבינה דהכ
 טלמו אינו מקכב טומאה
 אלא כניס כחמיו :
 אלא פשתן : סהאלכ
 טלמו טמא כדמחיב והזה
 עכ הטהל וליפין אהל
 חהל ממכין דמחיב זיה
 ויפרוש אה סהאלכ על
 המטין ונא היה כזאהל
 משכן דבר יולא מן הטן
 אלא פשתן כדמחיב טבר
 ידיעות טס מסור :
 שקפלה . כדוך כגודלין
 כפחילוח : הבהבה . על
 הסהכב כרי שחיה
 מחורבא והדוק יפה וכבדר
 דקפונה אינה מצטני מחורבא כגד הוילי ולא כהכני : שדורה היא . דקפונה מצטנה מחורבא כגד והוי
 כאלו איין זה ג' על ג' וכל כהה חג' ענ ג' כהור מלמלא לא כניעים ולא כטומאה מה : ואין
 מדליקין בה . זייט כחל להיום כע"ס פסקי' דריך זה איסור מוקלא ואין מסיקין כצדוי בליס כשכדור
 זו זיוס דהוי לכו וולד אכל ככלים מסיקין דהא הוי כניטול ודכוני עמלא איה לכו המדליק לריך כהרטיק
 רוב היולא מן הפחיה חוץ לנר קודם סיסיק ירו הינך טעמא דר"א דאמר איין מדליקין זה קסבר קפולה
 לא כטלה מחורבא כני וכי אדניק זה פירחא כיון דג' ענ ג' מלומלמות היו ה"ל טבר כלי דפחיה מג'
 על ג' לאו כלי הוא וכי מדליק בידים כהכלים רוב היולא ומלא שמדליק כשבר כלי כשכבר זייט דני אמרי'
 מסיקין ככלים דוקא טלא יגע זו אחר שנפסח : ור"ע אומר מדליקין בה . קסבר קפול' כטל' מחורבא
 כני מני קפלה מעייט דאין גודלין פחיה כייט וגמלא שאין כאן טבר כלי כשכבר זייט הלכך מדליקין
 זה והלכה כר"ע : (ד) שפופרת של ביצה . הקליפה הקשה העליונה שהבינה מונחת בחוכה :
 בשביל שתהא מנושפת . : ספה טפה לחוף הכר וטעמא גזירה שמא יספיק ממנו וכיון שהקפוחו
 כנר הייב משום מכבה : ואפילו היא של חרס . דמאיה אפיה גזירין טביון שאין הפחילה הדולקת
 כחוף הכני טיש זו הטמן אחי לאסתפוקי מיניה דסבר אין כאן משום מכבה : ורבי יהודה מתיר .
 דלא גזר דלמא אחי לאסתפוקי מיניה שרי הוא רוחא הטמן כוטף על הפחילה כחמיו : אם חברה
 היוצרת מתחלי' כוי . והיה אס חברה בעל הבית (ס) כסיד או כחרסית מע"ס ליבא למיש דמשום אסורא
 דשכח כדיל מיני' : ויתן ראש הפתיל' . סהוא יולא מן הכר לשאיב הטמן וגמטך דרך הפחילה לראש הדולק
 ואשמעי' מחי' פלוגת' רבני יהודה ורבנן כשפופרת של ביצה וכחרס ובקערה דאי אשמעינן שפופרת של
 ביצה ה"א כהא קאמרי רבנן דכיון דלא מאיפה אחי לאסתפוקי מיניה אכל של חרס דמאוס אימא מודו
 ליה לרבי יהודה ואי אשמעינן של חרס כהא קאמר רבי יהודה אכל כההיא אימא מודה לכו לרבנן .
 ואי אשמעינן הכי תרמי כהא קאמר רבי יהודה מפני שהשפופרת של ביצה אכל כההיא אימא מודה לכו לרבנן .
 למעלי' ולא מפסיק מידי בין הכר וביצה וליבא למיגור שמא יספיק כדכיל מיניה אכל כקערה דמפסקי' שרי
 אלא כנר מונחת ויש כאן הפסק וליבא למימא נופיה הוא אימא מודה דגזיר ואי אשמעינן כההיא כההיא
 קאמרי רבנן אכל כהנך תרמי מודו לרבי יהודה לריכ' (י) והלכה כחכמים : (ה) מפני עכו"ם . כגון
 פרסיים

נח יום ב

עיקר תו"ש

תו"ש : בחס כוי . כשהוא חס הרין . ופרטי'
 כחכ ני חס וזה קרוב לרברי הרין דכי משמש
 כלשון דהא ואפשר דמשמש מל' אי שהוא אס
 ועמיו"ס : ורבי יוסי פוטר . דס"ל כר"ס דמ"ה
 פ"י . ופי' דס כחוס'
 דפינו כשעוכס מלאכה
 וא"ל לאותו אורך כעין
 שהיו צריכין לה כמשכן
 אלא לענין אחר כוי וכחם
 על הכר ועל השמן או
 על הפחילה שהיכבה
 כבר ח"ס כגופן כמשכן
 לא היה כיכוי אלא
 לעשות פתמיו ככיווי זה
 וממקנין ע"י כיכוי זה
 שיהיה ראוי למלאכה
 הצורפין : (ז) דמוקים
 לה כגמלא כפחילה כצריך
 להכבה שלא היכבה
 מצע"י : (ח) וכפופי
 מצוואות ככלל ערובי
 סגרות הוא דמרויחו טלמ'
 וכ"ד חקיים : (ט)
 ומשמע דאין לא קי"ל
 הכי וקטיף כוי . והעלו
 הסופקים כטור א"ס ס'
 אחר שלא חלק הפחילה או שלא יקבע הכר חייב
 דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה : פוטר
 בכלום חוץ מן הפתילה . שאין נך ככוי הצריך
 לגופו אלא ככוי של פתמים וככוי של הבהוב
 פתילה כעו"ס הככוי להאחז האור מחר כשיוצא להדליק ואין הלכ' כר' יוסי : שהוא עושה פחם .
 שהוא מחננין לעשותה עכשיו כככוי זה פחם כהא מהוכהכח (ז) להאיר יפה : (ו) בשעת לידתן . כשעת
 סכנה מזומן פועלניום : ובחלה ובהדרקת הכר . לפי כצרכי הבית הן והיא מנויה בבית חנוין כה :
 צריך אדם לומר בתוך ביתו . וצריך למימרינהו כניחוחא כי היכי דלקבלו מיניה : עם חשיבה .
 כשהוא סמוך לחשיבה ויש עדיין שהות זיוס לעשר ולערב אכל קודם לחשיבה הרבה לא דלמא פסעי ואמר
 עדיין יש שהות זיוס : עשרתם . כשעורם ככה סלף אכילה ארעי של שבת קובעת למעשר : ערבתם .
 ערובי חמומין וסגרות (ח) והכי תרמי כיון לממרינהו כשנן שאלה דשמא כבר עשו אכל כבר לא כיון
 למימר דלקמס אה הכר דבר הרבה לעין סוא אי אדליק אי לא אדליק : ספק חשיבה . מחסילת
 שקיעת החמה כל זמן שגורא כוכב אחד כלכד ודאי יוס וכל זמן שגוראים שני כוכבים זיוניום הוא ספק
 חשיבה וקריו בין השמשות וזמנים עליו חומרי יוס וחומרי לילה ומשיראו ג' כוכבים זיוניום הוא ודאי
 לילה לכל דבר : אין מעשרין את הודאי . דמקן מעליא הוא ואע"ג דאינו אסור אלא משום שבות קסבר
 שאי חנא דגזור עכ השבות אף בין השמשות (ט) : ואין מטבילין את הכלים . להטלות מידי טומאתן
 דהוי כמסקן כלי ואיהו ביה כגז' שבות : ואין מדליקין את הנרות . כל שכן דמפיקא דאורייתא היא זו
 וא"ל לומר זו קמני ורבותי פירשו אין מדליקין את הנרות אין אומרים לעכו"ם להדליק : אבל מעשרין את
 הרמאי . ולא דמי למתקן דרוב עני הארץ מעשרין הן :
 ומעריבין

ומעריבין

דמערבין * ערובי תורות דמוצא בעגמא היא אבל לא ערובי תמונין דים להס סמך מקראי : ושומנין את החמין * בדבר שאינו מוסיף הכל דאלו בדבר המוסיף הכל אפילו מצדד יום אסור וטעמא דטומנין את החמין בין השמשות בדבר שאינו מוסיף הכל שלא אסרו להטמין את החמין בשבת עמנו בדבר שאינו מוסיף הכל אלא גזירה שמה ימצא קרינתו סגוטני וירחיקהו באור ומלא מצדל בשבת ובין השמשות ליכא למיגזר
 כהכי דסתם קרירות בין השמשות רוסתוס סן וליכא למיחס שמה לטמנה וירחיקהו הילכך טומנין את החמין כה"ס אע"פ שאין טומנין בשבת :

גמרא שבת דף כה ע"ב הלכה ה' כלל כלי החיצון דגבורה דמלכות דבריאה **אכדטם רבי ישמעאל אומר אין מדליקין בעשרין וכי' מ"ש אמר רבא מפני שריחו רע גזרה שמה יניחה ויצא אמר ליה אביי ויצא אמר ליה שאני אומר הדלקת נר בשבת חובה דאמר רב נחמן בר רב זבדא ואמרי לה אמר רב נחמן בר רבא אמר רב הדלקת נר בשבת חובה רחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית רשות ואני אומר מצוה מאי מצוה דאמר רב יהודה אמר רב כך מנהגו של רבי יהודה בר אלעי ע"ש ממלאים לו עריבה מליאה חמין ורוחץ פניו ידיו ורגליו ומתעטף ויושב בסדינין המצויצין ודומה למלאך ה' צבאות והיו תלמידיו מחבין ממנו כנפי כסותן אמר להם בני לא כך שניתי לכם סדין בעיצית ב"ש פושרין ובית הלל מחייבין והלכה כדברי ב"ה ואינהו סברי גזירה משום כסות לילה . ותונח משלום נפשי נשיתי טובה מאי ותונח משלום נפשי איך אבהו זו הדלקת נר בשבת נשיתי טובה א"ר ירמיה זו בית המרחץ "א"ר יוחנן זו רחיצת ידים ורגלי בחמין ר' יצחק נפחא אמר זו מטה נאה וכלים נאים שעליה ר' אבא אמר זו מטה**

ל"ב ר' יהנן אמר מוצעת ואשה מקושטת לתלמידי חכמים :
רש"י
 דיצא מאי ליכסת לן חובס * כבוד שבת הוא שאין פשוט השוכס אלא במקום אור כעין יממה : רחוקת ידים ורגלים ערבות * ליל שבת : כסדינין המצויצין סדינין של פשתן ובהן לילות של חבלת כלאים אלא שמתר מן הסורי דרשינן סמוכין לא חלבה שעטני גדילים העשה לך : מחבין ממנו כנפי כסותן * שטיו להס סדינים שאינם מצויצין : כ"ש פושרין * וצ"ל דלילות חובס הוא ככל עלימות שיש לו לאדם ואפילו מוחסין בקוספא הני דפשתן פטורין משום

זוהר נה דף סא ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא **וירא** אלסים את הארץ והנה נשתהה * אמאי נשתהה * בגין כי השחית כל בשר את דרכו דאתמר רבי חייל פתח קרא ואמר וירי אלסים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה תח חזי בשעת דבני נשא זכאן ונטרי פקודי דאוריית' כדון ארעי' אחתקפת וכל חידו אשתכחת בה מאי טעמי בגין דשכינת' שרי' על ארעי' וכדון כלל עלאי ותחאי כמדוס וכד בני נשא מחבלין ארמייהו ולא נטרי פקודי אוריית' וחסאן קמי מאלריהו כדון כביכול דחייך לה לשכנת' נעלמי ואשתארת ארעי' מחבלי דהא שכינתא אתדחיי' ולא שרי' עלה וכדון אחתכלת מאי טעמי אחתכלת בגין דשרי' רוחא אחרא עלה דמחבלת עלנאי . וע"ד אמריין דישאל יסבו עוו לאלסים דמקיימי עלנאי אלסים דא שכינת' ואס ח"ו ישראל אשתכחו חייבין מה כתיב רומה על השמים אלסים וגוי משום

דרשת הכינו לפעמי כסף נפשי בקינת חמס ושנאת חסס כרו לפני שוחה נפלו בחוכה סלה כגווי דדור המבול דנגין החמס דהות ציטיון הוס ציטיון שנאה ודכבו יכול אף בארעי' דישאל כן והא חיינן ארעי' דישאל לא שרי' עלה רוחי אחרא ולא ממני אחרי' בר קביה בלחודוי ת"ת דארעי' דישאל הכי הוא דלא שרי' עלה ממנא ולא שליחא אחרי' בר קביה בלחודוי . אבל שעתא חדא שריא עלה לחבלא בני נשא מנא לן מודו דכתיב וירא דוד את מלאך ה' עומד ומרבו שלופס צידו נטויה על ירושלים וכרין אחתכלת ארעי' א"ר אלעזר אפילו כה"ס שעתא קודשא צ"ה הוט . כתיב הכא מלאך ה' וכתיב הכא מלאך הגואל אותי :

מוסר יוסף לכה דלכה פסוקה
 נוספר מולדת חיים
 ט"ז ע"ד סי' ק"ע קכ

צריך חס שיע עכספא חוטא פוגס צמיס ולתוי היום הוא מלאך אכזרי עומד לקערג עליו ועוד כי נה סהלס מתקן כסס נעמנה מתלכשת כסס בלחמה מסעולי פוגס כסס אותו היום נגרע מלבוט ועומד לחוץ ככשתו מתעטף כחבל עד שבו למוטע * ואמרו ווי להסו דגרע יומין לעלי' וכי ווי ליה ווי לנפשי דדייקין ליה כגויסס על איון יומין על יומין על חד תרין ויון מכאן סקוין שמענישוין אותו על כל יום שני יומין ויחבר שכן רלוי שיהי' התשוב' והתור' והנלו' על חד תרין כנגד הויוס שפגס * עוד פירשו המפרשים שצ"כ שעות היום וכן כלי' מתנגלות י"ב לרופי יסו' ככל שעה לרוף אל' ואס ח"ו פוגס הוא פוגס בלוחס הויה והוא מורד באלויו * עוד פירשו אוף הכי כרסוי'ת איהי פנימה מתוכיון דישאל וריר' האדם לירא מלפגוס כי לער מהפגס מניע לכימי המתלכשת ככסא והוא מתללקת והכסא כהיות פנימה ועוד שהנשמות כולס מלידות ככסא כמו שפי' רשב"י בתקוות בענין טומנין כחותם וכחות האדם פוגס מחשך שורש נשמה המולידת ככסא :

יום ג תורה

להשקיף מתיבתא דו"ה יהוה נפשי יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא יהוה חיה יחידה דמלי' חה אל סס צ"ן שבעשים בניקוד חולס :

א ומקדתי התי מפר בשר שנים מכל תביא אריתתה תחתית אתה זכר ונקבה יהיו : * ומקד דתי מפר ביסרא תרין מבורא תעיר דתיבותא דקיימא עמד דכר ונקבא יהוין : מהעוף למינהו ומן הבהמה למינה מכל רמש האדמה למינהו שנים מכל יבאו ארית דהחיות : מעופא קזנהו ומן בעירא קזנה מפר ריהשא דארעא קזנהו תרין מבורא יערוין לוות דקיימא : ואתה קח לך מפר מאכל אשר יאכל ואספת ארית והיה קד וקדם לאכרה : ואת סב קד מפר מיכר דמתאביר ותכנוש קותך ויהי קד וקדוין למיכר : ויעש נח ככל אשר צוה אתו אריתים בין עשה : ויעבד נח ככל דפקיד ויתיה יי בין עבד :

משנה יבמות פרק ב עיקר תוי"ט

פרק ב כיצד אשת אחיו וכי. פוטרת מאמר כו'. למאי דפסקין כריב"ב דמ"ט ליה: וגולד להן אח. פ"ד דיש זיקה. כלומר דמשע' שעת ומלאה זקוקה ליבם ועליו אסורה נשום אשת אחיו שלא היה בעולמו: ואח"כ יבם השני את אשת אחיו. ולו אשה אסרה: ומה. בלא נשים: הראשונה. היא אשת הרשעון שפלה לפניו כבר פעם אחת ונאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו: עשה בה. זהו שמת: מאמר. פירוש שקדש' בכסף (ה) וביבמה קדושין של אונס אינם קדושין גמורין אלא מדברי סופרים שאין היבמה נקנית ליבם להיות כאלה איש גמור' עד שיב' עולה זה לא הספיק לכנסה עד שמת: שניה חולצת ולא נפטרה נשום ארס ערוה דלאו ארסה ממנו היא. ולא מתיבמת. משו' דמאמר קונה מקלט והוי' לה ארס ערוה במקלט וכל מקום שאין עס קדושין גמורין חולצין ולא מתיבמת (ב) ומת. הניבס: מיבם לאיזה שירצ'. ופורת חרתה ולא אעשה בה מאמר קאי אלא אריס' קאי דקמי' הראשון' אסורה וכי' וקאמר ר"ש כיון שפשוט' כבר נתיבמה ולא היה הרשעון בעולם מותרת לו (ב) ואין הלכ' כר"ש: (א) לא חולצת ולא מתיבמת. ארסה וכל שכן היא וכן אילונית (ג) דכתי' אשר חלד פרט לאילונית וכן אשת סרים חמה ואחריונים לא חולצת ולא מתיבמת שני' וכן אין לו פרט לאלו שאין ראו להיות להם נשים ואשת גר ואשת עבד משוחרר לא חולצת ולא מתיבמת שאין אסורה לגר' ולא לעבד' אבל עקרה וזקקה או חולצת או מתיבמת: אחות. של ערוה: כשהיא יבמתה. כגון שפלו לו שתי אחיות משני אחיו והאחת אסורה עליו משום ערוה כגון שהי' חמותו או נלתו (ד): חולצת או מתיבמת. דהשת' לא פגע בחמותו וזקוקתו משום דערוה לאו וזקוקתו היא: (ד) שניות. לגריות שגורו סופרים עליהם ונקראו איסור מלוה שגורו לשמוע דברי סכמים ואלו הן אס' אמו ואין לה הפסק (ה) ואם אבי אמו בלבד ואם אביו ואין לה הפסק (ו) ואם אבי אביו ואשת אביו ואין לה

עיקר תוי"ט נה יום ג ברטנורה רמ

דמרויהו אימי' רבתא קרי להו: (י) נשום דיש דורותיה ערוה דאוריית' דהיינו אשת אב. (ח) דלא סייסין דמחלפה באשת אביו האב דארס רגיל וסכים דאזיל למשפחה אביו. ויודע טיב טס קורבה יותר מאמו הלכך לא מיהלפי: (ט) כולם בלבד נשמע: (י) האזיל ושייב' בדורותי' איסור כלה דאוריית' שהו' אשת בנו: (יא) היינו בלבד דאין דורותי' נראה שסובר גם כזה דיש להם הפסק (וכן כנולדו עד סופן) וכ"ד הר"ם. וריבס חולקי': קדושה כו'. וקרי להו איסור קדושה דכתיב קדושים יהיו לאלהים. גמ'. ובאלמנה לכה"ג כתיב כי ואין אלא איסורי לאוין כליל לגבייהו ממזרת ונמינה שאין ג"כ אלא בלאו ואע"פ שלא נמלא בהם קדושה: אלאמנה לכה"ג וגרושי' כו'. דאע"ג דאחי עשה ודמי לית. דמנות יבום גדולה מחלינה. גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה שניה דכתיב קיים אעשה. גמ' וכ' הסו' דלאו דוקא נקט דהא אפי' גמר ביאה ראשונה אסור דיבמה נקנית בהערה. והל"ל אטו גמר ביאה. ח"ח: וחלוצ'. פי' הר"ב בנ"ב פ"ט דמד"ס היא. והא דשנאהו בכמי' מקומות עס הגרוע' בדברים שהן מד"ס לאו דיוקא אלא אטו גמ' ליטעל היא תוי' וכ"כ ב"י: (יג) דממתני' דלעיל בתיב' ישראל לגמור וממזר דחולצת לא שמענו דה"ל כשנייהם ממזרים אבל כשחיו המת כשר אין אחיו ממזר זוקק את אשתו קמ"ל. תוי'. וטעמ' מאי הואיל והוי' גמ': (יד) גמ'. וקאמרין דס"ד הואיל ואיניו נשמי' לאשתו פסולה ה"ל לא ליטע' לאם פסול קמ"ל דשמי' התם דלאפוקי קיימ'. הכא אחיו הוא: (טו) ופריך בנמ' האי ב"י אומות כתיב. ומשני כי יסיר לרבות כל המסירים דלגופיה לא איצטרך טעמ' ועתו"ט. (טז) והלכך כנה ליה ביה משום הסרה. וכל האיסור משעה ראשונה נעשה שהו' מולי' זרעו מכניפי שנייה אבל אחר שגולד אין הסרתו כלום דעבד"ס גמור הוא. הר"ג: וזריכי תרי קראי חד לשפת' וחד לנכרית דאי משפחה ה"ל דאין לה קיים כו' והלו עכו"ם יש לו חיים דכתיב בלאדן בן בלאדן כו' ואי מעכו"ם ה"ל משום. דלא שייב' במנות אבל שפחה אחיקס לאשה. גמ': פוטר כו'. דאמר קרא וכן אין לו עיין עליו דהוי מצי למכתב אן בלא יוד' כמו מאן יבמי מאן בעטס. גמ' ועתו"ט: מבתו כו'. אם הכה או קלל את אביו מייב' מיתה רש"י בנמ' מוקי לה כשעשה חשיבה. דאל"כ הו' כתיב וכי' בעמד לא תאור בעושה מעשה עמך. ואף דהוי מעוות לא יוכל לתקון (עפ"ק דהגיגה מ"ג) היינו דעונו נזכר הואיל והממזר קיים אבל עושה מעשה עונך מוקרי כיון ששז: משתי' אהיות. וה"ה בשמים אסרות שאחת מיהו עם האסרות. אלא דהפסק שכיח יותר בשתי' אהיות שזקל אין נכרות משאל' אשה ובהו' וב"י מש"ה נקט אהיות: וא"י חק לישאל ח"א

כ"י

נאמרי נט. וכרן מותרות לבניהן ולאחיהן. מפי ב"ש דלמד המעיר על בעלה שמת לא חש"ט
 של אלו המותרים אותן ואין אסורם אלא להם אלא כשחגגה אבן כי נתאלמנה ק"ל דהוי'
 לבדם דאין אדם חוט' בשביל בנו או בשביל קטלנית ואסורה לינש'. בניהם. כ"ט לאביון
 אחיו וכל בני דאמרי' לא יבנום אם כנס אינו דמותים דלא שייסוק שגא יונה מחיר זה עמה
 מו"י (כו) מן מהנטען משום שהבן בוש מאביו :
 על אל"ף טאם הו"י אזהר (כו) ובעד אל' שאמר
 כ"ד מתחת בעלה בעדים עת ל"ל כתי' אוננת ברי
 יראה ברורה (כו) לי שמת דאלת"ה היא
 אפי"ו אם כנס ויולד קיימת בלשם תלוי שהרי
 יאם באו עדי דבר מכושר ספק הוא לה. גמרא

לאחרים ונתגרשו. או שנתאלמנו מותרות לינשא להם וכולן מותרות לבניהם או לאחיהם :

כבד כגון שראו אדם יו"י והי' חגיגת בסוגר כפינות ד' כ"ב ולקאן פט"ו מ"ה : (כו) דאז
 זו אדם יו"י והי' עומדת מעל המטה וכיו"ל נאסרה על הזוגל מדאוריית' משא"כ כגולה
 זה אם כנס אל יו"י ואם לאחר שבאו עדי דבר וה"ט דאם באו עירי כיצור בלבד שאם כנס לא
 מבושר ילא קלא דלא פסיק שעמד הקול יום יו"י שלא נאסרה לזוגל ואפילו כדרי קלא דלא
 יט"ו. אם כנס יו"י אלא א"כ היו לו בנים פסוק : (כח) נראין דבריו כדברי רבי"ק ור"מ
 יעמנה (כח) שאז אינו מו"י כדי שלא להו"י לנו דכנטען קאמרי ולא כפרש"י דמפרש שיש לה בנים
 על בניו : מבצעה הראשון :

גמרא יבמות דף כא ע"א הלכה ה כלה כלי החיצון דת"ת דמלכות דבריהה השתפא

איסור מצוה שניות מדברי סופרי' אמאי קרו ליה איסור מצוה אמר אביי מצוה לשמוע דברי חכמי'. איסור קדושה אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ואמאי קרי ליה איסור קדושה דכתיב קדושי יהיו לאלהים. תניא רבי יהודה מחליף איסור מצוה אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ואמאי קרי ליה איסור מצוה דכתיב אלה המצות איסור קדושה שניות מדברי סופרי' ואמאי קרי ליה איסור קדושה אמר אביי כל המקיים דברי חכמי' נקרא קדוש. אל' רבא וכל שאינו מקיים דברי חכמי' קדוש הוא דלא מקרי רשע נמי לא מקרי אלא אמר רבא קדש עצמך במותר לך רב כהנא אמר מהכא ושמרתם את משמרת עשו משמרת למשמרת אמר ליה אביי לרב יוסףהא דאוריית' הוא דאורייתא ופרשוהו רבנן כל התורה נמי פרשוהו רבנן אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא :

אלה המצות בסוף ספר ת"כ ומשמע דלכולא ספרא לעמוד ולסדר. אף בנותן לדיהוסוף עליה שנים המותרות קלו וכל אזהרת סגנים התם כתיבא : קדש עמרי' לך כדי שלא תבא לדי עריות האסורות מן הסורי' ושמרתם את משמרת' : גבי עריות כתיב :

זוהר נה דף סא ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

רבי יצחק הוה שכיח קצים דרי שמעון אל"ף האי קרא (דקאמרי) דכתיב ומשתחת הארץ לפני האלהים אי בני נשא חטאין ארעא בנה. אל"ף בנין דכתיב כי השחתי כל בשר את דרכו כמה דאתמר כנווני דא ומטמא הארץ ואפקוד עונה עליה אלא בני נשא חטאין ואי הימא ארעא בנה אלא עקרא דארעא בני נשא אינון ואינון מחבלין אורח' והיא מתחבלת וקרא אוכח דכתיב וירח אלהים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ ת"ח כל חטאוי דב"י כלאו חבלותא דיליה תליין בשחובה ויטאח דאושד זרעא על ארעא ומחבלא ארמיא ואפיק זרע' על ארע' מחביל ליה ומחביל ארעא ועליה כתיב נכתם עונך לפני וכתיב ביה כי לא אל חפן רשע אתה לא יגורך

דע (בר בשבועה סני) וכתיב ויהי ער ככור יהודה רע צעירי ה' וימיתכו ה' והא אתמר אל"ף אמאי דאין קב"ה עלמא במיא ולא באשא ולא במלגה אחרי' אל"ף רזא הוא דהא אינון חבילו אורחיהו בנין דמיין עלאין ומיין תתאין לא אתחברו דכר ונוקבי דקדא יאות מאן אינון דחבילו ארמיא כנוונא דא מיין דכורין ונוקבין ועל דא אתדנו במיא במה דאינון חבו ומיין סוו רתיחין ופשטו משכא מנייכו כמה דחבילו ארמיא ומיין רתיחין דינא לקביל דינא סה"ד נכקטו כל מעיינות תהום רבא הא מיין תתאין וארופות השמים נפתחו דא מיין עילאין מיין עילאין ותתאין :

מוסר יוסף לחק הרכה פסוקה

מספר תולדת חיים ש"ע י"ד ס"י קס קפ

ידע כל אדם כי במעשיו הרעים עושה לנפשו לואים ללבוש נשמתו בניסוס כדפירשו בפי' ויושע היה לר"ט בגדים לואים ואמר בזוהר יוסע כסן גדול סוס מה כתיב ביה והטען עומד על ויניו לשענו ומה כתיב כר שאר בני עלמא עאכ"י : עוד ירד לשוב שלא יסי' נשמתו נדחה לחוד בעלמא למעלי' כתיבת' נפערת וסגוף ודוד סיה מתפלל על זה שמה נפשי אל ימסר בידו הסקטריגוס כ"ט המלא שונות אין מספר כמה תשוב' ותפיל' לר"ך - וכסולוייר האדם בשכלו דבר זה בסחורומו שנסמתו עולם דרר הסילנות ונתנת חשבון ודוחין אותם לחון כמה רחוי' שילעזר ויבכה ואסיוכס האדם לעשות תשוב' עלי' שיהא מיתמו כנסיק' הוא נפטר מכל דיני חשבון ואשריו :

נה יום ד

לסמך מ"ח ד"ח יהוה נפס' י יה יהוה רוס יוד הא ואו הא נשנה יהוה סיה יסידה ו דמלוי וו אל סס צ"ן סכעסיה כניקוד חוכס :

א מכל הבהמה המהורה תקח לה שבעה שבעה איש ואשתו ומן הבהמה אשר לא מהרה היא שנים איש ואשתו :
א מכל בעירא דכ"א תסב לך שבעא שבעא דכר ונוקבא ומן בעירא די ליתוהי דכי תרין דכר ונוקבא : ג גם מעוף השמים שבעה שבעה זכר ונקבה לחיות זרע על פני כר הארץ :
ב אף מעופא דשמיא שבעא שבעא דכר ונוקבא לקימא זרעא עד אפי' כר ארעא : ג כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר ער הארץ ארבעים יום וארבעים לילה ומחיתי את פרי היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה : ג ארי דומן יומין עוד שבעא אנא מחית מיטרא עד ארעא ארבעין ימין וארבעין לילין ואמחי ית כר יקומא דעבדית מעל אפי' ארעא : ד ויעש גת בכר אשר צוהו יהוה : ד ויעבד גת בכר דפקדיה יי : ה ונתן בן

נח יום ד

שש מאות שנה והמבול היה מים עררי הארץ : ה ונח בר שית מאה שנין ומופנא הוה מרא ער ארעא : י ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו אל התבה מפני מי המבול : י ועאר נח ובנוהו ואתתיה ונשי בנוהו עמיה לתבותא מן קדם מי מופנא :

מי מופנא :

נביאים ישעיה ס"ג

לסמך מנח' מ' ד' ו' א' צבאות נפש צ צב צבא צבאות רוח יהוה כשמה דנח אדני נש' דסוד יהוה חיה יסירה דנח יהוה חיה יסירה דסוד אל סס ב'ן שבעים :

א רני עקרה לא ילדה פצחי רנה וצחלי לא חלה פי רבים בני שוממה מבני בעיקה אמר יהוה : שבחי ירושלם דהת פאתתא עקרה דלא ילדת פועי תושבתתא ורועי דהת פאתתא דלא עדיאת ארי סגיאין יהון בני ירושלם צדיתא מבני רומי ותיבתא אמר יי : ב הרחיבי מקום אהלך וירעות משבנותיך וישו ארתי חשבי האריכי מיתרין ויתדתיך תוקי : אפתא אתר בית מישרך וקרני ארעך יתיבי לא תמגעין אסגא עם משיריתך ושרטונך תקיפי : ג כיימיין ושמאול תפרצי וזרעך גוים יירש וערים נשמות יושיבו : ארי דרוזמא וקצופנא תתקפין ובגך עממין ירתון וקרניין דצדיין יתבין : ד ארתי ראי פירא תבשי וארתי תפלקמי פירא לא תחפירי פי בשת ערומיך תשכחי וחרפת ארמנותיך לא תזכירי עוד : לא תדחקין ארי לא תפחתין וקא תתפנעי ארי לא תתפלקמין ארי בקחת עזימותיך ותנשין וחסודי ארמנותיך לא תדברין עוד : ה פי בעליך עשיך יהוה צבאות שמו ונאךך קדוש ישראל ארתי ברה ארץ יקרא : ארי מריך דעבדיך יי צבאות שמייה ופרקיך קדישא דישראל ארה בר ארעא יתקרי : ו פיראשה עזובה

רש"י

רני עקרה : ויולדים אשר היתה כלה ילדה : לא חלה : לא היה לה חגלי ילדה : מבני בעולם : בת ארום : יעו : למרחוק : מיתרין : חבלים דקים חבלים בשולי חבלים וקצופים ציחיות התקופות בדרך : תפולו : תחזיקו : כי לא תחפירי : לא תהיה לחרפה : עלומך : עשורך : כי תחלם : פעמים שבעים עליה מעט : (ח) רני עקרה : אתם ירושלים אשר הייתם עקרה שלא ילדה על כי חשיתם גלו ממנה ואינם הנה עתה בזמן הגאולה רני ושמי : פלחי : פתחי פה להרים קול רנה והשמיעו קול גדול אתם ירושלים אשר הייתם בלשם אשר לא חלה ללדת וכפל הדבר במ"ש : כי רבים : כי עתה יתרו בני ירושלים שהייתם שוממה ובני ארום שהייתם מושבת ברכת עם :

נח יום ד

ועצובת רוח קראך יהוה ואשת נעורים כי תמאם אמר אלהיך : ארי כאתא שבקא ועיקת רוחא ערעך שכנתא דיי וכאתת עזרימיין דאתרתקת אמר אלהיך :

מצודות דוד

(ב) הרחיבי : להחזיק את כל בניך המרוצים : יעו : יהו : נוטים לאורך ולרוחב ואל תחטויו מלהטותם : האריכי מיתרין : החבלים התנאים בשופלי האוהל לקשרם ציחיות האריכי ארום שהיא נוח לקשרם היעב : ויתדותיך : היתדות התקופות בדרך חזק : למען לא יזונו ממקומם והוא ענין מלך : לומר שתחרה ירושלי מלכות שהיית ועד עולם תעמוד ולא תחרב עוד : (ג) כי ימין ומאל תפרו : תתחזק על האומות היוצאים מיתרין ומשאלך : וערים נשמות : הערים השוממות יתישבו בבני חדם כי יפרו וירבו : (ד) אל תראו : אל תחפירי יתישבו בבני חדם כי יפרו וירבו : (ד) אל תראו : אל תחפירי לרות רבות ורעות : כי לא תבושי : עוד לעולם להיות משועבדת וכנעת אל האומות : ואל תכלמי : להרים ראש ולהראות גדול בחושבך פן תגלה שוב : כי לא תחפירי : כי מהי מונעתה שלא תחפירי עוד ללכת בגויל : כי נשח עלומך

כתובים

לסמך מניסוד ומלכות ד' ו' א' צבאות נפש צ צבא צבאות רוח יהוה כשמה דנח אדני נש' דסוד יהוה חיה יסירה דנח יהוה חיה יסירה דסוד אל סס ב'ן שבעים :

א אז תבין צדק ומשפט ומישרים בר מעגל טוב : א הידין תתבין צדקתא ודינא ותריצותא דכר שבלי שפירי : ב כיי תבוא חכמה בלבך ודעת נפשך ינעם : ב ארי תעור חכמתא דלבך וידעתא נפשך יבסם : ג מזמח תשמר עקיך תבונה תנצרכה : ג תרעיתא תנמור ערך ביינתא תנצרך : ד להציקך מדברך רע מאיש מדבר תהפכות : ד די תתפצי מן ארחא בישא ומן נכרא דממליר מפרכיתא : ה העזבים ארחות ישר ללכת בדרך חשך : ה דשבקיין ארחתא תריצתא ואזלין בארחתא דחשוכא : ו השמחים לעשות רע יגירו בתהפכות רע : ו דחדין למעבד בישודיציין בהופכא דבישתא :

מצודות דוד

(א) אז : ר"ל כאשר תפס אחר החכמי ובעבור זה ישיכר ה' אז תבין וכו' : כל מעגל טוב : תבין מה המעגל היותר טוב : כאשר תבוא החכמי בלבך והדעת תהי נעים לנפשך להתאוות לה בשק נפלא : (ג) מזמח : אז מתשובת החכמי תשמור עיך : (ד) מדבר רע : הוא דרך מנות : מליש : מפתויי איש המדב : תהפכות ר"ל המספר דברי תורה אחר דעתו המשובת : (ה) העזבים : ר"ל העוזבים דרך האמונה להעמוד דברי מנות : (ו) השמחים : כאלו יעשו רע ישמחו ולא ידאגו כדרך המלמין כשעגת ושכר ועושט שאף אם בא לידו דבר עביר בהסתת היס"ר מלא הוא מדאגה מלימת הדין : כהסוכות : נעת ימלאו מקום להפוך הכוונ' אחר רוע מתחבתם :

פרק ב כיצד הרגל מועדת

לשבר בדרך הלוכה . משנת כלים דרך הלוכה : רישא תנא אבות רגל ממש שדרסה ברגליה . וסיפא תנא חולדות שהבמה מועדת להלך כדרכי ולשבר בגופה ובשפחה ובשליף שעליה דרך הלוכה : היתה מבעשת . ושני הוא זה . וסולדה דקרן הלך חצי נוק ותו לא : או שהיו צרורות מנתזין ולא וצ"ע דלאו שני הוא אלא אורסה הוא אעפ"כ חצי נוק ותו לא דהלכתא גמירי נה וברשות הניזק קאמר . דברשות הרבים פטור דצרות חולדה הרגל כינהו לפטור כו"ה . (ב) : ונפל על כרי אחר . ראשון נוקי רגל הן ומשנתם נוק שנטו והאחרון ע"י צרותי נסבר הלך חצי נוק : כל דבר הקשור ברגלו . כל דבר הקשור ברגל התרנגולים קרוי דליל ואינו דגרוס דלי : מהרס . מוקד ואית רמפרי טופי ברגלו בדרך בדרך התרנגולים . משלם חצי נוק . דליל היינו צרות רבואו דליל אדיניהו לצרות על כלים והרום נמי כגון שהסיו ואותן צרות שברו הכלים . (ג) כיצד השן מועדת כליו דבר הוא מועדת לה : משלם חצי נוק . ומשני נאכל את הראוי וכו' . אלא כנה פירות או ירקות קאי דבר"ה פטור דבעין ובער כשהו אחר אבל אכלה כסות וכלים אפי' כשהו חייב חצי נוק דעברי אינו דמנחי כסות וכלים ברה"ר ותייב (ג) : משלם מה שנהנית . לאו תשלומין מעלייתא אלא אם אכלה דבר שרמין יקרים רואים אותו כאלו הן שצורים (ד) ואינו משלם אלא דמי שצורים כזול שהוא שנים פסוקי ממה שהם נמכרים בשוק ואם אכלה דבר שדמיו פסוקים מן השצורים

כיצד הרגל מועדת לשבר בדרך הלוכה הבהמה מועדת להלך כדרכה ולשבר היותי מבעשת או שהיו צרורות מנתזין מתחת רגליה ושברה את הכלים משלם חצי נוק . דרסה על הכלי ושברתו ונפל על כלי אחר ושברו על הראשון משלם חצי נוק . התרנגולים מועדין להלך כדרכן ולשבר היה דליל קשור ברגלו או שהיה מהרס ושבר את הכלים משלם ח"נ : (ב) כיצד השן מועדת לאכול את הראוי לה הבהמה מועדת לאכול פירות וירקות אכרי כסות או כלים משלם ח"נ . ברה"ר ברשות הניזק אבר ברשות הרבים פטור ואם נהנית משלם מה שנהנית כיצד משלם מה שנהנית אכלה מתוך הרחבה משלם מה שנהנית מצדי

כיון דהיה רגל מועדת לה שפ' דלעיל . אידי דבעי למחוי חולדה דהיינו הכהמ' מועדת תנא אב כשצורה ברגליה ממש כ"י : מבעשת . אב דרסה לצרות נקט לה הכהמ' חו' : (ג) ותו כ"י דרסה חולדה הרגל . היינו לסלם מן העליה . כיון דמועד מתחלתו אלא דהלכה אפקיה לח"י ועתו"ש : דרסה כו' : ואע"ג דכבר משענו מ"ע אצטריך לאשמעי' דסד"א משונה הוא בסך דרסה הואיל ודרסה כסות כל כך שיתו הסבר על כלי אחר ושברו משתצא להזיק תכונה דמ"ל דלא ח"י קמ"ל דמסתחא ליה נוק ותו נוק כהר מבעשת כהרדי כה"ג כ"י : להלך . תנא רגל וה"ה טו . כ"י דעתי"ש הבהמה . היינו טו היינו כהנה אלא דקתי טו דתיה וקפני טו דכמה לאשמעינן דאע"ג דבעירה כתיב היה בכלל כהמה כו' ודלתי' מדרשא סיפיק ליה ונקטתו ברישא גמ' . (ג) כליו דל"ה כל הסמנה ובה אחר וטינה (ד) כפי שהי' לריך ליקם שצורים למאכלה רשי' . והר"ה כ"י כגון סמור שאכל י' ליטרות תצריס ישלם דמי י' ליטרות משצורים : שקפצו . ולא סתפו כגון היכא דמקרי כלים כסות ואי הוה קפני לברי ממנה הוה קפני ובי נפלו אונס הוה ופטורים דהא לאו פשיעה הוה אפי' לענין קפיה דהא כי קפני לברא הוה קפני . אבל אי הוה בעינין שכיקפצו הוה תברי כי נפלו נמי חייבים ואפי' דכפילה אינו הוה הוה תחלתו כפשיעה לנבי קפיה וסופו באונס ותייב . ומתני' דמסקי הכלים ומש"ה חייב על הקפיל' ועל הפיל' נמי היה חיי' אכל מש"ה לא קפני נפלו לומי דלפצמיס פטור

פטור בפלה וסינוי הו' דמקרי ואז פטור אף דבר שהיוק לה כגון שאכל' טמא הואיל ולא על הקפיל' . כ"י : (ה) ופעמים שהכלים נהנים פטור : מצדי הרחבה משלם מה נדבקים בה הר"ה : (ו) דנגדים של בעל הסדרה שהיוקה . אם הלכה ועצד' כלרי הרחבה דהסת' הוה ברשות הניזק דבעין ובער כשר' אחר כנקוס טאין דרך שורים ללכת סס לאו ברשות הרבים דמי ומשלמת מה שהיוק : (ג) מפני שהן מועדין . לקפ"י . וברשות הניזק קאמר דסולדה הרגל הוא . חררה עונה שאפיה על בני נפלים (ה) . על החרר' משל' נוק שלם דהו' טו ברשות הניזק (ו) ועל הגדיש (ז) ועל החררה והדליק הגדיש . על החרר' משלם חצי נוק שלם . ועל הגדיש חצי נוק : (ד) איזו הוא תם ואיזו הוא מועד . מועד כל שהעידו בו ג' ימים . ותם משיחור בו שלשה ימים . דברי רבי יהודה . רבי מאיר אומר . מועד שהעידו בו שלשי פעמים ותם כל שיהיו התינוקות ממשמשין בו ואינו נוגח : (ה) שור המזיק ברשות הניזק כיצד נגח נגף נשך רבץ בעש ברה"ר משלם חצי נוק . ברה"ר רבי טרפון אומ' נוק שלם וחכ"א חצי נוק . א"ל ר"ש ומה אם במקום שהקל על השן ועל הרגל ברה"ר שהוא פטור החמיר עליהם ברשות הניזק לשלם נ"ש . מקום שהחמיר על הקרן ברה"ר לשלם חצי נוק אינו דין שנחמיר עליה ברשות הניזק לשלם נ"ש . אמרו לו דיו לבא מן

מצידי הרחבה משלם מה שהיוקה מפתח החנות משלם מה שנהנית מתוך החנות משלם מה שהיוקה : (ג) הכלב והגדי שקפצו מראש הנג ושברו את הכלים . משלם נוק שלם מפני שהן מועדין . הכלב שנמל חררה והלך לגדיש . אבל החררה והדליק הגדיש . על החרר' משלם חצי נוק שלם . ועל הגדיש חצי נוק : (ד) איזו הוא תם ואיזו הוא מועד . מועד כל שהעידו בו ג' ימים . ותם משיחור בו שלשה ימים . דברי רבי יהודה . רבי מאיר אומר . מועד שהעידו בו שלשי פעמים ותם כל שיהיו התינוקות ממשמשין בו ואינו נוגח : (ה) שור המזיק ברשות הניזק כיצד נגח נגף נשך רבץ בעש ברה"ר משלם חצי נוק . ברה"ר רבי טרפון אומ' נוק שלם וחכ"א חצי נוק . א"ל ר"ש ומה אם במקום שהקל על השן ועל הרגל ברה"ר שהוא פטור החמיר עליהם ברשות הניזק לשלם נ"ש . מקום שהחמיר על הקרן ברה"ר לשלם חצי נוק אינו דין שנחמיר עליה ברשות הניזק לשלם נ"ש . אמרו לו דיו לבא מן

אדון קרן בקרן . כדאמרן לעיל אלא קרן מרגל מקום שהחמיר עליו כסו ורגל אינו דין שנחמיר בקרן : דיו רבא מן הדין . דסוף סוף אי לאו קרן ברה"ה לא משכחה לר ק"ו . ורבי טרפון אפי' דבעלמ' אית ביה דיו דמדאוריית' היא רבתי' הלא תכלס שבצת ימים ק"ו לכיני' (ט) י"ד יום אלא דיו לבא מן הדין להיות כגדון הלכד חסגר שבצת ימים ותו לא מ"ה הכא ליה דיו דמ"ל לר"ט דבי אמר' דיו הו' דלא מפרקי ק"ו כגון הסס רשבצת ימי' דשביצה לא כתיבי אלא ק"ו חייתי ארביסר אלא דיו אפי' שבצת וזוקי שבצת אשכח דלתי ק"ו להי

שכני' לאוקמי' ולא אפרך לגמרי אבל הכא אוקמי' אשני הסגרות . ועמ"ש : ישן . משום
ס"י כתיב בין ברה"ר בין בחצר הניזק ואתא ק"ו שוגג אלטרין . דל"ה דלא מעייב שוגג אלא
ואייתי ח"י אחריו ונע"ש נזק שלם . אי דרשם כשה' ער . אבל יסן אנוס הוא קמ"ל ק"י :
דיו ותוקמיה אשני נזק כרמטיקרא אפרך ליה (י) הוא מהירוס' . טעמ' דשני הכא אלאו הוא
ק"ו ולא אשני ולא
מירי ורצן סברי דאפי'
היכא דמפריך ק"ו אמרינן
דיו והלכה כחכמים .
(ו) בין ער בין ישן .
אם הי' יסן וכל אחר
ויסן כלדו והניזק שני
לראשון חייב . ואם הניזק
ראשון לשני פטור (י)
ואם שכנו יחד כל אחר
ממס שהניזק את חברו
חייב לפי ששניהם מועדים
זה לזה : סימא את עין
חבירו . אפילו בשוגג
(יא) חייב בזק אבל לא
בארבע' דבריו (יב)
דלא מעייב דר' דברים
אלא מזיד או קרוב למזיד :

מן הרין להיות כנדון . מה ברשות
הרבים חצי נזק . אף ברשות הניזק
ח"נ . אמר להם אני לא אדון קרן
מקרן . אני אדון קרן מרגלומה אם
במקום שהקל על השן ועל הרגל
ברה"החמיר בקרן . מקום שהחמיר
על השן ועל הרגל ברשות הניזק
אינו דין שנחמיר בקרן אמרו לו דיו לבא מן הרין
להיות כנדון מה ברה"ר חצי נזק אף ברשות הניזק
חצי נזק : (ו) אדם מועד לעולם בין בשוגג בין במזיד
בין ער בין ישן סימא את עין חברו ושיבר את
הכלים משלם נזק שלם .

גמרא ב"ק דף ז' ע"ב הלכה ה כלה כלי החיצון הנצח דמלכות דבריאא במ

התרנגולים מועדים להלך כדרךך ולשבר . תנו רבנן תרנגולים שהיו
מפריחין ממקום למקום ושברו כלים בכנפיהן משלמין
נזק שלם . ברוח שבכנפיהם משלמין חצי נזק . סומכוס אומר נזק שלם .
תניא אידך תרנגולי' שהיו מהרסין על גבי עיסה ועל גבי פירות ושינפו או
נקרו משלמין נ"ש העלו עפר או צרורות משלמין ח"נ . סומכוס אומר נזק
שלם . תניא אידך תרנגול שהי' מפריח ממקום למקום ויצתה רוח מתחת
כנפיו ושיבר את הכלים משלם חצי נזק . תניא כותיה דרבא בהמה מועדת
לשבר בדרך הלוכה כיצד בהמה שנכנסה לחצר הניזק והניקה בגופה דרך
הלוכה ובשערה דרך הלוכה באוכף שעליה ובשליף שעליה ובפרומביא
שבפיה בזוג שבצוארי' וחמור במשאו ועגלה מושכת בקרון משלם נזק שלם :

בכנפיהם שנגעו בכנפיהם כלני . ברוח שבכנפיהם ונקרו . בהרעוס שלם שקורין צ"ק : העלו עפר . מן
סינו לצורות דכחו הוא : מהדסין ומרקדין . הארו לשיס' : ובפרומביא . רסן :

זוהר נח דף סה ע"א ת"ת דאלילות יוד הא ואו הא

אמר ר' יוסה אש"ג דזכאס כוס נח לאו איכו כדאי (צנין) דקב"ס יגין על עלמני
צנינים : ת"ח משא לא תלח מלח בזכותיה אלא בזכות אבסן קדמאי אבל נח לא
הוא (כ"א ליה) צמאן דיתלי' וזכותא כמשה א"ר יתק ועכ"ד כיון דל"ל קב"ס והסקמותי
את בריתי אתך הוה ליה למצעי רחמי עליכו וקרנבא דאקריב לנצח דיקריב ליה מן
קדמת דלא דלמא יטך רוגז מן עלמא . אר"י מאי הוה ליה למצעד דהא חייבי עלמא
הוה מרגיזין קמי קב"ס ואיכו יקריב קרנבא . אלא ודאי נח דחיל על גרמיה הוה צנין

דלא יארע ביה מוחא צנו חייבי עלמא דהוה חמי עובדיהו קיטא כל יומא והקמרנזין
קמי קב"ס כל יומא . רבי (אלעזר פתח) יתק אמר כל זמנא דחייבי עלמא אסגיאר
זכאס דאשתכח צנינים הוה אתפס קדמיתא דכתיב ממקדשי תחלו ותנין אל תקרי
ממקדשי אלא נמקודשי ונח הך שזיב ליה קב"ס בין כל אינון חייביא . אלא צנין
דיסקון מיניה תולדין בעלמא דהוה לדיק כדקא יאות . ותו דאיכו אחרי צנו כל יומא
ויומא ולא קבילו מיניה וקיים בנפשיה קרא דכתיב ואתה כי הזכרת רשע וגו' וכתיב ואתה
את נפסך הללח מכאן כל מאן דאזכיר לחייבא אש"ג דלא קביל מיניה הוה שזיב ליה
לגרמיה וההוא חייבא אתפס בחוביה ועד כמנא יזהיר ליה עד דימחי ליה הא אוקמיה
חברייה :

הלכה פסוקה

יוסף רחק

מוסר

מ"ד מס"י קפ"א ואל"ך

מספר תולדת חיים

צריך לירא מלפניו כי (שבעה מהם) עניו ה' משועטו
הס מעידים על פנס הנעמי' שבהם מלטייר הכל
כמשי"ה וברע צעניך עשיתי . עוד מסוג זה שהוא מכניס
הסמאל העטא בין הקדושי' הלא יחמרו מי גרם שכינס
המלוצע הזה בינו הלא ודאי יענש . בפרע המדבר לשון
הרע הוא הגורם הגדול שמיד הסמאל עולה וטני מלאכי'
ההולכים עם האדם הם גדלים ממנו והם אכילים עליו עד
שזנו שחמיר ואשלים נחומים לו ולאכליו ויתן אל לבו לשבז
אלה יהיו המלאכים אכילים עליו . וכאשר האדם תורה התור
באם ורושמת העטא פניו וכל אצלות מעלי' ביותה הרושם
ההוא פניו מקללים אותו ובלים ממנו כי רוח הטומא'
שורה עליו וחמרו ז"ל כי כדי להעביר הרושם לדין שיכנס
וירחק בדמעות פניו ועוד להעביר הדמעות על מלחו כי
האשמים יחיי' כוננו בסתודות באלפא ביתא אשמונו נגדנו גזלנו וכו' לעשר כ"ג אלותיה הסגומים בעונותינו ולקבל עליו
גזרת הדין לעשר המדות וזהו ואתה לדיק על כל . הכא עלינו כו' ולריך שיסתכל כי שמה כשתעס הוה העולם תליו וכאי
וחלו חייב ובעונותיו הכריע העול' לקח חובס וכמה עניים לוטקיס ברעס שהוא עשה סכריעו העולם לקח חובס וכלל
הפגמים האלה כלל הרשע"י ע"ה בדברים קלורים מאן דעבר על פקודי אוריית' כביכול פנים לעלי' פנים לתחת פנים
לגרמיה לכל עלאין :

נח יום ה תורה

להמשיך מנ"ח דז"ל יהוה נכס' י יה יהוה רוס יוד הא ואו הא שמשה יהוה מיה יסדה . ה
דמלוי הה אל' שס צ"ן שבעשים בניקוד מולס :

א מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהרה ומן
העוף וכל אשר רמש ער האדמה : א מן בעירא דביא
ומן בעירא דריתא דביא ומן עופא וכל דרתיש ער ארעא :
ב שנים שנים באו אר"נח אר"התבה זכר ונקבה באשר צנה
אדהים את"נח : ב תרין תרין ערו עם נח לתיבותא דכר ונקבא
במא דפקיד יי ית נח : ג ויהי רשבעת הימים ומי המבול היו
ער הארץ : ד ויהוה רימן שבעא יומין ומי טופנא הוה על ארעא :
ה בשנת שש מאות שנה רחיינא נח בחדש
השני בשבעה עשר יום רחדש ביום הזה נבקעו פרי מעינות

תָּהוּם רָבָה וְאֶרְבַּת הַשָּׁמַיִם נִפְתְּחוּ : ד' בִּשְׁנַת שִׁית מָאָה שְׁנַיִן
 לְחַיֵּי נֹחַ בִּירְחֹא תִגְנֹא בִשְׁבַעַא עֶשֶׂר יוֹמָא לִירְחֹא בְיוֹמָא
 הַדִּין אַתְּבַזְעוּ כָּל מִבְעֵי תְהוּמָא רַבָּא וְכוּי שְׁמַיָא אַתְּפְתְּחוּ :
 ה' וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל־הָאָרֶץ אַרְבַּעַיִם יוֹם וְאַרְבַּעַיִם לַיְלָה : וַיְהִי
 מַיְטְרָא נְחִית עַל אֶרֶץ אַרְבַּעַיִם יָמִים וְאַרְבַּעַיִם לַיְלָתָּה :

נביאים ישעיה נב

למסדך מניסך דזיל צבאות נפש צ צב צבא צבאות רוח יהוה נשמה דלמך אדני נשמה
 דסוד יהוה חיה יסודה דלמך יהוה חיה יסודה דסוד אל עם ב"ן שנעשית :

« בְּרַגְעָא קָמֵן עֲזָבְתִּיךְ וּבְרַחַמִּים גְּדוּלָּה יִקְבְּצֵךְ : « בִּשְׁעָה
 זַעֲרִי רַחֲמֵיךְ וּבְרַחֲמֵיךְ סְנִיאִין אַקְרֵב גְּדוּלְתֵךְ : ב' בִּשְׁעָה
 קֶצֶף הַסִּתְרִיתִי פְּנֵי רִגְעֵי מַמְדָּךְ וּבְחֹסֶד עֲזָבְתִּיךְ אָמַר גְּאֻלְתֵךְ
 יְהוָה : בְּרַגְעָא זַעֲרִי סִרְקִית אִפֵּי שְׂכִינְתִּי וְזִמְעֵיךְ מִיַּד וּבְכַמְכֹּת
 עָלַם דְּךָא פַּסְקֵן אַרְחִים עֲקֵדְךָ אָמַר פְּרֻקְךָ יי : ג' כִּי־מִי נֹחַ זֹאת
 לִי אֲשֶׁר גִּשְׁבַּעְתִּי מַעֲבַר מִיַּד נֹחַ עוֹד עַל־הָאָרֶץ בֶּן גִּשְׁבַּעְתִּי
 מַקְצֵף עֲקֵדְךָ וּמַנְעֵרְךָ : ב' בְּיוֹמֵי נֹחַ דָּא קָדְמֵי דְקִימִית בְּמִימְרֵי
 דְלֵא יַעֲדוֹן מִי טוֹפְנָא דְהוּוּ בְיוֹמֵי נֹחַ עוֹד עַל אֶרֶץ אֶבְרָם בְּקִימִית
 בְּמִימְרֵי דְךָא יְחֹד רִוְגֵי עֲקֵדְךָ וְךָא אַזּוּף בִּיךָ : ד' כִּי הָהָרִים
 יִמְוְשׁוּ וְהַגְּבְעוֹת תִּמְוִשְׁנָה וְחֹסְדֵי מֵאֲתֵךְ לֹא־יִמְוִשׁ וּבְרִית
 שְׂלֹמֵי לֹא תִּמְוֶשׂ אָמַר מְרַחֵם יְהוָה : אֲרֵי טוֹרְיָא יַעֲדוֹן וְרַחֲמָא
 יִתְפְּרְקוּן וְטוֹבֵי מְנִיךְ יִרְוִשְׁלֵם לֹא יַעֲדֵי וְקַיִים שְׁרָמֵי לֹא יִתְרַחַק
 אָמַר דַּעֲתִיד דְרַחֲמָא עֲקֵדְךָ יי : ה' עֵינִיחָא סַעֲרָה לֹא נִחַמְהָ הַגָּה
 אֲנֹכִי מְרַבִּיץ בַּפּוֹד אֲבָנֶיךָ וּיְסַדְתִּיךָ בְּסַפִּירִים : חֲשִׁיכְתָּא
 מַקְבַּרַת עֲוִלְבֶּן קֶרְתָּא דְאַמְרֵי עֲרָה עַמְמַיָּא לֹא תִתַּנְחַם הָא אָנָּא
 כְּבִישׁ בְּצַדִּיקַא אֲבָנֵי רֶצְפִיתֵךְ וְאִישְׁכְּרָלֵיךָ בְּאַבְנֵי טָבִינן :

רשי

בשקף קף : במעע קף : ובחסד עלם : שיתקיים עד
 עולם : כי מי נח : זאת לי שבעת ימי : כי הסרים ימוש
 חף אם תכלה זכות אבות ואתחתי חסדי מאתר לא יעוש :
 סוערה שלש סוער צרוב לרות מרצין סוף : ארף רלפתוך
 בלבי טופר :

נשבעת שלח יהי עוד מי המבול בן שנבעתי וכי : ד' כי הסרים ימוש : לפעמים יקרה אשר הסרים עם רוב
 חזקת יסורו ויעתקו מתקומם ע"י רעש וכן הגבעות יגעו לנפול בלחץ : והסודי אל חסדי טוה דברי המתקיים ולא
 יסור מאתר והבעת ברית טומו וכי וככל הדבר במש : (ה) עניה סוערה : על ירושלים ולא ימור שהיא עניה מרעדת
 בערות סערה ואין מי לנחמי מרביץ בסוף אבניו : אבני הרלפס ארצין ואשכנז בסוף כי יספר מתחת רלפת האבנים
 במקום החול כי כן סדרך לסוף חול תחת אבני הרלפס להסמיכ בסס האבנים : ויסדרתך אשם יסודות בלבי ספיר :

כתובים משלי ב

למסדך ניוסוד ומלכות דז"ל שין דלת שין נפש שין דלת יוד נפש שין דלת שין דלת יוד רוח יאדרונגי נשמה
 דיסוד א אד אדני אדני נפש אדני רוח אלף דלת גון יוד נשמה דמלכות יך דף וך דף חיה
 יסודה דיסוד יהוה חיה יסודה דמלכות אל עם ב"ן שנעשית :

« אֲשֶׁר אֲרָחֵתֵיהֶם עֲקָשִׁים וְגִלְזִיּוּם בְּמַעֲגָרוֹתָם : « דְּאֶרְחַתְהוֹן
 מַעֲקַמֵּן וּמַפְתִּילִין שְׂבִירְהוֹן : ב' קְדַצְיָךְ מֵאִשָּׁה זָרָה
 מְנַכְרִיָּה אֲמַרְיָה הַחֲלִיקָה : ג' דִּתְתַפְּצִי מִן אֶתְרָא חִירוֹנִיתָא
 מִנוֹכְרִיתָא דְּמִידְתָּא חָלְיִין : ג' הַעֲזָבְתִּי אַרְוֶף נְעוּרִיָּה וְאֶת־בְּרִית
 יַלְדוּתִי שְׁכַחָה : ד' שְׂבַקָּא מֵרְבִיתָא דְּמַלְיוֹתְהָא וְקִיַּמָּא דְאַלְהָא
 טַעַת : ד' כִּי שָׁחָה אֲרַמְוֹת בֵּיתָהּ וְאַרְיֶרְפָּאִים מַעֲגָרוֹתֶיהָ :
 ד' דְּבַעֲמָקָא דְמוֹתָא בֵּיתָא וְרַגְבִּירָא הַרְכָּתָא דְשִׂבְרֵהָ : פ' כִּי
 בָּאִיהָ לֹא יִשׁוּבּוּן וְרֵאֵי־יִשִּׁינוּ אֲרַחּוֹת חַיִּים : ה' כִּי דַעֲיִלִין לֹא
 חֲזַרִין בְּשָׂרָם וְרֵאֵי צִירִין אֲרַחֲתָא דְחַיֵּי :

מצורת דוד

רשי

(א) ארחותיהם עקשים : ר"ל חין סכרה ישרה בכל דרכי
 נעוריהם : (ב) להילך : מוסב למעלה לומר החכמה תשומר
 עליך להילך מאשה זרה היא אשת איש שהיא זרה לך :
 מנכרי : מהאשה הנכריה היא אשר מהלקת אמרים בפניו
 והסחה : (ג) אלוף נעורים : בעל נעורים : וזאת ברית : כי גם הנשים נכנסו בצרות ה' לקיים מצות ה' ולא תגעול
 מעל בלשם : (ד) כי שחחה : בית האי : הוא מקום מדרון לדרת בה אל המים : ומעגלותיה הסולטס אל ביתה הולכים
 המה אל מקום הרפאים הם הממים שגרפו ונחלשו וכחס : זה ור"ל הכה אל ביתה יוכל כל מה ואלד נפשו : (ה) כל
 בלבים : כל הכלים אלבי : לא ישובון מדרכם הרע כי קשה מאוד לפרוש ממהם ולא ישעו עוד מעתה ארחות חיים
 ונחמיר חף למשל על דרכי המינות כי קשה מאוד לפרוש ממהם אחר שהרגל בהם :
 עיקר תיבש
 משנה זכחים פרק ב
 ברשוריה

זר הוא דלת חני בעל מוס וסתווי יין ופרוע
 ראש : משום דכחכי בהו חלול כדלוי .
 חו' : (ב) דכתיב ישראלי למעוטי מאי כו' אלף
 ה"ק וימרו הנהגים יתחקו ממונאם וכתיב ישראלי
 חף הם וזרו למד כו' :
 (ג) שכ"כ כותרה : כלי אמצעי דהוד דמלכות דיצירה א אל ארה : כל יום הנימס קרי
 ותקראנה אותי כאלה
 ולאנתי הטלת היום : ארה ארהים
 הר"ע ומדאסור כליה
 ילפין נקי שחס עבר
 סילל : טבור יום . דרין יומת ושאר טומאות
 שלח הולכו לקרבן רשי : (ג) וכלי ושאר מכלל
 שהוא טמא . עחו"ט : מחוסר בגדים . דא"ק
 ומגרת אותם ארבע וגו' והיתה להם כהונה לחק
 עוים בזמן שנגרסה עליהם : כהונתם עליהם .
 גמ' : (ד) דכתיב וערכו בני אהרן הכהנים את
 הנחמים : הכהנים בכיהוקן מנאן לביה טלש

מצורת דוד

כל הובחים שקיבר דמן זר אונן
 טבול יום מחוסר בגדי מחוסר
 שאין שהרס נגמרת עד שייערוב שמשו כדכתיב ובכל
 השמש וטהר (ג) : ומחוסר בגדים . כן הדיוס
 שגמס כפחות מר' כגדים וכאן גדול שגמס כפחות
 מה' וכסס שמוסר כגדים פסול כך מות' כגדים
 פסול (ד) וכן אם היה דבר חוף בין שברו לכתובת
 או לונכסס פסול דרשמאל אמר ילכש על כשרו
 שלא יהא דבר סוף בין הבגד לכשרו . הלכך נעשת
 עבודה לא היה מיניה תפינן של יד לפי שהן
 סולטים בין הבגדים לכשרו . אלכל תפילין של ראש היה מינוס לפי שהן מונחים על שערו שהוא הראש בין
 לין לנלפסת : ומחוסר כפורים . כגין זכ וזכה ומעורר ויולדת שנגמרה טהרסן . ולא הציאו קרבנותיהם .

דאשכחן דכחז רחמנא ביולתא וכפר עליה הכהן וטהרה מכלל טעם כחז טמאה היא והוא הדין לכל שאר טמאים הטעונים קרבן שהן כטומאתן עד שיביאו כפרתן לנשן אכילת קדשים ולבא במקדש: ושלח רחוק ידים ורגלים. לפי שכל קדוש ידים ורגלים חק עולם. ונאמר בצנדי כהונה חק עולם. מה צנדי כהונה אם עבד מסורס בגדי פסול. אף אם עבד שלח רחוק ידיו ורגליו פסול. וסדר קדוש ידים ורגלים לא עומד ולא יושב אלא מוטה (ה) ומוטה ידו המניחה על רגלו הימנית וידו השמאלית על רגלו השמאלית ומשפסק רגליו בידיו כשעה שהוא מקדש ואינו רשאי לקדש בחוץ הכיור עמנו אלא מן המים ש' אלאים עמנו שח' ורחו: אחרן ובניו עמנו ולא בחבו וכל המימות כשרים לקדוש ואפי' שאין מים חיים: ועל. אם עבד פסול דכתיב ביחזקאל כל בן נכר ערל לב ועדל צר צר הקיט עדל לבן נכר ונה בן נכר אם עבד פסול אף ערל כן (י): וישב. דכתיב לעמוד לשרת שלח יהא שירות אלא עמווד: עומד על גבי כלים. הואיל ורפת העזרה מקודשת (י) וכלי שרת מקדשים הדבר הטוב בעין. מה כלי שרת איך שלח יהא דבר חוץ בינו לכלי שרת (ט) אף רפת לא יהא דבר חוץ בינו לבין הרפת ולא מביעו כלים שאין מין צר דודאי טיילי אלא אפילו בהמה שהיא מין צר. ולא מביעו בהמה שאינה מין אדם אפילו רגלי טבירו שהן מין אדם הולכים: קבר בשמאל פסול. דכתיב ולקח הכהן מים התטאח באצבעו ונתן מלמד שלח תהא קבלת הדם ולא נתינה אלא באצבע הימנית (ט): ור"ש מבשיר. סבר מקרא נדרש לאחריו ולא לפניו הלכך אצבע אונתן דכתיב בתורה קאי ולא אולקס דכתיב לקמיה ורבין סברי מקרא נדרש לאחריו ולא לפניו הלכך אצבע אונתן אחרויהו קאי אלקיטה דלפניו ואנתינה דאחריו והלכה כחכמים: נשפך על הרצפה. שלח תקבל הדם בכלי: ואספו פסול. דכתיב ולקח מים מני ארס הפה אי ס"ד ואפילו מקלת דם והא כתיב ואל כל דם הפה יפוך אלמי' לריך שיקבל כל הדם. אלא קרי ביה ולקח דם מהפר מן הפה יקבלו ולא מן הארץ שגורעים אותה מתיבה זו ומקסיפין אותה על טיבה אחרת ודורשים אותה: נתנו על הכבש. שלח כנגד היסוד פסול וע"מ נחפרו הבעלים אלא שהבשר אינו נאכל האמר רמנא גבי דם ואי נתתו לכם על המזבח לכפר כיון שהגיע דם למזבח נחפרו הבעלים (י): נתן את הנתנים למשה. מנחת הסקרה שהיה חגור למזבח באוננו והדמים הנתיני בה' אמות העליונות שהן למעלה מן הסוט נקראים נתיני למעלה והנתיני בה' אמות תחתונות שהן למטה מן הסוט נקראים הנתיני למטה: הנתנים בפנים. שדמן טעון הויה על מזבח הזהב: בחוץ. על מזבח החיון: פסול. ואסרו באכילה: ואין בו כרת. האוכל מבשר הקדשים שנספל דמו בפסולים הללו אינו ענוש כרת (יא): (ב) השוחט את הזבח. שלמים

נשפך על גבי הכבש שלא כנגד היסוד נתן את הנתנים למעלה למעלה ואת הנתנים בפנים בחוץ ואת הנתנים בחוץ בפנים פסול ואין בו כרת: (ב) השוחט את הזבח לזרוק דמו בחוץ או מקצת דמו כללי שרת בקבלת הדם דכתיב ולקח הכהן שחא לקיטה בעלמו של כהן. רש"י: רגלי כו'. דע"ג אדם לא שכיח כמו על גבי בהמה: (ט) ותנאים למדין יד מאלצב. הר"מ: הכבש. שאינו מקום מתן דמים. או בעצמה שלח כנגד היסוד. רש"י. (י) א"ה צר נמי. א"ק לכפר לכפרה נתתו ולא לר"ה גמי' ועמ"כ פ"ג דאדריפא הנתיני למטה כו' ונתיני בפניו נתי קאי (יא) ובגמ'

ובגמרא פשוט דאין בו כרת דני כתיב או שאר האכלים: כזית מעור האליה. הא כרת באוכל מפינול שנחפז בהשכה כדלקמן ומשינין דה"ק אם נקח בהשכה רחוק לזמנו פסול ואין בו כרת. דמשכח פגול לא סילא הואיל ולא שרינן צר באכילה (יב) ההבא בעור שחפת האלי' עסקינן והוי מידי דמיכל עתו"ט (יג) וברפ"ק כ' בששחטן בפירות: חוץ למקומו כו'. בגמ' יליף ליה מקרא: (יד) זו דברי ר"א ואמר לו ר"ע הן מלינו בזה וזה ושומרת יום כו' שהן בחוקי טהרה וביון שראו סתרו א"ל הרי הוא אומר כו' לא יחשב פרש"י דהאי לא יחשב לדרשא הוא דהא כתיב לא ירצה: כרת בגמ' יליף ליה בגמ'. (טו) וכלי' שהוא סוף העבודות תלוי טיהו כמזבחן וכדקמן לקמן: (טז) כ"ס אם היתה מחשבתו במקצת שהיא במזבח. ר"ל מחשבה בשרה הר"מ: קבר כו'. או

דמו בחוץ להקטיר את אמוריו בחוץ או מקצת אמוריו בחוץ לאכול בשרו בחוץ או כזית מבשרו בחוץ או לאכול כזית מעור האליה בחוץ פסול ואין בו כרת. דזרוק דמו למחר או מקצת דמו למחר להקטיר אמוריו למחר. לאכול בשרו למח' או כזית מבשרו למחר או לאכול כזית מעור האליה למחר. פגול וחייבין עליו כרת. (ג) זה הכלל כל השוחט והמקבל והמהלך והזורק לאכול דבר שדרכו להקטיר חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פגול וחייבין עליו כרת ובלבד שיקריב המתיר כמצותו: (ד) כיצד קרב המתיר כמצותו. שחט בשתיקה קבל והלך וזרק חוץ לזמנו. או ששחט חוץ לזמנו וקבל והלך וזרק בשתיקה או ששחט וקבל והלך וזרק חוץ לזמנו זה הוא שקרב המתיר כמצותו כיצד לא קרב המתיר כמצותו שחט חוץ למקומו קבל והלך וזרק חוץ לזמנו או ששחט חוץ לזמנו קבל והלך וזרק חוץ למקומו וקיבל והלך וזרק חוץ למקומו הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן קיבל והלך וזרק חוץ לזמנו או ששחט חוץ לזמנו קבל והלך וזרק שלא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פגול יהיה ובגמרא לאכול מזבח ביום השלישי הכחוש מדבר. או אינו מדבר אלא באוכל מזבח ביום השלישי. אמרת אחר שהוכשר יסוור ויפסול בתמייה (יז). ועוד הרי הוא אומר לא יחשב. במחשבה הוא נפסל ואינו נפסל בשלישי ומדקאמר קרא יאכל דרשינן דב' אכילות הכחוש מדבר אהא אכילת ארס דהיינו הבשר ואחת אכילת מזבח דהיינו האמורין ועל שניהן הוא אומר לא יחשב פגול יהיה: ובלבד שיקריב המתיר. הדם שהוא מתיר (טז): כמצותו. כאלו היה כשר שלח יהא בו פסול אחר אבל אם יש בו פסול מחשבה אחרת ילא מידי פגול דמפרש ואזיל דגבי פגול כתיב לא ירצה דכתיב גבי בשר לומר כך בהרצאת בשר כך בהרצאת פגול מה הרצאת בשר לא קרי לה הרצאת אלא בזויק' שהיא סוף ארבע עבודות המעירות אף פגול אינו קבוע ולפעולם הוא תלוי ועומד עד שזרוק הדם שהוא סוף כל המעירות: (ד) בשתיקה. כלל מחשבה הפוסלת (טז): הפסח והשחט

ושלטת נשיות בניו אתם ארתי התבה : ב המה וכל
 החיה למינה וכל הבהמה למינה וכל הרמש הרמש על
 הארץ למינהו וכל העוף למינהו כל צפור כר פנה : י ויבאו
 ארני אל התבה שנים שנים מכל הבשר אשר בו רוח חיים :
 י והבאים זכר ונקבה מכל בשר באו באשר צוה אתו אלהים
 ויסגר יהוה בעדו : י והיה המבול ארבעים יום על הארץ וירבו
 המים וישאו את התבה ותם מעל הארץ : י ויגברו המים
 וירבו מאד על הארץ ותלך התבה על פני המים : י והמים
 גברו מאד מאד על הארץ ויכסו פני ההרים הגבוהים אשר
 תחת פני השמים : י חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים
 ויכסו ההרים : י ויגוע כל בשר הרמש על הארץ בעוף
 ובבהמה ובחיה ובכל השרץ השרץ על הארץ וכל האדם
 כל אשר נשמת רוח חיים באפו מכל אשר בחרבה מתו :
 י ומח את פני היקום אשר על פני האדמה מאדם עד
 בהמה עד רמש ועד עוף השמים וימחו מן הארץ וישאר אד
 נח ואשר אתו בתבה : י ויגברו המים על הארץ חמשים
 ומאת יום : י ויזכר אלהים את נח ואת כל החיה ואת כל
 הבהמה אשר אתו בתבה ויעבר אלהים רוח על הארץ וישבו
 המים : י ויסקרו מעינת תהום וארבת השמים ויכלא הנשם

רתיבותא : (ב) אינו וכו' חיותא כוונה וכל בעירא לוונה וכו' רוחשא דרחיש על ארעא
 כוונהו וכו' עופא לוונהו כל ציפור כל דפרח : (ג) ועלו עם נח לתיבותא תרין תרין
 מכל בשרא דביה רוחא דחיי : (ד) ועלוי דכו ונקבא מכל בשרא עלו כמא דפקידותיה
 יי ואנין יי בממריה עלויה : (ה) וקוה טופנא ארבעין יממין על ארעא וסגויא מיה ונטרו
 ית תיבותא ואתרמת מעל ארעא : (ו) ותקיפו מיה וסגויא קודא על ארעא ומהקבא
 תיבותא על אפי מיה : (ז) ומיה תקיפו קודא לחדא על ארעא ואתפויאו פר סוריא ומיה
 די תחות כל שמיא : (ח) חמש עשרי אמין מלעילא תקיפו מיה ואתפויאו סוריא :
 (ט) ומית כל בשרא דרחיש על ארעא בעופא ובעירא ובהיותא ובכל רוחשא דרחיש
 על ארעא וכל אנשא : (י) כל דנשמתא רוחא דחיי באנפיהו מכל די ביבשתא מיתו :
 (יא) ומחא ית כל יקומא די על אפי ארעא מאנשא עד בעירא עד רוחשא ועד עופא דשמיא
 ואתמחיאו מן ארעא ואשתאר ברם נח ודי עמיה בתיבותא : (יב) ותקיפו מיה על ארעא
 מאה וחמשין יומין : (יג) ודכיר יי ית נח ית כל חיותא וית כל בעירא דעמיה בתיבותא
 ואעבר יי רוחא על ארעא ונתו מיה : (יד) ואסתברו מפני תהומא וכיו דשמיא ואתכלי

מן השמים : י וישבו המים מעל הארץ הקוד ושוב ויחסרו
 המים מקצה חמשים ומאת יום : י ותנה התבה בחדש השביעי
 בשבעה עשר יום לחדש על הרי אררט : י והמים היו הקוד
 וחסרו עד החדש העשירי בעשירי באחד לחדש נראו ראשי
 ההרים : י והיה מקץ ארבעים יום ויפתח נח את חלון התבה
 אשר עשה : י וישלח את הערב ועצא יצוא ושוב עד יבשת
 המים מעל הארץ : י וישלח את היונה מאתו לראות הקרו
 המים מעל פני האדמה : י ולא מצאה היונה מנוח לכף
 רגלה ותשב אליו ארתי התבה כי מים על פני כל הארץ וישלח
 ידו ויקחה ויבא אתה אליו ארתי התבה : י וכח עוד שבעת
 ימים אחרים ויספ שלח את היונה מן התבה : י ותבא
 אליו היונה לעת ערב והנה עלהזית טרף בפיה וידע נח כי
 קלו המים מעל הארץ : י וכי ייחר עוד שבעת ימים אחרים
 וישלח את היונה ולא יספה שוב אליו עוד : י והיה באחת
 ושש מאות שנה בראשון באחד לחדש חרבו המים מעל
 הארץ ויסר נח את מכסה התבה וירא והנה חרבו פני האדמה :
 י ובחדש השני בשבעה ועשרים יום לחדש יבשה הארץ :

אונקלוס
 מסרא מן שמיא : (טו) ותבו מיה מעל ארעא אולין ותויבין וחסרו מיה מסוף מאה
 וחמשין יומין : (טז) ונחת לתיבותא בירחא שבועאה בשבעת עשרא יומא לזרחא על סורי
 קרדו : (יז) ומיה הוו אולין וחסרין עד ורחא עשיראה בעשיראה בחד לזרחא אתחויאו
 רישי סוריא : (יח) וקוה מסוף ארבעין יומין ופתח נח ית בות לתיבותא די עבר :
 (יט) ושלח ית עורבא ונפק מיפס ותאיב עד דיבישו מיה מעל ארעא : (כ) ושלח ית
 יונה מלוחיה למחוי אס קלו מיה מעל אפי ארעא : (כא) ולא אשפחת יונה מנח לפרסת
 דיגלה ותבת לוניה לתיבותא ארי מיה על אפי כל ארעא ואזיש ידיה ונסבה ואעיל יתיה
 לוניה לתיבותא : (כב) ואורף עוד שבעא יומין אחרנין ואסיף שלח ית יונה מן תיבותא :
 (כג) ואתת לוניה יונה לעדן רמשא וקא טרף ויתא תביר מתיח בפומה וידע נח ארי קרו
 מיה מעל ארעא : (כד) ואורף עוד שבעא יומין אחרנין ושלח ית יונה ולא אוסיפת
 למיתב לוניה עוד : (כה) וקוה בשית מאה וחד שנין בקדמאה בחד לזרחא נגיבו מיה
 מעל ארעא ואעדי נח ית חופאה דתיבותא ותוא וקא נגיבו אפי ארעא : (כו) וברחא תנינא
 בעשרין ושבעא יומא לזרחא יבישת ארעא :

כדי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום העגנו תשלום כל
 הסדרה ותרגום והפטורה

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל־נֹחַ לֵאמֹר: צֵא מִן־הַתֶּבֶה אַתָּה וְאִשְׁתְּךָ
 וּבְנֵיךָ וּנְשֵׁי־בְנֵיךָ אִתְּךָ: כֹּל־חַיָּה אֲשֶׁר־אִתְּךָ מִכָּל־
 בֶּשֶׂר בְּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הַרְמֵשׁ עַל־הָאָרֶץ הוּצֵא הִיא
 אִתְּךָ וּשְׂרָצוֹ בָאָרֶץ וּפְרוֹ וּרְבוֹ עַל־הָאָרֶץ: הִיוּצֵא־נָח וּבְנָיו
 וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי־בְנָיו אִתּוֹ: כֹּל־חַיָּה כָּל־הַחַיָּה כָּל־הָעוֹף כָּל־
 הַרְמֵשׁ עַל־הָאָרֶץ לְמִשְׁפַּחְתֵּיהֶם יֵצְאוּ מִן־הַתֶּבֶה: וַיִּבְרַח נֹחַ
 מִזֶּבֶחַ לַיהוָה וַיִּקַּח מִכָּל־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל־הָעוֹף הַטְּהוֹר
 וַיֵּלֶךְ עִלָּת בַּמִּזְבֵּחַ: כֹּה וַיֵּרַח יְהוָה אֶת־רִיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֲרִיבֹךָ לֹא אֶסֶף לְקַלְקֵל עוֹד אֶת־הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם כִּי־
 יֵצֵא לֵב הָאָדָם רָע מִנְעוּרָיו וְלֹא־אֶסֶף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת־כָּל־חַיֵּי־
 הָאָרֶץ עִשִׂיתִי: כֹּה עַד כִּרְיִמִי הָאָרֶץ זָרָע וְקָצִיר וְקֹץ וְחֶסְרוֹן
 וְחֹרֵף וַיִּוֹם וַיִּלְיָה לֹא יִשְׁבְּחוּ: וַיִּבְרַךְ אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ וְאֶת־
 בְּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת־הָאָרֶץ: וַיִּמְוַרְאֲכֶם
 וַחֲתֹכֶם יְהוָה עַד בְּרִחִית הָאָרֶץ וְעַד פְּרִיעוֹף הַשָּׁמַיִם בְּכָל־
 אֲשֶׁר תִּרְמֹשׁ הָאָדָמָה וּבְכָל־דְּגֵי הַיָּם בִּידְכֶם נָתַנּוּ: וְכָל־הַרְמֵשׁ
 אֲשֶׁר הוּא־חַי לָכֶם יְהוָה לְאִכְלָה כִּי־רָק עֲשֵׂב נָתַתִּי לָכֶם אֶת־
 כָּל־: וְאֶדְבֶשֶׂת בְּנַפְשׁוֹ דָמוֹ לֹא תֹאכְלוּ: וְאֵל אֶת־דַּמְכֶם
 לִנְפְשֵׁיכֶם אֲדַרְשׁ מִיַּד כָּל־חַיָּה אֲדַרְשְׁנָהּ וּמִיַּד הָאָדָם מִיַּד אִישׁ

אונקלוס

טו ומכיר וי עם נח קמימר : טו פוק מן תבואת את ואתתך ובניך ונשי בניך עמך :
 ו כל תיתא דעמך מכל בשרא בעופא ובבערא ובכל רחשא דרחיש ער ארעא
 אפיק עמך ויתקדון בארעא ויפשונו ויסגון ער ארעא : יח ונסס נח ובנותי ואתתה ונשי
 בנותי עמה : יט כל תיתא כל רחשא וכל עופא כל רחיש ער ארעא דזרעיתיהו נפקו מן
 תבואתא : כ ובגא נח מדבחא קדם וי ונסבי מכל בעירא דביא ומכל עופא דבי ואסיק עקונו
 במדבחא : כא ומכל וי ברעוא ית קורבניה ואמר וי במימרה לא אוסיף קמיקט עוד ית
 ארעא בריל חובי אנשא ארי יצרא לבא דאנשא ביש מעעריה ולא אוסיף עוד לממחי ית כל
 דחי במא דעבדית : כב עוד כל יומי ארעא זרעא וקצרא וקורא וחומא וקושא וסתוא וימס
 ולקיא לא יבטרונו : א ובקריך וי ית נח ונת בנותי ואמר דהון פושו וסגו וקמו ית ארעא :
 ב ודחכתכון ואימכתון תהי על כל תות ארעא ועל כל עופא דשמיא בכל די תרחיש ארעא
 ובכל נגוי ומא בירכונו יהון מסירון : ג כל רחשא דהוא חי לכונו יהי למיכל כירוק עשבא
 ודבית לכונו ית פולא : ד ברם בשרא בנפשיה דמיה לא תבטרונו : ה וברם ית דמכונו
 לנפשתיכון אתבע מיד כל תיתא אתבעניה ומיד אנשא מיד גבר הישוד ית דמא דאחוחי

אֲחִיו אֲדַרְשׁ אֶת־נַפְשׁ הָאָדָם: וְשִׁפְךָ דַּם הָאָדָם כַּאֲדָם דָּמוֹ
 יִשְׁפָךְ כִּי בַצֶּדֶם אֲרִיחִים עֲשֵׂה אֶת־הָאָדָם: וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ
 שְׂרָצוֹ בָאָרֶץ וּרְבוּ־בָהּ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־נֹחַ וְאֶל־בְּנָיו
 אִתּוֹ לֵאמֹר: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְאִתְּיֹרְעֵכֶם
 אֲחֵרִיכֶם: וְאֶת־כָּל־נַפְשׁ חַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם בְּעוֹף בַּבְּהֵמָה
 וּבְכָל־חַיֵּי הָאָרֶץ אִתְּכֶם מִכָּל יֵצְאֵי הַתֶּבֶה לְכָל חַיַּת הָאָרֶץ:
 וַיִּקְמַתִּי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְלֹא־יִכָּרֵת בְּלִבְשֵׁךְ עוֹד מִמִּי
 דַּמְבִּיר וְלֹא־יְהִי עוֹד מִבִּיר לְשַׁחַת הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
 זֹאת אוֹת־הַבְּרִית אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל־נַפְשׁ
 חַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם לְדוֹת עוֹלָם: וְאֶת־קִשְׁתִּי נָתַתִּי בְּעַנְן וְהָיְתָה
 לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ: וְהָיְתָה בְּעַנְנִי עֲגוּן עַל־הָאָרֶץ
 וּנְרָאֲתָה הַקִּשְׁתׁ בְּעַנְן: וַיִּזְכַּרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר בֵּינִי
 וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל־נַפְשׁ חַיָּה בְּכָל־בֶּשֶׂר וְלֹא־יְהִי עוֹד הַמָּיִם
 דַּמְבִּיר לְשַׁחַת כָּל־בֶּשֶׂר: וְהָיְתָה הַקִּשְׁתׁ בְּעַנְן וְרָאִיתִיהָ
 לְזִכָּר בְּרִית עוֹלָם בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין כָּל־נַפְשׁ חַיָּה בְּכָל־בֶּשֶׂר
 אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־נֹחַ זֹאת אוֹת־הַבְּרִית
 אֲשֶׁר הִקְמַתִּי בֵּינִי וּבֵין כָּל־בֶּשֶׂר אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ: וַיְהִי
 כַּבְּרִייתֵהּ הַיְצֵאִים מִן־הַתֶּבֶה שֵׁם וְחַם וִיפֶת וְחָם הוּא אָבִי כְנָעַן:
 וְשָׂרָה אֵלֶּה בְּנֵי־נֹחַ וּמֵאֲרָה נִפְצָה כָּל־הָאָרֶץ: וַיַּחַל נֹחַ

אונקלוס

איש

אתבע נת נפשא דאנשא : ו הישוד דמא דאנשא בסהדין ער מימר דניגא דמיה יתשד
 ארי בצלקא דיי עבר דת אנשא : ז ואתון פושו וסגו אתילידו בארעא וסגו בה : ח ואמר וי
 לנת ולבנותי עמה למימר : ט ואנא הא אנא מקים ית קמי עמכונו ועם בניכונו בתריכונו :
 י ועם כל נפשא תיתא דעמכונו בעופא ובבעירא ובכל תות ארעא דעמכונו מכל נפקו תבואתא
 לכל תית ארעא : יא ואנא ית קמי עמכונו וקא ושתצוי כל בשרא עוד מימי טופנא ולא יהי
 עוד טופנא דתבואת ארעא : יב ואמר וי דא את קים די אנא יהב בין מימרי ובניכונו ובין
 כל נפשא תיתא די עמכונו כדרי עקמא : יג וית קשתי יהבית בעננא ודהי לאת קום בין
 מימרי ובין ארעא : יד ויהי בעננא די עננא ער ארעא ודתתיו קשתא בעננא : טו ודכיננא
 ית קמי די בין מימרי ובניכונו ובין כל נפשא תיתא בכל בשרא ולא יהא עוד מיא
 לטופנא דתבואת כל בשרא : טז ודהי קשתא בעננא ואתחונה למדבר קום עקם בין מימרא
 דיי ובין כל נפשא תיתא בכל בשרא די על ארעא : יז ואמר וי לנת דא את קום די אקמית
 בין מימרי ובין כל בשרא די ער ארעא : יח ויהו בני נח די נפקו מן תבואתא שם וחם ויפת
 חם הוא אבוי דכנען : יט תלתא אבין בני נח ומאלין אתבדרו כל ארעא : כ ושרי נח

איש האדמה וישע פרם : כא וישת מזדיין וישפר ויתגל בתוך
 אהרה : כב וירא חם אבי כנען את ערות אביו ויגד לשני
 אחיו בחיז : כג ויקח שם ויפת את השמלה
 וישמו ערשכם שניהם וילכו אחריה ויכסו את ערות אביהם
 ופניהם אחריה וערות אביהם לא ראו : כד ויקח נח מיניו וידע
 את אשר עשה לו בנו הקטן : כה ויאמר ארוך כנען עבד עבדים
 יהיה לאחיו : כו ויאמר ברוך יהוה אלהי שם ויהי כנען עבד למו :
 כז ויחיינה אחר המבול שלש מאות שנה וחמשים שנה :
 כח ויהי כנען תשע מאות שנה וחמשים שנה וימת :
 כ"א וארה תולדות בנינה שם חם ויפת וילדו להם בנים
 אחר המבול : כ"ב בני יפת גמר ומנוג ומדי ויון ותבל ומשך ותירס :
 כ"ג ובני גמר אשכנז וריפת ותנרמה : כ"ד ובני יון אלישה ותרשיש
 בתים ודדנים : כ"ה מארה נפרדו אי הגוים בארצתם איש לרשנו
 למשפחתם בנייהם : כ"ו ובני חם פוש ומצרים ופוש וכנען :
 כ"ז ובני כוש סבא וחווילה ורעמה וסבתכא ובני רעמה
 שבא וודדן : כ"ח וכוש ילד את גמרד הוא החל להיות גבר בארץ :
 כ"ט הוא היה גבר ציד לפני יהוה ערבן יאמר כנמרד גבור ציד
 לפני יהוה : ויהו ראשית ממלכתו בבל וארד ואפד וכרנה

אונקלוס

גבר פנה בארעא ונציב פרמא : כא ושתו מן הקרא ורוי ואיתגלי בנו משכנה : כב והוא
 חם אביוי דכנען ות עריתא דאביוי וחוי לתרין אחוהי בשקא : כג ונסיב שם ויפת ית
 כסותא ושוי על פתח תריותו ואורו מתורין תפיאו ית עריתא דאביוהו ואפידון מתורין
 ועריתא דאביוהו לא חזו : כד ואתער נח מתמרה וידע ית די עבד דה ברה ועירא :
 כה ואמר ליט כנען עבד פלה עבדין ויהי לאחוי : כו ואמר ברוך הו אלהה דשם ויהי כנען
 עבדא להו : כז ויפת וי יפת וישרי שכנתה במשכנה דשם ויהי כנען עבדא להו :
 כח וחויא נח בתר טופנא תלת מאה וחמשין שנין : כט והו פל מיניו ויהי כנען עבדא להו :
 שנין ומית : א ואלין תולדות בני נח שם חם ויפת ואיתליוו להו בניו בתר טופנא : ב בני
 יפת גמר ומנוג ומדי ויון ותבל ומשך ותירס : ג ובני גמר אשכנז וריפת ותנרמה :
 ד ובני יון אלישה ותרשיש בתים ודדנים : ה סאלין אתפרשו ננות עממא בארעהו גבר
 ללישנה לרעיתו בעממיהו : ו ובני חם פוש ומצרים ופוש וכנען : ז ובני כוש סבא
 וחווילה ורעמה וסבתכא ובני רעמה שבא וודדן : ח וכוש אוליד ית גמרד הוא
 שרי דקטוי גבר מקיף בארעא : ט הוא היה גבר מקיף קדם יי עד כן ויתאמר כנמרד

בארץ שנער : א מן הארץ היא יצא אשור ויבן את נינוה ואת
 רחבת עיר ואת כלח : ב ואת רסן בין נינוה ובין כרח הוא העיר
 הגדלה : ג ומצרים ילד את לודים ואת ענמיס ואת דהביס ואת
 נפתחים : ד ואת פתרים ואת פסלחים אשר יצאו משם
 פלשתים ואת כפתרים : ה ויכנען ילד את צידן וכברו ואת
 חת : ו ואת היבסי ואת האמרי ואת הגרשי : ז ואת החוי
 ואת הערקי ואת הסיני : ח ואת הארודי ואת הצמרי ואת
 החמתי ואחר נפצו משפחת הכנעני : ט ויהי גבול הכנעני
 מצידן באכה גררה עד עזה באכה סדמה ועמרה ואדמה
 וצבים עד לשע : י ארה בנייהם למשפחתם לרשנתם
 בארצתם בנייהם ס כא וילשם ילד גס הוא אבי כל בני עבר
 אחי יפת הגדוד : כב בני שם עילם ואשור וארפכשד וילד וארם :
 כג ובני ארם עויז וחור וגתר ומש : כד וארפכשד ילד את שרח
 ושרח ילד את עבר : כה ורעבר ילד שני בנים שם האחד פרג
 כי בימיו נפלגה הארץ ושם אחיו יקטן : כו ויקטן ילד את
 אלמודד ואת שלף ואת הצרמות ואת ירח : כז ואת הדורם
 ואת אוזר ואת דקקה : כח ואת עובר ואת אבימאל ואת
 שבא : כט ואת אופר ואת חווילה ואת יובב כל אלה בני
 יקטן : ל ויהי מושבם ממשא באכה ספרה תר הקדם :

ובנים ק

אונקלוס

אלה

גבר מקיף קדם יי : י והוה ריש מלכותיה בגר וארד ואפד וכרנה בארעא דבבל : יא מן
 ארעא (ס"א עצה) ההוא נפק אתוראה ובנא ית נינוה וית רחובות (נ"א רחוב) קרתא
 וית כלח : יב וית רסן בין נינוה ובין כרח היא קרתא רבתא : יג ומצראי אוליד ית קדאי
 וית ענמאי וית דהבאי וית נפתוחאי : יד וית פתרוסאי וית פסלוחאי די נפקו מתמן
 פלשתאי וית כפתריסאי : טו וכנען אוליד ית צידון בכרה וית חת : טז וית יבוסאי וית
 אמוראי וית גרשאי : יז וית חויי וית ערקאי וית אנתוסאי : יח וית ארודאי וית צמראי
 וית הערקי וית הסיני : יט וית הארודי וית הצמרי : כ וית החמתי וית החמתי
 עד עזה מסי קדם ועמרה ואדמה וצבים עד לשע : כ ארין בני חם לרעיתוהו ללישנהו
 בארעהו בעממיהו : כא וילשם אתליוו אף הוא אביוהו דכ בני עבר אחוהי ויפת רבא :
 כב בני שם עילם ואשור וארפכשד וילד וארם : כג ובני ארם עויז וחור וגתר ומש :
 כד וארפכשד אוליד ית שלח ושנת אוליד ית עבר : כה ורעבר איתליוו תרין בניו שום
 חד פקנ ארי ביזמוהי אתפליגת ארעא ושום אחוהי יקטן : כו ויקטן אוליד ית אקמודד וית
 שלף וית הצרמות וית רח : כז וית הדורם וית אוזל וית דקקה : כח וית עובר וית
 אבימאל וית שבא : כט וית אופר וית חווילה וית יובב כל אליו בני יקטן : ל והוה

לא אלה בני-ישם למשפחתם לרשתם בארצתם לגויהם :
 לב אלה משפחת בני-נח לתולדתם בגויהם ומאלה נפרדו
 הגוים בארץ אחר המבול : פ יא * ויהי כל הארץ שפה
 אחת ודברים אחדים : ד ויהי בנסעם מקדם וימצאו
 בקעה בארץ שנער וישבו שם : ג ויאמרו איש ארדה ערו הכה
 נלכנה לבנים ונשרפה לשרפה ותהי להם הלכנה לאבן והתמר
 היה להם לחמר : ד ויאמרו הכה ונבנה לנו עיר ומגדל וראשו
 בשמים ונעשה לנו שם פון-נפיון על-פני כרד-הארץ : ה וירד
 יהוה לראת את-העיר ואת-המגדל אשר בנו בני האדם :
 ו ויאמר יהוה הן עם אחד ושפה אחת לכלם וזה החלם
 לעשות ועתה לא-יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות : ז הכה
 נרדה ונבלה שם שפתם אשר לא ישמעו איש שפת רעהו :
 ח ויפיץ יהוה אתם משם על-פני כרד-הארץ ויחדרו לבנת העיר
 ט על-בון קרא שמה בבל כיי-שם בבל יהוה שפת כרד-הארץ
 ומשם הפיצם יהוה על-פני כרד-הארץ : פ אלה תולדת שם
 שם בן-מאת שנה ויולד את-ארפכשד שנתים אחר המבול :
 יא ויחיי-שם אחרי הולידו את-ארפכשד חמש מאות שנה ויולד
 בגנים ובנות : יב וארפכשד חי חמש ושלשים שנה ויולד את-

אונקלוס

מוח בנהון ממשא מטי קספר טור מדינתא : לא אלון בני שם לזרעיתיהו ללישניהו לארעתהו
 בעממיהו : לב אלון ורעית בני נח לתולדתיהו בעממיהו ומאלון את-שש עממיהו בארעא
 בתר טופנא : א ויהוה כל ארעא לישן חר ומגדל חר : ב ויהוה במסלהו בקדמיתא ואשפתי
 בקעטא בארעא דבבל ויחיבו תמן : ג ויאמרו גבר לתברה הבו נרמי לבנינו ונשרפנו
 בנורא ויקדמא (נ"י בנורא) ויהוה קהו לבנתא לאבנא ותיקרא הנה להו לשיע : ד ואמרו
 הבו נבני לנא קרמא ומגדלא ורישה מטי עד צית שמיא ונעביד קנא שום דיקמא נתפרר
 עד אפי כל ארעא : ה ואיתגלי וי קאתרעא על עובדי קרמא ומגדלא די בנו בני אנשא :
 ו ואמר וי הא עמא חר ולישן חר לכלהו ודין דשרוי קמעבד ובען לא יתמנע מנהו כל
 דחשיבו קמעבד : ז הבו נתגלי ונבבל תמן לישנהו דלא ישמעין גבר אנש לישן חברה :
 ח וברד וי יהוה סתמן על אפי כל ארעא ומנעו למבני (נ"י) ואתמנעו מלמבני קרמא :
 ט עד פון קרא שמה בבל ארי תמן בכבר וי לישן כל ארעא וסתמן בדרנון וי עד אפי כל
 ארעא : י אלון תולדת שם שם בר מאה שנין ואוליד ית ארפכשד תרמין שנין בתר
 טופנא : יא ותיא שם בתר דאוליד ית ארפכשד חמש מאה שנין ואוליד בגני ובנן :

שלה : יג ויחי ארפכשד אחרי הולידו את-שלה שדש שנים
 וארבע מאות שנה ויולד בגנים ובנות : ס יד ושלה חי שרשים
 שנה ויולד את-עבר : ט ויחיי-שלה אחרי הולידו את-עבר
 שדש שנים וארבע מאות שנה ויולד בגנים ובנות : ס טו ויחיי-
 עבר ארבע ושרשים שנה ויולד את-פרג : יז ויחיי-עבר אחרי
 הולידו את-פרג שרשים שנה וארבע מאות שנה ויולד בגנים
 ובנות : ס יח ויחיי-פרג שרשים שנה ויולד את-רעו : יט ויחיי-
 פרג אחרי הולידו את-רעו תשע שנים ומאתים שנה ויולד
 בגנים ובנות : ס כ ויחיי רעו שתים ושלשים שנה ויולד את-
 שרוג : סא ויחיי רעו אחרי הולידו את-שרוג שבע שנים ומאתים
 שנה ויולד בגנים ובנות : ס כב ויחיי שרוג שרשים שנה ויולד
 את-נחור : סג ויחיי שרוג אחרי הולידו את-נחור מאתים שנה
 ויולד בגנים ובנות : ס ד ויחיי נחור תשע ועשרים שנה ויולד
 את-תרח : סה ויחיי נחור אחרי הולידו את-תרח תשע-עשרה
 שנה ומאת שנה ויולד בגנים ובנות : ס ו ויחיי-תרח שבעים
 שנה ויולד את-אברם את-נחור ואת-הרן : סז ואלה תולדת תרח
 תרח הוליד את-אברם את-נחור ואת-הרן והרן הוליד את-
 לוט : סח וימת הרן על-פני תרח אביו בארץ מולדתו באור

אונקלוס

יב וארפכשד תיא תלתין וחמש שנין ואוליד ית שלה : יג ותיא ארפכשד בתר דאוליד ית
 שלה ארבע מאה ותלת שנין ואוליד בגני ובנן : יד ושלה תיא תלתין שנין ואוליד ית עבר :
 טו ותיא שלה בתר דאוליד ית עבר ארבע מאה ותלת שנין ואוליד בגני ובנן : טז ותיא
 עבר תלתין וארבע שנין ואוליד ית פלג : יז ותיא עבר בתר דאוליד ית פלג ארבע מאה
 ותלתין שנין ואוליד בגני ובנן : יח ותיא פלג תלתין שנין ואוליד ית רעו : יט ותיא פלג
 בתר דאוליד ית רעו מאתן ותשע שנין ואוליד בגני ובנן : כ ותיא רעו תלתין ותרמין שנין
 ואוליד ית שרוג : כא ותיא רעו בתר דאוליד ית שרוג מאתן ושבע שנין ואוליד בגני ובנן :
 כב ותיא שרוג תלתין שנין ואוליד ית נחור : כג ותיא שרוג בתר דאוליד ית נחור מאתן
 שנין ואוליד בגני ובנן : כד ותיא נחור עשרין ותשע שנין ואוליד ית תרח : כה ותיא נחור
 בתר דאוליד ית תרח מאה ותשע עשר שנין ואוליד בגני ובנן : כו ותיא תרח שבעין שנין
 ואוליד ית אברם ית נחור וית הרן : כז ואכין תולדת תרח תרח אוליד ית אברם ית נחור
 וית הרן והרן אוליד ית לוט : כח ומית הרן עד אפי תרח אביו בארעא דיקדוניה באורא

בשדים: כט ויקח אברם ונהור קהם נשים שם אשת אברם שרי ושם אשת נהור מלקה בת הרוך אבי מלקה וספה: ל ותהי שרי עקרה אין לה ורד: לא ויקח תרח את אברם בנו ואת לוט בן הרוך בן בנו ואת שרי פלתו אשת אברם בנו ויצאו אתם מאור בשדים ללכת ארצה פנעז ויבאו עד הרוך וישבו שם: לב ויהיו ימית תרח חמש שנים ומאתים שנה וימת תרח בחרן: פ פ פ

אונקלוס

דכרתי: כט ויקח אברם ונהור קהם נשים שם אשת אברם שרי ושם אשת נהור מלקה בת הרוך אביה ומלקה וספה: ל והות שרי עקרה לית לה ולד: כא ודבר תרח ות אברם ברה וית לוט בר הרוך בר ברה ונת שרי פלתיה אמת אברם ברה ונפקו עהון מארץ דכרתי למיול לארעא דגנען ואתו עד הרוך ויתבי תמן: לב והו וימי תרח מאתו וחמש שני ומית תרח בחרן: פ פ פ

הפטרות נח

מן בני עקרה עד עניה סוערה תמצא טוס ד' הפסוקים של הפטורה

עניה סוערה לא נחמה הגה אנכי מרביץ בפרך אבניו ויסדתיך בספירים: ושפתי פרך שמשתיך ושעתיך לאבני אקדה וקד גבולך לאבני חפץ: וקד בנהו למנדי יהוה ורב שלום בנהו: בצדקה תכונני רחמי מעשק פי לא תיראי ומסתתה בי לא תקרב אקיה: הן גור יגור אפס מאותי מי גר אתך עליך ופול: הגה והן כ' אנכי בראתי קרש נפת באש פתם ומוציא קדי למעשהו ואנכי בראתי משחית לחבל: קד בלי ויצר עליך לא יצחך וקד לשון תקום אתך למשפט תרשיעי ואת נחכת עבדי וי וצדקתם מאתי נאם יהוה: הוי קד צמא לכו דמים ואשר אין לו קסף לכו שברו ואכלו וקכו שברו בלוא קסף וברוא מחיר יין וחלב: קטה תשקרו קסף בלוא קהם ויגעכם ברוא לשבעה שמעו שמעו אלי ואכלו טוב ותתענב בדתן נפשכם: הטו אונכם ולכו אמי שבעו ותחי נפשכם ואברתה קהם ברית עולם חסדי דוד הגאמנים: הן עד לאומים נתתיו נגיד ומצוה לאמים: הן גוי לא תדע תקרא וגוי לא ידעו אקיה ורצו קמען יהוה אקיה וקרוש ישראל פי פארך:

אחר קריאת פרשם הסבוב שנים מקרה וחד חרנוס והפטרות ומזמור ה' מנן גאום לכס (או מזמור סיר ליום השבת וה' מנן) ינ"ס דברו מכנה והלכה מסדר טהרות שהו נגד הסוד כסית היום

רמפרע: כו' עד שידע כטבל כראוי הר"מ ול"ח מהו למפרע ונעט לעת (ב) וק' דכפ"ד דטהרות מ"א חק דכר שהו' טומא' הוא: (ב) בין ברה"י בין ברה"ד א"ס והוא מר"ס ספקו טמא' וס' פירש הר"ב דאפי' ספיקו לטמא טמא כ"ס לטהר כי הכל ומס' לא חק הכל ללא כגון הכל אוכלים טמאים כו': נפלו: פי' שראינו שכלו: (ג) דמדלוי' אפי' כולו שאוב כשר ורצקן גזור אטו ככלי שאסו' לטבול דכעין מקו' דומיא דמעין

הטמא שירד לטבול ספק טבל ספק לא טבל. אפי' טבל ספק יש בו ארבעים סאה. ספק אין בו שני מקוואות אחד יש בו ארבעים סאה ואחד שאין בו טבל באחד מהם. ואינו יודע באיזה מהן טבל. ספקו טמא: (ב) מקוה שנמדד ונמצא חסר כל טהרות שנעשו על נביו למפרע בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים טמאות במה דברים אמורים בטומאה חמורה. אבל בטומאה קלה כגון אכל אוכלין טמאים ושתי משקין טמאים. בא ראשו ורובו במים שאובים. או שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים שאובין. וירד לטבול. ספק טבל ספק לא טבל. אפי' טבל ספק יש בו מ' סאה ככפ אין בו. שני מקוואות אחד יש בו מ' סאה ואחד שאין בו. טבל באחד מהן ואינו יודע באיזו מהן טבל. כפקו טהור. ר' יוסי משמא (ס"א שהיה) שר' יוסי אומר כל דבר שהיא בחוקת טומאה לעולם הוא בפסולו (ס"א בטומאתו) עד שיודע שטהור. אבל ספקו ליטמא ולטמא טהור: (ג) ספק מים שאובין שטהרו חכמים. ספק נפלו. אפי' נפלו ספק יש בהם מ' סאה ספק אין בהם שני מקוואות. אחד יש בו מ' סאה ואחד אין בו. נפל לאחד מהן ואינו יודע לאיזה מהן נפל. ספקו טהור. מפני שיש לו כמה יתלה. היו שניהם פחותים מארבעים סאה ונפל לאחד מהם ואינו יודע לאיזה מהן נפל. ספקו טמא מפני שאין לו כמה יתלה:

הוא ולא ספק טומא' בטומאה חמורה. כאב הטומא' שמטמאה מן החור' (ה) טומאה קלה. דרצקן: אבל אוכלים טמאים. אכל חמי פרס מהאוכלי' טמאים או סתה רביעית משקין טמאים נפסל גופו מלכבול כתרומ' ופוסל את התרומ' מדרצקן וכלן מ"ח דבר שגזרו בו חכמים וכולהו מפורשים כפי' דשכח: אפי' טבל * דשתי' איכי חרמי לריעות' טמא לא טבל כלל ואפי' טבל טמא קודם טביל' נחסר אפי' ספיקו טהור: ר"י מטמא' ואפי' בטומא' דרצקן משום דגבר' כחוקת טומא': אבל ספיקו ליטמא ולטמא: כגון ספק אכל אוכלים טמאי' לא אכל חרי ספקו ליטמא' או ודאי אכל אוכלי' טמאים ספק נגע ככר של תרומ' ספק לא נגע חרי ספיקו לטמא' כהני מסר ר"י דאין כאן חזקת טומא' ואין ספק כר"י: (ג) ספק מים שאובין שטהרו חכמים. כמסכת טהרות פרק הזרק טומא' חזק חזקו אלו ספיקות שטהרו חכמים ספק מים

שאוין למקוה: ספק נפלו. ג' לוגין מים שאובין כמקוה חסר: ספק יש בהן מ' סאה. כל' ספק הים כמקוה ארבעים סאה כשרים קודם שנפלו השאובין ושוב אין השאובין פוסלין אותו: שיש לו כמה יתלה. שיש לו מקום לחלות נפילתן שלא גרמו לו פסול: שאין לו כמה יתלה. דממה נפשך כתי מנייחו דנפל פסלוהו הלכך שיהיה פוסלין והאי דמטהרין הכל ספק מים שאובין כמקוה שיש לו כמה לחלות היינו משום שאובין דרצקן (ג) והא דמני' כתיב אך מעין וזכר מקוה מים מה מעין כירי שמים אף מקוה כירי שמים אסננת' כעלמ' ה"א:

שירד לטבול ספקו טמא * דאוקי גברא אסוקתיה וכחוקת דאפי' ספיקו לטמא טמא כ"ס לטהר כי הכל ומס' לא חק הכל ללא כגון הכל אוכלים טמאים כו': נפלו: פי' שראינו שכלו: (ג) דמדלוי' אפי' כולו שאוב כשר ורצקן גזור אטו ככלי שאסו' לטבול דכעין מקו' דומיא דמעין

(ד) בתחלה * שלא היו במקום מים כלל כשנפל
 בו רביעית מים שאובין והלם אש"כ שיעורו כמי
 בשמים : עד פני המים . לאחר שה' בו הרבה
 מים כשרים : והבמים אימרים וכו' . והלכה
 כחכמים : (ח) של לוג
 לוג : לוג אחד בכל גומא
 עד שלא הגיע לגומא
 שלישיית בשר : והוא
 ליה במקו' שלם שנפלו
 לתוכו ג' לוגין מים
 שאובין דלא פסלוהי וה"ל
 הוהיל וה' במקוה
 מ' סאה קודם שהגיע
 המים לגומא שלישיית לא
 נפסל המקוה : כמקוה
 סמוך למקוה . כמקוה
 כשר הסמוך לשאוב שיה
 עומד כשערותו וזה עומד
 כפסלותו וה"ל המים
 שנתנו כעומדים כפ"ע
 חשיבו ולא כעשורבין
 ואין הלכה כר"ש :

(ד) ר' אליעזר אומר רביעית מים
 שאובין בתחלה . פוסלים את המקוה .
 ושלישה לוגין על פני המים . ותכמים
 אומרים בין בתחלה בין בסוף שיעורו
 ג' לוגין : (ה) מקוה שיש בו שלש
 גומות של מים שאיבין של לוג לוג .
 אם ידוע שנפל לתוכו ארבעים סאה
 מים כשרי' עד שלא הגיע לגומא
 השלישיית כשרי' ואם לאו פסול . ור'
 שמעון מכשיר . מפני שהוא כמקוה
 סמוך למקוה (ו) המסנק את השיט
 לצרדין . ומשכו ממנו ג' לוגין כשר .
 היות תולש ומשכו ממנו שלשה לוגין
 פסול ורבי שמעון מכשיר מפני שלא
 נתכוין לשאוב : (ז) המניח קנקנים
 בראש הגג לנגבן ונתמלאו מים .
 ר"א אומר אם עינת גשמי' הוא . אם
 יש בו כמעט מים בכור ישבר . ואם
 לאו לא ישבר . רבי יהושע אומר בין כך ובין כך ישבר
 או יכפה אבל לא יערה : (ח) הסייד ששכה עציץ
 בכור

לוגין מים שאובין פוסלין את המקוה אבל אם היו בו מ' סאה אין כל מים שאובין שבעולם פוסלין
 אותו (א) : ור"ש מכשיר . משום דאין מתכוין לשאיבה אלא להלק את הטיט למקום אחר ואין הלכה
 כר"ש : (ב) לנגבן * הרגום והסס הרבו והא גביבו ורוק' לנגבן שלא נתכוין לקבל המים לכך לא
 נעשו שאובין דכתיב אך מעין וכו' מה מעין שאין בו חפיסת ידי אדם אף כור שאין בו חפיסת ידי
 אדם : אם עונת גשמים הוא . שנתקשרו שמים בעבים וירדו גשמים : אם יש בו כמעט מים
 בכור . גרסינן וכו' : או : ישבר . הקנקנים ויפלו מים שנתוכן לכור דהמט' הוא כיון שמחך כלים
 שכורים ופלים לכור : ואם לאו * שאיני עונת גשמים א"כ שאין מים בכור : לא ישבר . דאם
 איני עונת גשמים הרי לא יוכל לעשות מקוה מן המים שנתקנים בלכד דס"ל לר"א שאובה שהמטיבי
 כלה או רובה פסולי' אבל כשה' עונת גשמים ישבר להמטיך אלו המים ויתמלא רוב המקוה כמי גשמים
 וכשאין בו מים כלל לא ישבר אש"כ שה' עונת גשמים שמה ויפלו מן המים לכור רביעית קודם
 שחירה : (ד) ור"א לטעמיה דאמר לעיל רביעית מים פוסלים את המקוה לתחלה : ור' יהושע
 אומר בין כך ובין כך ישבר . דקסבר ג' לוגין פוסלים את המקוה בין בתחלה בין בסוף ולא
 רביעית ולא חיישין שמה ויפלו לכור ג' לוגין קודם שחירה ואש"כ דלאו עונת גשמים הוא ישבר
 דיכול להמטיך עד שיעור מקוה קודם שחירה ואל"כ דלאו עונת גשמים הוא ישבר
 יכפה * שזופה . הקנקנים שכל הגג שלא יפלו המים מתוכן לכור אלא יפלו לגר אחר ומשם נמשכים לכור :
 אבל לא יערה , שאם הגביה הקנקנים ועירה אותן נעשה כמים שאובין שהרי יש בהן חפיסת ידי
 אדם : (ה) הסייד . אומן הסר את

העלם ולא נתכוין שימלאו והיו דומי' להניחו
 בשעת פיוור העבים דפיי' הר"ב כפ"ג דטהורים :
 ש"ה דכיון שיערה לכור אחשבי אחשבינו :
 הר"ש (ו) וישבר שמה ושמעו המים שלא יהיו
 לפים ע"ג ויהיו שאובים
 ויפלו אז לכור ויפסלוהו
 אם אין בו מ' סאה *
 וה"ל לא ישבר אם מי
 העלין הם הרוב דרוב
 בהמטכה לא . מהר"מ :
 ישבר . אבל לא יכפה
 דהכא חשיב חפיסת ידי
 אדם יותר מקנקנין שלא
 העלו אלא לנגבן . כ"י .

בכור ונתמלא מים . אם היו המים
 צפים על גביו כל שהן ישבר . ואם
 לאו לא ישבר . ר"א . ור' יהושע אומר
 בין כך ובין כך ישבר : (ט) המסדר
 קנקני' בתוך הכור ונתמלאו מים .
 אע"פ שבלע הכור את מימיו הרי
 זה ישבר : (י) מקוה שיש בו מ'
 סאה מים וטיט ר"א אומר מטבילין
 במים ואין מטבילין בטיט רבי יהושע
 אומ' במיובטיט . באיזה טיט מטבילין .
 בטיט שהמים צפים על גביו . היו
 המים מצד אחד . מודה רבי יהושע
 שמתבילין במים ואין מטבילין בטיט
 באיזה טיט אמרו בטיט שהקנה יורד
 מאליו . דבריו ר' מאיר . רבי יהודה

אומר מקום שאין קנה המדה עומד אבא אלעזר בן
 דולעאי אומר מקום שהמשקורת יורדת . רבי אלעזר
 אומר היורד כפי חבית . רבי שמעון אומר הנכנס
 בשפופרת הנוד ר"א בר' צדוק אומר הנמדד בלוג :

לר"י מפני שהמים מקדימים ור"א לית ליה האי כפרה אבל אם היה מטביל כלי קטן במים הכפים ע"ג הטיט
 כהא מודה ר"א דעלמה לו טבילה כיון שלא היה שוקע בטיט כלל ומתקרב להטלים ארבעים סאה
 והלכה כר"י : שהקנה יורד מאליו . שהוא רך וגמון כל כך שאם ישימו בו קנה ישקע
 בטיט מאליו : מקום שאין קנה המדה עומד . קנה שמודדין בו אינו עומד מאליו כמובן וזה
 אינו רך וגימון כראשון : משקורת . גביל של הכנאים . וכל השעורין הללו כל אחר מוסיף
 בקושי הטיט ועביו שהראשון רך מכולם והשני קשה הימנו והשלישי קשה הימנו וכן כלל . בפי'
 חבית . פניה רך וקטן ואם הטיט רך כל כך שיכול לספוך ולהגמים כפה רך של חבית עלתה לו טבילה ;
 שפופרת הנוד * שפופרת של קנה שמניחין ע"פ הנוד שפופרים לחוכו ושעור הקנק של שפופרת הנוד
 שיהיו חוזרות בו ז' אכנעות בינונים שהן רחוב שתי אכנעות הראשונות של פס היר לא אגודל : הנמדד
 בלוג . כל זמן שהוא רך כל כך שהוא נמדד בלוג והוא כלי הממתיק ז' בנים הוא נמדד עם המקוה וטובלין
 בו והלכה כר' יהודה :

נמרא נדה דף ה ע"ב

ת"ך הרי שהיתה בחזקת מעוברת וראתה דם ואח"כ הפילה רוח או
 כל דבר שאינו של קיימא היא בחזקתה ודיה שעתה ואע"ג שאין
 ראייה לדבר זכר לדבר שנא' הרינו חלנו כמו ילדנו רוח . מאי זכר לדבר
 ודיה שעתה . ולא אמרי' הגילוי מלכה למפרע דלא כריון הוא ונעמלו טהרות דמעת לעת של ראייה
 רש"י

נה יום ו

דרי ראויה גדולה היא כי כתיב היא קרא בזכרי כתיב. ורמינהו קשתה שנים ולשלישי הפילה רוח או כל דבר שאינו של קיימא הרי זה יולדת בזוב: ואי אמרת לידה מעליותא היא קושי סמוך ללידה רחמנא מהריה. אמר רב פפי הנה מעת לעת דרבנן :

זכר לדבר. דריון רוח שמים ריון: קשתה - שני ימים בתוך י"א ימי זוב ולשלישי נמו רחמיה ואח"כ הפילה רוח זו כיום ולא שפתה מן הערר הרי לידה זו בזוב ולריכה זו נקיים וקרין לזיבתה דריון דלאו ולר הוא הויא זיבה מעליות: קושי סמוך ללידה. טלא שפתה כנתיב ודס קושי מחמת סולד הוא בא: רחמנא ערסיה. מציבס בתוך י"א יוסבס: כנות כותי: אמר רב פפי. אין ודלו דלאו ליה סוא חבל לעטין דייס שפתה חסוב ולד דמעט לעת דרבנן:

זוהר בראשית דף ל"ט ע"ב

תא חזי כל חינן עמיקין סתימין דנפקי מגו מחשבה וקלא נעיל לון לא חתנליין עד דמלס מגלס לון. מאן מלס סיינו דבור והאי דבור אקרי שבת וצנין דשבת אקרי דבור דחול אסור בשבת (וכך סוס עביר ר"ש כד חמי לאמיה דסות משחטי סוס אמר לה אמא שתוקי שבת סוא ואסור) צנין דדבור דא צעיא לשלמאס ולא אחרי והאי דבור דאיסו אחי מסטרי דחשך מגלס עמוקות מגויה ומשמע מני חשך סהיא דלחי מסטרי דחשך דכתיב מני דיקא :

הלכה פסוקה יוסף רחם מוסר

ש"ע ח"ח סי' רנ"ג
(א) העושה טלאכה בערב שבת מן המנחה ולפעלה אינו רואה סימן ברכה יש שפרשים מנחה גדולה ויש שפרשים מנחה קטנה: (הנהגה) ודוקא כשעושה המלאכה דרך קבע אבל אם עושה הדרך עראי לפי שעה ולא קבע עליה שרי ולכן מותר לתכוב אגרת שלושים ובל כיוצא בזה: (ב) לתקן בניו וכליו לצורך שבת מותר כל היום: (הנהגה) וה"ה בגרי חבירו אם הוא לצורך שבת ואינו נוטל עליו שכר. וה"ה לפי שבתם ספרים לעצמו דרך לימודו: (הנהגה) מסתפין כל היום אפי' מספר ישראל.
יכול לשמע כבוד המתוקן לנדיקים ולחסידים וכן הוא חומר ומעולה לא שמעו ולא חלזו עין לא רחמיה אלהים זולתך יעשה למחכה לו:

דברך יום א תורה

לסמפין מתי' דז"ל יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה חיה יחידס ו דמילוי יוד אל סס צין שבצעסין צניקוד חולס :

ויאמר יהוה אר-אברם לך-ך מארצה וממזדחתך ומבית אביך אר-הארץ אשר אראך: ויאמר יי לאברם איניר לך מארעך ומיידותך ומבית אביך לארעא דאחיניך: ויאעשה לנאי גדור ואברכה ואנדרה שמך והיה ברכה: ויאעבדיך לעם סני ואברכה וארבי שמך ותהא מברך: ויאברכה מברכה ומקרה אאר ונברכו בך כל משפחת האדמה: ואברך מברכה ומלטמך אירוט ויתברכו בדיך פר זרעית

ךך יום א תורה נד

ארעא: ויךך אברם באשר דבר אקרי יהוה ויךך אתו לזמ ואברם בךחמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן: ויאזר אברם כמא דמריר עמיה יי ויאזר עמיה לזמ ואברם בר שבעין וחמש שנין במפקיה מחרן: ויקח אברם את-שרי אשתו ואת-רוט בך-אהיו ואת-פדרכישם אשר רכשו ואת-הנפש אשר-עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה פנען ויבאו ארצה פנען: וידבר אברם ית שרי אתתיה וית לזמ בר אחוהי וית פד קניניהון די קנו וית נפשתיא דשעפידו לאורייתא בחרן ונפקו למיזר לארעא דננען ואתו לארעא דננען: ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד ארון מורה והפנעני אז בארץ: ויעבר אברם בארעא עד אתר שכם עד מישר מורה וכנענאה בכן בארעא:

נביאים ישעיה סב

לסמפין מתי' דז"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלמ אדני נשמה דסור יהוה חיה יחידס דסוד אל סס צין שבצעסין:

למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרבי מיהוה ומארהי משפטי יעבור: למה תימר יעקב ותמר ישראל מטמרא ארהי מן קדם יי ומן קדם ארהי דיני יעדי: הלא ידעת אס-לא שמעת ארהי עוקם! יהוה בורא קצות הארץ לא ייעף ולא ייגע אין חקר לתבינתו: הלא ידעת אם לא שמעתא ארהא עדמא יי די ברא יסודי ארעא לא בעמר ורא בליאו לית סוף לסוכדתנותיה: נתן לייעף פח וראין אונים עצמה ירבה: דיהב לצדיקיא דמשלחן לסתנמי אודיתא חוכמתא ודלית קהוז תקוף נכסין מסגי: ויעפו גערים ויגעו ובחורים בשול יבשרו: וישתרהון עגרימין

מצודת דוד
(א) נסתרי דרבי העלים עיניו מכל מה שעבדוהו והעביר מלכיו משפט הגמול כי לא טלס לנו הטוב כפי הגמול:
(ב) הלא ידעת. הלא תוכל לסתכל מדעתך אם לא שמעת ממונה ומורי: אלהי עולם ס'. ר"ל ואת זה תשכיל אשר ס' הוא אלהים עד עולם והוא ברל כל הארץ מהקי' אל סקי' ובכל יוד מעלה ולא ייעף ולא ייגע וכחו סוס בכל זמן א"כ יכול סוא נטלס גמול בכל זמן ובכ"מ: אין חקר לתבונתו ד"ל ומה שמתאר לשלס הגמול סוא על כי אין חקר לתבונתו נקרב: כמותך:

חייבין ויראון וירוקי רשיעיא אתקרא יתקרון : ה וקני יהוה
 יחליפו כח יערו אבר בגשרים ירוצו ורא יגעו ירכו ולא ייעפו :
 ה ודספרו לפורקנא דיי יתפנשו מביני גלותהון ויוספון חיר
 ויתחדתון לעילמתהון בציומה דסליק על גדפי גשרין ירהטון
 ורא יראון יתכון ורא ישתקחון : ו החרישו ארלי איים וראמים
 יחליפו כח יגשו אז ידברו יחדו למשפט נקרבא : ו אציתו
 קמימרי גגון ומלכון יוספון חיר יתקרבון בבן ימקרון בחדא
 קדינא נתקרב :

מצודת דוד

כי בלמה בנחמי יעשה את זאת והלחנו לא נדעו : (א)
 וכן יעפ כח יבוא הזמן שיקח כח לישראל היעף בגולי :
 ולאן אונים וכו' כפל הדבר במ"ש : (ד) ויעפו ולא
 האומות שמוסיפם כח כנענים יעפו וייגעו ובחורים וכו' :
 כפל הדבר במ"ש : (ה) וקני ה' אכל המקום לה' יחליפו
 כח חדש בכל עת : ועלו אבר כנף כנשרים למחר לעוף
 אל ארס והיא ענין מלוי : ירוצו בשוכם לארס ירוצו

כתובים משלי ב ג

לסמך מיקוד ומלכות ד"א שין דלת יוד נפש שין דלת שין דלת יוד רוח יאהרונה
 נשמה דיקוד א אר ארנ אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יף דה וף דה חיה
 יחידה דיקוד יח"ה חיה יחידה דמלכות אל סם ב"ן שבעשים :

רמעז תרד בדרד טובים וארחות צדיקים תשמר : א בדיד
 הרד בארחתא דטבי ושבירי דצדיקי תנמור : ביישרים
 ישבנו ארין ותמימים יותרו בה : ב מטור דתריצי עמדין בארעא
 וארין דרא מים משתותרין בה : ג ורשעים מארין יפרתו ובוגדים
 יסחו ממנה : ג ורשיעיא מן ארעא יספון ובזוי נתעקרון מנה :
 ד בני תורת אריתשבת ומצותי יצר קבד : ד ברי גימוסי רא
 תנשי ופוקדני ינטר קבד : ה פי ארד ימים ושנות חיים ושרום
 יסיפו קד : ה מטור דנוגדא דיומתא ושנטיא דחיי ושרמא
 נוספון קד : ו חסד ואמת ארעא יעקב קשרם על גרגרותיה
 פתבם ערקות קבד : ו טיבותא וקישמא רא גשבקונד
 קטורנו בצורך וכתוב אינון עד רוח דקבד :

מצודת דוד

גשכנו ארץ לעולם הבא : וזמר בה כשירדו רשעים לגיהנם : (ח) למען תלך מוסב למעלי לומר הכתי תשמור עלך
 יסמו יודחו :

שוכנים בלחם עד עולם וזמרו בה צנת ונרשו ממנה והרשעים אז המה וטארו בה : (ד) בני אומר במקום ה' אתה ישראל הכתיב
 כי כבן לחם בני מזכיר תורת אל תשבת : (ה) שנות חיים ר"ל שנות השקט ושלי יוספו לך חסד וחסד יוספו לך כי הם
 ילמדו עלך זכות : (ו) אל יעזובו לא תביע נעזב מהם כי אחוז בהם : קשרם ר"ל בכל עת תהא מודר בה וחושב בעניים :

מק"ש כו' : וה"ה דפטור מכל שאר המצות
 אלא דתנא אלו ששן שמורות שיש בהן
 קבלת עול מלכות שמים וכדאמרינן בגמרא הרוצה
 לקבל עול כו' מניח תפילין וקורא ק"ש ומתפלל
 (ה"ר"י) : (ה) וא"ל
 דאכתי ג"ס הוא דיש לו
 ג"כ דין העוסק במצוה
 ש"ש בה טרדא דפטור .
 דיש לחלק בין תנחומים
 שיש לו פסק לנחם
 ומש"כ הלויש שאין לו
 עסק רק שהולך ולא מקרי
 טרדא . תוי"ט . (א)
 ובגמרא חז"ל פסוק ה'
 וטעמא דפסוק ראשון
 מיקרי פרק כמ"ש כמ"ג
 לעיל : לא . דתנחומי
 אכלים מדאורייתא דככלל
 ג"ס הוא שהוא מן החורה
 כדאמרינן והודעת להם
 הדרך (שמות י"ח) זו
 ג"ס והענין כו' . (ה"ר"י) .
 ועבדים כמ"ג חגיגה
 ד"ד גמרינן לה לה
 ופירש רש"י באשה כתיב
 וכחז לה . ובשפ"א כתיב
 שפטה לא יתן לה : (ג)
 וטעמא דתפילין אחקש
 בפרשה ראשונה לת"ת
 דכתי' וסננתם וקשרתם וכן
 בשנים והיו לטוטפות
 ולמדחטאולו למזוז' הפסוק
 דייסהם בשניה כתיב . קרושין דל"ד . (ד) דכתיב
 למען ירבו יעייכם גברי כתיב חיי נשי לא כתיב חיי
 גמ' סם : מברך כולומר מהרהר לאחריו ה"י :
 מברך

כלי אמצעי דחסד דמלכות דיצירה אלף למד אלף למד
 מי שמתו מוטל לפניו פטור
 מקריא שמע ס"א ל"ג (ומזהתפלה)
 ומן התפילין . נושאי המטה
 וחלופיהון וחלופי חלופיהן את שלפני
 המטה ואת שלאחר המטה את
 שלמט' צורך בהן פטורין . ואת שאין
 למטה צורך בהן חייבים . אלו ואלו
 פטורין מן התפלה . (ב) קברו את
 המת וחזרו . אם יכולי להתחיל
 ולגמ' עד שלא יגיעו לשורה יתחילו
 ואם לאו לא יתחילו . העומדי בשורה
 הפנימים פטורים והחיצונים חייבין :
 (ג) נשי ועבדי וקטנים פטורים
 מקריאת שמע ומן התפילין וחייבין
 בתפלה ובמוזזה ובברכת המזון .
 (ד) בעל קרי מהרהר בלבו ואינו
 מברך לא לפניו ולא לאחריו . ועל
 המזון מברך לאחריו ואינו מברך
 לפניו רבי יהודה אימי מברך לפניו
 ולאחריהם :

היה

שאינם רואים פני האכלים : (ג) נשים ועבדים
 פטורים מק"ש . אפי"פ שהוא מצוה עשה שה"ג
 וכל מצוה עשה שה"ג נשים פטורות סר"א לחייבין
 הואיל ואינם בה מלכות שמים קמ"ל : ותפילין .
 מצוה עשה שה"ג הם דלילה ושכח לאו זמן

תפילין נינהו וסר"א הואיל ואחקש תפילין למצוה נשים לחייבו קמ"ל : (א) קטנים . אפילו קטן
 שהגיע למינך לא הטילו על אביו לתכבו כק"ש לפי שאינו מצוי תמיד אצלו בעונת ק"ש : ולא
 בתפילין . משום דחסן קטן אינו יודע לשמור תפילין שלא יפסיד בהן : וחייבין בתפלה . דתפלה רחמי
 היא ומדרבנן היא ופסקיה אף לנשים ולמנך בה הקטנים : ובמוזזה . דמנה דהיימא הואיל ואחקש
 לתלמוד תורה כי היכי דנשים פטורות מנ"ס דכתיב ולמדתם אותם את בניכם ולא בנותיכם הכי כתיב
 נפטרו ממוזות אפי"פ שהיא מ"ע שלא הו"ג קמ"ל : (ד) בברכת המזון . מבעיא לן אי חייבות בברכי
 המזון מדאורייתא כיון דכתיב ואכלת ושבעת וברכם הו"א ליה מצוה עשה שלא הו"א גרמא או שמא אין
 חייבות מדאורייתא משום דכתיב על הארץ הטובה אשר נתן לך והאריך לא נמנה לקבוצת ולא אפשיטא :
 (ד) בעלי קרי . עורא סקן שלא יקרא בעל קרי בחורה בין שראה קרי לאצטו בין לרצונו עד שיטבול ולא
 מפני טומאה וטהרה שאין דברי חורה טומאה אלא כרי שלא יהיו תלמידי חכמים מצויין אצל
 שותיין כתרנגולים : מהרהר . ק"ש בלבו כשהגיע זמן המקרא : ואין מברך לפניו ולא אחריה . ואפילו
 בחרסור כיון דברכות לאו דאורייתא לא אצרכו רבנן . ועל המזון מברך לאחריו . דסיובא דאורייתא הוא :
 ואינו מברך לפניו . דלאו סיובא דאורייתא היא וכבר נפסקה ההנהגה דנטילה לטבילה ובעלי קריון
 חק לישראל ח"א

חית

קורין

קרוי ק"ס כדרכו ועסקו כחורה ומתפללין ומברכין כל הכרות ואין מעינן כדבר : (ה) לא יפסיק . חפלתו לגמרי : אלא יקצר . כל כרכה וברכה . (ה) ודקרות עד שלא תנקה חמה שהותיקין ומדקי' פל עלמסלגמור אותה עם

(ה) היה עומד בתפלה ונוכח שהוא בעל קרי לא יפסיק . אלא יקצרי' וירד לשבול . אם יכול לעלות ולהכנסת ולקרות עד שלא תנץ החמי' יעלה ויתכסה ויקרא ואם לאו יתכסה במי' ויקרא . אבל לא יתכסה . לא במים הרעים ולא במי המשרי' עד שיטיל לתוכן מים וכמה ירחיק מהם ומן הצוא' ארבע אמות : (ו) זב שראה קרוי . ונדה שפלטת שכתב זרע . והמשמשת שראתה נדה צריכין שבילי' . ורי' פוטר :

שלא הטיל לתוכן מים ומן הזואה : ארבע אמות . ודוקא כשהוא לנדרים או לאחריו אבל לפניו מרחיק כמלא עיניו . (ו) זב שראה קרי אפי' טעמא טומאת טבעה משום זיבה ואין טבילה זו מותרת

אפי' לרין טבילה לרברי תורה נתקנה צורח משום קרי וכן נדה אם נאח להחלל ופילתת ש"ן הרי היא ככנול קרי וש"ן ממנה האשה כפליטתו כל שלשה ימים לאחר תשמיש ולאח' מנאן כבר הסי' בגיפה ואין ראוי עוד להיות ולר כולר ממנו והכי פירושו נדה שפלטת עמה תשמיש טעמא חמול קודם שראתה . והמשמשת מטפה שראתה נדה אחר שטמא לריכה טבילה : ור' יהודה פוטר . אף בצנעתה שראתה נדה פוטר ר"י ואפי' דמעיקרא בת טבילה הוות ואיכא למימר דלא פקעה חובת טבילה מינה וכבר כתבנו לעיל דבעולם לטבילותה מנכ' שתימה תקנה שאין רוב הצבור יכולין לעמוד בה :

גמרא ברכות דף יח ע"א הלכה ה' כלה כלי החיצון דהוה דמלכות דבריאה א"ר

אמר רחבה אמר רב יהודה כל הרואה המת ואינו מלווה עובר משום לועג לרש חרף עושהו ואם הלווה מה שברו אמר רב אסי עליו הכתוב אומר מלווה ה' חונן דל ומכברו חונן אביון . רבי חי'א ורבי יונתן הוו שקלי ואולי בבית הקברות הוו קשרדיא תכלתיה דרבי יונתן אמר ליה רבי חי'א דלייה כדי שלא יאמרו למחר באין אצלנו ועבשו מחרפין אותנו אמר ליה ומי ידעי כולי האי והא כתיב והמת' אינם יודעים מאומה אמר ליה אם קרית לא שנית ואם שנית לא שלשת ואם שלשת לא פירשו לך כי החיים יודעים שימותו אלו צדיקי' שבמיתתן נקראו חיים שנאמר ובניהו בן יהוירע בן איש חרב פעלים מקבציאל הוא הבה את שני אריאל מואב והוא ירד והכה את הארי בתוך הבור ביום השלג : בן איש חי אשו כולי עלמא רש"י

מרוח ה' חונן ל' קרי ביה מלי' את המקום מי שחונן את הרל ואין לך דל מן המת והמלי' אותו כאלו מלוג המקום : דלי' . הגניס : לא שנית . לא חזית

מלין פנים שנית כרי שהתנוק ב' : אלו לדיקים ומלי' יודעים קיימותו קנינים אל לבם יום המית' ומשכיס דייס' מן העבירי' וברשעים אינם יודעים מאומ' עושים עמלן כליס' יודעים וחוטאים

בני מתי ניהו אלא בן איש חי שאפי' במיתתו קרוי חי רב פעלים מקבציאל שרבה וקבץ פעלים לתורה והוא הכה את שני אריאל מואב שלא הניח כמותו לא במקדש ראשון ולא במקדש שני והוא ירד והכה את הארי בתוך הבור ביום השלג איכא דאמרי' דתבר גזיזא דברדא ונתת ושביל ואיכא דאמרי' דתני ספרי' דבי רב ביום' דסתוא . רש"י

וחוטאים : והוא הכה . השפיל את השנים על זרות משני שכלאו דוד דלמי מרות המואבי' : גזיזא דברד' . חמיות של מקדשים שלא ה' בהם כמותו : אריאל . ז' בית המקדש צדק וסקרן והיינו ביום השלג : ונתת ושביל . לקרוי כדי שגלי' הוי אריאל אריאל קרית חנה דוד : מואב . על שם לפסוק בנבוי' : ספרא דבי רב . תורת כהנים :

זוהר לך דף ע"ב ח"ת דאצילות יוד הא ואו הא

לך לך מלר'ך וגו' ר' אחא פתח ואמר שמעו אלי אצירי לב הרחוקים מלר'ך שמעו אלי אצירי לב כמה תקיפין לבייטו דחייבי' דחמאן שבילי' ואורח דאוריית' ולא מסתכלין בהו ולבייטו תקיפין דלא מהדרין בתוכם' לגבי מאריסון ואקרונ אצירי לב . הרחוקים מלר'ך דמתרחקן מאוריית' . רבי חזקיה אמר דמתרחקן מנקבי' וזאינון רחיקין מנייה ונבין קך אקרונ אצירי לב . הרחוקים מלר'ך דלא בעלן לקרבי לגבי קבי' בנין קך ארונ רחוקים מלר'ך כיון דארונ רחוקים מלר'ך רחוקים ארונן משלום דלית לון שלום . דכתיב אין שלום אמר ה' לרשעים . מ"ט בנין דארונ רחוקים מלר'ך . ת"ח אברהם צדי לקרבה לקבי' והתקרב הסי' אהבת דק ותיש רשע בנין דלשב דק ושגא רשע אהתקרב ללר'ך ועל דא כתיב אברהם אוהבי מ"ט אוהבי בנין דכתיב אהבת דק רחיומות' דקב"ה דרמיס ליה אברהם מכל בני דריס דהוו אצירי לב וארונ רחוקים מלר'ך כמה דאתמר . ר' יוסי פתח מה ידירות משכנותיך ה' לנאות כמה אית לון לבני נשא לאסתכלי' בפולחני דקב"ה דהא כל בני נשא לא ידעי ולא מסתכלי על מה קאים עלמי' וארונן על מה קיימין דכד ברא קב"ה עלמי' עביר שמיא מאש וממים מתערבים כחד' ולא הוי גלדי ולכתר אנלידו וקיימו ברוח' עלאה ומתמן שתיל עלמי' לקיימי' על סמכין וארונן סמכין לא קיימין אלא בהסוי' רוחא ובשעתי' דהאי רוח' אסתלק כלסו מרפסין וזעין ועלמי' ארתת הסי' המרגיז' ארן ממקומה ועמודיה יתפלגון . וכלא קאים על אוריית' וכד ישראל משתלתי באוריית' משקיים עלמי' וארונן קיימין וסמכין קיימין בתרייהו כקיומי' שלים . ת"ח בשעתי' דאתער פלגות לילי' וקב"ה עאל לגנתי דעדן אלתשעטי' עם לדיקי' כלסו אלנין דכננתי דעדן נזמרן ומשכחן קנייה דכתיב אז ירכנו עמי היער מלפני ה' :

הלכה פסוקה יוסף דר' מוסר

על כ"ד דברים מנדין את האדם ואלו הן : א' השבות את החכם אפילו לאחר מותו . ב' השבות שלוח צדי' ג' הקורא לחבירו עבד : ד' המולול לדבר א' מדברי סופרים ואציל מדברי תורה . ה' מי ששלחו לו ביד וקבעו לו זמן ולא בא . ו' מי שלא קבל עליו את הדין מנדין אותו עד שיתן . ז' מי שיש ברשותו דבר המוקד מנדין אותו עד שיפטר הנזק . ח' המוכר קרקע שלו לעכו"ם מנדין אותו עד שיקבל עליו כל אונס שיבא מהעכו"ם לישראל חבירו בעל המצוי' המעיד על ישראל בערכאות של עכו"ם והמוציא ממנו סמון בעדותו שלא דיין מנדין

פסוק חסידים סי' ל' יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות כל המספר לשון רשע כאלו כפר בעיקר דכתיב בתרי' אשר אמרו ללשוננו נבצר שפתיו אחת מי ארון לנו כל רחל' כמה כחו של לשון הרע שאין לו שיפור ולנמד ממרגלים ומה המולול שיר על שאין שומעים ורחאים ומקפידים כבזונם כך המולול שם רע על חבירו הנולד כלל וזמות על אחת כמה וכמי' מה יתן לך לשון רמי' אחר הקב"ה ללשון מה אשכ' לך כל איבריו של אדם מכוון ואחי' מנפסים ולא עוד אלא שתקנתו לך שמי חומות אחד של פס וחדד של צמר של פס השנים ועל צמר השפתי' כירוב דברים לא יחדל פסע לנולס

ידי' חס בתשוק' ולא ידבר כלל חלף כדברי חכמים או
 כדברים הלכתיים לו לזרך גופו אמרו עליו על רב תלמידו של
 רבינו הק' שלל שח' בעלי' כל ימיו כל העה שחת חולין
 עובר בעשי' שנאמר ודברת עם ולא כדברים אחרים ולאו
 הבה מכלל עשה עשה וי"א בלאו ועשי' שגלי' כל הדברים
 יגעים לא יוכל אדם לדבר ולפילו בלרכי גופו לא ירבי דברים
 כ"א מעט מה שצריך לו בהכרח גופו וכן כדברי תורה יהו
 דבריו של חס מעטים וענייניהם מרובים וכן אמרו חכמים
 לעולם יש' חס לתלמידיו דרך קלר' אבל חס דבריו מרובים
 וענייניהם מעטים זה ענין סכלות שנאמר וקול כסיל ברוב
 דברים' סיג לחכמי' שתיק' לפיכך חל' ימסר חס להסביל ולא
 ירבי לדבר וגם ינמד כעוב' ונתת בלא לעק' בלא אריות שדברי
 חכמים נכחת נשמעים :

אותו עד שישלם י' מכה בהן שאינו מפרש המתנות
 ונתנם לבקן אחר מנדון אותו עד שיתן י'א המחלל י'א
 ב' של גלוית אעפ"י שהוא מנהג י"ב הקושה מלאכה
 בע"מ אחר הצות: י"ג המוכיר שם שמים לפסלה או לשבועה
 כדברי המאי' י"ד המביא את הרבים לידו אכילת קדשים
 בחוץ י"ה המביא רבים לידו חילול השם י"ו המחשב
 שנים וקובע הדשים בח"ל י"ז המכשיל העוור: י"ח המעכב
 את הרבים מלעשות מצוה י"ט מכה שיצתה מרישה
 מתחת ידו י' מכה שלא הראה בדוקה סביבו לחכם
 כ"א המקשה עצמו לדעת יכ"ב המגיש את אשתו ועשו בינו
 ובינה שוחפות או משה ומתן המביאין להוקק זה לזה כשיבאו
 לב"ד מנדון אותם י"ג חכם ששמועתו רעה י"ד המנדה
 לפי שאינו חייב נדויו (הנה ואציל לענין נדויו עדות
 וראיה ברורה אלא אומר הדעת באמתות הדברים שהתבוע
 נאמן אם הדעת נתון שאמת הדבר :

קד יום ב תורה

להמשיך מנ"ח דז"ח יהוה נפש י' יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה חס ימדה ד דמלוי
 יוד אל שם ב"ן שנעשים בניקוד מולם :

א וירא יהוה אברהם ויאמר לו רעך אתן את הארץ הזאת
 ויבן שם מזבח ליהוה הגדלה אליו : א ואתגלתי יי
 לאברהם ויאמר לבניו אתן ית ארעה הדא ובנא תמן מדבחה
 קדם יי דאתגלתי ליה : ב ויעתק משם ההרה מקדם לבית אל ויש
 אהלה בית אל מים והעי מקדם ויבן שם מזבח ליהוה ויקרא
 בשם יהוה : ג ואסתלק מתמן לטורא ממדנה לבית אל ופרסיה
 למשכניה בית אל ממערבא ועי ממדינהא ובנא תמן מדבחה
 קדם יי וצלי בשמא דיי : ד ויסע אברהם הרון ונסוע הנגבה :
 ה ונטר אברהם אזיר ונטיר דרומא : ו ויהי רעב בארץ וירד
 אברהם מצרימה לגור שם בייכבד הרעב בארץ : ז והוה כפנא
 בארעה ונחת אברהם למצרים לאתותבא תמן ארי תקיף כפנא
 בארעה :

נביאים ישעיה

להמשיך מנ"ח דז"ח צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמי' דלח אדני נשמה
 דאור יהוה חס ימדה דלח יהוה חס ימדי' דאור אל שם ב"ן שנעשים :

א מי העיר ממזרח צדק יקראו רגליו יתן לפניו גוים ומלכים
 ירד יתן בעפר חרבו בקיש נדה קשתו : מן אייתי ביגראי

מצודת דוד

(ה) מי העיר ממזרח חס' אכרסה שחי' נמזרה מי העירו ולקח חס' עשי' ויקראו לרגלו כלל אשר הלך י'א
 ללכת משם ולמחם באלילי חרץ מולדמוולדק ויקראו לרגלו :

ממדינהא אברהם בחיר צדיקיא בקשוט קרביה לאתריה מסר
 קדמוהי עממין ומלכין תקיפין תבר רמא בעפרא קטילין קדם
 חרביה בקשא רדפינון קדם קשתיה : ב וירדפם יעבר שרדם
 ארה ברנליו לא יבוא : רדפינון עדא שלם חירת אורה
 בריגרוהי לא עתת : ג מיפער ועשה קרא הדורות מראש אני
 יהוה ראשון ואת אחרנים אני הוא : מן אמר אלין קיים אמר
 ועביד יסדר דריא מלקדמין אנא יי ברית עלמא מבראשית אף
 עקמי ערמיא דילי אניון בר מני רית אלהא : דראו איים
 ויראו קצות הארץ יחרדו קרבו ויאתיין : חזו נגוותה וידחרון
 דבסיפי ארעה יזועין יתקרבו ויתיון :

רש"י מצודה דוד
 כלל מקום מדרג קף רגלו ה' קורא את הלק לעזוב
 האלני' מלהאמין בה' וכאומר ומי העירו הלא אכני ה'יתן
 לפניו גוים ר"ל ניו הוא הנותן לפניו גוים סס כדלעומד
 והמלכים אשר לחו:ומלכים ירד-שטעו במלכוס: יתן בעפר
 חרבו-חרבו נתן הרונים מרובים עפר החרץ וקשתו הרב'
 חללים קש דף: (ב) וירדפם ירדף' אחרים ועבר בשלום
 כי חס רדפם באורה שלא בל' נרגלו מעולם ולא ה'י
 רגיל באורה סהא: (ג) מי פעל-מי הוא שפעל ועש' את זאת
 כל הדורות הבאים ויקרא לכל דור לעמוד בעתה:לני ה'ראשון
 סהא ה' עסקו הקורא הדורות מראש קודם שיבין ר"ל שידע כל
 דלשון לכל הדורות שבערו ולמי הוא עם הדורות האחרונים אשר יהיו : (ד) ראו חיים יושבי האיים ראו סגס
 שעתו ללכדהם ופחדו גם השוכנים בקלות הארץ חרדו שנעמם הנס: קרבו ויאתיין קרבו ובאו לפני אכרסה לשאלו
 ממני מתנת חסם ולא בלא במלחמה כמי' ויאמר מק' סדום וכו' תן לי הנפש וכו' (בראשית י"ד) :

בתובים משרי א

להמשיך מנ"ח דז"ח שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונה נשמה
 דיסוד א אד אדני נפש אדני רוח אלה דלת נון יוד נשמה דמלכות י' דין ו' ו' יה חס
 ימדה דיסוד יהוה חס ימדה דמלכות אל שם ב"ן שנעשים

א ומצא יתן ושכר טוב בעיני אלהים ואדם : ותשפח חסדא
 ושכרא וטיבותא קדם אלהא וקדם בני אנשא : ב במח
 אר-יהוה בכר-בך ואר-בינתך אל תשען : סביר בארעהא מן
 כרה רבך ועל ביונתא דך בך לא תסתמך : ג בכר-דרבך
 דעהו והוא יישר ארחתך : בכר אורחתך רעיין והוא תריין

מצודת דוד

(ב) ומלא חן וכו' מתלא חן וחס' ידוע למשכיל בשכל
 טוב בעיני וכו' : (ג) אל תשען אל תחשוב בודאי אלונה
 הכולל ועטס סדרי כני' כי הכל ביד ה' ולא ביד בית
 אדם : (ד) בכל דרכיך כלל ענין דע חס' ר"ל תן ודחך לחשוב ולעשות מעשך לעמן יבוא כדבר מועלה לקיים
 דבר ה' ולא הוא יולכך באורה מישור ותלנים סס : אל חסי חסס בעיניך : להקל כדבר הכאשר נמשות גדר ושימור בחושך
 שאין חסס במוסר לריך גדר - אלף ירא את ה' פן עם כל הנמחק תבשל וסור מרע הרהק מלך ועשה גדר :

שְׁבִיבָה : ד אֲרִיתְהִי חָכֵם בְּעֵינֶיךָ יֵרָא אֶת־יְהוָה וְסוּר מֵרַע :
לֹא תִהְיֶה חָכֵם בְּאֶפְסֵי דַחִיל מִן אֶרְהָא וְסִטָּא מִן בִּישְׁתָּא :

ברשנה

משנה שבת פרק ג

עיקר תוי"ט

פרק ג כירה מקום עשוי בלחץ כדי שפיקח
שמי קדרות והאש עוברת תחת
שבוכין מן הסרה : (א) בגבבא . מים דקיס כקס
מערב שבת להסתוותו סס
בשבת : בגפת . פסולת
של זיתים וטומטומין לאחר
סזולתו שמנן : לא
יתן מע"ש . כדי להסתוות
סס בשבת : (ב) עד
שיגרוף . הגבלים ויוציאם
מן הכירה : או עד
שיתן את האפר . ע"ג
גחלים נכסותם ולננס
וטעמא גזירה שמא יסחה
בגחלים בשבת כדי למטר
בשולו ורוקא נחשביל סנא
בשכ כל לרכו או אפילו
בשיל כל לרכו ומלממק
ויפה לו הוא דגורין שמא
יתסה (ג) אבל תבשיל
שלא בשיל כלל או שבשיל
כל לרכו ומלממק ורע לו
ותר להסתוותו על גבי

כִּירָה שֶׁהִסְקוּהָ בַקֶּשׁ וּבִגְבִבָּא
נֹתְנִים עֲלֶיהָ תְּבִשִׁיל .
בִּגְבַת וּבַעֲצֵי לֹא יִתֵּן עַד שִׁיגְרוּף או
עַד שִׁיתֵּן אֶת הָאֵפֶר . ב"ש אוֹמְרִים
חֲמִין אֲבָל לֹא תְּבִשִׁיל . וּבֵית הַלֵּל
אוֹמְרִים חֲמִין וְתְּבִשִׁיל . בֵּית שְׁמַאי
אוֹמְרִים נוֹטְלִין אֲבָל לֹא מַחֲזִירִין .
וּבֵה"א אַף מַחֲזִירִין : (ב) תִּנּוּר
שֶׁהִסְקוּהוּ בַקֶּשׁ וּבִגְבִבָּא . לֹא יִתֵּן
בֵּין מַתּוּכוֹ בֵּין מַעַל גְּבוּי . כּוּפָח
שֶׁהִסְקוּהוּ בַקֶּשׁ וּבִגְבִבָּא הֵרִי הוּא
כְּכִירִים . בִּגְבַת וּבַעֲצִים הֵרִי הוּא
כְּתִנּוּר : (ג) אֵין נֹתְנִין בִּיעֵזָה בַצֵּד

המיוחד
דעתא מניה . וכי ללא כמב"ד לא שייך להחזווי
שחם יתסה בגחלים יתרוך אותו כיון שמונע על
אש בלא הפסק קדרה . פוסקים : (ד) לפרושי
דמיירי בשיהוי ולא בהטמנה הוליל דהוי כמשהא
לכתסילה בשבת . תוי"ט : רא יתן . ונו"ק לא
מעלה ולא מוריד והלך כל דשרי ככירי דא"ב
וא"ק כגון תבשיל שלא בשל כלל כו' כדלעיל אפי'
בתנור נמי שרי . והלך לא שייך נמי פלוגתא
דמחזירין דאף כ"ה לא אמרו דמחזירין אלא כגו"ק
ובתנור
על גבי כירה גרופה ושנתן את האפר . נאחר שנטלן אין מחזירין דמחזי כמבשל בשבת : ובה"א . בין
שמין בין תבשיל יכולין להחזיר לאחר שנטלן . ולא שרו כ"ה להחזיר אלא בעודן כירו שלא הניסין על גבי
דבר אחר אבל לאחר שהניסין בקרקע או על גב דבר אחר אסור להחזיר אפילו כ"ה דהוי כמטמין לכתסלה
בשבת (ד) : (ב) תנור . מתוך שר למעלה ורחב למטה נקטו חזמו לתוכו טפי מכירה ואפילו הסיקוה
בקס ובצבצא חייסין שמא יתסה דלעולם אינו מסיח דעתו ממנו : בין מעל גביו . לשמוך אלא דופו :
כופח . עשוי ככירה אלא שארכו כקצו ואין בו אלא מקום שפיקח קדרה אסא והאש עוברת תחתיה והכלו
רב מהכל הכירה שהכירה פתוחה מלמעלה שיפור שמי קרירות והכופח אין פתוחה אלא שיפור קדירה
אסא ופתוח מהכל התנור : (ג) אין נותנין . בשבת . ביעזב בצד המיוחד . קומקום של נחשת
משמממם

ובתנור לא מהני גוי"ק כלל הר"ן : (ה) אינו
ר"ל שטכסיו הוא על האש אלא אפי' אחר
שהורידוהו מן האש . ולא כל לומר רק שמן האש
הזוט ולא מן החמה : (ו) הא אינו דבוק לית
לן דה כשהפטר אינו
דבוק ור"ל שהוא חסות
כ"כ הרבה כשמו"ג גומא
ע"י הכירה דופני הגומא
יפלו לפי שאין הקרקע
קשה אבל כשהוא מעט
חסות וסביב קרקע קשה
שמסור הגומא קיימת
אסור דהא חורט כלל
שהוא כדחתן במ"ב פ"ב
חו' : אם בשבת . טעמא
דאסורא הוא משום דהוי
כמטמין כדבר המוסיק
הכל שהמים לונגים
שבגנור סס טמונים כחמין
שבאמה המוסיקים הכל
חו' : (ז) אין הפי' אש
נכנסו לתוכו המים
בשבת . דאפי' נכנס
מע"ס נמי אסורין כדין
הטמיל מע"ס אלא לפלוני
בין שבת וי"ט הוא
דחיי הכי . כ"ו :

המיוחד בשביל שחתגלגל . ולא
יפקיענה בסודרים . ורבי יוסי מתיר .
ולא ישמיינה בחול ובאבק דרכי'
בשביל שתצלה : (ד) מעשה שעשו
אנשי טבריא והביאו סילון של צונן
לתוך אמה של חמין . אמרו להן
חכמי' אם בשבת . כחמין שהוחמו
בשבת אסורין ברחיצה ובשתיה .
ואם ב"ש . כחמין שהוחמו ב"ש
אסורין ברחיצה ומותרין בשתיה .
מוליאר הגרוף שותין הימנו בשבת
אנמיכי אע"פ שנרופה אין שותין
ממנה : (ה) המיוחד שפינהו לא יתן
לתוכו צונן בשביל שיחמו אבל
נותן הוא (ס"א לתוכו או) לתוך הכוס
כדי להפשירן . האלפס והקדרה
שהעבירן מרותחין . לא יתן לתוכן
תבלין אבל נותן הוא לתוך הקערה .
או לתוך התמחוי . רבי יהודה אומר
לכל

דבוק ור"ל שהוא חסות
כ"כ הרבה כשמו"ג גומא
ע"י הכירה דופני הגומא
יפלו לפי שאין הקרקע
קשה אבל כשהוא מעט
חסות וסביב קרקע קשה
שמסור הגומא קיימת
אסור דהא חורט כלל
שהוא כדחתן במ"ב פ"ב
חו' : אם בשבת . טעמא
דאסורא הוא משום דהוי
כמטמין כדבר המוסיק
הכל שהמים לונגים
שבגנור סס טמונים כחמין
שבאמה המוסיקים הכל
חו' : (ז) אין הפי' אש
נכנסו לתוכו המים
בשבת . דאפי' נכנס
מע"ס נמי אסורין כדין
הטמיל מע"ס אלא לפלוני
בין שבת וי"ט הוא
דחיי הכי . כ"ו :

שנמשכו בלוחו לצור בשבת (ז) דינס כדן חמין שהוחמו בשבת שאסורים לרווך כהן אפילו אחר קטן
ואסורים אף בשתיה והמים שטוברין בו כ"ט דינס כדן חמין שהוחמו ב"ש שאסורים לרווך כהן כל הגוף
אבל מותר לרווך כהן רייו ורגליו ומותרים בשתיה והלכה כחכמים וחזרו כהן אשתי טבריה וסברו את
הסלון : מוליאר . פירוטו בש"ס מים מנפמים וגחלים מנחון והוא כלי שיש בו בית קבול קטן אלא
דופנו מנחון ממוכר לו ומחמים סס גחלים והמים נקבולו הגדול ואס גרפוסו מן הגחלים מבעוד היום
שותין מן המים שנקבולו הגדול בשבת ואע"פ שהוחמו קצת נחממם כלי לפי שאינו מוסיק הכל אלא משמר
ומקיים חוס שלהם שלא יטמנו : אנמיכי . הוא כלי נחושט שיש לו שמי שוליים ומשימין המים למעלה
והאש למטה בין שמי השולים ומחך שהאש למטה בין שמי השולים חזמו נשאר הכרה ואע"פ שגרף הגחלים
ממערב שבת המים מחמממים בו בשבת (ח) לפיכך אין שוחים מהם בשבת : (ה) המיוחד . קומקום של
כחשה שמשמין אותו על גב האש למסם המים שחזבו : שפינהו . מעל הכירה ויש בחוכו מים חמין :
לא יתן לתוכו . מים מועטים . כדי שיחממו מן המים החמים שנשארו בחוך המימם דהוא ליה
כמבשל בשבת : אבל נותן לתוכו . מים מרובים עד שיסובו הכל פשרין . או לתוך הכוס . ואע"פ
שהוא כלי שני דוקא להפשירן מותר אבל מועטים כדי שיחמו לא דסבירא ליה להאי סנא דכלי שני מבשל
ולקמן חייקן אבל נותן הוא לתוך הקערה דמשמע דכלי שני אינו מבשל והלכה דכלי שני אינו מבשל :
שהעבירין . מן האור מרוחמין בין השמשות : לא יתן לתוכן תבלין . משמחך דכלי ראשון כל זמן
שרוחם מבשל : אבל נותן הוא לתוך הקערה . דכלי שני אינו מבשל . תמחוי . כמין קערה גדולה
שמערה כל האילפס נחוכו ומסם מערה נקערום : לכל הוא נותן . אפילו לכלי ראשון :

ר"ך יום ב

עיקר תוי"ט

חזן מדבר שיש בו חומץ או ציר. הנוסף ממליח
 דגים שם מכשילן הסבלין ואין הלכה כר"י ודוקא
 סבלין הוא דאסור ליה ליתן בכלי ראשון אפילו
 לאחר שהעבירו מן האור אבל מלח אפילו בכלי
 ראשון לא בשלה אלא ע"ג האור בלבד לפיכך
 מותר לתת מלח אפילו בכלי ראשון לאחר שהעבירו
 מן האור: (1) אין נותנין. בשבת: כרי
 תחת הנר לקבל בו את השמן. ואם נתנו
 מבעוד יום מותר ואין ניאותרין ממנו
 לפי שאינו מן המוכן. משלשלין נר
 חדש אבל לא ישן. רבי שמעון אומר כל
 הנרות משלשלין חוץ מן הנר הדולק בשבת
 נותנין. כלי תחת הנר לקבל נצוצות. ולא
 יתן לתוכו מים מפני שהוא מכבה:

יפה להו וכדלעיל לענין חכשול. ואין זה כחן
 דתנין כל שנתחצמו כ"ל החימוס רע להן כדאי
 בגמרא דל"ח. ורש"י פי' משום מוסיקי הכל וכלו
 ואסור להטמין ככ"כ בה"ב. ולכ' הפי' קמ"ל
 הכל תרתי מדא דמוליא' מצד החימוס
 והאטיבי מוסיקי חוס ועוד דאי עבר
 וסיסה בהם אסור ועתי"ט והתו' מפ' דמוליא' שתיקכו
 שמונין המים חמין ביון לפי שהמים
 אינם כ"כ חמין כדמוליא' שיתבשל היין מן
 המים שמונין לתוכו אבל האטיבי אף על פי
 שגורפי אין שותין הימנה לפי שאטיבי
 יש בו הכל יות' ומתבשל היין מן המים
 בשבת מניגה וכן משמע בירושלמי. מותר.

להניחם שם רש"י. כלי ולא חייסין שמה
 לאסור שיפול לתוכו שמן מן הכר שיטלטלו
 לכלי מעט ומשעב מיהא דלכחחילה אסור לתתו
 שם מצד"י מהך חששא משום דבכל רגילין
 לטלטל כלי ואין כן דעת סת' והטור חו"ט.
 (ט) ל' רש"י מכבה צמם. וכי
 התו' דל"ך אלא כלי שיכול לבוא לידו כיצוי
 שיתחיל ליתן המים קודם כפילת הללוות
 וקודם גמר הנתינה ופלו ומכבה בידים או
 שיגביה הכלי עם המים כנגד הללוות ועי' בר"פ
 דלקמן ובמסו"ט:

גמרא שבת דף מא ע"א הלכה ה' בלה כלי החיצון
 דגבורה דמלכות דבריהא אכדמם רבי זירא
 הוה קא משתמיש מדרב יהודה דבעי למיסק
 לארעא דישראל דאמר רב יהודה כל העורה
 מבבל לא"י עובר בעשה שנאמר בבלה יובאו
 ושמה יהיו אמר איזיל ואשמע מיניה מלת'
 ואיתי ואיסק אול אשכחי דקאי בי באני
 וקאמר ליה לשמעיה הביאו לי נתר הביאו לי
 מסרק פתחו פומייכו ואפיקו הבלא ואשתי ממאי
 דבי באני אמר אלמלי לא באתי אלא לשמוע
 דבר זה די בשלמי הביאו נתר הביאו מסרק
 קא משמע לן דברים של חול מותר לאומרם
 כד"ה"ק פתחו פומייכו ואפיקו הבלא נמי
 כדשמואל רש"י

הביאו לי נתר. לחוף ראשי ואמר לן כשון סקודס:
 פתחו פומייכו. ויכנס הכל המרתן בחוכס וילא
 הכל הזעי: ולא הלך ארבע אמות. קודם שישן. מרקבת
 אינם מתעללת: ריח רע. ריח הפס: ריח זואמא. כל

דאמר שמואל הבלא מפיק הבלא אלא אשתי
 מיא דבי באני מאי מעלוותי דתני אכל ולא
 שתי אכילתו דם וזהו תחלת חולי מעיים
 אכל ולא ד' אמות אכילתו מרקבת וזהו
 תחילת ריח רע הנצרך לנקביו ואכל דומה
 לתנור שהסיקוהו על גבי אפרו וזהו תחלת
 ריח זואמא רחץ בחמין ולא שתי מהן דומה
 לתנור שהסיקוהו מבחוץ ולא הסיקוהו
 מבפנים רחץ בחמין ולא נשתטף בצונן
 דומה לברזל שהכניסוהו באור ולא הכניסוהו
 בצונן רחץ ולא סך דומה למים על גבי חבית:

גופו מזוהם בזיעת תמיד: ולא הסיקוהו מבפנים. שאינו מועיל לאפות בו כלום: ולא הכניסוהו בצונן. שמתחילת
 הברזל: על גבי חבית. שאינם נכנסים בחבית:

זוהר לך דף עה ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

זוהר לך דף עה ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא
 ארבע כהן דבר אליו ה'. א"ר אלעזר ת"ח דהא
 לא כתיב וילא ארבע כהן דבר אליו ה' אלא
 וילך כד"ה לך דהא יליאם בקדמית עבדו דכתיב
 וילאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כענן
 והסת' כתיב וילך ולא כתיב וילאו. כאשר
 דבר אליו ה' דאכטע ליה ככלהו הכתובות:
 וילך אתו לוט דאתחבר עמיה צנין למילף
 מעבודו ועס כל דא לא חולף כולי האי. אמר ר'
 אלעזר זכאין אינון דליקיי' דחולפי אורחוי
 דקצ"ה צנין למיהך כסו ולרחלי מניה
 מנההו יומא דדינא דזמין בר נש למיהב
 דינא וחושבני לקצ"ה פתח ואמר ביד כל אדם
 יחתום לדעת כל אנשי מעשהו האי קרא
 אוקמיה אכל ת"ח בההו יומא דאשלימו יומי
 דבר נש לאפקי מעלמא ההו יומא דגופי
 אתחבר ונפשא צעי לאתפרטי מניה
 כדין אחייב רשו לבר נש למחמי מה דלא
 סוס ליה רשו למחמי בזמני דגופי שלטא
 וקאים על ברזייה וכדין קיימי עליה תלת
 שליחן וחשבי יומיו וחוביו וכל מה דעבד
 בהאי עלמי והוא אודי על כלא כפומי'
 ולכתד הוא חתיים עליה בידה הדי' ביד
 כל אדם יחתום וכידה כלהו חתומין
 למידן ליה (בההו ד"ה בהאי) עלמי על קדמאי
 ועל בתראי על חתי ועל עתיקי לא אתגשי
 חד מנייהו הדי' לדעת כל אנשי מעשהו וכל
 אינון טובדין דעבד בהאי עלמי כגופי
 ורוחי הכי נמי יסיב חושבני כגופי ורוחי עד
 לא יפוק מעלמי. ת"ח כמה דחייבי אקשי
 קדל בהאי עלמי הכי נמי אפילו בשעת
 דבעי לנפקי מעלמי אקשי קדל צנין כך
 זכאה הוא בר נש דליף בהאי עלמי אורחוי
 דקצ"ה צנין למיהך כסו:

מוסר יוסף דהק מספר חסידים סי' מד
ארבע כיתות אינן מתקבלות פני שכיני
 כת שקרים כת שקרים וכולן הכפיש
 כת מספרי לשון הרע כת ליליטס וכולן
 מפורשים בכתובים. כת שקרים דובר
 שקרים לא יכון לנגד עיני וגם במלחמות
 אחזב כשנא ושלל אל הנביאים אם ילא
 אליהם בא רוחו של נבות לפני ה' ויאמר
 אלא וסייתי רוח שקר פני כל בניאוו
 ויאמר לא ודרשו חכמים לא ממחילתי חכמים
 כי לא לפניו חק יבא. מספרי ליהר שנאמר
 כי לא אל חסד רעע אתם לא וגורד רע. לא
 יגור אתך רע לא יכנס צמתיתך. ליליטס
 לא יתלצו הללוים לנגד עיניך בני אדם ליליטס
 מערבבין את העולם. לשון הרע מספר
 כגונות של חבירו אפילו דבר אמת וגם משל
 הדיוע הוא. מי שהוליא

(א) מ"ע ליתן צדקה כפי השנת יד וכמה פעמים נצטוינו
 בה בצדקה עשה ויש לא תעשה בטעלים עיניו מסנו
 שנאמר לא תאסוף את לבבך ולא תקפון את ירך וכל המעלי'
 עיניו מסנו נקרא בליעל ובאלו עיניו וסאוד יש לזוהר בה
 כי אשתי שיבא לודי ששיכות דמים שימות העני המבקש
 אם לא יתן מיד כעובדא דגיהום איש גם זו: (ב) לעולם
 אין אדם מעני מן הצדקה ולא דבר רע ולא הויק מתגלגל
 על ידה שנאמר והיה מעשה הצדקה שלום: (ג) כל
 הפרחה על העניים הקדוש ברוך הוא מרחם עליהם: (ד)
 הצדקה דוחה את הנזירות הקשות וביעב תציל טפות כסו
 שארע לגרמים:

ש"ר על חבירו או חרפו בחרפות שלא היה חשוד בה ולא לתקן את אשר עומו ואין יכול להחזיר חרפת חבירו וחסר סכרי בה מעולם וזה גילגלו אין עונו מתכפר מפני שאינו יכול שחמר שלמה פן יחסר שונע :

לך יום ג תורה

לסמך מנ"ס דז"ס יהוה נפשי יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה מיה יסידה ה ומלוי הה אל שם ב"ן שבעשים בניקוד מולם :

א ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה ויאמר אל שרבי אשתו הגהי נא ידעתי כי אשה יפת מראה את : והוה כד קריב למיער למצרים ואמר לשרי אתתיה הא בען ידענא ארי אתתא שפירת חיזו את : ב והיה פיראני אתך המצרים ואמרו אשתו זאת ודרגנו אתי ואתך יהי : ויהי כד יחזון יתך מצראי ויימרון אתתיה דא ויקטרון יתי ויתך ימימון : ג אמרי נא אחתי את למען ישב לי בעבורה והיתה נפשי בנלקה : אמרי בען אחתי את בדיר דיוטיב לי בדיקך ותתקיים נפשי בפתחמיכי : ד ויהי ככוא אברם מצרימה ויראו המצרים אתהאשה כי יפה הוא מאד : והוה כד עאר אברם למצרים וחזו מצראי ית אתתא ארי שפירא היא לחדא : ה ויראו אתה שרי פרעה ויהללו אתה אר פרעה ותסתהאשה בית פרעה : ו החזו יתה רכרבי פרעה ושפחו יתה לפרעה ואדברת אתתא רבית פרעה :

נביאים ישעיה סי' נג

לסמך מנ"ס דז"ס צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלנח אדני נשמה דסוד יהוה מיה יסידה דלנח יהוה מיה יסידה דסוד אל שם ב"ן שבעשים :

א איש אתרעהו ועזרו וקאחיו ואמר חזק גבר ית חבריה יסעדון וקאחיה יימר תקיף : ב ויחזק חרש את צרה מחליק פטיש את הולם פעם אמר לדבק טוב הוא ויחזקהו במסמרים לא ימוט : ג הלא יבדתון בעובדיהו דמתקיף נגרא עם קנאה

רש"י ילמד חזק למלחמה אולי יעמדו להם אלהים : ויחזק חרש : (ה) איש את רעבו ועזרו ועמ"ל חף שראו פלחי האל נפד הפסל : את לורף המרקב כובס : ומחליק בחורוס מ"מ עזרו זה לזה בעשות הפסילים : לאחיו כ"ל אמר לאחיו חזק בעשיית הפסל וכפול הדבר נמש : (ג) ויחזק חרש חרש העלים העושה הפסל חזק בדבריו את הלורף להיות זרו במלכות לפני עמי הזב אשר ילפנו : מחליק פעיש הממה בפעיש קטן להחליק את העטין היה מורו את המכה על העטין בחווק רב בחלחלת הרדוד למען יחזיל הוא מעשהו :

מחי בפטישא עם דמטפח בקורנסא זמנא אמר עד דבקא תקין הוא ומתקיף ליה במסמרינדלא יצמרי : ואתה ישראל עבדי יעקב אשר בחרתיך זרע אברהם אהבי : ואת ישראל עבדי יעקב דאתרעיתי כד זרעיה דאברהם רחמי : ד אשר החזקתיך מקצות הארץ ומאציקיה קראתיך ואמר לך עבדי אתה בחרתיך וראמאתיה : דקריתך מזרעית ארעא וממלכותא בחרתיך ואמרית לך עבדי את אתרעיתי כד ורא ארחקנך : ה אר תירא כיעמך אני ארית שתע פני אני ארהיך אמצתיך אהי עזרתיך אף תמכתיך בימין צדקי : לא תדחל ארי בסעךך מימרי לא תתבר ארי אנא אלהך אתקיפינך אף אסעדינך אף אחרניך בימין קושמי :

מצודת דוד כחשר ילדק העטין על הפסל ישמה וילמד הכס עוב סוד וקר יפס לו ויחזקו ויחזקו הלפני ע"י מסמרים למען לא יחסר מעל הפסל : (ג) ואתה אלכל אתה ישראל חזק כעוהס כי עבדי אתה אשר בחרתי כד לי לעם לפי שאתה זרע אברהם אשר אהבני ופירש מע"ז : (ד) אשר החזקתיך עבר במקום עתיד כדוד הנבואות ר"ל לחזק כד להוליק מנגלות מקלות הארץ ומאלילי : מנדולי הארץ ומלכי קראתיך שחלח מרעותם ולא יסי בהם כה לעור אומר עזבתיך כי אני אלהיך כמלך : חלחתיך עזבים ונמוס : חף עזבתיך בימים הקדמונים : חף תמכתיך בסימון דקי : ר"ל לא נגמול כ"ל בלוק :

בתובים ששלי ג לסמך מוסד ומלכות דז"ס שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאדרונהי נשמה דיסוד א אד אדני אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יף הוה וף הוה מיה יסידה דיסוד יהוה מיה יסידה דמלכות אל שם ב"ן שבעשים :

א רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיה : א אסיותא תהי רכונשרך ודוהנא לגרמיה : ב כבד את יהוה מהונך ומראשית ברתבו אתה : ג יקר לארתיך מן ממונך ומריש בדהון עזלתך : ד וימלאו אסמיה שבע ותירוש יקביה יפרצו : ו ומתמדיין אוצרה שבענא ומעצרתך חמרא נשפען : ד מוסר יהוה בני אריתמאם ואריתקוץ בתוכחתו : ד ברי מרדווא

מצודת דוד רפאות : ר"ל הלא הגדר לא יקח כי עוד ויעיל ומסי רפאות וכו' ר"ל יחזק אומר בקיום סגול : (ג) מסוק : רפאות חסיה סחורה לשריך לעבודת : ושקוי הוא המות מרלשית : אלו תרומות ומשפחות אסמך : כאלוהיך חל לספרים ממנו לדק : ומרלשית : לתת תרומות ומעשרות : (ס) וימלאו : ר"ל לא מחסר כלום בעבור זה כי הברכה שולח בהם ועוד מוסר : ומרשין שין אשר ניקבים יתברו

לך יום ג

עיקר תוי"ש

זמן הלכה : (ו) נכרית . שאיני קרוב' לא לזו וללחן כי סכא . הלך חזק למקצתיהו למאמר ולא לזו : נכרית חולצת ולא מתיבמת . ס"ה לרשות אחות דהיינו גמורי אבל בר"פ דקורס אפי"ג דלא עשה כה מאמר ומת . נכרית מסלך שיפס' מאמר כבר נפלו שתיקן ולא חזין לכולהו הלכה יבומי לא מתיבמת דסו' לה לרש אחות אשה מילי דיבמה דהא לא מני ליבומי הלך למקצת' למאמר נמי לא חזיא למאמר נמי לא חזיא שדמ' את אחות' דהיינו גמורה ומס'ה תן הסס כש"ל וקיימו דוקי דריעבי' אבל לכתחילה לא מני סד לעשות מאמר ודמסה אחות' והלה יבניסיה . משום דלא חזיא לכולהו לא חזיא למקצת' כמפורס בגמ' . זו היא כו' . למצוטי הק דרבי יהושע דבבב"ז פ"ג דקאמר נמי אוי לו כו' אלא אי כרי"ב אי כרי"ג דפליגי הסס : גמ' : אוי לו כו' כגומר רחוי לו להטער סהפסוד אשתו בלא פשיעמו ומס'ה בסאר רוכבי כפ"ד וכפ"ד דתיני נמי תלא אשתו כו' לא קמי אוי לו משו' דבמהו חזיה דאפסו' אכפסיה דפגע סהכניס עלמו בספק . חו' : הראשונה . לפי' רש"י . הראשונה . לנשואין רש"י . והתו' גרסי סהנייה : (ו) גמורא ותמיה סהו' דהא כבר תני לאפוקי מנשה יתיר' סהו דייקיק

ואשת אחיו בחליצה זו היא שאמרו אוי לו על אשתו ואוי לו על אשת אחיו : (ו) שלשה אחין שנים מהם נשואינשתי אחיו ואחד נשוי נכרית מת אחד מבעלי אחיות וכנס נשוי נכרית את אשתו ומת הראשונה יוצאה משום אחות אשה ושניה משום צרתה . עשה בה מאמר ומת נכרית חולצת ולא מתיבמת ג' אחים ב' מהם נשואי שתי אחיות ואחד נשוי נכרי . מת הנשוי נכרי וכנס אחד מבעלי אחיו את אשתו ומת הראשונה יוצאה משום אחות אשה ושניה משום צרתה . עשה בה מאמר ומת נכרית חולצת ולא מתיבמת : (ז) ג' אחין ב' מהם נשואי שתי אחיות ואחד נשוי נכרית מת אחד מבעלי אחיות וכנס נשוי נכרית את אשתו ומתה שר שני ואח"כ מת נשוי נכרית . הרי זו אסורי עליו עו למית הואיל ונאסרה עליו שעה אחת . שלשה אחים שנים מהן נשואין שתי אחיות ואחד נשוי נכרית . גירשא' מבעלי אחיות את אשתו . ומת נשוי נכרית וכנסה המגרש ומת זו היא שאמרו

מתניחין כפסטי דמשמע דוקא עשה כה מאמר : (ז) ומהו"ע למד כן טי' לפי שאני מסופק אם אסורה משום ערוה ותהיה לרשה פטורה מן הסלי' כו' . או אסורה עליו מדרבנן כו' והיא כמו שנייה ולרש שנייה או חולצת או מתיבמת ולפיכך תחלוך להמיר חו"ט . ובחבורו חזר בו ופסק בפשיטות דהיא ולרשה פטור' מן הסלי' כו' והו' מבואר בגמ' דכל יבמה שאינו קורא בה בשעת נפילה כו' הרי היא כאלת אם שיש לה בניס . וכ"כ כל הפוסקים להלכי מרווחת ס"ס : גירש כו' ומת . וק' דברים פ"א תן וכולן שגירשו מותרין ואלו הכא טעמא שגירס ואס"כ מת נשוי נכרית אבל מת ואס"כ גירס לא הותרה לפי שקורס שגירסה היתה זקוקה לב' אחין נשואין ב' אפיות וה"ל לרש אחות אשה בזיקה והלך אסורה עליו עולמית . ותי' הרי"ף דהתם בני ערוה כיון דגרסה תקמי דנפלי לה קמי יבס מהני כה גירושין דכי נפלה לרש קמי יבס בהתיירא נפלה קמיה אבל הכא בני נכרית כיון דבשעת נפיל' באיסור זיקה נפלה קמיה לא מהני כה גירושין ולא מידי וכתבו סהסופות וא"כ והאיך כנסה המגרש והא' הו"ל לרש אחות אשה בזיקה וי"ל דלא תשיב לרש אחות אשה בזיקה אלא כשמת אחיו ונפלו שתיקן לפניו אבל כשחי לא . ומתו"ט שבי' דעת הפוסקים אי צינין כנסה דוק'

לך יום ג

עיקר תוי"ש

או אפי' לא כנסה : (ה) למאי דפי' הר"ב (ח) וכלין . ט"ו פירוט סהיו כמ"ד פ"א דכ"מ דר' אמות בר"ר (ועז"ר כהס לחזיו קרוטי ספק או גירוש ספק דסו דפיאה מי"ג כה"ב) לא חזינו סה דקאמר הכא . ספק לרש ערוה : חולצת . ולא מפסיד כלל בר"ר לאו דוקי אלא כסומס' או כתיבי רה"ר כלום דרלמי לאו לרש ערו' סהו' : ספק קרוב חו' וקרי ליה רה"ר לפי שאיני רה"ר . הר"ן :

זהו כו' . למצוטי זמן דלוי' בקדושין כמבואר בגמרי ומספ' לר"י כתב ככתב ירו ואין עליו עדים אי מהני בקדושין או לא דכיון דאין לר"ד זמן מה לנו אם אין עליו עדים חו' : גירושין כו' . הני גיטין פסלים סס ואס נשאת סולד כסר כסר כדסתן כמ"ד פ"ט דיבטין סהיו טעמ' דחול' לרש כיון דביט' סהו דלס נשאת סולד כסר ולא מתיבמת כיון דלאו ביטא מעלי' סהו הלך אי שרית ליה אמרי אינסי לרש ערוה מתיבמת . וספק גירושין דקמי לאו דוקי דהא ודאי כסר מדא' ופסול ודאי מדרבנן לוי' . וסו דגירושין לאו דוקי דלא חזי למצוטי מידי דכל שיש בקדושין יש בגירושין אלא אנכ קידושין נקטיה גמ' : גשואין . ס"מ למקצת ולי' מופנה חו' : (ט) דתנן כתי"ס פ"ד דלסת פוטרת כולן ואי שרית ליה לחלוך לבעלת זיקת ב' יבמין ויבס לאידך חיישינן דלמא כשתי יבמו' סבאות מביס אי חתי נמי לחלוך כריס' וסדר ליבומי סהו קאי עלה כלל יבמה כיון סלא כנה סוב לא יבמה גמרא' : החליפו . בגמ' מני סהולפו דלסת' סה דתנן שנתא מעצרות סן סה לא"ה סריין ואי כמזיד מי סריי' : (י) ל' רש"י כסקידס ראינן סה רסל סתלה נאסרה על סעמון משום אשת סהו וס"ל סיינו כה אשת . סור סעמון וקידס לזה מנז דלסרי ליה סהך קדושין ככולהו סאר אסות' משום אמות אשה . אסרי ליה נמי כאלת אסיו משום אסור' אשה וס"ג דלסור' עליה וקיימי' סיינו איסור כולל ופדיין סהל זו מותרת לראובן

שאמרו וכולן שמתו או נתגרשו צרותיהן מותרות : (ח) וכולן שהיו בהן קדושין או גירושין בספק הרי אלו צרות חולצות ולא מתיבמות . כיצד ספק קדושין זרק לה קדושין . ספק קרוב לו . ספק קרוב לה . זהו ספק קדושין ספק גירושין כתב בכתב ירו ואין עליו עדים . יש עליו עדים ואין בו זמן . יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד . זהו ספק גירושין : (ט) ג' אחין נשואין ג' נכריות . ומת אחד מהן ועשה בה השני מאמר ומת הרי אלו חולצות ולא מתיבמות שנאמי ומת אחד מהם יבמה יבא עליה שערת זיקת יבס א' ולא שעליה זיקת שני יבמין . ר"ש אומ' מיבס לאיו שירצה . וחולץ לשניה שני אחין נשואינשתי אחיות ומת אחד מהן ואח"כ מתה אשתו של שני הרי זו אסורה עליו עולמית : הואיל ונאסרה עליו שעה אחת : (י) ב' שקדשו ב' נשים ובשעת כניסתן לחופה . החליפו את של זה לזה ואת של זה לזה הרי אלו חייבים משום אשת איש . ואם היו אחין משום אשת אחותה ואם היו נדות משום נדה

משום אשת אח וכו' . אפי"ג דק"ל אין איסור סל על איסור אית ליה להאי תנא דבאיסור כולל ואיסור מוסף ואיסור כה אסח כי סכא : (י) איסור סל על איסור וסייב להכי' קרבן על מי סריי' : (י) ל' רש"י כסקידס ראינן סה רסל סתלה נאסרה על סעמון משום אשת סהו וס"ל סיינו כה אשת סהו וס"ג דלסור' עליה וקיימי' סיינו איסור כולל ופדיין סהל זו מותרת לראובן

כל איסור ואיסור : ומפרישין אותן . שלא לחזור
 לבעליהן שמה מעוברות הן והולדות ממזרים ובעיקר
 הנכחה בין זרע כשר לזרע פסול שלא יתלו
 הסוכרים בבעליהן : ואם היו כהנות . כמות כהנים
 (יא) נפסלו מתרומה .
 מלאכול בתרומת בית
 אביה אפי' אחר מיתת
 בעל' ואפי' ששאלו :
ומפרישין אותן ג' חדשים . שמה
מעוברות הן . ואם היו קטנות שאינן
ראויות לילד מהזרין אותן מיד :
ואם היו כהנות נפסלו מן התרומה :

לא מהני זנות דאונס לחוסרי' על בעלה אפי' נפסלי' מן התרומה' לאחר מיתת בעלה וכן ליטעא לכתן :

גמרא יבמות דף ל' ע"א הלכה ה' כלה כלי' החיצון דת"ת דמלכות דבריאה **השתפא**
אמר רב יהודי' אמר רב כל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילי' יבמי'
 יבא עליה הרי היא כאשת אח שיש לה בנים ואסור' . מאי קמ"ל
 תנינא הרי זו אסורה עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו שעה אחת . מהו
 דתימא הני מילי היכא דלא איחוי' לה בנפילי' ראשוני' אכל היכא דאיחוי' לה
 בנפירי' ראשוני' אימא תשתרי קמ"ל . הא נמי תנינא ב' אחים נשואים שתי
 אחיות מת אחד מהם ואחי'כ מתה אשתו של שני הרי זו אסורה עליו
 עולמית . הואיל ונאסרה עליו שעה אחת מהו דתימא החם הוא אידחי' לה
 מהאי ביתא לגמרי אבל הכא דלא אידחי' לה מהאי ביתא לגמרי אימא
 מגו דחויא להאי נשוי נכרי' חויא נמי להאי קא משמע לן :

הרי היא כשאת אחי' אפי' דסדר התחייב : בנפילי' ראשוני'
 כל זמן נפילה ראשונה שיהיה אשתו קיימת שהיא
 אסורה : אבל היכא דאיתחייב בנפילה ראשונה . כגון שמתה
 אשתו לאחר שמת אחיו ולא כנס' נשוי נכרות : דאידחי' לה
 מהאי ביתא לגמרי . משפלי' ואין כאן אח אחר אלא זה בעל
 רש"י

זוהר לד' פ"א ע"ב ת"ת דאצילות **יוד האואו הא**
יודי' כאשר הקריב לבא מלרימה . אמר ר' אלעזר כאשר הקריב כאשר קרב מצעי' לי' נאלי'
 כאשר הקריב אלא כדכתיב ופרעה הקריב דאיהו הקריב לכו לישראל לתיבתי'
 אוף סכא הקריב דאקריב גרמייה לקוב"ה כדקא יאות . לבא מלרימה לאשגחה בליוון
 דרגין ולאחרתקין מנייהו ולאחרתקין מעובדי מזלרים : א"ר יהודה ת"ח כיון (ס"א ג'גין)
 דנחת אברהם למלרים בלא רשו אשתעבדו בניו במלרים ארבע מאה שנין . דהא כתיב
 וירד אברהם מלרימה ולא כתיב רד מלרימה ולאטער כל הווא ליליא בניי דשרה . ויאמר
 אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את ובי עד הסי' שעתא לא הוה
 ידע אברהם דאשה יפת מראה הוה אלא הוה חוקמוס דערי הסי' שעתא לא אסתכל
 בדיוקנא דשרה מסגיאנות לניעות' דהוה ביטיוסו וכד קריב למלרים התגלייה יסי' ומנא
 בה . ד"א כמה ידע אלא על ידא דטורה אורח' בר נש מתנזה וסי' קיימת בשפיר'
 דילה ולא אשתני' ד"א הנה נא ידעתי דמנא עמה שכינת' ובגין כך לאחרתן אברהם
 ואמר אחותי היא ומנה דא אסתלק לתרי' גוויין חד כמשמעו וחד כדכתיב אמור לחממה
 אסותי

אחותי את וכתיב ואת תדבר אלינו . למען ייטב לי בעבורך כלפי' שכינה אמר בעצמך
 יטב לי קב"ה ומיתה נפשי' בגללך בגין דכדא יסתלק ב"ג ויזכה לאסתלקי' לאורחי' דחי'

מוסר יוסף רחק הרכה פסוקה

מספר הסודים ס"ו מ"ד ש"ע י"ד ס"י רמ"ח

שנו בתלמוד ירושלמי מי ספרת על חבירו תהליך וסלך וקבץ
 ממנו מחילה פעם ראשונה ושניה ולא קבל ממנו
 ישעיה שורות של בני אדם ויפייסו בנפיהם דהא הוה דלמור
 יסור על אנשים ויאמר תהליך לפלוגי והרי נתמתי ולא עשה כן
 פדס נפשו ממות דכתיב בתריס פדס נפשו מרות שעת אחר
 ר' יוסי דהא דלמור בלוחו סלל הוליא סס רע על חבירו
 אכל הוליא סס רע אין לו מחילי' עולמות . ליער אדם כאלו
 ליער עולם מלא שכל מה שבעולם יש באלס רקק בעניו
 ולא הגיע לו הרוק פעור מדיוו אדם והויב בדיוו עמיס אפילו
 ליער כל שהוא על כל ליער וליער שהוא מלער את חבירו וענש
 בדיו עמיס שנאמר כי על כל אלס יבולך אלסוים בנמשע על
 כל נעלם . רבותינו דרשו מלי על כל נעלם . זה הסוד כי
 בפני חבירו ונמלא בה וי"א זה הרוק ולכן כל ידלי' ה'
 הלדוקים אשר אין הקב"ה מביא תקלי' על דם יסו' מזכרים
 למחול מיד לסודי' כינה או רוקק או עושי' כל דבר מאלס שלא יסוי' נכשל על דבס

יום ד תורה

להמשך מנ"פ ד"א יהוה נפסי' יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא יהוה' מים יחידו' דמילוי'
 וו אל עס ב"ן שבעסיה בניקוד מולס :

א ויקראבם היטיב בעבורה ויהי לרצון צאן ויבלר ותמלים ועבדים
וישפחת ואתנת ונמלים : * **ויקראבם אוטיב בדיקה**
והו ליה עאן ותורין ותמרין ועבדין ואמהן ואתנן ונמלין :
ב וינגע יהוה את פרעה נגעים גדקים ואת ביתו עד דבר שרי
אשת אברם : * **ב ואייתי יי על פרעה מכתשין רבבין ועל**
אנש ביתיה על עיסק שרי אתת אברם : * **ויקרא פרעה לאברם**
ויאמר מה זאת עשית לי למה לא הגדת לי כי אשתך הוא :
ב וקרא פרעה לאברם ואמר מה דא עבדת לי למא דא חויתא
די ארי אתתך היא : * **ד למה אמרת אחתי הוא ואקח אתה לי**
לאשה ועתה הגה אשתך קח וקח : * **ד למא אמרת אחתי היא**
ודברית יתה לי לאנתו וכען הא אתתך דבר ואזיר : * **ה ויצו**
עליו פרעה אנשים וישלחו אתו ואת אשתו ואת כר-אשר-
לו : * **ה ופקיד ערוהי פרעה גוברין וארויאו יתיה וית אתתיה וית**
כר די ליה : * **ו ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר ירו**

חק לישראל ח"א מית

וְרוּשׁ עִמּוֹ הַנְּנֵבָה : וְסָרִיק אֲבָרָם מִמִּצְרַיִם הִיא וְאֶתֵּתִיה וְכָר דִּי
רִיה וְרוּשׁ עִמִּיה דְּרוּמָא :

נביאים ישעיה מא

לסמך מ"ס ד"א צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלנח אדני נשמה
דסוד יהוה מ"ס ימירס דלנח יהוה מ"ס ימירס דסוד אל סס צ"ן טבעסיה :

הן יבשו ויבדלו כל הנחלים בך יהיו כאין ויאבדו אנשי
ריבך : * הא יבדתון ויתפנעון כל עממיא דהו מתגרין
בך יהון פלמא ויבדון אנשי דינך : * תבקשם ולא תמצאם
אנשי מצאתה יהיו כאין וכאפס אנשי מלחמתך : * תבעינון ולא
תשבחינון ראנשי מצותך יהון פלמא וכלא מידעם נגרין דהו
מתגרין למעבד עמך קרב : * כי אני יהוה אלהיה מתניק ימינך
האומר ק"ך ארתיך אני עזרתך : * ארי אנה יי
אלהך מתקיה ימינך דאמרית קך לא תדחל מימרי בסעךך :
ד ארתיך תולעת יעקב מתי ישראל אני עזרתך נאם
יהוה וגאלך מרוש ישראל : * לא תדחלון שבטיא דבית יעקב
זרעיתא דישראל מימרי בסעךכון אמר יי ופרקיכון
קדישא דישראל : * הנה שמתיך למורג חרוץ חדש בער
פיפות תדוש הרים ותדק ונגעוה במין תשים : * הא ישויתכון
למורג תקיה חדת מרי סמפורין תקטיר עממיא ותשיצי
ומלכותא במוצא תשי : * תזרם ורוח תשאם וסערה תפיין
אתם ואתה תגיר ביהוה בקדוש ישראל תתהדר : * תבדרנון
ורוהא תיטולנון ומימריה בערעורא קקשא יבדר יתהון ואת
תבוע במימרא דיי בקדישא דישראל תשתבח :

רש"י

הנחלים . המתגרים בך : אנשי מלחמתך . אנשי ריבך . תולעת
יעקב . משפחת יעקב העלוש . תולעת : מתי ישראל מספר
ישראל : למורג . נגורי . פשוה . חרולין חרולין בעל פיפות . הן
החרולין : תדוש הרים . תלכס וסרים : תזרם . תזרה אותם
כמזרח אורוח תשאם לניסחם :

מצודת דוד

(ח) הן יבשו . בלמח סוף הדבר יבשו כל הכנענים בך :
אנשי ריבך . המתגרין עמך : (ג) תבקשם אפי . אל תבקשם
לא תנני אנשי מלחמתך : יהיו כאין וכו' ככל הדבר פעמים
רבות לגודל האכזרין : (א) מתניק ימיר . אוחז ימיר ככל
תפול : האומר לך וכו' . ר"ל הואיל ואני האומר לך לזא חל
תירא כי תעזור לך : (ד) תולעת יעקב . עדת יעקב
הזם טבעיה נוספת בלחיים : חני עזרתך . מלח : וגאלך .
שמתי אותך . לסיח מורג העשו חרולין . והוא חדש החור
שנתי אוחז . מלכי האומות : (י) תזרם . תפזרם והרוח תשאם
אתם : ככל הדבר במ"ס : כס' . כמשועת . תתהלל . מתפלל בעלמך . נמה שגלית בעתודך
בקדוש ישראל :

לסמך מ"ס ד"א צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלנח אדני נשמה
דסוד יהוה מ"ס ימירס דלנח יהוה מ"ס ימירס דסוד אל סס צ"ן טבעסיה :

* אשרי אדם מצא חכמה ואדם יפיק תבונה : * טובוהי לבר
נשא דאשבח חכמתא ובר נשא דמביע ביונתא : * כי
טוב סתרה מסחר כסף ומחרוץ תבונא תהא מטיור דטבא תגרותה
מן תגרותא דסימא ומן דהבא סגינא עלדתה : * יקרה היא
מפנייה וכל חפציה לא ישויה : יקרה היא מן בימי טבא תא
וכל מדעם לא פתים ליה : * ארך ימים בימינה בשמאולה
עשר וכבוד : * נוגדא דיומתא בימינה ובשמאולה עותרא
ויקרא : * הרביה דרכיה נעים וכר נתיבתיה שרום : יאורחתהא
אורחתא דבויםא וקרהון הליכתהא שדמא : * עין חנים היא
למתזקים בה ותמכיה מאשר : * אירניא דחיי היא דאלין
מפנייה קדמתחזקין בה ואלין דמתעסקין בה טוביהון :

מצודת דוד

(ב) ואדם . מוסב על אשרי לומר אשרי לאדם אל מולאי
הטובי מן החכמי ר"ל מנין דבר מתוך דבר . (ג) כי טוב
משחר החכמי טובה משחר הכסף כי מו שנועל מתוך הכסף
לא ישאר אפי' הכסף בידו ולא המתיר ביד האחר ולא כן
דיבר החכמי כי אם מן שלומד עם אחר חכמה א' במחיר
למוד חכמה אחרת אפי' שנים ביד כל אחד ואחת תבולתו

פרי החכמה ור"ל מה שהבין מודעתו מתוך דבר החכמה שלמד סס טובה היא מחרון : (א) יקרה תשובה היא מפנייה
הס המרגלות : וכל הפלד . כל הדברים שאלה ספן ור"ל כס לא יהיו שוין כשויה : (ד) חורג ימים . ר"ל על ידה
ישו חורג ימים עשר וכו' ור"ל אחר לתימיהויה עשוקלשמה טיילו לאורדימים וכ"ש עשר וכבוד ככל לשמאלילסכס לעוסק
שלא לשמה עכ"ל ישו עשר וכבוד : (ה) דרכי נועם ר"ל לא יבא נסו לר מכלול דבר קיום דגני הסורה : וכו' . כפל
הדבר במ"ס : (י) למתזקים כס' להאחותיהם היא להסלפך החיים כי בעבור שישו החיים : אומ' בנדר' וסויני' הוא משוכח :

ברשונה

משנה ב"ק פרוג

(ה) משום דאדם בעל מחשבות הוא ואבג פרוג ג המניה
טרה דלכיה לאו אורחא לעיוני

ומיזל . כ"י . ועח"ס :

החבית . פתח בכר
וסיים חביות לומר לך
היינו כד היינו כבי' למאי
כ"מ לתקן וממך עיין
בנמ' . נשברה . שלא
היית אלס תקל וכשרה
והיינו דהר"ב קרי ליה
תקל למזק בכרו
ששכר : (ג) כלו' ובאשר
כפילה פלוגי דהא דר"י
תפרס במתכוין אל נחכוין

כלי אמצעי דנצח דמלכות ויצירה א

המניה את הכד ברשות הרביי
ובא אחר ונתקל בה
ושברה פטור . ואם הוזק בה בעל
החבית חייב בנזקו . נשברה כרו
בריה"ד והוחלק אחר במי . או שלקה
בחרסיה חייב . ר' יהודה אומר
במתכוין חייב באינו מתכוין פטור :
השופך

את הכד וכו' . ושברה
פטור . לפי שאין דרך בני
אדם להצבון דרכים
(ה) ואם הוזק בה
בעל החבית חייב .
ואפילו הפקידה סכל
המפקיד נזקיו שלא היה
לו רשות מתחלה לעשותן
כאלו לא הפקידן : או
שלקה בחרסיה חייב .
דסבר כחקל פושט הוא
(ג) ולאז אונס הוא
ולכך חייב : במתכוין
חייב . אל נככוין לנזקו

במקום (ג) ובמקום אחר ששכר כדו חייב בהנזק
 דהוי ליה כדור שהזיק ואם לא נחביו לזכות בהן
 כדאזיל ועקר לזכות הוא דכדרי נחבל לאו כדכר
 הוא . הרי המרסם והמים הפקר (ד) כאשר
 שגאנם ולפיכך פטור
 והלכ' כדרי יהודה דנחבל
 לאו פושע הוא ומאחר
 דלזכות הוא ולא נחביו
 לזכות במקום ובמים הוי
 כאלו לא היו מעולם
 שנו ופטור על נזקיהם
 (ב) השופך מים
 ברה"ר . אף על גב
 דנרשות קטבדי כגון
 בימות הגשמים שמוחר
 לשפך מים כר"ה אפינו
 הכי אם הזק כסו אחר
 חייב בנזק : המצניע
 את הקוף וכו' . וכגון
 שהצניע ברשות הרבים
 וכן הגורר גדרו בקולוס
 והפריסן לרה"ר אבל
 המצניע בחיך שלו והזק
 כסו אחר (ה) פטור
 שאין דרכו ארסנתהסך
 כנתיים : לזבליים .
 שורקבו המפוקסע ועש'י
 זכל לזבל טרום ורמיים :
 כל הקודם בהם זכה .
 דקנסוהו רבנן : כד
 המקלקלים ברה"ר .
 ואפינו עושים ברשות
 (ו) כגון כשעת הניחת
 זבלים . אם היוסו חייבי
 ההופך את הגלל . אולם
 הפקר : (ד) הראשון
 חייב בנזקי שני . וכגון
 שהיה יכול לעמוד ולא
 עמד דפושע הוא אבל לא
 היה קיימא לן נחבל לאו פושע הוא :
 (א) דהא קיימא לן נחבל לאו פושע הוא :
 (ח) היה בעל קורה ראשון וכו' פטור .
 ובמחביון נזכות בו . דחייב משום עמומו . אבל
 אם הגב' ב' דאמלקא מעשה ראשון אפי"פ שלא נחביו נזכות בו חייב . דהא קי"ל מפקר נזקו שלא באונס
 חייב בנזק : חייב . ואלו כל הקודם בהן זכה לא קתני . דגלל דבר שאין בו שום כוונה הוא לא
 קנסו . גמ' . דמאן דאפי"ק להו נזקות חזירו הוא דאפי"ק ולא עביד לשהויי התם . ר"ג : (א) ואפי"פ
 שלא הזהיר לזה שנתקל בו מפני שהוא טרוד בנפשו . גמרא : וזה כו' . ופגע זה בזה : רש"י : עמד .
 כגון שלא ה"ל לעמוד היינו שלא עמד אלא לזכות . אבל עמד לתקן הקורה דאורח' הוא פטור . דהא
 במ"ד נעיל לא מחייבי . לנחבל אלא כשהיה יכול לעמוד ש"מ דכל אורח' לא הוי פושע . גמ' : חייב .
 ולא אחלוהו דבור מחייבין ליה . דא"כ

לא חייב להכות . דבור פטור בכלים . אלא כיון
 שאינו מוטל לארץ ולא שליט בגופיה אלא קאי
 אנפשיה כמאן דאזקיה בידים דמי . נ"י : בגרר
 ב' . וי"ל דקמ"ל דאף דפסקו בהריוו האש נטרף
 וכרי הזקא ה"ל לבעל
 הנר לזכר ביותר ולעולם
 יוסיידיה קמ"ל ועתו"ש
 (ח) אבל בגמרא קאמר
 נמי בין השמשות
 (ט) ובסתמא לרבי
 שכת דייטין ליה דזיל
 בחר רוב' ואפי"ל לא נקיט
 מידי בודיה . דהא צבי
 למיור עשרתן וערבתן
 כו' או למשוח פניו ידיו
 ורגליו או לשנויי כסותיה
 אבל אי ברור דלא רהיט
 אלא לשאר זרכיו דלא
 שייכי בהו זרכי שבת
 ככחול דמי נ"י . וברמי
 משמע דאפי"ן לן לשאר
 זרכיו ברשות הוא כדי שלא
 חכנס שבת והוא אינו
 פטור ועש"ע ס"י שפ"ח
 ועתו"ש : פטורין . שכל
 אי גרס לעמו חבלה
 זו ולא הזיקו ממנו
 במחביון אלא כלו' הווקו
 זו בזה . תו' וכו' ה"י
 דבע"ש . וטעם שהו' בחול
 משונה . בע"ש הוא ברשות . ל"ש מהלכים זה
 לקראת זה או זה אחר זה פטורים אבל שניהם
 לרוב דפטורים בחול . משום דכי הרדי ננהו איכא
 לאפלוגי כדלני' לעיל . בין מהלכין זה לקראת
 זה או זה אחר זה . או מיער האחרון או עמד
 הראשון : והזיק . שנתה חתיכה מן עץ המחבבק
 או ככל הברזל מן העץ . נ"י : אחר . בגמרא
 מצרינקלהו דאי אשמעינן מנבקע ברה"י והזיק
 ברה"ר . ה"א משום דהו"ל לאסוקי ארעתייהו דאי
 משאל כמנבקע ברה"ר והזיק ברה"י . ואי אשמעינן מנבקע ברה"ר
 משום דלא ברשות קא עביד דמאן יסיב ליה רשותא אבל מנבקע ברה"י דברשות קא עביד אימא לא
 מחייב . ואי אשמעינן הני רחמי הו' משום דכתיבי כו' והא כו' . אבל כשמבקע והזיק הכל ברה"י אימא
 לא לריבא וכו' הני דלא זא"ן קתני : חייב . נזק שלם דכחו הוא וכגופו דמי וקי"ל אדם מועד לעולם
 כ"י . ח"ג . ומגופו דמס הא' אינו שום כל כך . אינו מנכה אלא מה שיוכל לגבות מגופו . כ"י :
 (א) לומר כך שהתם משלם כ"ש כניחה זו . כגון אם חבל מועד כהם ג' והם כמועד מ' . הדיון נותן
 ששלם המועד בתם ל' קמ"ל שאין משלם אלא י' דהיינו יותר על מה שהזיקו הם . ובכרתו משום
 שהחטילו בחתם אין כאן סבלה אלא כמותר הראש ועתו"ש :
 אמר לבעל קורה עמוד חייב וכן זה
 בא בגמרא וזה בפשתנו . (ו) שנים
 שהיו מהלכין ברה"ר אחד ר"ן ואחד
 מהלך או שהיו שניהם רצים . והזיקו
 זה את זה שניהם פטורי' : (ז) המבקע
 ברה"י והזיק ברה"ר . ברה"ר והזיק
 ברה"י . ברה"י והזיק ברה"י אחר .
 חייב : (ח) שני שוורים תמישחבלו
 זא"ן משלמי' כמותר חצי נזק .
 שניהם מועדים משלמים כמותר
 נזק שלם . אחד הם ואחד מועד
 מועד בתם משלם כמותר נזק שלם
 הם במועד משלם כמותר חצי נזק .
 וכן ב' אנשי' שחבלו זה בזה משלמי'
 כמותר נזק שלם . אדם במועד .
 ומועד באדם . משלם כמותר נזק
 שלם . אדם בתם ותם באדם . אדם
 בתם משלם כמותר נזק שלם . הם
 באדם
 במועד נזק שלם . דאדם מועד לעולם : הם
 באדם משלם כמותר ח"ג . דכתיב או בן יגס
 או בת יגס כמשפט הזה יעשה לו . כמשפט שור
 בשור כך משפט שור באדם מה שור בשור הם
 משלם חצי נזק ומועד משלם נזק שלם אף שור
 אדם הם משלם ח"ג ומועד משלם נזק שלם :
 ר"ע אומר אף הם שחבל באדם משלם
 כמותר
 ברה"ר . ה"א משום דהו"ל לאסוקי ארעתייהו דאי
 משאל כמנבקע ברה"ר והזיק ברה"י . ואי אשמעינן מנבקע ברה"ר
 משום דלא ברשות קא עביד דמאן יסיב ליה רשותא אבל מנבקע ברה"י דברשות קא עביד אימא לא
 מחייב . ואי אשמעינן הני רחמי הו' משום דכתיבי כו' והא כו' . אבל כשמבקע והזיק הכל ברה"י אימא
 לא לריבא וכו' הני דלא זא"ן קתני : חייב . נזק שלם דכחו הוא וכגופו דמי וקי"ל אדם מועד לעולם
 כ"י . ח"ג . ומגופו דמס הא' אינו שום כל כך . אינו מנכה אלא מה שיוכל לגבות מגופו . כ"י :
 (א) לומר כך שהתם משלם כ"ש כניחה זו . כגון אם חבל מועד כהם ג' והם כמועד מ' . הדיון נותן
 ששלם המועד בתם ל' קמ"ל שאין משלם אלא י' דהיינו יותר על מה שהזיקו הם . ובכרתו משום
 שהחטילו בחתם אין כאן סבלה אלא כמותר הראש ועתו"ש :

במותר נ"ש . דרריס כמשפט הזה לדינא דמליק
האי קרא מיניה דכשור מועד מיירי . וה"ק קרא
כמשפט הזה של שור מועד שמשלם נזק שלם
יעשה לו לכל שור שנגח את האדם ואפילו הוא
שור חס ואין הלכ' כר"ע .
(ט) וכן הלכה .
ודאי כן הלכה דמכה
נותן לו דהיינו חצי נזק
אלא אין זה שור האמור
כחורה דקיימת ומכרו את
השור חצי וגו' ופלוגתא
דר"מ ורבי יהודה הוא
בשכח נכילה כגון שבשט'
מיחה לא היתה שור
כלום ומתיקרה ח"כ והיא
שור להאכילה נכלבים
או למוכרה לעכו"ם . ר"מ
סבר שכח נכ"ל דניזק
הוי ולא שקיל בה מניק
כלום אלא נותן לו חצי
נקו . והיינו דקאמר ר"מ
על זה לאמר ומכרו את
השור חצי והוא לא כספו
כלומר שרדן ליתן לו
דמי חצי נזק מדמי שור
המי ואינו מנכה לו כלום
בעבור השכח שהשכח
הנכלה . ורבי יהודה סבר
דאי שכח נכלה דניזק
הוי וכשכח מזיק שלם
לניזק דמי חצי נזק ומנכה
לו חצי שכח שהשכחה
הנכלה משעת מיחה עד
שעת העמדה בדין
והיינו דקאמר ר' יהודה
לר"מ קיימת ומכרו את
השור חצי ולא קיימת
וגם את המה יתרון שרדן
לחלק השכח שהשכח
המת ושלל ל"י מניק פלגי
והלכה כרבי יהודה :

באדם משלם במותר חצי נזק . ר"ע
אומר אף תם שחבל באדם משלם
במותר נזק שלם : (ט) שור שוה מנה
שנגח שור שוה מאתי ואיך הנבילה
יפה כלום נוטל את השור . שור
שוה מאתים שנגח שור שוה
מאתי ואין הנבילה יפה כלום א"ר
מאיר על זה נאמר ומכרו את השור
החיי וחצו את כספו אמר לו רבי
יהודה וכן הלכה קיימת ומכרו את
השור החיי וחצו את כספיו ולא קיימת
וגם את המת יחצו . ואיזה זה שור
שוה מאתי שנגח שור שוה מאתי
והנבלה יפה חמשי זוז . שוה נוטל
חצי החיי . וחצי המת וזה נוטל חצי
החיי וחצי המת : (י) יש חייב על
מעשה שורו ופטור על מעשה עצמו
פטור על מעשה שורו : וחייב על
מעשה עצמו . שורו שבייש פטור
והוא שבייש חייב . שורו שסימא את
עין עבדו . והפיל את שינו פטור .
והוא שסימא את עין עבדו . והפיל
שינו חייב . שורו שחבל באביו ואמו
חייב והוא שחבל באביו ואמו פטור
שורו שהדליק את הגדיש בשבת חייב .
והוא שהדליק את הגדיש בשבת פטור . מפני
שהוא מתחייב בנפשו : (יא) שור שהיה רודף אחר
שור אחד : והזק . זה אומר שורך הזיק

(י) שורו שבייש פטור . דכתיב איש בעמיתו ולא שור בעמיתו אי נמי אין
המבייש סייב אלא כשמבייש בכוונה וכו' לאו מכיון לבייש הוא : שורו שסימא את עין עבדו
פטור . ואין העבד יאל' בן חורין על ידו : והוא שסימא את עין עבדו חייב . שחבל לחפשי
יסלחו : שורו שחבל באביו ואמו חייב . כחטומי נזק : הוא שחבל באביו ואמו פטור .
מן החטומין שאין אדם מת ומשנס : שורו שהדליק את הגדיש בשבת חייב . חצי נזק
דמכונה

(יא) ול"ך להרר דפ"ב מ"ג לזרורות קרי ליה
ול"מ שלם מן העלים דהרר אורחא שדבקין
בה גמלים : לא כי פ"י לא כן הוא ומלינו לישנא
דלא כי בטענת שמא הלכך מלינו למימר דניזק
טוען ברי ומניק טוען
שמא ואפ"ה תנן המע"ה
וא"כ שמעתי מהא מתני'
מרחי . סדא דאפילו
היבא דיש גמלים לדבר
דהאי תורא אוקמו
מדסוינכו דקא רדיק
בתריה . לא אמרינן איהו
אוקמו אפי' בדרי ושמא .
ואיך דגרמא בנזקין
פטור . דהא הכא דמורה
נחבט דבשכח לקא
מסמא הי"ך דהוה קא
רדיק בסוי' ואשכחא דאיהו
גרס ליה למלאק בשלם
ואפ"ה פטור . הרמ"ה
וכ"י : (יב) דרוקא כי איכ'
ספדי . דחד מנייהו
אזיק הוא דאמרי' שניהם
חייבים . אכל היבא
דליכא ספדי כהי אע"ג
דמור' מרייהו אזיק פטור
דהא אפי' יודה דהאי
מורה הוא דאזיק נמי לא
מסייב דק"ל פלגא נזקא
נקסא ומורה בקנס פטור
כ"י ולא אמרי' כיון
דיוסנט השור כמ"ס במ"ט משעת נגיחה קס ליה
כרשות הניזק וממ"כ אית ליה חלק בלחד נהס
להוי כשני שוורים של שני שותפים שאם נאבד האחד נאבד לשניהם קמ"ל דס"ה שלא נחבר בלזיה מהן
הוה ליה חלק מצי למימר אייתי ראייה דהאי הוא דאזק . הרא"ש . (יד) רש"י ותמיהני דהא קיימא בן
יוסלט השור . וא"כ לא יוכל לסלקם בזווי ולשון כ"י והקטן חקא . תוי"ט . ולי"כ ליב דברי רש"י ז"ל . ע"פ
מ"ש לעיל כסס ה"י דרוקא כי איכא סהדי דחד מנייהו אזיק כו' א"כ כל הני דהיינו הניזק הניזק
בשולומין דהרי עכ"פ אחר ממנונו הויק אכל לענין להסליט השור כיון דאין העדים יודעים איזה מהן הזיק
אמריק לענין הסלמט הקטן דלמא הגדול מניק . ולעולם אינו משלם לו רק דמי הקטן . ולי' הכ"י והקטן
חקא . אינו לענין הסלמט השור שיטלנו בלא חפץ הבעלים אי רוצה לסלקו דמיים אלא שפי' טענת המניק
הוא ואף אי נימא לפרש לשון לא כי שהמניק אומר ברי שהקטן הזיק עכ"ל לענין ההוא סיובר דהסלמט
השור הוי מורה בקנס דהא מלך העדלמט העדים אי אפשר להסליט שום אי מהן עוד זאת דהוי טענה
חטין והודה לו בשעורים והרי הניזק אומר שהגדול נחטט לו . ואין לו בגוף הקטן כלום . ודוקא למיזב
ממון אמריק דמי הקטן יקא ולא"מ להאריך : מועד . אשמעינן דאפי' לר"י דאמר כ"ב ד"ג .
גמל האוסר בין הגמלים בידוע שזה הרבו מורה הכא דלא תליק כמועד כיון דשניהם רזין . חוס'
(טו) בלחד חס א"כ בשניהם מניס בלאו האי טעמא פטור דהא מורה בקנס פטור : (טז) ואף ע"פ
שמונה

הזיק . וזה אומ' לא כי . אלא בסלע
לקה המע"ה . היו שנים רודפין אחר
אחד . זה אומר שורך הזיק . וזה אומר
שורך הזיק . שניהם פטורין . אם היו
שניהן של איש אחד . שניהן חייבי .
היה אחד גדול . ואחד קטן . הניזק
אומר גדול הזיק . והמניק אומר לא
כי . אלא קטן הזיק . אחד תם ואחד
מועד . הניזק אומר מועד הזיק
והמניק אומר לא כי . אלא תם
הזיק . המוצי' מחבירו עליו הראי' .
היו הניזוקין (ס"א שנים) אחד גדול
ואחד קטן . והמניקי' שנים אחד גדול
ואחד קטן . הניזק אומר גדול הזיק
את הגדול . וקטן את הקטן . והמניק
אומר לא כי . אלא קטן את הגדול
וגדול את הקטן . אחד תם וא' מועד
הניזק אומר מועד הזיק את הגדול
ותם את הקטן והמניק אומר לא
כי אלא תם את הגדול . ומועד את
הקטן המוציא מחבירו עליו הראייה :

דמכונה

שטוריס ואי חפס הניזק (טו) שטור מה שהורה לו שחם חפס אין מוילאין מידו. הר"ש: (י) היינו המזיק: (י) לא מפיקין מנייה: חם חפס כשהדי אבל בלא סהדי דאית ליה מנו דלהדי' מ'אפי' שטור חביעמו כשחובע ברי לא מפיקי מנייה ועמיו"ט:

גמרא ב"ק דף לב ע"ב הלכה ה' כלה כלי החיצון דנצה דמלכות דבריאה במ

שניהם פטורין. מתניתין דלא כאיסי בן יהודה. דתניא איסי בן יהודה אומר רץ חייב שהוא משונה ומודה איסי בע"ש ביה"ש שהו' פטור מפני שרץ ברשות. אמר ר' יוחנן הלכה כאיסי בן יהוד'. ומי אמר ר"י הכי והאמר ר"י הלכה כסתם משנה ותנן א' רץ וא' מהלך או שהיו שניהם רצין פטורי'. מתניתין בע"ש ביה"ש ממאי מדקתני או שהיו שניה' רצין פטורי' האתו ל"ל השתא א' רץ וא' מהלך פטור שניהם רצין מבעי' אלא ה"ק א' רץ וא' מהלך פטור. בד"א בע"ש ביה"ש אבל בחול אחד רץ וא' מהלך חייב שניהם רצין אפילו בחול פטורי'. אמר מר ומוד' איסי בע"ש ביה"ש שהו' פטור מפני שרץ ברשות. בע"ש מאי ברשות איכא כדרבי חנינא דאמר רבי חנינא בואו ונצא לקראת כלה מלכת' ואמרי לה לקראת שבת כלה מלכתא רבי ינאי מתעשרף וקאי וקאמר בואי כלה בואי כלה:

מפני שרץ ברשות. אפרש לקמן: הא תו למע לי. טיב שטור טיבס רצין מבעי'. כולו ונלא. כ'אדם המקבל השתא אחד רץ ואחר מלך רצין טיבס ומלך לא. פ' המלך:

זוהר לך דף פג ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

פתח ואמר נפשי אומיך כלילס אף רומי בקרבי אשתרך הלי קרא אוקמוהו ואוקימנא ליה אכל ת"ח נפשא דבר נש כד סליק לערטיס נפקא מניה וסלקי לעילא. ואי חיימי דכלסו סלקן לאו כל חד וחד חמי אפי מלכי אלה נפשי סלקי ולא אשתאר צה כהדי גופא בר חד רשימו (נשימו) קסטי דחיות' דלבי ונפשי אזלי ובעי' לסלקא וכמה דרגין לדרגין לסלק' שטאת והיא אשתרעת כהני קומריין טהירין דמסאבות' אי היא דכיאת דלא אסתאצת ציממי סלקי לעילי ואי לאו דכיאת אסתאצת צימייסו ואחדצקת צהו ולא סלקי יתיר ותנן מודעיין לה מלין ואיסי אהדצקת מליטון מלין דומן קריצ ולזמנין דחייכין צה ומודעיין לה מלין כדיבין וכדין אזלא כהאי גווי כל לילי עד דיתער בר נש ותאצת לאתרי זכאין איטון דיקיי דגלי לון קביס ריזן דיליס בחלמיצנין דיסתמרון מן דינא ווי לאיטון חייכי עלמין דמסאצין גרמייסו ונפשייסו דהא איטון דלא אסתאצו כד סלקי צערסייסו נפשא סלקת ועאלת בין כל הני דרגין (ודרגין) בקדמית' וסלקי ולא אחדצקי צהו. ולכתר אזלי ושטאת וסלקי כפוס אורחי' הסו' נפשא דזכת לסלקי אחזוי' קמיס דסבר אפי' יומין ואחדצקת ברעות' לאתחאצא בתיובת' עלאה למחמי כוועס מלכא ולבקר' כסיכליס ודא הוא ביני דאית ליה חולקא תדיר בעלמי' דאחי ודא הוא נפשא דכסופ' דילה בקצ"ס סלקא תדיר ולא אחדצקת צהני זייניין טהירין אחרנין והיא אזולת צתר זינא קדישי' צתר אחרסי' דנפקת מתמן ובג"כ כתיב נפשי אומיך כלילס בגין למרדף צתרך ולא לאתפתאצא צתר זינא אחראס וכוראס:

בשביר שבעה דברים אין תפלתו של אדם נשמעת ואין עתירתו מתקבלת: אהת חם ככר נגזרה גזרה עליו ונחתמה ורחיס לדבר מנעס רבינו כיון שנגזר עליו שלא יכנס לארץ אף על פי שיתקן לא נעתר פלוג' שלו כמו שחל' ואתקן אל ס' צעת הדין וכך ענה לו רב' לך אל תוסף דבר עליו עוד בדבר הזה: וסגנית המתפלל בלא כוונת הלל אין תפלתו נשמעת כמו שכתוב ויפתחו צדיקים ולבם לא נכונעמו השליטת העולם את התורה ואינו מקטיר לר' אין תפלתו נשמעת וכן כתיב מסייר אזנו משפוע תורה גם תפלתו תועבתי והרבויות מו' שאינו מטיב לדברי העני' ואועס אזנו מנעקתו שנאמר אועס אזנו מנעקת דל גם הוא יקרא ולא יענה. והחמישי שטעק וגזל ואוכל את האסור לו אין תפלתו נשמעת כמו שכתוב ואשר אכלו שאר עמי וגו' אז ינעקו אל ס' ולא יענה אותם. וסגנית המתפלל בלא נקיות וטהרי' אין תפלתו נשמעת כמו שכתוב גם כי תרבו תפלה אינו שומע ודיכס דמים מלאו. וסגניו אשר נברו עונותיו עלומו משונותיו: וסוף מתפלל בלי עשות תשובה אין תפלתו נשמעת כדכתיב ויבי כאשר קרא ולא שמע וגו'.

והשאר האדם בצדקה שנותן ואם מתפאר לא דין שאינו מקבל שבר אלא אפי' מענישין אותו עליה ומס' מי שסקדיש דבר לצדקה מותר לו שיכתוב שמו עליו שהוא לזכרון וראוי לעשות כן):

יום ה תורה

יסמךך מט' דז"ל יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא כשם ה' יהוה חס יהוה ה דמלוי הה אל שם צ"ן שבעסיה בניקוד חולס:

« וְאַבְרָם בְּבַד מְאֹד בְּמִקְנֵה בְּפֶסֶד וּבְזֵהָב: » וְאַבְרָם תִּקְוֶה לַחֲדָא בְּבַעֲרִיא בְּכַסְפָּא וּבְדַהֲבָא: ג' וְיִרְדְּ לְמַסְעֵיו מִנְּגַב וְעַד-בֵּית-אֵל עַד-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-הָיָה שֵׁם אָהֳרָה בְּתַחֲלָה בֵּין בֵּית-אֵל וּבֵין הָעֵי: ג' וְאֵזֶר לְמִטְרָנָהּ מִדְּרוֹמָא וְעַד בֵּית אֵל עַד אֲתָרָא דְּפְרָסִיָּה תִּמְן מִשְׁבְּנֵיהּ בְּקַדְמִיתָא בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין עֵי: ג' אֲרַמְקוֹם הַמְּזִבַּח אֲשֶׁר-עָשָׂה שָׁם בְּרֵאשִׁיטָה וַיִּקְרָא שֵׁם אַבְרָם בְּשֵׁם יְהוָה: ג' לְאַתֵּר מִדְּבָחָא דִּי עֶבֶד תִּמְן בְּקַדְמִיתָא וְצִלֵי תִמְן אַבְרָם בְּשֵׁם דָּי: ד' וְגַם לְלוֹט הִדְרָךְ אֲתֵי-אַבְרָם הָיָה צֵאן וַיִּבְקֶר וְאַהֲקִים: ד' וְאַף לְלוֹט דְּאֵזֶר עִם אַבְרָם הָוּ עֵאן וְתוֹרִין וּמִשְׁבְּנֵין: ה' וְדֵא-נִשְׂא אֶתְסָ הָאָרֶץ לְשֶׁבֶת יַחְדָּו בֵּי-הָיָה רְכוּשָׁם רַב וְדֵא יִבְרֻו לְשֶׁבֶת יַחְדָּו: ה' וְדֵא סוֹבְרַת יַתְהוֹן אֲרַעָא לְמִיתַב בְּחֲדָא אַרִי הוּהּ קַנְיָהוּן סְנִי וְדֵא יִבְרֻו לְמִיתַב בְּחֲדָא:

למסך מ"ח צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלח אדני נשמה דהוד יהוה מיה ימירס דלח יהוה מיה ימירס דהוד אל סס צין שבצשים :

א העניים והאבינים מבקשים מים ואין לשונם בצמא נשתה אני יהוה אענם ארדי ישראל לא אעזבם :

א ענותניא וחשיביא דמחמדין לאורפנא הא כצחיא למיא וקא משפתינ רוחיהון בסנופא משרהיא אנא יי אקבר צרותהון ארהא דישראל לא ארתקנון :

ג נדרות וכתוב בקעות מעינות אשים מדבר לאנסמים וארץ ציה למוצאי מים : ב אקרב גרותהון מפיני עממיא ואדברנון באורח תקנא ואפתח להון על גדין נהרין ובגו משרין מבויעין אשוי מדברא לאנמין דמין וארע בית צחונא למבויעי מיא :

ג אתן במדבר ארזי שטה והדס ועץ שמן אשים בערבה ברזש תדהר ותאשור יחדו : ג אתן במדברא ארזין שימין והדסין ואעין דמשח ארבי במישרא ברון מורגין ואשפרועין פחדא :

ד למען יראו וידעו וישמחו וישפירו יחדו כי יד יהוה עשתה זאת וקרש ישראל בראה : ד בדיד דיחזון וידעון וישוון דחיתי על גבהון ויסתפרון פחדא ארי גבורתא דיי עבדת דא ומדישא דישראל ברא יתה : ה קרבו ריבכם יאמר יהוה הגישו עצמותיכם יאמר מלך יעקב : ה קרבו דינכון אמר יי אעירו חזותכון אמר מלכיה דיעקב :

ה צדקות דרר : בלמלעות חכמת התורה ברה העולם : בחכמה חכמת התורה : (ב) דעתו : דעת המור יבקשו תשובות והם המעיינות הנוכחים מתחת : ושחקים מוסב על דעתו לומר דעת התורה יעשו השמים על : (ג) אל ילוחו והאיל והשונה היא כי כס וסרחו של יסרו מנגד עיני : גור מושים ומזימה : ר"ל שמור התורה במעשה ובמחשבה : (ד) ויסיו : שמירת המעשה והמחשבה יסיו סיבה להביא חיים לנפשך ולהלביש לוארד בחן : (ה) אז : כשתהיה שמר במעשה ובמחשבה אז תלך לנעה בדרכיך כי אין מתירי : לא תנוף לא תכה בחזני מכשול מושלכים בדרך ר"ל לא תאונה אלך רעש :

ו חזיתכון אמר מלכיה דיעקב :

ז חזיתכון אמר מלכיה דיעקב :

ח חזיתכון אמר מלכיה דיעקב :

מצודות דרר : רש"י
מקשים מים : ח התורה : גתה : יבשה : מדבר : מקום שלח ה' חכמת תורה : חתן במדבר ארז שטה וכו' : כל מיני ישוב : מדבר ותאשור : מיני אילני סרק לבנין : וישעו : על לב : קרבו ריבכם : כל האומות בואו ורבו והסוכחו עם בני : עלמותיכם : עטות חזקות שלכם :

מתענגו בני הגלות בללם : יחדיו : בלם יחדו יסו שמה : (ד) לנעון יראו וכו' : זה הפלל אעשה להם לנעון יראו האומות וישעו על לבי וישלילו לדעת אשר יד ה' עשתה זאת הגולה וכו' : זה הפלל הפלל הסיח : (ה) קרבו ריבכם : שב לדבר לעובדי הפסל ואמר להם קרבו ריב עם שם ללם עם ה' ועם עמו : הגישו עלמותיכם : תוכן העטות ועלמות הדבר :

ב תובים משלי ג
למסך מסוד ומלכות דו"ח שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נשמה דיסוד א אד אדני נפש אדני רוח אלה דלת נון יוד נשמה דמלכות יד דף וף דף מיה ימירס דיסור יהוה מיה ימירס דמלכות אל סס צין שבצשים :

א יהוה בחכמה יסוד ארץ בוגן שמים בתבונה : א ארהא

בחכמתא שתאסיא ארעא ואתקין שמיא בכיונה :

ב בדעתו תהומות נבקעו ושחקים ירעפומר : ג בדעתיה תהומי אתבזיעו ושמיא צעי מטריא : ג בני אר ירזו מעיניך נצר תושיה ומזמה : ברי לא נזר בעיניך נמר מדעא ותרעיתא : ד ויהיו חיים קנפשא וחוץ קנפשא :

ה אף תלך לבטח דרבה ורגלה לא תנוף : ה הידין תיזיל בסברא

ב ארחהך ורגלה לא תתקר :

מצודות דרר : רש"י
(א) בחכמה : בלמלעות חכמת התורה ברה העולם : בחכמה חכמת התורה : (ב) דעתו : דעת המור יבקשו תשובות והם המעיינות הנוכחים מתחת : ושחקים מוסב על דעתו לומר דעת התורה יעשו השמים על : (ג) אל ילוחו והאיל והשונה היא כי כס וסרחו של יסרו מנגד עיני : גור מושים ומזימה : ר"ל שמור התורה במעשה ובמחשבה : (ד) ויסיו : שמירת המעשה והמחשבה יסיו סיבה להביא חיים לנפשך ולהלביש לוארד בחן : (ה) אז : כשתהיה שמר במעשה ובמחשבה אז תלך לנעה בדרכיך כי אין מתירי : לא תנוף לא תכה בחזני מכשול מושלכים בדרך ר"ל לא תאונה אלך רעש :

עיקר תוי"ט משנה זכחים פרק ג ברטורה

בנשים חזיריך משום דכשאר עבודות פסולות אפילו הכהן תוס' : (א) הקשה הר"ר אפרים ח'ין יסכן שיהיה כל כך סכין ארוכה מחר הנית עד עזרת ישראל קליה אמות וחיך דמשכחת לה דשמיט דרר גגין ועליות דלא נחששו : טו' : (ב) או אם שגג ונכנס לעזרה או שטבר ג"כ הר"ע : (ג) וה"ה לשאר טמאים שאינם מטמאים כלים : (ד) ואע"פ דרס קדשים אינו מנשיר חזינן הקודם מכשרת או כשהטבר צננה ועדיין משקה טומא עלי :

טו' : וכולן : טו' כפי הר"ב ברא"ב דמעילה דנכח שאם היה הפסול שקבל פסול טומאה ראוין לו תקנה בחזרה :

כר הפסולים ששחטו שחיטתן כשרה שהשחיטה כשרה בורים בנשים ובעבדי ובטמאי אפי' בקדשי קדשים ובלבד שלא היו טמאים נוגעים בבשר לפיכך הם פוסלים במחשבה וכולן שקבלו את הדם חוץ לזמנו וחוץ למקומו אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל :

(ב) קבל הכשר ונתן לפסול יחזיר לכשר : קבל בימינו ונתן לשמאלו יחזיר לימינו קבל בכלי קדש ונתן בכלי חול יחזיר לכלי קדש נשפדמן

הסכינולא חכ הטומא' הוא או בטמ' מה וכגון שדק קדושים של קנה ושטט בה אכל בלכין לא שמו' מה מטמ' את הסכין להיות חכ הטומא' כיו' : כו. והסכין מטמ' את הכשר (ד) : לפיכך הם פוסלים : את הקרבן : במחשבה : האיל וראוין לעבודה זר : מחשבתן מחשבה ופוסלת : וכולן : הפסולים שקבלו את הדם על מנת לאכול ולהקטיר חוץ לזמנו או חוץ למקומו : אם יש דם הנפש : עוד כהנהם : יחזיר הכשר : לעבודה : ויקבל :

ויורוק והזכר כשר שאין מחשבתן של אלו פוסלתן בקבלה לפי שאין ראוין לה ואין המחשבה פוסלת אלא בני טראוי לעבודה (ה) וכדבר טראוי ובמקום טראוי לעבודה דכתיב המקריב אורו לא יטשב בראוי להקריב הכתוב מדבר : (ו) יחזיר לכשר : ולא מטמיל במה שנתן אורו

הסכינולא חכ הטומא' הוא או בטמ' מה וכגון שדק קדושים של קנה ושטט בה אכל בלכין לא שמו' מה מטמ' את הסכין להיות חכ הטומא' כיו' : כו. והסכין מטמ' את הכשר (ד) : לפיכך הם פוסלים : את הקרבן : במחשבה : האיל וראוין לעבודה זר : מחשבתן מחשבה ופוסלת : וכולן : הפסולים שקבלו את הדם על מנת לאכול ולהקטיר חוץ לזמנו או חוץ למקומו : אם יש דם הנפש : עוד כהנהם : יחזיר הכשר : לעבודה : ויקבל :

ויורוק והזכר כשר שאין מחשבתן של אלו פוסלתן בקבלה לפי שאין ראוין לה ואין המחשבה פוסלת אלא בני טראוי לעבודה (ה) וכדבר טראוי ובמקום טראוי לעבודה דכתיב המקריב אורו לא יטשב בראוי להקריב הכתוב מדבר : (ו) יחזיר לכשר : ולא מטמיל במה שנתן אורו

הסכינולא חכ הטומא' הוא או בטמ' מה וכגון שדק קדושים של קנה ושטט בה אכל בלכין לא שמו' מה מטמ' את הסכין להיות חכ הטומא' כיו' : כו. והסכין מטמ' את הכשר (ד) : לפיכך הם פוסלים : את הקרבן : במחשבה : האיל וראוין לעבודה זר : מחשבתן מחשבה ופוסלת : וכולן : הפסולים שקבלו את הדם על מנת לאכול ולהקטיר חוץ לזמנו או חוץ למקומו : אם יש דם הנפש : עוד כהנהם : יחזיר הכשר : לעבודה : ויקבל :

ויורוק והזכר כשר שאין מחשבתן של אלו פוסלתן בקבלה לפי שאין ראוין לה ואין המחשבה פוסלת אלא בני טראוי לעבודה (ה) וכדבר טראוי ובמקום טראוי לעבודה דכתיב המקריב אורו לא יטשב בראוי להקריב הכתוב מדבר : (ו) יחזיר לכשר : ולא מטמיל במה שנתן אורו

לפסול (1) נתנו. פסול (2): על גבי הכבש שלא כנגד היסוד. דהוי כמי שלקח מקומה: או שנתן את הנתנים למטה למעלה יהזור הכשר ויקבל. ורי"ב: לאשמועינן ככלהו דאית ליה חקנת' כצורה דאי

הכלי על הרצפה ואספו כשרי. נתנו על גבי הכבש שלא כנגד היסוד נתן את הנתנין למטה למעלה ואת הנתנין בחוץ. ואת הנתנין בחוץ בפנים: אם יש דם הנפש יהזור הכשר ויקבל: (ג) השוחט את הזבח לאכול דבר שאין דרכו לאכול ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר כשר. ר"א פוסל: לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר. שאין אכילה והקטרה מצטרפין: (ד) השוחט את הזבח לאכול כזית מן העור מן הרושב. מן הקיפה. מן האלל. מן העצמות. מן הגידים. מן השלפים. מן הקרנים. חוץ לזמנו. או חוץ למקומו כשר. ואין חייבין עליהם משום פגול ונתן ושמא: (ה) השוחט את המוקדשין לאכול שליל או שליא בחוץ. לא פיגול. המולק תורים בפנים. לאכול ביציהם בחוץ. לא פיגול. חלב המוקדשין וביצי תורים אין חייבין עליהם

אשמועינן דרי"ה"ה הכך דהוי לעבודת אביר כגון טמא דהוי לכתחילה בלבו. הלכך גבי יסוד אי"ה חקנת' כצורה (ס) אבל שמאל דלא הוי לעבודת אביר אי"ה דלית ליה חקנת' כצורה ולי אשמועינן שמאל הוי אמרי' שמאל אית ליה חקנת' כצורה שכן יש בה הכשר ביום הכפורים שכן גדול נוטל את המטות בימינו ואם הכף בשמאלו. אבל כלי חול אי"ה לא ולי אשמועינן כלי חול משום דהוי לקדשיהו אבל הכך אי"ה לא רי"ב: (ג) לאכול דבר שאין דרכו לאכול. חוץ לזמנו או חוץ למקומו: דר"א פוסל. ואין הלכה כר"א: (ד) קיפה. חבלין דק דק כששולי קדרה (ט): אלל. שור הכשר הירבקים בעור בשעת הפטו. פ"א גיד הזאח שהוי קשה ואינו ראוי לאכילה שקורין קפ"לו בלש"ן: הקרנים והשלפים: ואפי' מה שיש בהן קרוב לכשר כששוחטין אותו

ראויה אלא לעבודה זו בלבד להחיר ולא משום קרבן אחי' כו' וכמקום הראוי לאפוקי כפנס המזבח. דכתיב וזכחת עליו בזמן שהו' שלם. דעליו כגון משמע. רש"י: (1) כלומר כיון שהפסול לא הולך דאלו הולך א"ה לחקן. גמ': שלא כו'. פי' או שלא כו': (2) חול' הר"מ אמר שזה הדם שקבל אותו הכשר ונתנו לפסול אם זרק אותו הפסול כו' הו"ל זה ששינה השווי הזה אינו ראוי לזריקה. וכמו שאין משתכחו פוסל הואיל ואינו ראוי לאותה עבודה. ג"כ אין פוסלין מעשיו פ"כ. דאלו כשר נתנו על גבי הכבש. כיון דבעלים נתכפרו אין זריקה דלא מתפרת (היינו דק שני' דצורת הכשר דהא כבר נתכפרו בקמיית') שרי' כשר באכילה. גמ': (ח) פי' כשאין הטמא ראוי לטמא הכלי: כחצי זית. ל"ש דהא חתי' לה סדא זימני' בס"פ דלעיל. עתו"ט: העור. חוץ מעור האלי' שהו' לאכילה. הר"מ: הרושב. הוא המרק: הר"מ וערפ"ט דחולין: (ט) ובר"פ העור והרוטב. מפרי' חבלין בלבד. דאלו דק דק אובלי מעלי' הוא ובמ"ה פ"כ דטובל יום מפ'

הפסולין והמרק וזמנו הכשר טמא. וי"ל שכל א' למד מעינו. הגידים. סס ופול על הגידים מנש ועל העורקים הרוקים ושאינם דופקים ועל: (ה) השוחט את המוקדשין. כל הי"ה דנקט' הוי לישי' מיירי בנקבות: לאכול שריל. טמא: או שלי'. העור הסופה את הולך אין משכה זו פוסלת את הזבח. דשליל ושליל לאו גופי' דזבח היא: לא פיגול. ה"ק שהוטט את המוקדשין לאכול שליל או שלי' חוץ למקומו לא פסל. ואם חשב לאכול מזה חוץ לזמנו לא פיגול: חלב המוקדשין וביצי תורין אין חייבים עליהם משום פיגול. אם פיגול בזבח ואכל ממנו כדבריהם לא מחייב עליהם משום פיגול דלאו גופו דזבח' הוא:

הפסולין והמרק וזמנו הכשר טמא. וי"ל שכל א' למד מעינו. הגידים. סס ופול על הגידים מנש ועל העורקים הרוקים ושאינם דופקים ועל: (ה) השוחט את המוקדשין. כל הי"ה דנקט' הוי לישי' מיירי בנקבות: לאכול שריל. טמא: או שלי'. העור הסופה את הולך אין משכה זו פוסלת את הזבח. דשליל ושליל לאו גופי' דזבח היא: לא פיגול. ה"ק שהוטט את המוקדשין לאכול שליל או שלי' חוץ למקומו לא פסל. ואם חשב לאכול מזה חוץ לזמנו לא פיגול: חלב המוקדשין וביצי תורין אין חייבים עליהם משום פיגול. אם פיגול בזבח ואכל ממנו כדבריהם לא מחייב עליהם משום פיגול דלאו גופו דזבח' הוא:

ועל הניחורים ועל הגידים הקטרים המרקס. הר"ס: (1) דגבי מחשבת חוץ לזמנו כתיב כישי ודרש'י סיה' אותו חוץ משולש כדס וכשר ובאימורים דהיינו חוץ לעזרה ממש שכשעת היח' צמות כשחלש בכל אלה

עליהם משום פגול ונתן ושמא: (1) שחטו על מנת להניח את דמו או את אמוריו למחר. או להוציאן לחוץ. רבי יהודה פוסל. וחכמים מכשירין. גמ' ל"ג (שחטו) ע"מ ליתנו על גבי הכבש שלא כנגד היסוד. ליתן את הנתנין למטה למעלה. ואת הנתנין למעלה למטה. את הנתנין בפנים בחוץ. ואת הנתנין בחוץ בפנים. שיאכלוהו טמאים שיקריבוהו טמאים. שיאכלוהו ערלים. שיקריבוהו ערלים. לשבר עצמות הפסח. ולאכול ממנו נא. לערב דמו בדם פסולין כשר. שאין המחשבה פוסלת. אלא חוץ לזמנו. וחוץ למקומו. והפסח והחטאת שלא לשמן:

ועל הניחורים ועל הגידים הקטרים המרקס. הר"ס: (1) דגבי מחשבת חוץ לזמנו כתיב כישי ודרש'י סיה' אותו חוץ משולש כדס וכשר ובאימורים דהיינו חוץ לעזרה ממש שכשעת היח' צמות כשחלש בכל אלה

גמ'. ומה"ט גמ' לא פסל כשחשכ לפנים כרפי' גמ' דפ"כ. ול"ע כשחשכ לחוץ שהוי מקום משולש אמאי כשר. ומו' גמ' דכתיב עממות לא פסל דויכח גופיה מי מיפסל: ע"מ שיאכרוהו טמאים כו'. לא כל כמיהה דלא ישמטו לו טמאים כו' הלך אין משתכחו מחשבה: לערב דמו. ר"י לטעמיה דלמך אין דס מבטל דס: ל"ל למקומו לערב דמו בדם פסולין כשר. שאין המחשבה פוסלת. אלא חוץ לזמנו. וחוץ למקומו. והפסח והחטאת שלא לשמן:

המזבח אפי'ו שלא במקומו כאלו חשב לזרוק במקומו ובלבד שלא יסבד לזרוק חוץ לעזרה (1):

גמרא זבחים דף לב ע"א הלכה סי' כלה כלי הסיון דנצה דמלכות דבריהם במובן

כל הפסולים ששחטו וכו' שחטו דיעבד אין לכתחלה לא ורמינהי ושחט שחיטה בזר כשירה שהשחית' כשירי' בזרים בנשי' ובעבדים ובטמאין ואפי' בקדשי קדשים או אינו אלא בכהנים. אמרת וכי מאין באת מכלל שנאמר אתה ובניך אתך תשמרו את כהונתכם לכל דבר המזבח יכול אף בשחיטת' ל' ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו וגו'. מקבלה ואילך מצות כהו' לימד על השחיט' שכשיר' בכל אדם. הוא הדין דאפי' לכתחלה נמי ומשום דקא בעי למיתני טמאים דלכתחלה לא גזיר' שמא ג'עו בכשר תנא ששחטו: ושמא דיעבד שפיר דמי. ורמינהי וסמך ושחט מה סמיכה בטהורים אף שחיט' בטהורים. מדרבנן מאי שנא סמיכ' דכתיב לפני ה' שחיט' נמי הכתיב לפני ה'. אפשר דעביד סכין ארוכה ושחית'. סמיכה נמי אפשר דמעיל ידיה וסמך' קסבר ביאה במקצת שמה ביאה. רב חסדא מתני איפכ' וסמך ושחט מה שחיטה בטהורים אף סמיכ' בטהורים רש"י

ד"ה ורמינהי ושחט שחטו כו' כשרה: מולל כתיב ושחט סכין: וכו' חתין בלתי. לומר שזריכהו וסמך לא נאמר כסין: וסקרינו כהנים. מדרבנן בקבלה כהונה ושחיט' לא כתיב לומר על השחיט' שכשרי' ורמינהי סמיכה

מאי שנא שחיטה דכתיב לפני ה' סמיכי נמי כתיב לפני ה' אפשר דמעיל ידיה וסמיך שחיטה נמי אפשר דעביד סכין ארוכי ושחיט הא מני שמעון התימני הוא רתני ושחט את בן הבקר לפני ה' ולא השוחט לפני ה' שמעון התימני אומר מנין שיהיו ידיו של שוחט לפני מן הנשחט ת"ל ושחט את בן הבקר לפני ה' שוחט את בן הבקר יהיה לפני ה' רש"י

בפנים ואין עמל כנס לעזרה ולא שוחט לפני ה' שאם ראה עמד חוז לעזרה ושוחט בסכין ארוכה לפנים מן הכסות לפנים מן הכסות

זוהר רך דף פה ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

ת"ח כמה דכתיב לא אחגלי ללא באתרי דאתחזי לה אף הכי לא אתחזי ולא אחגלי ללא כתיב דאתחזי ליה דהא מן יומא דסליק על רעות' דלוט לאתספכי בסרחיניס לאתלקת רוחא קדישי מאכרסס וכד אסתלק לוט מניס מיד שרא רוח קודש' בדוכתיס דהא הוא דכתיב ודי אמר אל אכרסס אחרי הספר לוט מעמו וגו' ת"ח כיון דחמי אכרסס דלוט הוא תז לסרחיניס הוא דחיל אכרסס אמר דילמא חס ושלום בגין חכרותי דהא אכרסי בגיניס חולקי קדישי דאעטר לי קודש' כ"ה כיון דאתפרש מניס אמר ליה שא לא עיניך וראה מן המקום אשר אתה עס מאי מן המקום אשר אתה עס דאתרבתק ביה בקדמיית' ואתערטת במהימנות' שלימת' לפוטס וגבס וקדמה וימס אלן חיון מסעיו דהוי בקדמיית' דכתיב וילך למסעיו וכתיב הלך וסוּע הגבס חילן דרגין עליון דאתערטת במהימנות' שלימת' בקדמיית' וכדין אתכשר דלא יעדי מניס ומן כניו לעלמין דכתיב כי כל הארץ אשר אתה רואה מה אשר אתה רואה דה' דרג' קדמאס דאתגלי ליה כד"ה ליה הנראה חליו ובג"כ אשר אתה רואה בגין דרג' דא קדמאס אתכליל מכלסו דרגין וכלסו אתחזון ביה ובג"כ כי את כל הארץ אשר אתה רואה וגוונר :

הלכה פסוקה יוסף דחוק מוסר

ר"אוי שרע כי כל העוונות מתכפרות בתשובה אלא עון המתעב"ת הרביעי והמתעב"ת אולם כנימוס רע ובעוונות רע וכוונת' שחורה אולם שלא כחורה ואלא כחלסס לימדס חין עונו מתכפר מפני שאינו יכול לתקן מה שעוונת ואינו יכול לסיב את הרעות אשר לימד אולם וחתלת הרביס תלוי זו ועליו נאמר משנע יסריס בדרך רע' והסניס מיי שמואל עס רע על חביו' וחרפו בחרסס אשר אינו חסוד כס חיונו מתכפר מפני שאינו יכול לתקן מה שעוונות' ואינו יכול לסיב חרסת חביו' עליו נאמר סן יחסוד שומע' השליסית מיי עוס ביוו גול ועוסק ואינו מסיב גזילתן ועליו נאמר וסיס כי יחעס ולעס וסיס חס הגזילס אשר גול ועוד כתיב חבל רשע יסיב גזילס לכו חס מת בעל הגזיל' חייב הגזול לסיב ולחזור הגזיל' לירש' אמת שנאמר לאשר הוא לו יתנו כיום אשמתו' וחס חין לו יורש' חייב הגזול לספקורי' ולעשות קודש :

(א) מי שיש לו מוון ב"י סעודות לא יטול מהתחמו מוון י"ד סעודות לא יטול מהקוזה ואם יש לו סאתים זוו ואינו נושא ונותן בהם או שיש לו ר' זוו והוא נושא ונותן בהם לא יטול מהם אפילו נותנים לו אלה זוו בבת אחת היו יטול ואם יש לו הרבה והוא עליו בחוב או שמשושבן לכתובת אשתו היו יטול' ואם יש לו בית וכלי בית הרבה ואין לו ר' זוו היו יטול וא"צ לשבור כלי ביתו ואפילו הם של כסף וזהו בדי"א בכלי אכילה ושתייה ומלבוש ומצעות וכיוצא בהם אבל סגירה או עלי שהם של כסף מוכרם ולא יטול מהדקת והא דאין מחייבים אותו לשבור כלי תשמשו של כסף ויהי דוקא כל זמן שא"צ ליטול מהקופס אלא נוטל בסתר מחייבים אבל אם בא ליטול מהקופס של צדקה לא יתנו לו עד שימכור כליו' (ב) י"א שלא נאמר' השוערים הללו אלא בשיחם אבל בזמן הזה יכול ליטול עד שיהיה לו קרן כדי שיחפרם הוא ובני ביתו מהריוו ורכינס של טעם הם : (ג) מי שהיו לו קרקעות ואם יסכים בינות הגשמים וסכרם בוול ואם יניחם עד ימות החסס מוכיין בסוויין אין מחייבין אותו לשבור אלא סאכילין אותו מעשר עני עד חצי דמיהם ולא יחזוק עצמו לשבור שלו בזמן סגירה' היו שארי האדם לוקחים ביוקר והוא אינו מוצא שוקח ממנו אלא בוול סמני שהוא דחוק וסודר אין מחייבים אותו לשבור אלא אוכל מעשר עני והולך עד שימכור בשוה וידעו הכל שאינו דחוק לשבור : (ד) בעל הבית ההולך ממקום למקום וכלו מעותיו בדרך ואין לו מה יאכל יטול צדקה וכשיחזור לביתו אינו חייב (לשלם) :

כ"ו פסוקי שמו"ת נגד מילוי כ"ן י"ד ה' ו' ה' ותעשה ממנו לירוק ויהיה כניקוד ששי

ויהי דליב בין רעי מקנה אכרס ובין רעי מקנה דרוט והפנעני והפרזי אז ישב בארץ : ב ואמר אכרס אר-לוט אל-נא תהי מריבה ביני ובינה ובין רעי ובין רעיך כיי-אנשים אחים אנהנו : ג הלא כרה ארץ לפניך הפרד נא מערי אס-השמאר ואימנה ואס-הימין ואשמאיה : ד וישא-רוט את עיניו וירא את-כר-כבר הירדן כי בנה משקה לפני שחת יהוה את-סדם ואת עמדה בגן יהוה בארץ מצרים באכה צער : ה ויבחר-לו לזוט את פר-כבר הירדן ויסע לזוט מקדם ויפרדו איש מעל אחיו : ו אכרס ישב בארץ-כנען ולזוט ישב בערי הכבר ויאהל עד-סדם : ז ואנשי סדם רעים וחמאים ליהוה מאד : ח ויהוה אמר אר-אכרס אחרי הפרד-לוט מעמו שא נא עיניך וראה מן-המקום אשר-אתה שם צפנה ונגבה וקדמה וימה : ט כי את-כר-הארץ אשר אתה ראה לך אתגנה וירעה עד-עורכם : י ושמתיו את-ירעה בעפר הארץ אשר : יא אי-יכר איש למנות את-עפר הארץ גם-ירעה ימנה : יב קום התהלך בארץ לארצה וירחבה פיך אתגנה : יג ויאהל אכרס ויבא וישב בארצי ממרא אשר בחברון ויבן-שם מזבת ליהוה : יד ויהי בימי אמרפל מלך-

אונקלוס שער א והוה מצותא בין רען בעריה דאכרס ובין רען בעריה דלוט ויכנענא ופרזא בכן יתיב בארעא : ב ואמר אכרס לזוט לא כען תהא מצותא ביני ובינה ובין רעיתי זבין בעיתך ארי גוברין אחין אנהנא : ג הלא כר ארעא קדמך אתפרש כען מקותי אם את לצפונא אנא לדרומא ואם את לדרומא אנא לצפונא : ד וזקף לזוט ית עינוהי ותוא ית כל מישר ירדנא ארי כולה בית שקיא קדם דחבר יי ית סדם וית עמורה בנינתא דיי בארעא דמצרים משי לצער : ה ובחר ליה לזוט ית כר מישר ירדנא ונטר לזוט מקדמייתא ואתפרשו גבר מקות אחיהי : ו אכרס ותיב בארעא דכנען ולזוט ותיב בקתוי מישרא ופרס עד סדם : ז ואנשיין דסדם בישין בממונהו ותיבין בנייתהו קדם יי לתרא : ח ווי אמר לאכרס בתר דאתפרש לזוט מעמיה וזקף כען עינה ותיו מן אתרא דאת תמן לצפונא ויכרזא וילמדינא ויקמרבא : ט ארי ית כר ארעא דאת חיו לך אתגינה ולכנה עד עקמא : י ואשוי ית בנה סניאין בעפרא דארעא כמא דכית אפשר לגבר לממני ית עפרא דארעא אף בנה לא יתמנון : יא קום תליך בארעא לארצה ולפתייה ארי לך אתגינה : יב ופרס אכרס ואתא ותיב במישרי מיטרא די בחברון ויבא תמן מדבתא קדם יי : יג ותהו ביומי אמרפל מלכא דבבל אריון מלכא דאלסר פדררעומר מלכא דעילם ותדער מלכא דעממין

שנער אריון מרד אלסר פדרלעמר מרד עילם ותדעל מרד
 גוים : י עשו מלחמה את פרע מרד סדם ואת פרשע מרד
 עמרה שנאב : מרד אדמה ושמאבר מרד צבים בלע
 היא צער : כ פר אלה חברו אל עמק השדים הוא ים המרה :
 כו שתים עשרה שנה עבדו את פדרלעמר ושרשע עשרה
 שנה מרדו : ז ובארבע עשרה שנה בא פדרלעמר והמלכים
 אשר אתו ויפו את רפאים בעשתרת קרנים ואת הזוזים בהם
 ואת האימים בשוה קריתים : ואת החרי בהרם שעיר עד איר
 פארן אשר על המדבר : ח וישבו ויבאו אל עין משפט הוא
 קדש ויפו את כרשדה העמלקי וגם את האמרי הישב בחצצן
 תמר : ט ויצא מרד סדם ומרד עמרה ומרד אדמה ומרד צבים
 ומרד ברע הוא צער ויערכו אתם מלחמה בעמק השדים : יא את
 פדרלעמר מרד עילם ותדעל מרד גוים ואמרפל מרד שנער
 ואריון מרד אלסר ארבעה מלכים את החמשה : יב ועמק השדים
 בארתי חמר וינסו מלך סדום ועמורה ויפדו שמה ודנשארם
 הרה נסו : יג ויקחו את כרשדה ואת עמרה ואת אברם וילכו
 כי ויקחו את לוז ואת רכשו בין אחי אברם וירכו והוא ישב
 בסדם : יד ויבא הפליט ויגד לאברם העברי והוא שכן בארני
 ממרא האמרי אחי אשבל ואחי ענר והם בעלי ברית אברם :

צבים קרי
 אונקלוס
 יד סדרו קרבא עם פרע מלכא דסדום ועם פרשע מלכא דעמורה שנאב מלכא דארמה
 ושמאבר מלכא דצבונים ומלכא דבלע היא צער : טו פר אלון אתפנשו למישר חקלא
 הוא אתר וטא דמלחא : טז תרתא עשרי שנין פרחו ית פדרלעמר ותלת עשרי שנין מרדו :
 יז ובארבע עשרי שנין אתא כדרלעמר ומלכיא דעמיה ומחו ות גבריא די בעשתרות קרנים
 וית תקיפוא דבהמתא וית אמתני די בשוה קריתים : יח וית חוראי די בטורא דשעיר
 עד מישר פארן דסמיר על מדברא : יט ותבו ואתי למישר פירוז דינא היא רקס ומחו ית
 כל חקלי עמלקא ואף ית אימורא דיתוב בעין נדי : כ ונפק מלכא דסדום ומלכא
 דעמורה ומלכה דארמה ומלכה דצבונים ומלכא דבלע היא צער וסדרו עמהן קרבא במישר
 חקלא : כא עם פדרלעמר מלכא דעילם ותדעל מלכא דעממין ואמרפל מלכא דבבל
 ואריון מלכא דאלסר ארבעה מלכין קקביל חמשא : כב ומישר חקלא בירין בירין מסקן
 חקרא וערקו מלכא דסדם ועמרה ונפלו תמן ודאשתארו למורא ערקו : כג וישבו ית פר
 קנינא דסדום ועמורה וית כל מיכחו ונאזו : כד וישבו ית לוז וית קניניה בר אחוהי
 דאברם ונאזו והוא יתיב בסדום : כה ואתה משויבא ותוי לאברם עברא והוא שרי במישרי

כו וישמע אברם כי נשבה אחיו וילק אתחניכיו ילדי ביתו
 שמנה עשר ושקש מאות וירדף עדדן :

ממרא אמורא אחוהי דאשכול ואחוהי דענר ואינון אנשי קימיה דאברם : כו ושמע אברם
 ארי אשתבי אחוהי וריוית עולמוהי ילדי ביתיה תלת מאה ותמני עשר וירדף עד דן :
 כדו להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום הצננו תשולם כל
 הסדרה ותרגום והפטורה :

יום ו תורה

כו ויחלק עליהם לירה הוא ועבדיו ויפם וירדפם עד החובה
 אשר משמאל דמשק : כז וישב את כרשדה וגם את לוז
 אחיו ורכשו השבי וגם את הנשים ואת העם : כח ויצא מרד
 סדם לקראתו אחרי שובו מהכות את פדרלעמר ואת המלכים
 אשר אתו אל עמק שוה הוא עמק המלך : י ומלכי צדק מרד
 שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון : לא ויברכהו
 ויאמר ברוד אברם לאל עליון קנה שמים וארץ : לב וברוד
 אל עליון אשר מגן צדיק בידה ויתן לו מעשר מכל : לד ויאמר
 מרד סדם אל אברם תנדי הנפש והרכש קחך : לה ויאמר
 אברם אל מרד סדם הרמתי ידי אל יהוה אל עליון קנה
 שמים וארץ : לו אם מחוט ועד שרוך געל ואם אסח מכל
 אשר לך וכלא תאמר אני העשרתי את אברם : לו ברעדי רק
 אשר אכלו הנערים וחלק האנשים אשר הרבו אתי ענר
 אשבל וממרא הם יקחו חלקם : יא אחר הדברים האלה היה

אונקלוס
 כו ואתפנז עליהון לילא הוא ועבדוהי ומחוננו ורדפינון עד חובה דמצפונא דמשק :
 כז ואתב ית פר קנינא ואף ית לוז בר אחוהי וקניניה אתיב ואף ית נשיא וית עמא :
 יז ונפק מלכא דסדום לקדמותיה בתר דתב מלממתי ית פדרלעמר וית מלכיא די עמיה
 למישר מפנא הוא אתר בית ריסא דמלכא : יח ומלכי צדק מלכא דירושלם אפיק לחם
 חמר והוא משמש קדם אל עקאה : יט וברכיה ויאמר ברוד אברם לאל עקאה דקניניה
 שמיא וארעא : כ וברוד אל עקאה דמסר סנאף בידה ויהב ליה חד מן עסקא מברא :
 כא ויאמר מלכא דסדום לאברם הב לי נפשתיא וקנינא דבר קך : כב ואמר אברם למלכא
 דסדום ארימות ידי בצלו קדם וי קדם אל עקאה דקניניה שמיא וארעא : כג אם מחוטא
 ועד ערקת מסנא ואם אסב מכל די קך וקא תימר אנא אעמרת ית אברם : כד לחוד
 מדאכלו עולמא וחלק גבריא די אזו עמי ענר אשכול וממרא אנון וקבלון חקלאו :
 א בתר פתגמא דאלון הוה פתגמא דוי עם אברם בגבואה למיטר קא תדחל אברם

דבר יהוה אל אברהם במתן ראו אברהם אנכי מן
 לך שכרך הרבה מאד : ג ויאמר אברהם אלני יהוה מה תתן
 לי ואנכי הוקף ערילי ובן משק ביתי הוא דמשק ארבעון :
 ג ויאמר אברהם הן לי לא נתתה זרע והנה בן ביתי יורש אתי :
 ד והנה דברי יהוה אליו לאמר לא ירשך זה כי אם אשר יצא
 ממעיך הוא ירשך : ה ויצא אתו החוצה ויאמר הכטניא
 השמימה וספר הכוכבים אסתוכל לספר אתם ויאמר לו כה
 יהיה זרעך : ו והאמין ביהוה ויחשבה לו צדקה : ו ויאמר אליו
 אני יהוה אשר הוצאתיך מאור כשדים רתת לך אתי הארץ
 הזאת ררשתה : ח ויאמר אלני יהוה כמה אדע כי אירשנה :
 ט ויאמר אליו קחה לי עגרה משלשת ועז משלשת ואיל משלש
 ותד ונזוד : י ויחה לו אתי כר אלה ויבחר אתם בתוד ויתן איש
 בתרו לקראת רעהו ואתי הצפר לא בחר : יא וירד העיט על
 הפגרים וישכ אתם אברהם : יב ויהי השמש לבוא ותרדמה נפלה
 על אברהם והנה אמה חשכה גדלה נפרת עליו : יג ויאמר לאברהם
 ידע תדע כי יגר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום ועני אתם
 ארבע מאות שנה : יד וגם אתי הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי
 כן יצאו ברבש גדור : טו ואתה תבוא ארץ אבותי בשלום
 תקבר בשובה טובה : טז ודור רביעי ישובו הגה כי לא ישרם

אונקלוס

ממרי תקוף קף אגרו סני לתרא : ואמר אברהם יי אלהים מה תתן לי ואנא אילך בלא
 ולך זכר פרנסא דדין דביתי הוא דמשקאה ארבעון : ג ויאמר אברהם הא לי לא תבית
 וכד ויהא בר ביתי יתי : ד ויהא פתגמא דיי עמיה למיטר לא ורתק דין אלהין בר
 דתוכיה הוא ורתק : ה ואפיק יתה קברא ואמר אסתכי כען לשמיא ומני ית פוכביא אם
 תבול למני יתהון ואמר ליה בדין יהון בנד : ו והימן במימרא דיי וחשבה ליה כוכו :
 ז ואמר ליה אנא יי דאפקתה מאורא דכשדאי למתן קף ות ארעא הדר למירחה : ח ואמר
 יי אלהים כמה אדע ארי ארתנה : ט ואמר ליה קרב קדמי עגלין תכתא ועיון תלתא
 ודרכין תלת ושפנינא זכר ונא : י וקרב קדמוהי ית כר אקין ופליג יתהון בשוה ויהב
 פקניא פסג לקבל תברה וית עופא קא פליג : יא ונתת עופא על פקניא ואפרת יתהון
 אברהם : יב והוה שמשא קמיער ושנתא נפלת על אברהם והא אמה קבל סני נפלת עלוהי :
 יג ואמר לאברהם מהע תדע ארי דירין יהון בנד בארעא הלא דיכהון ויפכהון בהון וענוון
 תהון ארבע מאה שנין : יד ואף ית עמא דיפלהון בהון דון אנא ובתרי כן יפקון
 בקנינא סני : טז ואת תיעור לות אבהתך בשלם תתקבר בסיוב טובא : טז ודרא רביעאה

עון האמרי עדינה : י ויהי השמש באה ועלמה היה והנה
 תנור עשן ולפיד אש אשר עבר בין הגזרים האלה : יא ביום
 ההוא ברת יהוה את אברהם ברית לאמר זרעך נתתי אתי
 הארץ הזאת מנער מצרים עד הנהגר הגרל גהר פרת : יב את
 הקני ואת הקני ואת הקדמני : יג ואת החתי ואת הפרזי ואת
 הרפאים : יד ואת האמרי ואת הפנעני ואת הגרשני
 ואת היבסי : טו ושרי אשת אברהם לא ילדה לו ורה
 שפחה מצרית ושמה הגר : יז ותאמר שרי אל אברהם הנהגנא
 עצרני יהוה מלדת באינא ארץ שפחתי אוקי אפנה ממנה
 וישמע אברהם לקול שרי : יח ותקח שרי אשת אברהם אתי הגר
 המצרית שפחה מקץ עשר שנים לשבת אברהם בארץ כנען
 ותתן אתה לאברהם אישה לו לאשה ויבא אל הגר ותבר ותרא
 כי הרתה ותקר גברתה בעיניה ויתאמר שרי אל אברהם חמסי
 עדיך אנכי נתתי שפחתי בחיקך ותרא כי הרתה ואקד בעיניה
 ישפט יהוה ביני וביניך : יט ויאמר אברהם אל שרי הנה שפחתך
 בידך עשיקה הטוב בעיניך ותענה שרי ותברח מפניה :
 ז ומצאה מלאך יהוה ער עין המים במדבר ער העין בדרך
 שור : ח ויאמר הגר שפחת שרי איימה באת ואנה תלכי

אונקלוס

ותובן חכא ארי לא שלים חובי אמרעה עד כען : יז והוה שמשא עלת וקבלא הוה
 והא תנור דתנן ובעור דאשתא די עדא בין פלניא האלון : יח ביומא ההוא נור יי עם
 אברהם קים למיטר לבניך יהבית ות ארעא הדרא מן נהרא דמצרים ועד נהרא רבא נהרא
 פרת : יט ות שלמאי וית קנזאי וית קדמונאי : כ וית חמאי וית פרוזאי וית נפראי :
 כא וית אמוראי וית כנענאי וית גרנשאי וית יבוסאי : א ושרי אתת אברהם לא ולידת ליה
 ולה אמתא מצריתא ושמה הגר : ב ואמרת שרי לאברהם הא כען מנעני יי מלמיד עול
 כען לות אמתי מאים אתבני מנה וקביל אברהם למיטר שרי : ג ודברת שרי אתת אברהם
 ית הגר מצריתא אמתה מסוף עשר שנין למתב אברהם בארעא דכנען ויהבת יתה לאברהם
 בעלה ליה לאנתו : ד ועל לות הגר ועדיאת וחות ארי עדיאת וקלת רבנתה בעינתה :
 ד ואמרת שרי לאברהם דין לי עלך אנא יהבית אמתי קף וחות ארי עדיאת וקלית בעינתה
 ודין יי ביני וביניך : ו ואמר אברהם לשרי הא אמתך בידך עבידי לה פדתמן בעיניכי
 ועניתה שרי ועקמת מקדמה : ז ואשפחה מלאכא דיי ער עינא דמא במדברא ער עינא
 בארעא דנהרא : ח ואמר הגר אמתא דשרי מן את איתי ולאן את אוקא ואמרת מן קדם

וַתֹּאמֶר מִפְּנֵי שְׂרֵי גְבֻרָתִי אֲנֹכִי בִּרְחַת : וַיֹּאמֶר לָהּ מֶלֶךְ אֱלֹהִים
 שׁוּבִי אֶל־גְּבֻרָתְךָ וְהִתְעַנִּי תַּחַת יְדֵיךָ : וַיֹּאמֶר לָהּ מֶלֶךְ אֱלֹהִים
 חֲרִיבָה אֲרַבָּה אֶת־זַרְעֶךָ וְלֹא יִסָּפֵר מְרַב : וַיֹּאמֶר לָהּ מֶלֶךְ אֱלֹהִים
 יְהוָה הִנֵּה הָרָה וְיִלְדֶת בֵּן וְקִרְאת שְׁמוֹ יִשְׁמַעְאֵל כִּי־שָׁמַע
 יְהוָה אֶל־עֲנִיָּוֶה : יְיָ וְהוּא יְהוָה פָּרָא אָדָם יְדוּ כִּפְלֵ וְיָד כֵּר בּוֹ
 וְעַל־פְּנֵי כָל־אֲחָיו יִשְׁכֵּן : יְיָ וְתִקְרָא שֵׁם־יְהוָה הַדָּבָר אֲלֵיָהּ
 אֵתָה אֵל רֵאִי כִי אָמְרָה הִנֵּם הַלֵּם רֵאִיתִי אֲחֵרֵי רֵאִי : יְיָ עַל־
 בֶּן קָרָא לְבָאֵר בָּאֵר לְחֵי רֵאִי הִנֵּה בֵּין־קַדְשׁוֹבִין בְּרֵד : יְיָ וְתִקְרָ
 הַגֵּר לְאֲבָרָם בֶּן וְיִקְרָא אֲבָרָם שֵׁם־בְּנֵו אֲשֶׁר־יִקְרָה הַגֵּר
 יִשְׁמַעְאֵל : יְיָ וְאֲבָרָם בֶּן־שְׁמָנִים שָׁנָה וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּרִדְתָּ־הַגֵּר
 אֶת־יִשְׁמַעְאֵל לְאֲבָרָם : יְיָ וְיְהִי אֲבָרָם בֶּן־תְּשַׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵ
 שָׁנִים וַיֵּרָא יְהוָה אֶל־אֲבָרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי־אֵל שְׂרֵי הַתְּהַקְדָּ
 לְפָנָי וְהָיָה תָמִים : יְיָ וְאֵתְנָה בְרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְאָרַבָּה אוֹתְךָ
 בְּמֵאֵד מְאֹד : יְיָ וַיִּפֹּל אֲבָרָם עַל־פְּנָיו וַיִּדְבֹר אֵתוֹ אֱלֹהִים
 לֵאמֹר : יְיָ אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אֵתְךָ וְהָיִיתָ לְאֵב הַמִּזֵּן גֹּיִם :
 וְלֹא־יִקְרָא עוֹד אֶת־שֵׁם־ךָ אֲבָרָם וְהָיָה שֵׁם־ךָ אֲבָרָם כִּי אֲבִ־
 הַמִּזֵּן גֹּיִם נִתְתִּיךָ : יְיָ וְהִפְרֵתִי אֶתְךָ בְּמֵאֵד מְאֹד וְנִתְתִּיךָ לְגֹיִם
 וּמְלָכִים מִמֶּה יֵצְאוּ : יְיָ וְהִקְמַתִי אֶת־בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבִיזַרְעֶךָ

אונקלוס

שרי רבנתי אנא ערקא (נ"י ערקת) : ו ואמר לה מלאכה דהי תובי לוח רבונתך
 ואשתעבדי תחות ידך : ו ואמר לה מלאכה דהי אסגאה אסגוי ות בניבי ולא ותמנון מסגוי :
 ואמר ליה מלאכה דהי הא את מערבי ותקרין בר ותקרין שמיה ושמעאל ארי קביל יי
 צלותיך : יב והוא יהא מרוד באנשא הוא יהא צריך לכוכא וירא דבני אנשא יהון צריכין
 ליה ועל אפי בר אחוהי ישרי : יג וצליאת בשמא דהי דמתמלל עמיה אפרת את הוא
 אקהא דחוי כולא ארי אפרת הפרם הקא (נ"י האף אנה) שרתי חויה בת דאתגלי לי :
 יד על פן קרא לבאירא באירא דמלאך קימא אתחוי עלה הא היא בין רקס ובין חגרא :
 טו וילידת הגר לאברם בר וקרא אברם שום בריה דוידידת הגר ישמעאל : טז ואברם בר
 תמנון ושת שנין בר ילידת הגר ות ישמעאל לאברם : א והוא אברם בר תשעין ותשע שנין
 ואתגבי יי לאברם ואמר ליה אנה אל שרי פלח קדמי יהוי שלים : ב ואתן קימי בין מימרי
 ובינה ואסגוי ותך לתרא לתרא : ג ונפל אברם על אפוחי ומליך עמיה יי למימר : ד אנה הא
 נגור בניי איננו קימי עמך ותחי קאב סני עממין : ה וקא ותקרין עוד ית שקד אברם ויהי
 שקד אברם ארי אב סני עממין ותקתך : ו ואפיש יתך לתרא חזרא ואתנגד לכנשין
 ומלכין דשלישין בעממא מנה ופקון : ז ואקים ית קימי בין מימרי ובינה ובין בנה בתרך

אֲחֵרֶיךָ לְדוֹרְתָם לְבְרִית עוֹלָם לְהוֹיֹת לָךְ לְאֲרָהִים וְלִזְרַעְךָ
 אֲחֵרֶיךָ : יְיָ וְנָתַתִּי לָךְ וְלִזְרַעְךָ אֲחֵרֶיךָ אֵת ! אֲרִיז מִגְּלוּיָךְ אֵת כָּל־
 אֲרִיז כִּנְעוֹזֵי־אֲחֻזֹּת עוֹלָם וְהָיִיתִי לָהֶם לְאֲרָהִים : יְיָ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
 אֶל־אֲבָרָהָם וְאַתָּה אֶת־בְּרִיתִי תִשְׁמַר אֵתָה וְזַרְעֶךָ אֲחֵרֶיךָ
 לְדוֹרְתָם : יְיָ וְאֵת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין זַרְעֶךָ
 אֲחֵרֶיךָ הַמּוֹד לָכֶם כָּל־זָכָר : יְיָ וְנִמְלַחְתֶּם אֵת בִּשְׂרַע עַרְלַתְכֶם
 וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם : יְיָ וּבֶן־שְׁמֹנֶת יָמִים יִמּוֹד לָכֶם
 כָּל־זָכָר לְדוֹרְתֵיכֶם יָקִיד בֵּית וּמִקְנֵת־כֶּסֶף־מְכֹל בֶּן־זָכָר אֲשֶׁר לֹא
 מִזְרַעְךָ הוּא : יְיָ הַמּוֹד ! יִמּוֹד יָקִיד בֵּיתָךְ וּמִקְנֵת בְּסֶפֶד וְהָיְתָה
 בְּרִיתִי בִּבְשָׂרְכֶם לְבְרִית עוֹלָם : יְיָ וְעַל־זָכָר אֲשֶׁר לֹא־יִמּוֹד
 אֶת־בִּשְׂרַע עַרְלַתוֹ וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת מֵעַמִּיָּה אֶת־בְּרִיתִי הַפֶּר :
 ס וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אֲבָרָהָם שְׂרֵי אֲשַׁתְּךָ לֹא־תִקְרָא אֶת־
 שְׁמָה שְׂרֵי כִּי שָׂרָה שְׁמָה : יְיָ וּבִרְכַתִּי אֵתָה וְגַם נָתַתִּי מִמֶּנָּה לָךְ
 בֶּן וּבִרְכַתִּיָּה וְהָיְתָה לְגֹיִם מְרַבִּי עַמִּים מִמֶּנָּה יְהוּי : יְיָ וַיִּפֹּל
 אֲבָרָהָם עַל־פְּנָיו וַיִּצְחַק וַיֹּאמֶר בְּרַבּוֹ הֲלָבֵן מֵאֲחֵ־שָׁנָה יוֹלֵד
 וְאִם־שָׂרָה הִבְתַּלְשָׁעִים שָׁנָה תִקְרָד : יְיָ וַיֹּאמֶר אֲבָרָהָם אֶל־
 הָאֲרָהִים לָּו יִשְׁמַעְאֵל יְחִיָּה לְפָנֶיךָ : יְיָ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־שָׂרָה
 אֲשַׁתְּךָ יִלְדֶת לָךְ בֶּן וְקִרְאתִי אֶת־שְׁמוֹ יִצְחָק וְהִקְמַתִי אֶת־בְּרִיתִי

אונקלוס

קדריהון קקם עקם קסהוי קך לאקהא ולבנה בתרך : ח ואתן קך וקבנה בתרך ית ארעא
 תותביתך ית כל ארעא דכנען לאחתנת עקם ואהוי קהון לאקהא : ט ואמר יי לאברם
 ואת ית קימי תשר את ובנה בתרך קדריהון : י דא קימי די תשרון בין מימרי ובניוכון ובין
 בנה בתרך מגור לכון כל דכנרא : יא ותגורון ית בשרא דערלכתכון ותהי (נ"י ותהא) קאת
 קקם בין מימרי ובניוכון : יב ובר תמניא יומין ותגור (נ"י יגור) לכון כל דכנרא לתרתיכון
 לימי ביתא וביני כספא מכל בר עממין דקא מבנה הוא : יג אתגורא יתגורון (נ"י מגור
 יגור) יליד ביתך ובין כספא ותחי קימי בבשריכון לקים עקם : יד וערל דכנרא די לא יגור
 ית בשר ערלתייה וישתיצי אנשא ההוא מעמיה ית קימי אשני : טו ואמר יי לאברם שרי
 אתתך לא תקרי ית שמה שרי ארי שרה שמה : טז ואברך יתה ואף אתן מנה לך בר
 ואברכנה ותחי לכנשין מלכין דשלישין בעממא מנה יהון : יז ונפל אברם על אפוחי ותחי
 ואמר בלביה הקבר מאה שנין יהי וגד ואם שרה הבת תשעין שנין תליד : יח ואמר
 אברם קדס יי כני ישמעאל ותקם קדקד : יט ואמר יי בקושטא שרה אתתך תליד לך

אתו דברית עורם קרעו אחריו : ודוּשְׁמַעְאָר שְׁמַעְתִּיהָ הַנְּהִי-
בְרַכְתִּי אֶתְּוּ וְהַפְרִיתִי אֶתְּוּ וְהַרְבִּיתִי אֶתְּוּ בְּמַאֲד מְאֹד שְׁנַיִם--
עֶשְׂרַ גְּשֵׁי אָם יוֹרִיד וְנַתְתִּיו לְגֹי גְּדוֹד : כֵּן וְאַתְּ דְּבָרִיתִי אֲקִים
אַתְּ יִצְחָק אֲשֶׁר תִּלְדְּ לָךְ שֶׁהָא לְמוֹעֵד הַזֶּה בַּשָּׁנָה הָאַחֶרֶת :
כִּי וַיְכַל דַּבְּרֵי אֱתוֹ וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַר אַבְרָהָם : כִּי וַיְקַח אַבְרָהָם
**אֶת־יִשְׁמַעְאֵל בְּנֵוֹ יָאת בְּרֵי יֶרֶדֶי בֵּיתוֹ וְאַתְּ פֶּר־מִקְנַת כֶּסֶפֹּו
 כְּרִיזְכָר בְּאַנְשֵׁי בֵּית אַבְרָהָם וַיִּמַּל אֶת־כַּיִשֵׁר עַרְתָּם בַּעֲצֵם
 הַיּוֹם הַזֶּה בַּאֲשֶׁר דָּבַר אֱתוֹ אֱלֹהִים :** כִּי וְאַבְרָהָם בְּנֵי־תְשָׁעִים
וְתֵשַׁע שָׁנָה בְּהַמְרוֹ בֶשֶׁךְ עָרְתָו : כֵּן וַיִּשְׁמַעְאֵר בְּנֵוֹ בְּנֵי־
שְׁרֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּהַמְרוֹ אֶת בֶּשֶׁךְ עָרְתָו : כִּי בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה
נִמְוַר אַבְרָהָם וַיִּשְׁמַעְאֵר בְּנֵוֹ : כִּי וְכִרְאֲנֵשִׁי בֵּיתוֹ יֶרֶדֶת בֵּית
וּמִקְנַת־כֶּסֶף מֵאֵת בְּנֵי־נֶכֶךְ נִמְרוֹ אֶתּוֹ : פ פ פ

פר ותקרי ית שמה יצחק ואקים ית קמי עמיה לקים עלם לבנהו בתרהו : כ ועלי
 וישמעאל קבלית צלותה הא ברכתית יתיה ואפש יתיה ואמני יתיה קחרא קחרא תרין עשר
 רברביא ירדי ואתנניהו קעם פני : כא וית קמי אקים עם יצחק די תליד לה שרה
 קמנא תרין בשמא אחרתא : כב ושצי המלא עמיה ואסתק וקרא די מערחה
 דאברהם : כג ודבר אברהם ית ושמעאל בריה וית כל ירדי ביתיה וית כל ובני כספיה
 כל דכורא באנשי בית אברהם ונור ית בשרא הערלתהו בקרו וקרא תרין קמא די מריק
 עמיה יי : כד ואברהם בר תשעין ותשע שנין פד נור בשרא הערלתיה : כה וישמעאל
 בריה בר תלת עשרי שנין פד נור ית בשרא הערלתיה : כו בקרו וקרא תרין אתגור ונור
 נור אברהם וישמעאל בריה : כז וכל אנשי ביתיה ירדי ביתא וובני כספא מן בר עממין
 אתגורו (נ"י גר) עמיה : פ פ פ

הפטרה תמצא מיום א' עד יום ה'

יום הששי

אמר קריאת פרשת שבוע שנים מקרא ואחד תרגום והפטרה ומזמור ה' מנג גאות לבש (או מזמור
 שיר ליום השבת וס' מנג) וכו' דברו משנה וסלכה מסדר לטרות שהיו נגד היסוד בחינת היום

(6) ור"ד אלא אפי' כ"ס . ועמ"ש . פרק ג רבי יוסי אומר וזה לוג ומחצה
(5) דכילא מלואו ועוד דכילא לא חסו ושיערו ומתערבו . והרי יש כאן ג' לוגין
 מהשלשה לוגין : (ג) ל' השלכה : (ד) אלא מים שאובין שהן פוסלים לת המקוה חק על פ"ב
 באמצעי' הכור ולא יהיה כשרים שלא נקרא עליהן שם פסול שחס היו
 הכור טהור . הר"ע : מוסיפין מים כשרים בכל
(ה) הר"ע . משמע אחד עד חסלוס שיטור
 דהכנה כמ"ק וק' דכפ"ז מים שאובין כולל אחד מים
 מ"ו פסקו דלא כר"י דס"ל מהו כשיטור מקוה :
 גוד אחיס וא"כ כ"ס וחסול' כל אחד מהן :
 גוד חסיק לא אמרי' פסול' כל אחד מהן :
 ונ"ל דהתם ה"ט משום והחסר אפילו קורטוב .
 שאין המים טעל האדם שאלו שאלו סבמקלחו
 נכוב ונמצא שאינו הכור כשרים עד שיש בכל אחד
 ומת"ט פסק הר"ע התם מזה כשיטור . ועמ"ש (ב)
(6) דאלו היתה אחת המים נובעים אפי'
 איכה אלא כ"ס היתה משתרת המים שאובים
 שכבור . כ"ע : לעולם מירוי שלא היו המים של
 האמה מ' סאה קורטוב סבובין למי הכור דל"כ
 מ"ט מכשיעמיד בחצר מ' סאה דלעיל דיעברו
 עליונים מן החסותנים . שיתחשב . מדלא חזי
 עד טילא מלואיהו כרעלי'
רבי יוסי אומר שני מקוואות שאין
בהם מ' סאה ונפלו לזה לוג
 ומחצה ולזה לוג ומחצה ונתערבו כשרין . מפני שרא נקרא עליהן שם
 פסול אבל מקוה שאין בו ארבעים סאה ונפלו בו ג' לוגין ונחלק לשנים
 פסול . מפני שנקרא עליו שם פסול ר' יהושע מכשיר שהיה רבי יהושע
 אומר כל מקוה שאין בו מ' סאה ונפלו בו ג' לוגין וחסר אפי' קרטוב
 כשר מפני שחסרו לו ג' לוגין וחסר"א לעולם היא בפסולו עד שיצא ממנו
 מלואו ועוד : (ב) כיצד הכור שבחצר ונפלו בו ג' לוגין לעולם
 הוא בפסולו עד שיצא ממנו מלואו ועוד או עד שיעמוד בחצר מ' סאה
 וישהרו העליונים מן התחתונים רב"ע פוסל א"כ פקק (ס"א פסק) .
(ג) בור שהוא מלא מים שאובי' . והאמה נכנסת לו ויוצאה ממנו .
לעולם הוא בפסולו עד שיתחשב
שלא נשתייר מן הראשונים ג' לוגין
 שנים שהיו מטיילין למקוה זה לוג ומחצה : וזה לוג ומחצה . הסוחט את כסותו ומטיל ממקומו הרבה
 והמערה מן הצרצר ומטיל ממקומות הרבה ר"ע מכשיר וחכמים פוסלין . אמר ר"ע לא אמרו מטילין אלא
 מטיל

(ב) שיעמוד בחצר מ' סאה . מקוה כבר למטה מן הפסול ופוסקו (ג) לכשר כדי שיחכרו ויטהר
 סגנין הפסול מן החסותן כשר . דאמרינן גוד חסיק וכ"ס אם הכשר נכנסה והפסול למטה דאמרינן
 גוד אחיס : אלא אם כן פסק . שפקו מימינו וילא ממנו מלואו ועוד כדאמרו . ויש גורסים אלא אם
 כן פקק כלומר אלא אם כן טחס על המקוה אחר טהרה עד שלא יגע אחר כאלה המים (ד) וגירסא
 ראשונה כל עיקר ואין הלכה כראש"ע (ה) : (ג) והאמה נכנסת לו . כגון מי בשמים (ו)
 שחיס מן המדון ונכנסים לו : הסוחט את כסותו . והמים שהיו נכנסים בו חשיבי מים
 שאובין וכשהוא סוחטן נחור הכור הן באין ממקומות הרבה שמכאן ומכאן לכנר : והמערה
 מן הצרצר . כני חרס טעושין על פיו שככה כמין מככר מעטה רשא והטערה ממנו מטיל
 המים ממקומות הרבה : רבי עקיבא מכשיר . קסבר דאין ג' לוגין מים שאובין פוסלין את
 המקוה א"כ מטילין למקוה מנכי ח' וממקום ח' משל"כ בכסות ורצ"ל : וחכמים פוסלים . דכרי

דקרי' ג' כלים מלטרפין : רא אמרו מטילין
אלא מטיל . כלשון זה קיבל ר"ע מרבותיו
דכלי המטיל ג' לוגין מים למקוה פיסל את
המקוה : לא כך אמרו אלא שנפדו . ולא
שנא מכלי אשר או מכלים

הרבה (י) ואין הלכה
כר"ע : (ד) מכלי אחד
משנים וכו' . סומוא
דמתייהו דרבנן הוא :
מ' קבין מים . בעל
קרי חולה שאינו יכול
לשכול אם נתנו עליו ט'
קבין מיטתו ושמועין
מתחתיו . דלא שנא
מכלי אחד לא שנא מנ'
או מג' כלים . וכן טסור
שנפלו על ראשו ועל
רובו שלשה לוגין מים
שאובין . דפוסל את
המקוה כדאמרינן פ"ק
דשבת ה"ו ג' לוגין מנ'
או ג' כלים מלטרפין

מ"ד אין מלטרפין : בד"א . דמנ' וג' כלים מלטרפין : בזמן שלא נתכוין לרבות .
אמקוה קאי . שלא נתכוין להוסיף עליו כדי להרבות בו מים (ס) : אפילו קרטוב . שיעור מיעוט
אחד מט"ד כלוג :

גמרא דהדף ט ע"ב :

תניא אמר להם רבי אליעזר לחכמי מעשה בריכה אחת בהיתלו
שהפסיקה שלש עונות ובא מעשה לפני חכמים ואמרו דיה שעתה
אמרו לו אין שעת הדחק ראייה . מאי שעת הדחק . איכא דאמרי שני
בצורת הוא א"ד מהירות אפיש לעבודא וחשו רבנן להפסד דטהרות . ת"ר
מעשה ועשה רבי כר"א לאחר שנוכר אמר כדי הוא ר"א לסמוך עליו
בשעת הדחק . מאי לאחר שנוכר אלימא לאחר שנוכר דאין הלכה כר"א
אלא כרבנן בשעת הדחק היכי עביד כותי אלא דלא איתמר הלכתא לא
כמר ולא כמר ומאי לאחר שנוכר לאחר שנוכר דלאו יחיד פליגי עליה אלא
רבים פליגי עליה אמר כדי הוא ר' אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק :

בהיתלו . שם מקום : שני בצורת הוו . ואיכא הספד מרובי חששו : לאחר שנוכר . שלא יפסד תור'
רש"י

זוהר בראשית דף מז ע"ב

ויברך אלהים ביום השביעי דא תורה שנעל עה . דלוי' יום שביעי וביה אשתכלל
עלמי דלוי' קיומי דכלי . מלאכתו אשר עשה ולא כל מלאכתו דדא תורה שכתב
אפיק כלל בתוקפי דכתב דנסיק מחכמת . תלת זמנין הכא ביום השביעי ויכל אלהים
ביום השביעי וישבות ביום השביעי ויברך אלהים את יום השביעי . הא תלת ויכל אלהים
ביום השביעי . דא תורה שנע"פ דעס יום השביעי דא אשתכלל עלמי דקדי אמרן .

ישבות ביום השביעי דא יסודי דע"מי ובספרי דרב ייבא סבא דא יובל ועל כך כתיב
הכא נוכל מלאכתו דכלל נסיק מנייה ואין דא יסודא דקאמרון דהא ינייה ביה הוה
יתיר מכלל : ויברך אלהים את יום השביעי דא כ"ג דמנצרך לכלל הוא ועל דריש
דתנן כהן נוטל נראה ובדכאן ביה שריין לברכי ולוקרי שביעי .

מוסר יוסף לחה הרכה פסוקה
מרב ספרים גאון ש"ע י"ד סי' קס

י"ט מן העונות שאין מתקפדין אלא לאחר נקמ' ופרעון
בע"ז וס"ד הרשעות שבעת שקרי וכו' נאמר כי
לא יקרא ה' את אשר ישא את שמו לשוא השני השופר דס
נקי כמו שכתוב ונקייה דמס לא נקיתי . השלישי הנואף
עם אשת איש כמו שכתוב סבא אל אשת רעשו לא יקרא כל
הנוגע בה : הרביעי המעיד עדות שקר כמ"ש עד שקרים לא
יקרא . חלו עונות אס ועשה אותם ויעש' מהס תשו' יפרע
ממנו הו"ר בע"ז פרעון קל בשביל שנאמר כהן לא יקרא
ואח"כ יכלל מרי' של גיהנם . וגם יש רשע שכל עונות
לזורים ושמונים לזוס הרין ואח"כ שב מרשעתו ועשו' תשוב'
והור' מתעלמו וענז חובתו ונתחייב שליח על זדונו בזה
העולם וילק' ויקרא ויקרא ממנו בע"ז על אשתו כדי
שיקרי גזר דיו וכוון ששב מרשעו ועשה תשובה . התחילו
היסורים לכל עליו . והנעוטים שולטים בו לפיכך תמסו כל
הדבר אחר הסורים ולא ידעו כי היסורים שכלו עליו הם
פרי העונות הראשונות שעשה וכוון שמתחם עליהם ועוזבם ועושה תשוב' כבר בעלו מלשומר אותם לעו"כ . יתרון עליהם
בע"ז לפיכך יאחו לדיק ררכו :

רוחן ממעטיו ותשבו בלזם שמה אלו היסורים הם פרי
הדבר אחר הסורים ולא ידעו כי היסורים שכלו עליו הם
פרי העונות הראשונות שעשה וכוון שמתחם עליהם ועוזבם ועושה תשוב' כבר בעלו מלשומר אותם לעו"כ . יתרון עליהם
בע"ז לפיכך יאחו לדיק ררכו :

מצות השם

שבת פרק י"ט יבמות פרק ד' קדושין דף כ"ט שה"ד ה' מילה סמ"ע מ"ע רסו סמ"ג עשין
כה יורה דעה סי' ר"ם סמ"ק סי' קנ"ז קנ"ה קי"ט רפ"ט ומילת גר ושאר עניניו בסה"ד ה'
א"ב סי"ג י"ד סי' רס"ח .

ב (ג) מ"ע למול כל זכר בן ח' ימים שנאמר וכן שמונת ימים ימול לבס כל זכר והוקא ביום
שנאמר וביום השניוני ימול אחר עלות השמש ואם מל משעלה עמוד השחר יאל . חותבין
הערלה כל העור הסופס את העטרה עד שתתגל' כל העטרה ואחר כך פורעין את קרום הרך שלמטה
בכפור ומחזירו לכלי ולכאן עד שיראה בשר העטרה : מל ולא פרע כאלו לא מל וכדי שלא לבא
לידי סכנה מו"ל אחר כך את המילה כדי שיהא הדם ממקומות רחוקים : ומילה שחיובה ודלו ובזמנה
ודלי דוחה את השבת . מילה הוא מ"ע שיש בו כרת שנתמר ועל זכר אשר לא ימול בשר ערלתו
וזכרת ומלוא על האב למול את בנו ועל הרב למול את עבדיו יליד ביתו ומקנת כספו . יליד בית
כימול לשמנה ומקנת הסף כימול ביום שנלקח אפילו לקחו ביום שגולד כימול בזומו : עבד האב והאדון
ולא מלו ביטלו מ"ע אבל אינו חייב כרת שאין כרת אלא בהערל עצמו לא מל האב מלוא על הב"ד
למול שיהמול לבסכל זכר ואם נתעלס עבד' ולא מלו אותו כשיגדיל הוא חייב למול את עצמו וכל יום
שיעבור עליו משגידיל ולא מל את עצמו הוא מבטל מ"ע וחייב כרת אם מל ולא מל את עצמו (עיין
כלל י"ח) במזיד . גר לריך למול עצמו בפני ב"ד גר שגל בניו וקטן שגולד מהיל לריך להטיף ממנו
דס ברית ואין האשה מלוא למול את בנה כמו שהאב מלוא וכל שאפיר ברית ומנשך בערלתו אה על
פי שיש בידו תורה ומשעים עובים אין לו חלק לעולם הבא וגדולה מלוא זו שכרתו עליה י"ג
בריתות ומוטב בכל מקום ובכל זמן :

וירא יום א תורה

להמשיך מנ"ט דז"א יהוה נפש י' יה יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה חיה יסירה ו דמלוי יוד
אל סס ב"ן שבעסיה בניקוד חולם :

א וירא אריו יהוה באלג' ממרא והוא ישב פתח האהר פתח

היום : ואתגלי ליה יי במשרי ממרא והוא יתיב בתרע
 משפנא פמיחם יומא : וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים
 נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה:
 בנזקת עינוהי וחזא והא תלתא גוברין קיימינ עילוהי וחזא
 ורהט לקדמותהון מתרע משפנא וסגיד על ארעא : ויאמר
 אדני אסנא מצאתי חן בעיניך ארנא תעבר מעל עבדך :
 ויאמר יי אם בעזאשפחית רחמין קדמך לא בעז תעיבר מעל
 עבדך : ויקחנא מעטמים ורחצו רגליכם והשענו תחת העין:
 יסבון בעז זעיר מיה ואסחו רגליכון ואסתמיכו תחות אירנא :
 ויאקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעברו ביערלכון עברתם
 ערעבדכם ויאמרו בן תעשה פאשר דברת : ואסב פתא
 דרחמא וסעדו לבכון בתר בן תעיברון ארי על בן עברתון על
 עבדכון ואמרו בן תעביד במא דמלידתא : ויימר
 אברהם האהלה אר שרה ויאמר מהרי שרש סאים קמה סלת
 רושי ועשי עגית : ואוחי אברהם למשפנא לות שרה ויאמר
 אחי תלת סאון קמחא דסולתא רושי ועבידי גריצן :

נביאים פליגים ב ד

למסך מ"ח ד"ח צבאות נפש צב צבא צבאו צבאות רוח יסוד נשמה דלג אדני נש" דסוד
 יהוה סיה יסוד דלג יהוה סיה יסוד דסוד אל סס ב"ן שבעשים :

א ואשה אחת מגשי בני הנביאים צעקה אר אלישע ראמר
 עבדך אישי מת ואתה ידעת פי עבדך היה ירא את
 יהוה והנשה בא לקחת את שני ירדי לו לעבדים : ואתתא
 קרא מגשי תלמידי נביא מצוחא קדם ארישע למימר עבדך
 עובדיה בעלי מית ואת ידעת ארי עבדך הוה דחיל מן קדם
 יי בר קמלת איזבל ית נביא דיי דבר מנהון מאה גברין
 ואממרנון חמשין חמשין גברא במערתא והוה יזיק ומזכיר

רשי

בסוטה סוה יסוד בן אחב ע"י מלווה ברביה מ"ח ען (ח) ואשה וכו' ארז"ל סוטה אשת עובדיה וכו' סיה יסוד
 בן אחב וכו' אחב סוה י"ו מוון ברביה לכלל את
 הנביאים : לעבדים : בעבור חוב המוון : (ג) מ"ח י"ך

מצודת דוד

דהון בדיל דלא לאוקלא יתהון מנכסוהי דאחאב מן קדם
 דאינון אונסא וכעז רשיא אתא למדבר ית תרין בני ליה
 לעבדין : ויאמר אליה ארישע מהאעשה לך הגדי לי מה
 יש לבי יד קרי בבית ותאמר אין לשפחתך כל בבית כי אסר
 אסוד שמן : ויאמר ליה ארישע מה אעביד לך חוי לי מא אית
 לך בביתא ואמרת לית לאמתך כל מדעם בביתא אלהן מנא
 דמשחא : ויאמר לבי שאר לך בלדים מן החוץ מאת בל
 שכניכי שכניך בלדים רקים אר תמעמי : ויאמר אזירי שאירי
 לך מנין מן ברא מן פר שכניכי מנין ריקנין לא תועירין :
 ויבאת וסגרת הדלת בעדך ובעד בני דויצקת על פל הפלים
 הארה והמלא תסיעי : ותהכיז ותגיפין דשא באפיך ובאפי
 בך ותריקין על כל מניא הארין ומנא דאתמרי תסקין :
 ותלך מאתו ותסגר הדלת בעדה ובעד בניה הם מגישים
 אליה והיא מוצקת מוצקת קרי : ואזכת מלונתיה ואנפת דשא
 באפיה ובאפי בנהא אינון מקרבין ליה מניא והיא מריקא
 משחא : ויהי במלאת הכלים ותאמר אר בנה הגישה אלי
 עוד בלי ויאמר אליה אין עוד בלי ויעמד השמן והוה כמשלם
 מניא ואמרת לברה קריב לי עוד מנא ויאמר ליה רית עוד מנא

ויפסק משחא :

מצודת דוד

לשוא הכרס שורס בו : כל צבות : כלל לא : (ג) מן החוץ
 מן האנשים שהון לביחך ולתוספות ביחור חמר מאלת כל
 שכניך : אל תמעמי : אל תשאלו מעמי כ"ח הרבה כלים :
 (ד) והמלא תסיעי : הכלו אשר ממלא תסיע ממקומי להעמיד
 האחר תחתיו ולא תזוז האסוד ממקומי על כי האסוד נעשה
 כמעין ואין מדרך המעין לזוז : (ה) הם מגישים : את הכלים הריקים כי היא לא זוז ממקומי עם האסוד : (ו) הכלים
 אשר שלם : הנישם וכו' כי לא ירעה אשר כבר נתמלאו כולם ויעמוד השמן לא היה נשפר עוד :

כתובים משלי ב

למסך מ"ח ד"ח צבאות נפש צב צבא צבאו צבאות רוח יסוד נשמה דלג אדני נש" דסוד
 ריסוד א אד אדני אדני נפש אדני רוח אלף דלת גון יוד נשמה דמלכות י"ך ד"ך ו"ך ה"ך סיה יסוד
 ריסוד יהוה סיה יסוד דמלכות אל סס ב"ן שבעשים

א אסיתשכב לא תפחד ושכבת וערבה שנתך : א אם תשכוב
 ותדמוך לא תידחל ותשכב ותיבסם שנתך : ב אריתירא
 מפחד פתאם ומשאת רשעים כי תבא : ג לא תדחל מן דחליא

וּמִן שְׁלֵיָא וּמִן חֵיסָא הַרְשִׁיעִי כִּד יִיתִי : כִּי יִהְיֶה יְהוָה בְּכַסְרֵךְ
 וְשָׁמַר בְּגִבְרֵךְ מִלְּכָד : מִשּׁוּר דְּאַרְהָא יְהִי בְּסַעֲדֵךְ וַיִּנְשָׁר רִיבְלֵךְ
 וְלֹא תִתְצִיד : אֲרִתְמַנְעֵ טוֹב מִבְּעַלְיוּ בְּהִיזַת לֹאֵל יְדִיךָ יֵד
 קִי גַעֲשׂוֹת : לֹא תִתְכַלִּי לְמַעַבְד שְׁפִיר כִּד אֵית חִירָא בִּידֵךְ
 לְמַעַבְד : אֲרִתְאַמְרִי לְרַעֲיֵךְ יִתִּירִי לָךְ וְשׁוֹב וּמַחַר אֲתִן גִּישׁ
 אֲתֵךְ : לֹא תִימַר לְחִבְרֵךְ אֲזִל וְתִיב וְלִמַחַר אֲתִן וְאֵית גִּבְרֵךְ :
 וְאֲרִתְתַחַרְשׁ עַרְרֵךְ רַעֲה וְהוּא יִשְׁב לְבִמְחָ אֲתֵךְ : וְלֹא
 תִחְשַׁב עַד חִבְרֵךְ בִּישְׁתָּא וְהוּא יִתִּיב עִמָךְ בְּשַׂרְוֵה :

ומשוחח . כי תבוא על הרשעים : כסלך . במכנתך : אל חמנע טוב מבעליו . אם ראית חבירך רואה להטיב לעניים . אל חמנעטו . כסיות לאל כח ירך להחילו : אל תאמר לרעד : לעני . יש אחר . היום שתחן לו : אל תחרוש . אל תחשוב .

המבקש הטוב : כי טוב . כי היום טוב למחר . ולא אתן שאלתך : ויש אחר . דבר הטוב . יש עתד ותוכל לתת מתי : (1) והוא . הלא הוא יושב אחר לבעת ריב . בועה בד כאש על רעהו ולמה תחשוב עליו רעה :

מצודת דוד

(א) וערכה שמתוך . דרך היסוד בועה מבלי ספק : (ב) אל תורא . כי לא תבוא עליך : כי תבוא . כאשר תבוא חשכת רשעים לא תיר . מזה כי לא תנע בד לרעה : (ג) כסלך . במה שתבנת ותקוי . אלו והוא ישמור רגלך מן הליכיה : מבעליו . מבעל הטוב . ריב מני שכל לקבל הטוב : כסיות . בעת היות כח בידך לעשות הטוב : (ד) לרעד . כסיות . הלא הוא יושב אחר לבעת ריב . בועה בד כאש על רעהו ולמה תחשוב עליו רעה :

משנה ברכות פרק ד

פרק ד תפלת השחר עד חצות . שכן מנחה הרמב"ן כפ' בא כ' שמנחה מלי מנוחח תמיר של שחר קרב עד חצות

לרבנן ולרבי יהודה אינו קרב אלא עד ארבע שעות ביום ועד ד' שעות היינו עד סוף שעה ד' שהיא שליש היום

בזמן שהיום י"ב שעות וכן זמנה לעולם עד סוף שליש היום לפי אורך הימים וקטנן כרבתבין לעיל גבי ק"ש והלכה כרבי יהודה : תפלת המנחה עד הערב . עד שחשך : עד פלג המנחה . זמן מנחה קטנה הוא מנחת השעות ומנחה עד הלילה שש שמי שעות ומנחה כמלא פלג המנחה שהוא

כלי אמצעי דחסד ומלכות דיצירה אלה רמד אלה רמד תפלת השחר עד חצות רבי יהודה אומר . עד ד' שעות . תפלת המנחה עד הערב . ר' יהודה אומר עד פלג המנחה . תפלת הערב אין לה קבע . ושל מוספין כל היום . (ג"א ל"ג רבי יהודה אומר עד שבע שעות) :

רבי ופסק הלכה כזה דעבד כמר עבד . ודעבד כמר עבד . והרואה שבינן שמחשיב אותו יום לענין שמתפלל בו מנחה אינו יכול להסתיבו לילה ולהתפלל בו ערבית ואם בא לעשות כרבי רבי יהודה שלא להתפלל מנחה אלא עד פלג המנחה שהיא שעה ורביע קודם הלילה עושה ומשם ואילך יוכל להתפלל ערבית : אין לה קבע . זמנה כל הלילה והא דרמי און לה קבע ולא חיי זמנה כל הלילה . לאשמעינן דתפלת ערבית דשות לפי שהיא כנגד הקרבת איברים ופדריס שקרבים בל הלילה והא דרמי קטלוס עליהם כחובה : ושל מוספין כל היום . אם אחרת אחר שבע או שאבדו ומיהו האידולא קטלוס עליהם כחובה : ושל מוספין כל היום . אם אחרת אחר שבע לעשות כרבי חמניס ולהתפלל תפלה מנחה עד הערב יעשה וכלכד שלא יתפלל תפלה ערבית בזמן זה שבינן שמחשיב אותו יום לענין שמתפלל בו מנחה אינו יכול להסתיבו לילה ולהתפלל בו ערבית ואם בא לעשות כרבי רבי יהודה שלא להתפלל מנחה אלא עד פלג המנחה שהיא שעה ורביע קודם הלילה עושה ומשם ואילך יוכל להתפלל ערבית : אין לה קבע . זמנה כל הלילה והא דרמי און לה קבע ולא חיי זמנה כל הלילה . לאשמעינן דתפלת ערבית דשות לפי שהיא כנגד הקרבת איברים ופדריס שקרבים בל הלילה והא דרמי קטלוס עליהם כחובה : ושל מוספין כל היום . אם אחרת אחר שבע

עיקר תו"ש

ורבי לא טאהא במתני' דלא ס"ל כותיה אבל בשל שחר ס"ל כותיה : (א) אבל הכסלון בד"ח לא חשיב ליה רעה כיון כתיבוי רבו עליו והרי הלכה כרביס ולא יבא מזה שום לשון . אבל רש"י חשיב במתני' : (ב) ולא אמרינן מה היה אומר דהיה סבור למה שאמר וכי"הק ואז יהיה רשום בידיו אבל אמר מה הוא אומר ר"ל כשיכנס לכה"כ מה חייב לומר . הר"מ : שמונה עשרה . ואע"פ שיש י"ט ברכות המיוני ביבנה תקנה לאחר זמן בימי ר"ג ואלו י"ח אחשי כה"ג תקנה : (ג) כגון אשה חוקן לארס דעת בא"י חוקן דעתם סלח לנו אבינו בא"י חס"ל וכן כולם חוקן משלשה ראשוני ושלשה אחרונות שלא יוסיף ולא יגרע בהם . הר"מ : (ד) ובס"פ דלקטן פ' סדורה צפי במרוצה ובצרון מפ' מלשון נבלתם למאכל שחרגומו ונגרף למיכל : (ה) ולא תימא נגר ירו' לסוד אלא כנגד ירו'

(ב) רינחוניא בן הקנה היה מתפלל בכניסתו לבית המדרש וביציאתו תפלה קצרה . אמרו לו . מה מקום לתפלה זו . אמר להם . בכניסתי אני מתפלל שלא תארע תקלה על ידי וביציאתי אני נוחן הודיה על חלקי : (ג) רבן גמליאל אומר בכל יום מתפלל אדם שמונה עשרה . רבי יהושע אומר מעין ש"ע . ר"ע אומר . אם שגורה תפלתו בפיו יתפלל שמונה עשרה . ואם לאו מעין שמונה עשרה : (ד) ר"א אומ' העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחנונים . ר"י אומר המהלך במקום סכנה מתפלל תפלה קצרה אומר הושע השם את עמך את שארית ישראל בכל פרשת העבור יהיו צרכיהם לפניך בא"י שומע תפלה : (ה) היה רוכב על החמור ירד ואם אינו יכול לירד יחזיר את פניו ואם אינו יכול להחזיר את פניו יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים : (ו) היה יושב כספינה או בקרון או

אחרונות והבינו באמצע שהיא מעין כל האמצעות חוקן מיעות הנשמים שאינו מתפלל הבינו מפני שצריך לומר שאלה ברכות השנים וחוקן ממוצאי שבתות ויו"ט ש"ל הדולה בחוקן דעת : (ד) העושה תפלתו קבע . שתפלתו דומה עניו כנושאי . ולשון קבע אומר חק קבוע עלי להתפלל וצריך לני ללאת ממנה : מתפלל תפלה קצרה . ומתו תפלה קצרה שאומר הושע ה' את עמך וכו' . בכל פרשת העבור . אפי' בשעה שהם פורשים לעבירה יהיה צרכיהם גלויס לפניך לרחם עליהם . פרשת לשון פרישה העבור של עבירה ואין הלכה כר' יהושע אלא התפלה שמתפללים במקום סכנה היא כרבי עונך מרובים וכו' ומתפלל אדם אותה כשהוא מהלך ואינו מתפלל לא ג' ראשונות ולא ג' אחרונות ושביעבור מקום הסכנה יוסייט דעתו צריך לחזור ולהתפלל תפלה כחקה אם לא עברה עונתה . (ה) היה רוכב על החמור ירד . אין הלכה כחמס משנה זו אלא בין שיש לו מי שיאחז חמורו בין אין לו מי שיאחז חמורו לא ירד מפני שאין דעתו מיושבת עליו כשהוא יורד : יחזיר פניו לצד ירושלים . (ז) שאמר והתפלל

אשרונות והבינו באמצע שהיא מעין כל האמצעות חוקן מיעות הנשמים שאינו מתפלל הבינו מפני שצריך לומר שאלה ברכות השנים וחוקן ממוצאי שבתות ויו"ט ש"ל הדולה בחוקן דעת : (ד) העושה תפלתו קבע . שתפלתו דומה עניו כנושאי . ולשון קבע אומר חק קבוע עלי להתפלל וצריך לני ללאת ממנה : מתפלל תפלה קצרה . ומתו תפלה קצרה שאומר הושע ה' את עמך וכו' . בכל פרשת העבור . אפי' בשעה שהם פורשים לעבירה יהיה צרכיהם גלויס לפניך לרחם עליהם . פרשת לשון פרישה העבור של עבירה ואין הלכה כר' יהושע אלא התפלה שמתפללים במקום סכנה היא כרבי עונך מרובים וכו' ומתפלל אדם אותה כשהוא מהלך ואינו מתפלל לא ג' ראשונות ולא ג' אחרונות ושביעבור מקום הסכנה יוסייט דעתו צריך לחזור ולהתפלל תפלה כחקה אם לא עברה עונתה . (ה) היה רוכב על החמור ירד . אין הלכה כחמס משנה זו אלא בין שיש לו מי שיאחז חמורו בין אין לו מי שיאחז חמורו לא ירד מפני שאין דעתו מיושבת עליו כשהוא יורד : יחזיר פניו לצד ירושלים . (ז) שאמר והתפלל

וירא יום א

עיקר תו"ם

והתפללו אליך דרך ארצם (ו) : יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים . שנאמר והתפללו אליך דרך ארצם כל המקום הזה : (ו) באסדא . עמים הרבים קשורים ומתדוקים יסוד ומטיטוס אותם כנחר ובני ארצם הולכים עליהם ובלשון מקרא קרויין רפסודות : (ז) אין תפלת המוספים אלא בחבר עיר . כסבורות הסור כלומר כלכור ולא ביסוד : בחבר עיר ושלא בחבר עיר . בין כלכור בין ביסוד : ר' יהודה אומר . משמו של ר' אלעזר בן עזריה . ואיכא בין ח"ק לר"י וידי הדר בעיר שאין פס עשרה לח"ק אליבא דר"א האמר לא תקנוה אלא כחבר עיר יסוד זה פטור ולר"י אין יסוד פטור אלא כשהוא במקום יי שש"ל פטור והלכה כחכמים :

באסדא יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים : (ו) רבי אלעזר בן עזריה אומר אין תפלת המוספין אלא בחבר עיר וחכ"א בחבר עיר ושלא בחבר עיר . רבי יהודה אומר משמו כל מקום שיש חבר עיר היחיד פטור מתפלת המוספין :

תמונים כמו ב"ה וגם אין אלו מתפללים אותם כנגד תמונים של חול כמו מתפללים תפלת יוצר או תפלת מנחה די סהכבור בלכד יתפללו אותם . הר"י :

וכנגד כהמ"ק וכנגד בית קדשי קדשים : (ו) אבד הטיט לא דק דהל"ל והתפללו אליך דרך הסור (מלכ"ס א' ט) והך קרא דרך ארצם קאי נהעומדים בחוף לארץ ועיבו פרש"י כמחני' לצד ירושלים משום דהתא בא"י קאי . תו"ם :

גמרא ברכות דף כח ע"ב הלכה ה' ארבע למד

ת"ך בכניסתו מהו אומר יה"ר מלפניך ה' אלהי שלא יארע דבר תקלה על ידו . ולא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חבירי ולא אומר על טמא טהור ולא על טהור טמא ולא יכשלו חבירי בדבר הלכה ואשמח בהם . ביציאתו מהם אומר מודה אני לפניך ה' אלהי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקי מיושבי קרנות . שאני משכים והם משכימים . אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בשלים . אני עמל והם עמלים אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר . אני רץ והם רצים אני רץ לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת . ת"ר בשחלה ר"א נכנסו תלמידיו לבקרו אמרו לו רבי למרנו אורחות חיים ונוכה בהם לחיי העולם הבא . אמר הזהרו בכבוד חבריכם ומנעו בניכם מן ההגיון והושיבום בין ברכי תלמידי חכמים וכשאתם מתפללין דעו לפני מי אתם עומדים ובשביל כך תזכו לחיי העולם הבא :

רש"י אכשל כ"י . ושמחו חבירי על כשלוני סרו רעות שתי סובלו על ידי שאגרום להם שיעשו מיושבי קרנות . חנונים או עמי הארץ שעוסקים בדברי שחי' : מן הסגנון .

זוהר וירא דף ק"ב ע"ב ת"ם דאילו יוד הא ואו הא

מאי טעמי אעסק אברהם לדכא לזני נשא בנין דאישו טהור דכתיב מי יתן טהור מטמי לא אחד . טהור דא אברהם דנפק מתרח ר"ש אמר בנין לתקנא הסוי דרגא דאברהם ומאן אישו מ"ס בנין כך אתקין לדכא בני עלמי בניי וכשעת' דאומין למלאכין שירותי דמלוי מה כתיב יקח נא מעט מ"ס בנין לאתתקפי' כהסוי דרגי דמי

וירא יום א

עח

שראן בה ונגיני כך הוא מדכי לכל בני נשא מבלי מדכי לון מסטרי דע"ז ומדכי לון מסטרי דמאכ"ב וכגוה דאישו מדכי לונכרין הכי נמי שרה מדכאח לנשין ואשתכחו כלשו דאתין לגבייהו דכין מכלא . ת"ה חילני נשע אברהם בכל אתר דדיווריה תמן ולא הוא סליק בכל אתר כדקי יאות בר בשעת' דדיווריה בארע' דכנען וכה"ה חילני הוא ידע מאן דאגאחיד ביה בקב"ה ומאן דאתאחיד בע"ה ומאן דאתאחיד בקדש' כריך הוא חילני הוא פריש ענפני וחסי על רושיה עביר עליה ללא יאה ומאן דאתאחיד מסטרי דע"ז הסוי חילני הוא אסתלק וענפוי סוי סליקין לעילי . כדן הוא ידע אברהם ואוקיר ליה ולא אעדי מתמו עד דאיתאחיד בנהי' צמות' קדוש' ב"ה וסכי מאן דאישו דכ"א (ד"ה ל"ג הכי) מקבל ליה חילני . מאן דאישו מנאכ' לא מקבל ליה כדן ידע אברהם ומדכי לון בניי' ומעייני דמיי' הוא חיות הסוי חילנא מאן דלריך טבילה מיד מיין סלקון לגביה וחילני אסתלקו ענפוי כדן ידע אברהם דאישו מנאכ'א ובעי טבילה ניד ואם לאו מי'א נגיבן כדן ידע דבעי לאסתאכ'א לאתמרחא שבעה יומין : ת"ה דאשילו בשעת' דאומין לון למלאכין אמר לון והשענו תחת הסן בנין למחמי ולמדק בכו וכהסאח חילנא הוא דיק לכל בני עלמא ורזא (לקבל) נגיין קודשא כריך הוא קא (עבד) אמר דאישו חילנא דחיי לכלא ובנין כך והשענו תחת הסן ולא תחת ע"ז . ות"ה כד חז אדם בעין הדעת טוב ורע חז דכתיב ומען הדעת ונגמר ואישו ביה חז וגרס מותא לעלמא מה כתיב ועתה סן ישלח ידו ולקח גם מען החיים וגומר וגרס מותא לכל בני עלמא וכד אחא אברהם באילנא אחרא אתקין עלמא דסוי חילנא דחיי ואודע מהימנותא לכל בני עלמא :

מוסר יוסף רחם הרכה פסוקה

מגלת ספרים כ"ד נח"ס גאון
כ"ע י"ד ס"י ר"ה
(א) הצדקה הרי היא בכלל הנדמים לפיכך האומר הרי עלי סלע לצדקה או הרי הסלע זו צדקה חייב ליתנו לעניים סוד ואם איהר עובר בכל תאחר שהרי בידו ליתן סוד ועניים מצויים שם ואם אין שם עניים מבייש ומניח עד שומצא עניים ודוקא בספריש צדקה סתם אבל כל אדם יכול להפריש מעות לצדקה שיהיו סוגיהם אצלו ליתנם מעט על יד על יד כמו שיראה לו וכן אם התנה בשעו שגמר בצדקה או התנדב אותם שיהיו הנכמים ראשים לשנותה ולצויה' בזה הרי אלו מותרים : (ב) צדקה ליוהר מלידור ואם פוסקים צדקה וצריך לפסוק עמהם יאמר בלא נדר . (ג) עני שיש לו קרובים עשירים שיכולין להינסו אין נבאי העיר חייבים להינסו אע"ג הקרובי' נ"ב נותנים בנים : (ד) לא יתן אדם כל צדקותיו לעני אחד בלבד : (ה) המחלק צדקה צריך ליוהר שלא ירבה לקרוביו יותר משאר בני אדם :

כתיב ויכרתי כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות :

וירא יום ב תורה

להתעין מט"ס דנ"א יהוה נפס י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נשמה יהוה סיה יסודה ד ממלוי יוד אל שם כ"ן שבעשים בניקוד חולם :

« וְאֶרְ-הַבְּקָר רָיָן אַבְרָהָם וַיְגַלַּח בֶּן-בְּקָר רָד וְטִיב וַיִּתֵּן אֶרְ-הַנְּעָר וַיְמַחֵר דַּעֲשׂוֹת אֹתוֹ : » וְיָדוּת תּוֹרֵי רְהֵט אַבְרָהָם וְגַמְסִיב

בר תורי רביד ומב ויהב לעורמא ואוהי למעבד יתיה : ב ויקח
 חמאה וחלב ובין הבקר אשר עשה ויתן לפניהם והוא עמד
 עליהם תחת העץ ויאכרו : ב ונסיב שמן וחלב ובר תורי העבד
 ויהב קדמיהון והוא משמש ערויהון תחות איקנא ואכרו :
 ב ויאמרו אליו איה שרה אשתך ויאמר הנה באהר : ב ויאמרו
 ליה אן שרה אשתך ואמר הא במשפנא : ד ויאמר שוב אשוב
 אליך בעת חיה והנה יבן לשרה אשתך ושרה שמעת פתח
 האהר והוא אחריו : ד ויאמר מיתב איתוב דותך בעידן דאתון
 קיימין והא בר לשרה אשתך ושרה שמעת בתרע משפנא
 והוא אחורוהי :

נביאים טלבים כו

לסמך מניס דז"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלנח אדני נשמה
 דסוד יהוה חיה יחידה דלנח יהוה חיה יחידה דסוד אל טס צ"ן שבטעים :

א ותבא ותגד לאיש האלהים ויאמר לני מכרי את השמן
 ושלמי את נשיכי נשד ק' ואת בניכי ובניד ק' תחיי בנותר :
 א ואתת וחויאת לנביא דיי ואמר אזילי וביני ית משחא ושלמי
 למרי חובתיך ואת ובנייך תתפרנסין מדישתאר : ב ויהי היום
 ויעבר ארישע ארשונים ושם אשה גדולה ותחוקבו לאכר-
 רחם ויהי מדי עברו יסר שמה לאכר רחם : ב והוה יומא ועבר
 ארישע לשונים ותמן אתתא דחקת חטאיין ואתקיפת ביה
 למיכר רחמא והוה בזמן מעדוהי מתפני לתמן למיכר רחמא :
 ב ותאמר אר אישה הנהנא ידעתי פי איש ארתי קדוש הוא
 עבר עלינו תמיד : ב ואמרת לבעלה הא בען ידענא ארי נביא
 דיי קדישא הוא מתפני דותנא תדירא : ד געשהנא עליתמיר
 קמנה ונשים לו שם מטה ושרחן וכמא ומגורה והיה בבאו
 אלינו יסור שמה : ד נעביד בען עלית כתרא זעירא ונתקן ליה

מצורת דוד

רש"י

נשד : החובות של : גדולה : חובת : מירי עברו : בלותי
 העיר : הסס נח ידעתי : שלא רחמי : זכוב על שלחנו ולא
 קרי על מדינו : עליית קיר : חור קטן בעלי :
 (א) כנותרי בדמי השמן על דמי החוב : (ב) ויהי היום כדל
 היום אשר עבר אלנשע אל שום : אשה גדולה : אשה
 חובת : ויהי מירי עברו : מיום הסו' והלאת מירי עבד
 וכו' : (ג) הסס נח ידעתי : מכיר אני בו שסוף איש
 האשה מכרת בלורתיס יותר מן האיש : עובר : אף הוא עובר עלינו תמיד בכל עת
 יחיד פעמים רבות : (ד) עלית קיר : עלי : קעני : כקיר ר אכניס בנין מעולם : ויסרשמה : להסבוד כחדרו לבד

תמן אתר ערסא ופתורא וכורסיא ומגרתא ויהי במיתוהי דותנא
 יתפני דתמן :

כתובים משלי ב

לסמך מניס דז"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלנח אדני נשמה
 דסוד יהוה חיה יחידה דלנח יהוה חיה יחידה דסוד אל טס צ"ן שבטעים :

א אריתרוב תריב קרי עם אדם הנם אמילא גמלך רעה : א קא
 תנצי עם בר נשא מן אם קא עבד לך בישא : ב אר-
 תקנא באיש חמס ואיתבחר בכל דרכיו : ב קא תמן בגברא
 חטופא וקא תצבי בכרחון ארתתיה : ב פי תועבת יהוה נרוז
 ואת ישרים סודו : ב מטור דמרחק עותא מן קדם יי ועם
 תרצינא שועיתיה : ד מארת יהוה בבית רשע נה צדיקים
 יברך : ד לוטתא דאקחא בפתיחון דרשיעי ומעמדחון
 דצדיקי יברך :

מצורת דוד

רש"י

(א) גמלך רעה : גם תחלת המעשה נקרי במקרי כלשון גמול
 וכן אם גומלים אחס עלי (יולד ד) : (ב) באיש חמס
 כהללת איש חמס : (ג) נלוז : הסר והסועע מדרך הישר
 ואת : עם ישרים מעמיק סוד עלתו מאלהבת חותם וכמ"ש
 ויאמר ה' המכס' חני מלכרסס וכו' (בראשית י"ח : ד) מארת ה' :
 שמור לרעתו ותחשב אח"כ לקללי יברך : מוסב על ה' לומר שסוף יברך את אשר בנוי הדיקים ר"ל לברכי'תחשב
 כי יספיעו מעולם לנל ויקבלו גמול :

משנה שבת פרק ד

בישורה

פרק ד במה שומנין . הכל לסקל קדרה מעל גבי כירה בערב שבת ולסמנה בדבר אחר ואמר
 חכמים אין שומנין בדבר המוסיף הכל . אלא בדבר המעמיד הכל ליזוהו דבר
 המוסיף ואסור : לא בגפת . פסולת של זיחיס ושומשמינ כשהוא כנוס יחד סס מאור : לחים .
 יש בה הכל הרבה יותר מבישין : זגין . קליפי העכבים : הרצנים . גרעיני העכבים : מוכין . כל
 דבר דך קרוי מוכין כגון
 אמר גפן ותלטי אמר רך
 של כהמס וגרירם כגדיס
 כלויס : בזמן שהן לחין .
 אכלסו קאי אחבן
 זגין ומוכין ועשבים .
 ולמן שאמרו למין מחמת

כלי אמצעי דגבורה דמלכו דיציר אלהים

במה שומנין ובמה אין שומנין . אין שומנין לא בגפת
 ולא בזבל ולא במלח ולא בסיד ולא בחול
 בין לחים בין יבשים . לא בתבן . ולא בוגים . ולא
 במוכין . ולא בעשבים . בזמן שהן לחים .
 חק לישראל ח"א

עלמ לא למין מחמת משקין שנפלו עליהן לאחר שיבשו ומזכין למין מחמת עלמ משכחה לה כגון בצלמ הסמוך לאליה או בצלמ שבין ירכוח הנהמה : נסורת . פסולת שממירין הנגרים מן העץ כשנגררים אותו כנגירה : נעורת . דק שממירין מן הפשתן כשממירין אותו : רבי יהודה אוסר בדקה . כנסות של פשתן דקה אבל כנסות מורה דרבי בין דקה בין גסה ואין הלכה כר"י ומה שאסרו להטמין מצבור יום בדבר המוסיק הכל גזירה שמא יטמין (6) ברמץ ויבא לחות כגהלים משחטק ואסרו להטמין בשבת בדבר שאינו מוסיק הכל ואפי"ש

שאינו מושל גזירה שמא ימלא קדרתו שגלגלה וירחיכה באור בשבת ובין השמשות מותר להטמין בדבר שאינו מוסיק הכל כדאמרין בסוף פרק במה מדליקין דליכא למגור שמא ימלא קדרתו שגלגלה וירחיכה דתסם קדרו" בין השמשות רוחות סן . ורבינו משה בר מיימון פירש בשם קדרות בין השמשות רוחות סן פירוש שאין הדעת סובלתו מפני שבוש הנוסחאות וגרסאות מהפכות שנמצא בגמרות שלפניו צ"ל במה מדליקין שהוא היה גורם מפני מה אמרו אין טומטין בדבר שאינו מוסיק הכל משחטיכה גזירה שמא יטמין ברמץ ומפני מה אמרו אין טומטין בדבר המוסיק הכל מצבור יום גזירה שמא ירחיק ואין הגרסאות

בן אלא מפני מה אמרו אין טומטין בדבר שאינו מוסיק הכל משחטיכה גזירה שמא ירחיק . ואין טומטין בדבר המוסיק הכל מצבור יום גזירה שמא יטמין ברמץ : (ב) בשלחין . עורות (ג) תרנגול והפשיט וישלח : ומשטרין אותן . בין שטמן בה בין שלא טמן בה דתו לאמנא עליהו (ג) כלומר להטמן עליהם (ד) : ואין משלשלין אותן . דמוקפות הן לעוות ולארונ ואפי"ש שטמן בהן לפי שעה לא הפקירן לגמרי כשלא יסדן להטמנה אבל יסדן להטמנה מטלטלין : כיצד הוא עושה . זה שטמן בהם ביחד יטול קדרתו הואיל ואסור לסלטן והרי היא טמונה כולה בהם : נוטל . כסוי של קדרה שיש מורם כלי ע"יו ואפי"ש שהן עליו לא איכפת לן דלא נעשה בהם להן שאין עשוי אלא לכסות את הקדרה ר"א אומר קופה משה על צדה ונוטל . כשכח ליטלה משה את הקופה על צדה : שמא יטול . את הקדרה ויפלו הגזין שמכאן ומכאן לתוך הגומא שיש בה הקדרה ואם יצטרך לסור ולטהמיכה לא יוכל לנטל בגזין לכאן ולכאן ולעשות גומא ולהחזירה לתוכה : וחכ"א נוטל את הקדרה . ואם לא נפלו הגזין שמכאן ומכאן ולא נתקלקלה הגומא משור הקדרה למקומה ולא אסרינן ליה לטול את הקדרה ככתולה גזרה שמא תתקלקל הגומא ומודים הכמיסאס נתקלקלה הגומא שלא יטויר והלכה כחכמיסלא יבסגו יישחטק

(6) שיש בה גהלים ויטמין . גזירה שמא יתסה כגהלים . גמ' . וכי הר"ע וחולי תקסה בעיקר שהוא אלוניו אין גזרינן גזרה לגזירם והוא שיגזרו צ"ד דבר בשעה מן השעות ואח"כ יטוירו ויגזרו גזירה לאותה גזירה . אבל אם ראו שלא תקיים זאת גזירה אלא גזירה אחרת מסוק אותה ומסמך אותה גזרו צ"ל הגזירות כפססא והוא ענין אמרם כולה סחא גזירה הוא : (3) בעורן כלמין כמ"ש במ"ו פ"ה דמכשירין : (ג) ורש"י מפ' בעור בהמה גסה ור"מ מפ' ביבישין . (ד) כן היתה ישיבתם שוטמין בגריס"ג קרקע ונממכין ויטוירין על דרכיהם כסוים כדאמר בפסחים הוי זניק אברכי דהדרי רש"י ביצה ר"י : נוטל בר' . ומה שר"ס ות"ק לא מייירי אחר שנטל הכסוי מה ויבשה אם יקח התבשיל מעס או יסלק הקדירה מן הקופה ומשה פליגי ראב"ע ורבנן דלראב"ע משה הקדירה ונטל התבשיל וכ"מ ל' הר"ב (ד"ה ר"ח צ"ד) מה שצריך לו כ"ו והוא פ"י כגון מאד . אלא דנוטל דרבנן לא הוי דומיא דנוטל דראב"ע ונ"ל דחכמים מהדרין על לישנא דשמא יטול דאמר ראב"ע והר"ע מפ' דראב"ע קמי שוטל הקדירה ונטיית הקופה הוא כדי שלא יהרס המקום ששם הקדירה : ואינו יכול להחזיר . והלכך

כפופים כדאמר בפסחים הוי זניק אברכי דהדרי רש"י ביצה ר"י : נוטל בר' . ומה שר"ס ות"ק לא מייירי אחר שנטל הכסוי מה ויבשה אם יקח התבשיל מעס או יסלק הקדירה מן הקופה ומשה פליגי ראב"ע ורבנן דלראב"ע משה הקדירה ונטל התבשיל וכ"מ ל' הר"ב (ד"ה ר"ח צ"ד) מה שצריך לו כ"ו והוא פ"י כגון מאד . אלא דנוטל דרבנן לא הוי דומיא דנוטל דראב"ע ונ"ל דחכמים מהדרין על לישנא דשמא יטול דאמר ראב"ע והר"ע מפ' דראב"ע קמי שוטל הקדירה ונטיית הקופה הוא כדי שלא יהרס המקום ששם הקדירה : ואינו יכול להחזיר . והלכך

כפופים כדאמר בפסחים הוי זניק אברכי דהדרי רש"י ביצה ר"י : נוטל בר' . ומה שר"ס ות"ק לא מייירי אחר שנטל הכסוי מה ויבשה אם יקח התבשיל מעס או יסלק הקדירה מן הקופה ומשה פליגי ראב"ע ורבנן דלראב"ע משה הקדירה ונטל התבשיל וכ"מ ל' הר"ב (ד"ה ר"ח צ"ד) מה שצריך לו כ"ו והוא פ"י כגון מאד . אלא דנוטל דרבנן לא הוי דומיא דנוטל דראב"ע ונ"ל דחכמים מהדרין על לישנא דשמא יטול דאמר ראב"ע והר"ע מפ' דראב"ע קמי שוטל הקדירה ונטיית הקופה הוא כדי שלא יהרס המקום ששם הקדירה : ואינו יכול להחזיר . והלכך

והלכך חייטין שמא יטלטל הגזין שנפלו ויטויר ידבנן לא חייטין שיטויר באיסור :

כסוה מבעוד יום . לא יכסנו משתחשך . כסוה ונתגלה . מותר לכסותו . ממלא את הקיתון ונותן לתחת הכר או תחת הכסת :

משתחשך . שאסור להטמין בשבת בין בדבר המוסיק הכל בין בדבר שאינו מוסיק הכל כדרך הטמנה : ונותן . בשבת : תחת הכר . שמשים

מראשותיו ואפי"ש שהוא מלא מוכין או נוטה שאין דרך הטמנה בכך : כסת . גדול מכר :

גמרא שבת דף מט ע"א הלכה ה כלה כלי החיצון דגבורה דמלכות דבריאה **אכדטם בכנפי** יונה ובנסורת וכו' אמר ר' ינאי תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים מאי היא אביי אמר שלא יפיה בהן רבא אמר שלא יישן בהן . ואמאי קרי ליה בעל כנפים שפעם אחת גזרה מלכות גזירה על ישראל שכל המניח תפילין ינקרו את מוחו והיה אלישע מניחן ויוצא לשוק ראהו קסדור אחד רץ מפניו . ורץ אחריו וכיון שהגיע אצלו נטלן מראשו ואחזן בידו אמר לו מה זה בידך אמר לו כנפי יונה פשט את ידיו ונמצאו כנפי יונה לפיכך קורין אותו אלישע בעל כנפים ומאי שנא כנפי יונה משאר עופות משום דאמתילא כנסת ישראל ליונה שנא כנפי יונה נחפה בכסף וגומר מה יונה כנפיה מגינות עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן :

שלא יטוח . שכול להעמיד עלמו בשעת היותו : שלא יישן . כסת . שמא יפיה או ירחם קרי אבל אם יכול להזהר שלא יישן בהם כל הגופים נקיים כספתי שיכולין להטמין עלמין : ינקרו את מוחו . שהוא תחת התפילין נקר לשון רש"י

זוהר וירא דף קד ע"א ת"ת דאצילות **ירד הא ואו הא**

ויקומו משם אנשים וישקפו על פני סדום ר"ל אמר ת"ח כמה אהיג קודשא בריך הוא טיבו עם כל בריין וכ"ש לאיוון דאזלי באורחא דאפילו כזמנא דבעי למידן עלמא איסו גרים למאן דרחים ליה למוזי כמלה עד לא ייתי ההוא דינא לעלמא . דתנינן בשעתא דקב"ה רחיס ליה לזר . נש משדר ליה דורונא ומאן איסו מסכנא בנין דיזכי ביה וכיון דזכי ביה איסו אמשיך עליה . חוט דחסד דאתמשך מסטר ימינא ופריש ארישיה ורשים ליה בנין דכד ייתי דינא לעלמא ההוא מחכלא יודער בי ה וקוף עיניו וחמא להסוא רשימו כדין אסתלק מיניה ואודער ביה צניי כד אקדים ליה קודשא בריך הוא כמא דיזכי ותא חזי כד בעא קב"ה לאיתאם דינא על סדום אזכי קודם לאצרהם ושדר ליה דורונא למוזי עמהון בנין לשוצא ללוט בר אחוס מתמן סחא הוא דכתיב ויזכור אלהים את הצרעה וישלח את לוט מתוך הססכה ולא כתיב ויזכור אלהים את לוט דהא בזכותיה דאצרהם אשתזיב . ומאי ויזכור דדכיר ליה מאי דאזכי קודם עם איוון חלת מלאכין כגונא דא בר נש דיזכי כדקם עם בני נשא בשעתא דדינא שרייא בעלמא קוב"ה אדכר ליה להסוא דקם דעבד בנין דככל שעתא דזכי בר נש הכי אכתיב עליה לשילא ואפי"ש בשעתא דדינא שרייא עליו קב"ה אדכר ליה להסוא טיבו דעבד וזכה עם בני נשא כד"ל ודקם תליל ממות צניי כד אקדים ליה קב"ה לאצרהם בנין דיזכי וישזיב ללוט :

מגלת ספרים מרי נסים

ש"ע י"ד סומן ט"ל"ה

(א) תרה' אחד מן רשעים שהטפיע לו הקב"ה עובדיהם
 עליו בעולם הזה להפטר שפ"י מלוי' בעוה"ז ובעל
 שכוו כאלו כדי שיהיו נפרעים ממנו בעוה"ב כמו שנאמר
 ומשלם לשונאיו אל פיו להחיותו ומתנתיקן ומשלם לשונאיו
 טבין דליטון ענדין קדמוסי בחייהו לאוהבסון מכשילו בשילום
 גמולו כשעור שפ"י בעולם הזה וכוונו כן נאמר עוד כי
 הלידק שבער עבירות מועפות הקב"ה מיושרו בע"ז כשעור
 מה שמתקן עוונותו שיהא לו סכר בעולם משלם כל דקומתו
 לעתיד לבא דבר זה נאמר בתלמודו ובתלמוד ח"י ולט
 מזכירים כאלו מה שלמדו בתלמוד ח"י לפי שספסו בו דרך קרי'
 וכן אומר רובו זכות ומיעוטו עבירות מיעוט עבירות שיש
 בידו נפרעים ממנו בע"ז כדי לפרע לו סכר משלם לעתיד
 לבא רובו עבירות ומיעוטו זכות וטובים לו סכר מלת קולת
 עבירות וירש גיבס' רובו זכות וירש ג"ע :

(א) מצוה לבקר חולים הקרובים והחברים נכנסים מיד
 והתחוקים אחר ג' ימים ואם קפץ עליו החולי אלו
 יאפ"י כמה פעמים ביום ואפ"י כן גילו וכל המוסר היו'
 משויבם ובלבד שלא ישרו לו (ב) המבקר את החולה
 לא ישב ע"ג ספה ולא ע"ג כסא ולא ע"ג ססל אלא
 שתעשה ויושב לפניו שהשיבה לשעלה מראשותיו (ד) אין
 מבקין החולה בני שעות האשונות של יום לפני שכל
 חולה מוקל עליו חלוי בבקר ולא יחוש לבקש עליו החמים
 ולא בני שעות אחרונות של יום שאו מבקד עליו חלוי
 ויתאש לבקש עליו החמים :

וירא יום ג תורה

למשיך ממ"ס ד"ה יהוה נכס' י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא שגמס יהוה מיה יסידס יוד דמלוי וו אל
 שס ב"ן שבעסיה בביקוד מולס :

« ואברתם ושרה זקנים באים בימים חדר להיות לשרה ארח
 פנשים : » ואברתם ושרה סיכו עארו ביזמין פסק
 מרמהו לשרה אורח פנשיא : ותיצחק שרה בקרבה ראמר
 אחרי בלתי היתה לי עדנה ואדני זקן : ותייבת שרה במעהא
 למימר בתר דסיבית תהא די עולימו ורבוני סיב : ויאמר
 יהוה אר"אברהם למה זה צחקה שרה ראמר האף אמנם
 ארד ואני זקנתי : ויאמר יי לאברהם למא דנן חיבת שרה
 למימר הפרם בקושטא איליד ואנא סבית : ותיפלא מיהוה
 דבר למועד אשוב אריך בעת תיה ולשרה בן : ו היתפסי מן
 קדם יי פתנמא לזמן אתוב דותך בעידן דאתון קיימין ולשרה
 בר : ותיבכש שרה : ראמר לא צחקתי כי יראה ויאמר לא
 כי צחקתי : וכדיבת שרה למימר לא תייבית ארי דחלת ואמר
 לא פרם חייבת :

נביאים מלכות ב

למשיך ממ"ס ד"ה צבאות נכס' צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלנח אדני נשמה
 נסוד יהוה מיה יסידס דלנח יהוה מיה יסידס נסוד אל שס ב"ן שבעסיה :

« ויהי היום ויבא שמה נוסר אר העליה וישב בשמה : » ויהוה

רש"י

(ה) ויהי היום כה היום אשר בא שמה אחרי עשותה את

זמא וער לתמן וזר רעליהא ושכיב תמן : ויאמר א גיחתי גערין
 קרא לשונמית הזאת ויקרא לה ותעמד לפניו : ויאמר לגיחתי
 עירמיה קרי לשונמיתא חדא וקרא לה וקמת קדמוהי : ויאמר
 לו אמרנא אריה הנה חרדת! אלינו את כל החרדה הזאת מה
 לעשות לך היש לדברך אר"המרך או אר"ש"ר הצבא
 ותאמר בתוך עמי אנכי ישבת : ויאמר ליה אמר בעזן לה הא
 עסקתא דנאית פר עסקא חדא מה למעבד ליה הפתגם אית
 ליה למלך עם מלכא או עם רב חידא ואמרת בנו עסקי עמי
 אנא מסוברא : ויאמר ומה לעשות לה ויאמר גיחתי אבך בן
 אינ"ה ויאשה זקן : ויאמר ומה למעבד לה ויאמר גיחתי
 בקושטא פר רית לה ובעלה סיב : ויאמר קרא לה ויקרא
 לה ותעמד בפתח : ויאמר קרי לה וקרא לה וקמת בתרעא :

מצורת דוד

חרדת חלוט - בשבילי החרו' סזחת נסים אל נכד עסק שלנו
 מה לעשות לך - מה את לרבי' שבעי' בשבילי' בתוך עמי
 בתוך קרובי ולוין מויקני וליני מנערך לנער ולא לשר הלכא :
 (ד) ומה לעשות לם - אחר שהלכיתמנוי שלל לניחוי ומסו
 ח"כ הגוול שבעי' לה: חלל בלחמת וט מקום לעשות לה גזול
 כי חין לה כן וחסם זקן וכדבר כעבד לא תלך עוד וחס תלך
 ע"י כן יחסב לגוול רכ' (ה) נפתח - כרחוקה שחינו מדרך

רש"י

הענין : (ג) אמר וכו' - לא רלס לדבר עם האש' פח"ס :
 הכס חרדת וכו' - ר"ל בעבור שחת ווערתה עומד הערתי
 סזחת בעבוריו מכו הגוול לעשות לך האש יש לך דבר מה
 לדבר בעבורך אל העלך וכו' : בתוך עמי - ר"ל חני ושבת
 בתוך בני משפחתי ולוין מי מהם עושי רעה עמדי לשאלערך
 לקבל ולהתריע על מי :

ענה פח"ס הסופי להרחק ועמדי נפתח
 כתובים משלי ד

למשיך מיסוד ומלכות ד"ה שין דלת יוד דלת שין דלת יוד רוח יאהדרגיה נשמה
 דיסוד א אד אדני אדני נכס' אדני רוח אלה דלת נון יוד נשמה דמלכות יף דה וי דה מיה
 יסידס דיסוד יהוה מיה יסידס דמלכות אל שס ב"ן שבעסיה

« אס' לרצים הוא יריין ולעניים קר יתן חן : » ורממכני
 נסחוף ולענגני יתן חסדא : ב פבור חכמים ינחלו וכסידים
 מרים קלון : ב יקרא הפימי נחסנן וסכרי גקבלן צערא :
 ג שמעו בגים מוסר אב וחקשיבו לדעת בינה : שמעו בניא
 מרדותא דאב ואציתו למדע ביונא : ד פי לקח טוב נתתי
 לכם תורתו אר"תעזבו : ד מימר דיולפנא טבא יתבית לכוזן

מצורת דוד

(ה) אס לללים - ר"ל כ"א משלם גוול נמד' שמד אס לללים
 המלעניס ככני חס' וסכב סבי' אשר ותלוולו כסס ככוס
 יום חידס' ולענוסי' אשר סס שעלי הרוח ומכדריס לכל
 חרס יתן חסס בעניי סכל ויכדו להס : (ג) ינחלו - מוחלים
 לענמס סכבוד : מריס כ"א מפריס סקלון לחלקו : (ג)

רש"י

אס לללים - אס חרס מחבר ענוו' לללים סוף סוף ילין
 עמסס' ולענוסי' - אס לענוסי מתחבר סוף שיתנו מעשויו חן
 בעניי סברויו : וכסיליס מריס קלון - מפריס קלון לחלקו :
 מוסר אכ' - סקביס :

וְנִמְצְאוּ לָא תְּשַׁבְּקוּן : הַּ פִּיבְּן הַיִּתִּי לְאֲבִיךָ וַיְחַיֵּד לְפָנֵי אֲמִי :
הַ מְטוּר דְּבָרָא הָיִית לְאָבָא מְפִינָא וַיְחַיֵּד לְקָדָם אֲמִי :

רשי"י

כתמי הנבי מדבר בשליחותו של הקב"ה : כי בן הייתי לאביו וזאת שלמי הוא שני הכריות שהסיר על הגול ועריות שגופו של אדם מתאוו להם לכך אמר כי בן הייתי לאביו כו"ו רך ויחיד וגו' שתי אהוב אותי יתר והסירני ג"כ על זה :

שמעו בני ישראל בני אל חי שמשו למוסר האב שבשמים המייסר על הבני והקשיבו לדעת אוח' : (ד) כי לקח עובד וכו' יאמר במוסרו הלא נתתי לכם למוד עובד וממוסר אל תעזבו את המור' הסיח : (ה) כי בן אמר שלמי אל תהשבו שלמי שונא את הכריות ולזה אני מזהירם מן הדברים שגפשו של אדם הומדתו אל תאמרו כן כי הלא בן אהוב הייתי לאביו ומעונג ויחיד לאמי :

עיקר תוי"ט

משנה יבמות פרה ד

ברטנורה

פרק ד החולין ליבמתו הוא מותר ונמצאת לא צני למימר החולין ליבמתו מעוברת משום דלאו אורח ארעא בקרובותיה . דלאו חליה וכו"ש בסופא דהכונס שזוח רשב אי מבינים לאסת אסור מעוברת דרובן יולדות ולד של קיימא .

כלי אמצעי דת"ת דמלכו' דיצירה צבאות

החולין ליבמתו ונמצאת מעובר' וידדה בזמן שהולד של

קיימא . הוא מותר בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו . ולא פסלה מן הכהונה . אין הולד של קיימא . הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו . ופסלה מן הכהונה : (ב) הכונס את יבמתו . ונמצאת מעוברת וילדה . בזמן שהולד של קיימא יוציא וחייבין בקרבן . ואם אין הולד של קיימא יקיים . ספק בן שבעה לאחרון . יוציא . והולד כשר . וחייבין באשם תלוי : (ג) שומרת יבם שנפלו לה נכסים . מודים ב"ש וכו"ה שמוכרת ונותנת וקיים מתה . מה יעשו בכתובתה ובנכסיה הנכנסין ויוצאין עמה . ב"ש אומרים יחלוקו וירשי הבעל עם יורשי האב . ובה"א נכסים

ירשתה מספק שהבעל משום דמחיים איהי ודאי ואינה ספק . ומ"מ רישא לא מוקי בעביד מאמר דלא אליס ודאי של ה למכור לכתולה . חו' . ומ"מ לכו"ה לא נ"מ עדיין בין עבד מאמר או עבד : יורשי כו' .

דייקין צנני' דלא אמרו ב"ש יחלוקו אלא בנכסים הנכנסים ויוצאים עמה מדקמי יורשי הבעל עם יורשי האב ולא קמי להיפך וה"ק מה יעשו בכתובתה וספק עד שפירש דילא בדברי כ"ה

נכסים בחזקתן . כתובה בחזקת יורשי הבעל . נכסים הנכנסים ויוצאים עמה . בחזקת יורשי האב :

(ד) כנסה הרי היא כאשתו לכה דבר . ובלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון : (ה) מצוה בגדול ריבם לא רצה מהלכין על כל האחין . לא רצו . חזרוין אצל גדול . ואומרים לו עליך מצוה . או חלוין או יבם : (ו) תלה בקמן עד שיגדיל . או בגדול עד שיבוא ממדינת הים (ס"א) או בחרש או בשוטה) . אין שומעין לו . אלא אומרים לו עליך מצוה . או חלוין או יבם : (ז) החולין ליבמתו הרי הוא כאחד מן האחין לנחלה . ואם יש שם אב הנכסים של אב . הכונס את יבמתו וכה בנכסים של אחיו ר' יהודה אומר בין כך ובין כך אם יש שם אב הנכסים של אב . החולין ליבמתו הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו . הוא אסור באמה . ובאם אמה . ובאם אביה . ובבת ובת

וה"ה לכו"ה * דל"פ ב"ש וכו"ה אלא בנכסי מלוג בלבד : יורשי האב . שמתביה בלו לה והיא דלא קמי יורשי האשה דקמי צפ"מי שמת משום דהכל אין יודע אם הי"ס יורשה או בני משפחה כ"ו : (ד) ולא קמי א"כ לחני להו צהרי נכסי מלוג דלא שוו להו ממש . דנכסי צ"כ אחריוקן על הבעל משא"כ נכסי מלוג ומש"ה נמי לא ידעי אי בחזקת יורשי הבעל קאמר ול"ק דא"כ ליחני צהרי כחושה . דלא שוו לכתובה דל"כ היח הביאס מביהא אבל מנה ומאחיס הוא נוחן . חו' : כנסה . שזא עליה כדכתיב יבמה יבא עליה . נ"י : ובלבד כו' . כלומר ובלבד לענין הזה אינה כאשתו שאין כחכותה על נכסיו אלא על נכסי בעלה הראשון . ובגמ' מ"ט אשה הקנו לו מן השמים : (ה) וכ"כ הטור והר"מ . ובהה כשתלך מ"ש החו' מה מרויה הי"ס בכך כיון דאי לית לה מראשון תקינו לה משני . ולפירוטם ל"ק דמתני' סתמא קמי . ומן הסתם היא אלמנה מן הכשוואין אכל ודאי היכא דהוה שומרת יבם מן האירוסין ודאי דהוה לה מאחיס כדתן מ"ב פ"א דכתובות . ומשו"מ : לא רצה . מפרס בגמ' לא רצה ליבם אלא לחלוין הונכיס על כל האחין כו' דהוה לכו ציבוס של קטן מהליגס הגדול . וקטן היינו קטן שבאחיס ואינו פחות מ"ב פ"ט ויום אחד והביא צ" שערות נ"י . תלה כו' . וגמלך כו' . ואם לא ירצה אני איבס או

דכ"ד לקנסיה הואיל והפסידה מיבוס שפסלה על האחיס : וכה בנכסי אחיו . ואפילו גרשה למחר דיקוס על סס אסור אמר רממנא והרי קס : נכסים של אב . דכתיב והיה הבכור מה בכור אין לו כסוי האב אף יבם אין לו כסוי האב ואין בן הלכה אלא הכונס את יבמתו וכה בנכסי אסור ואפילו במקום אב : אסור בקרובותיה . כאלו היא אבמו וכל קרובות הכלסרות מממת אשה גמורה אסורות מדרבנן כשליגה

יירא יום ג

עיקר תוי"ש

כסולת : בזמן שהיא קיימת. אלוהים קאי ולא אשאר עריות. ומותר אדם בקרובת צרת חלוצתו. ולא אמרינן לרה כסולת סיהא אסור באחות לרה חלוצתו כמו שהיא אסור באחות חלוצתו : ואסור בצרת קרובת חלוצתו. ראונו חזק ללא רמל בשואה לכרי (י) ולה לרה ומת הנכרי אסורה אוחה לרה לראונו וטעמא הוי שבזמן שאלה חוללת מוליד רמל אוחסה ענה לכ"ד וכ"ע לא ידעי להי מנייהו חלין ואיכא דסברי דלרמל חלין וכי נסיב לרה רמל הוינו לרה קרובת חלוצתו חנוי לרה חלוצתו נסיב דליתנהו סברי שיהל ודתי' נשי אסור הוי סברי חלין לרמל אבל אין היבנה מניכיה לרה ענה בזמן שחוללת חליך כי נסיב אסות הרה לא חנוי אסות חלוצה נסיב :

ובכת בתה. ובכת בנה ובאחותיה. בזמן שהיא קיימת. והאחין מותרין והיא אסורה באביו ובאבי אביו. (ס"א ל"ג) (ובאבי אמו) ובכנו. ובכן בנו. באחיו ובכן אחיו. מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו ואסור בצרת קרובת חלוצתו : (ח) החולץ ליבמתו ונשא אחיו את אחותה ומת חלוצת ולא מתיבמת. וכן המגרש את אשתו. ונשא אחיו את אחותה. ומת. הרי זו פטורה מן החליצה ומן היבום : (ט) שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה. משום ר' יהודה (ס"א בן בתירא) אמרו אומרים לו המתן עד שיעשה אחיך הגדול מעשה. חלין לה אחיו או כנסה יבנום את אשתו. מתה היבמה יבנום את אשתו. מת יבם יוציא את אשתו בנט ואשת אחיו בחליצה : (י) היבמה לא תחלוץ ולא תתיבם עד שיש לה שלשה חדשים וכן שאר כל הנשים לא יתארו ולא ינשאו עד שיהיו להן שלש

זו לפנינו והחקה לכוון : המתן. מלכנום דקא פנעה באחות זקוקה : עד שיעשה אחיך מעשה. שיכנס אחיך את היבמה או יחלוץ לה ויעקור את זיקתה מעליך : מתה היבמה יבנום את אשתו. דאפילו כנסה ומתה מותר באחותה : מת היבם. ולא נותר את אלא זה שקדש את אוחסה : מוציא את אשתו בנט ואת אשת אחיו בחליצה. אבל יבומי לא משום דאחות גרושתו היא ובגמרא פסקו הלכ' כר' יהודה בן בתירא : (י) דא תחלוץ וכי. מפרש בגמרא טעמא דכתיב את לא יספיק האיש לקחת את יבמתו ועלתה יבמתו וכי הא לא יספיק יבם כל העול' ליבום עולה לחלוצה וכל שאינו עולה ליבום

בזמן שהיא קיימת. אלוהים קאי ולא אשאר עריות. ומותר אדם בקרובת צרת חלוצתו. ולא אמרינן לרה כסולת סיהא אסור באחות לרה חלוצתו כמו שהיא אסור באחות חלוצתו : ואסור בצרת קרובת חלוצתו. ראונו חזק ללא רמל בשואה לכרי (י) ולה לרה ומת הנכרי אסורה אוחה לרה לראונו וטעמא הוי שבזמן שאלה חוללת מוליד רמל אוחסה ענה לכ"ד וכ"ע לא ידעי להי מנייהו חלין ואיכא דסברי דלרמל חלין וכי נסיב לרה רמל הוינו לרה קרובת חלוצתו חנוי לרה חלוצתו נסיב דליתנהו סברי שיהל ודתי' נשי אסור הוי סברי חלין לרמל אבל אין היבנה מניכיה לרה ענה בזמן שחוללת חליך כי נסיב אסות הרה לא חנוי אסות חלוצה נסיב :

עיקר תוי"ש

יירא יום ג

פג

זיקת' קרמה לקודמי הדרום' : (ז) וכל הקר דסולתו ולא מתיבמות כגון אחות חלוצתו ואחות זקוקתו וספק לרה ערוה. האם משום דלא אפשר הוא דאי"כ לעולם תאסור. הלכך כיון דמלאווי' בת יבום היא חלוצה אבל הכא דאפשר להסיי' משטיקין וי"ל דדבר בהתי' רש"י. וקידש א"מב' אסור' דמדאורייתא חוללות ולא מתיבמות. אמרי' טעמא דבגמרא משום דבת יבום הוא אם יבא חליטה כו' משא"כ בג' חדשים אפי' אם יבא חליטה ויאל' זאת אפי' מעובר' לא תיבסולל' פליג דאלמנ' מן הכסואין לכהן גדול' דחולל' מדאוריית' האם רבייה קרא. גמ' ד"ך ועמ"ס : (ח) ופרש"י שאין הסביל' שור' אלא על הדודי שזרעו מיוס' אחריו. אחד בתול' כו'. ה"ק אי' בתולות ואחד בעולות שנתארמלו או שנתיישבו בין מן האירוסין דהיינו בתולות בין מן הכסואין דהיינו בעולות גמ' : ומתו. ה"ק ארבעה מאהין כו'. דאלתי"ה ומתו כי משו כונן מאן מיבס גמ' : (ט) פרכי' עונת ח"ס מערב שבת לע"ש וכי ניי' וחט"ב דמסתמא בכל אדם מיירי ולא קני לכל חדל וחדל עונה כדודש הכא ביבמה שאני ששם הקנו נו מן הסמים ואפילו כפחות מזה קני לה אלא דנכנס ענה טובה אמרינן דלית לה לגרושי כפחות מעונה כדודש (וטעמ' כ"ל שלא יצטרע כשיהי' בלא בעיניה יותר מחודש וכמו שמינוי פי"ג מ"ב ב"ס) אבל בנשוא נשים דעלמא חייב לעשות עונה עם כל אי' ואי' כדון המפורש בכפחות ד"שה : (י) ומע"ס לא מיבס לחר וחלין לאידך ולחלוץ נחר וליבס לחר נמי לא כיון דחלין לחרא א"א ליבס לנשיה כיון דליתנהו עולה לחליה דהרי אינו חולץ כ' בחיס חו' : דבשורה. כלומר דשאי ליבס לנשורה ולהרי"ג מיבס לחיה שירעה : (יא) כפרש"י ובפסטיס דקרא כו'. ובספ"ב דטוטה נכס הר"ב דבבדוקין חלה רחמנא : (יב) גמ' . ולית ליה סתמא דמ"ס

שלשה חדשים. אחד בתולות ואחד בעולות אחד גרושות ואחד אלמנות אחד נשואות ואחד ארוסות. ר' יהודה אומר הנשואות יתארו ו הארוסות ינשאו. חוץ מן הארוסות שביהודה מפני שלבו נס בה. ר' יוסי אומר כל הנשים יתארו. חוץ מן האלמנה מפני האבול : (יא) ד' אחין נשואין ד' נשים ומתו אם רצה הגדול שבהם ליבסאת כלן הרשות בידו. מי שהיה נשוי לשתו נשים ומת. ביאתה או חליצתה של אחת מהן פושרת צרתה. היתה אחת כשרה והיא פסולה. אם היה חולץ חולץ לפסולה. ואם היה מיבם מיבם לכשירה : (יב) המחזיר גרושתו והנשא חלוצתו והנשא קרובת חלוצתו יוציא והולד ממזר דברי ר"ע. וחכ"א אין הולד ממזר ומודים

דטעמא דאסור כדו להכחין בין זרע ראשון לזרע שני (ח) שלא חלד בן. ספק בן חסעה לראשון ספק בן שבעה לחסון ובארוסות ליבא למימר סבי : והארוסות ינשאו. דהא לא איבער מלשון : חוץ מארוסות שביהודה. שהיו מותרין את הכל' ואת הסתובב' קודם כתיבתן לזרע כדו שיהו רגיל ומשחק עמה ולא יהיו בטיים זה מזה כבעול' מליה הלכך חייסין שמא בעל : כל הנשים יתארו. משום דר"י לא מפליג בין אומנה לגרושה ומחזיר לאלמנה ליארס אפילו חוץ שלשים יום של ימי אכלה אחא רבי יוסי לאפלוגי עליה כהא ואמר לאלמנה ליארס חוץ ל' של ימי אכלה : (יא) ד' אחים וכי. ה"ה אפילו כשי טובי נמי אם אפשר כסופוקייסו הרעות בידו לכונו את כולן והאי דנקט ד' טלה טובה קמ"ל ד' חון טפי לא בי היכי דלמטייהו עונה כדודש (ט) : ביאתה או חליצתה שר אחת מהן. פושרת צרתה. ולא מיבס לתרווייהו דכתיב אכר לא יבנה את בית אחיו בית אי' הוא כונה ואין בונה כ' בחיס ולא חלין לתרווייהו שכל שאינו עולה ליבוס אינו עולה לחליה (י) והואיל ותרווייהו כי הדדי לא סלקי ליבוס כדאמרי' בית אי' הוא בונה ה"כ לא סלקי לחליה : חולץ לפסולה. ולא יפסול את הנשורה לכהונה שהחלוצה פסולה לכהונה ולא יספיק אדם מי צורו ואחרים לזיבס להם : (יב) המחזיר את גרושתו. משנשאת : (יא) והנשא את חלוצתו. דקיימא עליה בלאו דלא יבנה כיון דלא בנה שוב לא יבנה : והנשא קרובת חלוצתו. דקסבר ר"ע דחלוצתו כשתו סתמו קראס בינו (יב) דכתיב בית

בזמן שהיא קיימת. אלוהים קאי ולא אשאר עריות. ומותר אדם בקרובת צרת חלוצתו. ולא אמרינן לרה כסולת סיהא אסור באחות לרה חלוצתו כמו שהיא אסור באחות חלוצתו : ואסור בצרת קרובת חלוצתו. ראונו חזק ללא רמל בשואה לכרי (י) ולה לרה ומת הנכרי אסורה אוחה לרה לראונו וטעמא הוי שבזמן שאלה חוללת מוליד רמל אוחסה ענה לכ"ד וכ"ע לא ידעי להי מנייהו חלין ואיכא דסברי דלרמל חלין וכי נסיב לרה רמל הוינו לרה קרובת חלוצתו חנוי לרה חלוצתו נסיב דליתנהו סברי שיהל ודתי' נשי אסור הוי סברי חלין לרמל אבל אין היבנה מניכיה לרה ענה בזמן שחוללת חליך כי נסיב אסות הרה לא חנוי אסות חלוצה נסיב :

בית חלון הבעל וקסבר כמי ר"ע יש מומר מסייבי
 לאוין ואינס הלכה : קרובת גרושתו . דגרושתו
 נאסרה ואמה ואחותה סייבי כריתות ניסו : כו' . וקמ"ל דל"פ אלא כסייבי לאוין . אכל
 (יג) כל שאר בשר שהוא בלא יבא . כל כסייבי כריתות מוורו ולא בני סייבי מיתות כ"ד :
 קרובה שסוף בלאו (יג)
 ואפינו חין בה כרת :
 כל שחייבין כרת . אכל
 לא סייבי לאוין . וכן
 הלכה (יד) שכל שאסורים
 אסור כרת הולד ממזר
 חוץ מן הכרה אכל מסייבי
 לאוין חין הולד ממזר :

ומודים בנושא קרובת גרושתו
 שהולד ממזר : (יג) איזהו ממזר כל
 שאר בשר שהוא בלא יבא דברי
 ר"ע . שמעון התימני אומר כל
 שחייבין עליו כרת בידי שמיסהלכה
 כדבריו רבי יהושע אומר כל שחייבין
 עליו מיתת ב"ד אמר ר"ש בן עזאי
 מצאתי מגלת יוחסין בירושלים וכתוב בה איש פלוני
 ממזר מאשת איש לקיים דברי רבי יהושע . אשתו
 שמתה מותר באחותה גירשה ומתה מותר באחותה
 נשאת לאחר ומתה מותר באחותה . יבמתו שמתה מותר
 באחותה חליץ לה מתה מותר באחותה נשאת לאחר
 ומתה מותר באחותה :

משאר סייבי מיתות ויש לה היסור כמי אסרה . חו' : לקיים כו' . לא היה כתוב במגיל' אלא אריסא
 קאי אמר רש"י לקיים דברי . רש"י : יבמתו כו' . אמרי' בגמ' דנשטה שאינה לריבה היא ופי' הסו'
 דלתי כנכ"ש דלשמו :

גמרא יבמות דף לט ע"א הלכה ה כלה כלי החיצון דת"ת דמלכות דבריהה **השתפא**
התנן התם מצות יבום קודמת למצות חליצה בראשונה שהיו מתכוונין
 לשם מצוה עכשיו שאין מתכוונין לשם מצוה אמרו מצות חליצה
 קודמת למצות יבום . אמר רמי בר חמא אמר רבי יצחק חזרו לומר
 מצות יבום קודמת למצות חליצה . א"ל רב נחמן בר יצחק אכשור דרי .
 מעיקרא סברי לה כאבא שאול ולבסוף סברי לה כרבנן דתניא אבא שאול
 אומר הכונס את יבמתו לשם נוי ולשם אישות ולשם ד"א כאלו פוגע
 בערוה וקרוב אני בעיני להיות הולד ממזר וחכ"א יבמה יבא עליה מ"מ .
 מאן תנא להא דת"ר יבמה יבא עליה מצוה . שבתחלה היתה עליו בכלל
 היתר נאסרה וחזרה הותרה יכול תחזור להיתירה הראשון ת"ל יבמה יבא
 עליה מצוה מאן תנא א"ר יצחק בר אבדימי אבא שאול היא והכי קאמר
 יבמה יבא עליה מצוה שבתחלה היתה עליו בכלל היתר רצה לשם נוי
 כונסה רצה לשם אישות כונסה נאסרה וחזרה הותרה יכול תחזור
 להיתירה הראשון תלמוד לומר יבמה יבא עליה למצוה רבא אמר אפי'
 תימא רש"י

תנן התם במסכת כבודות : אכשור דרי . בתמים ובי
 נמשכו הדורות : שבתחלו . עד שלא קדש' אחיו :
 נאסר' . שקדש' אחיו : וחזר' וסומר' . כשמת אחיו בלא
 כניס : מאן תנא . ומאי קאמר : אלא שאול הוא . וס"ק
 יב' יבא עלי' : ומאי קאמר : אלא שאול הוא . וס"ק
 יבא עלי' : ומאי קאמר : אלא שאול הוא . וס"ק
 יבא עלי' : ומאי קאמר : אלא שאול הוא . וס"ק

תימא רבנן והכי קאמר יבמה יבא עליה מצוה שבתחלה היתה בכלל
 היתר רצה כונסה רצה אינה כונסה נאסרה חזרה והותרה יכול תחזור
 להיתירה הראשון רצה כונסה רצה אינה כונסה . רצה אינו כונסה הא
 אנדא ביה בכדי תיפוק אלא אימא רצה כונסה רצה חולץ לה ת"ל
 יבמה יבא עליה מצוה :

זוהר וירא דף ק"ו ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

רבי חזקיה פתח כי הוא לקלות הארץ יצית תחת כל השמים יראה . כמה חית לון
 לבני נשא לאסתכלא בעובדו דקב"ה ולאשתדלא באורייתא יממא ויליני דכל מאן
 דאשתדל באורייתא קב"ה אשתבח ביה לעילא ואשתבח ביה לתתא בנין דאורייתא חילנא
 דחיי חיוו לכל חיוון דעסקין בה למיכב לון חיוון בעלמא דין ולמיכב לון חיוון בעלמא
 דחתי . ת"ח כי הוא לקלות הארץ יצית למיכב לון מנוחא ולספקא לון מכל מה דאלטריו
 בנין דחיוו אשגח ביה חדיר דכתיב תמיד יצתי ה' אלסוך זה מראשית השנה ועד
 אחרית שנה . בנין דארץ דא מה כתיב בה ממרחק תביא לחמה לבתר חיי יבנת
 מנוחא וטרפא לכל חיוון חיוון ברא דכתיב ותקם בעוד לילה ותמן טרף לביתה ומק
 לנערותיה . ועל דא כי הוא לקלות הארץ יצית תחת כל השמים יראה לכלהו בני עלמא
 למיכב לון מנוחא וטפוקא לכל מה דאלטריו כל חד וחד דכתיב פותח את ידך ומשביע
 לכל חי רטון : ד"א כי הוא לקלות הארץ יצית לאשתכלא עובדו דכ"כ ולאשתכלא בכל
 מה דעבדי בני נשא בעלמא תחת כל השמים יראה מסתכל וחמי לכל חד וחד :

הלכה פסוקה יוסף רחם מוסר

שיע ת"ח ס"ו פו הרמב"ם ה' עומתא לרעת פ"ו דין י'

(א) צריך לישבע בשם או באחד מכל הכינויים וסופד
 ואם נשבע מיושב אינו חוזר ונשבע ותלמיד הכס
 אפילו לכתחילה מיושב בין של תורה בין של דבריהם
 בין על טענת ודאי בין על טענת ספק שנים שנתעצמו
 בדיו ונשבעו שלא יסעו אלא האמת ואח"כ נתחייב אחד
 מהם שבועה לחבירו י"י שאינו נאסר בשבועה הראשונה :
 (ב) סדר שבועת הדיונים כך הנשבע אוחז ס"ת ברוחו
 ויעוד נשבע בשם או בכינוי בשבועה או באלה ספיו
 או ספי הדיונים כיצד ספיו אומר הריני נשבע בשם
 אלהי ישראל או הריני נשבע כפי ששמו רחום או כפי
 ששמו הגון שאינו חייב לזה כלום וכן אם אומר הרי
 הוא ארוך לה' אלהי ישראל או הרי הוא ארוך לטי
 ששמו רחום או לטי ששמו הגון אם יש לזה אע"ל כלום
 כיצד ספי הדיונים משיבועין . אנו אומר בשם אלהי ישראל
 או בטי ששמו הגון שאין לזה בודק כלום והוא עונה אפן
 או שיאסרו הרי פלוני בן פלוני ארוך לה' אלהי ישראל
 או לטי ששמו הגון אם יש לפלוני אצלו סמון ולא יודה
 לו והוא עונה אפן :

דצרת הוא שם האמור בשמות כולל עמינוס הרבה
 שאין דומין זה לזה שהרי לוכן עור האדם קרוי
 לרעת ונפילה קלת שער הראש או הזקן קרוי לרעת ושנוי
 עין הנגדים או הנמים קרוי לרעת וזה השנוי האמור
 בצנדים ובנמים שקראתו תור' לרעת בשותפות השם חיו
 מנכסו של עולם אלא אמת ופלא ה' בישראל כדי להזהיר
 מלשון הרע שהמספר בלשון הרע שמתנת קרות ביתו אם
 חזר בו יעקר הבית ואם עמד ברשעו עד שהותן הבית
 משתתן כלי העור ככינוי שסוף יצב ושוכב עליהן . אם
 חזר בו יעקרו ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתתן הנגדים
 שעליו . אם חזר בו יעקרו ואם עמד ברשעו עד שישרפו
 משתתן עורו ויטערע . ויהיה מובדל ומפורסם לבדו עד שלא
 יתעסק בשיות הרשעים שהוא הילומור' ולס"ר ועל ענין
 זה נחזיר בתור' ולאומר השמר כנגד הרעת זכור את אשר
 עשה ה' אלסוך למרים בדרך . הרי הוא אומר התבונן מה
 חירע למרים הנביא' שדבר' בלח"ה שהיתה גדול' עמנו
 בשנים וגדלתו על ברכי' וסוכי' בעמנו להלילו מן הים . והוא
 לא דבר' בגנותו אלא עתמה לשאר נביאים וזוה"ל לא
 הקיפו על כל הדברים האלו שנאמר והאיש משה ענו מאד
 ואפ"כ מיד נענש בלרעת . ק"ו לבני אדם הרשעים העפשים שמרבים לדבר
 גרוטות ונפלות לסיך ראו' למו' שרוא' לבין
 אורחותיו להרחק מייבשתו ומלדבר עמנו כדי שלא יתפס אדם
 ברשת רשעים וסכלותם וזה דרך ישיבת הללים הרשעים
 בתחילה מרובין בדברי כסא' כענין שנאמר וקול כסיל ברוב
 דברים וממך כך באין לספר בגנות הדיקים כענין שנאמר
 תחלמנה שפתי עקר הדוכות על דיוק עמך וממך כך יהיה לך
 הרגל לדבר בניאים ולמת דוסי' בדבריהם כענין שנאמר
 ויסיו מלמדיהם חללים חללים וזויות דבריו ומתעשים ככינוי
 וממך כך באין לדבר חללים וכופרין בעיקר' כענין שנאמר
 ויחפזו בני ישראל דברים אשר לא כן על ה' אלתיסה . וסרי
 הוא אומר שבו שממים פיהם ולאונס חלך
 בלרץ מי גרס להם לשות שממים פיהם לאונס סוללת תחלי' בלרץ' . זו
 הוא

הוא טוהה הרשעים שגורמת להם ישיבת הרגות וישיבת בתי כנסיות על עמי סורן. וישיבת בתי מוסדות עם שומרי סדר: אבל טוהה כשרי ישראל אינו אלא בדברי תורה והלכות ולפיכך

וירא יום ד תורה

להמשיך מתיס דז"ל יהיה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה חיה יחידים ו למילוי וו אל סס ב"ן שבטעים בניקוד מולס :

ו יקמו משם האנשים וישקפו ערפני סדם ואברהם הקד: עמם לשלחם: וקמו מתמן גובריא ואסתכיאו על אפי סדם ואברהם אזיל עמהון לאריותהון: ויהוה אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עשה: ווי אמר המכסי אנה מאברהם דאנה עביד: ואברהם חנו יהוה לגוי גדוד ועצום ונברכו בניו בר גויי הארץ: ואברהם מהוא יהוי לעם סגני ותקופ ויתפרכו בדיניה בר עממי ארעא: כי ידעתיו למען אשר יצוה אתי בניו ואת ביתו אחיו ושמריו בך יהוה לעשות צדקה ומשפט למען הביא יהוה על אברהם את אשר דבר עקרו: ארי גרי קדמי בדיל דפיקד ית בנוהי וית אנש ביתיה בתרוהי ויטרוו אורחו דתקנו קדם יי למעבד צדקתא ודינא בדיד דייתי ייעל אברהם ית דמליד ערוהי: ויאמר יהוה זעקת סדם ועמרה ביי רבה וחטאתם כי כבדה מאד: ויאמר יי קבילת סדם ועמרה ארי סגיא וחובתהון ארי תקיפת דתרא: ארדה נא ואראה הכצעקתה הבאה אלי עשי: קרה ואם לא אדעה: אתגרי בען ואידון הכבילתהון דעלת לקדמי עבדו אעביד עמהון גמירא אם לא תייבין ואם תייבין לא אתפרע:

נביאים מלכים כד

להמשיך מתיס דז"ל צבאות נפש צב צבא צבאות רוח יהוה נשמה דלח אדני נשמה דסוד יהוה חיה יחידים דלח סס ב"ן שבטעים :

ו יאמר למועד הזה בעת תיה אתי את קי חבקת בן ותאמר אר אדני איש האלהים ארתיב בשפחתך: ויאמר

מצודת דוד

למועד הזה בעת חיה ר"ל לזמן סגל בעת סרואו לסוים חיה ר"ל יולדת וסויל ככלות תשגי הדשים סכס ימי ססריון: אה חובקת בן ר"ל תשעט עלנך עם כנולחבוקו אף כי כחלום לא דבר עמס פל"ס אחר שרלס לשיעורם

לזמנא הדין בעדן דאתין קיימין תהא מתבקא ברא ואמרת בבקעו רבונני נבייא דיי לא יתפדיב פתגמד באמתך: ותחר האשה ותלד בקמועד הזה בעת תיה אשר דבר אלה ארישע ויעדיאת אתתא וילידת בר לזמנא הדין בעדן דהיא קיימא די מריל עמה ארישע: ויגדל היקד ויהי היום ויצא אר אביו ארתיקצרים: וירכא רביא ויהוה יומא ונפק לות אביו לות חצדיא: ויאמר אר אביו ראשי ראשי ויאמר אר הנער שאהו אר אמר: ויאמר לאביו רישי רישי ויאמר לעולמא מבחי אוביליה לאמיה: וישאיהו ויבאהו אר אמר וישב ער ברביה ערה הצחרים וימת: וינסביה ואוביליה לאמיה ויתב על ברקתא עד עידן שיהרא וימת: ויתער ותשבכהו ער ממת איש האלהים ותסגר בעדו ותצא: ויסריתק ואשכבתיה על ערסא דנביא דיי ואנפת באפוהי ונפקת:

מצודת דוד

שעורה כפתח חזר לדבר עמם אל אדוני אל תדבר כדברים האלה: אל תכזב אל תחמר דבר הנסתר בעבור לשמה לב שפחתך ועל כי אמר חובקת בן המורי לשעשוע מה ולא כבתיח: שיתקיים לום אדני אל תשמחני בדבר שאינו מתקין:

כתובים משלי ד

להמשיך מיוסוד ומלכות דז"ל שין דלת יוד נפש שין שיודלת שיודלת יוד רוח יאהדוניהו נשמה דיוסוד א אד אדני אדני נפש אדני רוח ארף דלת נוןיוד נשמה דמלכות יף הף וף הף חיה יחידה דיוסוד יהוה חיה יחידים דמלכות אל סס ב"ן שבטעים :

ו ידני ויאמר לי יתמד דברי לבך שמר מצותי וחייה: ואלפני ויאמר לי יי יקמט מרי לבך גמר פקודי וחייה: כגנה חכמה כגנה בינה ארתישבח וארתימאמר יפי: כגנה חכמתא כגנה בינה לא תנשי וקא תסטי מן מאמרי פומי: ארתיעזבה ותשמרד אהבה ותצרה: וקא תשבקיה ותנמריד רחמיה דתשבכיה: ראשית חכמה כגנה חכמה ויבכר קנינה כגנה בינה

מצודת דוד

ו יורני ועם כל אהבתי אלי לעדני סגרים סגלי וסגר לי דברי חוכמתו וסעדי לך לענן חשאר עומדת כיללת ס: סגור מלתי סגור אר לני דובר אלך כסס ס: וחי: כשמיטתו תשג חיים: (3) קניי רלס שחלס סכמיי

רשי

וירא יום ד וירא יום ד וירא יום ד

ד ריש חכמתא קנה חכמתא ובכל קנינה קנה ביונה : ה סלסלה
 ותרוממה תכבדה פי תחבנה * ה חבניה די תרוממה ותבקה
 די תיקרה * ו תתן לראשה קנית חן עמרת תפארת תמנה *
 ו ותשים ברישך יאותא דחסדא פלירא דשבהורא עקד *

מצורת דוד

רש"י

ראשית חכמי קים חכמי תחלת חכמתך למוד מחכמים :
 וחכמי בכל קנינה וכו' תחבנה זה מעמד להכיל העומים :
 פלמלי : ככש' הוי תור עליו לדיקוק בהתמנה . תרוממה :
 למוד אות' דוד קבע שהי שקוע בד : ככל קנינה המיוחדת
 (ה) סלסל' תהא עממשה בקביעות ותרומם אותך כי תחבנה : כאשר תחבן אות' להיות דבוק' בד : (ו) לוי' חן : מדבק
 לראש' חבורי הסו : תמנה : תמסור לך עמרת תפארת :

ברשנורה

משנה ב"ק פרק ד

עיקר תוי"ט

פרק ד שור שננה ארבעה וחמשה . (א) והיבא דמי כגון שראה שור ונגח . וראה
 וככלל היה הם (ב) דמשחלם שור ולא נגח . וראה שור ונגח .
 נגופו : ישרם . טזי חק : לאחרון . תחלה מוקי נמתיחין כגון שחפסו ניזק לשור
 דגמ' מוקי נמתיחין כגון שחפסו ניזק לשור . ומלי לפרושי נמי כגון דלא אייעד
 המזיק לבכו' ממנו ונגסה עניו שומר סגר : (ג)
 וכסאל מחסת ידו והיזק היזק הראשון טייב
 כזקיו לפיכך האחרון משחלם טזי מוקי משלם .
 אם יש במותר יהויר לשלפניו . ס"ק
 אם יש בו מותר כזקיו יחזיר לשלפניו כגון שהי
 נזקו של הראשון היה וס"ל של האחרון היה
 חמשים והשו' שזה מאחיס מחסילה כשנגח שור
 זה שורו של היזק הראשון שחזי מנה מנה היה
 לניזק בשור זה מנה ולבעלים מנה וכשחפסו היזק ונגח חתם ידו . אף לבעלים להסכיד מנה שהיה
 להם בו . שהרי לא היתה שמירתו עליהן אלא על היזק שחפסו וכשהיזק לפני והיה טזי נזקו
 כי אחר היזק הראשון מן המנה שלו חמשים וכותן לזה היזק השני והמותר עד המנה שור
 לו והבעלים נוטלים המנה שלהם : ר"ש אומר וכו' . ר"ש סבר שחפסי נהו (ג) הבעלים והיזק
 בשור

כלי אמצעי דנצח דמלכות דיצירה אאר שור שננה ארבעה וחמשה שוורים זה אחר זה ישרם לאחרון שבהם ואם יש בו מותר יחזיר לשלפניו . ואם יש בו מותר יחזיר לשלפני פניו והאחרון אחרון נשכר דברי ר"מ : ר' שמעון אומר שור שוה מאתים שננה שור שוה מאתים ואין הנבלה יפה כלום זה נוטל מנה וזה נוטל מנה . חזר ונגח שור אחר שוה מאתים האחרון נוטל

כלי אמצעי דנצח דמלכות דיצירה אאר שור שננה ארבעה וחמשה שוורים זה אחר זה ישרם לאחרון שבהם ואם יש בו מותר יחזיר לשלפניו . ואם יש בו מותר יחזיר לשלפני פניו והאחרון אחרון נשכר דברי ר"מ : ר' שמעון אומר שור שוה מאתים שננה שור שוה מאתים ואין הנבלה יפה כלום זה נוטל מנה וזה נוטל מנה . חזר ונגח שור אחר שוה מאתים האחרון נוטל

הוא דחפס ליה . והוי כמו ראובן שחייב לשמעון מנה
 היזק שחפסו היזק שחפסו וכשהיזק לפני והיה טזי נזקו
 כגון שהיזק הראשון מן המנה שלו חמשים וכותן לזה היזק השני והמותר עד המנה שור
 לו והבעלים נוטלים המנה שלהם : ר"ש אומר וכו' . ר"ש סבר שחפסי נהו (ג) הבעלים והיזק
 בשור

מנה וחפס שמעון משל ראובן ספק ששום מאחיס כרי לפרוע ממנו שחייב כשמירת כל הספק . שום מאחיס שננה זכו' : ושלפניו . זה ניזק
 אכל לר"ע הוי כמו ספק של שניסם שלפעמים זה שומרו ולפעמים זה ולעולם אחריותו על שניסם הראש' : האחרון
 וכו' . ואע"ג דקי"ל דשותפין חולקין כפי מספר השותפין לא לפי המעות
 כמ"ס במ"ר פ"י דכתובי ס"ט לפי שלא נשחטפו לדעת וה"ל כלוקח זה
 כשלו זה כשלו . דקי"ל דחולקין לפי המעות :
 הר"כ : ואינו . מסקי' כמג' דלא חטינן בוי"ו אלא
 אינו מועד ודינ' קאמר דלויעד לחד מיני' אפי"ג
 דלא מחממי ליה מינא אסרינ' למחזי אי נגח
 ליה אי לא . משחמי' אינו מועד אלא לאותו מין
 שהועד לו . כ"י (ד) כ"ל דבעו לפי קניס דבהמה
 מה היא . דל"מ דקה ונגסה אלא טרוויסו כסד
 מינא וה"ה בחדס :
 ועשו"ט : לגדולים משחמי' אפילו לגדולים
 דהשו' מיני' ולא אמרינן הואיל ופרך כההוא
 מינא לא שגח גדולים דידי' ול"מ קניס דידיה
 גמי' : לשבתות . כעו מיניה כיון דמחמי' מורה
 דג' ימים למסחר העדה גמורה לדיוד (כפ"ב

מנה ושלפניו זה נוטל נ' זוז וזה נוטל חמשים זוז . חזר ונגח שור אחר שוה מאתים . האחרון נוטל מנה . ושלפניו חמשים זוז . ושנים הראשונים דינר זהב : (ב) שור שהוא מועד למינו . ואינו מועד לשאינו מינו . מועד לאדם . ואינו מועד לבהמה . מועד לקטנים . ואינו מועד לגדולים . את שהוא מועד לו משלם נזק שלם . ואת שאינו מועד לו . משלם חצי נזק . אמרו לפני ר' יהודה הרי שהוא מועד לשבתות . ואינו מועד לחול אמר להם לשבתות משלם נזק שלם לימות החול משלם חצי נזק אימתי הוא תם משיחזור בו נ' ימי שבתות : (ג) שור של ישראל שננה שור של הקדש . ושל הקדש שננה שור של ישראל פטורי שנאמר שור רעהו ולא שור של הקדש . שור של ישראל שננה שור של עכו"ם פטור ושל עכו"ם שננה לשור של ישראל בין תם בין מועד משלם נ"ש : (ד) שור של פקה . שננה

של ישראל שננה שור של עכו"ם פטור . דכתיב עמד וימורד ארץ ראה וימר גויס . ראה כעב מלוא סלגטו בני נס כיון שלא קיימו אותן עמד והחזיר מעונן לישראל : (ו) ואומר הופיע מהר פארן גלה מעונן של עכו"ם והחזירן מהר פארן משעה שסבב והחזיר את התורה על העכו"ם
 הלכך כיון דמיטע קרא רעהו . כל היבא דלא שוו ניזק ומוזיק להדרי ודאי לאו רעהו קרינ' בסו ומפטרו . כ"י : פטור . בגמ' הא תיני' ליה חדא זימני' (כפ"ק מ"ב) . ומשני חני והדר נפרש :
 פאריש' לא פריך דהך דהכ' לגופי' ולעיל לפרושי באזיה הקדש : (ו) משום סופא אליטרוך דריש' ורעהו

העכו"ם ולא קבלום : (ד) ושל חרש שוטה וקמן שנגה שור של פקה פטור . שאין מעמידין אפטרופוס לחם לבנות מגופו דמטלטלי ה"א . ואמר' בפרק קנא דף י"ד ע"ה סקף מלמד שאין ב"ד חקקים אלא לנכסים שיש להן אחריות ואוקומ' ביתמי (י) מעמידין להם אפטרופוס וכי' . אם סוחקו נהנים מעמידין להם אפטרופוס ולא לשלם ח"י נזק אלא לשויה מועד דכי הדר נגח (ח) משלם מן העלי' ויבנו הנזק ונקרע כל יתומים . (ט) חוזר לתמותו . דקסבר מועד ט"ל מרשות בעליו ונכנס לרשות בעלים אחריו חוזר לתמותו דרשות משוי' משנה אח דין התראות : (י) שור האצטרין . שמו"ס לנגיחות ומלמין אותו לבד : (ה) מועד משלם כופר . ואע"ג דבקמ' דנגח קטלין ליה אשכחין מועד כגון שהרג שלשה עכו"ם (יא) אי כמי

העכו"ם ולא קבלום : (ד) ושל חרש שוטה וקמן שנגה שור של פקה פטור . שאין מעמידין אפטרופוס לחם לבנות מגופו דמטלטלי ה"א . ואמר' בפרק קנא דף י"ד ע"ה סקף מלמד שאין ב"ד חקקים אלא לנכסים שיש להן אחריות ואוקומ' ביתמי (י) מעמידין להם אפטרופוס וכי' . אם סוחקו נהנים מעמידין להם אפטרופוס ולא לשלם ח"י נזק אלא לשויה מועד דכי הדר נגח (ח) משלם מן העלי' ויבנו הנזק ונקרע כל יתומים . (ט) חוזר לתמותו . דקסבר מועד ט"ל מרשות בעליו ונכנס לרשות בעלים אחריו חוזר לתמותו דרשות משוי' משנה אח דין התראות : (י) שור האצטרין . שמו"ס לנגיחות ומלמין אותו לבד : (ה) מועד משלם כופר . ואע"ג דבקמ' דנגח קטלין ליה אשכחין מועד כגון שהרג שלשה עכו"ם (יא) אי כמי

שהרג ג' ישראלים טרפה דאטרפה לא קטלין ליה דבב' קטיל' קטיל' א"כ דקטל וערק לאגנ' (יב) לאחר שהעידו בו . וכן בבן ובן בבת . חנוק ותנוק . חייב עניה סקויה וכופר : (יג) נגדולים : (ו) שור שהיה מתחבך בכותל וכו' פטור . מן המיתה ואם היה מועד כגון שהיה מועד להתחבך בכותלים ולהפילם על בני אדם (יד) ומתחבך בכותל להגאתו והפילו על האדם ומת השור . פטור מן המיתה והבעלים משלים

לישראל דלא בני' גמ' דיוק כ"י : (יב) וכלו' ב"פ וכו"ה בגמ' : מיתה . דכחם נמי כתיב סקל יסקל רש"י : (יג) בגמ' יליף להו . דדוק' כבן קיימי' ודאי אכל בן ח' ואפי' בן ס' פחות מל' פטור דמספיק' לא מפקין אמו' . כ"י ועמו"ט : עבד כו' . בעבד כעני המוסבל לשם עבדו' קאי דיוק דשייך במזות חייביה רחמי' לתור' קטלא עלייה . דהא מריה דתורא הוא משוי' נמי עלייה קטלא דיוק דלאו עבדו הוא אינו בדיון יוס או יומים אכל אפטר עכו"ם וה"ה שפחה לא מתייב תור' קטלי' עליוהו , דאפי' נתכוין להם והרג את ישראל פטור . ולענין חיוכא דבעלים הו"ל כמאן דקטלי לתוריה או לפמריה . דאי חס הוא משלם ח"י לזק מגופו . מועד משלם כ"ס מן העלי' כ"י : (יד) וערק לאגנ' דלעיל . ומתחבך כו' כלומר עכשיו כנפילה אחרונה וה' משוי' קנת :

העכו"ם ולא קבלום : (ד) ושל חרש שוטה וקמן שנגה שור של פקה פטור . שאין מעמידין אפטרופוס לחם לבנות מגופו דמטלטלי ה"א . ואמר' בפרק קנא דף י"ד ע"ה סקף מלמד שאין ב"ד חקקים אלא לנכסים שיש להן אחריות ואוקומ' ביתמי (י) מעמידין להם אפטרופוס וכי' . אם סוחקו נהנים מעמידין להם אפטרופוס ולא לשלם ח"י נזק אלא לשויה מועד דכי הדר נגח (ח) משלם מן העלי' ויבנו הנזק ונקרע כל יתומים . (ט) חוזר לתמותו . דקסבר מועד ט"ל מרשות בעליו ונכנס לרשות בעלים אחריו חוזר לתמותו דרשות משוי' משנה אח דין התראות : (י) שור האצטרין . שמו"ס לנגיחות ומלמין אותו לבד : (ה) מועד משלם כופר . ואע"ג דבקמ' דנגח קטלין ליה אשכחין מועד כגון שהרג שלשה עכו"ם (יא) אי כמי

שהרג ג' ישראלים טרפה דאטרפה לא קטלין ליה דבב' קטיל' קטיל' א"כ דקטל וערק לאגנ' (יב) לאחר שהעידו בו . וכן בבן ובן בבת . חנוק ותנוק . חייב עניה סקויה וכופר : (יג) נגדולים : (ו) שור שהיה מתחבך בכותל וכו' פטור . מן המיתה ואם היה מועד כגון שהיה מועד להתחבך בכותלים ולהפילם על בני אדם (יד) ומתחבך בכותל להגאתו והפילו על האדם ומת השור . פטור מן המיתה והבעלים משלים

לישראל דלא בני' גמ' דיוק כ"י : (יב) וכלו' ב"פ וכו"ה בגמ' : מיתה . דכחם נמי כתיב סקל יסקל רש"י : (יג) בגמ' יליף להו . דדוק' כבן קיימי' ודאי אכל בן ח' ואפי' בן ס' פחות מל' פטור דמספיק' לא מפקין אמו' . כ"י ועמו"ט : עבד כו' . בעבד כעני המוסבל לשם עבדו' קאי דיוק דשייך במזות חייביה רחמי' לתור' קטלא עלייה . דהא מריה דתורא הוא משוי' נמי עלייה קטלא דיוק דלאו עבדו הוא אינו בדיון יוס או יומים אכל אפטר עכו"ם וה"ה שפחה לא מתייב תור' קטלי' עליוהו , דאפי' נתכוין להם והרג את ישראל פטור . ולענין חיוכא דבעלים הו"ל כמאן דקטלי לתוריה או לפמריה . דאי חס הוא משלם ח"י לזק מגופו . מועד משלם כ"ס מן העלי' כ"י : (יד) וערק לאגנ' דלעיל . ומתחבך כו' כלומר עכשיו כנפילה אחרונה וה' משוי' קנת :

שהרג כנפילת הכותל ולכן לא נחשב מועד אלא משמת הראשונות : רש"י : (טו) וה"ה לכולהו הקד דאי איבער למקטל כזוונה אע"ג דהשת' קטיל שלא כזוונה ופטור ממיתה חייב ככופר . כ"י : (טז) ואע"ג דהש"ה אשה נאיש לכל עושין שבחורה . לא אחי' אלא היכא דהפרשה נאמרה כל' זכר : והסו"ה הכתוב דלא חימא ל' זכר דוק' אכל היכא דכתיב איש איטרין רבויאל והכא אע"ג דלא כתיב איש אלא ל' זכר הוה ילפינן מנזקין דכתיב כהו איש חו' . ושור היתומים דל"ת כיון דלאו בני דיעה נינהו לא מתייבי' והאפטרופ' דל"ת כיון דאיכא שמירה כל דהו ולא נפיש הויק' אימא חס רחמי' עלייהו והמדבר אע"ג דל"ת ליה בעלים והקדש אע"ג דאיכא פסידא להקדש כ"י : ושור הגר דל"ת דהפקר והקדש דוק' נגח ולבסוף הקדש והפקר אכל חיפכא דלא הו"ל בעלים בשעת נגיסה לא . להכי אלטרין כל' (י) מדקמי חרתי מדבר וגר דהו"ל כמי שור הפקר היינו רישא כו' אלא לאו הא קמ"ל דאפי' נגח ולבסוף הפקיר . גמ' : יוצא כו' . כל' שנגמר דינו לסקייה ואפי' לא יאז כ"י : (יא)

שהרג כנפילת הכותל ולכן לא נחשב מועד אלא משמת הראשונות : רש"י : (טו) וה"ה לכולהו הקד דאי איבער למקטל כזוונה אע"ג דהשת' קטיל שלא כזוונה ופטור ממיתה חייב ככופר . כ"י : (טז) ואע"ג דהש"ה אשה נאיש לכל עושין שבחורה . לא אחי' אלא היכא דהפרשה נאמרה כל' זכר : והסו"ה הכתוב דלא חימא ל' זכר דוק' אכל היכא דכתיב איש איטרין רבויאל והכא אע"ג דלא כתיב איש אלא ל' זכר הוה ילפינן מנזקין דכתיב כהו איש חו' . ושור היתומים דל"ת כיון דלאו בני דיעה נינהו לא מתייבי' והאפטרופ' דל"ת כיון דאיכא שמירה כל דהו ולא נפיש הויק' אימא חס רחמי' עלייהו והמדבר אע"ג דל"ת ליה בעלים והקדש אע"ג דאיכא פסידא להקדש כ"י : ושור הגר דל"ת דהפקר והקדש דוק' נגח ולבסוף הקדש והפקר אכל חיפכא דלא הו"ל בעלים בשעת נגיסה לא . להכי אלטרין כל' (י) מדקמי חרתי מדבר וגר דהו"ל כמי שור הפקר היינו רישא כו' אלא לאו הא קמ"ל דאפי' נגח ולבסוף הפקיר . גמ' : יוצא כו' . כל' שנגמר דינו לסקייה ואפי' לא יאז כ"י : (יא)

ומלח כשרו דייק כגמר' אע"ג דעכריה כעין כשר : מסרו . עד שלא נגח . ולאו אריס' קאי אלא מלח אחרימי' הוא . רש"י : נכנסו כו' . בדלא עבדי שמירה כלל קא מיירי . ומש"ה פסיק וחי נכנסו כו' דא"ל לומר דמתייבי בשמירה כשמייה כבעלים . שהרי חס לכ"ע לא סני ליה בשמירה פחותה ושי"ח לא אשתעבד לבעלים אלא לשמירה פחותה ואלו כלה שצירחו . א"כ בעל השור שמסרו למי שאינו מחוייב לשמורו שמירה מעילה איסור דפגע ומשלים . אלא מאי נכנסו חסת הבעלים דאי פגעו ביה וילא והויק מחייבי כמקו' כבעלים . כ"י . (ט) גמ' וסב"ל הוא דאטו כשכיל

ומלח כשרו דייק כגמר' אע"ג דעכריה כעין כשר : מסרו . עד שלא נגח . ולאו אריס' קאי אלא מלח אחרימי' הוא . רש"י : נכנסו כו' . בדלא עבדי שמירה כלל קא מיירי . ומש"ה פסיק וחי נכנסו כו' דא"ל לומר דמתייבי בשמירה כשמייה כבעלים . שהרי חס לכ"ע לא סני ליה בשמירה פחותה ושי"ח לא אשתעבד לבעלים אלא לשמירה פחותה ואלו כלה שצירחו . א"כ בעל השור שמסרו למי שאינו מחוייב לשמורו שמירה מעילה איסור דפגע ומשלים . אלא מאי נכנסו חסת הבעלים דאי פגעו ביה וילא והויק מחייבי כמקו' כבעלים . כ"י . (ט) גמ' וסב"ל הוא דאטו כשכיל

הקדישו בעליו מוקדש . ונפק' מיכיה דאי משהגי מניה מעל : (ט) ונעל בפיו כראוי . בדלת שיכולה לעמוד ברות מזויה . והיינו שמירה פחותה : ומועד פטור . מזר הערצה שבו אכל זר תמות בתקומה עומדת ומשלים ח"כ כחם (יט) דכתיב השור חס לבע' לא סני ליה לשמירה פחותה ואלו כלה שצירחו . א"כ בעל השור שמסרו למי שאינו מחוייב לשמורו שמירה מעילה איסור דפגע ומשלים . אלא מאי נכנסו חסת הבעלים דאי פגעו ביה וילא והויק מחייבי כמקו' כבעלים . כ"י . (ט) גמ' וסב"ל הוא דאטו כשכיל

דכתיב ולא יסמרו בני מועד הא שמרו כל דהו פטור מלך העדה : ר' אליעזר אומר אין לו שמירה . למועד : אלא סבין . עד שישמטו . ושלם מחלוקת בדבר רבי מאיר בשמירה פסוקה חייב ובמעולה פטור : ולרבי יהודה בשמירה פסוקה נמי פטור מלך העדה שבו אבל חייב על כל פסוק שבו עד שיסמרו שמירה מעולה . ולר' אלעזר כמעולה נמי חייב והלכה כר' יהודה . ומיהו מזה לכתחלה לשמוע שור המועד כדי למלך הסיוק :

הוא זה ר"א אומר אין לו שמירה אלא סבין :

לפטור כבודאסו ל"א לך תמות כו' דכיון דאייבער לאו קסא הוא . מו' : סבין . כדמייא רבי נחן אומר מנין שלא יגדל אדם כלב רע כחך ביתו ואל יעמיד סולם רעוב כחך ביתו שלא יגדל ולא תשים דמים בכיפתך ועמיו"ט :

גמרא ב"ק דף לה ע"א הלכה ה כלל החיצון דנצח דמרכות דבריאה **בם**

תניא נמי הכי שור של ישראל שנגח שור של עכו"ם פטור . שור של עכו"ם שנגח שור של ישראל בין תם ובין מועד משלי נזק שלם שנאמר עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים ואומר הופיע מהר פארן מאי ואומר וכי תימא האי עמד וימודד ארץ מבועי לכדרב מתנא וכדרב יוסף ת"ש הופיע מהר פארן מפארן הופיע ממונם לישראל מאי דרב מתנא דאמר רב מתנא עמדוימודד ארץ ראה ויתר גוים מה ראה ראה שבע מצות שנצטוו עליהם בני נח ולא קיימום עמד והגלה אותם מעל אדמתם ומאי משמע דהאי ויתר לישנא דאגלווי הוא כתיב הכא ויתר גוים וכתיב התם לנתר בהם על הארץ ומתרגמינן לקפצא בהון על ארעא מאי דרב יוסף דאמר רב יוסף עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים מה ראה . ראה שבע מצות שקבלו עליהם בני נח ולא קיימו עמד והתירן להם איתגורי אתגור א"כ מצינו חושא נשכר אמר מר בריה דרבינא לומר שאפי' מקיימין אותן אין מקבלין עליהם שכר ולא והתני ר"מ אומר מניין שאפי' עכו"ם ועסק בתורה שהוא ככ"ג ת"ל אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כהנים ולוים וישראל לא נאמר אלא אדם הא למדת שאפי' עכו"ם ועסק בתורה הרי הוא ככ"ג אמרי אין מקבלין עליהן שכר כמצווה ועושה אלא כמו שאינו מצווה ועושה דא"ר חנינא גדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה :

הופיע גילה מנוס והתירן : מפארן . כשאיכב והתיר כגון כפתורים הולאים מפתור וכגון וכשעיר ושבו החורים את החורי על כל העכו"ם ולא קבלו והגלה אותם : וגו' : לומר שאפי' מקיימין אותם . וכי . שברי אינם מלוים אבל מעוש' לא פטור :

זוהר וירא דף נב ע"ב ת"ת דאצילות יו"ד הא ואו הא

רבי אליעזר ורבי יוסי הו קיימו יומא חד ועסקו בהאי קרא אמר ר"א כתיב ארץ אשר לא במסכות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה האי בה בה תרי זימני אמאי חלה הא לתמר דקב"ה פליג כל עמין וארעאן לממנן שליחן וארעא דישאל לא שליט ביה מלאכה ולא ממנא חרף אלא איסו בלחודי בגין קך אעיל לעלמא דלא שליט בה אחרא לארעא דלא שליט בה אחרא ת"ח קב"ה יסיב מוונא תמנן בקדמיתא ולבחר לכל

שלמא כל שאר עמין עובדי ע"ז במסכות וארעא דישאל לאו הכי חלה ארץ ישראל לתון בקדמיתא ולבחר כל עלמא . ובג"כ ארץ אשר לא במסכות תאכל בה לחם חלה בעתירו כספוקא דכלא תאכל בה ולא באתר אחרי . בה בקדישו דארעא בה שרי' מהמנותא עלאה בה שרי' ברכתא דלעילא ולא באתר אחרא . ת"ח כתיב כגן ה' כארץ מגרים עד הכא לא אחידע גן ה' אי הוא ארץ מגרים ואי איסו ארץ סדום ואי איסו גן ה' דאיקרי ג"ש חלה כגן ה' דאית ביה ספיק' ועדוי' דכל' הכי נמי הוה סדום והכי נמי מגרים מה גן ה' לא אלתריך בר נש לאשקאה ליה חוף מגרים לא אלתריך לאשקאה ליה בגין דנילוס איסו אפיק ואשקי לכל ארעי' דמגרים . ת"ח מה כתיב והיה אשר לא יעלה נזאת משפחות הארץ אל ירושלים וגו' דא הוא פונשא דילתון דלמנעא מנהון מטרא מה כתיב ואם משפחת מגרים לא תעלה ולא באתר וגו' חמי דלא כתיב ולא עליהם יהיה הגשם בגין דלא נחית מטרא למגרים ולא אלתריכו ליה חלה פונשא דילתון מה הוא דכתיב זאת תהיה המגפה אשר יגוף ה' את כל העמים וגו' בגין דמגרים לא לריכין למטרא חוף סדום מה כתיב ביה כי כלם נשקה כל עדוי' דעלמא חוה בה וע"ד לא בעאן דבני נשא לחריקן יתעדונון בה ר' חייא אמר אינון הו חייבין מגרמייהו וממונא דכל ב"ג דאיסו לר עינא לגבי מוסכנא יאות הוא דלא יתקיים בעלמא ולא עוד חלה דלית לה חיים לעלמא דאתי וכל מאן דאיסו וותרן לגבי מוסכנא יאות הוא דיתקיים בעלמא ויתקיים עלמא בניייה ואית ליה חיים ואורחא דחיי לעלמא דאתי .

מוסר יוסף דחק הלכה פסוקה

ספר חר"ד דף ס"ז ע"א ע"פ יו"ד ס"י רנ"ז

דיון כל דבריו כבוד גדול ופיוס לבורא וגם לכוואיו מירלחו לקניס ולגדוליס לרעים ולעוסיס כלב נקי כד וסלן וסלן ככתף תשא תדמה כי אתה מן הסועלים אשר ככתף ישאו ויותר מהמי כסור לעול וכחמור למשאו הו ומתין סבל לעת בואו פתאום ולא תב טע מי יסי' בעיניך חוש : דמתי' כי כמות אורו יתברך חוסף עלך תעטי' בו כעלמי' ולכל ישראל שדכיקויו לעבודתו יתברך : חמי' לכמותו בשלמותו יתברך והזכר פן תלכך בגי המלך כחטאות פני יסיר בגדו מעליך ותהיה ערוס ממנו ואל תקרע בגדיך בחמתך דהו כעובד ע"א כואיל וסלרס חומר אינו רוא' ענינו כמושכלות חלה כמורגס העידו הבור' בשתי אותיות עליו אחת כבשרו ברית קדש ואחת תפילין וכצבת השבת אוח הוא ורואו שלא יחסר אלו שתי אותיות לאותות עבותות חסי' כשם שהכנס אסור כך העליון מן האבק שכל עבדי' כשהלך אדם אחד לנסותו אם יעום לא כעם ולא נתעבד חלה רחוי לאדם לוקח בנחת כל אשר יבא' עליו לכל הדברים אשר ישמע לשחוק ולומר גם זו לעושי' בשמח' : הדברים בעלים כבדית הלשון כורע לבעלי' כבדית המעור דמי ועל דא כתיב הוועתם את ה' כדבריהם שפירשו רבותיו ז"ל שאמר הקדוש ברוך הוא אני עויל העולם ואינו יגע וכדבריהם בעלים אני יגע ולמה יסי' אדם עז פנים ויגע בוראו חליני' לכן אל יולא מלה מפיו לבעלי' חלה תורה או עבוד' או הודא' או גלוס : מי שאחד לו פרה היתכן שבעלצטו וכעסו יסדר כלי שסוה חלף פרחים לא יעלי' על דעתך ואחי' בן אדם ידעת כי נשמתך מושב אלהים וכעסקן ועליוני'סחלקן ואריך תעלה על ה' שעה ותאבד חיי עולם לכן סגול בשמח' כחלל כל ככל עתך ולא תעזוב את מלכך ויסי' זאת נחמתך כי בו תדבק וסוה יאר פניו אליך ואחיה אליו יתברך :

יום ה תורה

לספיק עמ"ס דז"ח יהוה נפסי' יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא כשם יהוה סיה יסידיה דמנוי הה אל סס בגין שבעסיה כיקוד סוכס :

א ויפני משם האנשים ויקבו סדמה ואברהם עורגני עמד לפני

יהוה : * ואתפניאו מתמן גובריא ואזרו לסדום ואברדם
עד בען משמש בצרו קדם יי : * ויגש אברהם ויאמר האף
תספה צדיק עסדשע : * וקריב אברהם ויאמר הברנו תשיצי
זכאה עם חיבא : * אוזי יש חמשים צדיקים בתוך העיר האף
תספה ולאתשא למקום למען חמשים הצדיקים אשר בקרבה :
* מאים אית חמשיין זכאין בנו קרתא הברנו תשיצי וזא
תשבוק לאתרא בדיד חמשיין זכאין די בגוה : * חליקה לך
מעשת ! בדבר הזה דהמית צדיק עסדשע ויהי כצדיק פרשע
חליקה לך השפט ברהארין לא יעשה משפט : * קושטא
אינון דינד מרמעבד פפתנמא הדין לשפאה זכאה עם חיבא
ויהי זכאה פחיבא קושטא אינון דינד הדיין בר ארעא לא
יעבד דינא : * ויאמר יהוה אם אמצא בסדם חמשים צדיקים
בתוך העיר וגשאתי לברתמקום בעבורם : * ויאמר יי אם
אשבח בסדום חמשיין זכאין בנו קרתא ואשבוק לבר
אתרא בדידהוין :

נביאים טלכום ב ד

לסמך מניח דז"ל צבאות נפש צ צב צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלח אדני נשמה הסוד
יהוה חיה יחידה דלח יהוה חיה יחידה דסוד אל שם ב"ן שבטשים :

* ותקרא אר"י אישה ותאמר שלחה נא לי אחד מן הנעלים
ואחת האתנות וארוצה עד איש האלהים ואשובה :
* וקרת לבעה ואמרת שדר בען לי חד מן עולמא וחדא מן
אתניא ואתמטי לות נביא דיי ואתוב : * ויאמר מדוע אתי
הלכת אריו היום לא אהדש וזא שבת ותאמר שלום : * ויאמר
מה דין את זקת לותיה יומא דין לא ירח וזא שבתא ואמרת
שלום : * ותחבש האתון ותאמר אר"י נערה נהג וקדאריתעצר
לי לרלב פי אם אמרת לך : * וזרית אתנא ואמרת לעולימא
דבר ואזיר לא תדחוק עלי למרפב אלהן בר אימר לך :

את ק' הלכת קרי רש"י
ותחבש ותחזור : נכח וך : מהרי : אל תעל ואל
תעכב ע"י סרביב :

מצודת דוד

(ב) לא הדש ולא שבת כי ברה"שבת סת"י רגילי לקבל
פניו : ותחמר שלום : ר"ל לין דבר רע שאלך בעבורי אל
הנביא ולא רלתי לגלות הדבר לבעלי כי חשבי מוטב שיעש
סכס בלעי (ג) ותחבש : קשרי האונק : נכח וך : נכח האתון
וך אחת ואל תתעכב בעבורי שארבע אלני נכח כי אם כאלך

ד ותלך ותבא אר"יש האלהים אר"יך הפרמך ויהי פראות
אישי אלהים אותה מנגד ויאמר אר"י חיוי נערו הנה השונמית
הקו : * ואזרת ואתת לות נביא דיי לטור פרמלא וזהו כר הוא
נביא דיי יתה מקביר ויאמר לניחוי עולימיה הא שונמית דיכי :
* עתה רויינא לקראתה ויאמר ליה השלום לך השלום לאישך
השלום לידך ותאמר שלום : * בען רחוט בען לקדמותה ויאמר
לה השלום לך השלום לבעליך השלום לרביא ואמרת שלום :

מצודת דוד

אומר לך עמוד אז תעמוד : (ד) מנגד : מרחוק : סכס (ה) ותחמר שלום : אחר ששלי אמרי לו הכל שלום לא
השונמית סלו : ר"ל הזאת סכס' היא השונמית : רלתי לגלות נכח אלני :

כתובים משלי ד

לסמך מוסר ומלכות דז"ל שין דלת יוד נפש שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונה
נשמה דיסוד א אד אדני אדני רוח אלה דלת נון יוד נשמה דמלכות יי הו וי הו חיה חיה
יחידה דיסוד יהוה חיה יחידה דמלכות אל שם ב"ן שבטשים :

* שמע בני וקח אמרי וירבו לך שנות חיים : * שמע ברי
וקבל מני וגסגיון שניא דתיך : * בדרך חכמה דתתיך
הדרכתיה במעגלי ישר : * ארחתא דחכמתא ארפתך והלכתך
בשבילי תריצי : * בלכתך לא יצר צעדה ואסתרוין לא
תפשיך : * כד תיזיר לא תתעוק ארחך ואין תרבת לא תתקר :
* ד החזק במוסר אר"י תרה נצרה פיה היא חיה : * תתחזק במרדוהא
וקא תרפא נמריה מטור דהיא חיה : * בארח רשעים אר"י
תבא ואר"י אשר בדרך רעים : * בארחא דרשיעי לא תיזיר
וקא תטן בארחא דבישין :

מצודת דוד

(ה) שמע בני : ענין חובי היא זו לומר חובי אחס לי כי
בני א חס וחפץ אלני בתקנתך : שנות חיים : ר"ל שנים טובים
ושלום : (ג) סורימך : אלני מלמד ללכת בדרך חכמי
סדרכתך : אלני מוליךך בדרך ישר : (א) לא יצר : לא יפיי זר מקום הפסיעות וזו אף אס תרוך זו לא תכשל ור"ל לא
תכשל במעשיך : (ד) לא תרף : אל תרפי יוד ממנו :

משנה זכחים פרק ד

ברטנורה

פרק ד בש"א כל הנתנין על מזבח החיצון . יש מסן שטעונין ד' מתנות ויש שטעונין ב' סזן
ד' ויש שטעונין מח' א' כרתנן כלידך פירקין וססס' קאמר דכולן סלל נסן סלל
כלי אסעפי דהוד דמלכות דיצירה א אל אר אלהי אלהים
בית שמאי אומרים כל הנתנין על מזבח החיצון
שאם נתנן מתנה אחת כפר . ובחטאת

ממנה אחת כדיעבד
כפר דכתיב ודס זכתיך
יפקי שפיכס אחס ממעב
מדלל כתיב סכיב דממעב

ב' מתנות שהן ד' : ובחטאת ב' מתנות . שש
פרטיות נאמרו בחטאות הסיזגות בויקרא אחד
בשטר נשאל ושיש בחטאת יסוד ח' בכבש' וא'
בשתיים בשמים נחב על קרית ספר והוא' מלא
זכ"ס ים להם ים חס

שתי מתנות . ובית הלל אומרים אף
חטאת שנתנה מתנה אחת כפר .
לפיכך אם נתן את הראשונה
כתקונה . ואת השניה חוץ לזמנה
כפר . נתן את הראשונה חוץ לזמנה
ואת השניה חוץ למקומה פיגול
וחייבין עליו כרת : (ב) כל הנתנין
על מזבח הפנימי שאם חסר אחת
מן המתנות לא כפר . לפיכך אם
נתן כלן כתקונן ואחת שלא כתקונה
פסול ואין בו כרת : (ג) וארו דברים
שאין חייבין עליהם משום פגול .
הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת
כהנים . ומנחת כהן משיח (סי'א)
ומנחת נסכים והדם . והנסכים
הבאים בפני עצמן . ד"ר מאיר .
וחכ"א

נמקרא הרי כאן ששה ואין
במזבח אלא ד' והב'
היתרות לא נאמרו אלא
ששנן הכתוב לעכב זכ"ס
סברי . אהני מקרא
דמשמע שם ואהני מסורת
דמשמע ארבע הילכך
טפי הוה אכסורית זכ"ס
הוה ממקרא והוה להו
חמש ד' נמלוה וחד לעכב
ואם נתן מתנה אחת
כפר . לפיכך . חטאת
וכן הזכרים לבית הלל
ולבית שמאי שאר הזכרים
חוק מחטאת : נתן את
הראשונה כתקנה ואת
השניה . במחטאת חביבת
כפר חוץ לזמנה : כפר .
וכפר הקרבן ליקרב על
ידי מתנה ראשונה דחין
השניה מפרת הכפר
שהיו הוה ע"י מתנה
ראשונה הילכך איהו מפגל :

(ד) רש"י . לא ידענא לנאפי כ"ע פירשו כך
בכאן . תו"ש . ולי' דקמ"ל דאפי' על השיריים
אינו חייב דלא תימא דדמי לשיריים דמנחה
דקומץ מתירו ה"ה כלן
מתירו קמ"ל . ח"ה :

נאמרו חכמינו ז"ל . והוא
לפיכך אף חטאת שנתנה
מתנה אחת כפר . לפיכך
אם נתן את הראשונה
כתקונה . ואת השניה חוץ
לזמנה כפר . נתן את
הראשונה חוץ לזמנה ואת
השניה חוץ למקומה פיגול
וחייבין עליו כרת : (ב) כל
הנתנין על מזבח הפנימי
שאם חסר אחת מן המתנות
לא כפר . לפיכך אם נתן
כלן כתקונן ואחת שלא
כתקונה פסול ואין בו כרת
שאין חייבין עליהם משום
פגול . הקומץ והלבונה
והקטורת ומנחת כהנים
ומנחת כהן משיח (סי'א)
ומנחת נסכים והדם .
והנסכים הבאים בפני
עצמן . ד"ר מאיר .
וחכ"א

כדאמרינן במנחות ומתנדב אדם מנחה נכסיו כפי
עצמו : ח"ה הביאה בסביל הזבח אלא שהביא
זבחו היום וכספיו למחר דלמחר מר ומנחתם
וכספיהם אפילו למחר אבל אם מביא עם זבחו
ופגל זבחו נתפגלו הנסכים

וחכ"א אף הבאים עם
שמן של מצורע . ר"ש אומר אין
חייבין עליו משום פיגול . ור"מ אומר
חייבין עליו משום פיגול . שדם
האשם מתירו וכל שיש לו מתירין
בין לאדם בין למזבח חייבין עליו
משום פיגול : (ד) העולה דמה
מתיר את בשרי למזבח ועורה
לכהנים עולת העוף דמה מתיר את
בשרה למזבח . חטאת העוף דמה
מתיר את בשרה לכהנים פרים
הגשרפים ושעירים הנשרפים דמן
מתיר את אימוריהן ליקרב ר"ש
אומר כל שאינו על מזבח החיצון
כשלמים : אין חייבין עליו משום
עליהן משום פגול נותר ושמא
והשוחטין בחוץ פטור דברי ר"מ .
ר' יוסי מחייב . דברים שאין חייבין
עליהם משום פגול חייבים עליהם
משום נותר . משום שמא . חוץ מן
הדם

רש"א . נראה דר"ש
דכאן הוא רבין דלעיל
בזי נסכים וקשה אמאי
לא עירב דתרווייהו חד
טעמא הוה חו' . ואפשר
משום דלא דמי לאיך
במאי שאין שריו נאלכין
ובזה לא קשיא קשייתו
דלעיל : מתירין . בגמ'
יליף לה : אימוריהן .
אבל בשן הגשרפות אין
כהן משום פגול לפי
שאין לו דבר המתירו .
הר"מ וסו"מ דאזכירין
לאשמועינן דאימוריהן
כל הנסכים יש פגול
באימוריהן כמ"ש הר"מ :
(ה) פי' על הפרוכת שאין
לירך נביעה מתן
דמיס פי' על מזבח הזהב:
(ו) גמ' . תמורה
דק"ג : פטור . לא מלאתי
טעם מפורש ואפשר
מדכתיב למען אשר יביאו
בני ישראל את זבחייהם .
ורשיקן זבחייהם דוקא :
מחייב . בגמרא אמר

וחכ"א אף הבאים עם
הבהמה . דכיון דיבול
להקריב נסכים למחר .
נמלא שאין הזבח מתירין
ליקרב אלא הן מתירין
אם עמלו והלכי כחכמים:
לוג שמן שר מצורע .
שריו נאלכין : (ד)
אין חייבין עליו משום
פיגול . אם פגל באשם
לא נפגל הלוג אפי"פ
שהלוג תלוי באשם דכתיב
על דם האשם דאם לא
נתן מדם האשם חללה
אין נתינת השמן כלום
אפי"ה כיון דאדם מביא
אשמו עכשיו ולוגו עדי'
ימים נמלא שאין האשם
מתירו וכיון דאין לו
מתירין אין חייבין עליו
משום פיגול : ור"מ
אומר . לוג הכא עם
האשם בו ביום . חייבין
עליו משום פיגול . אם
פיגל באשם ואין הלכה
כר"מ : בין לאדם בין
למזבח . או לזה או לזה
(ד) העולה דמה מתיר
את בשרה למזבח . דכתיב
חזקו את הדם והדר וערכו : ואת עורה לכהנים . דכתיב עור העול' אשר הקריב אין לו אלא לאשר
זריק' : חטאת העוף . שהיא נאלכל לכהנים נפקא לן מדכתיב לכל חטאתם לרבות חטאת העוף דלא
תימא נביל' היא : פרים הנשרפים . פר כהן משיח ופר העלם דבר של זכור ופר יה"כ : ושעירים
הנשרפים . שעיר של יה"כ ושעירי ע"ז שכל אלו דמן טעון הויה לפנים ואימוריהן קריבין על מזבח
העול' ופיר' הכפר נשרף בבית הדשן והואיל דמן מתיר את אימוריהן ליקרב אס פגל כהן ואכל את
אימוריהן חייב עליהן משום פיגול : כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים . דפגול בשלמים הוא
דכתיב מה שלמים מיוחדים שמתן דמן על מזבח החיצון אף כל שדמן נתן על מזבח החיצון לאפוקי פרים
הנשרפים ושעירים הנשרפים שדמן טעון הויה (ה) ומתן דמים בפנים ואין הלכי כר"ש : (ה) קדשי
גברים . שהנכרים נודרים נדרים ונדרות כישראל דכתיב צ' אמור איש איש מבי' אשר יקריב קרבנו
לכל נדרים ולכל נדרות ודרישין איש מה ח"ל איש איש לרבות את העכו"ם שנודרים נדרים ונדרות
כישראל : אין חייבין משום פגול נותר ושמא . דפגול יליף מנותר בג"ש דפון עון (ו) ונותר יליף מנמא
בג"ש דמלול חול (ז) ויבטמא כתיב וימרו מקדשי בני ישראל ולא מקדשי עכו"ם ואין הלכה כר"מ :
דברים שאין חייבין עליהם משום פגול . כגון הקומץ והקטורת וכל הסמיין במנחתיו : חייבין
משום טומאה . האוכלן בטומאה

הגוף חייב כדח : ח"ן מן הרמ . דמעטיה קרא ר' יוסי רואה אני ככולן להחמיר שכתב דכתיב ואלו כקדשים ועוד כתיב על המזבח לכפר לכפרה נחמיו ולא למעלה (ח) הלך חן חייבין עליו טומאת הנוק . ר"ל שהטמא חס אבל קטרס ולבינה או הקריב עליה טמאים טמאי פטור . וכן חס היה טמור וכן טמאי הר"מ . ועמיו"ט :

הרמ . *רש"א בדבר שדרכו להאכל . אכל (גמ' ל"ג כגון) העצוי והלבונה והקטורת אין חייבין עליהן משום טומאה : (ו) לשם ששה דברים הזבח נזבח . לשם זבח . לשם זובח לשם השם . לשם אישים לשם ריה לשם ניהוח והחטאת והאשם לשם חטא . א"ר יוסי אף מי שלא היה בלבו לשם אחד מכל אלו כשר שהוא תנאי ב"ד שאין המחשבה הולכת אלא אחר העובר :
בגמ' א"ר ר"ש מחייב דמנריך גס כן למחשבה בעל הקרבן ומ"ט אף ח"ק לא חמר אלא לכתוביה ולא דבעלים מפגלים ועמיו"ט :

זבח אחר : לשם זובה . לאפקי סיניו בעלים כדליפין לעיל כריס פ"ק ממואל שפחך חשמור ועשית כאשר נדרת לה' אלהיך נדבה וכו' : לשם אישים . לאפקי חס חסו על מנת לעשות חטיות ללוית בנחלים : לשם ריה . לאפקי חס ללאן חמ"י סוף לנערי' דמי לא מסקי ריהא : לשם ניהוח . הכחה רוח נחת רוח להקב"ה שאלר ועשי' ראונו וכל הכי ילפין להו מדכתיב חס רוח ניהוח : לשם חטא . לשם חטאו שהוא מביאו עליו : אף מי שלא היה ברבו לשם אחד מכל אלו . דלא שטמו חס כשר : (ט) שהוא תנאי ב"ד . שישטוט חס . ולא ליימא לשמן דלמא אחי לתימר טלא לשמן : שאין המחשבה הולכת אלא אחר העובר . הלך חן הוא אומר טלא לשמן אף כי אמרו הכעלים לשמן לאו מירי הוא דלאו כדיריהו טלא מלתא דכתי' המקריב אותו לא יחשב והלכי כרבי יוסי :

גמרא זבחים דף גר ע"ב הלכה ה' כלה כלי החיצון דהוד דמלכות דבריהא **במוכן דרש** רבא מ"ד וילך דוד ושמואל וישבו בניו ברמה וכי מה ענין ניות אצל רמה אלא שהיו יושבים ברמה ועוסקים בניו של עולם אמרי כתיב וקמת ועלית אל המקום מלמד שבה"מ גבוה מכר ארץ ישראל וא"י גבוה מכל הארצות . לא הווי ידעי דוכתיה היכא . אייתי ספר יהושע בכולתו כתיב וירד ועלה הגבול ותאר הגבול בשבט בנימין ועלה כתיב וירד לא כתיב . אמרי שמע מיניה הכא הוא מקומו . סבור למבנייה בעין עישם דמדלי . **רש"י**

שהיו יושבין ברמה . עירו של שמואל : נוי של עולם . למלוא מקום לבית הכחיר . מן החור . ועלתי . ככל שערין קרי עלי . משם לבית המקדש מלמד שבה"מ ח"י גבו מכל ארץ ישראל : דוכתי . מקומו : סיני . מקום הגבוה בארץ ישראל בגבול מי סוף : אייתי ספר יהושע . לנדוק בגבולי הכעלים : ניהתי כס קליל . נעשי' אותו נמוך משע ובכסו

אמרי ניהתי ביה קליל כדכתיב ובין כתפיו שכן . ואבע"א נמי די דסנהדרין בחלקו דיהודה ושכינה בחלקו דבנימין ואי מדלינן ליה מתפליג שובא . מוטב דניהתי ביה פורתא כדכתיב ובין כתפיו שכן ועל דבר זה נתקנא דואג האדומי בדוד כדכתיב כי קנאת ביתך אכלתני וכתוב זכור ה' לדוד את כל ענותו אשר נשבע לה' וגו'אם אבא באוהל בית' וגו' אם אתן שנת לעיני וגו' עד אמצא מקים לה' וגומר הנה שמעונה באפרתה מצאנוה בשרי יער הנה שמעונה באפרתה זה יהושע דקאתי מאפרים מצאנוה בשרי יער זה בנימין דכתיב בנימין זאב ישראל :

זוהר וירא דף קב ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

פתח ואמר בכל לרתיס לו לר ומלאך פניו הושיעם וגו' . ת"ח בכל לרתיס דישאל כד אודמו לו עלקן כתיב לא באל"ף וקרי בוא"ו בנין דקב"ה עמסון בעקו לא באל"ף אחר עלאה יתיי אצ"י דלאו כהסוף אחר רגווא ועקו להסם לעילא מטא עקתא דישאל . לא באל"ף כמה דאת אמר הוא עשו ולא אנתו כתיב באל"ף וקרי בוא"ו ומלאך פניו הושיעם והא חיהו עמסון כהסוף עקו ואת אצרת הושיעם אלא מושיעם לא כתיב אלא הושיעם מקדמת דנא דחיהו זמין כהסוף עקו למסבל עמסון : ת"ח בכל זמנא דישאל ליונו בנלותא שכינתא עמסון בנלותא והא אוקמוה דכתיב ושב ה' אלסך את שבוחך ורחמך וגו' . דלא ומלאך פניו הושיעם דא שכינת' דחיהו עמסון בנלות' ואת אמרת דחיהו הושיעם אלא הכי הוא ודאי דאלין ליונו משכנותיו דקב"ה בנלות' ובנין דשכינת' עמסון קב"ה אדכר לון לאזכרי' לון ולאפקא לון מן גלותא דכתיב ואזכור את בריתי בקדמיתא ולכתר ועתה הסם לעקת בני ישראל באה אלי וגם רחמי לאסגא רחיה אחרא דחיהו קדמאה דכלא וכתבי' וזכור אלהים את בריתי דא שכינתא את אברהם לאברהם מצעי' ליה אלא את אברהם דא הוא חבורתי' וזוגא דילה באכסן את אברהם דא הוא מצרית דרומית את יתח דא הוא לפונית נערכית ואת יעקב דא הוא זוגא דא כללל חדא זוגת שליס כדקא יאות כגוונא דא את השמים דא הוא כללל מדת לילה כיוס ואת הארץ דא מדת יוס כלילה כדדא ארוך הסא בכלאו את וציעקב ואת למסוי כולל זוגא דא דלא מתפרשין דכר ומוקבא לעלמין . וזמין קב"ה לאכרזי בכל עלמא ולאשמעא קל דיימא ואמר אף עמי הסם כנים לא ישקרו ויהי להם למושיע : כרוך ה' לעולם אמן ואמן .

מוסר מוסר יוסף רחם הרכה פסוקה

הרש"י שסחטיב עליו . וכן מות הוא למלך יתברך בלתי עניומו וכיוסויו לא יתעם אלא ידום ומה שמשוג ירלי' לו חסד רב על דוד כי חסדך גדול עלי והללתי נפשי משלול תחת' . ועוד כן ארס העניות במקום לרעה כדאיתא בחוקי האזכר והכרי שגית ואת' שוגם דגברים שמיאית לרעה לכן סבול סמלקות . ועוד כיון שפחות מסור וחמור היית שנחמר ודע שור קונסו וחמור לבוס בעליו ואת' לא חבקק גדולי ועובי' יומר מסס תהי' נאלס . חס יתפך ארס והמשאוי ולא תמרוד וכסס תהי' נאלס . חס יתפך ארס חס או יכר או יגזלך מורי' והתה כל ארס יתי' עלך כי כלס אשמיס ואתה לא דמתי' כי כד תסך ומדסי כי אין נמי' בלמתי אלא ח' ולפניו תעמוד בלואו והכרחים כעלוי חיים לפניו וממנו כונס ומפניו תכסל הלא תראי' כי תשאל מרעד מלואו' תהי' עליו למשי' ויקן כד ולא גמלתו רעם כל ענן כשאלך לאל כמה שאלות ואתי' מורד כו :

(א) אסור לנגוב אפילו כל שהוא דין תורה ואסור לנגוב אפילו דרך שהוק ואפילו על מנת להתחור או כדי לשלם תשלומי כפל או כדי לצערו הכל אסור כדו שלא רגיל עצמו בכך : (ב) כל הנגוב אפילו שיה פרושה עובר על לאו דלא תנגובו וחייב לשלם אחר הנגוב מסון ישראל או הנגוב מסון של נים ואחר הנגוב טרול או מסון : (ג) אייהו נגב הלוקח מסון אדם כסתרי ואין הבטלים יודעים אבל אם לקח בגלוי וכפרהסא אין זה נגב אלא גולל :

כ"ו פסוקי סמו"ת נגד מילוי צ"ן וד' ה' ו' ה' ומעשה ממנו לירוף ודורה בניקוד עשי

א ויען אברהם ויאמר הנהנא הואלתי לדבר אר"אדני ואנכי
עפר ואפר : ב אורי יחסרון חמשים הצדיקים חמשה
התשחית בחמשה אתיכר העיר ויאמר לא אשחית אם אמצא
שם ארבעים וחמשה . ג ויוסף עוד לדבר אליו ויאמר אורי
ימצאון שם ארבעים ויאמר לא אעשה בעבור הארבעים :
ד ויאמר אר"נא יחר לאדני ואדברה אורי ימצאון שם שרשים
ויאמר לא אעשה אם אמצא שם שרשים : ה ויאמר הנהנא
נא הואלתי לדבר אר"אדני אורי ימצאון שם עשרים ויאמר
לא אשחית בעבור העשרים : ו ויאמר אר"נא יחר לאדני
ואדברה אד"הפעם אורי ימצאון שם עשרה ויאמר לא אשחית
בעבור העשרה : ז ויך יהוה באשר פלה לדבר אר"אברהם
ואברהם שב למקומו : ח ויבאו שני המלאכים סדמה בערב
וקו"ט ישב בשער סדום וירא לו"ט ויקם לקראתם וישתחו אפנים
ארצה : ט ויאמר דנה נא אדני סורו נא אר"בית עבדכם ולינו
ורחצו רגליכם והשפמתם והרכתם לדרככם ויאמרו לא כי
ברחוב נקין : י ויפצרו"פם מאד ויסרו אר"ו ויבאו אר"ביתו
ויעש להם משתה ומצות אפה ויאכרו : י"א מרם ישכבו ואנשי

אונקלוס

העיר

(א) ואתיב אברהם ואמר הא כען אסגית למלקא קדם יי ואנא עפר וקמס : (ב) מאים
יחסרון מתמשין ופאין חמשה התחביל בחמשה ות כל קרמא ואמר לא אחביל אם
אשכח תקן ארבעין וחמשה : (ג) ואוסף עוד למלקא קדמוהי ואמר מאים ישמפחון תקן
ארבעין ואמר לא אעביד גמירא בדיל ארבעין : (ד) ואמר לא כען ותקף רוגזא דיי ואמליל
מאים ישמפחון תקן תלתין ואמר לא אעביד גמירא אם אשכח תקן תלתין : (ה) ואמר
הא כען אסגית למלקא קדם יי מאים ישמפחון תקן עסרון ואמר לא אחביל בדיכ עסרון :
(ו) ואמר לא כען ותקף רוגזא דיי ואמליל ברם ומנא הדא מאים ישמפחון תקן עסרא ואמר
לא אחביל בדיכ עסרא : (ז) ואסתנק וקרא דיי פד שיעי למלקא עם אברהם ואברהם
שב לאתריה : (ח) ועאלו תרין מלאכיא קדום ברמשא ולוט ותיב בתרעא קדום ותוא
לוט וקם קדמוהון וסגיד על אפוהי על ארעא : (ט) ואמר בבעו בען רבוצי וורו כען
קבית עבדכון וביתו ואסחו הנליכון ותקדמון ותהכון לארחתכון ואמרי לא אלהין ברחוקא
נבית : (י) ואתקוף בהון לתרא וורו לותיה ועלו לביתיה ועבד להון משתיה ופטר אפה
להון ואקרו : (יא) עד לא שכיבו ואנשי קרמא אנשי קדום אקופו על ביחא מעלמא ועד

העיר אנשי סדם נסכו עלהבית מנער ועד זקן כר"העם
מקצה : יב ויקראו אר"לוט ויאמרו לו איה האנשים אשר
באו אריך הלילה הוציאתם אלנו ונדעה אתם : יג ויצא אלהם
לוט הפתחה והדלת סגור אחריו : יד ויאמר אר"נא אחי תרעו
טו הנהנא לי שתי בנות אשר לא ידעו איש אוציאה נא
אתהן אר"לכם ועשו להן כטוב בעיניכם רק לאנשים האל אר"
תעשו דבר כיעל"בן באו בצד קרתי : טז ויאמרו גש"הלאה
ויאמרו האחד באר"גור וישפט שפט עתה נרע לדמהמויפצרו
באיש ברוט מאד ויגשו לשבר הדלת : יז וישלחי האנשים
את"דום ויביאו את"לוט אליהם הביתה ואת"הדלת סגרו :
יח ואת"האנשים אשר פתח הבית הכו בסגורים מקמן ועד"
נדוד ויראו למצוא הפתח : יט ויאמרו האנשים אר"לוטעד
מיר"ק פה חתן ובניך ובנותיך וכל אשר"ך בעיר הוצא מן
המקום : כ כימשחיתם אנחנו את המקום הזה כיגד"הצעקתם
אתפני יהוה וישלחנו יהוה לשחתה : כא ויצא לוט וידבר
אר"חתניו לקחי בנתיו ויאמר קימו צאו מן המקום הזה כי
משחית יהוה את"העיר ויהי כמצחק בעיני חתניו : כב וכומו
השחר עלה ויאצו המלאכים ברוט לאמר קח את"אשתך

אונקלוס

ואת

סבא בר עמא מספיה : (יב) וקרו לו"ט ואמרו ליה אן נובקרא דאתו לותך בזיליא
אפיקינון דותנא ונידע יתהון : (יג) ונפק דותהון לוט דתקעא ודשא אחד בתרדי : (יד) ואמר
בבעו כען אחי לא תבאישון : (טו) הא כען לי תרמין בנן דקא ידעונון גבר אפיק בען
ותהון לותכון ועבידו להון פדתקון בעיניכון דחוד לנובקרא האינון לא תעברון מדעם ארי על
פן ערו בטלל שריתי : (טז) ואמרו קריב דהלאה ואמרו חד אתא לאיתותבא והא דאין
דינא כען נבאיש לך מדיקהון ואתקופו בנברא פלוט לתרא וקריבו דמתבר דשא :
(יז) ואושישו נובקרא ית דיהון ואעירו ית לוט דותהון רבייתא וית דשא אחרו : (יח) וית
נובקרא דבתרע ביותא מחו בשבורי"א מעורא ועד רבא ולאיוו לאשכחא תרעא : (יט) ואמרו
נובקרא ללוט עוד מאן קד הכא חתנא ובנד ובנתך וכל דילך בקרמא אפיק מן אתרא :
(כ) ארי מחבלין אנחנו ית אתרא דדין ארי סניאת קבילתהון קדם יי ושלחנא יי כח"לוחתה
(כא) ונפק לוט ומליך עם חתנוהי נסבי בנתיה ואמר קימו פוקי מן אתרא דדין ארי מתביל
יי ית קרמא והוה כמחאיך בעיני חתנוהי : (כב) וקמסק צפרא הוה ודתיקו מלאכיא ברוט
למיטר מוס דבר ית אתתך וית תרמין בנתך דאשתפחון מהיקמן עמד דילמא תקרי בחובר

וְאֶת־שְׁתֵּי בְנוֹתַי הַנְּמֻצָּאֹת פֶּן־תִּסְפָּח בְּעֵזֶן הָעִיר : כו וְיִוְיִתְמָהּ
 וַיַּחֲזִיקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וּבִידֵי־אִשְׁתּוֹ וּבִידֵי שְׁתֵּי בְנֹתָיו בְּחֻמַּת
 יְהוָה עָלָיו וַיִּצִיאֵהוּ וַיִּנְחֵהוּ מִחוּץ לָעִיר : כז וַיְהִי כְהוֹצִיאֲסֵאתֶם
 הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶט עַל־נַפְשֵׁךָ אֶל־תִּבְשֵׁךָ וְאֶל־תִּעַמְד
 בְּכַל־הַכֶּפֶר הַזֶּה הַמֶּלֶט פֶּן־תִּסְפָּח : כח וַיֹּאמֶר לוֹט אֲלֵיהֶם אֵל
 גַּא אֲדָנִי : כט הִנֵּה־נָא מִצָּא עֲבָדְךָ הֵן בְּעֵינַיִךָ וְתִגְדֹר חֶסֶדְךָ
 אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי לְהַחֲיוֹת אֶת־נַפְשִׁי וְאַנְכִי לֹא אוֹכֵל לְהַמְלִט
 הַזֶּה פֶּן־תִּדְבַקְנִי הָרָעָה וּמָתִי :

אונקלוס

קרתא : (כז) ואת עיב ואת קיפו גוברא בידה וברא דאתתה וברא דתרחין בנתיה ברחם
 וי עלוהי ואקוהי ואשרוהי מברא לקרתא : (כד) והנה בר אפיק ותהון לברא ואמר
 חום על נפשך לא תסתכי לאחורך ולא תקום בכך משרא לטורא אשתויב דיקמא תלמי :
 (כה) ואמר לוט להון בבועי בען וי : (כז) הא בען אשפת עבדך דחמין קדמך ואקניתה
 שיביתך די עבדת עמי לקימא ות נפשי ואנא לית אנא ויכר לאשתובא לטורא דיקמא
 תערהעניו בישתא ואימות :

בדי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום הצגנו תשלום כל
 הסדרה ותרגום והפטורה
 יום ו תורה

וְהִנֵּה־נָא הָעִיר הַזֹּאת קְרִיבָה לְנוּס שָׁמָּה וְהוּא מַצְעֵר אֶמְלִטָּה
 גַּא שָׁמָּה הֲלֹא מַצְעֵר הוּא וְתַחֲתֵי נַפְשִׁי : כא וַיֹּאמֶר אֲלָיו הִנֵּה
 גַּשְׂאֲתִי פָּנֶיךָ גַם לְדַבֵּר הַזֶּה לְבִלְתִּי הַפְּכִי אֶת־הָעִיר אֲשֶׁר
 דִּבַּרְתָּ : כב מִהַר הַמֶּלֶט שָׁמָּה כִּי לֹא אוֹכֵל לַעֲשׂוֹת דְּבַר עַד־
 בְּאֵד שָׁמָּה עַל־כֵּן קָרָא שֵׁם־הָעִיר צוּעֵר : כג הַשֵּׁמֶשׁ יָצָא עַר־
 הָאָרֶץ וְלוֹט בָּא צֹעֵרָה : כד וַיְהִי הַמַּטִּיר עַר־סָדֶם וְעַר־עַמֹּרָה
 גַּפְרִית וְאִשׁ מֵאֵת יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם : כה וַיְהַפֵּךְ אֶת־הָעָרִים הָאֵלֶּ
 וְאֶת כָּל־הַכֶּפֶר וְאֶת כָּל־שְׂבִי הָעָרִים וְצִמָּח הָאֲדָמָה : כו וַתִּבְשֵׁ

אונקלוס

כ הא בען קרתא הקא קריבא למערוק לתמן והיא ועירא אשתוב בען תמן הקא ועירא
 היא ותתקנים נפשי : כא ואמר ליה הא נסיבית אפך אף לפתנמא תרין בריך דכא
 למהפך ית קרתא דבעיתא עלה : כב אחי לאשתוב תמן ארי לא אכול למעבר פתנמא
 עד מיתך לתמן עד פן קרא שקמ הקרתא צוער : כג שמשא נפק על ארעא ולוט עד
 לצוער : כד וינ אמר עד סדום ועל עמורה גפריתא ואישתא מן קדם וי מן שמיא :
 כה והפך ית קריא האילן וית כר משרא וית כל יתבי קריא וצמחא דארעא :

אִשְׁתּוֹ מֵאֲחֵרָיו וְתַחֲתֵי נַצִּיב מַלְכָּה : כז וַיִּשְׁכֵּם אֲבֵרָהָם בַּבֶּקֶר אֶל־
 הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־עָמַד שָׁם אֶת־פְּנֵי יְהוָה : כח וַיִּשְׁקֶף עַל־פְּנֵי סָדֶם
 וְעַמֹּרָה וְעַל כָּל־פְּנֵי אֶרֶץ הַכֶּפֶר וַיֵּרָא וְהִנֵּה עַל־הָרְיֵךְ קִיטֵר הָאָרֶץ
 כְּקִיטֵר הַכֶּכְשָׁן : כט וַיְהִי בַשַּׁחַת אֱלֹהִים אֶת־עֵרֵי הַכֶּפֶר וַיִּזְכֹּר
 אֱלֹהִים אֶת־אֲבֵרָהָם וַיִּשְׁלַח אֶת־לוֹט מִתּוֹךְ הַחֶפְכָּה בְּהַפֵּךְ אֶת־
 הָעָרִים אֲשֶׁר־יָשָׁב בָּהֶן לוֹט : ל וַיַּעַל לוֹט מִצּוּעֵר וַיִּשָּׁב בְּהַר
 וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו עִמּוֹ כִּי יָרָא לְשַׁבַּת בְּצוּעֵר וַיִּשָּׁב בַּמַּעֲרָה הוּא
 וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו : לא וַתֹּאמֶר הַכְּבִירָה אֶל־הַצֹּעֵרָה אֲבִינוּ זָקֵן וְאִישׁ
 אֵינִן בְּאֶרֶץ לְבוֹא עֲלֵינוּ כְּדָרְךָ כָּל־הָאָרֶץ : לב לָכֵן גַּשְׁקָה אֶת־
 אֲבִינוּ יוֹן וְנִשְׁפָּכָה עִמּוֹ וְנִחַיָּה מֵאֲבִינוּ זָרַע : יג וַתִּשְׁקֹן אֶת־
 אֲבִיהֶן יוֹן בְּלִילָה הוּא וַתִּבֹּא הַכְּבִירָה וַתִּשְׁכַּב אֶת־אֲבִיהָ וְלֹא־
 יָדַע בְּשֹׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ : לד וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַתֹּאמֶר הַכְּבִירָה אֶל־
 הַצֹּעֵרָה הֵן־שָׁכַבְתִּי אִמְשׁ אֶת־אֲבִי גַשְׁקוֹ יוֹן נִסְהַלְלָה וּבֹאֵי
 שְׂכָבִי עִמּוֹ וְנִחַיָּה מֵאֲבִינוּ זָרַע : לה וַתִּשְׁקֹן גַּם בְּרִילָה הַהוּא
 אֶת־אֲבִיהֶן יוֹן וַתִּקֶּם הַצֹּעֵרָה וַתִּשְׁכַּב עִמּוֹ וְלֹא־יָדַע בְּשֹׁכְבָהּ
 וּבְקוּמָהּ : לו וַתִּהְרֶן שְׁתֵּי בְנוֹת־לוֹט מֵאֲבִיהֶן : לז וַתִּגְדֹר הַכְּבִירָה
 בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאֵב הוּא אֲבִי־מוֹאָב עַד־הַיּוֹם : לח וְהַצֹּעֵרָה
 גַּם־הִיא יָלְדָה בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶן־עַמִּי הוּא אֲבִי בְנֵי־עַמּוֹן

אונקלוס

כו ואסתכיא אתתיה ספתרוהי ותות קמא דמלכא : כז ואקדים אברהם בצפרא לאתרא
 דשמש תמן בצלו קדם וי : כח ואסתכי על אפי סדום ועמורה ועל כל אפי ארעא
 דמשרא ותוא והא סלוק תננא דארעא מתננא דאתונא : כט והנה בתבלות(ניי) כד חבל
 וי ית קריו משרא ודכיר וי ית אברהם ושלח ית לוט מנו הפכתא כד הפך ית קריא די
 הנה יתב בהן לוט : ל וסלק לוט מצוער ויתב בטורא ותרחין בנתיה עמה ארי בחי
 קמתב בצוער ויתב במקרתא הוא ותרחין בנתיה : לא ואמרת רבתא דזערמא אבונא
 סיב ונבר לית בארעא קמישל עלנא פארה כל ארעא : לב איתא נשקי ית אבונא חמרא
 ונשכוב עמיה ונקום מאבונא בנין : לג ואשקיאה ית אבוקהן חמרא בליקיא הוא ועלת רבתא
 ושכיבא עם אבוקהא ולא ידע במשפכה ובקומה : לד והנה ביומא דבתרוהי ואמרת רבתא
 דזערמא הא שכיבית במשא עם אבא נשקניה חמרא אף בליקיא ועולי שכיבי עמיה ונקום
 מאבונא בנין : לה ואשקיין אף בליקיא הוא ית אבוקהן חמרא וקמת זערמא ושכיבית
 עמיה ולא ידע במשפכה ובקומה : לו ועדיאת תרחין בנת לוט מאבוקהן : לו ועדינת רבתא
 בר וקרת שמיה מואב הוא אבוקהן דמואבאי עד יומא דין : לח וזערמא אף ולורת

עדיהום : ס * ויסע משם אברהם ארצה הנגב וישב בין
 קדש ובין שור וגר בגר : ב ויאמר אברהם אל שרה אשתו
 אחתי היא וישלח אבימלך מלך גר ויקח את שרה : ג ויבא
 אלהים אל אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו הנה מת עלי
 האשה אשר לקחת והיא בעלת בער : ד ואבימלך לא קרב
 אליה ויאמר אדני הנני גם צדיק תהיה : ה הלא הוא אמר לי
 אחתי היא והיא איננה אמרה אחי הוא בתם רכבי ובנקנין
 כפי עשיתי זאת : ו ויאמר אדני האלהים בחלום גם אנכי ידעתי
 כי בתם לרכבך עשית זאת ואחשך גם אנכי אותך מחשתי
 עדין לא ינתתיך לנגע אלה : ז ועתה השב אשת האיש כי
 נביא הוא ויתפלל בעדך ותיה ואם אינך משיב דע ביימות
 תמות אתה וכל אשר לך : ח וישכם אבימלך בבקר ויקרא
 לכל עבדיו וידבר את כל הדברים האלה באזניהם ויראו
 האנשים מאד : ט ויקרא אבימלך לאברהם ויאמר לו מה עשית
 לנו ומה חטאתי לך כי הבאת עלי ועל ממלכתי חטאה גדלה
 מעשים אשר ראיעשו עשית עמדי : י ויאמר אבימלך אלה
 אברהם מה ראית כי עשית את הדבר הזה : יא ויאמר אברהם כי

בר וקרת שמי בר עמי הוא אביהון דבני עמון עד יומא דין : א ונטל טפמן אברהם
 לארעא דרומא ויטיב בין רקס ובין חגרא ואחזוב בגר : ב ואמר אברהם על שרה
 אחתי היא ושלח אבימלך מלכא דגר ודבר ית שרה : ג ואתא מיטר מן קדם
 יו לות אבימלך בחקמא דכיליא ואמר ליה הא את מית על עיסק אתתא דברתא והיא
 אתת גבר : ד ואבימלך לא קרב לותה ואמר יו העם אף ובי תקטור : ה הלא הוא אמר
 לי אחתי היא והיא אף היא אמרת אחי הוא בקשיות רבי ובקפאות דני עבדית דא :
 ו ואמר ליה מיטר מן קדם יו בחקמא אף קדמי גבי ארי בקשיות רבך עבדת דא ומנעות
 אף אנא יתך מלמחטי קדמי ער פן לא שבקתך למקרב לותה : ז ובען אתיב אמת גברא
 ארי נביא הוא ויצלי עלך ותחי ואם ליתך מתיב דע ארי מימת תמות את וכל די קך :
 ח ואקרים אבימלך בצפרא וקרא לכל עבדוהו ומליך ית פך פתגמא הארין קדמיהון
 ודחיו גבריא לחרא : ט וקרא אבימלך לאברהם ואמר ליה מה עבדתא קנא ומה חבית
 נני חטיות לך ארי אחתיא עלי ועל ממלכותי הובא רבא עובדין די לא לשרין לאתעבדא
 עבדת עמי : י ואמר אבימלך לאברהם מה תוית ארי עבדת ית פתגמא דין : יא ואמר
 אברהם ארי אמרית לחוד לית דחקמא גוי באררא דין ויקטלנני על עיסק אתתי :

אמרתי רק איך יראת אלהים במקום הזה והתנוני ער דבר אשתי
 וגם אמנה אחתי בת אבי הוא אדלא בת אמי ותחילי לאשה
 ויהי כאשר התעו אתי אלהים מבית אבי ואמר לה זה חסדך אשר
 תעשי עמדי אל כפר המקום אשר נבוא שמה אמר לי אחי
 הוא : י ויקח אבימלך צאן ובקר ועבדים ושפחות ויתן
 לאברהם וישב לו את שרה אשתו : יא ויאמר אבימלך הנה
 ארצי לפניך בטוב בעיניך שב : יב וישרה אמר הנה נתתי
 ארץ בסף לאחיק הנה הוא ילך בסות עינים לכל אשר אתך
 ואת כל ונקחת : יג ויתפלל אברהם אל אלהים וירפא
 אלהים את אבימלך ואת אשתו ואמהותיו וידו : יד כיעצר
 עצר יהוה בעד פריחתם לבית אבימלך ער דבר שרה אשת
 אברהם : ט כא * ויהוה פקד את שרה כאשר אמר ויש
 יהוה לשרה כאשר דבר : ב ותהר ותלד שרה לאברהם בן
 זקניו כמועד אשר דבר אתו אלהים : ג ויקרא אברהם את
 שם בנו הנולד לו אשר ירדה לו שרה יצחק : ד וימר
 אברהם את יצחק בנו בן שמנת ימים כאשר צנה אתו
 יריבנא : ה ואברהם בן מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו :
 וכה לך שרה צחק עשה לי אלהים פרי השמע יצחק לי :

חוקים פניס וישא אחתי בת אבא היא ברם לא בת אמי ותות לי לאנתו : יג ותהו פד
 בן רכיו פתר עובדי ויהוון יתי קריב יו דחלתיה מבית אבא ואמרית לה דין נני דא
 אמר לה שתעביד עמי לכך אתרא די נתך דתמן אמרי עלי אחי הוא : יד ודבר אבימלך
 כו כרו ועבדין ואמרו ויהב לאברהם ואתיב ליה ית שרה אחתי : טו ואמר אבימלך
 יא ארעי קדמך בדתקין בעינך מייב : טז וישרה אמר הא יתבית אלף סלעין דכסף
 לאחיק הא הוא לך כסות דיקר (ענין) חקף דשל חית ודברתיך ותוית יתך פד דעמך
 זעל פך מה דאמרת ואחזבת : יז וצלי אברהם קדם יו ואסי יו ית אבימלך וית אתתיה
 ואמקתה ואחרוהו : יח ארי מיתר אתך יו באפי כל פתח ולדא לבית אבימלך על עיסק
 שרה אמת אברהם : א ווי דכיר ית שרה כמא די אמר ועבד יו לשרה כמא די מליך :
 ב ועדיאת ולידת שרה לאברהם בר כסבתוהו לזמנא די מליך יתיה : ג וקרא אברהם
 ית שום בריה דאתיליד ליה דינידת ליה שרה יצחק : ד וגור אברהם ית יצחק בריה בר
 פתגמא יומין כמא די פקד יתיה : ה ואברהם בר מאה שנין פד אתיליד ליה ית יצחק
 בריה : ו ואמרת שרה חרוא עבד לי יו פד דשמע יתרי לי : ז ואמרת מאן מהימן דאמר

قطعة شظية / إدراج وجد(ت) مع كتاب fragment/insert found with book

עדיהיום : ס * ויסע משם אברהם ארצה הנגב וישב בין קדש ובין שור ויגר בגרר : ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחתי היא וישלח אבימלך מלך גרר ויקח את שרה : ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו הנה מת עלי האשה אשר לקחת והיא בעלת בער : ויאבימלך לא קרב אליה ויאמר אדני הנני גס צדיק תהג : ה הלא הוא אמר לי אחתי היא והיא אנכי והוא אמר אחי הוא בתם לבבי ובנקיני כפי עשיתי זאת : ויאמר אליו האלהים בחלום גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך עשית זאת ואחשך גם אנכי אותך מחמולי ערפן לאנתתיך לנגע אליה : ועתה השב אשת האיש כיי נביא הוא ויתפלל בעדך ותיה ואם אנך משיב דע פי ימות תמות אתה וכל אשר יך : ה וישכם אבימלך בבקר ויקרא לקרעי עבדיו וידבר את פרי הדברים האלה באזניהם וייראו האנשים מאד : ויקרא אבימלך לאברהם ויאמר לו מה עשית לנו ומה חטאתי לך כי הבאת עלי ועל ממלכתי חטאה גדלה מעשים אשר לא יעשו עשית עמדי : ויאמר אבימלך אלהי אברהם מה ראית כי עשית אתי הדבר הזה : ויאמר אברהם כי

חסר א' אמרת בר וקרת שמי בר עמי הוא אביהון דבני עמון עד יומא דין : א ונטל כ נפיו לארעא דרומא ויטיב בין קדם ובין חקרא ואתחב בגרר : ב ואמר אבר למרד אפתיה אחתי היא ושלח אבימלך מלך גרר ודבר ית שרה : ג ואתא יב יו קות אבימלך בחקמא דקליא ואמר ליה הא את מית על עיסק אתתא וס אסר אתת גבר : ד ואבימלך לא קרב קותה ואמר יי העם אף ופי תקטור : ה ונפיו לי אחתי היא והיא אף היא אמרת אחי הוא בקשיטות דבי ובזכאות ירי חמניע ו ואמר ליה מימר מן קדם יי בחקמא אף קדמי גבי ארי בקשיטות דבך עבדתי : אף אנא יתך מקמחטי קדמי עד כן לא שבקתך למקרב קותה : ז ובען אתיב אתת גברו ארי נביא הוא ויצלי עלך ותחי ואם ליתך מתיב דע ארי מימת תמות את וכל די קך : ח ואקדים אבימלך בצפרא וקרא לך עבדוהי ומליד ית פל פתגמאי האלון קדמיהון ודחיו גבריא לחרא : ט וקרא אבימלך לאברהם ואמר ליה מה עברתא לנא ומה חבית נני חטית לך ארי איתיתא עלי ועל מלכותי חובא רבא עוברין די לא כשרין לאתעברא עברת עמי : י ואמר אבימלך לאברהם מה חוית ארי עברת ית פתגמא דדין : יא ואמר אברהם ארי אמרית לחוד לית דחקתא דיי באתרא דדין וקמלנני על עיסק אתתי :

אמרתי רק איני יראת אלהים במקומו הזה והרגוני ער דבר אשתי וגם אמנה אחתי בת אבי הוא אדלא בת אמי ותחילי לאשה ויהי כאשר התעו אתי אלהים מבית אבי ואמר לה זה הסדה אשר תעשי עמדי אל כרה מקום אשר נבוא שמה אמרתי אחי הוא : י ויקח אבימלך צאן ובקר ועבדים ושפחות ויתן לאברהם וישב לו את שרה אשתו : טו ויאמר אבימלך הנה ארצי לפניך בטוב בעיניך שב : טו וילשרה אמר הנה נתתי ארך כסף לאחיד הנה הוא יקד כסות עינים לכל אשר אתך ואת כל ונכחת : י ויתפלל אברהם אלהים וירפא אלהים את אבימלך ואת אשתו ואמהותיו ויגדו : י פי עצר עצר יהיה בעד פריהם לבית אבימלך ער דבר שרה אשת אברהם : ס כא * ויהיה פקד את שרה כאשר אמר וי עש יהיה לשרה כאשר דבר : ב ותחר ותלך שרה לאברהם בן זקניו רמועד אשר דבר אתו אלהים : ג ויקרא אברהם את שם בניו הנולדו לו אשר יקרהו שרה יצחק : ד וימר אברהם את יצחק בנו בן שמנת ימים כאשר צוה אתו אלהים : ה ואברהם בן מאת שנה בחורו לו את יצחק בנו : ו ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים פרי השמע יצחקי :

אונקלוס ותאמר יב וברם בקוששא אחתי בת אבא היא ברם לא בת אמי ותות לי לאנתו : יג ותיה פד שטו עממאי בטר עוברי ודיהון יתי קריב יי דחלתיה מבית אבא ואמרית לה דין נני דא סיבותיך די תעביד עמי לכך אתרא די נתך דתמן אמרי עמי אחי הוא : יד ודבר אבימלך עאן ותורין ועברין ואמקן ויהב לאברהם ואתיב ליה ית שרה אתתיה : טו ואמר אבימלך הא ארעי קדמך בדתקון בעינך תיב : טו וילשרה אמר הא ותבית אלף סלעין דכסף לאחיד הא הוא לך כסות דנקר (ענין) חרף דשלחית ודברתיך ותוית ותיך וית כל דעמך ועל כל מה דאמרת אתוכחת : יז וצלי אברהם קדם יי ואסי יי ית אבימלך וית אתתיה ואמרתה ואתרוחי : יח ארי מיתר אתך יי באפי כל פתח ולרא לבית אבימלך על עיסק שרה אתת אברהם : א ווי דכיר ית שרה כמא די אמר ועבד יי לשרה כמא די מליד : ב ועדיאת וילידת שרה לאברהם בר קסבתוהי לומנא די מליד יתיה יי : ג וקרא אברהם ית שום בריה דאתיליד ליה די לידת ליה שרה יצחק : ד וקור אברהם ית יצחק בריה פר תמניא יומין כמא די פקיד יתיה יי : ה ואברהם בר מאה שנין פר אתיליד ליה ית יצחק בריה : ו ואמרת שרה חרוא עבד לי יי כל דשמע יחדי לי : ז ואמרת מאן מהימן דאמר

قطعة شظية / إدراج وجد(ت) مع كتاب fragment/insert found with book

וַתֹּאמֶר מִי מִלֵּל לְאֹבְדָהֶם הִינִיקָה בָנִים שָׂרָה כִּי יִלְדֹתִי בֶן
לְזַקְנֹי : וַיַּגְדֵּל הַיֶּלֶד וַיִּזְמַר וַיַּעַשׂ אֹבְדָהֶם מִשְׁתָּה גְדוֹל בְּיוֹם
הַזֵּמֶר אֶת־יִצְחָק : וַתֵּרָא שָׂרָה אֶת־בֶּן־הַנֶּגֶר מְצִרַיִת אֲשֶׁר־
יָלְדָה לְאֹבְדָהֶם מִצַּחֵק : וַתֹּאמֶר לְאֹבְדָהֶם גֵּרֶשׁ הָאֵמָה הַזֹּאת
וְאֶת־בְּנֹתָי כִּי לֹא יִירֶשׁ בְּנֵי־הָאֵמָה הַזֹּאת עִם בְּנֵי יִצְחָק :
וַיַּרְע הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אֹבְדָהֶם עַל אֹרְחַת בְּנֵו : וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים אֶל־אֹבְדָהֶם אֲרִי־יָרַע בְּעֵינֶיךָ עַל־הַנֶּגֶר וְעַל־אֵמֶתְךָ
כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלַיךְ שָׂרָה שָׁמַע בְּמִלְּךָ כִּי בִי־צַחֵק יִקְרָא לָךְ
זֶרַע : וְגַם אֶת־בְּנֵי־הָאֵמָה לִגְוֵי אֲשִׁימְנוּ כִּי זֶרַע הוּא :
וַיִּשְׁבֹּם אֹבְדָהֶם בַּכֶּקֶר וַיִּקְחֵלֶחֱם וְחַמַּת מִיָּם וַיִּתֵּן אֶל־הַנֶּגֶר
שֵׁם עַר־שְׂמָהּ וְאֶת־הַיֶּלֶד וַיִּשְׁלַח וַתִּלְדָּה וַתִּתַּע בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ
שֹׁבַע : וַיָּכֵרוּ הַמַּיִם מִן־חַמַּת וַתִּשְׁלַח וַתִּשְׁלַח וַתִּתַּע בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ
הַשִּׁיחַם : וַתִּלְדָּה וַתֵּשֶׁב לָהּ מִנְּגַד חֲרָק כַּמְּטַחֵי קֶשֶׁת כִּי
אֵמָה אֶר־אַרְאֶה בְּמוֹת הַיֶּלֶד וַתֵּשֶׁב מִנְּגַד וַתִּשָּׂא אֶת־יָקְרָהּ
וַתִּבְכֶּה : וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־קוֹל הַנֶּעֱד וַיִּקְרָא מֵאֵד אֱלֹהִים
אֶל־הַנֶּגֶר מִן הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר לָהּ מִהֲלָכָה הַנֶּגֶר אֶל־תִּירָאִי כִּי־שָׁמַע
אֱלֹהִים אֶל־קוֹל הַנֶּעֱד בְּאֶשֶׁר הוּא־שֵׁם : וַיַּקְוֵי שְׂאֵי אֶת־
הַנֶּעֱד וַתַּחַוֵּי אֶת־יָדָּהּ בָּו כִּי־לִגְוֵי גְדוֹל אֲשִׁימְנוּ : וַיַּפְחַח
אֱלֹהִים אֶת־עֵינֶיהָ וַתֵּרָא בְּאֶר מִיָּם וַתִּלְדָּה וַתִּמְרָא אֶת־חַמַּת

אֵינֵקוֹם
וְאֹבְדָהֶם דְּתוֹנוֹק בְּנֵי שָׂרָה אֵרִי וְיֶדְתָּ בְּרָ לְסִיבְתוֹהֵי : ה וַרְבָּא רַבִּיא וְאַתְחַסְיִי וְעַבְד
אֹבְדָהֶם מִשְׁתַּיָּא רַבָּא בְּיָמָא דְאַתְחַסְיָא יוֹת וְצַחֵק : ט וְחֹזֵת שְׂרָה יוֹת בֶּר הַנֶּגֶר מְצִרַיִתָא
דְּיֶדְתָּת לְאֹבְדָהֶם מְחִיבָה : י וְאַמְרַת לְאֹבְדָהֶם תִּלְדָּה אֶמְתָּא הָדָא וַיּוֹת בָּרָה אֵרִי לֹא יוֹת בֶּר
אֶמְתָּא הָדָא עִם בְּרִי עִם יִצְחָק : יא וְבָאִישׁ פְּתָנְמָא לְהָדָא בְּעֵינֵי אֹבְדָהֶם עַל עֵיסַק בְּרִיָּה :
יב וַאֲמַר יְיָ לְאֹבְדָהֶם לֹא יוֹבָאֵשׁ בְּעֵינֶךָ עַל עוֹלִימָא וְעַל אֶמְתְּךָ כֹּל דִּיתוּמַר לְךָ שָׂרָה קְבֵר
מְנָה אֵרִי בְּיִצְחָק וַקְרוּן לָךְ בְּנֵין : יג וְאַף יוֹת בֶּר אֶמְתָּא לְעַם אֲשׁוּנִיָּה אֵרִי בְרָךְ הוּא :
יד וְאַקְדִּים אֹבְדָהֶם בְּצִפְרָא וְנִסִּיב לְחֶמְא וְרַבָּא דְמִיָּא וַיְהִיב לְהַנֶּגֶר שׁוֹי עַל פְּתַפְתָּה וַיּוֹת רַבִּיא
וַשְׁלַחְהּ וְאָזַלְתָּ וְתַעַת בַּמִּדְבָּרָא (נִיא בְּמִדְבָּר) בְּאֶר שֹׁבַע : טו וַשְׁלִימוּ מִיָּא מִן רַקְבָא וְרֵמַת
וַת רַבִּיא תַּחְזוֹת תַּד מִן אֵילָנִיא : טז וְאָזַלְתָּ וַיְתִיבַת לִיהּ מִקְבַּל אֲרַחֵיקַת (נִיא אֲרַחֵיק) כִּמְיַנְד
בְּקִשְׁתָּא אֵרִי אֶמְרַת לֹא אֲחֹוֵי בְּמוֹתָא דְרַבִּיא וַיְתִיבַת מִקְבַּל וַאֲרִימַת יוֹת קְלָה וְקַבְּתָּ :
יז וְשָׁמַע קָרְסָהּ יוֹת קְלִיָּה דְרַבִּיא וַקְרָא מְלַאכָּא דְהוּי לְהַנֶּגֶר מִן שְׁמִיָּא וְאֹמַר לָהּ מַה לִּיךָ הַנֶּגֶר
לֹא תִדְחַקוּן אֵרִי שְׁמַע קָרְסָהּ יוֹת קְלִיָּה דְרַבִּיא בְּאַתַּר דְּהוּא תִמְן : יח קוּמִי טוֹלִי וַת רַבִּיא
וַאֲתַמְּסִי יוֹת נַדָּה בֵּיהּ אֵרִי לְעַם סַנִּי אֲשׁוּנִיָּה : יט וַגָּלָא יוֹת עֵינִיקָא וְחֹזֵת בִּירָא דְמִיָּא

מִיָּם וַתִּשְׁק אֶת־הַנֶּעֱד : וַיְהִי אֱלֹהִים אֶת־הַנֶּעֱד וַיַּגְדֵּל וַיִּשָּׁב
בַּמִּדְבָּר וַיְהִי רָבָה קֶשֶׁת : כ וַיֵּשֶׁב בַּמִּדְבָּר פֶּאָרֶן וַתִּקְחֵלְדוּ אִמּוֹ
אֲשֶׁה מֵאֶרֶץ מְצִרַיִם : כג וַיְהִי בְּעֵת הַהוּא וַיֹּאמֶר אַבְיִמְלֵךְ וּפִיכֹל
שְׂרֵ־צְבָאוֹ אֵל אֹבְדָהֶם לֵאמֹר אֱלֹהִים עַמְךָ בְּכָר אֲשֶׁר־אַתָּה
עֹשֶׂה : כד וְעַתָּה הִשְׁבַּעְתָּ לִי בְּאֱלֹהִים הַנָּה אִם־תִּשְׁקַר לִי וְלִגְוֵי
וְלַנְּכֹדִי כַּחַסְדֹּ אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי עִמָּךְ תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי וְעַם־הָאֶרֶץ
אֲשֶׁר־נִרְתַּדְתָּ בָּהּ : כה וַיֹּאמֶר אֹבְדָהֶם אָנֹכִי אֲשַׁבֵּעַ : כו וְהוֹכַח
אֹבְדָהֶם אֶת־אַבְיִמְלֵךְ עַל־אִדוּת בְּאֶרֶץ הַמַּיִם אֲשֶׁר נָזְרוּ עַבְדֵי
אַבְיִמְלֵךְ : כז וַיֹּאמֶר אַבְיִמְלֵךְ לֹא יַדְעַתִּי מִי עָשָׂה אֶת־הַדָּבָר
הַזֶּה וְגַם־אַתָּה לֹא־יָדַעְתָּ לִי וְגַם אָנֹכִי לֹא שָׁמַעְתִּי
בְּדַלְתֵי הַיּוֹם : כח וַיִּקָּה אֹבְדָהֶם צֶאֱן וַיִּבְרַךְ וַיִּתֵּן
לְאַבְיִמְלֵךְ וַיִּכְרַתּוּ שְׁנֵיהֶם בְּרִית : כט וַיָּצַב אֹבְדָהֶם אֶת־
שִׁבְעַת כְּבָשָׁת הַצֶּאֱן לְכַדְחֹן : לו וַיֹּאמֶר אַבְיִמְלֵךְ אֶל־אֹבְדָהֶם מַה
הָנָה שִׁבְעַת כְּבָשׁוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הִצַּבְתָּ לְכַדְחָה : לו וַיֹּאמֶר כִּי
אֶת־שִׁבְעַת כְּבָשָׁת תַּקַּח מִיָּדִי בְּעַבּוֹר תְּהִיָּה־לִּי לְעֹדָה כִּי
הִפְרַתִּי אֶת־הַבָּאָר הַזֹּאת : לב עַל־כֵּן קָרָא לְמִקּוֹם הַהוּא בְּאֶרֶץ
שֹׁבַע כִּי שֵׁם נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם : לד וַיִּכְרַתּוּ בְרִית בְּבָאָר שֹׁבַע
וְגַם אַבְיִמְלֵךְ וּפִיכֹל שְׂרֵ־צְבָאוֹ וַיֵּשְׁבוּ אֶל־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים :
לה וַיִּטַּע אֲשֶׁר בְּבָאָר שֹׁבַע וַיִּקְרָא־שָׂם בְּשֵׁם יְהוָה אֵל עוֹלָם :
לז וַיַּזְר אֹבְדָהֶם בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים יָמִים רַבִּים : פ כַּב * וַיְהִי אַחַר

אֲוֹכַת וּמִכְתַּ יוֹת רַקְבָא מִיָּא וְאַשְׁקִיאַת יוֹת רַבִּיא : כ וְחֹזֵת מִיָּרָא דְהַיִּי בְּפַעְרִיָּה דְרַבִּיא וְרַבָּא
וַיִּתֵּב בַּמִּדְבָּרָא וְחֹזֵת רַבִּי קֶשֶׁתָא : כא וַיִּתֵּב בַּמִּדְבָּרָא דְפֶאָרֶן וְנִסִּיבַת לִיהּ אֵמִיָּה אֶתְתָּא
מֵאֶרְעָא דְמְצִרַיִם : כב וְהִוָּת בְּעוֹדָא הַהוּא וַאֲמַר אַבְיִמְלֵךְ וּפִיכֹל רַב חִיכִיָּה לְאֹבְדָהֶם לְמִימַר
מִיָּרָא דְהַיִּי בְּפַעְרֵךָ בְּכָל דְּיוֹתָא עַבְדִּי : כג וַכְּעַן קָרְסָהּ לִי בְּמִיָּרָא דְהַיִּי הָכָא דְלֹא תִשְׁקַר כִּי
וּבְבָרִי וּבְבִרִי בְּסִיבוֹתָא דִּי עַבְדִּיתָּ עַמְךָ תַּעֲבַד עִמִּי וְעַם אֶרְעָא דְאַתּוֹתְתָמָא בָּהּ :
כד וַאֲמַר אֹבְדָהֶם אָנָּא אַקְּוִים : כה וְאוֹכַח אֹבְדָהֶם יוֹת אַבְיִמְלֵךְ עַל עֵיסַק בִּירָא דְמִיָּא דִּי אָנְסִי
עַבְדֵי אַבְיִמְלֵךְ : לו וַאֲמַר אַבְיִמְלֵךְ לֹא יַדְעִית מִיָּן עַבְדִּיתָּ פְּתָנְמָא דְרַיִן וְאַף אֵת לֹא חִיתָּ
לִי וְאַף אָנָּא לֹא שָׁמַעִית אֶקְרוּן יוֹמָא דִּין : לז וּדְבַר אֹבְדָהֶם עֲאָן וַתְּרַוִּין וַיִּתֵּב לְאַבְיִמְלֵךְ וַיְהוּת
תְּרַוִּיהוֹן קוּם : לח וַאֲקִים אֹבְדָהֶם יוֹת שֹׁבַע חוֹרְפָן דְעֲאָן בְּחַוְדִּיהוֹן : לט וַאֲמַר אַבְיִמְלֵךְ
לְאַבְדָהֶם מַה אֵינִין שֹׁבַע חוֹרְפָן אֲלַוֵּן דְאַקְמַתָּא בְּלַחֲוִיָּהוֹן : ל וַאֲמַר אֵרִי יוֹת שֹׁבַע חוֹרְפָן
תִּקְבֵּל מִן יְדֵי בְּדִיד דַּתְּהִי לִי לְסַקְּהוֹ אֵרִי תִפְרִית יוֹת בִּירָא דְרַיִן (נִיא הָדָא) : לא עַל כֵּן קָרָא
לְאַתְרָא הַהוּא בְּאֶר שֹׁבַע אֵרִי תִמְן קִימָה תְּרַוִּיהוֹן : לב וַיְנָזְרוּ קָרְסָהּ בְּבָאָר שֹׁבַע וְקָם אַבְיִמְלֵךְ

הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם
 ויאמר הנני יי ויאמר קחנא את בנה את יחידך אשר אהבת
 את יצחק ולך לך אר ארץ המריה והעלהו שם לעלה על
 אחד ההרים אשר אמר אלהיך וישלם אברהם בבקר ויחבש
 את חמורו ויקח את שני נעריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי
 עלה ויקם וילך אר המקום אשר אמרו לו האלהים יום
 השלישי וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחק
 ויאמר אברהם אלהי נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני
 והנער נלכה עדיפה ונשתחוה ונשובה אליכם ויקח אברהם
 את עצי העלה וישם עלי יצחק בנו ויקח בידו את האש ואת
 המאכלת וילכו שניהם יחדו ויאמר יצחק אל אברהם אביו
 ויאמר אבי ויאמר הנני בני ויאמר הנה האש והעצים ואיה
 השה לעלה ויאמר אברהם אלהים יראה לך השה לעלה
 בני וילכו שניהם יחדו ויבאו אר המקום אשר אמרו לו
 האלהים ויבן שם אברהם את המזבח ויערף את העצים ויעקד
 את יצחק בנו וישם אתו ער המזבח ממער לעצים וישלח

אונקלוס

ופיכור רב חיקיה ותבו קארע פלשתאי : לג ונצב נצבא (נני אונקלוס) בבאר שבע וצלי מקו
 בשמא דני אלהא דעקמא : רד ואתיב אברהם בארע פלשתאי יומין סניאין : א והנה בחר
 פתגמא האלון וי נסי ית אברהם ואמר ליה אברהם ואמר הא אנה : ב ואמר דבר פען ית
 בנה ית יחידך די רחמת ית יצחק ואזיל לך לארעא פולחנא ואסקיה קדמי מקו לעקתא
 על תר מן טוביא די אימר קד : ג ואקדים אברהם בצפרא וקרו ית חמוריה ודבר ית תרון
 ענימוהי עמיה וית יצחק בריה וצלה אעי לעקתא וקם ואור לאתרא דיאמר ליה יי :
 ד ביומא מתיבאה וקם אברהם ית ענוהי ותוא ית אתרא מרחיק : ה ואמר אברהם
 לעולימוהי אוריכו לכו חכא עם חקרא ואנא ועולימא נתמטי עד פא ונסגוד ונתוב
 לוחכו : ו ונסב אברהם ית אעי לעקתא ושוי על יצחק בריה ונסיב בדיה ית אשתא וית
 סניא ואזינו תרויהון בחרא (נני פתרא) : ז ואמר יצחק לאברהם אביו ואמר אבא ואמר
 הא אנה ברי ואמר הא אשתא ואעיא ואן אימרא לעקתא : ח ואמר אברהם קדם יי גלי
 ליה אקרא לעקתא ברי ואזינו תרויהון בחרא : ט ואתו לאתרא די אמר ליה יי ובנא
 תמן אברהם ית מדבא ומר ית אעיא ועקר ית יצחק בריה ושוי יתיה על מדבא עיר
 מן אעיא : י ואישט אברהם ית דיה ונסיב ית סניא למיכס ית בריה : יא וקרא ליה
 מלכא דני מן שמיא ואמר אברהם אברהם ואמר הא אנה : יב ואמר לא תושט ידך
 לעולימא ולא תעבר ליה מדעם ארי פען דענא (נני ידעית) ארי דקא דני את וקא מנעת ית
 ברה ית יתדך מני יי וקם אברהם ית ענוהי ית ארין ותוא והא דקרא תרא אחיד
 באינא בקרנוהי ואול אברהם ונסיב ית דקרא ואסקיה לעקתא חקף בריה : יד ופכה וצלי
 אברהם תמן באתרא ההוא ואמר קדם יי חכא יהו פקתו דקרא בבן ותאמר ביומא תרון

אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחט את בנו ויקרא
 אליו מלאך יהוה מן השמים ויאמר אברהם ויאמר אברהם ויאמר
 הנני יי ויאמר אלהי שלח ידך אלהיך ואל תעש לו מאומה
 כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת את בנה את
 יחידך ממני : וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר
 נאחו בסבך בקרניו ויקד אברהם ויקח את האיל ויעלהו
 לעלה תחת בנו : ז ויקרא אברהם שם המקום ההוא יהוה
 יראה אשר יאמר היום בחר יהוה יראה : ח ויקרא מלאך יהוה
 אל אברהם שנית מן השמים : ט ויאמר בי נשבעתי נאם
 יהוה כי יען אשר עשית אתי הדבר הזה ולא חשכת את בנה
 את יחידך : י כי בך אברכה ודרבה ארפה את זרעך ככוכבי
 השמים וכחור אשר ערשפת הים וירש זרעך את שער אבינו
 והתברכו בזרעך כל גוי הארץ עקב אשר שמעת בקרי :
 יא וישב אברהם אל נעריו ויקמו וילכו יחדו אל באר שבע
 וישב אברהם בבאר שבע : יב והיו אחרי הדברים האלה ויגד
 לאברהם לאמר הנה ילדה מלכה נסה הוא בגים לנחור אחיך :
 יג את עיז בכו ואת בוז אחיו ואת קמואל אבי ארם : יד ואת
 פשד ואת חזו ואת פלדש ואת דלף ואת בתואל : יו ובתואל
 יד את רבקה שמנה אלה ילדה מלכה לנחור אחי אברהם :
 יז ופירגשו ושמה ראומה ותלד נסה הוא את טבח ואת נחם
 ואת תחש ואת מעכה : פ פ פ

אונקלוס

בטורא תרון אברהם קדם יי פלח : טו וקרא מלכא דני לאברהם תנינת מן שמיא :
 טז ואמר במימרי קנמית אמר יי ארי חלף די עברתא ית פתגמא תרון וקא מנעתא ית
 ברה ית יחידך : ז ארי ברכא אברכה ואסקיה אסקי ית בנה ככוכבי שמיא וכחא די
 על ביה ימא וירתון בגוה ית קרוי סניאיון : יח ויתברכו בדי בנה כל עממא דארעא
 חלף די בקדמא למימרי : יט ותב אברהם קות עולימוהי וקמו ואזלו פתרא לבאר שבע
 ויתב אברהם בבאר שבע : כ והנה בחר פתגמא האלון ואתחיה לאברהם למימר הא
 לילדת מלכה אף היא בגין לנחור אחיך : כא ית עיז בוכרה וית בוז אחיוהי וית קמואל
 אבנוהי דארם : כב וית פשד וית חזו וית פלדש וית דלף וית בתואל : כג ובתואל אזליד
 ית רבקה ממניא ארין וילדת מלכה לנחור אבנוהי דאברהם : כד וקנתוהי ושמה ראומה
 וילירת אף היא ית טבח וית נחם וית תחש וית מעכה : פ פ פ

עד כ"ז תולדה מיום אל עד יום ה' : זה מנהג אשכנזים :

ותחבש האתון ותאמר אל גערה נהג נקף אל תעצר לי קרוב כי אם אמרתי קף : ותקף ותבא אל איש האלהים אך הר הפרמל ויהי בראות איש האלהים אותה מנגד ויאמר אך גיחתי גערו הנה השונמות הלו : עתה רויץ נא לקראתה ואמר קה השלום לך השלום לאישך השלום לגלד ותאמר שלום : ותבא אל איש האלהים אך החר ותחזק ברגליו ויגש גיחתי הקרפה ויאמר איש האלהים הרפה לה כי נפשך מרה קה ויהוה העלים ממני ולא הגיד לי : ותאמר השאלתי בן מאת אדוני הווא אמרתי לא תשקה אותי : ויאמר גיחתי הגור מתינה וקה משענתי בידך ולך פי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכה איש לא תעננו ושמת משענתי על פני הנער : ותאמר אם הנער חי יהיה וחי נפשך אם אענך ויקם וילך אחריו : וגיחתי עבר לפנים וישם את המשענת עד פני הנער ואין קול ואין קשב וישב לקראתו ונגד לו לאמר לא תקיץ הנער : ויבא אלמשע הפתחה והנה הנער מת משקב על משתו : ויבא ויסגר הדלת בעד ישיהם ויתפלג אך יהוה : ויעל וישקב על הגרד וישם פיו על פיו ויעניו עד עינו ויכפיו על כפויכפיו קרי ויגהר עליו ויקם בשר הילד : וישב ונקף בפית אחת הנה ואחת הנה ויער ויגהר עקיו ויזרר הנער עד שבע פעמים ויפקח הנער את עיניו : ויקרא אל גיחתי ויאמר קרא אל השנמית הזאת ויקראה ותבא אקיו ויאמר שאי בגך : ותבא ותפול עד רגליו ותשתחו ארצה ותשא את בנה ותצא :

יום הששי

אחר קריאת פרשת השבוע שנים מקרי' ואחד תרגום והספירה וזמור ה' מלך גאות לבש(לו) זמור שיר ליום השבת וס' (מלך) לליל דברו משנה והלכה מסדר טכרות סה"י נגד הסיפור בחינת היום בירמיה

פרק ד המניה כלים תחת הצנור . מרוב שמי גשמים נכנסים בו ויורדים דרך פיו למקום והכי עיניו בצנור של טץ שקבעו ולכסוף חקקו דהואיל ולא היה תורת כלי עליו שקבעו אפי' שחקקו אחרי כן לא חשיבו המים שבתוכו מים שאובים הואיל ולא היה תורת כלי עניו כחוס : ואחד כלים קטנים . דלא חומא דלא חשיבו : אפילו כלי גללים . דלא חשיבו כלים לענין טומא' חשיבו כלים לפסול את המקום אפילו אם שבים או כפה אותם דלא דמי למינה קטנים כראש הנגד לנגדן וכ"ס מטהרין בשוכה . וכפ"ק דשב' צנור' מוקמי פלוגתייהו כשהניחן תחת הצנור בשבת קשור עבים ונחפורו ושקחן

המניה כלים תחת הצנור . אחד כלים גדולים ואחד כלים קטנים אפילו כלי גללים כלי אבנים כלי אדמה פוסלין את המקום . אחד המניה ואחד השוכה כדברי ב"ש ובי"ה מטהרין בשוכה . א"ר מאיר נמנו ורבו ב"ש על ביה . ומודים בשוכה בחצר שהוא טהור א"ר יוסי עדיין מחלוקת במקומה עומדת

ומזרו ונחפורו דב"ש סברי משום פזור עבים לא תצט"י נחשבתו הראשון דגלי דעתיא טילה שיפלו לחוכן וכ"ס סברי בטלה מחשבתו דכי נחפורו אסח דעתיא דקסבר לא ירדו גשמים עוד אבל הניחן תחת הצנור בשבת קשור עבים ואחריו הגשמים ללא וילא לצלאתו ובכחן דברי הכל הואיל ונחתלו לנגד נחבוין לא בטלה מחשבתו בטחנתו ואם הניחן בשבת פזור עבים דברי הכל טהורים שלא נחבוין מחש' לנגד . בשוכה בחצר שהוא טהור . דהיינו שלא חתם הצנור ונחמלאו סן הנוטפין ופלו למקום דרוק' חתם הצנור הוא דלמיני ב"ש דגלי דעתיא דלי' שיפלו לחוכן ונחשום פזור לא בטלה מחשבתו קמיי' אבל הניחן בחצר אפי' בשבת קשור לא מוכח' מעיקר' נחשבתו קמיי' שפיר הלכך בטלה נחפורו : עדיין מחלוקת במקומה עומדת . שלא

(א) והכי כסס הרוקח כ' האפי' מני' רוסות פסילת : אינה כו' . וכנן דכלאו הטלח היו המים נמשכין למקום האפי' כפסלים נכנסים דהויה ע"י טהרה בעינין נמו כפ"ה מ"ה הראש : צרורות . המתלכללים

עומדת : (ב) המניה טבלא תחת הצנור אם יש לה לבזבו פוסלת את המקוהואם לאו אינה פוסלת את המקוה . זקפה לידות בין כך ובין כך אינה פוסלת את המקוה : (ג) החושט בצנור לקבל צרורות . בשל עין כל שהוא . ובשל חרס רביעית ר' יוסי אומר אף בשל חרס

כל שהוא . לא אמרו רביעית אלא בשברי כלי חרס . היו צרורות מהחלחלים בתוכו פוסלים את המקוה . ירד לתוכו עפר . ונכבש כשר . סלון שהוא צר מכאן וכאן ורחב מן האמצע אינו פוסל מפני שלא נעשה לקבלה : (ד) מים עיאובים ומי גשמים שנתערבו בחצר ובעוקה ועל מעלות המערה אם רוב מן הכשר כשר ואם רוב מן הפסול פסול . מחצה למחצה פסול . אימתי בזמן שמתערבים עד שלא יגיעו למקוה . היו מקלחין בתוך המים אם ידוע שנפל לתוכו מ' סאה מים כשרים עד שלא ירד לתוכו ג' לוגין מים שאובים כשר ואם לאו פסול : (ה) השוקת שבסלע אין ממלאין ממנה ואין מקדשין בה ואין מזין ממנה

שלא עמדו למיין על כך ולא רבו הלעזרי ב"ש : (ב) המניה טבלא תחת הצנור . להאריך המים נמקים : אם יש לה לבזבו . טפה סביב מ' דהויה ע"י טהרה בעינין נמו כפ"ה מ"ה הראש : צרורות . המתלכללים

מים כרי' שלא ירדו ע"ס המים ה"מ : שלא כו' . ואמנם ה' הכונה טילאו המים מן המקום ה"ר בחוק . ה"ר"י (ג) ל"ה אלא חפילו משהו וזה מל' סני : (ד) נחשבו דרוסא ל"ד וזה חמי' אלא לחפיק

לא אמרו רביעית אלא בשברי כלי חרס . היו צרורות מהחלחלים בתוכו פוסלים את המקוה . ירד לתוכו עפר . ונכבש כשר . סלון שהוא צר מכאן וכאן ורחב מן האמצע אינו פוסל מפני שלא נעשה לקבלה : (ד) מים עיאובים ומי גשמים שנתערבו בחצר ובעוקה ועל מעלות המערה אם רוב מן הכשר כשר ואם רוב מן הפסול פסול . מחצה למחצה פסול . אימתי בזמן שמתערבים עד שלא יגיעו למקוה . היו מקלחין בתוך המים אם ידוע שנפל לתוכו מ' סאה מים כשרים עד שלא ירד לתוכו ג' לוגין מים שאובים כשר ואם לאו פסול : (ה) השוקת שבסלע אין ממלאין ממנה ואין מקדשין בה ואין מזין ממנה

מסתלותו אפי' כל שהו חשיב כלי ואין הלכה כ"י יוסי : מתחלחלים בחור בית קבול שאינם נהודקים בו חף על פי שמתלכלל מהם אלא מצדעיים חילך ואיך ל' ותחמלל המנה : פוסלין את המקוה . דלא נחשב קבולו : ירד לתוכו . לאחד בית קבולו : עפר נכבש . שצפר נקבע וכעס' מזורק יפה והמים עוברים עליו תיגוס כחטלה נעלה באורח כניסא ויסק : כשר . דאין כאן בית קבול . וסלון וזגור ומרוב אס' הו' : שהוא צר מכאן ומכאן . מני' פיותיו ממקום שהמים נכנסים בו וממקום יורדים ממנה למקום : ורחב באמצע . אפי' לא חשיב לקבלי' כ"ו שלא חקק בו לקבל צרורות : (ד) מים שאובין . סהן פסולים למקום : ומי גשמים . שנתערבו בחצר או בעוקה . גומא' שהמים מתלכללים בהן או על מעלות המערה ומסס נמשכו וירדו למקום : אם רוב מן הכשר . כגן סכ"א (ב) סאה ונהן מי גשמים אלא מן הכלים עומאן היו מקלחין לחוד המקוה : המשתה דרך ההר והעוקה ומעלות המערה אלא מן הכלים עומאן היו מקלחין לחוד המקוה : ואם לאו פסול . דהטלה לוגין מים שאובים פוסלים כשפלו למקום שלא כדרך המשכה אבל דרך המשכה אין פוסלין עד שיהיו הרוב מים שאובים אפי' המים שאובים ככני עומאן שלא נחשבו ככשרים אין פוסלין דרך המשכה אלא כרוב (ג) כנן מקוה שיש בו כ"ה סאה מי גשמים ממלא ככהן וממשיך לחוכו ו"ה סאה מים שאובים וכשר הואיל והרוב מים כשרים וכן הלכה . (ד) השוקת . אכן חלולה טעל שפת המעיין והמים נכנסין לה דרך ח' חלופותיה ונשקין בה הכהמות : אין ממלאין ממנה . מים

מסתלותו אפי' כל שהו חשיב כלי ואין הלכה כ"י יוסי : מתחלחלים בחור בית קבול שאינם נהודקים בו חף על פי שמתלכלל מהם אלא מצדעיים חילך ואיך ל' ותחמלל המנה : פוסלין את המקוה . דלא נחשב קבולו : ירד לתוכו . לאחד בית קבולו : עפר נכבש . שצפר נקבע וכעס' מזורק יפה והמים עוברים עליו תיגוס כחטלה נעלה באורח כניסא ויסק : כשר . דאין כאן בית קבול . וסלון וזגור ומרוב אס' הו' : שהוא צר מכאן ומכאן . מני' פיותיו ממקום שהמים נכנסים בו וממקום יורדים ממנה למקום : ורחב באמצע . אפי' לא חשיב לקבלי' כ"ו שלא חקק בו לקבל צרורות : (ד) מים שאובין . סהן פסולים למקום : ומי גשמים . שנתערבו בחצר או בעוקה . גומא' שהמים מתלכללים בהן או על מעלות המערה ומסס נמשכו וירדו למקום : אם רוב מן הכשר . כגן סכ"א (ב) סאה ונהן מי גשמים אלא מן הכלים עומאן היו מקלחין לחוד המקוה : המשתה דרך ההר והעוקה ומעלות המערה אלא מן הכלים עומאן היו מקלחין לחוד המקוה : ואם לאו פסול . דהטלה לוגין מים שאובים פוסלים כשפלו למקום שלא כדרך המשכה אבל דרך המשכה אין פוסלין עד שיהיו הרוב מים שאובים אפי' המים שאובים ככני עומאן שלא נחשבו ככשרים אין פוסלין דרך המשכה אלא כרוב (ג) כנן מקוה שיש בו כ"ה סאה מי גשמים ממלא ככהן וממשיך לחוכו ו"ה סאה מים שאובים וכשר הואיל והרוב מים כשרים וכן הלכה . (ד) השוקת . אכן חלולה טעל שפת המעיין והמים נכנסין לה דרך ח' חלופותיה ונשקין בה הכהמות : אין ממלאין ממנה . מים

למי טטאח : ואין מקדשין בה אין נחמין אפר פרה על המים שבתוכה דאינה חשובה כלי והבא מיירי בסלע מחובר סקקו ואפילו הלום שחברו ולבסוף סקקו הוואיל ולא היה עליו סס כלי כחלום אינו חשוב כלי : ואינה צריכה צמיד פתיל .

ממנה ואינה צריכה צמיד פתיל ואינה פוסלת את המקוה היתה כלי וחיברה בסיד ממלאין בה ומקדשין בה . ומזין ממנה וצריכה צמיד פתיל ופוסלת את המקוה . ניקבה מלמטה או מן הצד . ואינה יכולה לקבל מים כל שהם כשרה וכמה יהיה בנקב כשפופרת הנוד . אמר ר' יהודה בן בתירא מעשה בשוקת (גמרא ל"ג יהוא) שהיתה בירושלים נקובה כשפופרת הנוד והיה כל המהרות שבירושלים נעשות על גבה ושלחו ב"ש ופחתה שבש"א עד שיפחת רובה :

אם היה באהל המת מללח על מנה שבתוכה ככסוי לכד כלא צמיד פתיל לפי שאינה חשובה כלי אלא כבור ודום שמייליס על מה שבתוכה ככסוי לכד ואינה פוסלת את המקוה . אם נפלו מי גשמים מתוכה למקוה אין נחשבים מים שאזיכיס לפסול את המקוה : וכמה יסא כנקב לבטלו מחורת כלי שלא יפסול את המקוה מטעם שאינה (ד) כשפופרת הנוד . ושיעורו שהיו שחי אכזבנות של יר

הסמוכים לאגודל חזרת כרסין כריות כחך הקב : שוקת יהוא . כך היתה נקראת וכל טהרות של ירושלים נטבליס על גבה שמיטביליס כחוכה ועושים טהרות ונא היה בשוקת מ' טאה אלא מקוה טלס היה כזרה ומי השוקת מחברבים בו דרך נקב כשפופרת : עד שתפחת רובה . אפי' יש בנקב כשפופרת הנוד לעולם חורת כני עליה עד שתסגר רובה :

גמרא נדה דף יב ע"א

ת"ר חמרין ופועלין והבאין מבית האביל ומבית המשתה נשיהם להם בחזקת שהרה . ובאין ושוהין עמהן בין ישנות בין ערות במה דברים אמורים שהניחין בחזקת שהרה אבל הניחין בחזקת שומאה לעולם היא שומאה עד שתאמר לו שהורה אני . והא שמואל במאי מוקי לה אי בשיש לה וסת קשיא ערה ואי בשאין לה וסת קשיא בין ערה בין ישנה לעולם בשיש לה וסת וכיוון שתבעה אין לך בדיקה גדולה מזו אמר ליה רב פפא לרבא מהו למעבד כי הא מתניתא אמר ליה סודני לא דמגניא באפיה :

רש"י

וביון שבעי . לתשמיש אין לך בדיק גדולה מזו . דלי לא קיס לה דעסורי היא הוה כדקי ונדקי וקאמר שמואל לעיל כתיבי' סגו ולבי מנגוס : כי הוה מתנית' . בעי' בדיק' או תביעי' : סודני . תלמוד חכם על עם סוד ה' ליראיו : לא . בעי' בדיק' דמבי מלרכת לה בדיק' מגני' כדפי' . לשיני' אחרוני' מכו למעבד כי הוה מתנית' דלא בעי' בדיק' ס"ל בלון מן סודני לאו דוקי וכ"ש יושב כתימו' א"ל סודני רב ספא מעיל סכר הו' כדאמר בל"ג שברח' נא סודי ומעיל סכר נקרי' סודני כדאמר' בעי' תמרי כחלוד כני סודני רסיע' : דמגני' בלפי' . בתמי' אם הוה מלויכ' בדיק' והלא תמאס ותתגני כפינו :

זוהר בראשית דף נח ע"א

ת"ח כד התקדש יונא כמעלי שנתה סוכת שלום שרייא ואתפריסת בעלמא מאן סכת שלום דא שנתה וכל רומין ועלעולין ושדין וכל סטרה דמסאבא כלאו סמירין

ועאלין בעינא דרמייה דנוקבא דתסומא רבא דהא כיון דאתער קדושתה על עלמא רוח מסאבא לא אתער בהדיה ודא עריק מקמי דדא . וכדין עלמא כנטירו עלאה ולא בעין לללאה על נטירו כגון שומר את עמו ישראל לעד אמן דהא דא כיומא דחול אתתקן דעלמא בעינא נטירו אבל בשבת סכת שלום אתפריקא על עלמא ואתנטיר בכל סטרין ואפי' חייבי גיהנם נטירין אינון וכלא בשלמא אשתכחו עלאין ותחאין בנין כך בקדושה דיומא מצרכינן הפורס סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים אמאי על ירושלים אלא דא היא מדורא דהסיה סוכה ובעינא לזמנה להסיה סכה דאתפרסת עלנא ולמשרי' עמנא ולמסוי' (ד"א מנינא) עלנא כאמא דשריא על בנין ובנין דא לא דחלין מכל סטרין ועל דא הפורס סכת שלום עלינו :

הרכה פסוקה

ח"מ י"ד ס"י אגט

יוסף לחק

מוסר

מספר חידים ס"י עב

יש לתקן אשר העו לפני ה' מדה נמוה ערס ופולס מדה צמדי ואמרו ז"ל עשה תבילות של עונות יעשי תבילות של מלות ואפי' דכתיב ולא יקה שוחד ופירשו שוחד מלוי' היינו אחר תשוב' והמלות ספר העונות ממש חס רואי' אדם למלוא חן בעיני ה' לא יכעוס טהא' ונא מלא חן בעיני ה' ולא פרס למה אלא כשמו פירושו שהינה כדבורו ובמעשו והלכו כדלתי' כמדרכ סעולם ולכן מלא חן . חן ונא חן הוא לכך תיקנו אתה חונן בריש' על עם כבוד את ה' מסוכר ר"ל מסדעת שהנוד לבין בתפיל' על דרך דא את אלהי אבין ועבדו ואין עבוד' אלא תפיל' ובתפיל' דטו' . בכלל כבוד אב ואם שלא יתקוטע עם שום אדם שלא יתפרו מולידיו כמנהג העולם . יס סוער הנוד תל' עפר כחוכו השמי' איש עומד על התל ועד החיים נעו עליו אם הוא חכם לב יתחוק ויתקשר בחילין כי היום או עהר יכו בחזק' גלי' הוה בתל ויתרם ואלס לא ישי' הוא נקשר בחילין יטפסו התל היינו דכתיב עך חיים היא למחזיקים בה ותומכי' מאושר וכתיב על זאת יתפלל כל הסוד אלך נעת מלוא דהיינו מית' דכתיב למות תולדות כדפירשו בעמי' ברכות רק לעסף מים רבים אליו לא יגיעו אליו היינו נשמה אתה סתר לי וגו' :

חיי שרה יום א תורה

לסמך מת"ס דז"א יהוה נפסי' ייה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה ויהוה מים ימדים ו דמלוי יוד אל שס ב"ן שבעסיה בניקוד מולס :

« ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה : « והיו חיי שרה מאה ועשרין ושבע שנים שני חיי שרה : « ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען ויבא אברהם לספד לשרה ולבפתח : « ומיתת שרה בקרית ארבע היא חברון בארעא דכנען ואתא אברהם למספדה לשרה ולמבפתח : « ויקם אברהם מער פניו מתו וידבר אר"ב בני יתת לאמר : « וקם אברהם מער אפי' מתיה ומליר עם בני התאה למימר : « יגר ותושב אנכי עמכם תנו לי אתותי קבר עמכם ואקברה מתי מלפני : « דייר ותותב אנא עמכון

הבוי לי אהסנת קבורא עמכו ואקבר מתי מן קדמי : ה ייענו
 בניחת את אברהם לאמר לו : ואתיבו בני התאה ית אברהם
 למימר ליה : שמענו : אדני נשיא אלהים אתה בתוכנו
 במבחר קברינו קבר אתמתך איש ממנו את קברו לא יכלה
 ממך מקבר מתך : וקבר מיננא רבוננא רב קדם יי את ביננא
 בשפר קברנא קבר ית מתך אנש מיננא ית קבריה לא ימנע
 מינך מקבר מתך :

נביאים

להסניך מניס דז"ח צבאות נפש צ צב צבא צבאות רוח יהוה נסמי דלעת אדני נשמה
 דסוד יהוה חיס יחידס דלעת יהוה חיס יחיד דסוד אל סס צ"ן שבעשים :

« והמקד דוד זקן בא בימים ויבסוהו בפגלים ורא יתם לו :
 « ומלכא דוד סיב עד ביומין ומכסן ליה בלבושין
 ורא שחין ליה : ויאמרו לו עבדיו יבמשו לאדני המקד
 גערה בתולה ועמדה לפני המקד ותחיררו סגנת ושכבה
 בחיקה ותם לאדני המקד : ויאמרו ליה עבדהו יבעין דרבני
 מלכא עולמתא בתולתא ותשמש קדם מלכא ותחי ליה
 קריבא ותשכוב דותך ותשחן דרבוני מלכא : ויבקשו גערה
 יפה בכל גבור ישראל וימצאו את אבישג השונמית וביאו
 אתה למקד : ובעו עולמתא שפירתא בכל תחום ארעא
 דישרא ואשכחו ית אבישג דמן שונס ואיתאו יתה למלכא :
 והגערה יפה עד מאד ותחי למקד סגנת ותשרתהו והמקד
 לא ידעה : ועולמתא שפירתא עד לחדא והוה למלכא
 קריבא ומשמשא ליה ומלכא לא ידעה : ויאדניה בן יחזקיה
 מתנשא לאמר אני אמקד געש לו רכב ופרשים וחמישים
 איש רצים לפניו : ויאדניה בר חגית מתררב למימר אנא
 אמקד ועבד ליה רתיבין ופרשין וחמשין גברא רדיפין

מצודת דוד

(ח) זקן בא בימים : כי זקן יאמר בלשון בני אדם על
 המוחש הנראה כאלו מולבן השער והקמעת הפנים ולפעמי
 תקדים לבוא בלא עת ולזה פירש ואמר בא בימים כלומר
 הזקנה בלא בזמן לפי הימים : ויבסו : עם שסיו מכסים
 אותו בכנדים מ"מ לא חיס בשרו מתחמם : (3) נערה
 בתולה : כי דמי הכתולים מתחממים אוחם : ועמדה לפני
 בא בימים : ימי הזקנה : בתולה : בתולה מתחממת אה
 כשרה : סגנת : מחממת : לא ידעה : לא בעלה : מתנשא -
 מתפאר : וחמישים איש : עולי עתול ותקוקו כפות רגלים :
 ולא עלנו אביו : לא הכעיסו : ואותו ילדה : אמו : אחר
 אבשלום : כלומר גדלתו אחר מרבות שגדלה אמו של אבשלום
 רת אבשלום :

קדמוהי : ורא עעצבו אביו מימיו לאמר מדוע כבה עשית
 וגם יהוא טוב יתאר מאד ואתו ירדה אחרי אבשלום :
 ורא אבלימיה אבדה מיומיה למימר מה בין כדוין את
 עבד ואת יהוא שפיר בריוא לחדא ויתיה ירדת בתר אבשלום :

מצודת דוד

המנך : להיות פוכת לו : (1) נערה יפה : כי הויסו
 יורה על ריבוי הדם המולד רב החום : (7) והשרתו :
 בדבר החומם : לא ידעו ילדי הכעולה לא התחמם עוד ככתולס
 ור"ל אחרו שסיו אחרם עליו משום שחמור לא ירעם
 לו נסיו (דברים ע"ג) : (8) מתנשא לאמר וכו' חיס מרחם
 בעלמו נשיות וגדולה וכלו חמור חני חמור כי הגדולה
 שסיו מרחם בעלמו לא תתקן חלל למי שמשפיר למלך :

כתובים

להסניך מוסוד ומלכות דז"ח שין דלת יוד נפש שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדנהי נשמה
 דיסוד א אד אדג אדני נפש אדני רוח אלף דלת גון יוד נשמה דמלכות יי הו וו ווה חיס
 יחידס דיסוד יהוה חיס יחידס דמלכות אל סס צ"ן שבעשים :

« פרעהו אריתעברבו שמה מעליו ועבר : א ארש וקאתעבר
 עמהון סמי ועבר מנהון : ב פי לא ושנו אס"ל ירעו
 ונגזלה שנתם אס"ל יבשורו : ג דמבין עד מא דמבאשין
 ופ"ידא שנתהון עד מא דעבדין תקרא : ד פי רחמו לתם
 רשע ויין חמסים ישתו : ה דמיבדתהון מביקתא דרשיעי וחמרא
 דחטופיא שתין : ו וארח צדיקים באור גנה חוקך ואור עד
 נכון היום : ז וארחא דצדיקי בנהורא דמזחר ואזיר נהריה עד
 מה דתקין יומא : ח דרשעים באפרה לא ידעו במה יבשרו :
 ט וארחא דרשיעי חפירא ורא ידעין במנא מתתקרין : י בני
 דדברי תקשיבה לאמרי הט אונק : יי ברי למרי אצית ולמאמרי
 יבשילו קי צרי אונק :

מצודת דוד

(א) פרעהו : בעל הדרך הסוף ואל תעבר בו נעם מעלו
 ועבור ממנו : (ב) כי לא ישנו : הסוללים בדרך הסוף לא
 יוכלו לישן אם לא עשו הרעם : אם לא יכשלו את אחרי
 וכלל הדבר נמי"ש : (ג) לחם רעע : ר"ל בלא מגזל :
 חמסים : סכסם מחמם : (ד) ואורח לדיקים : האורח
 שסלויקים סוללים בו סוף כלור חיס המזכיר והולך ומאיר ככל
 פעם יותר עד אשר יוכן חיסם בשלמותו והוא חלום חיסם
 ר"ל ככל עת יכשילו יותר לעמוד על דת התורה : (ה) כאלפים : כאלפים
 בדרך חסידים ולא ידעו כמה יוכל :
 להסכל להיות נשמר ממנו ר"ל שוגים דעתם ותועים בדרך
 האמת ואינם יודעים ממה להזכר :
 משנה ברכות פרק ה

כלי אמצעי דחסד דמלכות דיצירה ארף למד ארף למד פרק ה אין עומדין
 אין עומדין להתפלל אלא מתוך מתוך כובד מתוך

חיי יום א

עיקר תוי"ט

כובד ראש . סנעס ומורא (ה) דכתיב עבדו את
 ה' יראתה ועבודה זו חפלה היא: שוהים שעה אחת
 במקום שכלו להפלה: אפי' המלך שואל בשלמו
 ודוקא מלך ישראל אבל מלך עכו"ם פוסק שלא
 יתנונו: ואילו נחש
 כרוך על עקבו . דוקא
 נחש טרוכ פתמים אינו
 נוטף אבל עקרב או
 אפעה מן הדברים שוראי
 נחשים וממיתים פוסק:
 (ב) מזכירין גבורת
 גשמים . משיח הרוח
 שאינו לטון נקשה אלא
 לטון הזכרה וזכח .
 ומפני שהנשמים אחת
 מבגרותו של הקב"ה
 דכתיב עובד גדולות עד
 אין חקר הנוהג מסר
 על פני ארץ (ג) משה
 קרי להו גבורות גשמים:
 ושאר . וכן על ומטר
 לטון נקשה: בברכת
 השנים . מתוך סקן פרנסה
 קבעו שאלתן ברכות
 פרנסה: הברלה כנולאי
 שכן: בחונן הדעת .
 שהיא ברנה ראשונה של
 חול ובירושלמי אמרו
 מפני מה תקנו הגדלה
 בחוקן הרעט שאם
 אין ריעה הגדלה מנין
 וכן הלכה: (ג) ער קן
 צפור יגיעו רחמיך על
 אפור וגורם לא חסר האם על ציטן כן חוס ורחם
 עליו (ג): משחקין אותו . שטושה מדותיו
 של הקב"ה רחמים (ד) והס אינס אלא גירות מלך
 על עבדיו: על טוב יזכר שמך . משמע על טובתך
 גורה כך ועל הרע לא גורה והרי לנו חייבין לצדך
 על הרעה כשם שמצדכין על הטובה: מודים מודים .
 דמסוי כמקבל עליו כתי אלוהות ומפרש בירושלמי
 הדא רמינא נכבדו אכל ביסיד חטוני'ה: ולא יהא
 סרבן באות' שעה . כרוך שלא יורדים לפני החיבה
 שצריך לפרש פעם ראשונה אבל זה לא יסרב
 כשאומרים לו כך רד לפי שגנאי היא כההא החפלה מופסקת
 הכלהים . כסוף כל ברנה כמו ששאר כבוד עונין: מפני הטרוף . שלא
 שטויה כבוד הוא לרדך להחמין ברנה שניה ולהקרות נהן מלה
 כמלה ואם יענה אמן לא יוכל לבין ולחזור לחפלתו מהר
 ולהחמיל הברכה שראוי שיחמיל: לא ישא את כפיו . שגאל
 לא יוכל לבין ולחזור לחפלתו להחמיל שים שלום
 ששהא דעתו מטורפת מאימחא דליבורא: ואם הבטחתו . כלומר
 אם בטוח הוא שלא

דאמרי' בגמרא שסקולה כחמה"מ: בהודאה . פירוש קודם שיחטום ברנה מודים וטעמו מפני שגורה לשם שזינה אותו להבין ולהשכיל בין קודם לחול . הר"י: (ג) וז"ל רש"י האומר בחפלתו וטעמייהו דוקא בחפלה ששאומו בחפלה מחליט את הדבר והכי מתחמין אותו . משא"כ דרך דרש או פסטי כו' . תוי"ט: (ד) ואין הדבר כן שאלו היה דרך רחמנות לא לזה לשחט חיה או עוף כלל אבל היא מלוא מקובלת חין לה טעם הר"מ: ואם . והטעם כדי שלא תחטול נשאת נפיש

כפיו . ויזכר ראש . חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת ומתפללים כדי שיכוונו את לבם למקום . אפי' המלך שואל בשלמו לא ישיבנו ואפי' נחש כרוך על עקבו לא יפסיק: (ב) מזכירין גבורת גשמים בחתית המתים . ושואלין הגשמים בברכת השנים . והבדלה בחונן הדעת . ר' עקיבא אומר אומרה ברכה רביעית בפני עצמה ר"א אומר בהודאה: (ג) האומר על קן צפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר שמך מודים מודים משהקין אותו . העובר לפני התיבה ושעה יעבור אחר חתויו . ולא יהא סרבן באותה שעה מנין הוא מתחיל מתחלת הברכה ששעה זה: (ד) העובר לפני התיבה לא יענה אחר הבהנים אמן מפני הטרוף . ואם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו . ואם הבטחתו שהוא נושא את כפיו

חיי יום א

עיקר תוי"ט

ברטגורה ק

כפיש אבל אם יש שם כהן אחר שישא את כפיו לא ישא ש"ך את ידיו ואפי' אם סבטתו . הב"ע . שגורה תפלתו . סדרוס כפי צמרו'ה ואיני נכסל וע"ש: ששולחו . ויליף לה מרבתי' וססטו אוחו כל קס"י דודאי לא היו שומטין כל ישראל אלא ססליתו של ארס כמותו . גמ':

(ה) המתפלל ושעה סי' רע לו ואם שלוח ציבור הוא סי' רע לשולחו מפני ששולחו של אדם כמותו . אמרו עליו על ר' חנינא בן דוסא כשהיה מתפלל על החולים . היה אומר זה חי וזה מת . אמרו לו מנין אתה יודע אמר להם אם שגורה תפלתו כפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא משורף:

נמרא ברכות דף לר ע"ב הלכה ה' כלל כלי החיצון דחסד דמלכות דבריא ארף רמד ת"ר מעשה שחלה בנו של רבן גמליאל שיגר שני תלמידי חכמים אצל רבי חנינא בן דוסא לבקש עליו רחמים כיון שראה אותם עלה לעלייה וביקש עליו רחמים בירידתו אמר להם לכו שחלצתו חמה . א"ל וכי נביא אתה א"ל לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך מקובלני אם שגורה תפלתו כפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא משורף . ישבו וכתבו וכווננו אותה שעה וכשבאו אצל ר"ג אמר להם העבודה לא חסרתם ולא הותרתם אלא כך היה מעשה באותה שעה הלצתו חמה ושאל לנו מים לשתות . ישוב מעשה ברבי חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל רבן יוחנן בן זכאי וחלה בנו של רבן יוחנן בן זכאי א"ל חנינא בני בקש עליו רחמים שיחיה הנית ראשו בין ברכיו וביקש עליו רחמים והיה אריב"ז אלמלא השיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום כולו לא היו משגיחין עליו . אמרה לו אשתו וכי חנינא גדול ממך אמר לה לאו אלא הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כשר לפני המלך . ואמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן אל יתפלל אדם אלא בבית שיש שם חלונות שנאמר וכיון פתחת ליה בעדיתיה נגד ירושלם אמר רב כהנא חציף עלי מאן דמצלי בבקתא ואמר רב כהנא חציף עלי מאן דמפרש חטאיה שנאמר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה:

הלצתו חמה . שאלו נעלי' מנופו . החמס הוא החולי לכו שחול מוסתכל כלפי שמים ולכו כנע: דמללי בבקתא . טעם: כעבד . בן בית נכנס ויולא שלא ברשות: כשר לפני כעבד ובקעה חין מקום לנעי:

זוהר חיי דף קכט ע"א ת"ת דאצילות יוד האואו הא ואברהם זמן זה בימים וז' צדק אה אברהם ככל רבי יסודס פתח אשרי תבחר ותקרב ישכון חלריך סאי קרנא לתמר אבל זכאה טוה נר נש דאורחוי לתכשרן קמי קוב"ה ואיסי לתרעי ביה לקרבא ליה לגביה תיה אברהם לתקריב לגביה תיאובתיה דליה הוה כל יומי כהאי ולא לתקריב אברהם ביומא חדא או בזמנא חדא

אלה עובדי קריבו ליה בכל יונוי מדרגה לדרגה עד דאסתלק דרגו כי סוס סיכו ועאל
 דרגין עלאין כדקא חזי דכתיב ואזרסו וכן וקדין כל בימים באינון יומין עלאין
 באינון יומין ידעאן ברזא דסימנטי. ויהי כדך את אזרסו בכל דמתמן נפקין כל
 ברכאן וכל טיבו. זכאין אינון מאריסו דתשובה דהוה בשעתא חדא ביומי חדא כרגעא
 חדא קריבין לגבי קביה מה דלא סוס הכי אפילו ללדיקים גמורים דאתקריבו לגבי קביה
 בכמה שרין אזרסו לא עאל באינון יומין עלאין עד דהוה סיכו כמה דאתמר וכן דוד
 דכתיב והמלך דוד וכן כל בימים אבל מאריסו דתשובה מיד עאל ואתדבק ביה בקביה
 ר' יוסי אמר הניין אתר דמאריסו דתשובה קיימי ביה כהסוה עלמא לדיקים גמורים
 ליה לון רשו לקיימא ביה בגין דאינון קריבין למלכא יתיר מכולסו ואינון משכי עלייסו
 ברעותא דלכא יתיר ובחילא סגיי לאתקרב למלכא תא חזי כמה אתרין מתוקנין ליה
 לקביה כהסוה עלמי ובכלסו כי מותבי לון ללדיקי כל חד וחד לפוס דרגי כדקא חזי
 ליה כתיב אשרי תגור ותקרב ישכון חלריך דקביה קריב לון לגביה דסלקין אינון
 כשמתיין מתחא לעלי לאתחאדי כהסנטיסו דאתחקקן להו ישכון חלריך אלון אתרין
 ודרגין לכר ומאן אינון כד"א ונתמי לך נוסלביס בין העומדים האלה והאי כוה דרגי
 בין קדישין עלאין ומאן דוכאן לדרגי דא אינון שליח דמארי עלמי באינון מלאכין ועבדין
 שליחותי תדיר ברעותי דמאריסו בגין דאלין (אתקדסי) תדיר בקדושי ולא אסתחבו
 כגווי דא מאן דאסתחב כהאי עלמי איכו משך עליה רוח מסאכ וכד נפק כשמתיס מניה
 מסאכין ליה ומדוריה בין אינון מסאכין ואלין אינון מוזיקין דעלמי כמה דאתחשיך בר
 נש גרמיה כהאי עלמי הכי סוה מדוריה ואתחשיך כהסוה עלמי ואינון רוחי מסאכין
 מסאכין ליה ועאלין ליה לגיסס ת"ח מאן דאתקדש וקטיר גרמיה כהאי עלמי ולא אסתחב
 מדוריה כהסוה עלמי בין אינון קדישין עלאין ועבדין שליחותי תדיר ואלין קייני כמאר
 כד"א את חלר המשכן :

מוסר יוסף דהוה דרכה פסוקה

הזורנו ה' ללכסו חומו חמרו כספרי ואלכסו את ה'
 אלסין עש מהכס סהעושה מהכס סכרו
 כסול ומכסול ואלכסו חוכסו על כסריות כאלכסו אכין
 סנאי ואת סנסש אשר עשו כהרן וגו' שניין וסכנין תחת
 כנסו סכניני בכל לבבך כסני ירדך כילר עוב וכו' רע'
 בכל לבבך שלא יסא לכך חלוק על סקביה וכלל נספך אפי'
 נועל את נספך שמעון בן עוזאי או' אכסו עד מלוי כנסס
 ללכסו את ה' אלוכסו שמה תאמר הריני לומר תורה
 כשכיל סחאס עשור כשכיל שאקרא רבי כשכיל שאקבל סכר
 נעולם סכא כשכיל שאשכ כשיכס כשכיל שאארך ימים
 תלמוד לומר ללכסו כל מה שתעשו לא תעשו אלא מהלכסי'
 ר' אלעזר בר' רזוק אומר עש דברים לשם עולם ודבר
 כסס לש"ש ואל תעש עושים להתגדל כסס :

מישראל יעבור ואל יהרג : ואם אנסו בעשרה מישראל יהרג ואל יעבור ואפילו לא נתכוין להעבירן אלא על
 מצוה משאר מצות בלבד : (ד) וכל הדברים האלו שלא בשעת הנזרה אבל בשעת הנזרה והוא שעבוד מלך רשע
 כבוכודנצר והבירוי ונזורה נזרה על ישראל לבטל דתם או מצוה מן המצות יהרג ואל יעבור אפילו על אחת משאר
 מצות בין נאנס בתוך עשרה בין נאנס בינו לבין עמיים :

יום בתורה

להמשיך מתי' דז"א יהוה נפסי יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא יהוה מים ימוסד דמילוי
 יוד אל טס ב"ן שבעסיס כניקוד חולס :

א ויקם אברהם וישתחו לעם הארץ לבני יתת : וקם אברהם

ויסגיד לעמא דארעא לבני התאה : וידבר אתם
 לאמר אמייש את נפשכם לקבר אתמתי מלפני שמעוני
 ופגעו לי בעפרון בן צחר : ומלך עמהון למימר אם את
 רעוא בנפשיכון למקבר ית מיתי מן קדמי קבירו מגי ובעו
 לי מן עפרון בר צחר : ויתן לי את מערת המכפלה אשר
 לו אשר בקצה שדהו בכסף מלא ותננה לי בתוככם לאחותי
 קבר : ויתן לי ית מערת פפידתא די ליה די בסטר חקליה
 בכסףא שקלים ותננה לי ביניכון לאחסנת קבורא : ועפרון
 ישב בתוך בני חת וען עפרון החתי את אברהם באוני בני
 חת לכר באי שער עירו לאמר : ועפרון יתיב בנו בני התאה
 ואתיב עפרון התאה ית אברהם קדם בני התאה לכר עארי
 תרע קרתיה למימר :

נביאים מלכים א

להמשיך מתי' דז"א צבאות נפס צ צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלכא אדני נשמה דסוד
 יהוה מים יסודס דלכא יהוה מים יסודס דסוד אל טס ב"ן שבעסיס

« ויהיו דבריו עם יואב בן צרויה ועם אביתר הכהן ויעזרו
 אחרי אדוניה : » והו פתנמוהו בעצה עם יואב
 בר צרויה ועם אביתר פתנא וסעדין בתר אדניה : ויצדוק
 הכהן ובגיהו בן יהוידע ונתן הנביא ושמעי ורעי והגבורים
 אשר לדוד לא היו עם אדניהו : ויצדוק פתנא ובגיהו בן יהוידע
 ונתן נביא ושמעי ורעי ונפריא די לדוד לא הוות בעצת
 אדניהו : ויזבח אדניהו צאן ופקר ומריא עם אבן הזחלת
 אשר אצל עין רגל ויקרא את כר אחיו בני המרד ולכר
 אנשי יהודה עבדי המרד : ונכים אדניהו עאן ותורין ופטימין
 עם אבן סכותא די בסטר עין קצרא וזמין ית פר אחוהי בני

מצודת דוד רשי"י מלכא

(ה) ויהיו דבריו : עלתו סיס עם יואב על כי ידע בעלמו
 שכלס כניני דוד דבר אגור ועמשה וסכיל לדעת את
 אשר יאוס את שלמה עליו לכל יקרו וכאשר כלמת לוס עליו
 וכמי' למעט לוס סיס נועס אחר לדניס כחשכו סהוא
 ילכס חוהו כע כור זס וגס אכיתר כסתלק עיי דוד תלסית
 עוד כ"ג כיומי שלמה וחסכ שאדניס יחזירו : (ב) ושמעי :
 סלרכי סנקרא רע סמלך : וסגוריס אשר לדוד סיס עדינו ואלעזר
 ושמע אשר היו כחמיות עם דוד כמי' כסוף (ט"ז) :
 (ז) עם אבן הזחלת : סמור לאבן הזחלת סעמדה אלל עין רוגל : ולכל אגסי וכו' : מאוחס סענו אחריו :

מִלְכָּא וְלִכְרָל גְּבִירֵי יְהוּדָה עֲבָדֵי מִלְכָּא : ד וְאַתְּנַתָּן הַגְּבִיָּא
וְגְבִיָּהוּ וְאַתְּ הַגְּבִירִים וְאַתְּ שְׁלֵמָה אָחִיו לֹא קָרָא : וְיֵת נִתָּן
גְּבִיָּיא וְגְבִיָּיהוּ וְיֵת גְּבִירֵיא וְיֵת שְׁלֵמָה אָחִיהִי לֹא זְמִין :

כתובים משורי ד

להספיק מיסוד ומלכות דז"א שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהרונה נשמה
דיסוד א אר ארני נפש אדני רוח אלף דלת גון יוד נשמה דמלכות יף דהו וף ודה חיה
ימדה דיסוד יהודה חיה ימדה דמלכות אל סס ב"ן שבטאים

א ארר יריו מעיניך שמים בתוך לבבך : א לא גיזרן מעיניך
גיזריו בגייה דלבך : ב פי חיים הם למצאיהם ורכרי
בשרו מרפא : ב מטיר דחיי אינון למאן דמשפח להון ורכוקא
בישריה מאסי : ג מבר משמר נצר לבך כי ממנו תוצאות חיים :
גמבר זחורא נטר לבך מטיר דמינה הוא מפקינא דחיי : ד דסר
ממך עקשות פה וקיות שפתים דרחק ממך : ד אעבר מנד
עקומא דפומא ועאתא דשפוטא ארחיק מינד :

רשי

אל יליו : אל יעקו : מכל משמר : מכל מוס שחזירה
חורי להסתר : כי ממנו : חף מהקלה : סר מנך
עקשות פה : לא תעשה דבר שילעגו בו הבריות ועקמו
פיהם עליך : ולות שפתים : עקמימות שפתים :
מקום לבני אדם לרץ אחריו וירמזו הרגן בעקמות הפה ונטיית השפתים כדרך המורגנים ברזל

מצודת דוד

(3) למולאים : המולא חכמת התורה המה לו לחיים
ומרפא לכל בשרו : (1) מכל משמר : יתר מכל הדברים
שאתם משמרים שמור לבד מלהטוב בעון כי עיקר הולאה
חיים בזה מן הלב : ואין תחשוב כי בדבר המאבד את
החיים : (7) סר מנך : ר"ל אל תעשה דבר שיאבד בו
החיים

ברטנורה

משנה שבת פרק ה עיקר תוי"ש

פרק ה במה בהמה יולאה . לפי שאדם מלווה על שכינתו בהמנו בשבת ומידי דמנטרא ביה הכהמה
לא הוי כמשאוי ומידי דלא מנטרא ביה הוי כמשאוי : אפסר : סבל שקורים על
פי הבהמה : והנאקה . כש"ס עוקי לה כנאקה לבנה דוקא שריכה נטירותא ימיתא : בחושם
לוקמים כמין טבעת של ברזל וקובין טוטם הנאקה ומניסין אותה בחובו : לובדקים
חמור הבא ממדינת לוד
וסס קשים וחוקים
ולריכין שמירה וסר
משאר חמורים הנמלאים
ביטוב : בפרומביא .
רסן של ברזל : בשיר .
כמין אלערה סביב לוארו
וזבעת קצועה ביה
ומניסין טבעת חבל
ומטכין הבהמה : וכל בעלי השיר . כגון כלבים של יודים וחיות קטנות : יוצאים בשיר
כרוך על לוארן הסבל תקבוע בשיר : ונמשכין בשיר . ואם ראה מושך הבהמה בחבל כששיר : ומזין
עליהן במקומן . כמות ססן בלואר הבהמה אם נטמאו בנות : ושובלין במקומן . מניסין הבהמה
במים להטביל השיר ואע"ג דק"ל שכל הכלי המיטרי לבהמה אין מקבנין טומאה

כלי אמצעי דגבורה דמלכו דיציר ארדהים נאקה . גנלה נקבה
כשרהויה למשא ערוך :
במה בהמה יוצאה ובמה אינה
יוצאה . יוצאה הגמל באפסר . ומזין
ונאקה בחושם . ולובדקים בפרומביא . וסוס בשיר וכל
בעלי השיר יוצאים בשיר ונמשכים בשיר ומזין עליהן
ומטכין הבהמה : וכל בעלי השיר . כגון כלבים של יודים וחיות קטנות : יוצאים בשיר
כרוך על לוארן הסבל תקבוע בשיר : ונמשכין בשיר . ואם ראה מושך הבהמה בחבל כששיר : ומזין
עליהן במקומן . כמות ססן בלואר הבהמה אם נטמאו בנות : ושובלין במקומן . מניסין הבהמה
במים להטביל השיר ואע"ג דק"ל שכל הכלי המיטרי לבהמה אין מקבנין טומאה

זמזין עליהן . כמקומן ולא חייסין שמא חפול
הסואה על הבהמה ויפסלו כרתין כמס' פיה
(ס"ב מ"ג) חוס' (ועי' רש"י יומאל ד"ד) ולפי'
הרז סס ל"ל דאשעינן דלא חייסין שמא יכיון
לסות על הבהמה ויהי
על הכלים ולא ישגה :
ושובלין במקומן . ולא
חייסין שמא יטבול אותו
בלא ריפוי ויהיה מהורק
בהמה וסוק' : (ח)
ירי . והיינו מטוס דאין
עולין ע"ג הבהמה ב"ט
ק"ו בשבת והילכך דוקא
לקשור אסור ססוק' עלי'
אבל ליתן בלא קשריה
אין כאלו מטוס לא עולין
הרא"ש : וכבונות
ויפטו זה בכנסות לבד
שלמין יותר רך נלמנ'
הזכרים ר"מ : (ג)
ואפי' קשורים נע"ס :
שלא יכרוך . כגנ'
רמי לה מדתין כסוק'
בלאים הסוכף תביפה ח'
אינה חיבור ומשני ה"ק
ובלבד שלא יכרוך ויקשור
(ד) אבל משוי אינו
שכטל

ושובלין במקומן : (ב) חמור יוצא
במרדעת בזמן שהיא קשורה לו .
זכרים יוצאין לבובין רחלות יוצאות
שחוזות כבולות וכבונות . העזים
יוצאות צרורות . ר' יוסי אוסר בכלין
חוקין מן הרחלים הכבונות . ר' יהודה
אומר עזים יוצאות צרורות ליבש
אבל לא לחלב : (ג) וכמה אינה
יוצאה לא יצא גמל במשוטלת לא
עקוד ולא רגול וכן שאר כל הבהמו'
לא יקשור גמלים זה בזה וימשוך .
אבל מכנים חבלים לתוך ידו וימשוך
ובלבד שלא יכרוך : (ד) אין חמור
יוצא במרדעת בזמן שאינה קשורה
לו ולא בזוג אע"פ שהוא פקוק ולא
בסולם שבצוארו ולא ברצועי שברגלו
ואין התרנגולין יוצאין בחושין ולא
ברצועות

שגורים לשמור אמרן שלא יטקן : צרורות . דריסן צרות פעמים ליבש הסבל שמסדקין אותם בחוק
ופעמים קשורין להם כים כדריסן שלא יטפסו הסבל לארץ ויפסד : רבי יוסי אוסר בכלין . דמשאוי
הוא : חוקין מן הכבונות . סהוא שמיתב אמרן שלא יטקו והוי להו חכמים : יוצאות צרורות ליבש .
רבי יהודה סבירא ליה כח"ק דלאו משאוי הוא מיהו ליבש דמסדק שפיר ליבש למיגור דלמא כפיל ואחי
לאחויי אבל להלב דלא מסדק שפיר אסור חייסין דלמא נפיל ואחי לאחויי והלכה כח"ק : (ג) משוטלת .
חתיכה של משפלות קשורה בזכבו לסי' או לר"א : עקוד . שקושים יריהם עם הרגלים ככבלים שלא
יכרוו : רגיל . שופטים ידו על זרועו וקשרין : לא יקשור גמלים זה בזה וימשוך . אסור וכוון
הולכין שלא יראה כמולכין בשוק למכין (ג) : אבר מכנים הוא חבלים לתוך ידו . והוא שלא יסו
דאפי' הסבלים חלויין ויולאין מתחת ידו לארץ טפה או יותר כדי שלא יראה כמו שוטא סבלים חלויין
כידו : ובלבד שלא יכרוך . לאו לענין שבת קא מיירי הסתא אלא לענין כלאים והכי קאמר המכנים
סבלים בידו קאסר של פסחן וקאסר של אמר לא יכרוך זו בנו דכי כריך להו הוו כלאים וידו משחננת
באחזקתו ואסור : (ד) בזוג . כמין פעמון סמולין בלואר הבהמה שחשמיט קול בהליכתה : אע"פ
שהוא פקוק . כמזינן דהסתא אין העכבל שלו מפקסא להשמיט קול מפני שרואה כמולכין למכרו
בשוק : (ד) בסולם שבצוארו . כסו' לו מכה מתגים בלוארו עלים כמין שתי ערבו כדי שלא יסויר ראשו
לכך סבורו : ולא ברצועה שברגלו . בהמה שמכה רגליה זו בנו בהליכתה עושין לה כמין שבעת
של רצועה עבה וקשרין אותה במקום שרגליה מנקשות זו בזו : בחושין . שפועים לכן לסימנין שלא
יחסבו בחרגולות אחרות : ולא ברצועות . שקשרין שני רגליהן יחד ברצועה קארם שלא ידלגו וישכרו
את הכלים : בעגלה

שתחת הארץ. כמין ענלה קטנה קוטרין תחת הארץ של הכנסים שליוסן גדולה כדי שלא תלקח
 חלבים וכלבים: הננות. ען אחר יש שמו יוסן מביאין קוסס ממנו ונניסין לה כשומעם כדי
 שחשטט ופלו החונטט סנרססה ולכיסין אין לויכיס לעשות כן שמתוך שמנטיין זה בזה ופליין
 החונטט מאליוסן: בנימון. כמין עול של בני נוסנין על זאחר העגל שיהא למור לכך ראשו כשיגדל:
 בעור הקופר. סרן
 שנימו טרין כמחט וקוטרין
 עורו כדי הפרה שלא
 יקוסס הסרנים: ולא
 כלצועה שבין קרניה בין
 לנוי (ה) בין לשמור
 אסור דכל נטרותא
 ומיתא משאוי סוף:
 פרתו של ר"א ב"ע ללא
 שלו היתה (ו) חלף של
 שכנתו ועל שלא מיתה
 בה נקדחת על שמו:

ברצועות שברגליהם ואין הזכרים יוצאין בעגלה שתחת האלי שלהן ואין הרחלים יוצאות הננות ואין העגל יוצא בנימון. ולא פרה בעור הקופר ולא ברצועה שבין קרניה פרתו של רבי אלעזר בן עזריה היתה יוצאה ברצועה שבין קרניה שלא ברצון חכמים:

שכטל חגב אפסר סוף:
 (ב) שזוכעה וקולטס
 לנוי בין קרניה מקרן
 לקרן ואינו אוחזה בה
 (לרש"י ד' כ"ב): (ו)
 רש"י קטני פרתו דנשמת
 סוף וסא כמה סוף היה
 כ"ו בני:

גמרא שבת דף נד ע"ב הלכה ה' בלה בלי ההיצון דגבורה דמלכות דבריאה **אכדטם פרתו של רבי אליעזר בן עזריה וכו'.** וחדא פרה הויא ליה. והא אמר רב ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב תריסר אלפי עגלי הוה מעשר רבי אלעזר בן עזריה מעדריה כל שתא ושתא תנא לא שלו היתה אדא של שכנתו היתה ומתוך שלא מיתה בה נקראת על שמו. רב רבי חנינא ורבי יוחנן ורב חביבא מתנו בכוליה סדר מועד כל כי האי זוגא חלופי רבי יוחנן ומעילור רבי יונתן כל מי שאפשר למחות באנשי ביתו ולא מיתה נתפס על אנשי ביתו באנשי עירו נתפס על אנשי עירו בכל העולם כולו נתפס על כל העולם כולו. אמר רב פפא והני דבי ריש גלותא נתפסין על כולי עלמא כי הא דאמר רבי חנינא מאי דכתיב ה' במשפט יבא עם זקני בשרים. רב יהודה הוה יתיב קמיה דשמואל אתאי האי אתתא קא צווחת קמיה ולא הוה משגח בה אמר ליה לא סבר ליה מר אושם אונו מזעקת דל גם הוא יקרא ולא יענה אמר ליה שינא רישך בקרירי רישא דרישך בחמימי הא יתיב מר עוקבא אב בית דין דכתיב בית דין כה אמר ה' דינו לבקר משפט והצילו גזול מיד עשוק וגו'.

נחפס נפס על עבדים שצו: כלל העולם. בכל ישראל
 כמין ועל נשוא שאפשר להם לנחות בכל ישראל
 שרואי מפנין ומקיימין דבריהם: זקנים. סנסדרין ורש"י
 קרירי. חני סלני רבד חני נמוי חבל מר עוקבי סוף
 ראש לו זקן ואב כ"ד וסוף בחמין: דכתיב בית דין וגו'
 לא ענש חלף מי שצויו לנפוט:

זוהר חיי דף קל ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

ת"ח זכאין אינו לדיקוס דאתגניו לטו כמנה טבין להסוף עלמי ולית אחר פטינאסה
 בכל חיוון כאינון דידעו רוא דמאריסון וידעי לאתדבק' בסו בכל יומא על חלין
 כתיב עין לא ראתה אלסים וזלמך ישסה למחכה לו מאי למחכה לו כד"ה חכה את חיוב
 בדברים וחלין חיוון דחמקן למלס דחכמת' ודייקין ליה ונחכאן ליה למנדע ברירי דמלי
 ואשתמודעי מאריסון חלין חיוון דמאריסון משתכח בסון בכל יומא חלין חיוון דחלין בין
 עאלין קדישין וחלין עאלין כל תרעי דלעילא ולית מאן דינמי צדיסון זכאס חולקיסון

בעלמא דין ובעלמא דאחו ת"ח אכרסס עאל למנדע ולאחדק' בנאריה כדקא יאות
 לבתר דאקדים עובדו בקדמית' וזכא צאינון יומין עלאין ואתדבק' כזאחר דכל צרכאין
 נפקי מתמן דכתיב וסי צרך את אכרסס בכל מאי בכל אחר דכארי דלא פסקו מימיו
 לעלמין ח"ר חייה ת"ח דאכרסס לא בעא לאתערבא כנשי עלמי ולאחדק' כשאז עיזין
 עופ"ו בנין דנשי" דשאר עמיין עופ"ו חיוון סאזין לגוברייהו ולחיוון דמתדבקין בה
 בנין דכל אכרסס ידע חכמת' ידע עקרא ושרשא ומאן אחר נפקי ושטיין רוסי מסאז
 בעלמי ועל דא חומי לענדיס דלא יסב אחתא לצריס משאר עמיין:

הלכה פאוקה יוסף לחק מוסר

הרמב"ם סוף יסודי המורה פ"ה מספר הרוקח דף צ"ט ט"ה

(א) כל מי שנא' בו יעבור ואל יהרג וזהו עבר
 הרי זה מתחייב בנפשו וכל שנא' בו יהרג ואל
 יעבור וזהו עבר ולא עבר הרי זה קידש את השם ברבים
 בדניאל הנביא מישראל ועזריה ור' עקיבא וחביליו ואילו
 הן הרגו מלכות שאין מעלה על מעלתן ועליהן נאמר
 כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טהור ועליהן
 נאמר אספו לי חסידיו כורתיו בריתי עלי זבח: (ב) וכל
 מי שנא' בו יהרג ואל יעבור ועבר ולא נהרג הרי זה
 מחלל את השם ואם היה בעשרה מישראל הרי זה
 מחלל את השם ברבים ובטל מצות עשה שהיא קדוש
 השם ועבר על מצות לא תעשה שהיא חילול השם ואף
 על פי כן מפני שעבר באונס אין מלקין אותו ואין צריך
 לומר שאין מסיחין אותו כיד אפילו הרג באונס שאין
 מלקין ומסיחין אלא לעובר ברצונו ובעדים והתראה שנא' בנותן מזרעו למולך ונתתי אני את פני באיש ההוא טפי
 השמועה למדו ההוא לא אנוס ולא שונג ולא מוטעה. ומה אם ע"ז שהיא המורה מן הכל העובר אותה באונס
 אינו חייב כרת ואין צריך לומר מיתה בית דין קל והוסר לשאר מצות האמורות בתורה. ובעויות הוא אומר
 ולנעיה לא תעשה דבר. אבל אם יכול למלט נפשו ולברוח מתחת יד הרשע ואינו עושה הנה הוא ככלב שבי
 על קיאו והוא נקרא עובר ע"ז במיוד והוא נסר מן העולם הבא ויורד למדרגה ההחונה של גיהנם:

ובכל מאלף אמרו נמס' צרכות סרף כיוסא בכל מודה
 ומדס ססוף מורד לך סוף מודה לו מאלד ומאלד:
 ירושלמי צרכות עסא מלכסס אס כלח לשנא דע שאלה
 אוסכ ולין אוסכ שונא כשילטי מס' יומא ואסכת את ה'
 אלטיך שיהא עס שמיס מחלסכ על דך שיקרי וישנא ושמש
 ת"ח ויהא עשאו ומתנו כלמנוי ודבורו כנחת עס הצריות
 מס הצריות אומרים אס מי שלמד חוכה: כמסכת דרריס
 כפי קוסס יין למוד מלכסס וסוף הכבוד לכא. כנחא דבי
 חליטו. סכר מלכסס עני הלוקס וסכר סירא' חלק ה':
 כשחר טוב ארחתך ה' חזקי אלכסך לגרוסוך: כמדס מדסא
 כצריית' ריפנתס כן יאלי כנגד הלכס' חיוו ה' לדיקוס עובדי
 לכקב"ס ונותני' לו כבוד ויקר למלכותו מפני שסוף קודס לכל:

יום ג תורה

למסמן מט"ס דו"ל יהוה נפס י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמת י יהוה חיס יחידה ה
 דמלוי הה אל שס בין שנעטיס כניקוד מולס:

א רא־א־דני שמעני השָׁדָה נְתַתִּי לָךְ וְהַמְעַרְתָּ אֶשְׁרֶי־בְךָ לָךְ
 נְתַתִּיהָ לְעֵינַי בְּנִי־עָמִי נְתַתִּיהָ לָךְ קָבֵר מֵתָךְ: **א** לֹא
 רְבוּנִי קָבֵר מִיְנִי חֲקָלָא יְהִיבִית לָךְ וּמְעַרְתָּא דִּי בֵּיהָ לָךְ יְהִיבִיתָהּ
 לְעֵינַי בְּנִי עָמִי יְהִיבִיתָהּ לָךְ קָבֵר מֵיְתָךְ: **ב** וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַבְרָהָם לְפָנָי
 עַם־הָאָרֶץ: **ב** וַסְגִיד אַבְרָהָם קִדְם עֵמָא דְאַרְעָא: **ג** וַיְדַבֵּר אֶל־
 עֶפְרָיִם בְּאָזְנֵי עַם־הָאָרֶץ לֵאמֹר אֵךְ אִם־אַתָּה לוֹ שְׂמַעְנִי נְתַתִּי
 בְּסָף הַשָּׂדֶה קַח מִמֶּנִּי וְאַקְבְּרָה אֶת־מֵתִי שָׂמָּה: **ד** וּמְלִיר עַם
 עֶפְרָיִם קִדְם עֵמָא דְאַרְעָא לְמִימַר בְּרַם אִם אַתָּ עֵבִיד לִי טִיבֵו
 קָבִיר מִיְנִי אֵתָן בְּסָפָא דְמִי חֲקָלָא סָב מִיְנִי וְאַקְבֵר יֵת מִיְתִי

חק לישראל ח"א יד תמ

תָּמַן : וַיַּעַן עֲפְרוֹן אֶת־אֲבֹהָיִם לֵאמֹר הֲוֹי וְאֵתִיב עֲפְרוֹן יֵת
אֲבֹהָיִם לְמִימַר רִיחַ : הֲ אֲדֹנָי שָׁמְעֵנִי אֲרִי אַרְבַּע מֵאֵת שְׁקֶל־
כֶּסֶף בִּינִי וּבִינָה מִהֵיחֵד וְאֶת־מִתְּךָ קָבֵר : הֲ רַבּוֹנִי קָבִיר מִינִי
אַרְעָא שׁוּיָא אַרְבַּע מֵאָה סָרְעִין דְּכֶסֶף בִּינָא וּבִינָה מַה הֵיא וְיֵת
מִיתְךָ קָבֵר :

נביאים מלכים א א

לסמך מ"ס ד"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלח אדני נשמה
דסוד יהוה חס ימירס דלח יהוה חס ימירס דסוד חל סס ב"ן שצגסיה :

א וַיֹּאמֶר נָתַן אֶרֶב־תְּשַׁבַּע אִם־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר הֲרוּא שְׁמַעַת
כִּי מֶלֶךְ אֲדֹנָיְהוּ בִן־חֲגִית וְאֲדֹנָיְהוּ דָּוִד לֹא יָדַע :
א וַיֹּאמֶר נָתַן לְבַת שָׁבַע אִמִּיהָ דְשֹׁרְמָה לְמִימַר הֲרָא שְׁמַעַת
אֲרִי מֶלֶךְ אֲדֹנָיְהוּ בִן חֲגִית וּרְבּוּנָא דָּוִד לֹא יָדַע : ב וַעֲתָה
דְּמִי אֲעֲצִיד נָא עֲצָה וּמִלְמִי אֶת־נַפְשִׁי וְאֶת־נַפְשֵׁי בְנֵי שְׁרֵמָה :
ב וּבְעֵן אֲתָא אִמְרֵי בְנֵי עֵן מֶרְכָּא וְשׁוּבֵי יֵת נַפְשִׁי וְיֵת נַפְשֵׁי
בְּרִיךְ שְׁרֵמָה : ג רְכִי וּבֵאִי אֶרֶב־מֶלֶךְ דָּוִד וְאִמְרַת אֲרִי הֲרָא־
אֲתָה אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ נִשְׁבַּעַת לְאִמְתְךָ לֵאמֹר בִּי־שְׁרֵמָה בְּנֵי
יִמְרֵךְ אַחֲרֵי וְהוּא יִשְׁבַּע־עַרְבִּסְאִי וּמְדוּעַ מֶלֶךְ אֲדֹנָיְהוּ : ג אֲזִירִי
וְתַעֲרִין לֹת מֶרְכָּא דָּוִד וְתִמְרִין לִיה הֲרָא אֲתָ רַבּוֹנִי מֶרְכָּא
קִימְתָא לְאִמְתְךָ לְמִימַר אֲרִי שְׁרֵמָה בְּרִיךְ יִמְרֵךְ בְּתֵרִי וְהוּא
יִתִּיב עַר בּוֹרְסֵי מֶלְכּוּתֵי וּמָא דִּין מֶלֶךְ אֲדֹנָיְהוּ : ד הִנֵּה עוֹדְךָ
מִדְּבַרְתָּ שָׁם עַם־הַמֶּלֶךְ וְאֲנִי־אֲבּוּא אַחֲרֵיךָ וּמִרְאֵתִי אֶת־
דְּבָרֶיךָ : ד וְהָא עַד דִּי אֲתָ מִמְלְכָא תָּמַן קְדָם מֶרְכָּא וְאִנָּא
אֲעִיל בְּתֵרְךָ וְאִקִּים יֵת פְּתַגְמִיכִי : ה וְתָבֵא בְּתֵשְׁבַע אֶרֶב־הַמֶּלֶךְ
חֲתוּדָה וְהַמֶּלֶךְ זָקַן מְאֹד וְאֲבִישָׁנְהּ הַשִּׁנְיָמִית מְשַׁרְתָּ אֶת־הַמֶּלֶךְ :
ה וַעֲלַת בֵּת שָׁבַע לְקָדָם מֶרְכָּא לְאֲדָרוֹן בֵּית מִשְׁבָּבָא וּמֶרְכָּא
סִיב לְחָדָא וְאֲבִישָׁנְהּ דְּמִן שׁוּנָם מִשְׁמִשָּׂא קְדָם מֶרְכָּא :

רש"י

ומלשי חס נפש - מן המחלוקת שר"י בק שלמה למלך
אחרי מות המלך : סודרס - עוד החור שהמלך עס :

מצודת דוד
(ה) הלא שמעת - בלחם בודאי שמעת אשר לדוניו רוח
למלך והדבר קרוב : לא ידע - כאומר לא חשב ב שבדבר
המלך נעשה ואין להשיב כי המלך לא ידע מזה : (ג) ומלשי
בכדי שתמלטי חס נפש וכו' כ"ל ימלך לדוניו וכו' יסרוג אחכס למען לא תהי לו לשון דבר המלכות : (ד) עוד -
בצדו שתדברי עם המלך אלו גס חלי להשלים דברך : (ה) החורי - לחור משכבו ולשלא נחשוב שבאת לשכבו אלנו
למיר והמלך זקן מאוד והחוס העבדי חלך ממנו עד שבישג הית' משרתת חומו בדבר החמוס :

לסמך מ"ס ד"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלח אדני נשמה
דסוד יהוה חס ימירס דלח יהוה חס ימירס דסוד חל סס ב"ן שצגסיה :

א עֵינֶיךָ לִנְכַח יְבִישׁוּ וְעַפְעִפִּיךָ יִישִׁירוּ בְּגִדְךָ : א עֵינֶיךָ בְּתֵרֵיצוּתָא
גֵּאוּרִין וְתִמְרֵיךָ גֵּתְרֵיצוּן לְקוּבְלָךָ : ב פִּרְסִים מְעַנְלֵי רַגְלֶךָ וְכָרִי־
דְרָכֶיךָ יִכְנוּ : ב אַעֲבֵר רַגְלֶךָ מִשְׁבִּירֵי בִישׁוּ וּבְלִחוֹן אֲרַחֲתֶךָ
מִתְקַנֵּן : ג אֲרִיתִט יָמִין וְשִׁמְאֹר הָסֵר רַגְלֶךָ מֵרַע : ד לֹא תִסְמִי
לְיָמִינָא וְלִשְׁמֹאֲרָא אַעֲבֵר רַגְלֶךָ מִן בִּישְׁתָּא : ד בְּנִי לְחֲכַמְתִּי
חֲקִישִׁיבָה לְתַבּוּנָתִי הֵט אֲזַנְךָ : ד בְּרִי לְחֲכַמְתִּי צִית לְבִיוֹנִי צִרִי
אֲדַנְךָ : ה לְשֹׁמֵר מִזְמוֹת וְדַעַת שְׁפִתֶיךָ יִנְצְרוּ : ה דִּתְזַדְדֵּר
בְּתַרְעִיתָא וְדַעַתָּא שְׁפוּתֶךָ נִגְמֵרִין :

מצודת דוד

רש"י

(ה) לנוכח - ראה בסתובנות ימירי חלית העעשי אשר
חששו ולא עפעפוך וילכך דודר הישר : (ב) פלס - ראה
לוישר מענל רגלך ולא חלך כפי הקרי והסודון ולא יסיו כל
דרכך נכונים : (ג) אל תע - בכל דבר אל תעס עננו
ימין ושחל מדך המנוע חל מרע הסר רגלך מכל וכל : (ד) בני לחכמי הקשיבי - עוד זה מדבר דוד שאמר
שלמה בנו שמע להכמי אשר למדוד(ה) : שחורס - להזרה לשומר המחשבות ושפחור ילורו לדבר דעת :

עיקר תוי"ט משנה יבמות פרק ה ברשנורה

יש גט בו' . מדרבנן וטעמא דגורו מפ' בגמ' פרק ה ר"ג אומר אין גט אחר גט . סת'
(ה) לא קאי אלא אגט ונאמר ולא יבמות ליכס אחר מלא אחר וכתן גט
אכפילה וחלוסה כמ"ס במ"ג : במצותה . דהכי לראשונה וחזר וכתן גט לטניה לא כאסרו קרובות
חקינו רבנן שלא יכא עליה עד שקדשה קירושין הסני' עליו לנשוו כנרושתו דמני יסיב גט לראשון'
בגורים ואם בעל ולא קידם קנה ולוקה מכה כלי אמצעי דת"ת דמלכות דיצירה צבאות
מדרום על שנה קלות רבן גמליאל אומר אין גט אחר
ראש בעלמו כדאי' בגמ' : גט ולא מאמר אחר מאמר .
ולא בעילה אחר בעילה . ולא חליצה אחר חליצה . וחכמים אומרים יש גט אחר
גט . ויש מאמר אחר מאמר אבל לא אחר בעילה ולא אחר חליצה כלום : (ב) כיצד עשה מאמר
ביבמתו ונתן לה גט צריכה הימנו חליצה . עשה מאמר
האסרו חלו כלום ומותר בקרובותיה : ורא מאמר אחר מאמר . בין שני יבמין ליבמה אחת בין ביבס
אחר ושני יבמות האסרו חלו כלום ואינה צריכה מענו גט ומותר בקרובותיה : יש גט אחר גט . דקמא
לא דסה זיקסה לגמרי דהא בעי' חליצה הילכך אכתי אינא פלגא זיקא וזהו גט שני לטניה למשוו גרושתו
ואסור בקרובותיה וכן הלכה (ה) : (ב) כיצד לאו אפוגתא קאי אלא דמלתא בלפני נפשה ואיבס אחר
ואיבמה אחת קאי וה"ק כיצד דין יבס אחר ויבמה אחת : צריכה הימנו חליצה' . ואם ראה לכתום לא
יכנס דכיון דהחיל בגרושתן קיימא עליה

עליה כלא יבנה : צריכה הימנו גם . דחליצה (ב) ומ"מ אפי' ר"ג מודה דיש מאמר אחד
 לפקעתא לויקא וגט בני לאפקועי קדושין דיליה
 דחליצה לא מפקעת קדושין : (ג) נתן גם ועשה .
 וכן אחר גט כדאיתא בגמרא : (ג) ות"מ לא
 בה מאמר : צריכה גם וחליצה . דגט דמי קמא
 תייר קמא (ב) ומאמר
 קמי שורא דגט הילכך
 לריכה גט למאמרו ותנייה
 לויקאו : נתן גם ובעל .
 אסור לקיימה שמעתי שנתן
 גט קיימא עליה כלא
 יבנה (ג) וצריכה גט
 כזינאו ותוליה לויקאו :
 אין לאהר חליצה כלום
 הו' מפניתי ר"ע
 הוא דאמר אין קדושין
 חופסין כתיבי לאוין
 ואינה הלכה אלא הלכה
 כהמ"ס שאזכיר ים
 אחר חליצה כלום ואם
 קדשה אחר חליצה (ד)
 ר"ב : הימנו גט : אחת
 יבמה אחת ליבם
 א' ואחת שתי יבמות
 ליבם אחד . שוין
 הו' שיש אחר גט ראשון
 או אחר מאמר ראשון
 כלום ואין אחר ביאה
 שבחמילה כלום ואין אחר
 חליצה כלום : (ד) צריכות
 שני גישין . לשתי
 יבמות כדכתיב דיש מאמר
 אחר מאמר : וחליצה .
 לחתם מהן ופוטרת רתה : מאמר לזו לגט לזו .
 פסל גט של אחרונה אח' הרשונה דקס ניה כנא
 יבנה וצריכה גט למאמרו ותוליה לויקאו : מאמר
 לזו ובעל לזו צריכות שני גישין . זו גט
 למאמרו וזו גט לביאה : וחליצה . לחתם מהן
 ופוטרת רתה : גט לזו ובעל לזו צריכות גט
 וחליצה . ואסור לקיימה דקס עליה כנא יבנה
 משום גט ראשון . ובגט לתודיה לא נפקא בעלת
 ביאה דביאה פסולה היא : אין לאהר חליצה
 כלום . ואי הדר מקדש לה (ה) או לרתה
 לא חפסי בה קדושין כ"ע דאמר אין קדושין
 חופסין כתיבי לאוין ואינה הלכה : (ה) חליץ
 וחלץ
 ה"ל ביכה ב' בחום . רש"י . ומכיון דיהב גיטא לשרא קס עליה כנא יבנה אף לשיניה : ב' גישין חליצה
 דכגט לחודא לא נפקא בעלת ביאה דביאה פסולה היא . וכמ"ס הר"ב בסמוך ופסולה לא כני לה בגט וטעמיה
 מפ' בגמ' : חליצה . היינו חליצה אחת ופוטרת רתה והאי צריכות צריכות דעלמא בגמרא (ה) לויקא למגור
 בחליצה .

בחליצה פסולה כמו ביאה פסולה כדאמר
 בגמרא . ומתו"ט . שני יבמין כו' . ואלי
 כנ' יבמין לז' יבמות דאיכא למ"ד בגמ' דלר'ה
 על האסון כבדת דכדקיימא קיימא : (י) משום
 דהאי לישבא מתני' במ"ג
 ביבס א' ויבמה א' קא
 מפ' הכי אכל לקוטטא
 דמלתא קא מהררי
 אכולהו דכולהו שוים בין
 יבס א' ויבמה א' בין
 ב' יבמות וצ"ל דהר"ר
 אסברא להו כנ' יבמות
 כגון גט לזו כו' ולא כנא
 לומר אלא דאין זה
 דיוקדש : (י) ולעיל במ"ב
 בעשה מאמר וחליצה
 לא חתן אין אחריו כלום
 כיון שצריכה מעשה
 דגט אחריו על המאמר
 שקדמו תו' : (ס) וה"מ
 למימר ועשה מאמר כדבעת
 הגט דהא חתן לעיל
 גט ומאמר כחתם שצריכה גט וחליצה אלא משום
 לחסור קרובות נקט בשלישית דאלו בעלת גט בלא"ה
 משום גיטא נאסרו הקרובות : אחת בעילה
 כו' . טעמי' מפ' בגמ' :

גט ובעל . או בעל ובעל או בעל ועשה
 מאמר ונתנא גט וחליץ אין אחר חליצה
 כלום . בין יבם אחד לשתי יבמות . בין
 שני יבמין ליבמה אחת : (י) חליץ
 ועשה מאמר . נתן גט ובעל או בעל
 ועשה מאמר ונתן גט וחליץ אין אחר
 חליצה כלום . בין בתחילה . בין
 באמצע בין בסוף . והבעילה בזמן
 שהיא בתחילה אין אחריה כלום .
 באמצע ובסוף יש אחריה כלום .
 ר' נחמיה אומר אחת בעילה ואחת
 חליצה בין בתחלה בין באמצע בין
 בסוף אין אחריה כלום :

דתינא נעיל הדר תנא הכא . משום טיפא דכתי
 לאפלוגי בין ביאה לחליצה דחליצה בין בחמה בין
 באמצע בין בסוף אין אחריה כלום והביאה דוקא
 בזמן שהיא בחמה . ולא שמועין כמי פלוגתא
 דר' נחמיה ורבנן : בין בתחלה בין באמצע
 כגון גט לזו ונתן לזו וחזר ועשה בה מאמר או
 כבעלת הגט לא מהני המאמר [ג] ולא כענין גט למאמרו : בסוף . אחר מאמר וגט חלץ . אין אחריה
 ברום . וחליצה נמורה היא ואי הדר ועבד מאמר לא בעיה גט משום דחליצה גירושין במוריס ניכסו
 וחליצה דהוי חליצה פסולה : הביא' באמצע . כגון גט לזו ובעל לזו וחזר ועשה מאמר בשלישית אסור
 בקרובותיה (ס) : בסוף . גט לזו ומאמר לזו וחזר ובעל על האסון יש אחר ביאה זו זיקת יבמין וכי מפיך
 לה בעיה חליצה ולא כני לה בגט : אין אחריה כלום . ונפקא בגמ' כלא חליצה ואי הדר וקדש לאורך
 אחר ביאה אין כמעטיו כלום :

נמרא יבמות דף ס ע"ב הלכה ה' כלה כלי החיצון דת"ת דמלכות דבריאה **השתפא**
תניא רבי שמעון בן יוחאי אומר גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום
 אחד כשרה לכהונה שנאמר וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב
 זכר החיו לכם והרי פנתם עמהם ורבנן לעבדים ולשפחות א"ה בת שלש
 שנים ויום אחד נמי . כדרב הונא דר"ה רמי כתיב כל אשה יודעת איש
 למשכב זכר הרוגו הא אינה יודעת קיימו מכלל דהטף בין ידעו בין לא ידעו
 קיימו וכתיב וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם הא
 ידעו הרוגו הוי אומר בראייה ליבעל הכתוב מדבר . תניא נמי הכי וכל אשה
 יודעת

ב - ר"ה לכהו"ל לא מחזיקים לה כזו' א"ה אפי' כנ' ג' שנים נמי לחסור לר"ש וכלל שאל
 תהא כבעלת דהא קרא אנבעלת הוא דקפיד ל' וקאמר כל
 שאפי' נבעלת החיו לכם : כדכתיב הונא' לא מילת אמרת
 דבת ג' שנים למה קרא החיו : דכתיב הונא' רמי . אשה
 משמע גדולי' וקאמר קרא יודעת הרוגו וקאפי' יודעת החיו
 מכלל דעף וגי' וכתיב וכל הטף וגי' : הוי אומר . מדקא
 קראו אסרדי ע"כ יודעת קרא' ואמר לא ידעו לא ידעו

יודעת איש בראויה ליבעל הכתוב מדבר אתה אומר בראויה ליבעל או אינו אלא נבעלה ממש כשהוא אומר וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר הוי אומר בראויה ליבעל הכתוב מדבר מנא ידעי אמר רב הונא בר ביונא אמר רבי שמעון חסידא העבירום לפני הציץ כל שפניה מוריקות בידוע שהיא ראויה ליבעל וכל שאין פניה מוריקות בידוע שאינה ראויה ליבעל אמר רב נחמן סימן לעבירה הדרוקן וכיוצא בדבר אתה אומר וימצאו מיושבי יבש גלעד ד' מאות נערה בתולה אשר לא ידעה איש למשכב זכר מנא ידעי אמר רב כהנא הושיבוה על פי חבית של יין בעולה ריחה נודף בתולה אין ריחה נודף ונעברניהו לפני הציץ אמר רב כהנא בריה דרב נתן לרצון להם כתיב לרצון ולא לפורענות אי הכי במדין נמי אמר רב אשי להם כתיב להם לרצון ודא לפורענות ולעובדי ע"ז אפילו לפורענות אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי יהושע בן לוי הלכה כרשב"י:

רש"י
ממש ק"מ לאל בראויה ליבעל הכתוב מדבר: וכל אשה כראוי לידע סרוגו וסתי משמע אפילו טף בת ג' דראוי לידע ולא תירק הא טף צנן ידעי וצנן לא ידעי החיו דהא בראוי קא משמע קרא אלמא החיו לכס דקאמר רחמי בפחותי מבתי ג' קאמר בראוי ליבעל אע"פ שלא נבעלה כשהוא אומר וכל הטף אשר לא ידעו החיו הא אשה

זוהר חיי ק"ל ע"ב ת"ת דאצילות יוד האואו הא

רבי ילחן פתח ואמר וישוה העפר על הארץ כשתיים והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה ת"ח כד ברא קב"ה לאדם נטל עפרים מאתר דמקדש וזכה גופים מארבע סטרין דלעלמא דכלתו יהצו ליה חילא לכתר אתרק עליה רוחי דחיי כד"א ויפח באפיו נשמת חיים וכו' לכתר קס וידע דאיכו מצייל ותתא וכדין אתדבק וידע חכמה עלא ה בנווי דא כל בר נש דעלמי איכו כליל מצייל ותתא וכל אינון דידעין לאתקדשא כהאי עלמא כדקא יאות כד אולידו בר נשכין עליה רוח קדישא מאתר דכל קדושין נפקין מיניה ואלין אקרון צנין לקב"ה צנין דגופי אתעביד בקדושה כדקא יאות הכי נמי יהצין ליה רוחי ננאתר עילאה קדיש כדקא חזי והא אתמר ת"ח בשעת דזמין צ"ל למיזב חושבין לכתר נשמת' אתפרש' מיניה וגופא תב לארשי וכלל תב לאתריה דאתקביב מתמן והא חוקמיה עד זמנא דקב"ה זמין לאחייא מיתיה כולל גניו קמייה וההוא גופא נמש וסהוא נשמתא ממנ זמין קב"ה לאתבא לעלמי' כמתקדמין ולחדתא אנפי עלמא דה"ד יחזי מתוך נבלתי יקומון וההוא נשמת' ממנ גניזא קמי קב"ה ותבת לאתרה כסופ ארחה כד"א והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה ולזמנא דזמין קב"ה לאחי נתיחא זמין איכו לארקי טלא מרישיה עליהו ובההוא טלא יקומון כלא מעפרא דה"ד כי טל אורות עליך ננאי טל אורות אורות ממנ מליזון כהורין דלעילא דבהון זמין לארקה חיינ לעלמי צנין דלילי דחיי יריק חיינ דלא פסקין לעלמין דהא השתא פסקין צנין דהא חזייל צישא שלטא ואתכסיא סיהרא וצנין כך כביכול פסקין מימיו וחיינ לא שלטין בעלמא כדקא יאות ובההוא זמנא כהוא יר הרע דאיכו חזייל צישא יסתלק מעלמא ויעבר ליה קב"ה כד"א ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ולכתר דאיכו יתעבר מעלמא סיהרא לא אתכסיא וכה"ד דנגיד ונפיק לא יפסקון מזעויו וכדין כתיב ויהי אור הלכנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים:

האלהים שהנפש מלאה אהבת ה' קטורי בעבודת האלהים בשמח' ובעוב לבד ולא כעובד רבו בעל כרחו אלא אפי' אם היו מוחין בידו האהבה בוערת בתוך לבו לעבוד ושמח להטיל רגליו ביראיו שכן אמר המזמור עבדו אה' בשמח' ועובד בשרות' לב כדכתי' ולעשרי לב שמח' ואינו עובד לו לא להנאחו ולא לכבודו ואומר מה אזי נבזה וחלל אישים היום כלן ומתח קברין סן בעון חוללתי ואני מלא גלגל איך נבחרתי ונבחרתי לסינות עבדי למלך הכבוד כי כשהנשתי חושבת הקרב מרי' ושמחת הלב אהבת הלב בעור בה וגיל שמחת הקרב מרי' ושמחת הלב ועל כליות גדל חכמת אדם תליר פניו וישמחו בו אוהבי שמו כי כל האיש אשר חכמת הלב נלבס חושבים בשמחה חשק עשית רגון בוראם לעשות מלוא כל לב והאובח אינו חושב הנאת הע"ז ואינו חושב בעוילי אשמו ולא כבניו וכנותמו והכל כלון נגדו רק לעשות רגון בוראו ולזכות אחרים ולקדש שמו ולמסור עלמו כהאבתו כאברהם שאמר הרימותי ידי אם מתוע ועד שרוך נעל כנפחם שמסר עלמו כשהרג זמרי ואין מנשאין את עלמין ומדברים דברים בעלים ואינם רואים פני נשים ושומעין הרפתח ואינם משיבין וכל מחשבותם עם בוראם ומנעימים זמרים לקונם וכל עשת מחשבותם בעור כחש אהבתו אשריהם כזה ולגל:

אע"פ שלא ידעי סרוגו חזי בראויה ליבעל קא משמע קרא: פניה מוריקות נם הוי סרוקין פניהם מוריקין על עובדי עבירי: מלאשי יבש גלעד ימי פילגש בגבעי שסרגו כל אשני גלעד לפי שלא באו להלחם בשבט בנימין כשאר אחים והחיו כל שלא נבעלו ומתנוס לנותרים משכב בנימין לנשים:

חיי יום ד תורה

לחנשיך ונתתם דו"ח יהיה נפש ייה יהו יהוה רוח יוד הא ואי הא ויהו"ה חיה ימירה ו דמלוי וו אל טם צ"ן שבעסיה בניקוד חולס:

« וַיִּשְׁמַע אֲבִרְהֶם אֶרְעִפְרוֹן וַיִּשְׁלַח אֲבִרְהֶם לְעִפְרוֹן אֶת-הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דָּבַר בְּאִזְנוֹ בְּגִיחַת אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֵבֶר לְסִחְרָא: » וַקָּבַר אֲבִרְהֶם מִן עִפְרוֹן וַתְּקַל אֲבִרְהֶם לְעִפְרוֹן ית כספא דמליר קדם בני התאח ארבע מאה סלעין דכסף מתקבר סחורא בכר מדינתא: ויקם שדה עפרון אשר במכפלה אשר לפני ממרא השדה והמערה אשר בו וקרן העין אשר בשדה אשר בכר נברו סביב: ויקם חקל עפרון די בכפרתא די קדם ממרא חקלא ומערתא די ביה וקרן אירגני די בחקלא די בכר תחומיה סחור סחור: ו לאברהם למקנה לעיני בני יחית בכל באי שער עירו: ו לאברהם לזבינוהי לעיני בני התאח בכר עארי תרע חרתיה: ו ואחרי כן קבר אברהם את ישרה אשתו אר מערת שדה המכפלה עד לפני ממרא הוא חברון בארץ בנען: ו ובתר בן קבר אברהם ית שדה אתתיה במערת חקל בפדתא על אפי ממרא היא חברון בארעא דבנען: ו יקם השדה והמערה אשר בו לאברהם

אע"פ שלא ידעי סרוגו חזי בראויה ליבעל קא משמע קרא: פניה מוריקות נם הוי סרוקין פניהם מוריקין על עובדי עבירי: מלאשי יבש גלעד ימי פילגש בגבעי שסרגו כל אשני גלעד לפי שלא באו להלחם בשבט בנימין כשאר אחים והחיו כל שלא נבעלו ומתנוס לנותרים משכב בנימין לנשים:

לְאַחֲזֵת־קֶבֶר מֵאֵת בְּנֵי־יִתְחַת : ה' וְקָם חֲקָא וּמַעֲרָתָא דִּי בֵּיה
 לְאַבְרָהָם לְאַחֲסֵנָת קְבוּרָא מִן בְּנֵי חֲתָאָה : ו' וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא
 בְּיָמָיו וַיְהִי בְרִדָּה אֶת־אַבְרָהָם בְּכָל : ו' וְאַבְרָהָם סִיב עָאֵל
 בְּיוֹמָיו וַיִּי בְרִידָתָא אֶבְרָהָם בְּכוּרָא :

נביאים מלכים א א

למסך מ"ס ד"ל צבאות נפס צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלנא אדני נשמה
 דסוד יהוה חיס יסודס דלנא יהוה חיס יסודס דסוד אל סס ב"ן שבטסיה :

א ותקד בת שבע ותשתחו למקד ויאמר המקד מה יקד
 ויברעת בת שבע וסגידת למקבא ואמר מקבא מה יקד

ב ותאמר לו אדני אתה נשבעת ביהוה אלהיך לאמתך כי
 שלמה בנד ימקד אחרי והוא ישב ער פסאי :

ב ואמרת ליה רבוני את קמתא במימרא דיי אלהיך לאמתך ארי שלמה בריד
 ימלוך בתרי והוא יתב על פורסי מרכותי :

ג ועתה הגה אדנייה מקד ועתה אדנייה מקד לא ידעת :
 ובען הא אדנייה מקד ואת רבוני מקבא לא ידעת :

ג ויזבח שור ומריא וצאן קרב ויקרא
 לבר בני המקד וקאביתר הפהו וקיאב שר הצבא וישלמה
 עבדך לא קרא :

ד ונכים תורין ופטימין ועאן לסני וזמין קבר
 בני מקבא וקאביתר פהנא וקיאב רב חיקא וישלמה עבדך
 לא זמין :

ה ואתה אדני המקד עיני כרי ישראל עקיד להגיד
 להם מי ישב ער פסא אדני המקד אחריי :

ה ובען רבוני מקבא עיני בר ישראל סבירן עקד לחואה להזן מן יתיב ער
 פורסי מרכותא דרבוני מקבא בתרוהי :

ו והיה פשכב אדניי המקד עם אבתיו והייתי אני ובני שלמה חמאים :
 ויהי בר ישוב רבוני מקבא עם אבהתוהי ואהי אנא ובני שלמה
 מתרכין :

מצודת דוד

(1) אני ובני שלמה חמאים חמרים מן המלכי : (ב) מה לך - סיוט לא הית רגילי לבוא אליו :
 (ג) ועתה - דבר הנעש עתה סנה לא ידעת מזה ר"ל לא
 וקרא לכל בני מלך ושלמה לא קרא ואם לא הית המשח בעבור דבר המלכי הית א"כ קורא גם לשלמה :
 (ד) עיני כל ישראל עליך - ר"ל ופן תחשוב שכולם כהוין בו ולא חוכל להם לא כן הוא כי בכל תולדי עמיסה בר
 להגיד להם וכו' ויקבלו ממחיד - וסי' ר"ל אל כל אשר לכן יהי מבלי תגיד מי יעלך אז כשכח המלך וכו' הית אני
 ובני חמרים מן העולם כי יעלך אר וי ושלח בני די :

למסך מ"ס ד"ל צבאות נפס צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלנא אדני נשמה
 דסוד יהוה חיס יסודס דלנא יהוה חיס יסודס דסוד אל סס ב"ן שבטסיה :

א כי נפת תמפנה שפתי זרה וחקק משמן חכה : א מטור
 דכבריתא מנטפן שפותא דנוכריתא ושעינע מן משחא חכה :

ב ואחריתה מרה פלענה תרה פתרב פיות : ב ואחריתה מריא
 היך גירא חריפא מן סיפא דתרין פומין : ג רגליה ירדות מות

שאר צעריה יתמכו : ג רגלה נחתן למותא שיוזל הרכתהא
 מסמכין : ד ארה חיים פנתפרס נעו מעגרתיה לא תדע :

ד בארהא דחיי לא דרכא ממקטרין שבידהא וקא ידעה :
 ה ועתה בגים שמעו לי ואריתסורו מאמרי פיי :

ה והשתא בנאי שמעון לי וקא תסטון מן מימריה דפומי : ו הרחק מעריה
 דרביך ואריתקרב ארפתה ביתה : ו ארחיק מנה ארביך וקא
 תקרב לתרעא דביתה :

רש"י

נופת תעופסה - לשון מתוק : שפתי זרה - אפיקורסת : חכה -
 לשון חיד : יתמכו - יקרבו : אורה חיים - הוא שר המלכות
 סן הפלס - סן משקול איזה מלוי שכרי מרובי ועשיות
 ולהניח שר מלכות לך : נעו מעגלותיה - הינע הקב"ה
 נתיבותיה ולא הודיע איזה שכרי מרובי :

מצודת דוד

(א) כי נפת - ר"ל מלוד לריד להיות נזר לל יפותה כי
 אחרי הזוי האם ערבים ומתוקים מנופת לופים והמה
 חלוקים יותר משמן והוא גם למשל על המינות .
 (ב) ואחריתה - אלל אחריית הפתוי מרה כלעני וממית
 הנפטים כהרב שיש בו שני חודים מזה ומזה : (ג) רגליה -
 ר"ל מדרך רגלי הפתוי מניח המית : יתמכו - תומכים
 ומחזקים את השאלו שהי' הנפת : נפל כס : (ד) סן הפלס -
 נעו : דע לך כי נעו המעגלות שלה מן אורה חיים ורחקו ממני ולא תדע להם שום דמיון וסשוהי כי לא קרב זה אל
 זה : (ה) ועתה - מוכס למעל' לומר הוואל ושמעתי שם דוד אזני הזכירו דברים האלה עם כי היית חביב בו לנחת
 אהם : בני אל חי שמעו לי וכו' כי לא משנחת הכריות אני מחביר על כל אלה : (ו) מעליה - מן הזרע האמור למעל' :

משנה ב"ה פרק ה

(א) וא"ת והא מחויב שבעה ואינו יכול ליטבע פרק ה שור שננח את הפר' . מצודת .
 הוא שזה הורה במקלת . כנזק הפרס .
 וכנזק הולך אומר א"י . ומסאול"מ . ומסקי ואין ידוע אם עד שלא ננחה ילדי . ולא
 דלא אחרינן הכי אלל היכא דהו"ל למידע אלל מת מסמס הנגיסה : אם משננחה . ומחמת
 הכא לא ה"ל לידע אם ששננסה ולדה אם קורס

כלי אמצעי הנצח המלכות דיציר' אר אר

שור שננח את הפרה . ונמצא עוברת בצדה . ואין ידוע אם עד שלא ננחה ילדה . ולא
 משננחה ילדה : משלם חצי נזק לפרה ורביע נזק לודד . וכן פרה
 שננחה את השור ונמצא ולדה

אם עד שלא ננחה ילדה . אם משננחה ילדה : משלם חצי נזק לפרה ורביע נזק לודד . וכן פרה
 שננחה את השור ונמצא ולדה

אומר שפא . הגו"ל מזהרו פליו ה"א [f] : וכן פרה שננחה' את השור וכו' .

משלם ח"ג מן הפר' . אם נמלאת הפרה :
כדין חס שמעלס ח"ג מגופו . ואם לא נמלאת
הפרה משלם רביע נזק מן הולד (ג) שאם היה
ידוע כקודם שילדה נגמה היה משלם כל ח"ג מן
הולד שמעוברת שנגמה

בצדה ואין ידוע . אם עד שלא
נגחה ילדה . אם משנגחה ילדה
משלם ח"ג מן הפרה . ורביע נזק
מן הולד : (ב) הקדר שהכנים
קדרותיו . לחצר בעל הבית שלא
ברשות ושברתן בהמתו של בע"ה
פטור . ואם הוזקה בהן . בעל
הקדרות חייב . ואם הכנים ברשות.
בעל החצר חייב . הכנים פירותיו
לחצר בע"ה שלא ברשות . ואכלתן
בהמתו של בע"ה פטור . ואם הוזקה
בהן . בעל הפירות חייב ואם הכנים
ברשות . בעל החצר חייב :
(ג) הכנים שורו לחצר ב"ה שלא
ברשות . ונגחו שורו של ב"ה . או
שנשכו כלבו של ב"ה פטור . נגח
הוא שורו של ב"ה חייב . נפל
לבורו והבאיש מימיו חייב . היה
אביו או בנו לחוכו . משלם את
הכופר ואם הכנים ברשות בעל
החצר חייב . רבי אומר בכלן אינו
חייב עד שיקבל עליו ב"ה לשמור :
(ד) שור שהיה מתכוין לחבירו .
והכה את האשה ויצאו ילדיה .
פטור מדמי ולדות . ואדם שהיה
מתכוין לחבירו והכה את האשה .
ויצאו ילדיה משלם דמי ולדות .
כיצד משלם דמי ולדות שמין את

האשה כמה היתה יפה . עד שלא ילדה . וכמה היא
יפה משילדה .
אמר

לפי שהכנים ברשות (ה) : [ד] שור שהיה מתכוין לחבירו וכי . איירי דכתיב למתני סופא אדם שהיה
מתכוין לחבירו . מתא רישא נמי שור שהיה מתכוין לחבירו דאפי' היה מתכוין לאשה . פטור השור מדמי
ונגח . שאין חייב בדמי ולדות

היא ועוברת נגחו . ואם
לאחר שילדה נגחה לא
היה מעלס מן הולד כלום
שהוי הולד לא נגח
ואין חס משלם אלא
מגופו עכשיו שהוא
בספק חולקס ומן החי
נזק שיש לו לשלם משלם
רביע נזק מן הולד :
(ב) ואם הוזק בהם
בעל הפירות חייב .
וה"מ שהולקס ונגמלה
בין . אכל חס אכלה
מסן עד שמתה . בעל
הפירות פטור דהוי לה
שלא תאכל (א) : (ג)
היי אביו או בנו . של
בעל הבית נחוכו . והוא
הדין לשאר אנשים .
אלא אורח' דמלתא נקט :
משלם את הכופר .
וכגון שהיה מועד הפיל
עלמו על בני ארסבורות
והאורח' חזי יוקא
בבור והפיל עלמו לבור
לאכול ירקא והרג את
האדם : (ד) שהשור פטור
מניסתה הואיל והרג שלא
בכוונה והבעולי משלמין
את הכופר . דאחריבי
כופר אפי' שהרג שלא
בכוונה כדאמרינן לעיל :
רבי אומר בוי . והלכה
כרבי . הלך חס הכנים
שור ברשות בעל הבית
חסם ולא קבל עליו
לשמור . כע"כ פטור דהא
לא קביל עליה נטירותא .
והמכנים נמי פטור

קנין . המגיד : (ו) הכי יליף ליה כנגמרא
מקרא . ועתוי"ט : שמין בוי . ויש בכלל שומא
זו דמי ולדות (ומה) שהאשה נרליט משוכמת
ובעלה אברים מפני העובר ודמיה יקנין .
וה"ק כיצר משלם דמי
ולדות ושכח ולדות בוי
גמי' משילדי . פי' כלל
מכה שילדה מאליה .
שאלו פתח המכה והו
מק שהול לאשה . וליד
למק דמק רפי' דכחכות
לריב"ב דיש ג"כ לבעל
מלך בנוס . (ורש"י כי
דה"ה נזק דהכא)
דקטיעט אבר דמחור
ממלכתו

אמר רשב"ג . א"כ משהאשה יולדת
משוכמת אלא שמין את הולדות
כמה הן יפי' . ונותן לבעל . ואם
אין לה בעל . נותן ליורשיו . היתה
שפחה ונשתחררה . או נירת פטור :
(ה) החופר בור ברשות היחיד .
ופתחו לרשות הרבים . או ברשות
הרבים . ופתחו לרשות היחיד .
ברשות היחיד . ופתחו לרשות היחיד
החופר בור ברשות
הרבים . או חמור
תוכו שור או חמור
וד החופר בור . שית .
ונעיצין . חייב . אם
בור . מה בור שיש
עשרה מפתחים . אף
כדי להמית עשרה
מפתחים

חייב . ובלבד אם הפקיר רשותו אותו שפי הבור
למטה . אחד החופר בור . הוא עשוי עגול .
שיה . ארוך וקצר : מערה . מרובעת ומכוסה
בקרוי אלא שיש לה פה (ט) : חריצין . רחבים
ומרובעים כמערה . אלא שאין מקורין : נעיצין .
קריס מלמטה ורחבים מלמעלה : מה בור
שיש בו כדי להמית י" מפתחים . דמסס בור
הוא

סייב עד שינגח כנגד בית הריון היכא דסליק ביה מנימות לולד
ר"ל כשתגיירה והיא מעוברת כי זה מצויר הוא : הו"מ : ונשתחררה :
ס דעי"כ כשאין לה בנים הימנו קאמר והיינו דקאמר בוי ונשתחררה
לא היו להם בנים . רש"י : לרה"ר . וכ"ש אם חפר ברה"ר ופתחו לרה"ר
זו דהו"ל בור דאית ליה בעלים אבל חפר ברשות הרבים פטור : דהא תנא
בוי . רש"י . וכחבו חמס' כלל בוי בור חפר פתחא אזלינן דנחשב כבור
סיפח החופר
כאלו הוא נמקס בהפסס חס : לרה"י . והפקיר רשותו דלא מלי למימר מאי בעית ברשותי . ונפל
דרך פיו לחוכו . רש"י . וה"ה חס מתחלה סמכיה לרה"ר ולא הולך לפרש בהפקיר רשותו
אלא משום דמשמע ליה לישנא דפתחו לרה"י בלמנע רה"י דמוכח כנגמרא חו' : ופתחו בוי .
המ"ל החופר ברה"י ותו לא אלא אבג אחריני נקט הכי . ועתוי"ט : ברה"ר . דא"ק כי יפסח וכי
יכרה . אם על פתחי' חייב על כרייה לא כ"ש אלא שעל עסקי פתוחה וכרייה בלא לו שאין לו חלק
בו . אלא שכרוהו או שפתחו דהיינו ברה"ר שאין הקרקע שלו . גמי' ועתוי"ט : (ט) ולא זו אף זו
קמי' לא זו בור שהוא עגול דאית ביה הכלל אלא אקשיט דארי' נמי אית ביה הכלל וכן אקמטרה אע"פ
שהוא

قطعة شظية / إدراج وجد(ت) مع كتاب fragment/insert found with book

משלם ח"ג מן הפר' . אם נמלאת הפרה : (3) ופטיטא דה"ה נמי אס' אין כפרה שיעור כדון חס שמעלס ח"ג מובור . ואס' לא נמלאת הפרה משנס רביע נזק מן הולד (3) שאס' היה ידוע שקודם ט"דה נגמה היה משלס כל ח"ג מן הולד שמעוברת שנגמה

היא ועוברת נגמו . ואס' לאחר ט"דה נגמה לא היה מעלס מן הולד כלום שהיו הולד לא נגמ' ואין הסס משלס אלא מנופו עכשו שהול' בספק חולקים ומן הסמי נזק שיש לו לשלס משלס רביע נזק מן הולד : (3) ואם הווק' בהם בעל הפירות חייב . וה"מ שהוחלקה וכשלה בסין . אבל אם אכלה מסין עד שטמה . בעל הפירות פטור דהוי לה שלל האכל (ג) : (ג) ה"י אביו או בנו . כל בעל הבית צפוקו . והוא הדין לשאר אנשים . אלא אוי' דמתת קנט : משלם את הכופר . וכגון שהיה מועד להפיל טלמו על בני ארסבירות והסדינת סזי ירקא צבור והפיל טלמו לצור לאלכול ירקא והרג את האדכ : (ד) שהשור פטור מניסת האיל והרג שאל צבונה והבעני' משלמין את הכופר . דאחריבי כופר אפי' שהרג שאל צבונה כדאמרינן לעיל : רבי אומר כו' . והלכה שור ברשות בעל הבית סחס ולא קבל עליו לשמור . בע"כ פטור דהא לא קביל עליה נטירתא . והמכניס ברשותו לפי שנתכוין לחברו וכי' . אידי דכני למת' סיפא ארס שהיה מתכוין לחברו . מת' רישא נמי שור שהיה מתכוין לחברו ובי' . אידי דכני למת' סיפא ארס שהיה ודל' . שאין חייב בדמי

בצדה ואין ידוע . אם עד שלא נגחה ילדה : אם משנגחה ילדה משלם ח"ג מן הפרה : ורביע נזק מן הולד : (ב) הקדר שהכניס קדרותיו . לחצר בעל הבית שלא פטור . ואם הווקה בהן . בעל הקדרות חייב . ואם הכניס ברשותו בעל החצר חייב . הכניס פירותיו לחצר בע"ה שלא ברשות . ואכלתן בהמתו של בע"ה פמי' ואם הווקה בהן . בעל הפירות חייב . בעל הכניס שורו ברשות . ונגחו שנשכו כלבו של הוא שורו של לבורו והכניס אביו או בנו לתוך הכופר ואם הכניס החצר חייב . רבי און חייב עד שיקבל על שור שהיה מת' והכה את האשה פטור מדמי ולדות מתכוין לחברו והכה ויצאו ילדיה משלם דמי כיצד משלם דמי ולדות האשה כמה היתה יפה . עי' פה משילדה

ועתה יודע . אם עד שלא נגחה ילדה : אם משנגחה ילדה משלם ח"ג מן הפרה : ורביע נזק מן הולד : (ב) הקדר שהכניס קדרותיו . לחצר בעל הבית שלא פטור . ואם הווקה בהן . בעל הקדרות חייב . ואם הכניס ברשותו בעל החצר חייב . הכניס פירותיו לחצר בע"ה שלא ברשות . ואכלתן בהמתו של בע"ה פמי' ואם הווקה בהן . בעל הפירות חייב . בעל הכניס שורו ברשות . ונגחו שנשכו כלבו של הוא שורו של לבורו והכניס אביו או בנו לתוך הכופר ואם הכניס החצר חייב . רבי און חייב עד שיקבל על שור שהיה מת' והכה את האשה פטור מדמי ולדות מתכוין לחברו והכה ויצאו ילדיה משלם דמי כיצד משלם דמי ולדות האשה כמה היתה יפה . עי' פה משילדה

לפי שהכניס ברשותו (ה) : [ד] שור שהי' מתכוין לחברו וכי' . אידי דכני למת' סיפא ארס שהיה מתכוין לחברו . מת' רישא נמי שור שהיה מתכוין לחברו ובי' . אידי דכני למת' סיפא ארס שהיה ודל' . שאין חייב בדמי

מקו . המגיד : (1) הכי יליף ליה בנגמרא מקאל . ועמחי"ט : שמין כו' . ויש ככלל שומא זו דמי ולדות (ומה) שהאשה נראית משוכמת ובעלת אברים מפני העובר דמיה יקרון . וה"ק כיצר משלס דמי ולדות ושנס ולדות כו' גמ' : משילד' . פי' כלל מכה ט"דה מאליה . שאלו פחת המכה זהו נזק שהול' לאשה . ונ"ל למק דתנן רפ"ו דנחכותו לריב"ז דיש ג"כ לבעל חלק בגווה . (ורש"י כו' דה"ה צנוק דהכא) דהסס מיירי צנוק דקטיעת אבר שמקראס ממלאכתו משל"כ כלן שמיירי בכתובת גופה דאין לו חסרון ממלאכתו . כי אס שכת צנודה בנלוותה ואוחו משלס לבעל סמי"ט : (1) ומיירי דשב"ג צמכתת שהיא מסוכנת . אבל שאינה קורס ט"דה . ושמיין השבם אלא שמולקין אוחו בין הנעל והאשה . בנמי' . לבעל . שהסורה נגמה לו דכתיב בעל האשה . רש"י . ואין זה מדברי רשב"ג אלא הסס מחני' היא ולפי מ"ש לעיל דשבם נמי לבעל לדעת הס"ק מפיק לה בנגמרא ממשמע שאלמר ויאלו ילדיה אימי יודע שהיתה הרס מת"ל הרה לומר לך שבם הריון לבעל ורשב"ג סובר דשבם ולדות דהיינו דמי נפחא מהמה טיחס בל ולפיכך חולקין . והרה דריש שאינו חייב עד שיכנה כנגד בית הריון היכא דסליק ביה סמיכות לוגד לאפקוי יד ורגל דלא : [ס] שאין ר"ל כשנתגיירה והיא מעוברת כי זה מבואר הוא : הר"מ : ונשתחררה : לא נקט היתה משוחררת משום דע"כ בשאין לה בנים סימני קאמר והיינו דקאמר כו' וכשתסורה דמשמע עתה מקורב דעדיין לא היו להם בנים . רש"י : לרה"ר . וכ"ש אס ספר ברה"ר ופתחו לרה"ר ולא חייא דוקא חופר ברשותו דהו"ל בור דאי' ליה בעלי' אכל הפר ברשות הרבים פטור : דהא מת' סיפא החופר בור ברה"ר ופל כו' . רש"י . וכתבו החוס' כללל כו' בור בחר פחסא אולינן דנחשב סבור כאלו הוא במקום שבפחתם בס : לרה"י . והפקיר רשותו דלא מצי למימר מאי ציעת ברשותי . ופפל דרך פיו לחוכו . רש"י . וה"ה אס מתחלה סמיה לרה"ר ולא הולד לפרש צמפקיר רשותו אלא משום דמשמע ליה לישאל דפחשו לרה"י באמנע רה"י דמוכח בנגמרא חו' : ופתחו כו' . סמ"ל החופר ברה"י ומו לא אלא אבז אחריני נקט הכי . ועמחי"ט : ברה"ר . דא"ק כי יפסח וכי יכרה . אס על פסוח' חייב על כריה לא כ"ש אלא שעל עסקי פמיה וכרייה בל לו שאין לו חלק צו . אלא שכרוהו או פשתמו דהיינו ברה"ר שאין הקרקע שלו . גמ' ועמחי"ט : (ט) ולא זו אף זו קמיי לא זו בור שהוא עגול דאי' ביה הכלל אלא אף שיש דאריקמיי אים ביה הכלל וכן אף מערה אכ"פ שהול'

אמר רשב"ג . א"כ משהאשה יולדת משוכמת אלא שמין את הולדות כמה הן יפין . ונותן לבעל . ואם אין לה בעל . נותן ליורשיו . היתה שפחה ונשתחררה . או נירת פטור : (ה) החופר בור ברשות היחיד . ופתחו לרשות הרבים . או ברשות הרבים . ופתחו לרשות היחיד . ופתחו לרשות היחיד . אחר חייב . החופר בור ברשות הרבים ונפל לתוכו שור או חמור ומת . חייב . אחד החופר בור . שיה . ומערה חריצין . ונעיצין . חייב . אם כן למה נאמר בור . מה בור שיש בו כדי להמית עשרה טפחים . אף כל שיש בו כדי להמית עשרה טפחים

מקו . המגיד : (1) הכי יליף ליה בנגמרא מקאל . ועמחי"ט : שמין כו' . ויש ככלל שומא זו דמי ולדות (ומה) שהאשה נראית משוכמת ובעלת אברים מפני העובר דמיה יקרון . וה"ק כיצר משלס דמי ולדות ושנס ולדות כו' גמ' : משילד' . פי' כלל מכה ט"דה מאליה . שאלו פחת המכה זהו נזק שהול' לאשה . ונ"ל למק דתנן רפ"ו דנחכותו לריב"ז דיש ג"כ לבעל חלק בגווה . (ורש"י כו' דה"ה צנוק דהכא) דהסס מיירי צנוק דקטיעת אבר שמקראס ממלאכתו משל"כ כלן שמיירי בכתובת גופה דאין לו חסרון ממלאכתו . כי אס שכת צנודה בנלוותה ואוחו משלס לבעל סמי"ט : (1) ומיירי דשב"ג צמכתת שהיא מסוכנת . אבל שאינה קורס ט"דה . ושמיין השבם אלא שמולקין אוחו בין הנעל והאשה . בנמי' . לבעל . שהסורה נגמה לו דכתיב בעל האשה . רש"י . ואין זה מדברי רשב"ג אלא הסס מחני' היא ולפי מ"ש לעיל דשבם נמי לבעל לדעת הס"ק מפיק לה בנגמרא ממשמע שאלמר ויאלו ילדיה אימי יודע שהיתה הרס מת"ל הרה לומר לך שבם הריון לבעל ורשב"ג סובר דשבם ולדות דהיינו דמי נפחא מהמה טיחס בל ולפיכך חולקין . והרה דריש שאינו חייב עד שיכנה כנגד בית הריון היכא דסליק ביה סמיכות לוגד לאפקוי יד ורגל דלא : [ס] שאין ר"ל כשנתגיירה והיא מעוברת כי זה מבואר הוא : הר"מ : ונשתחררה : לא נקט היתה משוחררת משום דע"כ בשאין לה בנים סימני קאמר והיינו דקאמר כו' וכשתסורה דמשמע עתה מקורב דעדיין לא היו להם בנים . רש"י : לרה"ר . וכ"ש אס ספר ברה"ר ופתחו לרה"ר ולא חייא דוקא חופר ברשותו דהו"ל בור דאי' ליה בעלי' אכל הפר ברשות הרבים פטור : דהא מת' סיפא החופר בור ברה"ר ופל כו' . רש"י . וכתבו החוס' כללל כו' בור בחר פחסא אולינן דנחשב סבור כאלו הוא במקום שבפחתם בס : לרה"י . והפקיר רשותו דלא מצי למימר מאי ציעת ברשותי . ופפל דרך פיו לחוכו . רש"י . וה"ה אס מתחלה סמיה לרה"ר ולא הולד לפרש צמפקיר רשותו אלא משום דמשמע ליה לישאל דפחשו לרה"י באמנע רה"י דמוכח בנגמרא חו' : ופתחו כו' . סמ"ל החופר ברה"י ומו לא אלא אבז אחריני נקט הכי . ועמחי"ט : ברה"ר . דא"ק כי יפסח וכי יכרה . אס על פסוח' חייב על כריה לא כ"ש אלא שעל עסקי פמיה וכרייה בל לו שאין לו חלק צו . אלא שכרוהו או פשתמו דהיינו ברה"ר שאין הקרקע שלו . גמ' ועמחי"ט : (ט) ולא זו אף זו קמיי לא זו בור שהוא עגול דאי' ביה הכלל אלא אף שיש דאריקמיי אים ביה הכלל וכן אף מערה אכ"פ שהול'

אמר רשב"ג . א"כ משהאשה יולדת משוכמת אלא שמין את הולדות כמה הן יפין . ונותן לבעל . ואם אין לה בעל . נותן ליורשיו . היתה שפחה ונשתחררה . או נירת פטור : (ה) החופר בור ברשות היחיד . ופתחו לרשות הרבים . או ברשות הרבים . ופתחו לרשות היחיד . ופתחו לרשות היחיד . אחר חייב . החופר בור ברשות הרבים ונפל לתוכו שור או חמור ומת . חייב . אחד החופר בור . שיה . ומערה חריצין . ונעיצין . חייב . אם כן למה נאמר בור . מה בור שיש בו כדי להמית עשרה טפחים . אף כל שיש בו כדי להמית עשרה טפחים

הייב . ובלבד אס הפקיר רשותו אוחו שפי סבור למוכה : אחד החופר בור . היא עשו עגול . שיה . ארון וקנר : מערה . מרובעת ומיכוסה בקרוי אלא שיש לה פה פה (ט) : חריצין . רחבים ומרובעים כמערה . אלא שאין מקורין : נעיצין . קרוים מלמטה ורחבים מלמעלה : מה בור שיש בו כדי להמית טפחים . דחסס בור הוא ולפיכך חולקין . והרה דריש שאינו חייב עד שיכנה כנגד בית הריון היכא דסליק ביה סמיכות לוגד לאפקוי יד ורגל דלא : [ס] שאין ר"ל כשנתגיירה והיא מעוברת כי זה מבואר הוא : הר"מ : ונשתחררה : לא נקט היתה משוחררת משום דע"כ בשאין לה בנים סימני קאמר והיינו דקאמר כו' וכשתסורה דמשמע עתה מקורב דעדיין לא היו להם בנים . רש"י : לרה"ר . וכ"ש אס ספר ברה"ר ופתחו לרה"ר ולא חייא דוקא חופר ברשותו דהו"ל בור דאי' ליה בעלי' אכל הפר ברשות הרבים פטור : דהא מת' סיפא החופר בור ברה"ר ופל כו' . רש"י . וכתבו החוס' כללל כו' בור בחר פחסא אולינן דנחשב סבור כאלו הוא במקום שבפחתם בס : לרה"י . והפקיר רשותו דלא מצי למימר מאי ציעת ברשותי . ופפל דרך פיו לחוכו . רש"י . וה"ה אס מתחלה סמיה לרה"ר ולא הולד לפרש צמפקיר רשותו אלא משום דמשמע ליה לישאל דפחשו לרה"י באמנע רה"י דמוכח בנגמרא חו' : ופתחו כו' . סמ"ל החופר ברה"י ומו לא אלא אבז אחריני נקט הכי . ועמחי"ט : ברה"ר . דא"ק כי יפסח וכי יכרה . אס על פסוח' חייב על כריה לא כ"ש אלא שעל עסקי פמיה וכרייה בל לו שאין לו חלק צו . אלא שכרוהו או פשתמו דהיינו ברה"ר שאין הקרקע שלו . גמ' ועמחי"ט : (ט) ולא זו אף זו קמיי לא זו בור שהוא עגול דאי' ביה הכלל אלא אף שיש דאריקמיי אים ביה הכלל וכן אף מערה אכ"פ שהול'

قطعة شظية / إدراج وجد(ت) مع كتاب fragment/insert found with book

חיי יום ד

עיקר תוי"ט

הוא גבוה עשרה טפחים (י) : (י) הב' חייב . זהו שמקור לו ראשון לפני כשהלך כסוי (יא) הכור לכסותו ולא כסוה השני : כסוה כראוי ונפל לתוכו . כגון שהחליט הכסוי (יב) : נפל לפניו מקול הכרי' חייב שהיה סופר כבור (יג) ושמע הסור קול פטים וכבעת ונפל כבור ומת חייב לע"ג דכיון דנפסו גרמא דקול הכרי' נפל הוליל דלסתלק חיונה גזר מניה רמיי' אפשיעוה דקול הכריה וסוה גרמא בעלמא ופטור אפי"ה חייב הואיל ובחור הכור נמלא הנוק : (יד) לאחריי מקול הכרי' פטור . אם נכנס הסור מקול הכריה על שפת הכור ונפל לאחריי סוף כבור ומת פטור . שהרי לא בעלמא הנוק כבור וקול הכריה גרמא בעלמא הוא ופטור : ונשתברו דנתקרו . בכלי שור שייך סבירה . העול והמטריסה . ובכלי חמור שייך קריעה . חבילה כגדוים ומרדעת שעל גביו :

טפחים . היו פחותין מעשרה טפחים ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור . ואם הווקו בו חייב : (ו) בור של שני שותפין . עבר עליו הראשון ולא כסוה . (גמ' והשני ולא כסוה) השני חייב . כסוה הראשון ובא השני ומצאו מגולה ולא כסוה השני חייב . כסוה כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת . פטור . לא כסוה כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת . חייב . נפל לפניו מקול הכריה חייב . לאחריי מקול הכריה פטור . נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו . חמור וכליו ונתקרו חייב על הבהמה ופטור על הכלים . נפל לתוכו שור חרש שוטה וקטן חייב . בן או בת . עבר או אמה פטור : (ז) אחד שור ואחד כל בהמה לנפילת הכור . ודהפרשת הר סיני ולתשלומי כפל ולהשבת

לגמלים אלא כראוי לשורים וסביחי גמלים והחליט מחוכו דלא אמרינן מנו דהוי פושט לגמלים הוי פושט להחליט דכיון שלא בא האונס מתמת הפשיעה לא אמרינן חללתו בפשיעה וסופו באונס חייב . הר"מ ועתוי"ט : לא כו' . ומסיק בגמ' שאינו כראוי לגמלים אפי"ה דראוי הוא לשורים וסביחי גמלים . ואחו גמלים וארבעוה ואחו שורים ונפלו ביה ופשיטי דמיוב אלא איירי דנסיב רישא כסוה כראוי . נסיב בור כריה ונכנס כורה כראוי : (יב) ל' רש"י בור כריה ונכנס כורה לתוכו להעמיק : (יד) כל היכא דליכא לתשלומי מהאי משתלם מהאי . גמ' : (טו) גמ' מדלף כחב ונפל שמה הנפל אלמא למעוטי אחי :

הוא גבוה עשרה טפחים (י) : (י) הב' חייב . זהו שמקור לו ראשון לפני כשהלך כסוי (יא) הכור לכסותו ולא כסוה השני : כסוה כראוי ונפל לתוכו . כגון שהחליט הכסוי (יב) : נפל לפניו מקול הכרי' חייב שהיה סופר כבור (יג) ושמע הסור קול פטים וכבעת ונפל כבור ומת חייב לע"ג דכיון דנפסו גרמא דקול הכרי' נפל הוליל דלסתלק חיונה גזר מניה רמיי' אפשיעוה דקול הכריה וסוה גרמא בעלמא ופטור אפי"ה חייב הואיל ובחור הכור נמלא הנוק : (יד) לאחריי מקול הכרי' פטור . אם נכנס הסור מקול הכריה על שפת הכור ונפל לאחריי סוף כבור ומת פטור . שהרי לא בעלמא הנוק כבור וקול הכריה גרמא בעלמא הוא ופטור : ונשתברו דנתקרו . בכלי שור שייך סבירה . העול והמטריסה . ובכלי חמור שייך קריעה . חבילה כגדוים ומרדעת שעל גביו :

לגמלים אלא כראוי לשורים וסביחי גמלים והחליט מחוכו דלא אמרינן מנו דהוי פושט לגמלים הוי פושט להחליט דכיון שלא בא האונס מתמת הפשיעה לא אמרינן חללתו בפשיעה וסופו באונס חייב . הר"מ ועתוי"ט : לא כו' . ומסיק בגמ' שאינו כראוי לגמלים אפי"ה דראוי הוא לשורים וסביחי גמלים . ואחו גמלים וארבעוה ואחו שורים ונפלו ביה ופשיטי דמיוב אלא איירי דנסיב רישא כסוה כראוי . נסיב בור כריה ונכנס כורה כראוי : (יב) ל' רש"י בור כריה ונכנס כורה לתוכו להעמיק : (יד) כל היכא דליכא לתשלומי מהאי משתלם מהאי . גמ' : (טו) גמ' מדלף כחב ונפל שמה הנפל אלמא למעוטי אחי :

והא דפטור על הארס היינו עמיסה דקרי' כמיסה משעבי דכתיב והמת יהיה לו . אבל כנזקי אדם חייב בעל הכור כדחזין כפ"ג דמחייב כנזקי אדם כחקלה שהוא מולדה דכור אבל בכלים פטור מכל דלא שייך בהו חוק דכתיבתו זו היא מיתקן : (טז) והתנו כדרייתא ומתקן ביום : בן כו' . כלו' אפי"ה דקטנים הם וליכי למימר איכעבי להו לעיוני ומיזל אפי"ה פטור מגזרת הכתוב

חיי יום ה

עיקר תוי"ט

פסע כל מידי דבר פשיעה הוא : ולהשבת אבדה : ללל אבדה אסור (דברים פ"ב) : לפריק' . עיזב חפצו עמו (שמות כ"ג) אף על גב דכתיב (שס) חמור שונאך כל בהמה בכלל דילפינן חמור חמור משכח שאמר בו (דברים ה) שורך וסמירך וכל בהמה (י) : לחסימה . לא חסוסו שור כדשו (שס כ"ה) ילפינן שור שור משכח : לכלאים . דהרבה אף על גב דכתיב (ויקרא י"ט) בהמתך לא תרביע כלאים הוי נמי ח' ועוף בכלל דילפינן בהמה בהמה משכח וכן לענין כלאים דהנהגה דלא חסרוש כשור ונחמור יסדיו (דברים כ"ב) ילפינן שור שור משכח

שור ולא אדם כו' רש"י ועתוי"ט : (יז) עתוי"ט ספאריך דילפותייהו דכללו :

ולהשבת . אבדה דפריקה לחסימה . לכלאים . ולשבת . וכן היה ועוף כיוצא בהן . א"כ למה נאמר שור או חמור אלא שדבר הכתו' בהווה :

דהוא הרין לכל שני מניס של בהמה היה ועוף ומיחו לענין פסק הלכה מן החורס אינו חייב אלא כשחורס ומנהיג בשני מניס שאחד טעם ואחר טעם דומיא דשור וחמור אלא שאסרו תכמים כל כ' מניס בין ששניהם טעמים טעורים : ולשבת . דכתיב שורך וסמירך וכל בהמתך . וסיה בכלל בהמה וכל רבייה הוא לרבות עופות : שדבר הכתוב בהוו' וכדכר הרביל להיוס :

גמרא ב"ק דף נ ע"א הרכה ה' כלה כלי החיצון דנצח דמלכות דבריא בם

ת"ר חפר ופתח ומסר לרבי' פטור חפר ופתח ורא מסר לרבים חייב וכן מנהגו של נחוניא הופר בורות שיחין ומערות שהיה חופר ופותח ומוסר לרבים וכששמעו חכמים ברבר אמרו קיים זה הלכה זו הלכה זו ותו לא אלא אימא אף הלכה זו . תנו רבנן מעשה בבתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה לבור גדול באו והודיעו את רבי חנינא בן דוסא שעה ראשונה אמר להם שלום שנייה אמר להם שלום שלישית אמר להם עלתה אמרו לה מי העליך אמרה להם זכר של רחלים נודמן לי וזקן אחד מנהיגו אמרו לא נביא אתה אמר להם לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך אמרתי דבר שאותו צדיק מצטער בו ישל' בו זרעו אמר ר' אחא אפי"ה כן מת בנו בצמא שנאמי וסביביו נשערה מאד מלמד שהקב"ה מדקדק עם סביביו אפי"ה כחוש השערה . רבי נחוניא אמר מהכא אל נערץ בסוד קדושים רבה ונורא על כל סביביו אמר ר' חנינא כל האומר הקב"ה וותרן יוותרו חיייו שנא' הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אמר רבי חנא ואיתימא ר' שמואל בר נחמני מאי דכתיב ארך אפים ולא כתיב ארך אף ארך אפים לצדיקים ולרשעים :

מסר לרבים : דאמר לבני עירו הבור זה שחפרתי לר' ללל לשמות מי נשמים המתכנסין שם וראוי' לשמות בהמות מן הרי' הוא מסור ללל : חופר שיחין לעולי רגלים כדרכים : שער ראשון . שערין היא ראוי' להיות חיה בתוך המים : אמר ללל שנים . מעלי' וכן פסע שני' ושלישית . דהוי לה שהות שחלף נפש' אס' יש' שם אמר ללל ככר עתה' ודאי' דפשיטי' ליה שלא תמות שם : זכר של רחלים . אינו של יתקן : זקן מנהיגו . חכמים : מנעור

זוהר חיי דף קלב ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

רבי אלעזר פתח ואמר נל עיני ואביטס נפלאות מתורהך כמה אינון בני נשא טפסין דלא ירעין ולא מסתכלין לאשתדלל באוריית' בגין דאוריית' כל מיין וכל חירו וכל טוב בעלמ' דין ובעלמ' דתי' (הסוה חירו דעלמ' דין ובעלמ' דתי' חירו) כ"ה הסוה חירו דעלמ' דתי' חירו דעלמ' דין) מיין אינון בעלמ' דין דזיכין ליומין

זו . לחפור בורות ומערות לעולי רגלים : עם סביביו . צדיקים הדבקי' בו נשערי' מאד לשון חוט השערי' : ונורא על כל סביביו : מעיל אימת משפיעו עליהם : וותרן . על כל פשעים : יותרו חיי' . יוסקרו חיי' וגופו שחור' אל הכריות לחטוא : ארך אף . מתיריך רוגז וממתין ליפרע אד' אפי"ה משמע כ' רגלים אחת על עובי' ואחת על רעה : לצדיקים . מלגלם שזכר טוב לאתת' : ולרשעים . מלגלם מן לאתת' :

שלימין כהאי עלמי כמה דאת אמר את מספר ימך אמלא וליזמין אריכין בעלמי דאתי
 בגין דליון חיי שלימין חיי דחידו חיי בלא עליו חיי דליון חיי חירו בעלמי
 דין חירו דכלה דכל מאן דאשתדל באוריית לא יכלין לשלטה עלוי כל עמין דעלמי ולי
 מימי ליון בני גזירא גזירא היא מלשלי כגון רבי עקיבא וחבריו וכך סליק במחשבה
 חירו דמלאך המות דלא יכל לשלטה עלוי והכי הוא ודאי דלי אדם הוא אשתדל בלילי
 דחיי דחירו אוריית לא גריס מותא ליה ולכל עלמי ופגין כך כד יסיב קודשא בריך הוא
 אוריית לישראל מה כתיב בה חרות על הלוואות והא לוקמוה ואלמלא ליון לא חסו
 ושדקו חילי דחיי לא גרמו מותא לעלמי כמלקדמין וקב"ה אמר לני אמרתי חלסים אתם
 וצני עליון כלכם חבלתון גרמיכון חכן כחדם תמותון וגוי ועל דא כל מאן דאשתדל
 באוריית לא יכל לשלטה עלוי הסווא חוייה ציט' דאשדך עלמי אמר ר' יוסי חי
 הכי נושא אנמי מית דלי הכי כיון דלא חב לא ימות (ואמאי ימות) אמר ליה ודאי
 מית אבל לא שלטא ביה קאמריין אלא לא מית על ידי ולא אשתדל ביה ולא מית
 ודאי אלא אשתדל בשכינת' ואזיל לחיי עלמי והאי חי איקרי כמה דלוקומי דכתיב
 וצניו בן יהודע בן איש חי וגוי ועל דא כל מאן דאשתדל באוריית חירו חית לית מכלי
 בעלמי דין משעבודי דשאר עמין עובדי עבודה זרה חירו בעלמי דחיי בגין דלא יתבעון
 מניה דינא דהוא עלמי כלל ת"ה באוריית כמה רזין עליון סתימין חית בה בגין כך
 כתיב יקרה היא מפנינים כמה גרזין עמירין חית בה ועל דא כד אשתדל דוד
 בר ווא דחמתא וידע כמה פלאן נפקין מאורייתא פתח ואמר גל עיני ואביטס
 נפלאות נותרתך :

מוסר מספר הרוקח דף כ"ט ע"א
 יוסף רחב יוסף רחב פסוקה
 רמ"ה ס' יסודי הסוד פ"ה

בריוחא דר' פנחס ים עובדין להקב"ה בורא' ובחיי
 גדולי ופחד מרובי ומתפללין להכלל מן הקללות
 סכתנות על המועלין במאזניו ועל העובדים פקודיו על
 סקב"ה בין בעולם הזה בין בעולם הבא בעולם הזה מן
 החללים והמכאובות ושלל יערכו לבריות ושלל יכעלו
 עם זרים ולא יראו מות' או דבר רע בורעס וכדי שיתללו
 עיניהם בעובד ובכרי' ובעולם הבא להכלל מן הסורענות ומן
 השחיתות ומן יקודת אש על גיהנם העתיד' ללעט ולבער
 את הרשעים ליום הדין הגדול . שורש הירא' שקפי' לו לעשות
 צעוז תאוותיו וילרו בעבור יראת השם וירא סן לא יהי' תמים
 לפני' כונו אברהם דכתיב כי ירא אלמים אתה כי זה גדול
 מן הכניסות וכן עובדי' חיה ירא וקפי' לו מפני לחובל יראו
 את ה' קדושו דברים הקשים ללב ויראת מאלוהי דברים
 המסורים ללב לא ה' אלוקי תירא לרבות תלמודי' חכמים
 ומורא רב כמורא שמים :

(א) ומיין שאילו במקום סכנה נפשות אין עוברין על
 אחת משלושה עבירות אלו שנאמר ואזהבת את ה'
 אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך אפי' הוא נוטל
 את נפשך והיגות נפש מושאל לרשות נפש אחרת או
 להציל אדם טור אנס דבר שהרעת נוטה לו הוא שאין
 מאבדין נפש מפני נפש ועויות הוקשו לנפשות שנאמר
 כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הרבר הזה
 (ב) כשה דברים אמורים שאין מתיראין בשאר אסורים
 אלא במקום סכנה בזמן שהן בדרך הנאתן כגון שטאבילין
 את החולה שקצים ורמשים או המץ בשסה או שטאבילין
 אותו ביום הכפורים אבל שלא בדרך הנאתן כגון שעושין
 לו רשות או מלונגט מחסין או מעלה או שמשקין אותו
 דברים שיש בהן מר מעורב עם אסורי' מאכל שהיו אין
 בהם הנאה לחיך הרי זה מותר ואפי' שלא במקום סכנה
 חוץ מכלאי' הכרם וכשר בהלב שהן אסורים אפי' שלא
 בדרך הנאתן לפיכך אין מתיראין מהן אפי' שלא בדרך
 הנאתן אלא במקום סכנה : (ג) מי שנתן עינו באשה
 שהבעל לו ימות ואל תבעל לו אפי' היתה פנויה ואפילו לדבר עמה סאחורי' הגרר אין מורין לו בכך וימות ולא
 יורו להבר עמה סאחורי' הגרר שלא יהיו בנות ישראל הפקר ויבואו דברים אלו לפרוץ בקריות :

חיי יום ה תורה

להמשיך מנ"ח דז"א יהוה נפש י יהו יהוה רוח יוד הא ואי הא נשמה יהוה חיה יסודס ה
 דמלוי הה אל סס ב"ן שבעשים בניקוד מולס :

א ויאמר אברהם אר עבדו יקן ביתו המשך בכר--אשר-לו

שנים--נא ידך תחת ירכי : ואמר אברהם לעבדיה
 סבא דביתיה דשריש בכר די ליה שוי כען ידך תחות ירכי :
 ב ואשפיעך ביהוה ארתי השמים וארתי הארץ אשר לא--
 תקח אשה לבני מבנות הפנעני אשר אנכי ישב בקרבן :
 ואקיים עלך במימרא די ארעה דשמיא וארעה דארעא דלא
 תסב אתתא לברי מבנת פנענאי די אנא יתיב ביניהון : בפי
 אר-ארצי ואר-מודתי תקד ורקחת אשה לבני ליצחק : ארתי
 דארעי וקידותי תיזיר ותסב אתתא לברי ליצחק : ויאמר
 אליו העבד איולי לא-אתאבה האשה לקחת אחרי אל-הארץ
 הזאת ההשב אשוב את-בנה אר הארץ אשר-יצאת משם :
 ואמר ליה עבדא מאים לא תיבי אתתא למיתי בתרי דארעא
 הדא האתבא אתיב ית ברך דארעא די נפקתא מתמן :
 ויאמר אליו אברהם השמר לה פן-תשיב את-בני שמה : ויאמר
 ליה אברהם אסתמר קד דיקמא תתיב ית ברי לתמן :

נביאים מלכים ב ד
 להמשיך מנ"ח דז"א צבאות נפש צ צבא צבאו צבאות רוח יוסה נשמה דלנא אדני נשמי' דסוד
 יהוה חיה יסודס דלנא יהוה חיה יסודס דסוד אל סס ב"ן שבעשים :

א והנה עורנה מדברת עם-המקד ונתן הנביא בא : א והא עוד
 דהיא ממדקא עם מדקא ונתן נביא אתא : ב ויגידו
 למקד לאמר הנה נתן הנביא ויבא לפני המקד וישתחו למקד
 עד-אפיו ארצה : ג ותיארו למדקא למימר הא נתן נביא ואתא
 קדם מדקא וסגיד למדקא על אפוחי על ארעא : ד ויאמר נתן
 אדני המקד אתה אמרת אדניהו ימקד אחרי והוא ישב על--
 פסאי : ואמר נתן רבוני מדקא את אמרת אדניהו ימדוד בתרי
 והוא יתיב על פורסי מרכותי : ד פי ירד היום ויזבח שור
 ומריא--וצאן לרב ויקרא לכר--בני המקד ולשרי הצבא
 ויראביתר הכהן והנם אנבים ושתים לפנני ויאמרו יחי המקד
 אדניהו : ד ארי נחת יומא דין ונבים תורין ופטימין ועאן לסגי
 וזמין לבר בני מדקא ולרבני חילא ולרביתר פהנא והא אנון

מצודות דוד
 (ח) בא אל חר צות המלך : (ג) ויבא מן החור בא כי ירד היום שבעי' חתי' גבוה ואכן הוחלת למעט בני :
 רש"י

אֲבֹתָיו וְשֵׁתָהּ קְדָמוֹהִי וְאָמְרוּ יַצְרַח מִלְּבָבָא אֲדֹנָיָהוּ יְהוָה וְלִי אֲנִי
עֲבָדְךָ וְלַצֶּדֶק תַּפְחֹזֶנּוּ וְלַבְּנֵיהֶוּ בְּיַהוּדָה וְלַשְׂרָמָה עֲבָדְךָ קָרָא
יְהוָה אֲנִי עֲבָדְךָ וְלַצֶּדֶק תַּפְחֹזֶנּוּ וְלַבְּנֵיהֶוּ בְּיַהוּדָה וְלַשְׂרָמָה
עֲבָדְךָ קָרָא זְמִין :

מצודות דוד

לפניו אל הבית אחר שז' המלך לבוא וקלך בדבר המוכן
מלואי : (א) אלה - חסר ה"א השלי' והוא כמו האלה
אלמה וגו' : (ב) כי ירד היום וכו' - וכוונתו המשמ'
היה נעש' לשמחת ממלכתו : ויאמרו כו' ר"ל בודאי
גם לנו :

כתובים טעמי

לשמעך מיוסר ומלכות דו"א שין דלת שין דלת שין דלת יוד וס
דיסוד א אד אדני אדני נפש אדני נפש אלה דלת נון יוד נשמה דמלכות יף הו וף הו חיה יסודס
דיסוד י'הוה חיה יסודס דמלכות אל כס ב"ן שבטע"ס

א פִּי תִתֶּן לְאַחֵרִים הוֹדָה וְשִׁנְתִּיהָ לְאַבְרָהָם : א דָּלָא תִתֶּן לְאַחֵרֵי
חֵילָךְ וְשִׁנְיָה לְנוֹכְרָאִין : ב פִּי יִשְׁבַּעוּ זָרִים פֶּחָה וְעֲצָבִיךָ
בְּבֵית נְכָרֵיךָ דָּלָא נִשְׁבַּעוּן נוֹכְרָאִי חֵילָךְ וְלִיעוּתָהּ תִּיעַר לְבֵיתָא
דְּאַחֵרֵינִי : ג וְנִהְיֶתָה בְּאַחֵרֵיךָ בְּכָל־זֶרַח בְּשָׂדֶךָ וְשִׂאֲרֶךָ : ד וְתִנְהַוֶּה
בְּסוֹפֶךָ עַד מָה דִּינִימַר בְּשָׂדֶךָ וְגוֹשְׁמֶךָ : ד וְאִמְרַתְּ אִיךָ
שְׂנֵאתִי מוֹסֵר וְתוֹכַחַת נָאִץ לְבִי : י וְתִימַר הִיבְנָא סְגִית מְרֻדָּתָא
וּמְכַסְנוּתָא אֲשֶׁרִי לְבִי : ה וְלֹא־שָׁמַעְתִּי בְּקוֹר מוֹרֵי וְלִמְרָמְדֵי
לֹא־הִטִּיתִי אָזְנִי : ה וְלֹא שָׁמַעְתִּי קוֹל דְּמְרֻתֵי וְלִמְרָפְנֵי לֹא
צָרִית אֲדֹנִי :

מצודות דוד

(א) הודך - הסוד הכתוב לך מן השמים תמן במעריך
לאחרים כי חסוי נלקח ממך ותנתן לאחרים ותמות בחי
שנתך והנותרים תמסור לאבדו - והוא שרי של גיהנם
ר"ל חסוי מסור בידו לכל חפלו : (ב) סן ישבעו זרים -
הזרים מנג' שאינם ראויים לירשך הם ישבעו כחך והוא
העושר הבא בכת והסתמלות וכן כנחם נתנו לאולר (עזרא
ב') ועלצבד - העושר הבא בעליון ויגיעי וכפל הדבר במ"א :
(ג) באחריתך - באחרית ימך כיום המית' בעת יכלה כשרך אז תנסה מכלב לב : (ד) נאץ לני-מלחם לבי לבזותם :

משנה זבחים פרק ד

עיקר תוי"ט

פרק ה איזהו מקומן של זבטים קדשי קדשים (א) ודבר מורה דמטאח ואשם ק"ק היא ולמדנו
עולות ומטאח ואשמות
(ב) שחיטתן בצפון.
עולה כהני' כתיב בה
(ויקרא ה) ושחט אותה
על ירך המזבח לפני
טע"ח

כלי אמצעי דהוד דמלכות דיצירה א אלה
ארה ארהי אלהים

איזהו מקומן של זבחים קדשי

ר' נ"ה : (ב) אשכחן בן לאן בן בקר מללן ח"ק
ואם מן הלאן וי"ו מוסיק על ענין ורשון וילמד
עליון מחסון גמול : (ג) ח"מה דגני הטלח
נמי כתיב ולקח ונמן ולא אמריין מה נחיה
בעלמו כו' ושמה הכא
דריש משום דמיות' דכתי'
במלורע עשיר ועני. ולט"ב
דכתי' דריש מקמלי
אכתי' סנין . חוספוס :
(ד) דכתיב כהטלח
האשס הוא . מה
הטלח טעו' כלי חף
אשס טעין כלי . גמול :
פר כו' . מה הטלח
דכתיב כפר בן בקר
לחטאח. והטעו' אשר עלה
עליו הגורל לה' ועכבו
חטאח : בצפון מכותל
המזבח לפוני עד כיתל
העזרה והוא שביס אמה
וח"ו וכל כנגד הרוחב
הזה מכותל האולם עד
כותל המזרחי והוא ט"ו
אמה . הר"מ : טעין .

קדשים שחיטתן בצפון : פר

ושעיר של יום הכפורים שחיטתן
בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון
ודמן טעון הויה על בין הבדים ועל
הפרוכת ועל מזבח הזהב מתנה
אחת מהן מעכבת . שירי הדם היה
שופך על יסוד מערבי של מזבח
החיצון . אם לא נתן לא עכב :
(ב) פרים הנשרפים ושעירים
הנשרפים שחיטתן בצפון וקבול דמן
בכלי שרת בצפון ודמן טעון הזה
על הפרוכת ועל מזבח הזהב מתני'
אחת מהן מעכבת . שירי הדם היה
שופך

תוי כהני' אשס נלורע אשס חלוי שחיטתן
בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון : פר ושעיר
של יום הכפורים . אשס' דלפון בעולה הוא
דכתיב . אקדים מהא לחטאות בריש' דלויי
דאחיא מדרשא כזיבא ליה . וחטאות פנימיות
איידי דנכנס דמן לפני ולפניס כזיבא ליה
ואקדמיניהו לשאר חטאות . ואיניהו נמי שחיטתן
בצפון דכתיב (שסד) ושחט את החטאת במקום

העולה וקרא ימירה הוא דהא כתיב במקום אשר שחט העולה שחט החטאת . אלא זה כנה אל לכל
החטאות שיהו טעונות לפון : וקבול דמן בכלי שרת . דכתיב בעולה סיני (שמות כ"ד) וישם באגנות
וממנו למדו כל הזכאים להיות טעונים כני : הויה על בין הבדים . עומד בין שני כדי ארון ומזה
אחת למעלה ושבע למטה כנגד עזביו של כפורת ולא היו כוגעים בה : ועל הפרוכת . דכתיב (ויקרא
י"ו) וכן יעשה לאולה מועד (ט) : ועל מזבח הזהב' כרתיב וילא אל המזבח כסדר עבודת י"ב כפרת
אחרי מוח : מתנה אחת מעכבת . כדאמרו כפ' ב"ש דף ל"ו דכפר העלס דבר כתיב ושעה לפר
כאשר עשה לפר החטאת כן יעשה לו וקרא ימירה הוא לעכב שאם חסר אחת מן החטאות לא כפר ודרשינן
ועשה לפר . זה פר יח"ב בדכידים נמי מתנה אחת מעכבת כמו דפר העלס דבר : שירי הדם היה שופך
על יסוד מערבי . כרתיב (ויקרא ד) אל יסוד מזבח העולה אשר פחה אהל מועד . ואהל מועד למערבו
של מזבח החיטון היה : אם לא נתן . שירי היס ליסוד : לא עכב . הכפרה דכפר הזאת ומתן דמיס
לפיס כתיב (שס י"ו) וכלה מנכר את הקדש דמשמע שכבר שלמו כל הכפרות כולן : (ב) פרים
הנשרפים . פר העלס ופר כהן משום שאין נאכלים לכהנים אלא כשרפים חוץ לירושלים : ושעירים
הנשרפים : (ו) שעירי ע"ז שהוקשו לפר העלס לכל דכריהס : הויה על הפרוכת . י' היוות על הפרוכת
אלל בין הבדים לא כתיב בהו הויה כזו דפר של יח"ב דכתיב ביה (שס) והויה באצבעי על פני
חף לירשאל ח"א

הכפרות

מ

הכפרים: אלו ואלו. של י"ח ושאר הכפרים: (ז) והשאר הוקשו כדלעיל. רש"י: ופנה כו' ז נשרפים בבית הרשע. לנאקוס שמואלין סס אה הדמן של מזבח הסחיון דכתיב ביה (סס ו) והוליא אה הדמן אל מחוק נמחנה. ובפרים הכפרים כתיב (סס ד) על ספר הדמן יסרף(ז):(ג) אלו הן השאת הצבור. שאנו לרובין להזכירם שהרי הפנימיות כבר נשנו: שעירי ראשי חדשים דשל מועדות. שהן עב המזבח הסחיון: שחישתן בצפון שהרי למדנו ככנין חכ נכח הסחיות שכן טעויות לפי:עלה בכבש ופנה לסוכב מפני שדמה נתן על הקרנות ובכאבב. לרוב לפעוד ע"ג סוכב אבל בכל שאר הפרים שהן הסחיות מן הסוף ולמטה עומד על הרגלה אלא זווית המזבח חורק מן הכלי וכן מקום שינוע למזבח כסר: ובא לו לקרן דרומית מרחית י שבה הוא פוגע ראשון כדקיי"מ לן כל פנים שאתה

פונה כל יסוד אלו דרך (ס) ימין והכבש בדרום וכשעולה בו ופניו למזבח ננאל ימינו למזרח ופונה לימינו למזרח ובא לו לאותה הקרן והולך ומקיף כסוכב דרך ימין ופניו למזבח מן הדרום למזרח וממזרח לפנים ומלפניו למערב דהיינו ד' ימין. ואמה על אמה כרום אמה הנחון כראש המזבח ככל שיהי שבה קרויה קרן: על יסוד דרומי. קילפינו ירדו מן הכבש כחטאות החלונות ושירי הדם שירו. מילואתו מן ההיכל ושירי הפנימיות ביה. מה יליחתו מן ההיכל היה נוחן שירי הדם כסמך לו שהוא יסוד מערבי כדכתיב (סס) אשר פתח אהל מועד דהיינו לדר מערבי שהוא סמוך להיכל. אף ירדו מן הכבש מן השירים כסמך לו דהיינו יסוד דרומי הסמוך לכבש שהכבש בדרום: לפנים מן הקלעים. לפי שבמזבח היו קלעים הסיף לחצר אהל מועד ובחטאת כתיב (סס ו) במקום קדוש תזכר ואלש ומנחה כתיב כל זכר כהנים יאכל אותה: בכל מאכל. משום דבעי נמתיי כספס דאיוו כאלל מאלל למדנו לתורה שנאלכל ליום (ט) א' טחא ואשם מניו ט"ל זבח. ובשר זבח חודת שלמיו כיום קרבנו מחורה להחיק את האדם מן העבירה דהא קרא לא יניח ממנו עד בוקר קאמר: (ד) העולה קרשי קרשים. הוא ליפסל ביואל ובטביל יום. ובמחוסר כפרים ומועלים (י) בה. ומשום דלא כתיב בה בקרא קרש קרשים (יא) היא כמו בחטאת ואשם. אשמעינן מנא הכא דהיא כתי קרשי קרשים כחטאת ואשם. שהרי היא שיה לשה למקום שחישתן וקבלת דמן: שתי מתנות. בקרן מרחית (יב) לפניות ובקרן מערבת דרומית שנגררה באלכסון וטעמא משום דקרן מזרחית דרומית לא היה לה יסוד. לפי שלא היה בחלקו של בנימין שנתבא יעקב עליו (בראשית מט) בבקר יאכל ער. באחסותיה יתבני מקדשא: (יג) דבר הקורט

מבצחא דמקדשא משמע שהיה בנינו אלא שלא היה מקודש בדמים. תו"מ: (יד) ע"י כס"ם ביה"ב. ודאמרן שאלה לאו למעוטי שיריים דאיהו נמי בני יסוד ודלא חגי להו הכא נמי רכיון דאשמעינן בפנימיות וגם החטול למיתני' בחלונות כחלונות ס"ה כבולוהו. ונחוי"ט: (טו) כדררשינן אותה דמה למעלה ואין אחרת דמה למטה. חו"ט: (טז) דאקדוש לשלמים וכן כ"ב מתנות כו' וכמ"ס ר"ב בסמוך: בעזרה. יש לקרק אלא שיה לטונו מדלעיל. ו"ל דחנא דלעיל סריך בלישניה דפי"ד מ"ד דה"ה קאי על משכן: (יז) כדכתיב את חזה התנוי' ואת שיק התנוי' תאכלו במקום

המזבח. דכתיב (ויקרא א) וזרקו את הדם על המזבח כסוכב אי וזרקו. יכול יזרקו בזריקה אמת. ח"ל כסוכב וחי"ל להקיף בזריקה אמת. אי כסוכב יכול יקיפני כחוט. ח"ל וזרקו ואין זריקה אלא מרחוק וזכוחו א"ל להקיף אלא באכע. הא כיצד נותן שתי מתנות שהן ארבע: ושעונה הפשש ונתוח. כדכתיב (סס) והפסיד את העולה ונתת אותה לנתחיה: וכליל לאישים. כולה כשרפת עיג האש: (ה) זבחי שלמי צבור. ככשי עזרת: אשם גזילות. האמור כשנועת הפקדון: אשם מעילות. הנהגה מן ההקדש: אשם שפחה חרופה. הכל על שפחה שפחה ונחיה בה חורין המיועד לעבד עבדי שמונת כשפחה ובכס חגיון: אשם נזיר. שטעמא כמת דכתיב ביה (במדבר ו) והזיר לה' את ימי נזרו (וגו'): אשם תלוי. שפך שנג ברבר שחיבין על זרועו כרת שפך לא שנג וזאז כתיב כיוקרא אלא אשם מעילות. אשם ודאי ל"ב שכל אלו אשם ודאי הן חין מאלש תלוי: שתי מתנות שהן ארבע. דכאשם נמי כתיב וזיקה וכתיב: ונאכלין לפנים מן הקלעים. דכתיב (במדבר י"ח) באשם בקדש הקדשים תאכלנו. וזכתי שלמי צבור סמך חותן הכתוב לחטאת דכתיב (ויקרא כג) ועשיתם עטיר עזים אחד לחטאת ושני ככשים בני שנה לזבח שלמים לומר לך שדין כחטאת שאין נאכלין אלא לפנים מן הקלעים ולזכרי כהונה. אבל אין טעויות ד' מתנות כחטאת. שאין לך בכל הקרבנות מי שטעון ארבע מתנות אלא חטאת בלבד (טו): (ו) התודה ואיר נזיר קדשים קלים. אין מועלין בהן: שחישתן בכל מקום. ואין טעויות שח"ט בלפון (ט): ונאכלים בכל העיר. דבני טחא כתיב (סס י) ואלכלת אותה יקום הדם ואין שנימם במקום קדוש אלא במקום טהור (יז) דהיינו בכל העיר שהוא מקום טהור מלכס שם מצורעים: דכל אדם. לזרים: ליום ורילה. במורה כתיב (סס ז) כיום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בקר ותניא חודת שלמיו לרבות שלמי נזיר: המורם מהן. חזה ושוק שנותן ונתן לכהן כשאר שלמים. דתודה לשלמים אקדוש דכתיב (סס) וזאת חודת זבח שלמיו וגו' אם יאכל חודה וכו'. וארבע חלות מארבע מינים שבה כדכתיב (סס) אחד מכל קרבן. לכהן חורק וגו' ומורם מאלל נזיר חזוב

בשלה וטוס ושיק וחלח מלה אהת ורקיק אהת : טהור : לנשיהם כו' . כל האכלים לכהנים
 כיוצא בהן . נאכלים בכל העיר ליום ולילה : נאכלים לעבדי הכהנים ולנשיהם כתרומה . הר"ע :
 לכהנים לנשיהם . כדכתיב (סס י) ואת הזה (יח) דל"ח כנגד הפתח הוקף רש"י . והא דכתיב
 התנופה וגו' תאכלו במקום טהור אהת ובנין בקצירתא פתח ומפרש בגמרא לומר בזמן שפתח
 ובנין : (ז) שחישתן
 בכל מקום בעזרה . ב'
 פרטיות נאמרו בשחיתות
 טמאים . מרח נבן בקר
 ומרח בכבש . וס"ח צנו.
 בקמייתא כתיב ושטו
 פתח אהת מועד . ובתרי
 בתרייתא כתיב לפני
 אהת מועד להכשיר את כל
 הרוחות שבעזרה לפני
 משמע כל סלפני ההיכל
 (יח) לשני ימים ולילה
 אחד . דהני כתיב
 בשלמים (סס ז) והטומא
 מכבד הזהב כיום
 השלישי באש ושרף
 (ט) : והמעשר .
 מעשר כהנה ודמן
 טעון מתה אהת . דלא
 כתיב זהו סביב (כ) אלא
 ואת דמם תזרוק כתיב
 גבי צבור . והני נמי
 מהתם ילפינן . מדלא
 כתיב ואת דמי אלא ואת
 דמם : כנגד היסוד במקום שיש יסוד תחתיו
 למעוטי מזרחי . דרומית שאין שם יסוד כדאמרן
 ובכור ומעשר ופסח טעונים יסוד דייפינן זריקה
 זריקה לג"ש מעולה ובעולה כתיב (ויקרא ד) אל
 יסוד מוצח העונה : שינה באכילתן . זה מזה ח"פ
 שהיה אוחן נמתן דמים : הבכור נאכל לכהנים
 כדכתיב (במדבר יח) ובכור יסוד נן : והמעשר
 דכל אדם . כלל מצינו בכל התורה שיהיה נכהים
 חות כו' ונאכלין בכל העיר . דכתיב (דברים
 יב) והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת
 ועשרותיכם ותניא בשתי מעשרות הכתוב מדבר
 חד מעשר כהנה וחד מעשר דגן . וכתיב בההוא
 קרא ובכורות בירגם ולאנגם . ומדלא קבע להו
 מחיה ש"מ דמעשר ובכור נאכלים בכל העיר
 (כח) : לשני ימים ולילה אחד . דבכור הוא
 אומר ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק
 הימין הקישו הכתוב לחזה ושוק . מה חזה ושוק של שלמים
 ימים ולילה אחד . ומעשר בכור : למנויו . לאותם שמנו דמי לקיחת כדכתיב (שמות יב) איש
 לפי אכלו חסוקו :

דנפקא נן מדמקשיין לחזה ושוק של שלמים
 לאכילת שני ימים וה"ה לענין שאכלין בכל העיר
 תוס' ועשו"ט : אינו נאכל . סימא ליחתי נמי
 דאינו נאכל אלא על מזה ומרווי . וס"י הר"ע
 דלא כתיב אלא דבר שבכבוד כדכתיב . והוא הלוק
 מהם דשאר קדשים נאכלים כיום ובלילה עד
 היום בכל אדם בכל מאכל . ופסח אינו נאכל
 אלא בלילה עד חצות . ולמנויו וללו . אי נמי
 לא חני מלות ומרווי דאין מעבדין . אי נמי
 לאו מזה דגופיה . סוס' : חצות . כלומר אפי'
 מדין טורה ולגבי קמי אלא ומתניחין דבר
 אליעזר נן עזריה היא דרריש נאמר כאן בלילה
 הזה ונאמר להלן ועברתי בארץ מצרים בלילה
 הזה . מה להלן עד חצות אף כאן עד חצות .
 (במרח) :

זמרא זבחים דף נו ע"ב הלכה ה' בלה כלי המזון דהוד דמלכות דיראה **במוכז**
תנו רבנן מנין לבכור שנאכל לשני ימים ולילה אחד שנא' ובשרם יהיה
 לך כחזה התנופה וכשוק הימין הקישו הכתוב לחזה ושוק של
 שלמים מה שלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל לשני
 ימים ולילה אחד וזו שאלה נשאלה לפני חכמים בכרם ביבנה בכור לכמה
 נאכל נענה רבי טרפון ואמר לשני ימים ולילה אחד היה שם תלמיד אחד
 שבא לבית המדרש לפני חכמים תחלי ורבי יוסי הגלילי שמו א"ל רבי מנין
 לך אמר לו בני שלמים קדשים קלים ובכור קדשים קלים מה שלמי' נאכלים
 לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד א"ל רבי בכור
 מתנה לכהן וחטאת ואשם מתנה לכהן מה חטאת ואשם ליום ולילה אף בכור
 ליום ולילה אמר לו נדון דבר מ(תוך) דבר ונלמד דבר מ(תוך) דבר מה שלמי'
 אין באים על חטא אף בכור אינו בא על חטא מה שלמים נאכלים לשני ימים
 ולילה אחד אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד א"ל רבי נדון דבר מדבר ולמד
 דבר מדבר חטאת ואשם מתנה לכהן ובכו' מתנה לכהן מה חטאת ואשם
 אין באים בנדר ונדבה אף בכור אינו בא בנדר ונדבה מה חטאת ואשם
 נאכלין ליום אחד אף בכור נאכל ליום אחד קפ"ן רבי עקיבא ונסתלק ר"ש
 אמר ליה הרי הוא אומי' ובשרם יהיה לך הקישו הכתוב לחזה ושוק של
 שלמים מה שלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל לשני
 ימים ולילה אחד :

ובשרם י"ה ג' . בכור כתיב : בכרם תלמודי הכמים
 וישבין שורות שורות כרם : תחלי . היא הית'
 תהוילת ביאתו לפניהם ביבני : חטאת ואשם מתני' לכסן .
 אכל שלמים לבעלים : דבר מדבר . שמותו ודומי' לו : אין
 רש"י
 באין עלהטא . כחטאת ואשם ואינו בא בנדר ונדב' לאסוקי
 שלמי' דכאין בנדר ונדב' . ונסתלק . נשתתק : הקישו הכתוב
 ואין משיבין על הקישו :

זוהר חיי דף קלב ע"א ת"ת דאצילות **יוד הא ואו הא**
פתח ואמר שמעיה תפלת' ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש נא' טעמ'
 שמעיה ולא שמע באתר חד כתיב שמע ה' וחנני וגו' ובאתר אחרת שמעיה
 אלא בכל אחר לזמנין שמע לדבורא ולזמנין שמעיה לזוקב' . שמעיה כמה דאת אמר
 שמעיה ה' דאך וגו' שמע כמה דאת אמר שמע ה' וחנני שמע בני הסכת ושמע והבא
 שמועה תפלת' ה' בנין דהאי (דאיסי) דרגא דמקבלא כל ללותין דעלמי' והא תנין
 דשבדא מנייסו עטרה ושוי ליה ברישא דדריק די העולמים דכתיב צרכות לראש דריק
 ועל דא שמעיה תפלת' ה' שמעיה תפלת' ה' דא ללותי די בלחש ושועתי האזינה דא
 ללותא דאריס בר נש קליה בעקתיה כמה דאת אמר ותעל שועתם אל האלהים מקו
 שועתם אלא דעללותא אריס קליה וזקף עיניו לעילי' כמה דאת אמר ושוע אל הסר
 וללותא דא מתברר דרשין ודפיק (ס"ז ודחיק) לון לאעלא ללותיה . אל דמעתי אל
 תהרש דא אעיל קמיה מלכי' ולית תרשי' דקאיס קמיה ולעלם לא אהדרו דמעין צריקתי'
 תו הא כתיב הכא תלת דרגין . תפלה שועה . דמעיה . לקבל חילין תלת אחרנין כי גר
 חכי' עמד לבתר חושב לבתר ככל אבותי עקרי' דעלג' תא חזי ללותי דבר נש מעומד
 בנין דתרי ללותין גיטסו חד מיושב וחד מעומד ואינון חד לקבל תרין דרגין חפלה של

חיי יום ה

יד ותפלה של ראש לגבי יום ולילה וכלה חד אוק הכא תפלה מיושב לגבי תפלה של יד
לאחקין לה כמה (ס"א כמאן) דאחקין לכלה וקטיט לה לאעלא לחופה הכי נמי
מקשטי לה כרזא דרתיכאה ומשיריאה וזר משרתים ואשר נשרתיו והאופנים ומיות
סקודש וכו' ועל דא ללותא מיושב כיון דעאלת לגבי מלכי עלאה וליאו אחי לקבלי לה
כדן חק קיימין קמי מלכי עלאה דכא כדן (דרגא) דכורי אחסרנו כנוקבי ונגין קד
לא יפסיק בין גאולה לתפלה (וגאולה ומפלה חרין דרגין חיון רזא דלדיק ולדיק
יוס"ף ורמ"ל) ונגין דבר נש קאים קמי מלכי עלאה ועל חרבע אמות ללותים ואוקמוס
דכשעורי (ס"א כשעורי) דסורטי דיוור כלא וכל נואי דחתי כסורי דכורי כשי ליה
לאיניש למיקס כקיומיה ואודקף (ס"א וזיקף) כגוואל דא כד חיוס כרע כרע ככרוך
כד חיוס זקיף זקיף כשס כגין לאחזאה כח"י דכורי על מוקבי :

הלכה פסוקה יוסף דחקו מוסר

הרמב"ם ה' יסודי הסורי פ"ה

מספר הרוקח דף ב' ע"ב

ש"ש כענין מרחיק מן הכבוד כענין רבני ע"ה שלמה
והנו מה כענין פ' כסוי כענין דרס גדול מה שלמה
כענין מהי שאלו כענין שלמה ואלו עפר ולפני ונמש
כענין ונחמו מה לכבודו והוא מה ענין מלך וכלה פ"ק
דע"י ח"ד יוסע בן לוי ענין גדולי מכלל דכתיב רוח ה'
אלהים עלי יען משח ה' אחי לבשר ענין לבשר חסידים
לא נאמר חלל ענין ה' למדת ענין גדולי מכלל : אמר
כפסיקת' מה טעמה חכמי עת' לראש עשתי ענין שלי
לרגלי דכתיב ראשית חכמי יראת ה' עקב ענין יראת ענין
ל' כענין ושפלות עני' ותדבר מרים וחסרן כענין והוא ענין
ענין מלך ושמך וכו' כענין כלבו כענין לענות מפני הכענין ה'
כענין כענין ונעו ונעו ונעו ונעו ונעו ונעו ונעו ונעו ונעו
וכד' ודך לבב וכי רוח כענין חסרפון לייסרו ולסוכו כד' טעמו
אשר נודע לעולם משע חסרפון לייסרו ולסוכו כד' טעמו
ולס מטיב לו כבור' ישפיל כענין מירחלה עלה כענין ללקוח
ממנו ומכשול וס' יס' עשיר יעלס חובת כבור' ממנו כ'
חינו יודע מתי יכל' הממון ולא יתגל' :

ליר ו תורה

כ"ו פסוקי שמו"ת נגד מילוי ב"ן י"ד ה' ה' ותעשה ממנו לירוק והיה בניקוד שש
א' יהוה אלהי השמים אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי
ואשר דברתי ואשר נשבעתי לאמר לזרעה אתן את
הארץ הזאת הוא ישקח מלאכו לפניך ורקחת אשה לבני
משם : ב' ואב"ל תאבה האשה לרקת אחריה ונקית משבעתי
זאת רק את בני לא תשב שמה : ג' וישם העבד את ידו תחת

אונקלוס

(א) ו' אלהי השמים דברני מבית אבא ומארע ילדותי ודי מליל לוי ודי קנים לי למיקר
לבנך זמן ית ארעא דרא הוא ישקח מלאכיה קדמך ותבס אתתא דברי סתמן :
(ב) ואם לא היבי אתתא למיתי בתרך והיה זכאה ממזבתי דא לחוד ית ברי לא תתיב
לתקן : (ג) וישו עבדא ית ידיה תחות ירכא דאברהם רבניה וקנים ליה על פתגמא

ליר ו תורה קיד

ירך אברהם אדניו וישבע לו ער הדבר הזה : ו ייקח העבד
עשרה גמלים מגמלי אדניו וילך וכרטיב טוב אדניו בידו ויקם
וילך אר"א רם גהרים אר"עיר נחור : ו יכרך הגמלים מחוץ
לעיר אר"באר המים לעת ערב רעת צאת השאבת : ו יאמר
יהוה אלהי אדני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם
אדני אברהם : והנה אנכי נצב ערעין המים ובנות אנשי העיר
יצאת לשאב מים והיה הנער אשר אמר אליה המינא כדך
ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשקה אתה הכחת לעבדך
ליצחק ובה אנע פ"ע עשית חסד עם אדני : ו יהיה הוא מרם
כדה לנדבר והנה רבקה יצאת אשר ירדה לבתואל בן מלקה
אשת נחור אחי אברהם וכדה ער שכמה : והנער טובת
מראה מאד בתולה ואיש לא ידעה ותירד העינה ותמלא כדה
ותער : ו ירץ העבד לקראתה ויאמר הגמלאיני נא מעט מים
מכרך : ו ותאמר שתה אדני ותמחר ותירד כדה ער ידה
ותשקהו : ו ותכר דהשקתו ותאמר גם לגמליך אשאב עד
אם יכרו לשקות : ו ותמחר ותער כדה אר"השקת ותירץ עוד
אר"באר לשאב ותשאב לכר גמליו : ו והאיש משתאה
כה מתייש לדעת ההצליח יהוה דרכו אמ"ל : ו יהי כאשר

הנערה ק' והנערה ק' אונקלוס

הרין : (ד) ודבר עבדא עשרא גמלין מגמלי רבניה ואזר וכל שפר רבניה בידיה וקם
ואזר לארס בעל פרת לקרתיא דנחור : (ה) ואשרי גמליא מברא לקרתיא עם בירא דמיא
לעדן רמשא קעדן דנפקן מקרתיא : (ו) ואמר ו' אלהיה דרבני אברהם זמין כען קדמי
יזמא דין ועבד טיבו עם רבני אברהם : (ז) הא אגא קאים על עינא דמיא ובנת אנשי
קרתיא נפקו למימי מיא : (ח) ותהי עגימתא דאימר דה ארכוני כען קולתיך ואשתי
ותיכר אשת ואף נמקד אשקו יתה ומינתא לעבדך ליצחק ובה אידע ארי עבדת טיבו עם
רבני : (ט) והנה הוא עד לא שני למללא ורא רבקה נפקת דאתילדת לבתואל בר
מלקה אתת נחור אחיה דאברהם וקולתה ער בתפא : (י) ועינימתא שפירא קמתו כדרא
בתולתא וגבר לא ידעה ונחתת לעינא ומרת קולתה וסלקת : (יא) ורהט עבדא לקדמותה
ואמר אטעימני כען ועיר מיא מקולתיך : (יב) ואמרת אשת רבני ואחיות
קולתה על ידה ואשקוניה : (יג) ושיצאת לאשקוניה ואמרת אף נמלק אמלי עד
דיסקפון למשתי : (יד) ואחיות נפקת קולתה לבית שקיא ורהטת עוד לביקא למימי
ומרת לכל גמלוהי : (טו) ונגברא שתי בה מסתפל שתיק למידע האצנה וי אורחיה אם
לא : (טז) והיה בר ספיקו גמליא למשתי ונסיב גברא קדשא דדהבא תיקלא מתקמי

כרו הנמרים לשחות ויקח האיש נזם זהב בקע משקרו ושני צמידים עריליה עשרה זהב משקלם: ויאמר בתמי את הנדי גא לי היש בית אביך מקום לנו לקיין: ותאמר אליו בתותואל אנכי בין מלכה אשר ידה לנחור: ותאמר אליו גם תבונ גם מספוא רב עמנו גם מקום לקיין: ויקד האיש וישתחו ליהוה: כא ויאמר ברוך יהוה אלהי אדני אברהם אשר לא יעזב חסדו ואמתו מעם אדני אנכי ברוך נתני יהוה בית אחי אדני: כב ותרץ הנער ותגד לבית אמה בדברים האלה: כג וקרבמה אח ושמו לבן וירץ לבן אריהאיש החוצה ארצהעין: כד ויהי פראת את הנזם ואת הצמידים עריליה אחתו וכשמעו את דברי רבקה אחתו לאמר כה דבר אלי האיש ויבא ארצהאיש והנה עמד על הנמרים ערעהעין: כה ויאמר בוא ברוך יהוה למה תעמד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום הנמרים: כו ויבא האיש הבית והפתח הנמרים ויתן תבן ומספוא הנמלים ומים לרחוץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו:

אונקלוס

וחרין שריון על ידהא מתקל עשר סלעין דהבא מתקיהוון: (י) ואמר בת מאן את תוין בען לי האות בבית אבוך אתר בשר ננא למבת: (יח) ואמרת ליה בת בתואל אנא פר מקפה דיכית לנחור: (יט) ואמרת ליה אף תכנא אף פסתא סני עמנא אף אתר בשר למבת: (כ) וקרע גברא וסניד קדם יי: (כא) ואמר ברוך יי אלהיה דרבנני אברהם דקא קנע טיבותיה וקושטיה מן רבוני אנא באורח תקנא דרבני יי בית אחתי דרבוני: (כב) ורהסת עולימתא ותויאת לבית אמה פשתנמיה האליון: (כג) ולרבקה אחא ושמה לבן ורהס לבן קות גברא דגברא קות עינא: (כד) והוה פר תוא ות קדשא וית שירינא ער וי איתתיה וכד שמע ית פתנמי רבקה איתתיה למימר ברין מליל עמי גברא ואתא לות גברא והא קאים עימי נמליא על עינא: (כה) ואמר עול בריכא די קמא את קאים בגברא ונא פניתי ביתא ואתר פשר דגמליא: (כו) ועאד גברא לביתא ושרא נמליא ויהב תבנא ובסתא לגמליא ומיא לאסחאה רגלוי ורגלי גובריא דעמיה:

כדי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום הצננו תשולם כל הסדרה ותרגום והפטורה

לג ויישם לפניו לאכל ויאמר לא אכל עד אסדברתי דברי ויאמר דבר: לד ויאמר עבד אברהם אנכי: לה ויהוה ברוך את אדני מאד ויגדל ויתן לו צאן ובקר וכסף וזהב ועבדים ושפחות ונמלים וחמרים: לו ותלד שרה אשת אדני בן לאדני אחרי זקנתה ויתן לו את פר אשר לו: לו וישבעני אדני לאמר לא תקח אשה לבני מפנות הפנעני אשר אנכי ישב בארצו: לה אסרא אר בית אבי תלך ואר משפחתי ולקחת אשה לבני: לש ואמר אר אדני אלי לא תלך האשה אחרי: מ ויאמר אלי יהוה אשר התחלכתי לפניו ישלח מראכו אתך והצלית דרפך ולקחת אשה לבני ממשפחתי ומבית אבי: מא אז תנקה מאלתי כי תבוא אר משפחתי ואסר לא יתנו לך והיית נקי מאלתי: מב ואבא היום ארעהעין ואמר יהוה אלהי אדני אברהם אמי יששכנא מצליח דרבי אשר אנכי חרך עליה: מג הנה אנכי נצב ערעהעין המים והיה העלמה היצאת לשאב ואמרתי אליה השקינינא מעטמים מפדך: מד ואמרה אלי גם אתה שתה וגם הנמליך שאב הוא האשה אשר הבית יהוה לבן אדני: מה אני טרם אכלה לדבר אר לבי והנה רבקה יצאת וברכה ערשכמה ותרד העינה ותשאב

אונקלוס

לג ושויין קדמוהי דמיכל ואמר לא איכיל עד דאמלך פתנמי ואמר מלל: לד ואמר עברא דאברהם אנא: לה ווי ברוך ית רבוני לתרא ורבא ויהב ליה עאן ותורין וכסף וזהב ועבדין ואמקון ונמלון ותמרין: לו וילידת שרה אתת רבוני פר לרבנני בתר דסיבת ויהב ליה זת כל דיכיה: לו וקום עמי רבוני למימר קא תסב אתתא לברי מבנת פנענא די אנא זתב פארעיה: לח אקחן לבית אבא תויר וקורעיתו ותיסב אתתא קברי: לש ואמרת דרבני מאים קא תיתי אתתא בתרי: מ ואמר לי יי די פקחית קדמוהי ושלח מלאכיה עמד ויצלח ארחה ותיסב אתתא קברי מורעיתו ומבית אבא: מא בכון תהי זכי וזכי זכאי ממוסתי ארי תהי לורעיתו ואם קא יתנן לך וזכי זכי מסימתי: מב ואתית נבי ואתית יומא דין קענא ואתית יי אלהא דרבנני אברהם אם אית בענא קדמך לאצקחא ארתי די אנא אול עקה: מג הא אנא קאם ער עינא דמיא ויהי ענדקתא דתפוק קמלוי דאימר לה אשקיני בען זעיר מיא מקולתיך: מד ותימר לי אף את אשת ואף דגמקד אמי היא אתתא דמוסין וי קבר רבוני: מה אנא ער לא שיצית למללא בלבי והא רבקה נסת

וַאֲמַר אֲלֵיהֶם הַשְׁקִינִי נָא: ^{טו} וְתַמְהוּ וְתוֹרַד בְּדָה מַעֲלֵיהֶם וְתֹאמַר
 שְׂתָה וְנִמְנָמְךָ אֲשַׁקָּה וְאֲשַׁת וְנִמְנָמְךָ הַשְׁקֵתָה: ^{טז}
 וְאֲשַׁאֲרָה אֹתָהּ וְאֹמַר בְּתִמִּי אֶת וְתֹאמַר בְּתִבְתּוֹאֵל בֶּן־נְחֹר
 אֲשֶׁר יִרְדְּדוּ מִלְּפָנֶיךָ וְאֲשֶׁם הַנְּזִים עַל־אֶפְהָה וְהַצְּמִידִים עַל־יְדֵיהֶ:
^{טז} וְאֶקְדֵּךְ וְאֲשַׁתְּחִוָּה לִיהוָה וְאֶבְרַךְ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנָי אֲבָרְהֶם
 אֲשֶׁר הִנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ אֱמֶת לְקַחַת אֶת־בֵּת אֲחִי אֲדֹנָי לְבָנוֹ: ^{טז} וְעַתָּה
 אִם־יִשְׁכַּם עֵשִׂים חֶסֶד וְאֱמֶת אֶת־אֲדֹנָי הַגִּידוּ לִי וְאִם־לֹא הַגִּידוּ
 לִי וְאֶפְנֶה עַל־יָמִי אֹן עַל־שִׁמְאֵל: ^{יז} וַיַּעַן רָבֵן וּבְתוֹאֵל וַיֹּאמְרוּ
 מִי־זָה יֵצֵא הַדָּבָר לֹא נוֹכַר דְּבַר אֲלֵיהֶם יַע אֹן־טוֹב:
^{יח} הִנֵּה־רִבְקָה לְפָנֶיךָ קַח וְרָךְ וְתֵהִי אִשָּׁה לְבֶן־
 אֲדֹנָיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: ^{יח} וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע עֶבֶד אֲבָרְהָם
 אֶת־דִּבְרֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחֲוֶה אֶרְצָה לַיהוָה: ^{יח} וַיֵּצֵא הָעֶבֶד כְּרִי־כֶסֶף
 וּכְרִי זָהָב וּבְגָדִים וַיִּתֵּן לְרִבְקָה וּמַגִּדָּת נָתַן לְאָחִיהָ וּלְאִמָּהּ:
^{יח} וַיֹּאמְרוּ וַיִּשְׁתּוּ הוּא וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־עִמּוֹ וַיְלִיְנוּ וַיָּקוּמוּ בַּבֶּקֶר
 וַיֹּאמְרוּ שְׂרָחֵנִי לְאֲדֹנָי: ^{יח} וַיֹּאמַר אַחִיהָ וְאִמָּהּ תֵּשֶׁב בְּנֵעַר אֲתָנּוּ
 יָמִים אֹן עֲשׂוֹר אַחֵר תֵּלָךְ: ^{יח} וַיֹּאמְרוּ אֲדָהֶם אֶרְתָּאֲחֶרֶוּ אֹתִי
 וַיְחַזְּקוּ הַצִּלִּית חֲרָבִי שְׂרָחֵנִי וְאֶלְכֶה לְאֲדֹנָי: ^{יח} וַיֹּאמְרוּ נִקְרָא
 בְּנֵעַר וְנִשְׁאַלְהָ אֶת־פִּיהָ: ^{יח} וַיִּקְרְאוּ לְרִבְקָה וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם

הנערה ק' לנערה ק'
 וקולתה על כתפה ונחתה לעיני וכלת ואמרת לה אשקיני כען: מו ואחיות ואחיות
 קולתה כנה ואמרת אשת ואף גמליך אשקי ושתיתי ואף גמליך אשקיות: מו ושאלית
 ותה ואמרת בת מן את ואמרת בת בתואל בר נחור דינידת ליה מלפא ושונתי קדשא
 על אפה ושונתי על ידך: כח וברעית וקנדות קדם וי וברכות ית וי אלהיה רבונתי
 אברהם רבונתי בארץ קשט למיסיב ית בת אהויה רבונתי לבריה: כט ובען אם איתכון
 עבדן שיבו וקשט עם רבונתי הווי לוי ואם לא הווי לוי ואתפני על ימינא או על שמאלא:
 נ ואתיב לבן ובתואל ואמרו מן קדם וי נפק פתקא לית אנהא יכלין למלקא עקב ביש
 או טב: נא דא רבקה גמליך דבר ואזיל ותהי אמהא דבר רבונתי קמא דימלך וי: נב ורנה
 בד שמע עבדא דאברהם ית פתגמיון וכנד ער ארעא קדם וי: נג ואפק עבדא מגין דכסף
 וקנין ודחב ורבשון וירב רבקה ומגנין יתב לאחיהא ולאמה: נד ואכלו ושתיאו הוא
 ונבריא די עמה ובתו וקמו בצפרא ואמר שלחוני לת רבונתי: נה ואמר אחיהא ואמה
 תתיב עולמתא עמנא עירן בעירן או עשרא יתין דתר פן תויל: נו ואמר להווי לא
 תאחרון יתי וי אצחא אחי שרחוני ואיהך לת רבונתי: נו ואמרו גמלי קרי לעיקמתא ונשמע
 מה דהיא אברהם: נח וקרו לרבקה ואמרו לה תתילי עם גברא דהווי ואמרת אזיל:
 נט ושקחו ית רבקה אמתהוון וית מנקמתא וית עבדא דאברהם וית גברוהי: ס וברוכו וית

התלכי עם האיש הזה ותאמר ארד: ^{טז} וַיִּשְׁלַחוּ אֶת־רִבְקָה
 אֲחֵתָם וְאֶת־מִנְקָתָהּ וְאֶת־עֶבֶד אֲבָרְהָם וְאֶת־אֲנָשָׁיו: ^{טז} וַיְבָרְכוּ
 אֶת־רִבְקָה וַיֹּאמְרוּ לָהּ אַחֲתָנוּ אֵת הִיא לְאֲרָפִי רִבְבָה וַיִּירָשׁ
 זְרַעֲךָ אֶת שְׂעַר שְׂנְאָיו: ^{טז} וְתִקַּם רִבְקָה וּנְעֵרְתִיהָ וְתִרְפַּכְנָהּ
 עַל־הַגְּמָלִים וְתִרְכַּנְהָ אַחֲרֵי הָאִישׁ וַיִּקַּח הָעֶבֶד אֶת־רִבְקָה וַיֵּלֶךְ:
^{טז} וַיֵּצֵק בָּא מִבּוֹא בְּאֵר לְחַי רֹאִי וְהוּא יוֹשֵׁב בְּאֲרָץ הַנֶּגֶב:
^{טז} וַיֵּצֵא יֵצָחָק לְשׁוּחַ בְּשׂוּדָה לְפָנֹת עָרַב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה
 גַּמְלִים בָּאִים: ^{טז} וְהִישָׂא רִבְקָה אֶת־עֵינֶיהָ וַתִּרְא אֶת־יֵצָחָק וַתִּפְלַךְ
 מֵעַד הַגְּמָל: ^{טז} וְתֹאמַר אֶרְתָּעֵבֶד מִיְהִי־אִישׁ הַלְזָה הַלְזָה
 בְּשׂוּדָה לְקִרְאָתָנוּ וַיֹּאמַר הָעֶבֶד הוּא אֲדֹנָי וְתִקַּח הַצִּעִיר וְתִתְּנָם:
^{טז} וַיִּסְפַּר הָעֶבֶד לְיֵצָחָק אֶת כָּל־דִּבְרֵיהֶם אֲשֶׁר עָשָׂה: ^{טז} וַיְבִיאָהּ
 יֵצָחָק הָאֲחֵלָה שָׂרָה אִמּוֹ וַיִּקַּח אֶת־רִבְקָה וַתְּהִי־לָהּ לְאִשָּׁה
 וַיַּאֲהֶבָה וַיְנַחֵם יֵצָחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ: ^{טז} וַיִּסַּף אֲבָרְהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה
 וַשְׁמָה קַטּוּרָה: ^{טז} וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־זִמְרֹן וְאֶת־יִקְשָׁן וְאֶת־מִדּוֹן וְאֶת־
 מִדְיָן וְאֶת־יִשְׁבָּק וְאֶת־שׁוּחַ: ^{טז} וַיִּקְשַׁן יָלַד אֶת־שָׂבָא וְאֶת־
 דָּדָן וּבְנֵי דָדָן הָיוּ אֲשׁוּרִים וְרַמְזוּשִׁים וְרַאמִים: ^{טז} וּבְנֵי מִדְיָן עֵיפָה
 וְעַפְרָי וְחֲנֹף וְאֶבְיָדָע וְאֶרְדֵּעָה כָּל־אָרְזָה בְּנֵי קַטּוּרָה: ^{טז} וַיִּתֵּן
 אֲבָרְהָם אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לוֹ לְיֵצָחָק: ^{טז} וּבְנֵי הַפִּירְזָשִׁים אֲשֶׁר
 לְאֲבָרְהָם נָתַן אֲבָרְהָם מִתְּנַת וַיִּשְׁלַחֵם מֵעַד יֵצָחָק בָּנוּ בְּעוֹדָנוּ
 חַי קְדָמָה אֶרֶץ־קְדָם: ^{טז} וְאָרְזָה יָמֵי שְׁנַיִם־חַיִּי אֲבָרְהָם אֲשֶׁר־

א: וכלום
 רבקה ואמרו לה אחתנא את הווי ראלפין ולרבון וירחון בניכי וח קרני סנאיחון: סא וקמת
 רבקה ועולמתהא ורכיבא על גמליא ואוכת בתר גברא ודבר עבדא ית רבקה ואול:
 סב ויצחק אתא סמתוהי (ני על סמתוהי) ספירא דמלאך קימא אתחיו עדה והוא יתב
 בארע דרוכא: סג ונפק יצחק לצפרא בתקלא למכני רמשא וזקף עינוהי והוא נמיא
 אתן: סד וזקפת רבקה ית עינהא ותוא ית יצחק ואתרכינת מעל גמלא: סה ואמרת לעבדא
 מן גברא דיכי דמלאך בתקלא למכנתנא ואמר עבדא הוא רבונתי ונסיבת עיפא ואספסיאת:
 סז ואשתעי עבדא ליצחק ית כל פתגמא די עבד: סז ואעלה יצחק למשפנא ותוא והא
 תקנין עובדאא בעובדי שרה אמיה ונסיב ית רבקה ותות ליה לאנתו ורמימה ואתנתם יצחק
 בטר דמיתת אמיה: א ואוסף אברהם ונסיב אתתא ושמה קטורה: ב ויל ירת ליה ית זמרן
 וית יקשן וית מרון וית מדין ויה ושבק וית שוח: ג ויקשן אזיל ית שבא וית דדן ויבני
 דדן הווי למשורין ונשכנין ולגנון: ד ויבני מדין עיפא ועפר ותנוף ואבדע ואלדע כל אינו
 בני קטורה: ה ויהב אברהם ית כל דיניה ל יצחק: ו ויבני לחינתא די לאברהם יתב

הי מאת שנה ושבעים שנה וחמש שנים: ה ויגוע וימת אברהם
 בשיבה טובה זקן ושבע ויאסף ארעמו: ט ויקברו אתו יצחק
 וישמעאל בניו אל מערת המכפלה אשר שדה עפרן בין צחר
 דחתי אשר ערפני ממרא: י השדה אשר קנה אברהם מאת
 בני חת שמה קבר אברהם ושרה אשתו: יא ויהי אחרי מות
 אברהם ויברך ארמים את יצחק בנו וישב יצחק עסי באר רחי
 ראוי: פ י ואלה תלדות ישמעאל בן אברהם אשר ילדה הנר
 המצרית שפתת שרה לאברהם: יא ואלה שמות בני ישמעאל
 בשמתם לתולדתם בכר ישמעאל נבית וקדר ואדבאל ומכשם:
 יד ומשמע ודימה ומשא: טו חדר ותימא יטור נפיש וקדמה:
 טז אלה הם בני ישמעאל ואלה שמותם בתצריהם ובמיתתם
 ישיבי עשר נשיאם לאמתם: יז ואלה שני חיי ישמעאל מאת
 שנה ושרשים שנה ושבע שנים ויגוע וימת ויאסף ארעמו:
 יח וישפני מחוילה עד שור אשר ערפני מצרים באכה
 אשורה על פני כר אחיו נפר: פ פ פ

אונקלוס

אברהם מתן ושלחנין מעל יצחק בריה בעוד שהוא קיים קידוקא לארע מדינתא: ז ואלין
 ימי שני חיי אברהם דתיא מאה ושבעין וחמש שנים: ח ואתנגיד ומית אברהם בסיבו מבא
 סיב ושבע יומין ואתפניש לעמיה: ט וקברו יתיה יצחק וישמעאל בנהו במקרת פפלחא
 בתקל עפרון בר צחר התאה די על אפי ממרא: י תקלא די זבן אברהם מן בני התאה
 תקן אתקבר אברהם ושרה אשתיה: יא ויהו בטר דמית אברהם וברך יי ית יצחק בריה
 ויתב יצחק עם בירא דמלאך קמא אתחוי עליה: יב ואלין תולדות ישמעאל בר אברהם
 די ילדת הנר מצרתא אמתא דשרה לאברהם: יג ואלין שמון בני ישמעאל בשמתתהון
 לתולדתהון בוקרא וישמעאל נבית וקדר ואדבאל ומכשם: יד ומשמע ודימה ומשא:
 טו חדר ותימא יטור נפיש וקדמה: טז אלין אנן בני ישמעאל ואלין שמותהון בפצחיהון
 ובפרהיון תרון עשר ברבין לאמיהון: יז ואלין שני חיי ישמעאל מאה ותלתין ושבע
 שנים ואתנגיד ומית ואתפניש לעמיה: יח ושרו מחוילה עד חגרא די על אפי מצרים מטי
 לאתור על אפי כל אחוהי שרא: פ פ פ

הפסוק המצא עד כאן מיום א' עד יום ה'

אם מאת אדוני המקד נתיב הדבר הזה ולא הודעת את עברך עבדיך כתיב מי ישב על כסא
 אדוני המקד אחריו: ויגוע המקד דוד ויאמר קרא לי לבת שבע ותבא לפני ותעמוד
 לפני המקד: וישבע המקד ויאמר חי וי אשר פדה את נפשי מפל צרה: בי באשר נשבעתי
 לך ביהוה אלהי ישראל לאמר כי שלמה בנה ימלך אחרי והוא ישב על כסא תחתי בי בן
 אעשה היום הזה: ותקוד בת שבע אפים ארץ ותשתחו למקד ותאמר יחי אדוני המקד דוד
 לעולם:

אחר קריאת פרשת שבוע שנים ונקרא ואחד תרגום וההפעה ומוזמר ה' נולך גלות לבש (או מוזמר
 שיר ליום השבת וסי' נולך) יללח דברו משנה והלכה מסדר טהרות שהיא נגד היסוד בזינת היום

עיקר תי"ט

משנה מקראות פרק ה

ב' שנייה

פרק ה מעין

פסוק . וק' אמאי פסול כיון דמי השוקת מסוברין
 למעין דמטרה בכ"ס ותון כפ"ק ונעין
 סמינו מוטטין ורבו עליו מים שאובין טוה למעין
 להטביל בו ככ"ס ועוד דמטבילין כלים כחוק כלים

מעין שהעבירו על גבי השוקת

פסול . העבירו על גבי

שפה כל שהוא כשר חוצה לה .

שהמעין מטהר בכל שהוא העבירו

על גבי בריכה והפסיקו הרי הוא

כמקוה . חזר והמשיכו פסול לזבים

ולמצורעים ולקדש מהן מי חטאת

עד שידע שיצאו הראשונים :

(ב) העבירו על גבי כלים או על גבי

ספסל . ר' יהודה אומר הרי הוא כמו

שהיה ר' יוסי אומי הרי הוא כמקוה

ובלבד שלא ישביל על גבי הספסל .

(ג) מעיין שהוא משוך כנדל . ריבה

(עליו) והמשיכו . הרי הוא כמו שהי'

היה עומד וריבה עליו והמשיכו .

שזה המקוה לטהר באשבורן ולמעין

להטביל בו בכל שהוא : (ד) כל

הימים

לטהר צווליס וכלל שהוא : הרי הוא כמקוה .

דכתי מ' סאה וכאסבורן : ובלבד שלא ישביל

על גבי ספסל . גזירה שמה וטביל כלים .

(ד) והלכה כר' יוסי : (ג) שהוא משוך כנדל .

סמינו וזוליס במקומות הרבה כשרן זה שמרבה

רגלים וקורין לו כלע"ז אנט"י פיר"י : ריבה

עריו . מים שאובים עד שממטבו ונתנדלו המקומות

סמינו וזוליס סס : הרי הוא כמו שהיה . המקומות הללו מטהרים צווליס וכלל שהוא כמו שהיו

כחלסה : היה . המעין : עומד . ולא היו מומיו וזוליס : וריבה עליו . מים שאובין ונתנדל המעין עד

סמינו מוליס אילן ואילן מהמה המים שאובים שזה למעין המקומות הללו שהמים וזוליס כסס שזין למעין

שמתהרים ככל שזן וזוליס לנקות שאין מטהרי' צוולין אלא באסבורן פ"א ריבה עליו והמשיכו והרטיב

הבריכות שהיו מושכות מים מן המעין ההוא והגדילן : (ס) הרי הוא כמו שהיה . דנמקוס שהיה

מימיו וזוליס קודם שריבה עליון

המקוה

המקוה

המקוה

המקוה

המקוה

המקוה

המקוה

המקוה

המקוה

המקוה

המקוה

המקוה

המקוה

המעין כלל שופטין לחוד
 השוקת . אבל אם מי
 המעין עזורים על ספת
 השוקת כל שהוא אפי"פ
 שממלחם עזורים בחוך
 השוקת כשר להטביל
 כמים שעל ספת השוקת
 או סוף לה (ה) דמעין
 מטהר כלל שהו והפסיקו
 כאין מי הכריכה
 נחזירין למעין : הרי
 הוא כמקוה . ואין מטהר
 בכל שהוא עד שיהא
 סס מ' סאה (ב) : חזר
 והמשיכו . שחבר מי
 המעין לבריכה : פסוק
 לזבים : דכבר פסק
 חיוון וזבים ומצריעים
 ומי חטאת כתיב בהו
 מים מים : (ב) העבירו
 על גבי כלים . שהעביר
 המעין על דופני
 הכלים מנחך (ג) : הרי
 הוא כמו שהיה .

לטהר צווליס וכלל שהוא : הרי הוא כמקוה .
 דכתי מ' סאה וכאסבורן : ובלבד שלא ישביל
 על גבי ספסל . גזירה שמה וטביל כלים .
 (ד) והלכה כר' יוסי : (ג) שהוא משוך כנדל .
 סמינו וזוליס במקומות הרבה כשרן זה שמרבה
 רגלים וקורין לו כלע"ז אנט"י פיר"י : ריבה
 עריו . מים שאובים עד שממטבו ונתנדלו המקומות
 סמינו וזוליס סס : הרי הוא כמו שהיה . המקומות הללו מטהרים צווליס וכלל שהוא כמו שהיו
 כחלסה : היה . המעין : עומד . ולא היו מומיו וזוליס : וריבה עליו . מים שאובין ונתנדל המעין עד
 סמינו מוליס אילן ואילן מהמה המים שאובים שזה למעין המקומות הללו שהמים וזוליס כסס שזין למעין
 שמתהרים ככל שזן וזוליס לנקות שאין מטהרי' צוולין אלא באסבורן פ"א ריבה עליו והמשיכו והרטיב
 הבריכות שהיו מושכות מים מן המעין ההוא והגדילן : (ס) הרי הוא כמו שהיה . דנמקוס שהיה
 מימיו וזוליס קודם שריבה עליון

עיקר תוי"ט חיי יום ו

הסרתינו סם מטרה בוחלין ומן הסדרים אין מטרה אלא באשכוחן אבל אם לא היו מימינו זולתים אלא עומדים וריבה עליו שהרחיב מקום עמדתו והמשיכה עשה מקום עמדתו זולתין :

הימים כמקוה : שנאמר ורמקוה

המים קרא ימים ד"ר מאיר . ר' יהודה אומ' הים הגדול כמקוה .

לא נאמ' ימים אלא שיש בו מיני ימים הרבה . רבי יוסי אומ' כל הימים

משהרים בוחלין ופסולין לזבין ולמצורעים ולקדש מהן מי השאת :

(ה) הוחלין כמעיווהנושפים כמקוה העיר ר' צדוק על הוחלין שרבו על

הנושפים שהם כשרים . ונושפים שעשאן זוחלין סימך אפי' מקל אפי'

קנה אפי' זב וזכה יורד וטובל ד"ר יהודה . רבי יוסי אומר כל דבר

שהוא מקבד שומאה אין מוחלין בו :

(ו) ג' שנתלש ובו ארבעים אה ונפל על האדם ועל הכלים שהורים כל

מקום שיש בו ארבעים אה שובלין ומשבילין מטבילין בחרצין ובעצעים

ובפירסת החמור המעורבת בבקעה

ב"ש

אלא זכילה וי"ל דהא היינו דוקא היכא שנתו העים במקום וכבר נעשו

אשכוחן אבל היכי דאנתי לא כיומי מיא באשכוחן ועיינן זוחלין מהא לביעת המעין אפי' שפסאן סם מעיין זולתין ערין מר' עזרא ב"ר מ' סאה למ"ס

כפ"ק מ"ז דבעינן סגי בנפוי עולה ככ"ז ק' למאי

מקום יליא המים עד שיצמדו המים במקום אחר ונעשים אשכוחן : ויורד . הטעם טובל : כל דבר

שהוא מקבד שומאה . לא מנעיה זב וזכה סקן עמאין שאין יכוים לסתום מקום ליתא המים

בדיהם או ברביעה כרי לעמיר המים ולעסוקן אשכוחן אלא אפילו טהור גמור הוחיל והוא מקבל

טומאה : אין מוחלין בו . כלומר אין מעמדין בו מקום הזכילה כרי שיעשה אשכוחן ויכל לטבול

שנתלש . מן הים (ט) שהולך וסוער : ונפל על האדם ועל הכלים שהורים . לחלין בלבד

דחלין לא בני כוונה אבל למעשה שני ולתרומה לא טהר הטיבל עד שיכוין : שובלין . איס וזכה :

ומשבילין . כלים או ימים במקום שצריך טבילה ימים כגון לקדש דלא סגי בטבילה : פרסת חמור :

מרוכבים כמעשה אלא שאין מקורין : נעיצין . קצרים מלמטה ורחבים מלמעלה : פרסת חמור .

זה"ה פירסת כל בהמה : המעורבת בבקעה . גומא טעמיה בקרקע ע"ה פרסת רגל של בהמה

התקבלו בה מים והיא מעורבת למקום של מ' סאה (ט) ע"ה נקב כשפירסת הוור מטבילין בה :

עיקר תוי"ט חיי יום ו ברשונה קיה

הדרגות . כמו הר דלות והם מים הבאים מדליו של הר פירוש מנובה הדר ואפילו אין מחמתן ועד סופן אלא מ' סאה מטבילין כהן לב"ש : ובה"א אין מטבילין . עד שהיה מ' סאה במקום אחר שאין חרדלית מטרה אלא באשכוחן : שגודר כלים וטובל בהן . עושה ממיתה בכנים כרי שיעבדו הלך המים ולא יסיו זוחלין וטובל באופן המים שמתוך מתייה הכלים שהן כמו מקום : וכלים שגדר

למאי כ"מ מצריך הכא מ"ס ורחיה להסבורים דאף במשין צריך לטבילת אדם מ' סאה ולא פליג בין קטן לגדול ועמיו"ט :

(ט) לשון הר"ס שנתקבלו בכקע"י בשמי"ל מ' סאה :

ב"ש אומר מטבילין בחרדלית בה"א אין מטבילין . ומורים שהוא גודר כלים וטובל בהם וכלים שגדר בהם לא הוטבלו :

בהן לא הוטבלו . לפי שלא הוטבלו כל הכלים במים שמתוך המתייה כי אם הגר שלפי חרדלית ולא לר שלפי סך ואי קטיף והא אפי' רבי יוסי לעיל כל דבר שהוא מקבל טומא' אין מוחלין

בו והיו פליגא ב"ה סמוריסטגור כליכוסטובל כקו"ל דה"י ומוריסטופא קאי דאמר וכליסגור בהן לא הוטבלו וה"ק מוריסט"ב לבי"ה שהגורד כליכוסטובל בהן כיום שגדר בהן לא הוטבלו אבל ב"ה לעולסכרי שאין גודר כלים וטובל בהן כרבי יוסי דאמר כל דבר שהוא מקבל טומאה אין מוחלין בו והכי משמע בחוספתא :

גמרא נדה דף י"ב ע"א

ת"ר הגרים והמשחקים בתינוקות מעכבים את המשיח בשלמא גרים כדרב חלבו דאמר ר' חלבו קשין גרים לישראל כספחת אלא

משחקים בתינוקות מאי היא אילימא משכב וזכר בני סקילה ניהו אלא דרך אברים בני מכול ניהו אלא דנסיבי קטנות דלא בנות אוליד ניהו

דאמר רבי יוסי אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף . שנאמר כי רוח מלפני יעשוף ונשמות אני עשיתי :

רש"י

בני סקילה ניהו : ואת אמרת מעכבים את המשיח ותו לא הלא כמותי הן מדוים : דרך אבריים . היינו משז"ל ואינו משכב וזכר דממשכב וזכר כתיב משכבי אהם :

דנסיבי קטנות . והוא ראוי להוליד נמלא בעל מפריצו כל ימי קטנות : שגוף . חדר כי גוף סם מקום המיוחד

זוהר בראשית דף ט"ז ע"א

תא חזי בשעת דישאל מנכרין ומזמנין להאי סכת שלום אוספי' קדיש' ואמרי ספורס סכת שלום כדין קדושת' עלאה נחת' ופריסת גדפס' עליהו רישאל

ומכסי' לון כאמא על צנין וכל זיכין ציפין אחכנישו מעלמי ויתבי ישראל תחות קדושת' דמאריהו וכדין דא סכת שלום יסיב נשמתין חדתין לנטי' מיט צנין דביה

נשמתין שריין . (ס"א) דכדון זמן זוגי ונעלת נשמתין וזה שריין) ומניה נפקין .

וכיון דשרי' ופריסת גדפס' על בניה אריקת נשמתין חדתין לכל חד וחד תו אמר ר"ש

על דא תניין סכת דוגמי דעלמי דאתי אישו הכי הוא ודאי ועל דא שמיטה ויובל דוגמי דא צדא . ושבת ועלמי דאתי הכי הוא והסוה תוספת דנשמת' מרז' דזכור

קא אתי' על האי סכת שלום דטייל מעלמי דאתי ודא תוספת יהבת לעלמי קדישא וזכהוה תוספת חרואן ויתנטי מנייטו כל מלין דחול וכל לערין וכל עקין כמא דאת

אמר ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגנך ומן העבודה הקשה וגו' . וכלילי דשבתא

בעי בר נש אטעמי מכל' ביין לאחזאה דהאי סכת שלום מכלא אתכלילת וכלבד דלא

יפגים מיכל' חדא ליומא ואית דאמרי תרין לתרין סעודתי אחרין דיומי וספיר וכל

סקן אי סליק יתיר ליומי ויכל למטעם ממילין אחרין ולזעירי בתרי תבילין סגי ואוקמוס חכריה :

אם יעקב בעבודת הבורא כמות טובות יהי ככני ויהי
 לו מעט נמנה שהוא חייב לו ויחזול לני מדבר רשות
 ממנו שחלל ומדבר מרים והאין נמנה עניו מאד
 שחלל לסם מיד ויניח הנצחות כלתרון כסן גדול ונכיל
 וכתיב והרים את הטען להשפיל עליו ולהסיר נצחותו של
 גדול מעלתו כדכתיב ותרא את המלך דוד משז ומכרכר לפני
 ה' ולכבוד הבורא יקום מן הרעשים להכרות מעיר ה' כל
 טועי און ונחמתי ה' לא גבה לני ולא רנו עיני וילול עשוק
 מיד עשוק דכתיב ויהי דוד עושה משפט וילום לעשות הטוב
 והישר ויתחבר עמיס ונלמך חכר לני לכל אשר ידלך ויזכר
 מן הרע שיש בידו וכלשונו וימדי שנלמך העלתי אודיעך
 אלנמס טועים דרכיך ויתפלל כי טובו הרעשים אל ה'
 דכתיב ויעמד פניחם ויפלט ותעזר הנמס' ותשכח לי ללוקי
 לדור ודור עד עולם :

(א) וכן אם הקים החכם על עצמו יהיה דבורו כנחת
 עם השריות ודעתו מעורבת עמה ומקבלם בכפי פנים
 ופית ונעלב מהם ואינו עולמם מכבד להן ואפילו מקילין לו
 ונישא ונותן באינינה ולא ירבה באיחות עמי הארץ וישבתן
 ולא יראה תשוד אלא עומק בתורה עיון בעציות טובת
 בתפילין ועושה בכל מעשיו לפני משורת הדין והוא שלא
 יתחק הרבה ולא ישתום ער שיטצאו הכל מקלסין אותו
 ואוחבים אותו ויחמיום למעשיו הדין זה קודש את ה' ועליו
 הכתוב אשר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר כך אתמאר
 (ב) כל המאכר שם מן השמות הקדושים שהורים שנקרא
 בהם הקב"ה לוקח מן התורה שהרי הוא אשר בעינים
 ואבדתם את שם מן המקום הוא לא תעשין כן לה'
 אלהים : (ג) ושבעה שעות הם : השם הנכתב וימדי
 ה"א וא"י ה"א והוא השם המפורש : או הנכתב אדני' :
 ואל אלה : ואלהים : ואלהי שדי : וצבאות כל הווקח

תולדות יום א תורה

לסמך מנ"ס ד"ה יהוה נכס י יה יהוה רוס יוד הא ואו הא נשמה יהוה חיס יסידס ו רמ"ו יוד
 אל סס ב"ן שבעים בניקוד מולס :

א ואכה תולדת יצחק בן אברהם אברהם הוקיד את יצחק :
 א ואלין תולדת יצחק בר אברהם אברהם אוליד ית
 יצחק : ב ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת
 בתואר הארמי מפדן ארם אחות לבן הארמי לו ראשה :
 ויהוה יצחק בר ארבעין שגין כד נסיב ית רבקה בת בתואר
 ארמאה מפדן ארם אחתיה דלבן ארמאה ליה לאנתו :
 ג ויעתר יצחק ליהוה לנכת אשתו כי עקרה הוא ויעתר לו יהוה
 ותהר רבמה אשתו : ד וצלי יצחק קדם יי דקבל אתתיה ארי
 עקרה היא וקביד צלותיה יי ועדיאת רבקה אתתיה : ו ויתרצצו
 הבנים בקרבה ותאמר אם בין קמה זה אנכי ותלך דדרש את
 יהוה : ז ורחקין בגיא במערה ואמרת אם בין למא דגן אנא
 ואזקת למתבע אוהפן מן קדם יי : ח ויאמר יהוה לה שני
 גיים בבטנך ושני לאמים ממעיד יפרדו וקאם מראם יאמין
 ורב יעבד צעיר : ט ואמר יי לה תרין עממין במעיבי ותרתין
 מדבון ממעיבי יתפרשין ומרכו ממרכו תתקף ורפא ישתעבד

לזעירא : ו וימלאו ימיה ללדת והנה תומם בבטנה : ושלימו
 יומהא למילד ודא תיזמין במערה :

נביאים מלאכי ס"א

לסמך מנ"ס ד"ה צבאות נכס צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלנח אדני נשמה
 דסוד יהוה חיס ימדה דלנח יהוה חיס ימדה דסוד אל סס ב"ן שבעים :

א משא דברי יהוה אל ישראל ביד מלאכי : מטל פתגמא
 דיי ער ישראל ביד מלאכי דיתקרי שמייה עזרא
 ספרא : ב אהבתי אתכם אמר יהוה ואמרתם במה אהבתנו
 הרא את עשו ליעקב נאם יהוה ואהב את יעקב : רחמית
 יתכון אמר יי ואם תימרון במא רחמתנא קרא אח עשו
 ליעקב אמר יי ורחימית ית יעקב : ג ואת עשו שנאתי ואשים
 את ידיו שממה ואת נחלתו לתנות מדבר : וית עשו רחיקית
 ושוייתי ית מורוהי לצדו וית אחסנתיה לצדות מדברא : ד כי
 תאמר אדום רששנו ונשוב ונבנה חרבות כה אמר יהוה צבאות
 המה יבנו ואני אהרום וקראו להם גבול רשעה והעם אשר
 זעם יהוה עד עולם : ארי ימרון אדומאי את מסכננא כען
 עתנא נתוב ונבני חרבתא פדנן אמר יי צבאות אינון יבנון
 ואנא אפניר ויקרון דהון תחומא דעמיה רשיעא ועמא דאתי
 עליהון רוט עד ערמא : ה ועיניכם תראינה ואתם תאמרו יגדל
 יהוה מער לגבול ישראל : ו ועיניכו יחזון ואתון תימרון יסני
 יקרא דיי ואפתי ית תחום ישראל : ז בן יבד אב ועבד אדניו
 ואם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי אמר יהוה

רשי"י

מצות דוד

(ב) ביד מלאכי השלח ביד מלאכי : (ג) והמרת ר"ל
 ולס תלמרו כמס אהבת אותנו מפלת עלמנו כלומר עם כי
 עשית עמנו הרב' חסד אין זה מפלת אהבת עלמנו כ"א
 מפלת אהבת האבות והאמהות : הלא את וגו' כלומר ע"ז
 אשיב לכם הלא את עשו ויעקב מן האבות אחר לנס
 עם האבות והאמהות ועכ"ל אהבתי את יעקב לבד : (ג) ואת
 עשו שנאתי : ולס ה"ו מפלת אהבת האבות והאמהות לבד
 ה"ו לי לאהוב גם את עשו אבל האמת הוא שאהבתי אתכם
 ולאשתי וכי עשיתי עמך כמס שנה את עשו ואומר רלו
 ואת הדי עשו אשתי עוד שנוי ונחלתו יהי למדור לתנות המנויות במדבר : (ד) כי תלמרו אדום : אלס תלמרו אדום
 הסס עתה אנו ראשים ויליס ורלנו הרב' : אבל נצוב עוד ונבני החרבות כי יאמרו אין זה כל מפלת שנהל ה' אותנו
 לסי' החורבן מתמדת כי נמקרי כל וכאשר כל כן תלך : המס יבנו : ר"ל צלמח המס יבנו החרבות וימשלו ממשל רב
 אבל כסוף הדבר אהרום אני מכל וכל ולא תשוב עוד לקדמותו : וקרלו לנס : מהפלת החרובס וכירו הכל שנהל בלס : (ה) אל
 שרשעי לו וקרלו לו נבול אדום רשע' והסס אשר זעם את ה' ועד עולם יקרא כן כי לא תשוב עוד לכתובין בלס : (ו)
 ועיניכם תראינה : בהפלת חורבני ואתם תלמרו וגו' ר"ל כשהי' מעל נבול ישראל בזמן הגול' העתיד אז תלמרו עתה יגדל

משא דבר ה' דברי נבוא' הסמך למלאכי : ואלסכ את
 יעקב : לתה לו את ארץ העמי' : לתנות מדבר עשון חניס.
 כי תלמרו אדום : ואל' רועשנו מתחלי רשס היינו ומעתי
 סהעשרנו מבזות יושלים נשוב וגו' יגדל ה' וגו' ירח'
 גדולתו לגבולינו להודיע כי אהבנו עמו : כן יש לו נבני אב
 וכן עבד את אדוניו :

צְבָאוֹת לָכֵם הַכְּהֹנִים בְּיָמֵי וְאִמְרָתֶם בְּמָה בְּיָנֵינוּ אֶת־שְׁמֶךָ
 הָאֵל עַד בְּרָא אֱמִיר לִיקְרָא יֵת אֲבָא וְעֵבְדָא לְמִדְחָר מִן קֳדָם
 רַבּוּנֵיה אִם כָּאֵב אָנָּא אָן דִּאתוּן מִקְרִין קֳדָמִי וְאִם פְּרַבּוּן אָנָּא
 אָן דִּאתוּן רַחֲמֵי מִן קֳדָמִי אֱמַר יֵי צְבָאוֹת לָכֵן פְּהִינְיָ דְמִבְסָרִין
 עַד שְׁמִי וְאִין תִּימְרוּן בְּמָה בְּסַרְנָא עַל שְׁמֶךָ :

מצודות דוד

ה' בעשות נקם ממדוד בלחוס: בו יכנר. מוסב למעני
 לומר הואיל וכן הוא שאני אוהב לחסם מפאת עממסם הלא
 דוד סגן לכנר אביו על כי אביו אוהבו ודרך העבד לכנר
 את אביו עס כי לא יחשוב כי"ע על אהבת אביו אליו
 עכ"ל מוכרח הוא לכנרו כי יחד ממש לכל יעש' בו נקם:
 והא' אב אביו. והא' אהם מחזיקים אותי ללא אים כבודו
 הראוי לי בעבור אהבתי לכם והא' אהם מחזיקים אותי
 לארון אים המורי הראוי לירא מפני כי אם ירחס מפני
 לא עזבתם אים כבודי: והמרתם לכם הסכנים ר"ל הדבר
 הזה אומר אלו ה' לכם אהם הסכנים המצויים את שמי:
 והא' תאמרו בדבר מה אלו מצויים את שמך :

כתובים משלי ג

להמשך מיסוד ומלכות דו"ה שין דלת יוד נפש שין שין דלת יוד רוח יאהרונה נשמה
 דיסוד א אד אדני אדני נפש אדני רוח אלה דלת גון יוד נשמה ומלכות י"ה הו"ו הו"ו חיה
 ימורה דיסוד יהוה חיה ימורה ומלכות אל שס ב"ן שבעטס:

א בְּמַעַט הֵייתִי בְּכִרְעָה בְּתוֹךְ קָהָר וְעַדָּה : א עַד בְּרִיר הַיִּת
 לִי בְּכָל בִּישׁוּן בְּגוּ פְּנִשְׁתָּא וְעַדָּתָא : ב שְׂתַהֲמִים מִבּוֹרָה
 וְנִזְזִים מִתּוֹךְ בְּאִרְהָ : ב אֲשֵׁתִי מֵיָא מִן גּוֹבָה וְרִדְיָא מִן בִּירָה :
 ג יִפְצוּ מְעִינֵיהָ חוּצָה בְּרַחֲבוֹת פְּרִימִים : ג גִּשְׁפִּיעוּן מְעִינָה
 לְבָרָא וּבִפְתִי מִיִּפִּי דְמֵיָא : ד יְהוּדָה לְבָרָה וְאִין לְזָרִים אֶתְהָ :
 ד יְהוּזָרָה לְחוֹרָה וְנוֹכְרָאֵי קָא נִשְׂתַּתְּפִין עִמָּה : ה יְהוּדֵי מְקוֹרָה
 בְּרוּה וּשְׂמַח מֵאֲשֵׁת נְעוּרֶיהָ : ה יְהוּי מִבּוֹעַד בְּרִיה וְחָדִי מִן
 אֶתֶת מְרִיתָה : ו אֵיקֶת אֶהָבִים וְיַעֲלֶת־תְּחֵן בְּרִיה יְרוּה בְּכִרְ
 עַת בְּאַהֲבָתָה תִּשְׁנֶה תְּמִיד : ו אֵיקֶתָא דְרַחֲמוּתָא וְדִיצְתָּא
 דְהֶסְרָא הוּנְגָה אֵרִיָּה בְּכַר זְמַן וּבְרַחֲמוּתָא תְּגַרְם תְּדִירָא :

רש"י

בכל רע. תוך הגיטס: בתוך קהל ועד' של רשעים: מצודת
 מצודת ענתן קפ"ה לחלקו הוא תרת גשה: מתוך בלתי
 מים חיים נובעין והולכין: יפולו מעינותיו חולי סוף שתקי
 תלמודים: ברחובות עיר תפולני פלגי מים: יסוף לך
 לבדך. אהם לבדך תתכבד בסם: יסוף מקור גו' הוא המור'
 שלמות מעורר: אילת אהבים. המור' נמשלת כאלו נקב'
 אשר הוא אהובו וכן גו' יוור' יעביעו: תשגי' תעמוק:
 תהא ברוכי וחביבי בעיניך ושמח באהבת אשת נעוריך (1) אילת אהבים.
 על כי רחמי לך ויעלת חן. היא המי מעלת חן. בעיניך כבי עת.
 תמיד: ר"ל אף באהבתי למשג' תחשב אים תמיד תהיי יעמ"ש ר"ל אל תכרי' שתי' עם האש' באשתי אמרו וכו'

כיצד מברכין. דסברא שמברכין כרו שלא
 יתנה מעט"ז בלא ברכה תו' . וסר"י
 כתב דקאי ארתק כפ"ק לחתום וסלא לחתום .
 אלף שקודם לזה הולך לגמור ולפרט כל דיני
 ק"ש כו': בפד"ע. והכיו
 כל מחילת דברי מפני
 שהוא דבר משתקף בכל
 הברכות . ר"ל ברוך
 אהם ה' אלהי הר"מ:
 (א) דכתיב ויין ישמח
 לבב אנוס ועוד אי שמי
 פורתא סגיד מני וכפת
 דכתיב ולחם לבב אנוס
 יסעד גמרא: יצא .
 בגמרא אצרי' דס"ל
 דעיקר אילן ארעא היא
 כלומר הכל הוא מהארץ
 וביר' מבואר ד"ה דפירו'
 האילן ככלל כפ"ה"א
 ואין כפ"ה"א ככלל
 פה"ס תו"ש: לא יצא.
 דסר"ל הואיל ואמרי'
 עסה מין אילן הוא לבדך
 עלים כפ"ה"ע קמ"ל גמ'
 (3) ואפי' גובאי שלא
 נפטר עמנו כיון שמזיק
 לעולם

כיצד מברכין על הפירות על פירות האילן אומר בורא פרי העץ חוץ מן היין שעל היין אומי בורא פרי הגפן. ועל פירות הארץ אומר בורא פרי האדמה-חוץ מהפת שעל הפת הוא אומר. המוציא לחם מן הארץ. ועל הירקות אומר בורא פרי האדמה. ר' יהודה אומי בורא מיני דשאים: (ב) ברוך על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא. ועל פירות הארץ בורא פרי העץ לא יצא. על כולם אם אמר שהכל נהיה יצא: (ג) על דבר שאין גדודו מן הארץ אומר שהכל ועל החומץ ועל הנובלות ועל הגובאי אומר שהכל. (על החלב ועל הגבינה ועל הבצים

אומר שהכל) ר' יהודה אומר כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו: (ד) היו לפניו מינים הרבה ר' יהודה אומר אם יש ביניהם ממין שבעה מברך עליו וחכ"א מברך על איזה מהם שירצה: (ה) ברוך על היין שלפני המזון. פטר את היין שלאחר המזון: ברוך על הפרפרת שלפני המזון פטר את הפרפרת: על הפרפרת לא פטר את הפת. בשיא את לא מעשה ס"א ל"ג קדרה

חמלה לבדך עליו ברכה הראוי לו : (ג) נובלות : פירות שגפלו מן האילן קודם שנתבטלו כל זרען : גובאי . חביבים טהורים : מין קללה . נובלות וגובאי ע"י קללה סן באים (3) ואין סלכה כר"י : (ד) מין ז' . טטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון זית ותמרים דהני עריפי הואיל וכשתבטם בטן א"י : מברך על איזה מהן שירצה . דכתיב עליו והלכה כתבמים : (ה) פטר את היין שראחר המזון . ה"מ בשבת וימים טובים שרגילין לקבוע על היין לאחר המזון וכשברך על היין לפני המזון ארעמא דהכי בידך אבל בשאר ימים שאין רגילים לקבוע עמנו על היין שלאחר המזון אין היין שלפני המזון פטר היין שלאחר המזון וכל לאחר המזון דתקן במתנין סיני לאחר המזון ידועס מן הפט קודם שיברכו ברכה המזון : פרפרת . כל דבר שמלפנים בו את הפט כגון בשר וצבים ודגים קרוים פרפרת ופעמים שהיו מביאים פרפרות קודם סעודה כהמשך האכילה ותמרים ומביאים פרפרות אחרות לאחר הסעודה אחר שמטו ידועס מן הפט : מעשה קדרה . כגון סריפות גרש

תולדות יום א

עיקר תו"ש

וגרס כרמל וקמח שנתבטל במים כגון הלביבות
 וכו' ואלו כגון. ואית דמפרשי פרפרת דמחיתין
 פה הלבוש בקערה שאין בה מראה להם
 דמזכרים עלה בורא מיני מזונות. והשתא ניחא
 דלמפרין לאשמועינן בך
 על הפרפת לא פטר
 את הפת אע"פ דהוא נמי
 מין פת אבל מעשה
 קדרה פטר וביח שמאלי
 סבירי כשם שאם בוך על
 הפרפת לא פטר את
 הפת כך לא פטר מעש'
 קדרה ואין הלכה ככ"ט.
 (י) היו יושבין :
 בלא הסיבה וסימן הוא
 שלא נהוהו לאכול יחד
 שביבילס היו כשמתעוררים
 סבורת אנשים לאכול
 שהיו נסובים על מטות
 ואוכלים וזוהי בהסבת
 שמאל כל אחד מברך
 לעצמו. שלא היה
 להם קבע סעודה בלא
 הסיבה ויהיו אם אמרו
 יתל יוכלו כמאן בדוכתא
 פני אפי' שלא
 הסיבה כהסיבה דמי ואי
 נמי לזמון : בא להם יין
 אחד מברך לעצמו. שהולך
 ואין בית הבליעה
 פניו ואין לב המזכרים פונה
 אל המברך אלא
 לבלוע מה שבפיהם א"כ
 חיישין שמא יתקו כשבא
 לבעות אמן : והוא אומר
 על המוגמר.
 המברך ברכת המזון : (ג)
 הוא מברך על המוגמר
 בורא עלי בשמים ואף
 על גב דאיכל דעדיף עיניה
 אפי' כיון דלמחיל
 במדא עביר לאירך : לאחר
 הסעודה. לאחר ברכת
 המזון דהשתא לאו מזכרי
 הסעודה הוא אפי' הכי
 כיון שהחיל בברכות אחרונות
 (ז) מליח : כל דבר
 מליח שהשתא מפלה לו. מי
 שאכל אכילה גסה מפירות
 מוקקים ביותר (ה) אוכל
 אחריו דבר מליח לסתך
 הליחות הדבקות בגופו
 מממת רוב הפירות ומפני
 שאינו יכול המנות לבדו
 אלא מן הפת עמו אבל
 המליח לבדו עיקר והפת
 מפלה לו : (ח) מברך
 אחרים ג' ברכות דסבירא
 ליה לרבן גמליאל דואכלת
 ושבעת וברכת לאו
 אלתם בלבד קאי אלא
 אכל שבעת המינין המזכרים
 לעיל בפרשה ובהאי קרא
 שלט ברכות רמזי.
 וברכה זו ברכת הון. על
 הארץ זו ברכת הארץ. הסוכה
 זו בונה ירושלים. וכן הוא
 אומר (דברים ג) השר הטוב
 הזה : וחב"א ברכה אחת
 מעין שלש. ברכות. אם
 ענינים האלו רמוזים זמנים
 ובארץ ישראל חוחם על
 הארץ ועל פירותיה וברכה
 זו עלמה מברך על הון אלא
 שפוחה בה על הגפועל
 פרי הגפן. ועל כל דבר
 הגעשה ממשת מיני דגן
 כמקום על הפך ועל פרי
 הפך אומר על המסיה
 ועל

תולדות יום א

עיקר תו"ש

לא במסכות הפסיק העינין
 גמרא : (י) ולא ועל הלכלכה
 וחוחם על הארץ ועל המסיה :
 פירש החסידים בברכת הון.
 משום דס"ל (י) אפילו אכל
 שלק. של ירק : והוא מזונת
 סמוך עליה לזמן :
 במ"ס החוס' דכוכון
 סוממין על הארץ ועל
 הפירות תו"ש :
 לישאל דהוא דלמסק
 מניה קאי שהוא המברך
 על הון שללס"ג
 ועתי"ט : (ד) במ"ס פ"ב
 דכילה כתבו לכוונה פ"ב
 גמרא וזה עיקר שהרי
 על הארץ אין הכל
 שממנו עולה יפה לפי
 שמאכלין אלא פ"ג
 גמרא מממרינו ולכן
 נקרא מוגמר שחרגוס
 גמלי' בומרון תו"ש :
 מליח בתחילי' ליל דקרק
 ממלח כחמלה לאפוקי
 אש אוכל הטפל כחמלה
 שאינו ראוי שימוך על
 הכרחה שיכרך על המליח
 שיאכל אפי' שא"כ נמלא
 שנהיה מן הטפל כמלא
 ביד עדין. תו"ש
 וע"ש : שפלה לו. ואע"פ
 דלשמועינן דפת פטר
 לאשמועינן דפעמים דפת
 ספל תו"ש : (ה) דוקא
 כפי הארץ ולא כפי אחר
 וכ"כ הר"מ. וכתבו החוס'
 וא"כ פירות היו
 עיקר ומליח טפל ולבדך
 על הפירות ולפטור
 כולהו - וי"ל דמיידי
 שלא אכל הפירות באותו
 מעמד. א"כ בשעת
 שאכל הפירות לא היה
 סס עדין מניה ופה
 דלא היה יודע שיסלח
 לבו מממת מחוקק : ברכה
 אחת. דס"ל ארץ אכר
 לא
 בורא דברים רבות ומסרוס.
 ופירוש מסרוס כמו לחם
 ומים שא"ל להקיים בלא
 הם על כל מה שברא
 להחיות בהם נפש כל
 חי כל מה שבעולם
 שנס אס לא נבראו יכולים
 הדברות להקיים ולא
 נבראו כי אס להענוג
 ולחוספת טובה ומפני
 שים בברכה זו ב"י עינים
 הויא ברכה ארוכה ופוחסת
 בברוך וסוממת בברוך
 כדאיתא בירושלמי שפוחסת
 בא"י מי העולמים : השותה
 מים לצמא. דוקא מברך
 שהכל אכל השותה מים
 לבלוע מאכל שכתב לו
 בברוכו וכו' אלא בזה אינו
 מברך : ר"ש אומר בורא
 נפשות רבות. מברך
 לפני שמית המים ואין
 הלכה כר"ש אלא לפנייה
 מברך שהכל ולאמרייהם
 בורא נפשות רבות :
גמרא ברכות דף לד ע"ב
 הלכה ה' בלה כלי החיצון
 דחסד המלכות דבריאה
אלף רמד
אמר רב יהודה אמר
 שמואל כל הנהנה מן
 העוה"ז בלא ברכה כאלו
 נהנה מקדשי שמים. שנא'
 לה' הארץ ומלואה. רבי
 לוי רמי כתיב לה' הארץ
 ומלואה וכתיב השמים
 שמים לה' והארץ נתן
 לבני אדם לא קשיא כאן
 קודם ברכה כאן לאחר
 ברכה א"ר חנינא בר פפא
 כל הנהנה מן העוה"ז
 בלא ברכה כאילו גזול
 להקב"ה ולכנסת ישראל
 שנאמי' גזול אביו ואמו
 ואומי' אין פשע חבר
 הוא לאיש משחית ואין
 אביו אלא הקב"ה שנאמי'
 הלא הוא אביך קנך ואין
 אמו אלא כנסת ישראל
 שנא' שמע בני מוסר
 אביך ואל תמוש תורת
 אמך. מאי חבר הוא לאיש
 משחית א"ר חנינא בר
 פפא רבי חנינא בר פפא
 רמי כתיב ולקחתי דגני
 ישראל לאביהם שבשמים
 רבי חנינא בר פפא רמי
 כתיב וישאל עושיך בעתו
 וגו' וכתיב ואספת דגנך
 וגו' לא קשיא כאן בזמן
 שישאל עושיך רצונו של
 מקום ת"ד ואספת דגנך
 וגו' מה ת"ל לפי שנאמי'
 לא ימוש ספר התורה
 הזה מפך יכול דברים
 ככתבן ת"ל ואספת דגנך
 נהוג בהם מנהג דרד ארץ
 דברי רבי ישמעאל רשב"י
 אומ' אפשר אדם חורש
 בשעת חרישה וזורע בשעת
 זריעה וקוצר בשעת קצירה
 ודש בשעת דישה וזורע
 בשעת הרוח תורה מה
 תהא עליה אלא בזמן
 שישאל עושיך רצונו של
 מקום מלאכתן נעשית
 על ידי אחרים שנא' ועמדו
 זרים ורעו צאנכם וגו'
 ובזמן שאין ישראל עושיך
 רצונו שר מקום מלאכתן
 נעשית על ידן שנא' ועברת
 את אויביך אמר אבי
 הרבה עשו כר' ישמעאל
 ועלתה בידן כרשב"י
 ולא עלתה בידן :
רשי
 יראל דהוא חוס' ומחתי' :
 בזמן שעושיך רצונו :
 הדגן שלם וכשחין עושיך
 רצונו נועלו ומר' להם
 שהוא שנו : דברים
 ככתבן. שלא יעשוך
 בדרך ארץ : הסגס
 כסס עם דברי תו"ש :
 מנהג דרד ארץ. שאם
 תכח לידו לורך הדברות
 סופר ליבעל מדברי תו"ש :
 אפשר. במתי' אפשר
 כדפרי' :
לאחר ברכי. הרי
 הוא לבני אדם : גזול
 לסקב"ה. את ברכתו
 ולכנסת ישראל שכתעו
 הפירות לוקין. אין
 פשע. ולפי שהוא
 מיקל רוחים האחרים
 ולמדין מנהג לעשות
 כן ליהנות מן העולם
 בלא ברכי ולכן נקרא
 זס סניקל חבר לאיש
 משחית : לירבעם
 בן נכע. שחטי' והשתיה
 את כל

וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת דָּף קֶלֶד עִ"א ת"ח דאצירות יוד הא ואו הא

וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יֵחֶק גּוֹי כַּהֵן ר' חייא ואמר מי ימלל גבורות ה' ישמע כל תהלתו ת"ח כד בעא קב"ה וסליק ברעותי קמיה למצרי עלמי' הוה מסתכל באוריית' וזכרא ליה ובכל עובדי ועובדי דברא קב"ה בעלמי' הוה מסתכל באוריית' וזכרא ליה סה"ד והיה אללו חמון והיה שפועים יוס יוס אל תקרי חמון אלא חומן כד בעא למצרי אדם חמרה תורה קמיה אי צ"כ יחברי ולכתר יחטי ואת תידון ליה חמאי יוסן עובדי ידך למנא דהא לא ייכול למסכל דיק אמר לה קב"ה הא אתקיימת תשובה עד לא בראתי עלמא אמר קב"ה לעלמי' דעבד ליה וברא לאדם ח"ל עלמי' עלמי' אנת ונימוסך לא קיימין אלא על אוריית' ובג"כ בראתי ליה לאדם כך בגין דיתעסק בה ולי לאו הא אנת אסדר לך לחסו ובהו וכלא בגייה דאדם קיימי' סה"ד אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי ואוריית' קיימי' ומכרו קמייהו דבני נשא בגין דיתעסקון וישתלכו בה ולית מאן דירכין אודניה ת"ח כל מאן דאשתדל באוריית' איהו קייס עלמי' וקייס כל עובדי ועובדי על תקוניה כדקא יאות ולית לך כל שיפי' ושייפי' דקיימי' ביה צביי דלא הוי לקבליה צרי' בעלמי' דהא כמה דצ"כ איהו מחפלין שיפיין וכלהו קיימי' דרגין על דרגין מתתקנין אלין על אלין וכלהו חד גופא הכי נמי עלמא כל חנון צריין כללו שיפיין וקיימין אלין על אלין וכד מתתקנין כללו הא (חד) גופא ממנש וכלא כגווי דאוריית' דהא אוריית' כלל שיפיין וקיימין אלין על אלין וכד מתתקנין כוללו אשתדלו חד גופ' כיון דאסתכל דוד בעובדא דא פתח ואמר מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמי' עשית מלאה הארץ קיינין באוריית' חיונו כל רזין עלאלין סתימין דלא יכלין לאתדבק' באוריית' כל חיונו ומליו עלאלין דאתגליין ולא אתגליין באוריית' חיונו כל מלין דלעילי' ולתתי' כל מלין דעלמי' דין וכל מלין דעלמא דאתי באוריית' חיונו ולית מאן דיגנה ודע לון ובג"כ כתיב מי ימלל גבורות ה' ישנויע כל תהלתו:

מוסר יוסף דהא הרבה פסוקה

מספר לדה להרדף ריא ע"ה
מספר לדה להרדף ריא ע"ה
בא ורא' קושי עורף סה"ד כי הזכירנו שש"י ע"י נבואו ותכניו ויראו ולא קבלו דבריהם כאשר וקבל אדם לוולת רופי' על חוליו שינעטו על דבר הלא תרא' כמה ספרט וע בנייהס' כי כחופ' מרפי' ומחיר' על גופו ססופו עפר רמה ותולעי' ובג"כ על השמי' הנשחרת ולס' חזקי' חכמי' מווי' השכיני' ועד וללח' נחסי' והלא ציון הנבב לאמשיס' שחלפו ועברו ארץ קנו ובנו ועמדו וכיוצא בהגיבוי' ציחם ובחילי' ה' ארנס וקיימם והכנס ורכושם לאויביהם הלא תרא' ארץ קבלו מה שלא חללו ובנו כמה שלא סכנו וכתלשו מה שלא כשינו בה ארמונו וראשו בשמים ומקומו המיוחד לו בתמונת רבה והוא קברו' ה' סיס בעולם שעות גדול מזה לעשות דירת קבע בעולם שטופט ממנו ולא ישוב אליו ויהי' עולם סהולך לעמוד סס' עד עולמו עד' והס' מחוד הכנה הסגור והספרי' בה חסדו העולם הלא' הלא' ארץ וכלא לעובדיהם ולמצדיקיהם ומגדלים אוחס' הלא' חין לקייס מה שתי' זכר' דיק לברי' :

למשיך מנ"ס ד"א יהוה נפשי יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה סיס יסידס ד רמלוי יוד כל סס צ"כ שבעשים ציקוד חולס :

וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי בְּרָזוֹ בְּאֶדְרֵת שַׁעַר וַיִּקְרָאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו : א וַיִּנְפֹק קִדְמָאָה סְמוֹךְ כּוֹלִיָּה בְּגָרִים דְּשַׁעַר וַקְרוּ שְׁמִיָּה עֵשָׂו : ב וְאַחֲרֵי־כֵן יָצָא אָחִיו וַיְדוּ אֶחָזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיִּצְחַק בֶּן־שָׁשִׁים שָׁנָה בְּרֵדֹת אָתָם : ג וּבְתָר בֶּן נֶפֶק אָחוּהִי וַיְדִיָּה אָחִידָא בַּעֲקֵבָא דְעֵשָׂו וַקְרָא שְׁמִיָּה יַעֲקֹב וַיִּצְחַק בַּר שְׁתַּיִן שָׁנָיִן בְּד יְרִידֹת יַתְחוּן : ד וַיִּגְדְּרוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שָׂדֵה וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יָשֵׁב אֲהָדִים : ו רְבִיאֵו עִירִימָיָא וְהָה עֵשָׂו גְּבַר נַחֲשִׁירְכֵן גְּבַר נַפְיִק חֲקֵרָא וַיַּעֲקֹב גְּבַר שְׁרִים מְשֻׁמֵשׁ בֵּית אֹרְפְּנָא : ז וַיֵּאָהֵב יַצְחַק אֶת־עֵשָׂו בִּיְצִיד בְּפִיו וּרְבִקָּה אֶהְבֵּת אֶת־יַעֲקֹב : ח וַיִּרְחַם יַצְחַק יַת עֵשָׂו אָרִי מַצִּידִיָּה הָהָ אָכִיר וּרְבִקָּה רַחֲמִית יַת יַעֲקֹב :

נביאים מלאכי א

למשיך מנ"ס ד"א צבאות נפס צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה כשנס דלח אדני נשמה דסוד יהוה סיס יסידס דלח יהוה סיס יסידס דסוד אל סס צ"כ שבעשים :

א מְגִישִׁים עֲרִימְוִבְחֵי דַחַם מְגֵאָר וְאַמְרָתָם בְּמָה גְּאֶרְנֹדָ בְּאֶמְרָכֶם שְׁרַתָן יְהוָה נְבִוָה הוּא : א מְקַרְבֵּינ אַתוֹן עַד מְדַבְּחֵי קָרְבָן מְרַחֵם וְאִם תִּימְרוּן בְּמָה מְרַחֵק בְּדֵאֲתוֹן אֶמְרִין פְּתוּרָא דִּי בְּסִיר הוּא : ב וְכִי־תִגְיִשׁוּן עוֹר רִזְבַּח אֵין רַע וְכִי תִגְיִשׁוּן פֶּסֶח וְחֵרָה אֵין רַע הַקְרִיבֵהוּ גֵא לְפַחְתֵּךְ הִירְצֵךְ אוּ הִישָׂא פְּנִיךְ אֶמֶר יְהוָה צְבָאוֹת : ג וְדֵאֲתוֹן מְקַרְבֵּינ דְעוֹיר לְדַבְּחָא הֵרָא בִישׁ וְדֵאֲתוֹן מְסַרְבֵּינ דְחִגְרִי וְדִמְרִיעַ הֵרָא בִישׁ קְרִיבוֹהִי כַעַן לְשִׁטְמוֹנֵךְ דְעַלְךְ הִיתְרַעִי בְּךְ אוּ הִיסַב אַפְךְ אֶמֶר יְי צְבָאוֹת : ד וְעַתָּה חֲרוּנָא פְּנִי־אַל וַיְחַנְנוּ מִיְדְּכֶם הִיתָה זֹאת הִישָׂא מִכֶּם פְּנִים אֶמֶר יְהוָה צְבָאוֹת : ה וְכַעַן צְרוּ כַעַן

מצודת דוד

(א) מנישים וגו' ר"ל אשיב לכם בדבר זה אהם מצוין את שמי כמה שאתם מקריבים מל מזבחי קרבן מתועב ומעוקף: והמרתם והם תאמרו בדבר מה אנו מתעבדים ומעופים קרבנך: באמרתם ר"ל אשיב לכם כמה שאתם אומרים עלתן ה' והוא המוצא עמסדרים עליו הקרבן לנבואה הוא נבואה כי נזרק עליו הדם ונקטר עליו החלב שנשפו על אדם קלה בהם: (ב) וכי תגישון ובעבור זה גם כי תגישון

רש"י

לחם מגואל מתועב נבז' הוא שאין מניע לכל כהן על חלקו מן המנחה רק כזית או כפול: אין רע. וכי אין זה דבר רע: לפתח' לשר עג'ר: ועת' חלו נח' ועתה אחת הסהנים ארץ יעלי' כלבכסל להיות שלוחי ישראל לבקש עליהם דקמים הרי מידכס הית' זאת הרע: מו גם כס' וכי' הלא' ויקום אש עוב כסס שיסגור דלתי מוקדשי לבלתי הניח' סס קרבן מתועב.

קדם יי אלהא ויקבר צרותנא מידכון הות דא היתנבון לכון
 אפין אמר יי צבאות : ד מי נס פכם ויסגר דלתים וראתארו
 מזבחי חנם אין לי חפץ בכם אמר יהוה צבאות ומנחה
 לא ארצה מידכם : ד מן אף הכא בכון ויגוף דשי בית
 מקדשי ודא תקריבון על מדבחי קרבן מרחק לא רענא
 קדמי בכון אמר יי צבאות וקרבן רענא לא אקביר מידכון :

מצודת דוד

עור לנבואה חן רע צעניכם הוליל והנבואה הוא מנחה
 צעניכם וכאומר הנה צבא חסם מתעבים קרבי וזכו בזון
 שמי : הקריבוני בתון חסם הדבר והקרב מנחה מנחלי
 לזרון לפתח האם יהי מרולי לך צבא הדורון לבעיר ממך
 חשמתך אשר פשעת למולו או האם ישא פניך לכבוד בעבור
 חתן כזה אם תזיחו לו מנבלי הקדמת פשע אמר ה' ר"ל
 כן אמר ה' : (א) ועתה חלו לא פשו בחובי והעתירו
 בנדיבו אל ה' אם יחן אותנו בעבור תפלתם הלא המארי

כתובים משלי ה

לשמך מיוסר ומלכות דו"ל שין דלת יוד נפש שין שידלת שידלת יוד רוח יאהדגיה נשמה דיסוד
 א אד אדני נפש אדני רוח ארף דלת נוןיוד נשמה דמלכות יך דך וך דך חיה יחידה דיסוד
 יהוה חיס יחידה דמלכות אל סם ב"ן שצעסיה :

א ורמה תשנה בני בורה ותתכח חק נבריה : א ורמה תשרגנ
 ברי בנובריתא אוף לא תתביק עובה דאתריתא :
 ב פי נבחה עיני יהוה דרכי איש וכל מעגרתיו מפדם : ב מטור
 דקדם עיינוי דאלהא אינון אורחתיה הנברא וכיהוהן שבירוי
 גרן קדמוי : ג עוונותיו יקדנו אתי הרשע ובחברי חטאתו
 יתמד : ג חובוי דרשיעא קממין ריה ובחברי דהטאי נתפכך :
 ד הוא ימות באין מוסר וקרוב אולתו ישנה : ד הוא ימות בקרא
 מרדווא ובסוגאי דשטיותיה גמעי :

מצודת דוד

כי נוכח עיני ה' וגוי מפלג שוקל דרכיו כמה עונות וכתי
 זכיות כירו : בלון מוסר : בצביל של לקח מוסר :
 מעגלותיו אל הגמול ר"ל משלס מדה במדי לדעת שבגמול בזה ולא במקרי : (א) עונותיו עונות הרשע הם ילכו אלוהו
 ולתוספות ביור אמר את הרשע : ובחבלי העששים מתחלתו בסם יהי נשען כלשר יתלוהו בסם ר"ל העון
 עלמו יקרה עליו ויפרע ממנו : (ב) בלון מוסר : בעבור של לקח מוסר בעבור רוב אולתו אשר ישג' בסם :

ברשנורה משנה שבת ס"ו

פרק ו במה אשה שבראשה אכלהו במה אשה יוצאה . דהוי תכטיט ולא משאוי
 קחי לחושי לזר ופסתן ורלועה
 שנקלטת זה עטרן
 שבראשה (ה) ומה עטם
 לא תלא זהם בצבת ונפני
 שאמרו חכמים בחול
 בלי אמצעי רבנורה דמלכות דיצירה אלהים
 במה אשה יוצאה ובמה אינה
 יוצאה . לא תצא אשה
 רשי : (ה) רשי ורשי

בע"ט דאלו צצבת אסור כדתן בס"פ הוולניע .
 זהקשו ההו דל"כ הא הסמירה ג"כ אסור אלא
 הכא מיידי שאון קלוטים : (ג) ומדא גזירה
 הוא שגזור בהן הר"ן (וכ"ה ברש"י) ולדע' הר"מ
 דוקא בחצר שאינה

לא בחושי צמר ולא בחושי פשתן
 ולא ברצועות שבראשה ולא
 תטבול בהם עד שתרפס . ולא
 בשושפת ולא בסנבושין בזמן שאינן
 תפורין . ולא ככבול לרשות הרבים .
 ולא בעיר של זהב . ולא בקטלא
 ולא בנזמים . ולא בשבעת שאין
 עליה חותם . ולא במחש שאינה
 נקובה . ואם יצאה אינה חייבת
 חטאת : (ב) לא יצא האיש
 בסנדל המסומר . ולא ביחיד בזמן
 שאין ברגלו מכה . ולא בתפילין .
 ולא בקמיע בזמן שאינה מן
 המומחה

מעורבי והגאונים חלקו
 דה"ה צבית : ולא בעיר
 הקשו בחו' דהתנן
 צפ"ט דסוטי דפולמוס
 של טיטוס גזרו עליו
 שלא יתקטעו בו ואף בחול
 ואור"ה דדוקא ללכות
 גזרו : (ג) ופי' ההו'
 דהכא צרפוי דליכא
 חליה דל"כ ברש"י ה"ל
 לניחוי צדדי חוטי לזר
 כו' וטעמא דאסור דדבר
 של נוי הוא ויש לחוש
 דלמא שליף ומחוי :
 (ד) דטריחא לה מלמא
 למשלק ואחוי נפשי
 שאינה מוכסות בקישורין
 רש"י : (ה) והרי לא
 הוליאו כדרך כל המולחין

לא תטבול זהם עד שתרפס לפיכך צצבת לא
 תלא זהם דלמא מתרומיה לה טבילה של מזה
 ושרי להו ואחיה לחתוייכו ארבע אמות בר"ה :
 עד שתרפס . שחתום קלת שיהיו רפויין ויכנסו
 הנוים צביהם שלא יהיו
 חוללים צטבילה :
 בשושפת . לין שקושרין
 על המלח מלאן לאון :
 סנבושין . תלויין שטופפת
 ובלון על הצעיס עד
 הלמיים עיוות עושות
 אוחן של מיני לצעוין
 שרירי עושו אוחן של כסף
 ושל זהב ומחוך שחזבין
 הן מייסוין דלמא שלפא
 ומחויא לחצרתה :
 בזמן שאינם תפורים .
 בצצבה שבראשה אכל
 תפורים ליכא לניחש
 לחוי שאיני נוטלי השבכי
 מראשה בר"ה שהרי היא
 מנלה שעה : בכבול .
 חתיכי של בגד כמו מלנפת
 קטנה שקושרין אותה

על המלח ונתנין הלין עליה כדי שכל זיק
 הלין צמלח ופעמים שהאשה מתקטעת צו צלל
 לין : לר"ה . אכל לחצר שרי וכל המצר למעלה
 אסורים אף בחצר (ג) דגזור זהו שלל חתקטע
 צצבת כלל לא בחצר ולא בר"ה ובכבול החירו
 שלא לאסור את כל חכטיטיה ותחננה על צעלה .
 ורנב"ס פירש דלר"ה קחי אכלהו . חכטיטין
 האמורין צמחיתין דכלהו לא אסריקן אלא גזירה
 שמה חצבים האשה ד' אמות בר"ה : עיר של זהב . עטרת זהב עשויה כמין עיר לורת ירושלים :
 ולא בקטלא . חכטיט שנתון צלוצר כדוקא והאשה מונקת עלמה צו (ג) כדי שתראה צעלת צטר ובערבי
 מכלאנק"א : ולא בנזמים . ממי האף (ד) אכל חמי האון וילאין בהן : חותם . לורה לחתום בה לגרות
 או כל דבר סתור ואע"פ דחכטיט הוא לה אסור דלמא שלפא ומחויא אכל יש עליה חותם דלאו חכטיט
 הוא לה אמריקן לקמן דחייבת חטאת ואע"פ שמוילתחו צלצבע דרך מלבוש (ה) לפי שפעמים שהבעל מסור
 אורו מלצבט ונתן אורו לחששו להלנישו והיא נותנתו צלצבעה והולכת צו ונמלא שדרך הולאתו כך וכן
 טעמת שאין עליה חותם דלא הוי חכטיט לאיש חייב חטאת אע"פ שמוילתו צלצבע דרך מלבוש שפעמים
 שהאשה נותנתו לו שיוליכנו לאונן והוא מוילתו צלצבעו ואם ילאת האשה צכל הסך דאסריקן עד הכא
 צמחיתין אינה חייבת חטאת דכוחה חכטיטין נינהו ורצון הוא דגזור זהו דלא שלפא ומחויא :
 (ב) בסנדל המסומר . של עץ הוא ותוחבים צו מסמרות לחזקו (ו) ואסרוהו צצבת צבויס טוב מוסס
 מעשה שהיה שפעם אחת היו נחבאים צמשרה ונפני השמד ושמועו קול מעל גבי המערה כסבורין שעליהן
 הן צבויס דחקו זה את זה והרגו זה את זה צמסמריס שצננדליהן ונפני שמעשה זה צצבת היה
 אסרוהו צצבת צבויס טוב שהוא יוס של כנופיא כמו שבת : ולא ביחיד . ולא צננדל יחיד : בזמן
 שאין ברגלו מכה . אית דאמרי טעמא שמה יחדוהו שהסנדל השני טעון לו חתם כנפיו ומוילתו
 צצבת ואית דאמרי דלמא מחייכי עליה ושליף ליה לזה צברגלו ומיימי ליה צדיס מיהו בזמן שיש
 צברגלו מכה שרי גללחם צננדל יחיד צברגל שאין צו מכה ונפני שמוכתו מוכחת עליו : ולא
 צקמיע

תולדות יום ב

עיקר תו"ט

בקמיע. שחולין לרפואה: שאיני מן המומחה. וינהו בחול הרין: (י) כלומר וכל אשה דרכה ומאדם מוונחה שריפא ג' בני אדם אבל קמיע הנלקח מאדם מוונחה שריפא שלשה בני אדם בשאר קמיעות חף על גב דלא אחמיה קמיעא שרי דתכשיט הוא לחולה כאלו מולבשותיו: קסדא. כובע של ברזל: מגפיים. כמין בתי שוקים של ברזל שלובשים במלחמה ולפי שאין לובשין אותן אלא בשעת מלחמה אסור ללבושן בשבת (א): במחט נקוב'. שהפרי' בה דלאו תכשיט הוא וחיבה מטאת אפי' שמוליאה אותה במלבושי ולא בידה שאונן שהולכי דרך חנוניות חייב מטאת: (י) כבוליאר. כלי אשה מעגלת בראשה כמין עטפת שמסבב הראש והי' משאוי לפי שאין רוב הנשים יולדות בהבדלת. קשר של כסף או של זהב שקשור בחוכו בזה להעביר רית רע באשה: של פליישון. מור שקורין מוסקין: והכמים פוטרין. דסברי תכשיטין ינהו ולכתחלה לא רשאי דלנוא שלפא ונחוי והלכה כחכמים: (ד) תרים. מנן עשוי כחבני נשולט: אלה. מנן עגול ושניהם של עץ ואני שמעתי אלה מלי' בלע"ז ובטרי דכו"ס: וכתתו חרבותם לאתים. ואי תכשיטין ינהו לא יהיו בטלים לעתיד: בירית. אלעדה על השוק להחזיק בתי שוקים שלא יפלו ויראו שוקיה הילכך טהורה. דלאו תכשיט לנוי הוא וכלי תשמיש ננוי לא הוי אלא כלי הושמש כלי דומיאה דטבעות הכלים שהן טהורים: יוצאים בה. דדרך לבשה היא וליכא למיתש דלמא שלפא ומחויא דלא מגליא שוקא: כבליים שמיאים. משפתה אחת היתה צירושלים שהיו פסיעותיהן גסות והיו בחוליהן נוסרים והטילו שלשלת בין צירית לצירית ששוקיה וגעשו ככלים כדי שלא יהיו פסיעותיהן גסות ולא יהיו בחוליהן נוסרים הילכך שלשלת שמיאים שהיא של זהב ומחויא דכי שקלא לשלשלת לא מגליא שוקא שהיא יוצאין בהן. דלמא שלפא לשלשלת שהיא של זהב ומחויא דכי שקלא לשלשלת לא מגליא שוקא שהיא צירית במקומה עומדת: (ח) חושי שער. שער הלבוש שעשה אותה כמין חושיין וקולעת בהן שער שררה או אפילו קשרה אותן על פרמחה קשר נהודק יולאת בהן דלא דמי לחושי אמר וחושי פשתן דלעיל לפי שהמים נכנסין בהם ואי מתרמיא לה טבילה אינה לריכה שהתרים יולאת בהן דלא דמי לחושי אמר וחושי פשתן דלעיל לפי משל חברתה בין משל בהמה. לריכי דאי תנא משלה נשום דלא מואיס לה אבל חברת' דמואיס לה (א) אימא ניחוש דלמא שלפא לכו ואחרי' לחחויינהו ואי תנא של חברתה נשום דעת מיינה היא לא מייבכר ולא מתייבך עלה ותי' ליכא למיתש דלמא שלפא ואחרי' לחחויי אכל דבהמה דלאו בת מיינה היא ומוכרי אינוא ניחוש דלמא שלפא לכו ואחרי' לחחויי לריכא: בזמן שהן תפורין. לשבכה שבראשה דתו לא שלפא לכו לחחויי: לחצר

עיקר תו"ט

תולדות יום ב

ברטנורה

קבר

אסורים לתת לכתחלה תו"ט: נפל. ע"י צפ"י לחצר. אכזול ואפאה נכרית קמי דאסורה לני דשירובין מיי' והה"ל הכא דוקא ע"ג קרקע לניפק ביה לרי"ה והשתא אשמועינן דלחצר מותר: דמ"ש. חוס': פורפת. ור"ת והא נראה פאה נכרית. אשה שאין לה רוב שער לוקחת שער כמערומת כדלעיל מ"ה. וי"ל דהכא הדבר ניכר נשים אחרות ומשימה בראשה ונראה כאלו הוא והכל יודעין דלכך לריכה אבל בדבר שהיא נוחתת לתוך פיה אינם יודעים למה היא נוחתת תו': (ט) כלוי ואינו מושג והוי משוי' ורבינו ירוסם כ' שכיון שעכ"פ הוא לריך למוקלות ונוסר ללאת בהם שזורך הלובו הס. אבל כוונת עשיית קב זה כדי שלא יראה חסר רגל אלא נכה רגל הלכך כיון דאין לורך הלובו בהם אסור: (י) כלומר ולא טוונחת מדרס כדכתב לעיל שאינו נסמך עליו והוא בגמי. דלאו. לסמיכה עבדי אלא לתכשיט ור"ל עמוד ונעשה מלכתחנה. רש"י

ובפאה נכרית לחצר. כמוך שבאונה. וכמוך שבסנדלה. וכמוך שהתקינה לנדתה: כפלפל ובגרני' מלא ובכל דבישתתן לתוך פיה: ובלבי' שלא תתן לכתחלה בשבת. ואם נפל לא תחזיר. שן תותבת. ושן של זהב רבי מתיר. וחכמים אוסרים: (ו) יוצאין במלע שעל הצינית הבנות (קטנות) יוצאות בחושיין. ואפי' בקיסמין שבאזניהם ערביות יוצאות רעולות. ומדיות פרופות וכל אדם אלא שדברו חכמים בהווה: (ז) פורפת על האבן. ועל האגוז. ועל המטבע ובלבד שלא תפרוף לכתחלה בשבת: (ח) הקיטע יוצא בקב שלו ד"ר מאיר ור' יוסי אוסר. ואם יש לו בית קבול כתותים שמה. סמוכות שלו שמהין מדרס. ויוצאין בהן בשבת ונכנסין בהן בעזרה. כסא וסמוכות שלו שמהין מדרס ואין יוצאין בהן בשבת ואין נכנסין

עליו אורה: שעל הצינית. מכה שמחת פרסות הרגל וקושרים בה מטבע שיש עליו אורה לרפואה: הבנות יוצאות בחושיין. הקטנות מנקבות אח אוניהם ואין עושין להם זמנין עד שיגדלו ונחתין חושיין או קסמים בצלוחיה' שלא יסתמו אוניהם: ואפילו בקסמין. רבותא קאמר אפי' דלאו תכשיט של נוי הוא ארשייהו דכתיב ואלו משאוי הוא: ערביות. בנות ישראל צענרי: יוצאות רעולות. מעוטפות בראשם ופניהם מנוסות חוץ מן העינים כדרך הערביות: ומדיות. בנות ישראל צענרי: פרופות. שמחטפות בטלית והולות ראושה בשפה או כנגד אורה ובשפתה השני כורכות אצן או אגוז וקושרה הרגועה בכרך ואין העלית נופלת מעליה: (ז) פורפת. ממזרת הרגוס קריס פורפין: ובלבד שרא תפרוף לכתחלה. אמתבע לחודיה קמי שלא תפרוף לכתחלה על המטבע מפני שאסור לטלטלו: (ח) הקטע. סנקטעה רגלו: יוצא בקב שלו. עושים לו כמין דפוס רגל ומוקק בו מטע לנשים ראש שוקו בחוכו ואינו נסמך עליו ומותר ללאת בו דממעל ידיה הוא: ור"י אוסר. דלאו תכשיט הוא (ט) והלכה כר"י: ואם יש לו בית קבול כתותין. שנתקק בו כדי קבול של כתותין דקין ומוכין להניח ראש שוקו עליהן מקבל טוונחת מנע (י) אכל אס אין לו אלא בית קבול שוקו בלעד בלא כתותין לאו בית קבול הוא לעומתה והוא ליה כפשוטי כלי עץ דדומי' דשק צעין דקבול שלו עשוי לטלטל על יד מה שותמין בו אבל שוקו אינו מוטלטל על גבי הכלי: סמוכות שלו. יש קטע שמי רגליו והולך על שוקיו ועל ארכבותיו ועושה סמוכות של טור צוקיו: שמיים מדרס. אס צו הוא דהא לסוניית גופו עבדי ומדרס הן ועשו אב העומאה

הטומאה: ויוצאין בהן בשבת. דתכשיט דידיה
הן: ונכנסין בהן בעזרה. ואט"ו דתנן לא
יכנס להר הבית במגעלו הני לאו מנעל יניחו
דלאו בראש רגליו הן: כסא. יס קטע שיבשו

ונכוולו גידי זוקיו ואף
על ארכבוהו אינו יכול
ליגך ועוסה כמו כסא
גמך ויושב עליו וכסהוא
ומהלך כסוך על ידיו
בספסלים קטנים ועוקר
גופו מן הארץ ומדמך
לפניו ומחייבה על אחוריו
והכסא קשור לאחוריו:
סמכות. של אורו קיטע
עושה לו סמוכו של עור
או של עץ לראשי זוקיו
או רגליו התלוין וכסהוא
נשטן על ידיו והוא

עוקר עלמו נשטן גם על רגליו קלה: ואין יוצאין
בהן בשבת. דלידיו דתנן ולא מחרגי זמנין
דמחלפי ודתי לאחוריהו ואית דאמרי מפני שאין
אריכות כל כך והוי משאוי (יא): ואין נכנסין
בהן לעזרה. דמועל נהו: (יב) אנקטמין.
כמין פרזא אדם משונה שמשוינן על הפנים
להצביע בו התמוקות פ"ה חמור שהללוים עושין
ונשאלין אורו על כתפיהן. מהורים. ומלקבל
טומאה דלא כלי תשמיש ולא תכשיט הוא: (ט) בקשרים. בן שיש לו געועים על אצו
נוטל האז ראועה של מנעל ימין וקושרה לו לבן בשמאלו וכל זמן שאוחז קשר עליו קרים הגעועים
מעליו בסגולה ולהכי תני הצנים שאין לבנות געועים על אציהן כמו לבנים: בזוגין. כמין פעמונים
קטנים הרגום פעמון זהב זגא דדהבא: (י) החרגול. מין חגב כדכתיב (ויקרא יא) את החרגול לניכוח
ותולין אורו באזן ומרפאין בו כלב האזן: ובשן שר שועל. דעבדי לשיחא לנחין דייס להקילו
תולין עליו שן של שועל מי ולמאן דלא יייס כדי שישן תולין עליו שן של שועל מה: ובמסמך הצלוב.
מסמר בעצם התלוי אם יניחוהו על נפש שזמכה יסיר הגפה ורומז'ס פירש שמשוינן אורו בלואר מי שיש
לו קדחת שלישיית וירפאנו: ורבי מאיר אומר אף בחול אסור. ואין הלכה כרבי מאיר דקיי"ל כל
דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי ולא קרינן בהו ובחוקותיהם לא הלכו:

רש"י. וכדתנן בפ"כ כללים מ"ג: (יא) הק' ב'
טעמי נראה דלא קיימי אלא אסמוכות אבל כסא
וספסלים הקטנים שבידיו יכול ללאת דה"ל כמו
מקל דשרי ואט"ו דתנן כסא וסמוכות כו' י"ל דכסא

לאשמיטין עמאין מדרס
אבל ואין יולאין כו' לא
קאי אלא אסמוכות.
רש"י ותו'. תו"ש:
(יב) ונראה דהא נני
לא קאי אלא אסמוכות
אבל כסא וספסלים ודאי
דלאו מנעלים יניחו
דמי גרישי מסמוכות
דקטע כו': בעזרה.
ה"ה להר הבית נמי לא
סיון דמועל הוא ותנן
לא יכנס להר הבית
במגעל וכי' ונקט עזרה

לרבותא דרישא. תו"ש: וכל אדם
הרי"ג חזר להיתר בני מלכים שילאו בזוגין.
דאלו בקשרים לא היתרו אלא משום רפואה נמי
שליך לה. כדאיתא בגמרא דס"א. והוי יודע
דלמה דפסקין בספ"ד דלא כר"ג דאמר כל
ישראל בני מלכים הם נזוקים בגמרא. דמתני'
באריג בכסותו:

נכנסין בהן בעזרה. אנקטמין מהורי
ואין יוצאין בהן: (ט) הבניסיוצאים
בקשרים. ובני מלכים בזוגין. וכל
אדם אלא שדברו חכמים בהווה:
(י) יוצאין בכיצת החרגול. ובשן
שועל ובמסמר מן הצלוב. משום
רפואה. ד"ר מאיר ותכ"א (נ"א)
ד"ר יוסי ור' מאיר אומר) אף בחול
אסור. משום דרכי האמורי:

גמרא שבת דף סב ע"א הלכה ס כלה כלי החיצון דגבורה דמלכות דבריאה אכדטמ

ראשית שמנים ימשחו אמר רב יהודה אמר שמואל זה פליטון מתיב
רב יוסף אף על פליטון גור רבי יהודה בן בבא ולא הודו לו ואי
אמרת משום תענוג אמאי לא הודו לו אמר ליה אבי ולטעמיה הא
דכתיב השותים במזרקי יין רבי אמי ורבי אסי חד אמר קנישקנין. וחד
אמר שמזרקין כוסותיהן זה לזה הכא נמי דאסור והא רבה בר רב הונא
אקלע רבי ריש גלותא ושתה בקנישקנין ולא אמר ליה ולא מידי. אלא
כל מידי דאית ביה תענוג ואית ביה שמחה גזרו רבנן אבי מידי דאית

ראשית שמני'. מוכתר שכתומים: גזר. משום לער
חורבן: ולי אמרת זה פליטון. והאי קרא
במענוג משמע שאו תותים לב לדברי הנביאים המנבאים
על הפורעניות פמוקים וכתומים: ולעומדן הא דכתיב
רש"י
כסאי עינא השומי' במזרקי יין: קנישקנין. כלי זכוכית
חרוך ולו ב' פיות וסיון חרק מהם לוח: שמזרקין. ע"י
אומנות: הכי נמי דאסור. למשחי מקנישקנין: משמינן
דרייק מסחוקין: לדי עניות: דאמרינן בערבי פסחים שרא

ביה תענוג ולית ביה שמחה לא גזרו רבנן. השוככים על משות שן
וסרוחים על ערסותם: אמר רבי יוסי בר רבי חנינא מלמד שהיו
משתנינים מים בפני משותיהם ערומים. מגדף בה רבי אבהו אי הכי היינו
דכתי' לכן עתה יגלו בראש גולים. משום דמשתנין מים בפני משותיהן
ערומים יגלו בראש גולים אלא אמר רבי אבהו אלו בני אדם שהיו אוכלים
ושותים זה עם זה ודובקים משותיהם זו בזו ומחליפין נשותיהן זה עם זה
ומסריחין עריסותם בשכבת זרע שאינו שלהם. אמר רבי אבהו ואמרי לה
במתניתא תנא שלשה דברים מביאין את האדם לידי עניות ואלו הן
המשתין מים בפני משתו ערום והמזולזל בנשילת ידים ושאשתו מקללתו
בפניו. המשתין מים בפני משתו ערום אמר רבא לא אמרן אלא דמהדר
אפיה לפוריא אבל לבראי לית לן בה ומהדר אפיה לפוריא נמי לא אמרן
אלא בארעא אבל במנא לית לן בה ומזולזל בנשילת ידים אמר רבא לא
אמרן אלא דלא משא ידיה כלל אבל משא ולא משא לית לן בה ולא
מלתא היא דאמר רב חסדא אנא משאי מלא חפנאי מיא ויהבו לי מלא

חפנאי שיבותא.

דעניות' נכל שמי' ואובס' מוקס מילאום ומשתין בפני משתו' לבראי לית לן בה. סקולת ארוך וניסו למרחוק. משא'
ואל משא'. שאינו רוחן ומספיק יפה אלא מנע מים כגון
אין יו"ל לחוך להשמין דעורה הוא לו לבש וללאת: אבל
רביעית מלומס:

זוהר תולדות דף קל"ט ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

יהי רעב בארץ מלכד הרעב הראשון וגו' ר' יהודה פתח ואמר ה' לריק יצחן ורעב
ואובס חמס שאלה נפשו. כמה עובדי דקב"ה מתחמקין וכל מה דאיכו עבדי
כלא על די' וקשוט כמה דכתיב האור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה
ואין עול לריק ויבר הוא ת"ה לא דן קב"ה לארס קדמאה עד דפקיד ליה לתועלתיה
דלא יסטי לביה ורפתיה לארס אחרי בגין דלא יסתאב ואיכו לא אסתמר ועבר עג
פקודי דמאריה ולבחר כן דן ליה די' ועס כל דא לא דן ליה כדק' חזי ליה ואוריק
עמיה רוגזיה ואתקיים יומי חד דאיכו אלף שנין בר אימון שבעים שנין דמסר ליה
לדוד מלכי דלא סו' מגרמיה כלום כנווני דא לא דן ליה לבר נש כעובדי בישין דאיכו
עבדי תדיר דאי הכי לא יכיל עלמי' לאתקיימי' אלא קב"ה אריך רוגזיה עם לריקי' ופס'
רשיעי' יתיר מלדיקי' עם רשיעי' בגין דיתובון כתיובתי' שלימות' דיתקיימון כסאי עלמי'
ובעלמי' דאתי כמה דכתיב מי אני נאום ה' וגו' אם אהפוך וגו' כי אם בשבוע רשע מדרסו
ומיה ומי' בעלמי' דין ומי' בעלמי' דאתי ועל דא אוריק רוגזיה לון תדיר או בגין דיפוק
מנחון גזע' טבא בעלמי' כמה דאפיק אברהם מתרח דאיכו גזעא שפא ושרשי' וחולקת'
טבא לעלמי' אבל קודש' בריך הוא מדקדק עם לריקי' תדיר בכל עובדין דאימון עבדין
בגין דידיע דלא יסעון לימיני' ולשמאל' ובגין כך אכשין לון לאו בנייה דא איכו ידע
יאר' ותוקפי' דמסימנות' דלסון אלא בגין לארמי' רישיהון בנייהו כנווני דא עבד ליה
לאברהם דכתיב והאלהים נסה את אברהם מאי נסה הרמת נס' כמה דאת אמר
סרימו נס' שאו נס' אריס דגלא' דיליה בכל עלמא ואע"ג דאחמר בגין דא קב"ה
אריס דגלא' דאברהם בעיניהון דללא דא הוא דכתיב נסה את אברהם אוף הכי
קודש' בריך הוא בגין לארמא דגלא' דלריקייא איכו כחין לון לארמא רישייהו בכל
עלמא:

מוסר

יוסף דהק

הלכה פסוקה

מספר יורה לדרך

הרמב"ם הל' יסודי התורה פ"ז

מי יתפלל לו יתעז או ירלי בוראך על עונך אחר מותר
והמת רוקף אחריו והלך על רגליו ככל יום ובכל
עת ובכל עשה בכל רגעיו וספר מעמד והסולשת
והרמי רעיו ומשחק ולומר ומה המהים בשער העיר
מהלים בולח ולא ילכו מעט עד שחבל חליטה הלא ירעז
שהיו חפלים לזכר הנה לשלטים תשרוס ואך תכלס מן
הילורים ולא תכלס מילוס סכן עלמך חס חס אוסב נחמן
ביומך הקריו ליום הפורוס ומבית הספד והנסעליות
הקיים והטאר ומבית האבלות והיוגן לבית המתי והעצונג
ולללה מעבדות לחירות טרס תלא כללה סויל לסריגו סי
יסיר מסוי העורון מעל פנינו לאור כפור הקיים ולעשות רלנו
כרלנו תמיד אכ"ח:

(א) כלי שהיה שם כתוב עליו קצץ את מקום השם
ונגזף ואסילו וחתך הכלי היה השם חקוק בכלי תכנות או
בכלי זכוכית וחתך הכלי היה זה לוקה אלא חתך את
מקומו ונגזף וכן אם היה שם כתוב על בשרו היה זה
לא ירחץ ולא יסוך ולא יעורר במקום השנופה ונדחנה
לו טבילה של מצוה כורך עליו גשו וטובל ואם לא
מצא נשי מסבב בבגדיו ולא ירחק כחי שלא ירחץ שלא
אסרו לכריך עליו אלא שטני שאסור לעטור בגמי השם
כשהוא עיום: (ב) הסותר אסילו אכן אחת דרך השחתה
מן הטובה או מן ההיכל אי משאר העוהה לוקה שני בעוהים
כי את טיבהותם תוצוין וכתיב לא תעשין כן להי אלהיכם
וכן השורף עצי הקדש דרך השחתה לוקה שנא ואשיריהם
תשרפון באש וכתוב לא תעשין כן להי אלהיכם: (ג) כתבו
הקדש כולו ומורשוהו ובאורוהו אסור לשורסם או לאברם ביד
המאבדן ביד מלון אותו טבת מרדות: טמה הכרים
אשורים בכתבי הקדש שכתבם ישראל בקדושה אבל
אשורים ישראל שכתבם ספר תורה שורפין אותו עם האזכרות
שבו שטני שאינו מאבין בקיושת השם ולא כתבו לשטן אלא שהוא
מלה ברעוה שוה בשאר הכרים והואיל ורעוה
כן לא נקדש השם ומצוה לשורפו כדי שלא להגיה שם
לאשורוסים ולא למעשיהם אבל עוהים שכתב את השם
נגוים אותו וכן כתבי הקדש שבלו או שכתבן עוהים נגזרו:

תולדות יום ג תורה

למסוך מתיס דז"ל יהוה נפס י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נסמס יהוה מיס ימירס ה
דמילוי הה אל סס זין שנעשיוס זניקוד חולס:

א יגיד יעקב גזיר ויבא עשו מן השדה והוא עיף:
ב יעקב תבשילא ואתא עשו מן חקלא והוא משד הי:
ג יאמר עשו ארי יעקב הלעיטני נא מן האדם הזה בני
עיף אנכי ער לך קרא שמו אדם:
ד יאמר עשו ליעקב
אמעמני בעז מן סמוקא סמוקא הדין ארי משד הי אנא ער לך
קרא שמה אדם:
ה יאמר יעקב מברה כיום את בכוורתך:
ו יאמר יעקב זבין ביום דלחין ית בבירוהך לי:
ז יאמר עשו
הנה אנכי הוקד למות ולמה ינה לי בברה:
ח יאמר עשו הא
אנא אזיל לממת וקמא דין לי בבירוהך:
ט יאמר יעקב
השבעה לי ביום וישבע לו וימכר את בכורתו ליעקב:
י יאמר
יעקב קיים לי ביום דלחין וקיים ליה זבין ית בבירוהך
ליעקב:

למסוך מתיס דז"ל צבאות נפס צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נסמס דלח אדני נסמס
דסוד יהוה מיס ימירס דלח יהוה מיס ימירס דסוד אל סס זין שנעשיוס:

א כי ממזרה שמש ועד מבואו גדור שמי בגוים ובכל מקום
מקטר מנש לשמי ומנחה מהורה פי גדור שמי בגוים
אמר יהוה צבאות: ארי ממדנח שמשא ועד מעליה רב שמי
ביני עממיא ובקר עדן דאתון עבדין רעוהי אנא אקבר
צרותכון ושמי רבא מתקדש על ידיכון וצרותיכון כמורבן דיכי
קדמי ארי רב שמי ביני עממיא אמר יי צבאות: ג ואתם
מחלקים אותו באמרכם שלחן יהוה מנאר הוא וניבו נבזה
אכר: ד ואתון מחלקין יתיה בדאתון אמרין פתורא די בסיר
הוא ובסירן מתנתא מגיה: ה ואתרתם הנה מתראה והפחתם
אותו אמר יהוה צבאות והבאתם גזול ואת הפסח ואת החולה
והבאתם את המנחה הארצה אתה מידכם אמר יהוה: ו ואם
תמרון הא דאיתינא מדיאותנא וישנקתינ יתיה אמר יי צבאות
ומיתן אתון דאנים ודחגיר ודמרע ומיתן אתון ליה בסורבנא
האקבר יתיה ברעוא מידכון אמר יי: ז ואורור נוכר ויש בעדרו
זכר וגדר וזבח משתת לאדני כי מרד גדור אני אמר יהוה
צבאות ושמי נורא בגוים: ח וריט דיעפיד בנכיל ואת בעדריה
דבר והוא חייב לנדד ודבח דמחבר קדם יי ארי מרד רב אנא
אמר יהוה צבאות ושמי חסין בעממיא: ט ועתה אריכם המצנה
הזאת תבנהנים: י ובעז לכו תפקידתא דרא כהניא:

מצורת דוד

רשי

ויכו - לשון יב שפטים כלומר שגור הוא פכיס לומר כז'
מאלכו: הנה מתלח - כסמי כחוי ונני ממנו קרבן:
וספחתם - תעלכו אותו: טבל - מתנבל בחרמה לומר אין לי
טובי מזה ובלחתי יש צעדו זכר ליל הסגון לעולם: משחת
בעל מוס:

(ח) כי מנזרה שמש - אשר ממקום זריחת השמש עד מקום
סקיעתו גדול שמי בין הגוים כי כולם מודים בו יתברר
שהיו הכזי הרשעו השפעת כולם חבל ישבו סביבאת
העולם הספל כל הכל ממערכות השמים: ובכל מקום מוקער
מוגש לשמי - ר"ל מזה שהגוים מקטירין למערכות השמים
לחלולות לפניסם כוונתם הוא כז' וכדו ועבדו את סבתם
הרשעו וזסם בלחתי יעשו כי לא נגם עליסם אור הסור והנזול: ונחה - טהור, ומה שמזכירים לקרבן וטהור הוא טהור ונקי:

לפי דעתם הנרא' בעיניהם: כי גדול שמי בגוים - ולכן לפי עמדתם יקריבו למערכות השמים מנח: (ט) ואתם חבל חסם
מתללס את ס' כמה שחתם אומרים עלתן ס' והוא המוצח מתועב הוא על כי נורק עליו סדס וקער עליו חלבל דברים שגפס
החס קיה כסם ובעבור זס תקריבו גס בעלי מומין כמ"ס למעלו: וניבו - ר"ל יב לחרי המוצח השגור צביסם לדבר בו הוא לומר
הסס מתלכו הסוסס עליו הוא כז' ומתועב והוא כפל עיין כמ"ס: (א) ואתרתם הנה מתלח - ר"ל כל אשר תביאו לקרבן כגס כ זס וזו
תכתשו לומר הנה נעשית ללח' ועיף ומשח הכגס שנשחתי על כתפי כי הואשמוני בער ודבריסם הנה למשח נפס למקום ב"ה כי
תעזו לקר לפניו: וספחתם אותו - הוא תקון סופרים והראוי אותו ובלל תקויו לחמר שאמר הנה איניו בעל כשר וככד במשכי הול
כחש וקל כמ"ס: עד שכולנו לנדנדו וספחת רוח הסס והוא עיין גוזמי: והבחתם - גס חסם מביאס לפני קרבן גזול וספס וחול:
והבחתם את הנזח - ר"ל הוחל ומלחתי מלח' תביאו את הקרבן והשתורפו כי חקלי ברלון מירס: (ד) ואתר נוכלי - ארור המערי
לומר שאין בידו יותר נכח לסקרי' ממש סבינל חבל בלחתי יש צעדו זכר מנזרה ועוב החלוי לעלו: וידר -
והוא מנדד וחובה לסי סס נשחתי וכחש: כי מעד גדול חני - והסראוי ח"כ לסקריב לפני מן המנזח: ושמיי מר' בגוים:
כל האומות וירוס מלפני: (ה) ועמי אליסם הכהנים אלו' הנלו' הזאת לל תקבלו קרבן נשחתי וכחש:

למסד מוסד ומלכות ד'א שין דלת יוד כפס שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונה
קמס ד'סוד א אד אדני רוח אלה דלת גון יוד כשמה דמלכות יך דה וך דה מיה
ימדה ד'סוד יך דה מיה ימדה דמלכות אל סס ב'ן שכעסיה :

בני אסערבת רעדתקעת לזך בפיה ברי אין עריבת לחבר
אשלימתא הנוכראה יך : ב נוקשת באמרי פיה נרבת
באמרי פיה : איתצדתא במאמרא דפומך אתאחדת במאמרא
דפומך : ב עשה זאת אפוא בני והנצל פי באת בכך דרעך
לך התרפס ורחב רעך : ג עיביד היכנא בני ואתפצא מטור
דנפרת בידיא דחברך איזר גריג חביל חברך : ג ארדתן שנה
לעיניך ותנימה לעפעפיה : דא תתן שינתא לעיניך ונימתא
לנביניך : ה הנצל בצכי מיד וכצפור מיד יקוש דתתפצי היך
מביא מן נישבא והיך צפרא מן פוחא :

מזודת דוד
רש"י
מרבח לרעך - מרבח ממון : התרפס - התר לו פס יך
לסלס לו ממונו : ורחב רעך - וחס אין לו ממון עניך אלל
שוקשת בחמרי פיה לרבר לו קשות הרבה עליו רעים לבקש
ממנו שיתחול לו - כלבו מיד - כלבו הנמלט מיד האדם :
כלפור - הנמלט מיד מי שרואי להכשילו :
וקתשל רעך על עמך : ד) אל תתן סנה - ר"ל אל
הממטר לברוח מיד הלכדו כשעמי ממון : מיד יקוש מיד מוקש סס :

משנה יבמות פרק ו
פרק ו הבא על יבמתו שוגג - כסבור אשה (א) ואפי' אינה אשה - שנולד שנתכוין ג"כ לו נות
אחרת היא (ב) : מויד - לסס
זנות ולא לנאות יבוס - אפינו הוא שוגג והיא נוקרי וחדע דהרי לבנה לא משכחם צענין אחר :
מזידה - לא נבשרה היכא דהיא מכוונת לנאות באונס - מפי בגמי כגון שנתכוין לאשה ונתקשה
אלל אפי' היכא דתרווייהו וקפסו יבמתו איני
לא מכווני לנאות עבוי' הדביקוהו יבמתו
בגון שהיא מכריז לאשה צע"כ : ברצון - היינו
אחרת והיא נתכוונה לסס לנאות יבוס ואפי' עיי
זנות קנה דחומר קרא דפשיטא היא קחני לה
יבמה יבא עליה מ"מ : דהכי אורחמי כלל דוכתל
המערה - שלא בגור אפי' לא אנוסה - אצל
בימתו (3) אלל הכניס הוא מויד והיא שונגת והוא
מטרה בלכד ופניעת לא אנוס - אחד המערה ואחד
עטרה בלא הכנס קרויה הגומר - קנה - ולא חלק בין ביאה
שיקס : קנה - זוכה לבאיאה : (ב) וכן הבא על אחת
במלכה ויולדה בנג אס מכל העריות שבתורה או פסולות
בא להוליה : ולא חלק בין כנון
בין ביאה לביאה - בין כנון
ביאה בדרכה לביא' שלא כנון
דרבי דכתיב משכבי אשה כנון
מניד הכחוש ששחי ומשכבות יב באשה (3) וכן הבא על אחת ונכל עריות באחת נוכל הביאות האלו :

בגמי ויבגמי
16

ובגמי דהכא למדוה מולקחה : העריות כו' - או על הפסולות כגון
כולהו ילפי לכו בגמי ונקראי : (2) דברי תימה פסלה לכהונה משום זונה (א) ולא"פ שלשת ישראל
הן שלא מאלו מי סבור כן - ויבואר בגמי' שנלכסה מותרת לבעלה פסולה היא לכהונה
והר"מ כתב דנעשים חללה : (ד) וטעמא דכיון וגרושה נמי חי בת כהן היא מפסלה בכך ביאה
דלשכתן בלשח כהן דלפי' מתרומה דבי גש (ד) :

כגון אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה
לכהן הדיוש - ממזרת ונתניה
לישראל בת ישראל לממזר ולנתין
פסלה ולא חלק בין ביאה לביאה :
(ג) אלמנה לכהן גדול גרושה
וחלוצה לכהן הדיוש מן הארוסין
לא יאכלו בתרומה - ר' אליעזר ור'
שמעון מכשירין - נתארמלו או
נתגרשו מן הנשואין פסולות מן
הארוסין כשרות : (ד) כהן גדול
לא ישא אלמנה בין אלמנה מן
הארוסין - בין אלמנה מן הנשואין
ולא ישא את הבוגרת רבי אליעזר
ורבי שמעון מכשירין בבוגרת - לא
ישא את מוכת עץ - אירס את
האלמנה ונתמנה להיות כהן גדול
יכנס ומעשה ביהושע בן גמלא
שקדש את מרתא בת ביתוס
ומנהו המלך להיות כהן גדול וכנסה
שומרת יבם שנפלה לפני כהן הדיוש -
ונתמנה להיות כהן גדול - אעפי'
שעשה בה מאמר הרי זה לא יכנס'
כהן גדול שמת - אחיו חולץ ולא
מיבם : (ה) כהן הדיוש לא ישא
איילוניות - אלא א"כ יש לו אשה
ובנים ר' יהודה אומר אע"פ שיש
לו אשה ובנים לא ישא איילוניות -
שהיא זונה האמורה בתורה - וחכ"א
אין

או - על הפסולות כגון אלמנה לכהן גדול כו'
פסלה לכהונה משום זונה (א) ולא"פ שלשת ישראל
שנלכסה מותרת לבעלה פסולה היא לכהונה
וגרושה נמי חי בת כהן היא מפסלה בכך ביאה
מתרומה דבי גש (ד) :
וממזרת ונתניה לישראל -
לאו אפסולה לכהונה
קאי דהא פסולה וקיימא
אלל לענין הערלה נקט
ליה למלקי עלה בהערתי
כגמר ביאה : (ג) מן
הארוסין לא יאכלו בתרומה
מפני שנתקדשו קדושי
עזירה נפסלה מתרומה
דביא אביה אס בת
כהן היא : ר"ל ור"ש
מכשירין - עד שקבעל
ותעשה חללה שנאמר ולא
יחלל (ה) שני חלוטין אחד
לה ואחד לזרעה וליה
הלכתא כותיהו אלל אפי'
מן הארוסין לא יאכלו
בתרומה : נתארמלו או
נתגרשו - מן הכהנים
הללו : מן הנשואין
פסולות - דשויהו חללה
בביאתן : מן הארוסין
כשרות - דאפילו ח"ק לא
פסל מן הארוסין אלל
בחייתן שהיא משתמרת
לביאה פסולה אצל מנהו
הבוגרת - דכתיב והוא
אשה בנתוליה יקח פרט
לכוגר'שכלו בתוני (1) :
ר"ל ור"ש מכשירין -
וליה הלכתא כותיהו :
(ה) כהן הדיוש לא ישא
איילוניות וכי - והיה
לישראל (1) ולא נקט כהן
אלל משום פלוגתא דר'
יהודה דחומר דכהן אפינו
בישראל

יש לו אשה ובנים לא ישא איילוניות ונה שאין כן
בישראל
הזו ולא יפרונו כל ביאה שאין בה פירלה פי'
קטנה אחיה לכלל פרלה לכשתחגדל ולא מונעט
גיורת ומשוחזרת - לפי שהעבוי' שטופי זונה
הן ובניהם ילדי זונים הנה ולפיכך ססס חק אף על פי שלא נבעלה אפילו פחותה ונתת גיש
חק לישראל היא

17

בישראל ואין הלכה כרבי יהודה: ושנבעלה בעילת ויום א' הר"ם והר"ש. והא דהולכנו ב"ד זות. כגון חייבי לאוין או חייבי עשה (ח) ופ"ש של חטונאלי לגזור משום זנות כמיש צפ"ק דשבת חייבי כריתות ומיתת ב"ד אבל הבא על הפנויה היינו קודם שנתגיירה דלא שייך בה קימה ומילול לא עשהה זונה (ו): צ"ל שני זכרים. דילפינן ממנה שפירש מן האשה לאחר שנולדו לו שני זכרים: וצ"ה אומרים זכר ונקבה שנאמר זכר ונקבה בראש. ונמנשה אין ראיה שכל פי הדבור עשה (ט): ושהה עמה עשר שנים וכו'.

כדאשכחן בצרכהס לאחר ששהה שנים עס שרה ולא ילדה נשא הגב (ו) ויונים שישב עמה צ"ל לא עלו מן הננין דדילמא ישיבת ח"ל ברמה וכל הימים שהאיש או אשה חולים או חבושים בבית האסורים וכיוצא בזה מדברים שמונעים התשמיש אין עולים לננין עשר שנים: גירסה

מותרת לינשא לאחר. דמנא לאו מניה הוי אלא נתייה וכשהוא נגרשה נותן לה כתובת' אם טועני דמיני הוא שאינו יורה כחך (יא) ומטילין חרס עליה אם יודעת שהוא יורה כחך וטוענת עליו טענת שקר: (יב) האיש נלווה על פריה ורביה ולא האשה. דכתיב פרו ורבו וכו' וכשהוא נכנס כתיב חסר וא"ו האיש שדרכו לכבש את האשה הוא נלווה על פריה ורבי: ר' יוחנן בן ברוקה אומי כו'. ולית הלכתא כוותיה:

אין זונה אלא גיורת ומשוחררת: ושנבעלה בעילת זנות: (ו) לא יבטל אדם מפריה ורביה. אלא אם כן יש לו בנים. בש"א שני זכרים: ובה"א זכר ונקבה שנאמר זכר ונקבה בראש. נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה. אינו רשאי לבטל גירשה מותרת לינשא לאחר. ורשאי השני לשהות עמה עשר שנים ואם הפילה מונה משעה שהפילה. האיש מצווה על פריה ורביה אבל לא האשה. ר' יוחנן בן ברוקה אומר על שניהם הוא אומר ויברך אותם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו:

דדור שלישי יבא. וכן בעול' לכ"ג אחיא מכלל עשה דצנחוליה יקח ולא הבא מכלל עשה עשה אצל הר"ם ביאר שאין חייבי לאוין ועשין עושין זונה אלא השוים בכל וחטיב נמי חלל ויש לתמוה על הר"ם והר"ב ממי"ב דלא חטיב אלא חייבי כריתות ופסולי כהו"י (ועפ"י מ"ה) והר"ה ותו' והר"ש סבירים דאין זונה אלא נחייבי כריתות או עכו"ם ועבד שאין בןן קדושין ועכו"ם: זכר כו'.

ב"ש אין דנין אפשר משא"ל דאי לא אברחי מזה לא הוה נקב' אחריתי אבל הכא נני שיש לו שני זכרים. נקבות הרבה בעולם (גמ' ורש"י): (ט) שני לך אמור להם טובו לכסלה להיכנסותה פה עמוד עמדי (גמ'): (י) וילחק ששהה ד' שהרי בן וי' היה נקבתו את רבקה וכן ששים בלדה אות'. תי' בגמ' דילחק עקר היה יודעת שמתמת עלמו הוא. ורש"י בחומש שכל פי הכריתות. דכתיב גמלה ושהה י' עד שתהיה ראיה לילד ואח"כ עוד י' כמו ששם אביו: (יא) לפי שהיא נאמנת בזה שהיא יודעת ומרגשת אם יורה כחך אם לא והוא אינו נרגיש בגמ': (יב) לפי שכל שאין טוען בצריה אין משביעין אפי' היסת אבל מתקנת הגלוים להחריס סתם. ועשו"ט: לאחר. לשני אין לשלישי לא ונתני' מני רבי הוי:

גמרא יבמות דף סב ע"ב הלכה ה בלא כלי החיצון דת"ת דמלכות דבריאה השתפא

אלא אם כן יש לו אשה וכו' מתניתין דלא כרבי יהושע דתניא רבי יהושע אומר נשא אדם אשה בילדותו ישא אשה בוקנותו היו לו בנים בילדותו יהיו לו בנים בוקנותו שני בבקר זרע זרעך ולערב אל תנח ירך כי אינך יודע אי זה יכשר הזה או זה ואם שניהם כאחד טובים. ר"ע אומר למד תורה בילדותו ילמוד תורה בוקנותו היו לו תלמידים בילדותו יהיו לו תלמידים בוקנותו שנאמר בבקר זרע וגו'. אמר רב מתנה הלכה כרבי יהושע. אמר רבי תנחום אמר ר' חנילא' כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה בלא ברכה בלא טובה בלא שמחה דכתיב ושמחת

מתניתין דקמי' א"כ כו' הוה אם יש לו בנים יבטל יכשר. איזי רע' וי' סגון וירי' שמים ומתקיים: ביות' דלא כר' יהושע. לערב. לפת זקנותו: איזי' אשחר: סתם אין עורתי בי. אשם דכתיב עור כנגדו. ו

אתה ובתך. בלא ברכה דכתיב להניח ברכה אל ביתך. בלא טובה דכתי' לא טוב היות האדם לבדו. כמערכא אמרי בלא תורה בלא חומה בלא תורה דכתיב האם אין עורתי בי ותושיה נדחה ממני. בלא חומה דכתיב נקבה תסובב גבר. רבא בר עולא אמר בלא שלום דכתיב וידעת כי שלום אהלך ופקדת נודך ולא תחטא: אמר רבי יהושע בן לוי כל היודע באשתו שהיא יראת שמים ואינו פוקד' נקרא חוטא שנאמר וידעת כי שלום אהלך וגו' הא מהכא נפקא מהתם נפקא ואל אישך תשוקתך מלמד שאשה משתוקקת על בעלה בשעה שהוא יוצא לדרך אמר רב יוסף לא נצרכה אלא סמוך לוסתה וכמה אמר רבא עונה והני מילי לדבר הרשות. אבל לדבר מצוה מיטריד. תנו רבנן האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו והמדריך בנו ובנותיו בדרך ישרה ומשיאן סמוך לפרקן עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך. האוהב את שכניו והמקרב את קרוביו והנושא את בת אחותו והמלוה סלע לעני בשעת דוחקו עליו הכתוב אומר או תקרא והי' ענה תשוע ויאמר הגני:

חוש' דתי' ממנו שריר' לעסוק בצרכי ביתו ותלמודו משתכח: דחייב לפוקד' כי אול' לדבר הכסות אבל לדברמלו' לא משו' יודעת כי שלום אהלך. בזמן שיש לך אוהל ואין אהלך אלא דערוה בגמ' איזי' מעטרך בתשמיש ויבטל ממנו: יותר אשתו: פוקד'. בתשמיש בעת טוה': כי שלום אהלך. מנופו דזילות' דלית' קשה מדגבר': הנוש' את בת אחותו יגעווע אדם רבים על אחותו יותר מן אחיו ומתוך כך נעל' מהבב את אשתו: אז תקרי'. לעיל מני' כתיב כי תרא' ערוס וכסיתו היינו דוחק העני ומבשרד אל התעלה היינו אוהב את שכניו סתן כקרובין ומקרב את קרוביו ונושא בת אחותו.

זוהר תולדות דף קמ"א ע"א ת"ת דליליות יוד הא ואו הא

ויצו אבימלך את כל העם לאמר הנוגע באיש הזה ובאשתו מות יומת ת"ח כמה ארויך לכו קב"ה לרשיעיה צנין ההוא טיבו דעבד עם אצהון קמאי דהא צנ"ן דא לא שליטו בכו ישראל עד לבתר דרין בתראין יאות עבד אבימלך דעבד טיבו עם ילחק [אצרהס] דאמר ליה סהה ארלי' לפניך בעוב צניך שר' יהודה אמר חבל עליהו דרשיעי' דטיבות' דלחון לאו איסו שליט ת"ח עפרון בקדמית' אמר אדני שמעני השגה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתים וגו' ולבחר אמר ארץ ארבע מאות שקל כסף וגו' כתיב וישקול אצרהס לעפרון וגו' עובר לסוחר אוף סכא כתיב בקדמית' סהה ארלי' לפניך וגומר ולבחר אמר ליה לך מעמנו כי עלמת ממנו מאד אמר ליה ר"ה דא הוא טיבו דעבד עמיה דלא נסיב מדיליה אבימלך כלום ושדריה בכל ממוניה ולבחר אזל בתריה למגור עמיה קיים ואמר רבי אלעזר יאות עבד ילחק דסא צנין דידע רזא דחכמת' אשתדל וחסר בירא דמנין צנין לאתקפ' במהימנות' כדקא' יאות וכן אצרהס אשתדל וחסר בירי' דמני' (וגן ילחק) יעקב אשכח ליה מתתקן ויתיב עליה וכלהו אזלו בתריה ואשתדלו צנין לאתקפ' במהימנות' שלימת' כדקי' יאות וסשתי' ישראל לאתקפו ביה ברזי דסקודי אוריית' צנין דכל יומי' ויומי' אמתקף ב"ג בלילית דליהו מלוה ובר כס' לאתעטף ביה הכי נמי בתפילי' דמנח אריסיה ובדרועיו דליחון רזא עלאה כדקי' חוי צנין קב"ה אישכח ביה כצ"י דאתעטר ביה בתפילי' ואתעטף בלילית וכלא רזא דמהימנות' עלאי' ועל דא מאן דלא לאתעטף צהאי' ולא לאתעטר לאתקפ' בתפילי' בכל יומא דמי' ליה דלא שריא עמיה נהימנות' ואתעדי מניה דחילו דמאריה וללוותיה לאו ללוותא כדקא' יאות ובגין

תולדות יום ג

כך חסדן הוו נמתקפי גו מסימנותי עלאי בגין דכירא שלחא רזחא המכוננתא שלימנת
שריא ציס :

מוסר יוסף להם הלכה פסוקה

מסי ליה לדרך חף רייב ע"ה

הר"מ הל' יסודי התורה פ"ה

דע כי זכרון מלאמי החסידים ומעשיהם השכל ותשוב
לנורח אמר אחד מהם מי יולני מעושך ובלחיזי חבל
לחמור חס המפוק חבלי רחמיך ממני והיום אשר תלמרו
לזכרם בואו ולהנחילם סורו ממני לא ידעתי מלחיזי כת חסי
לוי לי כי לפי מה שהוספתי שנים הוספתי חטאות ולפי מה
שהלחיזי חיי שהלחיזי שפעי על לחיזי מהס לחודי ועל לחיזי
מהס הנקש ועי כי לחיזי תכלית העבודי חילת לחס שעוריס
ושחית החומך וללבוש הלמד וסעער חבל התכלית היא
לסות מרולי בלשר ירלי סי וחת תמליך עלוך השכל כי
הוא המדריכך בדרך זו תלך וסוף יתלך לעולם ועד והילך
וכוחיו עבדים לו לעבוד עבודת הילוך המעיב לכל ברוך הוא
לפיה מנבד ומושל ברוחו מלוכד עיר ותמיד תזכר מכת התנפים אשר לחנוי כל היום ויספסי כלו רפסיס סס נרפסיס ויונטי
למות מהספסיס וסס נחשיס שרפסיס דבריסס מתוקיס מדבס וכיסת לופיס ולחמס לחמס ועונת רלפסיס וזרעיס זרע
מנחפסיס מלוח עלוי שח קופעסיס או חרטומיס חפסיס וסירי לח דבר סי יסקוד על דלתיס ערב ומוקר ולחריס
ושלי לחי כפסיס וכל מעשיר יסיו לסיס :

יום התורה

למסיד מסיס דז"ס יהוה נפסי יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נשמה יהוה חסי יסידה וזמלוי
וו אל סס ב"ן סכנסיס בניקוד מוסס :

א ויעקב נתן לעשו רחם וגיזיר עדשים ויאבר וישת ויקם וירך
ויבז עשו אתהבכרה : א ויעקב יהב לעשו רחם
ותבשיל דשרופחין ואבר ושתי וקסואזר ושט עשו ית בכרותא :
ג ויהי רעב בארץ מצרים הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם
גירך יצחק אד-אבימלך מלך פלשתים גררה : ג והנה כפנא
בארעא בר מפפנא קדמא רהוה ביומי אברהם ואזר יצחק
לות אבימלך מלך פלשתאי לגרר : ג וירא אריו יהוה
ויאמר אל-תירד מצרימה שכן בארץ אשר אמר אליך : ואתגרי
ליה יי ואמר לא תחזת למצרים שרי בארעא דאימר קד :
ד גור בארץ הזאת ואחיה עמך ואברכה ביילך ויררעה אתן
את-כל-הארצת האר והקמתי אתי-השבעה אשר נשבעתי
לאברהם אביך : ד הור בארעא הדא ויהי מימרי בסעדה
ואיברכינך ארי קד ודברך אתני ית פר ארעתא האירין ואקיס
ית קיימא דקיימית לאברהם אביך : ה והרביתי אתי-זרעה
בכוכבי השמים ונתתי זרעה את פר-הארצת האר והתברכו

תולדות יום ד קבט

בזרעה פר גויי הארץ : ה ואסני ית ברך בכוכבי שמיא ואתן
לבנד ית פר ארעתא הארין ויתברכו בדיד בנד כל עממי
ארעא : ו עקב אשר שמע אברהם בקרי וישמר משמרת
מצותי חקתי ותורתי : ו חקך דקבל אברהם במימרי ונטר
מטרת מימרי פקודי קיימי ואוריתי :

נביאים מלאכי ב

למסיד מסיס דז"ס צבא צבא צבא צבא צבא צבא רוח יהוה נשמה דלחא אדני נשמה דסוד
יהוה חסי יסידה דלחא יהוה חסי יסידה דסוד אל סס ב"ן סכנסיס :

א אסירא תשמעו ואסירא תשימו עד-לב לתת פבוד לשמי
אמר יהוה צבאות ושרחתי בכם את המארה וארותי
את-ברכותיכם וגם ארותיה כי אינכם שמים עד-לב : א אסירא
תקברון ואם לא תשוין דחלתי על לבא למתן יקרא לשמי
אמר יי צבאות ואשרח בכון ית מארתא וארוש ית ברכתכון
ואף ארוטגניה ארי ליתכון משוין דחלתי על לבא : ב הנני
גער לכם את-הזרע וזריתי פרש עד-פניכם פרש חניכם ונשא
אתכם אריו : ג הא אנא גזיף רכון בעללת בר רעא ואגרי
בהתת חוביכו על אפיוכו ואבטר רבות חניכו ויתמנע חזקכון
מניה : ד וידעתם כי שרחתי אליכם את המצוה הזאת להיות
בריתי את לוי אמר יהוה צבאות : ד ותדעון ארי שלחית לותכון
ית תפקדתא הדא למחוי קיימי דעם לוי אמר יי צבאות :
ד בריתי ! היתה אתו החיים והשלום ואתגמלו מורא וייראני
ומפני שמי נחת הוא : ד קיימי הוה עמיה חיי ושרמא ויהבית
ליה אויפן אוריתי שרים ודחיר מן קדמי ומן קדם שמי דחיר

מצודת דוד

רשי

(א) לתת כבוד לשמי - לכל לחללו בקרינן שחין רחוי לי
ושלחתי בכם - ככהניס וכסעס : וארותי את ברכותיכם -
ר"ל את הברכה שברכתי לחכם מעת הוטר סיכל סי' כתי"ש
כתני חסר לקללי : וגם ארותיה ר"ל גם הפלחי המשמשת
עתה ליני במקרי כי לחי ארותי כי איננס שמיס על לב
לסוד ככדוי : (ב) הנני גער בכם - בעבורכם אנער
את הזרע לכל תלמח : וזרתי - אסוד זכל על פניכם וקודר
ומפרש זכל מהכסמות שחתס מקריכוס לפני שחול הדברי היותר
עמלס ככסמי חותו אפי' לבנות לחכס בו כדוד שחתס מנביס :
(ג) וידעתם - דעו לכס אשר שלחתי אליכם עמולי הזאת
לסיות חכריס ככדוי סול למען תקבלו גמול עוב לסיו מתקייס
לכרית אשר עס שבט לוי ר"ל עס אכרין רלש שבט כי עמו כרת
לכרית לסיות סכסוי לו ולזרעו לחריי : (ד) בריתי
סיתי חתו - לכרית ססיתי לוי עמו חוספי לו חתיס וסלסוס :
והתנס לו מורי וייראני - ר"ל את חלס נחתיס לו כעצו
סמורי - שחי ככדו וייר' מסי וכפל סלמח לחוק סעגין : נחת סול - סי
הוא :

הוא : ה תורת אמת היתה בפיהו ועוקרה לא נמצא בשפתיו
 בשלום ובמישור הקד אתי ורבים השיב מעון : ה אוריתא
 דקושטא הוה בפומיה ושקרא לא אשתתף בספותיה בשלמא
 וברעותא ובתריעותא הך קדמי וסגיאין אתיב מחוכא : ו כי
 שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך יהוה
 צבאות הוא : ו ארי שפתי כהן ישרו מדע ואורא יבעין מפומיה
 ארי משמש קדם י צבאות הוא :

מצודת דוד

מתפחד ונרעד : (ה) תורה למד תור עם העם ולא נעה
 מדרך האמת : ועול וגו' ככל הדבר במ"ש : הך אתי
 ר"ל בעבור מלוותי הו' רודף לעשות שלום בין הכריות ולהדריכם
 בדרך משור : ורבים ע"י תוכחותיו השיב בני אדם מרובי
 לבב יעשו העון אשר חשבו לעשות : (ו) כי שפתי כהן ר"ל

כתובים ששלי

להמשיך מיסוד ומלכות ד"ל שין דלת יוד גפס שין דלת שין דלת יוד רוח יאהרונה נשמם
 דיסוד א אד אדני נפס אדני רוח אלה דלת גון יוד נשמם דמלכות יף הך וף הך חיה
 יחידה דיסוד יהוה חיה יחידה דמלכות אל עם ב"ן שבטעם

א קד אר נמקה עצל ראה דרכיה וחקם : אתדמא לשומשמנא
 עטרא חמי אורחתהון ואתתתם : ג אשר אין קלה קצין
 שטר ומשר : ד דלית קה הצדא היך אף לא סרבא ושדיתא :
 ג תבין בקיין להמה אגרה בקציר מאבדה : ג מתקנא בקיימא
 להמה ונגבשא בהצדא מיבדה : ד ערדמתי עצל תשבב מתי
 תקום משנתך : עד מה לאימת אנת דמיך אנת עטרא וקאימת
 קיימת מן שינתך : ה מעט שנות מעט תנומות מעט תבק
 ידים לשבב : ו קריל שינתא קריל נומיתא קריל תחבק ידך
 למדמכא : ו ובאדמכתך ראשך ומחסרך באיש מגני ותיתי
 ותדריך מסבינותך וחוסרנך היך גברא בשירא :

רשי

קר אל נמלי ולמוד ממני : וחקם : וסתתם : אשר אין לה
 קלין שיקרה אותי ויולי מירי אל תגזול מחברתי ולעש"ב תבין
 בקר לחמי אגרי : חספי : מחבלי : מזוני : ואל כאלם
 הסתק : ראשך : מה שאני רש ממנו : כאיש מן הכה מחר
 להגן על אחימי :

הסוכה לחבק ידיו זה בזה : (ה) וכל כמחך בעבור זה
 לבית מלנו ולא נודע טרם בואו : דבר החסם עושר מרבי יבא כליש המלוכה בנתן לדלת אל המלחמי שאין
 דרכו להפסד בדרך מלכו :

ונעל פי הר"ב לקמן שהיא גדלה שיכולה
 לעמוד ברות מלויה : וטעמא נפי בגמי
 דהחורה מיטעה בשמירתן שן ורגל דכתיב בהו
 תלח וזיער עד דעבד כעין ושינת עד דעבד
 כעין וזיער שיאכילנה
 בידים כלונזי כפשיעה :
 בליה . הא ביום
 חיוב דקל' אית לה לנלתי
 ונעשתא ידע ח"יג בזילה
 אפי' נודע לו שנפרלה
 וילאה הזנהה אין לו
 לטרות יותר נדלי למזור
 אחרי' כזאפילה תו' :
 דסמי' . ואלעריך
 לאשמעיין דאטינו לסטים
 פטורים בשלא הולאוהו .
 תו' : חיובים . ואטי'ג
 דנשיכה לא קניא אלא
 בגלות המזור . ונלח
 אמר ליה לנשך כו'
 וי"ל דס"ל דקנס הוא
 שקנסו חכמים לנזן .
 ועתו"ט : (ה) דנזקתני
 לרועה ולא קתני לחמי'
 ש"ע מלי לרועה כרועה
 שתחתיו כדליתא בגמרא :
 לגינה . באונס נגב .
 בעלי הסמוך לגינה
 תבין או שהיתה ר"ה
 גבה מן הגינה ונפלה .
 רש"י : (ג) וכ"פ הר"י
 והר"מ . אלא דלפ"ז
 סיפא דתנן ירדה כו'
 הו"ל לנתיבי דאפי' הפילוה
 חבריה משלמת וקיימת'
 להרא"ש וקיימתו

כלי אמצעי הנצח המלכות דיצירה א אל
הכונס צאן לדור ונעל בפניה
כראוי ויצאה והזיקה
פטור . לא נעל בפניה כראוי ויצאה
והזיקה חייב . נפרצה בלילה או
שפרצוה לסטים ויצאה והזיקה פטור .
הוציאה לסטים . לסטים חייבים :
(ב) הניחה בחמה או שמסרה
לחרש שושה וקטן ויצאה והזיקה
חייב . מסרה לרועה נכנס רועה
תחתיו . נפלה לגינה ונהנית
משלמת מה שנהנית . ירדה כדרכה
והזיקה משלמת מה שהזיקה כיצד
משלמת מה שהזיקה שמין בית
סאה באותה שדה כמה היתה יפה
וכמה היא יפה . ר' שמעון אומר
אכלה פירות גמורים . משלם פירות
גמורים אם סאה סאה . אם סאתים
סאתים : (ג) המגדיש בתוך שדה
חבירו שלא ברשות ואכלתנה כמותו
של בעל השדה פטור . ואם הזיקה
בהן בעל הגדיש חייב . ואם הגדיש
ברשות בעל השדה חייב :

השולח

הערוגה הוא וכתי' היא שיה עכשו והשתא לא משלם
 כלכו דמיא דמי שלוקק בית סאה כשהיא בתפוחתה
 אינו מולד זה בשביל הפסד ערוגה אחת כי אם
 דבר מועט (ד) : רבי שמעון אומר אכלה
 פירות גמורים . שכבר בשלו כל זרען משלמת כל
 ההיקף והיכל שיימין אגב שדה היכל דעדין לא
 נגמרו והלכה כרבי שמעון : (ג) ואם הגדיש
 ברשות בעל השדה חייב . בגמרא מוקי לה
 בצקעה : (ה) שרגילין כולן לעשות כגורן אחד
 זה גדישו זה גדישו ונמנין שומר זכיון
 שאומר
 לפי שאין בני שלומים . תו' :
 אדם . לפי שאין בני שלומים . תו' :
 חייב . ואטי'ג דילפינן דשלוהו של אדם כמותו בכל
 החורה כולה אמרינן בגמי דש"ה דלחך

שאמר השומר ע"ל וגדיש היו כאלו אמר עייל
ואנטר לך אצל בשאר בני אדם אפילו הגדיש
צרכות אין בעל השדה חייב עד דמקבל עליה
נטירותא : (ד) בא אחר וליבה . נפח צאש
והעלה שלהבת כמו
צלצת אש ואית ספר"י
דגרסי צבה מנורה ניב
שפתים כשארס מדבר
מונעט בשפתיו ורוח
יואל : או עפר . שלחכה
נירו ותקלקל : או
דרך הרבים . ט"ז
אמה כגלי המדבר :

(ד) השולח את הבערה ביד חרש

שוטה וקטן פטור בדיני אדם. וחייב
בדיני שמים. שלח ביד פקח הפקח
חייב. אחד הביא את האור. ואחד
הביא את העצים המביא את העצים
חייב. אחד הביא את האור המביא את
האור חייב בא אחד וליבה המלכה
חייב. ליבתה הרוח כולן פטורין .
השולח את הבערה ואכלה עצים
או אבנים או עפר חייב שנאמר כי
תצא אש ומצאה קוצים ונאכל
גדיש או הקמה או השרה שלם
ישלם המבעיר את הבערה. עברה
גדר שהוא גבוה ד' אמות או דרך
הרבים או נהר פטור. המדליק בתוך
שלו עד כמה תעבור הדליקה ר"א
בן עזריה אומר רואין אותה כאלו
היא באמצע בית כור ר"א אומר
ששה עשר אמות כדרך רשות
הרבים ר"ע אומר חמשים אמות
ר"ש אומר שלם ישלם המבעיר את
הבערה הכל לפי הדליקה :
(ה) המדליק את הגדיש והיו בו
כלים ודלקו ר' יהודה אומר ישלם
מה שבתוכו וחכמים אומרים
אינו משלם אלא גדיש של חטין
או של שעורים היה גדי כפות לו
ועבר

צמדליק בתוך של חברו שרבי יהודי סבר כשהדליק
בשל חברו משלם כל מה שבתוכו ואפילו ארנקי
(1) ורבנן סברי כלים שדרכן להטמין בגדיש כגון
נורנינן וכלי בקר הוא דמשלם כלים שאין דרכן
להטמין

להטמין דלא אשכחן דפטור ציה קרא טמון וצדרי שאין דרכו להטמין פטורי ומסבירא דלא אצעי ליה
לאפוקי ארעמיה שניה אדם ארנקי בגדיש חו' : חטין בו' . אם חטין חטין . אם שיעורים שיעורים . רש"י .
דלא שייך למימר צהו טמון שהרי יודע שיש שם חטים או שיעורים . נ"י : גדי ב' . שכן

שכן דרך בני אדם לעשות בגדיש הר"מ וטמון :
(1) דכתיב נקס ינקס . רש"י : הבירה . מגדל
גדול . רש"י : חייב . כמו שזרק אבן או חץ
הר"מ : חייב . מפני שהרבה צמחאו הר"מ .

וצהדליק כל הצירי צבת
אחת דלגליה חייב ועל
מקום שהדליק נ"ש ועל
השאר ח"י . טור :
פטור . ולא דמי לצרכות
דמ"ב וגי דפ"ג גמ' .
זת"ק נחייב אף צבר
מכוי שהי"ל ליטב ולשמור
הר"מ :

ועבד סמוך לו ונשרף עמו חייב

עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף
עמו פטור ומודים חכמים לר' יהודה
במדליק את הבירה שהוא
משלם כל מה שבתוכה שכן דרך
בני אדם להניח בבתים : (1) גץ
שיצא מתחת הפטיש והזיק חייב
גמל שהיה טעון פשתן ועבר בר"ה
ונכנס פשתנו לתוך החנות ודלקה בנרו של חנוני
והדליק את הבירה בעל הגמל חייב הניח החנוני נרו
מבחוץ החנוני חייב רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור .

להטמין בגדיש לא משלם והלכה כחכמים : היה
גדי כפות לו חייב . דבעלי חיים נמני אחרבו
ומאו הקמה ומשום דקיס ליה צדכיה מניה ליכא
למיפטריה דליתו חייב מיתה על העבד הואיל
ואינו כפות הי' לו לצרות
ופטור עליו מיתה ומנן
התשלומין . אצל אס הי'
עבד כפות לו פטור אפי'
על הגדי ועל הגדיש
דחייב מית' על העבד (1)
וקס ליה צדכיה מניה
ובגדי לא שני לן צין
כפות לשאינו כפות
ואידי דנקט צעבד נקט
בגדי : במדליק את
הבירה דמדליק בתוך של
חברו הוא והוי כנאצד
צדקים ואפי' הכי טעונה
משום דדרך בני אדם
להניח כלים צבתים אצל
בגדיש דאין דרך בני אדם להניח אלא כגון נורנינן וכלי בקר אפי' דלדליק לתוך של חברו אינו משלם
אליכא דחכמים אלא דברים שדרכן להטמין בגדיש : (1) גץ . ילון של אש : רבי יהודה אומר בנר
חנוכה פטור . כיון דנמנה קא עסיק ואין הלכה כר' יהודה :

גמרא . ב"ק דף ס ע"א הלכה ה כלל הייצוד נצח דמרכות דבריאה כס

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן אין פרענות באה לעולם אלא
בזמן שהרשעים בעולם ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה שנא'
כי תצא אש ומצאה קוצים אימתי אש יוצאה בזמן שקוצין מצויין לה
ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה שנא' ונאכל גדיש ואכל גדיש לא נאמי
אלא ונאכל גדיש שנאכל גדיש כבר אמר רב יהודה אמר רב לעולם יכנס אדם
בכי טוב ויצא בכי טוב שנא' ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר . ת"ך
דבר בעיר כנס רגליך שנא' ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר . ואומר
לך עמי בא בחדריך וסגור דלתוך בערך ואומר מחוץ תשכל חרב ומחדרים
אימה מאי ואומר וכי תימא הני מלי בליליא אבל כיממא לא תא שמע
לך עמי וגו' וכי תימא ה"מ דליכא אימה מנואי אבל היכא דאיכא אימה
מנואי כי נפק יתיב ביני אינשי בצוותא בעלמא שפי מעלי ת"ש מחוץ
תשכל חרב ומחדרים אימה אפי' דמחדרים אימה מחוץ תשכל חרב .
רבא בעידן ריתח' הוה סבר כוי דכתי' כי עלה מות בחלונינו : ת"ך רעב
בעיר פזר רגליך שנא' ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם
ואומר אם אמרנו נבא העיר והרעב בעיר וגו' מאי ואו' וכי תימא הני מלי
היכא דליכא ספק נפשות אבל היכא דאיכא ספק נפשות לא ת"ש לכו

רמח' דבר : סבר כוי . סתם חלונות . אס' אמרנו צדכרינן
אנשי' מלודעים : דלוי' ספק נפשות . במקום שגמל' שם : חא
שמע . סיפ' דקרי' ועתה לכו ונפלי' אל מחני אדם אס'
יחיינו נחיים וגו' :

בכ"י טוב . צדוד חמה זורחת ילון צמון ולא יתחין עד
שתתקר ולבקר לא ישיבם ללאת עד שיחור : הרב .
חרבו של משה : אימי' אימה מוח של מלאך ולא צננו כל כך .
רש"י

ונפלה אל מחנה ארם וגו'. ת"ר דבר בעיר אל יהלך אדם באמצע הדרך מפני שמלאך המות מהלך באמצע הדרכים דכיון דיהיבא ליה רשותא מסני כחדיא. שלום בעיר אל יהלך בצדי הדרכים דכיון דלית ליה רשותי מחבי חבוי ומסני ת"ר דבר בעיר אל יכנס אדם יחיד לביה שמלאך המות מפקיד שם כליו והני מילי היבא דלא קרו ביה דרדקי ולא מצלו ביה עשרה: ת"ר כרבים בוכים מלאך המות בא לעיר. כלבים משחקים אליה בא לעיר:

זוהר תולדות דף קמב ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

ויקרא את עשו בנו הגדול דאתכלל מסטרי דדיי קשיא ויאמר כנס לא זקנתי לא ידעתי יום מותי ר' אלעזר פתח ויאמר אשרי אדם עוז לו כך וגומר. זכאס בר נש דאתחקף ביה בקודש' בריך הוא וישוי תוקפיה ביה יכול כחנייה מישאל ועזרי' דאתחקפו ויאמרו סן אחי אלכנא די אחמי פלחין יכול לשנותי מגו אחון מורא יקדתי ומן ידך מלכי ישויב ת"ת דלי לא ישויב ולא אתקיים עליהו קודש' ב"ה אשתכח שמיס דקודש' בריך הוא דלא יתקדש בעיניהו דללי כמה דאמרו אלל כיון דידיעו דלא אמרו כדקי יאות אהדרו ויאמרו וסן לא ידע להוי לך מלכי וגוי' בין ישויב בין לא ישויב ידע להוי לך מלכי וגוי' ותנין דמלה אודע להו יתקאל ושמעו וקבילו מניס דקודש' בריך הוא לא אתקיים עליהו בגין דיקבלון אגרי' וכדון אהדרו ויאמרו וסן לא ידע להוי לך מלכי וגוי' אלל לא יתחקף בר נש דיימי דקודש' בריך הוא ישויבני או איהו עבדי לו כך וכך אלל ישוי תוקפיה ביה בקודש' בריך הוא דיסייע ליה כד איהו אשתדל באינון פקודין דאוריית' ולמיהך באורח קשוע דכיון דלתי בר נש לאתדכאה משיעין ליה ודלי ודלא יתחקף ביה בקודש' ברוך הוא דאיהו יסייע ליה ויתחקף ביה דלא ישוי תוקפיה באחרי' ובגין כך עוז לו כך מסלות בלבבס דיעבד לביס דקדי' יאית בלא כהרורי אחרי' אלל כהאי מסילה דאיהי מתייבאי לאעברא בכל אחר דאלטרין הכי נמי ד"ה אשרי אדם עוז לו כך עוז כד"ה ה' עוז לעמו יתן בגין דאלטרין ליה לבר נש דיתעסק באורייתא לשמי' דקודש' בריך הוא דכל מאן דאתעסק באורייתא ולא אשתדל לשמה עב ליה דלא אחברי מסלות בלבבס מאי מסלות בלבבס כד"ה סלו לרוכב בערבות ביה שמו דה הכי אוריית' דאיהו אשתדל בה לארמי ליה לקודש' בריך הוא ולמעבד ליה חטיב' בעלמי תא חזי יעקב כל עובדיו הוו לשמא דקודש' בריך הוא ובגין כך קודש' בריך הוא הוה טמיס תדיר דלא אעדי מניה שכית' דתא בשעת' דקרי ליה יחק לעשו בריס יעקב לא הוה תמן וכשיני' אודעת לה לרצקס ורצקס אודעת ליה ליעקב רבי יוסי אמר תא חזי מי חס ושלוס נהכו' זמני יתברך עשו לא ישלוט יעקב לעלמין אלל מעס קודש' בריך הוא הוה וכלל באחריה דקדי' חזי:

הרבה פסוקה יוסף לחק מוסר

מ"ס ליה לרדך דף ר"יב ע"ב
רפי הסניע' וריחוק הגוף ירדך האדם ליה כל המעשים לשם יתברך יש לבאר מהה הכניע' והיא ספלות הכנס והסניעו' ומיעוט ערכי' אלל' והיא מהה ממדות הכנס כעובי' ויראו אומותי' על האברים מהס הלשון סרר' והקול נמוך ומשלו' בילרו בעת הכנס' ומיעוט סקמי' אחר סיכולת ועיקרי' ויסודי' של הכניע' היא כנגד סבורי' : וחייב אדם להסתכס בכל עת ובכל זמן : והכניע קרא כלשונו ענין נכוס בעיניו לטע' דלא ספל רוח רוח נכרי' נוכי' רד הלכך נכס

רוח' ודברים יש שיתחייב בהם סניע' לאלס נגד הסס' האחד כשיגלש כחו מתנועתיו מפני הלאים ומזניס רעים וחולשת הסרכסה יכנע אז לבורי' שהוא רופא חסו ויחליטו וירפאכו : הסני כשימלאכה פגע מלוהביו או מקרוביו או ירד מנכסיו וכיוצ' בו וילעדר לבריות וכנע לפני הסס וילעק אליו וישמע קולו : הסלעי כשחשבו כמות חובות עליו מהטעות כעשי' עמו בוראו והוא הולך עמו בקרי' ובמרי וכנע ויסתד מעטו ושב ורפא לו כמו שנאמר בלחאב' הראית כי כנע לחאב :

תולדות יום התורה

למטיך מניס ד"ה יהוה נפס' י"ה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא יהוה מיה ימידס ד דמילוי יוד אל סס ב"ן שבעשים בניקוד חולס :

א וישב יצחק בגרר : א ויתב יצחק בגרר : ב וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחתי היא פי ירא לאמר אשתי פני הרגני אנשי המקום על רבקה בייטובת מראה הוא : ב וישאלו אנשי אתרא על עיסק אתתיה ויאמר אחתי היא ארי דחיר למימר אתתי דרמא יקמרוניני אנשי אתרא על רבקה ארי שפירת חיזו היא : ג ויהי פי ארכו דרו שם הימים וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון וירא והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו : ד והוה בד סגיאוי ליה תמן יומיא ואסתבי אבימלך מלכא דפלשתאי מן חרבא וחזא והא יצחק מחאיף עם רבקה אתתיה : ו ויקרא אבימלך ליצחק ויאמר אף הנה אשתך הוא ואיך אמרת אחתי הוא ויאמר אריו יצחק פי אמרתי פני אמות עריה : ז וקרא אבימלך ליצחק ויאמר ברם הא אתתך היא ואיכדין אמרת אחתי היא ויאמר ליה יצחק ארי אמרית דרמא אתקטיף עקיה : ו ויאמר אבימלך מהזאת עשית לנו במעט שכב אחד העם את אשתך והבאת עלינו אשם : ח ויאמר אבימלך מה דא עבדת לנא בועיר פון שכיב דמיחד בעמא עם אתתך ואיתיתא עקנא חובא :

נביאים מלאכי א

למטיך מניס ד"ה צבאות נפס' צ צבא צבוא צבאות רוח יהוה נשמה דללא אדני נשמה דסוד יהוה מיה ימידס דללא יהוה מיה ימידס דסוד אל סס ב"ן שבעשים

א ואתם סרתם מן הדרך הכשדתם רבים בתורה שחתם ברית הרוי אמר יהוה צבאות : א ואתון סמיתון מן אורחא

והוא הספסר בגנות חבירו אף על פי שאמר אתא אבל האומר שקר נקרא מוציא שם רע על חבירו : אכל בעל לשון הרע זה שיושב ואומר כך וכך עשה סלוננו וכך וכך היה אבותיו וכך וכך שמעתי עליו ואמר דבימישל נגאו על זה אפר בהתוב יברת ה' כל ששתי חלקות לשון מדברת נהולות : אפרו חכמים שלש עבירות נפרעין מן האדם בעולם הזה ואין לו חלק לעולם הבא ע"ז גלו עריות ושפכות דמים : ולשון הרע כנגד כלם : ועוד אפרו חכמים כל המספרי בלשון הרע כאלו כופר בעיקר שנא' אשר אפרו ללשונינו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו ועוד אפרו חכמים שלשה לה"ר הורגת האופרו והמקבלו וזה שנאמר עליו והמקבלו יותר מן האופרו :

אתקלתון סגיאין באוריתא חבלתון קימא דעם לוי אמר יי
 צבאות : ב וגם אני נתתי אתכם גבזים ושפלים לבריהעם
 כפי אשר אינכם שמרים את דרכי וגשאים פנים בתורה :
 ב ואף אנא יהבית יתכון בסירין וחלשין לכל עמא כמא
 דליתכון גשרין ית אורחן דתקנן קדמי וגסכין אפיין באוריתא :
 ג הלא אב אחר לקלנו הלא אב אחד בראנו מדוע נבגד איש
 באחיו לחלך ברית אבתינו : ג הלא אבא חד לקלנא הלא
 אקחא חד ברא יתנא מא דין נשקר גבר באחיהו לאפסא מימא
 די עם אבהתנא : י בגדה יהודה ותועבה נעשתה בישרא
 ובירושלם פי ! חלך יהודה קדש יהוה אשר אהב ובעד בתא
 גבר : י שקרו דבית יהודה ותועבתא אתעבידת בישרא
 ובירושלם ארי אפיסו דבית יהודה נפשחון דהות קדישא קדם
 יי דרחם ואתרעיאו למסב דהון גישין בנת עממא : ה יכרת
 יהוה ראיש אשר יעשנה ער וענה מאהרי יעקב ומגיש מנחה
 ליהוה צבאות : ה ישיצי יי לגבר דיעבדנה בר ובר בר מקרני
 יעקב ואם ביהן הוא רא יהי ליה מקריב קורבנא בבית מקדשא
 דיי צבאות :

רשי

חלל ברית אבותיו. ברית סכרה הקב"ה עם אבותיו כסו :
 חלל יהודי. את עמנו שהי קדש ה' ער ועוני. ער בחלמדיים
 זשוני בחמיו : למגיש מנחה. ואם כהן הוא לא יהיה לו כן
 ומגיש מנחה :

מצודת דוד

(ח) והאם סרה מן הדרך. ר"ל מן הדרך הנכר הראוי אל
 הכהנים : הכהנים. לא די שלא הטיבות מעון אלא שעור
 הכהנים רבים דבין הסורי : שחתם ברית הלוי. מה שכת
 ברית עם אחרן ראש שבט הלוי לשרת נשמי ולכבדני הנה
 אהה שחתם אותו כי בזיהם חותו : (ב) וגם אני ר"ל גם
 ופעלים בעיני העם וזהו הפך החיים והשלים
 כפי : כשעור העון אשר ליכנס
 נוסאים פנים לעשירי העם להטיבם במשפטי הסורי ופעלים
 עור דבר אחר שגם הוא סבה שלא יתל' ה' בקרבנותיהם והוא
 ר"ל הלא אב אחד נכדו ופחה ופחה ופחה ופחה ופחה ופחה
 ר"ל הלא אב אחד נכדו ופחה ופחה ופחה ופחה ופחה ופחה
 ר"ל ובהיות כן מדוע נבגד איש בחתו : ר"ל באשמו שיש לו חתו : עמה מפתח הגוף ומפתח
 ונשאו מדוע נבגד כהן לחלל עוד כהנדי. הלא חת ברית אלהינו כי הסורי. אסרי להחנות באומות והדבר הזה קבלנו
 (ד) בגדי יהודי. הנה יהודי עשה דבר בגדי. והעובדי נעשיתו בישראל כבימות
 ר"ל ועוד הוסיפו אשמי לעשות כזאת בירושלים עיר הקדש : כי חלל יהודי קדש ה' : ר"ל
 ער ועוני מאחיו יעקב. שלא יהי לו נאחיו שחבז ובעל נת עממין : (ה) אשר יעשי. הדבר הזאת. לנעול נת עממין
 ועוני ספקותיו ועוני הוא חכם בעיני ומשיב על שאלות הספקות : ומגיש מנחה. ר"ל ואם העוס
 זאת הוא כהן יכרת חורשו מי המקריב קרבנו לפני המקום :

כתובים משלי ד

לסמך מוסר ומלכות ד"א שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נשמה
 דיסוד א אר ארני נפש אדני רוח אלה דלת נון יוד נשמה דמלכות יך הו וך וך חיה
 יחידה דיסוד יתרה חיה יחידה דמלכות אל שם ב"ן שבעשים :

א אדם ברעל איש און הורף עקשות פה : א בר נש מדומא
 גברא עיקרא מהרף בעקמות פומיה : ב קורני בעינו
 בעיניו קרי מולך ברנרן ברגליו קרי מרה באצבעותיו : ב רמו בעינו
 ותכם ברנריו ורמו באצבעותיה : ג תהפכות בלפו חרש
 רע בברעת מדנים מדינים קרי ישלח : ג ומתהפך בלביה וחשר
 בשתא בכר זמן תגרי רמי : ד ערפן פתאם יבוא אידו פתע
 ישבר ואין מרפא : ד מטיר הכנא מן שרית גיתי תבריה ומן
 שרית גתבר וקרא תהוי ליה אסיותא : ה ששינה שנה יהוה
 ושבע תועבות : יתיר נפש : ח שית אנון דסני אקרא ובשבע
 אסרית נפשיה :

מצודת דוד

(ח) חכם נלעל. מי שפוק מעליו עול מקום הוא חכם
 עון וסוד עקשות פה ר"ל מעקס פיו לרמו לשון הרע : (ב)
 קורן בעינו וכו' : עני כולם הם רמיות לשון הרע : (ג)
 הספכות בלבו. מהשבות לבו להפוך הדבר מנחות שהוא :
 חורש רע. חושב רע בכל עת ומגרי מחלוקת בין אנשים
 ר"ל כיון שפוק עול מקום בוודאי את כל אלה יעשי. ואין
 מרפי. לא יהי רפואי לשברו : (ה) ושבע. הסביעת הוא
 תועבת נפשו ר"ל שואי מוכון :

רשי

הולך עקשות פה. הסוד בעקמות שפתים : קורן. רומן :
 מולל ברגליו. משפך זה על זה. ומורי. לי רומן ג"כחורש
 רעם. חושב מהשבות רעות : מדנים. מריבות : ישלח. בין
 חכם לבוראו : שש הנה שנה ה' ושבע וכו' : כלו. גם
 השביעית עממס :

תועבת נפשו ר"ל שואי מוכון :

ברטורה

משנה זבחים פרק ו

עיקר תוי"ט

ששחטן. ומדאורייתא שחט לכתמילה כדרשין
 מזבחה עליו ושחט הא דנקט
 דיעבד מדרבנן שלא תרביץ גללים. הוסיף
 (ח) והא דדרשין עליו שיהא שגם הכה
 דייק משום דזבחה
 עליו משמע
 שמונה לצבות עליו
 חוס' :
 פרק ו קדשי קדשים כאלו נשחטו בצפון
 דכתיב וזבחת עליו (ח) את
 עולותיך ואת שלמיך כלו כשר לעולה וכלו כשר
 לשלמים ואף על גב דעולה טעונה לפון ואין
 שלמים טעונה לפון :
 מחצי המזבח ולצפון
 בצפון. דמשמע ליה חזרו
 לעולותיך וחזרו לשלמיך
 דאי ס"ד כלו לעולה כשר
 השתא כלו לעולה חזרת
 כשר כלו לשלמיך שחטי
 בכל מקום ומצוי ואריך
 חילטיך סד"א עולה
 דחיק ליה מקום שלא
 הוכשרו לה שאר הדומי
 עד

ופעניש העולות ומזבחה ור להם המקום לפיכך הכשר להם ראש המזבח אבל שלמים ללא דחיק להו המקום
 לא הכשר להם ראש המזבח קמ"ל והלכה כר' יוסי : היו נקמצות בכל מקום. ואינם טעונות לפון
 דלא קבע הכתוב מקום בקמילה : רשנים מן הקלעים לזבחי כהונה. דכתיב בכל קרבנם ולכל מנחתם
 וסוויך ליה בקדש הקדשים תחללנו כל זכר יאכל אותו : ליום ולילה עד הצות. דילפיך

דילפינ ומנחת לחמי חורה : (ב) הטאת חוסי : (3) כלומר דלני דלות . והיינו דכח העוף היתה נעשית בקרן מערבית דרומית . ומשמע נמי וכו' דכולהו חרף קרל ומרל דרשא . זמזם דמנחת חוטא קרויה חטאת (3) דכתיב ילפינ אלא מירי דאשכחן דצבי מנחת כמנחת .

עד הצות : (ב) הטאת העוף היתה נעשית על קרן "דרומית מערבית בכל מקום היתה כשרה אלא שזה היה מקומה . שלשה דברים היתה אותה הקרן משמשת מלמשה ושלשה מלמעלה . מלמשה הטאת העוף וההגשוי ושירי הרם . מלמעלה נסוך מים והיין ועולת העוף כשהוא רבה במזרח : (א) כל העולים למזבח עולין דרך ימין . ומקיפין ויורדין דרך שמאל חוץ מן העולה לשלשה דברים אלו . שהיו עולים וחזרוין לעקב : (ד) הטאת העוף כיצד היתה נעשית היה מולק את ראשה ממול ערפה . ואינו מבדיל . ומזה מדמה על קיר המזבח . שירי הרם היה מתמצה על היסוד . אין למזבח אלא דמה ס"ח נסיפוך וכולה

של ומנחת קודם קמיאתו דכתיב חותך שדרה ומפרקת בלא רוב צמר עד שנגיע לושט .

והגשית אל המזבח : ושירי הרם . של חטאות המלוונות (ד) היה שופך אל יסוד דרוני כדילפינ דפרק אחרו נוקונו : ניסוך המים . בגז הסוכות . והיין . בכל יום ששם היו השיחין ולא היה אפשר לנסך כי אם סם : ועולת העוף כשהיא רבה במזרה . דעיקר נוקונה בקרן דרומית ומרחית נפני שקרובה לצית הדשן לזרוק סם מוראה ונולה כדכתיב והשליך אותה וגו' אל נקוס הדשן וכשהיא רבה שם שיש כהנים הרבה צאותה הקרן עסקוס בצולות ואין לזה נקוס לעמוד בסובב דעולת העוף נעשית למעלה בא לו לקרן דרומית מערבית שאף היא סמוכה לצית הדשן יותר משאר שתי קרנות שצית הדשן סמוך לכבש היה בזמרו של כבש ולדרונו של מנחה : (א) ומקיפין דרך שמאל . מקיפין את המנחה כשדיל ארבי עבודה כגון לנתח דמי הטאת ולסידור ונערכה או להפוך אברים בצלעות ויורדים במערבו של כבש שהיא שמאל העולין למנחת צעלייתו : חוץ מן העולה לשלש דברים אלו . הנעשים בקרן מערבית דרומית שהן ניסוך הנמים והיין ועולת העוף (ה) שכשהוא עולה למזבח פונה לסובב לשמאל (ו) צאותה הקרן וכשנגמר חחר על עקב דרך עלייתו . בניסוך הנמים והיין שנגא יתעטבו בעשן המנחה צעור שהוא פונה דרך ימין ונוקף לשמאל ויפוגו טענון וריחן ואכן צעין חמוינים יהיו לכס ונסכיהם שיהיו הנסכים חמוינים ועולה העוף נמי שנגא תתעטב ותמוט : (ד) היה מולק את ראשי . אוחז שתי גפים צבי אלצעותיו וזת וקניניה של ידו השמאלית והעוף על גבי ידו ופניו של עוף ללד ידו שהיה העורף למעלה ומוחה נארו בצרון על רוחב של צבי אלצעותיו אלצב ואמה ונוולק בצפרו וזו אחת מעבודות קט . שבמקדש : ואינו מבדיל . הראש נון הגוף אלא חותך השדרה ומפרקת רובו צמר עמו (f) עד שנגיע לושט או לקנה סימן א'

לושט או לקנה . חותך סימן א' או רובו ורוב צמר עמו . ופרש"י שדרך חוט השדרה . ומפרקת עטס האזר בלא רוב צמר המנחה דאל"ה הויה צבלה . ועמ"י : (ח) ילפינ לה בגמי מקרא :

(ט) לשון רש"י הזאה אוחז בגוף העוף ומעלי ומוריד בכה והדס יתחז מעלמו : (י) ובמנחות פרש"י נאוי סוחט צין אלצעותיו ונלוק הדס הולך למרחוק : (יא) לא ידעני לנחלי אלצערי להא דקרי גופיה הא קאמר ימלא אל יסוד המזבח אבל בגמרי נייחיו הכריית על הזאה שמהל למטה ולא למעל וכן כתב הרב צעלמו ריש קיים ועמ"י : (יב) ולא סגי לן בהכי דהא ג"ש אית לן למול שורף דנילק נמי ליסוד אלא כדאית בצריית דכתיב ומלק והקטיר מה הקטרי בראש המנחה אף מליקי בראש המנחה ועוד נא' והקטיר ומלא דמו וכו' העלה על דעתך לנחל שהקטיר חחר ומנחה .

אלא לומר לך מה הקטרה בראש המנחה אף נייחי בראש המנחה : (יג) ח"ל רש"י ערפי גובה הראש ונול ערפי למעל ללד האגפיי מול הרואה את העורף ע"כ . וליש' הו"ל לפרש במנחה הקדומת : (יד) בג"ש ונולק ונולק . וכתיב החי . דליכא לנילק מליקה דמטאת דתהא ג"כ בראש המנחה . דכיון דנוליקה דעולה לא ילפי אלא בהיקס איתו חחר ומנחה בצורה שיה : (טו) הר"י ולא סגי לן כו' דנילק נמי בצורה שיה ללא יבדיל . אלא כדאיתא בצרייתא מ"ל ונולק והקטיר . מה הקטרה הראש לעלמו והגוף לעלמו אף מליקה כו' ונויין שהקטרה הראש לעלמו והגוף כו' שאמר והקטיר אותו הרי הקטרה הגוף אמורה הוה אפי מוקיים והקטיר המנחה כו' הקטרה הראש הכתוב מדבר : וממצה . דלא כתיב אלא נאוי בלבד : (טז) ומלשון אין מקיפי צי חצות : במלח . כדכתיב וכל קרבן מנחתך צעלמו

לכדו ומולק כדכתיב ולא יבדיל . ומזה מדמה אוחז בצוף וזמה שלא היה מזה לא (ח) בכלי ולא באלצב אלא בגופה של עוף (ט) היה ומנחלי שמקרב צית מליקתו למזבח ודוחקו בקיר (י) והדס ומנחה הויה ליסוד דבמטאת העוף כתיב והוה נדס המטאת על קיר המזבח והמשאר בדם ימלא אל יסוד המנחה אחרו קיר שהשיריי שלו ומנחלי ליסוד הויה אומר זה קיר המנחתון ונחמוץ מן החוט העולין דהיינו מן החוט ולמעל פעמיו שהי ומנחלה לסובב כיון שטשה למעל וכן הסובב שהחוט למטה מן הסובב אמה :

(ה) ע"ה בבבש . לפי שהעולת העוף נעשית למעל דלא כתיב בעולת העוף יסוד אלא במטאת העוף בלבד (יג) ובגמרי איכ"פ דמטאת בהמה נעשית למעל דכתיב בה קרנות המנחה ועולי בהמה למטה דכתיב אל יסוד המנחה העולי חלה היסוד בעולה : בא לו לקרן דרומית מזרחית . לפי שהיא קרובה לצית הדשן ששם נמשך המוראה והגולה ממול ערפי . מול הרואה את ערפה והוא אחריו האזר (יג) ואף על פי שלא נאמר בעולה מול העורף למדנו בה מול עורף ומנחלה (יד) : ומבדיל חותך צי סימונים ומכתיב במטאת העוף ולא יבדיל למדנו שבעולת העוף ומבדיל (טו) והקיר בית מליקתו למזבח . מקרב (טז) ודוחק צית מליקתו בקיר המנחה כדי שיתמלה הדס : וספגו במלה . לשון שאיבה ולקחה כמו סופג את הארבעים אף כאלו נותן עליו מלח כדי שיהא הראש מושך ומקבל והמלח פי' אחר ספגו בנימ"ל כמו סופקו בקי"ף ל' ויספוק את כפיו מוראה . זפק : נוצה . קודר בה כעין ארובה ונוטל כל העור והגולה כנגד הזפק עם הזפק ומשליך : שסע . את העוף צין אגפים ולא היה נבדיל : (א) הבדיל בהטאת . שנולק שני סימונים במטאת : או לא הבדיל בעולה . שנולק בה סי' א' : פסול . דכל שניו שהוא לפני עבודת הדס פסולה

פסול - לשיקר דמיס צנוף הוא דשכימי (י) : צמלח תמלח - רש"י : (י) שטיקר הדס הכבד
(?) חטאת העוף שמלק' שלא לשמה - והלכ והגידים היו לאיס משניהם . הר"מ . ותי"ר
מליקה צנוף צמקוס שמיטה צמנו ומילוי צנוף עולה אש"פ שמיטה דס הגוף ולא מיליה דס
צמקוס זריקה דס צמנו והנחשבה הפוסלת הראש יכול מיליה דס הראש ולא דס הגוף ת"ל
צמנו וזריקה דס היא : כיצד - כל הנך
צמנו פוסלת צמליק משניות דסי ורש"י
צמנו דס צנוף אכל דמכילתין ורש"י דמנחות
קבלה והלך אין צנוף : לריכי לדקדק אמאי לריכי
עולת העוף כשר' - לכולהו תו" :

מיצה דם הנוקולא מיצה דם הראש
כשרה : (י) חטאת העוף שמלקה
שלא לשמה מיצה דמה שלא לשמה
או לשמה ושלא לשמה או שלא

לשמה ולשמה פסולה עולת העוף כשרה ובלבד שלא
עלתה לבעלים . אחד חטאת העוף ואחד עולת העוף
שמלקן ושמיצה דמן לאכול דבר שדרכו לאכול
להקטיר דבר שדרכו להקטיר חוץ למקומו פסול ואין בו
כרת חוץ לזמנו פגול וחייבין עליו כרת . ובלבד שיקרב
המתיר כמצותו . כיצד קרב המתיר כמצותו . מלק
בשתיקה . ומיצה דדם חוץ לזמנו - או שמלק חוץ
לזמנו . ומיצה דדם בשתיקה . או שמלק ומיצה דדם
חוץ לזמנו זה הוא שקרב המתיר כמצותו . כיצד לא
קרב המתיר כמצותו מלק חוץ למקומו ומיצה דדם
חוץ לזמנו או שמלק חוץ לזמנו ומיצה דדם חוץ

מקומו או שמלק ומיצה דדם חוץ למקומו . חטאת העוף שמלקה שלא
לשמה ומיצה דמה חוץ לזמנה . או שמלקה חוץ לזמנה . ומיצה דמה שלא
לשמה . או שמלקה ומיצה דמה שלא לשמה זה הוא שלא קרב המתיר
כמצותו . לאכול כזית בחוץ . וכזית למחר . כזית למחר וכזית בחוץ .
כחצי זית בחוץ וכחצי זית למחר . כחצי זית למחר וכחצי זית בחוץ . פסול
ואין בו כרת . א"ר יהודה זה הכלל אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת
המקום פגול וחייבין עליו כרת ואם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן
פסול ואין בו כרת . וחכמים אומרים זה וזה פסול ואין בו כרת . לאכול
כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר . שאין אכילה והקטרה מצטרפין :

גמרא זכחים דף סד ע"ב הלכה ה כלס כלי החיצון יהודי דמלכות דבריהא **במובן**

ת"ר והזה מדם החטאת מנופו של חטאת הא כיצד אוהו בראש הקנה
ובגוף ומוזה על קיר המזבח ולא על קיר הכבש ולא על קיר ההיכל
ולא על קיר אולם ואיזה זה קיר התחתון או אינו אלא קיר העליון ודין הוא
ומה בהמה שעולתה למטה חטאתה למעלה עוף שעולתה למעלה אינו דין
שחטאתה למעלה ת"ל והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח קיר שהשירים
שנו מתמצים ליסוד ואיזה זה קיר התחתון ונעביר מעילאי והדר נעביר

מגוף של חטאת - שלא יזה לא ככלי ולא כאלבץ אלא
לוח צנוף עלמו ומי' : קיר התחתון - שלמתי מן
החוט : העליון למעלה דקרונו כחצי כסו : ששירים עליו
כשמי' דס שותת ומתמלי ליסוד : ואי' זה קיר התחתון .
דאי קיר העליון פעמים שהוא מתמלי לטובב ונעביר .

רש"י
הואמי למעלי' : והיו נתון כדאמרן וסדר נעביר מילוי מתחת
כדכתיב : מי כתיב 'מצה' כתיב מי הוא כתיב
'מצה' הוא משמע : שזכור את הכסן שהזכיר
'ומי' אחר הוא' שתי דכתיב 'מצה' שמשמעו נעביר
הואמי מילוי' ימי' דס מילוי אלא 'ה' היסוד לוחו שני

מתתאי אמר רבא מי כתיב ימצה ימצה כתי' דממילא משמע : אמר מר
זושרא בר טוביה א ר כיצד מלוקים חטאת העוף אוהו בגפיה כבי' אצבעות
ובי' רגליה כבי' אצבעות ומותה צוארו על רוחב גודלו ומולק במתנית' תנא
ציפרי מלכר אוהו שני גפיה כבי' אצבעות וכי' רגליה כבי' אצבעות ומותה
צוארה על רוחב שני אצבעותיו ומולק וזו היא עבודה קשה שבמקדש זו ותו
לא והא איכא קמיצי' וחפינה' אלא אימא זו עבודה קשה מעבודות קשות
שבמקדש :

גפיי' - גוף עוף על כפו ומפניו ומכניו שני רגליה בין זרת
לקמלי' ושני גפיי' בין אגס לאגס . ומותח לוארי' - הגרון
החתון מותח על רוחב החילון של גודלו שמכניו הלאחר
בין אגס לגודל מילי' הגרון לדר גודלו ומתחו על גודלו והעורף
אחד מעבודות קשות שבמקדש :

זוהר תולדות דף קמ ע"ב ת"ת דאצילות **יוד האווא הא**

ד"א ויאמר כמה דלח אמר ויאמר אס שמוע תשמע לקול ה' אלהיך חוף הסא
ויהאמר לא יעקב ויאמר עוד שמוע כי אס ישראל כדןאחשער יעקב דרנניה למסוי
כללא דלכסן מה כתיב ויבדך אותו שס מאי ויבדך אותו שס דלודי ליה על כלסו
ברכאן דברכיה אבוי ר"ש פתח ואמר ברלות ה' דרכי אים גס אויביו ישלים אמו ת"ח
כמה אית ליה לבר נש לאתתקי' שגילוי ביה בקב"ה בגין למעבד פקודי דאוריית' קדישי'
דסא חוקמה דודאי תרי מלאכי' שליחן אית ליה לבר נש מלעילי' לאזדוגא צדדיה חד
לימיני' וחד לשמאלי' ואינון סהדין ביה בבר נש ככל מה דאיסו עבדי' אינון משתכחי
תמן וקריין לון יר טוב ויר הרע אתי ב"נ לאתדכא' ולאשתדלי' בפקודי אוריית'הסא
יר טוב דאזדוגו ביה בבר נש איסי אתתקפל על הסא יר הרע ואשתלים צדדיה
ואתתפיך ליה לעבדי' וכד בר נש אויל לאסתתפי' הסא יר הרע אתתקף ואתגבר על
הסא יר הטוב וסא חוקימני' ודאי כד הסא בר נש אתי לאתדכאה כמה תקיפו
אתתקף בר נש כד אתגבר הסא יר הטוב כדן אויביו ישלים אמו דהסא יר הרע
אתתפי' קמי יר הטוב ועל דא אמר שלמה טוב נקלה ועבד לו מאי ועבד לו יר
הרע וכדן כד אויל בר נש בפקודי אוריית' כדן גס אויביו ישלים אמו דא יר הרע
ודאתי נוסטרוי תא חזי בגין דיעקב אבטח ביה בקודשי' כדן הוא וכל אורחוי הוי
לשמים על דא גס אויביו ישלים אמו ודא' (ד"א דא) סמאל חילי' ותוקפי' דעשו דאשלים
עמיה דיעקב ובגין דאשלים עמיה דיעקב אודי ליה על אינון ברכאן כדן אשלים
עמיה (כ"א כדן אודי ליה עשו דכתיב יש לי רב אחי יסי לך אשר לך דסא אודי ליה
על אינון ברכאן דיליה בחרבי') ועד דלא אשתלים עמיה יעקב לגבי הסא ממנא
דאתתקף עליה לא אשלים עמיה עשו בגין כך ככל אתר תוקפי' דלתת' תליא
בתוקפא דלעילי' .

הרכה פסוקה **יוסף לחק** **מוסר**
הרמב"ם הלכות תלמוד תורה פ"א
(א) נשים ועבדים וקטנים פטורים מתלמוד תורה אבל
קטן אביו חייב ללמדו תורה שנא' ולמדתם אותם
את בניכם לדבר בם ואין האשה חייבת ללמד את בנה
שכל החייב ללמדו חייב ללמד : (ב) כשם שהיוב אדם
ללמד את בנו כך הוא חייב ללמד את בן בנו שנאמר
(חק לישראל) ח"א
יח

מספר תפארת הקודש ד' ג' ע"ב מרז"ל
כל המספר טפל בניהם שני ז' יסיר לך שמו מושי' בעצרת
זדון ואין עברי' אלא גיהסם שנא' יום עבריתים הסא'
כל אדם שיש בו גסות רוח כאלו עובר ע"ז כתיב הסא'
תועבת ה' כל גסה לב וכתיב הסא' ולא תבי' יתעבי' אל ביתי'
כל אדם שיש בו גסות רוח כאלו צא על הערבי' כתיב הסא'
יח

חובתו כי כל גסה לב וכתב החס כי את כל התעבות האל
עשו כל אדם שיש בו גסות רוח כאלו גסה כגסה שנאמר
הדלו לכם מן האדם אשר נשתי כלפו כי גסות רוח
הוא אל תקרי גסות אלא גסות כל אדם שיש בו גסות רוח
לסוף מתמעט גסותו ורומז מעט ואינו כל אדם שיש בו גסות
רוח ראוי לגדלו כחשתי כתיב הכא ורומז הקומי גדועים וכתב
ואשר יחס גדעונו כל אדם שיש בו גסות רוח חין עפרו נעמי
ואינו קס בתחית המתים גסותו הקולו ורמזו שוכני עפר
שוכני עפר לא נאמר אלא שוכני עפר מי שנעמי שכן לעפר
בתיים כל אדם שיש בו גסות רוח שמיני מיללת עליו גסות
וגבו ממרחק יודע וגוי ממרחק קודם שזכי עליו הפורענות
ימים רבים שמיני מתאוננת עליו כל אדם שיש בו גסות רוח
אומר הקב"ה חין אני והוא יכולין לזרז בעולם שנאמר מלגני
כחור רעבו אותו אלמית גסה עינים ורחב לבב אותו לא
אוכל אל תקרי אותו אלא חסו כל סמתיסר חס כבול הוא
נכוחו מתחלקת ממנו מדבורי וכי חס חס הוא חכמתו
מתחלק ממנו מכלל שאמר מי גרס לכם שאלני מכלל
אדם שיש בו גסות רוח חין תפלתו של אדם נשמעת ואין תפלתו של
חכם נשמעת וכו' יבא כל כשר וכו' :

ליר ו תורה

כיו פסוקי שמו"ס נגד נילוי בן ור' ה' ו' ה' ותעשה וננוו לירוף והיה

א ויצו אבימלך את כבד העם לאמר הנני באיש הזה ובאשתו
מות יומת : ב ויזרע יצחק בארץ החוץ וימצא בשנה
החיה מאה שערים ויברכהו יהוה : ג ויגדר האיש ויך הקרן
וגדר עד בייגדר מאד : ד ויהיי"לו מקנה צאן ומקנה בקר
ועבדה רבה ויקנאו אתו פלשתים וכל הבארות אשר חפרו
עבדי אביו בימי אברהם אביו פלשתים וימדאום עפרו
ו יאמר אבימלך אר"יצחק לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד :
ו ויקדמשם יצחק ויחן בגדר גרר וישב שם : ז וישב יצחק
ויחפר את הבארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו
ויסתמום פלשתים אחרי מות אברהם ויקרא להן שמות בשמת
אשר יקרא להן אביו : ח ויחפרו עבדי יצחק בגדר וימצאו

אונקלוס

שם
(א) ופקיד אבימלך ית פכ עמא למימר דיגזק לגברא דהין וקאתתיה אתקטלא יתקטיר :
(ב) וזרע יצחק בארעא דהיא ואשפת בשתא דהיא על חד מאה בדרשוריה וברביה
וי : (ג) ורבא גברא ואול אויר ורבי עד די רבא לחדא : (ד) והו ליה גית ענא וניתו
תורא ופולחנא סני וקניאו ביה פלשתאי : (ה) וכל בורי דחפרו עבדי אבוי ביומי
אברהם אבוי סמונין פלשתאי ומינוין עפרא : (ו) ואמר אבימלך ליעקב אויר מעמנא
ארי תקופתא מננא לחדא : (ז) ואזל מתמן יצחק ישראל בנחרא דגרר ויתבי מתמן : ח ותב
יצחק וחפר ית בורי דמיא דחפרו ביומי דאברהם אבוי וסמונין פלשתאי בתר דמית
אברהם וקרא להן שמיהן כשמהן די היה קרא להן אבוי : (ט) וחפרו עבדי יצחק בגדרא

שם באר מים חיים : ו ויריבו רעי גרר עסדעי יצחק לאמר
לנו המים ויקרא שםיה באר עשק כי התעשקו עמו : ז ויחפרו
באר אחרת ויריבו גסדעיה ויקרא שמה שמנה : ח ויעתק משם
ויחפר באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחבות ויאמר
כי עתה הרחיב יהוה לנו ופרינו בארץ : ט וי על משם באר
שבע : י וירא אליו יהוה ברירה והוא ויאמר אנכי אלהי
אברהם אביך אלהי אר"יצחק וברכתיה ודרביתי את
זרעך בעבור אברהם עבדי : יא ויבן שם מזבח ויקרא בשם
יהוה וישם אהרו ויכרישם עבדי יצחק באר : יב ואבימלך
הךך אריו מגדר ואחות מרעהו ופיקל שר צבאו : יג ויאמר
אלהם יצחק מדוע באתם ארץ ואתם שנאתם אתי ותשדחוני
מאתכם : יד ויאמרו ראו ראינו כי יהיה יהוה עמך ונאמר תהי
נא אלה בינותינו בינינו וביניך ונכרתה ברית עמך : טו אס
תעשה עמנו רעה כאשר לא נגענוך וכאשר עשינו עמך רק
טוב ונשרחך בשלום אתה עתה ברוך יהוה : טז ויעש להם
משקה ויאכרו וישתו : טז וישבימו בבקר וישבעו איש לאחיו
וישרתם יצחק ויגרו מאתו בשלום : כג ויהי ביום ההוא ויבאו

אונקלוס

עבדי

ואשכחו תקן בירא דמיין נבעין : (י) ויצו בענותא דגרר עם בענותא דיעקב למימר די
קנא מיא וקרא שמה דבירא עסק ארי אתעסקו עמיה : (יא) וחפרו בירא אחרת ונצו אף
עלה וקרא שמה שמנה : (יב) ואסתלק מתמן וחפר בירא אחרת וקא נצו עלה וקרא
שמה רחבות ואמר ארי בען אפתי וי לנא וניפוש בארעא : (יג) ופיקל מתמן קבאר שבע :
(יד) ואתגרי ליה וי בקיליא דהוא ואמר אנא אלהיה דאברהם אבויך לא תדחל ארי בסערך
מימרי ואברכיך ואסגי ית בך גדיל אברהם עבדי : (טו) וקנא מתמן מדבחה וצלי
בשמה די ופרסיה מתמן למשגניה וכו' מתמן עבדי יצחק בירא : (טז) ואבימלך אזל כותיה
מגרר וסיעת מרחמיה ופיקל רב תיקיה : (יז) ואמר להן יצחק מה בין אתיתון קותי
ואתין סיתון יתי ושלחוני מכותכון : (יח) ואמרו מיתוא תוניה ארי היה מימרא די
בסערך ואמרנא תתקום פנן מומתא דהות בין אברהם ביננא ובנינא ונגר קנים עמך :
(יט) אם תעביד עמנא בישא קמא דלא אנוקניך וקמא דעברנא עמך דחוד טוב ונשדחניך
בשקם את פנן בריכא די : (כ) ועבר להן משתאי ואכלו ושתיו : (כא) ואקדמו
בצפרא וקנימו נבר קאחיה ושלחונין יצחק ואולו מליתיה בשקם : (כב) והיה ביום
ההוא ואתו עבדי יצחק ותיואו ליה על עיסק בירא דחפרו ואמרו ליה אנשכנא מיא :

עבדי יצחק ויגדו לו ער אדות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו
 מצאנו מים: כג ויקרא אתה שבעה ערפון שם העיר באר שבע
 עד היום הזה: כד ויהי עשו בן ארבעים שנה ויקח אשה את
 יהודית בת בארי החתי ואת בשמת בת אירן החתי: כה ותהיו
 מרת רוח ליצחק וירבקה: כו ויהי כיוצאן ויצחק ותכהין עיניו
 מראת ויקרא את עשו בננו הגדל ויאמר אליו בני ויאמר
 אליו הנני:

אונקלוס
 (כג) וקרא יתה שבעה על בן שמא דקראתא בארא דשבע עד יומא דרין: (כד) והנה
 עשו בר ארבעין שנין ונסיב אתתא ית יהודית בת בארי חתא ונת בשמת בת אירון
 חתא: (כה) והנה מסרבו וימרגו על מימר יצחק ורבקה: (כו) והנה בר סיב יצחק
 וכהני עינוהי מלמתי וקרא ית עשו בריה רבא ויאמר ליה ברי ויאמר ליה הא אנא:
 כדי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום הצננו תשלום כל
 הסדרה ותרגום והפטירה:

יום ו תורה

ב ויאמר הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי: ג ועתה שא נא
 בליד תלידך וקשתך וצא השדה וצודה לי צודה:
 ד ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור
 תברכה נפשי במטמם אמות: ה ורבקה שמעת בדבר יצחק אר
 עשו בננו ויגד עשו השדה לצוד ציד רחביא: ו ורבקה אמרה
 אר יעקב בנה לאמר הנה שמעתי את אביך מדבר אר
 עשו אחיך לאמר: ז הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים ואכלה
 ואברכה לפני יהוה לפני מותי: ח ועתה בני שמע בקלי

אונקלוס
 (ג) ויאמר הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי: ג יבען סב בען ונגד סיף וקשתך
 וצוד דחקלא וצוד לי צידא: ד ועביד לי תבשילין במא דחמיט ואעל לי ואכול דור
 די תברכה נפשי עד לא אמות: ה ורבקה שמעת בד מליך יצחק כות עשו בריה ואול
 עשו דחקלא ר ציד צידא לאתא: ו ורבקה אצרת כות ועקב ברה למימר הא שמעתי
 מן אבוק ממלל עם עשו אחוק למימר: ז איתי לי צידא ועביד לי תבשילין ואיכור
 נאברכה קדם: ח קדם מותי: ח ובען ברי קבר מני קמא די אנא מפקר יתך: ט אויך

לאשר אני מצנה אתך: ט קד נא אר הצאן וקח לי משם
 שני גדיי עזים טובים ואעשה אתם מטעמים לאביך כאשר
 אהב: י והבאת לאביך ואכל בעבר אשר יברכה לפני מותו:
 יא ויאמר יעקב אר רבקה אמו הן עשו אחי איש שעיר ואנכי
 איש חלק: יב אויך ימשיני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי
 ערי קדרה ולא ברכה: יג ותאמר לו אמו ערי קדרה בני אר
 שמע בקלי וקד קחתי: יד וילד ויקח ויבא לאמו ותעש אמו
 מטעמים כאשר אהב אביו: טו ותקח רבקה את בני עשו בנה
 הגדל החמדת אשר אתה בבית ותלכש את יעקב בנה הקטן:
 טז ואת ערת גדיי העזים הרבישה על ידיו ועל חלקת צואריו:
 יז ותתן את המטעמים ואת הרחם אשר עשתה ביד יעקב בנה:
 יח ויבא אר אביו ויאמר אבי ויאמר הנני מי אתה בני ויאמר
 יעקב אר אביו אנכי עשו בכך עשיתי כאשר דברת אר
 קום נא שבה ואכלה מצודי בעבור תברכני נפשך: יט ויאמר
 יצחק אר בננו מה זה מהרת למצא בני ויאמר כי הקרה יהוה
 אלהיך לפני: כא ויאמר יצחק אר יעקב גשה נא ואמשך בני
 האתה זה בני עשו אסדא: כב ויגש יעקב אר יצחק אביו
 וימשהו ויאמר הקל קור יעקב והידיים ידי עשו: כג ולא הכירו

אונקלוס
 כען קות ענא וסב די מממן תרין גדיי בר עזין שגון ואעבר יתהון תבשילין לאבוק במא
 די רחם: י יותימי (נני ותעיל) לאבוק ויכור בריד די וברכה קדם מותיה: יא ויאמר יעקב
 לרבקה אמיה הא עשו אחי גבר שערן ואנא גבר שענע: יב מאים ימשיני אבא ואחי
 בעינוהי כמתקעב ואחי מתי (נני ואחי מית) ערי לושין ולא ברין: יג ואמרת ליה אמיה
 עלי אתאמר בנבואה דקא ויתון קוטיא עקף ברי ברם קבל מני ואול סב לי: יד ואול
 ונסיב ואיתי לאמיה ועברת אמיה תבשילין במא דרחם אבותי: טו ונסיבת רבקה ית
 לבושי עשו ברה רבא דכחא די עמה בביתא ואלבישת ית יעקב ברה וערא: טז ונת
 משכי גדיי בר עזי ארבישת על ידה ועל שעיעות צוריה: יז ויהבת ית תבשילין ונת
 דחמא די עברת בידא דיעקב ברה: יח ועל קות אבותי ויאמר אבא הא אנא קן
 את ברי: יט ויאמר יעקב לאבותי אנא עשו בוכרך עבדית במא די מליקתא עמי (נני לי)
 קום בען אסתחר ותיכול מצודי בריל די תברכני נפשך: כ ויאמר יצחק דבריה מן וין
 איתתא לאשכחא ברי ויאמר ארי ומין אללה קרמי: כא ויאמר יצחק ליעקב קריב בען
 נאמשך ברי האת דין ברי עשו אס דא: כב וקריב יעקב לות יצחק אבותי ומשיה ויאמר

ביהיו ידיו פירי עשו אחיו שערות ויברכהו כד ויאמר אתה זה בני עשו ויאמר אני כה ויאמר הגישה לי ואכלה מציד בני למען תברכה נפשי ונגש לו ויאמר ויבא לו יגן וישת : כו ויאמר אליו יצחק אביו גשה נא ושקה לי בני וישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יהוה ויתן לך הארזים ממל השמים ומשמני הארץ ורב הגן ותירש : כז ועבדך עמים וישתחו לך לאמים הנה גביר לאהיה וישתחו לך בני אמך אררך ארור ומברכהך ברוך : ל ויהי כאשר בכה יצחק לברך את יעקב והי אף יצא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו בא מצידו : לא ויעש גם כן אסודא מטעמים ויבא לאביו ויאמר לאביו יקם אביו ויאמר מציד בנו בעבד תברכני נפשך : לב ויאמר לו יצחק אביו מי אתה ויאמר אני בנה בברך עשו : לד ויחדד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מבל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה : לה פשמע עשו את דברי אביו ויצעק צעקה גדלה ומרה עד מאד ויאמר לאביו ברכני גם אני אבי : לה ויאמר בא אחיה במרמה ויקח

קלא קביה ויעקב ויהי ידו העשו : כג וקא אשתמועיה ארי הווא ידוהי פירי עשו אחוהי שעירן (ניי שעירנין) וברכיה : כד ואמר אף דין פרי עשו ואמר הא אבא : כה ואמר קריב קרמי ואכיל מצידא דברי פדיל די תברכה נפשי וקריב ליה ואכל ואיתי (ניי ועאל) ליה חקרא ושתי : כו ואמר ליה יצחק אביוהי קריב פוען ונשק לי (ניי ושק לי) פרי : כז וקריב ונשק ליה וארח ות ריחא דלבושוהי וברכיה ואמר חזו (ניי חזו) ריחא דברי פריחא דחקלא די ברכיה יי : כח ויתן קד יי משלא דשמיא ומטובא דארעא וסגיאנות (ניי וסגיאנות) עיביר וחמר : כט ופכתנך עממין וישתעבדון קד מלכוו הוי רב לאחיה ויסגרון קד בני אמך מטטטו יהון לוטין ומברכיה יהון פריכין : ל ויהוה פד שיצי יצחק לברכא ות יעקב ויהוה פרס מפס נפק יעקב מלות אפי יצחק אביוהי ועשו אחוהי אחא (ניי על) מצידיה לא ועבד אף הוא תבשילין ואעיר קות אביוהי ואמר קאביוהי יקום אבא ויכיל מצידא דבריה פדיל די תברכני נפשך : לב ואמר ליה יצחק אביוהי קון את ואמר אבא ברוך בוכרך עשו כג ותוה יצחק תוהא רבא עד לתרא ואמר קון הוא דיכי דצד צידא ואעיר לי ואכרית מפולא עד לא תיעול וברכמיה אף ברוך יהי : לד פד שמע עשו ות פתגמא אביוהי וצוח צוהא רבא ומרורה עד לתרא ואמר לאביוהי ברכני אף אבא (ניי יי) אבא : לה ואמר עכ

ברכתך ויאמר הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים אתה בברתי לקח והנה עתה לקח ברכתי ויאמר הרא מצדת לי ברכה : לו ויען יצחק ויאמר לעשו הן גביר שמתיו קד ואת פרך אחיו נתתי לו לעבדים ודגן ותירש סמכתיו ולכה אפוא מה אעשה פני : לה ויאמר עשו אביו הברכה אחת הוא ארך אביו ברכני גם אני אביו וישא עשו קלו ויבך : לו ויען יצחק אביו ויאמר אלו הנה משמני הארץ יהיה מושבך וממל השמים מעל : מ ועל חרבה תחיה ואת אחיה תעבד והיה כאשר תרד ופרקת ערו מעל צוארך : מא וישמע עשו את יעקב עד הברכה אשר ברכו אביו ויאמר עשו ברכו יקרבו ימי אכל אביו ואחרנה את יעקב אחי : מב ויגד לרבקה את דברי עשו בנה הגדל ותשלח ותקרא ליעקב בנה הקטן ותאמר אליו הנה עשו אחיה מתנתם לך להרנג : מג ועתה בני שמע בקלי וקום ברח לך אר לבן אחי חרנה : מד וישבת עמו ימים אחדים עד אשר תשוב חמת אחיה : מה עד שוב אף אחיה ממך ושכח את אשר עשית לו ושלחתיו ולקחתיה משם למה אשכר גם שניכם יום אחד : מי ותאמר רבקה אר יצחק קצתי בחיי מפני בגות חת אם לקח יעקב אשה מבנות חת פאלה

ק' זעירא אונקלוס מנחות אחוהי פתקמתא וקביד ברכתך : לו ואמר יאות קרא שמיא יעקב וחכמני דגן תרתין ומנין ות בכירוהי נסוב והא פוען קביל ברכתי ואמר הקא שבקת לי ברכתא : לו ואתיב יצחק ואמר לעשו הא רב שותיה קד (ניי עקוף) ות פל אחוהי יהבית ליה לעבדו ויעיבור וחמר סעדתיה ולך הקא מה אעביד פרי : לח ואמר עשו לאביוהי הברכתא תרא היא לך אבא פריך די אף אבא וארים עשו קריה ובכא : לט ואתיב יצחק אביוהי ואמר ליה הא מטובא דארעא יהא מותבך ומטלא דשמיא מקעלא : מ ועל חרבה תחיה ות אחיה תעבד ות יהי פד ועברון בלוהי על פתגמי אביוהי ותערי נירה מעל צוורך : מא ויטר עשו דבבו כיעקב על ברכתא די ברכיה אביוהי ואמר עשו בלביה יקרבון ימי אבלי דאבא ואקטול ות יעקב אחי : מב ואתתוה לרבקה ות פתגמי עשו ברה רבא ושלחת וקרת ליעקב ברה ועירא ואמרת ליה הא עשו אחוהי פמן קד למקטך : מג וכען פרי קבל מני וקום אויד קד לנת לכן אחי קחון : מד ותתיב עמיה יומין ועירין עד דיתוב רוגוא דאחיה : מה עד דיתוב רוגוא דאחיה פנך ויתנשי ות די עבדת ליה ואשלח ואברנה מתמן למה אתפל אף תרויכון וימא תד : מו ואמרת רבקה ליצחק עקית בחיי מן קדם פנת חתאה אם נסוב

מִבְּנוֹת הָאָרֶץ לָמָּה לִי חַיִּים : א וַיִּקְרָא יִצְחָק אֶל־יַעֲקֹב וַיְבָרֶךְ
 אֹתוֹ וַיִּצְוֵהוּ וַיֹּאמֶר לוֹ לֹא תִתְקַח אִשָּׁה מִבְּנוֹת כְּנָעַן : ב קוּם לֶךְ
 פְּדֵנָה אֶרֶם בֵּיתָהּ בְּתוּאֵל אָבִי אִמְדָּוֶקֶח לָךְ מִשָּׁם אִשָּׁה מִבְּנוֹת
 לְבָן אָחִי אִמְדָּה : ג וְאֵל שְׂדֵי יִבְרָךְ אֶתְךָ וַיְבָרֶךְ וְהָיִיתָ
 קָהָל עַמִּים : ד וַיִּתֵּן לָךְ אֶת־בְּרִית אַבְרָהָם לָךְ וַיִּזְרַעֲךָ אֶתְךָ
 לְרֵשֶׁתְךָ אֶת־אֶרֶץ מִנְרֵיךָ אֲשֶׁר־נָתַן אֲבֹתָיִם לְאַבְרָהָם : ה וַיִּשְׁלַח
 יִצְחָק אֶת־יַעֲקֹב וַיְבָרֶךְ אֶרֶם אֶל־לְבָן בֶּן־בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי
 אָחִי רְבֵקָה אִם יַעֲקֹב וַעֲשׂו : ו וַיִּרְא עֲשׂו כִּי־יִצְחָק אֶת־
 יַעֲקֹב וַיִּשְׁלַח אֹתוֹ פְּדֵנָה אֶרֶם לְקַחְתִּי לְךָ מִשָּׁם אִשָּׁה בְּבָרְכֵךְ אֹתוֹ
 וַיִּצַן עָלָיו לֵאמֹר לֹא־תִתְקַח אִשָּׁה מִבְּנוֹת כְּנָעַן : ז וַיִּשְׁמַע
 יַעֲקֹב אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ וַיְבָרֶךְ פְּדֵנָה אֶרֶם : ח וַיִּרְא עֲשׂו כִּי
 רָעוֹת בְּנֹת כְּנָעַן בְּעֵינָי יִצְחָק אָבִיו : ט וַיְבָרֶךְ עֲשׂו אֶת־יִשְׁמָעֵאל
 וַיִּלַּח אֶת־מַחְלָתוֹ בְּתִי־יִשְׁמָעֵאל בֶּן־אַבְרָהָם אַחֻת נְבִיּוֹת עֵלֶי־
 נָשָׁיו לִי לְאִשָּׁה : ס ס ס

אונקלוס

יעקב אתתא מבנת חתאה באלין מבנת ארעא למה לי חיים : א וקרא יצחק ליעקב וברך
 ותיה ופקדיה ואמר ליה לא תסב אתתא מבנת כנען : ב קום אויך לפרן ארם לבית בתואל
 אבדוי דאמד וסב רך מתמן אתתא מבנת לבן אחוהא דאמד : ג ואל שדי יברך יתך ויפשיך
 ויסקנך ותיה לכנשת שבטין : ד ויתן לך ית ברכתא דאברהם לך ולבנך עמך קמיתך ית
 ארע תותבותך די יתבי ללאברהם : ה ושחח יצחק ית יעקב ואזי קפרן ארם לנת לבן
 בר בתואל ארמאה אחוהא דרבקה אמה דיעקב ועשו : ו וחזא עשו ארי ברך יצחק ית
 יעקב ושלח יתיה לפרן ארם למסב ליה מתמן אתתא בר ברך יתה ופקיד עזוהי למימר
 לא תסב אתתא מבנת כנען : ז וקביד יעקב מן אבוי ומן אמה ואזי קפרן ארם : ח וחזא
 עשו ארי בישא בנת כנען בעיני יצחק אבדוי : ט ואזי עשו לוח ישמעאל ונסיב ית מחלת
 בת ישמעאל בר אברהם אחתה דנביות על נשוי ליה לאנתו : ס ס ס

שהם . לפי שחצוצים כמו הנערה עלמה וכה"ג גבי שבת דמורי רה"י כרה"י דמי ומה"י : שחורים . לתרומה ולא לקדש . עתוי"ט : (ב) ואפילו קודם שנתחבר לכשר לא הוי כג' לוגין שפוסלין את החסר דנתחבר לכשר קודם שצא השחוצים לחוכו (פי' הג' לוגין) הר"ש : (ג) ל' הר"ש ומה שנתערב ומונו עם כלל ח' : (א) ונוי' שחוצים המהבטלין בחוץ לין פוסלין אוחן שנסתמא נעשה התערבות עם שיהן צ"א (ד) כדלעיל פי"ד נ"ד הר"ש : (ה) ול"ד כל הג' לוגין צלועין ודבוקים אלף חפי מקלח מהן נמי : ועתוי"ט : י"ט

כל המעורב למקוה כמקוה . חורי המערה וסדקי המערה . משבילין בהם כמה שהם . עוקת המערה אין משבילין בה אלא אם כן היתה נקובה כשפופרת הנוד . א"ר יהודה אימתי בזמן שהיא מעמדת עצמה . אבל אם אינה מעמדת עצמה . משבילין בה כמה שהיא : (ב) דלי שהוא מלא כלים והשבילין הרי אלו שחורים ואם לא טבל . אין המים מעורבין עד שיהיו מעורבים כשפופרי הנוד : (ג) שלשה מקוואות בזה עשרים סאה * (ובזה עשרים סאה)

בזה עשרים סאה מים שאובין . והשאוב מן הצד . ירדו שלשה וטבלו בהן ונתערבו . המקוואות שחורין . והטובלין שחורין . היה השאוב באמצע וירדו שלשה וטבלו בהם ונתערבו המקוואות כמות שהיו והטובלים כמות שהיו : (ד) הספוג והדלי שהיו בהן שלשה לוגין מים . ונפלו למקוה לא פסלוהו . שלא אמרו אלא שלשה לוגין שנפלו : (ה) השידה והתיבה * (שבים) אין משבילין בהם . אלא אם כן היו נקובין כשפופרת הנוד . ר' יהודה

כ"א במים המעורבים גמ' ל"ג ס"א ל"ג אומר

לפי שחצוצים כמו הנערה עלמה וכה"ג גבי שבת דמורי רה"י כרה"י דמי ומה"י : שחורים . לתרומה ולא לקדש . עתוי"ט : (ב) ואפילו קודם שנתחבר לכשר לא הוי כג' לוגין שפוסלין את החסר דנתחבר לכשר קודם שצא השחוצים לחוכו (פי' הג' לוגין) הר"ש : (ג) ל' הר"ש ומה שנתערב ומונו עם כלל ח' : (א) ונוי' שחוצים המהבטלין בחוץ לין פוסלין אוחן שנסתמא נעשה התערבות עם שיהן צ"א (ד) כדלעיל פי"ד נ"ד הר"ש : (ה) ול"ד כל הג' לוגין צלועין ודבוקים אלף חפי מקלח מהן נמי : ועתוי"ט : י"ט

נמי למה שחוכו : ואם לא טבל . גרסי' כוונר ואם הדלי טהור ואינו מטבילו שאינו לריך טבילה : עד שיהיו מעורבין כשפופרת הנוד . אין הכלים שחוכו טהורים עד שיהיה צדי הדלי כשפופרת הנוד : (א) בזה כ' ובה כ' . נויס כשרים וצטליס כ' סאה נויס שאוצים : וטבלו ונתערבו . ע"י טבילתן לפי הנויט והסיקו ונתחברו שלשתן זו צו : המקוואות שחורים . אפילו השאוב שהיו שני הכשרים ונתערבים יחד (ב) יש כחן שיעור מקוה נ"י סאה נויס כשרים וכשנתחבר להן השאוב שהיו לפין על גביהן נחמת הטובלים הוכשרו ונימוו לטבילה : היה שאוב באמצע . ונחמת שהשאוב נפסיק בין שנים החילוניים הכשרים אין הכשרים ונתערבים זה עם זה : המקוואות כמות שהיו . שהכשרים להקות עליהן להשלים נ"י סאה כשרים והשאוב אין כשר להקות עליו ואע"פ שנימוו השאוב ונתערבים עם כל אחד לא נפסלי להקות עליהן דרך הנסכה נתערבו ולא נפלו מן הכלי לכשרים ומה שירדו ומונו לכל אחד (ג) נחטל צרוב (ג) קודם שירדו למקוה (ד) : (ד) שהיו בהן ג' לוגין מים . צלועין ודבוקים בהן (ה) אצל אינן נראין צעין הלכך לא גזרו רבנן דלון זה מקרי נפלו : (ה) השידה והתיבה . כלים גדולים של עץ הם ומונחים בחוץ מקוה כשר : א"י"ב היו נקובים כשפופרת הנוד . דונויא דטוקא דלמרינן לעיל שריך שחאה חק דישיראל ח"א

י"ט

נקובה כשפורת הנוד : בכלי גדול . כגון בר
השעה טפחים או יותר דמטעו הוי ד"ט סני
צניקית ד"ט (ו) ואין הלכה כרבי יהודה : שק
או קופי . כל עשייה מנללים של ערבה קלופין :

אומר בכלי גדול ארבעה שפחים
ובקטן רובו . אם היה שק או קופה .
משבילין בהם כמה שהם מפני
שהמים מעורבין . היו נתונים תחת
הצינור אינם פוסלים את המקוה .
(אלא) משביליסומעלין אותן כדרך :
(1) ניסטרוא שבמקוה והשביל בה
את הכלים שהרו משומאתן אבל
שמאים עד גב כלי חרס . אם היו
המים צפים על גביו כל שהן שהורין .
מעין היוצא מן התנור . וירד ושביל
בתוכו הוא שהור . וידיו שמאות
ואם היו על גביו רום ידיו אף ידיו
שהורות : (2) עירוב מקואות
כשפורת הנוד . כעוביה ובחללה
כבי אצבעות חוזרות למקומן ספק

כשפורת הנוד שפניה כשפורת הנוד
פסולה . מפני שהוא מן התורה . וכן כזית מן
המת וכזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ כל שיעמוד
כשפורת הנוד ממעשה רבן שמעון בן גמליאל
אומר כל שהוא מבריית המים שהור : (ח) משהרים
את המקואות העליון מן התחתון . והרחוק מן
הקרוב כיצר מביא סלון של חרס או של אבר .
ומניח ידו תחתיו . עד שהוא מתמלא מים . ומושכו

ומשיקו

בנא"י ומשבילין (1)

לאצבעות הסמוכות לגודל הראשונות שפס היד דהיינו אצבע ואמה : מפני שהיא מן התורה . חזון
הטבילה במקוה נויס הוי מן התורה : וכן כזית מן המת . ספק יש בהם כשיעור ספק אין בהם כשיעור
ספיקן טמא ודוקא ברה"י אבל ברה"י ספקן טהור וא"ש"ג דאפילו בדרבנן ספק טומאה ברה"י ספיקא טמא
נ"מ הכא אלו הוי שיעורים דרבנן היינו מטהרין אותו : כל שיעמוד . בין עפר בין לזרות בין יבחושים
לדומים הגדלים במים חס עומדים ט"פ הנקב מנעטין . כשפורת הנוד ואין הנקואות מטהרין : כל
שהוא מבריית המים . כגון יבחושים אדומים ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל : (ח) העליון מן
התחתון . כגון שהיה העליון מים שאוצים והתחתון מים כשרים (ח) : והרחוק מן הקרוב . ולא מיישיקין
שנא כל חרס והפסיק השקחו ולא טלחה לו טבילה : מביא סלון של חרס או סלון של אבר וסוף הדין
של עץ או של עטף או של זכוכית : אבר . שפורה : ומניח ידו תחתיו . של הסלון כדי שלא ילאו מים
לחץ כשהוא נותמלא

זכ"ש איפכא : אבר . וא"ש"ג דפשוטי כלי מתכות
תקבלי טומאה ואין הוייתן ט"י טהרה צ"י כח
הרא"ש דה"מ במשך מ"י גשמים צלמא אכל
הכא דמחברה למקוה אחר שהוא כשר לא נפסל
משום דמתכשר ט"י

ומשיקו אפילו כשערה דיו . היה
בעליון מ' סאה . ובתחתון אין כלום
ממלא בכחף ונותן לעליון . עד
שירד לתחתון מ' סאה : (ט) כותל
שבין שני מקואות שנסדק לשתי
מצטרף ולערב אין מצטרף . עד
שיהא במקום אחד כשפורת הנוד .
רבי יהודה אומר חידוף הדברים .
נפרצו זה בתוך זה . על רום כקליפת
השום ועל רוחב כשפורת הנוד :
(י) האביק שבמרחץ בזמן שהוא
באמצע פוסל . מן הצד אינו פוסל .
מפני שהוא כמקוה סמוך למקוה
ד"ך מאיר וחכ"א אם מקבלת
האמבטי רביעית עד שלא יגיע
לאביק כשר . ואם לאו פסול ר"א
ב"ר צדוק אומר אם מקבל האביק
כל שהוא פסול : (יא) המשהרת
שבמרחץ התחתונה מליאה שאובין
והעליונה מלאה כשרים אם יש
בנקב הנקב ג' לוגין פסול . כמה היא
מאות

השק' ול"ד נניי לרפ"ה
דהתם ככלי בית קבול
ונפסלו משום שאוצים כ"ו
והרמב"ם ס"ד הכא בסילון
ומחבר לקרקע .
צ"י ולי ק' מוניח ידיו
תחתיו דהא פוסל ליה
ד"י צפ"ה מ"ה והלכתא
כותיה : (ט) ושנא
מטעם זה לא מיישיקין
בסלון אפילו יהא קטפרם
הר"ש . ודעת החס"י
דכסוף הניס לירד
ודאי הוי קטפרם מצור .
ועתו"ש : (י) דהא
ודאי דע"כ ר"ך לטול צו
יותר מני"ס . הרא"ש
ומשום דא"ש לנלמס :
אין כ"ו . משום דמתכשרים
למה שעל הסדק כאלו
סותמו כ"ל ור"י סבר
דמתכשר כאלו אינו .
נמר"ל : פוסל . לפי
שהוא כלי קודם היותו
קבוע וא"ש"פ שנתחבר לא
יאל מותרת כלי להיותו
קבוע לארץ זהו אמרם
ז"ל בתי שלא נעשה אלא
לשמש עם הקרקע הר"ש
בנא"י

עד שעה ששיקו ויתחברו עם המקוה האחרת :
דהקלו בשליפה שהיא דרבנן
(ט) אכל חס היה העליון חסר מכשיעור וצא
להכשירו על ידי השקה להשלימו לכשיעור אין ד'
השקה כשערה דאפ"י
רבי יהודה דמיקל
טפי צפ"ב דגיסין צעי
טופח על מנה להטפוח :
ממלא בכחף . דמאחר
שיש במקוה ארבע"י סאה
מים כשרים אפילו כל
מים שאובין שבעולס אין
פוסלין אותו (י) :
(ט) לשתי . ונלמטל לנמטי .
לערב . ניימין לשמאל :
חלוף הדברים . ונלמטלה
למטה אין מצטרף ניימין
לשמאל מצטרף ואין הלכה
כרבי יהודה : נפרצו זה
בתוך זה . היינו מלמטלה
בראש הכותל דדוקא
כשנסדק הכותל או נקב
ולמטלה בראשו שלם הוא
דצעי כשפורת הנוד
אכל כשנפרץ הכותל בראשו
והמים מתחברין עס סני
ברום כקליפת השום
(י) ורובא כשפורת הנוד .
(יא) האביק שבמרחץ .
כלי של מתכת משוקט
באמצעי ויש צו נקב
דכשנאמסין מ"י האמצעי
מתחת הטבילות פותחים
הנקב שבצדיק ויולאים
המים שבאמצעי ומנשיקין

לו מים אחרים נקיים וסותמים הנקב שלא ילאו המים והמים הנמשכים לאמצעי הן כשרים לטבילה דלאחר
שרתו בחמין שבמרחץ נכנסים לאמצעי וטובלים שם : בזמן שהוא באמצע פסול . לפי של המים
גדולים על גביו ומ"י הגדולים ע"ג כלים הרי אלו פסולים : מן הצד רא פסל . דאין המים גדורים
על גביו ואין כאן שא"ל אלא מה שכתוב ושאר המים הוו להו מקוה כשר סמוך לשאוב מים שאובין צלד מים
כשרים לא פסלי וא"ש"פ שנוגעים זה בזה : אם מקבלת האמבטי רביעית . מים כשרים קודם שיגיעו לאביק
כאלו תקבלת מ"י סאה דמי משום דרביעית שיעור . מקוה היא מדלורייחא להטביל בה מנמיס ולמרות
(יא) : אם מקבל האביק . כלומר כיון דאביק הוא העשוי לקבלה כל שהוא : פסול . בכל הענין שיהיה בין
באמצע בין מן הצד בין מקבלת האמצעי רביעית קודם שצא לאביק בין אינה מקבלת : (יא) המשהרת
שבמרחץ . שקחות המים העשויים במרחץ שנמשכים להם מים אוננים להשתקף בהן כדי לטהר ענין
לאחר שרתו בחמין ופעמים שהן שתי שקחות זו צלד זו אלא שהאחת עליונה ומחברה ויש
נקב בכותל שבין שתיים יולאים מו לו : אם יש כנגד הנקב ג' רוגין . שהנקב רחב
וארוך כשיעור שיכנסו צו שלשת לוגין נפסלה העליונה מחמת המים השאובין שבתחתונה דמשיב
כאלו

כאלו המים שכנגד חלל הנקב שאובין הן באמצע העליונה לא מן הגד וגו' לוגים מים שאובים פוסלים כשהן באמצע אפי"פ שאין פוסלין מן הגד ורבותא נקט שהתחונה מים שאובין והעליונה מים כשרים שדרך המים לרדת ואין דרך לעלות ואפי"פ יפסל העליון וכ"ש שיפסל כשהיה הכשר ללד תחתון :

במה היא בנקב . השתא אחא לאשמועינן כמה שיעורו של נקב שיאלו ממנו ג' לוגין צבת אחת : אהר מג' מאות ועשרים בבריכה . דשלשה לוגין אחד משלשה מאות ק"ד ומאה (ל"ל מנ"י סאה) כ"ל הסאה ששה קבין והקב ד' לוגין מולאו נ"י סאה הן השעה ומאות וששים לוג הרי שלשה לוגין חלק אחד ומשלשה מאות ועשרים

צבירה כלומר במקוה כשר של נ"י סאה ושיעורו חמשים שיעור נקוה שמתקין נ"י סאה אמה על אמה צרוס ג' אמות הרי שיעור הנקב המתקין ג' לוגין הוא אחד מש"ך מלאמה על אמה צרוס ג' אמות המתקין נ"י סאה ומצוי"ס כתב שאם הייתה הצריכה פחות או יותר מנ"י סאה מתקין הנקב צפחות וציתר לפי חשבון זה כגון אם היה צבירה עשרים סאה לריך לזיוח הנקב אחד ומאה וששים (יא) : אפילו התחתונה מלאה בשמים והעליונה מלאה שאובין . שדרך מים לירד אפי"פ אין שלשה לוגין שאובין צבנקב פוסלים את התחתונה : שלא אמרו אלא ג' לוגין שנפלו . ואין השאובין פוסלין את הנקוה עד שיפלו לתוכו והלכה כרבי יוסי :

גמרא נדה דף יג ע"ב

באנשים תקציץ איבעיא להו דינא תנן או לשותא תנן דינא תנן כי הא דרב הונא קץ ידא או לשותא תנן ת"ש דתניא רבי טרפון אומר יד לאמה תקציץ ידו על טבורו אמרו לו (ישב לו קוץ בכריסו לא ישלנו אמר להם לא) והלא כריסו נבקעת אמר להן מוטב תבקע כריסו ואל ירד רבאר שחת אי אמרת בשלמא דינא תנן היינו דאמר והלא כריסו נבקעת אלא אי אמרת דשותא תנן מאי כריסו נבקעת אלא מאי דינא תנן לא סגי דלאו על טבורו אלא הכי קאמר ר' טרפון כל המכנים ידו למטה מטבורו תקציץ אמרו לו לר"ש ישב לו קוץ בכריסו לא ישלנו אמר להם לא והלא כריסו נבקעת אמר להם מוטב תבקע כריסו ואל ירד לבאר שחת :

קץ ידא . דאמרין כשהדרין כל המרים ידו על חבירו דעתיא טבורו מתם וסינו דלג י' ליה והלא כריסו נבקעת תקציץ דכתיב וזרוע רמה חסר : רב הונא קץ ידא . שקוללין טס את ידו . למטה מטבורו . והכי קאמר תקציץ אלמא תקציץ דינא הוא : תקציץ ידו על טבורו . קא חלקא על טעמייהו למטה מטבורו והלא כריסו נבקעת מפני הקיץ :

זוהר בראשית דף מט ע"ב

ג' של שבת לנשי עמא קדיש' אחיבהבת לאדלקי וחצריי' הא אמרו דאיהי כבתה צוליי' דעלמי' ואחחשיבת ליה וכי' וספירי אבל רזא דמלסה הא' סבת שלום מטרונית' דעלמי' היא ושמתין דאיון צוליי' עלאה צה שריין ועל דא מטרוניתא צעי' לאדלקי דכא צדוכתה' אחחחדת ועברת עובדי' ואונתי' צעי' צדוה' דלצא ורעותא לאדלקי' צוליי' דשבת דהא יקרא עלאה היא לה וכו' רב לגרמא למוכי' לבנין קדישין דיוסון

דיהון צוליי' דעלמי' באוריית' וצדחלת' ויסגון שלמי' בארשי' ויסיבת לבעלה אורכי' דחיי' בנין קך צעיא לאזדרי' צה ת"ח שבת לילי' ויוני' זכור ושמור איהו כחדא ועל דא כתיב זכור את יום השבת לקדשו וכתיב שמור את יום השבת זכור לדכורי' שמור למוקי' וכלא חד זכאין איון ישראל חולקיה דקצ"ה עדיב' ואחסנתיה עליהו כתי' אשרי העם ששבת לו אשרי העם שה' אלהיו :

מוסר יוסף לתג דרכה פסוקה

הרמב"ם הל' שבת פ"ט

המתקדש עליו מים המצרות הקודש דף ע"ב ע"כ (א) מותר להתחיל במלאכה בערב שבת אפי"פ שהיא נגמרת מאיליה בשבת שלא נאמר עלינו לעשות מלאכה אלא בעצמו של יום אבל כשתעשה המלאכה מעצמה בשבת מותר לנו ליהנות בטה שנתעשה בשבת מאיליו : (ב) כיצד פותחין מים לגינה ערב שבת עם השיבה והיא מחמאת והולכת כל היום כלו ומניחין מוגמר תחת הפלים והן מתגמרין והולכין כל השבת כולה . ומניחין קילור על נב העין ואספליית על נבי הטבה ומתבארין והולכין כל השבת כולה ושורין דיו וסגנין עם השיבה והן שורין והולכין כל השבת כולה ונותנין צמר לזירה ואינון של שפתן לתגור והם משתנין והולכין כל השבת כלה ופורשים מצודות לחיה ולעופות ולהגים עם השיבה והן נצודין והולכין כל השבת כולה וסועינין בקורות בית הבד ובעגולי' גת עם השיבה והמשקין וכן והולכין כל השבת כולה : ומדליק את הגר או את המדורה טבעדי' והיא חולקת והולכת כל השבת כולה : (ג) מניחין קרויה על נבי האש או בשר בתגור או על נבי נחלים והם מתבשלין והולכין כל השבת ואוכלין אותה בשבת : ויש בדברי' זה דברים שהן אסורים גזירה שא' יתתה בגמלים בשבת :

ויצא יום א תורה

לשעריך מנ"ס ד"ח יהוה נפסי' יה יהו יהוה רוח יוד הא הא נשמה ויהוה מיה ימיה ו דמילוי' יוד אל טס צ"ן שבעשים בניקוד מולס :

ויצא יעקב מבאר שבע וירך חרנה : ונפק יעקב מבאר דשבע ואזר דחרן : ויפיע במקום וירן שם פירי' בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשיתו וישב במקום ההוא : ויערע באתרא ובת תמן ארי' עאר שמשא ונסיב מאבני אתרא ושויו איסדוהי וישביב באתרא ההוא : ויחלם והנה סרם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מראבני ארהים עליהם וירדים בו : ויחלם והא סילמא נעייז בארעא ורישיה ממי' עד צית שמיא והא מלאכי' דיי' סלקין ונתחתין ביה : והנה יהוה נצב עריו ויאמר אני יהוה אלהי אבותי' אביך וארדי' יצחק הארץ אשר אתה שובב עליה קך אתגנה וקורעך :

והא

ויהא יקרא די מעתד עירוהי ואמר אנא יהוה אלהיה דאברהם
אבוקד ואלהיה דיצחק ארעא דאת שכיב עקה קד אתנינה
ולבנה : והיה זרעה בעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפנה
ונגבה ונברכו בה פרמשהחת האדמה ובזרעה : והיון בנה
סניאין בעפרא דארעא ותתקף למערבא ודמדינהא ורציפונא
ודרומא ויתברכו בדיקד פר זרעית ארעא ובדיל בנה :
והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך והשיבתך אר-
האדמה הזאת כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר-
דברתי קד : ויהא מימרי בסעדה ואטרינה בכל אתר די תהך
ואתיבנה לארעא דארי לא אשפקנה עד די אעביד ית
דמלרית קד :

נביאים הישע יא יב

למסוך מניס דז"ח צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמי דלח אדני נשמה
דכור יהוה חיס יחידה דלח יהוה חיס יחיד דכור אל סס ב"ן שבעסיה :

« ועמי תלואים קמשובתי וארעא יקראהו יחד לא ירוםם :
« ועמי פליגין קמתב לאוריתי ובמרועא משיא יתערעון
פחדא קא יהבון בקומא זקופא : ב איד אתנה אפרים אמנה
ישראל איד אתנה פאדמה אשימה בצבאים נהפך ערו רבי
יחד נכמרו נחומי : ב איבדין אמסנה אפרים אשצנה ישראל
איבדין אבהנה פאדמה אשונה בצבויים מתערע מימר קימי
קקברי פחדא אתגוררו רחמי : ב לא אעשה תרון אפי לא
אשוב לשחת אפרים פי אר אנכי ורא איש בקרבך קדוש ורא
אבוא בעיר : ב לא אעבד תקוף רוגזי ורא יתיב מימרי לחברא
בית ישראל ארי ארהא אנא מימרי לערמא קים ורית עובדי
בעובדי בסרא דדירין ער ארעא בן גזרית במימרי דביניבון

רשי

ועמי תלואים נמשכתי - כשהנבאים נמנדים אותם לבז
אלו תלואים ומסופקים הם לבז ואם לא : ואלו הדבר אשר
עליו יקראו הכנאים יחד לא ירומוהו עמי : אמנה -
חמסר ביד חוביך : נכמרו - נתחמו : לא אשוב -
מדברי טעוב לשחתם - ולא חבוא בעיר - אחרת : כחריס
עכ"ז רחמי עליך וואורו איד אתך אפרים ביד האומות : איד חמסר בידם איד אתך להיות טעובי כדמי וכי כחומר
איד חבול לראות נכדך עמי : נספך עלי לבי עם כי כסתי עליהם טעוב עלי לבי לראות אותם : יחד נכמרו
נחומי כל מדות נחומין טעוב כי נחם על הרע' כולם יחד נתחמו ויתעוררו בני מלוא לז הפכו : (3) כי אל חכבי -
ובכל עת וי משלה עליהן לכן אחריו עוד אפי' : ולא איש שממרה' להנסק כחבוס פן לחא"י לא יחי' לאל ירו :

שכנתי קדישא ורא אחרך בקרוא אחרתי עד ירושלם :
ד אחרתי יהוה ילכו באריה ישאג פיי - הוא ישאג ויחדרו בנים
מים : בתר פולחנא דיי יחבון ממריה כאריא דמכלי ארי הוא
יכלי ויתפנשוו גרוותא ממערבא : והיה כיצפור ממצרים
וכיונה מארץ אשור והושבתים ער-פתיהם נאם יהוה ובעופא
דאתי בגלאי בן יתון דגרו לארעא דמצרים וכיונה דיתבא
לנו שובבא בן יתובין דאמרמרו לארעא דאתור ואתיבינון
בשגם לבתיהון ומימרי יהי בסעדהון אמר יי : וסבבני בכחש
אפרים ובמרמה בית ישראל ויהודה עוד רד עם אר ועם
קדושים נאמני אסניאו קדמי פדיבין דבית אפרים ובניכריהון
דבית ישראל ודבית יהודה הוו מתקיפין בפולחנא עד דגלא
עמא דארהא מארעהון ואינון דהוו פרחין קדמי בבית מקדשא
מיתקרן עמא קדישא בבן הון קיימין :

מצודת דוד

רשי

בקרנך קדוש : ר"ל לכן עוד חסרה בקרבך קדושת שכנתי
ולא חבוא בעיר - אחרת מערי אר"ם : (ד) אחרתי ה'
ר"ל זחח תעשה להם כבוא זמן גאולי צימוי המשיח ילכו אל
אחר ה' אל ארס : כחריס ישאג - כמו שעי' שחנת
האריס ומתספים אליו כל החיות כי הוא המלך עליהם כן
יתחספו כולם אחרי ה' : כי הוא ישאג - ר"ל יעורר הלצצות כאלו ישאג בקול ישראל הנקראים בנים למקום ויהיה לבוא
מפאת מים : (ה) יחדרו - וכן יעברו לבוא ממזרים ומאשור כלפור ויונה הממחרים לעוף : והוצתים - וחיו חובי אותם
בבטח על נחמיה : (ו) סבבני בכחש אפרים - הנה ומלכות אפרים סבבו אותי כאלו טעוב אליו חבול יכתשו כי כי לבס
בל עמם : ובמרתם וכי' - ככל הדבר במ"ס : ויהודה - חבל יהודה עדיין הוא מושל עם האל ר"ל מכרה את העם
לנחם עם האל בדברי הסור' : ועם קדושים - עם חלבים קדושים הוא נאמן לקיים מלאמו :

כתובים משלי ו

למסוך מיסוד ומלכות דז"ח שין דלת יוד נפש שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נשמה
דיסוד א אד אדני נפש אדני רוח אלה דלת גון יוד נשמה דמלכות יי הן ון הן חיס
יחידה דיסוד יהוה חיס יחידה דמלכות אל סס ב"ן שבעסיה :

« עינים רמות לשון שקר וידיים שפכות דם ינקי : « עיני רמתא
ורישנא דשקרא וידי דשפכן דמא זפי : ב לב חרש
מחשבות און רגלים ממחרות לרוץ לרעה : ב לבא דחשך
מחשבתא רעתא ורגלי דמסתרהבן למרהט לבשתא : ב יפיה
בזבים עד שקר ומשחת מדנים בין אחים : ב סהדא דשקרא
דמרר פדבותא ומן דרמי תגרי בין אחי : ד נצר בני מצות אביך

מצודת דוד

רשי

(א) עינים רמות - זה המתנבא המרים עיניו כלפי מעלה
לא כדרך שפלו הרוח אשר יפילו עיניהם להסתכל כלפי מעלה :
(ב) לב חרש - המנסה לבזו לחשוב מתחנות און : לרוץ לרעה - לעשותן כמסירות עד לא יתנחם : (ג) יפיה וכו' :
ר"ל עד שקר המדבר כזבים אחת הוא : בין אחים - בין חובבים יגרה מחלוקת כספור' ל"ר והוא שביעית הקשה
מולו כי בזה הורג שלשה את עצמו והמקנלו והנאמנו עליו : (ד) מלות אביך - כי האל בודאי חפץ בתקנתך : תורת

ואר-תמש תורת אמה : ד טור ברי פוקדנא דאבוך ורא תשעי
 מגימסא דאמה : ה קשרם ער-לבבך תמיד ענדם ער-גנרתיה :
 ה קמורנון בלבבך תדירא וקרן אינון בצורך : ו בהתחלקך
 תנחה אתך בשכבך תשמר עריך והקיצות היא תשיחך :
 ו במיזרך תתדבר עמך במדמכך תתנמר ערך ותתער היא
 תהיי רציה :

בסתכלך . בחיך . תנחה אותך . תשיחך . בשכבך .
 בקצר : והקיצות . לתחית המחס והעמוד ציון : היא
 תשיחך . תמלין בערך :
 מצורת דוד
 אחר . מה שהיא מלמדת : (1) תנחה אותך . תנחם אותך .
 דודך . חסדך . תשמור עריך . משודר לילה : היא תשיחך .
 תדבר עמך כחבר טוב המדבר עם חברו להשתטע עמו :

משנה ברכות פרה ז

עיקר תוי"ט

פרק שד"שה שאכלו כו' לזמן . להזמין
 יחד לצרף בל' רביס (ה) נכר
 שאכלנו משלו : דמאי . פירות עמי הארץ קרויים
 דמאי כלומר דא ממי מעשרין הן או לא לפי
 שכן חסודים על הנושטרי
 ואכרו חנונים לאכול
 מפירותיהן עד שיעשר
 והם אכלו ולא עשר
 ונכר עליו ולא הו' נלוה
 הצאה בצבירה דרוב
 עמי הארץ מעשרים הם
 (3) : שנשלה תרומתו.
 ואע"פ שלא נטל מנונו
 תרומה גדולה כגון בן
 לוי שהקדים את הכהן
 ולקח המעשר בשבלי'קד'
 שנטל הכהן תרומה גדולה
 והכהן היה לו ליטול תרומה גדולה תחלה ה' נחמשים דתמונה קרייה ראשית נאלא תרומה גדולה של
 ואשנטי' מחמי' דהכא דפטור הלוי מלהפריש מנונו תרומה גדולה דכתיב (במדבר י') והתרומה מנונו
 תרומה ה' מעשר מן המעשר . מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר:
 ומעשר שני והקדש שנפדו . כגון שנתן את הקרן ולא נתן את החנוש שהבעלים נוספים חנוש
 וקשנוטע בן חנא דאין החנוש מעכב : והשמש שאכל כזית . דמחו' דתימא כיון שהשמש אין לו קציעות
 אלא הולך בן חנושין עליו קמ"ל וכל הני אשנטיין דאע"פ דדנו לאיסור אין כאן צרכה בצבירה :
 והבתי . מן העכו"ם שהציא מלך אשור ונכתא ונשאר ארל'ת ויטב אוחן צערי שומרון ונתגירו מאיונת
 האריות שהיו אולכים בהם כנופריס בספר מלכים והיו שומרים תורה שכתב (2) וכל נלוה שהחזיקו בה
 מדקדקים בה ותר' מישראל לפיכך היו מאמינים בהם בקל'ת הנלוה עד שדקו אחריהם ונאלאו להם דמות
 יונה בראש הר גריזים שהיו עובדים אותה ונאלאו עשאו'ס כעכו"ם גבורים לכל דבריהם הלכך האידנא אין
 מנונין על הכותי : אבל טבל . דגן שלא נטלה מנונו תרומה ומעשרות קרוי טבל ופי' טבל טב לא
 ואל"ל טבל דלורייתא אלא אפילו טבל דרבנן כגון דגן שנטה בעצן שאינו נקוב שאינו טבל אלא מדרבנן
 אין מנונין עליו : (7) ומעשר ראשון שלא נטלה תרומה מעשר קאמר דהאי טבל
 גנור הוא אלא כגון שהקדים לוי את הכהן בכרי אחר שנתמרה
 והוקבע

דהיואל השדה . הר"י : (ה) וכתיב גבי לויס מכל
 מעשרותיכם תרימו תרומה . כל ל' תרומה שבו
 תרימו . והכא אידגן ומלה עליו רשות כהן דכתיב
 גביה ראשית דגנך . גמי . ועודו בשבליס דלא
 אידגן לא חלה עליו
 רשות כהן ופטור הלוי
 כדלעיל ומש"ה הכא
 דחל עליו כבר חיוב ת"ב
 כשעדיין לא נטלה אע"פ
 דה"מ נטלה קרי ליה
 לא נטלה תרומתו ולעיל
 דלא חל חיובא כשנטלה
 ת"מ קרי ליה נטלה
 תרומתו אע"פ דה"מ לא
 נטלה . הר"י : אין
 מומנין . איכא מרבותא
 דסברי דדוקא נקיט
 ממוניסדלפי שהן אסורים
 אין להם קבע דאלו ברכת
 הגהנין ונכר דהא
 נהנה ואיכא דסברי דאף
 ברה"מ אין נכרך משום
 דכתיב וצולע בך נאך
 ה' : נשים . ואפילו
 עס בעליהן לא משום
 דאין חברתן נלה . הר"י
 שס רש"י : ועבדים .
 בגמרא מפרש משום
 פרייתא דעבדים שטופי
 זמה הן . ואסודים עס
 האנשים כ"ס עם הנשים . הר"י : עד כזית .
 מפרש בגמי . ואכלת זו אכילה . ושבעת זו שתייה .
 ואכילה בזכות . ור"י ס"ל ואכלת ושבעת אכילה
 שיש בה שביעה ואחו' זו כביצה . ואע"פ דקרא
 צבהמ"ז בעלמא בלא זימון . כתבו החוס' דאין
 ה"ע דה"ה ברכת הגזון בלא זימון ורבותא
 אשנטיין דאפילו על כזית מנונין : לאדהינו .
 החוס' והר"י כתבו דלא גרסינן בלמוד' דבשיר
 והודאה כתבו שירו לה' הודו לה' אכל בצרכה
 לא מנינו בלמוד' דכתיב בנקהלות צרכו אלהים
 צרכו

שלא נפדו . והשמש שאכל פחות
 מכזית . והעכו"ם אין מומונין עליהם :
 (ב) נשים ועבדים וקטנים אין
 מומונים עריהם עד כמה מומונין .
 עד כזית . רבי יהודה אומר . עד
 כביצה : (ג) כיצד מומונין בשלשה
 אומר נכרך . בשלשה והוא אומר
 ברכו . בעשרה אומר נכרך לאלהינו :
 בעשרה והוא אומר ברכו . אחד
 עשרה ואחד עשרה רבוא . במאה
 אומר נכרך ליי אלהינו . במאה
 והוא אומר ברכו . באלף אומר
 נכרך ליי אלהינו אלהי ישראל .
 באלף והוא אומר ברכו . ברבוא
 אומר נכרך ליי אלהינו אלהי ישראל
 אלהי העבאות יושב הכרובים עד
 המזון שאכלנו . ברבוא והוא אומר
 ברכו . כענין שהוא מברך כך עונין
 אחריו . ברוך יי אלהינו אלהי ישראל

(3) וקטנים אין מומונין עליהם . דוקא קטנים
 שאין יודעים לניי מצרכים אבל קטן היודע לניי
 מצרכין מומונין עליו ואיכא מרבותא דאמרי דלא
 אמרו קטן היודע לניי מצרכין מומונין אלא צבן מ"ב
 שנה ויום אחד שלא הציא צ' שערות והוא הנקרא
 קטן פורח אבל בצביר מהכי אין מומונין עליו ואפילו
 יודע לניי מצרכין וצירוסלמי ניימי הלכה למעשה
 דאין מומונין על הקטן כלל עד שיגדל ויציא שתי
 שערות ונשים מומונות לעלמן ועבדים מומונים לעלמן
 אבל נשים עס עבדים לא משום פרייתא : עד
 כזית . וכן הלכה ולא כר"י דאמר עד כביצה :
 (2) בשלשה והוא אומר ברכו . דהא בלאו דידיה איכא זימון וכן כולם : אחד י' ואחד רבוא .
 הך רישא ר"ע היא דאמר מה מנינו צבה"כ משהגישו לוי' אין חילוק בין רביס למוטעים הכא כמי אין
 חילוק : במאה אומר נכרך דה' אלהינו . הך סיפא כולה רבי יוסי הגלילי היא דאמר לפי רוב
 הקלות הן מצרכין שאלמר בנקהלות צרכו אלהים ופסק הלכה משלשה ועד י' ואין י' בכלל המצרך אומר
 בךך שאכלנו משלו וכולן עונין בךך שאכלנו משלו וצטובו חיינו ועשרה או מעשרה ולמעלה המצרך אומר
 נכרך לאלהינו שאכלנו משלו וכולן עונין

ברוך אלהינו שאכלנו משלו וצטופו חייו : רבי ישמעאל אומר ברכו את ה' המבורך והלכה כר' ישמעאל (ד) אינן רשאים לחלק וכוונן שחלה עליהם חובת זיוון : וכן ארבעה וכן חמשה חן השלשה מזמנין לעצמן וה יחיד חלק מהן דאיהו נמי אקבע בחובת זיוון : ששה נחלקים : כרי זיוון לכאן וכרי זיוון לכאן עד י' אבל עשרה חין נחלקים דאיהו יחיד להו ציוון שיש בו הזכרת השם עד שיהיו עשרים ולא יחלקו לשתי חבורות אם יראו : (ה) ואם לאו אלו מזמנין לעצמן וציוון ששמה אחר משמש נשתי החבורות א"פ שאין רואים אלו את אלו השמש מלרפן : אין מברכין על היין בורה פרי הגפן : עד שיהיו לחובו מים לפי שהיה יינם חזק מאד ולא היה ראוי לשתייה בלא מים הילכך אכתי לא אשתני למעלותה ולא זו נזכרתו הראשונה ונזכרין עליו בורה פרי העץ כעצמים ואין הלכה כר' אליעזר :

נמרא ברכות דף מ"ט ע"ב הלכה ה כלה כלי התיצון דגבורה דמלכות דבריאה **אקרא רמז אמר** שמואל לעולם אל יוציא אדם עצמו מן הכלל תנן בשלשה והוא אומר ברכו אימא אף ברכו ומ"מ נברך עדיף אמר רב אדא בר אבהו אמרי בירב תנינא ששה נחלקין עד עשרה אי אמרת בשלמא נברך עדיף משום דכי נחלקין אלא אי אמרת ברכו עדיף אמאי נחלקין אלא לאו שמע מינה נברך עדיף ש"מ תניה בין שאמר ברכו בין שאמר נברך אין תופסין אותו על כך והנקדנין תופסין אותו על כך ומברכותיו של אדם ניכר אם ת"ח הוא אם לאו כיצד ר' אומר ובטובו דרי זה ת"ח ומשובו הי"ז בשאלה שאני בשאלה נמי הכתי' הרחב פיך ואמלאהו והוא בדברי תורה כתי' תניארי אומר בטובו חייו הי"ז ת"ח חיים הי"ז בור נהר עלאי מתנו רש"י

אך יוליא עלמו והף על פי שבארבעה הוא רשאי לומר לבי ברכו טוב לו שואמר נברך ואל יוליא עלמו מכלל המברכים : תנן בני והוא אומר ברכו חלמה הכי עדיף כלומר רב שחם ואפי' אינו עומד : אף ברכו : שפיר דמי ומיאו טוב לו לחים בכלל המברכים : תנינא סיעת' לשמואל ר'ו ניתק לבי חבורות ולזמן אלו לעלמן ואלו לעלמןרשאיין סו שפיר יש זיוון כלן וכן : עד עשרה : כלי' וכן ז' וכן ח' לבי חבורות וכן ע' לבי חבורות או לבי' עד עשרה אבל אם היה עשרה חנה עליהם חזרת השם ואסתיהלוקו לא יהי' שם הזכרה חין נחלקין עד שיהיו עשרים והשת' תו נחלקין אם יראו הם מעיקר' יובלין לומר ברכו והשת' תו לא אמרי אלא לאו שמע מינה אף ברכו קאמר מתניתין וכיון דמתניתין אף ברכו קאמר ככרה הוא טוב לו לאדם לביית מן המברכים וסיעת' לשמואל : תני' דמתניתין אף

ברוך עמיס אלהינו : במקהלות . ור"ע דס"ב בעבורים שבנושי אנו שאמרנו שירה על הים ונשתעי קרא . וריה"צ . ההוא ונוקור נפקא . גמרה . בבה"ב . וכתבו החוס' דבהא מורה ריה"צ . ועטמא דצבה"כ . אלו כנסים ואלו יולאין ואלו אדעתיה דר"ע . אבל צבה"מ הן קבועין ונוטריין ואין יולאין עד לאחר צבה"מ חין לעטוי צבה"מ : נחלקין . דהא דתרי בשלשה והוא לומר ברכו לאו נשום דעדיף ונלכך אלא רשאי ג"כ לומר ברכו בני' :

ברכו אמר . והנקדנין . דווקנין תופסין אותו על שהוליא עלמו מן הכלל : מתני' ריה"צ . חיים עדיף שכולל את כל כלי עולם : נברך שאכלנו משלו ושמענו שהוא יחידו שהכל אוכלים ברכו בני' :

איפכא ולית הלכתא כנהרבלאי . א"ר יוחנן נברך שאכלנו משלו הי"ז ת"ח . למי שאכלנו משלו הי"ז בור . א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי והא אמרי למי שעשה לאבותינו ודנו את כל הנסים הארו . א"ל התם מוכחא מלתא מאן עביד ניסי קוב"ה . א"ר יוחנן ברוך שאכלנו משלו הי"ז ת"ח . על המזון שאכלנו הי"ז בור . אמר רב הונא בריה דרבי יהושע לא אמרן אלא בשלשה דריכא שם שמים אבל בעשר דאיכא שם שמים מוכח' מלת' כדתנן כענין שהו' מברך כך עונין אחריו ברוך ה' אלהי ישראל אלהי הצבאות וישב הכרובי על המזון שאכלנו :

ברכו אמר . והנקדנין . דווקנין תופסין אותו על שהוליא עלמו מן הכלל : מתני' ריה"צ . חיים עדיף שכולל את כל כלי עולם : נברך שאכלנו משלו ושמענו שהוא יחידו שהכל אוכלים ברכו בני' :

זוהר ויצא דף ק"ל ע"ב ה"ת דאצילות יוד האואו הא

רבי חיי פתח ואמר דברי עונות גברו מני פשעינו אתה תכפרם הלי קרא קשיא דלאו ספיס רישיה ולא רישי' ספיס אלא דוד צעא על גרמי' ולכתר צעא על כלא דברי עונות גברו מני אמר דוד אלא ידעתי בגרמי דחבנא אבל כמה חייבין ליזון בעלמ' דאחנדרו חובייהו עלייהו יתיר מני הואיל וכן לי ולהון פשענו אתה תכפרם ת"ח צעתי דחייבין סגי'אין בעלמי ליזון סלקין עד הסוף אחר דספרי דחייב'אתפתחו כד"א דיני יתיב וספרין פתיחו והסוף ספר (דיני עלה קיימי) (כ"א לעיל' מרישיה דוד איהו) בניני כך דברי עונות גברו מני ועל דא פשעינו אתה תכפרם . יעקב כנווני דא בני' לא הימין אי תימא דלא הימין בקודש' בריך הוא לא אלא דלא הימין ציה בגרמייה דילמא יחוב והסוף חובא ימנע ליה דלא יתיב בשלם ויתחלק נטירו מיניה ובגין כך לא הימין בגרמייה ויהי' סי' לי לאלהים אפילו רחמי' כד איתוב בשלם אשר לקבלי לדיני בגין דאני פלח קמייה דתירי אמר ר' אחא אמר יעקב השתא לא אלטריכתי לדיני כד איתוב לבית אבא אתכלילני דיני' ואתקשר ציה' ח"ר יוסי' לאו הכי אלא אמר השתא אם יהיה אלהים עמדי דיני' אלטריכתי לנטרי' לי עד דאיתיב בשלם לבית אבא אבל כיון דאיתוב בשלם אתכלילני רחמי' דיני' ואתקשר בקשורי' נחסימי' לאכללי' כלא כמד .

הרבה פסוקה

יוסף רחם

מוסר

סר"ת הלי תלמוד תורה ס"א

מספר תפארת הקודש דף ג' ע"ב מרז"ל

בר הכועס כל מיני ניהוס שולטים עליו שגא' והסר כעס מלכך והסבר רעס מנשכר חין רעס אלא ניהוס . כל הכועס אפי' שכיני' ליום השוכי' כנגדו שגא' רעס כגוסס אפו צ"ל ירוש' וגו' . כל הכועס משכה תלמודו ומוסריו עשיות שגא' כי כעס בלב כסוליס יומח וכתיב וכסיל יפרוש אולת . כל הכועס בידוע שענותיו מרובים ומכותיו שגא' ליש אף יגרה מדון ובעל חייה רב פשע . כל הכועס אם תכס הוא חמתו מסתלקת אם נכירא נכוחתו מסתלקת מני"ל מנעס שאלמר ויקלוף מעס על פקודי פהול וגו' ויאמר אלעזר הכהן אל אשתי הבלא וגו' אשר לוי' אל משה מכלל שמעס נעלם . נכוחה מליליע דכתי' לוי' פני יהושפט מלך ישראל' אני נושא וגו' ועתה קחו לי מנגן וגו' ותהי עליו רוח ה' . כל הכועס אפי' פוסקין לו

(א) לעולם ילמד אדם תורה ואחר כך ישא אשה שאם נשא אשה תחלה אין דעתו סגויה ללמוד . ואם היה יצרו מתגבר עליו עד שנמצא שאין לבו סגויה ישא ואחר כך ילמוד תורה : (ב) מאישי אביו חייב ללמוד תורה משיחיהו לרבר מלמדו תורה צוה לנו משה ושמע ישראל ואח"כ מלמדו טעם טעם ספוקים עד שיריה בן שש או בן שבע הבל לפי ברורו וטוביכו אצל מלמד התינוקות . (ג) היה טהור המדינה ליקח מלמד התינוקות שכר נותן לו שכרו . והייב ללמדו בשכר עד שיקרא תורה שבכתב כולה . מקום שנהגו ללמד תורה שבכתב בשכר מותר ללמד בשכר אבל תורי'שנים אסור ללמדו בשכר שני' ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר צונו ה' וגו' מה אני בהגם למדתי אף אתם לפדחם בהגם מטני : וכן כשתלמדו

לדורות למדו בחנם כמו שלמדתם ממני לא מצא מי שלמדו
 בהם ולמדו בשכר שנאמר אמת קנה יוכל ולמד לאחיהם
 בשכר חיל ואל תמכור הא למדת שאסור לו ללמד בשכר
 אע"פ שלמדו רבו בשכר : (ד) כל איש מישראל חייב
 בתורה בין עני בין עשיר בין שלם בנופו בין בעל יסורין
 בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כחו אפילו היה עני
 המתפרנס מן הצדקה ושחור על הפתחים ואפילו בעל אשה
 ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובליילה
 שנא' והגית בו יומם וליילה .

אלא דעקר קדושי עלאי מחתרי ושרי בחתרי ע"כ אל זר מה אל זר
 כתיב בים אל תפנו אל האלילים כגונוי דא חסור
 לחסמוני בחפוי עכ"ל :

ויצא יום ב תורה

לסמך מנ"ח דז"ל יהוה נפש י יה יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה חיה יסודס ד
 דמלו יוד אל סס צ"ן שנעסיה בניקוד סולס :

א ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש יהוה במקום הזה ואנכי
 לא ידעתי : א ואתער יעקב משנתיה ואמר בכוי שמת
 אית יקרא דיי שרי באתרא הדין ואנא לא הויתי ידע : ב ויירא
 ויאמר מה דנורא המקום הזה אין זה בי אסבית אלהים וזה
 שער השמים : ג ודחיר ואמר מה דחירו אתרא הדין רית דין
 אתר הדין אדהין אתרא דרענא ביה מן קדמי ודין תרע קביר
 שמיא : ד וישבם יעקב בפקר ויקח את האבן אשר שם
 מראשיתו וישם אתה מצבת ויצק שמן ערראשה : ה ואקדים
 יעקב בצפרא ונסיב ית אבנא דשוי אסדוהי וישוי יתה קמא
 ואריק משחא ער רישה : ו ויקרא את שם המקום ההוא בית
 אר ואירם לזו שם העיר קראשנה : ז וקרא ית שמת דאתרא
 ההוא בית אל וברם לזו שמת דקריתא מלקדמין :

נביאים הושע יב

לסמך מנ"ח דז"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלח אדני נשמה
 דסוד יהוה חיה יסודס דלח יהוה חיה יסודס דסוד אל סס צ"ן שנעסיה :

א אפרים רעה רוח ורדף קדים פריהיום פזב ושד ירבה וברית
 עם אשור יכרתו ושמן למצרים יובר : ב בית ישראל ומן
 לדורות זרע ועלעור חצד בר יומא פדבין ובזא מסגן וקים עם

מצודת דוד

אפרים רועה רוח מתחבר לדברי רוח נפ"ח : ושמן (ח) רועה רוח הוא מרעם את הרוח ר"ל עסק הוא
 ירבה מרבה לדבר כזו ולעשוק בני אדם : וברית וכו' להיות בעזרתו : ושמן וכו' לשחור לעשור לו מול האויב
 דכרי סגל : ורודף קדים הוא כפל עיני במ"ש : כזו ושד
 כהן עשוק בני אדם : וברית וכו' להיות בעזרתו : ושמן וכו' לשחור לעשור לו מול האויב

יום ב תורה

קמה

אתוראה אקימו וקורבנא למצרים מזבלין : ג וריב ליהוה עם
 יהודה ודפקד עלי יעקב פדרביו במעקרו ישיב לו : ד ודינא
 קדם יי עם דבית יהודה וקראסערא ער יעקב בארחתיה
 ובעובדוהי תקניא יתיב ליה : ה פבטן עקב את אחיו ובאנו
 שרה את אלהים : ו נביא אמר לדון קרא יעקב עד דקא
 אתיליד אמיר דיסני מן אחוהי ובתוקפיה אתרברב עם מלאכא :
 ד וישר ארמלאך ויבר בכה ויתחנן לזו בית אל ומצאנו ושם
 ידבר עמנו : ז ואתרברב עם מלאכא ויכיר בכה ובעא מניה
 בבית אל אתגרי ערוהי ותמן ימדר עמנא :

מצודת דוד

רש"י

(3) וריב לה' גם עם יהודה ולזכור על כל בני יעקב כפי
 יס' ריב לה' גם עם יהודה ולזכור על כל בני יעקב כפי
 דרכיו שהלך בו וכפי מעללו ויביד לו גמול : (ג) בצעון
 עקב את אחיו ר"ל הלא יעקב אביהם עוד בצעון אחו
 אחז בעקב עשו אחיו והפלה הזה היה ללות שדו תמוסול:
 ובחורו ונכחו נעשה ער אל אלהים הוא המלאך שרו של
 עשו הנחבק עמו כי יעקב התגבר עליו : (ד) וישר
 ובאשר נעש' ער אל המלאך ולתוספת ביחור חמר ויוכל לו ר"ל נלחו ויתגבר עליו אז המלאך ככה נלפנו והתחנן לו
 להיחור ללכת וכה חמר כהם בבית אל ומלא ח' אותנו ושם יברך וס' שם אזי וסודס לך על הכריות כן דרז"ל וכל
 יאמר כזה חס נתתי הכה ניד יעקב להתגבר על המלאך מדוע ח"כ לא התעורר בי ותלכו לבקש עזרה ממלאכים ומאשרת

כתובים משורי ו

לסמך מ"סוד ומלכות דז"ל שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נשמה
 דיסוד א אד אדני אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יף הן ון ויה חיה
 יסודס דיסוד יהוה חיה יסודס דמלכות אל סס צ"ן שנעסיה

א בן גר מצוה ותורה אור ודרדף חלים תוכחות מוסר : ב מטור
 שרנא הוא פוקדנא ונימוסא נוהרא ואורחא דחיי מכסנותא
 ומרדותא : ג לשמך דמאשת רע מחלקת לשון נכריה : ד דתנטרך
 מן אתתא בשתא ומן שעיעותא דלישנא דנוכריתא : ה אר
 תחמד יפיה בלבבך ואר תקחך בעפעפיה : ו לא תרוג שופרה
 בלבבך וקרא תשרנגך בגבינתהא : ז בן בעד אשה זונה עד
 כפר רחם ואשת איש נפש יקרה תצוד : ח מטור דמ'א מ'קתא
 דזניתא הי' גרצתא דקמא ואתת גברא נפשא יקורתא צידא :

מצודת דוד

רש"י

א (ח) כי גר מלוה המלו' שהלחם עושי מאירי לו כנר
 סלומד תור' היא לו כחור היום והשומע תוכחת מוסר הוא
 לו דרך המצוה חיים : (ג) לשמך כי המוסר יועיל
 לשמך מלאשם זונה : מחלקת מחלקות פתווי הנכרי'
 ובוא כפל עיני במ"ש : (א) ואל תקח' אל תקח לך
 להיות נמשך אחרים ע"י רמז עטעסיה : (ד) כי בעד אשה
 זונה : בעבור תמדת אשה זונה כח האדם לרוב העוני עד
 עס שהיה יקר ונקי מעון :

פרק ז כלל גדול השוכה עיקר שבת .
 כסבור אין שבת בחורה ואע"כ
 דמעיקרא שמע ועסקו שבת : אינו חייב אלא
 השאת אחת . על כל השבתות שחלל דכולה
 שגגה חרף היא דכתיב
 אח שבתו תשמורו
 ומשמע שמיאח אחת לשבתו
 הרבה (ה) : הוידע
 עיקר שבת . שיש שבת
 בחורה ונאסרו בו מלאכות :
 ועשה מלאכות הרבה
 בשבתות הרב . ע"י
 שגגה שבת שאינו יודע
 ששבת היום : חייב על
 כל שבת ושבת .
 מטעם אחת ועל זה לאחי
 ושמרו בני ישראל את
 השבת דמנעו שמיירה
 לכל שבת ושבת כלאומר
 שחייב מטעם על כל שבת
 ושבת ואף על פי שלא
 נודע לו בנתיים והעלם
 אחד הוא אמרינן יומים
 שבתים הווין ידוע שא"ל
 שלא שמע בנתיים שאותו
 היום שבת היה אלא
 שלא חזר במלאכות שטעה בו
 והלך כל שבת או י"ל דאחי למוטוי
 ושבת שגגה אחת היא : הוידע שהוא שבת
 ועשה מלאכה הרבה . של דע שמלאכות הללו אסורות ועשאן כונה פעמים בכונה שבתות : חייב על
 כל אב מראבה . מטעם אחת ואף על פי שחזר וכפל בכונה שבתות כל זמן שחלל חרף שגגה היא דהא
 לא נודע לו בנתיים והכל לכתב למימר יומים שבתים הווין ידוע לחלק דמשום יומים שבתים אין לו
 לדעת אי זו מלאכה אסורה ואיזו מותרת אלא ח"כ ישב ועסק לפני חכמים בהלכות שבת והוא הדיון
 שחייב על שתי תולדות של שתי אבות מלוקות על כל אחת מטעם אחת אבל אי עבד אז ותולדה
 דדידה או שתי תולדות של אז אחד לא מחייב אלא חרף דקדמי ספא העושה מלאכות הרבה ועשין מלאכה
 אחת אינו חייב אלא אחת כגון שתי תולדות של אז אחד לא מחייב אלא חרף דקדמי ספא העושה מלאכות הרבה ועשין מלאכה
 חלוק מטעם בהעלם אחת אלא בגופי עצירות שאינן דומים או בחלוק שבתות לעשין שגגה שבת : (ב) הוידע
 והחורש הא דלא תנא החורש ברישא והדר הוידע בדרך כל הארץ לאשמועין שאם היה קרקע קשה וחרשו
 חרשו ואח"כ חזר וחרשו מחייב אחרתה שנייה משום חורש : הקוצר . חרשים והמלקט בחילנות חייב
 משום קולר : המעמר . אוסף זרעים חלופים ולזכרם אל נוקם אחד : והזורי . ברתח לרות : הבורר .
 פסולת צידיו או בכברה : והמרקד . בנה והע"פ דהני כלו חרף יניהו דלהפריש פסולת מתוך אוכל נעשו .
 שלשתן משום דשלשתן הוו במשכן אע"כ דדמו להדדי חשיב להו כל חרף בלגפי נפשיה . ח"כ לפי שאינן
 שבת אחת אלא זה אחר זה : האופי . לא הויה במשכן דאין אפייה אלא בפת ופת לא שייכא במלאכה
 המשכן אלא תנא סדורא דפת נקט (ג) ומיהו ממשל שהוא משין מלאכה אופי הוא במשכן בסמוכין
 של לבע הכלת וארגון והולעת שני . והמגיס בקדרה והטותן כסוי על גבי קדרה העומדת על האש
 חייב משום ממשל וכל הקי קמאי דחשיב במתניתין הוידע הקולר דהו וכו' כלהו הוי בסמוכין של
 לבע מלאכה

כלי אמצעי דגבורה דמלכו דיציר אלהים

ברל גדול אמרו בשבת כל

השוכה עיקר שבת ועשי

מלאכות הרבה בשבתות הרבה

אינו חייב אלא חטאת אחת .

הוידע עיקר שבת ועשה מלאכות

הרבה בשבתות הרבה . חייב על

כל שבת ושבת . הוידע שהו שבת

ועשה מלאכות הרבה בשבתות

הרבה . חייב על כל אב מלאכה

ומלאכה . העושה מלאכות הרבה

מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא

חטאת אחת : (ב) אבות מלאכות

ארבעים חסר אחת. הוידע . והחורש

והקוצר . והמעמר . הדש . והזורי .

הבורר . השוחן . והמרקד . והלש

הנמשך .

הנמשך .

הנמשך .

הנמשך .

הנמשך .

הנמשך .

הנמשך .

הנמשך .

הנמשך .

הנמשך .

הנמשך .

הנמשך .

הנמשך .

(א) פרש"י . ולהלן כי שנסדר חוטי השתי .
 ח"ל הר"מ הוא הנמשך אה השתי נגזר מן המוסכה
 הנמוכה : (ד) רש"י . ח"ל הערוך נמנים את
 חוטי השתי צירין שיעלה זה וירד זה ויצא הערב
 וימזור השתי ועל התחתון
 וירד העליון ויצא
 הערב . והנריס עלום
 פירסם הר"ב גריס פכ"א
 ממוסכת כלים ח"ל הן
 החוטין הארוכים על
 הקנה וצבזבוס נגזיזין
 קלה החוטין ועשין
 דרך שילך בו הארוג
 בחוט וע"ש תו"ש :
 (ה) רש"י . ומה הלשון
 יש לדקדק דאינו חייב
 אלא במזרי ע"כ לקשור .
 אלא שהמוספות דע"כ
 דקדקו מ"ל רש"י כו'
 שאינו נלריך שיתר ע"כ
 לקשור . ולא דקדקו מן
 הלשון הזה להוסיף כו'
 ומ"מ כי גס הר"מ וכו'
 שם צירוי דצבי מתיר
 ע"כ לקשור . והא דלא
 חני ע"כ מתוך כמו
 בסותר דלקי תו"ש :
 וי"ל דנקט לצי משום
 דשכיחא כפי הר"מ גבי
 פת לעיל : והסותר .
 דוקא ע"כ לבנות גמרא
 זכ' התוי דמכ"ב נמי ע"כ
 להצטר . והקשו דה"ל
 למחני ע"כ כו' . וי"ל
 דהתם נמי לא קמחי ליה אלא משום דצבי למחני
 שגורא דצי דוקא . אבל ע"כ להצטר ולבנות
 אפילו כל שהוא חייב לא אילטרין למתניה :
 (ז) כן פרש"י וע"י צפירוס ר"פ י"ב ונש"ש
 בשם התוי וליק קושיה הר"ן מדרש"ב עס תו"ש :
 (ח) לאו דוקא אלא חסר אי . ובש"ס דייקי
 במוטוי ומלאכות הוא : המוחקי .
 נגזר שטרו : מחתבו . מקיישו ומחטבו לראיות
 וסודליס : וכותב ומוחק . הו במשכן שכן
 רושנים בקרשים לידע צן זוגו וכותב אות
 צזה ואות צזה ופעמים שטעה ומוחק : מצבה
 ובבעיר . באש שחתה דוד הסמנין : מצה
 בפשיש . הוא גמר מלאכה שכן אומן מכה
 בצדן בגמר מלאכה ואין מכה בצפיס חייב אלא בגמר מלאכה (י) ונוניאל דרישא דמונה אבות מלאכות
 ארבעים חסר אחת אף על גב דהדר חשיב להו חרף חרף אחת לאשמועין דאפילו עבד אינו כל
 מלאכות שבעולם בשבת אחת בהעלם אחת אי אפשר שיתחייב יותר מארבעים חטאות (כ) דלכהו שר
 מלאכות תולדות להקד אבות ואשחכא דעבד אז ותולדה דליה ולא מחייב אלא חרף : (ג) כל הבשר
 להצניע . שהוא דבר העשוי לאורך ארס : ומצניעים כמאהו . שיש בו שער הראוי להצניע : אין חייב
 אלא המצניע . אם נעשה חצי על ארס אי והצניעו חייב על הולאתו אם הולאו אבל ארס אחר אינו חייב
 עליו דלכניה לאו מלאכה היא : (ד) עצה חכן של מני קטניות : כמלא פי גמל . שיטרו גדול ומלא
 פי פרה וכמלא פי פרה לא מחייב
 בעלה

במקומו שטרטוט מואבות מלאכות הוא : המוחקי .
 נגזר שטרו : מחתבו . מקיישו ומחטבו לראיות
 וסודליס : וכותב ומוחק . הו במשכן שכן
 רושנים בקרשים לידע צן זוגו וכותב אות
 צזה ואות צזה ופעמים שטעה ומוחק : מצבה
 ובבעיר . באש שחתה דוד הסמנין : מצה
 בפשיש . הוא גמר מלאכה שכן אומן מכה
 בצדן בגמר מלאכה ואין מכה בצפיס חייב אלא בגמר מלאכה (י) ונוניאל דרישא דמונה אבות מלאכות
 ארבעים חסר אחת אף על גב דהדר חשיב להו חרף חרף אחת לאשמועין דאפילו עבד אינו כל
 מלאכות שבעולם בשבת אחת בהעלם אחת אי אפשר שיתחייב יותר מארבעים חטאות (כ) דלכהו שר
 מלאכות תולדות להקד אבות ואשחכא דעבד אז ותולדה דליה ולא מחייב אלא חרף : (ג) כל הבשר
 להצניע . שהוא דבר העשוי לאורך ארס : ומצניעים כמאהו . שיש בו שער הראוי להצניע : אין חייב
 אלא המצניע . אם נעשה חצי על ארס אי והצניעו חייב על הולאתו אם הולאו אבל ארס אחר אינו חייב
 עליו דלכניה לאו מלאכה היא : (ד) עצה חכן של מני קטניות : כמלא פי גמל . שיטרו גדול ומלא
 פי פרה וכמלא פי פרה לא מחייב
 בעלה

ויצא יום ב

עיקר תוי"ט

בטלה דהא לא חזי לפרה : עמיד . קשין של
שבלין : פי טלה . נפיש ומפי גדי הילכך עמיר
ללא חזי לגדי לא מהייב כנולא פי גדי עד דאיכא
נולא פי טלה אבל עשבים הואיל וחזי לגדי ולטלה
מחייב אפילו כנולא פי
גדי . לחין . הרלווין
לדס : כגרוגרת .
דזה שיעור לכל מאלל
לדס בשבת אבל כנולא
פי גדי לא דלחיס לא
חזי לגדי : ומצטרפין .
כל אובלי לדס זה עס
זה : חוץ מקליפיהן .
שארין אובל ואין משלימין
השיעור : ועוקציהן .
זב הפרי דהוא עץ
בטלמא : וסובן . קליפת הטעים הנושר ממחנת הכתישה : ומורסנן . השאר נוסף רומזים פירש אפכא
דמורסן הוא עצה גרוע ומסובין : חוץ מקליפי ערשיין . שנוטרפין : שמתבשרות עמהן . לאפוקי
הקליפות החלוטות שהן מושרות כשעושה מהן גורן וקניפי הפול בזמן שהן לחים ונחשלים עס קליפתן לרבי
יהודה ונוטרפין עס האובלין לשעור בגרוגרות . אבל יבשים לא שאין לחלין בקליפתן לפי שהן נראים
כזבזבין בקטרה ואין הלכה כרבי יהודה :

פי גדי . עלי שום ועלי בעלים לחים
כגרוגרת . יבשים כמלא פי גדי ואין
מצטרפין זה עם זה . מפני שלא
שוו בשיעוריהן . המוציא אוכלים
כגרוגרת חייב ומצטרפין זה עם זה .
מפני ששוו בשיעוריהן . חוץ מקליפיהן
וגרעיניהן ועוקציהן . וסובן . ומורסנן . ר' יהודה אומר
חוץ מקליפי ערשים שמתבשרות עמהן :

נמרא שבת דף ס"ב הלכה ה' כלה כלי החיצון הגבוהה דמלכות דבריאה אכדשם
אמר רב הונא היה מהלך בדרך או במדבר ואינו יודע אימתי שבת .
מונה ששה ימים ומשמר יום אחד : חייב בר רב אומר משמר יום
אחד ומונה ששה . במאי קא מיפלגי מר סבר כברייתו של עולם . ומ"ס
כאדם הראשון . מיתיבי היה מהלך בדרך ואינו יודע אימתי שבת משמר
יום אחד לששה . מאי לאו מונה ששה ומשמר יום אחד . לא משמר
יום אחד ומונה ששה . אי הכי משמר יום אחד לששה משמר יום א'
ומונה ששה מבועי ליה ועוד תניא היה מהלך בדרך או במדבר ואינו
יודע אימתי שבת מונה ששה ומשמר יום אחד תיובתא דרבי חייא בר רב
תיובתא . אמר רבא בכל יום ויום עושה (לו) כדי פרנסתו בר מהווא יומא
והווא יומא לימות לעביד מאתמול שתי פרנסות ודילמא מאתמול שבת
הווא . אלא כל יום ויום עושה לו פרנסתו אפי' ההוא יומא . וההוא יומא
במאי מנכר ליה בקדושא ואבדלתא . אמר רבא אם היה מכיר מקצת היום
שיצא בו עושה מלאכה כל היום כולו פשיטא מהו דתימא כיון דשבת לא
נפיק במעלי שבתא נמי לא נפיק והאי אי נמי בחמשא שבתא נפיק
לישתרי לי למעבד מלאכה תרי יומי קמ"ל ומנין דמשכח שריית' ומקרי ונפיק .

מונה ז' יומי מיום שש אל לבו שכתו ומשמר
השביעי : משמר יום א' ומונה ו' . וכל היום שש
אל לבו משמר דשנת עשה מלאכי אבל יום סתרת
משמר ולקמן מפרש דבשרי שאיש משמר לא עבדי נמי
מלאכי אלא כדי פרנסת היום : כברייתו של עולם . וני
החול נמו תחלי : באדם הראשון . שבעי' וישראלשון
זמנינו שבת היום : יום אחד לששה . משמע לשש שבתיו :
וסתו וימא לימות בתמיים : ודלמי אתמול שבת היום .
גמולא מחללשבת שלא לפקוח נפש : בקדושי' ואבדלתא .

לזכרון בעלמי' שיהא לו עס יום הלוק משאר ימים ולא
משתכח תורת שבת ממונו : אם היה מכיר מקצת היום שילא
בו . ולא שזכר איהו יום בשבת היום אלא זכר שהיום יום
ג' או יום ד' לילאיתו ומתוך כך ידע ח' לילאיתו . עושה
מלאכי כל יום ח' . וכן לעולם ודאי זהו יום שילא בו וקיס
ליש שבשבת לא ילא . שברי' וישב לא שבת את השבת .
במעלי שבתא נמי לא נפיק . דלון דר' ללאה מפני כבוד
השבת וע"כ בכל יום ח' וני' לילאיתו לשתי' דלמי' למפקינסו
בשבת :

ויצא יום ב

והיה יוצא דף קמא ע"ב ת"ח דאצילות יוד הא ואי הא

תא חזי אשרי שונרי משפט דנטרי מהימנותא דקודשא בריך הוא גנין דקב"ה איהו
משפט ובעי' ליה לצר נש לנטרה דלא יסטי לאורחא אחרא אלא דהאי נטרי
משפט גנין דקודש' בריך הוא איהו משפט דכל אורחוי משפט . עושה לרקס בכל
עת וכי בכל עת יכול צר נש למעבד לרקס אלא מלון דאשתדל באורחוי . דאורייתא
ועבד לרקס עס אינון דאלטרכו לה דכל מלון דעביד לרקס עס מסכנ' אסגי הסיח לרקס
לעילי' ותחא ת"ח מאלדאשתדל בלרקס ההוא לרקס דעביד בליק לעילי' ומטא לעילי' להסוי' אחר'
דיעקב דאיהו רתיכו עילאה ואמשיך ברכאן להסוא אחר ממצועא דכל מצוין ומסהוי' לרקס
אמשיך ורבי ברכאן לכל אינון תחאין . ולכל רתיכין וכל חילין וכלאו אתברכאן ואתוספאן
נסירין כדקא' יאות גנין דכלהו איקרו עת ודא איהו וכתבי' עושה לרקס בכל עת . ת"ח בזמנא
דכוו ישראל בארשי' קדיש' אינון הוו משכי ברכאן מלעילי' לתמי' וכד נפקי ישראל מארעא
קדישא עאלו תחות רשו אחרי' וברכאן אתמנטו מעלמי' . ת"ח יעקב הוי תחות רשו קדיש'
כיון דנפק מארשי' עאל ברשו אחרא ועד לא עאל תחות רשו אחרי' אהגלי עליה קב"ה בחלני'
וחמא כל מאי דחמי' ואלו עמיס מלאכין קדישין עד דתיבי על בירא וכיון דתיבי על בירא
סליקו מיא לגביה וכן הוה משה דמתמן אזמנת ליה אתתיה רוא דמלא בירא לא סלקא
אלא כד חמוא קשרי דיליה לאתחברי' בחדים :

הלכה פסוקה

יוסף רחק

מוסר

מסר רחוק דף ג' ע"א

הרמזים הלי יסודי הסודים פ"ו

ידיו דבריו מועטים וקול מורד ומעט שחוק ומעט שביעות
הסס אפיו על האמת ולא יעבור על לשונו כז' ולא
יש כבוד משחקים כאלו ברמיזתו לא יבתי כבוד משחקי'
ואעלז מפני יוד דר' יבתי כי זעם מלאתי וכסקורי' בתורי'
ובנתיאס ובכתובים ובתלמוד ורואי הגמול והעונש ויודע לי
עלמו מעשיו יכעב וישפיל ע' עלמו ויירד לבבו ויירא מעושה
הדבר וישב כמו יאחישו אשר קרע את בגדיו וישב לו
הקב"ה יען דר' לבד ותכעב מפני הכניע' הוי ענו' מושל
במעשיו וברוחו כשמכזין אותו וסיכולת כידו להקס ומעו'
ושפלות שותק וסובל ואס יקרוס מקרי' ופגעי' בו או במומו
או בצניו או בקרוביו ילדיק דקין ויסגור פיו מלדבר ולבו
מלדבר כמו וידוס אהרן ואס ישכחונו בני אדם יאמר אל
תשחנוני כי פשעו אני אדע :

יום ג תורה

לחמשיך נמ"ט ד"ח יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה חיס ימדה ה
דמלוי הה אל שס ב"ן שבטשים בניקוד מולס :

א ויגד יעקב נדר לאמר אס' יהיה ארתי עמדי ושמרני בדרך

(חק לישראל) ח"א כ"ה

(א) עד אימתי חייב ללמוד תורה עד יום מותו שנאמר
ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך וכל זמן שלא
יעסק בלימוד הוא שוכח : (ב) וחייב לשלש את זמן
למודו שליש בתורה שבכתב : ושליש בתורה שבעל פה :
ושליש יבין וישיכול אחרית דבר מראשיתו ויוציא דבר
מדבר וידמה דבר לדבר ויבין במדות שהתורה נדרשת בהן
עד שידע היאך הוא עיקר המדות והיאך יוצא האסור
והסותר ויוציא בהן מדברים שלמד מפי השמועה . וענין
זה הוא הנקרא נמרא : (ג) כיצד היה בעל אומנות והיה
עוסק במלאכתו ג' שעות ביום ובתורה השע איתן התשע
קורא ג' מהן בתורה שבכתב ובשלש בתורה שבעל פה :
ובשלש אחרים שבבנין דעתו להבין דבר מדבר ודברי
קבלה בכלל תורה שבכתב הן ומירושן בכלל תורה שבע"פ
והענינים הנקראים פירם בכלל הנמרא הן : בדיא בתהלת
הלמודו של אדם אבל כשיגדיל בהכמה ולא יתא צריך ללמוד תורה שבכתב ולא לעסק תמיד בתורה שבע"פ
יקרא בעתים מוטמים תורה שבכתב ודברי השמועה כדי שלא ישכח דבר מדברי דיני התורה ויפנה כל ימיו
לנמרא בלבד לפי רוחו שיש בלבו וישב דעתו : (ד) אשה שלמדה תורה יש לה שכר אבל אינה כשכר האיש מפני
שלא נצטווה וכל העושה דבר שאינו מצווה עליו לעשותו אין שכרו בשכר המצווה שעשה אלא שחות משני מפני
שיש לה שכר ציו הכמים שלא ילמד אדם את בתו תורה מפני שרוב הנשים אין ידיעתן מכוונת להתלמד אלא הן
מוציאות דברי תורה לדברי הבאי לפי עניות דעתן : אמרו הכמים כל המלמד את בתו תורה כאלו למדה תפלות בדיא
בתורה שבע"פ אבל תורה שבכתב לא ילמד אותה לכתחלה ואם למדה אינו כמלמדה תפלות :

הזה אשר אנכי הולך ונתת לי לחם לאכל ובגד רך לבוש וקיים יעקב קיים ומימר אם יהא מימרא דיי בסעדי ויטרינני באורחא הדא דאנא אזיל ויתן לי לחמא למיכר וכסו למרבש: וישבתי בשרום אר-בית אבי והיה יהודה לי לאר-הים: ואיתוב בשרום לבית אבא ויהי מימרא דיי לי לאר-הא: והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך: ואבנא הדא דשויתי קמא תהא דאיהי פרה ערה קדם יי ובר דתתן לי חר מן עשרא אפרשיניה קדמך: וישא יעקב רגליו ויגד ארצה בני-קדם: ונטר יעקב רגלוהי ואזר לארעא בני מדינחא: והיה והנה באר בשדה והנה השם שרשה עדרים צאן רבצים עליה פי מן-הבאר ההוא ישקי העדרים והאבן גדלה על-פי הבאר: ותהא והא בירא בתקרא ותמן תלתא עדרין דעאן רביעין ערה ארי מן בירא ההיא משקין עדריא ואבנא רבתא על פומא דבירא:

נביאים הישיב

לשמך מנ"ם דז"א צבאות נפס צב צבא צבאו צבאות רוח יוסה נטמה דלמ אדני נטמ' דסוד יהוה סיה יסידה דלמ יהוה סיה יסידה דסוד אל סם ב"ן שבטעים:

ויהוה אלהי הצבאות יהוה זכרו: נבייא אימר להזן הוא יי אלהי צבאות דאתגרי על אבריהם יצחק ויעקב וכמא דאמר על ידי משה דכרניה לכל דר ודר: ואתה באר-הוד תשוב חסד ומשפט שמר וקנה אר-הוד תמיד: ואת בפידחנא דאלהוד תתקוף חסדא ודינא שר וסבר לפורקנא דאלהוד תדירא: ופנען בידו מאזני מרמה לעשק אהב: לא תהנין בתגרין דבידיהון מויננן דינקיל למינס רחמין: ויאמר אפרים אד עשרתי מצאתי און לי בל-יגעתי לא ימצאו לי עון אשר-חטא: ואמר דבית אפרים ברם עתרנא אשבחנא אונם קנא נבייא אימר להזן קר עותרכון לא יתקיים לכונין תושלמת

רש"י

ה' זכרו: כלשר הייתי מלא כן עתה: כנען סוחר מלחתי און כה ע"י עושק ומרנוס: כל יגעתי עוב לך חס ארצת בלנך כל ממוני לא יחל בו סיפוק לכפר על עוני אשר קעלתי: עוד אושיב באלהים. להעמיד מתוך תלמודים עוסקים בתורי באלהים: כימי מועדי: יעקב יושב באלהים:

מצודת דוד חוביכון

(ח) וסי' ר"ל סלח ה' הוא אלהים על לבבות מעלי ומעלי וסכל עלו ובידו: ה' זכרו: ושמו הוא ה' סודי: שחלוב חרון סכל: (ג) וחסה יוגס חסם במשענת אלסוך תשו בשבו ונתת רק שומר חסד ומשפט ואל קוה תמוד אל אלסוך כי בעוה חסי שיעלה תקוה: (א) כנען ר"ל

חובין: והאנכי יהוה אלהיך מארץ מצרים עוד אושיבך באר-הים כימי מועד: ואנא יי אלהיך דאפיקתך מארעא דמצרים עוד אותביך במשכנך כימי קדם:

מצודת דוד

סלח חסם סוחר סרמאי אשר בידו מאזני מרמה וסלוב לעשוק את הבריות וליקד חסד בהסד ובמשפט: (ד) ויאמר אפרים ר"ל ועוד יוסף פסע כי יאמר אפרס אך סססה שערתי בעבור כי מלחתי לי און וכה לאסוף סון ולא ה' פעל כל זאת ויאמר עוד ככל יעניו הוה העובר סבא בינעי סנס ככולו לא ימלא לי עון אשר יתעא חסם כסס ר"ל און בו שוס דמוד גזל ואונסה כי יחשוב סלון

כתובים משלי ה

לשמך מוסיד ומלכות דז"א שין דלת יוד נפס שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונה נטמה דיסוד א אד אדני אדני נפס אדני רוח ארף דלת נון יוד נטמה דמלכות יף הוון הן סיה יסידה דיסוד יהוה סיה יסידה דמלכות אל סם ב"ן שבטעים

ויהתה איש איש בחיקו ובגדיו לא תשרפנה: דלמא סיים בר נשא נורא בעובייה ולבושייה לא יקיד: ב אמר יחך איש עדר-הנהלים ורגליו לא תפוינה: ב אי דיקמא מהך נברא עירוי נומרי ורגליו לא מתפויין: ב פן הבא אל-אשת רעהו לא יקח פרה-הנגע בה: היכנא מה דאעיר על אתת חברה למידור עמה לא נזכה פרה-הקריב בה: ד לא יביוזו רגנב פי יגנוב למרא נפשו פי-ירעב: ד לא למתדמרו לנגבא דנגיב דתשבע נפשייה מטור דכפין: ה ונגמצא ישראל שבועתים את פרה-הזן ביתו יתן: ה ומן דמשתבח פריע חר בשבעה וכו' ריה מזל דביתיה יהיב:

מצודת דוד

(ח) סיתסה יוכי חסר שסלכ ליש בחיקו את חסם ולא תשרפנה בגדיו: (ג) חס יסלך וכו' יסלך חיס על גחליס לא תשרפנה רגליו: (א) כן סוה סבא אל אשת רעשו כי כל סנוע סם לא יקח מנוסח סרלוי: (ד) לא יביוזו חון מוריס לבנות את סנגב כסר ינגב למלא נפשו כי רעב סוה ונגב לסבור סרעבון כמעט לאסוס יחשב: (ס) ומלא וכלשר ימלא וכל לתקן כחשלומין וחס יתן שבע פעמים כשעור סגיטי' אז חול ממונו בעל סגיטי': את כל סון ר"ל סלח לא יתן יסר מכל סון ביתו סלח לא נע ער סגס:

ברשנורה

משנה יבמות פרק ז

פרק ז אלמנה לכהן גדול. עבדי מלוג. ונה שאלה ומסירת לעלנו' ואינה כותבה בכתובה נקראים נכסי מלוג שהבעל מולג אותם נכסים כמוליגת התרנווליס ומפני שהוא אוכל פירות אותן לנכסי ואם פחתו פחתו לה ואם סוחרו סוחרו לה ונכסי ללון ברזל סם הנכסים

כלי אמצעי דת' דמלכו' דיציר' צבאות

אלמנה לכהן גדול גרושה וחליצה לכהן הדיוט הבניסה לו עבדי מלוג ועבדי צאן ברזל-עבדי

הנכסין שהכניסה לו ונהג שהוסף הוא לה וכתבו
בכתובה סך הכל קבל עליו פלו' כך וכך בכתובתה
ולכך נקראים לאן ברזל שהקנין קיים כברזל שאם
מתו כולן חייב הבעל לשלם ולפי שהיו רגילים
לשום האלן בשומת כך
וכך היה הרועה חייב
באחריותו כפי השוגג
אפילו אם מתו כל האלן
לקדוקתו הנכסין שהבעל
מקבל עליו אחריותו
נכסי לאן ברזל: עבדי
מלוג לא יאכלו .
לפי שהן שנה והיה
חללה (ה): (ב) בת
ישראל שנשאת לכהן.
אפי' עבדי מלוג
יאכלו משום דהוי קנין
כסן שקנה קנין כלומר
האשה שהיא קנינו של
כהן קנתה אלו העבדים
וכתיב וכהן כי יקנה נפש
קנין כספו שאין ת"ל
קנין כספו אלא למדרש
הכי וכהן כי יקנה קנין
כספו נפש טעמו של
כהן קנה נפש הוא יאכל
בו (ג): (ג) והניח'
מעוברת . אף על פי
שיש לה בנים מומנו והיא
אורכת בתרומה: רא'
יאכלו עבדי: לאן ברזל
בתרומה לפי שהן של
יורשים ויש לעובר חלק
בהן ואין לעובר כח
להאכלם בתרומה אי
משום דקסבר עובר בנשי

מלוג לא יאכלו בתרומה עבדי צאן ברזל יאכלו . ואלו הן עבדי מלוג אם מתו מתו להיואם הותירו הותירו לה אע"פ שהוא חייב במוזנותן . הרי אלו לא יאכלו בתרומה . ואלו הן עבדי צאן ברזל . אם מתו מתו לו . ואם הותירו הותירו לו הואיל והוא חייב באחריותו הרי אלו יאכלו בתרומה : (ב) בת ישראל שנשאת לכהן . והכניסה לו עבדים בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל הרי אלו יאכלו בתרומה . ובת כהן שנשאת לישראל והכניסה לו בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל הרי אלו לא יאכלו בתרומה : (ג) בת ישראל שנשאת לכהן ומת והניח מעובר . לא יאכלו עבדי בתרומה מפני חלקו של עובר . שהעובר פוסל ואינו מאכיל דבריו יוסי אמרו לו מאחר שהעדרת לנו על בת ישראל לכהן . אף בת כהן לכהן . ומת והניחה מעוברת לא יאכלו עבדיה בתרומה מפני חלקו של עובר : (ד) העובר והיבם

זרה זר הוא אי משום דקסבר ילוד מאכיל שאינו ילוד אינו מאכיל ביתו וילד ביתו הם יאכלו וקרי ביה הם יאכלו : שהעובר פוסל . אם בת כהן לישראל היא והניחה מעוברת ואין לה בן תאמר פוסלה ונלשז לבית אביה : ואינו מאכיל . שאם היתה בת ישראל לכהן והניחה מעוברת אין לעובר כח להאכילה והוא הדין לעבדיו : אף בת כהן לכהן כיון דאמרת שאינו ילוד אינו מאכיל (ג) אף בת כהן לכהן אין העבדים אכלו בשבילו (ד) והוא אין בו כח להאכיל ואין הלבנה כרי' ווסי : העובר והיבם וכו' . האי עובר אי בת כהן לישראל היא . פוסל דכתיב בנשואיה פרט למעוברת (ה) אי בת ישראל לכהן לא יאכלו בתרומה עבדי צאן ברזל יאכלו . ואלו הן עבדי מלוג אם מתו מתו להיואם הותירו הותירו לה אע"פ שהוא חייב במוזנותן . הרי אלו לא יאכלו בתרומה . ואלו הן עבדי צאן ברזל . אם מתו מתו לו . ואם הותירו הותירו לו הואיל והוא חייב באחריותו הרי אלו יאכלו בתרומה : (ב) בת ישראל שנשאת לכהן . והכניסה לו עבדים בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל הרי אלו יאכלו בתרומה . ובת כהן שנשאת לישראל והכניסה לו בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל הרי אלו לא יאכלו בתרומה : (ג) בת ישראל שנשאת לכהן ומת והניח מעובר . לא יאכלו עבדי בתרומה מפני חלקו של עובר . שהעובר פוסל ואינו מאכיל דבריו יוסי אמרו לו מאחר שהעדרת לנו על בת ישראל לכהן . אף בת כהן לכהן . ומת והניחה מעוברת לא יאכלו עבדיה בתרומה מפני חלקו של עובר : (ד) העובר והיבם

שיבנה הרי היא כאלו לכל דבר : (ז) בנזורה ילפי' להו ונקראו : (ח) כלומר ופסולה להנשא לכהונה וק"ו ונגרשה מה גרושה שמתרת בתרומה אסורה לכהונה זו שאסורה בתרומה אינו דין שפסולה לכהונה : (ט) דנשואי קטן אינו כלום . מי : ספק בוי . ולא מוקמינן ליה אחזקה כו' אפילו בתרומה . דמייירי כגון דהשתא דתתא קטן הוי ודאי בן ט' אף על פי שהיה ספק בשבא עליה לא מוקמינן אחזקה קמייתא אלא חלונין בבת השתא שהוא ודאי בן ט' דחזקה קמייתא איתרע לה חוספות : (י) ותימא דמוציא תבוי' אי קדושו קדושין הרי מלואה ליבנה זרי לא הו קדושין לא היתה אשת אחיו מעולם ורש"י פי' לענין שפוסל בת כהן הנזורה : לו מלאכול בתרומה : זרה"י פי' בחולין ליבנתו ונפל הספק אם הביא ב' שערות כו' מוללת כו' והקרוב אלי שבדברי הר"י יש ט"ס : והשו"ט הא דלא תנן קטן בהדיהו דלא תקינו ליה רבנן נשואין היינו משום דכתיב למתני סיפא וילדה דלא מהני ליה לקטן .

והיבם והאירוסין והחרש . וכן ט' שנים ויום א' פוסלין ולא מאכילין ספק שהוא בן ט' שנים ויום א' ספק שראויה . וספק שלא הביא שתי שערות . וספק שלא הביא . נפל הבית עליו ועל בת אחיו . ואין ידוע איזה מהן מת ראשון . צרחה חולצת ולא מתיבמת : (ה) האונס והמפתה והשוטה לא פוסלי' ולא מאכילי' . ואם אינם ראויין לבא בישראל . הרי אלו פוסלין . כיצד ישראל שבא על בת כהן תאכל בתרומה . עיברי' לא תאכל בתרומה נחתך העובר במעי' תאכל . כהן שבא על בת ישראל לא תאכל בתרומה עיברי' לא תאכל ילדה תאכל נמצא כחו של בן גדול משל אב . העבד פוסל משום ביאה . ואינו פוסל משום זרע . כיצד . בת ישראל לכהן בת כהן לישראל וילדה הימנו בן . והלך הבן

מאכיל דשאנו ילוד אינו מאכיל : והיבם . אי בת כהן לישראל היא פוסל לה ושבה אל בית אביה כתיב פרט לנזורה ויבם שאינה יכולה לשוב שהיא אגודה ביבונה ואי בת ישראל לכהן לא מאכיל לה קנין כספו אחר רחמנא וזו קנין אחיו הוא (י) : והאירוסין . אי בת כהן לישראל היא פוסל לה דקני לה בהויה ומשעת הויה אפסולה לה כדכתיב ובת כהן כי תהיה לאיש זר . אי בת ישראל לכהן לא מאכיל לה נזירה שנתא יומנו לה כוס יין של תרומה צבית אציה ומשקה לאתיה ולאחותיה : והחרש . אי בת כהן לישראל היא פוסל לה דהא קנאה בתקנתא דרבנן ואי בת ישראל לכהן היא לא מאכיל לה דקנין כספו אחר רחמנא ומרס ומדאורייתא לא קני : ובן תשע שנים ויום אחד כו' . אחד נון הפסולים לכהונה שהוא בן תשע שנים ויום אחד וזה על הכהנת או על הלוייה או על בת ישראל פסלה ומלאכול בתרומה (י) שכן תשעה שנים ויום אחד ביאתו ביאה ונתחללה צבעילתו

(ח) ואי בת ישראל נשאת לכהן בן תשע שנים ויום אחד אינו מאכיל בתרומה שאין קנינו קנין נמור (ט) וכן . ספק בן ט' שנים וכו' . דינו כבן ט' ודאי ופוסל : ספק הביא שתי שערות ספק לא הביא . קטן שקידש את האשה ספק הביא שתי שערות ספק לא הביא וקדושי קדושי ספק . אשתו חולצת ולא מתיבמת (י) : נפל הבית עליו ועל בת אחיו . שהיא אשתו ספק הוא מה ראשון ונפלו שתייהן ליבוס לפני אחיו ופטורה לרתה משום לרת הבת . ספק היא מתה ראשונה ובשעת נפילה לא הואי לרתה לרת ערוה כדתנן וכלן אם מתו או מלגו וכו' לרשותיהן מותרות : צרת' ח' לצת ולא מתיבמת . ואיירי דמייירי כספיקא למזוגא תתייא לכהן בהדיהו : (ה) והשו"ט . אפי' על ידי חופה וקדושין : לא פוסל ולא מאכיל . שאין קנינו קנין : נחתך העובר במעי' תאכל . מיד . והוא הדין אם ילדתו ומת : ע בר' לא תאכל . שהעובר אינו מאכיל : גדול משל אב . שהבעל אינו מאכיל לפי שלא בא עליה לשם קדושין ולאו קנינו היא וכו' ומאכיל העבד פוסל משום ביאה . אם בא על הכהנת פסלה ומלאכול בתרומה ואינו פוסל משום זרע . אם יש לה זרע

זרע לבת כהן (יא) וישראל כשר: נכבש. דחק ובל עליה: הרי זה עבד. שהולך שפחה כנוה: היתה אם אביו בת כהן לשרא- האכל בתרומה. אם נות אביו חצי דהולך קיים ובעלמה וגב פוסל האי לא פוסל דלאו בתר אביו שדיקן ליה דלאו זרעו הוא: (י) פוסל את אם אמו. דאי לאו הוא היתה אם אמו מחרה לתרומה דבית אביה לאחר נישתה בטה וכל זמן שזה קיים אינה מחרה לתרומה דכתב זרע חין לה עיין עליה או בת בת הבת או בן בן הבן או בת בת הבן עד סוף כל הדורות: לא כבני כהן גדול. פלוני לא ירבו כנוהו בישראל שהוא פוסלני וכן התרומה:

הבן ונכבש על השפחה. וילדה הימנו בן ה"ז עבד. היתה אם אביו בת ישראל לכהן. לא תאכל בתרומה. בת כהן לישראל תאכל בתרומה. ממזר פוסל ומאכיל. כיצד בת ישראל לכהן. ובת כהן לישראל וילדה הימנו בת והלכה הבת ונשאת לעבד או לעבדים וילדה הימנו בן ה"ז ממזר. היתה אם אמו בת ישראל לכהן תאכל בתרומה בת כהן לישראל לא תאכל בתרומה: (ו) כ"ג פעמים שהוא פוסל כיצד. בת כהן לישראל וילדה הימנו בת והלכה הבת ונשאת לכהן וילדה הימנו בן הרי זה ראוי להיות כ"ג עומד ומשמש על גבי המזבח מאכיל את אמו ופוסל אם אמו. וזאת אומרת לא כבני כהן גדול שהוא פוסלני מן התרומה:

ספק לא אמרי' שווא עיברה דבנות לא חששו נמרא. ופרש"י דק"ל אשה נזונה מתהפכת כדי שלא תתעבר הלכך לכהן ספק וכי התוספות דה"ה בשוטה: האבל. כדאמרין לקמן אפילו ונמרי: פוסל בו. בגו' ילפי ליה נקרא: (יא) שהוא עבד מישראל כשר ונות בעלה ישראל ונשאר זה כו' ל' קש"י: בת ישראל לכהן. ונות בנה ונכהן וכו' בן בנה קיים דהוא עבד. קש"י: ממזר פוסל. בגו' ילפי ליה נקרא וה"ה זרע זרעה בבת ישראל ונכהן שוואכיל: ממזר. ואם ההלכה על דעת מי שאומר עבדים ועבד הבא על בת ישראל הולך ונמזר והרבה בגמרא נושא ונותן בה ופסקו דהולך כשר בין בפניו בין בח"ל בין בחנם בין בלאו. הר"ם: את אמו. לאחר נישת אביו. קש"י:

נמרא יבמות דף סג ע"ב הלכה ה' בלי החיצון דת"ת דמלכות דבריאה השתפא

כתוב בספר בן סירא אשה טובה מתנה טובה לבעלה וכתוב אשה טובה בחיק ירא אלהים תנתן אשה רעה צרעת לבעלה מאי תקנתיה גרשנה ויתרפא מצרעתו אשה יפה אשרי בעלה מספר ימיו כפלים העדם עיניך מאשת חן פן תלכד במצודתה אל תש אצל בעלה למסוך עמו יין ושכר כי בתואר אשה יפה רבים הושחתו ועצומים כל הרגויה רבים היו פעמי רובל המרגילים לדבר ערוה כניצוץ מבעיר גחלת ככלוב מלא עוף כן בתיהם מלאים מרמה אל תצר צרת מחר כי לא תדע מה ילד יום שמא מחר בא ואיננו נמצא מצטער על עולם שאינו שלו. מנע רבים מתוך ביתך ולא הכל הביא ביתך רבים יהיו דורשי שדומך גלה סוד לאחד מאלף. א"ה אפי' אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף שנא' כי רוח מלפני יעשוף ונשמות אני עשיתי. תגי' ר"א אומר כל מי ש"ג

מספר ימיו כפלים. כנוור שמה בחקן ודומה לו כאלו ימיו כפלים: מאשת חן. של אחרים: רובל. המוכר בשמים לשתקטע כסן ומלוי בו ילחוף ובל בעלה ופלו: כניצוץ. חש המבעיר גחלת כן ילכו מצטערי: ככלוב. קו עופות: מחר. מת: ולינו. בעולם ולא יראה אותם דאז שחזר מלך עליה ומלא שנתער אחמו על עולם שאינו שלו: גוף. פרוגד שחולץ בין שכינה למלאכים וספרותו ונשמו. נתנוי שנבראו מששת ימי בראשית העמידות להנחן בגופי העתידים להבראות: שנאמר כי רוח מלפני יעשוף. הגאולה נשמות שאני עשיתי. יעשוף לשון עכס כדכתיב והים העופים ללבו ריפאל דקרא משתני בגאולה כי לא לעולם אריב וגו': והאם פרו ורבו. כתי' דתרוויחו כתיב הלכך כמו שטעה שתיסן הוא:

שאינו עוסק בפריה ורביה כאלו שופך דמים שנא' שופך דם האדם כאדם דמו ישפך וכתוב בתריה ואתם פרו ורבו. ר' יעקב אומר כאלו ממעט הדמות שנאמר כי בעלם אלהים עשה את האדם וכתוב בתריה ואתם פרו ורבו וגו' בן עזאי אומר כאלו שופך דמים וממעט הדמות שנא' ואתם פרו ורבו אמרו לו לכן עזאי יש נאה דורש ונאה מקיים. נאה מקיים ואין נאה דורש. ואתה נאה דורש ואין נאה מקיים. אמר להם בן עזאי ומה אעשה שנפשי חשקה בתורה אפשר לעולם שיתקיים על ידי אחרים. הניא אידך ר"א אומר כל מי שאינו עוסק בפריה ורביה כאלו שופך דמים שנאמר שופך דם האדם וסמך ליה ואתם פרו ורבו. רבי אלעזר בן עזריה אומר כאלו ממעט הדמות בן עזאי אומר וכו' אמרו לו לכן עזאי וכו'. ת"ר ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל מלמד שאין השכינה שורה על פחות משני אלפים ושני רבבות מישראל הרי שהיו ישראל שני אלפים ושני רבבות חסר אחד וזה לא עסק בפריה ורביה לא נמצא זה גורם לשכינה שתסתלק מישראל. אבא חנן אמר משום ר"א חייב מיתה שנאמר ובנים לא היו להם הא היו להם בנים לא מתו אחרים אומרים גורם לשכינה שתסתלק מישראל שנא' להיות לך לאלהים ולזרעך אחרים בזמן שזרעך אחרים שכינה שורה אין זרעך אחרים על מי שורה על העצמועל האבנים.

זוהר ויצא דף קג ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

וידך ראובן ציני קליר חטים וימל' דוראים כזהר רבי ילחץ פתח ואמר מה רבו מעשיך ה' כולם בזהמם עשית מלאה הארץ קנייך האי קרי' אוקמוס בכוה אחר אלף מלך יכיל לנמני עובדיו דקב"ה דהא כמה מילין ומשריין משניין דא מן דא דלית לון חושבני וכולהו בזמני חדא כנוזפי' דאפיק זיקין לכל סטריין בזמני חדא קב"ה אפיק כמה זינין ומשריין נשניין דא מן דא דלית לון חושבני וכולהו בזמני חדא ת"ה בדבורי וברוח' כחד' אהעניד עלנני דכתיב דדבר ה' שגיש נעשו וברוח פיו כל זכאם דדבר ה' דא דבורא וברוח פיו דא רוח דא בלא דא לא חזיל ואתכליל דא ברא ונפק מנייהו כמה חילין למילין ומשריין וכלא בזמני חדא ת"ה כד בעת קב"ה למצרי עלמין אפיק חד נהורי' סתימאל דמן הסוא נהורי' נפקין ונהרין כל אינון נהורין דאחגליין ומסהו' נהורין נפקין ואתפסו ואתעצדו שחר נהורין ואיהו עלמי' עלאה תו אתפשט האי נהורי' עלאה ועבד חומני נהורי' דלא נהיר ועבד עלמי' מתח' ובגין דאיהו נהורי' דלא נהיר צעי לאתקשו' לעיל צעי לאתקשו' לתת' ובקשורי' דלתת' אתקשר לאתקשר' בקשורי' דלעילי' וכאי נהורי' דלא נהיר בקשורי' דלעילי' אפיק כל חילין ומשריין לזינין סגיאין דהא הוא דכתיב מה רבו מעשיך ה' וגו' וכל מה די בארע' סבי' כמי לעילי' ולית לך מלה זעיר' כהאי עלמי' דלא תליי' במלה אחר' עלאה דאתקשר' עליה לעילי' בגין דכד אתער האי לתת' אתער הסוא דאתקשר' עליה לעילי' דכלא אתאחד דא ברא:

מוסר יוסף רחק הרכה פסוקה

מספר הרוקח דף ג
אם ילמוד אדם כל היום וישכח בוראו ויגס לבו בזה ובמלותיו יכע ויחשוב שמה העלתי ויחמר לי כי תבא לראות פני מי בקש זאת מידם מה לך לספר חוקי ואם נתחייב כנגד תבירו יודה לו כמו לוקם ממני ואם ספר

(א) בשלשה כתיבים נכתרו ישראל בתר חובה וכתר כהונה וכתר מלכות כתר כהונה וזה מה אידך שנאמר והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם. כתר מלכות וזה מה דוד שנאמר ורעו לעולם יהיה וכסאו כשמש

עליו שקר לא יכלמונו ולא יכעום עליו ואם הוא עשיר ונחלם ומכבוד ליהך להכניע ולהשפיל רוחו ולא ישכחנו כבודו כמו המכסה לנו מחברתם לפי שאמר ואנכי עפר ואפר וכן משם ונחמו מה וכן דוד חמר ואנכי חולעת ולא אש כי אין רחמי לעבד להגביר רוחו כנגד אדונו דכתיב אם אדונים אני איה מורא כי אין טובה כמו הכניעי לפני אדוני ונחמי שובו אל גבירתיך והמעני תחת ידיו ויכעבו עמי אשר נקראשמי עליכם וכשאתם מתפללי הכנע לך והספל רוחך ותשוב עוונותיך וכיון תפלתך נדמעת לך ויכונו מחשבותיך על מה שאתם מוילא מסיר ואל תחמר וכיון דעתך פן תכזב בתפלתך כשחברתך מחשבות אחרות ותאמר לכסוף יהיו לרלון אמרי פי והגיון לבי לפניך סי לורי וגו' :

ויצא יום ד תורה

למנושך מתי"ח דז"ל יהוה נפש י יה יהוה רוח יוד הא ואי הא יהוה מיה ימיה ו דמנוי וו אל טס ב"ן שבטעיה בניקוד חולס :

« ונאספוי שמה כר העדרים ונגררו אתהאבן מעל פי הבאר והשקו אתהצאן והשיבו אתהאבן ערפי פי הבאר למקמה : » ומתבנשין תמן כר עדריא ומנגדרין ית אבנא מעל פומא דבירא ומשקין ית עאנא ומתיבין ית אבנא ער פומא דבירא לאתרה : « ויאמר להם יעקב אחי מאין אתם ויאמרו מחרן אנחנו : « ויאמר להון יעקב אחי מנן אתון ויאמרו מחרן אנחנו : « ויאמר להם הידעתם את לבן בן נחור ויאמרו ידענו : « ויאמר להון הידעתון ית לבן בר נחור ויאמרו ידעין : « ויאמר להם השלום לו ויאמרו שלום והנה רחל בתו באה עמי הצאן : « ויאמר להון השלום ליה ויאמרו שלום והא רחל ברתיה אתיא עם עאנא : « ויאמר הן עוד היום גדוד לאיעת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו : « ויאמר הא עוד יומא סגי לא עידן למיכנש בעיר אשקו עאנא ואזרו רעו : « ויאמרו לא נוכר עד אשר יאספו כר העדרים ונגררו אתהאבן מעל פי הבאר והשקינו הצאן : « ויאמרו לא נוכר עד דיתבנשין כר עדריא וינגדרין ית אבנא מעל פומא דבירא ונשקו עאנא :

נביאים הושע יב

למנושך מתי"ח דז"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלתי אדני נשמה דסוד יהוה מיה ימיה דסוד אל טס ב"ן שבטעיה :

« ודברתי עלי הנביאים ואנכי חזון הרביתי וביד הנביאים

רש"י

ודברתי על הנביאים : להוכיח אותם : אדמה : להם כמטה (א) ודברתי : על עסקיכם דברתי אל הנביאים : הרביתי

אדמה : « ומרלית עם נבייא ואנא נבואן אסניתי וביד נבייא שלחית : « אסגלעד און אדשוא היו בגרנר שורים זבחו גם מזבחותם בגלים עד תלמי שדי : « אס בגלעד הון אנוסין ברם בבית גרנרא תורין למעון דבחו אף אנוריהון אסניאו ביגרין על תחומי חקלא : « ויברך יעקב שדה ארם ויעבד ישראל באשה ובאשה שמר : « נביא אמר להון חקלא יעקב אביכון אזר חקרי ארם ופלה ישראל באתתא ובאתתא נמר ענא : « ובנביא הערה יהוה את ישראל ממצרים ובנביא נשמר : « וואף פד נחתו אבהתכון למצרים נביא שלח יי ואסיק ית ישראל ממצרים ועל ידי נביא אתנמר : « הכעים אפרים תמרורים ודמיו עקרו ימוש וחרפתו ישיב לו אדניו : « מרגזין דבית אפרים מוספין למחמי וחובת דם זפי דאשד ערוזי יתוב וחסודיה יתיב ליה רבוניה : « וכדבר אפרים רתת נשא הוא בישראל ויאשם בפער וימת : « וכד ממריל חד מבית אפרים רתיתא אחיד להון לעממא מתברבין הון בישראל וכדו דתבו עד דפלהו למענותא מתקמלין :

מצודת דוד

רש"י

דברי חזון : אדמה : ר"ל דברתי בדמיון ובמשל להיות מקובל על הלך כן כי מאלד אני משניה בר : (5) אס גלעד : אס הון כל על גלעד הנה לא כלה במקרי כ"א בהשגחי לתשלוס גמול כי מעשה הוין אף שזא כי בגלגל מקום שעתה המוקדש בתחילי טס זכחו שוורים לע"ז וגם מזבחותם שעשו לע"ז היו מרובות כמו מספר הגלים שהם על תלמי שדה : (3) ויצרה יעקב : הלא כשברה יעקב מפני עשו אל ארם אז עבד לבנן בעבור אשה היא רחל והא"י חזר עוד לשמור לאן לבן בעבור אשה אחרת וכל זם היה מוגדל עוני כי כל בורים ריקניות וכאומר הלא חזר ברכוש גדול ומי נתן לו זם הרכוש הלא אני ואיך תאמר אף עשרתי מלאתי און לי :

(ד) ובנביא : הלא ע"י משה נביאו העלה וכו' וע"י היה נשמר דודר וכאומר הכל כל בהשגחתו ואיך תכחו לו עור שאינו משנה ונכיר מעשה אדום : (ה) הכעים : ר"ל אחר שכל זם ידוע לאפרים וע"י הכעים להי כמעשים רעים : ודמיו : לכן הדם ששפר יתפשט עליו לקחת נקם : וחרפתו מה שחרף כלפי מעלי להחליפו בעגלי הסוב הנה האל הוא אדוניו ומושל בו וגמול מעשו ישיב לו : (ו) כדבר אפרים : ירבעם הנה מאפרים כשדבר נרעה דברים קשים להוכיח את שלמה כמ"ש במ"א ע"י זכס להתרומם בישראל למנוח עליוסם ובאשר חזק כבעל נערד מן העולם : כתובים משלי י :

למנושך מיוסוד ומלכות דז"ל שין דלת יוד נפש שין דלת יוד רוח יאהרונהי נשמה דיסוד א אד אדני אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמנכות יף דף וף דף מיה ימיה דיסוד ריסוד יהוה מיה ימיה דמנכות אל טס ב"ן שבטעיה :

« נאף אשה חסר לב משחית נפשו הוא יעשנה : « מן דגיר באתתא חסיר דרענא ומן דבעי די יתבר נפשיה הוא

עבד קה : ג ננע וקלון ימצא וחרפתו לא תמחה : ג מכתשי
 וצערי יארע וחסודיה לא מטעי : ג פי קנאה חמת גבר ורא
 יחמור ביום נקם : ג מטור דמננא חמתא דגברא ורא חים
 ביומא דפויענא : ד לא ישא פני כר כפר ורא יאכה פי
 תרבה שחד : ד ורא נסיב באפיה דכר דיהב ליה מזהבא ורא
 מתפס כד תסנא שוחדא : ה בני שמר אמרי ומצותי תצפן
 אתך : ה ברי גמר מימרי ופקודי תמשי נבך : ו שמר מצותי
 ויהי ותורתך באישון עיניך : ו גמר פקודי ויהי ונימוסי הוד
 בבתא דעיניך :

רש"י
 כי קנאה מתקין לו לבני עליו חמתו של הקב"ה שהוא
 גבור על כל : לא ישא פנים לכל הכופר בו ונדבק בע"א :
 תורתו תשומר כלשון עיניך :
 ימלא קלון : לא תמחה לא תסי נשכחת : (א) כי קנא .
 אשר ימלא ידו לנקום נקם ותסי א"כ הדבר שגור ולא השכח :
 ממיני הכופר להעביר הקף בעבורו : ולא יאכס . לא ירע להחול אס תרבה שחד והוא כפל הענין במ"ש :
 (1) וחסי . בעבורם תחסי : ותורתך מוסב על מלת שגור לומר שגור תורתך כלשון עיניך :

משנה ב"ק פרק ז

פרק ז מרובה ברבר שיש בו רוח חיים
 ובדבר שאין בו רוח חיים
 דכתיב על שה על שלמה על כל אצרה וגוי .
 ישלם שנים (א) : אין הגנוב אחר הגנוב וכו' .
 דכתיב וגנוב נצחת האיש
 ולא נצחת הגנוב : (ב)
 גנוב על פי שנים .
 כלומר שנים ונעדרים
 אותו שגנב : גנוב ומכר
 בשבת . אבל טבח
 שהוא עוון שקילה קם
 ליה דררבה מנייה :
 ושבתה ביום הדבורים .
 שאין זדונו אלא כרת
 וכגון דלא אחרו ציה
 ולא לקי דקיימא לן כל
 חייבי ונקות שוגגים
 חייבי בשלשון אכל חייבי
 ניהות ב"ד אפילו שוגגים
 פטורים ון השלשון :

כלי אמצעי דנצה דמלכות דיצירה א
מרובה מדת שלומי כפל
 ממדת שלומי ארבעה
 וחמשה שמדת שלומי כפל נודה
 בין בדבר שיש בו רוח חיים ובין
 בדבר שאין בו רוח חיים ומדת
 שלומי ארבעה וחמשה אינה
 נודהת אלא בשור ושה בלבד . שנאמר כי יגנוב
 איש שור או שה ושבתו או מכרו וגומר . אין הגנוב
 אחר הגנוב משלם שלומי כפל ולא השוכה ולא
 המוכר אחר הגנוב משלם שלומי ארבעה
 וחמשה : (ב) גנוב על פי שנים ושבת ומכר על
 פיהם או על פי שנים אחרים משלם שלומי ארבעה
 וחמשה גנוב ומכר בשבת גנוב ומכר לע"ז גנוב ושבת ביום הכפורים גנוב
 משל אביו ושבת ומכר ואחר כך מת אביו גנוב ושבת ואחר כך הקדיש
 משלם

דגינן דלא הוה חלי דבר ועתו"ט . (3) כלו
 משום דהך סיפא הוה דתי להך רישא . דרישא
 לאו מידום הוה שהרי כבר נתחייב קודם שמת
 אביו וקודם שהקדיש בו הר"ש : הורין בו .
 ואע"ג דנאסרו בהנאה
 כדתנן במ"ט פ"ב
 דקדושין . ונמי שחט בה
 פורתא אסרה לודך
 לאו דנריה טבח וזהוהו
 פורתא לא מחייבין
 דוטבתו כלה בעינן כו"ש
 הרב במ"ד . ונסיק
 כגון שחט ונקלת סווינן
 במזון . וגמור בפנים
 גמי : (ג) דגמר נוטבות
 טבח והכן בר מלגבי לאו
 דשמוטי הון דבהני
 חייבה רחמנא . חוס' :
 הכל . ה"ל כשהחמו
 תחלה על הטבחה רש"י
 (ד) כלו' אהכשתה לא
 מחייבי . ואע"ג דכל"ה
 ליכא חיובא דלגמא
 בעלים ונכרוהו לו מ"מ
 מ"מ הוכא שהעידו עדים
 שלא נוכרת לו כגון
 שלא זז ידו וידי העצל
 נעטת שבלת כהונה זו
 לידו : (ה) וכגון שיש
 יורשים אחרים עמו :
 והקדיש . וללאחר יאוש
 איירי דחלה הקדש ע"י
 יאוש ושינוי רשות לא
 דמריה קא טבח רש"י
 ועתו"ט
משלם תשלומי ארבעה וחמשה
 גנוב ושבת לרפואה או לכלבים
 השוחט ונמצי טרפה השוחט חולין
 בעורה משלם תשלומי ארבעה
 וחמשה . רבי שמעון פוטר בשני
 אלו : (ג) גנוב על פי שנים ושבת
 ומכר על פיהם ונמצאו זוממין
 משלמים הכל . גנוב על פי שנים
 ושבת ומכר על פי שנים אחרים .
 אלו ואלו נמצאו זוממין הראשונים
 משדמין תשלומי כפל . והאחרונים
 משלמין תשלומי שלשה . נמצאו
 אחרונים זוממין . הוא משלם
 תשלומי כפל . והן משדמין תשלומי
 שלשה . אחד מן האחרונים זומם .
 כמלה עדות שניה . אי מן הראשונים
 זומם . כמלה כל העדות שאם אין
 גניבה . אין טבחה ואין מכירה :
 (ד) גנוב ע"פ שנים ושבת ומכר ע"פ
 עד אחד או ע"פ עצמו . משלם
 תשלומי כפל . ואינו משלם תשלומי
 ד' וה' . גנוב ושבת בשבת גנוב ושבת
 לע"ז . גנוב משל אביו ומת אביו .
 ואח"כ טבח ומכ"ג נגב והקדיש ואח"כ
 טבח ומכר . משלם תשלומי כפל ואין משלם תשלומי ד'
 וה' רש"א קדשים שחייב באחריות . משלם תשלומי ד' וה'
 פ' ע"א . אף על גב דמילתא דפשיטא הוה דאין משלם ארבעה וחמשה על פי עד אחד הא קא משמע
 לן דעל פי שלמו דווינא דעל פי עד אחד וזה עד אחד אי אחי עד אחד בחר הכי ונלטרך בהדיה ומחייב
 על פי שלמו נמי אי אחי עדים בחר הודאחו מחייב ליה דנוודה בקנס ואח"כ בלו עדים חייב וה"מ
 בלוגור לא גנבתי ובלאו עדים שגנב ומזו ואלמר טבחה ונוכרתו ובלאו עדים אח"כ טענת ונוכר חייב שהרי
 כשאוור טבחה ונוכרתו אינו מחייב עלמו בכלום שיודע הוא שגנבה בקנס פטור ואין כלל הודא' של
 כנוס אבל בלוגור גנבתי ובלאו עדים שגנב פטור דחייב עלמו לשלם קרן מיהא בהודאחו הלכך הודא'
 גנורי הוא ופטור נכפל אע"פ שאחר כך בלו עדים : ומת אביו . והוא ירשו ולא הויה טבחה כול'
 (ה) בלוגור : גנוב והקדיש . כי קא טבח דהקדש קא טבח לא דבעלים : רבי שמעון אומר קדשים
 שחייב באחריותן וכו' . ר"ש לאו אמלתיה
 דח"ק

ויצא יום ד

עיקר תוי"ט

דח"ק קאי ולא פליג עליה בגנב והקדים ואח"כ עבד ונכר אלא שמשניהו ר"ש לרצון בדוכתי אחריתי דאמרי הגונב הקדש נוצה בעלים פטור דכתיב וגונב נוצה האדם ולא נוצה הקדש ועלה קאי רבי שונעין ואמר קדשים שחייב באחריות חייב דקרינן ביה וגונב נוצה האדם דכיון דהבעל חייב באחריות כי קא עבד דמריה קא עבד ובקדשים שחייב באחריות נמי לא נחייב ר"ש השנוי ד' והי' אלא כשחטן תונונים בפנים להם בעלים אלא שנספק הם (ו) או שחטן בעלי ונומין (י) בחוק ואח"כ שלא נפדו סבר כל השנוי לפדוי ופדוי דמי והויא שמיטה ראוייה אבל אם שחטן תונונים בחוק (ח) הויא שמיטה שאינה ראוייה ושמיטתן ניה לר"ש דאמר שמיטה שאינה ראוייה לאו שמה שמיטה ואינו חייב עליה השנוי ארבעה וחמשה ואין הלכה כר' שונעין (ה) מכרו חוץ מאחד במאה שבי' גנב שזכר כל השור חוץ ונדבר מוטע שבו מן הדברים היתירים ענו בשמיטה פטור דכתיב ועבדו

שאין חייב באחריותם פטור (ה) מכרו חוץ מאחד ממאה שבו או שהיתה לו בו שותפות והשוחט ונתנבכה בידו הנותר והמעקר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ד' והי' גנב ברשות הבעלים ושבת חוץ מרשותם או שגנב חוץ משבת ומכר ברשות' או שגנב חוץ מרשות' או שגנב חוץ מרשות' משל' תשלומי ד' והי' אבל גנב ושבת ומכר ברשות' פטור: (ו) היה מושכו ויוצא ומת ברשות הבעלים פטור הגביהו או שהוציאו מרשות הבעלים ומת חייב נתנו לבכורות בנו או לבעל חובו לשומר חנם ולשואל לנושא שכר ולשוכר והיה מושכו ומת ברשות הבעלים פטור הגביהו או שהוציאו מרשות הבעלים ומת חייב: (ז) אין מגדלין בהמה דקה בא"י אבל מגדלין כסורי ובמדברות שבא"י

ועתו"ט: (י) וס"ל כל העונות לזרוע כזרוע דמי והלכך הוי שמיט' ראוי' אבל הי' אלא נספק אלא נזק הא חזרה קרן לבעלים: גו"י: (י) ובעלי ונומין מעיקרה עסקין דאי כקדש הקדשין לנומין תו לא חזי לפדיון דס"ל לר"ש בפ"י דתמורה נ"ג קדשי נוצה בכלל העמדה והערכה ומשמשט' אינה יכולה לעמוד אלא בצט"מ מעיקרה תורה רש"י: (ח) וכן נמי אם שחטן בע"מ בפנים: שותפות קודם שגנבו לא קרינן ביה ומכרו כולו באיסור רש"י ואח"כ דכר שונעין זה לשל' בנות אביו קודם שגנבו התם ס"א משום דיש לו שותפות בכל אבר ואבר אבל הכא שמיט' אפילו אין לו שותפות אלא באבר אחד הרמיה ז"ל: הי"ן כו' דכשהוליא נטשה עליו גנב ואפילו הוליא לרה"ר ואח"כ דאין משיכה קונה ברה"ר הי"מ לעין קניה אבל להתחייב באונסין כיון שהוליא ברשות בעלים הי"ב נ"י והתוס' כתב דהכא בהוליא לסגמא דוקא: או כו' נקט כלהו

גוויי א"ש"ג דלא לריכי: פטור כשלא הגביהו עסקין דכשהגביהו הוי קני (כדלקמן) וחייב תו' (ט) הרמ"מ ומוטע דאלו בקרן נחייב ולא ידעתי למה: חייב אגנב קאי דמתחייב גנב בקרן שזמון רש"י ואח"כ אמאי חייב במשיכה והא' אין שלוח לדבר עבירה וי"ל דהני לא ידעי דאחי לידיה באיסורא אלא סבורין שהיה שרי ולא שייך לומר דברי הרב ודברי התלמוד דברי נוי שומעין תו' ודחו פ"י זה והרמ"מ נפ' לתשמישו כשידע השומר או הצט"מ שהוא גנבו ואח"כ שגונב אחר הגנב פטור מכל כו' כיון שהגנב לא קניה עדיין הרי אלו כגונבים מרשות הבעלים ועתו"ט: (י) נראה דאפילו בציט קאמר דאסור והיינו דקפיד לרשע והפסדה זרעים כלומר אפי' של עלמנו בירי' +

פילו ישראל מפני הקדשים שישאל אוכלים

שם

שם

שם

שם

שם

שם

ויצא יום ד

עיקר תוי"ט

שהבשר שלמים והודה ומטער בהמה רש"י: (יא) וא"ת תיפוק ליה דאסור לעשות סמורה בכל דברים טמאים כדתן בגמרא שביעית פ"ג מ"ג תי' ר"ת ז"ל דהיינו דוקא בדברים הטומאים לאכילה אבל אם מגדלן לנשוח עורות שמונחין או למכרן לישראל שישמה בהם שרי וכל חלב מותר לנכור היכא דלא קאי לאכילה ובידיו נמי מפרש דסוסי' ותמורים שרי לעשות בהן סמורה משום דסחם למלאכה: הדב' - צט"ט העתיקו כלל רע וכו' בגו"י דברבי נתן כו' וי"ל שג' דמתיי' הכלל בה"ה היריעה דייקא נמי הכי וכו' עוד בגמרא בהדיא נגדלין כלבים כופרים: קשור דכיון דקשור אין מתייראין ממונו: (יב) כך תרגם יונתן ונלטה מפסח נ"י:

שבא"י אין מגדלין תרנגולין בירושל' מפני הקדשים ולא כהנ"י בא"י מפני המדרות ואין מגדלין חזירי' בכ"מ לא יגדר אדם את הכלב אלא אם כן היה קשור בשלשלי' אין פורסין נשכין ליונים אלא א"כ היה רחוק מן הישוב שלשים רים:

להם תמיד' לאנו שבפני יום א' העלו להם חזיר כיון שהגיע לחאי חומה נעלפטריו בחומה וחדשע א"י ד' ממות פרסה על ד' ממות פרסה באתה עשה אמרו ארור המגדל חזירים (יא): את הכלב מפני שגושך ומנצח ומפלת אשה ניראחו: נשבים פסחים (יב) שלא ילכד בהם יוני בני הישוב: ל' רים ד' מילין:

גמרא ב"ק דף פא ע"א הרכה ה' בלה כלי החיצון דנצח דמלכות דכריאה ב"ב ת"ר מעשה בחסיד אחד שהי' גונב מלבו ושאלו לרופאים ואמרו אין לו תקנה עד שיינק חלב רותה משחרית לשחרית הביאו לו עז וקשרו בכרעי המטה והיה יונק ממנו משחרית לשחרית לימים נכנסו חביריו לבקר כיון שראו אותה העז קשורה בכרעי המטה חזרו לאחזריהם ואמרו לסטים מזויין בביתו של זה ואנו נכנסים אצלו ישבו ובדקו ולא מצאו בו אלא אותו עון של אותה העז ואף הוא בשעת מיתתו אמר יודע אני שאין בי עון אלא עון אותה העז שעברתי על דברי חבירי: (פג א) ת"ר לא יגדל אדם את הכלב אלא א"כ קשור בשלשלת אבל מגדל הוא בעיר הסמוכה לספר וקושרו ביום ומתירו בלילה תני ר' אלעזר הגדול אומר המגדל כלבים כמגדל חזירים למאי נפקא מיני' למיקם עליה בארור אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן בכל כעיר הסמוכה לספר דמי תרגמא נהרדעא דרש"י דוסתאי דמן בירי ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל ללמדך שאין שכניה שורה על ישראל פחות משני אלפים ושני רבבות חרי שהיו ישראל שני אלפים ושני רבבות חסר אחת והיתה אשה מעוברת ביניהם וראויה להשלי' ונבה בה כלב והפילה נמצא זה גורם לשכינה שתסתלק מישראל היא איתתא דעלת למיפא בההיא ביחא נבה בה כלבא אמר לה מריה לא תסתפי מיניה שקולי ניביה אמרה ליה שקולי מיבותיך ושדיא אחזירי כבר נד ולד:

גונב מפני כלב ולא היה יכול להשיב רוחו (לפטון מזויין) רועה בשדות אחרים וגוזל את הרבים (סמוכה לספר) מרק"א בין ישראל לכו"ס ואר"י שומר (בארור) כדתי' לעיל ארור אדם שגדל חזירים: כלל - שם העירי' ועיר אחת שבה נקראה נהרדעא ואתה

העיר סמוכה לספר ומשומעין ר"ג דהואיל ויש בכלל ישוב קבוע וישראל הרבה מותר לגדל כלבים בעיר הסמוכה לספר כאלו היא מארץ ישראל: יב"י שני הכלב הארוכה שספק נוסף שקולי טיבותיך נעולה עובדת ומועלת על הקוליס מ"ס שאתם מותמני הכל: כבר נד ולד ונפקר ממקומו:

העיר סמוכה לספר ומשומעין ר"ג דהואיל ויש בכלל ישוב קבוע וישראל הרבה מותר לגדל כלבים בעיר הסמוכה לספר כאלו היא מארץ ישראל: יב"י שני הכלב הארוכה שספק נוסף שקולי טיבותיך נעולה עובדת ומועלת על הקוליס מ"ס שאתם מותמני הכל: כבר נד ולד ונפקר ממקומו:

העיר סמוכה לספר ומשומעין ר"ג דהואיל ויש בכלל ישוב קבוע וישראל הרבה מותר לגדל כלבים בעיר הסמוכה לספר כאלו היא מארץ ישראל: יב"י שני הכלב הארוכה שספק נוסף שקולי טיבותיך נעולה עובדת ומועלת על הקוליס מ"ס שאתם מותמני הכל: כבר נד ולד ונפקר ממקומו:

העיר סמוכה לספר ומשומעין ר"ג דהואיל ויש בכלל ישוב קבוע וישראל הרבה מותר לגדל כלבים בעיר הסמוכה לספר כאלו היא מארץ ישראל: יב"י שני הכלב הארוכה שספק נוסף שקולי טיבותיך נעולה עובדת ומועלת על הקוליס מ"ס שאתם מותמני הכל: כבר נד ולד ונפקר ממקומו:

העיר סמוכה לספר ומשומעין ר"ג דהואיל ויש בכלל ישוב קבוע וישראל הרבה מותר לגדל כלבים בעיר הסמוכה לספר כאלו היא מארץ ישראל: יב"י שני הכלב הארוכה שספק נוסף שקולי טיבותיך נעולה עובדת ומועלת על הקוליס מ"ס שאתם מותמני הכל: כבר נד ולד ונפקר ממקומו:

העיר סמוכה לספר ומשומעין ר"ג דהואיל ויש בכלל ישוב קבוע וישראל הרבה מותר לגדל כלבים בעיר הסמוכה לספר כאלו היא מארץ ישראל: יב"י שני הכלב הארוכה שספק נוסף שקולי טיבותיך נעולה עובדת ומועלת על הקוליס מ"ס שאתם מותמני הכל: כבר נד ולד ונפקר ממקומו:

זוהר ויצא דף קסג ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

ויצג את המקלות אשר שלל ברהטים וגו' פתח ר"ח ואמר חס חכמת חכמת לך וללת לבדך חשא חס חכמת חכמת לך ת"ח ווי לאינון חייבי עלמי דלא ידעין ולא נשגיחין במילי דאוריית' וכד אינון משגיחין בה גיין דלית לון סוכלתו מילין דאוריית' דמיין צעייכו כאלו כולכו מילי ריקני' ולית כבו תועלת' וכלה גנין דאינון ריקנין מדעת' וסוכלתו דהא כל מילי דאוריית' כלכו מילין עלאין ויקרין וכל מלס ומלס כתיב בה יקרה סיא מפניס וכל חפך לא יסו בה (באוריית') וכל אינון טפסין אטימין דלבי כד חמאן מילי דאוריית' לא די לון דלא ידעי אלא דאינון אמרי דאיכו מילי פגימין מילי דלית בהו תועלת' ווי לון כד יתצב לון קביה פלכו' דאוריית' ויתעשוין עונסי דמרדי במאריכוון ננה כתיב באוריית' כי לא דער רק סוא מכס ולי איכו רק מכס איכו דהא אוריית' כלא מליי' מכל אצנין טבין ומרגלאן וקרין מכל טבין דעלמי' כד"א וכל חפך לא יסו בה וסיך יימרון דאיכו ריקני' ושלמה מלכא אמר חס חכמת חכמת לך דכד יחכסס ב"כ באוריית' תועלת' דיליה איכו דהא באוריית' לא יכל לאוספ' אפילו אות אחת וללת לבדך חשא דהא אוריית' לא יגרע משכח' כלום ולינאותס דיליה איכו ואשתאר ביה לאודבי ליה מהזי עלמי ומעלמי דחתי :

מוסר יוסף רחם הרבה פסוקה

מספר הסוקה דף כ"ט ע"ח סדמ"ט ס' תלמוד תורה פ"ג

אמרו רבותינו ז"ל לעולם ימוד אדם את עלמו אם יכול להסתכל יתפלל ואם לאו אל יתפלל וכתיב שויתי סי' לנגדי תמיד לכן גנ' ברכות ראשונות וכן ברכות אחרונות ובחימוס כל ברכה כרוך חס' לרד כיוון סלג בלעת שלום ובהכנסת סלג רוח : ולאמך סכני' וספלי' ארץ סוא טבוב לפני אצין טבטמים ותתחרט מועטין ותחי' בוש מועטין : ארץ טבוב לו סנפס כלשר נחנס לך יבכה דמעט לבבו דמעט עיניו על העלתי' כמו שנאמר על דוד סוקס על סקוס עולם של טבוב' ואמר אל דמעתי אל תחרט ותחרט ויקרע סגור לבו כמעט' קרעו לבכנס ואל בנדיכס וטובו ותודי' על מנת לעזוב טבא' ומודס ועזוב ירוח ועזוב דרכו וסרסוריו כמ"ס יעזוב רטע דרכו וגו' ויפספס צעטיו כלמור נחפסס דרכיו ותקורי' וטוב' וידלג ויתלחט ולנחמו לפני טבא ויכנע לבו ע"ד הרלית כי כנע חלחל וטנס מלגטיו ויתלחל ויתלחן על העלוי כמ"ס ויתלחלו ולא טחו איש עדין עליו :

כל הכפי ישראל קידם זמן רבינו ואיריו נהגים ליטול שכרם מן הצבור כיו' והסכסין מן כל הכפי הדורות משום עת לעשות לה' כיו' שאלו לא היה פ"כסת הלופדים והטלפדים מצויה לא היו יכולין לשריה בתורה כראוי ותתי' התורה היו משתכחת ובהיותה מצויה יוכלו לעסוק יגדלו תורה ויארירו עבלי' והביאו התוספי' ויש ס"ד דכבודות וע"ש וגם מהרש"ל פ"א ט' כ' להחזיק המנהגים בסתם שאל"כ כבי' היתה בטלה הם ושלום תורה מישראל והביאו הש"ך ב"ד ס' רמ"י ס"ק ד' ועט"ו שם וכן הבי' האריך בהיתר זה והסכסין מן כל גדולי' הסוקים עיין בתשובותיהם באורך מזה :

ויצא יום ה תורה

לסמך מתי' דז"ל יהוה רוח יוד הא ואו הא כשמה יהוה חס ימיה ה דמילוי' הה אל שם ב"ן שבעטסיה בטיקוד חולס :

עודנו מדבר עם ורחל! באה עסדהצאן אשר לאביה פי רעה הוא : * עד דהוא ממיר עמהון ורחל אתת עם

עאנא די לאבוה ארי רעיתא היא : ג ויהי פאשר ראה יעקב את רחל בת דרבן אחי אמו ואת צאן רבן אחי אמו ויגש יעקב ויגל את האבן מעל פי הבאר וישק את צאן רבן אחי אמו : ב והוה כד חזא יעקב ית רחל בת לבן אחיהא דאימיה וית עאנא דרבן אחיהא דאימיה וקריב יעקב ונגדר ית אבנא מעד פומא דבירא ואשקי ית עאנא דרבן אחיהא דאימיה : ג וישק יעקב לרחל וישא את קלו ויבך : ג וישק יעקב לרחל וארם ית קליה ובכא : ד ויגד יעקב לרחל פי אחי אביה הוא וכי בין דרבקה הוא ותרין ותגד לאביה : ז וחיי יעקב לרחל ארי בר אחת אבוה הוא וארי בר רבקה הוא ורהמת ותויאת לאבוה : ה ויהי בשמע רבן את שמע : י יעקב בין אחתו וירין דקראתו ויחפקרלו ויגשק לו ויביאהו אר-ביתו ויספר לרבן את פרה דברים האלה : ה והוה כד שמע רבנית שמע יעקב בר אחתיה ורהט לקדמותיה ונפיק ליה וישק ליה ואעריה לביתיה ואשתעי לרבן ית פר פתגמא הארין :

נביאים הושע יג

לסמך מתי' דז"ל צבאות נפס צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה כשמה דלח אדני כשמה דסוד יהוה חס ימיה דלח יהוה חס ימיה דסוד אל שם ב"ן שבעטסיה :

ועתה ! יוספו רחמא ויעשו להם מסכה מכספם פת בני מעצבים מעשה חרשים פלה להם אמרים זבחי אדם עגרים ישקין : * וכעז מוסיפין רחמתי ועבדו להון מתבא מכספיהון פדמותהון צלמנין עובד אומנין פולחון להון אנון מטען נביי שקרא דבחיין לעובד ידי אנשא תוריא רעגריא נכסין : ג רבן יהיו פעגן בקר ובמר משפים הרך במין יסער מגרן וכעשן מארבה : גבין יהיו בעגן צפרא ובמר דמוהי פסק כמוצא דנשבה

מצודת דוד

(ה) ועתה . בני סוד סוס סוסו לתעו ולא ספיק להס עגלי סוכס שטס ורבעס כי עוד עשו לעגום כ"ח צביתו לשראל מיי שזבח בנו לעז כדו סוא להיות נוסק העגל : מעשה חרשים כלס . כל מעשה סוכס' סוס מעשה חרשים לסדמות לסעגליס של ירבעם : להס וכו' . על העגלים סוו אומריס מיי שמעק אותס שכרו סרבעס מלד כללנו סיס זוכה לו בן ארס ססוא אללס סגול' סעבזודות ולכן עסס כ"ח צביתו

רש"י

עתה בית יוסדס סרלו כל זמנ' יוספו לתעס : כתבוים . כתבתיס . זוכתי ארס עגליס ישקין . עובדי סולך אומריס לשראל מיי שזבח בנו לעז כדו סוא להיות נוסק העגל : מעשה חרשים כלס . כל מעשה סוכס' סוס מעשה חרשים לסדמות לסעגליס של ירבעם : להס וכו' . על העגלים סוו אומריס מיי שמעק אותס שכרו סרבעס מלד כללנו סיס זוכה לו בן ארס ססוא אללס סגול' סעבזודות ולכן עסס כ"ח צביתו וירס לבס וגו' :

רוח מאידרא וכתננא מפות נורא: ואנכי יהוה אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע ומושיע אין ברתי : ואנא יי אלהיך דאפקתך מארעא דמצרים וארדהא בר מני לא תדע ופריק רית ארא אנא : ד אני ידעתיה במדבר בארץ תלאכת : ד אנא סופקית צורכהון במדברא בארעא דהויתון תאבין בה לקר מדעם : במרעיתם וישבעו שבעו וירם לבם ערריגן שכהוני : ד ינתנון סבעו מסבע וראם לבהון על בן שבקו קהון ית פוירחני :

מצודת דוד

שהא מניו לו לנשקו בכל עת : (3) לכן . לזאת יהיו כלים מהר כענין דוקר שחוד לו מהרה ועל שמעבים ללכת כי אז נפסק בשעת אחת : כמון . כמו מן התבואה הסורה מן הגורן ע"י רוח סערה וכמו העשן הממחר לעלות דרך ארובה : (1) ולכני . ר"ל רלוויים הם לבלון כי הלא חכמי ח' חלוקי מעת הולאתיה מארץ מצרים כי אז קבלתה חותי

כתובים משלי

המסך מיסוד ומלכות דז"ל שין דלת יוד כפש שין שין דלת יוד רוח יאהדונה נשמה יסוד א אד אדני אדני נפש אדני רוח אלה דלת נון יוד נשמה דמלכות יף דף וף דף חיה ימורה דיסוד יהוה חיה ימורה דמלכות אל שם צ"ן שבעשים :

קשרם ערראצבעתיה פתבם ערריות קבך : קמור אנון ער אצבעתך פתוב אנון ער רוח דקבך : אמר לחכמה אחתי את ומדע לבינה תקרא : אמר לחכמתא אחתי אנת ומודעתא קרי לבינתא : לשמרך מאשה זרה מנכריה אמריה חלקיקה : דנגמרך מן אתתא חירוניתא ומן נוכריתא דשעיען מדחא : ד בי בתרון ביתי בעד אשנבי נשקפתתי : מטור דמן פניא זערתא דביתי אדקת ומן חרבין דדירא : וארא בפתאים אבינה בפנים גער חסרלב : וחזית בשברי ואסתברית במראי ותמהית בחסור רעיונא :

רשי

ומועד . קרוב . חביב . הבחנתו ורחמי : (3) אמור וכי . ר"ל חסד רגיל בחכמי כחם בחותו . מודע : כפל דבר בני"ש : (1) לשמרך . לנען שמרך ואשם סורה מנור שחינה מותרת לך : אמריה חלוקים : אשר מחלקת אמרי פתוי"ם : (1) כי בתלון ביתי : דוד אלון ביתו ואשנבי נשקפתו אל החוד וסוד ענין מלוכה נומר השכל בחכמי לדעת מעשה הכריות : ורחל כפתאום . רחמי בחבורת הפתאים והם הבחנתו וסודותיו בין הבנים הסם יער חסר לב :

מצודת דוד

המסך מיסוד ומלכות דז"ל שין דלת יוד כפש שין שין דלת יוד רוח יאהדונה נשמה יסוד א אדני אדני נפש אדני רוח אלה דלת נון יוד נשמה דמלכות יף דף וף דף חיה ימורה דיסוד יהוה חיה ימורה דמלכות אל שם צ"ן שבעשים :

(6) וכ"פ הר"ם ור"ל דמחני רח"ש היא שאמר שונעיה שובדילין בחטאת הטוף ונולד לא יבדיל מפרש בגמרא ח"ל להבדיל כו' עתו"ט שהאר"ך ונוסיק לא ידענא כראש"ש ודלא כסתנא דמ"ו פ"ו ונשולס לא אחמר הכי בגמרא ולא ס"ד הכי חלל חוליעתא ולחוקנא חף כראש"ש . ור"ת כנועשה חטאת כו' כשירה פשיטא כבר הרגישו החו' צוה וכו' כשירה זו היא נזוטה ואנב אחריני נקטיה : פסולה . השתא בחדא כעולה פסולה . בהרתי נזעתי . חלל אנב אחרינא נקטיה : (3) הך סיפא ליכא לחוקנא דשני צוליקה וטעמא לנזעל דהסתן צמ"ב בכל ונקוס היתה כשירה לנוליקת . חלל דשני בהזייה . עתו"ט . היינו בא"כילי אכל צעלים נחכפרו . כיון שהגיע דם לנזעם נחכפרו הצעלים חו' :

כלי אמצעי דהוד דמלכות דיצירה אאר ארה ארהי אהים

חטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת כשרה כמעשה חטאת לשם עולה כמעשה עולה לשם חטאת עשאה למעלה כמעשה כודן פסולה . (ב) עולת העוף שעשאה למעלה כמעשה עולה לשם עולה כשרה . כמעשה עולה לשם חטאת כשרה ובלבד שלא עלתה לבעלים . כמעשה חטאת לשם עולה . חטאת לשם חטאת פסולה . עשאה למטה כמעשה כולן פסולה : (ג) וכולן אינן מטמאות בבית הבליעה ומועלין בהן . חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה . כמעשה חטאת לשם חטאת : (ד) עולת חטאת לשם חטאת . ר"א אומר מועלין

וכ"פ הר"ם ור"ל דמחני רח"ש היא שאמר שונעיה שובדילין בחטאת הטוף ונולד לא יבדיל מפרש בגמרא ח"ל להבדיל כו' עתו"ט שהאר"ך ונוסיק לא ידענא כראש"ש ודלא כסתנא דמ"ו פ"ו ונשולס לא אחמר הכי בגמרא ולא ס"ד הכי חלל חוליעתא ולחוקנא חף כראש"ש . ור"ת כנועשה חטאת כו' כשירה פשיטא כבר הרגישו החו' צוה וכו' כשירה זו היא נזוטה ואנב אחריני נקטיה : פסולה . השתא בחדא כעולה פסולה . בהרתי נזעתי . חלל אנב אחרינא נקטיה : (3) הך סיפא ליכא לחוקנא דשני צוליקה וטעמא לנזעל דהסתן צמ"ב בכל ונקוס היתה כשירה לנוליקת . חלל דשני בהזייה . עתו"ט . היינו בא"כילי אכל צעלים נחכפרו . כיון שהגיע דם לנזעם נחכפרו הצעלים חו' :

למטה כמעשה כולן . כנועשה אחד וכולן . ואפילו כנועשה עולה לשם עולה : פסולה . הואיל ועשאה למטה . פסולה : (ג) וכולן אינן מטמאות בבית הבליעה . חף על פי שנפסלו מליקתן מותרתן נידרי נבילה : ואין מטמאין בבית הבליעה . כדן נבלת עוף טהור שהחזילה ח"ש"פ שלא נגע בה כגון שתחבה לו חזירו צבית הבליעה טעמא טוואלה תמונה לטמא צבדים שעלו . אכל חלו חף על פי שאין מליקתן מותרתן באכילה מפני הפסול שאירע בהן . וכל נקוס מותרתן ונוולאתן נידרי נבילה : ומועלין בהן . הנהנה ונהן בשוה פרוטה וניזיל קרבן ונעילה כדן כל נהנה ונן ההקדש ואפילו חטאת הואיל ונפסלה ולא היה בה שעת היתר לכהנים לא יראה נידרי ונעילה : חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת . דכשרה היא ויש בה שעת היתר לכהנים וטוב אין בה ונעילה : ח"ש"פ לר' : (ד) ר"א חונר

כא ח"א (חק דישראל)

אומר מועלי בה . דהא עולה היא וני הוליאה מונעלתה והלא טעה היחר לכהניס לא היה לה : ר' יהושע אומר אין מועלים בה . דכיון דשינה שמה ומעשיה ומקומה לשם מטאת נעשים מטאת (ה) : ומה

הר"י ועמ"ל אוח א' ע"כ דלא שינה במליקה דא"כ לאויה חנן חון כו' דפשיטת דאין מועלין . דכיון דכולן אלעיל מהדר אלעטריך לאפקוי ולמחני חון . האיל ולעיל מחני :

(ה) כדפי' לעיל דככל מעשיה נעשיה כמעשה המטאת . ונסקי' בגמרא דלא אמר ר"י אלא לאפקוי מידי מעילה . אכל לניסק ליה לחובה שמה מטאת ולא י"ח לא אמר ועמ"ל : (ו) ח"ל רש"י לא הביאו זריקתן לכלל שעת היחר להוליאין מידי מעילה : (ז) כלומר שאין זו ליזמורים ומעשה שהותר לכהניס אין זו לא מעילה : (ח) נסקין בגמרא דלא אלעיל או כהונה בדבר הנעטב כפרה ומע"ל לא תקשה דהא במליקה לא כתיב אלא כהונה : ש"ש כו' . בגמרא יליף ליה נוקרא . וקדשים כו' . אמר רבא אס הושיה לו שמיטת חון למיזבו כרת לא תושיל לנהרו מידי נבלה : (ט) הלכך נבילה נני לא הוי . רש"י : ורפי' לרי' דפי"ט מ"ב דמודה בעוף דמעוטי כבהני' כתיבי כמ"ש החי' ועמ"ל : (י) כדאמר בחולין ד"כ מפני שהיא נחליר פרשי' מפני שהיא דורס : (יא) ובגמ' אמרין דחתי' בזה הכלל דכל שלא הוי פסולו בקדש

מועלין בה . ר' יהושע אומר אין מועלין בה . א"ר אליעזר מה אם מטאת שאין מועלין בה לשמה . כשישינה את שמה מועלין בה . עולה שמועלין בה לשמה . כשישינה את שמה אינו דין שימעלו בה . אמר לו רבי יהושע לא אם אמרת בחטאת ששינה את שמה לשם עולה . שכן שינה את שמה לדבר שיש בו מעילה . האמר בעולה ששינה את שמה לשם חטאת שכן מעילה . אמר לו ר"א והרי קדשי קדשים ששחטן בדרום ושחטן לשם קדשים קלים וכיחו שכן שינה את שמן לדבר שאין בו מעילה ומועלין בהן אף אתה אל תתמה על העולה שאף על פי ששינה את שמה . לדבר שאין בו מעילה . שימעלו בה . א"ל רבי יהושע לא אם אמרת בקדשי קדשים ששחטן בדרום . ושחטן לשם קדשים קלים שכן שינה את שמן לדבר שיש בו איסור והותר תאמר בעולה ששינה את שמה בדבר שכולו היתר : (ה) מלק בשמאל או כלילה . שחט חולין בפנים וקדשים בחוץ אינם משמאין בבית הבליעה . מלק בסכין מלק חולין בפנים וקדשים בחוץ . תורים שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן

ואף על פי שאמורים באכילה : מלק בסכין . לאו מליקה היא ולא שייך מליקה בחולין אלא בקדשים כפנים והמולק חולין כמ"ש (יא) או קדשים בחון הוי כאלו נחר או נעקר ואין אותה מליק' מוליאה מידי נבילה : תורין שהא הגיע זמנן . תורים גדולים

בקדש . רש"י : (יב) ושנסמית עינה . היינו שנמטת . חו' : (יג) ובספרא דרש' לא נוקרא דכתיב מן העוף ולא כל עוף פרט לשיבש : זה הכלל . לאתויי שמיטת קדשים כפנים כו' . גמ' עמ"ל : טרפה . דטרפי' אסורה בהקרבי' כמ"ש הר"י טעמא . ברפ"ז דתמורה : משמאה כו' . דחיי טריפי' ויחה' נבלת עוף טהור . להביא טריפי' שמיטת' שמיטת' : ור"י לנעוטי עוף טמא שאין בנינו טרפה . ור' יהודה מנבלה נפקא ליה כו' בגמרא : עוף שאינה מטמאה . אלא באכיל' ובצית הבליעי' כדכתיב לא ואכל לטמאה בזה אין לך אלא האמור בה : רש"י : (יד) ונש"ה כיון דדיו דאורי' עספ"ב דב"ק נסקין בגמרא דר"י ק ר"א אשכח וקדשים זבח חוררת בהמה והעוף לוותר כך מה בהמה דבר שמכשירי' באכיל' מטהר טרפתה ועומלתי' אף עוף דבר שמכשירתי' באכיל' מטהר טרפת' ועומלתי' ועמ"ל :

זמנן . שיבש גפה . ושנסמית עינה ושנקטפה רגלה . משמאה בבית הבליעה . זה הכלל כל שהיה פיסולה בקדש . אינה מטמאה בבית הבליעה . לא היה פיסולה בקדש . מטמאה בבית הבליעה . וכל הפסולים שמלקו . מליקתן פסולה . ואינן מטמאות בבית הבליעה : (ו) מלק ונמצא טרפה . רבי מאיר אומר אינה מטמאה בבית הבליעה רבי יהודה אומר מטמאה בבית הבליעה אמר ר"מ מה אם נבלת בהמה . שהיא מטמאה כמגע ובמשא שחיטתה מטהרת את טריפתה משומאתה . נבלת העוף שאינה מטמאה כמגע ובמשא אינו דין שתהא שחיטתה מטהרת את טריפתה משומאתה מה מצינו בשחיטתה שהיא מכשרתה באכילה ומטהרת את טרפתה משומאתה אף מליקתה שהיא מכשרתה באכילה תטהר את טריפתה משומאתה . ר' יוסי אומר דיה נבלת בהמה שחיטתה מטהרה . אבל לא מליקתה :

של חולין ולא מליקה בקדשים בעוף כטרפה להוליאה מידי נבילה : אינו דין שחיהא שהישי' וכו' . וכיון דילפא שמיטתה מטהרת את הטרפה בעוף בחולין נקל וחומר ילפינן מליקת קדשים מניה כצנן אב : מה מצינו בשחיטה כו' . אף מליקה המכשרת באכיל' תטהר טרפתה ועומלתי' : רבי יוסי אמר דיה כו' . כיון דלא אשכחן בהדיא דשמיטה מוליאי' מידי נבל' בעוף אלא מקי' מנבלת בהמה אחת בלא ללאוד דיה שמה כלכלת בהמה שמיטת' מטהרת' מידי נביל' ולא מליקת' דדיו ללא מן הרין להיות כדון (יד) וגי' מחלוקת בדבר ר' נחיר סבר אחת שמיטת' ואחת מליק' מוליאי' בעוף מידי נבלה . ורבי יהודה סבר בין שמיטה בין מליקה לא מטהר טריפי' בעוף להוליא' מידי נבלה ורבי יוסי סבר שמיטה מטהר מליקה לא מטהר והלכה כרבי יוסי :

גמרא זבחים דף סא ע"ב הלכה ה' נלה נלי הסיון דהוד דמלכות דכריאה **במוכן** **תנן** התם וכשעלו בני הגולה הוסיפו עליו ארבע אמות מן הדרום וד' אמות מן המערב כמין גמא . מ"ש אמר רב יוסף משום דלא

ספיק. אמר ליה אבוי השתא מקדש ראשון דכתיב ביה יהודה וישראל רבים כחול אשר על שפת הים ספיק מקדש שני דכתיב ביה כל הקהל כאחד ארבע רבוא לא ספיק. אמר ליה התם אש של שמים מסייעתן. הכא אין אש של שמים מסייעתן. כי אתא רבין אמר ר"ש בן פזי משום בר קפרא שיתין דוסיפו. מעיקרא סבור מובה אדמה שהוא אשום כאדמה ולבסוף סבורי שתיה כאכילה ומאי מובה אדמה שהוא מחובד באדמה שלא יבננו לא על גבי כיפיים ולא על גבי מחילות. אמר רב יוסף לאו היינו דחניא ויבינו את המזבה על מכונותיו שהגיעו לסוף מדותיו. והכתיב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל ארא אמר רב יוסף קרא אשכח ודרוש ויאמר דוד זהו בית ה' האלהים וזה מזבה לעולה לישראל. כי בית מה בית ס' אמה אף מזבח ס' אמה בשלמא בית מנכרא צורתו אלא מזבח מנא ידעי אמר ר"א ראו מזבח בנוי ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו. ורבי יצחק נפחא אמר אפרו של יצחק ראו שמונה באותו מקום ור"ש בר נחמני אמר מכל הבית כולו הריחו ריח קטורת. משם הריחו ריח איברים. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן שלשה נביאים עלו עמהם מן הגולה אחד שהעיד עליהם על המזבח ואחד שהעיד עליהם על מקום המזבח ואחד שהעיד להם שמקריבין אף על פי שאין בית במתניתא חנא ר"א בן יעקב אומר שלשה נביאים עלו עמהן מן הגולה. אחד שהעיד להם על המזבח ועל מקום המזבח. ואחד שהעיד להם שמקריבין אף על פי שאין בית. ואחד שהעיד להם על התורה שתכתב אשורית:

גמא ג' יומי עשירי כעין כף פשוטה שלטו (ספיק) במקדש שני (אין אש של מעלה מסייעתן) כדלפינן בפ"ק דיומי (שיתין דוסיפו) למשכה לדרום ולמערב שם היו מנסכין וסכין (אשום כדאמרינן) שלא יבא הגול (שתיה כדלפינן) עם חכילי מתכבלת במזבח אף שתייה הגול במזבח (לאן היינו דתינן) שאנשי כנסת הגדולה הגיעו לסוף מידותיו להם נגלה מקום המקדש ומזבח מה שלא נגלה לשלמה (ויסתיב סכל בכתב גוי) שכל מקומות הקדושות ומידותיהן

כתבו לודד (קרא אשכח ודרוש) שנאמר לודד ששים אמה במקום המזבח ושלמה לא הבין לדרשו והם דרשוהו והוספו עליו (בשלמי בית) ידעו אנשי כנסת מה קדש לעזרה ומה קדש לסוכה שנקראו לזרתי יסודות החומות (מנח ידעי) עקומה היכה (שלמה) חגי זכריה ומלאכו (אחד העיר) להם על המזבח) שם לו מקום לזוסוף עד ששים אמה (על מקום המזבח) סיקן סיה (אנשי שאין בית) וקיישת סבות קדשם לשעשה ולעמוד לבא (שתכתב אשורית) שמתחיל יומי להם בכתב עברי כדלמך כנסתדרין:

זוהר ויצא דף קסט ע"א ת"ת דאצילות יוד האואו הא

ויעקב סלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים רבי אבה פתח ואמר זכר ונקבה בראש וגו' כמה אית לן לאסתכלי בנילי דאורייתא ווי לון לאינון אטימי לבה וסתמינן עיינין הא אוריתא קארי קמייסו לכו לחמי בלחמי ושמו ציין מסכתי. מי פתי יסור הסה חסר לב אמרה לו ולית מאן דינגח תא חזי סחי קרא אית ביה ריזין טילאין חיכו לגו ואיסו לבר זכר ונקבה בראש אשתמע להאי גווי ואשתמע להאי גוונא ואשתמע דמאשא וסיכרא בחבורה חד אינון דכתיב בראש כמה דלת אמר שמש וירח שמש זכולה ואשתמע דאדם וחוה כחד אחבריו צווגי חד. וכיון דאשתכחו צווגי חד מיד ויברך אותם לית ברכתא שריא לאלא באתר דאשתכחו דכר ונקב' ת"ת כד נפק יעקב למיכך לחרן בלחודוי סיה דלא אינסיב מנה כתיב ויפגע במקום וגו' ולא אחיבו ליה אלא בחלמי השתי דאנסיב וסיה אחי ככולהו שבטין כביכול משריין עלאין פגעיו ביה ואתחננו ליה דכתיב ויפגעו בו אינון אהדרו למפגע ביה בקדמיתא חיכו

ויפגע במקום השתי אינון ויפגעו בו בנין דכתיב דיעקב ובאינון שבטין אתסקין אינון ממיה דימי רבה ולא עוד אלא בקדמיתא בלילה בחלמי השתי בחזו דעינא ודימנא סדה סוד דכתיב ויאמר יעקב כאשר ראה מחנה אלהים זה וגו' כמה אשתמודע לון אלא חנא דאינון סוד אינון דחמנא בחלמי בניי כך קרא לון נחמיס נשריין דאחמיו לעילא ומשריין דאתחוו לתת' חנאי אחגליחו למפגע ליה אלא שכיתא חולא לגביה לנטלי לביתא ומחכא ליה לכנימן לנטלי ביתא עמיס דיעקב כדקא יאות וכדין כתיב ושב יעקב וסקט ושאנן ואין מחריד:

מוסר יוסף דחק הלכה פסוקה

מספר סדר היום פ"ט ג' ג' הרמב"ם סלי תלמוד תורה פ"ה

יבכה ותחלל ויסק לעפר ויסתומם על כסה ארץ כחו על ידו ויעשים אחר לא יעשו עד להכניס כסס לצורה עולם יולד נשמתו ויעשה הרע כענינו כמה יקדש בניו וארץ יבקש רשעות תעלה למכתו ולנכחלוכו יתוס חלל וספל מללו לכו לעשות ספר ליון מלך נלבי סגלמיס סקביס ויחלל ויתקן לפניו כי חל רחום וחנון סוד ומרבה להטיב וידו פשוט לקבל ספיס ואלס בדינותו בלב כסבר ונדכס ודמעס מלויס לוס ומתענג יוס אחר יוס תשובתו והלו תעסס פירות ויעלס זכריו לזכרי לפני רופא כל כסר ומפילא לעשות כדכתיב סבור כניס סובביס ארפס משכונתוכס כי סוד חוץ מקו סקין וססורס לענת הפולס למי סעובר כמזיד וכמזיד וכמעל להכניס אל אליונו סוד יתנדר ויתעלס ויזכר על פטע וקורא לי לשלום כמיס סלס סלס לרחוק ולקרוב ואדרבי סוד מלסס ומקום אימתי יסוב להטיב עמו כדכתיב ולכן יחסס ס' לחנכס וגו':

שפוצה ללמוד ביום ובלילה אין אדם למי רוב החסתי אלא בלילה לפיכך מי שרצה לזכות בכתב התורה וזהו בכל לילותיו ולא יאמר אפי' אחת טמן בשנה ואכילה ושתייה ושונה וכיוצא בהן אלא בת"ת ודבריו הבטי' אפרו חכמים אין רנה של תורה אלא בלילה שנאמר קימי רוגי בלילה וכל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד נמשך עליו ביום שנאמר יום יצוה ה' הסוד ובלילה שירה עמי תפלה לאל חיי וכל בית שאין נשמעון בי דית בלילה אש אוכלתו שנאמר כל חרף טמון לצפוניו תאכלתו אש לא נסח בו דבר ה' בזה זה שלא השגיח על דברי תורה כל עוקר וכן כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק או שקרא ושנה ופירש להבלי העולם והגיה תלמודו וזנחו חזו בכלל בזה דבר ה' אפרו חכמים כל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני וכל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר וענין זה מפורש בתורה הרי הוא אושר תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשטחה וכסוב לבב מרב כל ועבדת את אויביך ואומר למען ענתך ונוטר להטיבך באחריתך:

כיר ו תורה

כ"ו פסוקי שמו"ט נגד מילוי צ"ן יוד ה' ו' ה' ותעשה ממנו לירוף ויהיה צימוד ששי
א ויאמר לו קבץ ארץ עצמי ובשרי אתה וישב עמי חדשימים
ב ויאמר קבץ ליעקב הכי אחי אתה ועבדתני חנם
ג וידברתני שתי בנות שם הגדולה
ד ויעניי לאה רבות ורחל היתה יפת
 תאר אונקלוס
 (א) ויאמר ליה קבץ ברם קריבי ובשרי את ויתייב עמיה ירח יומין: (ב) ויאמר קבץ ליעקב המדאחי את ותפתחני מן חיי לי מה אקרב: (ג) וקבץ מרתין בגן שום רבתא לאה ושום וערתא רחל: (ד) ועניי לאה ואין ורחל הות שפירא בריווא ויאני בתיווא:

תאר ויפת מראה : ויאהב יעקב את רחל ויאמר אעבדה
שבע שנים ברחל בתך הקטנה : ויאמר לבן טוב תתי אתה
לך מתתי אתה לאיש אחר שבה עמדי : ויעבד יעקב ברחל
שבע שנים והיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אהה : ויאמר
יעקב אל לבן הבנה את אשתי כי מראו ימי ואבואה אליה :
ויאסף לבן את פר אנשי המקום ויעש משתה : והיו בערב
וימח את ראה בתו ויבא אתה אליו ויבא אליה : ויתן לבן
לה את זלפה שפחתו לראה בתו שפחה : והיו בכפר והנה
הוא לאה ויאמר אל לבן מה זאת עשית לי הלא ברחל עבדתי
עמד ורמה ומיתני : ויאמר לבן לא יעשה בן במסומנו לתת
הצעירה לפני הבכירה : מלא שבע זאת ונתנה לך גם את
זאת בעבדה אשר תעבד עמדי עוד שבע שנים אחרות :
ויעש יעקב בן וימלא שבע זאת ויתן לו את רחל בתו לו
ראשה : ויתן לבן רחל בתו את זלפה ברהה שפחתו לה
לשפחה : ויבא גם אל רחל ויאהב גם את רחל מראה
ויעבד עמו עוד שבע שנים אחרות . וירא יהוה כי שנואה
לאה ויפתח את רחמה ורחל עקרה : ויתר לאה ותלד בן
ותקרא שמו ראובן כי אמרה ביראה יהוה בעיני כי עתה יאהבני
איש . ויתר עוד ותלד בן ותאמר כי שמע יהוה כי שנואה

אונקלוס
(ה) ורחים יעקב ית רחל ואמר אפלהיך שבע שנים ברחל בתך ועירתא : (ו) ואמר לבן
טב ראמן יתה לך מדאמן יתה דגבר אוחרן תיב עמי : (ז) ופלת יעקב ברחל שבע שנים
והיו בעיניהו כיומי וערין ברחים יתה : (ח) ואמר יעקב לבן הבית אתתי ארי שלמו
ימי פוקחני ואיעור קומה : (ט) וכנש לבן ית כל אינשו אתרא ועבד משתיא : (י) והוה
ברמשא ודבר ית לאה ברמיה ואעיל יתה לותיה ועאל לותה : (יא) ויהב לבן לה ית זלפה
אמתיה לראה ברמיה לאמהו : (יב) והוה בצפרא והא היא לאה ואמר לבן מה דא עברת
לך הלא ברחל פלחית עמך ולמה שקרת בי : (יג) ואמר לבן לא יתעבד בדין באהבתא
קמין ועירתא קדם רבתיא : (יד) אשלים שבועתא דדא ונתן קד אף ית דא בפוקחנא דתפלת
עמי עוד שבע שנים אוחרנין : (טו) ועבד יעקב בן ואשלים שבועתא דדא ויהב ליה ית
רחל ברמיה לה לאינתו : (טז) ויהב לבן לרחל ברמיה ית ברהה אמתיה לה לאמהו :
(יז) ועאל אף לות רחל ורחם אתית רחל מלאה ופלח עמיה עוד שבע שנים אוחרנין :
(יח) והוא וי ארי סנואתא לאה ויהב לה עירו ורחל עקרה : (יט) ועדיאת לאה וילידת בר
וקרת שמה ראובן ארי אמרת ארי גלי קדם וי עלבני ארי כען ורחמני בעלי :

אנכי ויתן לי גם את יזה ותקרא שמו שמעון : כא ותתר עוד
ותלד בן ותאמר עתה הפעם ילדה אישיו אלי כי ילדתי לו
שרשה בנים ערלי בן קרא שמו רוי . כב ותתר עוד ותלד בן
ותאמר הפעם אודה את יהוה ערלי בן קראה שמו יהודה
ותעמד מדרת . כג ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותמנא רחל
באהבתה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי .
כד ויתר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלהים אנכי אשר מנע
ממד פרי בטן . כה ותאמר הנה אמתני ברהה בא אליה ותלד
ער פרי ואבנה גם אנכי ממנה . כו ותתן לו את זלפה
שפחתה לאשה ויבא אליה יעקב :

(כ) ועדיאת עוד וילידת בר ואמרת ארי שמיע קדם וי ארי סנואתא אגא ויהב לי אף ית
דין וקרת שמה שמעון : (כא) ועדיאת עוד וילידת בר ואמרת קדא זמנא ותחבר לי בעלי
ארי וילידת ליה תקנא בנין על בן קרא שמה רוי : (כב) ועדיאת עוד וילידת בר ואמרת
קדא זמנא אודי קדם וי על בן קרת שמה יהודה וקמת ממניד : (כג) והוה רחל
ארי לא וילדת ליעקב וקניאת רחל באהבתה ואמרת ליעקב הב לי בנין ואם לא מיתא אגא
(כד) ותקף רוננא דיעקב ברחל ואמר המני את בעיא הקא מן קדם וי מבועין דמנע מניד
ולדא דמעין : (כה) ואמרת הא אמתני ברהה עיר לותה ותלד ונאנא ארפי ואתבני אף
אנא מנה : (כו) ויהבת ליה ית ברהה אמתה לאינתו ועאל קומה יעקב :

כדי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום הצגנו תשלום כל
הסדרה ותרגום והפטורה
תורה יום ו

ויתר ברהה ותלד ליעקב בן : ויתאמר רחל דנני אר היום
שמע במלי ויתן לי בן ערלי בן קראה שמו דן : ויתר
עוד ותלד ברהה שפחת רחל בן שני ליעקב : ויתאמר רחל
נפתולי אלהים נפתלתי עס אחתי גם ילדתי ותקרא שמו
נפתלי : ויתרא לאה כי עמדה מדרת ותקח את זלפה שפחתה
ותתן אתה ליעקב לאשה : ותלד זלפה שפחת לאה ליעקב

אונקלוס
ה ועדיאת ברהה וילידת ליעקב בר : ו ואמרת רחל דנני וי ואף קביל צלותי ויהב לי
בר על בן קרת שמה דן : ו ועדיאת עוד וילידת ברהה אמתא דרחל בר תנן ליעקב :
ח ואמרת רחל קביל וי בעותי באמתנתתי בצלותי תמידת דיתי לי ולד פאחתי אף
אתיהיב לי וקרת שמה נפתלי : ט ותות לאה ארי קמת ממניד ודברת ית זלפה
אמתה ויהבת יתה ליעקב לאינתו : י וילידת זלפה אמתא דלאה ליעקב בר : יא ואמרת

בן : יא ותאמר לאה בנגד ותקרא את שמו נד : יב ותלד ולפה
 שפחת לאה בן שני ליעקב : יג ותאמר לאה באשרי בני
 אשרוני בנות ותקרא את שמו אשר : יד וילד ראובן
 בימי קציר החטים וימצא דודאים בשדה ויבא אתם אל לאה
 אמו ותאמר רחל אל לאה תנינא לי מדודאי בנגד : טו ותאמר
 לה המעט קחתך את אישי וקחת גם את דודאי בני ותאמר
 רחל לבן ישב עמך הלילה תחת דודאי בנגד : טז ויבא יעקב
 מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא בי
 שבר שכרתיך בדודאי בני וישב עמה בלילה הוא וישמע
 אלהים אל לאה ותהר ותלד ליעקב בן חמישי : טז ותאמר
 לאה נתן אלהים שכרי אשר נתתי שפחתי לאישי ותקרא
 שמו יששכר : טז ותהר עוד לאה ותלד בן ששי ליעקב :
 ז ותאמר לאה ובדני אלהים אתי זכר טוב הפעם וזבלני אישי
 כייבדתי לו ששה בנים ותקרא את שמו זבולן : כא ואחר
 ילדה בת ותקרא את שמה דינה : כב ויזכר אלהים את רחל
 וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה : כג ותהר ותלד בן
 ותאמר אסף אלהים את חרפתי : כד ותקרא את שמו יוסף
 לאמר יסוף יהיה לי בן אחר : כה ויהי כאשר ילדה רחל את
 יוסף ויאמר יעקב אל לבן שלחני וארכה אל מקומי ואל ארצי :

בא נד אונקלוס
 לאה אתא נד וקרת ות שמיה נד : יב וילדת ולפה אמתא דלאה בר תנן ליעקב :
 יג ואמרת לאה תשפחתא בית לי ארי בכן ישבחנני נשיא וקרת ית שמה אשר : יד ואזכ
 ראובן ביומי חצר חסין ואשכח ברותין בתקלא ואיתי ותהון ללאה אמה ואמרת רחל
 ללאה קבי בען לי מערותי דבריה : טו ואמרת לה תועיר דברת ית בעלי ולמיסב אף
 ית ברותי דברי ואמרת רחל בכן ישכוב עמך בקינאי חכה יברותי דבריה : טז ואתא
 נבי ועל) יעקב מן תקלא ברמשא ונפקת לאה לקממותה ואמרת כותי תיעול ארי מיגר
 אנתיה בברותי דברי ושכיב עמה בקינאי הוא : יז וקביל יי צלומיה דלאה ועדיאת
 וילדת ליעקב בר חמישאי : יח ואמרת לאה יתב יי אנרי די יהבית אמתי כבעלי וקרת
 שמיה יששכר : יט ועדיאת עוד לאה וילדת בר שתיתאי ליעקב : כ ואמרת לאה יתב
 יי ותיה לי חלק טוב הלא זמנא יהי מדורה דבעלי לותי ארי וילדות ליה שתא בען וקרת
 ית שמיה זבולן : כא ובתר בן ילדת ברתא וקרת ות שמיה דינה : כב ועל דוכרנא דרחל
 קדם יי וקביל צלומיה יי ויהב לה עדוי : כג ועדיאת וילדת בר ואמרת פנש יי ית
 חסורי : כד וקרת ית שמיה יוסף למיגר יוסף יי לי בר אתרן : כה ותהו פד וילדת

כו תנה את נשי ואתיילדי אשר עבדתי אתך בהן וארכה בי
 אתה ידעת את עבדתי אשר עבדתיך : כז ויאמר אליו לבן
 אסינא מצאתי חן בעיניך נחשתי ויברכני יהוה בנגדך :
 כח ויאמר נקבה שכרך עלי ואתנה : כט ויאמר אליו אתה ידעת
 את אשר עבדתיך ואת אשר היה מקנה אתי : ל פי
 מעט אשר היה לך לפני ויפרץ רוב ויברך יהוה אתך דתגלי
 ועתה מתי אעשה גם אנכי לביתי : לא ויאמר מה אתן
 לך ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה אסתעשה
 לי הדבר הזה אויבה ארעה צאנך אשמר : לב אעבר בכר
 צאנך היום חסר משם פד שח! נקר וטרוא וכרשי שחיים
 בפשלים וטרוא ונקד בעזים והיה שכרי : לד וענתה כי צדקתי
 ביום מחר כייבתבוא ערשי שכרי לפניך פד אשר איננו נקד
 וטרוא בעזים וחיים בפשלים ננויב הוא אתי : לז ויאמר לבן הן
 לו יהי כדברך : לה ויסר ביום ההוא את החתולים העקרים
 והטלאים ואת פרהעזים הנקדות והטלאות פד אשר לבן בו
 וכר חיים בפשלים ויתן ביד בניו : לו וישם דוד שלשת ימים
 בינו ובין יעקב ויעקב רעה את צאן לבן הנותרת : לז וינקח לו
 יעקב מטר לבנה קח וריו וערמון ויפצל בהן פצרות לבנות
 מחשה הרבן אשר עדיהמקלות : לח ויצג את המקלות אשר

אונקלוס
 רחל ית יוסף ואמר יעקב ללבן שלחני ואיתך לאתרי ואלאעי : כז הב ית נשי ית בני
 די פקחית יתך בן ואזכ ארי את ידעת ית פקחתי דפלקתך : כז ואמר ליה לבן אם
 פען אשפחית רחמן קמך נסיתי וברכני יי בדילך : כח ואמר פריש אנך עבי ואמן :
 כט ואמר ליה את ידעת ית דפלקתך וית דהוה בעירך עמי : ל ארי ועיר די היה קד קדמי
 ותקוף למסני ובריה יי יתך גדולי ובען אמתי אעביד אף אנא לביתי : לא ואמר מה אתן
 קד ואמר יעקב לא תתן לי מדעם אם תעבד לי פתגמא הדין אתוב ארעי ענך אשר :
 לב אעבר בקד ענך וזמא דין העירי (כיי אעדי) סתמן פד אפר נמיר ורקוע וכל אפר שחום
 באמריא ורקוע ונמיר בענא וית אנרי : לג ותסבד בי וכותי ביום דמחר ארי תיעול על
 אנרי קמך פל די ליתוהי נמור ורקוע בענא ושחום באמריא ננובא הוא עמי : לד ואמר
 לבן ברם לוי יהי כפתגמך : לה ואעדי ביומא ההוא ית תישא ונוליא ורקועיא וית פד
 ענא נמורתא ורקועתא פד די תור בה וכל דשחום באמריא ויהב ביד בנהו : לו ושוי
 סתקד תקתא יומין בינוהי ובין יעקב ויעקב בעי ית ענא דקבן דאשתארן : לו ונסב ליה
 יעקב חוטרין דלבן רטיבין דליו ודרכוף נקוף בהון קמסין חורין קלוף תור די עכ חוטרוא :
 לח ודעין ית חוטרוא די קלוי ברקטיא אתר בית שקיא רמא אתר דאתן (כיי דאתין) אנא

פֶּצַל בְּרֵהִמִּים בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר תִּכְאֹן הַצֵּאן לְשִׁתוֹת לְנֹכַח
 הַצֵּאן וַיִּחַמְנָה בְּכֹאן לְשִׁתוֹת : ^ל וַיִּחַמוּ הַצֵּאן אֶל־הַמִּקְלוֹת
 וַתִּבְדְּזוּ הַצֵּאן עֲקָדִים נְקָדִים וּמְרָאִים : ^מ וַהֲכִשְׁבִּים דְּפִידֵי יַעֲקֹב
 וַיִּתֵּן פָּנָיו הַצֵּאן אֶל־עֵקֶד וּבְרִיחוֹם בְּצֵאן לְבָן וַיִּשֶׁת לֹו עֲדָרִים
 לְבָדוֹ וְלֹא שִׁתָּם עַל־צֵאן לְבָן : ^ס וַהֲיָה בְּכֹל־יָחַם הַצֵּאן
 הַמִּקְשָׁרוֹת וְשֵׁם יַעֲקֹב אֶת־הַמִּקְלוֹת לְעֵינָיו הַצֵּאן בְּרֵהִמִּים
 לְיַחַמְנָה בַּמִּקְלוֹת : ^{מב} וּבְהַעֲמִיף הַצֵּאן לֹא יִשִּׁים וַהֲיָה הַעֲמִפִּים
 לְלָבָן וְהַקְשָׁרִים לְיַעֲקֹב : ^{מג} וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מְאֹד מְאֹד וַיִּהְיֶי־לָו
 צֵאן רַבּוֹת וּשְׁפָחוֹת וְעַבְדִּים וְגַמְרִים וְחִמְרִים : ^{מד} לֹא וַיִּשְׁמַע
 אֶת דְּבָרֵי בְנֵי־לָבָן לֹאמֹר לָקַח יַעֲקֹב אֶת כָּל־אֲשֶׁר לְאָבִינוּ
 וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה אֶת כָּל־הַכְּבֹד הַזֶּה : ^{מה} וַיֵּרָא יַעֲקֹב אֶת־
 פָּנָיו לְבָן וַדָּגָה אֵינָנּוּ עִמּוֹ כַּתְמוֹד שֶׁלְשׁוֹם : ^{מו} וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
 יַעֲקֹב שׁוּב אֶרֶץ אָרָם אֲבוֹתֶיךָ וְלִמְוֹלְדֹתֶיךָ וְאֵהִי עִמָּךְ : ^{מז} וַיִּשְׁלַח
 יַעֲקֹב וַיִּקְרָא לְרַחֵל וּלְרָאָה הַשְׂדָּה אֶל־צֹאנָו : ^{מח} וַיֹּאמֶר לָהֶן
 רָאָה אֲנֹכִי אֶת־פָּנָי אֲבִיכֶן כִּי־אֵינָנּוּ אֵלַי כַּתְמוֹד שֶׁלְשׁוֹם וְאֵרְוִי
 אֲבִי הָיָה עִמָּדִי : ^{מט} וְאִתְּנָה יַדְעֲתֶן כִּי בְכָר־פָּחִי עַבְדְּתִי אֶת־
 אֲבִיכֶן : ^נ וְאֲבִיכֶן הִתֵּר בִּי וְהִחַלְתִּי אֶת־מִשְׁפַּרְתִּי עֲשֵׂרֶת מְנִים
 וְלֹא־נָתַנּוּ אֲרָהִים לְהַרְעֵ עִמָּדִי : ^{נא} אִם־כֵּן יֹאמֶר נְקָדִים יִהְיֶה
 שְׂכָרְךָ וַיִּלְדוּ כָל־הַצֵּאן נְקָדִים וְאִם־כֵּן יֹאמֶר עֲקָדִים יִהְיֶה שְׂכָרְךָ
 וַיִּלְדוּ כָל־הַצֵּאן עֲקָדִים : ^{נב} וַיִּצַּר אֲרָהִים אֶת־מִקְנֵה אֲבִיכֶם

אונקלוס

למשתי לקבדו דענא ומתיחמן במיתיהון למשתי : ^ל לט ואתיקמא ענא בחוטרוא וילידא
 ענא רגולין נמורין ורקועין : ^מ ואתריא אפרש יעקב ויהב פריש ענא פל רגולין וכל דשחום
 בענא דלבן ושוי לה עדרין בקחודוהי ולא ערבנון עם ענא דלבן : ^{מא} והוי בכך עבן
 דמתיחמן ענא כבפרתא ומשוי יעקב ית חוטרוא לעיני ענא ברדסא ליתחמיהון בחוטרוא
 מב ובלקישות ענא לא בשוי יהו קשיא ללבן ובכפויא לעקב : ^{מב} מנותרין נברא לחדא
 לחדא והו כיה עאן סניאיו ואמתן ועבדוין וגמלוין וחמרוין : ^{מג} א ושמעית פתנמי בני לבן
 דאמרין נסוב יעקב ית פל די לאבונא ומדי לאבונא קנא ית פל נכסיה דרין : ^{מד} ויהו יעקב
 ית סבר אפי לבן והו ליתוהי עמה כמאתמלי ומקדמוהי : ^{מה} ויאמר וייעקב תיב לארעא
 דאבתתך וילידתך ויהי מימרי כסעדך : ^{מו} ד ושלה יעקב וקרא קרחל וללאה חקלא כות
 ענה : ^{מז} ויאמר להו חו אנא ית סבר אפי אבונן ארי ליתוהי עמי כמאתמלי ומקדמוהי
 ואקהה דאבא הוה כסעדי : ^{מח} ואתין ידעתין ארי בכך חילי פתחית ית אבונן : ^{מט} וואבונן
 שקר ביי ואשני ית אגרי עשר זמנין ולא שבקיה יי לאבאשא עמי : ^נ ח אם פדוין הוה אמר
 נמורין ויהי אגרה וידעו כל ענא נמורין ואם פדוין הוה אמר רגולין יהא אגרה וילידו פל

וַיִּתֵּן־לִי : ^י וַיְהִי בַּעֲת יָחַם הַצֵּאן וַאֲשֶׁא עֵינָי וַאֲרָא בַּחֲלוֹם וַהֲנִיָּה
 הַעֲתָדִים הָעֲלִים עַל־הַצֵּאן עֲקָדִים נְקָדִים וּבְרָדִים : ^{יא} וַיֹּאמֶר
 אֵלַי מִלֵּאד הָאֲרָהִים בַּחֲלוֹם יַעֲקֹב וַאֲמַר הֲנִנִּי : ^{יב} וַיֹּאמֶר שֹׂאֵל
 נָא עֵינֶיךָ וַרְאָה כָּל־הַעֲתָדִים הָעֲלִים עַל־הַצֵּאן עֲקָדִים נְקָדִים
 וּבְרָדִים כִּי רָאִיתִי אֶת כָּל־אֲשֶׁר לְבָן עָשָׂה לָךְ : ^{יג} אֲנֹכִי הָאֵל
 בֵּית־אֵל אֲשֶׁר מִשְׁחַת שֵׁם מִצְבַּח אֲשֶׁר נִדְרַתְּ לִי שֵׁם נִדְרֵי עֲתָה
 קוֹם צֵא מִן־הָאָרֶץ הַזֹּאת וּשׁוּב אֶרֶץ אָרָם מוֹלְדֹתְךָ : ^{יד} וַתַּעַן
 רַחֵל וּלְרָאָה וַתֹּאמְרָנָה לָו הַעוֹד לָנו חֶרֶק וְנַחֲקָה בְּבֵית אָבִינוּ :
^{טו} הֲהִרְוֹא נְכָרִיוֹת נַחֲשִׁבְנוּ לָו כִּי מִכְרָנוּ וַיֹּאכֶל נֶסֶם אֲכֹל אֶת־
 כִּסְפָנוּ : ^{טז} כִּי כָרַתְּ עֲשֵׂר אֲשֶׁר הֲצִיר אֲרָהִים מֵאֲבִינוּ לָנו הוּא
 וְלִבְנֵינוּ וְעֲתָה כָּל אֲשֶׁר אָמַר אֲרָהִים אֲדִיךָ עָשָׂה : ^{יז} וַיִּקַּם יַעֲקֹב
 וַיִּשָּׂא אֶת־פָּנָיו וְאֶת־נַשְׂיוֹ עַל־הַגְּמָלִים : ^{יח} וַיִּנְהַג אֶת־כָּל־מִקְנֵהוּ
 וְאֶת־כָּל־דְּבָרֵי אֲשֶׁר רָכַשׁ מִקְנֵה קִנְיָנוּ אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּפָדָן אָרָם
 לָבֹוא אֶל־יַצְחָק אָבִיו אֶרְצָה פְּנָעַן : ^{יט} וְלָבָן הִלֵּךְ לְגִזּוֹ אֶת־
 צֹאנָו וַתִּגְנַב רַחֵל אֶת־הַתְּרָפִים אֲשֶׁר לְאָבִיהָ : ^כ וַיִּגְנַב יַעֲקֹב
 אֶת־לֶב לָבָן הָאֲרָמִי עַל־בְּלִי הַגִּיד לָו כִּי בָרַח הוּא : ^{כא} וַיִּבְרַח
 הוּא וְכָל־אֲשֶׁר לָו וַיִּקַּם וַיַּעֲבֹר אֶת־הַנָּהָר וַיִּשֶׂם אֶת־פָּנָיו דָּר
 הַגְּרָעַד : ^{כב} וַיִּגַּד לְלָבָן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בָרַח יַעֲקֹב : ^{כג} וַיִּקַּח
 אֶת־אָחִיו עִמּוֹ וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים וַיִּדְבַּק אֹתוֹ בַּהַר

אונקלוס

ענא רגולין : ^ט ואפרש יי ית גיטי דאבונן ויהב לי : ^י והוה
 בעדן דאתיקמא ענא וזקפית עיני וחיות בחלקא והא תישוא
 דסלקין על ענא רגולין נמורין ופציתין : ^{יא} ויאמר לי מדאבא הוי בחלמא יעקב ואמרית
 הא אנא : ^{יב} ויאמר זקוף פען עינד ותווי כל תישוא דסלקין על ענא רגולין נמורין ופציתין
 ארי גלי קדמי ית פל די לבן עבד דך : ^{יג} ויאמר אלקא דאתנגלית עקב בבית אר די משחת
 תמן קמא די קומת קדמי תמן קום כען קום פיק מן ארעא דרא ותוב לארעא וקרוחך :
 יד ואתיבת רחל ולאה ואמרן ליה העוד בען לנא חלק ואחסנא בבית אבונא : ^{טו} וילא
 נוכרין אסתשבנא כיה ארי זבננא ואכל אף מיכל ות כספנא : ^{טז} וזו ארי כל עותרא די אפרש
 יי מאבונא דילנא הוא ולבנא וכען פל די אמר יי דך עבד : ^{יז} ויקם יעקב ונטל ית בנהי
 וית נשוהי על גמליא : ^{יח} ויה דובר ית פל גיתוהי וית פל קנעניה דקנא גיטי קנעניה די קנא
 בפדן ארם למיטי לות יצחק אבוהי לארעא דכנען : ^{יט} ויש לבן אול לבנו ית עניה ובסיאת
 רחל ית צלמנא די לאבוהא : ^כ וכסו יעקב מן דבא דלבן ארמאה על דלא חוי לה ארי
 אול הוא : ^{כא} ואל הוא וכל די גיה וקם ועבר ית פרת ושוי ית אפוהי חוטרוא דגלעד :
 כב ואתתוהו דלבן ב'ומא תליתאה ארי אול יעקב : ^{כג} כג דובר ית אהוהי עמה ורדף בתרוהי

הַנִּלְעָד : כו וַיֵּבֵא אֱלֹהִים אֶל־רַבֵּן הָאֲרָמִי בַחֲלֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר
 לוֹ הַשְּׁמֵר לָךְ פֶּן־תִּדְבַר עִם־יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד־רָע : וַיִּשְׁגַּר רַבֵּן
 אֶת־יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹב תָּקַע אֶת אֹהֳלוֹ בַּהָר וּרְבִן־תָּקַע אֶת־אֹהֶלוֹ בַּחֲדָר
 הַנִּלְעָד : לו וַיֹּאמֶר רַבֵּן לַיַּעֲקֹב מַה עָשִׂיתָ וַתִּגְנֹב אֶת־רֶבְבִי
 וַתִּגְהַגֵּאֵת בְּנֵתִי פִשְׁבוֹת חָרֵב : לו לְמַה נִּחַפְּתָא לְרַבֵּחַ וַתִּגְנֹב
 אֶתִּי וְרַא־הִגְדַּת לִי וְאַשְׁרַחֵךְ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂרִים בְּתָהּ וּבְכַנּוּר :
 כח וְלֹא נִשְׁתַּנֵּי לְנִשְׁקָר רַבֵּנִי וּלְבִנְתִּי עִתָּה הַסְּפַרְתָּ עִשׂוֹ :
 כט וַיִּשְׁרָאֵל יָדָיו לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע וְאַרְחִי אֲבִיכֶם אֲמַשׁ אֲמַר
 אֲלֵי לֹא־אֲמַר הַשְּׁמֵר לָךְ מִדְּבַר עִם־יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד־רָע : לו וְעִתָּה
 דִּרְךָ הִלַּכְתָּ פִּי־נִכְסֶפָה נִכְסֶפְתָּה לְבֵית אָבִיךָ לְמַה נִּגְבַּת אֶת־
 אֲרָחִי : לו וַיַּעַן יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לְרַבֵּן כִּי יִרְאֵתִי כִי אֲמַרְתִּי
 פֶּן־תִּגְזֹר אֶת־פְּנוֹתַי מֵעַמִּי : לו עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת־
 אֶלְהִידָה רֹא יִהְיֶה נֶגְדַּי אֲחִינוּ חִפְרִי־לָךְ מִה עֲמַדִּי וְקַח־לָךְ
 וְרַא־יָדַע יַעֲקֹב כִּי רָחַל נִגְבַּתָּם : לו וַיֵּבֵא רַבֵּן בְּאַחֲרֵי־
 יַעֲקֹב וּבְאַחֲרַי רֹאֵה וּבְאַחֲרַי שְׂתֵי הָאֵמָהֶת וְרֹא מִצָּא וַיֵּצֵא
 מֵאֲחֵר לֹאֵה וַיֵּבֵא בְּאַחֲרַי רָחַל : לו וְרָחַל לָקַחָה אֶת־
 הַתְּרָפִים וַתִּשְׁמֹם בְּכַר הַנֶּמֶל וַתִּשָּׁב עַל־יְדֵיהֶם וַיִּמְשֵׁשׁ רַבֵּן אֶת־כֶּרֶךְ
 הָאֲחֵר וְכֹא מִצָּא : לו וַתֹּאמֶר אֶל־אָבִיךָ אֶרְיִיחֶר בְּעֵינַי אֲדֹנָי כִּי
 לֹא אוֹכֵר לְחֹם מִפְּנֵיךָ כִּי־דָרְךָ נִשְׂיִם לִי וַיַּחֲפֹשׂ וְרֹא מִצָּא אֶת

אונקלוס

מחלה שבעה זמין ואדבק יתה בטורא דנלעד : כד ואתא מימר מן קדם יי לוח רבן ארמאח
 בחלקא דליליא ואמר ליה אסתמר לך דיקמא תמליד עם יעקב מטב עד ביש : כה וארדיק
 לרבן ית יעקב ויעקב פרס ית משבניה בטורא ולבן אשרי ית אחיה בטורא דנלעד : כו ואמר
 לרבן ליעקב מה עברת וכסיתא מני ודברת ית בנתי פשבוות חרבא : כז למה אסתמתא
 למיול וכסיתא מני וקא תויתא כי ושלחמך פון בחרוא יבתושבתון בתופין ובכנרון : כח ולא
 שבקתני דנשקא רבני ורבנתי בען אסבלתא למעבר : כט אית חילא בודי קמעבר עמכון
 ביש ואקתא דאבוכון ברמשא אמר לי דמימר אסתמר לך מלמלא עם יעקב מטב עד ביש :
 לו וכען מיול אולת ארי חסרא חסרתא לביא אביך למא נסבת ית חקתי : לא ואתיב
 יעקב ואמר לרבן ארי דחיקית ארי אקרית דיקמא תניס ית בנתך מני : כב עם נני ארת די
 תשבח ית דחלתך לא יתקיים קדם אקנא אשתמודע לך מה דעמי וסב לך ולא יודע
 יעקב ארי דחל נסיבתהון : לג ועל רבן במשפנא דיעקב ובמשפנא דרעה ובמשפנא
 דתרמין לחיקתה וקא אשבח ונפס במשפנא דרעה ועל במשפנא דרחל : כד ורחל נסיבת
 ית צלמניא ושנתון בעבישא דנמלא ויתיבת עליהון ומשיש רבן ית בר משפנא ולא
 אשבח : כה ואקרת לאביתא לא יתקף בעיני רבני ארי לא אכור למקם מן קדמך ארי

הַתְּרָפִים : לו וַיִּחַר לַיַּעֲקֹב וַיִּרְבַּ בְּרַבֵּן וַיַּעַן יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לְרַבֵּן
 מַה פִּשְׁעִי מִה חָטָאתִי כִּי דִלַּקְתָּ אַחֵרִי : לו כִּי־מִשְׁשֵׁת אֶת־כֶּרֶךְ־
 כְּלִי מִה־מִצָּאת מִכֶּל כְּרִי־בֵיתְךָ שֵׂיִם כֹּה נֶגְדַּי אֲחִי וְאַחִיךָ וַיִּכְיָחוּ
 בֵּין־שְׁנֵינוּ : לו זֶה עֲשָׂרִים שָׁנָה אֲנֹכִי עִמָּךְ רַחֲלִיךָ וְעִזֶיךָ לֹא שִׁכְרוּ
 וְאִירִי צֹאנְךָ לֹא אֲכַלְתִּי : לו מִרְפָּה רֹאֵתִי אֲרִיךָ אֲנֹכִי
 אֲחַטְנָה מִיָּדִי תִּבְקַשְׁנָה וְנִגְבַּתִּי יוֹם וַיִּגְבַּתִּי לַיְלָה : לו הֵייתִי בְּיוֹם
 אֲכַלְנִי חָרֵב וְקָרַח בְּלִיקָה וַתִּדְרַד שְׁנַתִּי מֵעֵינַי : לו זְחִלִי עֲשָׂרִים
 שָׁנָה בְּבֵיתְךָ עַבְדְּתִיךָ אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּשֵׂתִי בְּנֵתְךָ וְשֵׁשׁ
 שָׁנִים בְּצֹאנְךָ וַתַּחֲרֶה אֶת־מִשְׁפַּרְתִּי עֲשָׂרַת מָנִים : לו לֹלִי אֲרָחִי
 אָבִי אֲרָחִי אֲבָרְחָם וּפְחַד יִצְחָק הִיָּה לִי כִּי עִתָּה רִיקָם שְׂרַחֲתִנִּי
 אֶת־עֵינַי וְאֶת־יָגְעִי כִּפְּנֵי רֹאֵה אֱלֹהִים וַיִּזְכֶּה אֲמַשׁ : לו וַיַּעַן רַבֵּן
 וַיֹּאמֶר אֶל־יַעֲקֹב הַבְּנוֹת בְּנֵתִי וְהַבָּנִים בְּנֵי וְהַצָּאֵן צֹאנִי וְכֹר
 אֲשֶׁר־אַתָּה רֹאֵה לִי הוּא וּלְבִנְתִּי מִה־אֲעִשֶׂה לְאַרְהֵ הַיּוֹם אִוֹ
 לְבָנֵיהֶן אֲשֶׁר יִרְדּוּ : לו וְעִתָּה לְכֹה נִכְרַתָּה בְּרִית אֲנִי וְאַתָּה
 וְהִיָּה לְעַד בֵּינֵינוּ וּבֵינֶךָ : לו וַיִּקַּח יַעֲקֹב אֶבֶן וַיְרִימָה מִצְבֵּה :
 לו וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְאֲחִיו לְקַטְוֹ אֲבָנִים וַיִּקְחוּ אֲבָנִים וַיַּעֲשׂוּ־לָבֶן
 וַיִּאֲכְלוּ שֵׁם עַרְיָהֶנּוּ : לו וַיִּקְרָא רַבֵּן לְרַבֵּן יִגְר שְׂחֵדוּתָא וַיַּעֲקֹב
 קָרָא לוֹ גִלְעָד : לו וַיֹּאמֶר רַבֵּן הִנֵּה הִזָּה עַד בֵּינֵינוּ וּבֵינֶךָ הַיּוֹם
 עַרְיָהֶנּוּ קָרָא־שְׁמוֹ גִלְעָד : לו וְהַמִּצְפָּה אֲשֶׁר אָמַר יִצְחָק הִזָּה בֵּינֵינוּ

אונקלוס

ארת נשוקי ובלש וקא אשבח ית צלמניא : לו ותקוף ליעקב ונצא עם רבן ואתיב יעקב
 ואמר לקבומה חובי מה סורחני ארי ורפתא בתרילוארי מששתא ית כל מנימיה אשבחתיא
 מכל מני ביתך שוי הקא קדם אחי ואחיה ויכחון ביותרונא : לו דנו עסרין שנין אגא עמך
 רחליך ועיזך לא אתפירי ודכרי ענד לא אכרית : לו דחברא לא איתתני דותך דתנה שניא
 ממנינא מני את בעי ליה נטרית פיממא ונטרית בליליא : לו הויתי ביממא אכלני שרבא
 וקלדא הנה נחית עלי בליליא ונדד שנתי מעיני : לו מא דגן לי עסרין שנין בביתך פלחתיך
 ארבע עסרי שנין בתרתין בנתך ושתי שנין בענדא ואשנתא ית ארי עשר זמנין :
 לו אילוכא פון אלהיה דאבא אלהיה דאברהם ודחזיק ליה יצחק הנה פסעדי ארי בען
 ריקון שלחתי ית עממי וית ליאות ידי גלי קדם יי ואופח ברמשא : לו מא ואתיב רבן ואמר
 ליעקב בנתא בנתי ובנוא בני וענא עני וכל די את תוי דילי הוא ולבנתי מה אעביד
 קארין יומא דין א לבינהו דילידין : לו וכען אתא נגור קום אגא ואת ויהי לקחיה ביני
 וביני : לו וניסיב יעקב אבנא וקפח קמא : לו ואמר יעקב קאחיה לקוטו אבניו וניסיבו
 אבניו ועבדו דגורא ואבלו תמן על דגורא : לו וקרא ליה רבן יגר שחדווא ויעקב קרא
 ליה גלעד : לו מא ואמר רבן דגורא דין סהיד ביני וביני יומא דין על פן קרא שמייה גלעד :
 לו וסכותא די אמר יסך מיכרא דיי ביני ובניך ארי נספתי נבר מתבריה : לו אם תעני

וּבִינְךָ כִּי נִסְתַּר אִישׁ מֵרַעְיוֹ : אִם תִּעַנְהָ אֶת־בְּנֹתַי וְאִם־תִּקַּח
 נָשִׁים עַד־בְּנֹתַי אִין אִישׁ עִמָּנוּ רְאֵה אֲדָהִים עַד בֵּינִי וּבִינְךָ :
 נא וַיֹּאמֶר לָבֵן כִּי־עַקֵּב הַנֶּה : הַנֶּה הַזֶּה וְהַנֶּה הַמִּצְבָּה אֲשֶׁר יָרִיתִי
 בֵּינִי וּבִינְךָ : נב עַד הַנֶּה הַזֶּה וְעַד הַמִּצְבָּה אִם־אֲנִי לֹא־אֶעְבֵּר
 אֲדִיךָ אֶת־הַנֶּה וְאִם־אֲתָה לֹא־תֵעָבֵר אֵלַי אֶת־הַנֶּה הַזֶּה
 וְאֶת־הַמִּצְבָּה הַזֹּאת קָרַעַה : נג אֱלֹהֵי אֲבֹתָם וְאֱלֹהֵי נַחֲוֹר
 יִשְׁפְּטוּ בֵּינֵנוּ אֱלֹהֵי אֲבֹתָם וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בַּפֶּהד אָבִיו יִצְחָק :
 נד וַיִּזְבַּח יַעֲקֹב זֶבַח בָּהָר וַיִּקְרָא לְאָחָיו לְאֲבֵר־לָחֶם וַיֹּאמְרוּ
 לָחֶם וַיִּדְּוֵנוּ בָּהָר : נה וַיִּשְׁבֶּם לָבֵן בַּבֶּקֶר וַיִּנְשֶׁק לְבָנָיו וּלְבָנוֹתָיו
 וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב לָבֵן מְקוֹמוֹ : נז א וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדֹרְכֵוֹ
 וַיִּפְגְּעוּ־בּוֹ מְרֹאֲבֵי אֲדָהִים : נח וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב בְּאִשְׁרֵי רְאֵם מַה־נֶּה
 אֲדָהִים זֶה וַיִּקְרָא שְׁמֵי־הַמְּקוֹם הַהוּא מַחְנֵיִם : פ פ פ

אונקלוס

ות בגתי ואם תסב נשין עד בגתי לית אנש עמנא חוי מימרא דיי סהיר ביני ובינך :
 נא ואמר לבן כי עקב הא הנגה והנה הזוה והנה המצבה אשר יריתי
 בין ובינך : נב עד הנגה הזוה ועד המצבה אם אני לא אעבר
 אדריך את הנגה ואת המצבה לא תעבר אלי את הנגה הזוה
 ואת המצבה הזאת קרעה : נג אלהי אבותם ואלהי נחור
 ישפטו בינו ובינך : נד וזבח יעקב בהר ויקרא לאחיו לעבר לחם
 ויאמרו לחם וידנו בהר : נה וישבם לבן בבקר וינשק לבניו ולבנותיו
 ויברך אותם וילך וישב לבן מקומו : נז א ויעקב הלך לדרכו
 ויפגעו בו מראבי אדהים : נח ויאמר יעקב באשרי ראם מהנה
 אדהים זה ויקרא שמה המקום ההוא מחנים : פ פ פ

האמר פסיק נביאים הנמצאים בשבוע זו עד על כן שכחוני ואח"כ מתח לין כאן
 ואהי להם כמו שחל פנמר על דרך אשר : אפגשם כדוב שפיר ואקרקע סגור לפם ואכלם
 שם כלביא חית השדה תבקעם : שחתך ושראכ כי בי בעורף : אהי כרף אפוא ויושיעה
 בכך עריף ושפטיה אשר אמרת תנה כי מרף ושרים : אמת קף מרף באפי ואקח בעקרת
 צרור עין אפרים צפנה חטאת : הקבי יזדה יבאו לו הוא בן לא חכם פי עת לא יעמוד
 במשפר בנים ימיד שאור אפדסממות אאלם אהי דברמות אהי קטבה שאור נוחסיתר מעיני
 פי הוא בן אחים יפרא יבוא קדימות יהוה ממדבר עוקה ובוש מקורו ויתרב מעיני הוא ישסה
 אוצר כל ברי תמדה : תאשש שומרון כי מרתה באלהיה פתרב ופולו עלוליהם ירששו והריותיו
 וקעושו ויבא אל עד יהוה אלהי ויפוי כשקת בעונה קחו עמקם דברים וישובו אי יהוה אמרו
 אליו כל תשא עוןקח טוב ושלמה טוב ושלמה פרים שפתינו : אשר לא וישענו על סוס לא נרפב ורא
 נאמר עוד אלהינו קמעשה דינו אשר בך ירחם יתום ארפא משובתם אהבם נדבה פי שב
 אפי ממנו אלהיה בטל לישראק ופרח בשושנה וף שרשיו בקבנו ויזקנו ויהי כנות הודו
 ורית לו פקבנו : ישבו וישבו בצל יחיו דין ויפרחו פגפו זכרו כניו קבנו : אפרים מה לי
 עוד לעצבים אני עניתו ואשרנו אני פברוש הענן ממני פריה נמצא מי חכם ויבן אלה נבון
 וידעם פי ושרים דרכי יהוה וצדיקים ירכו בם ופושעים יפשלו בם :

לאר קריאת פרשת השבוע שנים נקרא ואחד תרגום וההפטר והזמור ה' ונלך גלות לבש (או מזמור
 שיר ליום השבת וה' מלך) ולל"ה דברו משנה והלכה מסדר עהרות שהיא נגד היסוד בשבת היום

עיקר תוי"ט

משנה מקוואות פרק ז

ביטוריה

ולא פוסלין . פי' ואילו שאין פוסלין וא"ת . פרק ז יש מעלין . משלימן לוי סאה : ולא
 כיון דחשיב להו מילא דמעלין מ"ט . פוסלין . בג' לוגין שאובין וכלהו
 לא פסלי בשאובין . ה"ט דמקוה וי"ט הוא דלחשק . מפרש כילד : והכפור . גשמים שיורדין נקפיים :
 למשין מה נעשין צדיי שמים אף מקוה כ"ו אכל . גלד . מייס שקפלו . על פני הארץ או על פני
 שאר משקין לא לחשק . המים : טיש הנרוק . טיש רך ורקיק שנעש'
 ה"ט : הנרוק . אפילו . כמו רוק : אבן הברד
 נרוק אינו פוסל עור : והעירו כ"ו . ואמנס . כמים . כמים שאובים
 מה שהי' חולק על ר"ע . מה שהי' חולק על ר"ע . דלמריין לקמן פוסלים
 הוא צמ"ט של הדין ועל . ולא מעלין ולא פוסלין . לא
 כל הויכות . לא שישבור . פוסלין . השלג והברד והכפור
 כך . ה"ט צמ"ט . והגלד . והמלח והטיש הנרוק .
 (ה) ה"ט . ועדין לא . א"ר עקיבא היה רבי ישמעאל דן
 פירשו מהו שלקות . ולי . כנגדי לומר השלג אינו מעלה את
 ה"ט מ"ו כ"ו שנכבשו . המקוה . והעידו אנשי מידב' משמו
 בהן פירות וירקות . או . שהיה אומר להם צאו והביאו שלג
 בשלקו : (ג) ולא נחסר . ועשו מקוה בתחלה . ר' יוחנן בן
 מננה . כ"א אחד מננה . נורי אומר אבן הברד כמים . כיצד
 לפי חשבון ובס"פ הערל . מעלין ולא פוסלין . מקוה שיש בו
 אמרי' דכשר עד רובו . ארבעים סאה חסר אחת . נפל
 אכל ציורי' מרוב לא כיון . מהם סאה לתוכו והעלהו נמצאו
 דלא חוו לטבילה כלל . מעלין ולא פוסלין : (ב) אלו
 דמקוה מייס כתיב . פוסלין ולא מעלין . המים בין
 אכל מייס אפילו ציורת . טמאים בין שהורים ומי כבשים ומי
 מרובו . ה"ט והר"ט : שלקות . והתמד עד שלא החמיץ .
 (ג) והרי המייס כשרים . כיצד פוסלין ולא מעלין . מקוה
 כשהיו והיינו דתני בר"פ . שיש בו ארבעי' סאה חסר קרטוב .
 יש דברים דלא מעלין . ונפל מהם קרטוב לתוכו . לא
 ולא פוסלין . ה"ט : העלהו פוסלו בשלשה לוגין אבל
 כשר . מופני שאין צהס . שאר המשקין ומי פירות והציד
 מנוף הדבר הנשנה את . והמוריים . והתמד משהחמיץ .
 מרלו . ה"ט : פעמים מעלין מעלין .
 דליו נשקה . דכל . כיצד מקוה שיש בו ארבעים סאה
 שאין עושין היינו מקוה . חסר אחת נפל מהם סאה לתוכו לא העלהו . היו בו
 פוסל ציורי' מרלה . ארבעים סאה נתן סאה ונטל סאה ה"ז כשר . (ג) הדיח
 דכל עושין היינו מקוה . בו סלי זיתים וסלי ענבים : ושינו את מראוי כשר . רבי
 פוסל ציורי' מרלה . יוסי אומר מי הצבע פוסלין אותו בשלשה לוגין .

משלימן לוי סאה : ולא
 בג' לוגין שאובין וכלהו
 גשמים שיורדין נקפיים :
 על פני הארץ או על פני
 המים : טיש הנרוק .
 טיש רך ורקיק שנעש'
 כמו רוק : אבן הברד
 כמים . כמים שאובים
 דלמריין לקמן פוסלים
 ולא מעלין ולא פוסלין . לא
 כרבי יוחנן בן נורי והלכ' .
 כעדותן של אנשי מידבא
 שעושין מקוה מן השלג
 אפילו לכתחלי : נמצאי
 מעלין . שהשלימוהו :
 ולא פוסלין . בשלשה
 לוגין שאובין שהרי סאה
 היא הרבה יותר משלשת
 לוגין ולא נפסל המקוה
 צדק : (ב) המים : שאובין
 בין עמלון בין שהורים :
 מי כבשים . מייס שנכבשו
 בהן זיתים או מייס
 ירקות : ומי שלקות .
 מייס שלקו בהן שלקות
 (ה) והתמד . מלניס
 זיתים או שמרים שנתן
 עליהם מייס : עד שלא
 החמיץ . דלשהחמיץ נהון
 כיוי פירות : קרטוב .
 אחד מ"ט בלוגי : פעמים
 מעלין . כדמפרש כשיס
 צמקו מ' סאה מייס כשרי'
 ונתן בו סאה מיי פירות
 ואחר כך נטל סאה ממנו
 מיי ומיי פירות ומשורבין
 יחד הרי כל סאה של מיי
 פירות שנשאר בה מקוה
 משלימתי את המקוה : (ג)
 פעמי' אין מעלין כדקתני
 צמקו מייס בו מ' סאה
 חסר אחת : (ג)
 (ג) ושינו את מראוי
 כשר . דהלמח כלים
 לא

לא תשיב שינוי ונראה : ואין פוסלין אותו : משום דלפעל לית ביה מונשא : משקין ומקוה מיס כתיב הר"ח : (ד) וקי' הא בשינוי מרא' . משום דלפעל לית ביה מונשא : משקין ומקוה מיס כתיב הר"ח : (ד) וקי' הא מוחל . מיס היולאים מן הויתוס : ימתין אפטר בהמשכה לר"י צפ"ב מ"ו ויכל דמתחיתן עד שירדו גשמים . דלמלאות צתקף א"ה אליבא דר"ע נסכה . ועתו"ט : לא פסלוהו (ד) דנחסר עסקין שהוא נפסל בשלשה לוגין : והוא שלא שינו מראה' המקוה . הר"ש :

ואינן פוסלין אותו בשינוי מראה נפל לתוכו יין ומוחל ושינו את מראיו פסול כיצד יעשי ימתין לו עד שירדו גשמים ויחזרו מראיהן למראה המים . היו בו ארבעים סאה . ממלא בכהף ונותן לתוכו . עד שיחזרו מראיהן למראה המים : (ד) נפל לתוכו יין או מוחל ושינו מקצת מראיו . אם אין בו מראה מים ארבעים סאה . ה"ז לא יטבול בו : (ה) שלשה לוגין מים ונפל לתוכו קרטוב יין והרי מראיהן כמראה היין . ונפלו למקוה לא פסלוהו . שלשה לוגין מים חסר קרטוב ונפל לתוכו קרטוב חלב . והרי מראיהן כמראה המים . ונפלו למקוה לא פסלוהו ר' יוחנן בן נורי אומר הכל הולך אחר המראה : (ו) מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות . ירדו שנים וטבולו זה אחר זה . הראשון טהור והשני טמא . ר' יהודה אומר אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים . אף השני טהור . הטביל בו את הסגום והעדהו מקצתו נוגע במים טהור . הכר והכסת של עור . כיון שהגביה שפתותיה מן המים . המים שבתוכו שאובים כיצד יעשה מטבילין ומעלה אותם דרך שוליהם . (ז) הטביל בו את המטה . אע"פ שרגליה שוקעות במיש העבה טהורה . מפני שהמים מקדימין . מקוה

כלום ופירשו בגמרא דהגיגה . דלא טיהר ר' יהודה אלא במעלות דרבנן כגון שהיה טהור לחולין ועבד להיות טהור לנעשר או שהיה טהור לנעשר ועבד להיות טהור לתרומה אבל לעלות ונטוואה גמורה לטהרה דברי הכל טומא ואין הלכה כרבי יהודה : סגום . בגד לנר עז וקורין לו צרצרי אלגוריה וזולע מים הרבה : מקצתו נוגע במים טהור . במקוה שיש בו ארבעים סאה נטוואנות איירי וטבול בו אדם לאחר שהטביל בה את הסגום טהור האיש הטובל אף ע"פ שחסר שיעור מקוה טבילת הסגום מואחר שנקלטה הסגום נוגע במים ור"י הוא דס"י אמרין גוד אחיה (ה) המים שבתוכו שאובים . חזורים ופוסלים את המקוה בשלשת לוגין שהרי לא היו בו אלא מדי' סאה מכוונות ונתחסר כשהגביה שפתותיה מן המים : ומעלה אותן דרך שוליהן . כדי שלא יפלו המים שבתוכו למקוה ויפסלו כל מיניהו (י) : (י) הטביל בו את המט' . שרגליה גבוהות ואי אפשר להטבילה כולם כהמת במקוה קצת מזה שיעורו ונטוואס א"כ רגליה שוקעות בטיט העבה שאינו נרוק ואין נטבילין בו (י) : שהמים מקדימין להטביל הרגלים קודם שישקעו בטיט (ת) ובמים הטובלו

צטין . ולי' הרא"ש קדמו המי' ונגשו צרגלי כו' ואותן הוטבלו : שמימיו מרודדים . שאין המים המים מוחזרים למקו' הלכך לא היו חליה כדחתן ענוקים נחמת שהמקוה רחב והמים נתפשטים ספ"ח האוחז באלס כו' אם הרים ידיו טהורים : כולו ואע"פ שיש בו מ' סאה אין כל גופו (ט) כדילפינן בספרה . ועתו"ט : (י) וקי' דא"כ מאי אפילו הא דוקא עלים וקנים . אצל לי' הר"ש ל"נו אכנים אלא אפי' עלים וקנים שהמים צנייהם לא תשיב הפסק ונלטרפינן המים שצנייהם לנ"ס וצלבך שלא יחלקו כל המקוה שאע"פ שהמ"ש צנין הלל"ח נחמדין אין זה חסור כו' (וכ"ש בצננים) . ועתו"ט : שיחפדו . ה"י מולך ומביא במים . ונטענע המים כלומר שיעלו כמין טהור ויהיו ענוקים נולד אי' זידיו (יא) : כיון שעבר הגל . של מים על וטובל בהם : הר"ש : (יא) ולא היו כמנהוג מקוה הגל על המחת : טהור' . ולפי שהמחת זידיו דבר הנקבל טומאה מ"ד אטובל את הכלי דקה וקטנה וירא פן תפול במים דרך להטבילה עיקר המקוה במקומו והגל לא תחלש לנגמרי' ועתו"ט :

מקוה שמימיו מרודדין כובש אפילו חבילי עצים אפילו שיתפתו המים ויורד וטובל . מחט שהיה נתונה על מעלות המערה היה מולך ומבי' במים כיון שעבר עליה הגל טהורה :

ה"י מולך ומביא במים . ונטענע המים זידיו (יא) : כיון שעבר הגל . של מים על המעלה של מקוה שהמחת נטווא בה ולפי מ"י הגל על המחת : טהור' . ולפי שהמחת דקה וקטנה וירא פן תפול במים דרך להטבילה קן :

גמרא גרה דף י"ג ע"ב

הרשת איהו חבדוק לנפשה דתניא אמר רבי חרשת היתה בשכונתנו לא דיה שבודקת לעצמה אלא שחברותיה רואות ומראות דה התם במדברת ואינה שומעת הכא בשאינה מדברת ואינה שומעת כדתנן חרש שדברו חכמים בכ"מ אינו שומע ואינו מדבר :

מראות לה . שהיה בקוף כמראה' דם עמא ודם טהור : ואחרי כן נחטרסה : ככ"מ . להווא מכלל כן דעת : מדברת ואינה שומעת . כבר שטעה ולמדה לנר זורד"ק מקץ דף קצ"ו ע"ב

דבר אחר עלמא רחמי אכריי נעס וכד אחריר עלמא דאתי כל חידו וכל טיבו וכל נהורין וכל חירו דעלמא אחריר וכניי כך אכריי נעס וע"ד טעין חייבין דיהון צניכנס צטע' דצאל צצתי' ייחין כולסו ואי' לכו חירות ויימי' צצט' דנפיק צצתא אי' לן לאתער' חידו עלאה עלני' דצצתי' מהסוא עונש' דחייבי' דאתני' (ס"א דאכדו) מהסי' שעתא ולהלאה ואי' לן לאתער' וליני' ויסי' נועס הי' אלהינו עלינו דא הוא נעס עלאה חרו דכלא ועל דא דרכיה דרכי נעס וכל נתיבותיה שלום . מאן נתיבותיה אלן' חיון שצילין דנפקין מלעילא וכלסו נקט לון ברית יחדלי' דאיסו אכריי שלום שלמא דייטי' ואעיל לון לימא רבא כד איסו צתוקפיה וכדין יסי' עלמא הס"ד וכל נתיבותיה שלום :

הרכה פסוקה

הר"מ הל' שבת ג ע

יוסף רחב

מוסר

מספר סדר היום דף פט ע"ב

עיקר התשובה התפלות והתחננות לנשך שיהא לפני ארון האלוים ונפרט אס מוריד דעשות מעיניו כי ודאי לא ישנו ריקס ותשובתו מתקבלת אפילו יהיה רשע גמור והרכס אשם המקום צריך הוא צחמיו חותר לו חק ישראלי ח"א

(א) חבשיל שלא בשל כל צרכו וחטין שלא הוחסו כל צרכן או חבשיל שבשל כל צרכו וכל זמן שמצטמק הוא יפה לו אין משהין אותו על נבי האש בשבת אע"פ שהינה מבע"י גרה שמא יחתה בנחלים כדי להשלים בשורה

בשולו או כדי לצקו לפיכך אם נרף האש או שכסה אש
 הבורה באפר או בנעורת פשתן הרקה או שעממו הגחלים
 שהיו הן בסככות באפר או שהסיקה בקש או בנבבא או
 בגללי בהמה דקה שהיו אין שם גחלים בוערת היו מותר
 לשהות עליה שהיו הסוה דעתו מזה התבשיל ואין גזרון
 שמה יחתה באש (ב) כד'א בכורה שהבילה טועט אבל
 התנור אע"פ שרף האש או כסה באפר או שהסיקהו
 בקש או בנבבא אין משהין בתוכו ולא על גביו ולא
 סומכין לו תבשיל שלא בשל כל צרכו או שבשל כל צרכו
 ומצטמק ויפה לו הואיל והבלו הם ביותר אינו מסיח דעתו
 והחישיון שמה יחתה בו האש המעוטה אע"פ שהוא אש
 קש ונבבא או סכוסה :

מתחרו לקבל תשובתו ומסייעין אותו לטור עלמו בשלימות
 וללא ישוב עוד לכפלה ולס לון כח להשתנות בכל יום
 יתענה כדי לגוים לא יאכל היום הסוה כי חס לשבע נפשו
 לשם שמים ושקוד על לימודו בעבודתו ויחשב לו ללדקס
 וכן חס אינו יכול להשתנות כלל יעשה בלפון שיהלך רק
 שלא יחלה ויחשב לו יותר מתעניי ממסוגף עלמו במאכל
 ומשקה לעבודת אלוהו ולענות נפשו על תפלתו והשכמה
 והסערסס כסס כ"ה"כ סוה ענין גדול ויקום בזריות לשבת
 ולפאר לומר בראשית בזמירות ובקשות כאשר ראו לעשות
 ואם רואה עלמו מובלבל ומעורף מן השנים עד שאינו יכול
 לעמוד על רגליו מכוזר גוסף ורחץ פניו ידיו ורגליו במים
 קרים כדי להסיר הכבדות מעליו ויענע עלמו מפס ומפס
 ולא יעמוד במקום א' כי העיוול והסלוד כזס עיקר גדול
 ליעוד המורי והסגול ודבר נקל סוה לני שיעמוד עליו :

וישרח יום א תורה

להמשיך מנ"ח דז"ח יהוה נפש י' יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה חס ימירה ו דמלוי יוד
 אל שס ב"ן שבעסיה בניקוד סולס :

וישרח יעקב מלאכים לפניו ארבעה שיעיר
 שדה אדום : וישרח יעקב אונגדון קדמוהי רות עשו
 אחוהי לארעה דשעיר תקריה דאדום : ויצו אתם לאמר פה
 תאמרין לאדני לעשו פה אמר עבדך יעקב עם לבן נרתי
 ואחר עדעתה : ופקיד יתחון למימר בדין תימרין לרבוני
 לעשו בדין אמר עבדך יעקב עם לבן דרית ואחרית עד פעון
 ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפתה ואשלהה להניד
 לאדני למצא חן בעיניך : והווי תורין וחמירין עאן ועבדין
 ואמהן ושלחית לחוואה לרבוני לאשכחא רחמין בעיניך :
 וישבו המלאכים ארבע יעקב לאמר באנו ארבעה ארבע עשו
 וגם הקד לקראתך וארבע מאות איש עמו : ותבו אונגדיא
 רות יעקב למימר אתינא רות אחוד רות עשו ואף אתי
 לקדמותך וארבע מאה גברין עמיהו ויירא יעקב מאד ויצר
 לו ויחץ אתהעם אשר אתו ואתהצאן ואתהבקר והגמלים
 לשני מחנות : וידחיל יעקב להרא ועקת ליה ופריגית עמא
 דעימיה וית ענא ויתתורי ונמליא לתרתין משרין : ויאמר אם
 יבא עשו ארבעה מאה האחת והקהו והיה המתנה הנשאר
 לפרישה : ויאמר אם ייתי עשו למשריתא קרא וימחיניה ויהי
 משריתא דאשתארא לשיזבא :

להמשיך מנ"ח דז"ח צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלגה אדני נשמה דסוד
 יהוה חס ימירה דלגה יהוה חס ימירה דסוד אל שס ב"ן שבעסיה :

תחון עבדיה פדה אמר אדני יהוה לאדום שמועה שמענו מאת
 יהוה וציר בגוים שדה קומו ונקומה עליה למלחמה :
 נבויאת עובדיה בדין אמר יי אלהים לאדום בסורא שמענא
 מן קדם יי ואונד בעממיה שריח קומו ונתעתד עליה לקרבא :
 ב הנה קמן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד : ב הא חרש יהבתך
 בעממיה בסיר את לחדא : ודון לבך השיאך שכני בחגוי
 סדע מרום שבתו אמר בלבו מי יורידני ארץ : ורשע לבך
 אמעיק דאת דמי לנשדא דשרי בשני כיפא פרומא מותביה
 אמר בלביה מן יחתני לארעה : אסיתגביה בנשר ואם
 בין פוכבים שים קנך משם אורידך נאם יהוה : א אם תרים
 בנשדא ואם ביני כוכביא תשוי מדורך מתמן אחתנך אמר
 יי : א אם גנבים באו לך אסישדרי לידה איך נדמיתא קרוא
 יגנבו דים אספצרים באו לך קרוא ישאירו עקרות : א אם
 גנבין אתו עקד אם בזוי ליקרא איכדין הויתא דמך עד הגנבו
 מסתהון ואם חטופין בקטופין אתו עקד קרא משארין עולקין :
 איך נחפשו עשו נבעו מצפניו : ו אכדין אתפרש עשו אתגלין
 מממורוהי :

מממורוהי

מצורות דוד
 (ב) תחון עובדיה זכור מרסס הסגול על עובדי : לאדום
 על אדום : שמועה שמענו ר"ל חו ושר נבויים שמו
 שמועה מאלת ס' כי הכסה נבויים התגלו על חורבן אדום :
 וייר ר"ל כאשר : מענו כן סוה כי כל הסומוות הסעוררו
 נכס עליה למלחמ' ושלחו שלוחים זה לזה לאמר קומו חתם
 ונקומה גם לנו נלכת עליה למלחמה : (ג) סנה קטן מתחיל
 נדחית ממלכתך בחרך אדום סנה אז היית קטן בלומות ומנחם מאל בניהם כי היות ממלכת שפלה : (ד) ודון
 לבך השיאך : כחומר סנה עתה שנתגלת למשול ממלך רב כאשר באת אל הכרך הסגול וכיו לכן ודון לבך סנה אותהתגלות
 יותר מדאי : שוכי : כאלו חתם שוכן בבקויע הסלע עד שלא יוכל מי לקרוב לניך וכאלו סיה מקום מושבו במקום מרום וסאל :
 אונד בלבו : לכן חוסב בלבו מי סוה אשר יוכל להוריו אותו בשפל החרך : (ז) חס תנביס כשאר חלל חס תנביס לשבת
 כשאר שמועס מורו במקום גבוה ואם תשים מורוד בין הסוככים משס אורידך לחרך ומתי נוסר ביד הסומוות : (ח) בלו לך
 בלו עקד : סודוי לניה סס המתפתדים לגזול ביום וגזולס בגולי : איך נדמית : איך נכרת מכל וכל (ואף כי תסי בחחרית
 הימים חמר בלשון עבר דודר הרבה מן הסכסכות כי הסכסו רחם כאלו כזר נעשתה) סלל יגבו דים יר"ל סוה חון דרכס
 יגבו אל : די ספוקס ויניחו סמוטר ומדוע ח"כ נכית לחת מכל וכל מבלי שחרת : חס בולרים : חס על כרעין בלו בולרים
 סלל יסאירו סוללות : ומדוע לא הסאירו לך מאומה : (י) איך נחפשו עשו : איך נח בו בתי עשו קחת סכל ואיך נתקספו
 ונדרשו מקומות מסחרים של לקחת כל סמלל סוה כסל ענין בגי"ש :

להמשיך מניסוד ומלכות דז"ח שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונה נשמה דיסוד
 א אד אדני אדני נפש אדני רוח אדף דלת נזויד נשמה דמלכות יף דף וף דף חיה יהודה דיסוד
 יהוה חס ימירה דמלכות חל שס ב"ן שבעסיה :

עבר בשוק אצל פנה ודרד ביתה יצעד : א עבר בשוקא לקביר

רש"י
 163. פסס של זנס : שית זנס : ערות זנס : ונזורת לז : מוקפת זינס : וסוררת : סרה מן הדרך :

פְּנֵתָא וּבְאֲרָחָא דְּבֵיתָא מְהֵרָךְ * בְּגַשְׁתְּ בְּעַרְבֵי יוֹם בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וְאִפְרָה * בְּרַמְשָׁא בְּמַעֲרָב יוֹמָא בְּחַשׁוּכָא דְּרִירָיא וּבְחַבְרָיָה * וְהֵנָּה אִשָּׁה לְקִרְאתָהּ שִׁית זֶזְנָה וּנְצַרְתָּ לָב * יוֹהָא אֲתָתָא לְאוּרְעִיָּה בְּאַסְפַּמְא דְּזִנְיָתָא דְּמַפְרָא לְבֵּא דְּעֵרִימִי * דְּהַמְיָה הָיָא וְסוּרְתָּ בְּבֵיתָהּ לֹא יִשְׁפְּנוּ רַגְלֶיהָ * וְיַמְרָדְתָּא הָיָא וּפְרָרְתָּא בְּבֵיתָהּ לֹא שְׂכָנָן רִגְלָהּ * פַּעַם בְּהוֹיֵן פַּעַם בְּרַחֲבַת וְאַצְלַר פְּרִי פְּנֵה תֵּאָרְבִּי * בְּעַדְנָא בְּשׁוּקִי בְּעַדְנָא בְּשֻׁקִי וְקָבַר כָּל פְּנֵתָא דִּיאֵיא כְּמִנְא * וְהִחְזִיקָה בּוֹ וּנְשָׁקָה לּוֹ הָעֵזָה פְּנִיָּה וּתְאֹמַר לוֹ * וְאַתְקַפַּת בִּיהָ וּנְשָׁקְתִּיהָ וְאַחֲצַפַּת אֶפְהָא וְאֹמַרְתָּ לֶיהָ :

מצודת דוד

(ח) עובר כי רחוקי עובר בשוק אלל פתח של הזרה ולפי שחומר למעלה לשומר מחשך זרע קרן כלן וסמך על המצוי : (י) כנפק בעת הנשף למען לא ירחיקו הנשים בערב וכו' הוא כפל עין כדרך המלוי : (ג) והנה חסד רחוקי והנה חסד כלל לקראתי שית זזנה ר"ל כתיבון זזנה : ונצרת לבי נצרת מלמד על צוה בני חסד כשכסח תחת ידם : (ד) המינה היא המשמעת קול המינה

ב טהרה

משנה ברכות פרק ה

עיקר תו"ש

פרק ה אלו דברים מברך על היום . בתחלה קודש היום ואח"כ מברך על היום . בורא פרי הגפן שתחלה קודש היום ואח"כ כל היין על השלמן כשציל היום וכשם שקודש לבנים כך קודש לצרכי

כלי אמצעי דהסד דמלכות דיצירה אלה

למד אלה דמד

אלו דברים שבין בית שמאי ובית הלל במעודה בית שמאי

אומרים מברך על היום ואח"כ מברך על היין . ובה"א מברך על היין . ואחר כך מברך על היום .

(ב) בש"א נוטלין לידים ואח"כ

מוזגין . ומשום דהלכה כב"ה וברכת כוס קודם לנט"י הלכך שונה לעיל תחלה ברכת היום והיין ואחר

שטענאו וטענאו הכוס והמזגין שטענאו וטענאו כלי ודברין (ג) אלל שקילנו ב"ש אסור וסברי ב"ש אסור להשתמש בכוס שאחוריו טענאו א"ש"פ שלא נטוי הוכו גזרה שגא יתמו לילולות נתוכו על אחורי הכוס ויקבלו הנשקים עוממה נחמת אחוריו וטענאו את הידים וכיון דאסור להשתמש בכלי שאחוריו טענאו נוטלין לידים תחלה ואח"כ מוזגים את הכוס כדי שלא יקבלו הנשקים שאחוריו הכלי

זאחר כך נט"י תו"ש : (ד) דלולות לא סכימי גמ' : (ה) דבשתיא אין אדם מדקדק לנגב ידיו כ"כ מה שאין בן כשטובל ידיו ויאכל מיד דמדקדק לנגב יפה כדאמרינן האוכלי נגוב ידיו כו' תוס' :

דמותר להשתמש בו דאין ראשון ומשנה למטה שהוא כלי ולא לאדם עלמו כדאיחא בגמרא ופרש"י דבידיו שיוכלו להשתמשות הוא מהר ומליגע בכסת : (ז) ומרש כגמרא גזיר' משום אוכלי תרומה וכו"ה סברי אוכלי תרומה זריזין טו : (ח) וטעמא דתקון נט"י בתולין א"ש"ג דאין שטי עושה שליטי בתולין היינו משום סרך תרומה . גמ' תולין דף ק"ו :

(ט) כיוון לאפוקי כולתו פרקין דלית הלכתא כותיה . (י) מ"ל דה"ק דלהכי הלכה כמותס בזה ומשום דמסתבר שומר להשתמש בטה כדו שלא להשתמש בטה . תו"ש : נר כו' . הנר שמצידין והנהגה וכו' וזית הלל סברי דיש לו להסמיך המזון לנר שהוא ג"כ מעין שבת שמראה לער שהיה לו כנפש יתירה שהלכה לה ולכך מריח ליטב שמחתו הר"י : (יא) וכתבו החו' וינמא ברה דלא פליגי דלשעבר משמע . וי"ל דלשון דקרא עדיף דכתיב בורה חושך בורה השמים : ור"י

מוזגין את הכוס ובה"א מוזגין את הכוס ואח"כ נוטלין לידים : (ג) בש"א מקנה ידיו במפה ומניחה על השלמן ובה"א על הכסת : (ד) בש"א מכבדין את הבית ואח"כ נוטלין לידים ובה"א אומרים נוטלין לידים ואח"כ מכבדין את הבית : (ה) בש"א נר ומזון ובשמים והבדלה ובה"א נר ובשמים ומזון והבדלה . בש"א שברא מאור האש ובה"א בורא מאורי

מאורי

מיס ראשונים ומניחה על השולמן ומקנה בה ידיו תמיד ומוהמת החשבול ולא ייחסו על הכסת שהוא יושב בה גזרה שגא יהיה הכסת ראשון לטעמיה (י) ויהיה נשקה עופת צנפה נחמת נגוב הידים ורומח נשקה כשנגוב בכסת נעשה ראשון דלעולם הנשקים נעשות תחלה ואחר ומטעמא את הידים כשמקנה בה תמיד בתוך הסעודה אבל בשלמן ליכא לנגזר הכי שאסור להשתמש בשלמן שהוא שני (י) לטעמיה וזית הלל סברי ווחך להשתמש בשלמן שהוא שני לטעמיה הלכך לא ייית המפה על השלמן שגא יטענאו הנשקים שצנפה נחמת השלמן ויחזרו ויטענאו את האוכלים ואם יימנה על הכסת אין לחוש כי אם שגא יטענאו ידיו מוטב שיטענאו ידים שאין להם עיקר מן התורה דאין נטילת ידים לחולין מן התורה (ח) ולא יטענאו אוכלים שיש להם עיקר מן התורה דראשון עושה שני בתולין מן התורה : (ד) בית שמאי אומרים מכבדין את הבית . מוקס שאכלו עס ומכבדין אותו משיורי אוכלים שנתפררו עליו : ואח"כ נוטלין לידים . מוס אחרונים דפעמים שהשמש עס החרך ומניח הפירותים שיש בהם כזית חס ונמאסין וכו"ה סברי אסור להשתמש בשמש ע"ה אתה תפסיד את האוכלים שמים אחרונים נחמים עליהם ונמאסין וכו"ה (ל"ל מסיר אותם) ואם נחמים הנשים על גבי ושמש ת"ת אותו ומניח פירותים שיש בהן כזית חס אלל מקיסר (ל"ל מסיר אותם) ואם נחמים הנשים על גבי פירותים שאין בהם כזית אין ככך כלום דפרורים שאין בהם כזית מותר לאבדן צד והלכה כבית שמאי בזה (ט) שומר להשתמש בשמש עס החרך (י) : (ה) נר ומזון . מי שאלל בשבת בנחמה ותשכה לו ועדיין לא גמר סעודתו ואין לו יין אלל שיטור כוס אחד : בש"א נר ומזון ובשמים והבדלה . דכ"ש הבדלה בסוף דאפוקי יומא מאחרין ליה כי היכי דלא להוי עליה כמטאו לא תלוקו אלל על הנר ועל השמים . דבש"א נר ומזון ואח"כ בשמים : כי הדדי דברכות שאנו יכולים לעשותן דלא נמחי כמטאו כיון נר ובשמים מקדמים להו לצרכת המזון : בש"א שברא מאור האש . סברי דמשמע לשעבר ולא בור' דמשמע להבי' : מאור האש . ולא מאורי האש דהא דמדא נהורי ארכי צנורי : ובה"א בורא . נני משמע לשעבר (יא) מאורי האש . שהרבה נוונים יש בשלכתה

הכלי עוממה נחמת הידים ונמאסו אחורי הכלי עמאין נחמת אותן נשקים ונשתמש בו באסור וכו"ה סברי אין אסור להשתמש בכלים שאחוריו עמאית : (ד) הלכך מוזגים את הכוס . תחלה ושומים אותו : ואח"כ נוטלין לידים . שאם אתה חומר וטעלין לידים תחלה ואח"כ מוזגים את הכוס גזרה שגא יהיו אחורי הכוס עמאית שומר להשתמש בכלי שאחוריו עמאית ולא יהיו ידיו נגובות יפה (ה) ויטענאו אחורי הכלי הנשקין שצדיו ואותן נשקין שנעשו תחלה יחזרו ויטענאו את הידים ונמאסו אוכלי הידים נסואצבות : (ב) במקנה ידיו במפה . מנטילת

בשבת אדונה לבנה וירקקת : (1) לא עי' (3) והר"י כתב שהדליקו או שהטה אותו הנר ולא על הבשמים של עב"ם. נר משום דלא שבת שהעב"ם עשה מלאכה לאורו : (3) וק"ל אור שלא שבת אין מברכין עליו הואיל ונעדר בו עבירה. ובשנים של עב"ם צע"ס שהם צמק' שהעב"ם מסובים בה לסעוד' מיירי והא דתקן בסופא ולא על העב"ם שלפני ע"ז מה טעם קאמר מה טעם אין מברכין על עב"ם של עב"ם לפי שסתם מוסבת עב"ם לע"ז ואין מברכין על עב"ם של ע"ז : ולא על נר שר מתים. דלא אהשדך לאורה אלא לכבוד בעלמא: ולא על בשמים של מתים. דלעצורי ריחא (3) עבדי :

ולא על הנר ולא על הבשמים של עב"ם ולא על הנר על הבשמים של מתים. ולא על הנר על הבשמים שלפני ע"ז. אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו : (1) מי שאכל ושכח ולא ברך. כש"א יחזור למקומו ויברך. ובה"א יברך במקום שנוכר. עד אימתו הוא מברך. עד כדי שיתעכל המזון שבמעיו : (ח) בא דהם יין לאחר המזון ואין שם אלא אותו הכוס. כש"א מברך על היין. ואח"כ מברך על המזון. ובה"א מברך על המזון ואח"כ מברך על היין. עונין אמן אחר ישראל המברך. ואין עונין אמן עד שישמע כל הברכה :

רעב מחמת ארחה האכילה הוא סי' שלא נתעכל המזון ודוק' שבת אמרי צ"ה (טו) דאינו חוזר אצל צמוד ד"ה יחזור לנזקו ויברך : (ח) מברך על היין ואח"כ מברך על המזון. שאין צרכה המזון טעונה כוס (טז) וצ"ה סבדי צרכה המזון טעונה כוס. עונין אמן אחר ישראל המברך. ואש"פ שלא שנת הזכרת השם אלא סוף הצרכה דמסתמי לשנים צירך : אלא א"כ שמע כל הברכה. שנת צירך להר גריזים :

גמרא ברכות דף נג ע"ב הלכה ה כלה כלי החיצון דחסר המלכות דבריאה **אלף רמד** **מי** שאכל ושכח כו' אמר רב זביר ואי תימא רב דימי בר אבא מחלוקת בשכח אבל במזיד דברי הכר יחזור למקומו ויברך פשיטא ושכח הנן מהו רתימא הוא הדין אפי' במזיד והאי דקתני ושכח להודיע כחן דבית שמאי קמ"ל תני אמרו להם ב"ה לבי' לדבריהם מי שאכל בראש הבירה ושכח וירד ולא בירך יחזור לראש הבירה ויברך. אמרו להם ב"ש לב"ה לדבריהם מי ששכח ארנקי בראש הבירה לא יעלה וישלנו לכבוד עצמו הוא עולה לכבוד שמים לא כל שכן: הגהו תרי תלמידי חד עביד בשוגג כבית שמאי ואשכח ארנקא דדהבא וחד עביד במזיד כבית הלל ואכליה אריא. רבה בר בר חנה הוה קאזיל בשירתא אכיל ואשתלי ולא בריך אמר היכא איעביד אי אמינא להו אנשאי לברך א"ל בריך הכא כל היכא

דמברכת לרחמנא מברכת מושב דאמינא להו אנשאי יונה דדהבא אמר להו אנטרו לי דאנשאי יונה דדהבא. אזיל ובירך ואשכח יונה דדהבא מ"ש יונה דמתילא כנ"י ליונה. דכתיב כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקק חרוץ מה יונה אינה ניצורת אלא בכנפיה אף ישראל איננו צולין אלא במצות :

חד עבד בשוגג כנ"ש. אש"פ שגג ונעקר מן המקום לברך במקום אחר שהולך ללך. אנשאי יוני דהס"י שכתה ע"י שכח' התמיר על עלמו כנ"ש וחזר למקום שאלל יוני של זכב : יוני אזיל ניולת אלא בכנפי. או בורחת או ובירך : חד עבד במזיד. נעקר ממקום. שאלל במזיד קדי נלחמת בראשי אנפי :

זוהר וישלח דף קסה ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

וישלח יעקב מלאכים וגו'. ר' יסודס פתח כי מלאכיו יזוה לך לשמרך בכל דרכיך כה"י קרא לוקמוס חבריי. דהא בשעת' דכר נש אתי לעלמי מיד אודמן צהדיה ילך הרע דליכו מקטרג ליה לבר נש תדיר כמה דאת אמר לפתח חטאת רובן: מאי חטאת רובן. דא ילך הרע. ודוד הכי נמי קרייה חטאת דכתיב וחטאתי נגדי תמיד בגין דליכו עבדי ליה לבר נש כל יומא למחטי קמי מאריה. וילך הרע דא לא אהשדך מזכר נש מיומא דאתיליך בר נש לעלמין וילך הטוב אתי לבר נש מיומי דאתי לאתדכא' ולימתי אתי בר נש לאתדכאה כד ליכו בר תליסר שנין כדן אזורוג בר נש בתרוויסו חד מימיני וחד נשמאל' ילך טוב לימיני וילך רע לשמאל'. ואילין אינון תרין מלאכין ממנן גמנן ואינון משתכחין תדיר צהדיה דבר נש. אתי בר נש לאתדכאה הסו' ילך הרע אתכפי' קמיה ושלטי ימיני על שמאל' ותרוויסו מזווגין לנטר' ליה לבר נש בכל ארחיו דהו' עבדי סה"ד כי מלאכיו יזוה לך לשמרך בכל דרכיך. ר"ה מוקס ליה להאי קרא ציעקב דקצ"ה אזמין צהדיה מלאכין משריין ממנן בגין דהא ליכו אהו שליט לשבטין עלאין כלהו שלמין כוק' יאות כמה דאתמר (דכתיב) ויעקב הלך לדרסו ויפגעו בו מלאכי אלטיס ואתמר. והכי כיון דאשתויב מיניה דלגן והא אתפרש מיניה כדן אודווגת עמיה שרינת' ואתי' משריין קדישין לסחרי' ליה. וכדן וילאמר יעקב כאשר ראם וגו' מאינון מלאכים שדר ליה לעשו דהא הוא דכתיב וישלח יעקב מלאכים נולאכים ממנן הו' ודלי' :

מוסר יוסף רחק **הרכה פסוקה**

הרמב"ם ה' תלמוד תורי' פ"ד

מספר תפארת הקודש דף י"ב מר"ם בקולור

אמר ר' שמואל בר תחמי חי'ר יונתן כל העו' מלו' אחת צע"ס מקדמתו והולכת לפניו לע"כ שנה' והלך לפניך דרקך וכל העו' עבירי צע"ס מלפנתו והולכת לפניו ליום הדין שאלמר ילפתו ארחות דרסו ועלו בתהו וילבדו ר' אלעזר אמר קטורי' הו' צו ככלב שנה' ולא שמע אלי' לשכב אללי' להיות עמה לשכב אללי' צע"ס להיות עמה צע"ס עכ"ל ענין מלפנתו והולכת לפניו ליום הדין מפני כי העובר עבירי אחת קו' לו קעגור אל' והקעגור יר לו שיעור קומי שלימי ענין המלות כן ענין העבירי. כי מעשיו של אדם הם שיעשו לו לצושים לואיס כפי מנין עונותיו כן מנין הצושים כי כל עון ועון יעש' לו לצוש והיינו מלפנתו האומר צמאמר והעד לם רחם העברתי מעליך עונד ופי' ז"ל עשון שחי' לו הוא שאלך לבר תעש' לה לצוש אלא שתדבק בנפש עמ' להיות אחוק כס ודרד הכלב המושך שמו' מתוך שניו חלק האדם סי' ילילו ולכן ישראל כן יסי' לזון :

בית שני נהגו הכל ללמד לתלמידים והם יושבים :

(א) אין מלמדן תורה אלא לתלמיד הגון נאה במעשיו או לתם אבל אם היה הולך בדרך לא טובה סחויין אותו למושב ומנהיגין אותו בדרך ישרה ובדוקין אותו אח"כ מבניסין אותו לביית המדרש ומלמדין אותו. אסרו הכתים כל השונה לתלמיד שאינו הגון באלו דיק אבן למתקולים שגאי' כצור אבן בטרנסה כן נוהג לכתוב כבוד ואין כבוד אלא תורה שגאי' כבוד הכתים יתחלו : (ב) וכן הרב שאינו הולך בדרך טובה אע"פ שהתפלל הוא וכל העם צריכים לו אין מתלמדים ממנו עד שובו למושב שגאי' כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא אסרו הכתים אם הרב יופה למלאך ה' צבאות תורה יבקשו מפיהו ואם לאו אל יבקשו תורה מפיהו : (ג) יוצר מלמדן הרב וישב בראש והתלמידים מוקפים לפניו בעטרה כדי שיהיו כולם רואים הרב וישועין דבריו ולא ישב הרב על הכסא ותלמידיו על הקרקע אלא על הכל על הארץ או הכל על הכסאות ובריאונה היה הרב יושב והתלמידים עומדים וקודם חרבין

למשיך מתי' ד' י' יהוה נפשי י' יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה חיה יסוד ד העלוי יוד לל
סס ב"ן שבטעים כתיבד חולס :

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֵלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֵלֹהֵי אִשְׁחָק יְהוָה
הָאֵמַר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וְלְמִוְלַדְתְּךָ וְאִישׁ־יְבִיחָה עִמָּךְ :
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֵלֹהֵיהֶם דָּאבָא אַבְרָהָם וְאֵלֹהֵיהֶם דָּאבָא יַעֲחָק יי
די אַמֶּר לי תּוֹב לְאַרְעָךָ וְלִילְדוּתְךָ וְאוֹשִׁיב עִמָּךְ : ב סג'ת' מִכְּלִי
הַחֲסִדִים וּמִכְרִיתֵי הָאֵמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֵת־עַבְדְּךָ כִּי בְמִקְלִי
עָבַרְתִּי אֶת־חֵירָדָן הַזֶּה וְעַתָּה הֵייתִי לְשָׂנֵי מַחְנוֹת : ב זעיר' וְכַוֹנֹתִי
מִכְּלִי חֲסִדִין וּמִכְּלִי מִבְּנֵי דִי עַבְדְּךָ עִם עַבְדְּךָ אֲרִי יְחִידִי עֲבָרִית
יַת יִרְדְּנָא הָרִין וְכַעַן הֵוִיתִי לְחַרִין מִשְׁרִינִי : ב הצ'קני נָא מִיָּד
אֲחִי מִיָּד עֲשׂוּ כִּי־יֵרָא אָנֹכִי אֲתוּ כִּי־יָבֹא וְהִכְנִי אִם עַרְבָּנִים :
ג שׁוֹבְנִי כַעַן מִיָּדָא דָּאֲחִי מִיָּדָא דְעֲשׂוּ אֲרִי דְחִיל אָנָּא מִיָּבִיחָה
דְרָמָא יִיתִי וְיִמְחִינְנִי אִמָּא עַל בְּנֵיָא : ד וְאַתָּה אִמְרַתְּ הֵיטֵב
אִישׁ־יְבִיחָה עִמָּךְ וְשָׂמַתִּי אֶת־זַרְעֲךָ כְּחֹלֶל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא־יִסְפָּר מֵרֹב :
ד וְאַתָּה אִמְרַתְּ אוֹשִׁיבָא אוֹשִׁיב עִמָּךְ וְאֲשׁוּי יַת בְּנֵי סְגִיָּאִין כְּחָרָא
ט זעיר' דִּימָא דְרָא יִתְמַנּוּן מִלְּמַסְנֵי :

נביאים עובדיה א

למשיך מתי' ד' י' יהוה נפשי י' יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה חיה יסוד ד העלוי יוד לל
סס ב"ן שבטעים כתיבד חולס :

עַד־הַגְּבוּר שְׂרָחֹךְ כִּל אַנְשֵׁי בְרִיתְךָ הַשְׂיֵאוּךָ יִכְרֹךְ לָךְ אַנְשֵׁי
שְׂרָמָךְ לְחֻמָּךְ יִשְׁיִמוּ מִזֹּר תַּחְתִּיךָ אִין תְּבוּנָה בּוּ : א מן
תְּחִימָא אַנְרִיךָ כִּל אַנְשֵׁי קִימָךְ אִטְעִיךָ יְכִילוּ לָךְ אַנְשֵׁי שְׂרָמָךְ
אֲבָרִי פְתוּרָךְ שְׂוִיאוּ תַקְלָא תַחְוֹתְךָ מְדַרִית בְּךָ סוּכְרַתְנִי :
ב הָרֹא בְיוֹם הַהוּא נָאִם יְהוָה וְהֵאֲבֹדְתִי חֲכָמִים מְאֹדוֹם וְתְבוּנָה
מְהֵרָ עֲשׂוּ : ב הָרָא בְעַדְנָא הַהוּא אָמַר יי וְאוֹבִיד חֲכִימִין

רש"י

עד הגבול שלחך אותם שבטעוהך לעזרי' בלו עזר עד גבול
אלר' : השיאוך לפתורך ללאת וכו' תחרידך לחנך ישומו
מזר - מאלכך שס לך אחרי יעקב לעזור כי ע"י זה ביות
הכבוד : ותתו גבוריך ותתו ויחררו לנוס תיען אל ארץ
ישמעאל : למען יכרת כל איש גבור : מקטל - מרוב הרג
הכל עליהם : מתחמי ששית לאחרי יעקב :

מצודות דוד
(ה) עד הגבול וגו' כשלי למלחמי מול האומות ליון אותו
כל אנשי בריתו שסי לו עמם כריתת ברית סס ליון אותו
עד קלס גבול ארצו ועמם חזרו ולא הלכו למלחמי להכות לו
לעזרי' והטעו אותו כי שבטעוהו ללכת עמו : השיאוך - השלישם
שסיית עמם שלום סס הסיתו אותו ללכת למלחמי ויכלו
לך כי שמעת לסס והלכת : לחמד - אוכלו לחמד הלוקחים פרס
ממד סס ישומו מנס תחריד ריל נתקומד הכינו לך כליון
ואחזקו כי יעלו עליך רעה ואין בו תבוי' להרגיש כדבר להיות נשער מהס : (ג) סלל ביום ההוא ביום

מְאֹדוֹם וְכֹל גִּבּוֹר דְּבִיחָה סוּכְרַתְנִיתָא מְכַרְבָּא דְעֲשׂוּ : ג וְחַתְנִי
גְּבוּרִיךָ תִּימָן לְמַעַן יִכְרַת־אִישׁ מְהֵרָ עֲשׂוּ מְקַטֵּר : ג וְיִתְבַּרְוּן
גְּבַרְךָ יִתְבִי דְרוּמָא בְּדִיר דִּישְׁתַּצִּי גִבּוֹר דְּבִיחָה צוּרְבָא מְכַרְבָּא
דְעֲשׂוּ מְקַטֵּר : ד מַחְמַס אֲחִיךָ יַעֲקֹב תִּכְסֵּךְ בּוֹשֶׁה וְנִכְרַת
לְעוֹרָם : ד מַחְמוּךְ אַחֲוֶךָ יַעֲקֹב תַּחְפְּנֹךְ בְּהַתָּא וְתִשְׁתַּצִּי לְעוֹרָם :

מצודות דוד

צוה פורענות : והאלהי חכמים : לא יתחבמו בתהולות
יהוה ויטברו בתלמי : למען יכרת כל חופן שוכר : איש
מלחמי להליל נפשו : ותבוי' וגו' : כפל הדבר בת' שומר
מלחמי ר"ל מלחמי מהלכס הוא מהר עשו לא ישאר מהס איש
עשו : ר"ל מלחמי מהלכס הוא מהר עשו כי מהס בלו
וכתפשו בלילות וככרך גדול : ותתו גבוריך תיען אל
שקור מהלכך - מלחמי הושעת כדדומי של אי' הסס גבוריך
ותתו נכרת עד עולם ולא תוסף לקום :

כתובים משלי ז

להמשיך מוסר ומלכות ד' י' יהוה נפשי י' יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה חיה יסוד ד העלוי יוד לל
סס ב"ן שבטעים כתיבד חולס :

זְבַחֵי שְׁלָמִים עָלֶי הַיּוֹם שְׁלַמְתִּי גְדָרֵי : א דְּבַחֵי דְקַרְבָּנֵי עָרִי
וְיִמְנָא שְׁלַמִּית גְדָרֵי : ב עַרְבָּן יִצְאָתִי לְהִרְאֵתְךָ לְשִׁחַר
פְּנֵיךָ וְאַמְצָאךָ : ב מְשׁוֹר הֵיכְנָא גְּפִקִית לְאַיְרָעָךְ דְּמַפְכָּא הָוִית
לְרַנְשָׂא וְאַמְרִית אֲדַבְרֵינְךָ : ג מְבַרְבְּדִים רַבְדֵּי עַרְשֵׁי חֲטָבוֹת
אֲמִין מְצָרִים : ג בְּשִׁתּוּיָתָא שְׁוִית עַרְסֵי וּבְקַרְמָא קַרְמָתָא מְצָרָה :
ד גַּפְתִּי מְשַׁבְּבֵי מִר אֲהֲלִים וּקְנָמוֹן : ד רַסִּית עַל עַרְסֵי מוֹרָא
וּבּוֹרְקָמָא וּקְנָמָא :

מצודות דוד

(ה) זבחי שלמים עלי - מלחמי עלי זבחי שלמים והנה היום
שלמתי נדרי והבחתים ויש אי' עמדי כשר להליל לזה ילחמי לקרחתך
על כן - הוילוי ויש עמדי כשר להליל לזה ילחמי לקרחתך
לשחר פניך לזוה אל' והנה מלחמיך : (ג) מברבים קשתות
מעתי כקטע הראוי חטיבות - כדי המע' המה תעבות
ציושר רב ומסוגרים המה במיתרי פשתן הכל מולרים הגלות
צומר : (ד) נפתי הפכתי על משכבי מור וכו' להכני' הריח :

משנה שבת פרק ה

כלי אכצעי דנכורה דלכות דיצירה אלהים

ברשונה פרק ה המוציא

המוציא יין כדי מוזנת הכוס חלב כדי גמיעה יין כדי מוזנת דבוס -
דבוע רביעית יין מי כדי שיזנגו לחשבון על חד של יין חלת ממים ועמוד על רביעית הלוג
של ברכת המזון שהוא
רביעית הלוג

(א) שהוא שיעור כוס של זרחה : כדי גמיעה .
מה שאדם בולע צנה אחת (3) והלז בהמה
טמאה דלא חזי לשחיה טעורו כדי לכוול עין
אחת : על הכתית . ומה שעל גצי הסוסים
והחמורים ומהמת הנשאר

**דבש כדי ליתן על הכתית . שמן
כדי לסוך אבר קטן מים כדי לשוף
בהם את הקילור ושאר כל
המשקין ברביעית . וכל השופכין
ברביעית רבי שמעון אומר כלן
ברביעית ולא אמרו כל השיעורין
הללו אלא למצניעיהן :**
**(ב) המוציא חבל כדי לעשות
אוזן יקופה גמי כדי לעשות
תלאי לנפה ולכברה ר' יהודה
אומר כדי ליטול ממנו מדת מנעל
לקטן . נייר כדי לכתוב עליו קשר
מוכסין והמוציא קשר מוכסין חייב
נייר מחוק כדי לכרוך על פי
צלוחית קטנה של פלויטון :**
**(ג) עור כדי לעשות קמיע . קלף
כדי לכתוב עליו פרשה קטנה
שכתפילין שהיא שמע ישראל
(ס"א) דוכסוסטוס כדי לכתוב מזוזה
דיו כדי לכתוב שתי אותיות כחול
כדי**

לית ליה לר"ש כל שאין כשר להצניע ואין
מלניטין כמותו שיתחייב עליו מלניטו בכל שהוא
ואין הלכה כר"ש : (ב) אוזן לקופה . לאוחזה
בה : תלאי . לתלותו בו ובליר משיעור און
לקופה : מדת מנעל . להראות לאונן כמדה
זו אני לריך ושיעוריה בליר מתלאי : נייר .
מנעשים עושין אותו : קשר מוכסין . פעמים
שאדם נותן מוכס בראש הנהר מזה והוא מוסר
לו חותם להראות למוכס שבעצד האחר מן הנהר
להראותו שכבר פרט המוכס ודברו לכתוב שתי אותיות גדולות לסימן והן גדולות משתי אותיות שלנו :
נייר מחוק . שוב אותו ראוי לכתוב לפיכך לריך שיעור גדול לכרוך על פי ללוחית : (ג) רעשיה בו
קמיע . לכסות בו את הקמיע : קרף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה . דלידי דדמוי יקרין לא עבדי
מנייה קשר מוכסין אלא תפילין ומחזות ולא מחייב בעשורא זוטא : דיו כדי לכתוב שתי אותיות .
לרשום על שתי חוליות של כלי או על שתי קרשים לזוג : כדי לכתוב עין א' . שכן לטעות ההולכות
מעוטפת און נגלות אלא עין אחת ונחלות אותו :

(א) פרש"י זילה ומחלה רביעית הלוג וכחז הר"י
כי שיעור הכלי אלצביים על האלצביים
על רוס אלצביים ומלי וחומם אלצב וכל הידות
בגודל שהוא הצוקן בלי הטבירי : (3) ואין שיעורו
ידוע לנו אבל פירושו
כדי גמיע' של אדם בינוני
והוא פחות ואפי' נכרי
לוגניו כ"ש מרביעית .
ו"מ (פ"ח) בשם הר"י :
לשוף בו' . דרפואתו
נלוי' דכל משקין מרפאי'
לעין ונגלדים כדבך
על העין . לזר מניח
דמוס ולא נגלדין גמי' :
אוזן . דמחוק שהוא קשה
פוגם עין הגפה וכברה
ולא עבדי איניש הלכך
לא מחייב בשיעורא זוטא
לעשות תלאי . גמי' :
והמוציא קשר . אילטרין
לאשמושיקן אפילו כתוב
על הקלף אפי' דשיעור
קלף כדי לכתוב עליו
פרשה קטנה שכתפילין .
חוי' : עיר . דנולית ועדיין
לא נעשה בקומה ועפליס
גמי' : קרף . העור
בשעת עבודו חולקין אותו
לשנים ואותו שכלפי שער
קריו קלף וכלפי שער
הוא דוכסוסטוס שכן בלי
יון קורין לשער סוסטוס

ודוך פי' מוקס כמו דוך
כלומר מוקס בשר . חוס' . שהיא בו' . תומה
לנאי אילטרין לפרש דזיל קרי הפרשיות שכתפילין
ותמלא שזו קטנה וז"ל דאלטרין מניין דהתן
בספי' דנמחות שדי' פרשיות מעכבות ז"ל א"כ
לא להנין שיעור להולאת שבת אפי' שיהיה
בכדי לכתוב עליו כל הדי' פרשיות אהני קתני
שהיא שמע ישראל וכיון שהפרשה קטנה היא
שמע

שמע ישראל יש לשער זה לצד שכן קורין על
מטתו וא"כ ל"ל לנחתי פי' קטנה שכתפילין
עמור"ט שנישז בדוחק וכנסם ע"צ ענק עולה
לישז דבאמת נולח קטן ומתפרשה בשני דרכים
האי על שם הקטנות
ונמש והב' שהוא אחרון
נגד הראשון כמו עשו
צנה הגדול ויעקב צנה
הקטן אף שחכף אחר
זה ילא . וא"כ הי"א
לומר שהפרשה קטנה
שכתפילין היינו והיה אם
שמוע דהרי הוא חשוב
לפי שכתוב ועומד אללו
הג' פרשיות ראשונים
והפרש' אחרון עדיין לא
נכתבה או שנמלא בו
פסול נמלא דהוא מילוי
התכרון . אבל על פרש'
אחת לפניה מה יועיל
לזרחה (ש"ל) נכתבין
כסדרן . ל"ש) ולכך
אשמושיקן דבאמת לא כן
הוא ואין זו קטנה . רק
שפרשה שמע ישראל
שהיא קטנה בכמות ג"כ
שיעורה חסיד ומזי
לאטרופי אם יהי' זו עוד
קלף על אשר אחריה
שהיא והיה אם שמוע
שלכאורימאן סעד לסדר
והתפילין של רש"י ז"ל
ד שנוע קודם לזההי"א .
דלשיטת ר"ת ז"ל א"כ
ומאי אשמושיקן . ולדקת
הח"ס עליו . גם נמה לא יתיח ידו : לפי מה
שנבאר בטור וב"י א"ה סימן ל"ו דאף לשיטת
ר"ת לריך לכתוב שמע קודם והיה אם שמוע .
ט"ש . א"כ בסדר הכתיבה סוף דבר הכל נשמע
והיה אם שמוע בקול ה' : נקב קטן . בגמרא .

**כדי לכתוב עין אחת : (ד) דבך
כדי ליתן בראש השבשבת זפת
וגפרית כדי לעשות נקב . שועה
כדי ליתן ע"פ נקב קטן . חרסית
כדי לעשות פי כור של צורפי זהב
ר' יהודה אומר כדי לעשות פטפוט .
סובין כדי ליתן על פי כור של
צורפי זהב . סיד כדי לסוד קמנה
שכבנות ר' יהודה אומר כדי
לעשות כלכול : ר' נחמיה אומר כדי
לסוד (נ"א לעשות) אנדיפי :
(ה) אדמה כחותם המרצופין .
ד"ר עקיבא וחכ"א כחותם האיגרות
זבל וחול הרק כדי לזבל קלח של
כרוב דברי ר' עקיבא . וחכ"א כדי
לזבל כרישא . חול הגס כדי ליתן
על מלא כף סיד . קנה כדי לעשות
קולמוס ואם היה עב או מרוסס
כדי לבשל בו ביצה קלה שבבצ"י .
טרופה ונתונה באילפס . (ו) עצם
כדי לעשות תרווד ר' יהודה אומר
כדי לעשות ממנו חף . זכוכית כדי
לגרור בו ראש הכרכר צרור או אבן
כדי לזרוק בעוף . ר"א בן יעקב אומר
כדי**

יהודה ולא כרבי נחמיה : (ה) אדמה . טיע
ארוס : מרצופין . שקן גדולות שנושלין בהן
פרקמטיא בספינות ומחזינן אותן כדרך שחותמים
האגרות ושיעור דרבנן זוטא מרבי עקיבא והלכה
כחכמים : כדי לזבל כרישא . כרתי ושיעוריה
זוטא מקלה של כרוב והלכה כחכמים : מלא כף
סיד . כף של סידין : כדי לעשות קולמוס . המגיע לקשרי של אולע אלצטותיו : עבה . שאינו ראוי
לכתיבה : מרוסס . מרוץ ושזור : ביצה קלה . זילה תרנגולת ואנאי קרי ליה זילה קלה שהיא קלה
להחבטל יותר משאר בליס והשיעור הוא כדי לשל כנרורת מוננה : טרופה . מעורבת בשמן : ונתונה
באלפס . שהומס כבר שהיא ממהרת להחבטל : (ו) תרווד . כף : חף . שן . משני המפתח שפותחים
בה הדלתות ואין הלכה כרבי יהודה : כרכר . של אורגין ומעבירו על השחי כשהוא מתוח לפניו
ושובט בו המוטין : כדי לזרוק בבהמה . דלא טרח אינש למסקל לרור משום עוף להבדילו דבכלא
בעלמא

הלידין מושיצין נסר קטן
בראש הקנה ונחמיה עליו דבך והטוף יושב עליו
ודבך בו ולריך לתת עליו דבך זרחה כדי שיהא
הטוף נדבך בו : רעשיות . בו נקב קטן כלי
שמשינין בו כסף מי
וסוחספיו צופת או צנפרי
ועוש' בסחימי נקב קטן
להוליא מוננו הכסף
חי : חרסית . לזנה
פתוש' לעשות פי בור .
שהמפות נכנס בו :
פספוט . רגל למקוס
מוטצ הכור שמושיצין
אותו על כן ובסיס העשור
נכך : סובין כדי ליתן
על פי הכור שר
צורפי זהב . צמקוס
שאין פתחין לורפין זהב
באש של סובין פי' אחר
שרגילים לתת סובין על
פי הכור כשמתחילים
הזהב : לסוד קמנה
שכבנות . צנות שהגיש
לפרקן ולא בא לה
האורה צנות עניי' טופלו
אותן צסיד והאורה
מונהר לצא ומשיר נני
את השער וצנות עשירים
טופלות צסולת וצנות
מלכים צשמן זית שלא
הציה שליש : כרכול .
הלדעין וסדין אותן צסיד
להשכי' את השער :
אנדיפי . לנטי' מן הלדעין
מעט שקורין בה לדעה
ואין הלכה לא כרבי

בטלוח סני ליה : (1) בין פצים לחבירו .
 בשמדרין פליגין ועמודים וקורות ועשין שורות
 של קורות על הארץ ויש חלל בין זו לזו וסומכו
 החתיו שלא יתקעס (2) : זכר לרבר . דתשיב
 חרס בחתיית האור :
 דהשיף . לדלות : מגבא .
 גותא קטנה שהמים
 נקבלים אלנהא תשיב
 חרס נמי נקבלת המים
 והלי כרמי :

כדי לזרוק בבהמה : (1) חרס כדי
 ליתן בין פצים לחבירו דברי ר'
 יהודה רבי מאיר אומר כדי לחתות
 בו את האור ר' יוסי אומר כדי
 לקבל בו רביעית . אומר ר' מאיר
 אע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר . שנאמר ולא
 ימצא במכתתו חרש לחתות אש מיקוד . אומר לו רבי
 יוסי משם ראיה ולחשוף מים מגבא .

יימלאו אותו חלל בחרסית ואזנים דקים : ר"י . ור"י ס"ל דה"ק קרא דאפילו ננידי ללא חשיב
 לחיובי כמו לחשוף מים מגבא לא נשתכח ליה גמי : משם ראיה . ק"ק דהוליל משם זכר . וע"י
 מ"ז פ"ב דסוכה :

של יין ופרטי למעוטי טמן ודבש שהיון אז דרך
 נקב קטן יותר משמן ודבש והכי נפורש במ"ב
 פ"ג דמכשירין דשמן ע"ז ניון . ולי"ט במ"ב פ"ב
 דמסכת כלים דמפרש הר"ב שהשמן דק מהיון
 תו"ש : (2) נרי מלשון
 דפליגין כשין קורות
 ועמודי ולי"ט כשעשין
 פליגין ונמדרין אותם
 עמודים וקורות . והוא
 כדעת הערוך שג"פ ששם
 הלחי והמחנה פליגא
 בלש"י דרבנן שלל דלחוח
 (ירמיה ל"ו) תרגומו
 חלח פליס . והר"י כ'
 פליס חלי לבניה כשיס
 חלל בין חללי לבניה
 חלל בין חללי לבניה
 חלל בין חללי לבניה

גמרא שבת דף ק"ח ע"ב הלכה ס כלל בלי החיצון דגבורה דמלכות דבריאה אכרמם

אמר רב יהודה אומר רב כל המענה את השבת נותנין לו משאלות לבו
 שנאמר והתענה על ה' ויתן לך משאלות לבך . ענג זה איני יודע
 מהו כשהוא אומר וקראת לשבת ענג הוי אומר זה ענג שבת . במה מענגו
 רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב אמר בתבשיל של
 חרדן ודגים גדולים וראשי שומין רב חייא בר אשי אמר רב אפילו דבר
 מועט ולכבוד שבת עשאו הרי זה עונג מאי היא אמר רב פפא כסא דהרנסא
 אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן כל המשמר שבת כהלכתה אפילו עובר
 עבודה זרה כרור אנוש מוחלין לו שנא' אשרי אנוש יעשה זאת וכן אדם
 יחזיק בה שומר שבת מחללו אל תקרי מחללו אלא מחול לו . אומר ר'
 יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי אלמלא משמרין ישראל שתי שבתות
 כהלכתן מיד נגאלין שנאמר כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי
 וכתוב בתריה והביאותים אל הר קדשי וגו' . (דף קט א') רבי חנינא מיעטף
 וקאי אפניא דמעלי שבתא אמר בואו ונצא לקראת שבת המלכה רבי ינאי
 לביש מאניה מעלי שבתא ואמר באי כלה באי כלה . רבי אבהו הוה יתיב
 אחתקא דשינא ומושיף נורא . רב ספרא מחרין רישא . רבא מלח שיבושא
 רב הונא מדריק שרני . רב פפא גדיל פתילתא . רב חסרא פרים סלקא
 רבה ורב יוסף מצלחי ציבי ר' זורא מצתת צחותי . רב נחמן בר יצחק
 מבתף ועייל מבתף ונפיק אמר אילו מקלעין לי רבי אמי ורבי אסי מי לא
 מבתיפנא קמיהו :

רש"י

משם נרי לכבוד השבת ורבינו לוי גרים לתכתי' דשנאי
 תדרי' מחרין ריש' . אם ה"י ע"ס רלש כסמי' להרוך מחרכו
 הוא בעלמו : פריס' . לי' פרומוס מחרת : מלתא לתומי' מלית
 האור בעלום דקים : מתקף ועייל מתקף וניקין' . בע"ש ולי'
 ונכנס לבני' תמיד משואות כלי' תשמיש ונבני' חושף ומגדים
 כדא"ש שמקבל את רבו בביתו ומרלי' לו שהוא חסוב עליו
 וחרר לכבודו לערות ולסרבות בשבילו :

זוהר ויש"ה דף קסו ע"א ת"ת דאצילות י"ד הא ואו הא

וישלה יעקב מלאכים ל"ר אבא וכי אמאי אתער חיכו לגבי דעשו וק"ז סוה ליה
 לאשתוקי מיני' אלא אמר יעקב ידעני דעשו חיים ליה ליקר' דאבא ולעלם
 לא ארגזי קמיה והא ידעני הואיל ואבא קיים לא מסתפיני מניה אבא השת' דאבא
 קאים בעינא לאתפיסי' עמיה מיד וישלה יעקב מלאכים : וישלה יעקב מלאכים ר"ש
 פתח עוב נקלה ועבד לו נמנחכנד וחסד לחם האי קרא על י"ה"ר אתמר בגין דחיוכו
 נקטרנ' תדיר לגבי בני נשא וי"ה"ר חיכו גרים דחריס לבניה ורעותיה דבר נס בגלות'
 ואזיל אבתרי' מסלסל שעריס כריסיה עד דחיוכו מתגאה עליה ומסך ליה לגינסא אבא
 טוב נקלה הסוה דלא חול אבתריס דיה"ר ולא אחגאי כלל וממך רוחיה ולציה ורעותיה
 לגבי קב"ס וכדין הסו' י"ה"ר מתהסך לעבד לו דלא יכיל לשקאה עליו וסתי' צ"כ
 שליט עליו כמה דאתמר ואתה תמשול בו נמנחכנד כמה דאתמר דחיוכו אוקוד גרמיה
 מסלסל בשעריס אחגאי צרוחי' וחיוכו חסד לחס חסר מהימנות' כמה דאתמר לחס
 חלכו וגו' לחס אלהיסס הס נוקריציס וגו' ד"א טוב נקלה ועבד לו ד"א יעקב דממך
 רוחיה לגביס דעשו בגין דלבתר לסוי עבד לו וישלוט עליו ויתקיים ציה יעבדוך עמיה
 וגו' ועדיין לא סוי זמניה כלל אלא בגין דתליא ליה יעקב לבתר יומיא ועד מיד סוי
 נקלה לו ולבתר הסוה דחיוכו מתכבד ית' עבד לו האי דחיוכו חסד לחס ית' עבד
 להסו' דיסכו ליה רוב דגן ותירוש ת"ח ע"ד בגין ד"דע יעקב דאילטריך ליה השת'
 אחסך ליה נקלה ויותר חכמה ועקימו עבד דהא מכל מה דעביד לגביס דעשו דאלו
 סוה ידע עשו חכמה דא יקטול ליה לגרמי' ולא ייתי לרא אבא כלא עבד כהכמות'
 ועליה אמרס חכס ה' יתחו מריכו וגומר ויתן עזו למלכו :

הרבה פסוקה יוסף דהק מוסר

מספר לודס לדרך דף כ"ג ע"ב

(א) אם היה מלמד מסין התלמידים מלמד ואם היה
 מלמד על פי מטרנס המתירנס עומד בינו ובין התלמידים
 והרב אומר למתירנס והמתירנס ששמוע לכל התלמידים
 כשהם שואלין למתירנס הוא שואל לרב והרב משיב
 למתירנס והמתירנס משיב לשואל י ולא יבנה הרב קולו
 יותר מקול המתירנס ולא יבניה המתירנס קולו בעת
 ששואל את הרב יותר מקול הרב : (א) אין המתירנס
 רשאי לא לפחות ולא להוסיף ולא לשנות אא"כ היה
 המתירנס אביו של חכם או רבו אושר הרב למתירנס
 כך אמר לו רבי או כך אמר לי אבא מרי : כשאושר
 המתירנס הרבנים לעם אושר בשם החכם ויבדור שמו
 של אבי הרב או של רבו ואומר כך אפ"ר רבנא פליגי
 אע"פ שלא הזכיר הרב שמו של חכם שאסור לקרות
 לרבו או לאביו בשמו : (2) הרב שלמד ולא הבינו
 התלמידים לא יכעוס עליהם וירגז . אלא הוור ישונה
 הדבר כמה פעמים עד שיבינו עומק ההלכה : וכן לא
 יאמר התלמיד הבנתו והוא לא הבין אלא הוור ושואל
 אפילו כמה פעמים : ואם כעס עליו רבו ורגז ואמר לו
 רבי תורה היא וללמוד אני צריך ודעתי קצרה :

יום ג תורה

להמשיך מת"ס דז"ח יהוה נפשי יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא כמס יהוה קיס יסידה ה דמלוי
 הא אל ס ב"ן שבעשים בניקוד סוסס :

א ויגן שם פריגה ההוא ויקח מן הבא בידו מנחה רעשו אחיו :

ובת תמן ברליא ההוא ונסיב מן דאיתתי בידיה תקרובתא לעשו אחוהי : ג עזים מאתים ותישים עשרים רחלים מאתים ואידם עשרים : ג עיזי מאתן ותישיא עסרין רחלי מאתן ודכרי עסרין : ג גמלים מיניקות וביניהם שרשים פרות ארבעים ופרים עשרה אתנת עשרים ועידם עשרה : ג גמלי מניקתא ובניהון תלתין תורתא ארבעין ותורין עסרא אתנן עסרין ועיזי עסרא : ג ויתן ביד עבדיו עדר עדר לבדן ויאמר ארבעבדיו עבדו לפני ורוח תשימו בין עדר ובין עדר : ויהב ביד דעבדוהי עדר עדר בקהודוהי ויאמר לעבדוהי עבדו קדמי ורוחא תשוון בין עדרא ובין עדרא : ג ויצא אתהראשון לאמר בי יפגשך עשו אחי ושאלך לאמר למי אתה ואנה תלך ודמי אנה רפניה : ג ופקיד ית קדמאח למימר ארי יערעניך עשו אחי וישאלניך למימר דמן אתה וקאן את אויר ולמן ארין קדמך :

נביאים עובדיה א

להמשיך מניס דז"א צבאות נפש צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלח אדני נשמה דסוד יהוה מיה ימיה דלח יהוה מיה ימיה דסוד אל שם בין שנעשים

ביום עמדך מנגד ביום שבות זרים חיקו ונכרים באו שערו וערירי וירושלם ידו גזרל גמדי אתה באחד מהם : ביום מקימך מקבר ביום דבזו עממיא נכסוהי ונוכראין ערו בקרווהי ועל ירושלים רמו עדבין אף את פחד מנהון : ג ואל תרא ביום אחיך ביום נכרו ואר תשמח רבני יהודה ביום אבדם ואר תנגר פיד ביום צרה : ודחזיתא ביומא דאחוד ביום תביריה ודחזית רבני יהודה ביום תביריה ודאסגיתא למלךא רברבן בעדן עקא : ג אר תבוא בשער עמי ביום אידם אר תרא גמ אתה ברעתו ביום

רשי

ביום עמדך מנגד : שלא חל לעזור לו : ואל תרא ביום אחיך לא הי לך להביע ולעמוד מנגד : ביום נכרו : ביום הסגרו ביד אויב : ואל תשלחי ידך בחילו : נכסיו : על הפרק ומקום סבורים דרך שם לומע :

שערוי קי אידו

מצודת דוד

(א) ביום עמדך מנגד : עתה יפרש מה החגם שעש ואמר הכס ביום עמדת מנגד כעת ששבו סורים השוער של יעקב ועל כיו יאמר המרחיב הבית הראשון והוא רחב זה ועמד מנגד ולא עזר ליעקב אחיו : שערוי : של יעקב : ידו גורל :

אידו ואר תשלחנה בחיקו ביום אידו : ג ודערתא בתרעי עמי ביום תביריה ודחזיתא אף את בבישתיה ביום תביריה ודאוישיתא ידך בניכסוהי ביום תביריה : ג ואר תעמד ער דפרך להכרית את פלמי ואר תסגר שרידיו ביום צרה : ג ודקמתא על פרקא לשיצאה ית מערקוהי ודמסרתא משוכוהי בעדן עקא : ג בייקרוב יום יהוה ער פרחגוים באשר עשית יעשה לך גמך ישוב בראשך : ג ארי קריב יומא דעתיד למיתי מן קדם יי ער פר עממיא כמא דעבדת יתעבד לך גמך יתתב ברישך :

מצודת דוד

השני גורל לחלק ביעים בחלקים : גם אלה : ר"ל האל והעומד מנגד ולא עזרת לשראל מעלי אלו עזר כללו היות גם אלה כחודר מן הנלמדים והטוללים וזו החגם : (ב) ואל תרא : לא הי ראוי לך לראות ביום לראת אחר בעת שנכרך מאלו ומגורם ממנו וכאומר ואל לא מלא יד לעזור לו עכ"פ הים לך לשבת בית ולא להסתכל בבשתו להלמנו : ואל תשתח : ר"ל וכ"ש שלא הי לך לשמוח על בני יסודי בעת שנאבדו ועמדו : ואל תגדל פיד : כ"ש שלא הי לך להגדיל פס ולהטות דברי לעג ביום בוא להם ארי וכאומר הנה באתם את כל אלה עשית ותחשב איך לחגם : (ג) אל תבוא : וכ"ש שלא הי לך לבוא בשער ערי עמו ביום שבא עליהם אידם ר"ל לא הי מהראוי לך שתבוי בשערי הערים לכבוד אותם כאשר עשית בחורבן הבית השני : אל תראם אהם : זה אומר על בני אדם היושבים בבר שערי שמי ישראל כי ביום שכתב את יושלים כלו גם הם ועלחו יום

כתובים משלי

להמשיך מיקוד ומלכות דז"א שין דלת יוד נפש שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדגהי נשגה דיקוד א אד אדני אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יף הו וף וף מיה ימיה דיקוד יהוה מיה ימיה דמלכות אל שם בין שנעשים

לכה נרוה דדים ערהפקר נתעלסה באהבים : ג תא נתבסם ברחמתא עד צפרא ונעסיק חר לחר ברנאנתא : ג בי אין האיש בביתו חרך בדרך מרחוק : ג הנכרא לית הוא בביתא אויר באורח רחיקא : ג צרור הפסך לקח בידו ליום הפסא יבא ביתו : ג צפרא דכספא נסב בידה וליומא דעידא אתי

מצודת דוד

(א) נרו : נשע : כהנים עד הסוקר ונשמה : כס : (ב) כי אין האיש : אל תפחד מבעלי כי איננו ביות כי הך בדרך רחוק : (ג) לרור כספך : אל תחוש מן בלילי יבוי עירכו כי לקח בידו לרור כספו ויתאחר בדרך עד כי יתוס כספך לקנות ככולם סחורות רבות ליום הכס : לזמן המיועו אשר יקבע יבוא הכס וסגנון עייין לא כל : (ד) העמו :

רבייתיה : י דמתו ברוב לקחה בתרק שפתיה תדיהנו : **ואמעי**
יתיה בסוגיא דמלך אובשעיעותא דספותהא תפאתיה : **ה הולך**
אחריה פתאם בשור אלמבא יבא ובעכס ארימסר אוןר :
ה והוא אוןר בתרהא שליאיית היך תורה דאוןר לות מבחא
והיך פלבא לאסורא :

מצודת דוד
 אמר שלמי הן ראיתי שהיא היתה אומה אחר דעת רבו
 הרגל דברי אשר היל למודי לפתוח בני אדם ובהלקת מאמר
 שפתי סודי אומה מדרך הישר : (ה) הולך והרי הוא
 סולך אחרי פתאום כמו הסור הכה מעלמו אל מקום הנטעה
 וכעס ובלאשר תרוץ הכחש ומהר בשליחות המקום ליסר
 האולי בלרס כן חיש מהר ממשך אחרי :

משנה יבמות פרק ח

פרק ח הערר . כהן ערל שמתו אחיו ונחמה
 נולדה (ה) : אינו אוכל
בתרומה . דילפינן ופסקה דכתיב וכל ערל לא
 יאכל בו : ונשיהם ועבדיהם יאכלו . דהא
 משום ערל וטומא לא
 נפקי ומכלל כהנים אלה
 דאינהו גופיהו ומחוסריס
 תקנה : נשיהם לא
 יאכרו . דשווייה חללה
 צביאחו דכעלי לפסול
 לה : ואם לא ידעה .
 שהיא נשוא לו
 קודם לכן ולא צא עליה
 (ג) לאחר שנעש'
 פוע דכא : (ט) ואם
 נשתיר מהעשרה .
 שנחתך מהעשרי ואלך :
 בשר שאין גיד אלה
 מהעשרי ולנוטע' לצד
 הגוף עשרה היא שורת
 בשר הנקפת בנקוס
 הגויל וצין שנפלט הגיד
 כונן וכתב חרב וספין
 צין שנחנעך והוי קטן
 מאליו צין שנכרת צין
 צידי צין צצלים צין בחוטי
 הצלים כולם פסולים
 וה"ל צידי אדם אצל ונחמו
 חולי

כרי אמעי דת"ת דמלכות דיציר צבאות
הערל וכל הטמאים לא יאכלו
 בחרומה . נשיהן ועבדיהן
 יאכלו בתרומה . פצוע דכא וכרות
 שפכה הן ועבדיהן יאכלו ונשיהן
 לא יאכלו . ואם לא ידעה משנעשה
 פצוע דכא וכרות שפכה הרי אלו
 יאכלו : (ב) איזהו פצוע דכא כל
 שנפצעו הבצים שלו . ואפילו אחת
 מהן . וכרות שפכה כל שנכרת
 הגיד . ואם נשתיר מהעשרה אפילו
 כחוט השערה כשר . פצוע דכא
 וכרות שפכה מותרין בניורת
 ומשוהרת . ואינן אסורין אלא
 מלבא בקהל . שנאמר לא יבוא
 פצוע דכא וכרות שפכה בקהל ה'
 (ג) עמוני ומואבי אסורי ואיסורן
 איסור עולם אבל נקבותיהן מותרות
 מיד . מצרי ואדומי אינם אסורים
 חז"ל

אלא עד שלשה דורות . אחד זכרים ואחד נקבות . ר'
שמעון מתיר את הנקבות מיד . אייר שמעון ק"ו
הדברים . ומה אם במקום שאסר את הזכרים איסור
עולם . התייר את הנקבות מיד . מקום שלא אסר את
 הזכרים

תלמן צלדי : (ג) דהוא להס להקדים נשים לקראת
 נשים והנשים סוברים כל כבודה בת מלך פנימה
 איך דכתיב ויאמרו אליו היה שרה אשתך .
 גמי : הלכה כו' . ללא הלינו קאמר דאי"כ
 חמאי פליגי עליה אלא
 הי"ק הלכי אני אומי כך
 קבלתי מרבותי . חוס' .
 במזרין . בגמי יליף
 ליה : (ד) זהו פי' השם
 דמקרו נתינים ולא צא
 לומי בלסורייהו דנייהשת
 הוא דהא סובר הרב
 דנתינים דלוריי אסורי .
 וכי"כ נ"י וקראס נתינים
 על סם ויתנס יהושע וגו'
 ואפי' נתגייירו כתי' בהו
 לא תתקמן בס ויזון דלא
 כתיב בהו דורות ילפי'
 להו מנזורים אצל י"ג
 חולקין בה כמ"ש ברפ"ג
 דמנוח : סרים כו' .
 ומסקינן בגמרי' דתנאי
 יניהו חליצי' דר"ע והאי
 הנא סבר אליביה
 דנמיצי' לאון דשאר הוי
 מומר נתיבי' לאון
 גרדי' לא הוי מומר דאי
 לתנא דחליציה בספ"ד
 הא ס"ל דאפי' נולאו
 גרדי' הוי מומר כוון
 נתיבי' כריתות ומיבי'
 כריתות לאו בני חליצי'
 ויבוס יניהו : (ה) פרש"י
 לקוי . כך : ומחליק .
 חלק כבשר אשה דרך בשר
 איש להיות שער : כפה
 קילות ארוך לנחרוק .
 דיהה שאיני קשורי אלא
 ללולה כניס ומחליקין
 ומסרימין כששותין בכלי .

הזכרים אלא עד ג' דורות אינו דין
שנתיר את הנקבות מיד . אמרו
לו אם הלכה נקבל . ואם לדין יש
תשובה . אמר להם לא כי הלכה
אני אומר . ממזרין ונתינין אסורין .
ואיסורן איסור עולם . אחד זכרים
ואחד נקבות : (ד) אייר יהושע
שמעתי שהסרים חולץ וחולצין
לאשתו . והסרים לא חולץ ולא
חולצין לאשתו . ואין לי לפרש .
אייר עקיבא אני אפרש . סרים אדם
חולץ וחולצין לאשתו . מפני
שהיתה לו שעת הכושר . סרים
חמה לא חולץ ולא חולצין לאשתו
מפני שלא היתה לו שעת הכושר .
ר"א אומר לא כי אלא סרים חמה
חולץ וחולצין לאשתו מפני שיש
לו רפואה . סרים אדם לא חולץ
ולא חולצין לאשתו מפני שאין לו
רפואה . העיד רבי יהושע בן בתירא
עד בן מנוסת שהיה בירושלים
סרים אדם . ויבמו את אשתו
לקיים דברי ר"ע : (ה) הסרים לא
חולץ ולא מייבם . וכן אילונית לא
חולצת ולא מתיבמ . הסרים שהלץ
ליבמתו לא פסלה . בעלה פסלה .
מפני

עקיב' שאומר סרים אדם חולץ וחולצין לאשתו
 ומייבמין לאשתו (ו) אצל הוא אינו מייבם שהרי
 פסול לצא בקהל : (ה) סרים . חמה (ז) אינו .
 לא חולץ ולא מייבם . ולא חולצין ומייבמין
 לאשתו : אילונית . סיגויי פירשו צ"ק
 בעלמה
 והינה מחר קושי' דהא ח"א לו שיאמר אלא חולץ כיון שאינו מייבם כו' והכי הוליל דלא קתני מייבמין איירי דנקטו
 צדידיה חולץ . וכ"פ הצ"ח : לקיים כו' . עדות זו של ריב"ז לקיים דברי ר"ע העיר . רש"י : (ז) דדוני דחלונית
 צדידי שמים . סמוי כר"ע . גמי . לא פסלה .
 (חק לישראל) ח"א כג

טעמן : לא כי . אפי' אם
 הייתי דן ק"ו אין לכם
 תשוב' (ג) ונינו הלכי
 אני אומר ואין הלכי
 כר"ש : נתינים . גבעונים
 שנתגייירו צינני יהושע
 ונתנום לחוטבי עלים
 וטראצי נוס (ד) :
 (ד) שהסרים יס סרים
 שחולץ וחולצין לאשתו :
 והסרים לא חולץ
 וכו' . דכתיב ולא ימחה
 שמו פרט לזה ששמו
 נמתי : ואין לי לפרש .
 אינו יודע לפי אזה
 קרים בן חלילי ואין
 פטור : סרים אדם .
 שנסתקם לאחר שנולד :
 סרים חמה . מונעי אמו
 שלא ראה חמה אלא
 כשהוא סרים וסיגויי
 מפורשים כל שאין לו
 זקן ועטרו לקוי וכשרו
 מחליק ושאין נתיני רגליו
 מעלין רתימה וכשמעיל
 מים אינו עושה כרפה
 שאין קלות השתן הולך
 למרחוק עד שיעש' עגול
 כמין כיפה ושכפת
 זרעו דוסה ואין ניינו
 רגליו ומחליקין ורוקן
 צימות הגשמים ואין בשרו
 מעלה הבל (ה) וקולו
 לקוי ואינו יוכר צין
 איש חלש והלכי כרבי

עקב' שאומר סרים אדם חולץ וחולצין לאשתו
 ומייבמין לאשתו (ו) אצל הוא אינו מייבם שהרי
 פסול לצא בקהל : (ה) סרים . חמה (ז) אינו .
 לא חולץ ולא מייבם . ולא חולצין ומייבמין
 לאשתו : אילונית . סיגויי פירשו צ"ק
 בעלמה
 והינה מחר קושי' דהא ח"א לו שיאמר אלא חולץ כיון שאינו מייבם כו' והכי הוליל דלא קתני מייבמין איירי דנקטו
 צדידיה חולץ . וכ"פ הצ"ח : לקיים כו' . עדות זו של ריב"ז לקיים דברי ר"ע העיר . רש"י : (ז) דדוני דחלונית
 צדידי שמים . סמוי כר"ע . גמי . לא פסלה .
 (חק לישראל) ח"א כג

בעל פסדה . שהאיל והיא פטורי מן היום עונתה עליהם באסור אשת אח (ח) : שהרי היא עליו באסור אשת אח שלא במקום (י) רבי יוסי ורבי שמעון אומרים כי . מלא והר"ב לא פי' כן אלא כפיפה לשיטתה דסבירי להו אנדרוניוס כזכר והדר ביה ר' יוסי בפ"ו מ"ה דחייבי לאוין עושין זונה ומיפוק ליה משום לאו דלא יבא :

מפני שהיא בעילת זנות . וכן אלונית שחלצו לה אחין . רא פסלוה . בעל פסלוה . מפני שבעילת בעילת זנות : (ו) סרים חמה כהן שנשא בת ישראל מאכילה בתרומה . ר' יוסי ורבי שמעון אומרים אנדרוניוס כהן שנשא בת ישראל מאכילה בתרומה . ר' יהודה אומר שומשים שנקרע ונמצא זכר לא יחלוץ מפני שהוא כסרים . אנדרוניוס נושא אבל לא נישא . רבי אליעזר אומר אנדרוניוס חייבים עליו סקילה כזכר : וזכר כל זכרים במשמע של אנדרוניוס וערפ"ו והתם מנא"ל יליף גמ' : וזכר כו' את זכרות על נוי שיש בו שני משכבות לא תשכב .

והלכה כרבי אליעזר :

(י) כלומר מאחריו כ"י . ובגמ' דס"ל דה"ק קרא את זכר כו' את זכרות על נוי שיש בו שני משכבות לא תשכב . וזכר גרדי' נפקא ליה מנא"ל וערפ"ו :

גמרא יבמות דף ו ע"א הלכה ב' כלי החיצון דת"ת דמלכות דבריאה השתפא

תניא יכול אמר לו אביו השמא או שאמר לו אל תחזיר יכול ישמע לו ת"ל איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו כלכם

חייבין בכבודי . תניא יכול יהא בנן בהמ"ק דוחה שבת ת"ל את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו כלכם חייבין בכבודי . תניא יכול יתירא אדם ממקדש ת"ל את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו . נאמרה שמירה בשבת ונאמרה מורא במקדש מה שמירה האמורה בשבת לא משבת אתה מתיירא אלא ממי שהזהיר על השבת אף מורא האמורה במקדש לא ממקדש אתה מתיירא אלא ממי שהזהיר על המקדש . ואיזו היא מורא מקדש לא יכנס אדם בהר הבית במקלו ובמנעלו ובפונדתו ובאבק שעל גבי רגליו ולא יעשנו קפנדריא ורקיקה מקל וחומר . ואין לי אלא בומן רש"י

אמר לו אביו . לכן . סעמא . בנות הקברות להשיב לבדי או שהיה עומדת בחזק ואמר לו אל תחזיר יכול ישמע לו : ת"ל איש אמו ואביו . ילפינן לאו דעומתה ולא דהשתתף אביו מלאו דשבת : לאחר שמיר' בשבת ומורי' במקדש . והקטן הכתוב בפסוק אחד : לא משבת אתה

שבהמ"ק קייסבומן שאין בהמ"ק קיים מניין ת"ל את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו מה שמירה האמורה בשבת לעולם אףמורא האמורה במקדש לעולם :

זוהר וישלה דף קצו ע"ב ת"ת דאצילות יוד האואו הא

וישובו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו כיון דאמר באנו אל אחיך לא ידענא דלריו עשו וכי אחין אחרניןהו ליעקב אלא באנו אל אחיך ואי תימא דהדר בתשובה ואזיל באורח מתקני לאו הכי אלא עשו הרשע כדמטיקרא . וגם הולך לקראתך ואי תימא דלריו בלמודי אזיל לאו אלא ארבע מאות איש עמו . וכל כך למא' (אלא חינון) אמרו ליה בנין דקודשא בריך הוא אחרעי תדיר בללותהון דלדיקי' ומתעטר בללותהון כדאמרין דהסו' מלאכא דממני על בללותהון דישראל סנדל' פון שמיה נטיל כל חינון ללוותין ועביד מנייסו עטרה לחי העולמים ואוקמוס וכו' ללוותהון דלדיקי' דקודש' בריך הוא אחרעי בכו ואתעביד עטרה לאתעטרי' בחינון ללוותין לקודש' בריך הוא ואי תימא גשריין קדישין הוו אחיין עמיה אמאי דחיל אלא דריקי' לא סמכין על זכותיהו אלא על בללותהון ובפנותהון לגבי מאריהון ותא' חזי דאמר ר"ש ללוות' דסניאין סליק קמי' קודש' בריך הוא ומתעטר בהסו' ללוות' בנין דסלקא בגוויין סניאין ואתכלילת מכמה סטרי' ובנין דאתכלילת מכמה גוויין אתעבידת עטרה ומנחה על ריש' דלדיק' חיי העולמים וללוות' דיחד לאו איסי כליל' ולאו איסי אלא בגוון חד וע"ד ללוות' דיחד לאו איסי מתתקי' ל' אתקבל' (אלא) בללוות' דסניאין ותא' חזי יעקב כליל' הוה וע"ד ללוותיה תאבי' לה קודש' בריך הוא מה כתיב ויירא יעקב מאד ויזר לו רבי יהודה פתח ואמר אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפיל ברעס זמאין חינון ישראל דקודש' בריך הוא אחרעי בכו ויזכ' לון אוריית' דקשט בנין למזכי בכו לחיי עלמא דכל מאן דאשתדל באוריית' קודש' בריך הוא משיך עליה חיון עלאין ואעיל ליה לחיי עלמי' דאמי' דכתיב כי היא חייך ואורך ימיך וכתיב ובדבר הוה תאריכו ימים חיון ביהו' עלמי' וחיון בעלמי' דלמי' :

מזכר יוסף לחם הרכבה פסוקה

הר"מ הל' תלמוד מורה פ"ד

האזורה מחלקת לשני חלקים אחד מהן חובת הלכות והשני חובת האצורים . האצורים . על חובת הלכות הוא שזכר מהשתקף עם הבור' יתעלי' שום שיתוף בעולם ויתרחק מלבו שום חלף ותחלף הגוף ומתעורר הגוף ולשני כלבו כל דבר שסוהר עליו שלא לעשותו ויתרחק מלבו הגוף והגוף והגוף והגוף והגוף לו ושלל' יסיו נכזים בני אדם כלבו ולא דברי הנביאים ומלאו ברע וברעים ובקנא' ובחמדי' ולא יקון כלבו בגזירת' וילוו' : וחובת האצורים הוא האצורים' שלא יתקף דבר עם הבור' בגלוי ובנסתר ויזכר מלשון הרע ומשטונות שוא וכזב ורילות ואכילת אסור וזולות אסורות ושפיכות דמים וגזל והמס' והדומים להם : והמותר יתקף לשלש' חלקים האחד די ספוק' ושלש' מותרות' והשלישי הכילות' . די ספוק' מה שאי אפשר בלעודו . ומלאו על האדם שיסוג כל דרכו על דרך האמצעי באכיל' ושמי' ומלבושים ובגדים ובסחורות וכלל הדברים שייעשו שאל' עוב' אש' חונן ומלי' וכלל דבריו במשפט :

תלמיד ועם האין נוקקין לתלמיד שניהם הכתובים שניהם תלמידים שניהם עמי הארץ שאלו שניהם בשתי הלכות או בשתי תשובות או בשתי שאלות שני מעשים הרשות ביד המתירנים מעתה :

למסך מנ"ס ד"א יהוה נפש י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נשמה יהוה מוס יסדה ד
דמלוי וו אל שם ב"ן שבטים בניקוד מולם :

ואמרת לעבדך ליעקב מנחה הוא שרוחה לאדני רעשו והנה
גם הוא אחרינו : * ותימר לעבדך ליעקב תקרובתא
היא דמשלחא דרבנני לעשו והא אף הוא אתי בתרנא :
ג ויצו גם את השני גם את השלישי גם את הרביעי
אחרי העדרים לאמר בדבר הזה תדברון ארעשו במצאכם
אתו : * ופקיד אף ית תנינא אף ית תליתא אף ית כד דאזלין
בתר עדריא למימר בפתיגמא הדין תמלרון עם עשו כד
תשכחון יתיה : * ואמרתם גם הנה עבדך יעקב אחרינו כי
אמר אנפרה פניו במנחה הולכת לפני ואחרי כן אראה פניו
אולי ישא פני : * ותימרון אף הא עבדך יעקב אתי בתרנא ארי
אמר אנחנייה לרונגיה בתקרובתא דמדלכא קדמי ובתר כן
אחוי אפיהי מאים יסב אפי : * ותעבר דמנחה ער פניו והוא
כן בדיקדוקהו במחנה : * ועברת תקרובתא ער אפיהו והוא
בת בריקא והוא במשריתא : * ויקם בליה הוא ויקח את
שתי נשיו ואת שתי שפחתיו ואת אחד עשר יקדיו ויעבר את
מעבר יבק : * וקם בליקא הוא ודבר ית תרתינן נשוי וית תרתינן
דחניתי וית חד עשר בנוהו ועבר ית מעבר ויבקא : * ויקחם
ויעברם את הנחל ויעבר את אשר יליו : * ודברינו ובעברינו
ית נחלא ובעבר ית דריה :

נביאים עבדיה *

למסך מנ"ס ד"א צבאות נפש צ צב צבאו צבאות הוה יהוה נשמי דלחא ארני נשמי
דסוד יהוה מוס יסדה דסוד אל שם ב"ן שבטים :

* כי באשר שתיתם ער הר קדשי ישתו כר הנגים תמיד ושתו
וקעו והיו ברוח היו : * ארי כמא דחדיתון על מחת טורא

רש"י

כאשר שתיתם * ושתיתם על הר קדשי על בית מקדש שמים
ולכו * לכו מואי : את מורשים * האומות שהיו מורשים
אותם : ודלקו ובערו : וירשו הנגב * ישראל שהיו יושבים
בדרומי של ארץ ישראל : ובני השפלה ירשו את ארץ פלשתים
וכו : החל * לכו חיל : לבני ישראל * עשרת השבטים שגלו
לארץ כנענים עד לרפת : וגלות ירושלים * הם בני יהודי
שגלו לשפרד : ועלו מושבים שרי ישראל כהר ליון : הר
עשו * כרתי רבא דעשו : והית להי המלכי * כשיפע מהם :

מצות דוד

(ה) כי כאשר שתיתם אל מול יהודה ואמר כמו שחתם
שתיתם על הר קדשי מיום התרעלה כן כל האומות שהרעו
לכם ישתו תמיד את כוס התרעלה עד אשר יתמו : ושתי
ולכו * ובאשר ישתו את הכוס יהיו נשחתים ומזוללים והוא
ענין מלוי ור"ל יהו מבוללים מן הסרעניות כאלו שהו כוס
משקי המעמס ומבלבל וכו' כלא היו * ר"ל יהו בליס כלאו
לא היו מעולם : (ג) ובער ליון * חבל כהר ליון תהיה
פלטי * ושחרית ר"ל חגים ישראל : וסי קדש * כי לא יסוף

דקודשי ישתון כר עממא כס פורענותהון תדירא וישתון
ויסתלעמוז ויהו כדרא הווי : ובכר ציון תהיה פליטה והיה קדש
וירשו בית יעקב את מורשיהם : * ובטורא דציון תהי משוכתא
ויהו קדישין ויחסנון דבית יעקב גבסי עממא דהו מחסנין
דהו : * והיה בית יעקב אש ובית יוסף דהבה ובית עשו דקש
ודלקו בהם ואכלום ולא יהיה שריד לבית עשו כי יהוה דבר :
* ויהו דבית יעקב תקיפין כאשתא ודבית יוסף חסינין
כשרהו ביתא ודבית עשו חרשין כקשא וישלמון בהו ויקמלונו
ולא יהו שוכבא לבית עשו ארי יי גזיר כן : * וירשו הנגב את
הרעשו והשפלה את פלשתים וירשו את שדה אפרים ואת
שדה שמרון ובנימין את הגלעד : * ויחסנון יתבי דרומא ית
כרפא דעשו ויתבי שפלתא ית ארעא דפלשתא ויחסנון ית
קרני אפרים וית קרני שמרון ודבית בנימין ית יתבי ארעא
דגלעד : * ונגרת החל הזה לבני ישראל אשר פגעו בהם עד
צרפת ונגרת ירושלים אשר בספרד ירשו את ערי הנגב : * ונגרות
עמא הדין דבני ישראל דבארעא כנענא עד צרפת ונגרות
ירושלים דבאספמא יחסנון ית קרני ארעא דדרומא : * וערו
מושיעים כהר ציון לשפט את דר עשו והיתה ליהוה המלוכה :
* ויסקון משוכין בטורא דציון למדן ית כרפא דעשו ויתגרי
מלכותא דיי ער כר יתבי ארעא :

דוד

כמ"ש בסוף יחזקאל בני נחש ויבני הנגלד
ועמדו על נחלתם בעבר הירדן המערבי
היו הירושלים ואמר לבני הגולי על החיל הזה על בני
ישראל אשר עם כל השבטים כמ"ש (ע) : (ה) וגלות החל
הזה וגו' בעקר' שלפניו נאמר שנית יעקב ירשו הנגב וגו'
ויפרש עתה מי ומו מהם יהיו הירושלים ואמר בני הגולי של
החיל הזה של בני ישראל אשר יבנו עם הכנענים שדחו מלר'ם
בימי יחזקאל אשר מקום מושבם עד לרפת וגם בני הגולי של
ירושלים אשר יבנו בספרד הם יירשו את ערי הנגב הוא הר
עשו לארץ לחוס : (אבל לרין פלשתים וסדות אפרים ושמרון
המה בתוך גבולי א"י ויחזקאל"כ כמ"ש בסוף יחזקאל) : (ו) ועלו
מושיעים * ר"ל המושבים שבהר ליון הם מלך המשיח ושריו
כאשר יעלו בלוחם שמקור מלחמתם עמר עשו לעשות כסם
משפט על מה שדעו לישראל אז תהי להי המלכי * ר"ל אז
כל האומות יודו במלכותו ויקבלוהו לאלי :

להמשיך מניסוד ומלכות ד"א שין דלת יוד נפש שין דלת שין דלת יוד רוח יאהרונה נשמה דיסוד א אד אדני נפש אדני רוח אלה דלת נון יוד נשמה דמלכות יף דף וף דף חיה יחידה דיסוד יהודה חיה יחידה דמלכות אל סס ב"ן שבעשים

עד יפלה חין בברזי במדר צפור אל פח ורא ידע כי בנפשו הוא : א הוד אלקא דמפרית גירא בכבדיה ומסתרהב הוד צפרא לות פוחא ורא ידע דלמותא דנפשיה אזיר : ב ועתה בגנים שמעוררי והקשיבו לאמרי פי : ג והשתא בניא שמעו לי ואציתו למימרי דפומי : ד ארישט אר דרכיה לגבך אריתתע בגנתבתי : ה לא יסמי לגבך לא אודתתהא ורא תמעני בשביקהא : ו גיירבים חלקים דפירה ועצמים ברירוניה : ז מטור דסגייעי קטיקיא אפירת ועשינין כולחון קמילקהא : ח דרכי שאול ביתה יודות אר חדרים : ט ארחתא דשיור ביתה נחתן קקישוני דקברא : י הלא חכמה תקרא ותבנה תתן קורה : יא מטור היכנא חכמתא תקרא ובינה תרמי קרה :

רשיי
עד יפלה : עד שיבקע חז של הזוי את כבודו : כמכר לפור .
לרוח אל הפח : ולא ידע . כי הפח נפרש גם בשביל נפשו
ללוזו : ועלומים . חיו :

מחבר עולמו בעבור הגלת עשה : (3) ועמי בניס . הואיל ושמעתי שכן הוא לזאת שמעו לי ואל תהיו כמשהו : (2) אל ישע . אל יסיר לבד אל הדרך הכולך לבית הזוי ואל תתע מדרך הישר ללכת בתיבותי : (ד) הפילי . הזוי המתלקת אמרי : ועלומים . מספר עלום ורב : (ה) בית . דרך הכולך אל בית הוא דרך שאול ויודות אל חדרי מות כי בקל יתפת ומחבר עולמו : (1) הלא חכמי תקרי ר"ל מעלת החכמי הלא נכרת מפלת עולמו וכלו היא תלמוד אמריה להמשיך אחרי :

ברטנורה

אמשנה ב"ק פרק ה

עיקר תו"ש

פרק ה החובל וכמ' כלי אמצעי הנצח דמלכות דיציר' אר אר החובל בחבירו חייב עליו משום חמשה דברים בנוק בצער ברפוי בשבת . וכבושת . בנוק כיצד סימא את עינו קטע את ידו שיבר את רגלו רואין אותו כאלו הוא עבד נמכר בשוק ושמיין כמה היה יפה . וכמה הוא יפה

עבד כו' . דהא ונה שהוא חסוד יותר והתבזה נחמת השיבתו זה בכלל בשת . סגוי' : כמה כו' . פי עבד הנמכר בשוק כמה היה יפה עם האבר . וכמה הוא יפה עבד הנמכר בלא אותו אבר . ושומא זו להקל דלגודין מוצער

בשדה אחר ואמרה תורי' לשום ערוגה אגז שדה צמיצ פי' . בהרל"ש : במסמר . כלש המכה . צמחין . אבעבושות לבנות : שבת . כל יומי וייל שר"ל שאינו חוזר על כווא אלא שתחז לו מסמר שאינו חס . ותרי גוויי נקט ועדיין קשה תרתי לנזיל : ואפי' כו' . דכריה בין איה צה חבורה בין חין צה חבורה נשנוע . וכ"ת חבור' לנזיל . לדמי יתירי בני' . ופי' החוס' שמשלס יתור לפי מה שמתגבי נחמת הרושס . ואני תמה על זה דזה בכלל בושט היא והכ"י כ' בשס הרנויה לדמי יתירי ה"פ שאס חבל זה צה . ושל זה מרובה משל זה דשמיין ולא אמרי' ילא זה צה והכי נשמע קרא חבור' תחת חבור' ולא כויה תחת חבורה ואט"ב דתרוויחו נקרי כויה כו' וה"ה לבי חבורות שמיין ומשלס הנותר ועתווי' : לישור . חין שמיין כויה אדם רואה ליטול ולהטעור דכל אשר לאדם יתן בעד נפשו ואין ערך לשווא ז' אלא שמיין מי שקייב למלכות לכוחו בשפור על לפורנו כמה היה נותן שלא ישע' לו לער זה ושומא זו קלה להוציא ממוון להלל מלער מליקא ממוון ולקבל לער והיינו כשומא ש' הר"ב מצער דנקוס נוק' כו' ובגמי האי ליטול יתן מצע"ל . ומשניין טולל זה מזה מה שתתן זה .

יפה . צער . כואו בשפור או במסמר ואפי' על צפורנו . מקום שאינו עושה חבורה . אומדין כמה אדם כיוצא בזה . רוצה ליטול להיות מצטער כך . רפוי . הכהו חייב לרפאותו . עלו בו צמחים . אם מחמת המכה . חייב . שלא מחמת המכה . פשור : חיתה ונסתרה . חיתה ונסתרה חייב לרפאותו . חיתה כל צרכה . אינו חייב לרפאותו . שבת . רואין אותו כאלו הוא שומר קישואין . שכבר נתן לו דמי ידו ודמי רגלו . בושת . הכל לפי המבייש והמתבייש . המבייש

פלע דקרא יתירא היא לחייב על הצער ואפילו בנקוס נוק דלא תימא הרי קנה ידו ויש עליו לחתכי אלא אומרים היה עליו לחתכה בסס חה חתכה בצרזל ולערו . לפיכך משלס את הצער . רפוי ושבת רק שבתו יתן ורפא ירפא ודוקא כשהחולי צא נחמת מכה (2) אצל אס פשע החולה צעלמו ועצר על דברי הרופא שז' חין המוזיק חייב בשבת ורפוי (ד) שצריכין נחמת פשיעוטה . בשת דכתיב וקצות' את כפה ממוון (ה) ודין תורה שאין יכולים לדון בשום דין שבעולם אלא דיינים הסמוכים בארץ ישראל דכתיב עד האלהים יבא דבר שניהם ואין נקראים אלהים אלא דיינים הסמוכים בארץ ישראל אלא שזהלואות ונקא וממכר והקנאות והודאות וכפירות (1) דניס בהס צמ"ל כאלו הס שלוחים של צ"ד של א"י ושליחותיהו קעצדין חה בלבד בדבר המלוי ויש צו חסרון כיס וכן בהנה שהזיק' בשן הרופא קמ"ל דלא . ויליף ליה מדכתיב ופרש"י נאנור כאן לא תחוס ונאמר בעדים זונויין לא תחוס מה להלן ממוון אף כאן ממוון ועתווי' : (1) צנני' לא אמרו אלא הודאות והלואות ופירש"י הודאות הצא לדון צעדי הודאי שאומרים צפינו הודה לו והלואות שצא לדון צעדי הלא' שאומרים צפינו הלוה לו ע"כ וכפירות היינו מודי בנקא'ת וכופר הכל והקנאות היינו

צפן ורגל שהם נועדים (י) או שהיוק אדם צנהנו
 אצל בהמה שהיוק אדם או אדם בלדס אין
 דין אותו בח"ל כלל אלא מנדין את החובל או
 את המזיק עד שיעלה עס צעל דינו לארץ
 ישראל או שיהודרך פשרה
 קרוז למה שרא'
 צטינו הדיין אצל דבר
 קאזב אין פוסקין עליו וכן
 הדין בכל הקנסות הכתובות
 בחורי וצבול' גמי
 אין גובין אותו דיני
 ח"ל אלא ממנדין מי
 שנתחייב בהן כוונתו שצארנו:
(ב) ושור אינו
 משלם אלא נזק
 דכתוב איש צעניו ואל'
 שור צעניו (ח)
 ופשוט מרמי ולדות
 דכתוב כי יללו אנשים
 אנשים ואל שוריים
(ג) החיבל בחברו
 ביה"ב חייב ואצ"ג דככל
 הסורי כולי' העובר עברי'
 שחייב עליה מלקות
 ותשלומין לוק' ואינו משל'
 הכא משלם ואינו לוקה
 דצפי' ריבחה חורה
 חובל בחבירו לתשלומין
 ולא לנלקות ומדכתוב
 יד ציד דהיינו מנוון
 מכדי כתיב כאשר עשה
 כן יעשה לו יד ציד למה
 לי (ט) אלא להביא
 חובל בחבירו ציה"כ
 שמשלם ואינו לוקה: רבי
 יהודה אומר אין
 לעבדים בושת. דכתוב
 כי יללו אנשים יחדו
 איש ואחיו (י) בני ישש
 לו אחוה (יא) יאל'
 עבד שאין לו אחוה ואין
 הלכה כרבי יהודה.
(ד) עבד ואשה שהברו באחרים פטורים
 שאין להם צומה לשלם: נתגרשה האשה
 ונשתחרר העבד. וקנו נכסים: חייבים לשלם.
 שהרי
 לכתוב ועתוי"ט: (י) ומהאי קרא נפיק לן צומה
 בקהל כו' והתו' פי' שאין לו אחוה שאין יואלי

מלקי לקי אצל חומה דנכסי תרי קראי דלא כתיבי
 בהדידי כו' וכתובות דף ל"ג ומכדי כתיב כאשר
 עשה כן יעשה לו. כן יתכן צו לנ"ל דבר שיש
 בו חתימה ומאי נינהו מנוון והוה הדרשה ה"ל
 הר"מ ולא סגי בדרשא
 דולא תקפו כופר דנכסי
 צר"פ. דאיונא הי"מ
 היכא דלא אתרו ציה
 אצל היכא דאתרו ציה
 מלקי לקי אצל חומה דנכסי תרי קראי דלא כתיבי
 בהדידי כו' וכתובות דף ל"ג ומכדי כתיב כאשר
 עשה כן יעשה לו. כן יתכן צו לנ"ל דבר שיש
 בו חתימה ומאי נינהו מנוון והוה הדרשה ה"ל
 הר"מ ולא סגי בדרשא
 דולא תקפו כופר דנכסי
 צר"פ. דאיונא הי"מ
 היכא דלא אתרו ציה
 אצל היכא דאתרו ציה

אזני הוא צנולות כלומר כלל הנולות שהשה
 חייבת בה: (צ) כלומר משא"כ חש"ו דמתחלי'
 לא הו' חייבים לפי שאין בני עונשין צשעת
 היוק הלכך אפילו לאחר זמן פטורין הר"ש:
 (יג) ולא אמרינן דתמכור
 צטות הנאה כלומר
 שאם ימות הצעל
 בחייה יהיו לוקי' אותם
 ומסו דכל לגבי צעלה
 ודאי ונחלה. וק"ל
 המוכר ט"מ לחברו וחור
 ומחלו נחלו. ואטרורו
 די דמי צבדי לא נטרתינן
 פתוי"ט: (יד) כלומר
 משא"כ צמוצל צנהנו
 ומיה דרפי"ד דצ' שאינו
 מייב אלא בלרין לדס:
 התוקע כו'. כל אלו
 ההכח"ה הסנויי צונמתינו
 יס צסס בחיו ולטר
 נעט ואין צסס נזק.
 ופסקו חכמים דמיס
 קאצביס. ולמותו הננוון
 קאצב הוא דמי הלטר
 והצעת והרפוי והצעת
 צין לרין לרפוא' ושעת
 צין לא לרין. כוה הוא
 מנלס. הר"מ. והטר
 צסס הר"מ. כי דריפוי
 ושעת אינס צכלל זה
 והכל לפי הענין: סלע.
 סלע מדיני תנן. גמי.
 מנה. לורי קאמר ותימה
 שחלוקין כ"כ זה מזה
 דנודי' אחד מנאחיס
 צסל לורי. ונרא' דזה
 דבר צעני חה צעשי' ומי"מ
 פליגי קלס. ועתוי"ט:
 לאהר ידו. שהכהו צאחר
 ידו והוא קלון יותר
 הר"מ: בו. דאלו צצגדו
 לא. ומאי אמרת נהוי
 כי צייס צצצריס זאס

פטור מכולן מפני שהוא נדון בנפשו
והחובל בעבד כנעני שרו פטור
מכולן: (ו) התוקע לחבירו נותן לו
סלע. ר' יהודה אומר משום ר' י
הגלילי מנה סטרו נותן לו מאתיים
וזו לאחר ידו נותן לו ארבע מאות
והגיע בו רוקו העביר שליתו ממנו
וזו צרם באזנו תרש בשערו רקק
פרע ראש האשה בשוק נותן
ארבע מאות וזו זה הכלל הכל לפי
כבודו א"ר עקיבא אפי' עניים
שבישראל רואין אותם כאלו הם
בני חורין שירדו מנכסיהם שהם
באחד שפרע ראש האשה בשוק
ובאת לפני רבי עקיבא והייבו ליתן
לה ארבע מאות זו אמר לו רבי
תן לי זמן ונתן לו זמן. שמרה.
עומדת על פתח הצרה. ושבר
את הפך בפניה וכו' כאיסר שמן
גילתה את ראשה והיתה מטפחת
ומנחת ידה על ראשה העמיד עליה
עדים. וכו' לפני ר"ע. אמר לו רבי
לזו אני נותן ארבע מאות זו אמר
לו לא אמרת כלום שהחובל בעצמו
אף על פי שאינו רשאי פטור
אחרים שחבלו בו חייבין. הקוצץ
נשעותיו אע"פ שאינו

אומרת צייסו צצצריס פטור. גמרא. וטעמא ל"ל ומסו דכתוב והמזיק צצצצו דמשמע דלא חייביה חורה
 אלא על צומה גופו כו' הר"ש: כאלו כו'. כי יש עשירים שאין מתצייסין יותר ונצני חורין שירדו וכן
 עניים ואין יכולין לדקדק עליהם כל כך ח"ו מהן מתצייס כאלו ירד ואחיה מתצייס יותר או פמות וכיוצא
 צזה בהצביר עליהו ופרע דאין מודקדק בצדכר אס הו' עס צ"א חצוצים או לא אלא שוים לשונא אחת.
 הו': (טו) וכ"כ חבלה דצנפו דאין לך חבלה דצנפו שלא יחסר לו מנוון רפוי ושעת. ועתוי"ט: מטפחת
 כו'. כלומר היסה מטפחת השמן צעפת
 סלה

על הצעת (טו) : (ז) על מנת לפטור חייב . שנה והנתיב ידה על ראשה לטוב : (טו) כלומר אם שאלו חובל לנחבל על מנת לפטור אותו שאלו שזה השגון אם יכך לאיבוד אינו שזה אלא אחת חומר סמא את עיני והשיבו הנחבל חסר . והיתה יכולה לקנות ככלאסר ותסוך זה הן אף על פי כן חייב שיש הן שהוא כלאו וכלי כלנטע . ועתו"ט : אע"פ כו' . כדחניא וכפר עליו ונאשר חטא על הנפש . וכי בלחה נפש חטא זה . אלא שיער עלמו וכן היין ואפי' במיר טהור מ"ד חטענית חלו' צבצת לרריך לניחב חטענית לחטעניתו . כו' חו' . ועתו"ט : פטור . חט"פ שאין בו כל חיוב שאין חס על גופו . אחרים שחבלו בו חייבין . חו' : שאינו רשאי . דעבר על כל תשמיש . רש"י ועתו"ט : חייבים . גדלא אחרו ביה שאינו לוקה . חו' : אע"פ כו' . סתמא היא ולא ר"ע קאמר . רש"י : אין כו' . לער שדואב על גשתו . רש"י : השב וגו' . והתפלל בעדך : ומונילא שיפוטו כדי שיחלל . כי מו' פתי יסור הנה לבקש מאדם . שיחלל עליו שלל ימות על חטאו אשר חטא נגד זה האדם עלמו ולא יפייסנו תחלה ועתו"ט : (ז) ולפיכך סמא את עינו לאו דוקא אלא אפי' הכאה ופליגי בלא חסרון ראשי אברים נני וכן בסיפא לא נקט אלא חקי ממונו דכהכי פטור ונקט סמא ללמדנו דאם חומר צפירות על מנת לפטור דפטור אפילו כהכי . ועתו"ט : פטור . ומהני דלתי לידיה בחורת שנירה . והדר ח"י שבר כו' ומש"ה אי לא דל"ל ע"מ לפטור הוה חייב דעבר על מנת לשלם קאמר דמתחייב כבר בשמיר' : אבל אי לא אחי לידיה מעולם בחורת שמירי אלא עכשיו ח"ל שבר . פטור אפילו כי לא חומר על מנת לפטור . בגנו' ועתו"ט : חייב . אפילו חומר ליה ע"מ שאני אשלם חייב . דאין שליח לדבר עבירה ודונו' דרישא נקט ועתו"ט :

גמרא ב"ק דף ס ע"א הלכה ס כלה בלי החיצון נצצה המכות דבריא **בם**

ת"ך כל אלו שאמרו דמי בושחו אבל צערו אפילו הביא כל אילי נביות שבעולם אינו נמחל לו עד שיבקש כמנו שנא' השב אשת האיש כי נביא הוא ויתפלל בעדך דאשת נביא בעי אהדורי אשת אחר לא בעי אהדורי א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן השב אשת האיש מכל מקום ודקא אמרת הגוי גם צדיק תהרוג הלא הוא אמר לי אחותי היא והיא גם היא אמרה אחי הוא נביא הוא וכבר לימד אכסנאי שבא לעיר על עסקי אכירה ושתייה שואלין אותו או על עסקי אשתו שואלין אותו אשתך היא אחותך היא מכאן לבן נח שנהרג שהיה לו ללמוד ולא למד כי עצור עצר ה' אמר רבי אליעזר שני עצירות הללו למה אחת באיש שכבת זרע שנים באשה ש"ז ולידה במתנית' תנא שנים באיש שכבת זרע וקטנים ג' באשה

על הצעת (טו) : (ז) על מנת לפטור חייב . שנה והנתיב ידה על ראשה לטוב : (טו) כלומר אם שאלו חובל לנחבל על מנת לפטור אותו שאלו שזה השגון אם יכך לאיבוד אינו שזה אלא אחת חומר סמא את עיני והשיבו הנחבל חסר . והיתה יכולה לקנות ככלאסר ותסוך זה הן אף על פי כן חייב שיש הן שהוא כלאו וכלי כלנטע . ועתו"ט : אע"פ כו' . כדחניא וכפר עליו ונאשר חטא על הנפש . וכי בלחה נפש חטא זה . אלא שיער עלמו וכן היין ואפי' במיר טהור מ"ד חטענית חלו' צבצת לרריך לניחב חטענית לחטעניתו . כו' חו' . ועתו"ט : פטור . חט"פ שאין בו כל חיוב שאין חס על גופו . אחרים שחבלו בו חייבין . חו' : שאינו רשאי . דעבר על כל תשמיש . רש"י ועתו"ט : חייבים . גדלא אחרו ביה שאינו לוקה . חו' : אע"פ כו' . סתמא היא ולא ר"ע קאמר . רש"י : אין כו' . לער שדואב על גשתו . רש"י : השב וגו' . והתפלל בעדך : ומונילא שיפוטו כדי שיחלל . כי מו' פתי יסור הנה לבקש מאדם . שיחלל עליו שלל ימות על חטאו אשר חטא נגד זה האדם עלמו ולא יפייסנו תחלה ועתו"ט : (ז) ולפיכך סמא את עינו לאו דוקא אלא אפי' הכאה ופליגי בלא חסרון ראשי אברים נני וכן בסיפא לא נקט אלא חקי ממונו דכהכי פטור ונקט סמא ללמדנו דאם חומר צפירות על מנת לפטור דפטור אפילו כהכי . ועתו"ט : פטור . ומהני דלתי לידיה בחורת שנירה . והדר ח"י שבר כו' ומש"ה אי לא דל"ל ע"מ לפטור הוה חייב דעבר על מנת לשלם קאמר דמתחייב כבר בשמיר' : אבל אי לא אחי לידיה מעולם בחורת שמירי אלא עכשיו ח"ל שבר . פטור אפילו כי לא חומר על מנת לפטור . בגנו' ועתו"ט : חייב . אפילו חומר ליה ע"מ שאני אשלם חייב . דאין שליח לדבר עבירה ודונו' דרישא נקט ועתו"ט :

על הצעת (טו) : (ז) על מנת לפטור חייב . שנה והנתיב ידה על ראשה לטוב : (טו) כלומר אם שאלו חובל לנחבל על מנת לפטור אותו שאלו שזה השגון אם יכך לאיבוד אינו שזה אלא אחת חומר סמא את עיני והשיבו הנחבל חסר . והיתה יכולה לקנות ככלאסר ותסוך זה הן אף על פי כן חייב שיש הן שהוא כלאו וכלי כלנטע . ועתו"ט : אע"פ כו' . כדחניא וכפר עליו ונאשר חטא על הנפש . וכי בלחה נפש חטא זה . אלא שיער עלמו וכן היין ואפי' במיר טהור מ"ד חטענית חלו' צבצת לרריך לניחב חטענית לחטעניתו . כו' חו' . ועתו"ט : פטור . חט"פ שאין בו כל חיוב שאין חס על גופו . אחרים שחבלו בו חייבין . חו' : שאינו רשאי . דעבר על כל תשמיש . רש"י ועתו"ט : חייבים . גדלא אחרו ביה שאינו לוקה . חו' : אע"פ כו' . סתמא היא ולא ר"ע קאמר . רש"י : אין כו' . לער שדואב על גשתו . רש"י : השב וגו' . והתפלל בעדך : ומונילא שיפוטו כדי שיחלל . כי מו' פתי יסור הנה לבקש מאדם . שיחלל עליו שלל ימות על חטאו אשר חטא נגד זה האדם עלמו ולא יפייסנו תחלה ועתו"ט : (ז) ולפיכך סמא את עינו לאו דוקא אלא אפי' הכאה ופליגי בלא חסרון ראשי אברים נני וכן בסיפא לא נקט אלא חקי ממונו דכהכי פטור ונקט סמא ללמדנו דאם חומר צפירות על מנת לפטור דפטור אפילו כהכי . ועתו"ט : פטור . ומהני דלתי לידיה בחורת שנירה . והדר ח"י שבר כו' ומש"ה אי לא דל"ל ע"מ לפטור הוה חייב דעבר על מנת לשלם קאמר דמתחייב כבר בשמיר' : אבל אי לא אחי לידיה מעולם בחורת שמירי אלא עכשיו ח"ל שבר . פטור אפילו כי לא חומר על מנת לפטור . בגנו' ועתו"ט : חייב . אפילו חומר ליה ע"מ שאני אשלם חייב . דאין שליח לדבר עבירה ודונו' דרישא נקט ועתו"ט :

על הצעת (טו) : (ז) על מנת לפטור חייב . שנה והנתיב ידה על ראשה לטוב : (טו) כלומר אם שאלו חובל לנחבל על מנת לפטור אותו שאלו שזה השגון אם יכך לאיבוד אינו שזה אלא אחת חומר סמא את עיני והשיבו הנחבל חסר . והיתה יכולה לקנות ככלאסר ותסוך זה הן אף על פי כן חייב שיש הן שהוא כלאו וכלי כלנטע . ועתו"ט : אע"פ כו' . כדחניא וכפר עליו ונאשר חטא על הנפש . וכי בלחה נפש חטא זה . אלא שיער עלמו וכן היין ואפי' במיר טהור מ"ד חטענית חלו' צבצת לרריך לניחב חטענית לחטעניתו . כו' חו' . ועתו"ט : פטור . חט"פ שאין בו כל חיוב שאין חס על גופו . אחרים שחבלו בו חייבין . חו' : שאינו רשאי . דעבר על כל תשמיש . רש"י ועתו"ט : חייבים . גדלא אחרו ביה שאינו לוקה . חו' : אע"פ כו' . סתמא היא ולא ר"ע קאמר . רש"י : אין כו' . לער שדואב על גשתו . רש"י : השב וגו' . והתפלל בעדך : ומונילא שיפוטו כדי שיחלל . כי מו' פתי יסור הנה לבקש מאדם . שיחלל עליו שלל ימות על חטאו אשר חטא נגד זה האדם עלמו ולא יפייסנו תחלה ועתו"ט : (ז) ולפיכך סמא את עינו לאו דוקא אלא אפי' הכאה ופליגי בלא חסרון ראשי אברים נני וכן בסיפא לא נקט אלא חקי ממונו דכהכי פטור ונקט סמא ללמדנו דאם חומר צפירות על מנת לפטור דפטור אפילו כהכי . ועתו"ט : פטור . ומהני דלתי לידיה בחורת שנירה . והדר ח"י שבר כו' ומש"ה אי לא דל"ל ע"מ לפטור הוה חייב דעבר על מנת לשלם קאמר דמתחייב כבר בשמיר' : אבל אי לא אחי לידיה מעולם בחורת שמירי אלא עכשיו ח"ל שבר . פטור אפילו כי לא חומר על מנת לפטור . בגנו' ועתו"ט : חייב . אפילו חומר ליה ע"מ שאני אשלם חייב . דאין שליח לדבר עבירה ודונו' דרישא נקט ועתו"ט :

ש"ז וקטנים ולידה רבינא אמר שלש באיש ש"ז קטנים ופי' שבעת ארבעה באשה ש"ז וקטנים ולידה ופי' שבעת בעד כל רחם אמר רבי ינאי אפילו תרנגולת של בית אבימלך לא הטילה ביצתה א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמור רבנן כל המבקש רחמים על חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחלה א"ל דכתיב והי' שב את שכות איוב בהתפללו בעד רעהו א"ל את אמרת מדהם ואנא אמינא מהבא ויתפלל אברדם אל האלהי וירפא אלהים את אבימלך ואת אשתו ואמהותיו וילדו וכתיב והי' פקד את שרה כאשר אמר וגו' כאשר אמר אברדם אל אבימלך .

זוהר וישלח דף קעא ע"ב ת"ת דאצילות יו"ד הא ואו הא

והוא עבר לפניהם וישתחו ארלה שבץ פעמים עד גשתו עד אחיו ר' אלעזר פתח ואמר כי לא תשתחוה לאל אחר כי ה' קנא שמו וכי יעקב דליחו שלימי דלכסן דאתגריי חולקי' שלימתי' לקב"ה ואיכו אתקריי לגביה יתיר (ס"א ואשתלם לעיל ולתתי') ה"ך סניד ליה להאי רשע דעשו דליחי בסקרי' דאל אחר ומאן דסניד ליה סניד לאל אחר . אי תימי' בגין דלמרו חעלי' צעדיניה סניד ליה לאו הכי דהא עשו כאל אחר הוה ויעקב לא יסגוד להו' כטרי' ולכהי' חולקי' כלל (פתח ר' אבא ואמר) אלא כתיב ואמרתם כה לחי ואתה שלום וציתך שלום וכל אשר לך שלום . והא אתמר דאסור (ד"ר ל"ג ליה) לאחקונוי' לחו שלם לרשיעי' וכיון דאסור היכי אשכחי דודד חמר האי קרא לנבל אלא הא חוקמוי' דלקב"ה קאמר בגין לקשרי' ליה לחי . ומשיב ככל דעליה קאמר כגווי' דא וישתחו ישראל על ראש המטה וכי לגביה דצריה סניד אלא ליתריה דשכינת' קא כרע וסניד אוף הכא וכו' עבר לפניהם מאי וכו' דא שכינת' עלאה דהוה אזלי קמייה (כרע) ודא איכו נטירו עלאה כיון דחמי' יעקב חמר הא עידן לסניד' לגביה דקודש' בריך הוה (דהוה) אזיל קמייה כרע וסניד שבץ זמנין עד גשתו עד אחיו לא כתיב וישתחו לעשו אלא כיון דחמי' דהא קב"ה אזיל קמייה כדון סניד לקבליה בגין דלא לנייהב יקר למסגד לאחר' בר מניה וכלא איכו כדקי' יאות זכאין חינוך דדיקי' דכל עובדיהו דקא עבדי בגין יקרא דמאריהו איכו ובגין דלא יסטון לימיני ולשמאל' :

הרכה פסוקה **מוסר**

ה"ס ה' תלמוד תורה ס"ה

א כשם שאדם מצווה בכבוד אביו וביראתו כך הוא חייב בכבוד רבו ויראתו יתר מאביו שאביו מביא לחיי העוה"ז ורבו שלמדו חכמה מביא לחיי העוה"ב :

ראה אכידת אביו ואכידת רבו של רבו קודמת לשל אביו : אביו ורבו נושאים בשטא מניה את של רבו ואח"כ של אביו : אביו ורבו שבוים בשבויה מודה את רבו ואח"כ מודה את אביו ואם היה אביו תלמיד חכם מודה את אביו תחלה וכן אם היה אביו ת"ח אע"פ שאינו שקול כנגד רבו משיב אבירתו ואח"כ משיב אכידת רבו ואין לך כבוד גדול מכוון הרב ולא מורה מורה הרב : אפיו לקבצים מורה רבך כמורה שמים לסיף אפרו כל ההולק על רבו כהולק על השכינה שנא' בהצותם על ה' : וכל העושה רובה עם רבו בעושה מריבה עם השכינה שנא' אשר רבו בני ישראל את ה' ויקבלו שם : וכל המתרעם על רבו כמתרעם על ה' שנא' לא עליו תלונתכם כי על ה' וכל הסותרת אחר רבו כאילו סותרת אחר השכינה שנא' וידבר העם באלהים ובמשה : (ס) איוזו הולק על רבו זה שקבע לו מדרש ויושב ודורש ומלמד שלא בירשות רבו ורבו קיום ואע"פ שרבו כבדינה אחרת ואסור לאדם

על הצעת (טו) : (ז) על מנת לפטור חייב . שנה והנתיב ידה על ראשה לטוב : (טו) כלומר אם שאלו חובל לנחבל על מנת לפטור אותו שאלו שזה השגון אם יכך לאיבוד אינו שזה אלא אחת חומר סמא את עיני והשיבו הנחבל חסר . והיתה יכולה לקנות ככלאסר ותסוך זה הן אף על פי כן חייב שיש הן שהוא כלאו וכלי כלנטע . ועתו"ט : אע"פ כו' . כדחניא וכפר עליו ונאשר חטא על הנפש . וכי בלחה נפש חטא זה . אלא שיער עלמו וכן היין ואפי' במיר טהור מ"ד חטענית חלו' צבצת לרריך לניחב חטענית לחטעניתו . כו' חו' . ועתו"ט : פטור . חט"פ שאין בו כל חיוב שאין חס על גופו . אחרים שחבלו בו חייבין . חו' : שאינו רשאי . דעבר על כל תשמיש . רש"י ועתו"ט : חייבים . גדלא אחרו ביה שאינו לוקה . חו' : אע"פ כו' . סתמא היא ולא ר"ע קאמר . רש"י : אין כו' . לער שדואב על גשתו . רש"י : השב וגו' . והתפלל בעדך : ומונילא שיפוטו כדי שיחלל . כי מו' פתי יסור הנה לבקש מאדם . שיחלל עליו שלל ימות על חטאו אשר חטא נגד זה האדם עלמו ולא יפייסנו תחלה ועתו"ט : (ז) ולפיכך סמא את עינו לאו דוקא אלא אפי' הכאה ופליגי בלא חסרון ראשי אברים נני וכן בסיפא לא נקט אלא חקי ממונו דכהכי פטור ונקט סמא ללמדנו דאם חומר צפירות על מנת לפטור דפטור אפילו כהכי . ועתו"ט : פטור . ומהני דלתי לידיה בחורת שנירה . והדר ח"י שבר כו' ומש"ה אי לא דל"ל ע"מ לפטור הוה חייב דעבר על מנת לשלם קאמר דמתחייב כבר בשמיר' : אבל אי לא אחי לידיה מעולם בחורת שמירי אלא עכשיו ח"ל שבר . פטור אפילו כי לא חומר על מנת לפטור . בגנו' ועתו"ט : חייב . אפילו חומר ליה ע"מ שאני אשלם חייב . דאין שליח לדבר עבירה ודונו' דרישא נקט ועתו"ט :

להורות בפני רבו לעולם וכל המורה הלכה בפני רבו
 חייב מיתה: (ג) היה בוגר ובין רבו י"ב טל ושאל
 לו אדם דבר הלכה מותר להשיב ולהפיש מן האסור
 אפילו בפני רבו מותר להורות כיצד כגון שראה אדם עושה
 דבר האסור מפני שלא ידע באיסורו או מפני רשעו יש לו
 להפרישו ולומר לו דבר זה אסור ואפילו בפני רבו ואף
 על פי שלא נתן לו רבו רשות שכל מקום שיש חילול
 השם אין חולקין כבוד לרב בדבר שנקרא מקרה
 אבל לקבוע עצמו להוראה ולשיב ולהורות לכל שואל
 אפילו הוא בסוף העולם ורבו בסוף העולם אסור לו להורות
 עד שימות רבו אלא איב נטל ישות מרבו ולא כל מי
 שמת רבו מותר לו לשוב ולהורות בתורה אפ"כ היה תלמוד
 שהגיע להוראה:

וישרה יום ה תורה

להמשיך מני"ח דז"ל יהוה נפש י יהו יהוה רוח יוד הא ויא הא ייהוה מיה יחדה ה דמלוי הה אל
 סס צ"ן שבעים בניקוד מולס:

א ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד ערות השחר ויאשתאר
 יעקב ברחודוהי ויאשתדר גברא עמיה עד דסליק צפרא:
 ב וירא פי לא יכל לו ויגע בכף ירכו ותקע בפי ירך יעקב
 בהאבקו עמו: ג וחזא ארי לא יכיר ליה וקריב בפתי ירכיה
 וזע פתי ירכא ויעקב באשתדרותיה עמיה: ד ויאמר שרחני
 פי ערה השחר ויאמר לא אשדחך פי אם ברכתני: ו יאמר
 שרחני ארי סליק צפרא ויאמר לא אשדחך אדהין ברכת
 די: ה ויאמר אקיו מה שמך ויאמר יעקב: ו יאמר ליה מה
 שמך ויאמר יעקב: ה ויאמר לא יעקב ויאמר עוד שמך פי אם
 ישראל פי שרית עם אלהים ועם אנשים ותקבר: ו יאמר לא
 יעקב ויאמר עוד שמך אדהין ישראל ארי רב את קדם י ועם
 גובריא ויקלתא:

נביאים יונה א

להמשיך מני"ח דז"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלתי אדני נשמה
 רסוד יהוה מיה יחדה דלתי יהוה מיה יחדה רסוד אל סס צ"ן שבעים:

א ויהי דבר יהוה אר יונה בן אמתי לאמר: ויהוה פתגם נבואה
 מן קדם יי עם יונה בר אמתי למימר: ב קום קד אר יונה
 העיר הגדולה וקרא עקיה פי ערתה רעתם לפני קום אר יונה
 קרתא רבתא ואתנבי ערה ארי סליקת בישתהוון קדמי: ג ויקם
 יונה לברת תרשישה מלפני יהוה וירד יפו וימצא אנה! באה
 תרשיש ויתן שכרה וירד בה לבוא עמהם תרשישה מלפני

רש"י

וקרי עני: את קיראתי: תרשיש ים שמו תרשיש והיא
 בח"ל: חשבי להשגרי נתיי כאלו היא נשכרת: הגלחים
 בני אדם המנהיגים הספיני:

מצודת דוד

(ב) וקרי עני: ר"ל שזוכתה וזוכרה הכניעו וידין
 פירש לו מה יקרי: כי עלתי רעתם: הרעות שסס עושים
 עלתי למרום נעמוד לפני נקטרג עליהם ולפי שינוי הוא

יהוה: ג וקם יונה למערק לימא מן קדם דאתנבי בשמא די
 ונתת ליפו ויאשפה ארפא דאזלא לימא ויהב אנרה ונתת בה
 למיזר עמהון בימא מן קדם דאתנבי בשמא די: ד ויהוה
 הטיל רוח גדולה ארדהים ויהי סער גדול בים והאניה השבה
 להשבר: ו ויי ארים רוח רב על ימא והוה נחשול רב בימא
 וארפא בעיא דאתברא: ה ויראו המלחים וייעקו איש אר
 ארדהיו ויטילו את הכלים אשר באניה ארדהים להקר מעליהם
 ויונה ירד אר ירכתי הספינה וישכב וירדם: ו ודחירו ספניא
 ובעו גבר מן דחלתיה וחוזו ארי לית בהון צרוך ורמו ית מניא
 דבארפא לימא דאקלא מנהו ויונה גחת לארעית שדא
 דארפא וישכב ודמוך:

מצודת דוד

ורח שכרה: הקדים ליתן שכרה תחילי ולא עוד חלה שנתן
 שר כל הספינה למען תמהר ללכת: לבוא עמם
 עם אנשי הספיני: (ד) הטיל: הטיע והסמך אל הים רוח
 גדול: והי סער גדול בים: והאני: ר"ל חשבי האני חשבו
 שהאני: חשבו מחוק הרוח הגדול: כדריס: וכדור רב מהרמת
 הגלים וכדור משל הספיני מועד הרדיוס: והוא סבי לשבירת
 הספיני: (ה) ויראו המלחים: מוליכי הספיני התפחדו וכ"ל
 מהם זעק להספיל על ע"ז שלו: ועוילו: השליכו את הכלים
 מן הספיני אל הים להקל מעליהם: המשי: למעל חוכל ללכת
 כדריס: מנלי מונע: אל ירכתי: ר"ל אל אחת מהירכתיס
 וכן ויקגר בערי גלעד (שופטים י"ב):

כתובים משלי ה

להמשיך מיסוד ומלכות דז"ל שין דלת יוד נפש שין דלת שין דלת יוד רוח יאהרונהי נשמה
 דיסוד א אד אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יף דף וף דף מיה
 יחדה דיסוד יהוה מיה יחדה דמלכות אל סס צ"ן שבעים:

א בראש מרמים ערי ירדך בית נתיבת נצבה: א בריש רמתא
 ער ארחה איתה ובינת שבירי קימא: ב ליד שערים לפי
 קרת מבוא פתחים תרנה: ג ועל תרעי בפומא דקריא וקמערנא
 דתרעי משתבחה ואמרה: ד אליכם אישים אקרא וקולי אר

מצודת דוד

(ה) בראש מרומים: כאלו עומת בראש הכרים הרמים
 להמשיך קולי למרחוק: עלי דרך: נבי אלל דרך מוקם
 תפרשו מוננו נתיבות רבות ומלויס סס אנשים רבים עוברים
 וצבים: (ב) ליד שערים: ומקום הוא אל מוקם השערים
 בפתחי כי השערים הם פתחים ועומדים ולזרבים נכנסים ויולאים בסס: תרועי: שנים מברות החכמי את חמדי
 וכ"ל הוא ענין מולי לומר הלא שנה יזוע וכלו מברות כפרסוס רב: (ג) אליכם: ואלו חמרי: אליכם אישים וכ"ל:

בְּנֵי אָדָם : ג לְכוּן נִבְרִי קְרִינָא וְקָלִי עַר בְּנֵי נִשְׂא : ד הָבִינוּ פְתָאִים עֲרַמָּה וְכִסְיִים הָבִינוּ לָב : ו אֲתִבְנוּ שְׁבָרֵי עֲרִימוֹתָא וְשִׁמְיֵי נִסְתַּבְרוּן בְּרִבְהוֹן : ה שִׁמְעוּ בִּינְגִידִים אֲדָבָר וּמִפְתַּח שַׁפְתֵי מִישְׁרִים הִשְׁמַעוּ מְטוֹר דְּשִׁירוֹתָא מִמְלָרָא אָנָּא וּמִמְלָר פּוֹמִי תְרִיעוֹתָא :

מצודות דוד

(ד) ערמי - ההתחממות והתחבולות להערים להסור הפתיות : השבויים ונכבדים - ומפתח שפתו מה ששפתי פותחים לדבר כפינו לב - חנו בני אל הלל - (ה) נגידים - ר"ל דברים

ברטנורה

משנה זבחים פ"ה

עיקר תוי"ט

פרק ה כל הזבחים שנתערבו בהשאת המתות - היק כל הזבחים שנתערבו בהן תפלות המתות - או שור הנסקל אפי' אחד בריבוא ימותו כלן - דכיון דנתערבו באיסורי הנא' אין תקני לפדותם לנינוח ירטו עד שיסתאבו ולא בעלי צבואה דבעלי חיים תשיבי ולא בעלי תפלות המתות הן חנושה ואלו הן ולד תפלת ותמורי' תפלת ותפלת שנתו בעליה ושכפרו בעליה באחרת ושעברה שנתה אלו ה' תפלות נזקקין אותן במקום סגור - עד שימותו ומאליהן - והן נקראות תפלות המתות : בשור שנעבדה בו עבירה - שהוא נפסל בה להקריב כגון (ה) שהמית על פי עד אחד חסור להדיוט - לפי שאינו נסקל אלא ע"פ שני עדים : או על פי הבעלים - שצאו בעלים לז"ד והורו שהמית דאפטור ליה נוסקילה דמורה בקנס פטור אבל לנצוה נאסר דקיל מן האזן להוליא את הנוגה : ברובע ונרבע - ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים או קודם שנגמר דינו (ג) או שהיה אותו שהמית והרובע והנרבע של עכו"ם שנאסר - לנצוה ולא להדיוט : מוקצה - שהפרישהו לקרבן לע"ז (ג) ונעבד נמי שניהם מותרים להדיוט : שחטף - שחטף והרובע בהן (ד) כולן ירעו - שא"ל לשחוט אחד מהם בלא נוס שנת זהו הוצא אחד בחוץ חייב כרת ולמנצן לזרבי עולות א"ל שהרי פסולים : ויביא בדמי היפה שבהן מאותו המין - או אם תפלת תפלת (ה) ואם עולה עולה וקא נעות כשיעור דמי היפה שבהן ויאמר כל מקום שהוא הוצא יהא מחולל על המתות הללו : נתערב - זבח אחד בחולין כשרים הרבה : ימכרו החולין כלן לצרכי אותי - שאלו של כל אחד ואחד שהרי הוצא

הראשון

(1) משמע אבל חכיר לשם נוי שהוא והתו' פי' לשם נוי שהוא היינו סתמא דסתמי נמי כלשמו דמי : (2) ולא משני בחטאת העוף כו' דהכא בזבחים מייירי ועוד דעופות לאו בני רעיה ופריה נהוו תו'ועתו"ט : (ה) והר"מ משיבו סימכור כ"א בפ"ט והטעם שאם ימכרו ביחד זבחי הדמים ומעורבים ונמלא ערדין נחוש שמה יחליף שקדושת בהמה חלטה על דמיה ואין משנין מקדושה לקדושה : ויאכלו - הכא ל"ב וימכרו דהא כבוד ונמש' אסורים במכירה - עתו"ט : (ו) דשאר פסולי מוקדשי נזכרים באטלי' כו' דיש הנאסו להקדש ועתו"ט : (ז) מלמד שער נשא כדכתיב שער עוים זכר - ונש"ה אלטרין לפרש דהתפלת אינה לעולם איל - ולא סגי במאי דפריש דהתפלת אינה אלא נקבה - ימים - יאכלו כחמור שבהן : (ד) איברי חטאת שנתערבו

הראשון הם בעליו עליו ואין ידוע איהו ותקנתו עיקריב כל אחד לשם נוי שהוא ויאמר כשיקריב כל אחד הרי הוא לשם בעלים שלו : (ב) מין במינו - תפלת בחטאת עולה בעולה שלמים בעליו אלא שהן של בעלים הרבה יקריב כל אחד לשם נוי שהוא - ולא יזכיר עם אדם (1) וה"מ בקרבנות של נשים (1) דלא צנו סמיכה - דכתיב בני ישראל וסמך בני ישראל סומכים ואין צנות ישראל סומכות - אבל בקרבן אנשים דצנו סמיכה לא : מין בשאינו מינו ידעו - שא"ל בהקדשה שחלוקין בהמן דמים או בהקטרותן או באכילתן : ויפסיד המתה מביתו - שאם נזכר אימנהן בשנים והאחר באחד (ח) לריך להביא ונכל מין בשנים כיון שאין ידוע מאלהם מין הוא אותו שנמכר בשנים ונמלא מפסיד אחד מציתו : נתערבו בכבוד ובמעשר - בהמה שאין להם פדיון שחול קדושתו על דמיהן וילאו הן לחולין - אלא נאכלין בזמנן הזכור נאכל לכהנים והמעשר לבעלים : כלן ירעו עד שיסתאבו - שיפול בהן מוס ויאמר כ"מ שהוא הזבח יתחלל על הנועות הללו - ונותרים לאכלן - ונלמד שיאכלו בתורת צדק ונעשר שלא ימכרו באטלי' - ולא יסקלם בליערא (ט) ומדמי הזבח יקריב מינו של זבח : הבל יכולים להתערב - כלומר אם נתערבו יש ספק בהערובתן : חוץ מן החטאת עם האשם - שחטאת אינה לעולם איל - ואשם אינו אלא איל - ואי אשם מאורע ואשם מיר הוא שהן באים כשנים מ"מ הן זכרים והחטאת אינה צאה אלא נקבה (י) אבל חטאת ועולה מתערבים כגון שער נשא ששער עולת נדב' וכ"ש חטאת ושלמים שהכל קרב שלמים בין זכרים בין נקבות וכן איל של עולה נדבה באשם : (ג) אשם שנתערב בשלמים - שמתן דמו של אשם ושלמים שזה : שניהם ישחטו בצפון - דשלמים שחיתתן בכל מקום ויכולים נמי לשחטן בצפון במקום שחטתים האשם : כחמור שבהן - לפנים מן הקלעים לזכרי כהו' ליום ולילי' ולא כשלמים הקלים שנאכלים בכל העיר לכל אדם לשני ימים וליילה אחד ובעל השלמים ילא ירי נדרו דהא שלמים לשון הן קריבין שנקריב כל אחד לשם נוי שהוא : אין מביאין קדשים לבית הפסל - שמועט את אכילת שלמים בין באופליהן בין בזמן אכילתן ומביאין לזרי נותר - אלא ירעו ויסתאבו וימכרו כדאמרינן גבי קדשים בקדשים מין בשאינו מינו וימכרו ויציא דדמי היפי שבהן כו' ואין הלכה כרבי שמעון : חתיכות בחתיכות - אם נתערבו חתיכות קדשי חתיכות של קדשים קלים - או חתיכות של קדשים קלים הנאכלים ליום אחד כגון שלמי תודה עם חתיכות של קדשים קלים הנאכלים לשני ימים - וליילה אחד דהיינו שאר שלמים - בהא מודו דבן לרבי שמעון דיאכלו כחמור שבהן דמאי אית ליה למעבד : (ד) אברי חטאת - שצברה

נאלל לכהניס : שנתערבו באברי עורה . יתן למעלן . יתן אברי התערבות כן על העלם ועטמא דר"א דאמר קרא כל שאור וכל דבש לא תקטירו ונמונו אשה לה והכי נמשמטא דקרא כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ולא תקטירו שנמונו אשה לה דהיינו הסיריים של קרבן קרבן ראשית תקריבו וכן השאור והדבש לה שתי הלחם וכן השאור והדבש וכן הבכורים ופרי העץ שהם תאנים ומגרים . ואל המוצה דרשין ליה צין השאור והדבש צין אשירים . לריח יתחם או אשה ומעלה לכל אשה מעלה לשם עלים . והיינו דקאמר ורואה אני את בשר מטאת כללו הן עלים : והכמים אומרים תעובר צורתן . כלומר יתחם אותן עד שיפסלו וילאו לבית השריפהאשר פסולי הנוקדקים ואינו מעלה למוצח . דהא עבר משום כל שנמונו לאשים הרי הוא צבל תקטירו (יא) . ותטאת דאימוריו קרבים לאשים . הרי הכשר צבל תקטירו והלכה כחכמים : (ה) איברים באברי בעלי מומין . אברים כשרים שנתערבו בהן אבר אחד של בעלי מומין . ובה כהן שאינו יודע בתערובתו והקריב אחד וכן הראשין . יקריבו כל הראשין לבתחלה . דחלין איסורא בהוא דקרב . והנך כלחו כשרים נהו ובגמי נפרש דלא שרי רבי אליעזר אלא להקריב שנים שנים . דודאי חד ונהנך זוג דהיתרא הוא ונתנה הקרבה זו ליקרב משום ההוא דהיתר ולי משום ההוא דספק אסור איכא לנתלייה בצלותו שקרב תחלה קודם שנומך אצל אחד אחד שנתנה הקרבה זו ליקרב אפי' כר"א דלמא האי דאיסורא הוא : הויך מאחד מהן . הויך מווג אחד . הכי נפרש לה בגמרא דבחד גירסא מודה ר"א דלא נתנה הקרבה זו ליקרב כדלמורן : (י) אם יש בו מראה דם כשר . והיינו שנפלו המים לתוך דם של קרשים אצל אס נפל דם של קרשים לתוך המים אמרינן קמא קמא צטיל (יב) ואפילו יש בו מראה דם פסול : נתערב ביין . שהוא אדום : רואין אותו כאילו הוא מים . ואם היה דם זה ניכר בצלות המים כשר : בדם בהמה . של חולין : רואין אותו . דם של חולין כאלו הוא מים . ואם היה מראה אדמומית של דם הכשר ניכר בהם כשר ואף ע"פ שהדם הפסול מרוב עינו הרבי : אין דם מבטל דם . דנין צנינו לרבי יהודה לא צטיל . ואפי' עפה לתוך כלי גדול (יג) אפי' שאלו היה הדם ניס און הדם הכשר ניכר בהם . אפי' כשר לזריקה . ואין הלכה כרבי יהודה : (ז) נתערב בדם הפסולין . כגון דם הגמט לתוך לוגנו (יד) : ישפך לאמה . בדם המים העובר

שנתערבו באברי עולה . ר"א אומר יתן למעלן . ורואה אני את בשר החטאת מלמעלן כאילו הוא עצים . וחכ"א תעובר צורתו ויצא לבית השריפה : (ה) אברין באברי בעלי מומין רבי אליעזר אומר אם קרב ראש אחד מהן יקרב כל הראשין . כרעו של אחד מהן יקרב כל הכרעים . וחכ"א אפילו קרבו כולם חוץ מאחד מהן יצא לבית השריפה : (ו) דם שנתערב במים . אם יש בו מראה דם כשר . נתערב ביין רואין אותו כאלו הוא מים . נתערב בדם כהמה או בדם חיה רואין אותו כאלו הוא מים . ר' יהודה אומר אין דם מבטל דם : (ז) נתערב בדם פסולין . ישפך לאמה בדם תמצית ישפך

נאלל לכהניס : שנתערבו באברי עורה . יתן למעלן . יתן אברי התערבות כן על העלם ועטמא דר"א דאמר קרא כל שאור וכל דבש לא תקטירו ונמונו אשה לה והכי נמשמטא דקרא כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ולא תקטירו שנמונו אשה לה דהיינו הסיריים של קרבן קרבן ראשית תקריבו וכן השאור והדבש לה שתי הלחם וכן השאור והדבש וכן הבכורים ופרי העץ שהם תאנים ומגרים . ואל המוצה דרשין ליה צין השאור והדבש צין אשירים . לריח יתחם או אשה ומעלה לכל אשה מעלה לשם עלים . והיינו דקאמר ורואה אני את בשר מטאת כללו הן עלים : והכמים אומרים תעובר צורתן . כלומר יתחם אותן עד שיפסלו וילאו לבית השריפהאשר פסולי הנוקדקים ואינו מעלה למוצח . דהא עבר משום כל שנמונו לאשים הרי הוא צבל תקטירו (יא) . ותטאת דאימוריו קרבים לאשים . הרי הכשר צבל תקטירו והלכה כחכמים : (ה) איברים באברי בעלי מומין . אברים כשרים שנתערבו בהן אבר אחד של בעלי מומין . ובה כהן שאינו יודע בתערובתו והקריב אחד וכן הראשין . יקריבו כל הראשין לבתחלה . דחלין איסורא בהוא דקרב . והנך כלחו כשרים נהו ובגמי נפרש דלא שרי רבי אליעזר אלא להקריב שנים שנים . דודאי חד ונהנך זוג דהיתרא הוא ונתנה הקרבה זו ליקרב משום ההוא דהיתר ולי משום ההוא דספק אסור איכא לנתלייה בצלותו שקרב תחלה קודם שנומך אצל אחד אחד שנתנה הקרבה זו ליקרב אפי' כר"א דלמא האי דאיסורא הוא : הויך מאחד מהן . הויך מווג אחד . הכי נפרש לה בגמרא דבחד גירסא מודה ר"א דלא נתנה הקרבה זו ליקרב כדלמורן : (י) אם יש בו מראה דם כשר . והיינו שנפלו המים לתוך דם של קרשים אצל אס נפל דם של קרשים לתוך המים אמרינן קמא קמא צטיל (יב) ואפילו יש בו מראה דם פסול : נתערב ביין . שהוא אדום : רואין אותו כאילו הוא מים . ואם היה דם זה ניכר בצלות המים כשר : בדם בהמה . של חולין : רואין אותו . דם של חולין כאלו הוא מים . ואם היה מראה אדמומית של דם הכשר ניכר בהם כשר ואף ע"פ שהדם הפסול מרוב עינו הרבי : אין דם מבטל דם . דנין צנינו לרבי יהודה לא צטיל . ואפי' עפה לתוך כלי גדול (יג) אפי' שאלו היה הדם ניס און הדם הכשר ניכר בהם . אפי' כשר לזריקה . ואין הלכה כרבי יהודה : (ז) נתערב בדם הפסולין . כגון דם הגמט לתוך לוגנו (יד) : ישפך לאמה . בדם המים העובר

נאלל לכהניס : שנתערבו באברי עורה . יתן למעלן . יתן אברי התערבות כן על העלם ועטמא דר"א דאמר קרא כל שאור וכל דבש לא תקטירו ונמונו אשה לה והכי נמשמטא דקרא כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ולא תקטירו שנמונו אשה לה דהיינו הסיריים של קרבן קרבן ראשית תקריבו וכן השאור והדבש לה שתי הלחם וכן השאור והדבש וכן הבכורים ופרי העץ שהם תאנים ומגרים . ואל המוצה דרשין ליה צין השאור והדבש צין אשירים . לריח יתחם או אשה ומעלה לכל אשה מעלה לשם עלים . והיינו דקאמר ורואה אני את בשר מטאת כללו הן עלים : והכמים אומרים תעובר צורתן . כלומר יתחם אותן עד שיפסלו וילאו לבית השריפהאשר פסולי הנוקדקים ואינו מעלה למוצח . דהא עבר משום כל שנמונו לאשים הרי הוא צבל תקטירו (יא) . ותטאת דאימוריו קרבים לאשים . הרי הכשר צבל תקטירו והלכה כחכמים : (ה) איברים באברי בעלי מומין . אברים כשרים שנתערבו בהן אבר אחד של בעלי מומין . ובה כהן שאינו יודע בתערובתו והקריב אחד וכן הראשין . יקריבו כל הראשין לבתחלה . דחלין איסורא בהוא דקרב . והנך כלחו כשרים נהו ובגמי נפרש דלא שרי רבי אליעזר אלא להקריב שנים שנים . דודאי חד ונהנך זוג דהיתרא הוא ונתנה הקרבה זו ליקרב משום ההוא דהיתר ולי משום ההוא דספק אסור איכא לנתלייה בצלותו שקרב תחלה קודם שנומך אצל אחד אחד שנתנה הקרבה זו ליקרב אפי' כר"א דלמא האי דאיסורא הוא : הויך מאחד מהן . הויך מווג אחד . הכי נפרש לה בגמרא דבחד גירסא מודה ר"א דלא נתנה הקרבה זו ליקרב כדלמורן : (י) אם יש בו מראה דם כשר . והיינו שנפלו המים לתוך דם של קרשים אצל אס נפל דם של קרשים לתוך המים אמרינן קמא קמא צטיל (יב) ואפילו יש בו מראה דם פסול : נתערב ביין . שהוא אדום : רואין אותו כאילו הוא מים . ואם היה דם זה ניכר בצלות המים כשר : בדם בהמה . של חולין : רואין אותו . דם של חולין כאלו הוא מים . ואם היה מראה אדמומית של דם הכשר ניכר בהם כשר ואף ע"פ שהדם הפסול מרוב עינו הרבי : אין דם מבטל דם . דנין צנינו לרבי יהודה לא צטיל . ואפי' עפה לתוך כלי גדול (יג) אפי' שאלו היה הדם ניס און הדם הכשר ניכר בהם . אפי' כשר לזריקה . ואין הלכה כרבי יהודה : (ז) נתערב בדם הפסולין . כגון דם הגמט לתוך לוגנו (יד) : ישפך לאמה . בדם המים העובר

וה"ה דם פסולים צלמס לגבי מוצח . ורש"י בערי ויורדת לנחל קדרון . ולא אמרינן רואים (והר"ג) כי כגון דם רובע ורובע או שנתערב אוחן כאלו הוא מים ואם דם הכשר ניכר חוץ כו' : (טו) והא דלא גזרי' בדם ההמה בהם זרק . דגזרינן דלמא אחי לאכשורי דם וצדס המיה משום דבההוא לא אחי לנטעי פסולים צעייהו (טו) . וכן דם התמולית לאכשורי צעייה : חוס' (טז) דאי פליג לערבינהו וליתנהו כו' . בגמי ועתו"ט דלטעמי שבי הר"צ דח"ק משום צעייהו פליג ר"א בתרוויחו דס"ל דלא גזרינן . ולמ"ש הר"צ כ"ן לא הו"ל לפי בתחיל דברי הח"ק משום צעייהו כו' : (יז) כל אשר נוסם צו לא תקריבו צפי לגור : (יח) וזו אחרת בהא בהא קאמרי רבנן אצל בהא אינו נודו לר"א גמי : (יט) ומסיים צבריית' דיתחור ויתן למתי עתו"ט : (כ) דס"ל אין צילי ולכן אי אפשר לפרש מתני' בצבול דדלוי מהאי יתיב ומהאי לא יתיב . וכי פליגי בצבול וקאי גם אמתני' ז' מייש ועתו"ט : בל חגרט

דם הנפש הלכך גזר היכא דלא רצה אטו היכא דרצה וניהו היכא דלא ננומך הכהן צב"ד אם יתן מתערובת זו אם לאו נאלו מודה ח"ק דכשר . דגזרה צלמא היא ובדיעבד כשר . וכי אחי לנמלוצי אמרינן ליה לשופכו לאמה משום גזירה והלכה כחכמים : (ה) דם המים . שנתערבו בדם צעלי מומין : ישפך לאמה . ובהא לא פליג ר"א דעבר צזריקתו משום לא תקריבו : (ו) נתערב בדם בכוסות . כוס דם של צעל מוס . בצבולות של דם כשר ואין ידוע אילו כוס של דם צעל מוס : רבי אליעזר אומר אם קרב אחד מהם כו' . כדרך שנחלקו סאברים ואברי צעלי מומין כך נחלקו בצבולות . וכדפרשנא לעיל . ואריכא לאפלוני בתרוויחו דאי אשנועי' בצבולות . בהא קאמר ר"א יקרב משום דאשנועי' כפרתן בהכשר דהיינו זריקת דגון שהיא עיקר כפרה . אצל גבי כוס בצבולות דעיקר כפרה בקבלת אינוא לא . לריכא (יח) : (ט) הנתנין לבישה . נחוט הסיקרא כגון דם עולה ואשם ושלמים ובכור ופסח ומעשר : שנתערבו . בדם מטאת שהיא יתן למעלה : רא"א יתן למעלה . ונתנת מטאת ואפי' שדם התחמוט מעורב צו הוילי ואינו נתחבין לתח התחמוט למעלה הוואה אחי אותן כאלו הם מים . ונפלי שנואה להקדים עליונים לתחמוט שכל התחמוט קודמות לעולות הלכך נותן למעלה תחלה ואח"כ למטה . ונתני מטה תעלה לו לשפית שירים של מטאת ולהתחלה נתנת עולה : ישפכו לאמה . דליח להו רואים : ואם לא נמלך ונתן בשר . דהא יתן מונו למעלה (יט) ואין הלכה כר"א : (י) הנתנין במתנה אדת . בגמי נפרש כגון כוס (כ) דם בכור שנתערב בכוס דם נעשר : יתנו מתנה אחת . ומכל כוס וכוס יתן מתנה אחת מוכס זה . ומתנה אחת מוכס זה : מתן ד' במזן ד' . כגון דם עולה בדם שלמים או בדם אשם ששניהם טעונים צ' ונתנתו שכן ארבע ושניהן תחמוט : רבי אליעזר אומר יתנו חק לישראל ח"א כד

בתן ארבע . ורואה את המהות היסודית תגרע . לא ס"ד דר"א שיקשה לו ר"י מכל הנהגות מוסד הזכור כאלו הם מים . ואין זה מוסף משום דרואה את כאלו הוא מים . ור"א זל תוסף : במתנה אחת . שלא יעבור על זה שישבו לפי דבריו של ר' הוי"ו דל"ל טעמא זל תוסף . וירי עולה יאל . דכל הנחומים על המוצא החילון שנתקנתמי

אחת כיפר : ולא עשה מעשה בידך . ואינו דומי טו"ש מעשה ליושב ואינו עושה ואיסור זה ואלו והלכה כרבי יהושע : (יא) הנתנים בפנים כו' . ישפכו לאמי . דלא אמרינן רואים ואסור לשנות את אלו מפני הכשרן של אלו ור"א דסבר אמרינן רואין לא פליג הכא דהוי לטבד ניתב לתון והדר לפנים כסס שנו"י להקדים עליונים לתחתונים . כך נראה להקדים פניו לחילון דפניו חסו . יתיב בפנים והדר יתיב בחון כיון דאיכא מטאת ואשס שחס נחערב דנוס בדמים הפנימים . לא נזי למימר יתן בפנים ואח"כ יתן בחון משום דמפסילי חילונים . לא פסיקא ליה . וא"ת לפסלינהו לחילונים כדי להכשי פניו למפסלינהו צדיס לא קאמר ר"א ונוטב להנותין עד שקיעת החמה ויפסלו נחילוס וישפכו לאמה : נתן בחוץ . כהן שלא נמנך ונתן מתעוררת זו בחון כשר : ר"ע פוסל . החילון של דמים החילונים שנכנסו לפנים נפסלו : וחכמים מכשירין . כלל חטאת אשר יוצא את אחד מהן לחוץ . נדמה ואפי' נקלה דמה פסול . מדלא כתיב את דמה : דכתיב אשר יוצא כלי ומה חון שהוא נקוס שהנתעבה פוסלת זו שחס חישב שמיטה ט"מ לרוק דמה לחון פסולה : לא עשה . אלא מולא נקלה דמה לחון : את המשויר . בפנים : כיוצא . כדאמרינן הפנימי כשר : מקום שאין המחשבה פוסלת בפנים . כלי היכא שהוא נקוס שאין מחשבה פוסלת בו שחס שחט ע"מ ליתן את היתנים בחון בפנים כשר אינו דין וכו' ואין הלכה כר"י הגלילי ודוקא בדם הוא דאמרינן דאם יאל חון לעורה או נכנס בפנים להוציא מנונו בהיכל נפסל . אבל בשר קדשים נתי דאם יאל לחון נפסל ואסור באכילה . דכתיב ובשר צדה טרפה . בשר שלא חון למחילתו דהיינו קדשי קדשים חון לעורה

נתנו במתן ארבע . ר' יהושע אומר ינתנו במתנה אחת . א"ל ר"א והרי הוא עובר על כל תגרע . א"ל רבי יהושע והרי הוא עובר על כל תוסף . א"ל רבי אליעזר לא נאמר כל תוסף אלא כשהוא בעצמו א"ל ר' יהושע לא נאמר כל תגרע אלא כשהוא בעצמו . ועוד א"ר יהושע כשנתן עברת על כל תוסף . ועשית מעשה בידך . וכשלא נתת עברת על כל תגרע ולא עשית מעשה בידך : (יא) הנתנין בפנים שנתערבו בנתנין בחוץ ישפכו לאמה . נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים כשר . בפנים וחזר ונתן בחוץ . ר' עקיבא פוסל . וחכמים מכשירין . שהיה ר"ע אומר כל הדמים שנכנסו לכפר בהיכל פסולין . וחכ"א חטאת בלבד . ר' אליעזר אומר אף האשם . שנאמר כחטאת וכאשם : (יב) חטאת שקיבל דמה בשני כוסות : יצא אחד מהן לחוץ הפנימי כשר . נכנס אחד מהן לפנים ר"י הגלילי מכשיר בחיצון . וחכמים פוסלין . א"ר יוסי הגלילי מה אם במקום שהמחשבה פוסלת בחוץ . לא עשה את המשואר כיוצא . מקום שאין המחשבה פוסלת בפנים . אינו

אין מתיבין אותו . כמו שטעוין למדות מוקבות שמתבין אותו סביבות סקב ונכח : סקב : ואין מתיבין לתוכן דכר . לפתוס סקב משום דמחזי כעוונת . נפשו . פניוה גדולי שתיקון שחזתי ניכר : סקב . מערפת : סתי' רכס ליפנס פנימות דקות תמיד ומערפת את הקדשים : אין עושין אותו מעש' מחט . לאורגו כמין יריע' ולעשותו אחר כך לבוש תפור בנחת אלא כמין מלבוש אורגין אותו כליהס : אכל : מין כיבוס הוא שעצור את הגיעול וכן נחר : הא צמים מכבסין . כמתי' כיון דעמי' משום דמחזי כעווי' מה לי נחר רש"י

צקדשים קלים מחון לעיר נעשה כאלו הוא צר צדה והרי הוא טרפה ולא תאכלו . מ"יז אס נכנס לפנים אל חון ההיכל לא נפסל בשביל כן ונוותר באכילה . דלומר קרא אשר יוצא מידמה לא תאכל מידמה ולא נכשרה : עד שיכפר . בהיכל : ר"י אומר וכו' . והלכה כר' יהודה : ואין הצייץ מרצה על היוצא . ואף על גב דפסוליס שעלו לא ירדו ארצוי מיהא לא נזלו דכתיב צייץ ונשא אהרן את שון הקדשים . ובפ' אומר כתיב כל איש אשר יקרב מכל זרעם אל הקדשיסוכו וטוונאחו עליו מה קדשי האמורי להלן בטומא' הכי מדבר אף שון קדשים האמורים צייץ בטומאה הכתוב מדבר :

דכן לריך נמי לפרש לעיל צמ"ט : פסול כ' . פליגי זילפתא דקרא כדאיכא צמ"ט : שוגג כו' . הא מויד פסול בשכפר כדדייקין צמ"ט : ועתו"ט :

אינו דין שלא נעשה את המשואר כנכנס . נכנס לכפר אע"פ שלא כיפר פסול ד"ר אליעזר . ר' שמעון אומר עד שיכפר ר' יהודה אומר אם (גמ' ל"ג הכנים) שוגג כשר . כר הדמים הפסולין שניתנו ע"ג המזבח לא הרצה הציץ אלא על הטמא שהציץ מרצה על הטמא ואינו מרצה על היוצא :

גמרא זכאם דף פה ע"ב סלכס ה כלס כרי החיצון דהוד דמלכות דבריאה במוכז

ת"ר כרי קדש שניקבו אין מתיבין אותן ואין מתיבין לתוכו אבר נפנמו אין מתקנין . סכין שנפגם אין משחזין פנימתה . נשמטה אין מחזירין אותה : אבא שאול אומר סכין מטרפת היתה במקדש ונמנו עליה כהנים ונגזזה . ת"ר בגדי כהונה אין עושין אותן מעשה מחט אלא מעשה אורג שנאמר מעשה אורג . נתגעלו אין מכבסין לא בנתר ולא באהל הא במים מכבסין אמר אביי הכי קאמר הוגעו למים מכבסין אותן בנתר ואהר הוגעו לנתר ואהל אף במים אין מכבסין . ויש אומרים אין מכבסין אותן כל עיקר שאין עניות במקום עשירות . ת"ר מעיל כורו של תכלת היה שנאמר ויעש את מעיל האפור כליל תכלת . שוליו כיצר . מביא תכלת וארגמן ותולעת שני שזורים ועושה אותן כמין רמונים שלא פיתחו פיהם וכמין קונאות של קנסות שבראשי תינוקות ומביא ע"ב זגין ובהם ע"ב ענבלין ותולה בהם ל"ו בעד זה ול"ו בעד זה רבי דוסא אומר משום רבי יהודה ל"ו היו י"ח מצד זה וי"ח מצד זה . אמר רבי ענני בר ששון במחלוקת כאן כך מחלוקת במראות נגעים דתניא מראות נגעים רבי דוסא בן הרכינס אומר ל"ו עקביא בן מהללאל אומר ע"ב :

ומה לי מים הרי נתגעלו וכבסן כ"ש כדי לא מחזור לה שפיר גריעי טפי : סוגנו למים . כלי' אס הי' גיעול מעט ולא הזיקו אלא כיבוס מים מכבסין אותו אף בנתר ואהל'סוגנו לנתר ואהל' שנתגעלו גיעול רב שגיעשו לזיק לכיבוס נחר ואהל' חו לא מתקן להו כלל : שלא פיתחו פיהם דירדמונים כשפוסין צולין אחר גמר כשגון מתפתחין מאלניס : קנסות שבראשי התינוקות . לשון וקולס' דנחש' של ריש' ענבלים . מה שתלוי בחון לקשקש : מראות נגעים . לעמי' מפתחן של לכן ועל אדמדם ולכניס ועל נקיו הראש וזקן ועל נגי' צמים

זוהר וישלה דף קעה ע"ב ט"ת דא"לית יור הא ואוהא

פתח רבי יוסי ואמר אתה סתר לי מלך תלרני רני פלט תסוכני סלס . אתה סתר לי דא קודש' צ"ה דאיסו סתרי' ומנן לבר נס דאזיל באורחי דאוריית' ואיסו

אֲסַחֲתָר כְּלֵי דַגְדָּפוּי לְלֹא יִכְלִין לִאֲכַלְשֵׁי לֵיהּ . מִנְעִילִי וּמַתְחִי . לְעִילִי אִיתְּ
 לֵיהּ לָבֵר כֵּס מְאִירֵי דַבְּדוּ . לְחַתִּי חֹקֵי כִסִּי וּמִאֲן אִיִּתּוּ דֵּא יִלְחִיר דְּלִיִּתּוּ לֹר לְעִילִי
 וְלֹר לְחַתִּי . וְחַלְמָלִי יִלְחִיר לֹא אֲשַׁחֲכֶה מְאִירֵי דַבְּדוּ לָבֵר כֵּס כְּעַלְמִי בְּגִין כְּךָ מִלְּרֵי
 רְבִי פֻלְט חֲסוּבְנֵי סֹלָה . יִכּוּבְנֵי סֹלָה מַצְעֵי לֵיהּ מֵאִי חֲסוּבְנֵי חֲלִין חֲלִין שִׁירִין דְּלִית
 כְּבוֹ דַּרְגִין לְהַלֵּל חֲסוּבְנֵי כְּבוֹ לְשִׁיזְבִי לִי כַּאֲרֹרְתִי וְהֵאִי קִרְאֵהוּ אִיִּכוּ כַּסְדְּרִי וְהִיִּכוּ לְמִסְרַע
 מִהֵאִי גִיסִי וּמִהֵאִי גִיסִי ת"ח כְּחִילִין שִׁירִין וְתוֹשְׁבֵתָן דְּקִאֲמֵר דּוּד אִיתְּ כֶּסֶן רוֹזִין וּמְלִין
 עֲלֵאֲן כְּרוֹי דְּחִכְמַתִּי בְּגִין דְּכִלְסוּ כְּרוֹשֵׁי אֲתַחְמַרוּ דְּכּוֹס . שְׂרָא רוּחַ קוּדְשֵׁי עֲלֵיהּ
 דְּדוּד וְהוֹס אֲמַר שִׁירְתִּי וּבְגִין כְּךָ כִּלְסוּ כְּרוֹי דְּחִכְמַתִּי אֲתַחְמַרוּ : פִּתַּח רְבִי חֲלַעְזֵר וְאֲמַר
 דְּהֵאִי דְּחִתַּנִּי לְנִפְּוֹל וְהִי עוֹרִי דְּהֵאִי דְּחִתַּנִּי דְּהֵאִי דְּחוֹנִי מַצְעֵי לֵיהּ מֵאִי דְּהֵאִי דְּחִתַּנִּי
 אֲלֹא דֵּא סֵטְרִי אַחֲרִי דְּחִתַּנִּי לֵיהּ לָבֵר כֵּס תְּדִיר וְצַעֲרִי לְדַחֲיִי לֵיהּ וְלֵאסְטַחָה לֵיהּ מַעַס
 קִבְיָהּ וְדֵּא כּוֹא יִלְרֵ הֵרַע לְאֲשַׁחֲכֶה לְגִבְיָהּ דְּכָר כֵּס תְּדִיר וְלִקְצָלִים אֲסַדֵּר דּוּד וְאֲמַר דְּהֵאִי
 דְּחִתַּנִּי לְנִפְּוֹל בְּגִין דְּלִיִּתּוּ כּוֹס אֲשַׁחֲדֵל לְגִבְיָהּ כְּכֵל חֲלִין עַקְמִין לְאֲסְטַחָה לֵיהּ מַעַס קִבְיָהּ
 וְעֲלֵיהּ אֲמַר דּוּד דְּהֵאִי דְּחִתַּנִּי לְנִפְּוֹל בְּגִיבָהּ . וְהִי עוֹרִי דֵּלֵא אֲתַמְמַרְנִי בִּידֵךְ וְעַל דֵּא
 אִיתְּ לָבֵר כֵּס לְאֲזוּרְתִּי מֵיִתֵּי בְּגִין דֵּלֵא יִשְׁלוּט עֲלֵיהּ וְקִבְיָהּ כְּדִין כְּטָר לֵיהּ כְּכֵל אַרְחוּי
 דְּכַתִּיב אִזוּ חֲלָךְ לְבַטַח דְּרַכֵּךְ וּרְגַלְךָ לֹא חָנוּף . בְּלַכְתְּךָ לֹא יִלְרֵ לְעֵדְךָ וְחֵס תְּרוּן לֹא חֲשַׁל
 וְכַתִּיב וְאֲרֹרֶה לְדִיקִים כְּאֹרֶךְ נַפְּסֵי כָּל חָנוּף וְאֹרֶךְ עֵד כֶּסֶן הוֹס . אֲמַר רְבִי יִסּוּס וְכַלְּחִין חֲלִין
 יִשְׂרָאֵל דְּקִבְיָהּ כְּטָר לֹון כְּעַלְמִי דִין וְכְעַלְמִי דְּחִתַּנִּי דְּכַתִּיב וְעַמְךָ כּוֹס לְדִיקִים לְעוֹלָם
 יִרְשׁוּ אֶרֶן בִּילְחֵי :

מוסר

יוסף להם

הרכבה פסוקה

מנסי למה לרדף חף רישו ע"ח

הר"מ הל' תלמוד הסוטה פ"ה

צדיק יִקְבַּל כְּעָנִי גְדוּלֵי לַפְּנֵי הַבּוֹרָא וּלְפָנֵי עַבְדָּיו
 וְלֹאֲסִיבֵי וְיִשְׁעַבְדוּ לוֹ בְּדִיבּוֹר וְכַמְעַשׂ . וְשִׁירִי מַמְנו
 כְּכֵל זְמַן לִפְּי סוּחַ לְפָנֵינוּ תְּמִיד וְחִין דְּכָר נִסְתַּר מֵמַנִּי וְיִשְׁכַּח
 אֲחוּת לִילֵי וּיִזְכּוּ עוֹבְדֵי עַמּוֹ כְּסַחֵר וּבְגִילֵי יִירָדֵן לְעוֹבְדֵיהֶם
 כְּשִׁמְחָה וְכַעֲבוֹר לְכֹס . וְיִחָתְּנוּ לוֹ תְּמִיד לְלוֹתוֹ וְלִסְתַּחֲנוּ לְפָנֵינוּ
 וּלְכַבֵּשׁ מַחֲלֵי עַל עוֹטוֹתָיו וְיִסְבֵּי אֵל לְכֹ מַס עֲבַר עֲלֵינוּ מִן
 הַעוֹטוֹת שְׂחֵפָה לְפָנֵינוּ : וְכֵן יִסּוּב אֵל לְכֹ הַעוֹטוֹת אֲשֶׁר עִשִׂתָּ
 לוֹ כֹל יְמֵי חַיֵּינוּ וְהוּא מוֹרֵד בּוֹ וְיִוְדֵי וְיִסְרִי קִטְנוֹת מַעַלְתּוֹ
 וְפַחֲיוֹתָיו וְגוֹדֵל כְּבוֹד יוֹלָרוּ וְעוֹלָם גְּבוּרַתוֹ וְרַבִּי לְהַשְׁתַּחֲוֹת
 לְפָנָיו כְּכַנִּיעֵי . וְשִׁפְלוֹת יוֹדֵי עַל כֹּל הַבַּע עֲלֵינוּ . כְּמוֹ שְׁחִי עוֹשֵׂי
 תּוֹס אִישׁ גַּם זוֹ עַל כֹּל הַקּוֹרוֹת הַעוֹלָלוֹת אֲחוּתוֹ וְאֲמַרֵּי
 הַקְּדוּמוֹתֵי כִי אַחֵר רָחֵם לְחַסֵּד מוֹכֵי בְּרַגְלֵנוּ וְאֲמַר לוֹ אֲנִי חֵם
 עוֹלָךְ עַל הַמַּכִּי אֲשֶׁר בְּרַגְלֵךְ יִאֲמַר לוֹ אֲנִי מַחְזִיק עוֹבֵי לְיוֹלָרֵי
 סֵלָה נְתַתֵּי עֲוֹנֵי :

(א) כל תלמודי שלא הגיע להוראה ומוצה הרי זה רשע
 שושנה וגם רוח ועליו נאמר כי רבים הללים
 הפילה . וכן הכס שהגיע להוראה ואינו מורה הרי זה
 טועה תורה ונתן משפלות לפני העורים ועליו נאמר
 ועצומים כל הירוגיה . אלו התלמידים הקטנים שלא הרבו
 תורה כראוי והם מבקשים להתגדל בפני עמי האיין וכן
 אנשי עירם וקפוצין וישבין בראש דרין ולהורות בישראל
 הם המרבים המהולקת והם המחזיקים את העולם והטובין
 נהה של תורה והמחזיקים כרם ה' צבאות עליהם אשר שלמה
 בחכמתו אהיו לנו שועלים שועלים קטנים מהללים כרמסן
 (ב) ואסור לו לתלמיד לקרות לרבו בשמו ואפי' שלא
 בפניו והוא שיהיה השם פלאי שכל השומע ידע שהוא
 שלישי ולא יזכור שמו בפניו ואפי' לקרות לאחרים ששם
 כשם רבו כדרך ששועשה בשם אביו אלא ישנה את ששם
 אפי' לאחר מותם . ולא יתן שלום לרבו או יחזיר לו
 לפניו ואסור לו ביראה וכבוד שלום עליו רבו ואם נתן
 (ג) וכן לא יחליץ תפילין לפני רבו ולא יסב אלא
 וישב כיושב לפני המלך . ולא יתפלל לא לפני רבו ולא
 לחלק בציורו אלא יתרוק לאהר רבו ולא ידא סכונן כנגד אחריו ואפי' יתפלל לו
 במקום רבו : ולא יכיר דבריו בפניו ולא יתוודע דבריו ולא ישב לפניו ולא ישב
 לו עמוד או עד שיטול רשות לעמוד : ובשבת מרבו לא יחזיר לו אחריו אלא נרעה לאחריו ובפניו כנגד פניו :

ליד ו תורה

כ"ו פסוקי שמו"ס נגד מילוי ב"ן ו' ה' ו'
א וישא יעקב ויאמר הנה נגא שמך ויאמר קמה זה תשא
 אונקלוס
 (א) וישא יעקב ויאמר הני שמך ויאמר קמה זה תשא
 רשמי
 (א) וישא יעקב ויאמר הני שמך ויאמר קמה זה תשא
 ויאמר קמה זה תשא ויאמר קמה זה תשא

רשמי ויקרא אתו שם : ויקרא יעקב שם המקום
 פניאל כיראתי אלהים פנים ארפנים ותנצל נפשי : ויזח
 לו השמש כאשר עבר את פנואל והוא צלע ערירכו : וער
 בן לא יאכלו בני ישראל את ניד הנשה אשר ער
 כף הירך עד היום הזה כי נגע בכף ירך יעקב בניד הנשה :
 וישא יעקב עינו וירא והנה עשו בא ועמו ארבע מאות איש
 ויחן את היקדים על לואה וערירךל וער שתי השפחות :
 וישם את השפחות ואת יקדיהן ראשנה ואת לואה וילדיה
 אחרנים ואת רחל ואת יוסף אחרנים : והוא עבר לפניהם
 וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אהיו : והירץ עשו
 לקראתו ויחבקו ויפל על צווארו וישקו ויבכו : וישא את
 עינו וירא את הנשים ואת היקדים ויאמר מִי־אֵלֶּהָ רָךְ וַיֹּאמֶר
 הַיִּלְדִּים אֲשֶׁר־חָנַן אֲלֵהֶם אֲתָעֲבֹדָה : וַתַּגִּישֵׁן הַשִּׁפְחוֹת הַנָּהָה
 וַיִּקְדְּיָהֶן וַתִּשְׁתַּחֲוּיָן : וַיַּתְנֵשׁ גַּם־רָאָה וַיִּלְדֶּיהָ וַיִּשְׁתַּחֲוּ וַאֲחֵר
 נָגַשׁ יוֹסֵף וַרְחֵל וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ : וַיֹּאמֶר מִי־לָךְ פָּרִי־מִתַּנְהָה הַזֶּה
 אֲשֶׁר פָּגַשְׁתִּי וַיֹּאמֶר לְמַצְאֵהֶן בְּעֵינֵי אֲרָנִי : וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל
 כִּי־רַב אֲחֵי יְהִי לָךְ אִשְׁרֵי־לָךְ : וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֲרָנָא אֲסַחֲנָא
 מְצֵאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְרַחֲמֵת מִנְחֵתִי מִיָּדֵי כִּי עַד־כִּן רָאִיתִי פְּנֶיךָ
 בְּרָאוֹת פָּנֵי אֲרָהִים וְתַרְצֵנִי : וַיִּקְחֵנָּה אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר
 הִבֵּאתָ לָךְ בֵּיתִי־נְנִי אֲרָהִים וְכִי־יִשְׁרֵי־לֵיכֹל וַיַּפְצֵר־בוּ וַיִּקַּח :

צוארו קי אונקלוס ויאמר
 (ב) וקרא יעקב שמך דאחרא פניאל ארי חיותי מקאקא בני אפין באפין
 ואשתמיבת נפשי : (ג) ודנח ריה שמשא פד עבר ות פנואל והוא משלע על רכיה :
 (ד) על פן לא אכלין בני ישראל ות נגרא דנשיא די על פתי רכא עד וסא דרין ארי קריב
 בפתי ורכא דיעקב בנגרא דנשיא : (ה) ונקף יעקב עינוהי ותוא וקא עשו אתי ועמיה
 ארבע מאה וברא ופריג ות בנגיא על קאה וער רחל וער תרתין לחינתא : (ו) ושוי ות
 לחינתא ות בניהון קדמיקא ות לאה ובניהא בתראין ות רחל ות יוסף בתראין :
 (ז) והוא עבר קדמיהון וסגיד על ארעא שבע זמנן עד מקרביה לות אחוהי : (ח) וקחט
 עשו לקדמותיה ונפשיה ונפל על צואריה ונשקיה ובכו : (ט) ונקף ות עינוהי ותוא ות
 נשיא ות בנגיא ויאמר קן אלון קף ויאמר בנגיא דיתן ות עבדך : (י) וקריבן לחינתא אינון
 ובניהון וסגידו : (יא) וקריבת אף קאה ובניהא וסגידו ובתר פן קריב יוסף ורחל וסגידו :
 (יב) ויאמר מאן לך פך משיריתא קדא די ארעית ויאמר קאשבתא רחמן בעיני רבונן :
 (יג) ויאמר עשו את לי סני אחי אצלח בדיך : (יד) ויאמר יעקב בקעו אס בקען אשפתות
 בתמן בעינך ותקביל תקרובתי מן ידי ארי עד פן תיותינון לאסף בתיוו אפי רברביא

וַיֹּאמֶר נִסְעָה וּנְלַכְהָ וְאֶלְכָה לְנַגְדָּהּ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנָי יְדֹעַ
 כִּי־חִידָיִם רַבִּים וְהִצְאֹן וְהַבְקֵר עֲלוֹת עָלַי וּדְפֹקוּם יוֹם אֶחָד
 וּמָתוּ כָּל־הִצְאֹן: יֵעָבְרָנָא אֲדֹנָי לִפְנֵי עַבְדִּי וְאֲנִי אֶתְנַהֲלָה
 לְאִמִּי לְרֹגֶל הַמְלָאכָה אֲשֶׁר־לִפְנֵי וְלִרְגֵל הַיְדֻדִים עַד אֲשֶׁר־
 אָבֹא אֶר־אֲדֹנָי שְׁעֵירָה: י וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֲצִינְהִינָא עִמָּךְ מִן
 הָעַם אֲשֶׁר אִתִּי וַיֹּאמֶר לְמַה זֶה אֲמַצְאִיחֹן בְּעֵינֵי אֲדֹנָי: י וַיִּשָׁב
 בַּיּוֹם הַהוּא עֲשׂוּ לְדַרְכֵי שְׁעֵירָה: כ וַיַּעֲקֹב נָסַע סִבְתָּה וַיְבֹן רוֹ
 בֵּית וַלְמַקְנֵהוּ עֲשֵׂה סִבּוֹת עַרְבֵי־בֶן כְּרָא שֵׁם־הַמְּקוֹם סִבּוֹת: ז
 כג וַיְבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם עֵיר שָׂכָם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ בְּנֵעֵז בְּבֹאֵן מִפְּדֹן
 אָרֶם וַיַּחַן אֶת־פְּנֵי הָעִיר: כד וַיִּקַּן אֶת־חֶלְקֵת הַשְּׂדֵה אֲשֶׁר נָטַח
 שָׂם אֶהְלוֹ מִיַּד בְּנֵי־חֲמוֹר אָבִי שָׂכָם בְּמֵאָה קִשְׁיָטָה: כה וַיַּצְבֵּי
 שָׂם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא־לוֹ אֵל אֶרְחֵי יִשְׂרָאֵל: כו וַתֵּצֵא דִינָה בַת־
 לָאָה אֲשֶׁר יָדָדָה לַיַּעֲקֹב לְרֵאוֹת בְּבָנוֹת הָאֶרֶץ: כז וַיֵּרָא אֶתְּהָ
 שָׂכָם בֶּן־חֲמוֹר הַחַוִּי נָשִׂיא הָאֶרֶץ וַיִּקַּח אֶתְּהָ וַיִּשְׁכַּב אִתָּהּ וַיַּעֲנֶה:

אונקלוס

ואתרעית לי: (טו) קביל בענות תקרובתי דאתותיאית לה ארי רחיים ערי קדם וי נארי
 אית לי בולא ואתקוף ביה ומביל: (טז) ואמר נסור ונתה ואיתיה לקבלה: (יז) ואמר
 ליה רבנני דע ארי ונקא רביכין נענא ותורי מניקתא עלי ואם אידחוקינן וימא חד וימותון
 כל ענא: (יח) ועיבר פנן רבנני קדם עבריה ואנא אידפר בניח קרגל עובדמא די קרמי
 ולרגל נקיא עד דאיתי כות רבנני לשעיר: (יט) ואמר עשו אשבוק בען עמך מן עמא
 דעמי ואמר קמא דנן אשבח רחמין בעיני רבנני: (כ) נתב ביומא ההוא עשו לאורחיה
 לשעיר: (כא) ויעקב נטר קסבות ובנא ליה ביתא ולבעיריה עבר מפדן עד בן קרא שמא
 דאתרא סבות: (כב) ואתא יעקב שלים לקרמא דשכס די בארעא דכנען במיתודי מפדן
 דארם ושרא קביל אפי קרמא: (כג) ונבן ות אחסנת תקלא די פרסיה תמן למשפניה
 מידא דבני חמור אבותי דשכס במאה חורפן: (כד) ואקים תמן מדפתא ופלה עלוהי קדם
 אר אלהא וישראל: (כה) ונפקת דינה בת ראה די יסדת ליעקב למחוי בבנת ארעא:
 (כו) ויחזא ויהי שכם בר חמור חיווא רבא דארעא ודבר יתה ושכיב יתה ועניה:

כדי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום הצננו תשלים כל
 הסדרה ותרגום והפטורה:

וַתְּדַבֵּק נִפְשׁוֹ בְּדִינָה בַת־יַעֲקֹב וַיֵּאָהֵב אֶת־הַנְּעֹרָ וַיְדַבֵּר עִרְ
 לֵב הַנְּעֹרָ: וַיֹּאמֶר שָׂכָם אֶר־חֲמוֹר אָבִיו לְאִמֹּךְ־קַח

אונקלוס

ו אתרעיאית נפשויה בדינה בת יעקב ורחיים ית עולמתא ומליל ער לבא דעולמתא

לִי אֶת־הַיְדֻדָה הַזֹּאת לְאִשָּׁה: ה וַיַּעֲקֹב שָׁמַע בִּי מִמָּא אֶת־
 דִּינָה בַתּוֹ וּבָנָיו הָיוּ אֶת־מַקְנֵהוּ בַשְּׂדֵה וְהַחֲרֵשׁ יַעֲקֹב עַד־בְּאָמִי
 וַיֵּצֵא חֲמוֹר אָבִי־שָׂכָם אֶר־יַעֲקֹב לְדַבֵּר אִתּוֹ: ז וּבְנֵי יַעֲקֹב
 בָּאוּ מִן־הַשְּׂדֵה כְּשֹׁמְעִים וַיִּתְעַצְבוּ הָאֲנָשִׁים וַיַּחַר רַחֵם מְאֹד
 כִּי נִבְלָה עֲשֵׂה בְיִשְׂרָאֵל לְשָׂכָב אֶת־בַּת־יַעֲקֹב וְכֵן לֹא יַעֲשֶׂה
 חַיִּידְבַּר חֲמוֹר אִתָּם לְאִמֹּר שָׂכָם בְּנֵי חֲשָׁקָה נִפְשׁוּ בְּבַתְכֶם
 תָּנוּ נָא אֶתְּהָ לָּנוּ לְאִשָּׁה: ח וְהַתְּחַתְּנוּ אֶתְּנוּ בְּנֵיתֶיכֶם תְּתַנּוּ־לָנוּ
 וְאֶת־בְּנֵיתֵינוּ תִּקְחוּ לָכֶם: י וְאֶתְּנוּ תִשְׁכּוּ וְהָאֶרֶץ תְּהִיָּה לִפְנֵיכֶם
 שָׂבוּ וּסְחַרוּהָ וְהָאֲחָזִי בָּהּ: יא וַיֹּאמֶר שָׂכָם אֶל־אָבִיהָ וְאֶר־
 אַחִיהָ אֲמַצְאִיחֹן בְּעֵינֵיכֶם וְאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי אָתָּן: יב הֲרַבּוּ
 עָלַי מְאֹד מְדַר וּמָתָן וְאֶתְּנָה בְּאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי וּתְנּוּ־לִי אֶת־
 הַנְּעֹרָ לְאִשָּׁה: יג וַיַּעֲנּוּ בְנֵי־יַעֲקֹב אֶת־שָׂכָם וְאֶת־חֲמוֹר אָבִיו
 בְּמַרְמָה וַיִּדְבְּרוּ אֲשֶׁר מִמָּא אֵת דִּינָה אַחֲתָם: יד וַיֹּאמְרוּ אֵלֵיהֶם
 לֹא נֹכֵחַ לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר הַזֶּה לְתַת אֶת־אֲחֵתְנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר־
 לוֹ עַרְכָּה כִּי־חֲרָפָה הוּא לָנוּ: טו אַד־בְּזֹאת נֹאוֹת לָכֶם אִם
 תְּהִיוּ כְּמֵנוּ לְהַמְלֵךְ לָכֶם כְּרִיזְכָר: טז וַנְּתַנוּ אֶת־בְּנֵיתֵנוּ לָכֶם וְאֶת־
 בְּנֵיתֶיכֶם נִקַּח־לָנוּ וַיִּשְׁכְּבוּ אִתְּכֶם וְהָיִינוּ לְעַם אֶחָד: יז וְאִם־לֹא
 תִשְׁמָעוּ אֲרִינוּ לְחֲמוֹר וְקִקְחֵנוּ אֶת־בַּתְּנוּ וְהָדַכְנוּ: יח וַיִּיטְבוּ

הנערה ק

אונקלוס

דבריהם

ד ואמר שכם לחמור אביו למימר סב לי ית עולמתא הדא לאנתו: ה ויעקב שמע ארי
 סאיב ית דינה ברתיה ובננהי הוה עם גיתודי בתקלא ושהיק יעקב עד מיתיהו: ו ונפק
 חמור אביוהי דשכס קנת יעקב למלא עמיה: ז ובני יעקב עלו מן תקלא כד שמעו
 ואתנסיסו גבריא ותקוף יהון לתרא ארי קנא עבד בישראל קמשבב עם בת יעקב וכן
 לא קשר דאתעבדא: ח ומליל חמור עמחון למימר שכם ברי אתרעיאית נפשה בברתבון
 הבו כען ויהי ליה לאנתו: ט ותתחתנו בנא בנתיכון תתנון לנא וית בנתנא תסבון כחון:
 י ועמנא תתבון וארעא תהי קרמיכון תגבו ועבדו בה סחורתא ואחסינו בה: יא ואמר
 שכם לאביהא ולאחיהא אשבח רחמין בעיניכון ודי תימרון לי איתן: יב אסנו עלי לתרא
 מזהרון ומתנן ואתן כמא די תימרון לי ויהו לי ית עולמתא לאנתו: יג ואתיבו בני יעקב
 ית שכם וית חמור אבויהי בתכמתא ומלילו די סאב ית דינה אחתהון: יד ואמרו להון
 לא ניכול למעבד פתנמא הדין למתן ית אהתנא לגבר די ליה ערלתא ארי חסודא היא
 לנא: טו ברם בקא נשפס לכון אם תהון פותנא למגור לכון פל דכורא: טז ונתן ית
 בנתנא לכון וית בנתיכון נסב לנא ונתוב עמכון ונהי קעמא חד: יז ואם לא תקבדון
 מננא לכנור ונדבר ית ברתנא וגזיל: יח ושפרו פתנמיהון בעיני חמור ובעיני שכם בר
 חמור: יט ולא איתר עולמא קמעבד פתנמא ארי אתרעי בבת יעקב והוא יקיר מכל בית

דבריהם בעיני המור ובעיני שכם בן חמור: ^ט וראי אחר הנער לעשות הדבר כי חפץ בבת יעקב והוא נכבד מכל בית אביו: ^ז ויבא חמור ושכם בנו אר שער עירם וידברו אר אנשי עירם לאמר: ^ח האנשים האלה שרמים הם אתנו וישבו בארץ ויסתרו אתה והארץ הנה רחבת ידים לפניכם את פנתם נקח לנו הנשים ואת בנותינו נתן להם: ^ט כג אר בזאת יאתו לנו האנשים לשבת אתנו להיות לעם אחד בתמור לנו כר זכר כאשר הם נמלים: ^י מקנהם וקנינם וכל בהמתם הרוא לנו הם אר נאותה להם וישבו אתנו: ^{יא} וישמעו אר חמור ואר שכם בנו בר יצאי שער עירו וימרו בר זכר בר יצאי שער עירו: ^{יב} והיו ביום השלישי בהיותם באבים ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו ויבאו עד העיר בטח ויהרגו בר זכר: ^{יג} ואת חמור ואת שכם בנו הרגו לפי חרב ויקחו את דינה מבית שכם ויצאו: ^{יד} בני יעקב באו עד החללים ויבזו העיר אשר טמאו אחתם: ^{טו} את צאנם ואת בקרם ואת חמריהם ואת אשר בעיר ואת אשר בשדה לקחו: ^{טז} ואת כר חילם ואת כר טפם ואת נשיהם שבו ויבזו ואת בר אשר בבית: ^{יז} ויאמר יעקב אר שמעון ואר לוי עכרתם אתי להבאישני בישב הארץ בכנעני ובפרזי ואני מתי מספר

אונקלוס

ונאספו

אבותי: ^כ ואתא חמור ושכם בריה לתרע קרתהון ומלילו עם אנשי קרתהון כמימר: ^{כא} כגבריא האלון שלמין אנון עמנא ויתיבין בארעא ונעבדון בה סחורקא וארעא הא פתית דין קדמיהון וית גתיהון נסב לנא לנשין וית בנתנא גתן להון: ^{כב} ברם ברא וספסון לנא נבריא למתב עמנא למחוי לעמא חד למגור לנא כל דכורא כמא די אנון גזירין: ^{כג} כו גיתיהון וקנינהון וכל בעיריהון הלא דילנא אנון ברם נטפס קהון ויתיבון עמנא: ^{כד} וקבילו מן חמור ומן שכם בריה כל נפקי תרע קרתיה וגורו כל דכורא כל נפקי תרע קרתיה: ^{כה} ורוק ביומא תליתאה פד תקיפו עזיהון כביהון ונסיבו תרין בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה גבר תרביה ועלו על קרתא דהתבון לרעהון וקשו כל דכורא: ^{כז} וית חמור וית שכם בריה חטלו כפתגם דחרב ודברו ית דינה מבית שכם ונפקי: ^{כח} בני יעקב ערו ונתלא קטילא ובוו קרתא די סאיבו אחתהון: ^{כט} וית כל טפקהון וית חמור וית נשיהון וית די בקרתא וית די בתקרא דברו: ^ל כט וית כל נכסיהון וית כל טפקהון וית נשיהון שבו ובוו וית כל די בביתאוד ויאמר יעקב לשמעון וקלו עברתון וית קמטון דבבו בינא ובין יתבי ארעא בכנענאה ובפרוזאה ואנא עם דמנווית כנשוועלי וימתנני ואשתני אנא ואנש ביתי

ונאספו עלי והכנני ונשמדתי אני וביתי: ^א ויאמר קום הכזונה ועשה את אחותנו: ^ב ויאמר אלהים אר יעקב קום ערה בית אר ושכ שם ועשה שם מזבח לאר הנראה אר לך בכרחה מפני עשו אחיך: ^ג ויאמר יעקב אל ביתו ואר בר אשר עמו הסרו את אלהי הנכר אשר בתככם והטירו והחליפו שמלתיכם: ^ד ונקומה ונערה בית אר ואעשה שם מזבח לאר הענה אתי ביום צרתי ויהי עמדי בדרך אשר הרכתי: ^ה ויתנו אר יעקב את בר אלהי הנכר אשר בידם ואת הנזמים אשר באונייהם ויטמן אתם יעקב תחת האלה אשר עם שכם: ^ו ויסעו ויהי חתת אלהים ער הערים אשר סביבותיהם ורא רדפו אחרי בני יעקב: ^ז ויבא יעקב לויזה אשר בארץ פנען הוא בית אר הוא וכל העם אשר עמו: ^ח ויבן שם מזבח ויקרא למקום אר בית אר בני שם נגרו אריו האלהים בכרחה מפני אחיו: ^ט ותמת דברה מינקת רבקה ותקבר מתחת לבית אר תחת הארון ויקרא שמו ארון בכית: ^י וירא אלהים אל יעקב עוד ככאן מפדן ארם ויברך אתו: ^{יא} ויאמר לו אלהים שמך יעקב רא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל: ^{יב} ויאמר לו אלהים אני אר שדי פרה ורבה גוי וקתר גוים יהיה ממך ומקמים מחלצתי

אונקלוס

יצא

לא ואמר הכנפכת ברא ויתעבד נני ויעבד ית אחתנא: ^א ויאמר וי יעקב קום סק לבית אר ותיב תקן ועבד תקן מדבחה כאלקא דאתגלי לך במעקד מן קדם עשו אחיך: ^ב ויאמר יעקב לאנש ביתיה ולכל די עמיה אערו ית טעות עממיה די בניכוון ואדפו ושנו כסותכון: ^ג ונקום ונסק לבית אר ויעבד תקן מדבחה כאלקא דמבול צלותי ביומא דעקתי ונות מימריה בסעדי בארחה די אולית: ^ד ויהגו ליעקב ית כל טעות עממיה די ביריהון וית קדשו די באדניהון ויטמ ויהון יעקב תחות ביוטמא די עם שכם: ^ה ונטלו ותנת דחקא מן קדם וי על עממיה די בקרו סתרניהון ולא רדפו בתר בני יעקב: ^ו ואתא יעקב לריו די בארעא דכנען היא בית אר הוא וכל עמא די עמיה: ^ז וזבנא תקן מדבחה וקרא דאתרא אל בית אר ארי תקן אתגריאו ליה מקאכיא דין כמערקיה מן קדם אחיה: ^ח ויסית דבוכה מנקתא דרבקה ואתקברת מלרע לבית אל בשפוקי מישרא וקרא שמה מישר בכיתא: ^ט ואתגלי וי ליעקב עוד במיתותי כפדן ארם וברך תיה: ^י ויאמר ליה וי שקד יעקב לא יתקרי שקד עוד יעקב ארתי וישראל יהי שקד וקרא ית שמה ישראל:

יצאו : י ואת הארץ אשר נתתי לאבותם וליצחק לך אתגנה
 ולרעה אחריך אתן את הארץ : י ויעל מעליו אלהים במקום
 אשר דבר אתו : י ויצב יעקב מצבה במקום אשר דבר אתו
 מצבת אבן ונסך עליה נסך ויצק עליה שמן : י ויקרא יעקב
 את שם המקום אשר דבר אתו שם אלהים בית אל : י ויסעו
 מבית אל ויהי עוד בברת הארץ לבוא אפרתה ותלד רחל
 ותקש בלדתה : י ויהי בהקשתה בלדתה ותאמר לה
 המלדת ארתי ראי פייגס יזה לך בן : י ויהי בעצאת נפשה
 כי מתה ותקרא שמו בן ראובן ואביו קראו בנמיז :
 י ותמת רחל ותקבר בדרך אפרתה הוא בית לחם :
 י ויצב יעקב מצבה ערי קברתה הוא מצבת קברת רחל עד
 היום : י ויסע ישראל ויש אהלה מהרעה למגדל עדר : י ויהי
 בשבן ישראל בארץ החוץ וירד ראובן וישכב את בלהה
 פילגש אביו וישמע ישראל : י ויהיו בני יעקב שנים עשר :
 י בני לאה בכור יעקב ראובן ושמעון ולוי ויהודה ויששכר
 וזבולון : י בני רחל יוסף ובנימין : י ובני בלהה שפחת רחל
 דן ונפתלי : י ובני זלפה שפחת לאה נד ואשר אלה בני
 יעקב אשר ירדו בפרץ ארם : י ויבא יעקב ארץ יצחק אביו

פ"ס אונקלוס

יא ואמר ליה יי אנה אל שדי פוש וסני עם וכלשת ייבטון יהון מנה ומלכין דשלתין בעממא
 מנה יפקון : יב ונת ארעא די יהבית לאברהם וליצחק לך אתגניה וקבנך בתרך אתן ית
 ארעא : יג ואסתלק מעירי ויהי בקרא דיי בארעא די מליל עמיה : יד ואקים יעקב קמתא
 בארעא די מליל עמיה קמת דאבנא ונסך עלה נסכין ואריק עלה משחא : טו וקרא יעקב
 ית שמא דארעא די מליל עמיה תמן יי בית אל : טז ונטלו מבית אל והנה עוד פרוב ארעא
 למנער לאפרת וילדת רחל וקשיאת במיכדה : יז והנה בקשיאתא במיכדה ואמרת לה
 חיקא לא תדחין ארי אף דין ליה בר : יח והנה במפק נפשה ארי מיתא וקרא שמיה
 בר דוי ואבוהי קרא ליה בנימין : יט ומיתת רחל ואתקפרת בארעא אפרת היא בית לחם :
 כ ואקים יעקב קמתא על קבורתה הוא קמת קבורתא דרחל עד יומא דין : כא ונטל
 ישראל ופרסיה למשכניה מלהקאה למנדא בער : כב והנה בר שרא ישראל בארעא
 ההיא ואל ראובן ושכיו ות בלהה לחיקתא דאבוהי ושמע יצראל והו בני יעקב תרי
 עשר : כג בני לאה פוקריה דיעקב ראובן ושמעון ולוי ויהודה ויששכר וזבולון : כד בני
 רחל יוסף ובנימין : כה ובני בלהה אמתא דרחל דן ונפתלי : כו ובני זלפה אמתא דלאה
 נד ואשר אלון בני יעקב דאתילידו ליה בפרץ ארם : כז ואתא יעקב לות יצחק אבוהי

ממרא קרית ארבע הוא חברון אשר נרשם אברהם ויצחק :
 כח ויהיו ימי יצחק מאת שנה ושנים שנה : כט ויגוע יצחק וימת
 ואסף ארעמיו וקן ושבע ימים ויקברו אתו עשו ויעקב בניו :
 « וארה תלדות עשו הוא אדום : ג עשו לקח את נשיו מבנות
 כנען את עדה בת אילון החתי ואת אהליבמה בת ענה בת
 צבעון החוי : ג ואת בשמת בת ישמעאל אחות נביות : ד ותלד
 עדה לעשו את ארליפו ובשמת ילדה את רעואל : ה ואהליבמה
 ילדה את יעיש ואת יעלם ואת קרה ארה בני עשו אשר
 ירדו בן בארץ כנען : ו ויקח עשו את נשיו ואת בניו ואת
 בנותיו ואת כל נפשות ביהו ואת מקנהו ואת כל בהמתו ואת כל
 קנינו אשר רכש בארץ כנען וירד אל ארץ מפני יעקב אחיו : כז
 היה רכושם רב משבת יחדו ולא יכלה ארץ מגוריהם לשאת
 אתם מפני מקניהם : ח וישב עשו בנר שעיר עשו הוא אדום :
 ט וארה תלדות עשו אבי אדום בנר שעיר : י ארה שמות
 בני עשו ארליפו בן עדה אשת עשו רעואל בן בשמת אשת
 עשו : יא ויהיו בני ארליפו תימן צפו ונעתם וקנו :
 יב ותמנע היתה פילגש לארליפו בן עשו ותלד לארליפו את
 עמלק ארה בני עדה אשת עשו : יג וארה בני רעואל נחת

אונקלוס

וורה

לממרא קרית ארבע הוא חברון דבר תמן אברהם ויצחק : כח ותו ימי יצחק מאה ותמנין
 שנין : כט ואתגניד יצחק ומית ואתפניש לעמיה סיב ושבע יומין וקברו יתיה עשו ויעקב
 בנחוי : א ואלין תולדות עשו הוא אדום : ב עשו נסיביות נשוי מבנת כנען ית עדה בת
 אילון חתאה ית אהליבמה בת ענה בת צבעון חוואה : ג וית בשמת בת ישמעאל אשתיה
 דנביות : ד וילדת עדה לעשו ית ארליפו ובשמת ילדת ית רעואל : ה ואהליבמה ילדת
 ית יעיש וית יעלם וית קרה אלין בני עשו דאתילידו ליה בארעא דכנען : ו ודבר עשו ית
 נשוי וית בנחוי וית בנתיה וית כל נפשת ביתיה וית גיתוהי וית כל בעריה וית כל
 קניניה די קנא בארעא דכנען ואזל דארעא אחריו מן קדם יעקב אחוהי ז ארי הנה קניניהון
 סני מקמיתב פחדא וקא יכרת ארע תותבותהון לסוברה יתהון מן קדם גיתהון : ח ויתיב
 עשו בטורא דשעיר עשו הוא אדום : ט ואלין תולדות עשו אבוהון דאדומא בטורא
 דשעיר : י אלין שמהת בני עשו ארליפו בר עדה אמת עשו רעואל בר בשמת אמת עשו :
 יא והו בני ארליפו תימן אומר צפו ונעתם וקנו : יב ותמנע חות לחיקתא לארליפו בר עשו
 וילדת לארליפו ית עמלק אלין בני עדה אמת עשו : יג ואלין בני רעואל נחת וורה

זרח שמה ומוה אלה היו בני בשמת אשת עשו : יד ואלה היו בני אהליבמה בת ענה בת צבעון אשת עשו ותלד לעשו את יעיש ואת יעקם ואת קרח : טו אלה ארופי בני עשו בני ארופי בכור עשו ארופי תימן ארופי אומר ארופי צפו ארופי קנו : טז ארופי קרח ארופי געתם ארופי עמק אלה ארופי ארופי בארץ אדום אלה בני עדה : יז ואלה בני רעואל בן עשו ארופי נחת ארופי זרח ארופי שמה ארופי מזה אלה ארופי רעואל בארץ אדום אלה בני בשמת אשת עשו : יח ואלה בני אהליבמה אשת עשו ארופי יעיש ארופי יעקם ארופי קרח אלה ארופי אהליבמה בת ענה אשת עשו : יט אלה בני עשו הארץ רוטן ושובר וצבעון וענה : כ ודישון ואצר ודישון אלה ארופי החרי בני שעיר בארץ אדום : כג ויהיו בני רוטן חרי והימם ואתות רוטן תמנע : כד ואלה בני שובר עקרון ומנחת ועיבל שפו ואונם : כה ואלה בני צבעון ואיה וענה הוא ענה אשר מצא את הימם במדבר ברעתו את החמרים לצבעון אביו : כו ואלה בני ענה דישון ואהליבמה בת ענה : כז ואלה בני דישון חמרון ואשפון ויתרו וקרן : כח אלה בני אצר ברחו וענו

שמה ומוה אליו היו בני בשמת אשת עשו : יד ואלה היו בני אהליבמה בת ענה בת צבעון אתת עשו וילדת לעשו ית יעיש וית יעקם וית קרח : טו אליו ברבני בני עשו בני ארופי בוכרא בעשו רבא תימן רבא אומר רבא צפו רבא קנו : טז רבא קרח רבא געתם רבא עמק אליו ברבני ארופי בארעא דאדום אליו בני עדה : יז ואליו בני רעואל בר עשו רבא נחת רבא זרח רבא שמה רבא מזה אליו ברבני רעואל בארעא דאדום אליו בני בשמת אהליבמה בת ענה אשת עשו רבא יעיש רבא יעקם רבא קרח אליו ברבני בני עשו רבא איה ויתבי ארעא לושן ושובר וצבעון וענה : כ ודישון ואצר ודישון אליו ברבני חוראי בני שעיר בארעא דאדום : כג והיו בני רוטן חורי הימם ואתות רוטן תמנע : כד ואלה בני שובר עקרון ומנחת ועיבל שפו ואונם : כה ואלה בני צבעון ואיה וענה הוא ענה אשר מצא את הימם במדבר ברעתו את החמרים לצבעון אביו : כו ואלה בני דישון חמרון ואשפון ויתרו וקרן : כח אליו בני

ועקו : כח אלה בני דישון עיון וארון : כט אלה ארופי החרי ארופי רוטן ארופי שובר ארופי צבעון ארופי ענה : ל ארופי דשון ארופי אצר ארופי דישון אלה ארופי החרי ארופי שער : לא ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מצרף לבני ישראל : לב וימלך באדום בלע בן בעור ושם עירו דנהבה : לד וימת בלע וימלך תחתיו יובב בן זרח מבצרה : לה וימת יובב וימלך תחתיו חשם מארץ התימני : לו וימת חשם וימלך תחתיו הדר בן בדר המכה את מדין בשלה מואב ושם עירו עוית : לז וימת הדר וימלך תחתיו שמלה ממשרקה : לח וימת שמלה וימלך תחתיו שאיר מרחבות הנחר : לה וימת שאיר וימלך תחתיו בעל חנן בן עכבור : לו וימת בעל חנן בן עכבור וימלך תחתיו הדר ושם עירו פנו ושם אשתו מדיטבאל בת מטרד בת מי זחב : מ ואלה שמות ארופי עשו למשפחתם למקמתם בשמתם ארופי תמנע ארופי עקרון ארופי יתת : מא ארופי אהליבמה ארופי אלה ארופי פינן : מב ארופי קנו ארופי תימן ארופי מבצר : מג ארופי מנדיאל ארופי עירם אלה

אצר בלחן ווענו ועקו : כח אליו בני דישון עיון וארון : כט אליו ברבני חוראי רבא רבא שובר רבא צבעון רבא ענה : ל רבא דשון רבא אצר רבא דישון אליו ברבני חוראי לרבברבניוון בארעא דשעיר : לא ואליו מלכיא די מלכו בארעא דאדום קדם דימלך מלכא לבני ישראל : לב ומלך באדום בלע בר בעור ושום קרתיה דנהבה : לד ומית בלע ומלך תחתוהי יובב בר זרח מבצרה : לה ומית יובב ומלך תחתוהי חשם מארע דרומא : לו ומית חשם ומלך תחתוהי הדר בר בדר דקטל ית מדינא בתקלי מואב ושום קרתיה עוית : לז ומית הדר ומלך תחתוהי שמלה ממשרקה : לח ומית שמלה ומלך תחתוהי שאיר מרחבות בעל פרת : לה ומית שאיר ומלך תחתוהי בעל חנן בר עכבור : לו ומית בעל חנן בר עכבור ומלך תחתוהי הדר ושום קרתיה פנו ושום אתתיה מדיטבאל בת מטרד בת מצרף דקא : מ ואילו שמת ברבני עשו לנהענהון קאתריהון בשמתהון רבא תמנע רבא עקרון רבא יתת : מא רבא אהליבמה רבא אלה רבא פינן : מב רבא מנדיאל רבא מנדיאל רבא עירם אליו ברבני אדום קמותבניהון בארע אקסנתחון הוא עשו אבהון דארומאי : מ פ פ

דפסרה של שנוע זחמצא בפסוקי נביאים מיום א עד סוף יום חמישי

ארצי אדום למשבתם בארץ אחזתם הוא עשו אבי אדום פ פ פ

יום הששי

אחר קריאת פרשת השבוע שנים מקרי ואחד תרגום והספירה ומזמור ה' מלך גלות לבש(או) מזמור סיר ליום השבת וס' מלך(לילה) דברו משנה והלכה מסדר טהרות שה' נגד היסוד בחינת היום:

משנה מקוואות פרק ח עיקר תוי"ט

פרק ח ארץ ישראל שהורה ואפילו עיריות של כותים (ה) חוספתא . וה"ה דעכו"ס ונקט כותים שלא גזרו טומאה אלא על ארץ העמים כח"ל : ומקוואותיה שהורים . ולא נחזקין להו כשאינם דמסתמי בהכשר נעשו : לבעלי קריין . להחזיר דג"ה דבעל קרי חסור דג"ה עד שיטבול וכו' טביל אפילו במקוה שכל מימינו שאובים מותר : אפילו נתמלאו בקירין . שגולו מיס בכסף וספכו לתוך גומא ומאוחזו גומא יש דרך (ג) שהולכים הנים למקוה : שהיו למפתח . חון לפתח המדינה : כשרים . אף לנדות להחזיר לבעליהן ואף על גב דליכא איסורי כרת ולא חיישינן טמא חסרים היו ונפלו עליהן מיס שאובים ונתמלאו דחון לפתח המדינה אין רגלי בני אדם ומיין עס :

ארץ ישראל שהורה ומקוואותיה שחורים מקוואות העמים שבחוצה לארץ כשרים לבעלי קריין אפי' נתמלאו בקירין . של ארץ ישראל שחין למפתח כשרים אף לנדות שלפנים מן המפתח כשרים לבעלי קריין ופסולים לכל השמאי' ר' אליעזר אומר הקרובים לעיר ולדרך שמאים מפני הכביש והרחוקי שהורים: (ב) אלו בעלי קריין שהם צריכין טבילה ראה מים חלוקים או עכורים בתחלה שהור באמצע ובסוף טמא מתחלה ועד סוף שהור לבנים ונמשכים טמא ר' יוסי אומר לבנים

לפנים נפתח המדיני : ופסוליו הכל השמאי' . שני אדם ומיין עס הרבה וממלאים בכסף מיס ונותנים עס לכנס ולחזון : מפני הבביסה . שיש לומר חסרים היו ונפסלו מן הכלים שנכבסו : עס והרחוקים שהורים . שאין מכבסים בהם וליכי' לניחש להכי ואין הלכה כר' אליעזר : (ב) חלוקי' . שנתקף טפיס חלוקים כמין שלשלת : בתחלה . בתחלת הטלת מי רגלים : שהור . דלאו מיין קרי הוא אלא מעלית השתן הוא בא : באמצע ובסוף . של הטלת מי רגלים . טמא . דמיין קרי הוא : נמשכים . מי רגלים ומדובקים : טמא . דמיין קרי הוא : דבנים כעכורים . בתחלי' טהור

דלעולם טהור . כ"פ הר"מ . ועיין תוס' ו"ט : טהור באמצע ובסוף טמא ואין הלכה כר"י : (ג) דל"ה לטמא בלא הרגשה דאל"ה הא כל (ג) המהרהר בלידה . ורואה שצא על האשה ש"י שאין כל גופו מורגש אינה מטמאה דש"י (ג) וכשיעור משנתו : מצא בשרו חס . ולא אמר רחמנא בראיה להזריע בגמרא . ולי"ע נאלץ טיפת קרי : טמא . דודאי ראה קרי אלא שנאמר במטותו צנד .

מניס טהורים או חלוקים דלעיל הר"ש : טמא . מדבריהם וכמ"ל : ר"א בן עזריה ב"י . במסכת שבת דף פ"ו פליגי בדרשי דקראי וע"ש בחומ' . ועתוי"ט : (ד) אכל בנכרית לא שייך טומאה . רש"י : (ה) ולאחר ג' צעיה צננו' ואסיק בחיקו ובוקן כו' . ז' הר"מ בתיבירו דג"ה בחולי' או צוקן אכל ילד צריא כו' : (ו) ולי' הר"מ ונוטל או חולין : שהור' כו' . נלתי' דפשיטי' הוא דהא אינן מהורקים אלא סיפא אכטריך ליה דטמא' ע"ג רוקה צ"י . ונקט נדס דטומאת' וגם טהרה שכימי טפי : (ז) דלענין טביל' הוא כטמון ולענין טומא' גלוי כדילפי' צננו' . ועתוי"ט : (ח) דילפי' בערובין ד"ד אח צשרו את הטפל לצשרו חוהו שער : הריח כו' . קודס

לבנים כעכורים . (ג) המטיל טפין עבות מתוך האמה טמא ד"ר אלעזר חסמא המהרהר בלידה ועמד ומצא בשרו חס טמא הפולשת (שכבת) זרע ביום השלישי שהורה ד"ר אלעזר בן עזריה ר' ישמעאל אומר פעמים שהם ארבע עונות פעמים שהם חמש פעמים שהם שש ר"ע אומר לעולם חמש . (ד) נכרית שפלתה שכבת זרע מישראל טמאה . בת ישראל שפלתה ש"י מנכרי שהורה האשה ששמשו את ביתה וירדה וטבלה ולא כבדה את הבית כאלו לא טבלה בעל קרי שטבל ולא הטיל את המים כשיטיל את המים טמא ר' יוסי אומר בחולה ובוקן טמא בילד ובכריא שהור . (ה) נדה שנתנה מעות בפיה וירדה וטבלה שהורה משומאתה אבל טמאה היא על גב רוקה . נתנה שיערה בפיה . קפצה ידה קרצה שפתותיה . כאילו לא טבלה האוחז באדם ובכלים ומטבילין טמאין ואם הדיח את

ד' כגון ששמה בתחלת ליל ד' והיא טמאה עד תחלת ליל שבת ומלאו עס עונות שלימות : רע"א לעולם ה' . עונות ואם יאה מקצת עונה ראשונה נותנים לה מקצת עונה שנית להשלים ה' עונות דכל הפולשת בחון ה' עונות שלימות טמאה : והלכה כר"א בן עזריה : (ד) טמאה . הטפה (ד) של שכבת זרע שפלתה (ט) : שהורה . ואפילו טומאה דרצקן ליכא . ולא כבדה את הבית . לא קנחה את עלמה עד שלא ישר צה לחלוחית של ש"י : כאלו לא טבחה . דחיישינן טמא תפליט טמא שכבת זרע שנטאר לה באוחז מקום : כשיטיל מים טמא . טמא נשתייר ועד כמה קרוי ילד כל שטומד על רגלו אחת וחולין מנעלו ובכריא שהור . ש"א צנח ואין נשתייר ועד כמה קרוי ילד כל שטומד על רגלו אחת וחולין מנעלו (ו) ואפילו בן שמיים שנה והלכה כרבי יוסי : (ה) שהורה משומאת' . מטומאת נדה ומותרת לבעול : אבל טמאה על גב רוקה . שנתלש על הנעוה קודם טבילה וטמאה מתורת נגע (ו) דדוקא מטומאה צננוה ונמשא : נתנה שיערה בפיה . ולא צאו הונים בעשרה (ח) : קרצה שפתותיה . דחקה שפתותיה ציותר זו צו : כאלו לא טבלה . ואסורה לבעול כמו שהיתה : האוחז באדם ובכלים ומטבילין טמאיים . דצננוס אחתו לא צאו מיס : ואם הדיחו יריו במים שהורים . לפי

לפי שהנשקה על ידו נתחבר לנני הנקוס ושבו אין כלן חילוף . רש"י ירפה כו' . ואין הלכה כר"ש : בית הסתרים . כגון חוך הארון וחוך החוטט וחוך הפה : בית הקמטין . של שמי ושל ערוה ל"ט קמטין של זקן וקנה שצטרס נקמט : א"צ שיבואו בהן מים . דכתיב וכל אשר יגע בו האז וידיו לא טקף צמיס וכי בשטיפת ידים נטהר האז והלא טבילה כל הגוף צמיס חיים הוא לריך לאל לומר לך מה ידיו צנרל' אף כל צטר צנרל' פרט לצית הסתרים ואף על פי כן אמרו חכמים לעולם ילמד אדם בחור ציתו שתהא אשה נודתה קמטיה צעט טבילה דנהי דאין לריכין לבא בהן מים מקום הראוי לציתת מים צעין :

את ידו במים שהורים ר"ש אומר
ירפא כרי שיבאו בהם מים בית הסתרים בית הקמטים אינן צריכין שיבאו בהם מים :

אחיתו הר"ש : ירפה כו' . ות"ק גזר שמה לא ירפה . הר"מ . אבל הטור פ"ד ר"ש אהדיקארי וצערתיולתיק צמד סגרי

נמרא גדה דף ג ע"ב

ת"ר כהן שוטה מטבילין אותו ומאכילין אותו תרומה לערב ומשמרין אותו שלא ישן ישן שמה לא ישן טהור ר"א ברבי צדוק אומר עושין לו כים של עור אמרו לו כ"ש שמביא ידיו חימום אמר להם לדבריהם שוטה אין לו תקנה אמרו לו לדברינו ישן שמה לא ישן טהור לדבריהם שמה יראה שפה כחרדל ותבלע בכים תנא משום ר' אלעזר אמרו עושין לו כים שר מתכות .

שרא י"ט . כדי שלא יתחמם ויראה : כים של עור . וקאכיל תרומה בעומלת הגוף והוי בעיניה דכתיב ומתו בו לכשרו לאכילתו יבדקו בכים . תכלה בכים . כי יתללו : **זרקה** בשלה דף נג ע"ב

ד' ילחם לכס ואתם תחרישון . ר' אבה פתח אם תשיב משבת רגליך עשות חפליך ביום קדשי וזכאין חינו' ישראל דקצ"ה אהרעי בהן לאתדקין כסו מכל שאר עמין דעלמי . ומנו רחינותא דלסון קריב לון לגיזו ויהב לן אורית ויהב לון שנת דלחיו קדיש' מכל שאר יומין ויניחא מכלי וחדוס דכלא ושקול שנת לקבל אורייתא כלא . ומנא דנטיר שנת כאלו נטיר אוריית' כלא . וקראת לשנת ענג ענוג' דכלא ענוג' דנפשי וגופא ענוג' דעלמין ותתלון :

מוסר

יוסף רחק

הלכה פסוקה

סרמנ"ס הל' שנת ט"ב

מספר לה' נדרך דף וו

מי שלטנו לקבל עבודת השם ויבחר יבדל ומני אדם . ואמרו לון רפואה מהתניס . ואין מעמון כמעמון הסכמה . ואין מעמון כמעמון הדעת . ואין רע כרע העטפות ואין יחוס כחוס הנאמן ואין מוחסן כעצרון החלוס ואין מעשה מעולה כמעשה זכס . ואין זקק גדול כמחשבת יסורין . ואין חטאת גדולה כמחלוס ולא חולו מן הדאגה . ולא עבודה זכס כמחשבת . ולא פרישות טוב כמחשבות . ולא שמירה חזקה כמחשבות . ולא עניות גדול כמחשבות . ולא חיים רבים כמחשבת חלקין . אמר אחר הכנת סוכה לכל יושר . אמרו כי סוכי דרך ענו בדרכס רלו לפרוש אחר במגדל אמרו לו הורנו דרך זו נלך ויראה בידו לשמים אמרו לו ואר . אמר לטס הכינו יורה לפני דרכים ולפי שיור עמידתס לעו"ס : ורלו לכתור יפה תחר וכחוס הכסר . שלטנו על כתס צטרו . ענה טעמתי זה טעולס ומלחתי מר כלעסו וחסו וכספו כלצניו וחני מציע לשמי מרוונת ורואה ארשים ויליכוס לנ"ע ואחרים לגיזוס וירחמי מלח השוק :

(א) תבשיל חי שלא כישל כלל או שבשל כל ציבי ומצטמק ורע לו מותי להשהותו על גבי האש בין בכירה ובוסה בין בתנור וכן כל תבשיל שבשל ולא בשל כל ציבי או בשל כל ציבי ומצטמק ויפה לי אם השליך לתיבו אבר חי סמוך לבין השפעות נעשה הכל כתבשיל חי ומותר להשותו על האש אף על פי שלא נרף ולא כוסה מפני שבכר הסיה דעתו מפני ואינו בא להחית כנחלים : (ב) כל תבשיל שאסור להשותו אם עבר ושעה אותו אסור לאכלו עד מוצאי יובת וימתין בכדי שיעשי . ואם שבתו אם תבשיל שלא בשל כל צורכי הוא אסור עד מוצאי שבת ואם תבשיל שבשל כל ציבי הוא ומצטמק ויפה לו מותר לאכלו מיד בשבת : (ג) כל שמותי להשותו על גבי האש כשנושלים אותו בשבת אסור להחזירין למקומו ואין מחזירים לעולם אלא ע"ג כירה גרופה או מוכסה או בכירה ומופה שהוסקי בקש ובגבסא והוא שלא הגיה הקדרה על גבי הקרקע אבל משהגיהה על גבי קרקע אין מחזירין אותו ואפי' על גבי כירה גרופה או מוכסה ואין מחזירין לתנור ולא לבוסה שהוסקי בגפת או בעצום אף על פי שנתך או כוסה מפני שהבלין תם ביותר :

חולין פרק ז' סה"ד ה' מאכלות אסורות פרק ה' סה"ט ל"ח קפג סמ"ג ראובן קל"ט יורה דיעה ס"ה סה סמ"ק ס"י ר"ג :

ג (ה) מל"ט שלא לאכול גיד הנסה שנאמר על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנסה ומוסג צבטמס וחיס הטורין ומוסג בשליל ובמקדשין בירך ימין וצירך שמאל ושני גידין סן הפנימי הסמוך לעצם שעל הכף אסור מן התורה ולוקין עליו אם אכל כזית ממנו או אם אכלו כולו אף על פי שאין בו כזית (עיין כלל י"א) ושאר הגיד הפנימי מה שאינו על הכף וסגיד העליון כולו וסהלב שעליוסן ושעל גיד הנסה ושאר גידין וקרומין אסר ר מד"ס אכל גיד הנסה מנבילה או עריסה לוקס שמים (עיין כלל י"ב) עוף שירכו בירך הצבטמס שיש לו כף עגול וצבטמס שחף ריכס ארוך כשל עוף גיד הנסה שלסן אסורין ואין לוקין עליוסן גיד מותר צבטמס מדברי הקבלי' (עיין כלל י"ג) ומוסג בכל מקום וצ"ל צו"כ :

וישב יום א תורה

לסמך מנ"ס דז"א יהוה נפס' י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה חיס ימידסו דמלוי יוד אל שס צ"ן שצטפס בניקוד חולס :

« וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען : » ויתב יעקב בארעא תותבית אבוהי בארעא דכנען : **« אדה תלדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רעה את אחיו בצאן והוא גער את בני בלחה ואת בני זלפה נשי אביו ויבא יוסף את דבתם רעה אר-אביהם : »** ארין תולדת יעקב יוסף בר שבע עשרי שנין בר הוה רעי עם אחוהי בענא והוא רבי עם בני בלחה ועם בני זלפה נשי אבוהי ואייתי יוסף ית דבהון בישא לאבוהון : **« וישראר אהב את יוסף מפר בניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו בתנת פסים : »** וישראר רחים ית יוסף מפר בנוהי ארי בר חפים הוא ליה ועבד ליה כתונא דפסי : **« ויראו אחיו ביי-אחו אהב אביהם מפר אחיו וישנאו אתו וקא יכלו דברו לשקום : »** וחזו אחוהי ארי יתיה רחים אבוהון מפר אחוהי וסנו יתיה וקא צבן למקרא עמיה שקם : **« ויחרם יוסף חלום ויגד לאחיו ויוספו עוד שנא אתו : »** וחרם יוסף חלמא וחוי לאחוהי ואויספו עוד סנו יתיה : **« ויאמר אריהם שמעו-נא החלום הזה אשר חלמתי : ויאמר להון שמעו כען חלמא הדין די חלמית :**

נביאים עמוס ה

לסמך מנ"ס דז"א צבאות נפס' צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלח אדני נשמה לסוד יהוה חיס ימידסו דלח יהוה חיס ימידסו דסוד אל שס צ"ן שצטפס :

« בה אמר יהוה ער-שרשה פשעי ישראל וער-ארבעה לא חק לישראל ח"א כה

אֲשִׁיבוּנוּ עַד-מָכָרָם בְּכַסְפָּא צְדִיקָא וְאֲבִיוֹן בְּעֵבֹר נְעָרִים :
 « כִּדְבַר אָמַר יי עַד תִּלְתָּא חֹבֵי יִשְׂרָאֵל וְעַד אֲרַבְעָא לָא אֲשַׁבּוּק
 לְחוּן עַד דְּזַבְּנוּ בְּכַסְפָּא זִבְאִין וְחִשְׁבִּיא בְּדִיר דִּיחֲסוּן :
 בַּשְּׂאֵפִים עַרְעַפְרָא אֲרִין בְּרֵאשׁ דְּלִים וְדָרְךָ עֲנִים יִמּוּ וְאִישׁ
 וְאִבּוּי יִלְכוּ אֲרִי-הַנְּעֵרָה לְמַעַן חַרַל אֶת-שֵׁם קִדְשֵׁי : בַּדְּשִׁימִין
 בְּעַפְרָא דְאַרְעָא בְּרִישׁ מִסְפִּינְיָא וְדִין חִשְׁבִּיא מִסְטָן וְגַבֵּר
 וְאֲבוּדֵי אֲזִרִין עַד עוֹלָמְתָא בְּדִיר לְאַחְרָא יֵת שְׂמָא דְקוּדְשֵׁי :
 גַּוְעַר-בְּנֵדִים חֲבֵלִים יִמּוּ אֲצַר בְּלִי-מִזְבַּח וַיִּין עֲנִישִׁים יִשְׁתּוּ
 בֵּית אֲרֵהִים : גַּוְעַר שְׂוִיין דְּמִשְׁבוּן מִסְתְּרִין בְּסִטְרָא בְּרִישׁ
 אֲגוּרִיהוּן וְחִמְרָא אֲוִנְסָא שְׁתַּן בֵּית מְעַתְהוּן : דְּוֹאֲנֵבִי הַשְּׂמֵדֵתִי
 אֶת-הָאֲמֵרִי מִפְּנֵיהֶם אֲשֶׁר פִּגְבַּה אֲרִיזִים גְּבַהוּ וְחֲסוּן הוּא
 כְּאַרְזֵינִים וְאֲשִׁמִּיד בְּרִיו מִמַּעַר וְשִׂרְשׁוּ מִתַּחַת : דְּוֹאֲנָא
 שְׂצִיתִי יֵת אֲמִירָא הוּן מְדִמְהוּן דְּכִרִים אֲרִיזִין רִמְיָה וְחֲסִין הוּא
 כְּבְרוּטִין וְשְׂצִיתִי אֲבִיָּה מְרַעְרָא וְשִׂרְשׁוּהִי מְרַעַע : דְּוֹאֲנֵבִי
 הַעֲרִיתִי אֶתְכֶם מֵאֲרִין מְצִירִים וְאִוְרָךְ אֶתְכֶם בְּמַדְבַּר אֲרַבְעִים
 שָׁנָה לְרֵשֶׁת אֶת-אֲרִין הָאֲמֵרִי : הַוֹּאֲנָא אֲסָקִית יִתְכוּן מֵאַרְעָא
 דְּמְצִירִים וְדַבְרִית יִתְכוּן בְּמַדְבַּר אֲרַבְעִין שָׁנִין לְמִירַת יֵת אֲרַעָא
 דְּאַמִּירָא : וְוֹאֲקִים מִבְּנֵיכֶם לְגַבְאִים וּמִבְּחֹרֵיכֶם רְגִזִים
 הָאֵפִי אִיזִיזָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נְאֻם-יְהוָה : וְוֹאֲקִימַת מִבְּנֵיכֶם רְגִבִיאִין
 וּמְעוֹרֵימֵכוֹן לְמַדְפִּין הָאֵפִי לִית דָּא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמַר יי :

מצודת דוד

(ה) על מכר וכו' ר"ל מעין דין הליך ומכר חסד
 במחיר שוה כסף : ר"ל מעין דין החבון בעבור
 מהיר שוה מעולם לרגליה ר"ל חף נמנע שוה מעין
 את הדין : (ב) השופטים : אשר מביטים אל עפר הארץ
 לבית מושב בראש הדלים כי השופטים הם משוימישוערים
 חתומים לכף הדלים לקיים דבר המשפט ולא יתחילו ויקחו
 כשער ראש ויפלום בלחץ וירמסום ברגליהם והנה עפר
 הארץ בראש הדלים : ודרך עושים יעו : מעים דרך עושים
 לכסב מדרך השופטם לטעות דרך עקלתון כי יפתחו ועם
 ויכתתו לכל יחלוס : ואלו האביון : שנים יחד לא יבשו
 זה נחם : אל יתכוני : להלל עם קדשי כי אם היה
 למען הלל : כלה יתכוני : ר"ל אל תערה המחורשה לנזות עמה
 בעבור הגלם לבד מה לבס ללכת אל אחושה שנים יחד : (ג) ועל בנים חבולים : ועומתמכנין בנדי התסריבי במשפטם ומעוים
 עלום למחור עליהם צעת הסעודתה סהסועדיהאלל כל מזבח השעו לפסיליאין עושים ישחו ומעמיסות המסרבת לתת כסף
 ובי קנו יןשוחותובית ע"ז : (ד) ואכזי השמדתר"ל הלא אףאת הנכרים אשר לא ידעו חגי מעשם צעוים כי הלא השמדת
 כשחשבת ען פרו שמעוים הטרות ועוקרים השרשים : (ה) ואכזי העלתי ר"ל והם הלא יעשה אחתי כי אכזי העלתי אתכם
 ובי וספקתי לרכיכם בחדר ארבעיםנה לצוא לרשת את ארץאמורי : (ו) ואקוסבו : בכל וני סודות הקמויה מעינים לנצחיים
 שריתיה שיעתי עליהם : ומבחוירכס למורים : נתתי בלבם רוח עפרים לבית נורים : האף אין זאת ר"ל וכי גם
 זאת עתתהו לומר שלא היה זאת וכאמר הלא הוא דבר מפירם אל ואלל לכתש : ג :

כהמשך מיסוד ומלכות ד"ל שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדוניה נשמה דיסוד
 א אר ארני נפש ארני רוח ארף דלת גון יוד נשמה דמלכות יף הוון דף חיה יסירה
 דיסוד יהודה חיה יסירה דמלכות אל סס ב"ו שבעים

« כִּי־אָמַת יִהְיֶה חֲבִי וְתוֹעֵבַת שְׁפָתַי רָשָׁע : « מְטוּר דְּקוּשְׂמָא
 רְנָא פּוּמִי וְרִיחֻקָא דְשִׁפּוֹתַי רָשָׁעָא : בַּבְּצַדֵּק כָּל־אֲמֵרֵי
 פִּי אֵין בְּהֶם גְּפִתֵּר וְעֵקֶשׁ : בַּבְּצַדְקוּתָא אֲנוּן כֵּר מִיִּמְרֵי פִּימִי
 וְלִית בְּהוּן פִּתְרָא וְעֻקְמוּמָא : גַּבְרָם גְּכֹחִים לְמִכְּיָן וְיִשְׂרִים לְמִצְאִי
 דַּעַת : גַּוְכּוּרָן גְּרִין לְאַנְשׁ דְּמִתְבִּין וְתִרְצִין לְאֲרִין דְּצַבְאִין
 בִּידִיעָתָא : דְּקַחוּ-מוֹסְרֵי וְאַרְבַּסְף וְדַעַת מִתְרוּין גְּבַחֵר : דְּקַבִּירוּ
 מִרְדּוּתָא וְלָא כִסְפָּא וְגַבּוּ לְכוּן יִדְיעָתָא מִן דְּחָבָא סְנִינָא : הַפִּי
 מוּבָה חֲכֻמָּה מִפְּנֵינִים וְכִלְ-חֲפָצִים לָא יִשׁוּי-בָהּ : הַמְטוּר דְּטָבָא
 חֲכֻמָּתָא מִן כִּיפִי טַבְתָּא וְכֵל מַדְעָם לָא פְתִי לָהּ : וְאֵנִי חֲכֻמָּה
 שְׂכַנְתִּי עֲרֻמָּה וְדַעַת מְזֻמּוֹת אֲמַצָּא : וְאֵנָּה חֲכֻמָּתָא דְרִית
 עֲרִימוּתָא יִדְיעָתָא וְתִרְעִיתָא מִשְׂבַּחָא אָנָּה :

מצודת דוד

רש"י

(ב) ותועבת וכו' דברי רשע מתעבות שפתי מלברם : נסחל ועקש . עקמומות : נכוחים למכין . יסרים לכל מכין .
 (ג) בצדק כל אמרי פי : נאמרים בלחץ : (ד) נאמרים בלחץ : (ה) נאמרים בלחץ : (ו) נאמרים בלחץ :
 (ז) נאמרים בלחץ : (ח) נאמרים בלחץ : (ט) נאמרים בלחץ : (י) נאמרים בלחץ :
 (יא) נאמרים בלחץ : (יב) נאמרים בלחץ : (יג) נאמרים בלחץ : (יד) נאמרים בלחץ :
 (טו) נאמרים בלחץ : (טז) נאמרים בלחץ : (יז) נאמרים בלחץ : (יח) נאמרים בלחץ :
 (יט) נאמרים בלחץ : (כ) נאמרים בלחץ : (כא) נאמרים בלחץ : (כב) נאמרים בלחץ :
 (כג) נאמרים בלחץ : (כד) נאמרים בלחץ : (כה) נאמרים בלחץ : (כו) נאמרים בלחץ :
 (כז) נאמרים בלחץ : (כח) נאמרים בלחץ : (כט) נאמרים בלחץ : (ל) נאמרים בלחץ :

פרק ט הרואה מקום שנעשו בו נסים . כגון מעברות ים סוף וגזלי ארזון ומעברות הירדן
 ולכן שיש עלי משע ע"ה כשעשי מלחמו בעמלק דומיהו וואניס דרביס .
 כגון הני דאמרינן נחייבי כ"ע לברוכי אכל איניס דיחיד כגון הרוא' מקום שנעש' לו בו
 גם איהו חייב לברוכי ברוך שעש' לי גם בנקום הזה וצנו וכן צנו חייבים לברך ברוך שעש' גם
 לאצותי בנקום הזה . וכל

מאמצנו . כשעקר' מנאקווי בלחץ ישראל אכל נעקר' מנאקוס אחר אומר ברוך שעקר ע"ז מנאקוס הזה . יושלמי : (ה) זיקים . הם הרמזות בשמים לפרקים כדמות הרעמים ועל הרוחות . אומר ברוך שכחו וגבורתו מלא עולם . על ההרים . ועל הגבעות ועל הימים ועל חמו המון מים בשמים : ועל הרוחות . שצאים כסערי' ועפ ולינס ולינס אלא לפרקים : ברוך שכחו מלא

הני ברכות דומתני צנו הזכרת עם ומלכות דכל צרכי שאון צה הזכרת השם ומלכות איני צרכי : (ב) זיקים . כוכב הנרא' כגון שפוחתם הרקיע ויורה כחך מנאקו' למקו' . אי ננוי כוכב שרר' שיש לו זכר ארוך (ה) . זועות . שהארץ מולדעתה ורועשת : דרעמים . קול הכשעט צרקי' מעננים ששופכים מים מזה לזה כגון דחיי' לקול

ע"ם. ואי צבי וצרך ברוך עשו מעשה בראשית שכל
אלו מעשי בראשית הם וכתוב בפרקים למטה
עשה. אבל על ההרים ועל הגבעות וכו' אומר
עושי מעשה בראשית דוק' ללא מלי לצרכי
עליהם שכתו מלא עולם

ועל הנהרות ועל המדברות. אומר ברוך עושה (מעשה) בראשית.

ר' יהודה אומר הרואה את הים הגדול אומר ברוך שעשה את הים הגדול. בזמן שרואה אותו לפרקים. על הגשמים ועל הבשורות הטובות אומר ברוך הטוב והמטיב. ועל בשורות (ס"א שמועות) רעות אומר ברוך דין האמת. (ג) בנה בית חדש וקנה כלים חדשים. אומר ברוך שתחינו. מברך על הרעה מעין הטובה. ועל הטובה מעין הרעה. הצועק לשעבר הרי זו הפלת שוא. כיצד היתה אשתו מעוברת ואמר יהי רצון שתלד אשתי וזכר היו תפלת שוא. היה בא בדרך ושמע קול צווחה בעיר ואמר יהי רצון שלא יהיו אלו בני ביתי. הרי זו תפלת שוא. (ד) הנכנס לדרך. מתפלל שתיים. אחת בבנייתו ואחת בביציאתו. בן עזאי אומר ארבע שתיים בכניסתו. ושתיים ביציאתו. ונותן הודאה לשעבר. וצועק לעתיד לבא. (ה) חייב אדם לברך על הרעה. כשם שהוא מברך על הטובה. שנא'

גם לאחרים בשלום :
וגרסי' דאית להו לאחריני'
בזהויה : ברוך הטוב .
שקו טובות לו ולאחרי'
גווי : (3) והטעם
שהדברים המולאים יברך
על מה שנולד מהם
תחלי' ואל יהא חושש
למה עיקר' בסופם לפי
שהעמידות בהם אפשר
שיהי' או לא יהי'
הרינו : לברך . הוא
עיר גדולה וצבור'
כדמחברגנוקוהערי' בלוחי'
גדולות כריון דברבין .
ופרשי' שבכרך מלויים
ומשלים רעים ומתפשים
עליות : מתפלל . אינו
ר"ל תפל' בכוונה ולפאת
מוצה ולא גם כן
ברכי' אבל היא בקפי' .
הרינו : אחת . שיכנס
לשלום ואחי' ביציאתו שיל'
לשלום רשי' והרינו
מפרש ביציאתו שיהי' לאל
שהוליו מונוו לשלום
והתי' צסס הגלון
מוהרי' יעקב כהן מפרש
דבריו והכריחו להרמזים
לפרש דלא כפרשי' :
נשום הדקדים בן עזאי
הודא' לשעבר קודם
לעק' לעתיד והו"ל להפוך
דבריו אבל לפירושו
א"ש דמוזכר כסדר ונה
דמוסף

ועל השוב' מעין הרעה : כגון דאשכח נולא' אשי' דרעה היא דהי שונע בה מלכי' חובצו במכות
ויסורין ועקיל ליה מיני' השתי' מיהא טוב' היא ומצרך הטוב והמטיב (א) : הצועק לשעבר . הנוחפלל
על מה שכבר הי' : הרי זו תפלת שוא . דמאי דהו' הוה : (ד) שתיים בכניסתו ושתיים ביציאתו .
בכניסתו אומר שתיים לדרך זה לשלום . כנס אומר מודי אני לפניך שהנכנסתי לדרך זה לשלום ה"ז
שתיים בכניסתו . בקש ללאח אומר שחולאני מברך זה לשלום לאחר שילא אומר מודה אני לפניך
שהולאתי מברך זה לשלום וכו' למה נפתי עררך שיתן אדם הודא' לצוראו על מה שעבר עליו וכן
הטוב והתפלל על העתיד שחבא לו טוב' : (ה) חייב אדם לברך על הרעי' . כשמברך דין האמת על
הרעי' חייב לברך בשנתי' וכל

דמוסף על ת"ק . לתי"ק אינו נותן הודא' על
הכניס' ולאחר בן עזאי ומוסף ונותן הודא' לשעבר
לאחר הכניס' ולתי"ק אינו לועק לעתיד קודם שילא
מהכרך ומוסף בן עזאי לועק לעתיד . (ד) לא יקל אדם ראשו . לא ינהג קלות ראש
כנגד שער הנזרה . חזן
להר הצית אשר צמוני'
הנזוהי אשר לרגלי הצית
למזרח . לפי שהי' מכוון
שכל השערים ומכווני'
זה כנגד זה שער
המזרח שער ע"ש ושער
ערס ישראל ופתח
האולם וההיכל וצית
קה"ק צונו צית ראשון :
(ה) באפונדתו . אזור
חלל שותתין צו מעות .
פ"ח בנד שלוש על צפרו
לקבל הוי' שלא לטעף
שאר הצגדים וגנאי לאדם
לאח צלותו בנד לצדו :
קפנדריא . יונקס צפתח
זה וללאח צפתח שכנגדו
כדי לקבל הלוכו דרך שם
ולשון קפנדריא אדמקפי'
דרי אעול צהא כלומר
צעוד שאני יריך להקיף
שורות של צחים אקלר
מהלכי ואכנס דרך כאן :
וריקקה . אסורי' צהר
הצית : מקי' . מונטל
ומה מנטל שאינו דרך
ציון אסור (1) ריקי'

שנא' ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך . בכל לבבך בשני יצריך ביצר טוב וביצר רע . ובכל נפשך אפי' הוא נושל את נפשך . ובכל מאדך בכל ממונך ד"א בכל מאדך בכל מדה ומדה שהיא מודד לך הוי מודה לו במאד מאד . לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח שהוא מכוון כנגד בית קדשי הקדשים . לא יכנס לתר הבית במקלו ובמנעלו ובפונדתו ובאבק שעל רגליו . ולא יעשנו קפנדריא וריקקה מקל וחומר כל חותמי ברכות שהיו במקדש היו אומרים מן העולם . משקלקלו המינים ואמרו אין עולם אלא אחד . התקינו שיהיו אומרים מן העולם ועד העולם . והתקינו שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם שנאמר והנה בעז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים

שהו' דרך ציון לא כ"ש : כל חותמי ברכות
שבמקדש . המצרך אומר בסוף כל ברכ' ברוך
ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם) חונן
הדעת וכן בכלום והעוין אומרים ברוך שם
כבוד מלכותו לעולם ועד . שאין עוין אמן אחר
ברכי' שבמקדש דחייב קומו ברכו את ה' אלהיכם
מן העולם ועד העולם ואומר אח"כ ויברכו שם
כבודך כלומר שעוים ברוך שם כבוד מלכותו
לעולם ועד ואשמעינן כהא דמקדש ראשון לא היו אומרים אלא ברוך אלהי ישראל מן העולם ולא יותר
ולא היו אומרים ועד העולם : משקלקלו המינים . שאין מלומים צחיות המינים : ואמרו אין עולם
אלא זה : התקינו . עורא וצית דינו : שיהו אומרי' מן העוים ועד העולם . לומר ששני עולמות
העולם הזה והעולם הבא להלוי' מלכ המינים שופרי' צחיות המינים : שיהא אדם מיימי'
חברו בשם . צשמו של הקב"ה ולא אמרי' מלכל הוא צבורו של מקום צ"ל : שיהא אדם מיימי'
שמים עליו ולמדו מצונו (1) שאמרי' לקוריים ה' עומס וכי תימי' צועו מדי' : שיהא אדם מיימי'
מימי' ת"ש מן המלאך שאמרי' לנדעון ה' עמד בצור החיל וכי תימי' לא ש' : אלא בשלימותו של מקום

ואוסיפו עוד סנו יתיה על קלמוהי ועל פתגמוהי : ויחלום
 עוד חלום אחר ויספר אתו לאחיו ויאמר הנה חלמתי חלום
 עוד והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים לי :
 ויחלם עוד חלום אחר ואחרת וישתעי יתיה לאחיה ויאמר הא
 חלמתי חלום עוד והא שמשא וסידרא וחד עשר כוכביא
 סגדין לי : ויספר אל אביו ואר אחיו ויגערבו אביו ויאמר
 לומר מה החלום הזה אשר חלמת הבוא נבוא אני ואמך ואחייך
 להשתחית דך ארצה : וישתעי ראבוהי וקאחיה ויגזר ביה
 אבוהי ויאמר ליה מה חלמא הדין די חלמת המיתא גיתי אנא
 ואמך ואחד למסגד דך על ארעא :

נביאים עמוס ב

לכמשך מ"ח ד"ו צבאות נפש צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלגה אדני נש' רסוד
 יהוה חסד יהודה דלגה יהוה חסד יהודה חל סס צ"ן שבעשים :

ואתשקו את הגוים ויעל הגבאים ציותם לאמר לא תנבאו :
 ואמעיתון ית מרפיכון בחמרא ועל נבייא פקידתון
 למימר לא תתנבון נבואה : הנה אנכי מעיק תחתיתכם באשר
 תעיק העגלה המלאה לה עמיה : הא אנא מייתי עליכון עמא
 ומעיק לכון באתריכון כמא דעייקא עגלתא דמענא עמורא :
 ואבד מנוס מקר וחזק לא יאמץ כחו וגבור לא ימרט נפשו :
 ויבד בית עירוקי מדקליר ודתקיה לא יחסין חיליה וגבר לא
 ישיזיב נפשיה : ותפש הקשת לא יעמד וקר ברגליו לא
 ימרט ורכב הסוס לא ימרט נפשו : ואחיד קשתא לא יקים
 ודקליר ברגליה לא ישתזיב ורכיב סוסא לא ישיזיב נפשיה :

רש"י

ותשקו הגוים יין : שלא יורו אהבם שהשיכור אסור להורות
 מעיק - מלוק - תהומים - את היותם - תעיק העגלה -
 מכובד משא העגלה : המלאה לה עמיר - עומרים :

מצודת דוד
 (ה) ותשקו - ר"ל פתחו את הנזירים לשתות יין ומחיתם
 ביד הנזירים שלא יבואו : הכס חכמי - מוסב למעיל שאמר
 אש שלמתי גמול להנכרים אשר לא ידעו כי"ש אחס סהרבותי
 להטיב עמכם ועכ"ל פשטתם כי"ש שאלם לכס גמול
 לנרות כי בכל מקום שהיו תשיג לכס הלוקה : כאשר
 חיסה בעלת הים שתעיק לה ור"ל כמי העגלה המלאה עמיר שהמשא קשה
 כן יעיק להם במקום המלכה : כן יעיק להם במקום שהיו : (א) ואבד מנוס
 חיליה : לא יעמוד - על עמוד בקשרי המלחמה כי ירד לנביו ויננס לנפשו : לא ימלט - את
 נפשו : לא ימלט נפשו - ע"י מרוצת הסוס :

לכמשך מיסוד ומלכות ד"ח שין דלת יוד נפש שין שין דלת יוד רוח יאהרונה נשמה
 דיסוד א אד אדני אדני נפש אדני רוח אלה דלת נון יוד נשמה דמלכות י"ן ד"ו ו"ו ד"ן חס
 יחידה דיסוד י"ח חס יהודה דמלכות אל סס צ"ן שבעשים :

א יראת יהוה שנאת רע גאה וגאון ודרך רע ופי תהפכות
 שנאתי : אדחלתא דיי סניא בישתא גאווה ורמותא
 ואורחא בישתא ופומא הפיקא סניא אנא : לי עצה ותושיה
 אני בינה לי גבורה : גדי לי היא תרעיתא ומיכנא ובינא
 וגברתא : ג פי מרכים ומרכי ורזנים יחוקקי צדק : ממטר אנא
 מרכי ממדקין ושלימי אנא משחא בצדקותא : ד בי שרים
 ישרו וגדיבים כרשמי ארץ : ממטר אנא רכרכני מתרכרכין
 וסרכי וכרהון דיני דתריעותא :

מצודת דוד

רש"י

(ה) יראת ה' - חוק ויראת ה' הוא לשא את הרע כי מלכים ומלוכו סהדינים והמשפטים חני מלמדים
 וחס הגלות ודרכי עזרים והספק חמרי פיו מתחשבות לנו :
 שנאתי - ר"ל את כל אלה שנאתי גם אני : (ב) לי עצה - ימצא עצה להגלל מיד הילך הרע הנשמה : ותושיה - ר"ל יושת כח
 היל"ר : חני בנים - חני סנות בנים להלחם למולו : לי גבורה - ע"י יתגבר עליו וכפל הדבר פעמים הרבה כדרך המלמה
 ולחזקו פעמי : (ג) פי מרכים ומרכי - חקיקים מלכותם חסידתו כמשפט התורה יחוקקו דק. ע"י יעשו חוקים ודקים ושרים :
 (ד) בי שרים - ע"י חקיקים ומשפטים שכלל השופטים כי כאשר ילכו בחוקת התורה תמשך ממלכתם :

משנה שבת פרק ז

ברטנורה

כלי אמצעי הגבורה דמלכו דיציר אלהים

אמר ר' עקיבא מנין לעכו"ם שמטמאה במשא כנדה
 שנאמר תזרם כמו דוה צא האמר לו מה נדה
 מטמאה במשא אף עכו"ם מטמאה במשא : (ב) מנין
 לספינה שהיא טהורה שנאמר דרך אניה בלב ים מנין
 לערוגה שהיא ששה טפחים על ששה טפחים שזורעין
 בתוכה חמשה זרעונין ארבעה מד רוחות הערוגה ואחת
 באמצע

מנין שגורחילין את המיל וכו' הגל להך מנין דדמו ליה : מטמאה במשא - הושא אותה יכנס בגדיה
 ואפילו שלא נגע בה כגון שהיה בקופי וכו' ואלוהי רבן עליה דר"ע ואמרי חנו מטמאה אלה
 בנגע כשרן והלכה כחכמים : תזרם כמו (אשה) דוה - כלומר יהיו צעירין כורים כוונ דוה כאשר נדה
 כדכתיב והדוה בנדה וכו' ומשתי קרא : (ב) שהיא טהורה - שאינה מקבלת טומאה :
 בלב ים - ופשיטא דאני בלב ים היא אלה לאשמועינן דספינה הרי היא כים מה יס טהור אף
 ספינה טהורה ואפילו היא של חרס ואפי' טעמי ציבשה והורידו לים : שזורעים בה חמשה
 זרעוני' - ויש בה כדי להפריש ציניהן הפרש הראוי ולא הוי ערבוז : ארבעה בארבע רוחות
 הערוגה - ומנלה את כל הרוח עד סמוך לקרן ובאונט חנו זרעה אלה גרעין אחד כדי שיהיה
 הגרעין שצאונט רחוק ג' טפחים מן הארע שבכל רוח דשיעור ייקח כל זרע טפח ומנחה
 וח"ט שאלל הקרנות שצרותם הזרעים קרובים זה לזה ואין ציניהם הרחוקה ג' טפחים ויונקים
 זה וזה אין כאן בית מיתוס דאללאים בלנד קפיד קרא דלא להוי ערבוז וליוקיי לא חיישין כדתקן
 היה גדר בתיים זה סמוך לגדר מנאן זה סמוך לגדר מנאן ואף על פי דינקי מתחתיו וכאן יש היכר
 גדול שרוח זו זרוע לפון ודרוס רוח זו זרוע מנחה ומערב אבל צין זרע האמצעי לרעויה הרוחות

פרק ט אמר רבי

עקיבא מנין
 דעכו"ם
 במשא - אידי דאירי
 לעיל דאסמכתא גבי
 חרס נקט נמי להני
 קרלי דאסמכתא וקרא
 דחורסכמו דוה הוא סמוך
 לקרי דלא ינלא בנזיכותו
 חרס דאירתי לעיל אי
 נניו נשוס דבעי למנחל

אין היכר ואי נוקרבי הוי ערבוז הילכך לריך
 הרחקה כדי יניקה : שנאמר כי בארץ תוציא
 צמחה . תוליא חד לזוה חד זרועיה חרי תלמיח
 חד חרי חנושה . ועשה טפחים ליכא למילף נוקרר
 אלף קיס להו לרבנן
 (ה) דהי זרעונים בששה
 טפחים לא ינקי הרחוקת
 מן המולשי ולא
 האמלשי מן הרחוק דשער
 יניקה כל זרע טפה
 ונחל הילכך כי רמיז לקר'
 חנושה זרעוני בערוגה
 בה גשה טפחים קלאגר
 ובנסכת כללויס פרשתי
 הלכות ערוגי ופרטותי
 ודקדוקיה וכלן קלתי :
 (ג) שהיא טמאה .
 דיום השלישי אחתי לא
 נסרחה שכבת זרע ורואה
 לקלוט ולהיות ולד
 נולד מנוגה וקרינן בה
 שכבת זרע הראוי להוריש
 לשלשת ימים . דהקפיד
 הכתוב על טומאי קרי
 בנתן תורה לכך הפרישן
 שלשה ימים ולא חש
 אם יפליטו אח"כ ביום
 רביעי להפריש' דמסירה
 ואינו ראוי להריע .
 ופסק ההלכה שהפולטה
 ביום השלישי טהורה
 ונחיתתן נשבתה היא
 ותי מנין לפולטה ש"ז ביום השלישי שהיא טהורי
 שנאמר היו נכונים לשלשת ימים ושלשת ימים
 דאמר קרא היינו ליום השלישי דביום שלישי
 להפרשה נתנה תורה (3) . אי"נ לא נשבתה
 היא אלף רבנן דרבי אליעזר בן עזריה היא
 דסבירא להו הפולטה ביום הגי טומאה ולית
 הלכתא כותתייהו : מנין שמרהיצין וב' .
 אפילו בחנין שהחמו בשבת דאף ביום הגי
 נסובן הוא וכ"ש ראשון ושני (2) הניס חנין נחזיקין לגוף החינוק ומצריאין אותו : לשון של זהרית .
 כנין לשון אמר אדום היו קושרין אותו בראש השער הנשחלה לשאלו ומלוי בלוק וכשהיה דומה השער
 לנמטה הים הגשון ההוא ומצין ויודשין שנתכפרו עונותיהם : (ד) מנין הסיכי שהיא כשתיה . לא
 כשתיה מנוג לחובי ענה כרת אלף שהיא אסורי (ד) : (ה) ביצה קלה . בילת תרנוגות שהיא קלה
 לבשל יותר מכל שאר ביצים ולא כדי לבשל כולה אלף כנרוגרת מנוגה ערופי ונחויי בחלפס : ומצטרפין .
 כל וניי תבלין זשי' : אסמים . י"ל בלשון ערבי ונצטו דומה לחללת : ופואה . שורש טעב שובטין
 בהם אדום ובערבי אלפיה :

באמצע שנאמר כי בארץ תוציא
 צמחה וכננה זרועיה תצמיח זרעה
 לא נאמר אלא זרועיה . (ג) מנין
 לפולטת שכבת זרע ביום השלישי
 שהיא טמאה שנאמר היו נכונים
 לשלשת ימים מנין שמרהיצין את
 המילה ביום השלישי שחל להיות
 בשבת שנאמר ויהי ביום השלישי
 בהיותם כואכים מנין שקושרין לשון
 שר זהרית בראש שער המשתלה
 שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים
 כשרג ילבינו . (ד) מנין לסיכה
 שהיא כשתיה ביום הכפורים אע"פ
 שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמי
 ותבא כמים בקרבו וכשמן
 בעצמותיו : (ה) המוציא עצים כדי
 לבשל ביצה קלה תבלין כדי
 לתבל ביצה קלה ומצטרפין זה עם
 זה קליפי אגוזים קליפי רמונים
 אסמים ופואה כדי לצבוע בהן בגד
 קטן

לעשות בהן שן של נפתח ובכ"ש לחייב קני"ל
 גמי : תבלין . כמו הפלפל והונביל וגלגלן
 וקדה ודומיהן . וכו' ומצטרפין זשי' לפי שפעולתן
 אי הרי"נ וכל אלו הם וניי מרקחות ודברי שריחן
 טובים ולאפוקי שאר דברים שנתבלין בהם התבטיל
 כמו השום והבצל . ותמוני . דבפ"ז דער"ל וניי
 ופי' תבלין כל דבר שנתבלין בו ואפי' שום כו'
 וכל

וכל שעורי שבת הולכין אחר דרך של בני אדם
 לעשות כדברים ההם ה"ל כיון שהשום ודומיו
 בכלל תבלין לענין מיט' ה"ל שיהא בכלל תבלין
 לענין הולאת שבת תו"ש וע"ש : (ה) כלומר
 שמיציעין אותו וכותשין
 הדק הדק עד שנעשה
 כעפר : מיני בשמים .
 ורואין להרים כמו לתביל
 דאלת"ה הא תנא לה לעיל
 כדי לתביל ביה קלה כו'
 ואש"כ דהתם קא תשיב
 הרי"נ דברים הראוין גם
 להרים ל"ל דהנהו עבדי
 טפי לחיובל מלהרים
 והלכך לא אלוין בחר
 שיעורא זוטא וכדאיתא
 בגמרה דשי"ת כל ויילתא
 דשיחא ולא שריח' אול
 רבנן בחר דשיחא לקולא
 שיחא ושכיח אול רבנן
 דשיחא להומרא תו"ש
 (1) משמע דרואין גם כן
 לאכילה אלף כיון דלזריע'
 קיימא הוה שיחא ושכיח'
 דלזלין בחר דשיחא
 לחומרא פחות מכגריגרי'
 פי' הרי"נ קרוב לגרוגרת
 ושעמו נראה דמולא פי'
 השיעור ש"מ דבפחות
 מעט קאמר : המשה .
 פי' הרי"נ אפי' לא הוליא
 אלף ה' בלבד : (2) שהרי
 מותר לאכלו כשני ומש"ה
 צטמא לקמן מפרש הרי"נ
 דאין ומציעין להינוק לנמא
 מייח ואכיל ליה ש"מ
 דבטהור לא איכפת לן אי אכיל ליה : (ח) אש"כ
 דאין מלווין על קטן האוכל נבילות להפרישו
 פרשי' דמי"נ בידים לא יסבין ליה כדתני' כו'
 תו"ש :

קטן בסבכה . מי רגלים נתר ובורית
 קמוליא ואשלג כדי לכבס בהן בגד
 קטן בסבכה . ר' יהודה אומר כדי
 להעביר על הכתם : (1) פלפלת כל
 שהוא ועטרן כל שהוא מיני בשמי
 ומיני מתכות כל שהן מאבני
 המזבח ומעפר המזבח מקק ספרים
 ומקק מטפחותיהם כל שהוא
 שמציעין אותו לגנון רבי יהודה
 אומר אף המוציא ממשמי ע"ז
 כל שהוא שנאמר ולא ידבק בידך
 מאומה מן החרם : (2) המוציא
 קופת הרוכלין אע"פ שיש בה מינין
 הרבה אינו חייב אלא חטאת
 אחת זרעוני גנה פחות מכנרוגרת
 ר' יהודה בן בתירא אומר חמשה
 זרע קישואין שנים זרע דלועין שנים
 זרע פול המצרי שנים חגב חי
 (ס"א ר"ג) (טהור) כל שהוא .
 מת כנרוגרת ציפורת כרמים בין
 חיה בין מתה כל שהוא שמציעין
 אותה לרפואה ר' יהודה אומר אף
 המוציא חגב חי טמא כל שהוא
 שמציעין אותו לקטן לשחוק בו :

בסבכה . בראש הסבכי' שעשו קלועה ונחיס
 מעט צנד : נתר . מין אדומה הוא ומחזיר
 וקורין לו אל"ס בלע"ז : בורית . מין לזח
 שמנקה ומטהר : קמוליא . טעב שמוקס
 בעפרו את הדיס להעבי'
 את הוהמא (ה) וכל'
 ש"ס קרוי שלף דוקובערי'
 קורין לו חלק"לי : ואש"כ .
 לא אחפרש לי ונה הוא :
 על הכת' . הנמלא צנד
 ואין ידוע אם דס נדה
 הוא אם לאו מעבירין עליו
 צבע דברים לבדוק אותו
 צהם ונכללס ארבע סימנין
 הללו ואין הלכה כר"י :
 (1) פלפלת כד שזוא .
 דחזיא לריח הפה ואין זה
 פלפל הנלוו בינינו : עטרן
 כל שהוא . שמרפאים בו
 מי שיש לו כאב חיי הרמש :
 מיני בשמים כל שהן .
 לריח טוב : מיני
 מתכות כל שהן .
 שראוי לעשות מהן דרבנן
 קטן : מקק . רקב הנופל
 ומספרים או מנוטפות
 שכלו לשון המק בשרו :
 שמציעין אותו לגנון
 שכל דבר קדוש טעון
 גיחה : מאומה . אלמא
 אחשביה קרא לאסוריה
 ותקון גדול הוא עושה
 כשמוציא ע"ז מציתו ואין
 הלכה כר"י : (2) הרוכלין
 מוכרי בשמים לקטוטי
 שיש ויש להם קופות
 קטנות לנרות השנויים : אינו חייב אלא
 חטאת אחת . דכלן חדא הולאה היא : פחות
 מכנרוגרת . אש"כ דכל האוכלין שטוין כנרוגרת
 הני כיון דלזריע' קיימי (1) אפילו בפחות
 מכנרוגרת נמי מחייב ואין הלכה כר' בן בתירא
 שאומר חמשה : זרע קישואין . שחז ומשאר זרעוני גינה וכן זרע דלועין חרט פול הנלוו והוא שקורין
 לו פאס"לי בלע"ז : חגב חי כל שהוא . שמציעין אותו לקטן לשחוק בו : מת כנרוגרת . דרין שאר
 אוכלין (1) : ציפורת כרמים . טוף שנויין צין הדקלן הבחורים : בין חיה בין מתה כל שהוא .
 שעושים מנוגה רפוא' לפקח ולהחכים : חגב חי טמא כל שהוא : וס"ק סבר טמא' אין ומציעין אותו
 לחינוק דלנמא מייח ואכיל ליה (ח) ואין הלכה כר"י :

גמרא שבת דף פט ע"ב הלכה ה' בלה בלי החיצון דגבורה דמלכות דבריאה **אכדטם**
כשנים כשני מבעי ליה אמר ר' יצחק אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל
 אם יהיו חטאיכם כשנים הללו שסדורות ובאות מששת ימי בראשית
 ועד עכשיו כשלו ילבינו . דרש רבא מאי דכתיב לכו נא ונוכחה יאמר ה' .
 לכו נא בואו נא מבעי ליה . יאמר ה' אמר ה' מבעי ליה . לעתיד לבא
 יאמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל לכו נא אצל אבותיכם ויוכיחו אתכם
 ויאמרו לפניו רבונו של עולם אצל מי נלך אצל אברהם שאמרת לו ידוע
 תדע ולא בקש רחמים עלינו . אצל יצחק שברך את עשו והיה כאשר תריד
 ולא בקש רחמים עלינו . אצל מי נלך עכשיו יאמר ה' אמר להם הקדוש
 ברוך הוא הואיל ותליתם עצמיכם בי אם יהיו חטאיכם כשנים כשלו ילבינו .
 אמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן מאי דכתיב כי אתה אבינו כי אברהם
 לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה ה' אבינו אתה גואלנו מעולם שמך . לעתיד
 לבוא אומר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם בניך חטאו לי אומר לפניו רבונו
 של עולם ימחו על קדושת שמך . אמר אימא ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול
 בנים אפשר דבעי רחמי עליהו אומר לו בניך חטאו . אמר לפניו רבונו של
 עולם ימחו על קדושת שמך . אמר לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה . אמר לו
 ליעצק בניך חטאו לי אמר לפניו רבונו של עולם בני ולא בניך בשע' שהקרימו
 לפניך נעשה לנשמע קראת להם בני בכורי . עכשיו בני ולא בניך . ועוד כמה
 חטאו כמה שנותיו של אדם שבעים שנה דל עשרים דלא ענשת עליהו .
 פשו להו חמשים . דל חמשה ועשרין דלילוותא פשו להו חמשה ועשרין . דל
 תרתי סרי ופלגא דצלווי ומיכר ודבית הבסא . פשו להו תרתי סרי ופלגא
 אם אתה סובל את כולם מוטב . ואם לאו פלגא עלי ופלגא
 עלך . ואם תמצא לומר כולם עלי הא קריבית נפשי קמך פתחו ואמרו כי אתה
 אבינו . אומר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקדוש ברוך הוא ומחוי
 להו יצחק קודשא בריך הוא בעינייהו מיד נושאין עיניהם למרום ואומרי אתה
 ה' אבינו גואלנו מעולם שמך .

כשני מבעי ליה . דומיא דכטל דלא כתיב כשנים : לקבל עולך מהבסא ככנים : דל עשרין דלא ענשת לכו .
 ימחו . הואיל וטעמו ותקדש שמך צוילי כשתעשי . טב מנינו בדור המדבר שלא ענש הקב"ה אלה מדי שנה
 דין בעבורן על דבריו : קראת לכו בני בכורי ישראל . ומעלי : כי אתה אבינו . כנגד יצחק אמרו וס' אמר להם
 שהי גלוי לפניך טב כמדון לומר לפניך כשני נעשה וכמעט . ראו כנגד הקב"ה שהוא אבינו :

זוהר וישב דף קפו ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

ויקחוהו וישליכו אותו הסורה והסור רק אין בו מים ר' יסודס פתח ולאמר תורת
 ה' תניינא נשית נש . מאן דכעיל מיני דאורייתא כאלו מריב עלמי
 שלים כמה אית לון לבני נשא לאשתדלי באורייתא דכל מאן דאשתדל באורייתא להוי
 ליה חיים בעלמי דין ובעלמי דאחי וזכי בתרין עלמין ואפילו מאן דאשתדל באורייתא
 ולא ישתדל בה לשמא כדקי יאות זכי לאגר טב בעלמי דין ולא דיינין ליה בהסוי עלמי
 ות"ח כתיב חורך ימים צימיה כשמאלה עושר וכבוד חורך ימים בהסוי דאשתדל באורייתא
 לשמא דאית ליה חורך ימים בהסוי עלמי דכיה אורכה דיומין ואינון יומין אינון יומין
 גדאי טמן איסו רוחני דקדוש דלעילי דאתרחין בר כס בהאי עלמי לאשתדלי באורייתא

לאשתקפי בהסוי עלמי כשמאלה עושר וכבוד אגר טוב ושלום אית ליה בהאי עלמי וכל
 מאן דאשתדל באורייתא לשמא נד נסיק מהאי עלמי באורייתא אולי קציה ואכרזת קמיה
 ואגיני עליה ללא יקרבוו כהדים מאריסון דדיני כד שכיב גופי בקברי היא נערת ליה
 כד נשמתא אולת לאשתלקי למיתב לאתרה איתי אולת קמה דהסוי נשמתא וכנשה תרעין
 אתנרו מקמיה דאורייתא עד דעאלת לדוכתה וקיימה עליה דכ"י עד דיתער בזמני דיקומין
 מיתיי דעלמי ואיסו מלפי סניגורא עליה הס"ד בהתהלך תנחא אוחך כשכך תשמור עליך
 וסקילות היא תשיחך בהתהלך תנחא אוחך כמה דאיתמר כשכך תשמור עליך
 כשעת' גופי שכיב בקברי דהא כדן בהסוי זמני איתן גופי בקברי וכדן באורייתא אג"כ
 עליה וסקילות הוא תשיחך כמה דאיתמר בזמני דיתערון מתי עלמי מן עפרא היא
 תשיחך למסו סניגורי עלך :

מוסר **יוסף רחם** **הדכה פסוקה**

מספר הדרים דף ס"ו ע"ב
המאכסן המלך צביתו כמה מכבד הכות ומרבינו
 והואיל ולכות בני ישראל הם ביתו יתברך
 ראו לבדן מכל ארץ ועפר הסורי עבירות ומתשבות
 צבילות ולסרצילן כמים טהורים הם דמעות עינים
 גם לרחלן כדרך שרחלן הרלפה לפני המלכים ומנע רגל
 זר על מנוקף הוא ילך הרע כדלית צוהר דהיינו דכתיב
 סוקר רגלך מביט רעך . שרגלך הוא הילס"ר המרגל הארץ
 הלזו ר"ל האדם שהוא מהאמתם ללכודם רעך זם הקב"ה
 כדכתיב רעך רעך אהיך אל תעזוב לשון הצרה שאינו כולל
 ומר כרע וחצר תמיד לך גם בענוה ומתכבד עמך דכל
 מקום שמלינו גדולתו של הקב"ה מלינו ענותנותו וככל חכמי הגוים מאין כבוד חבל
 כמעשה כדלית צוהר ועוד רעך לשון רעון ורעווא שאוסרך כחכם רבם ולכן גם אתה אל
 תעזובו וסוקר ומנע רגל שואיך המרגל לך ומקבש את נפשך ובית רעך היינו לך
 ונשמתך :

וישב יום ג תורה

לשמשך מתי"ת דז"א יהוה נפש י"ה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא **יהוה** מיה יסודס ה דמילוי
 היה אל טס צ"ן שבעשיה בניקוד מולם :

א **ויקנאו בני אחיו ואביו שמר את ידו ברי** * **ויקנאו ביה אחיהו**
ואביהו נמר ית פתגמא : **ויילכו אחיו ררעות את צאן**
אביהם בשכם : **ואזרו אחיהו למרעי ית ענא דאבוהון בשכם** :
 ג **ויאמר ישראל אדיוסף הרוא אחיה רעים בשכם לכה**
ואשלתה אליהם ויאמר לו הנני : **ויאמר ישראל ליוסף הרוא**
אחד רענ בשכם איתא ואשלתה לך ויתחון ואמר ליה הא אנא
ויאמר לו לך נא דאיה את שרום אחיה ואת שרום הצאן
והשיבני דבר וישלתהו מעמך חברין ויבא שכמה : **ויאמר**
ליה אזיל בעתחזי ית שרם אהדנית שרם ענא ואתיבני פתגמא
ושלתה ממישר חברין ואתא לשכם : **וימצאהו איש והנה**

(ג) שני לבעל ולא שני ליבם . אם
אמו (ה) של בעל ולא של יבם . כגון אחים מן
האב ולא מן האם : אין לה כתובי . מנה
ומאחיס שהם עיקר כתובי הוא דלית לה לשני
אבל חוספת יש לה (ב) :

סופרים שניה לבעל ולא שניה ליבם אסורה לבעל ומותרת ליבם . שניה ליבם ולא שניה לבעל .

אסורה ליבם ומותרת לבעל . שניה לזה ולזה . אסורה לזה ולזה . אין לה לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות והולד כשר וכופין אותו להוציא . אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר יש להן כתובה :

(ד) בת ישראל מאורסת לכהן מעוברת מכהן שומרת יבם לכהן וכן בת כהן לישראל לא תאכל בתרומה

דהא בעמוד והוי קאי . אלא אפי' הגך למדינת
היס וגותי ואכלי לא משלם (ה) דאלו באשה
כשרה אם לוותה חייב הבעל לשלם :
שהמלו' חובת אורי' ונה שהלוה לה והיא חובתה
לבעלי דדוקא בני שפרנסה אלא בדרך הלוא' **אמריק**
בכתובות הלכי כהנן דאמר מי שהגך
למדינת היס ועוד אחר ופרנס את אשתו הניח
מעותיו על קרן הכזי דכיון שבבעל בעלי פרנס .
ולא הלוי לה כלום למאן קא חבע . היא לא
לוותי . והבעל לא בקש ממנו שיפרנסו הילכך

מלוי הוא דעבדי . אבל אם הלוי לה חייב הבעל לשלם אם היא כשרי . ואם היא מן השניות אינו חייב לשלם : ולא בלאות . אם נשתמש הבעל בכספי מלוג שלה (ו) עד שכלו אינו חייב לשלם . דסד"א הואיל ואין לה כתובי' אם אכל הבעל נכסי מלוג שלה . חייב לשלם ונה שאבד וכלו מהם קמ"ל דקנסה רבנן שנה ישל' הבעל הבנאות אבל ונה שימלי' מהן קיימים נוטלתן : אלמני' רבנן גדול וכו' **יש להן כתובי' .** ופירות . דמשלם להן הבעל פירות שאכל מנכסי מלוג שלהן ומונות יש להם שמונות מנכסיו ודוקי' לאחר נתי' אבל בחייו אין כופין אותו לזון דהא קיימי' עליה בעמוד והוי' ואם לוותי' אחת מהן למזונותי' בחיי בעלה אין חייב הבעל לשלם למלוה . ובנאות נמי יש להן כחייב להחזיר מה שבעל' ואבד מנכסי מלוג שלהן . וה"מ כשהכיר בהן . אבל לא הכיר בהן אין להן לא כתובי' ולא פירות ולא מזונות . ולא בנאות . אבל יש להן חוספת . ובנאות דאיתנהו בעיניהו . והאי דשניות אין להם כתובי' ולא פירות ולא מזונות ולא בנאות . ובנאות לכהן גדול גרושי' וחלוצי' לכהן הדיוט וכו' יש להן כתובי' ופירות ומזונות ובנאות . לפי שהללו מודברי סופרים ואריכים חזוק . והללו מודברי תורי' ואין אריכים חזוק וכפי' אלו הן הלווקן מוכח דחלוצי' לכהן גדול דאוריית' היא (ז) ואפי' דחלוצה לכהן הדיוט היא מודברי סופרים עשוי' שכל תורה לדין זה : (ד) לא תאכל בתרומי' כדתנן

אמריק' בניו דהכי דפי"ב דחלוצי' דרבנן' אלא
דאסמכתא אקרי' והכא טעמי' דדמסיק בגמרי'
זה הוא' מרגילי' וכו' היא' מרגילתהו' . (ח) ואפי'
דקרי' חרט' אין לה ונשנה בבבא כהן כתיב . מרגילין
מיניה לקמן בת' ישראל
האוכלת שבזיל בנה כהן
וניסת' לזר' . רש"י :

בתרומה . בת ישראל מאורסת ללוי מעוברת מלוי שומרת יבם ללוי וכן בת לוי לישראל לא תאכל במעשר . בת לוי מאורסת לכהן מעוברת מכהן שומרת יבם לכהן וכן בת כהן ללוי לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר :

(ה) בת ישראל שנשאת לכהן תאכל בתרומה מת ולה הימנו בן תאכל בתרומה . נשאת ללוי תאכל במעשר . מת ולה הימנו בן תאכל במעשר . לא בתרומה ולא בתרומה

במעשר . מכהן לא בת כהן מת ולה ללוי תאכל בתרומה ולא במעשר הוא הדין אפי' נשואי' ומשום ריש' דתני' בת' ישראל האורסת לכהן דהתם דוקי' מאורסת שאל' הית' נשואי' תאכל . מנה נמי כסופי' גבי בת לוי מאורסת : (ה) מת בתרומי' . דכתיב' ויליד ביתו הם יאכלו בלחמנו קרי' בה יאכלו . וכל זמן האוכלת בנעשה ולא בתרומי' ואפי' דיש לה במעשר . שבזיל' בנה מלוי אבל לא בתרומי' מן הזר' . (ח) :

אם חל בשבת תחילין סטור שיר ליום השבת ואם חל בחול סתחילין כאן :

והו' ליהוה פי טוב פי לעולם תהוה : יאמרו
אילי יהוה אשר נאדם מיד צר : וימאריצות
קבצם ממזרח וממערב מצפון ומצד : תש
בשדך ב'ישמון תהוה עיר מושב לא מצא :
רעבם גם צמאם נפשם בדם תתעשר : ויעקבו
אל יהוה בצר להם ממצוקותיהם יצילם : ויריבם
בדרך ישראל ללכת אל עיר מושב : יהוה ליהוה
תקדו ונפלאותיו לקני' אדם : פי השביע נפש
שוקקה . ונפש רעבה מלא טוב : יושבי השדה
והלמנות אסירי' עני' וברקל' : פי המרו אמי' אל
עצת עלין ואצו : ויגעו בעמל לבם בשלו
ואין עזר : תעקבו אל יהוה בצר להם ממצוקותיהם
ויצילם : ויצילם מהשקה וצלמנות ומצוקותיהם
יעקב : יהוה ליהוה תקדו ונפלאותיו לקני' אדם :
פי אשר בלתי' נחשת וקרי' בקול קעש :
אזילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתעש : פל
אכל 20*

אכל מדות גוזל את הרבים הוא ואינו יודע נמי
ואפי' דק"ל יתקן כהם לורי' רבים ללא תשוב'
נתימא הוא : חזון . ל' אונים בות אחיה כדאמר
בערוצין אונים של קופס לחתו כהן . הקופס ומשתמרת' שלא
תפל' הי' ע"י שניות מתרחקין מן העריות : פרעסו .
הגדילסו איסור והוסף עליו כדי שלא תעבור בו כמו גדל
פרע : ושומרתם את משמרת' . גבי פירות כתיב' :

לשלוש רגלים מזמור של פסח

אם חל בשבת תחילין סטור שיר ליום השבת ואם חל בחול סתחילין כאן :

קשה הוא : הכתיב אלה . מכל התועבות האלה ונכרתו
ערוות אפסר בתשוב' . כ"ז שלא הוליד ממזר יפרוש ממנה

قطعة شظية / إدراج وجد(ت) مع كتاب fragment/insert found with book

(ג) שני לבעל ולא שני ליבם . אם
 אמו (ה) של בעל ולא של יבם . כגון אחים מן
 האב ולא מן האם : אין לה כתובי . ומה
 ומאחים שהם עיקר כתובי הוא דלית לה לשני
 אצל חוספת יס לה (3) :
 ולא פירות . אין
 משלם לה פירות נכסי
 מלוג שאכל (ג) משלה
 ואש"כ דפירות תקיני רבנן
 תחת פרקוי חו אין
 חייב לפדות' דלא קריני
 בה ואותיבין לי לאתו
 ולפיכך הו' ראוי שישלם
 לה מנה שאכל מפירות
 נכסי מלוג שלה . אפילו
 הכי קנסוה רבנן דלא
 תגבי מניי פירות שאכל
 בתנאי כתובה . כי
 הו' דקנסוה דלא תגבי
 מנייה עיקר כתובה .
 דתנאי כתובי ככתובי
 דמי (7) : ולא מזונות
 א"ל לומר שאינו חייב לזון
 אותה בערי' תחתו
 דהא בעמוד והו' קאי . אלא אפי' הלך לנודינת
 היס וזוהי ואכלי לא משלם (ה) דאלו באשה
 כשרה אם לוותה ואכלה חייב הבעל לשלם :
 שהמלוי חובע אותי מנה שהלוה לה והיא חובעה
 לבעלי דדוקא בניו שפרנסה אלא בדרך הלוא'
 אמרינן בכתובות הלכי כחנן דאמר מי שהלך
 לנודינת היס ועמד אחר ופרנס את אשתו הניח
 מעותיו על קרן הכזי דכיון שבשזיל בעלי פרנס' .
 ולא הלוי לה כלום למאן קא חבע . היא לא
 לוות' . והבעל לא צקס ונמנו שיפרנס' הילכך
 מלוי הוא דעביד . אצל אם הלוי לה חייב הבעל
 חייב לשלם : ולא בלאות . אם נשתמש הבעל
 דסד"א הואיל ואין לה כתובי אם אכל הבעל נכס
 דקנסוה רבנן שגא יט' הבעל הבנלות אצל מנה
 יש להן כתובי . ופירות . דמשלם להן הבעל פ'
 מנכסיו ודוקי לאחר מית' אצל במייו אין כופין א'
 אחת מהן למוזנתי' במייו בעלה אין חייב הבעל ל'
 שבלי ואדר מנכסי מלוג שלהן . והי"מ כשהכיר בה'
 ולא מוזנתי . ולא בלאות . אצל יס להן חוספת .
 כתובי ולא פירות ולא מוזנתי ולא בלאות . ואלמו
 כתובי ופירות ומוזנתי ובללאות . לפי שהללו מדברי
 חזקן ובפי אלו הן הלוקין מוכח דחלוכי לכהן גדול
 מדברי סופרים עשאו' כשל תורה לדין זה :

סופרים שניה לבעל ולא שניה ליבם אסורה לבעל ומותרת ליבם . שניה ליבם ולא שניה לבעל . אסורה ליבם ומותרת לבעל . שניה לזה ולזה . אסורה לזה ולזה . אין לה לא כתובה ולא פירות ולא מוזנתי ולא בלאות והולד כשר וכופין אותו להוציא . אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר יש להן כתובה :

(ד) בת ישראל מעוברת מכהן לוי וכן בת כהן לוי

מומרי של פסח

אכל תתעב נפשם ויגיעו עד שערי מותו ויבקש
 אל יהוה בצר להם ומצויקותיהם יושעם :
 ישלח דברו ויפאם וימלט משחיתותם : וידו
 ליהוה חסדו ויפלאותיו לגבי אדם : ויגדלו
 זבחי תודה ויספדו מעשיו ברנה : וידרו תים
 באגוזות עשוי מלכה במים רבים : המה ראו
 מעשיו יהוה ויפלאותיו במצותיה : ויאמר בעמך
 רוח סערה ותרום גליו : עליו שמעו ירו
 תהומות גשמים פרעה תתמוגג : וחזו ויגיעו
 פשבור וכל הקמחם תתפלע : ויבקשו אל יהוה
 בצר להם ומצויקותיהם יוציאם : יקם סערה
 לקמחם ויחשו גלדיהם : וישמדו מי ישתקו ויגמם
 אל מהו הפצם : וידו ליהוה חסדו . ויפלאותיו
 לגבי אדם : וירוממוהו בקהל עם ובמזבחי וקנים
 תהללוהו : ישם נדבות למדבר ומצאוי מים
 למצואון : ארץ פרי למלחה מרעת וישבי בה :
 ישם מדבר לאגם מים וארץ ציה למצאוי מים :
 וישב ישם העבים ויכוננו עיר מושב : ויורעו
 שדות וישעו ברמים וישעו פרי תבואה : ויברכמו
 וירבו

אמרינו בניו הכי' ופי' דחלוכי דרבנן' אלא
 דאסמכתו אקרי' והכא עמו' כדמטיק בגמרי'
 זה הוא' ורובלי' וזו היא' מרגילתו' . (ח) ואש"כ
 דקרי' חרע' אין לה ושבה צבת כהן כתיב . נרבינן
 מנייה לקמן בת ישראל
 האוכלת בשזיל צנה כהן
 וניסת לזר . רש"י :
 האכל . דהדרי' אכלי'
 ילפי' מופת כהן גז' דכולי'
 ובס' נתייר' :

בתרומה . בת ישראל מאורסת ללוי מעוברת מלוי שומרת יבם ללוי וכן בת לוי לישראל לא תאכל במעשר . בת לוי מאורסת לכהן מעוברת מכהן שומרת יבם לכהן וכן בת כהן ללוי לא תאכל לא במעשר : (ה) בת ישראל שנשאת לכהן תאכל בתרומה מת ולה הימנו בן תאכל בתרומה . נשאת ללוי תאכל במעשר . מת ולה הימנו בן תאכל במעשר . נשאת לישראל לא תאכל לא בתרומה ובמעשר .

לשלוש הגלים לעריות להוסף ולבטחה :

קטש
 (1) בת כהן ללוי תאכל נשאת בן תאכל מת משה אל בית

לשלוש הגלים לעריות להוסף ולבטחה :
 ותשיאנו יי אלונו את ברית מועדך לחיים
 בשמחה ובשלום באשר רצית ואמרת
 לברכנו בן תברכנו סלה . בך ישנו במצותיך
 שים חלקנו בתורתך . שבענו ממצותך . עמנו
 נפשנו בישועתך . ואתה לבעני לעבדך באמת .
 והגדילנו

לפוסף

בנה ביתך בבתחלה . בלון בית המדשך על
 קבוצו . ה'אני בבנינו . ישמחני בתקוני . השב
 לשבעתך לתוכו . וקשב פתנים לעברתם לחיים
 לשנים ולקמרים . והשב ישראל לנויהם רשם
 גגיה ונגאח ונלשתנהו לפתך בישלש פתח
 דגלתי בקל שנה ושנה פתח פתח שלש
 פעמים בשנה יתאה כל זמנה את פני יי
 אלדך בשקום אשר יבחר בנג תפוצות וכתב
 השבעות וכתב תפוצות ולא יתאה את פני יי
 בקום : איש פתחת ידו בברית יי אלדך
 אשר נתן לך : והשיאנו וכו'

הרע אכל מדות גזול את הרבים הוא ואינו יודע לני
 ודר ואש"כ דק"ל יתקן צבס לורכי רבים לאו תשוב'
 מעלייתא הוא : חזון' ל' אזנים בית אחיה כדאמר
 בערויני אזנים של קופס לאתו צבו' הקופס ומשתמרת . שלא
 תפל ה"ג ע"י שנית מתרחקין מן הסעירות : פרעו' :
 הגדילנו ליסור והוסף עליו כדו שלא תעבור צו כנו גדל
 פרע : ושתרתם את משמתי . גבי פירות כתיב :

צון דת' דמלכות דבריה השתפא ין שנאמר כי את כל התועבות האל דאייכא רכות ומאן ניהו שניות תיבי ואת אילי הארץ לקח . לימא

הרע אכל מדות גזול את הרבים הוא ואינו יודע לני
 ודר ואש"כ דק"ל יתקן צבס לורכי רבים לאו תשוב'
 מעלייתא הוא : חזון' ל' אזנים בית אחיה כדאמר
 בערויני אזנים של קופס לאתו צבו' הקופס ומשתמרת . שלא
 תפל ה"ג ע"י שנית מתרחקין מן הסעירות : פרעו' :
 הגדילנו ליסור והוסף עליו כדו שלא תעבור צו כנו גדל
 פרע : ושתרתם את משמתי . גבי פירות כתיב :

قطعة شظية / إدراج وجد(ت) مع كتاب fragment/insert found with book

(ג) שני לבעל ולא שני ליבם אס (ה) רש"י ונקטו קנייתא דמתני צברייתא : אמו (ב) של בעל ולא של יבם . כגון אחים מן האב ולא מן האם : אין לה כתובי . מנה ומאחיים שהם עיקר כתובי הוא דלית לה לשני אצל הוספת י' לה (ג) :

ולא פירות . אין משלם לה פירות נכסי מלוג שאכל (ג) משלה ואש"י הפירות תקינו רבנן תחת פרקו וזו אין חייב לפדות' דלא קרינן בה ואותיבך לי לאתו ולפיכך הי' ראוי שיטלם לה מה שאכל מפירות נכסי מלוג שלה . אפילו הכי קנסוה רבנן דלא תגבי מניי פירות שאכל בתנאי כתובה . כי היכי דקנסוה דלא תגבי מניי עיקר כתובה . דתנאי כתובי ככתובי דמי (ד) : ולא מזונות א"ל לומר שאינו חייב לזון אותה בעודי תחתיו

סופרים שניה לבעל ולא שניה ליבם אסורה לבעל ומותרת ליבם . שניה ליבם ולא שניה לבעל . אסורה ליבם ומותרת לבעל . שניה לזה ולזה . אסורה לזה ולזה . אין לה לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות והולד כשר וכופין אותו להוציא . אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוס ממזרת ונתניה לישראל בת ישראל לנתין ולת

(ד) מעוברת וכן בת

דהא בעמוד והוי קאי . אלא אפי' היס וזנות' ואכלי לא משלם (ה) כשרה אס לזונה ואכלה חייב הבע שהמלו' חובע אותי' מה שהלוה לה לצעלי דוקא בניי שפרנסה אלא בני אמרינן ככתובות הלכי כהנן דאמר לנדרית היס ועמד אחר ופרנס את ה' ומעותיו על קרן הכזי דכוין שבעביל בעלי ולא הלוי לה כלום למאן קא הבע לוותי . והבעל לא צקש ממונו שיפרנס מלוי הוא דעביד . אצל אס הלוי לה חייב לשלם : ולא בלאות . אס נשתמי דסד"ח הואיל ואין לה כתובי אס אכל דקנסוה רבנן שני ט"ל הבעל הכללות אס יש להן כתובי . ופירות . דמשלם להן מנכסיו ודוקי לאחר מית' אצל בחייו אין אחת מהן למזונות' בחיי בעלה אין חייב שצלי ואצרי מנכסי מלוג שלהן . וה"מ כש ולא מזונות . ולא בלאות . אצל יש להן כתובי ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות כתובי ופירות ומזונות ובלאות . לפי שהללו חזוק וצפי אלו הן הלוקין מונכ דתלוי לכהן מדברי סופרים עשאו' כשל תורה לדון זה :

לשלוש רגלים
לערכות לשהית למוסר ולבנה
והנהיגו ואלהינו (באברהם וברכ"ב) בשמחה
ובישועין (שבת 9) סגנון קדשך . וישמחו בך
כל ישראל מקדשי שמך . ברוך אתה ה' מקדש
(השבת 9) ישראל ותושביו :
דעה ה' אלתינו בעמך ישראל ולתפלתם ישעה .
(וישב יום ג) הנהיגה לדרבך בתוך ואשי
ישראל ותפלתם מרה באהבה תקבל קרבן
ותמי לצינן תמיד עבודת ישראל עמך :
ואתה ברחמך תרבים תפוזין בני ותקצינו :
והתננה ענינו בישועה לצינן ברחמים :
ברוך אתה ה' המהודר שבעתו לצינן :
סודים דרבנן
מדין אנהי לך שאתה
היא ה' אלתינו ואלתי
אבותינו לעולם ועד . צרינו
צדק תנינו וקצין ישענו אתה
הוא לךדך תדוד נודה לך
תנסד
כדתן

אמרינן בניי דהכי רפיצי דתלוי דרבנן אלא דאסתמוה אקרי והכא טעמי' כדמסיק בגמרי' זה הוא מרבלי' וזה הוא מרבילתו . (ח) ואש"י דקרי חרע אין לה ושבה צבת כהן כתיב . מרבין מנייה לקמן בת ישראל האוכלת בעביל צנה כהן וניסת לזר . רש"י : האכל . דהדרי' אכלי ילפי' מונכ כהן גזר דכולי וכן יתיר :

בתרומה . בת ישראל מאורסת ללוי מעוברת מלוי שומרת יבם ללוי וכן בת לוי לישראל לא תאכל במעשר . בת לוי מאורסת לכהן מעוברת מכהן שומרת יבם לכהן וכן בת כהן ללוי לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר . (ה) בת ישראל שנשאת לכהן תאכל בתרומה מת ולה הימנו בן תאכל בתרומה . נשאת ללוי תאכל במעשר . מת ולה הימנו בן תאכל במעשר . ולא לישראל לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר . מת בנה מישראל תאכל במעשר . מת בנה מלוי תאכל בתרומה מת בנה מכהן לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר : (ו) בת כהן שנשאת לישראל לא תאכל בתרומה . מת ולה הימנו בן לא תאכל במעשר מת ולה הימנו בן תאכל בתרומה . נשאת לכהן תאכל בתרומה . מת ולה הימנו בן תאכל בתרומה . מת בנה מכהן לא תאכל בתרומה . מת בנה מלוי לא תאכל במעשר . מת בנה מישראל חוזרת לבית אביה . ועל זו נאמר ושבה אל בית אביה כנעוריה מלחם אביה תאכל :

שבה קיים מאכליו בתרומה : נשאת ללוי . אחר שוה : מכהן אוכלת בעביל צנה ולא בתרומה ואש"י דיש לה בן מכהן . דהדרי' הו' לה . זרה : מת ולה ממנו בן אוכלת במעשר . בעביל צנה מלוי אצל לא בתרומה בעביל צנה מכהן . שהר י' י' . זרע מן הזר . (ח) :

נמרא' יבמות דף כא ע"א הלכה ה' כל' החיצון דת"ת דמלכות דבריה השתפא אמר רבא רמז לשניות מן התורה מנין שנאמר כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ האל קשות מכלל דאיכא רכות ומאן נינהו שניות ומאי משמע דהאל לישנא דקשה הוא דכתיב ואת אילי הארץ לקח . לימא

ויחרט אצל מדות גזל את הרבים הוא ואינו יודע למוי יחזור ואש"י דק"ל יתקן כסס לנורי רבים לאו תשובי מעלייתא הוא : איון . ל' אונים ביה אחיה כדאמר בערוצין אונים של קוסם לאתו צהן . הקוסם ומשמרת . שלא תס ל ה"ג ע"י שניות מתרחקין מן העריות : פרעו . בגדילתו איסור והוסף עליו כדו שלא תעבור בו כמו גדל פרע : ושמתם את משמתי . גבי עריות כתיב :

בר (חק ישראל) ח"א

قطعة شظية / إدراج وجد(ت) مع كتاب fragment/insert found with book

פליגי דרי לוי דא"ר לוי קשה עונשין של מדות יותר מעונשין של עריות
 שזה נאמר בהן אל וזה נאמר בהן אלה אל קשה ואלה קשה מאל גבי עריות
 נמי כתיב אלה הוא למעוטי מדות מכרת אלא מאי חומריה הני אפשר
 בתשובה והני לא אפשר בתשובה רב יהודה אמר מהכא אינן וחקיקר ותיקן
 משלים הרבה. ואמר רב עולא אר"א קודם שבא שלמה היתה תורה דומה
 לכפיפה שאין לה אזנים עד שבא שלמה ועשה לה אזנים ר' אושעיא אמר
 מהכא פרעהו אל תעבור בו שטה מעליו ועבור א"ר אשי משל דרבי אושעיא
 דמה הדבר דומה לאדם משמר פרדם משמרו מבחויך כולו משתמר משמרו
 מבפנים שלפנים משתמר שלאחריו אינו משתמר והא דר' אשי כדורתא הוא
 דהתם שלפניו מיהא משתמר הכא אי לאו שניות פגע בערוה גופא רב
 כהנא אמר מהכא ושמתם את משמרתיו עשו משמרת למשמרתו א"ל
 אביי לרב יוסף הא דאורייתא היא דאורייתא ופירשוה רבנן כל התורה
 כולה נמי פירשוה רבנן אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא :

זוהר וישב דף קפו ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

תא חזי הסוא גופי מה כתיב וסי חפץ דכחו הסלי אס תשים אשם נפשו יראה זרע
 יאריך ימים וחפץ סי בידו יללה וסי חפץ דכחו האי קרא חית לאסתכלי ביה
 אמאי חפץ בגין דיתדכי אס תשים אשם אס ישים אשם מצעי ליה מאי אס תשים אלא
 לשמתי אזלת ושקאת ואיסי זמיני לעאלי כהסי זרע דאתעסק בה בר נש כפרים ורביס
 כדן יאריך ימים וחפץ סי דאורייתא בדיה אללה ת"ח אף על גב דבר נש
 אשתדל באוריית' ימני ויליה ומקוריה ומצוים קיימי ביה למגבי לית ליה אחר לאעלי
 לפרגודי הא אתמר דביר' דמי' או הסוא מקורס ומצוים לא עאל ביה לאו חיהו באר
 דביר' ומקורי' כחדא חינון ורזא חדא חיהו ואוקימני' כתיב שוא לכס משכימי קוס מאחרי
 שנת אוכלי לחס העלבים כן יתן לידיו שנה ת"ח כמה חביבין חינון מלי דאוריית' דכל
 מלס ומלס דאוריית' חית כס רזין עלאין קדישין והא אתמר דכד יהב קוב"ה אוריית'
 לישראל כל גניזין עלאין קדישין כלסו יהב לסו (וכלסו באוריית' וכולסו אחיסיבו לסו
 לישראל בשעת' דקבילו אוריית' כסיני ת"ח שוא לכס משכימי קוס חלין חינון יחידים
 דאשתכחו דלאו חינון דכר ונוקבי' כדקי' יאות ואקדמן כלפרא לעבדתיסו כד"ל יס אחר
 ואין שני וגוי ואין קן לכל עגלו מאחרי שנת מאחרין כייחי כד"ל כי בו שנת בגין
 דאתת' לגבי ב"י איסי כייחא לגביס ודאי אוכלי לחס העלבים מאי לחס העלבים דכד בר
 נש חית ליה בגין הסוא כהמא דאכיל אכיל ליה כחרוס וברעותא דלכא וססוא דלית ליה
 בגין הסוא כהמא דאכיל אכיל ליה כעליבו חלין חינון אוכלי לחס העלבים ודאי כן יתן
 לידיו סינא מאי יתן לידיו דא הוא דנקוריה מברך קב"ה יסיב לס סינא כהסי' עלמי
 כד"ל וסכנת וערבת שנתך בגין דלית ליה חולקי' בעלמי דלתי בגין דהסי' בר נש שכיב
 ויתסי כהסי' עלמי כדקא יאות.

מוסר יוסף לחג הרבה פסוקה

מספר תרדים דף ס"ו ע"ב סרמנ"ס ה"י תלמוד תורה ס"ו

כשם שר"ד לסתחוק לקבוע דירתו בארץ ישראל כי (א) כל תלמיד חכם מצוה להרהר ואע"פ שאינו רבו שנה

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן זה שקנה הכנה
 ומאופתי חיובין לעמוד מפניו משוקרב מפני בארבע אמות
 עד שיעבור מכנהו פניו : (ב) אין עומדין מפניו לא בבית
 המרחץ ולא בבית הכסא שנהא' תקום והדרת קופה שיש בה
 הדרה ואין בעלי אוטניות חיובין לעמוד מפני תלמידו
 הכסים בשעה שעוסקין במלאכתם שני תקום והדרת ומה
 הדרו שאין בה חסרון כים אה קופה שאין בה חסרון כים
 שלא יעמוד מפניו פן החכם כדו שלא יראה עד
 ומן שלא יעמוד מפניו שני ויראת מאלהך הא כל דבר שהוא
 מסור ללב נאמר בו ויראת מאהליך : (ג) אין ראוי לחכם
 שימריה את העם ויכוון עצמו להן כדו שיעמדו מפניו
 אלא ילך בדרך קצרה ומתכוין שלא יראו אותו כדו שלא
 ימרחו לעמוד והחכמים היו מקפידין והולכין בדרך החיצוני
 שאין מכריזין מצויין שם כדו שלא יסריחום :

למעלה מזה נר"ד לסתחוק לקבוע רוב יומיו ולינו
 בזית הכנסת וזכית המדרש יראה לו מרגוע ומנוחה
 ושמחה כדאמרו החכמים בני כנסיות זכתי מדרשות פרדם
 הלויקים ומלאך הרשעים רלוו לכן להעשים לאכיו וללאו
 מעעמים כאשר אהב וק"ו לאכיו טעמים שראוי לכו
 להסתכל בתורתו אשר הורנו ולעשות בחכמה כל אשר חפץ
 ואהב : והנה חכב עיקוס יצרו חיות לילה להמגודר עמו
 בדנקות לשנם מתנינו לעשות ככס ויסי' מרגוע לנפשו
 ושמחה רבס : וכן חיות הלדקי' וכן כל חיות ומנו' בשמחה
 גדולה יותר משמחת גן עדן כי מה לנו מן הזמן אס לא
 ראונו אשרי המתאמן בחכמה וזריות לרלוותו דע כן אדם
 כי כל יום ויום הבא לקראתך הוא נסיון חדש לך שדך
 חז"ל ככל יום ויום מתחדש יצרו של אדם עליו לכן
 מתחילת כניסת היום השכם והעבר לביתו של המלך והסתכן
 לו סיחי' צעוד בליל כסודר שלא תכעיסנו מכנס לשלום
 תאל לשלום וכן בתחלת השבוע כמו שדברו בסדלי' הכלים לקראתנו לשלום החסידים מכל חטא ופסע וכו' וכן בתחלת
 השבוע וכן בתחלת השנה ועל זה נאמר אשרי אדם מפתח תמיד :

וישב יום ד תורה

למאן דמ"ס דז"ל יהוה נפסי י יה יהו יהוה רומ יוד הא ואו הא נשמה ויהוה חיס יחידים ו דמינו
 יוד אל סס ב"ן שבעסיה בניקוד מולס :

א ויאמר את אחי אנכי מבקש הגידה נא לי איפה הם רעים :
 ב ויאמר ית אחי אנא בעי חיי בען לי איכה אינון רען :
 ג ויאמר האיש נסעו מזה כי שמעתי אמרים גלגה דתינה ויקר
 יוסף אחר אחיו וימצאם בדתן : ד ויאמר גברא נטרו מבא ארי
 שמעית דאמרין גיזיר דדותן ואזר יוסף בתר אחוהי ואשבחינון
 בדותן : ה ויקראו אתו מרחק ובטרים יקרב אריהם ויתנפלו אתו
 להמיתו : ו ויחזו יתיה מרחיק ועד לא קריב דותהוון ותשיבו
 ערוהי למקטריה : ז ויאמרו איש אר אחיו הנה בעל החלמות
 הרגה בא : ח ויאמרו גבר לאחיהי הא מרי חלמיא דיכי אתי :
 ט ויעתהו רבו ונהרגו ונשקלבו באחד הפרות ואמרנו חיה רעה
 אכלתהו ונראה מהדיהו חלמתיו : י ובען איתו ונקטרינה
 ונרמינה בחד מן גוביא ונימר חיתא בשתא אכרתיה ונחזי מא
 יהא בסוף חלמותיה וישמע ראובן ויצלהו מידם ויאמר לא נפגו
 נפש וישמע ראובן וישקביה מידהו ויאמר לא נקטרינה נפש :

לחמשיך מל"ס דו"ט צבאות כפס צבא צבא צבאות רוח יהוה כשמה דלמח ארני כשמה
דסוד יהוה מיס יסידס דלמח יהוה מיס יסידס דסוד אל סס כ"ן שבעסס :

א התפור צפור על פח הארץ ומקש אין לה העלה פח מן
הארמה ולכוד לא ילכוד : א התפור צפר א בקורא
על ארעא וציד לית לה הישור קורא מן ארעא ומחד לא אחר:
ב אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחררו אם יתהיה רעה בעיר
ויהוה לא עשה . ב אם יתקע שופרא בקרתא ברא זמניה ועמא
די בה לא יזועון אם תהי בישתא בקרתא ומן קדם יי לא
אתעבדת . ג כי לא יעשה אדני יהוה דבר כי אסגלה סודו ו
עבדיו הנביאים . ג ארי לא כשרין בתגמין דמתעבדין מן קדם
יי אלהים ארתיין גלא ריזה לעבדוהי גבייא . ד אריה שאג מי
לא ירא אדני יהוה דבר מי לא ינבא . ד אריה נהם מן לא ידחר
יי אלהים מליר מן לא יקבר גבואתא . ה השמיעו ער ארמנות
באשדוד וער ארמנות בארץ מצרים ואמרו האספו על ירי
שמרון וראו מהומת רבות בתוכה ועשוקים בקרבה : ה בסרו
על ברנית באשדוד וער ברנית בארעא דמצרים ואמרו
אתפנשו ער טורי שמרון וחזו שיגושיא סניאן בנהו ואנוסין
בנהו ורא ידעו עשות נכחה נאם יהוה האצרים חמס ושד
בארמנותיהם . ו ירא ידעין למעבד אוריתא אמר יי די מרן
אוצריהון חטור ובוא בברניתהון .

מצודת דוד

(ה) התפול וכו' תשכון ליפור על הפח הפורס בחרץ
ולא מלאה מוקש להכבד בה וכו' לחנם מוקש הכשת
היעלה פח דרר הליפור כשחול נלמד וירוש להליל נפשו
מנדק הפח ועלסו קח מן הארמה ואחר וכו' הפח יעלה מן הארמה
(ב) אם יתקע בנהו מעמודים הלוסס לראות אם בא לויב וכאשר יבוא יתקע בשופר להזכיר את העם
ואמר האם יתקע שופר בעיר ועם לא יחררו הלא בודאי נמחר וחררו : אם תהי רעה בעיר וכו' לא עשה ר"ל
כמו שכל אלו הדברים הנכונים ח"ה שיהיו בזוג הדבר הראוי לכל אחד ואחד כן ח"ה שיהיה רעם בעיר וכו'
במסרם וכו' לא עשו בנמול המעשה : (ג) כי לא יעשה מוצא הריי שכל כל הסגנה כי אין ה' עושה דבר
כ"ה ינלו סודו בתחלה אל המעשים : (ד) אריה שאג ר"ל והלא סביבים בודאי מתנבאים הדבר אל ססס ואינם
כובדים הנבואה כי כמו שאם יבא האריה לא ימלא מי שלא יירא מקול שאגו כן אם ה' מדבר מה אל הנביאים
לא ימלא מי שלא ינבא וכו' כל דבר הבא שמת מפי הנביא עד לא בא ח"ה אין זה מקרה כ"ה בסגנה ומוקש לתחלת
העין שאמר על כן חקרו עליכם וגו' ללסל נמול כי הואיל וסכל בסגנה יש נמול על המעש : (ה) השמיעו
חמס בני אשדוד השמיעו ברוח בחרמנותיהם : חמסו . ללסל לנלחמ' בעזרת אשור : וראו ר"ל אל מיראו חמס
כי תרזו בתומס מסומות רבות הומיות מלחמס איש בחרו ועושה רב תראו בקרבה וחלוק נלסס ונקל וכו' נמסרים ביד
האויב : (ו) ולא ידעו ר"ל גם תראו אשר אינם יודעים לעשות נכוחה וכו' בודאי לא יערסם ה' : האלורים תראו
אשר חומסים ונזלים ואלורים בחרמנותם וכו' אלו גזלו ללורר הספוק למלכות כפסס לא סיס הדבר רע בתכלית
כלל סס יגזלו מבלי לורר וסכר .

לחמשיך מיסוד ומלכות דו"ט שין דלת יוד כפס שין שין דלת שין דלת יוד רוס יאהרונדי ככמ
דיסוד א אד אדני אדני כפס אדני רוס אלף דלת נון יוד כשמה דמלכות יף הך וך הך מיס יסידס
דיסוד יהוה מיס יסידס דמלכות אל סס כ"ן שבעסס

א יהוה קנני ראשית דרפן קדם מפעליו מאז : אלהא בראני
בריש בריתיה ומן קדם עובדוי מן רישו : ב מעולם גסכתי
מראש מקדמי ארץ : ומן קדם עלמא אתתקנית מן רישיה מן
קדם דתהוי ארעא : באין תהמות חוקלתי באין מעינות גכבדי
מים : עד לא נהוון תהומי איתירידית ועד דלא נהוון מעיני
עישוני דמיא : ד בטרם הרים הטבעו לפני גבעות חוקלתי :
קדים עד לא גטבעון טורי וקדם רמתא אתפנינת : ה עד לא
עשה ארץ וחוצותו וראש עפרות תבר : ו עד לא
עבד ארעא ונחרי וריש עפרא דתבר : ו בהכינו שמים שם אני
בחקן חוג על פני תהום : בד אתקין שמיא תמן הות ועד חג
חוגתא על אפי תהומא :

מצודת דוד

(ה) קני . ברא חומי להיו קנוס לו . וכן קונס
במ"ס (בראשית י"ד) ראשית דרכו . בתחלת הבנייה :
קדם . קודם מעשיו : מאז . ממלכד ר"ל רזון רב .
(ג) מעולם מימות עולם אני נסוכס ומושלם : מראש .
אני מן הראשונים מהקודמים לבניית הארץ כי ארז"ל
שבעה דברים קדמו לבניית העולם והאומי' לחת מהס : (ג) בלון תהומות . שיעור לא היו תהומות נבראתי אני :
(ד) בטרם . עד לא נעבדו ונקבשו הכרים בחרץ ולפני הגשמות נבראתי אני . (ה) עד לא מוכס על חוללתי
לאמר חוללתי עד לא עשה הארץ וחולמותיה וסחלת עפר האדמה המיושבת מנני אדם וככל לדבר כדרך המללס :
(ו) ככינוי צנת הכינוי את השמים סימני סס אני כי נבראתי קודם לסס : בחוקי . בעת חקק עול הארץ לכסות
ע"פ הסוס :

משנה בק פרס ט

עצים כוי . מסקי בגמרא דדוקא כשני דלא פרק ט הגוזר . משלם כשעת הגזילה .
הדר לבריתו ככתחלה . וכנון שגול עיסי דמי עיסי ולמר ואין חייב
לאחור לו כלים (ה)
כלי אמצעי הנצה דמלכות דיצירה א
הגזול עצים ועשאן כלים צמר ועשאן בגדים משלם
כשעת הגזילה . גול פרה מעוברת וילדה . רחל טעונה
וגזזה . משלם דמי פרה העומדת לילד . דמי רחל
העומדת ליגזו . גול פרה ונתעברה אצלו וילדה רחל
ונטענה אצלו וגזזה משלם
והיינו דתנן ועשאן בגדים : (ה) כדיוק ליה בגמ' ד' ס"ז מקרא .

ברשורה

עצים כוי . מסקי בגמרא דדוקא כשני דלא פרק ט הגוזר . משלם כשעת הגזילה .
הדר לבריתו ככתחלה . וכנון שגול עיסי דמי עיסי ולמר ואין חייב
לאחור לו כלים (ה)
כלי אמצעי הנצה דמלכות דיצירה א
הגזול עצים ועשאן כלים צמר ועשאן בגדים משלם
כשעת הגזילה . גול פרה מעוברת וילדה . רחל טעונה
וגזזה . משלם דמי פרה העומדת לילד . דמי רחל
העומדת ליגזו . גול פרה ונתעברה אצלו וילדה רחל
ונטענה אצלו וגזזה משלם
והיינו דתנן ועשאן בגדים : (ה) כדיוק ליה בגמ' ד' ס"ז מקרא .

והגזה שלו הוא דקננהו בשני (ב) : זה הכלל . רש"י . (ג) ר"ל דדוקא הולך והגזה קונה לאתווי נכז עולה ונעשה חיל עגל ונעשה שור וטבחו או נכרו שהוא פטור מתשלומי ד' וה' (ג) שכיון שנעשה בידו שני קנאו ושלו הוא טובח ושלו הוא מוכר : (ב) בעבדים אימר לו הרי שלך יפניך . דקרקע דמו וזרעות דמרא קיינא והלכה כר"מ (ד) : מטבע ונסדק שני הויכר הוא : פירות ודרקבו כשהרקבו ונקלטן (אומר לו הרי שגך לפניך) (ה) אכל הרקבו כולם משלם כשעת הגולה : מטבע ונפסל . שאינו טובר הוא במדינה אחרת (ו) ונעבדה בה עבדי . שנרצעה או נעבד לע"ז שהי פסולה לקרן : שנפסדי . לנזכח ביום שאינו ניכר כגון בנדוקין שבעין (ג) נתן לאומנין לתקן . כלי ונאחר שבעי הכלי קלקלה : חייבים לשלם . דמי עלים בלבד (ד) : נתן דהרש . השתא אשמועינן שאם נתן כלי וקלקלו חייב לשלם דמי הכלי הנאמר לגלוי (א) ולא אמרינן דע"פ ישלם ד' וה' כשעת הגזילה לפי דעלו הוא טובח כו' ונומילא דנ"ש רישא (ה) כיון דארתחיהו כהכי כהזק שאינו ניכר תשצין ליה ואומרי לו הרי כו' והוי כהזק כפסח . אכל רש"י : חרוטה כו' . העטם דאלו אף שנפסלו אלל הגזן לגמרי . מ"מ תבואת תרומה ולחם חמץ לא תשמה ומשאר תבואות ולחמץ והרי הן כגון שהיו בשעת גזיל' וכמו שהן עכשיו שאר תבואות ולחמץ ומ"מ ח"ל הרי כו' . ומש"כ בפסלתו ומלכות כיון דלורת מטבע אינה יולאה כלל בכל מדינות האלף . ונעשה לורת אחרת במקומה . הרי ניכר הפסידה . סו"מ : ונעבדה כו' . בעד אחד שלא נסקל' אכל פסול' לקרן ועממי דא"ל הרי כו' . דכל בהמות לאו לנזכח קיינו . רש"י : ליסקל . ס"ל להאי הנה דגומרינן דינו של שור שלא בשני וח"ל להביאו לב"ד דא"ל נהי עבדי ליה גמי : (י) דאין אונן קונה בשבח כלי . גמי ול"ד לגזן שמשלם כשעת הגולה דהכא לא כיון משלם לגזול ולא זכה בה . ועמ"ש לק' בדר"מ ור"י : חייב . שזה כורק מן והזיק

משלם כשעת הגולה . זה הכלל כל הגזנים משלמין כשעת הגולה :

(ב) גזל בהמה והזקינה עבדים והזקינה משלם כשעת הגולה ר"מ אומר בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך . גזל מטבע ונסדק . פירות והרקבו . יין והחמץ משלם כשעת הגזירה . מטבע ונפסל תרומה ונשמאת . חמץ ועבר עליו הפסח ברמה ונעבדה בה עבירה או שנפסלה מעל גבי המזבח או שהיתה יוצאת ליסקל אומרלו הרי שלך לפניך : (ג) נתן לאומנין לתקן וקילקלו חייבים לשלם נתן לאחר שידה תיבה ומגדל לתקן וקילקל חייב לשלם . הבנאי שקבל עליו לסתור את הכוהל ושבר את האבנים או שהזיק חייב לשלם . היה

השתא דנ"ש שינוי הנומיו או שינוי הרקות וק"ל דלתני אשמועינן כלי לתקנו נמי ברישא משלם כשעת הגזילה . ולי"ע עתו"ט וקלקלו חייב לשלם דמי הכלי הנאמר לגלוי (א) ולא אמרינן דע"פ ישלם ד' וה' כשעת הגזילה לפי דעלו הוא טובח כו' ונומילא דנ"ש רישא (ה) כיון דארתחיהו כהכי כהזק שאינו ניכר תשצין ליה ואומרי לו הרי כו' והוי כהזק כפסח . אכל רש"י : חרוטה כו' . העטם דאלו אף שנפסלו אלל הגזן לגמרי . מ"מ תבואת תרומה ולחם חמץ לא תשמה ומשאר תבואות ולחמץ והרי הן כגון שהיו בשעת גזיל' וכמו שהן עכשיו שאר תבואות ולחמץ ומ"מ ח"ל הרי כו' . ומש"כ בפסלתו ומלכות כיון דלורת מטבע אינה יולאה כלל בכל מדינות האלף . ונעשה לורת אחרת במקומה . הרי ניכר הפסידה . סו"מ : ונעבדה כו' . בעד אחד שלא נסקל' אכל פסול' לקרן ועממי דא"ל הרי כו' . דכל בהמות לאו לנזכח קיינו . רש"י : ליסקל . ס"ל להאי הנה דגומרינן דינו של שור שלא בשני וח"ל להביאו לב"ד דא"ל נהי עבדי ליה גמי : (י) דאין אונן קונה בשבח כלי . גמי ול"ד לגזן שמשלם כשעת הגולה דהכא לא כיון משלם לגזול ולא זכה בה . ועמ"ש לק' בדר"מ ור"י : חייב . שזה כורק מן והזיק

זו הוא . הר"מ : דמי כו' . ובהקדמה בשעת נפילה שלא היה בו שבח ומעולס אבל אם הקדימה לאחר שקלטו ונעשה שבה בלאר חייב ליתן לו גם דמי שבחו . כמו נתן לאונן לתקן בנתיבי דלעיל . גמי . ולא ידעתי למה לא העתיקה הפוסקים : היציא . פי' הר"מ ונה שחוליא ומדנו . ורש"י הוסיף שכן טרמו כשאר שכיר יום . (ח) רש"י . ולקמן בדר"י בהולא יתיר' על שבח פי' אס השכר פחות מן השבח שנתן לו את השכר ומסתבר ודמי דה"ל אס השכר פחות מן היציא דנתן לו : (ט) ומשנע דמי יציב ליה איגרא מחייב לנייבז הלומר ולא אמרינן דקני ליה לגמרי שהרי לא נתמין האובע לזכות בו כלל . ומש"כ בגזן : (י) רש"י . ומשנע דוקא בדשינה קניסין . והלכך אס צעל האמר ארנו חפץ בלאר אלא שיתן לו דמי לומר הרשות בידו ועתו"ט : את היציא . לפי שאין מנתנין לקנותו . הלכך לא דמי לגזן דכולא שבח ידיה היא כדתנן ר"פ . תוספות . שזה פרוטה . לאשונה בה . פרט לפחות נשוי פרוטי .

היה סותר מצד זה ונפל מצד אחר פטור ואם מחמת המכה חייב : (ד) הנתן צמר לצבע והקדיחתו יורה נתן לו דמי צמרו . צבעו כאור אם השבח יתר על היציאה נתן לו את היציאה ואם היציאה יתירה על השבח . נתן לו את השבח . לצבוע לו אדום . וצבעו שחור שחור וצבעו אדום . ר' מאיר אומר נתן לו דמי צמרו . רבי יהודה אומר אם השבח יתר על היציאה . נתן לו את היציאה ואם היציאה יתירה על השבח נתן לו את השבח . (ה) הגזול את חברו שוה פרוטה . ונשבע לו ויליכנו אחריו אפי למדי לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו אבל נתן לשליח בית דין . ואם מת יחזיר ליורשיו . (ו) נתן לו את הקרן . ולא נתן לו את החומש . מחל לו על הקרן ולא מחל לו על החומש מחל כו ועל זה חזין מפחות משהו פרוטה בקרן . אינו צריך לילך אחריו . נתן לו את החומש

כר' יהודה : (ה) ונשבע לו . על שקר והורה : יוריבנו אחריו אפילו למדי . דאין כפרה עד שיחזור לגזול עלונו דבצי נשבע על שקר כתיב לאשר הוא לו יתנו (יא) : דא יתן לא לבנו . של הגזול (יב) דלא הוי השבחה עד דמטי לידה : לשליח ב"ד . תקנה הוא דעבוד רבנן מפני תקנת השבים לא נחייבנו לזה להוליא מנה בהולאת הדך (יג) : ואם מת . הגזול (י) חזין מפחות משהו פרוטי וכו' . ולא חיישין

ולא הוי השבחה כו' רש"י : רש"י : עפ"ח נני הכא . וכ"ה בדהיה בגמרא : (יג) רש"י וכי

בדר"מ מ"ב בהר"ב דפלונתא דשליח בעדים שייכי

חיישין שמה יתיקר וישב על שזה פרוטה ואפילו הגזל צעין אל"ל להוליכו אחריו (ז) ונשבע לו ער החומש. שזוהי שניה שנתנו לו והודה שאלו נתנו: ה"ז משלם חומש על חומש. חונשו של חונש דחונש ראשון נעשה קרן: עד שיחמעט וכי. שאם חזר ונתן לו חונש ראשון ונשבע על השני והוד' משלם חונשו וחונשו של חונש שני וכן לעולם שנאמר וחמישיתו יוסף עליו החור' רבתי חמשי' הרבה לקרן אחר. השימת יד. הלוואה: עשק את עמיתו. עקר שכי: משלם קרן דאין חונש ואשם אלא אם כן הודה דכתיב בגזל הגר צפי נשא והתורה: (ח) השרוטי כפל. אם חונש ומלנו אינו משלם כפל דכתיב אשר ירשיעון אלהים פרט למרשיע את עלמו: (ט) ה"ז משלם קרן חומש לבנו או לאחיו. אם אין לו בנים ואש"ב דכפי' ירושה קמיה דהיאך צפי לנעבד השבה ואין מעבד אללו אפילו כנגד חלקו דכתיב והשיב את הגזילה אין לו חקקה עד שיוליא גזילה מתחת ידו

החומש. ולא נתן לו את הקרן מחל לו על החומש. ולא מחל לו על הקרן מחל לו על זה חוץ משה פרוטה בקרן צריך לילך אחריו: (ז) נתן לו את הקרן. ונשבע לו על החומש. הרי זה משלם חומש על חומש עד שיחמעט הקרן פחות משה פרוטה. וכן בקפקרן. שנא' או עשק את עמיתו. או מצא אבידה וכחש בה. ונשבע על שקר. הרי זה משלם קרן וחומש ואשם. היכן ואמר אמר לו אבד. משיבעך אני שאכלו משלם קרן. הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם: (ח) היכן פקדוני אמר לו נגנב משיבעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שגנבו משלם תשלומי כפל. הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם (ט) הגזול את אביו ונשבע לו ומת הרי זה משלם קרן וחומש לבניו או לאחיו ואם אינו רוצה או

ובלנד שמה הגזילה צעין

ונמך כו' ומשום דבקר' לא כתיב ד' וה' אלא בגנב עלמו. חוס' ונשבע. ומשמע דאי לא נשבע סופא דלוה וצ"ח באין ונפרעין לאשמעין דאש"ב דנשבע שרי צהכי. צ"י והסמי"ע כי דהרבי משה הכריע דנשבע דוקא: לבניו כו'. פי' החוס' דלצניו של גזלן או לאחיו של גזלן. כלו' בתחיל' לבניו עם אחיו והס' אין צ"ח ונמכו אלא נמכה אבדה דאצא כדאמר צ"ב דק"ט מתא אבותין יהו צניך. הלכך אש"פ שאין לאציהם חלק בהם כלום. שהרי יס' לו להחזיר הגזילה אפ"ה הם קודמין בחלקן מההיא ששני דצ"ב. או לאחיו כשאין לו בנים. וכ"פ הר"מ אלא דס"ל דמתני' ל"ד נקט בנים ברישא דודאי כל ימי חייו אין חלק לבניו בירושת אביו. ורש"י מפי לבניו של אביו או לאחיו של אביו. ולשון הר"ב א"ל

לפי כסום א' מהפירושים ועמ"ש: (ד) הר"מ דעמ"ש דאי קאה בשניו אין עליו אלא לשלם דמי הגזלה ולא הוי בכלל והסיב את הגזילה דהא קרא אמר אשר גזל. אם כעין שגזל יחזיר כמיש צ"פ. ש"י דקרא לא איירי אלא אם הוא כעין שגזל שלא נשתנה. כ"ל: (טו) ערוכ פירושי' א"י רואה בדברי הר"ב דזה ילא לו מהר"מ והו' מפ"ש אין לו אחים והר"ב כבר פי' אין לו נכסים כשיטה שאר המפרשים ולדידכו י"ל דנקט צניו כו' דשכיחי ור"ה אם אין לו דהירושה ממשמשת ועולה עד יעקב אבינו ואלהים הוא נותן ח"ל הר"מ ואם לא היה אללו את נאציו ולא צניס (והו' פי' דואם אין לו) או לא החזיר הוא את הגזילה לבניו (והו' פי' דואם אינו רואה) יתן אותו בחובו וכי. ועמ"ש: ונפרעים-דנה

שאיין לו ליה ובעלי החוב באים ונפרעים: (י) האומר לבנו קונם אי אתה נהנה משלי אם מת יירשנו ויחזיר לבניו או לאחיו ואם אין לו ליה ובעלי החוב באים ונפרעים: (יא) הגזול את הנר ונשבע לו ומת ה"ז משלם קרן וחומש לכהנים ואשם למזבח שנא' ואם אין לאיש גואל להשיב האשם אליו האשם המושב לה' לכהן מלבד איל הכפורים אשר יכפר בו עליו. היה מעלה את הכסף ואת האשם ומת הכסף ינתן לבניו והאשם ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה. (יב) נתן הכסף לאנשי משמר ומת

לו חובו: (א) שנאמר ואם אין לאיש גואל. ואין לך אדם ציטרלם שאין לו גואלים למעלה עד יעקב אבינו אלא זה הגר שמת ואין לו יורשים: ומת. הגזלן: הכסף ינתן לבניו. של גזלן שכבר זכה בהן מניחת הגר אלא דהשבה צעי לנעבד כי היכי דתהוי ליה כפרה אשכזתיה והשתחו חו ליכא כפרה כיון דניית ליה: והאשם ירעה. דאין אשם שמתו צעליו דק"ל כל שקטעלם מתה צאשם רועה: עד שיסתאב. לקון המזבח לקנות מהם עולות: (יב) ראנשי משמר

יירשנו. שזה כדאמר נכסך עניך אסורים (נדרים פי"ה מ"ב) הר"מ: לא כו'. שזה כמו שא"ל בכסים אלו אסורים עניך שס. גי' הר"מ לאו למימרא דכיון דנכסים אסורים לו בהגאה לא יזכה בהן דהא קתני סיפא ויתן לבניו ולאחיו ואם אין לו ליה וצ"ח כו' ואם לא זכה בגוף הנכסים היאך יזכנס לבניו או לאחיו. והיאך צ"ח בצי"ס ונפרעים. אלא דדאי נכסים דידיה יינהו אלא שאינו רשאי ליזכרות מהם ע. כ. ומש"ה יוחא ל' ויחזיר. אצל הר"ן העתיק ויתן זכ"ה צ"ח: ויחזיר. לאו למימרי' שיתנו להם מנשה אלא שמתא להם מקום ואומר להם נכסי אלו אשר עני אצא ואינו יודע מה אעשה בהם עני לעלמינס ועשו מהם שחפרו וכה"ג לאו מתנה הוא אלא גוונא דהפקר אצל הב"י כחז ששפי' ליתמי ונמש מותר כיון שמודיים שפני שאסורים עליו נותנס להם אין כלן עובת הנאה. ועמ"ש: (טו) ל"ד ועפ"ד דנדרים מ"ז. ולא הני' ה"נ אינו רואה משום דודאי אינו רואה: חוס' ועמ"ש

משמר ומת . קודם שהציא קרבן : אין יורשי . הגזלן : יכולים להוציא . מיד הכהנים נאמר שזכו בהן כבר (י) : ליהודים . היא משמרה ראשונה של עשרים וארבע משמרות כהוני שבנקדש ושל ידעיה אחריה :

אין היורשין יכולין להוציא מידם שנאמר איש אשר יתן לכהן לו יהיה . נתן הכסף ליהודים . וכסף לידעיה . יצא . אשם ליהודים . וכסף לידעיה : אם קיים האשם . יקריבוהו בני ידעיה . ואם לא יחזיר ויביא אשם אחר . שהמביא גזילו עד שלא הביא אשמו יצא . הביא אשמו עד שלא הביא גזילו לא יצא . נתן את הקרן ולא נתן לו את החומש אין החומש מעכב .

ואשמו לידעיה ואם אין אשמו קיים לא יצא באשם שנתן ליהודים כיון שלא נתן גזילו ויחזיר ויביא אשם אחר : נתן הקרן . לכהנים : אין החומש מעכב . מלהקריב את האשם אם לא נתן עדיין ולבסוף נתן (יח) :

כפרה עד שיביא קרבן : יצא . ילפינן ליה בגמ' נקרא : אין ב' . בגמ' יליף ליה : (יח) אינו מודוקק דנושט דאי לא נתן לבסוף עכב כפי' דהעכבה היינו על ההקדשה . וכיון שכבר קרבה אין עוד עכב' כו' ואולי ר' ל דלא תימא דדיעבד סגי ליה ויפטור מן החומש לה"ק ולבסוף נתן כלום שלבסוף יתן ולא יפטור בכך וקרי ביה נתן ועתוי"ט :

ועתוי"ט : ונפרעים . אחר מיתה ואפי' בחייו הוה שרי בכה"צ כדתנן (סס) המודר' הנאה נחזירו ואין לו מה יאכל ילך אלל חנוני כו' . אלל לפי שזה אין רואה שיהנה ומנוו כלל בחייו ואינו יכול לעשות תקנה אלל מדעתו . תוס' :

לכהן . ת"ר אשם זה קרן . המושב זה חומש כשהו חומר ומגד' איל הכפורים הוי חנוני אשם זה קרן ולמה קוראהו אשם אשם החזירו בגללה דלא יא . החזירו לחלפין לא יא . ואין מולקין גזל הגר כנגד גזל הגר דין אשם . גמ' : (י) משמע דר"ל טעמי שזכו בזה שבדקס כדון נכסי הגר כו' שכל הקוד' בהן זכה . ותמידי

דאי הכי קרא למאי אילטרין כו' ובגמרא אמר אביי ש"מ כסף מוכר ומחלה דאי לא נוכר ה"א מהדר ליוורשין מ"ט אדעתא דהכי (דלא תהוי ליה כפרה) לא יהיב ליה כו' . הא קנין דהטעם משום דנוכר ומחלה ולהך סברא צ"ע קרא דלא הוה ידעי' דכפר ומחלה אלל ה"א דאי דנושט דאי לא נתן לבסוף עכב כפי' דהעכבה היינו על ההקדשה . וכיון שכבר קרבה אין עוד עכב' כו' ואולי ר' ל דלא תימא דדיעבד סגי ליה ויפטור מן החומש לה"ק ולבסוף נתן כלום שלבסוף יתן ולא יפטור בכך וקרי ביה נתן ועתוי"ט :

נמרא ב"ק דף צד ע"ב הרבה ה' בלה כלי החיצון דנצח דמלכות דבריאה במ

תנו רבנן הגזלנין ומלוי ברבית שהחזירו אין מקבלין מהם . והמקבל מהן אין רוח חכמים נוחה הימנו . אמר ר' יוחנן בימי רבי נשנית משנה זו דהניא מעשה באדם אחד שביקש לעשות תשובה אמרה לו אשתו ריקה אם אתה עושה תשובה אפילו אבנט אינו שלך ונמנע ולא עשה תשובה באותה שעה אמרו הגזלנין ומלוי ברבית שהחזירו אין מקבלין מהם והמקבל מהם אין רוח חכמים נוחה הימנו : מיתבי הניח להם אביהם מעות של ריבית אע"פ שהן יודעין שהן ריבית אין חייבין להחזיר . אינהו הוא דרא הא אביהם חייב להחזיר . בדיון הוא דאביהם נמי אינו חייב להחזיר והא דקתני בדידהו משום דקבעי למתני סיפא הניח להם אביהם פרה ושלית וכל דבר המסויים חייבין להחזיר מפני כבוד אביהם תנא רישא נמי בדידהו . ומפני כבוד אביהם חייבין להחזיר אקרי כאן ונשיא בעמך לא תאור בעושה מעשה עמך כדאמר רב פנחס בשעשה תשובה הכא נמי בשעשה תשובה

אין רוח חכמים נוחה הימנו . אין רוח חכמים וחסידות בקרבו : אין חייבים להחזיר . דכתיב והשיב אתי בגזילה אשר גזל והני לא גזל מידו לקניטו צעוני רשות עמך . וזה לא עשה מעשה עמו ואין חייבים בכבודו וקסבר רשות יורש כרשות לוקח דמי : המסויים דבר הניכר נרבים זו היא שזל פלוני והניח ליוורשין : בעושה מעשה עמך . וזה לא עשה מעשה עמו ואין חייבים בכבודו

אי עשה תשובה מאי בעיא נביה איבעי ליה לאהדורי שלא הספיק להחזיר :

זוהר וישב דף קפ"ט ע"א ת"ת דאצילות יוד האואו הא

יודי ה' את יוסף ויסי א"ש מלליח ויסי צנית אדוניו וגו' ר' יוסי פתח כי ה' אוהב משפט ולא יעזוב את חסידיו לעולם נשמרו האי קרא חוקמוה באזכרסם את חסידיו חסידו כתיב וסא' אתמר ת"ח ככל אחר דלדיקיא אזלי קב"ה נטיר לון ולא צדיק לון דוד אמר גם כ' אלך צניא ללמוז' לא אירא רע כי אתה עמדי שבטך ומשענתך וגו' בכל אחר דלדיקיא אזלי שכינת' אזלה עמכון ולא צדיק לון יוסף אזל צניא ללמות ונחתי ליה למלרים שכינת' הוה עמיה שה"ד ויסי ה' את יוסף ובגין דהוה עמיה שכינת' בכל מה דהוה עבד הוה מללא צדיק' ואלפילו מאי דהוה צדיק והוה חבט ליה מלרים בנווני חסר' הוה מתהפך צדיק' להווא גווי' דרעות' דמלריה הוה רע' ביה כד"א וירא דלדיו כי ה' אתו וכל אשר הוא עושה ה' מלליח צידו . מלליח צידו ודאי כי ה' אתו : ת"ח וידע דלדיו כי ה' אתו לא כתיב אלל וירא דלדיו דהא צעוני הוה חמי עובדי דכסין בכל יומי דקב"ה עבד צדיק' ועל דא ויברך ה' את בית המלרי בגלל יוסף קב"ה נטיר לון לדיקיא ובגין חוק נטיר לון לרשיע' דהא רשיע' מתברכין בגינתון דלדיק' כגווי' דא כתיב ויברך ה' את בית עובד אדום הגיטי בעבור ארון אלהים לדיקיא אחרתין מתברכין בגינתיו ואינון לא יכלי לאחזוי (ס"א לאשתובי) בזכותי והא חוקמוה יוסף אתברך מלרים צנייה ואזיכו לא יכלי לאשתובי בזכותיה נמייה ולמיפק לחירו ולבתר אפיל ליה לבית הסבר כד"א עמו כבכל רגלו ברזל באה נפשו עד דלבתר קב"ה אפיק ליה לחירו ושלטיה על כל ארעא דמלרים ובגין כך כתיב ולא יעזוב את חסידיו לעולם נשמרו חסידו כתיב ואתמר וקב"ה אגין עליהו דלדיק' בעלמא דין ובעלמא דחתי דכתיב וישננו כל חוס' כך לעולם ירננו ומסך עלינו ויעללו כך אוהבי שמך :

הלכה פסוקה

יוסף רחק

מוסר

הרמב"ם הל' ת נמוד תורה פ"ו

מספר הדינים דף ס"ז ע"א

אף על פי שצריך להזכיר ולסווא מהלליו זרע יעבוד אדוניו . כותר לרין להזכיר להיות הוא נעט נעטן נאמן נחמד למרחא בעיני ה' כמעטוי הטובים אז ייעב בעיני אדוני ה' וסווא נעטות אחרות כמוהו ממנו הוה וזהו אמרו עיקר תולדותיהם של לדיקים מעשיהם הטובים דכתיב אלל תולדות נח נח איש לדיק' וגו' והח"כ ויולד נח אש תרלה להיות לדיק' עוב מרכבה ליסוד שקלקלת לרין לומר תמיד גם זו נעושה ולדון לכך זכות ולדבר טוב ולשתוק מדבר רע כלל ולא חס ושלום שחת זרע צברית המעורר לא מוסף להשחית ישראל צברית הלשון בקללה צר מינון אדרגה צדק ולמד סניגוריה לכפר ולמד לדי מורה ויראת ה' צרתמים הואיל ונפש כל ישראל עלם אחד כדאמר שבעים נפש צהלדיק' אדם נפשו ככל ישראל יעשה רועס ובו ילדקו ויתהללו על זרע ישראל וכן כהתעו' נפשו ככל ישראל עושה רועס לכן תעורר נפשך ככונס גדולה לשב בתשוב' ולכוין שעתך ישונו כל ישראל וסיינו טובה ישראל כלשון ויחד וסדר כתיב קחו עמכם דברים ושובו כלשון רבים ולכך נמסיה כי ש' אפי' ממנו ופירש ר"ל אפי' בחדר שישוב ישוב חרון אף ה' מוכנן מן הטעם הנזכר כי גורס שכולן יורסרסו בתשובה ואפטר דהיינו דכתיב אללגס עושיים דרביך ותעו' אלך ישובו נמלא מזכס אחרים עמו :

רוח חכמים נוחה הימנו . אין רוח חכמים וחסידות בקרבו : אין חייבים להחזיר . דכתיב והשיב אתי בגזילה אשר גזל והני לא גזל מידו לקניטו צעוני רשות עמך . וזה לא עשה מעשה עמו ואין חייבים בכבודו וקסבר רשות יורש כרשות לוקח דמי : המסויים דבר הניכר נרבים זו היא שזל פלוני והניח ליוורשין : בעושה מעשה עמך . וזה לא עשה מעשה עמו ואין חייבים בכבודו

למשיך מתי' דז"ל יהוה נפש י יה יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה חיה יסודס ו דמלוי יוד אל סס ב"ן שבעשים בניקוד חולם :

« ויאמר אריהם ! ראובן אר-תשפכו דם השליכו אתו אר-תבור הזה אשר במדבר ויד אר-תשחרו-כו למען הציל אתו מידם להשיבו אר-אביו : ואמר להון ראובן לא תשדון דמארמו יתיה לגובא הדין די במדברא וידא לא תשמוין ביה בדיד לשיזבא יתיה מדיחון לאתבנתיה לות אבוהי : ויהי באשר-בא יוסף אר-אחיו ויפשיטו את-יוסף את-פתנת הפסים אשר ערוו : והנה בר אתא יוסף לות אחוהי ואשקחו ית יוסף ית פתוניה ית פתוניה דפסי די ערוהי : ויקחהו וישליכו אתוהבורה והבורק אין בו מים : ונסכוהי ורמו יתיה לגובא וגובא ריקן לית ביה מ'א : וישבו לאכר-קהם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים באה מגרעד ונמליהם גשאים נכאת וצרי ולט הולכים להוריד מצרימה : ואסחרו למיבר לחמא ווקפו עיניהון וחזו והא שיירת ערבאי אתיא מגרעד ונמליהון טעינין שעף וקמף ולטום אזרין לאחתא למצרים : ויאמר יהודה אר-אחיו מה-פצע פי נהרוג את-אחינו ובסנו-את-דמו : ואמר יהודה לאחוהי מה ממון נתתני לג'א ארי נקטור ית אחוונא ונכסי על דמיה :

נביאים עובדיה

המשיך מתי' דז"ל צבא צבא צבאות רוח יהוה נשמה דלח אדני נשמה דסוד יהוה חיה יסודס דלח חס ב"ן שבעשים :

« ר'זן פה אמר אדני יהוה צ'ר וסביב הארץ והוריד ממך עזך ונבוז ארמנותיך : » בבן פדגנאמר יי ארדהים עקא תקיפא לארעא ויבטל מניך תקיפך ויתבוזן ברנתיך : כ פה אמר יהוה באשר יציר הרעה מפיי הארי שתי כרעים או בדר-אזובן ונצלו רש"י

מצודת דוד

(ח) לר וסביב הארץ . ר"ל ה'ר יבא ענין וסביב הארץ יחנה לכל תוכל להמלט : וסודי . יספיל ענין חזקווארמוותיך יסו . נבוזים מן ה'ר-הצ'א (3) כאשר יל'ל הרועם-יורדי הרועם כשהארי עורף מה ען הערד הוא מתחזר להליל מה להביא לרל'ים לבעלו שהארי ערשו ושכוח לא נכבו ולאחר זה משליכו כי לא היל'ו כ"א ליות לעד ולא למחלל : כן יללו . ר"ל כמו שאין תועלת בעלם הדבר שמיל'ל

בני ישראל חישבים בשמרון בפאת מטה ובדמשק ערש : כ פדגנאמר יי כמא דמשויב רעיא מפומא דאריא תרתין פרעין או הסחום דאודן כן ישתזבון בני ישראל דיתבין בשמרון בתקופה שולטן ועד דמשק רחיציין : שמעו והעידו בבית יעקב אמר יי ארדהים ארחי צבאות : כ פי ביום פקדי פשעי ישראל ערלו ופקדתי ער-מזבחות בית-אל ונגדעו קרנות המזבח ונפלו לארץ : כ ארי ביום אסערותי חוכי ישראל ערוהי ואסער עד דפקדחין לאנוריא בבית אל ויתקטפן קרנת אנוריא ויפרון לארעא : כ והביתי בית-החורף ער-בית הקיין ואכדו בתי השן וספו בתיים רבים נאס-יהודה : ואמחי בית סתוא ער בית קיטא ויבדון בתין דמכבשין בשן דפיר ויסופון בתין סגיאין אמר יי :

מצודת דוד

הרועם מן הארי כן לא יסיה תועלת בלחון הנשחרים כל ריק ישלחו הסולס הסוכבים בפלת המעס ובערם המעוקף ממסקם החולם : (ג) שמעו חלם הנביאים שמעו דברי וסתרו בבית יעקב : (ד) כי ביום פקדי ר"ל וזהו דברי אשר . ביום שזכור פשעי ישראל עליו

כתובים משלי ז

המשיך מניסוד ומלכות דז"ל שין דלת יוד נפש שין דלת שין דלת יוד רוח יאדרוהי שעה דיסוד א אר ארני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יף ה'ר ר' ה'ר חיה יסודס דיסוד יהוה חיה יסודס דמלכות אל סס ב"ן שבעשים :

« באמצו שחקים ממעל בעזוז עינות תהום : » וכד אנרים ענני מרעיל וכד אעשין מעיני תהומא : כ בשומו לים חקו ומים לא יעברו-פיו בחוקן מוסדי ארץ : כ וכד שם דימא תחומיה ומיא לא עברין ליה שם שתאסיא דארעא : כ ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום ! יום משחקת רפניו בכר-עת : והוית בצדו מהימנתא וכד שבוהין הוית בר יומא ויומא

מצודת דוד

(ח) בלמלו . בעת חיוק את השחקים אשר הטו ומעל ובעת חיוק את משיינות הסהום : (ה) בשומו . בעת שם לים חוק ונבול אשר מי סיס לא ועברו פי סי ללכת מהנבול ולסלחם : בחוקו . בעת חקק וסודי הארץ וכ"ו . מוסב על סס לני האמור במקר ר'א שלפני פניו : (ג) ואהי . הייתי

רש"י

בעזוז עינות תהום . כשהנביר מעינותיו : בשומו לים חקו . גזר עליו כשברח : להקרע לפני משם . בחוקו . לשון חקוקה : אמון . גדולה אללו : יום יום . אלפים . שנה . משחקת . כתבל ארלו . של דורות הרשעים שהיו מאלס ועד כה . ומנת ועד אברהם : ושעשועי . לפתי עד דור המדבר ויקבלני :

וְהָיָה אֲנִי קִדְמוֹי בְּכָר זְמַן : ד מִשְׁחַקְתָּ בְּתַבַּל אֶרְצוֹ וְשַׁעֲשַׁעֵי
אֶת־בְּנֵי אֲדָם : י חֲדָיָה הָיִיתָ בְּתַבַּל אֶרְעִיָּה וְשִׁבּוּחֵי בְּבֵנֵי נְשָׂא :
וְעַתָּה בְּנִים שְׂמַעֵי לִי וְאֲשֶׁרֵי דְרָכַי יִשְׁמְרוּ : ה וְהִשְׁתָּא בְּנֵי־
שְׂמַעֵין לִי וְשִׁבּוּי רְמֵן דְּנִטְר אֲוִרְחָתִי :

מצודת דוד

מנודת אללו והייתי לו לשעשוע וכלל יום וכלל עת הייתי ושעשעו הוא עם בני אדם ר"ל מהם שמחוס כי ואני משחקת ומשמחת לפניו ככת האסוכים לאחים : כסס : ועתה בניס : הואיל ואני חסוכים כ"כ משראוי (ד) משחקת : אני הוא המשמחת אנשים כהכל חלו : ששמעו לי ואשרי לאלו אשר ישמרו דרכי :

ברשנורה משנה זכחים פרק ט

עיקר תוי"ט

פרק ט המזבח מקדש את הראוי לו - למזבח דמוקדה לאהדורי פקעין הוא דלחא ופליגי תנאי בפירושי דמתני' ומאי נינהו הראוי לו : רבי יהושע אימר כל הראוי לאיש - להשקף על גבי האש חף ע"פ עכסל : אם ערה - למזבח קדשו המזבח ונעש' לחמו ואם עלה לא ירד - אבל דבר שאינו ראוי לאש כגון דם פסול ונסכים פסולים אפי' אש עלו ירדו : היא העולה על מוקדה דבר שהו' למוקד ועל' הרי הוא בהוייתו ולא ירד הוא משני בהוייתו שהא' רבן גמליאל אומר כל הראוי למזבח - ואפי' דם ונסכים שנפסל אש עלו לא ירדו : ואין לך לנעט אלא דבר שלא הוצי' לחקון של מזבח מעולם כגון קנאים שלא קדשו בכלי אחר קניולי : דאש"ג דהוננתי כולה קדשה בכלי אין זה חלק בצוה צרור :

כלי אמצעי דהוד דמלכות דיצירה אאר
ארה ארהי אלהים
המזבח מקדש את הראוי לו
ר' יהושע אומר כל הראוי לאישים אם עלה לא ירד
שנא' היא העולה על מוקדה על המזבח מה עולה שהיא ראויה לאישים אם עלתה לא תרד אף כל דבר שהוא ראוי לאישים אם עלה לא ירד - רבן גמליאל אומר כל הראוי למזבח אם עלה לא ירד שנא' היא העולה על מוקדה על המזבח מה עולה שהיא ראוי למזבח אם עלתה לא תרד אף כל דבר שהוא ראוי למזבח אם עלה לא ירד אין דברי ר"ג דדברי ר"י אלא הדם והנסכים שרבן גמליאל אומר לא ירדו ור' יהושע אומר ירדו : ר"ש אומר הזבח כשר והנסכים פסולין

שאין הנמחה קריבה כולי : ובקניולי בלא מתן כלי אין זה מבורר למזבח : ואינו מתקדש אפי' עלה על גבי המזבח : אלא הדם והנסכים : שהם ראויים למזבח ואינם ראויים לאישים : רש"א הזבח כשר והנסכים פסולי' : ר"ש ק"ל בנסכי' של זבח כרבי יהושע : ובדם ונסכים הבאים בפני עולין כר"ג ולא ממוקדה יליף אלא מקרא דכתיב כל הנוגע במזבח יקדש : וכתיב בתורה זה אשר תעשה על המזבח ככשים בני שנה תמימים שנים ליום עולה : אין המזבח מתקדש אלא דומיא דעולה מה עולה הבאה בגלל עולה אף כל הבאים בגלל עולין : יאלו נסכים הבאים בגלל

אריך כו' גמ' : ועתוי"ט : כשרים : אי כגלל הזבח : הלכך צין שהזבח כשר והנסכי' פסולים אפטר להיות לנסכים כשרים בגורין כיון שהזבח כגון שילאו או נטמאו צין שהזבח פסול והנסכי' פסול : אלא כלומר כשרים מןפסול עולין : תוי : כשרים דהואיל והן צאים בגללו נפסלים עמו הוי' בו' : ופסח ומטאת שמתן שלא לשמן ובטלה תורת הקדש מוסן : ואפילו זה וזה ושקבלו פסולי' כו' והניתי לך למטה שנתן למעלי' כו' כדתי' צבריית' :

פסולין הנסכים כשרין והזבח פסול
אפי' זה וזה פסולין הזבח לא ירד
והנסכים ירדו : (ב) ואלו אם עלו לא ירדו הלן והטמא והיוצא והנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושקבלו פסולים וזרקו את דמו ר"י אומ' שנשחטה בלילה ושנשפך דמה ושיצא דמה חוץ לקלעים אם עלתה תרד רבי שמעון אומר לא תרד שהיה רבי שמעון אומר כל שפסולו בקודש הקודש מקבלו לא היה פסולו בקודש אין הקודש מקבלו : (ג) אלו לא היה פסולין בקודש הרובע : והנרבע והמוקצה והנעבד והאתנן והמחזיר והכלאים : והטריפה : ויוצא דופן : ובעלי מומין רבי עקיבא מכשיר בבעלי מומין רבי חנינא סגן הכהנים אומר דוחה היה אבא את בעלי מומין מעל גבי המזבח : (ד) כשם שאם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו וכולן שעלו חיים לראש המזבח ירדו עולה שערתה חיה לראש המזבח

תרד שחטה בראש המזבח יפשיט וינתח במקומה : (ה) ואלו אם עלו ירדו בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים : ומותר העומר ושתי הלחם : ולחם הפנים ושירי מנחות : והקטורת : הצמר שבראשי כבשים פליג אה"ק דאמר ירדו : והלכה כר' חנינא צן אטיגנוס (3) : (ד) כשם שאם עלו לא ירדו : אכל הן פסולין דתן צהו לא ירדו קאי : כך אם ירדו : לאחר שעלו : לא יעלו : עוד : ובידן שעלו חיים בראש המזבח : ר"ג קאמר לה דהכשיר צבעלי מומין ומודה שאם עלו חיים בראש המזבח ירדו : שאין המזבח מתקדש צבעלי מומין חיים : עילה שעלתה חיה לראש המזבח תרד : צעולה כשרה מייירי : ודברי הכל ולא נקט לה אלא משום סיפא ללמדך שראש המזבח מוקד ראוי להפשת ונתוח סיכא דעבר ושחטה בראש המזבח : (ה) ואלו אם עלו ירדו : ואפי' הן כשרים וטהורים משום דלא שייך צהו מזבח כלל : בשר קדשי קדשים : דלאכינה קיימי ולא למזבח : והקטורת : לא לראיה למזבח החילון : הצמר שבראשי כבשים

בבשים גרסי' . ורישא דבגא אחרית' היא
ובהדי טלוטת וגידין קחתי לה וגשפט אחד להס
הצמר שבראשי בבשים של עולה שהראש
איו בכלל הפטט וקרב עט עורו והכי אמרין
בשמיטת חולין . מנין לרבו
אח הראש שכבר
הוחז בשמיטת' שאף על
פי שאינו בכלל הפטט
ישנו בכלל הקטרה ת"ל
אח הראש . ויש למר
בגובה ראשו של צבא אלל
ערפו וכן השער שבזקן
הקיישים בזמן שהן
מחזרים כולן עולים :

והשער שבזקן תישים . והעצמות . והגידים והקרנים והטלפים . בזמן שהם מחזרים יעלו . שנא' והקטיר הכהן את הכל המזבחה פרשו לא יעלו שנאמר ועשית עולותיך הבשר והדם . (1) וכלם שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר . וכן נחלת שפקעה מעל גבי המזבח . אברים שפקעו מעל גבי המזבח . קודם לחצות יחזיר ומועלין בהן לאחר חצות לא יחזיר ואין מועלין בהן . (2) כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו . כך הכבש מקדש . כשם שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי להן כך הכלים מקדשין כלי הלח מקדשין את הלח ומדות היבש מקדשות את היבש . אין כלי הלח מקדשין את היבש ולא מדות היבש מקדשו את הלח : כלי הקודש שנקבו . אם עושים הם מעין מלאכתן שהיו עושין והן שרימים . מקדשין

ונשרפו ולא נעשו פסח . אבל כעלים יבשים הם
מחוסס : קודם לחצות ולאחר חצות : ילפינן
מקרא דכתיב כל הליל' עד הבקר ומשמע שנא'
כל הליל' אינו יודע שער הבקר . אלא דתן בקר' לבקר' של לילה . שאין לריכין להיות עוד על
המוקד ואחו בקר נוסף על בקרו של לילה שאין לריכין להיות עוד על המוקד זה חלות . דבקר של לילה
הוא עמוד השחר : ומועלין בהן . דאכתי בני מזבח נהו : ואן מועדין בהן . דכיון דהו' גשומים .
הו' להו דבר ששעית נולתו . ואין מועלין בו . (1) הבבש מקדש . דכתיב ונשחת את המזבח
וגו' את לרבות את הכבש : הכלים מקדשים . דבכלים נמי כתיב כל הנוגע בהם יקדש : כלי
הלח . קטרות ומזוקקות לדס וליון ולשמן : מדות היבש . שמי מדות של יבש הו' סס . עשרון
וח' עשרון (ה) : שהיו עושין והן שלימים . שהיו עושים כשהן שלמים וניהו כל כלי שרת
שנקבו או ששברו אין מתקנין שבריהן אלא עושים אותן חדשים . וכן סבין שנפגס אין מתקנין אותן
להסיר הפגס ובגדי כהו' שנתלכלכו . אין מכבשין אותן אלא עושים חדשים ומנוחין אלו לזרך פחילות
של נגור' ושמת בית השואבי . וכ"כ למה . לפי שאין עמות . במקום עשירות . ומזבח שנפגס
פסול . וכל פנימה הפוסלת בסבין של
שמיט'

לא קרי ליה מדה . ועתוי"ט . (1) דהא עליו
בנינו ובשילנו קאמר . רש"י והר"מ כתבו
שהרי אין סס ומזה לזרוב עליו : (2) לכאורה
וד"ש אס לא נשחטו כלל . וכר"י בגמ' דנ"ט
אלא כיון דא"כ בע"ה
נדחים . ובפ"ר דיונה
נשמע דק"ל אין בע"ה
דמין כו' לריך לפרש
דלא אתא לננימר אלא דשמיטת כשרות לא נהני
כיה אצל אי לא נשחטו כלל . אין בע"ה נדחין . פגוס . אט"פ שנשחטו בכשרות (1) כלס פסוליס .
וכרז דפליג אדר"י : בקדש . בעורה רש"י . ואפי' שירי ונגזות אינם נאכלים . דכתיב ואכלוה
ונגזות אלא המזבח . נפי השמועה נמדו בזמן
שהמזבח שלם ולא בזמן שהו פגוס :

נמרא זבחים דף פח ע"ב הלכה ט' כלה כלי הטיטן דהוד דמלכות דביראה במוכין
תנו רבנן והקטיר הכהן את הכל המזבחה לרבות העצמות והגידין והקרנים והטלפין יכול אפילו פרשו ת"ל ועשית עולותיך הבשר והדם אי בשר ודם יכול יחלוץ גידין ועצמות ויעלה בשר לגבי מזבח ת"ל והקטיר הכהן את הכל . הא כיצד מחזרים יעלו פרשו אפילו הם בראש המזבח ירדו מאן תנא דשמעת ליה דאמר פרשו ירדו . רבי היא דתניא והקטיר הכהן את הכל המזבחה לרבות העצמות והגידין והקרנים והטלפים אפי' פרשו ואלא מה אני מקיים ועשית עולותיך הבשר והדם לומר לך עיכולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיכולי גידין ועצמות רבי אומר כתוב אחד אומר והקטיר הכהן את הכל וכתוב אחד אומר ועשית עולותיך הבשר והדם מיעט' הא כיצד מחזרים יעלו פרשו אפילו הם בראש המזבח ירדו . פרשו לא יעלו . אמר רבי זירא לא שנו אלא שפרשו כלפי משה . אבל כלפי מעלה קרובי הוא דאקריבו לעיכול . ואפי' פרשו אמר רבה הכי קאמר לא שנו אלא שפרשו לאחר זריקה אבל פרשו קודם זריקה אתאי זריקה ושרתינהו אפילו למעבד מניהו קתא דסכניא סבר לה כי הא דא"ר יוחנן משום ר' ישמעאל נאמר לו יהיה בעולה ונאמר לו יהיה באשם מה אשם עצמותיו מותרים אף עולה עצמותיה מותרים :

יבוא היתה לעשות מלאתו בנין לאשתדלי באוריית' ולמעבד פקודי דאורייתא
דאיסו מלאתו דכ"כ כהאי עלמי' וכיון דעבדתי דכ"כ כהאי עלמא סוה עבדתי
דקב"ה צ"י ליה לכ"י למסוי תקיפ' כאריה ככל סטרוי בנין דלא ישלוט עליו סט"ה ולא
יכיל למפתי ליה מה כתיב ואין איש לית גבר דיקום לקבליה דיא"ר ויגז כיה קרבה
כדקא יאות מאי אורחיה דיא"ר כיון דחמי' דלית ב"י קאים לקבלי' ולאנחא כיה קרבי' מיד .
חק דישראל ח"א
כז

זודר וישב דף קצ ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא
רש"י
יבוא יהוה . מזה מועלת עליו . מאן שמעת ליה וכו'
ומתקנין אליבי' אחיה : כלפי משה . דרז ירידי
ומתקנין מן המערכה : כלפי מעלי' לזך המערכה אין זו
פרישות אלא קריבה אלל עיכול של אש : ואפילו פרשו
בתי' הא מחזרין יעלו סוה דקאמר : לא שנו . דקאמר
פרשו ירדו מיסו אימתו בכלל קדש' אלא שפרשו לאחר
זריקה : אצל פרשו לפני זריקה דכשת זריקה לאו בני
מזבח הו' : אחאי זריקה ושרתינהו . לכדיוט למיעבד קתא
דכתיב : כי יכי דשרי' גבר לגבי מזבח דהכי קתי
קשרי' נמי עלמות למאי דקיימו וסייבו הנאה כהניס כרבי
ישמעאל : מה אשם עלמותו מותרין שרי' אף בשני מותר
ואי משום מותר דכתיבס' לא שייך מותר אלא במידי דבר
אכילה :

ותחפשוהו כננדו לאמר שכנס עמי ותחפשוהו כננדו כנין דכר שליט ילחיר עליה דבי' לחקין ליה קשיט ליה לכשווי מסלל כשעריה ה"ד ותחפשוהו כננדו לאמר שכנס עמי אתדצק עמי מאן דלחיו זכאח אתחקף לקבליה ואנח ביה קרבי' מה כתיב ויעוז בגדו בידה וינס וילא החולה ישבוק ליה ויתחקף לקבליה (ק"א) ואנח ביה קרבי' ויערוק מניה כנין לאשתו מנייה ולא ישלוט עליו ח"י יחק זמיון לחיו לדיק' למחמי לילר הרע כחד טורי רכרבי ויתמסון וימרון ח"ך יכלני לאכסי' ליה לעורי רכרבי סרין עלאה וזמיון רשיע'א לנחמי ליה לילר הרע דיק' כחטי' דשערי' ויתמסון וימרון וסך לא יכלני לאכסי' לחטי' דשערה הרע דיק' ח"ן יכסן ואלין יכסן וסקסי' יכער ליה מעלמא ויכוס ליה לענייהו ולא ישלוט עיד נעלמא וימון דיקים ויהון כד"ל ח"ך דיקים יודו לשמך ישנו ישרים את פניך :

הלכה פסוקה יוסף רחג מוכר
הרמזים ה' תלמוד תורה פ"ו מספר חרדים דף סז ע"ב

אור פני מלך חיים שורה על ראשך שתוק מלומדו וכו' חדר ענו חדר וסומע ישמע מלאה תמיד דבק בו ויכרו ותמיד תבניש ממנו כמחשבי כדבור ובמעשה ועל סיו תלא ותבא תישן ותשכב ותעור וכל מעשך יהיו לש"ש תשוב כל עסקי העולם ח"י עשיית רלון הסודא וכן כשתמלא מרגלותי תקחה ה"א עשיית רלון הסודא וכן חמר הסודא ומה לי ממון אס לא לרונך ואס לחיר מנתי מה מנתי . אל יבי עני נ"ך כבודו וקולו ועשרו ועניו למלומה כי תמלא המרגלות או תעלו כי זס המכון וכסלס ויסי רעיה איברך וססי' גידך ליכור כענין וסלג וסלשון ש"ך וכקול גדול שיטעמו כולן חסדר ותמסלל כמו סלמרו לר"ך לסמיע לאזני אך לא ישמעו סלמל לתס אחרים . ל"ך תכעסו וככעסך תולא כשמתד סיקרה ותסכין כמקומה רוח רעה דומה לתס למי שטען סכין ככעסו כלבו ואס לבין פני חבירו הרי זס שופר דעיס : לער חלף סרדוס מנעל לער חמיכת כסף קענט כן ביותר לער מיעת העבור לער לבירת מעות ושאר סיסורין ולער סעבור סן סן סורין על סלכס וסלמער יותר על ממונו וכבודו מורה סלכסס יותר ממונו חלילס לכן סתבויש וסב לאחוריר וסב כדד וככס לפני סלסך כלסר רלית סתכעסע ונלעערת על עסקי ממין או קלון כבוד :

ליל ו תורה

כ"ו פסוקי שמו"ת נגד מילוי כ"ן י"ד ה' ה' ותעשה ממנו לירוק ויהיה כניקוד ששי
א רבו ונמכרנו רישמעאלים וידנו ארתיחיו בי אחינו בשרנו
הוא וישמענו אחיו : ב ויעברו אנשים מדינים סחרים
וימשכו ויערו את יוסף מן הבור וימכרו את יוסף רישמעאלים
בעשרים פסה ויביאו את יוסף מצרימה : ג וישב ראובן אר-

אונקלוס
(א) איתו ונמכרנו לערבאי וירנא לא תהי ביה ארי אונא בסרנא הוא וקבירי סניה אחיהו : (ב) ועברו גברי מדינאי תגרי וגידי ואסיקו ית יוסף מן נובא וזבינו ית יוסף קערבאי בעערין פסח ואיתו ית יוסף למצרים : (ג) ותב ראובן לנובא ותא לית יוסף

הבור והנה איז יוסף בבור ויקרע את בגדיו : ד וישב אר אחיו
ויאמר היקר איננו ואני אנה אני בא : ה ויקחו את בתנת יוסף
וישחטו שעיר עזים וימכרו את בתנת בדם : ו וישרחו את
בתנת הפסים ויביאו אר אחיהם ויאמרו זאת מצאנו הפרנא
הבתנת בנד הוא אסלא : ז ויפירה ויאמר בתנת בני תיהרעה
אבלתהו טרף טרף יוסף : ח ויקרע יעקב שמלתיו וישם שק
במתניו ויתאבל עד בנו ימים רבים : ט ויקומו כרר בניו וכר
בנתיו לנחמו וימאן להתנחם ויאמר פיר ארר ארר בני אכל
שארה ויבך אתו אביו : י והמדנים מכרו אתו ארר מצרים
לפושפר סדים פרעה שר הטבחים : י"א ויהי בעת ההוא וירד
יהודה מאת אחיו ויט עד איש עדקמי ושמו חירה : י"ב וירא
שם יהודה בת איש בנעני ושמו שוע ויקחה ויבא אליה :
י"ג ותהר ותלד בן ויקרא את שמו ער : י"ד ותהר עוד ותלד בן
ותקרא את שמו אונן : טו ותספ עוד ותלד בן ותקרא את שמו
שרה ויהי בכזיב בקדחה אתו : ט"ז ויקח יהודה אשה לער
בכורו ושמה תמר : י"ח ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יהודה
וימיתהו יהודה : י"ט ויאמר יהודה לאונן בא ארר אשת אחיה
ויבס אתה והקם רע לאחיה : כ וידע אונן כי לא לו יהיה חורע

אונקלוס
בנובא ובעת ית לבושהו : (ד) ותב קות אחיהו ואמר עניקא ליתוהי ואנא קאן אנא אתי :
(ה) וקמיבו ית כתינא דיוסף ונכיסו צפירא בר עני ושברו ית כתינא ברמא : (ו) ושקחו
ית כתינא דפסי ואיתו ית אבוהו ואמרו דא אשכחנא אשתמודע כען חכתינא דברך
חיא אס לא : (ז) ואשתמודעה ואמר כתינא דברי חיתא בישתא אכתימה מקטר קטיד וסח:
(ח) ובעי יעקב לבושהו ואמר שקא כתינא ואתאבל על בריה זמין סניאין : (ט) וקמו
כל בניו וקד בנתיה לנחמותיה וקריב לקבלא תנחומין ואמר ארי איתות דברי בר אביקא
לשאול ובכא ותיה אביהי : (י) ומדינאי זבינו ותיה למצרים לפושפר רבא דפרעה רב
קטויקא : (יא) ותהו בעדנא תהיא ותת יהודה מקות אחיהו וסמא עד נברא ערמא
ושמיה חירה : (יב) ותוא תקן יהודה בת גבר תגרא ושמיה שוע ונסבה ועל קותה :
(יג) ועדיאת ויגדת בר וקרא ית שמיה ער : (יד) ועדיאת עוד וילידת בר וקרת ית שמיה
אונן : (טו) ואוספת עוד וילידת בר וקרת ית שמיה שרה ויהוה בכזיב בר ולידת יתיה :
(טז) ונסבי יהודה אתתא לער בוכריה ושמה תמר : (יז) ותהו ער בוכרא דיהודה פיש
קדם יי ואמיתהו יי : (יח) ואמר יהודה לאונן עול גות אתת אחוק ויבס יתה ואקים ורעא

ויהי אספא ארצי אשת אהו ושחת ארצה רכרתי נתן ירע
 לאחיו : כ וירע בעיני יהוה אשר עשה וימת גס אתו : כא ויאמר
 יהודה לתמר ברתו שבי ארמנה בית אביך עדינך שרה בני
 כי אמר פנימות גס הוא פאחיו ותלך תמר ותשב בית אביה :
 כב וירבו הימים ותמת בת שוע אשת יהודה וינחם יהודה ויער
 עדינני צאנו הוא וחירה רעהו העדלמי תמנתה : כג ויגד לתמר
 לאמר הגה חמיה עדה תמנתה לנו צאנו : כד ותסר בגדי
 ארמנותיה מעליה ותכס בצעיף ותתעלף ותשב בפתח עינים
 אשר ערדרה תמנתה כי ראתה פינדל שרה והוא לאנתנה
 לו ראשה : כה ויראה יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה :
 כו ויש אליה ארדרה ויאמר תכהניא אבוא אליך כי לא ידע
 כי ברתו הוא ותאמר מה התן לי כי תבוא ארי :

אונקלוס

לאחיו : (יש) וירע אונן ארי לא על שמה מתקרי ורעא ותוה כד עליל לות אהויה
 ומתבל אהיה על ארעא בדיק דלא קרימא ורעא לאהויה : (כ) ובאיש קדם יי העבר
 נאמית אף ויהי : (כא) ואמר יהודה לתמר ברתיה תבי ארמנא בית אבויך עד דירבוי שרה
 ברי ארי אמר דלמא וימת אף הוא פאחיו ואולת תמר ויתיבת בית אבוקא : (כב) וסניאו
 יומיא ומיתת בת שוע אמת יהודה ואיתנחם יהודה וסליק על גווי עניה הוא וחירה
 רחמיה עדוקמא לתמנת : (כג) ואיתחואה לתמר למיטר הא חמויך סליק לתמנת למגו
 עניה : (כד) ואעריאת לבושי ארמנותיה מינה ואיתפסיאת בעיפא ואיתקנת ויתיבת
 בפרשות עינין די על אוכה תמנת ארי חות ארי רבא שרה והיא לא איתיהיבת ליה
 לאיתו : (כה) ותואה יהודה וחשבה כנפקת ברא ארי כסיאת אפקא : (כו) וסמא לותה
 קאורחא ואמר הבי בען איעול כותיה ארי לא ידע ארי ברתיה היא ואמרת מה תמן לך
 ארי תיעול לותי :

כדי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום הצננו תשלום כל
 הסדרה ותרגום והפטורה

יום ו תורה

ו יאמר אנכי אשר גדי עזים מן הצאן ותאמר אספתן
 ערבון עדי שררה : י ויאמר מה הערבון אשר אתן לך ותאמר
 חתמה ופתיקה ומטה אשר בידך ויתן לך ויבא אליה ותדר

אונקלוס

י ו יאמר אגא אשלת גדיא בר עוי מן עאנא ואמרת אם תמן משכונא עד דתשקת : יח ואמר
 מה משכונא דאמן לך ואמרת עוקתך ושויפך וחוסרך די בידך ויהב לך ועאל לותה

לוי ותקם ותלך ותסר צעיפה מעליה ותלבש בגדי ארמנותיה :
 ב וישלח יהודה את גדי העזים ביד רעהו העדלמי לקחת
 הערבון מיד האשה ולא מצאה : כא וישאל את אנשי מקמה
 לאמר איה הקדשה הוא בעינים על הדרך ויאמרו לא היתה
 בזה קדשה : כב וישב ארצי יהודה ויאמר לא מצאתיה וגם
 אנשי המקום אמרו לא היתה בזה קדשה : כג ויאמר יהודה
 תמה ליה פן נהיה לבוזה הנה שררתי הגדי הזה ואתה לא
 מצאתה : כד ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה
 תמר ברתך וגסהנה הרה לזנוגי פני אמר יהודה הוציאנה ותשרה :
 כה הוא מוצאת והיא שלחה ארצי חמיה לאמר לאיש אשר
 ארה לו אנכי הרה ותאמר תכרינא למי תחמת ותפתיקים
 והמטה הארה : כו ויבר יהודה ויאמר צדקה ממני פי עדינך
 לאנתתיה לשרה בני ולא יסף עוד לדעתה : כז ויהי בעת
 לדתה והנה תאומים בבטנה : כח ויהי בלדתה ויתן לך ותקח
 המילדת ותקשר עדידו שני לאמר זה יצא ראשנה : כט ויהי
 כמשיב ידו והנה יצא אחיו ותאמר מה פרצת עליך פריניקרא
 שמו פריני : ל ואחר יצא אחיו אשר עדידו השני ויקרא שמו
 זרה : ס ויוסף הורג מצרימה ויקנהו פוטיפר סדים פרעה שר

אונקלוס

הטבריים

ועדיאת ליה : יט וקמת ואולת ואעדיאת עיפה מנה וקבישת לבושי ארמנותיה : כ ושדר
 יהודה ית גדיא בר עוי ביד רחמיה עדקתה למיסב משכונא מידא דאתתא וקא אשכחא :
 כא ושאל ית אנשי אתרה למיטר אן מקדשתא דהיא בעינין על אורחא ואמרו לית הכא
 מקדשתא : כב ותבנות יהודה ואמר לא אשכחיתיה ואף אנשי אתרא אמרו לית הכא
 מקדשתא : כג ואמר יהודה תסב לך דלמא נהי לחוף הא שדרית גדיא דרין ואת לא
 אשכחתה : כד והנה בתלכות ירתיא ואתחזה ליהודה למיטר וניאת תמר ברתך ואף הא
 מעדיא מונותה ואמר יהודה אפקנה ותתקד : כה הוא מתפקא והיא שרחת לות חמויהא
 למיטר נבר דאלין דיכיה מינה אגא מעדיא ואמרת אשתמודע בען דמאן עוקתא ושויפא
 והויסרא הארין : כו ואשתמודע יהודה ואמר זכאה מני מעדיא ארי על פן לא יהיבתה לשקה
 ברי וקא אוסיף עוד למדעה : כז וזוה בעירן מידה והא תוימן במיעקא : כח וזוה
 במילדה ויתב ורא ונסיבת חיקא וקשרת על ידיה והוריתא למיטר בין נפק קדמאה :
 כט וזוה ביד אטיב ידיה והא נפק אחויה ואמרת מה תקוף סני עקך למיתקף וקרא שמה
 פריני : ל ובתר פן נפק אחויה די על ידי והוריתא וקרא שמה זרה : א ויוסף איתחת

המבחים איש מצרי מיד הישמעאלים אשר הורדהו שמה :
 ב ויהי יהוה את יוסף ויהי איש מצרית ויהי בבית אדניו דמצריו :
 ג וירא אדניו כי יהוה אתו וכל אשר הוא עשה יהוה מצרית
 בידו : ו וימצא יוסף חן בעיניו וישרת אתו ויפקדהו עד ביתו
 וכר ישרלו נתן בידו : ו ויהי מאז הפקיד אתו בביתו ועל כר
 אשר ישרלו ויברך יהוה את בית המצרי בגלל יוסף ויהי ברבת
 יהוה בכר אשר ישרלו בבית ובשדה : ו ויעזב כר אשר לו
 ביד יוסף ולא ידע אתו מאומה כי אסתלקם אשר הוא אוכל
 ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה : ו ויהי אחר הדברים
 האלה ותשא אשת אדניו את עיניה אר יוסף
 ותאמר שכבה עמי : ו ומאן ויאמר אר אשת אדניו הן אדני
 לא ידע אתי מה בבית וכר אשר ישרלו נתן בידו : ו איננו
 גדול בבית הזה ממני וראתשך ממני מאומה כי אסאותך
 באשר את אשתו ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת והמאתי
 לאדקים : ו ויהי כדברה אר יוסף יום יום וראשמע אר
 לשכב אצלה להיות עמה : ו ויהי פתיוס הזה ויבא הביתה
 לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית שם בבית וותתפשוהו
 בבגדו לאמר שכבה עמי ויעזב בגדו בידה ויגס ויצא החוצה :

למצרים ופגיה פוטיפר רבא דפרעה רב מטוליא נברא מצראה מיד הערבאי די אחותוהו
 חמן : ב ויהוה מימרא דיי בסעדיה דיוסף ויהוה גבר מצלח ויהוה בבית רבוניה מצראה :
 ג ותוא רבוניה ארי מימרא דיי בסעדיה וכך דהוא עבד וי מצלח ביריהו ואלשפת יוסף רחמן
 בענהו ושמש יתיה ומניה על ביתיה וכך דאית ליה מסר בידה : ה ותהו מעדן דמני יתיה
 בביתיה ועל כל דאית ליה ובריה יו ית בית מצראה בדיל יוסף והות ברכתא דיי בכל דאית
 ליה בביתא ובחקלא : ו ושכב כר דיליה בידא דיוסף וקא ידע עמיה מדעם אלהין לחמא די
 הוא אכיל ויהוה יוסף שפיר בריוא ויא ברווא : ז ותהו בחר פתגמא האזין וקפת אתת
 רבוניה ות עינהא קות יוסף ואמרת שכוב עמי : ח וסריב ואמר לאמת רבוניה הא רבונני לא
 ידע עמי מה בביתא וכך דאית ליה מסר בידו : ט ויתוהי רב בביתא חזין מני וקא מנע מני
 מדעם אלהין יתיך בדיל דאת אתתיה ואכדין אעבד בשתא רבתא דרא ואחוב קדם יו :
 י ותהו כר מליכת עם יוסף יום יום ולא קביל מנה למשכב לותה למחוי עמה : יא ותהו
 ביומא דהין ועאל דביתא למבדק בכתבי חושבניה ולית אנש מאנשי ביתא חמן בביתא :
 יב ואחותיה לבושיה למימר שכוב עמי ושקיה לקבושיה בידה וערק ונפק לשקא :

ויהי כראותה פיעזב בגדו בידה ויגס החוצה : י ותקרא
 לאנשי ביתה ותאמר להם לאמר ראו הביא לנו איש עברי
 לצחק בנו בא אלי לשכב עמי ואקרא בקול גדול : ו ויהי
 כשמעו כיהרימתי קולי ואקרא ויעזב בגדו אצלי ויגס ויצא
 החוצה : ו ותנה בגדו אצלה עד בוא אדניו אר ביתו : ותדבר
 אליו בדברים האלה לאמר בא אלי העבד העברי אשר הבאת
 לנו לצחק בי : ו ויהי כהרימי קולי ואקרא ויעזב בגדו אצלי
 ויגס החוצה : ו ויהי כשמע אדניו את דברי אשר דברה
 אליו לאמר בדברים האלה עשה לי עבדך ויחר אפו : ו ויקח
 אדני יוסף אתו ויתנהו אר בית הסחר מקום אשר אסורי המלך
 אסורים ויהי שם בבית הסחר : כ ויהי יהוה את יוסף ויט אדניו
 חסד ויתן חנו בעיניו שר בית הסחר : כג ויתן שר בית הסחר ביד
 יוסף את כל האסורים אשר בבית הסחר ואת כר אשר עשים
 שם הוא היה עשה : כד אין שר בית הסחר ראה את כר מאומה
 בידו באשר יהוה אתו ואשר הוא עשה יהוה מצריתו ויהי אחר
 הדברים האלה חמאו משקה מרד מצרים והאפה לאדניהם
 למרד מצרים : ו ויקצר פרעה על שני סריסין על שר המשקים ועל

אסורי קיחאסורים קל
 אונקלוס
 ג ותהו כר חות אדי שבקיה ללבושיה בידה וערק לשקא : יד וקרת לאנשי ביתה ואמרת
 דהון למימר חזו איתו לנא נברא עבראה דחיקא בנא עאל קותי למשכב עמי וקרת בקרא
 רמא : טו ותהו כר שמע ארי ארימית קלי וקכית ושקיה ללבושיה לותי וערק ונפק
 לשקא : טז ואחותיה ללבושיה לותה עד דעל רבוניה דביתיה : יז ומלילת עמיה
 כפתגמא האלון למימר עאל קותי עבדא עבראה די איתתא לנא לחיקא בו : יח ותהו
 כר ארימית קלי וקכית ושקיה ללבושיה לותי וערק לשקא : יט ותהו כר שמע רבוניה
 ית פתגמי אתתיה די מלילת עמיה למימר כפתגמא האזין עבד לי עבדך ותמיה רבוניה :
 כ ודבר רבוניה דיוסף יתיה ויקביה בבית אסורי אתרא דאסורי דמלקא אסורין ותהו חמן
 בבית אסורי : כא ותהו מימרא דיי בסעדיה דיוסף ונגד ליה חסדא ויהביה גר חמן בעיני
 רב בית אסורי : כב ויהי רב בית אסורי בידא דיוסף ות כל אסוריא די בבית אסורי
 ות כל דעבדיו חמן על מיכריה הוח מתעביד : כג לית רב בית אסורי תוי ות כל סורחן
 בידיה ברמימרא דיי בסעדיה ודי הוא עבד וי מצלח : א ותהו בחר פתגמא האזין סרחו
 שקא דמקפא דמצרים ונחתמא לרובוניהון למקפא דמצרים : ב ורגיו פרעה על חרין

שֶׁר הָאוֹפִים : ג וַיִּתֵּן אֹתָם בְּמִשְׁמַר בַּיִת שֶׁר הַמְּבַחִים אֶרְבֵּית
הַסֹּהַר מְקוֹם אֲשֶׁר יוֹסֵף אֲסוּר שָׁם : ד וַיִּפְקֹד שֶׁר הַמְּבַחִים אֶת־
יוֹסֵף אֹתָם וַיִּשְׁרֹת אֹתָם וַיְהִיו יָמִים בְּמִשְׁמַר : ה וַיַּחְלְמוּ חֲלוֹם
שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלֹמוֹ בְּלֵילָה אֶחָד אִישׁ בְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ הַמִּשְׁקָה
וְהָאֵפָה אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם אֲשֶׁר אֲסוּרִים בְּבַיִת הַסֹּהַר : ו וַיָּבֹא
אֲלֵיהֶם יוֹסֵף בְּבֹקֶר וַיֵּרָא אֹתָם וְהֵנֵם זַעֲפִים : ז וַיִּשְׁאַל אֶת־סִרְסִי
פְרַעֲהוּ אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּמִשְׁמַר בַּיִת אֲדֹנָיו רֹאמֶר מָדוּעַ פְּנִיכֶם רָעִים
הַיּוֹם : ח וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו חֲלוֹם חֲלַמְנוּ וּפְתָר אֵין אִתּוֹ וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא לֹא־הָיִים פְּתַרְנִים סְפָרוּנָא לִי : ט וַיִּסְפֹּר
שְׁרֵי־הַמִּשְׁקִים אֶת־חֲלֹמוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ בְּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה גִפְן
לְפָנָי : י וּבְגִפְן שָׂרֵשָׁה שְׂרֵינִים וְהוּא כְּפָרְחַת עֲלֵתָהּ נֹצֵה הַבְּשִׁילוֹ
אֲשַׁפְּרֶתֶּיהָ עֲנָבִים : יא וְכֹס פְּרַעֲהוּ בְיָדִי וְאָקַח אֶת־הָעֲנָבִים
וְאֲשַׁחַט אֹתָם אֶרְכֹּס פְּרַעֲהוּ וְאִתָּן אֶת־הַכּוֹס עַד־כַּף פְּרַעֲהוּ :
יב וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף זֶה פְּתַרְנִי שְׂרֵשֶׁת הַשָּׂנָיִם שְׂרֵשֶׁת יָמִים הֵם :
יג בְּעוֹד ! שְׂרֵשֶׁת יָמִים יֵשֵׁא פְרַעֲהוּ אֶת־רֵאשֵׁה וְהַשִּׁבְךָ עַד־
כְּנָד וְנִתְּתָ כּוֹס־פְּרַעֲהוּ בְיָדוֹ כַּמִּשְׁפָּט הַרְאִשׁוֹן אֲשֶׁר הָיִיתָ
מִשְׁקָהוּ : יד כִּי אֲסִי־זְכַרְתִּי אֶתְּךָ כְּאֲשֶׁר יִיטֵב לְךָ וְעָשִׂיתִי־נָא
עִמָּדִי חֶסֶד וְהוֹבְרַתִּי אֶרֶץ פְּרַעֲהוּ וְהוֹצֵאתִי מִן־הַבַּיִת הַזֶּה : טו כִּי־

אונקלוס

רַבְרַבְנֵהוּ עַל רַב שְׂקִי וְעַל רַב נַחְתּוּמִי : ג וַיְהִיב יַתְהוֹן בְּמִסְתָּר בַּיִת רַב קַטּוּלִיא בְּבַיִת
אֲסוּרִי אֶתְרָא דִּי יוֹסֵף אֲסוּר מְמָן : ד וַיִּמְנֵי רַב קַטּוּלִיא יַת יוֹסֵף עִמְהוֹן וְשִׁמְשׁ יַתְהוֹן וְהוּוּ
יִזְמִין בְּמִסְתָּרָא : ה וְחֲלֹמוֹ תְלָמָא תְרוּיַהוֹן גַּבְר תְּלָמִיָּה בְּלִיקְיָא חַד גַּבְר כְּפּוֹשְׁרֵן חֲקִמְיָה
שְׂקִיָּא וְנַחְתּוּמָא דִּי לְמַלְכָּא דְּמִצְרַיִם דְּאֲסוּרִין בְּבַיִת אֲסוּרִי : ו וְאִתָּא יַתְהוֹן יוֹסֵף בְּצַפְרָא
וְהוּוּא יַתְהוֹן וְהָא אֵינֵן נְסִיסִין : ז וְשִׁאֵיר יַת רַבְרַבִּי פְרַעֲהוּ דְעַמְיָה בְּמִסְתָּר בַּיִת רַבְנִיָּה
לְמוּסַר מַה דִּין אֲפִיכּוֹן בִּישִׁין יוֹמָא דִּין : ח וְאִמְרוּ לִיה תְּלָמָא חֲלֵמָא וְפִשֶׁר לִיה וַיֹּאמֶר
לְהוֹן יוֹסֵף הֲלָא מִן קַדְמִי וַיִּפְשַׁרְן אֲשֶׁתְּעוּ כַּעַן לִי : ט וְאֲשֶׁתְּעִי רַב שְׂקִי יַת חֲקִמְיָה לְיוֹסֵף
וַיֹּאמֶר לִיה בְּחֲלֹמִי וְהָא גַּבְרָא קַדְמִי : י וּבְגַבְרָא תְלָמָא שְׂבָשִׁין וְהוּא כַּד אֲפָרְחַת אֲפָקַת
לְבַדְבִּין וְאֲנִיצַת גִּץ בְּשִׁילוֹ אֲתַפְרָהָ הוּוּ עַנְבִּין : יא וּכְסָא דְּפְרַעֲהוּ בְיָדִי וְנְסִיבִית יַת עַנְבִּיא
וְעִצְרַת יַתְהוֹן לְכַסָּא דְּפְרַעֲהוּ וַיְהַבִּית יַת כַּסָּא עַל יַדָּא דְּפְרַעֲהוּ : יב וְאִמְר לִיה יוֹסֵף דִּין
פּוֹשְׁרֵיָה תְלָמָא שְׂבָשִׁין תְּלָמָא יוֹמִין אֵינֵן : יג כְּסוּף תְּלָמָא יוֹמִין וּדְבַרְנֵךְ פְרַעֲהוּ וַיִּתְיַבְיַן
עַל שְׂמוֹשָׁה וְתַמָּן כַּסָּא דְּפְרַעֲהוּ בְיָדִיה כַּתְּלָמָא קַדְמִיָּתָא דְּהוּיָתָא מִשְׂקִי לִיה : יד אֲלֵהֶן
תְּדַפְרִינֵי עִמָּךְ כַּד יוֹטִיב לָךְ וְתַעֲבִיד כַּעַן עִמִּי טִיבֵי וְתַדְבֵּר עֲלֵי קַדְמִי פְרַעֲהוּ וְתַפְקִינֵי מִן

גַּבְר נִנְבְּתִי מֵאֶרֶץ הָעֵבְרִים וְגַם־פִּה לֹא־עָשִׂיתִי מֵאוּמָה כִּי־שְׁמוֹ
אֶתִּי בְּבוֹר : טו וַיֵּרָא שְׁרֵי־הָאֹפִים כִּי־טוֹב פְּתָר וַיֹּאמֶר אֶרְיֹסֵף
אֶת־אֲנִי בְּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה שְׂרֵשָׁה סְרִי חֲרִי עַד־רֵאשֵׁי : יז וּבְסֹר
הַעֲלִיזִין מִכָּל מֵאֲכָר פְּרַעֲהוּ מַעֲשֵׂה אֵפָה וְהַעוֹף אֲכָר אוֹתָם מִן־
חֶסֶד מֵעַד רֵאשֵׁי : יח וַיַּעַן יוֹסֵף וַיֹּאמֶר זֶה פְּתַרְנִי שְׂרֵשֶׁת
הַסֵּלִים שְׂרֵשֶׁת יָמִים הֵם : יט בְּעוֹד ! שְׂרֵשֶׁת יָמִים יֵשֵׁא פְרַעֲהוּ
אֶת־רֵאשֵׁה מֵעַד־ךָ וְתִלְהָ אוֹתְךָ עַד־עֵץ וְאֲכָר הַעוֹף אֶת־
כְּשָׂרְךָ מֵעַד־ךָ : כ וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יוֹם הַלְלַת אֶת־פְּרַעֲהוּ
וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה לְכָר־עַבְדָּיו וַיֵּשֵׂא אֶת־רֵאשֵׁי שְׂרֵי־הַמִּשְׁקִים וְאֶת־
רֵאשֵׁי שְׂרֵי־הָאֹפִים בְּתוֹךְ עַבְדָּיו : כא וַיֵּשֶׁב אֶת־שְׂרֵי־הַמִּשְׁקִים
עַד־מִשְׁקָהוּ וַיִּתֵּן הַכּוֹס עַד־כַּף פְּרַעֲהוּ : כב וְאֶת שְׂרֵי־הָאֹפִים תְּלָה
כְּאֲשֶׁר פְּתָר לָהֶם יוֹסֵף : כג וְלֹא־זָכַר שְׂרֵי־הַמִּשְׁקִים אֶת־
יוֹסֵף וַיִּשְׁכַּחְהוּ : פ פ פ

אונקלוס

בַּיִת אֲסוּרִי דִּין : טו אֲרִי מְנַבְּ גַבְרָא מֵאֶרֶץ עֵבְרָא וְאִף הַבָּא רָא עַבְדִּית מְרַעַם אֲרִי
מְנִיאוּ יַתִּי בְּבַיִת אֲסוּרִי : טז וְהוּוּא רַב נַחְתּוּמִי אֲרִי יֹאחַת פִּשֶׁר וְאֲכָר לְיוֹסֵף אִף אֲנָא בְּחֲלֹמִי
וְהָא תְלָמָא סְרִין דְּחִירוֹ עַל כִּישׁוֹ : יז וּבְסֹלָא עֲלָאָה מִכָּל מִיכְלָא דְּפְרַעֲהוּ עוֹבֵד נַחְתּוּם
זְעוּפָא אֲכִיל יַתְהוֹן מִן סָרָא מַעֲבֹרֵי רִישׁוֹ : יח וְאִתְיַב יוֹסֵף וַיֹּאמֶר דִּין פּוֹשְׁרֵיָה תְלָמָא סְרִין
תְּלָמָא יוֹמִין אֵינֵן : יט בְּסוּף תְּלָמָא יוֹמִין יַעֲדִי פְרַעֲהוּ יַת רִישֵׁךְ מְנָה וַיִּצְלַב יִתְךָ עַל צְרִיבָא
וַיְכֹל עוֹפָא יַת בְּשָׂרְךָ מְנָה : כ וְהוּוּא בִּזְמָא תְּלִיתָאָה יוֹם בַּיִת וְדָא דְּפְרַעֲהוּ וְעַבְד מִשְׁתִּיא
לְכָר עַבְדּוּהִי וְאֲדָבֵר יַת רִישׁ רַב שְׂקִי וַיִּת רִישׁ רַב נַחְתּוּמִי בְּנו עַבְדּוּהִי : כא וְאִתְיַב יַת רַב
שְׂקִי עַל שְׂקִיָּתִיה וַיְהִיב כַּסָּא עַל יַדָּא דְּפְרַעֲהוּ : כב וַיִּת רַב נַחְתּוּמִי צְלַב כַּסָּא דְּפִשֶׁר דְּהוֹן
יוֹסֵף : כג וְלֹא אֲדָבֵר רַב שְׂקִי יַת יוֹסֵף וְאֲנִשְׁיָה : פ פ פ
הַכְּסוּדָה שֶׁל שְׁבוּעָה זֹאת מִצָּא בְּפִסְקֵי נְבִיאִים מִיּוֹם א' עַד סוֹף יוֹם ה'

יום הששי

אחר קריאת פרשת השבוע טעם נוקרה ואחד תרגום וההפטרָה וזמנור ה' ומך גלות לנש(לו זמנור
סיר ליום השבת וה' ומך) ולל"ח דברו משנה והלכה מסדר עשרות שהיא נגד היסוד בחינת היום

משנה מקוואות פרק ט

אלו חוצצין באדם . חוטי צמר וחוטי פשתן
והרצועות שבראשי הכנות . רבי יהודה אומר
של

ברטנורה

פרק ט אלו חוצצין
חוטי צמר ות טי
פסקן

בארם משום דכונ"ה קמ"ו אלו חולצין בכלים
תני גבי עבדית אדם אלו חולצין באדם
הר"ש (ה) ונוהו ברלו"ט רחבה וחלקה חונקת
וחולצ' (ז) במאי דנוטה בשל יורין ועשו"ט :

ולא ישבור כ"י . ואם
עבד אינו חולץ הר"ש
והיינו דלא כללו ביהדי הני
דרישא ופי' הכינוי שכי"ה
בתי . והרא"ש הביא חוס'
היו רגליו מלאים אבק
וטבל במקוה שיש בו
מי"ם טמא . שפסק או
שהטבילו בחמין טהור :
השחי . בכלל בית
הסתרים הוא ואלטרין
דה"ה דוקא בית הנקב
ובית הערו' שאינו נראה
לעולם מפני הכבוד אבל
השחי לא יקרו בית
הסתרים קמ"ל ואי לא
תני אלא השחי ה"ה
דרי"ה לא פליג אלא ביה
קמ"ל . מהר"ם . כל
המקפיד בו . אחת
לכ"ע וק' דה"ל לנתני
בתי כולוהו וי"ל מני
דדברי ר"ה הוא שא'
הא"ש כו' תלוי בקפיד'
ומה"כ

אחד האיש ואחד
שאינו מקפיד עליו
אינו

שהצניע והרציע' . שהצניע ונקלעות בהן עטר
שבראשן והן נהודקות בשער שבראש ונוכשות
המים מליכנס בשער : של צמר ושל שער אין
היצעים . ואין הלכה כר' יהודה בשל אמר אבל
חוטם של שער מודים

לו כחננים לפי שהמים
נכנסים בהן ודוקא
חוטם שבראש חולצין
אבל של זאב אין חולצין
שאין אשה חונקת את
עלמה (ה) : (ז) קלקי
הלב . שער שבחזה כנגד
הלב שנסתפק ונעש'
כעין שערות והן נחמסים
מן הזיעה : ובית
הסתרים באשה . מפני
שהשער נאחו ונסתפק
באחו נקום מנחמת
הזיע' והטוף והכלוך
ודוקא באשה נשוא'
שנסתפק על עלמה שלא
תהנה על צבלה הוא
דבית הסתרים הוי
תלילה אבל צפוני
דלוי' נקפדת לא הוי
בית הסתרים תלילה :
לפדוף . לואת
העין : גלד . ריר
היולא מן הנחש שמתחייב
ונעשה גלד : ויערף
הי"ש . אם היה על
צורה מן הערף הנוטף
מהאילנות או הפירות
ונתחייב סס : גרדי
צואה שעל בשרה .

שנחייב ונעשה גלד . והמלמולין . כשידיו של אדם מלוכלכות צטיט או צבאק או ציזע' ונוכל ידו
אחז על הצרתי נעשה על ידו כמין גרגירים של שעורים : בשל מריקה . טיט השרוי בלונב צילה עשוי
לחקן צו הכלים שנסדקו שאין הוים מנחין אותו מריק' ל' תמרוקי נשים ואין הלכה כר"י (ז) :
יתדות דרבים . טיט שמתמטע ע"י הלוך בני אדם שמהלכים עליו וכשהוא לח נקרא גן יוני וכשהוא
יבש נקרא יתד להדרכים עסקה להלך עליהו ונרא' כמהלך ע"ג יתדות : שאין טיבדין בהן .
אם היה במקוה טיט כזה : ורא' משבירין אותן . אם היה על צפרו ויש מפרשים ולא מטבילין אותן .
אם נטמאו מניווי דלא סלקא השקה במקום הטיט : הקטקים . כלי נחשה שמתחממים צו
המים ומחמת העשן והשלהצת טעולה על צו נעשה שטיטו פחמין : אאי"כ שפשה . הפחמין
שע"ג : (ג) ובת הסתרים בא"ש . דא"ש אינו מקפיד ואפילו אשה אין מקפדת אלא נשוא'
כדפרישית : שאינו מקפיד עליו אינו חוצין . והוא שלא יתיר על רוב גופו ופסק ההלכה
לענין תלילה רצו ומקפיד עליו חולץ דבר תורה מיעטו כלומר אם הדבר החולץ הוא צמיטוט
הגוף אף על פי שמקפיד עליו אינו חולץ מן התורי' אבל החמים גזרו על רובו שאינו מקפיד משום
רצו ומקפיד ועל מיעוטו המקפיד מני משום רצו ומקפיד ולא גזרו על מיעוטו שאינו

ומשה"י לא תני זה הכלל . בני מוהר"ר ליוואי
ל"ו . והרא"ש נראה שגרס ליה בדרי"ה ושוב
גרס מני זה הכלל כו' . ולולי שכי"ה מני גי'
הר"ש והר"ב : (ג) שכתב
ואינה נניחתו להיות יבש .

ונראה דלכלוכי לואת
ולוא' שתחת הצפורן נני'
דוקא צלה כו' . חו' :
(ד) והיינו משנתחיל
לירק . גמי' : כשות
כו' . ואמנם זכר זה הדבור
הנה ואף על פי שאינו
מכוונת החלצ' לפי שזכר
משפטי קרוני החבור'
בחלצ' . הר"ש : רשב"ג .
קאי על המרדעת הר"ש :
(ה) לא דק דהול"ל
משקלו ד' כו' וכ"כ
הר"ש : (ו) ופריש' שונון
ומלכ : (ז) וכן החיוב
הזה נהיה שתי' יתפירו
על לכלוך צבדיה' ואפי'
נולד ה' . הר"ש . וי"ל
דחתי אשנטינן דל"ד רב
דה"ה כל לכלוך וה"ה
כל צבדיו דחיוב מיתה
אינו אלא על צבד עליון
כדאיתא בגמ' . והטעם
דמתמירין טיט ונקפדין
עכ"ז שלא יצואו לידי
חיוב מיתה : (ח) ומתני'
ה"ק ושל ע"ה נעשה
כמו

אינו חוצין : (ד) לפלוף שבעין
וגלד שעל המכה . ושרף הרח .
ולכלוכי צואה שעל בשרו . וצואה
שתחת הצפורן . וצפורן המדולדלת .
כשות של קטן לא טמא ולא
משמא קרום שעל המכה טמא
ומשמא : (ה) אלו חוצצין בכלים'
הזפת . והמור (ס"א וחמר) בכלי
זכוכית . בין מבפנים בין מבחוץ .
על השלחן . ועל הטבלה . ועל
הדרגש . עד הנקיים חוצצין . על
הבלוסין אינו חוצצין על משות בעל
הבית חוצץ . ועל של עני אינו
חוצץ . ועל של זקקן אינו חוצץ .
(גמ' ל"ג ועל המרדעת חוצץ) :
רשב"ג אומר עד כאמר האיטלקי'
(ו) על הבגדים מצד אחד אינו
חוצץ משני צדדים חוצץ ר' יהודה
אומר משום רבי ישמעאל אף מצד
אחד חוצץ . רבי יוסי אומר של
בנאים מצד אחד . ושל בור משני
צדדין : (ז) מטפחת של זפתין .
ושל

דקפדי עליהן : בלוסין . מלוכלכים ודומה לו בגמ' פי' כלל גדול (דע"ו) עסה בלוס' : אינו חוצצין .
דלא קפדי עליהן והיינו טעמא דמטות צבל הצית ועני' : איבוף . הוא של עור שמתחייב על החמור
כשנשחט הנמשח : זקקים . נושאיו הנאדרות של עור לשון זקא בין ונלחה בין חסרה שריא צנמ' ע"ז :
אינו חוצץ . שאין מקפדין על הכלוך : עד כא"ר האיטלקי' . שהוא רחב (ה) כד' גרביני שטורה
חולץ פחות מכלן אינו חולץ ות"ק לא יהיב ציה שיעורא אלא אפילו פחות מכלימור חולץ והלכה
כח"ק : (ו) משני צדדים . שערב נשני עברי הנבד : של בנאים . ח"ת שעוסקים צבנינו של
עולם וקפדו על רבצ שבגדיהם דל"ר יוחנן כל ח"ת שנמלא רבצ (ו) : על צבדיו חייב מיתה (ז) :
ושל בור . גרוע מעט הארץ (ח) : ולא קפיד על לכלוך צבצבדיו אלא"כ יולא מעבר לעבר ומרדעת
דאמון לעיל דחולץ היינו שטובר נשני לדין דלא תהא מרדעת חסובה מצבדי של עס הארץ והלכה
כרבי יוסי : (י) זפתין . זופתי חציות ח"י עושי הזפת : מפסלי אילנות . שנוטלים
הפסולת מן האילנות פי"ה כורתו האילנות . לשון פסל לך שכורת הענפים מן האילן כד'
שיתעבה

וישב יום ו

עיקר תו"ש

ושל יוצרין ושל מפסלי אילנות אין חוציצין רבי יהודה אומר אפשל קייצין כיוצא בהן זה הכלל כל המקפיד עליו חוצץ ושאינו מקפיד עליו אינו חוצץ

שיעשה ויגדיל גופו של חיצין : שר קייצין השוטחים לחמה ליבש פירות של קץ פ"א מלקטו קולין וכל הני לא קפדי אלכלוך המטפחות שלהן ואין הלכה כר"י :

גמרא גרה דף י"ב ע"ב

אמר אביו רוכבי גמלים אסורין לאכול בתרומה תניא נמי הכי רוכבי גמלים כולן רשעים הספנים כולם צדיקים החמרים מהן רשעים מהן צדיקים איכא דאמרי הא דמכף הא דלא מכף ואיכא דאמרי הא דמטרטין הא דלא מטרטין :

רוכבי גמלים איצריס מתחמסין בכשר הגמל ומולואים זרע : כולם רשעים כדאמרן : כולם צדיקים גמלים לרכוב כלל חוקף אלל כמרדעת ומתחמסין דמטרטין ירד מכלן וירד מכלן ולכרו מתחמסין דלא מערעין רוכב כלשהי מערעין לי מאניס כדאמר במנחות וכי עורעני יכנס :

זוהר בשלח דף מז ע"ב

וקראת לשבת מסו וקראת דיומן ליה כד"ל מקרי קדש כלומר זמנין כמה דמזמנין אושפיזי לביתיא וד"ל וקראת לשבת עונג דיומן ליה כמה דמזמנין אושפיזי כפתורי נוחתקנה צניחא מתקני כדקא יאות במיכלי וכמשתמי כדק' יאות יתיר על שחר יומין וקראת לשבת מצעוד יום לקדוש ה' מכוזב דא יום כפורים תרי דליון חר וכדחתו מטעות דרכי כמה דלוקימני מנוולא חפוך ודבר וסא לחמר גנין דסווא מלה סלקא וחתער מלה דחול לעילא מאן דמזמנין אושפיזי ציה צעי לאשתדלל

ולא באתרא יוסף דהא

הלכה פסוקה

מוסר

כ"ה ס"ה שנת פ"ה

מספר חרדים דף כו ע"ב

בתיב אלף נשאלו את עיני וכתיב אלף ה' נפשו אשח וכתיב נשאל נכבני אל כפיה וריוח המנוח יתייהם אל הכפיה שח' יגיע כפך כי תחלל לכן בן אדם פרום כפך אל ה' ועיניך נשאלות ל' ונפטר ולכבד ומנוחך על כפך כמו שמקריב דורון למלכו הרשית בן מנחם מי שה' עבדו נושאו על כתפו והוא פוגע בחלשים ושואל לטס סרואים את חזי וסרי סורא יתברך נושא עולם ואתה בן אדם מה לך עם העולם לא תתכשל בדאומך כי לא יועילך ולא יזיקוך אלא רעון צוראך הנושאך זכרסו לא תפרידסו מתחשתך תמיד עיקר עונן השכיני כלל ישראל שנאמר ושכנתי בחוכם וכן פירש הרשב"י כפסוק כי ה' אלטיך מתהלך בקרב מחניך קרב הוא כלל סווא בחלוע מתניך שיהם רמ"ח איצריך וסיפיה דקרא וכל ורשע בך ערות דבר ועב מאחרוך הלכך כשלא קדש אצרו אשוי צמות לטס מחשבה ודבר ומעשה מלא מתריב ומקדש ואוי מתריב מקדש של מלך בכל יום :

מקץ יום אתורה

רש

לשמך מנ"ס דז"ל יהוה נפש י יהוה יהוה רוח הא ואו הא שמנה יהוה מיה יסידס ד דמני יוד אל סס ב"ן סכנטיס בניקוד סולס :

א ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד ער-היאר :
א והיה מסוף תרתיין שנין ופרעה חלם והא קאים עד נהרא :
ב והנה מן היאר עלת שבע פרות יפות מראה ובריאת בשר ותרעינה באחו : ב והא מן נהרא סלקן שבע תורן שפירן למחוי ופטימן בשר ורעיין באחוא : ג והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן מן היאר רעות מראה ודקות בשר ותעמדנה אצל הפרות ער-שפת היאר : ד והא שבע תורן אוחרנין סלקן בתריהן מן נהרא בישן למחוי וחסירן בשר וקמא לקבליהן דתורתא ער ביה נהרא : ו תאכלנה הפרות רעות המראה ודקת הפשר את שבע הפרות יפת המראה והפריאת וייקץ פרעה :
א וקמא תורתא בישן למחוי וחסירן בשר ית שבע תורתא שפירן למחוי ופטימתא ואתער פרעה : ה ויישן ויחלם שנית והנה שבע שבלים עלות בקנה אחד פריאות ומבוא : ו דמוד וחרם תנינות והא שבע שבלין סלקן בקניא חד פטימן ומבין : ז והנה שבע שבלים דקות ושדופת קדים צמותות אחריהן :
והא שבע שבלין רקיין ושקפין קדום צמחן בתריהן :

נביאים ס"ב א ב

לשמך מנ"ס דז"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דללח אדני נשמה דסוד יהוה מיה יסידס דללח יהוה מיה יסידס דסוד אל סס ב"ן סכנטיס :

א ויסף שלמה והנה חרום ויבוא ירושלם ויעמד לפניו ארון ברית יהוה וי על עלות ויעש שדמיסויעש משתה קבל עבדיו : ואתער שלמה והא חקמא ואתא לירושלם וקם קדם ארונא קימא דיי ואסיק עלון וינבים נכסת קודשין ועבד משתאי קבל עבדוהי : ב אז תבאנה שתים נשים זנות ארר-המך ותעמדנה לפניו : בבן אתאה תרתיין נשיין פונדמן למדן קדם מרכא וקמא קדמוהי : ג ותאמר האשה האחת בי אדני אני והאשה הזאת ישבת בבית אחד וארד עמה בבית : ואמרת

מצודות דוד

רש"י

אתתא

(ב) ויקד וכי כשהקין ידע שהוא חלוס אולם כהנמו דומי ומכין לשונו כלל נוכח ומכין לשונו :
והנה חרום ויבוא ירושלם ויעמד לפניו ארון ברית יהוה מיה יסידס דללח יהוה מיה יסידס דסוד אל סס ב"ן סכנטיס :
והא שבע שבלים דקות ושדופת קדים צמותות אחריהן :
והא שבע שבלין רקיין ושקפין קדום צמחן בתריהן :

מקץ יום א

אתתא חדא בבועי רבוני אנא ואתתא חדא יתכן בביתא חדא
 וילידת עמה בביתא : ד ניהי ביום השלישי ללדתי ותלד נמי
 האשה הזאת ואנחנו יחדו אין יור אתנו בבית זולתי שתיים
 אנחנו בבית : והיה ביומא תליתאה למדרי וילידת אף אתתא
 חדא ואנתנא בחדא זכאין לית נוכרא עמנא בביתא אדהין
 תרתין אנתנא בביתא : ה וימת בן האשה הזאת ליה אשך
 שכבה עליו : ומית בר אתתא חדא ברליא דשכיבת עלוהי
 ותקם בתוך הלילה ותקח את בני מאצלי ואמתך ישנה
 ותשכיבהו בחיקה ואת בנה המת השכיבה בחיקי : וקמת בגו
 ליקיא ונסיבת ית ברי מדותי ואמתך דמכא ואשכיבתיה קותה
 וית ברה מיתא אשכיבת קותי :

דברי : (ד) אין לתנו כו' . לטות עד דבדר : (ה) אשר כ"א סי' נ"ו חולי הו' אטום המבקות וידעת בן מי הוא :
 שבעה ימיתו סי' על אשר שכב עלו והעמיט עליו ואמר (1) וחמתך ימי' ולא הרגשתי בדבר :

בחובים משרי ה' (1) ואמר ימי' ולא הרגשתי בדבר :
 להמשיך מיסוד ומלכות ד"ז"ל שין דלת שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נשמש
 דיסוד א אר אדני נפש אדני רוח אלה דלת גון יוד נשמה דמלכות י' דו וי הו' מיס
 יחידה דיסוד יהודה מיס דמלכות אל שם צ"ן שבעשים

א שמעו מוסר וחקמו ואריתפרעו : שמעו מדותא ואתחכמו
 ודא תרשון : ב אשרי אדם שמע לי רשד ער דלתתי
 ויום ויום לשמר מזוזות פתחי שובוי לבר נשא דשמע לי ונשקוד
 על אסקופתי בכר יומא ויומא למנמר ספי דתרעי : ג כי מצאי
 מצאי מצא קיי חיים ויפק רצון מיהוה : מטור מן דמשכח לי
 משכח חיי ותהוי ריה רעותא מן קדם אלהא : ד וחמאי חמם
 נפשן ברי משנאי אהבו מות : ומן דחמי עלי מחבל נפשיה
 וכו' רהון שנאי רחמי למותא : ה חכמות בנתה ביתה הצכה
 עמודיה שבעה : חכמתא בנת ביתה ועתרת ביה שבעא עמודין
 מבחה מבחה מסכה יינה אף ערכה שלחנה : ונכסת נכסתה
 ומזנת חמרה וסדרת פתורתה :

רש"י
 ואל תפרעו . ואל תבעו מוסרי : לשקוד : לשמור : חכמות
 בנתה בית . בחכמי ברא הקב"ה בעולם : חכמי עמודים
 שבעי . ז' ימי בראשית : חכמי ימי . מזג בניים : ערכה
 שלחנה . כל יצרת לא יבש :

יחי מדלי : (ד) וחולעי . אבל החוטא לי וממאח כי
 הדבר כתיב : חכמות . כל אחת מהחכמות בנת בית לעמי .
 חכמה בשלוש גמורי והוא דבר הנחמד לעין הרואי : (1) עכ"ל
 שחתי זכמים ומזג' ייבש ואף ערכי שולחני להכיל להקרואים :

עיקר חו"ט משנה פאה פ"א ברסנורה רי

ארו דברים . הא דלא חן תרומי עמתי כיון
 דליכא תרומת מעשר שיש לה שיעור לא
 נקט אף סתם תרומי ירו . ועי"ל שהיא חלוק
 חן השאר כדמפרש אחר כך דכפאי בקס לעשו
 כל שדכו פאה עושה .
 ביקש לעשות כל כריו
 תרומי אינו עושה . (ועי"ל
 דלא חני רק ונה שיש
 בהוספתו ונאו כדנשני
 צירו' אלאך שלא נשנו
 ע"ש ות"י דלרצא נאכיל
 עכל לכתן כשנוספי
 אחר שנתן כשיעור הר"ש
 ז"ע הא פאה נמי
 דכוותי ע"ל נ"ג
 וז"ע . תוי"ט : הפאה .
 ועושה מלאה בהוספתו
 וניהו היכא דנתן פאה
 כדכינו בסוף שדכו חייב
 צנועסרות מה שהוספי
 (ה) ואף מדרבנן אין
 לה שיעור : (3) תקנת
 ארשא הוא והשכסת
 כתובות דף כ' . והשתא
 מדאורייתא אין שיעור
 אוכל . כהז הר"מ כי המלות כולם נחלקים
 בתחילי על שני חלקים . הא' כמה שיש ציון וצין
 הקב"ה כגון לית ותפילין כו' . והב' מלות התלויות
 בהעולה בני אדם קלחם עם קלחם כגון האזהר'
 על הגוי' וכגון האזר צהצחה איש את רעהו
 וכשיעסס המלות שבתלק הא' יגוללוהו הקב"ה עליהם
 לעולם הבא . וכשיע' המלות שבתלק השני תחשב
 לו ללדקי לעוה"צ ויגולא טובה צוה"מ צבור שנהג
 מן הטוב צין בני אדם כו' וכל המלות שבין אדם
 לכתירו נכנסות צ"ח : והקין . והשיב את אשנו
 בראשו תרגום אשם קין . ערוך . והרמז"ן כהז
 שבעשי' שהכח בקרנים יקרא גוף הדבר קרנו : כיבוד
 או"א . כתיב למען יאריכון יונד' ולמען ייטב לך
 חד לעולם הזה וחד בעוה"צ . צ"ח כתיב רודף
 לדקה וחמד יגולא חיים לדקה וכבוד . צהצ"ש
 כתיב בקס שלם ורדפהו כו' אחיא רדיפה נג"ח
 צה"ח כתיב כי היא חייך ואורך יונד' : ות"ת
 כו' . כי צה"ח חכה האדם בכל זה שהתלמוד
 מביא לידו מעשה הר"מ : (ג) ותמהני למה
 יוסף שהרי הפאה נני גדולי כשהיא ששים מהשדה
 הגדולי והרי העניים מועטים . והר"ש לא כהז
 דמוסיף אלא שלא יפחות מועטים אף שהעניים

ארו דברים שאין להם שיעור .
 הפאה והבכורים והראיון
 וגמילות חסדים ותלמוד תורה .
 אלו דברים שאדם אוכל פירותיהו
 בעולם הזה והקין קיימת לו לעולם
 הבא . כבוד אב ואם וגמילות
 חסדים ורכאת שלום בין אדם
 לחבירו ותלמוד תורה כנגד כולם .
 (ב) אין פוחתין לפאה מששים
 ואף ע"פ שאמרו אין לפאה שיעור
 הכל לפי גודל השדה ולפי רוב
 העניים

מעה כסף ומגינה שתי כסף : וגמילות חסדים .
 דכגופו כגון צקור חולים ולקבור נחלים וכיוצא בהן
 אבל גמילות חסדים דבמומו כגון פדיון שבויים
 ולהצביע ערוניים ולהחילי את הרעבים וכיוצא בהן
 יש להן שיעור שיהן בכל פעם שתבא מלאה כו' לידו
 חמישים מן הריוה שבכספו ותו לא מתייב דהכי
 אונקין המצוה אל יבזבז יותר ממומש (3) הלכך
 מצעי ליה לאיגס לאפרושי חמישים הריוה בכל עת
 כדי שיהא ננוי כ"ן שבי' גמולות חסד לידו שיקיימו
 ובהכי נפיק ידי מוצתו : ות"ת . אין לה שיעור :
 דכתיב והגית צו יומם ויללה : ותלמוד תורה כנגד
 כולם . שקול כנגד כולם : (ב) אין פוחתין לפאה
 מששים . מדרבנן : אע"פ שאמרו אין לפאה שיעור .
 מדאורייתא כדאמרן : הכל לפי גודל השדה .
 אס שדה גדולי' ועניים מועטים נותן ומוסיף
 על ששים (ג) לפי גודל שדכו . ואס שדה קטנה
 ועניים מרובים מוסיף על ששים לפי רוב העניים
 ולפי רוב העניה . אית דגרסי ענוה צו"ו
 כלומר לפי רוב ענותו ירבה לעניים ל' וענותך
 תרצני ורמז"ס פ"א ל' עניה כלומר מה שעתה
 הארץ . ואית דגרסי ענה צב"ח ופירושו גודל
 הגרגרים וקטן שאס היו השבילים של שדה
 צמקוס ל' מלאות ועובות וצמקוס אחר לצממות

דקות לא יתחיל הפאה כולן מן הרעות אלא ישער
 ששים לרע ולפי' : (ג) מתחלת השדה
 ומאמצעה - ואין לר"ך להניח פאה בסוף שדה
 דכתיב לא תכלה פתה שדה לקצור אחר תורה
 קן פאה ואלפי' שיש לך
 עדיין קני' לקצור ובלבד
 שיתן בסוף כשיעור .
 אף על גב דרבי קרא
 בתחיל' ובאמצע שיש תורי'
 פאה למה שנתן מ"מ
 לא מפרט אלא א"כ נותן
 בסוף השדה תשלום
 שיעור אחד ומ"מ עם מה
 נתן באמצע ובתחלה .
 קן מוכח בירושלמי .
 ורמב"ם פירש ובלבד שיתן
 בסוף כשיעור פאה הארצי'
 לכל השדה שר"ך
 שיהיה בסוף השדה אחד
 ונששים חוץ ממה שהניח
 בתחלה ובאמצע : אם
 שיר קלה אחד .
 בסוף השדה והניח אותו
 לפאה שומך עליו וכל

העניים ולפי רוב העונה : (ג) **נותן**
פאה מתחלת השדה ומאמצעה
ר"ש אומר ובלבד שיתן בסוף
כשיעור . רבי יהודה אומר אש"י
קלה אחד סומך עליו משום פאה
ואם לא אינו נותן אלא משום הפקר :
(ד) כלל אמרו בפאה כל שהוא
אוכל ונשמר וגידוליו מן הארץ
ולקישתו כאחת ומכניסו לקיום
חייב בפאה . והתבואה והקטניות
בכלל הזה . (ה) ובאילן האוג
והחרובין והאגוזים והשקדי' והגפנים
והרמונים והותים והתמרים חייבין
בפאה : (ו) לעולם הוא נותן משום

מה שהניח באמצע בתחיל' תורת פאה עליה :
 ואם לאו - שלא הניח אפי' קלה א' בסוף השדה
 נפאה הרי מה שהניח באמצע ובתחלה אינה
 חשובה פאה אלא דין הפקר יש לה (ד) ופליגי
 ארדני שנתן לאחר דמכל נקום היא חשוב'
 פאה אלא דלא נפטר בעל השדה בהכי (ה) :
 והלכי רי' שנתן : (ד) כל דבר שהוא אוכל .
 למטוטי ספימי טעים (ו) שא"פ שכן אוכל ע"י
 הדחק לאו אוכל . מקרי והייזין בפאה דכתיב
 ובקולרס ואין קצירה אלא דבר הרוא' לאכיל' :
 ונשמר . למטוטי הפקר שאין לו שומרים שאינו
 חייב בפאה דכתיב לעני ולגר תעזוב ארעה פרט
 להפקר שכבר נעזב : וגידוליו מן הארץ .
 למטוטי כמיהן ופטוריות שאין להם שורש בשרץ
 וגדוליהם מן האויר שאין חייבין בפאה דכתיב
 קציר ארבעס : וקישתו באחד . למטוטי תלנה
 וכיוצא בה מן האילנות שהתבטלים שנתבטלים
 הנקלר הרבה ביהד (ח) ומכניסו לקיום .
 מיד דכתיב פאה שך בקלר ואין הירק נקלר (י)
 הנוטים חטה ושעורה ופוסנת שבולת שועל ושיפן .
 בכלל הזה . להתחייב בפאה כשישלנו בהם כל התנאים הללו (יא) : (ה) האוג . אילן שהפרי
 שלו אדום וקורין בו בלטי' . קורני' אוליים ורמזים פירש שהוא למה (יב) שמעבדים בו העורות
 וקורין לו בטרני סימיוק והאשכלות שלו ראוין לאכיל' ולא דוקא אלו שמונה התנא חייבים בפאה
 ולא יוני אילנות אחרים אלא אלו דזוניהן קאי : (י) לעולם הוא נותן משום פאה . ו

הרא"ש ועתי"ט : (ז) פי' בלתי א' בענינו ח"ל
 הר"ם פי' בלתי זה מה שנגמר בו היום ויש בו
 מה שנגמר לאחר כמה ימים : (ח) לשון הר"ם .
 דהס' קציר מתבטל ביהד : (ט) רוב ירק קאומר
 דיש ירק חייב בפאה כגון שומים ובללים כדלק'
 פי' ויזי' דהגהו מניסן לקום . הר"ם : (י)
 ופירושו דהוק והר"ם כי ע"פ ח"כ וסתם קציר
 מניסן לקום . יאלו ירקות שאף על פי שנקיטתו
 כאחת אינו מניסן לקום : והתבואה . בירי'
 דרשין ובקלרס אין לי אלא תבואה קטניות מניין
 ח"ל ארבעס : (יא) ודברי תימה הם דברי ודאי
 ששלנו בהם כו' ולשון הר"ם בתבואה כל הדומה
 לקציר בה דרכים אלו הוא שמייב בפאה כגון
 התבוא' כו' ואלו משום נשמר כ"כ . תו"ם :
 (יב) אכל ברש' דמאי הכז בשמו שהס' אילנות
 וה"ם

וה"ם י"ל דהכא ג"כ אילן : וצירי' אילנות מניין
 ח"ל שך ואיכא דיליף מוכרס חית : (יג) ובפ"ד
 מ"ח פי' כשהוא נמשה פני הכרי ברחת פי'
 מריח' מריק' והוא א"ל זאת המלה בענין השלמת
 לרבי הזרע עד שלא יסחר
 בו אלא שיוניכו אל
 בית האויר והוא דומה
 כמו המורק לכלים רפוי'
 דמקואות (וע"ש בר"ם)
 ועיין יומא פ"ג מ"ד
 שטוין כשגלס הכלי .
 הר"ם : (יד) נראה לי
 דסגך אנו"ש גבי פאה
 שר"ך שפירש תו"ם תחיל'
 ואל"כ יטול הפא' הורה
 לנו שהגלוי הוא שיפירש
 וכדדרשי' בנשתי' ח"א פ"ה
 דמט"ש הא אס הקדי'
 כו' . אי נמי קן לא
 יפירשו העניים והמכסלי'

פאה ופטור מן המעשרות עד שימרח
ונותן משום הפק' ופטו' מן המעשרות
עד שימרח . ומאכיל לבהמה ודחיה
ולעופות ופטור מן המעשרות עד
שימרח ונושר מן הגורן וזרע ופטור
מן המעשרות עד שימרח דברי ר'
עקיבא . כהן ולוי שלקחו את הגורן
המעשרות שלהם עד שימרחו
המקדיש ופודה חייב במעשרות עד
שימרח הגזר .

האחת תחת ידיו יהיה . וה"ל בהפקר דכות' דפאה
 ועני"ט מ"ג פי' דדמאי : תו"ם : (טו) ויקנו
 עבדים כדי להפקיע ונתנו אחיהם . הר"ם :
 (טו) ואשנטי' הנוקדים דלע"ג דמתחיל' הית' ג"כ
 התבואה שלו . ה"ל דכי הדר ופרתה אף על גב
 דלאחר מירות הוא שפיר קריין ביה תבואת זרעך
 קני"ל דלא : תו"ם :

אין ההפקר הוא פטור מן הנוטע (יד) :
 ומאכיל רבהמה זכר . ואפילו הוא עלמו נותר
 לאכול אכילת ערלי' קודם מרות אבל הבהמה
 אוכל' אפילו אכילת קבע : ונושר מן הגורן
 וזרע כו' . דמן החורה הזרע פטור מן הנוטע
 אפילו לאחר מרות . דכתיב ער תעשר ואכלת
 חורט לא קריין ביה ואכלת מיהו מדרבנן מייב
 סבירא ליה לרבי עקיבא דקודם מרות פטור
 מן הנוטע אפילו מדרבנן ואין הלכה כר"ע : שלקחו את הגורן . שקנו תבואה מן הגורן
 וקנסו חכמים שיהיו חייבים להפריש תרומות ונוטעו ונתנו אוחס לכהנים ולוי' אחרים כדי
 שלא יהיו קופאים לקנות תבואה או יין לנחות ולגרוות (טו) ואס קנו קודם מרות שעדיין לא
 הוקבעה תבואה זו לנוטע המעשרות שלהן : המקדיש ופודה . הנוקדים גרנו ופודאו מיד
 הגזר והוא גדיש או קנה שלא הוקבע לנוטע כשהיה ציד ההקדש : חייב . הפוד' להוליא
 מנוטע המעשרות אבל אס נתמרה הגורן ציד הגזר הואיל ובשעה שהיה ראוי שיוקבע לנוטע
 דהיינו בזמן המרות היתה ציד ההקדש אין הפודה חייב להוליא מנוטע מעשרות שהקדש פטור מן
 המעשרות (טו) :

נמרא ברכות דף ח ע"א הלכה ה כלה כלי החיצון דחסר דמלכות דבריאה **אלף רמד**
אמר רבי יצחק כל הקורא ק"ש על משתו כאלו אווז הרב של שתי פיות
 בידו שני רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם מאי משמע אמר
 מר זוטרא ואי תימי רב אשי מריש' דעניג' דכתיב יעלו חסידים בכבוד ורגנו
 על משכבותם' וכת' בתריה רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם :
 ואמ' ר' יצחק כל הקורא קריאת שמע על משתו מוזיקין בדילין הימנו שנאמ'
 ובני רשא' יגביהו עוף ואין עוף אלא תורה שנאמר התעף עיניך בו ואיננו .
 ואין רשא' אלא מוזיקין שנאמר מוזי רעב ולחומי רשא' וקטב מרירי' . אמר
 ר' שמעון בן לקיש כל העוסק בתורה יסורין בדילין הימנו שנאמר ובני
 רשא' יגביהו עוף ואין עוף אלא תורה שנאמר התעף עיניך בו ואיננו ואין

רשף אלא יסורין שנאמר מזי רעב ולחומי רשף אמר ליה רבי יוחנן הא אפילו תינוקות של בית רבן יודעין אותו שנאמר והיה אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה והאונת למצותיו ושמרת כל חוקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך אלא כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק הקב"ה מביא עליו יסורין מכווערין ועוכרין אותו שנאמר נאלמתי דומיה החשיתי משוב וכאבי נעכר ואין טוב אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורתיו אל תעזובו א"ר זירא ואיתומא חנינא בר פפא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת ב"ו מדת ב"ו אדם מוכר הפץ לחברו מוכר עצב ולוקח שמח אבל הקב"ה אינו כן נתן להם תורה לישראל ושמח שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורתיו אל תעזובו :

רש"י

כארו אוחז חרב על שני פיותי לטרונ את המזוקן ומא"י משמע דבק"ש: הסעף עיניך בו: אל תכסול וסגרה עיניך בחורי ה"ל משתכחת ממך: וזני רשף יגבישו עוף: סעף משתלק ממך: קצב מיריבו זה שם עד הלאה: צמתי פסחים: אפי' תינוקות כל בית רבן יודעין: שהתורה בארץ

מניסם שלמדן מספר חומש אל שמוע תשמע כל המה' אשר שמתי וגו' אפי' הקטנים שלא הגיעו לספר איוב כבר למדו החשתי מעוזי מן התורה: וכאבי נעכר: מכה עטרה: המוכר עצב: שפירש סימונו דבר חשוב כזה ומתוך הדקוה מכרו: ושמה: שהרי הקב"ה מוכרם מלעזוב אלוהים ומשבת' לפניסם בלקח טוב אחר שנתתי להם:

זוהר מקץ דף קצד ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא וישלח פרעה ויקרי את יוסף וירלווהו מן הסור וגו' ר' אבה פתח ואמר רולס ה' את יריאיו את המיחלים לחסדו כמה קב"ה אחרתי בכו בלדיקים בגין דלדיקים אינון עבדין (שלמי ועבדי) שלמי לעילי ועבדי שלמי לתת' ואלעלין כלה לבעלה . ובגין כך קב"ה אחרתי בכו באינון דחלין ליה ועבדין רעותיה למיחלים לחסדו מאן אינון מיחלים לחסדו הוי אימא אינון דמשתדלי באוריית' בלילי ואשתתפו בחדו שכיתת' ובר אחי לפני אינון מחכאן לחסדו וסא אוקמוה . בזמני דביי אשתדל באוריית' בלילא חוטא דחסד אתמנשך עליה ביממי כדכתיב יומס ילוה ה' חסדו ובלילה שירם עמי . מאי טעמי יומס ילוה ה' חסדו משום דבלילה שירם עמי ובגין כך רולס ה' את יריאיו כתיב ולא ביראיו כמאן דרעי ברעותיה לאחר' לאתדעי ליה ואתפייסי' בחדו ובגין כך רולס ה' את יריאיו ולא ביראיו כנווי דא יוסף הוה עליב בעליבו דרוח' בעליב' דלכחו דהוה אסיר תמן כיון דשדר פרעה בניניה תה כתיב וירלווהו אתפייסו ליה ואהדר ליה מלין דחזון מלין למחדי לכא בגין דהוה עליב מן בירא: ת"ח בקדמית' נפיל בבירי לבירי אשתלק לבתר . ר' שמעון אמר עד לא אירע ליוסף הסו עובדי לא אקרי לדיק כיון דנער הסו ברית קיימא אקרי לדיק והסוה דרג' דכרית קריש' אתעטר בחדו ובגין דהוה [עבדי] בבירי בקדמית' אשתלק בחדו וכתביב וירלווהו מן הסור אשתלק מן דא ואתעטר בצד' מים חיים . וישלח פרעה ויקרא את יוסף לקרא ליוסף מצעי ליה וללא ויקרא את יוסף דא קב"ה דכתיב עד עת בא דברו אמרת ה' לרפתהו עד עת בא דברו ויקרא את יוסף כתיב הכא ויקרא את יוסף וכתיב התם ויקרא אל משה : מוסר

מספר הדיק דף סח ע"ח

הרמב"ם ה' תלמוד תורי פ"ו

א"ר ה' מאיר פניו ואפי' ה' ובסתרו מילאס גוש ואיך סתמי פניו מהביע אליו תדיר בעוד סוף מציע כי

(א) עון גדול הוא לבנות את הרבנים או לשנאתן לא חרבה ירושלים אלא ער שביוו בה ת"ח שנאמר

ומתייד לין עז פנים גדול מזה לכן התבייש מפניו וסכנו . יש ללמד לעשות עבודת המלך סתיו התפילי בחרבע כלי זהב הלשון והלכ והלכו והעין דתא לרוד אדם לכתוס עינו בחפלת לתש ולהשמיע לאלוהו חפילו בחפלי דלכחם לכן יוסר שלא יתסר ולא יפנס אחר ומן כלל בשום זמן וכ"ש בשעת העבודה : אפי' שאלם עבד מלך עונותיו לרוד להיות שמח בשעת העבודה דכתיב תהת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה וצטוב לבב זה בכלל כל עבודת ה' קל וחומר בעבודת התפילי שנקראת עבודה שכלל . כמה רחוי ללמד להיות קדוש ברמ"ה אברין ולכו ונפשו אחרי שסוף סוכל למלך הקדוש כדכתיב בקרבך קדוש . כתיב סוכל ה' סמם וכתיב קדושים תהיו כי קדוש אני וגו' כלומר ואני סוכן בתוככם דכתיב ונתתי משכני בתוככם . אמרו בנמי ברכות כל הקורא ק"ש בלא תפילין כללו מעיד עדות שקר בעלמו דהא כתב בו לוועוספת מכלין אנו למידין כיוולא ביה כל הקורא ק"ש בלי ביוגס מעיד שקר דהא כתיב ביה כלל לבבך וכוחו הדון לתפילי ואם מהרהר בקנייני העולם סוף משקר ובעל מאלוד שמתחייב ממנו מעבודה זרואו וכל שכן לין מועלת בלוחו הריסור דעליה אחרת אותי עזבו מקור מים חיים לחלוב להם גרות צרות צרות :

קטן שבישראל חיי הנשיא וכל ישראל לנהוג בו נדון שגדוהו בשבילו ויתירו לו :

יום ג תורה

למשיך מתי"ם ד"ח יהוה נכסי י' יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא כעמס יהוה מים ויסור ד ומניו יוד אל סס ב"ן שבטשים בטיקוד חומס :

וַתְּבַרְעֵנָה הַשְּׂבָלִים הַדְּקוֹת אֶת שִׁבְעֵי הַשְּׂפָלִים הַבְּרִיאֹת וְהַמְקִיאֹת נִימִין פְּרָעָה וְהִגָּה תְּלוּם : « וּבִלְעָא שְׂבָרִיא דְקִיתָא ית שִׁבְעֵי שְׂבָרִיא פְּטִימְתָא וּמְלִיתָא וְאִיתְעַר פְּרָעָה וְהָא חֶלְמָא : « יְהִי בְּכֹהֵר וּתְפַעֵס רִוְחוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם וְאֶת־כָּל־חֲכַמֵּיהֶם וַיִּסְפַּר פְּרָעָה לָהֶם אֶת־חֶלְמוֹ וְאִין פִּוְתֵר אוֹתָם לְפְרָעָה : « וַהֲוָה בְּצַפְרָא וּמְטַרְפָּא רִוְחִיה וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא ית כָּל חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם וַיִּתְּ כַּר חֲכַמֵּיהֶם וְאִישׁתַּעִי פְּרָעָה לְהוֹן ית חֲרָטְמֵיהֶם וְלִית דְּפִשֵׁר יתְהוֹן לְפְרָעָה : « וַיִּדְבֵר שֵׁר הַמְּשֻׁקִּים אֶת־פְּרָעָה לֵאמֹר אֶת חֲטָאִי אֲנִי מִזְכִּיר הַיּוֹם : « וּמְלִיל רַב שָׁקִי עִם פְּרָעָה לְמִימֵר ית סוֹרְחָנִי אֲנָא מְדַבֵּר וַיִּמָּא דִּין : « פְּרָעָה מְצַפָּא עַד־עַבְדֵּיהֶם וַיִּתֵּן אֹתִי בְּמִשְׁמַר בֵּית שֵׁר הַמְּטַבְּחִים אֹתִי וְאֵת שֵׁר הָאֲפִים : « פְּרָעָה רָגַז עַל עַבְדֵּיהֶי וַיִּדְבַּר יְתִי בְּמִטְרַת בֵּית רַב הַטּוֹרִיא יְתִי וַיִּתְּ רַב נַחְתוֹמִי :

להמשיך מ"ה ד"ה צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלגה אדני נשמה דסוד יְהוָה חיס יחידה דלגה יְהוָה חיס יחידה דסוד אל סס ב"ן שבעטס :

וְאִקְרָם בְּבִקְרָה לְהַנִּיק אֶת־בְּנֵי וְהַנְהִימַת וְאֶת־בְּנֵי אֶרְיוּ בְּבִקְרָה וְהַנְהִי לֹא־יִהְיֶה בְּנֵי אֲשֶׁר יִלְדְתִי : וְאִקְרָמִית בְּצַפְרָא לֹא־נִקְרָא יֵת בְּרִי וְהָא מִית וְאִסְתַּבְּרִית בִּיה בְּצַפְרָא וְהָא לֹא־הָוָה בְּרִי דִי־רָדִית : וְנִתְאַמַּר הָאִשָּׁה הָאֲחֵרֶת לֹא כִי בְּנֵי חֲתִי וּבְנֵי־הַמֵּת וְיָאֵת אֲמַרְתָּ לֹא כִי בְּנֵי הַמֵּת וּבְנֵי חֲתִי וְתִדְבַרְנָה לְפָנַי הַמַּקְדָּד : וְאִמְרַת אֲתַחַא אוּחַרְנַתָּא לֹא בִן בְּרִי חֲתִי וּבְרִידִי מִיתָא וְדָא לְדָא אֲמַרְהָ לֹא בִן בְּרִידִי מִיתָא וּבְרִי חֲתִי וְדִינֵן וְקָרָם מַלְכָּא : וְנִתְאַמַּר הַמַּקְדָּד וְאֵת אֲמַרְתָּ וְהַבְּנֵי חֲתִי וּבְנֵי־הַמֵּת וְיָאֵת אֲמַרְתָּ לֹא כִי בְּנֵי הַמֵּת וּבְנֵי חֲתִי : וְנִתְאַמַּר מַלְכָּא דָא אֲמַרְהָ דִין בְּרִי חֲתִי וּבְרִידִי מִיתָא וְדָא אֲמַרְהָ לֹא בִן בְּרִידִי מִיתָא וּבְרִי חֲתִי : וְנִתְאַמַּר הַמַּקְדָּד קָחוּ לִי־חֲרֵב וּבִי־אֵו חֲרֵב לְפָנַי הַמַּקְדָּד : וְנִתְאַמַּר מַלְכָּא אֵיתֵו לִי חֲרָבָא וְאֵיתֵוִי חֲרָבָא לְקָרָם מַלְכָּא :

רש"י

והתנון אליו . נתתי לני להסתכל זו :

מצודת דוד (3) ותדברנה סיו מתוכחות על הדבר (1) זאת אומרת . כאומר מה לי בטובות עיקר המשפט הוא דבר הסכסוך על מי הילך החי

בתובים משלי"ט

להמשיך מ"ה ד"ה צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלגה אדני נשמה דסוד יְהוָה חיס יחידה דלגה יְהוָה חיס יחידה דסוד אל סס ב"ן שבעטס :

שְׂדֵחָה גַעְרָתָהּ תִקְרָא עַרְיָנָא מְרִמִי קָרְתָּ : וְשִׁדְרַת מְלִיתָהּא דְתִקְרִין עַל גִּב רָמְתָא עֲשִׂינְתָּא דִנְצִירִין : ג מִי־פְתִי־יֶסֶר הֵנָּה חֲסִירִי־לִב אֲמַרְהָ לִי : ג מִן דְשִׁבַּר נֵאתָא קֹותִי וְחֲסִיר רַעֲיָנָא אֲמַרְתָּ לִיה : ג לְכוּ דַחְמוּ בְדַחְמֵי וְשִׁתּוּ בִינֵן מְסַבְתִּי : ג אֲתוּ אֲבוּלֵי דַחְמֵי וְאֲשִׁתּוּ חֲמָרָא דְמִזְגִית : עֲזִיבוּ פְתָאִים וְחִיו וְאֲשִׁרוּ בְּדַרְדַּרְךָ בִּינָה : ד שְׂבוּקוּ מִנְכוּן חֲסִידוֹת רַעֲיוֹנְכוּן וְחִיו וְהִדְיִבוּ בְּאַרְחָא דְבִינָא :

רש"י

מצודת דוד

שנה נעמותים . חס וחוס ד"ה משם וחסרן וסור חס . (ח) תקרה . כל אהת תקרה ע"י נעמותים על גבהי מרום וילגו אותו וסור : עזבו פתאים . את דרך הפתיות . העיר להשטיע סקול למרחוק : (ג) מי פתי . ותאמר מ פתי שאין בו תבונה להסין מהלל יסור ומקומו יבוא חס וכן ותקרה לחסר לב מכל וכל ותאמר לו : (א) לכו לחמו

חס חין להם משל עלמיהם בואו חס והכלו בלחמי ושתי חין אשר מוגתי חיו והוא ענין מלגה לומר הלא חכמת התורה היא נהמדת מחירה עינים חוננת דעם להסוגים בה וכלנו מכרות ואומרת כל הרוטם ללמוד יבא וילמוד חס' לטון לבו משכל חיו השכילו דעם : (ד) עזבו . לזאת אהת פתאים עזבו דרכיכם וחיו ועשו מעשה בדרך בינה .

(ה) וכ"ש . המולי' בשבת לזרע וכ"ו גמי : פרק' המצניע' קודם השבת . לזרע' בבל שהוא . נשמע אפי' גרעין א' : שיש לו סגנונים ויקנו נגונו : ודרפואה . ושבת דלגה חיות לבני גמי . וסיעתא לפי הר"ג בשבת למה הלנינו : והוציאו . חסס : חייב . עליו דלעיל (פ"ט ד"ה

החמשי') : (3) צננו' פריך פשיט' ומשני כגון שזרקו ללאר' ולא ציטלו צפי' . וקמ"ל דלע"פ סיכר במקומו שלא נחטריפה וה"ל דמגולתי קמיי' קמו קמיי' זכ' הה"מ דוהכניסו ר"ל דהולאו : (2) ופחות גמי דהוי רח"ל גמורה : (ד) וה"ל דלעיל קופת הרוכלין אינו חייב אלא א' . לא שאס לא הו"ל כולה שלא יתחייב על אהון מיניו והול' כולן מכתון . אלא שאס לא ה"ל ידיעה בנתיים אינו חייב על כולן אלא א' ול"ל דמיניו מתלקין תוי"ט : כלאחר . לני' זו י"ל דברגלו הוי פ"י

בלו אפעו דמורה דמכות דיצירה אהרים המצניע לזרע ולדונמא ולרפוא' והוציאו בשבת חייב ככל שהוא . וכל אדם אינו חייב עליו אלא כשיעורו . חזר והכניסו אינו חייב אלא כשיעורו :

(ב) המוציא אוכלין ונתנן על האסקופה בין שחזר והוציא בין שהוציא אחר פטור . מפני שלא עשה מלאכתו בבת אחת . קופה שהיא מליאה פירות ונתנה על אסקופה החיצונה אף על פי שרוב הפירות מבחוץ פטור עד שיוציא את כל הקופה : (ג) המוציא בין בימינו בין בשמאלו בתוך חיקו או על כתיפו חייב שכן משא בני קהת כלאחר ידו כרגלו בפיו ובמרפקו באונו ובשערו ובפונדתו ופיה למשה בין פונדתו לחלוקו ובשפת חלוקו במנעלו בסנדלו פטור שלא הוציא כדרך המוציאין . (ד) המתכוין להוציא לפניו ובא לו לאחריו פטור . לאחריו ובא לו לפניו חייב . כאמת אמרו האשה החוגרת

אל"כ הול' בראשון כל הקופ' ולא סנו אלא בקופה נגלה קסואין ודילועין סגן ארוכין ועדיין יש נסון לפנים אבל נגלה חרדל שהרי יש הרבה מוגנו כולו מכתון נעשה כמו שהול' . את כל הקופ' ומיי' (ד) :

(ג) יבין משא בני קהת . בכתף יסאו וימין ושמאל ומיק ארסא דארע' : מרפקו . הפרק האולטי שבזרוע בערבי' כך שמו מרפ"ק (ה) : באפונדתי . אזור חלול : ופיה דמשה . אין דרך הולאה צדק אבל פיה למעלה דרך הולאה ככך פ"א אפונדתו צדד שלוש סמוך לבשרו לקבל היזעה זריגלין לעשות זו כעין כיסין וכשהפכים אותו מלמעלה למעלה נמלא פי הכיס למעלה . בשפת חלוקו . השפה החסומי של חלוק' (ו) : לפניו ובא לו לאחריו פטור . דמתכוין לשמירי מעולה ועל' בידו שמירי מעולה . ס"ד . כעין מכנסי' קמייס

המצניע לזרע ולדונמא ולרפוא' והוציאו בשבת חייב ככל שהוא . וכל אדם אינו חייב עליו אלא כשיעורו . חזר והכניסו אינו חייב אלא כשיעורו :

(ב) המוציא אוכלין ונתנן על האסקופה בין שחזר והוציא בין שהוציא אחר פטור . מפני שלא עשה מלאכתו בבת אחת . קופה שהיא מליאה פירות ונתנה על אסקופה החיצונה אף על פי שרוב הפירות מבחוץ פטור עד שיוציא את כל הקופה : (ג) המוציא בין בימינו בין בשמאלו בתוך חיקו או על כתיפו חייב שכן משא בני קהת כלאחר ידו כרגלו בפיו ובמרפקו באונו ובשערו ובפונדתו ופיה למשה בין פונדתו לחלוקו ובשפת חלוקו במנעלו בסנדלו פטור שלא הוציא כדרך המוציאין . (ד) המתכוין להוציא לפניו ובא לו לאחריו פטור . לאחריו ובא לו לפניו חייב . כאמת אמרו האשה החוגרת

אל"כ הול' בראשון כל הקופ' ולא סנו אלא בקופה נגלה קסואין ודילועין סגן ארוכין ועדיין יש נסון לפנים אבל נגלה חרדל שהרי יש הרבה מוגנו כולו מכתון נעשה כמו שהול' . את כל הקופ' ומיי' (ד) :

(ג) יבין משא בני קהת . בכתף יסאו וימין ושמאל ומיק ארסא דארע' : מרפקו . הפרק האולטי שבזרוע בערבי' כך שמו מרפ"ק (ה) : באפונדתי . אזור חלול : ופיה דמשה . אין דרך הולאה צדק אבל פיה למעלה דרך הולאה ככך פ"א אפונדתו צדד שלוש סמוך לבשרו לקבל היזעה זריגלין לעשות זו כעין כיסין וכשהפכים אותו מלמעלה למעלה נמלא פי הכיס למעלה . בשפת חלוקו . השפה החסומי של חלוק' (ו) : לפניו ובא לו לאחריו פטור . דמתכוין לשמירי מעולה ועל' בידו שמירי מעולה . ס"ד . כעין מכנסי' קמייס

המצניע לזרע ולדונמא ולרפוא' והוציאו בשבת חייב ככל שהוא . וכל אדם אינו חייב עליו אלא כשיעורו . חזר והכניסו אינו חייב אלא כשיעורו :

(ב) המוציא אוכלין ונתנן על האסקופה בין שחזר והוציא בין שהוציא אחר פטור . מפני שלא עשה מלאכתו בבת אחת . קופה שהיא מליאה פירות ונתנה על אסקופה החיצונה אף על פי שרוב הפירות מבחוץ פטור עד שיוציא את כל הקופה : (ג) המוציא בין בימינו בין בשמאלו בתוך חיקו או על כתיפו חייב שכן משא בני קהת כלאחר ידו כרגלו בפיו ובמרפקו באונו ובשערו ובפונדתו ופיה למשה בין פונדתו לחלוקו ובשפת חלוקו במנעלו בסנדלו פטור שלא הוציא כדרך המוציאין . (ד) המתכוין להוציא לפניו ובא לו לאחריו פטור . לאחריו ובא לו לפניו חייב . כאמת אמרו האשה החוגרת

אל"כ הול' בראשון כל הקופ' ולא סנו אלא בקופה נגלה קסואין ודילועין סגן ארוכין ועדיין יש נסון לפנים אבל נגלה חרדל שהרי יש הרבה מוגנו כולו מכתון נעשה כמו שהול' . את כל הקופ' ומיי' (ד) :

(ג) יבין משא בני קהת . בכתף יסאו וימין ושמאל ומיק ארסא דארע' : מרפקו . הפרק האולטי שבזרוע בערבי' כך שמו מרפ"ק (ה) : באפונדתי . אזור חלול : ופיה דמשה . אין דרך הולאה צדק אבל פיה למעלה דרך הולאה ככך פ"א אפונדתו צדד שלוש סמוך לבשרו לקבל היזעה זריגלין לעשות זו כעין כיסין וכשהפכים אותו מלמעלה למעלה נמלא פי הכיס למעלה . בשפת חלוקו . השפה החסומי של חלוק' (ו) : לפניו ובא לו לאחריו פטור . דמתכוין לשמירי מעולה ועל' בידו שמירי מעולה . ס"ד . כעין מכנסי' קמייס

המצניע לזרע ולדונמא ולרפוא' והוציאו בשבת חייב ככל שהוא . וכל אדם אינו חייב עליו אלא כשיעורו . חזר והכניסו אינו חייב אלא כשיעורו :

(ב) המוציא אוכלין ונתנן על האסקופה בין שחזר והוציא בין שהוציא אחר פטור . מפני שלא עשה מלאכתו בבת אחת . קופה שהיא מליאה פירות ונתנה על אסקופה החיצונה אף על פי שרוב הפירות מבחוץ פטור עד שיוציא את כל הקופה : (ג) המוציא בין בימינו בין בשמאלו בתוך חיקו או על כתיפו חייב שכן משא בני קהת כלאחר ידו כרגלו בפיו ובמרפקו באונו ובשערו ובפונדתו ופיה למשה בין פונדתו לחלוקו ובשפת חלוקו במנעלו בסנדלו פטור שלא הוציא כדרך המוציאין . (ד) המתכוין להוציא לפניו ובא לו לאחריו פטור . לאחריו ובא לו לפניו חייב . כאמת אמרו האשה החוגרת

אל"כ הול' בראשון כל הקופ' ולא סנו אלא בקופה נגלה קסואין ודילועין סגן ארוכין ועדיין יש נסון לפנים אבל נגלה חרדל שהרי יש הרבה מוגנו כולו מכתון נעשה כמו שהול' . את כל הקופ' ומיי' (ד) :

(ג) יבין משא בני קהת . בכתף יסאו וימין ושמאל ומיק ארסא דארע' : מרפקו . הפרק האולטי שבזרוע בערבי' כך שמו מרפ"ק (ה) : באפונדתי . אזור חלול : ופיה דמשה . אין דרך הולאה צדק אבל פיה למעלה דרך הולאה ככך פ"א אפונדתו צדד שלוש סמוך לבשרו לקבל היזעה זריגלין לעשות זו כעין כיסין וכשהפכים אותו מלמעלה למעלה נמלא פי הכיס למעלה . בשפת חלוקו . השפה החסומי של חלוק' (ו) : לפניו ובא לו לאחריו פטור . דמתכוין לשמירי מעולה ועל' בידו שמירי מעולה . ס"ד . כעין מכנסי' קמייס

המצניע לזרע ולדונמא ולרפוא' והוציאו בשבת חייב ככל שהוא . וכל אדם אינו חייב עליו אלא כשיעורו . חזר והכניסו אינו חייב אלא כשיעורו :

(ב) המוציא אוכלין ונתנן על האסקופה בין שחזר והוציא בין שהוציא אחר פטור . מפני שלא עשה מלאכתו בבת אחת . קופה שהיא מליאה פירות ונתנה על אסקופה החיצונה אף על פי שרוב הפירות מבחוץ פטור עד שיוציא את כל הקופה : (ג) המוציא בין בימינו בין בשמאלו בתוך חיקו או על כתיפו חייב שכן משא בני קהת כלאחר ידו כרגלו בפיו ובמרפקו באונו ובשערו ובפונדתו ופיה למשה בין פונדתו לחלוקו ובשפת חלוקו במנעלו בסנדלו פטור שלא הוציא כדרך המוציאין . (ד) המתכוין להוציא לפניו ובא לו לאחריו פטור . לאחריו ובא לו לפניו חייב . כאמת אמרו האשה החוגרת

אל"כ הול' בראשון כל הקופ' ולא סנו אלא בקופה נגלה קסואין ודילועין סגן ארוכין ועדיין יש נסון לפנים אבל נגלה חרדל שהרי יש הרבה מוגנו כולו מכתון נעשה כמו שהול' . את כל הקופ' ומיי' (ד) :

(ג) יבין משא בני קהת . בכתף יסאו וימין ושמאל ומיק ארסא דארע' : מרפקו . הפרק האולטי שבזרוע בערבי' כך שמו מרפ"ק (ה) : באפונדתי . אזור חלול : ופיה דמשה . אין דרך הולאה צדק אבל פיה למעלה דרך הולאה ככך פ"א אפונדתו צדד שלוש סמוך לבשרו לקבל היזעה זריגלין לעשות זו כעין כיסין וכשהפכים אותו מלמעלה למעלה נמלא פי הכיס למעלה . בשפת חלוקו . השפה החסומי של חלוק' (ו) : לפניו ובא לו לאחריו פטור . דמתכוין לשמירי מעולה ועל' בידו שמירי מעולה . ס"ד . כעין מכנסי' קמייס

מקץ יום ב

עיקר תו"ש

החוגרת בסניר . בין מלפניה ובין מלאחריה חייבת . שכן ראוי להיות חוזר . רבי יהודה אומר אף מקבלי פתקין : (ה) המוציא כבר לרשות הרבים חייב . הוציאו שנים פטורין . לא יוכל א' להוציאו . והוציאוהו שנים חייבין . ורבי שמעון פוטר . המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי . פטור אף על הכלי . שהכלי טפלה לו . את החי במטה . פטור אף על המטה . שהמטה טפלה לו . את המת במטה . חייב . וכן כזית מן המת . וכזית מן הנבלה . וכעדשה מן השרץ . חייב : ור"ש פוטר : (ו) הנוטל צפורניו זו בזו . או בשניו וכן שערו . וכן שפמו . וכן זקנו . וכן הגודרת . וכן הכוחלת . וכן הפוקסת . רבי אליעזר מחייב . והכמים אוסרין משום שבות .

התולש

לחפצים שהולילו : (יא) ופרש"י שמוציא ומכחול ופריך וכו' דרך כתיבה כך אף נסיק כוחלת משום לזבועת : (יב) בגמ' וכו' דרך בנין בדין . אין כדדריש רשב"י ויבן ה' את האלע מלמד שקלטה הקב"ה כו' שכן קורין לקלעיתא בדישא . וטעם לפרונו ושערו כו' . משום גזוז : (יג) גז . וכתבו החו' כר"י דמלאכה שאי"ל חייב . (יד) הר"י ולא פ"י טעם בדבר ובגמ' משמע להיפך דלעלמנו יכול לאמן ידיו ולתקנו כלל כלי יותר ונחצירו ועתי"ט :

החולש מעציץ נקוב חייב . ושאינו נקוב פטור . ורבי שמעון פוטר בזה ובוה : הלכה כר"ש :

מקץ יום ב

החולש מעציץ נקוב חייב . ושאינו נקוב פטור . ורבי שמעון פוטר בזה ובוה : הלכה כר"ש :

נמרא שבת דה קצה ע"ב הלכה ה' כלה כלי החיצון דגב ורה דמלכות דבריא **אכדטם** רב נחמן בר גוריא אקלע לנהרדעא בעו מיניה חולב משום מאי מחייב אמר להו משום חולב . מחבץ משום מאי מחייב א"ל משום מחבץ . מגבן משום מאי מחייב א"ל משום מגבן . אמרו ליה רבך קטיל קני באנמא הוה אתא שאיל בי מדרשא אמרו ליה חולב חייב משום מפרק . מחבץ חייב משום בורר מגבן חייב משום בונה : המכבד והמרבץ והרודה חלות דבש שנג בשבת חייב חטאת . הויר ביו"ש לוקה מ' דברי רבי אליעזר . אמר ר"א מאי טעמא דרבי אליעזר דכתיב וישבול אותו בעירת הדבש וכי מה ענין יער אצל דבש אלא לומר לך מה יער התולש ממנו בשבת חייב חטאת אף חלות דבש הרודה ממנו בשבת חייב חטאת . אממר שרא זילחא במחוזא אמר טעמא מאי אמור רבנן דילמא אתי לאשווי גומות הכא ליכא גומות . רבא תוספאה אשכחיה לרבינא דקא מצטער מהבלא ואמרי לה מר קשישא בריה דרבא אשכחיה לרב אשי דקא מצטער מהבלא א"ל לא סבר לה מר רהא דחניא הרועה לרבץ את ביתו בשבת מביא עריבה מליאה מים ורוחץ פניו בזוית זו וידיו בזוית זו ורגליו בזוית זו ונמצא דבית מרבץ מאליו אמר לו לאו אדעתאי תנא אשה חכמה מרבצת ביתה בשבת והאידינא דסבורא לך כר' שמעון שרי אפי' לכתחלה :

קמיר קמי צלגמא . חומר קנים מן האגס הזה לא ידע לפרש המעשה : מפרק . כמו מפרק משאו שפורק אוכל ממקום שנתכסה בו והיו מולדת דש : בורר . אוכל מתוך פסולת : מהבץ . נותן הקוס לתוך כלי של גזי ומתמלא ממנו החלב ושאר הבגדים בתוכו : מכבד . הבית במכבדת : מרבץ . הבית צמים שלא יעלה חבק . זילחא . לרבץ הבית רש"י

זוהר מקץ דף קצו ע"ב ת"ת דאצילות יוד דאואו דא

פתח ואמר ראה חיים עם אשה אשר אהבת וגו' תא חזי האי קרא ברזא עלאה ליהו ואוקמוס : ראה חיים חילין דעלמי דאתי דזכא הוה בר נש דזכי דכו כדקא יאות עם אשה אשר אהבת דא כנסת ישראל . בגין דבה כתיב אהבת דכתיב אהבת עולם אהבתך אימתי בשעת דסטרך דימינא אחיד בה דכתיב על כן משכתך חסד ד"ה ככתך דא הוה אשה דקאמרן דאיכו חילא לאתתקפי בה דעלמי דין ובעלמא דאתי ובעו צ"כ למזכי בה בהאי עלמי כהאי חילא בגין דיתתקף בה דהסוא עלמא ומאי טעמא בגין דלכתר דיפוק בר נש מהאי עלמי לית בה חילא למעבד מידי ולומר השתא נכחן ולהלאה אטעיד עובדין עבדין דודאי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאלו אשר וגו' . אי לא זכו בר נש בהאי עלמא לא יזכי ביה לכתר דהסוא עלמי ואוקמוס מאן דלא אתקין זודין למיחך מהאי עלמי לא יוכל בהאי עלמי ואת עובדין עבדין דעביד בר נש בהאי עלמי דייכול מנייהו הכא וכלא אשתאך לעלמא דאתי ולאחזי מנייהו ת"ת יוסף

החולש מעציץ נקוב חייב . ושאינו נקוב פטור . ורבי שמעון פוטר בזה ובוה : הלכה כר"ש :

מקץ יום ב

זכה כהאי עלוני וזכה בעלמא דחתי גנין דצעי לאחאחד באשה ירחת הי כד"א ומחאמי
לאחסיס ובנין כך זכה למשלט כהאי עלוני וזכה לון לישראל מה כתיב וילקט יוסף את כל
הכסף והכי אחזי דהא הכוי נהר דנגיד ופסיק חיכו לוקט כל וכל עותרא ביה קיימא
ודא הוא רוא דכתיב ויתן אותם אלהים ברקיע השמים וכלא חיכו בדקא יואה ודאי
יוסף צעי למשלט על מלכותי ותא חזי כתיב וירכב אותו במרכבת הנושנה מאן מרכבת
הנושנה קב"ה טביר ליה ללדיק שליטא גנין דהא מניה אחון עלמי ואלטרדיך לאחזא
וקב"ה חית ליה רתיכא טלחה ואית ליה רתיכא תחלה רתיכא תחלה חיה מרכבת הנושנה
ויוסף לדיק אקרי וליה אחזי למכווי רכיב על מרכבת המנושה אשר לו לקב"ה וכלא חיכו
ברזי עלאה למכווי כגווי דלעילא :

מובר

יוסה רחק

הלכה פסוקה

מספר חרדים דף סח ע"ב

סר"מ ה"י ע"ז ס"ב

כתוב
התמודים מזהב ומסר רב וגוי כל להסיב לב
סעס זכר להם המעלות בחיטס כסף שבעולם
הכל מעבע הזהב וכסף הגשמי בעל אינו שום כלום לכן
יודרו לזכר ולכסף אשר הם לכוליך בידם היינו דלמר ז"ל
לדיקים מסגלים תורה ומלאת ומעשים טובים , וכן האהבי
תענוגים יתלכז לזכר לזכק להם תענוג דכתיב ומתוקים מדבש
וגוי . כתיב את האלהים התהלך נח היינו שטים מתבודד
עם יולרו ואין לו הדרה עם בני אדם . אי נמי מרוב סרגלו
בסתבודר ת אף שטים בתוך בני אדם לא היו מערירין דעתו
כי היו כלא היו בעינו וסיינו דלמר המעורר בענודי תוך
הקלר לור מרומם לך הכרע ולכופ ראש וקומה כלומר ואין
חברתם מערדה אותו להספרד מהשכתי מער כי כל העולם
עדי לאן וסוף יתברר הרועס לבדו ומשנית על כל פרטי
ופרטי וכל הפרטי אין לו להשנה אלא על הרועס כי הכל שוין
לפניו ואין יתרון און לו להשנה אלא על הרועס כי הכל שוין
רועי לא אחסר כי אינו חסר כי כולנו שוין וכמו כן הוא
רועס אותו בפרטות כמו לשאר ביוואו גם כי אלך בגיא ללמות
לא חורר רע כי אהם עמדי ואין מי שיוכל להציקני כלל
רשודר ומי שמחם הוא רועס ושכט שרועס מחס אותו כס על דרך הוי אשור שכט אפי וכתיב הי אמר לו קלל את דוד ולא
כן שבער ומשענתך סמם ינתמוני :

מקץ יום ב תורה

לסמטיך מנ"ס דז"א יהוה נכס י יה יהוה רוח יוד הא ואו הא לשמה יהוה סיה יסידה ה
דמלוי הה אל סס ב"ן שבעשים בניקוד חולס :

« ונחלמא חקום ברליה אחר אני והוא איש בפתרון חלמו
חלמנו : « ונחלמנא חלמא ברליה חר אנא והוא
גבר בפוישרן חלמיה חלמנא : בושם אתנו גער עברי עבד רשך
הטבחיים ונספר לוי ויפתר לנו את חלמתינו איש בחלמו פתך :
ג ותמן עמנא עיגם . עבראה עבדא דרב קמוזיא ואשתעינא
ליה ופשר קנא ית חלמנא גבר בחלמיה פשר : ג ויהי באשר
פתר לנו בן היה אתי השיב ער בני ואתו תקה : ג והוה כמא
דפשר קנא בן הוה יתי אתיב על שמושי ויתיה צקב : ג וישלח

מקץ יום ב

פרעה ויקרא את יוסף ויריצהו מן הבור ויגלה ויחקר שמלתיו
ויבא אר פרעה : ג ושלח פרעה וקרא ית יוסף ואר הטויה מן
בית אסירי וספר ושני כסותיה ועאר לות פרעה : ג ויאמר פרעה
אר יוסף חלום חלמתי ופתר אין אתו ואני שמעתי עליך דאמר
תשמע חלום דפתר אתו : ג ויאמר פרעה ליוסף חלמא חלמית
ופשר לית ריה ואנא שמעית ערך למימר דאת שמע חלמא
ומפשר יתיה :

נביאים

לסמטיך מנ"ס דז"א צבאות נכס צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נכס' דלנח אדני נשמה
דסוד יהוה סיה יסידה דלנח יהוה סיה יסוד' דסוד אל סס ב"ן שבעשים :

א ויאמר המלך גזרו את הילד החי לשנים ותנו את החצי
לאחת ואת החצי לאחת : ג ויאמר מלכא פסוקו ית
רבא תיא לתרין גזרין והבו פלגא לחדא ופלגא לחדא :
ב ותאמר האשה אשר בנה החי אר המלך פי נכמיו רחמיה
ער בנה ותאמר ! בי אדני תנורלה את הילוד החי והמת אל
תמיתהו וזאת אמרת גסלי גסלך לא יהיה גזרו : ג ואמרת
אתא די ברה חיא למלכא ארי אתגדרו רחמא על ברה
ואמרת בבועי רבונני הבו לה ית רביא חיא ומקמט דא תקטרוניה
ודא אמרה אף די לי אף די לך לא יהי פסוקו : ג ויען המלך
יאמר תנורקה את הילוד החי והמת לא תמיתהו חיא אמו :
ג ואתיב מלכא ואמר הבו לה ית רביא חיא ומקמט דא
תקטרוניה חיא אמיה : ג וישמעו כל ישראל את המשפט
אשר שפט המלך ויראו מפני המלך כי ראו פי חכמת אלהים
בקרבו לעשות משפט : ג וישמעו כל ישראל ית דינא דדן מלכא
ודחירו מן קדם מלכא ארי חזו ארי חוכמתא מן קדם

מצודת דוד

רש"י

(א) גזרו . מתוך דבריהם הכיר המלך בחכמתו הדיון עם
מי ואמר להוסיבם לפניו שכן הוא האמת שהאמת נכסה
הילד החי ולאמת דבריו עשה בחיטס : (ב) גס לי וכי . היות עלם כוונתם לכל תשמה חזרתם כמיתת כנס כי מה
לא להניק בן אשה אחרת ובשעש עלום הולך להמיתו רחם יותר כנס כי אז לא תשמה עוד חזרתם וסיה לא תניק בן אשה
אחרת והמלך הסביל מדעוה מתחלה שתחזן יותר כנס : (ג) תנו לה . להאשה שאמרה תנו לה את הילד וכי :
סיה אמו . סוילר ונרתמת עליו : (ד) ויראו : בראותם כי בחכמתו מבין תעלמות לב . לעשות משפט . להסבין
האמת עם מי ולכרוו ע"י בחיטס : (ה) על כל ישראל . ר"ל מעתה קבלתו כולם באשכ"י בראותם חכמתו :

כי הוסיף דבטיא גט משני דרבנן : ביאתה אי
הריצתה . ארישא פליג דקתני ולא מייבמין
(א) : ואין הולד ממנו ממזר . חס החזירה
יראשון ולית הלכתא לא כר"י ולא כר"ש .

ידיה ובהפרת נדריה . ר"ש אומר
ביאתה או חליצתה מאחיו של
ראשון פוטר צרתה ואין הולד
ממנו ממזר . ואם נשאת שלא
ברשות מותרת לחזור לו .

(ב) נשאת ע"פ בית דין תצא

ופטורה מן הקרבן שלא ע"פ בית דין
תצא וחייבת בקרבן . יפה כח בית
דין שפוטרת מן הקרבן . הורוה
בית דין לינשא והלכה וקלקלה
חייבת בקרבן שלא התירוה אלא
לינשא : (ג) האשה שהלך בעלה
ובנה למדינת הים . ובאו ואמרו לה
מת בעליך ואחר כך מת בנך
ונשאת ואחר כך אמרו לה חלוף
היו הדברים תצא והולד ראשון
ואחרון ממזר . אמרו לה מת בנך
ואח"כ מת בעליך ונתיבמה ואחר

כך אמרו לה חלוף היו הדברים תצא והולד ראשון
ואחרון ממזר . אמרו לה מת בעליך ונשאת . ואחר כך
אמרו לה קיים היה ומת . תצא והולד ראשון
ממזר . והאחרון אינו ממזר . אמרו לה מת בעליך
ונתקדשה ואח"כ בא בעלה מותרת לחזור לו אע"פ
שנתן לה אחרון גט לא פסלה מן הכהונה את זו דרש
ר' אלעזר בן מתיה ואשה גרושה מאישה ולא מאיש
שאינו אישה :

מי

מורו לקנאי ר"ש מורי לר"א דאי לא קנים צביאה
דעיקר איסורא כ"ש צנוניה ור"א לא מודה
לר"ש צביאורא ותרוייהו מורו לר"י דביצבה
תותיה לא קנסו כ"ש ככתובה דלנשקל ומיפק
ור"י לא מודה לה

ביצבה תותיה . ור' יוחנן
אמר קנאי מורו לצתרא
ר"י מודה לר"א ככתובה
דמדרידי לדידי לא קנים
כ"ש צמדירה לדידיה
ור"א לא מודה לר"י
צמדרידי לדידי ותרוייהו
מורו לר"ש דצנזיים לא
קנסו כ"ש לאחר יצתה
ור"ש לא מודה צנזיים :
(*) וכ"ה לי רש"י
וניל שר"ל דפליג וסבר
דאפילו ככתובה מיבס
הוא דתן פוטרת צרתה
משום דאשכחן צפיי"ג
דיש נשים שאין פוטרות
לצותיהן קמ"ל דזו
פוטרת : (יא) וטעמא
שאין זו הוראת צ"ד אלא
טעות : וקלקלה . מפ'
בגמי כגון אלמני לכה"ג
גרושה כו' דלתי לא
שריא אבל יצתה לא .
מ"ט אהון הוא דשותין
פנויה : ובנה . י"ל דלו
בנה קאמר דכיון שזה
שהוא כגאן אלו יודעים
אינתי מת וכשאי' אח"כ
שאותו צבמיה מת ציוס
פלוגי מנילה ידעין
על מי שהעירו שנת
ראשון : אמרו לה . שני
אחרי' הזינו לראשוני

והתורי' האזינה לנזימין יותר מן הראשונים כ"י : ראשון כו' . והו"ל לנתי סתם והולד ממזר אלא
משום סיפא דנחלק בין ראשון לאחרון תני נתי כ"י כרישא . גמרא : אמרו לה קנים צביאה
פוגע הוא בשאש אחיו כיון שהי' לו בן כשמת ואשת אחיו כרת . כ"י : תצא . דקנסין לה אע"פ
שכבר מת משום דאיכתי לה לאמתויה ולחקור האמת ולית לה כתובה ולא תנאי כתובי' : ראשון .
דלפני השמועה שולד צבור שבעלה חי מותר : והאחרון . דלאחר שמועה כלומר שלא ראה היבס
לגרשה אינו מותר מן התורי' אלא מדרבנן דקנסוה . כ"י . ומ"ש שלא ראה שלא צדקוק כי כן דאטו
ברשיעי ימירי : אף ע"פ כו' . לפי שא"ל גט ואין חוששין שמה לאמרו א"ל וילאח צלל גט כדאמרין
בשאלה דתלו לנזימר דבעטות הוו קדושין היתה סבורה שמת בעלה ולא היה אמת והואיל ולא
צדא אסורי' לא קנסינן לה אבל בנשאת דעבדא אסורי' קנסינן לה . בגי' . וכיון שנכנסה לחופה
אע"פ שלא נבעלה עבדא
אסורי'

אסורה קרינן לה דהא לא שרינן אלא בנתקדש'
לזר . כ"י . ועמתי' : ואמרו לו כו' . היינו
דוקא כש"ל צ' עדים שמתה אשתו אבל כש"ל
ט"א על נישת אשתו אין יכול לישא אחותה
הו' : (צ) דה"ל דק"ו

(ד) מי שהלכה אשתו למדינת הים
ובאו ואמרו לו מתה אשתך ונשא
את אחותה ואחר כך באת אשתו
מותרת לחזור לו הוא מותר בקרובות
שניה ושניה מותרת בקרוביו ואם
מתה ראשונה מותר בשניה אמרו לו
מתה אשתך ונשא את אחותה
ואח"כ אמרו לו קיימת היתה ומתה .

הולד ראשון ממזר והאחרון אינו
ממזר . רבי יוסי אומר כל שפוסל
על ידי אחרים פוסל על ידי עצמו
וכל שאינו פוסל על ידי אחרים
אינו פוסל ע"י עצמו : (ה) אמרו
לו מתה אשתך ונשא אחותה
מאביה מתה ונשא אחותה מאביה
מתה ונשא אחותה מאמה
ומצאו כלן קיימות . מותר
בראשונה בשלישית ובחמישית .
ופוטרות צרותיהן ואסור בשניה
וברביעית

ליה אחתיה עליה דהויא אחות גרושה אבל היכא
דאזלי אשתו וגיטו לנזימיה הים וקנסיב לה לאחות'
דליכא לנזימר תנאה הוה ליה צנוניה (יד) וספיר
קנסיב ליה להאי כדאי' לנזימר צבירוסין ולא צביא גט מניה ולא קנסיב ע"י אחרים דהא לא פסלה
אשת גיטו אגיסו : אינו פוסל על ידי עצמו . ושריא ליה אחתיה שהרי אינה אחות גרושה :
(ה) אמרו לו מתה אשתך ונשא אחותה מאביה . ולא נאמרה וזמרו ואמרו לו : מתה . השניה :
ונשא אחותה . של השניה : מאמה . ולא נאמרה ונאמרה וזמרו ואמרו לו : מתה . השניה :
לו נמתה זו הב' : ולא נאמרה וזמרו ואמרו לו : מתה . השניה : ולא נאמרה ונאמרה וזמרו ואמרו
מן השניה וכל שכן מן הראשונה : ומתה אחותה . ולא נאמרה ונאמרה וזמרו ואמרו לו : מתה . השניה :
רמוקה מן השלישי . וכן מן הראשונה ומן השניה . ואח"כ אמרו לו כולן קיימות : מותר בראשונה
ובשלישית ובחמישית . שאין קרובות זו לזו . ואע"פ שהשלישית אחות השניה שריא דקדושי'
שניה לא תפסי לחמות אשה היא לראשונה שנתק נוקדס והוא לא כלאנסה ונפוסתה ותניא אכס'
אשה נותר לישא בתה דלא אסרה תורה אלא אחות אשה בלבד והי' דלא תפסי קדושין לזו אחות'
אשה היא וכן החמישית אע"פ שהי' אחות הרי נותרת דהואיל ותפסי קדושין צ"י נוגלה ציאת ד' שהי'
אחות שלישית ציאת אמת ולא אסרה חמישית עליו : ופוטרות צרותיהן
אחת מהן פוטרי' צרתה :

יש נזימר נחייבי לאון ואין הלכה : (ד) מותרת
להזור לו . דקדושי שניה אין כלום וצנונה צל'
עליה ואמרין צנונה וסבא אש אחת שכיבמה
אוסרתה ואין שכיבמ אחותה אוסרתה (צ) :

וימתי בקרובות שניה .
לישא צמה (י) דק"ו
ושארי על האנוסה ועל
הנופסה : ר' יוסי
אומר כל שפוסל ע"י
אחרים פוסל על ידי
עצמו . ר' יוסי שמעיה
לחנא קנא דקאני ל"ש
דאזלי אשתו וגיטו שהוא
בעל אחות אשתו לנזימיה
הים ו"ש דאזלי ארוסחו
וגיטו וצלו ואמרו לו
מתה אשתך ומת גיטך
וגשא את אחותה ואח"כ
צלו אשתו וגיטו אשת
גיטו אסורה על גיטו
ואשתו מותרת לו . וא"ל
ר"י ארוסחו וגיטו
דאיכא לנזימר תנאי הוו
צקדושין והאי דקסיב
לאחותה שפיר קנסיב
וצביא גט מניה דלא
ליזמרו אשת אש וילאח
צלל גט דפסיב ליה ע"י
אחרים דהיינו גיטו דכיון
דנפקא מניה גבייה
אפסלה לה ובעלה פוסל
מני ע"י עלוה ואסרה

אסורה לזמור לא
משום שגא יאמרו זה נזימר גרושה אלא משום
דלא דייקא שפיר הלכך מאל דנסבה פסלה
אקנאי
קנסיב ליה להאי כדאי' לנזימר צבירוסין ולא צביא גט מניה ולא קנסיב ע"י אחרים דהא לא פסלה
אשת גיטו אגיסו : אינו פוסל על ידי עצמו . ושריא ליה אחתיה שהרי אינה אחות גרושה :
(ה) אמרו לו מתה אשתך ונשא אחותה מאביה . ולא נאמרה וזמרו ואמרו לו : מתה . השניה :
ונשא אחותה . של השניה : מאמה . ולא נאמרה ונאמרה וזמרו ואמרו לו : מתה . השניה :
לו נמתה זו הב' : ולא נאמרה וזמרו ואמרו לו : מתה . השניה : ולא נאמרה ונאמרה וזמרו ואמרו
מן השניה וכל שכן מן הראשונה : ומתה אחותה . ולא נאמרה ונאמרה וזמרו ואמרו לו : מתה . השניה :
רמוקה מן השלישי . וכן מן הראשונה ומן השניה . ואח"כ אמרו לו כולן קיימות : מותר בראשונה
ובשלישית ובחמישית . שאין קרובות זו לזו . ואע"פ שהשלישית אחות השניה שריא דקדושי'
שניה לא תפסי לחמות אשה היא לראשונה שנתק נוקדס והוא לא כלאנסה ונפוסתה ותניא אכס'
אשה נותר לישא בתה דלא אסרה תורה אלא אחות אשה בלבד והי' דלא תפסי קדושין לזו אחות'
אשה היא וכן החמישית אע"פ שהי' אחות הרי נותרת דהואיל ותפסי קדושין צ"י נוגלה ציאת ד' שהי'
אחות שלישית ציאת אמת ולא אסרה חמישית עליו : ופוטרות צרותיהן
אחת מהן פוטרי' צרתה :

אסור

ואסור בשניה . מפני הראשונה : ובדי .
מפני הג' : ואם בא על השניה לאחר מ הת
הראשונה . שאזת היו הדברים של ראשונה
דשאר הדברים שקר היו : אסור בג' . מפני
הב' : ובדי . מפני הד' :

(1) בן ט שנים
ויום א' פוסק . אם בא
היבמה לאחין . אם בא
עליה דביאהו ביאה (טו)
או אם נתן בט או
עשה בה מאמר שיש לו
גט ויש לו מאמר (טז)
אבל אינו גט גמור ולא
מאמר גמור : אלא
שהוא פוסק תחלה .
בגמרה מפרש דמאמר
הוא פוסק תחלה ולא
בסוף שאם אחיו הגדול
עשה מאמר ואח כ עשה
מאמר זה שהוא בן
ט' שנים ויום א' לא
פסקה מחמתו אבל ביאה
פוסק בן תשע שנים ויום
אחד בין בתחלה בין
בסוף ומתניתין סבורי
מחשבה והכי קתני אלא
הוא פוסק תחלה וכן
פוסקין תחלה וסוף גד"א
במאמר אבל ביאה אפילו
בסוף נמי פוסק כילד בן
ט' שנים ויום א' שבה
על יבמתו וכו' : (1) פסל
על ידו . דה ל כמאמר
אחר מאמר דשניהם
תופסין בה : ר"ש אומר
לא פסל . דביאה
בן ט' לר"ש ספק קניא
ספק לא קניא או קניא
קני לגמרי ולא נהני ביא
אחיו ואי לא קניא
הוא ליה כמי שלא בעל

לא הוה ולא אחיו הלכך לא פסל ואין הלכה כרבי שמעון : (ח) בן ט' שנים ויום אחד שבא על
יבמתו ומתה חולצת ולא מתיבמת . שיש עליה זיקת שני יבמות שביאחו של זה הקטן שהוא כמאמר
בגדול לא ילאה נודי זיקת נפילה ראשונה וחלה עליה זיקת נפילה שניה . ותנן בפרק ד' אחים נני
שעליה זיקת יבם אחד ולא שעליה זיקת שני יבמות : נשא אשה . שאינה יבמתו : ומת . ולו
אחים : הרי זו פטורה . דאע"ג דביאחו ביאה אין קנינו קינו כלום (ח) עד שיביא שתי
שערות אבל ביבמה הואיל וחוקקה לו עשו אותה רבנן כמאמר : (ט) אם לא ידע הראשונה
משהגדיל ראשונה חולצת ולא מתיבמת . דזיקת שני יבמות עליה . הואיל ולא ידעה

וברביעית ואין ביאת אחת מהן
פוטרת צרתה ואם בא על השניה
לאחר מיתת הראשונה מותר
בשניה וברביעית ופוטרת צרותיהן
ואסור בשלישית ובחמישית ואין
ביאת אחת מהן פוטרת צרתה .
(1) בן תשע שנים ויום אחד הוא
פוסק ע"י אחין והאחין פוסקין על
ידו אלא שהוא פוסק תחלה
והאחים פוסקין תחלה וסוף כיצד
בן ט' שנים ויום אחד שבא על
יבמתו פסל על ידי אחין באו
עליה אחין ועשו בה מאמר נתנו
גט או חלצו פסלו על ידו : (1) בן
ט' שנים ויום אחד שבא על יבמתו
ואחר כך בא עליה אחיו שהוא בן
ט' שנים ויום אחד פסל על ידו
ר"ש אומר לא פסל : (ח) בן ט'
שנים ויום אחד שבא על יבמתו
ואח"כ בא על צרתה פסל ע"י
עצמו . ר"ש אומר לא פסל .
בן ט' שנים ויום אחד שבא
על יבמתו ומת . חולצת ולא
מתיבמת . נשא אשה ומת הדין
פטורה : (ט) בן ט' שנים ויום אחד
שבא על יבמתו ומשהגדיל נשא אשה אחרת ומת אם
לא ידע את הראשונה משהגדיל הראשונה חולצת ולא
מתיבמת

הוא פוסק תחלה ולא
בסוף שאם אחיו הגדול
עשה מאמר ואח כ עשה
מאמר זה שהוא בן
ט' שנים ויום א' לא
פסקה מחמתו אבל ביאה
פוסק בן תשע שנים ויום
אחד בין בתחלה בין
בסוף ומתניתין סבורי
מחשבה והכי קתני אלא
הוא פוסק תחלה וכן
פוסקין תחלה וסוף גד"א
במאמר אבל ביאה אפילו
בסוף נמי פוסק כילד בן
ט' שנים ויום א' שבה
על יבמתו וכו' : (1) פסל
על ידו . דה ל כמאמר
אחר מאמר דשניהם
תופסין בה : ר"ש אומר
לא פסל . דביאה
בן ט' לר"ש ספק קניא
ספק לא קניא או קניא
קני לגמרי ולא נהני ביא
אחיו ואי לא קניא
הוא ליה כמי שלא בעל

לא הוה ולא אחיו הלכך לא פסל ואין הלכה כרבי שמעון : (ח) בן ט' שנים ויום אחד שבא על
יבמתו ומתה חולצת ולא מתיבמת . שיש עליה זיקת שני יבמות שביאחו של זה הקטן שהוא כמאמר
בגדול לא ילאה נודי זיקת נפילה ראשונה וחלה עליה זיקת נפילה שניה . ותנן בפרק ד' אחים נני
שעליה זיקת יבם אחד ולא שעליה זיקת שני יבמות : נשא אשה . שאינה יבמתו : ומת . ולו
אחים : הרי זו פטורה . דאע"ג דביאחו ביאה אין קנינו קינו כלום (ח) עד שיביא שתי
שערות אבל ביבמה הואיל וחוקקה לו עשו אותה רבנן כמאמר : (ט) אם לא ידע הראשונה
משהגדיל ראשונה חולצת ולא מתיבמת . דזיקת שני יבמות עליה . הואיל ולא ידעה

משהגדיל ראשונה חולצת ולא מתיבמת . דזיקת שני יבמות עליה . הואיל ולא ידעה
משהגדיל ראשונה חולצת ולא מתיבמת . דזיקת שני יבמות עליה . הואיל ולא ידעה

דחנה דהא פליג אמנתי ח' : (יה) וכ"כ רש"י
ור"ל דלא משכחת אליביה דר"ש זיקת ב' יבמות
משום דמספקא ליה אי קני לגמרי או לא קני כלל
(יט) כלו"י במאמר בגדול דפליג ר"ש . התם .
וא"ש דלא איכפל ר' .
לאשמעי' נמי בסופ' דמ"ה
כי היכי דאיכפל לאשמעינן
דר"ש לא פסל : (כ) וכן
ל' רש"י . והל' אינו
מדוקדק וכו' ד"ה כתבו
ויבומי תרויכו לא דלגמא
מאמר קנו והווי ב' יבמות

מתיבמת . והשניה או חולצת או
מתיבמת רש"א מיבם לאיוו שירצה
וחולץ שניה אחד שהוא בן ט' שנים
ויום אחד ואחד שה' בן עשרים שנה
שלא הביא שתי שערות :

האמור לנטלה דכל כונה דלא אייתי ב' שערות
קטן הוא עד שיהיה בן ל"ה שנה ויום אחד ואם
הגיע לחמשה ושלשים שנה ולא הביא ב' שערות
אע"פ שלא נראה בו סימני סרים הנפורסי' לנטלה (כ) הרי זה סרים חמה :

נמרא יבמות דף מז ע"א הלכה ה כלה כלי החיצון דת"ת דמלכות דבריאה השתפא
ת"ר נר שבא להתגייר בזמן הזה אומרים לו מה ראת שבאת להתגייר
אי אתה יודע שישאל בזמן הזה דוים החופים סחופים ומשורפים
ויסורין באין עליהם אם אמר יודע אני ואיני כדאי מקבלין אותו מיד ומודיעין
אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות ומודיעין אותו עין לקט
שכחה ופאה ומעשר עני ומודיעין אותו עונשן של מצות אומרים לו הוי יודע
שעד שלא באת למדה זו אכלת חלב אי אתה ענוש כרת חללת שבת אי
אתה ענוש סקילה ועכשיו אכלת חלב ענוש כרת חללת שבת ענוש סקילה
וכשם שמודיעין אותו ענשן של מצות כך מודיעין אותו מתן שכרן אומרים
לו הוי יודע שהעולם הבא אינו עשוי אלא לצדיקים וישאל בזמן הזה אינם
יכולים לקבל לא רוב טובה ולא רוב פורענות . ואין מרבין עליו ואין מדקדקין
עליו קבל מלין אותו מיד נשתיירו בו ציצין המעכבין את המילה חזרין ומלין
אותו שנית . נתרפא משבילין אותו מיר ושני תלמידי חכמים עומדין על גביו
ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות . שכל ועלה הרי הוא
כישראל לכל דבריו . אשה נשים מושיבות אותה במים עד צוארה ושני
תלמידי חכמים עומדים לה מבחוץ ומודיעין אותה מקצת מצות קלות ומקצת
מצות חמורות אחד גר ואחד עבד משוחרר ובמקום שנדה טובלת שם גר
ועבד משוחרר טובלין וכל דבר שהוצץ בטבילה הוצץ בגר ובעבד

משוחרר ובנדה :
רש"י
סחופין . שפלים וכפיון : אינו כדאי . ואינו ראו
לשתתף בצרות וני יתן ואזכי לך :
ומודיעין אותו . לקטן מפרש טעמא דכ"ל מתיבתי : לא
רוח טוב' . לפי שילך הרע מחזיר אחריו וטמא מות
דעמון עליהו ויחטאו : ואין מרבין עליו . דברים לאיים
עליו שפורש : ל"ין . חמית כשר שלא נפרע מלי
כשאר עבילות :

זוהר מקץ דף קצה ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא
ויכר יוסף את אחיו והס לא הכירוהו . ר' אלעזר פתח למס ארעא בימי רע עון

משוחרר ובנדה :
רש"י
סחופין . שפלים וכפיון : אינו כדאי . ואינו ראו
לשתתף בצרות וני יתן ואזכי לך :
ומודיעין אותו . לקטן מפרש טעמא דכ"ל מתיבתי : לא
רוח טוב' . לפי שילך הרע מחזיר אחריו וטמא מות
דעמון עליהו ויחטאו : ואין מרבין עליו . דברים לאיים
עליו שפורש : ל"ין . חמית כשר שלא נפרע מלי
כשאר עבילות :

זוהר מקץ דף קצה ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא
ויכר יוסף את אחיו והס לא הכירוהו . ר' אלעזר פתח למס ארעא בימי רע עון

עקבי יסובני תא חזי תלת חינון דחלין ולא ידעין נמנה דחלין ואוקמוס . אכל
 אית מאן דחיל ולא ידע ממה איכו דחיל בגין חינון חטאין דלא ידע דחינון חטאין ולא
 אשגח ככו ואיכו דחיל מימי רע מאן חינון ימי רע חילן חינון יומין דחינון איזדמן מהסוי
 רע ומאן (ד"א חיוס) דא הוא יר הרע דחיוס אקרי רע ואית ליה יומין ודיען
 דאחיסבת ליה רשו בעלמא לאספסא לכל חינון דמסאבין ארמיסו רמא דאתי לאסתחבי
 מסאבין ליה חילין חינון אקרון ימי רע חילין נמנן על חינון חובין דדשין כיון בני
 נשא בעקביכו ח"ה כל חינון דמסאבין ארמיסו כמה חבילי עסרין אודמין לגביסו
 ומסאבין להו . באורח' דבעי בר נש למיכך כסכוא אורחא מדברין ליה ממנן אחי בני
 לאסתכאס כמה חינון דמסייעין ליה הא תרין דכד בני קס כלפרא בעי לאסתכאס ידוי
 מנו נטלא דמיא דחיוס נטלא ליטול מיניס מיה ננו מאן דאסחוי ידוי בקדמיא כמס
 דאוקמוס ות"ה בגין נטלא דא אוקימנא מלא ותו דבעי ליה לכר נש לנטלא ידא ימני'
 בשמאלא בגין לשלטא ימניא על שמאלא ויסתמי ימניא מן שמאלא ובגין קדאיכו נטילי
 ועל דא מאן דנטיל ידוי יטול ימניא בשמאלא לאשלטא ימניא על שמאלא בגין דלא יסיב
 דוכתא ליר הרע לשלטא כלל וסא אוקימני' . ת"ה בשעתא דיניא בישא שלטא לה
 אחיב ידוי מלאכשא ובשעתא דימניא שלטא על ענין עופ"ו לתכרא לון חייס קב"ש
 עליסו ולא שילי לון ובגין קך כל ילאן דאיכו חטי באינון חטאין דדש ככו ברנלווי לא ידע
 ככו דחיל דדירי דוד מלאכ' סוס אסתמר תדיר מחובין חילן וכד סוס נפיק לקרבא
 סוס מפסס לון ועל דא לא דחיל לאגמא עמסון קרבא בגין קך אית ליה לכר נש
 לאסתמרי' מאלין חובין ולפספסא כהון כדקאמרן בגין דלא ישלטון עלוי חינון ימי רע
 דלא מרחמי עליס . ח"ה ויכר יוסף את אחיו בשעתא דכסלו בידיס איכו רמיס עלייסו
 בגין דאיכו שליס וסס לא הכירוכו ראובן שמעון ולוי אחו מסטרע דיניא קשיא ועל
 דא לא רחימו עליס . דסא כל חינון מנאריכו דיניא קשיא לא מרחמי עליכו דבני נשא
 בשעת' דיפלי בידיכו ובגין קך אמר דוד למה אירא ירמתי לא כתיב אלל אירא
 (אלל) האית (מיא דלית) לי למדתל מנאיון ימי רע כדקאמרן . זכאין חינון לריקיא
 דידיעין לאסתמרה מחוביסון וחיון מפספסין תדיר בעובדיכו בגין דלא ישכח עלייסו
 מקטרגי כסאי עלמא ולא יסטון עליכו לצלמא דאתי דסא אוריית' מתקיי להו אחרי'
 ושבילין למיכך ככו דכתיב דרכי דרכי נועס וכל נתיבותיכ שלום :

מוסר

יוסף רחם

הרכה פסוקה

ה"מ ה"י ע"י ס"י ס"ה

מספר חרידים דף ס"ח ג

צריך' אדם בשעתו קול הקורא להכניס לעבודת מלכו של
 עולם לישא ק"ו מעגלון ומלך מואב כשחמר לו
 אהוד דבר אלסיס לי חילן מיד ועמוד מעל הכסא כסע יעמוד
 אדם בחי' ולא יתעלל . כתיב על כל קרבנך תקריב מלא
 סרנו דמליה הרי סוא כרותה היינו סיפורין ודלג' וסככני'
 דכתיב זכוי אלסיס רוח נשברי וכסס סמנלח מקיים ככשר
 כך סיפורין כדכתיב אחר תקלות אתם לניס כלומר ע"י
 אלו סיפורין אתם קיימין דכתיב ואני יסרתי חוקתי זרועות
 ודלג' והמרות כללו של אדם מכניע לבו יותר מקללת
 כדאיתא בספסא ברכות כתיב וסא אז אמי ככודי וסא
 אתם ל' אלסיס וקראנו לו עבדים כדכתיב כי לי בני
 לכן לריכס לכבד חינון כשמיס איכו ככוד ע"ד שחמרו
 כביכול מפרסיס לחביס כשמיס והיינו דכתיב את קרבני לחמו וס
 שפתינו וע"י השיר' שטרנו על הים עשינו לו יתברך מלבוש
 צנע אמרו כדאיתא בנדרש ילקוח בשירת בשלח ובתפלתו אלו עושים עמרו לו כדפירש בבושר
 ברכות לראש דיק והעמרי' ככלל המלבוש למלך גם הוא יתברך מתקן לנו מלבושים לגיש חוקי' דרכן ומעטרנו :

להמשיך מנ"ס ד"א יהוה נפש י יהו יהוה רוח יוד חא ואי הא יהוה חיס ימדה ה דמלוי הה אל
 סס צ"ן שבעסיה בניקוד חולס :

א ויען יוסף את פרעה לאמר בקעדי אלהים יענה את שלום
 פרעה : א ואתיב יוסף ית פרעה למימר לא מן חכמתי
 אלהין מן קדם יי יתתב שלמא דפרעה : ב וידבר פרעה אר'
 יוסף בחלמי הנני עמך על שפת היאר : וימריר פרעה עם יוסף
 בחלמי הא אנא קאים על פיה נהרא : ג והנה מן היאר עלות
 שבע פרות בריאות בשך ויפת תאר ותריענה באחו : ד והא מן
 נהרא סלקן שבע תורין פטימן בשך ושפירן למחוי ורעין
 באחוא : והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן דלות ורעות
 תאר מאד ורקות בשך לא יראיתי כהנה בכר ארץ מצרים
 דרע : ד והא שבע תורין אחרנין סלקן בתריהן חסיבן וביישן
 למחוי קהרא וחסירן בשך לא חזיתי דכותהן בכר ארעא
 דמצרים לבישו : ה ותאכלנה הפרות הרקות והרעות את שבע
 הפרות הראשנות הבריאות : ו אכלא תורתא חסיכתא ובישתא
 ית שבע תורתא קדמיתא פטימתא : ז ותבאנה אר' קרבנה ורא
 נודע בי באו אר' קרבנה ומראיהן רע באשר בתחקה ואיקץ :
 ועלא למעיהן ורא אתידע ארי ערו למעיהן ומחיהן ביש
 בדבקדמיתא ואתערית :

נביאים מלכים א ד

להמשיך מנ"ס ד"א צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלח אדני נשמה
 דסוד יהוה חיס ימדה דלח יהוה חיס ימדה דסוד אל סס צ"ן שבעסיה :

א וארה השרים אשר לו עזריהו בן צדוק תבאן : א ואין
 רכרביא די ליה עזריהו בר צדוק פהנא : ב אלהי הרה
 ואחיה בני שישא ספרים יהושפט בן אחירוד המזכיר :
 ג אלהי הרה ואחיה בני שישא ספרים יהושפט בר אחירוד ממנא

מצורת דוד

(6) הססן . אולי העמידו למשוח מלחמה תחת לזוק סעועמד סופרים . לכתוב דברי הימים : המזכיר . איהם משפט כל
 לכה"ג ולף שרוד סעמיד את עירא לסיומו צמקוס לזוק לפניו ראשון שיפסקו ראשון : הללבים . שרים ממורים :
 כמ"ש כ"ב אולי מת עירא עד לא סעועמד : (3) המזכיר וכלכלו את המלך . כל סעודתו ומאלכל סוסוס ושאר לרכיו :
 סוס ומנוי' על ספר הזכרות : (1) כסיס . לזוק כס"ג ואחיתר סגן כמ"ש כ"ב : (ד) על הללבים . סיה ממנה על שנים עשר ליבוס האמורים בענין אשר סעועמד לכלכל
 חק לישראל ח"א כמ

על דברניא : וּבְנֵיהוּ בְּיְהוּדָה עַל־הַצֶּבֶא וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר
 פְּהֻנִים : וּבְנֵיהוּ בְּרַיְהוּדָה מִמְנָא עַל חִילָא וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר
 פְּהֻנָא : וְעֶזְרֵיהוּ בְּזִנְתָן עַל־הַנְּצִבִים וְזָבוּד בְּזִנְתָן פְּהֻן רַעָה
 הַמֶּלֶךְ : וְעֶזְרֵיהוּ בְּרַיְהוּדָה מִמְנָא עַל אִיסְטְרִינְיָא וְזָבוּד בְּרַיְהוּדָה
 רַבָּא שׁוֹשְׁבֵינָא דְמִלְכָא : וְאַחִישֵׁר עַל־הַבֵּית וְאֶדְנִירָם בְּקִין
 עֲבָדָא עַל־הַמֶּסֶד : וְאַחִישֵׁר מִמְנָא עַל בֵּיתָא וְאֶדְנִירָם בְּקִין
 מִמְנָא עַל מַסְקֵי מִסִּין : וְוִלְשַׁלְמָה שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי נְצִבִים עַל־כְּרִי
 יִשְׂרָאֵל וְכִלְבָּדוֹ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת בֵּיתוֹ חֲדָשׁ בִּישְׁנָה יְהִיָה
 עַל־אֶחָד רַבְלָבֵל : וְוִלְשַׁלְמָה תְּרֵי עֶשְׂרֵי אִיסְטְרִינְיָא מִמְנָא עַל
 כְּרִי יִשְׂרָאֵל וּמְסוֹבְרִין יֵת מִלְכָא וְיֵת אֲנָשׁ בֵּיתָהּ יֵרְחָא בִּישְׁתָּא
 מְמִי לְחַד לְסוֹבְרָא :

מצודת דוד
 ויהי המס סלעים אלף אלף (1) על כל ישראל . המס
 היו מנימים על כל ישראל לקחת מהם די לורך פרישת בית
 המלך וכ"א לכלל חדש בשני וגבה מצני אשני המחוזה אשר
 הסומעד עליו :

כתובים משלי ט

לסגשך מיסוד ומלכות דז"א שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונה נשמה
 דיסוד א אד אדני אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה ומלכות יף הן וף הן חיס
 ימידס דיסוד יקוה חיס ימידס ומלכות אל טס ב"ן שבטעיס :

א אִם־חֲכָמָתְךָ חֲכָמָתְךָ וְלִצְתָּ לְבַדְךָ תִּשָּׂא : א אִין חֲפִימְתָא
 לְנַפְשְׁךָ חֲפִימְתָא וְאִם תְּהוֹי מִמִּיק בְּרַחֲוִיךָ תִּתְעַן :
 ב אֲשֶׁת בְּסִירֹת הוּמִיָה פְתִיּוֹת וּבִלְיָהּ יִדְעָה־מָה : ב אֲתָתָא
 סִכְלָתָא וּפְרִידָתָא שְׁבַרְתָּהּ וְרָא יִדְעָה מִבְּתָא : ג וְיִשְׁבַּה לְפִתְחָ
 בֵּיתָהּ עַל־פֶּסֶס מְרִמִי קָרַת : ג וְיִתְבַּה עַל תַּרְע בֵּיתָה עַל
 בּוֹרְסִיא רָמָה וְעֶשְׂינָא : ד לְקָרָא לְעֶבְרֵי דְרָד הַמִּישְׁרִים אֲרַחְתָּם :
 ד וְקָרִיא לְעֶבְרֵי אֲרַחְתָּהּ יִצְיִי אֲרַחְתָּהּ : ה מִי־פְתֵי יִסְר הַגָּה
 וְחֲסִרְלָב וְאָמְרָה לִי : ה מְשׁוּל מִן דְּשִׁבְרָא גֵאֲתָה לְרֹתָה וְחֲסִיר

מצודת דוד
 עני מולי לומר שהנפש המתאווה תסית לעצמי ומרתי
 ערבות ותענוג העצמי : (ס) מי פתי . מי הוא הפתי
 המתחרר נפשו מעובי יסור מתקומו ויבוא סנה ואשכילו
 חכמי כי מניעת ערבות העצמי תחשב בעיניו לכסילות
 והסר לו . מי הוא הסמר לב סמוע עלמו מעובי והוא כלל
 עניו בע"ס : ואמר לו . וכן תאמר לו : (1) מיס
 גנובים . הלא מיס גנובים יותר יומתקו משאינם גנובים

הַעֲיָנָא וְאָמְרָה לִיָּה : וּמִי־גְנוּבִים יִמְתְּקוּ וְלַחֵם סְתָרִים יִנְעֵם :
 וּמִיָּא גְנוּבִיא חֲרִין וְלַחֲמָא דְמִימְרָא בְּסִימָא :

מצודת דוד

ולחם גנוב הנאכל צומסת- הלא למאור יונעס ר"ל אין טעם
 סתירת דומה לטעם האיסור ומדוע א"כ מנעת עלמך מהס :

משנה ב"ק פרק י

(6) דרשות יורש לאו כרשות לוקח דמי ויאלוש
 כדי לא קני . רש"י . והא דריוק הר"ב
 לכתוב והוי צעירה . נשום וחייבים להחזיר
 דנקט כלומר דחייבים להחזיר הגזילי עליוי אכל
 כשאנינה צעירה אלא
 נשנית כשנוי דאמורק"פ
 דלעיל אין חייבים אלא
 דמי הגזילה + והוי דין
 הצנים כדין אציהס : (3)
 דא"כ דהציעה צע"פ
 היא : (1) בדולוס אריירי
 דקעניס פניעתן רעה
 (7) כפל לשון הוא דהא
 צהכי איריקן : אין
 בו . ל"י הר"ש כתב
 התוי דלתי כרבנן דר"ש
 צו"ח פכ"ו דכלים דלונרי
 סתס גזילה לאו יאלוש
 צעלים היא . ול"י דכל
 מה שהמוכס והגבאי
 טועל הוי יאלוש צעלים
 ואפי"ן אין לו קצבה
 ואפ"ה דבר מנוגה הוא
 שיקבל אדם מנוון מנוקס
 המיוחד לגזל ועתוי (ה) דאלו סלעים כסלע
 דלא נשתני בחלוק לינח אסורי והא דפי דאס
 חייב אדם פרוטות כ"ו דשרי מווס שהוא כנוזיל
 מידו היינו לומר היכא דנותכין לתת סלע כדי
 לקבל פרוטות דנתתני . ש"צ : (1) אע"פ שהוי
 טוונד נחמת הונקך הרי הוא כנווכס שאין לו
 קצבה

כלי אמצעי דנצה דמלכות דיצירי אר אר
 הגזול ומאכיל את בניו והניח
 לפנייהם פטורין מלשלם
 ואם היה דבר שיש בו אחריות
 חייבין לשלם . אין פורטין לא
 מתיבת המוכסין ולא מכיס של
 גבאיין ואין נוטליין מהם צדקה אבל
 נוטל הוא מתוך ביתו או מן השוק :
 (ב) נטרו מוכסין את חמורו ונתנו
 לו חמור אחר גזלו ליוסים את
 כסותו ונתנו לו כסות אחרת הרי
 אלו שלו מפני שהבעלים מתייאשין
 מהן . המציל מן הנדה או מן הגנים
 או

לצ"ח ואס לא הניח הגזול כלום אס אכלו הצנים
 הגזילי לפני יאלוש חייבים לשלם ומשלם (1) ואס
 לאחר היאלוש אכלו אין חייבים לשלם ומשלם
 אלא"כ (7) הניח להס אציהס : אין פורטין .
 אין ומחליפין סלעים צפרוטות (ה) : מתיבת
 המוכסין . לטול פר טוט ומתיבתן שנותנים צה
 נשוח המוכס . ולא מכיס של גבאיין . גבאי
 הונקך כספ גלגולת וארנוניא לפי שזן של גזל דווקי צומס עכו"ס (1) או מוכס ישראל שאין לו
 קצבה שזוקק כנוו שהוא רואה אכל מוכס ישראל שהעמידו אפי מלך עכו"ס ולוקח דבר קצוב צמוק
 הנלכות לינו צמוקי גזול ופורטין מחיבתו ולא עוד אלא שאסור להצריח וכן המוכס שלו דדינא דמלכותא
 דינא : מתוך ביתו . של מוכס שהוא צמוק גזול : או מן השוק . אס יש לו מטות צביתו או
 צמוק שאינם צחיבת המוכס ואס חייב אדם פרוטות למוכס צחלי דינר ואין

מצינו גנוב הנאכל צומסת- הלא למאור יונעס ר"ל אין טעם
 סתירת דומה לטעם האיסור ומדוע א"כ מנעת עלמך מהס :

ואין לו פרוטות נותן לו דינר כסף ומקבל וממנו פרוטות בשני חלוף ואש"פ שנותן לו מחיצת המכס מפני שהו' כנגדו מידו: (ב) הרי ארו שלו . דמסתמא נתייאשו הצעלים מיד וקנהו הילך זילוח ושני רשות (ז):

או מן הליסטים אם נתייאשו הבעלים הרי אלו שלו וכן נחיל של דבורים . אם נתייאשו הבעלים הרי אלו שלו אמר רבי יוחנן בן ברוקה נאמנת אשה או קטן לומר . מכאן יצא נחיל זה ומהלך בתוך שדה חברו להציל את נחילו . ואם הויק משלם מה שהויק אבל לא יקוץ את סוכו על מנת ליתן את הדמים . רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר אף קוצץ ונותן את הדמים: (ג) המכיר כליו וספריו ביד אחר ויצא לו שם גניבה בעיר . ישבע לו לוקח כמה נתן . וישול . ואם לאו . לא כל הימנו . שאני אומר מכרן לאחר ולקחן זה הימנו: (ד) זה בא בחביתו של יין וזה בא בכרו של דבש . נסדקה חבית של דבש ושפך זה את יינו . והציל את הדבש לתוכה . אין לו אלא שכרו . ואם אמר אציל את שלך . ואתה נותן לי דמי שלי . חייב ליתן לו . שטף

נתייתן בלדס שאינו עשוי למוכר כליו דכיון דילא לו סס גניבה צעיר איכי סהדי שאלו הכלים והספרים שלו היו לא חיישין לנפול אוהו זכניו: ווי שרע לוקח כמה נתן וישול . ויחזיר לו כליו ולפני יאוש קמיידי (ח): (ד) אין לו אלא שכרו . שכן כלי ושכר פעולה: (ט) שטף נהר חסורו . לריכא לנתני תרי צבי דמתיתין דאי תנא ריש' הוה אמני' החס הוא דכי פריש יהיב ליה דמי כולה הוה אמני' החס קא פסיד שפך את יינו צידים בשצילו אבל סיפי' דנמימי' אינו אין לו אלא שכרו ואי' אשמועינן סיפי' הכא הוה דבסתמי' אין לו אלא שכרו ומסוס דמייולי' אבל החס דבידיס אימי' אפילו בסתמי' יהיב

קלצה ססתמא יוחר מן הדיו הוא נוטל . המגיד: (י) דשינוי רשות היינו רשות עלמו . דהאך דמקבל מהס ומסני שינוי רשותו כיון דבא לידו אחר שתייאשו הצעלים כבר . הוי: נחיל בוי . הא קמ"ל דאש"פ דדבורי' (שלין) ברשותו של אדם כמו . תרגוליס ואוחוס (רימי') קינדיתהו אינו אלא מדרבנן אפ"ה אס נתייאשו אי אין לא לא . גוי: מכאן בוי . כגון שהיו בעלים מרדפים אחריהם ואשה וקטן ומסל"ת ואומרים מנאן לא נחיל זה הויל וקין דבורים ומדבריהם האומרים בו . גוי . אף בוי . תניא ריש' כי תנאי צירי הוא שיהא יורד בו וקוץ ש"י: בן המחיל יהושע לישראל את הילין . (ה) דאי לאחר יאוש הרי קנהו זילוח שינוי רשות כמי' הרי"ב לעיל . ואש"פ דלפני יאוש הוא . (זכרי' פי' הרי"ב לפני יאוש חייבים לשלם) נוטל הדמיס ומפני תקנת השוק פרש"י על שקלאו לוקח צעוק צפרהסיה ולא הבין צו שגב . עשו לו תקנה שישלם לו צעה"ב ומעותיו ואפי' למיד' סתם גיבי' יאוש צעלים . מייירי צעלים מרדפות את הגניבי' . ובספרים ליכי יאוש כלל שידוע שיבואר ליד ישראל . תוי . ויל' דלהכי תנן ספרים לגלויי דכליו לפני יאוש איידי והו דומי' דספריו ואי לא תני כליו ה"א דספריו היינו ס"ה דאסור למוכרי' עתוי"ט . (ט) ועמנו' דהא לא חבד את שו להציל את חברו . ובכי הא לא נתייב להשיב אצרה . דאצדתו ואצדה חברו שנו קודמת כדתנן בפ"ב דצ"מ . ועתוי"ט . שברו . גוי' כשקל בית הבד כרוך עליה . פרש"י חבית של דבש קשורה בעקל ולא יפך הכל אלא מנטוף מעט מעט וליכי' הפקר ע"כ . ולא יכול לומר מהפקרי' קא זכרי' כהך דמי"ב: חייב . מלשון הרי"ב

הרי"ב תו"ש פ"ב דצ"מ משמע שאריך שיאמר לו שיציל ודוק' במקום שיש לו הפסד כי נתייתן אבל כשאין לו הפסד אי' צנו' דקיי' דאפי' אי' צעל האצירי' תליל ואתן לך כך וכך אין לו אלא שכרו דיכול לומר ומטה אי' צד: מאתים אורחא דמלתא נקט דאי שיהס שום למה יניח שנו וייל' של חברו וכ"כ סומ"ע: א"ל . ה"ה צפני צ"ד כדתנן צנו"ט פ"ב דצ"מ . אלא משוס דריש' מייירי ודאי כשיס סס הוא ומית לסיפא צחד ומתא: מהמת ב"י . דייקין צנו' מדלא קתיי' ואס לאו כוי' משוס דהא מריש' שנועינן לה . והאי אס נתייתן הגולן מלתא דאצירי' אשמושי' היכא דאנסוהו להראות כל מה שיש לו והרא' שדה זו שגול בכלל שדותיו . כיון דלא אנסוהו להראות אלא על שנו לא הויל להראות אותה שדה שגול שאינו שלו: ששפה בוי' שהיתה על שפת הנהר והגביה שפתו . והמיס שוחקין וכורין מתח השפוינותפשט בתוך השדה . רש"י: הרי בוי' צנו' יליף מכלל ופרט וכלל מה הפרט כוי' ילאו קרקעות ועבדים ושערות: דא בוי' .

שטף נהר חסורו וחמורו חברו . שלו יפה מנה . ושל חברו מאתים . הניח זה את שלו והציל את של חברו . אין לו אלא שכרו ואם אמר לו אני אציל את שלך ואתה נותן לי את שלי חייב ליתן לו: (ה) הגול שדה מחברו ונטלוהו מסיקין . אם מכת מדינה היא . אומר לו הרי שלך לפניך . אם מחמת הגולן . חייב להעמיד לו שדה אחר . ששפה נהר . אומר לו הרי שלך לפניך: (ו) הגול את חברו או שלוה הימנו . או שהפקיד לו בישוב . לא יחזיר לו במדבר . ע"מ לצאת במדבר . יחזיר לו במדבר: (ז) האומר לחברו גולתיך . הלוייתי . הפקדת אצלי . ואינו יודע אם החזרתי לך אם לא החזרתי לך חייב לשלם . אבל אם אמר לו איני יודע אם גולתיך אם הלוייתי אם הפקדת אצלי פטור מלשלם . (ח) הגונב טלה מן העדר והחזירו ומת או נגנב חייב באחריותו . לא ידעו בעלים לא בגניבתו

הרי"ב תו"ש פ"ב דצ"מ משמע שאריך שיאמר לו שיציל ודוק' במקום שיש לו הפסד כי נתייתן אבל כשאין לו הפסד אי' צנו' דקיי' דאפי' אי' צעל האצירי' תליל ואתן לך כך וכך אין לו אלא שכרו דיכול לומר ומטה אי' צד: מאתים אורחא דמלתא נקט דאי שיהס שום למה יניח שנו וייל' של חברו וכ"כ סומ"ע: א"ל . ה"ה צפני צ"ד כדתנן צנו"ט פ"ב דצ"מ . אלא משוס דריש' מייירי ודאי כשיס סס הוא ומית לסיפא צחד ומתא: מהמת ב"י . דייקין צנו' מדלא קתיי' ואס לאו כוי' משוס דהא מריש' שנועינן לה . והאי אס נתייתן הגולן מלתא דאצירי' אשמושי' היכא דאנסוהו להראות כל מה שיש לו והרא' שדה זו שגול בכלל שדותיו . כיון דלא אנסוהו להראות אלא על שנו לא הויל להראות אותה שדה שגול שאינו שלו: ששפה בוי' שהיתה על שפת הנהר והגביה שפתו . והמיס שוחקין וכורין מתח השפוינותפשט בתוך השדה . רש"י: הרי בוי' צנו' יליף מכלל ופרט וכלל מה הפרט כוי' ילאו קרקעות ועבדים ושערות: דא בוי' .

אין זה יכול לכופו לקבל דלאו מקום שימור הוא . רש"י . כלומר אבל אם החזיר וקבלו פטור: (י) גיל' דלאו למימרי' שאריך שיטעון אותו דמה לי ליה ולטענתו דכיון דהלה מתוספק צפרשו' אינו יולא ידי שנים עד שיל' ידי ספקו והלכך אפי' אינו עושנו כלום . וכן צנו' אמרו לא תצעי ליה ולא אמרו דטען שוא' כוי' אלא שאס' אומר צרי לי שלא הלוייתך היה זה פטור אף ללא י"ש מידי דהוי' טענו חטין והוד' לו בשערין דפטור אף מדמי שערין . (ונוצן) מנילי' ד אף כשהנחצב יודע צברי' שחייב פטור כמו צטענו חטין כוי': פטור בוי' . על פי צ"ד אבל ללא י"ש חייב כיון דמסתפק ויש כלן מוצע צברי' : נגנב . כ"ל דמוסוס סיפי' דפטור תנא נגנב . דל"ת דוק' מה מעלמנו פטרינן ליה: (יא) והלכך אפי' מה חייב כדתנן צנותי'

שצוטה היסח: (ח) חייב באחריותו . דמי' גנבה קס ליה צרשותיה והשגה דעביד לאו השגה היא: (יא) אם לא ידעו ובוי' . נתייתן הכי מתרלה חייב באחריותו . צין מנו צין לא מנו אומתי' צונן שלא ידעו צו הצעלים צניצתו ובזמרתו

מקץ יום ד

דהא כתיב וילו יוסף וימלאו את כליהם בר וגו' וכל דא בגין ד'א יפלוו (ע"ב) תו פתח ואמר קרא אכתריה לים אמונות רב ברכות דא הוא בר גס דמא'מנותי דקדיש בים כגון ר' ייסא סבא דאף ע"ג דהוס לים מיכלי דהאי יונא למיכל לז סיה נתקון לים עד דשאל מוניה קמי מלכא קדישא לבתר דללי ללותים ושאל מוניה קמי מלכא כדון סוס מתקון והוס אמר לא נתקון עד דניתון לן מני מלכא :

יוסף דהק

הרכה פסוקה

הרמב"ם ה"ל תלמוד תורה פ"ה

כתיב שוימי ה' לנגדי תמיד ועו היות נעולס חיות וקוס מסקפת סס יתבר עוליס שאס רגע אחר ופיקו ודכו וסו כלל סיו סימן למקבל סחיות שיתעלס מלשקוף ומלרועס את ה' וסו סו ממוס סקוף על בני דרס לרלות סיס משכיל וסלכ' כסיוס נגד סתם תקבל סאור כן רחוי לרסס וע"ג נאמר באור פני מלך חיים ולכן לריו שרע לא יסור עיני סכלו מלגניו אז יאר לו פניס דכתיב יאר ה' פניו אליך אורו יתברך מלא עולס סור סתחיס את מולס כל רגע ורגע ולס אינו נרס' . ב"ש משני וסחוק כשחות עיניס וכוד רלס . וע כ' כסכר ה' סככר ועמו כלסר ילכס א"ס את בנו סחי מרכי' לסכר סקראת לסכס סכר נגד סוי' . וכסססס סמיד ון לכף זכות סחי מרכי' ל"א נגד סכורי סרתק ס"ה סיס סכיל סוכות וכססכר לסון טוב סופר לסון רע ועס' עינו כסלל סוקן סחיס מרכי' למדת סח' וסקרי לסון סעוב וכתיב וסאיס מסי עינו מחר נגד סוי' . וכססס' ככוד רלס ירס וחסל סמיד מלור סוף מלא סמלכות סקי' ה' ס"א אחרוי סכסס ונקראת עת רלון דעסון סופן כססלסון וסרי זכיס לירכס ביולר כססר ספירוסו ומקרא קדוש לקיס סכסס קדוסיס ססו :

מקץ יום ה תורה

להמשיך נס"ח ד"ז"א יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה חיס ימירס ה דמלוי הה אל סס ב"ן סכעסיס כניקוד חולס :

א וארא בחלמי והנה שבע שבירים עלת בקנה אחד מראת ומכות : ב והזית בחלמי והא שבע שבירין סרמן בקניא חר מריין ושמן : ג והנה שבע שבירים צנמות דמות שדפות קדים צמחון בתריהן : ד ותבלען השבירים הדקת את שבע השבירים הטבות ואמר אר"ה חרממים ואין מגיד לי : ו ובקעא שביריא קהיתא ית שבע שביריא טבתא ואמרית דחרשיא ולית דמחוי לי : ז ויאמר יוסף אר"פ רעה חרום פרעה אחד הוא את אשר האלהים עשה הגיד לפרעה : ח ויאמר יוסף לפרעה חלמא דפרעה חר הוא ית דייעתיד למעבר חוי לפרעה :

מקץ יום ה רכג

ה שבע פרת הטבות שבע שנים הנה ושבע השבירים הטבות שבע שנים הנה חרום אחד הוא : ה שבע תורתא מבתא שבע שניא אינון ושבע שביריא מבתא שבע שניא אינון חרמא חר הוא :

נביאים

להמשיך נס"ח ד"ז"א צבאות נפש צ צב צבא צבא צבאות רוח יהוה נשמה דנגח אדני נסח' דהוד יהוה חיס ימירס דנגח יהוה חיס ימירס דהוד אל סס ב"ן סכעסיס :

א וארא שמותם בן יחור בחר אפרים : וארין שמהתחזן בר חור בטורא דבית אפרים : ב בן דקר במקץ ובשעלבים ובית שמש ואילון בית חגן : ג דקר במקץ ובשעלבים ובית שמש ואילון דמבית חגן : ד בן דחסד בארבות דושכח ובר ארין חפר : ה בן חסד בארבות די ליה סוכו ובר ארע חפר : ו בן אבינדב כל נפת דאר טפת בת שלמה היתה לו ראשה : ז בן אבינדב פר פלכי דאר טפת בת שרמה הות ליה לאתו : ח בענא בן אחירוד תענך ומגדו ובר בית שאן אשר אצל צרתנה מתחת ליורעאל מבית שאן עד אבל מחורה עד מעבר ריקמעם : ט בענא בר אחירוד תענך ומגדו ובר בית שאן די בסטר צרתנה מרע ליורעאל מבית שאן עד מישר מחורה עד מעבר ריקמעם :

מצורת דוד

רשי"י

נסח דלר . פלני דלר :

(ה) וללה שמוס . של הנלצים : כן חור . כל אלו הסוכרים כסס אביסס לא סיו יודעיס מעלמס כ"א כסס אביסס : כסר אפריס . סיס ממונה כסר אפריס לקחת מוסס לככלל את סמלך כחדשו : (ג) לו סוכס . ר"ל גס על סוכס סול ממונה לקחת מוסס ללורך פרנסת בית סמלך : (ד) עד אלל וכו' . ר"ל מסעכר מזה עד אלל מחולי ומזה עד מסעכר ליקמעס :

כחובים

להמשיך מיוסר ומלכות ד"ז"א שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונה נשמה דיסוד א אד אדני אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יך דר וך וך חיס חיס ימירס דיסוד יהוה חיס ימירס דמלכות אל סס ב"ן סכעסיס :

א ורא ידע פי דפאים שם בעמקי שאול קראיה : ב ורא ידע דגוברי אפלת תמן ובעמקי דשור בר דמזמנין דה : ג משלי שרמה בין חכם ישמח אב ובן בסיל תונת אמו :

מצורת דוד

(ה) ולל ידע . הנמשך אחריו אין נותן לכ לדעת כי סס כעומק הגיחסס ירוו הקרואס ממני ונאסס לס : (ב) משלי סול מקוס סרפאס סס סתחיס סרפסו ונחלסו ע"י סמחי :

מקץ יום ה

ב מתרני דשרמה בר חפמא גחדי אבוי וברא סכרא מחמץ
קאמיה: ג לא יועירו אוצרות רשע וצדקה תציר ממות: ג קא
מותרין אוצרי דרשעא וצדקתא מפציא מן מותא בישא:
ד לא ירעיב יהוה נפש צדיק וחות רשעים יהרה: ד קא מכפן
אקהא נפשיה דצדיקא וקנינא דרשעיה נסחוף: ה ראש עשה
בחדמיה ויד חרוצים תעשיר: ה מספנותא ממכבא קנברא
רמא וידא דכשרא מעתרא להון:

מצודת דוד

שלמה. לפי שעה בה דבר בשבט התור וכלו היה תלמד
אמריו ועת חזר לדבר דבריו כאשר יסר איש את בנו
לכן נאמר טוב משלו שלמה כללו הוא ספר אחר: ישמה
אז. בראותו יושב במושב חכמים: חוגת אמו. כי הכסיל
תמיד לשבח בית עם אמו וכל עת רוחה שעותו ועלונה
מרוצה: (א) אולרות רע. אולרות הנאספות ברשע לא
יועילו צעק בוא יום הפקודים כי לא יבדק נפשו בזמון.

משנה זכחים פרק י

פרק י כל התדיר מחבירו קודם את חברו.
דכתיב ונלמד עולת הבקר אשר
לעולת התמיד. ומדי כתיב ונלמד עולת הבקר
העשוי כבר משמע. מניח שמעין דתמידין
קודמין למוספין. אשר
לעולת התמיד למה לי
פשיטא לעולת הבקר
עולת התמיד הוא אלא
חלה לך טעם הקדמתה
בחדירות כדי שתלמוד
לשאר תדירין שיקדמו
דמשום היא גופה לא
הוא לריך לפרוטי: (ב)
דס הטאת קודם דם
עודה. אם שניה שמעין
ועומדן לחרק (א):
שהיא מרצה. ומכר על
חייב כריחות שארכים
רצוי גדול: אברי עולה
קודמין. בהקטרתן:
לאימורי דטאת. אם
נורקו (ג) דמי שניה:
מפני שהן כריל. ול
רצוי הוא זה למוצה:
על די קרנות. ואשם
כי מתנות שהן די ולא
על הקרנות ועל היס ד. שפיכת שירים.

ובאשם

עיקר תו"ש

מקץ יום ה

ברטנורה רכד

(א) צפי בכתיב אלא נלמד בלמוד. דשיריים
ליסוד בצולתו הוי כו"ש רש"י בעלמו (ד"ב)
וכ"כ הר"מ: ק"ק. לא סגי ליה בעטונא דמראה
משום דתור וילי מיר מקודשים דטעוין לחס.
כדאמרינן בגמ' חוס' (ד)

ליום אחד ושעונים לחם. שלמים
קודמין לבכור מפני שהן שעונים
מתן ארבע ומכיבה ונסכים ותנופת
חזה ושוק: (ג) הבכור קודם
למעשר מפני שקדושתו מרחם
ונאכל לכהנים המעשר קודם
לעופות מפני שהוא זבח ויש בו
קדשי קדשים דמו ואמוריו:
(ד) העופות קודמין למנחות מפני
שהן מיני דמים מנחת חוטא
קודמת למנחת נדבה מפני שהיא
באה על הטא חטאת העוף קודמת
לעולת העוף וכן בהקדשה:
(ה) כל החטאות שבתורה קודמות
לאשמות חוץ מאשם מצורע מפני
שהוא בא להכשיר (נ"א על ידי
הכשר) כל האשמות שבתורה
באין בני שמים ובאין בכסף שקלים
חוץ מאשם נזיר ואשם מצורע
שהן באין בני שנתן ואינן באין
בכסף שקלים: (ו) כשם שהן
קודמין בהקרבתן כך הן קודמין
באכילתן שלמים של אמש ושלמים
של היום של אמש קודמין שלמים
של

ובאשם נזיר ואשם מצורע. דכתיב צהו כבש בן שנתו ומדליל בן שתי שנים
צ"י סלעים כבש בן שנה לאו צשתי סלעי הוא: (ו) כך הן קודמים לאכילה. אכלנהו דבני
אכילה קאי כגון חטאת לאשם ואשם לתודה והודי לשלמים: של קרבן אמש (ט)

ובאשם לא נאזינו שנאמר צו (א): מתן ארבע.
שתי ומתנות שהן ארבע. ובכור אינו טעון אלא
מתנה אחת ואינו טעון סמיו' ונסכים ולא תנופת
חזה ושוק: (א) ונאכל לכהנים. והמשע' אין
לכהנים חלק צו. אלא
כולו נאכל לבעלים:
מפני שהוא מין זבח.
זבחת סכין ועוף
במליקה. וחכמים תשיבי
(ד): ויש בו קדשי
קדשים. ואש"ג דקרבן
עוף כולו קדשי קדשים.
אז חטאת או עולה. זבחי
יש להן לחלק גבוה
שני דברים דמו ואמוריו
מה שאין כן לחטאת
העוף שאין למוצה אלא
דמה. וכיון דקדמה
לחטאת העוף. כ"ש לעולת
העוף קודמת לעולת
העוף כדמפרש ואולי:
(ד) שהן מיני דמים.
ומיני דמים כפרתן
מרובי: חטאת העוף
קודמת לעולת העוף.
דכתיב והקריב את אשר
לחטאת ראשונה (ה)
זה צנה בנין אב (ו) לכל
החטאות שקודמות
לעולה צין צנהמה צין
בעוף (ז): וכן להקדשה
כשהוא מפריש קנו דהיינו
שתי תורים או שני בני
יונה קורא שם לחטאת
חלה (ח) (ה) קודמות
לאשמות. אם היה
מחוייב חטאת ואשם
והביאן. חטאת קודמת כדתן שדמה ניתן על
די קרנות ועל היסוד: מפני שהוא בא להכשיר.
אז הנלוצר לקדשים ולציאת מקדש הלכך חשיבות
הוא לנביה שהטהרה תלויה צו: ובאים בכסף
שקלים. דכתיב בערך כסף שקלים באשם.
מעילות ואתי אשם תלוי ואשם גזילות צ"ג.
בערך בערך. ואשם שפחה מרופה גמר
באיל איל: חוץ מאשם מצורע. דכתיב צהו כבש בן שנתו ומדליל בן שתי שנים
צ"י סלעים כבש בן שנה לאו צשתי סלעי הוא: (ו) כך הן קודמים לאכילה. אכלנהו דבני
אכילה קאי כגון חטאת לאשם ואשם לתודה והודי לשלמים: של קרבן אמש (ט)

מקץ יום ה

עיקר תו"ש

החכמים אומרים וכו' והלכה כחכמים והדיר ומקודש כגון דם עולת חמיר ודם חטאת עומדים זה תדיר זה מקודש חטאת קודם לדם עולה חטאת קודם לדם עולה חטאת ונשטף בנמרה ולא אפשרת ונראה דהדיר קודם (י) ובבבלי בכל הגאונים דשאים הבהנים לשנות באביהן כגון לאכלן ללוי ונשטף ושלוקין דנמנות כהני כתיב לך נתחם כהני

של אמש וחטאת ואשם של היום שלמים של אמש קודמין דר"מ וחכ"א החטאת קודמת מפני שהיא קדשי קדשים (י) ובבבלי הכהנים רשאין לשנות באביהן לאכלן צלויים שלוקין ומבושלין ולתת לתוכן תבלי חולין ותבלי תרומה דברי רבי שמעון רבי מאיר אומר לא יתן לתוכן תבלי תרומה שלא יביא את התרומה לידו פסול (ח) אומר רבי שמעון אם ראית שמן שהוא מתחלק בעזרה אין מותר צריך לשאול מה הוא אלא מותר רקיקי מנחות ישראל ולוג שמן של מצורע אם ראית שמן שהוא נתון על גבי האשים אין מותר צריך לשאול מה הוא אלא מותר רקיקי מנחות כהנים ומנחת כהן המשיח שאין מתנדבים שמן ר' טרפון אומר מתנדבים שמן

לגדולי כדרך שהמלכים אוכלים ללי שלוק ומבטל ונמטעים ותכלין שלא יביא את התרומה לידו פסול לפי שהתכלין שכלו עטם הקדשים אם יבואו לידו נותר הרי טו בזהרה (י) משום עטם הקדשים שכלו עטם (ה) שהוא מתחלק לאכילה כהנים מותר רקיקי מנחות ישראל מנחת מנחה שצאיתלות ורקיקין חלות בולגין ורקיקין מושקין ואר"ש צנכת מנחות דף ע"ה מושקין כמין כ"י (יא) ושאר השמן נאכל לכהנים מותר דקיקי מנחת כהנים דמנחת כהנים כולה כליל השמן שלק על גבה ונותר שאינו נכלט בה שורפים אותו בפני עלונו ומותר מנחת כהן המשיח לפי שמונה מרובה שלשה לוגין לעשרון ומותר שהיא אפוייה חולה אין שמונה נכלט בפתיחה ולריך להקטיר הנוותר בפני עלונו שאין מתנדבים שמן לפיכך לא יענה על דעתך שיהא השמן המתחלק או הנקטר נדבה על זרין מתנדבים פחות מלוג ושקף בפני עלונו (יג) והלכה כרבי טרפון וכן הלכי שמתנדבים דהוא מכה אש המערי ורמנא אומר לא חכמה הואיל ואינו מתכוין לכנות שרי דכרבי שמעון ק"ל דכר שאלו מתכוין מותר ולא הוי פסיק רישיה דאפשר שפתייה האש גדולי וחזק ותלל את סין ולא יכנה :

כ"י . ה"פ ומוותר לוג דמוותר קמא קאי נמי חלוג דהא הזה מונו כדתן פרק י"ד דנעשים מ"י (יג) ובס"פ י"ג דמנחות כ"י דקונולו ומקטיר הקומין ושירים נאכלין והן דברי שמואל בנמרה דהכא . ומ"פ ה"פ בחבורו . וכן מני ציין כתב עס דמונסכו לשיתין . ועתו"ש :

רבי טרפון אמר מתנדבים שמן בפני עצמו . (יג) והלכה כרבי טרפון . וכן הלכי שמתנדבים דהוא מכה אש המערי ורמנא אומר לא חכמה הואיל ואינו מתכוין לכנות שרי . דכרבי שמעון ק"ל דכר שאלו מתכוין מותר ולא הוי פסיק רישיה דאפשר שפתייה האש גדולי וחזק ותלל את סין ולא יכנה :

נמרא ובה דף פה ע"ב הלכה ה כלס כלי החיצון הדור דמלכות דבריאה במוכן אמר רבי ענני בר ששון למה נסמכה פרשת קרבנות לפרשת בנדי

מקץ יום ה

כהונה לומר לך מה קרבנות מכפרים אף בגדי כהונה מכפרים כתונת מכפרת על שפיכות דמים שנאמר וישחטו שעיר עזים וישבלו את הכתונת בדם מכנסים מכפרים על גזוי עריות שנאמר ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה מצנפת מכפרת על גסי הרוח מנין אמר רבי חנינא יבא דבר שבגובה ויכפר על דבר שבגובה אבנט מכפר על הרהור הלב היכא דאיתיה חושן מכפר על הדינים שנאמר ועשית חושן משפט . אפוד מכפר על ע"ז שנאמר אין אפוד ותרפים . מעיל מכפר על לשון הרע מנין אמר רבי חנינא יבא דבר שבקול ויכפר על דבר שבקול הציץ מכפר על עזות פנים כציץ כתיב והיה על מצח אהרן ובעזות פנים כתיב ומצח אשה זונה היה לך . איני והא אריב"ל שני דברים לא מצינו להם כפרה בקרבנות ומצינו להם כפרה במקום אחר ואלו הן שפיכות דמים ולשון הרע שפיכות דמים מעגלה ערופה ולשון הרע מקטורת . דתני רב חנניה מנין לקטורת שמכפרת שנא' ויתן את הקטורת ויכפר על העם ותנא דבי רבי ישמעאל על מה קטורת מכפרת על לשון הרע יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי . קשיא לשון הרע אלשון הרע קשיא שפיכות דמים אשפיכות דמים . שפיכות דמים אשפיכות דמים לא קשיא הא דידעי מאן קטליה . הא דלא ידעי מאן קטליה . אי דידעי מאן קטליה בר קטלא הוא במזיד ולא אתרו ביה ולשון הרע אלשון הרע נמי לא קשיא הא בצנעא הא בפרהסיא :

וימברו את הכתונת . רמז הוא לעתיד שספרת שפיכות דמים בכתונת : לכסות בשר ערוה . לחפות על גזוי עריות : היכא דליתיה . שבו חוגרין כנגד אליו ידוהס דהיינו כנגד הלל : אין אפוד . נגלס עון תרפים הא יש אפוד אין תרפים : דבר שבקול . פעמונים שבו מכפר : ויכפר על העם . במחלוקת קרח שהוא לי הרע רש"י

זוהר מקץ דף יא ע"ב תת דלילות יוד הא ואוהאי

רבי אבא הוה יתיב אתרעא דאבבא דלוד חמא חד ב"כ דהוה אתי ויתיב כחד קולטא דתילא דארעא והוה לאי מאורחא ויתיב ונאיש תמן ארסי חמא חד חיויא דהוה אתי לגביה נפק קוסטכא דגורדנא וקטיל ליה לחיויא כד אתער הסו"ב ב"כ חמא הסו"ב חיויא לקבליה דהוה מית אודקף הסו"ב בר נש ונפל הסו"ב קולטא לעומקא דתחומיה ואשתמיב . אתא רבי אבא לגביה אמר ליה אימא לי מאי עובדך דהא קב"ה רחיס לך אלין תרין נסין לאו אליו למנא . אמר ליה הסו"ב ב"כ כל יומאי לא חלס לך בר נש בישא בעלמא דלא אחפייכא כהדים ומחילנא ליה . ותו לי לא יכילנא לאחפייסי כהדים לא סליקנא לערסי עד דמחילני ליה ולכל אינון דמנערו לי ולא חיישי כל יומי להווי בישא דאשליס לי ולאוי די לי דא חלא דמסהו יומא ולהלל אשתרלנא למעבד עמכוון טבא ככה רבי אבא ואמר יתיר עובדוי דדיו מיוסף דיוסף כוון אחוי ודאי וכוה ליה ליתמא עליהו חלל מה דעביד דא יתיר הוא מיוסף יאות הוא דקב"ה ירחיס ליה ניס' על ניס' פתח ואמר הולך בתוס ילך בעת דמנעק דרכיו יודע הולך בתוס ילך בעת דא הסו"ב בר נש דאזיל בלורחין דאוריית' ילך בעת דלא יכילו מקי דעלמ' לאבשא ליה ומעקס דרכיו יודע מאן יודע דא סו"ב מאן דאקטי מארמי דקשוט וכטי גבי דמכריה יודע מהו יודע ישתמודע איסי בעיניהוון דכל מארי דדיני דלא יתאבד

דכתיב אחס המותם שבתשאי . שתי לגזי עס כדחקי שורשין מבין האולם ולמזבח וכו' וכ"ס מן הסיכל שנאמר וכל אדם לא יהי וגו' : ידוע מאן קטיליה . כמות מכפרת על הליבור שלא יעשו : בליעל . דהוה דבר שבתשאי קטורת מכפרת שהוא מעש' חשאי : בפרהסיא . שהוא דבר שבקול קול פעמונים מכפר עליו :

מניסו דיוקי' דהסוף כי' בנין לאיתחא ליה לאתרי' דניקמון מיניה ובנין עך יודע
ות"ה הסוף דאזיל כחרה קשוט קב"ה חפי עליה בנין דלא אחריע ולא אשתמודע לגבי
גנאריהון דדיני' אכל מעסק דרכיו יודע וישתמודע לגבייהו וזאין אינון כרי נשא דאזלין
באורה קשוט ואזלו לרוחאן על עלמא דלא דחלי אינון בעלמא דין ולא בעלמא דחתי :

מוסר יוסף רחם

הלכה פסוקה

מספר חרדים דף סח ע"א
דע כי אם ח"ו אדם שונא איש ישראל תסוס מרכב'
לעומתו דעשר קליפין מסבין הנקראים ליבס'
וצסותו דן לקף חוץ תסוס מרכבם לקליפ' עמאס הנקרא
חוץ וצסותו לרש"י תס' מרכב' לקליפ' עמאס הנקרא
ליבס' וצסותו צסותו רחם אין פחד אלסוס לנגד עיניו
ומדבר לצרות כעסם ורוח פנים וזעקס תסוס מרכבם
לקליפ' העומא' הנקרא הרון אפו עברה וזעם וזעם . אין
פחד דחתי נאס פסע לרשע בקרב לבי אין פחד אלסוס לנגד
עיניו ומאלחס חלילה דבן לעשר קליפין מסבין מחוץ למחסי
קדושי' מושבו ועמא עמא הקרא . לרבי כתיב במלורע דסוס
שונא איש ישראל כלאר סוס דנו לקף חוץ : ומדבר עליו
ל"הר כלו פחד וצנעם . והלרוע אשר בו סנע בניו וסו
פרושים ורחשו יסיה פרוע ועל ספס יעסע ועמא עמא הקרא
דדו יסב מחוץ למחסי מושבו . לכו סוסר מלך ומסבו לכו
וירחמך וסכא ליעטר מטיעין אותו :

ליר ו תורה

כ"ו פסוקי שמו"ת נגד מילי ב"ן וד' ה' ו' ה' ומעשה ממנו לירוק ויהיה בנטוק שמי
א' ושבע הפרות הרקות והרעלת הערת אחריהן שבע שנים הנה
ושבע השגלים הרקות שדפיות הקדים יהיו שבע
שני רעב : ב' הוא הדבר אשר דברתי ארץ פרעה אשר האלהים
עשה הראה את פרעה : ג' הנה שבע שנים באות שבע גדור
בבד ארץ מצרים : ד' וקמו שבע שני רעב אחריהן ושבע ברי
השבע בארץ מצרים וכלה הרעב את הארץ : ה' וראו יודע
השבע בארץ מפני הרעב הוא אחריהן כפי רבד הוא מאד :

אונקלוס

(א) ושבע תורתא חסיכתא ובישתא דסליקא בתריהן שבע שנים אינון ושכע שבקיא קקיתא
דשקיפן קדום והיוין שבע שני בפנא : (ב) הוא פתגמא די מזיקית עם פרעה דין
עתיד למעבר אחיו לפרעה : (ג) הא שבע שניא אתין שובקא רבא בבד ארעא דמצרים :
(ד) ויקומון שבע שני בפנא בתריהן ויתנשו כל שבקא בארעא דמצרים וישכי בפנא ות
עמא דארעא : (ה) וראו יודע שבקא בארעא מן קדם בפנא ההוא יהיה בתר בן ארי תקיף

ועל השנות החרום אר פרעה פעמים כפי נכון הדבר מעם
הארהים וממחר הארהים לעשתו : ועתה ירא פרעה איש
נבון וחכם וישיתוהו על ארץ מצרים : ה' יעשה פרעה ויפקד
פקדים על ארץ מצרים ויחמש את ארץ מצרים בשבע שני השבע:
וויקבצו את כר אכלר השנים הטבות הבאת האלה ויצברו כר
תחת יד פרעה אכלר בערים ושמו : והיה האכלר לפקדון
לארץ לשבע שני הרעב אשר תהיו בארץ מצרים וראתפרת
הארץ ברעב : וייתב הדבר בעיני פרעה ובעיני כר עבדיו :
ויאמר פרעה ארעבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים
בו : ויאמר פרעה ארעבדיו אשר הודיע אלהים אותך את
כר זאת אין נבון וחכם כמוך : ואתה תהיה ער ביתי וער
פיה ישק כרעמי רק הפסא אנדר ממך : ויאמר פרעה אר
יוסף ראה נתתי אותך על כל ארץ מצרים : וימר פרעה את
טבעתו מעל ידו ויתן אותה ער יד יוסף וילבש אותו בגדי שש
וישם רבד הזהב ער צוארו : וירכב אתו במרכבת המשנה
אשר לו ויקראו לפניו אנדר ונתון אתו ער כל ארץ מצרים :
ויאמר פרעה ארעבדיו אני פרעה ובלעדך לא ירים איש
את ידו ואת רגלו בבד ארץ מצרים : ויקרא פרעה שם יוסף

אונקלוס

הוא נקרא : (א) ועל דאיתני חלמא דפרעה תרתיין זמנין ארי תקין פתגמא מן קדם וי
זמתיי רמעיבדיה : (ב) ובען ותיו פרעה גבר סוכלתן וחבים ומיניניה על ארעא דמצרים :
(ג) ועביר פרעה וימני מהימנין על ארעא ויוריו ות ארעא דמצרים בשבע שני שבקא :
(ד) ויכנסוון ות כל עבדו שניא טבתא דאתין האלין ויצברין עבדא תחות יד מהימני פרעה
עבדא בקרויא ויטרון : (ה) ויהי עבדא גניו קעמא דארעא לשבע שני בפנא די יהיון בארעא
דמצרים ולא ישתיצי עמא דארעא בפנא : (ו) וישפר פתגמא בעיני פרעה ובעיני כל
עבדוהי : (ז) ויאמר פרעה לעבדוהי הנשכח פדון גבר דרוח גבואה מן קדם יי פיה :
(ח) ויאמר פרעה ליוסף בתר דהודע יי יתך ות כל דין בית סוכלתן ותכיס פתך : (ט) את
תהי קממא על ביתי ועל מימרה ותון כל עמי לחוד פורסי מלכותא דהין איהי יקיר מנה :
(י) ויאמר פרעה ליוסף תוי דמניתי יתך ער כל ארעא דמצרים : (יא) ואעני פרעה ות
עוקמתיה מעל ויהי ויהב יתה על ידא דיוסף ואקביש יתיה לבושין דבין ושוי מניכא דדהבא
ער צואריה : (יב) וארביב יתיה ברתובא תנייתא דיתיה ואבריוו קדמיה דין אפא למקא
זמני ויתיה על כל ארעא דמצרים : (יג) ויאמר פרעה ליוסף אגא פרעה ובר מממרך קא
יריס גבר ות ויהי קמיתר זון וית רגמיה קמרפב על סוקיא בבד ארעא דמצרים : (יד) ויקרא
פרעה שום יוסף גברא דמסמקן נקין ליה ויהב ליה ית אסנת בת פוסיפרע דבא דאין

צפנת פענח ויתקלו את אסנת בת פוטי פרע בהן אן ראשה
 ויצא יוסף על ארץ מצרים : ויוסף בן ישראל שנה בעמלו
 לפני פרעה מרד מצרים ויצא יוסף מלפני פרעה ויעבר בכר
 ארץ מצרים : כא ותעש הארץ בשבע שני השבע לקמצים :
 כב ויקבץ את דר אכר ו שבע שנים אשר היו בארץ מצרים
 ויתן אכר בערים אכר שדה העיר אשר סביבתי נתן בתוכה :
 כג ויצבר יוסף בר בחור הים הרבה מאד עד כי חדר לספר כי
 אין מספר : כד ויל יוסף ילד שני בנים בטרם תבא שנת הרעב
 אשר ידדה לו אסנת בת פוטי פרע בהן און : כה ויקרא יוסף את
 שם הבכור מנשה כי נשני אלהים את כר עמלי ואת ברתית
 אבי י ואת שם השני קרא אפרים כי הפרני אלהים בארץ עניי :

אונקלוס
 לא יתנו ונפק יוסף שליט על ארעא דמצרים : (כ) ויוסף בר תלתין שנין בך קמך ספרעה
 מקרא דמצרים ונפק יוסף מן קדם פרעה ויעבר שליט בך ארעא דמצרים : (כא) וכןשו
 דיורי ארעא בשבע שני שבועא עבדא לארצין : (כב) וכןשו ית בר עביר שבע שניא די
 הווא בארעא דמצרים ויהב עבדא בקרניא עבדא תקל קרמא די בסתרנא יתב בנהו :
 (כג) וכןשו יוסף עבדא בקרא וימא סני קרא עד די פסק מקמני ארי לית מניין :
 (כד) ויוסף אתיירו תרין בניו עד לא עאדת שתא דכפנא די גל דת גיה אסנת בת
 פוטיפרע רבא דאון : (כה) וקרא יוסף ית שום בוקרא מנשה ארי אנשני יו ית כל עמלי
 ונת כל בית אבי : (כו) וית שום תנינא קרא אפרים ארי אפשני יו בארע שעבדיו :
 כדי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום העגנו תשלום כל
 הסדרה ותרגום והפטורה :

ג ותכלינה שבע שני השבע אשר היה בארץ מצרים :
 ותחלינה שבע שני הרעב רבוא באשר אמר יוסף
 ויהי רעב בכר הארצות ובכר ארץ מצרים היה רעב : והרעב
 כר ארץ מצרים ויצעק העם ארץ פרעה ללהם ויאמר פרעה
 לכר מצרים רכו ארץ יוסף אשר יאמר לכם תעשו : ו והרעב

אונקלוס
 ג ושלמא שבע שני שובעא די הווא בארעא דמצרים : ג ושריא שבע שני כפנא
 למית קמא די אמר יוסף והוה כפנא בכל ארעא ובכר ארעא דמצרים הוה לחמא :
 ג וקפנית כל ארעא דמצרים וצוח עמא קדם פרעה על לחמא ויאמר פרעה לכל מצראי
 איוילו גות יוסף די ימר לכו תעבדון : ג ובפנא הוה על כל אפי ארעא ופתח יוסף

היה על כר פני הארץ ופתח יוסף את כר אשר בדם וישבר
 למצרים ויחזק הרעב בארץ מצרים : וכר הארץ בארץ מצרים
 לשבר ארץ יוסף כי חזק הרעב בכר הארץ : א וירא יעקב כי
 יש שבר במצרים ויאמר יעקב לבניו למה תתראו : ב ויאמר
 הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה וישברו לנו משם
 ונחיה ולא נמות : ג וירדו אחי יוסף עשרה לשבר בר מצרים :
 ד ואת בנימין אחי יוסף לא שלח יעקב את אחיו כי אמר פן
 יקראנו אסון : ה ויבאו בני ישראל לשבר בתוך הבאים כי
 היה הרעב בארץ פנען : ו ויוסף הוא השליט על הארץ הוא
 המשביר לכל העם הארץ ויבאו אחי יוסף וישתחוו לו אפים
 ארצה : ז וירא יוסף את אחיו ויפרם ויתנבר אלהם וידבר אתם
 קשות ויאמר אלהם מאין באתם ויאמרו מארץ פנען לשבר
 אכר : ח ויבר יוסף את אחיו והם לא הפרהו : ט ויבר יוסף את
 החלמות אשר חלם להם ויאמר אלהם מרגלים אתם לראות
 את ערות הארץ באתם : י ויאמרו אלו לא אדני ועבדיך באו
 לשבר אכר : יא כלנו בני איש אחד נחנו בנים אנחנו לא
 היו עבדיך מרגלים : יב ויאמר אלהם לא כי ערות הארץ באתם
 לראות : יג ויאמרו שנים עשר עבדיך אחים אנחנו בני איש

אונקלוס
 ית כל אוצריא די בהון עבדא ונבין למצראי ותיקוף כפנא בארעא דמצרים : (ג) וכר
 דיורי ארעא אתו למצרים למזבן עבדא מן יוסף ארי תקיף כפנא בכר ארעא : א והווא יעקב
 ארי אית עבדא מודבן במצרים ואמר יעקב לבנהו למה תתהוון : ב ואמר הא שמעית
 ארי אית עבדא מודבן במצרים חותו לחמן ונבנוי קנא מתמן ונחי וקא נמות : ג ונחתו
 אחי יוסף עסרא למזבן עבדא דמצרים : ד וית בנימין אחוהי דיוסף לא שכת יעקב עם
 אחוהי ארי אמר דקמא וערעניה מותא : ה ואתו בני ישראל למזבן עבדא בגו עליא ארי
 הוה כפנא בארעא דפנען : ו ויוסף הוא השליט על ארעא הוא מזבין עבדא לכל עמא
 דארעא ואתו אחי יוסף וסנידו ליה על אפיהון על ארעא : ז והווא יוסף ית אחוהי
 ואשתמודיעונו וחשיב מה דמליך עמהון ומליך עמהון קשין ואמר להון מנן אתיתון ואמרו
 מארעא דפנען למזבן עבדא : ח ואשתמודע יוסף ית אחוהי ואנון לא אשתמודעוהי :
 ט ואדפר יוסף ית חלמיה דהוה חלים דהון ואמר להון אילי אתון למחוי ית בדקא
 דארעא אתיתון : י ואמרו ליה לא רבוי ועבדך אתו למזבן עבדא : יא כולנא בני
 נברא חד נתנא פינני אנחנא לא הוה עבדך אלוני : יב ואמר להון לא אנתון בדקא
 דארעא אתיתון למחוי : יג ואמרו תרי עשר עבדך אחין אנחנא בני נברא חד בארעא

אחד בארץ פגעו והנה הקמן את-אבינו היום והאחד איננו :
 ויאמר אלהם יוסף הוא אשר דברתי ארכם לאמר מרגלים
 אתם : 10 בזאת תבחנו חי פרעה אסתצאו מזה פי אס-בבוא
 אחיכם הקמן הנה : 11 שרחו מכם אחד ויקח את-אחיכםואתם
 האסרו ויפתנו דבריכם האמת אתכם ואס-לא חי פרעה פי
 מרגלים אתם : 12 ויאסר אתם אר-משמר שרשת ימים :
 13 ויאמר אלהם יוסףביום השלישי זאת עשו וחיו את-האלהים
 אני ירא : 14 אס-פנים אתם אחיכם אחד ואסר בבית משמרכם
 ואתם לבו הביאו שבר רעבון פתיכם : 15 ואת-אחיכם הקמן
 תביאו אלי ויאמנו דבריכם ורא תמותו ויעשו-כן : 16 ויאמרו
 איש אר-אחיו אבל אשמים אנחנו על-אחינו אשר ראינו
 צרת נפשו בהתחננו אלינו ורא שמענו על-כך באת אלינו
 הצרה הזאת : 17 ויען ראובן אתמלאמר הווא אמרתי ארכם
 לאמר אר-תחטאו בידך ורא שמעתם וגם-דמו הנה גדרש :
 18 והם לא ידעו כי שמע יוסף פי המליץ בינתם : 19 ויסב
 מעליהם ויבך וישב אלהם וידבר אלהם ויקח מאתם את-
 שמעון ויאסר אתו רעיניהם : 20 ויצו יוסף וימלאו את-זבליהם
 בר ולהשיב בספיחם איש אר-שקו ולתת להם צדה לדרך

אונקלוס

דכנען והא ועירא עם אבונא יומא דין ותד ביתוהי : יד ואמר להון יוסף הוא דמלקות
 עמכון למימר אליי אתון : 10 ברא תתבחרון חי פרעה אם תפקון ספא אלתון במיתי
 אחוכון ועירא הקא : 11 שרחו מנכון חד ונדבר ית אחוכון ואתון תתאסרון ויפתרון
 פתנמיכון הקשוט אתון אמרון ואם לא חי פרעה ארי אילי אתון : 12 וכןש ותהון לבית
 מסרא תלחא ומין : יח ואמר להון יוסף ביומא תליתאה דא עיבדו ואתקיסו מן קדם
 יי אגא דחיר : יט אם פינני אתון אחוכון חד ותאסר בבית מסרתכון ואתון איזכו-אויכו
 עבדא דחסיר בבתיכון : כ וית אחוכון ועירא מיתון קתי ויתחמנו פתנמיכון ורא
 תמותון ועבדו בן : כא ואמרו גבר לאחיה בקיששא תיבין אנחנא על אחוכא די חוניה
 בעקת נפשיה בך הוה מתתן לנא ורא קביננא מיניה על בן אתת לנא עקתא דרא :
 כב ואתיב ראובן ותהון למימר הקא אמרית קבון למימר לא תחובון בעוילמא ורא קפקתון
 ואף דמיה הא מתבעי : כג ואינון לא ידעון ארי שמע יוסף ארי מתורגמן הוה פנייהון :
 כד ואסתפר מכותהון וקבא ותב לותהון ומלי עמהון ודבר מכותהון ית שמעון ואסר
 יתיה לשנייהון : כה ופקד יוסף וקמו ית מניהון עבדא וקאתבא בספיהון גבר דפקיה

ועש להסכן ווישאו את-שכרם על-חמריהסוילכו משם ויפתח
 האחד את-שקו לתת מספוא לחמרו במרון וירא את-כספו
 והנה הוא בפני אמתחתו : כה ויאמר אר-אחיו הוישב כספיוגם
 הנה באמתחתי ויצא לבם ויחרדו איש אר-אחיו לאמר מה-
 זאת עשה אלהים לנו : כט ויבאו אר-יעקב אביהם ארצה פגעו
 ויגידו לו את פר-הקלת אתם לאמר : ל דבר האיש אדני הארץ
 אתנו קשות ויתן אתנו פמרגלים את-הארץ : לא ונאמר אליו
 פנים אנחנו לא היינו מרגלים : לב שנים-עשר אנחנו אחים
 בני אבינו האחד איננו והקמן היום את-אבינו בארץ פגעו :
 לד ויאמר אלינו האיש אדני הארץ בזאת אדע פי כנים אתם
 אחיכםהאחד הגיחו אתי ואת-רעבון פתיכם קחו ולכו-ויהביאו
 את-אחיכם הקמן אלי ואדעה פי לא מרגלים אתם פי כנים
 אתם את-אחיכם אתן לכם ואת-הארץ תסחרו : לה ויהי הם
 מריקים שקיהם והנה איש צרור-כספו בשקו ויראו את-צרות
 כספיהם המה ואביהם וייראו : לו ויאמר אלהם יעקב אביהם
 אתי שפלתם יוסף איננו ושמעון איננו ואת-בנימין תקחו ערי
 הוי כרנה : לז ויאמר ראובן אר-אביו לאמר את-שני בני תמית
 אס-לא אביאנו אריה תנה אתו ער-ידי ואני אשיבנו אריה :

אונקלוס

דקמתן להון וודין לאורחא ועבד להון בן : כז ונטלו ית עבדוהון על חמריהון ואסרו
 סתמן : כח ופתח חד ית סקיה למתן כסתא לתמריה בבית מבתא ותוא ות כספיה ותא
 היא בפום טעניה : כח ואמר לאחיהי אתותכ כספי ואף הא בטעני ונפק מדע לפהון
 ותהו גבר לאחיהי למימר מה דא עבד יי קנא : כט ואתו לות ועקב אבוהון לארעא
 דכנען ותויאו ליה ית כר דערע ותהון למימר : ל מליל גברא רבנא דארעא עמנא
 קשיון ויהב תקנא כמאללי ית ארעא : לא ואמרנא ליה פינני אנחנא לא הו-א אילוי :
 לב תרי עשר אנחנא אחין בני אבונא חד ביתוהי וועירא יומא דין עם אבונא בארעא
 דכנען : כג ואמר לנא גברא רבנא דארעא ברא אדע ארי כוני אתון אחוכון חד שבוקו
 לותי וית עבדא דחסיר בבתיכון סבו ואויכו : כד ואיתיאו ית אחוכון ועירא לותי וארע
 ארי לא אליי אתון ארי כיוני אתון ית אחוכון אתן קבון וית ארעא תעברון בה סחורתא :
 לה וקיה אינון מריקין סיהון והא גבר צרר כספיה בסקיה ותו וית צררי כספיהון אינון
 ואבוהון ודחיו : לו ואמר להון ועקב אבוהון ית אתפקתון יוסף ליתוהי ושמעון
 ליתוהי וית בנימין תדברון עלי הווא פולקן : לז ואמר ראובן קאבתי למימר ית תרין

לא ויאמר לא ירד בני עמכם כי אחיו מת והוא לבדו נשאר
 וקראו אסון בדרך אשר תלכו בה והורדתם את שובתי בנין
 שאוקה : והרעב כבד בארץ : ויהי כאשר פלו לאכל את
 השבר אשר הביאו ממצרים ויאמר אליהם אביהם שבו שבר
 לנו מעט אכר : ויאמר אליו יהודה לאמר העד העד בני
 האיש לאמר לא תראו פני בלתי אחיכם אתכם : ואם יש
 משלה את אחינו אתנו נרדה ונשברה לה אכר : ואם אינה
 משלה לא נרד פי האיש אמר אלינו לא תראו פני בלתי
 אחיכם אתכם : ויאמר ישראל למה הרעתם לי להגיד לאיש
 העוד לכם אה : ויאמר שאור שאר האיש לנו ולמוכרתנו
 לאמר העוד אביכם חי היש לכם אה ונדר לו על פי הדברים
 האלה הודע נדע כי יאמר הורידו את אחיכם : ויאמר יהודה
 אר ישראל אבי שלחה הנער אתי ונקומה ונלכה ונחיה ולא
 נמות גם אנחנו גם אתה גם מפני : אנכי אעזבנו מדי
 תבקשנו אם לא הביאתו אליך והצלתו לפניך וחטאתי לה
 כל הימים : כי רוקא התמהמהני פיעתה שבנו זה פעמים :
 ויאמר אליהם ישראל אביהם אם בן אפוא זאת עשו קחו
 מזמת הארץ בכריכם והורידו לאיש מנחה מעט צרי ומעט

בני תמות אם לא איתניה לה חב יתיה על ידי ואנא איתביניה לה : לח ואמר לא נחית
 ברי עמכון ארי אחיה מית והוא בלחודוהו איתאר וערעניה מותא באורחא די תחכון
 בה ותחתון ות שובתי ברוזא לשאל : א וכפנא תקוף בארעא : ב ותנה פד שיצואו
 למיכל ות עבדא דאיתואו ממצרים ואמר להון אביהון תובו ובנונו לנא ועיר עבדא :
 ג ואמר ליה יהודה למיטר אסקדא אסקדא בנא גברא למיטר לא תחזון אפי אלהון פד
 אהובון עמכון : ד אם איתך משבת ות אחונא עמנא נחית נזפן לה עבדא : ה ואם
 ליתך משלח לא נחית ארי גברא אמר קנא לא תחזון אפי אלהון פד אהובון עמכון : ו ואמר
 וישראל למא אבאשתון לי לחואה לגברא האית לכון אחא : ז ואמרו שאלא שאיל גברא
 קנא וקידדונתא למיטר העד פען אבוכון קנים האית לכון אחא ותוינא ליה על מיטר
 פתקנא האילין חמדע הוינא ידעון ארי גימר אחיתון ות אחוכון : ח ואמר יהודה לישארא
 אכחוי שלח ענימא עמי ונקום ונזיר ויחי ולא נמות אה אנחנא אה את אה שפקנא :
 ט אנא מערבנא ביה מן ידי תבעיניה אם לא איתנייה לה ואקוימניה קדמך ואיהי חטי לה
 כל זמנא : י ארי אוקא פון פרא אתעפנא ארי פען תבנא דנן תרמין זמנין : יא ואמר
 להון ישראל אביוהון אם בן הוא דא עבדו סבו מרמשבח פארעא במאנוכון ואחיתו גברא

דבש נכאת ולט במנים ושקדים : י וכסף משנה קחו בידכם
 ואת הכסף המושב בפי אמתחתיכם תשיבו בידכם אורי
 משנה הוא : י ואת אחיכם קחו וקומו שובו אר האיש : יא אל
 שדי יתן לכם רחמים לפני האיש ושלח לכם את אחיכם אחר
 ואת בנימין ואני כאשר שבלתי שבלתי : ויקחו האנשים את
 המנחה הזאת ומשנה כסף לקחו בידם ואת בנימין ויקמו וירדו
 מצרים ויעמדו לפני יוסף : טו וירא יוסף אתם את בנימין
 ויאמר לא אשר ערר ביתו הבא את האנשים הפיתה ומבח
 מבח והכן פי אתי ואכרו האנשים בצהרים : יז ועש
 האיש כאשר אמר יוסף ויבא האיש את האנשים ביתה יוסף :
 יח ויראו האנשים כי הובאו בית יוסף ויאמרו על דבר הכסף
 השב באמתחתינו בתחלה אנחנו מוכאים להתגלגל עלינו
 ולהתנפל עלינו ולקחת אתנו לעבדים ואת חמרינו : יט וישו
 אר האיש אשר ערר בית יוסף וידברו אריו פתח הבית :
 כ ויאמרו בי אדני ירד ירדנו בתחלה לשבר אכר : כא ויהי כי
 באנו אר המלון ונפתחה את אמתחתינו והנה כסף איש בפי
 אמתחתו כספנו במשקלו ונשב אתו בידנו : כב וכסף אתך
 הורדנו בידנו לשבר אכר לא ידענו מי שם כספנו באמתחתינו

תקרובתא ועיר קסף ונעיר דבש שעף ולטום בוטנין ושדון : יב וכסףא על חר תרין סבו
 בידכון וית כספא דאתותב בפום טועניכון תתיבו בידכון דלמא שלו הות : יג וית
 אהובון דברו וקומו תובו כות גברא : יד ואל שדי יתן לכון רחמין קדם גברא ויפטר לכון
 ות אחוכון אוקרון וית בנימין ואנא כמא דאתכולית תכולית : טו ונסיבו גובריא ות
 תקרובתא הדא ועל חר תרין כספא נסיבו בידיוהון ודברו ית בנימין וקמו ונחתו למצרים
 וקמו קדם יוסף : טז ותוא יוסף עמהון ית בנימין ואמר דממנא על ביתיה אעיל ות
 גובריא דביתא וכוס נכסתא ואתקין ארי עמי ויכרון גובריא בשירותא : יז ועבר גברא
 פמה דאמר יוסף ואעיר גברא ות גובריא לבית יוסף : יח ודחילו גובריא ארי אתעלו לבית
 יוסף ואמרו על עיסק כספא דאיתותב בטוענא בקדמתא אנחנא מתעלין לאתרברבא
 עקנא ולאסתקפא עקנא ולמקני ותנא לעבדון ודמדבר ות חמנא : יט וקריבו כות גברא
 די ממנא על בית יוסף ומלילו עמיה בתרע ביתא : כ ואמרו גבעו רבזי מיתת נחתא
 בקדמתא למזבן עבדא : כא ותוה פד אתינא לבית מבתא ופתחנא ות טוענא ותא כסף
 גבר בפום טועניה כספנא במתקליה ואתבנא יתיה בידנא : כב וכסףא אחרנא אתחנא

ויאמר שלום לכם אלהיכם וארחי אביכם נתן לכם
מטמון באמתחתכם בספקכם בא אלי ויצא אלהם את שמעון
כי ויבא האיש את האנשים ביתה יוסף ויתן מים וירחצו
רגליהם ויתן מספוא לחמריהם : כה ויכינו את המנחה עד בא
יוסף בצהרים כי שמעו כי ישם יאכרו לחם : ויבא יוסף הביתה
ויביאו לו את המנחה אשר בידם הביתה וישתחו לו ארצה :
כי וישאל להם שלום ויאמר שלום אביכם הזקן אשר אמרתם
העדרני חי : כה ויאמרו שלום לעבדך לאבינו עודני חי ויקדו
וישתחו : כט וישא עיניו וירא את בנימין אחיו בן אמו ויאמר
הזה אחיכם תקמן אשר אמרתם אלי ויאמר אלהים יחנה בני
לוימהר יוסף פי נכמרו רחמי אר אחיו ויבקש לבבות ויבא
החדרה ויבך שמה : לא וירחץ פניו ויצא ויתאפק ויאמר שימו
לחם : לב וישמו לו לבדו ולחם לבדם ולמצרים האכלים אתו
לבדם כי לא יוכלו המצרים לאכל את העברים לחם כי
תועבה היא למצרים : יג וישבו לפניו הבכור בכרתו והצעיר
בצערתו ויתמהו האנשים איש ארצהו : לד וישא משאת מאת
פניו אלהם ותרב משאת בנומין משאת פרסחמש ידות וישתו
וישפרו עמו : א ויצו את אשר ערב ביתו לאמר מלא את

וישתחו ק' ויבא יוסף ויתן מספוא לחמריהם : כה ויכינו את המנחה עד בא יוסף בצהרים כי שמעו כי ישם יאכרו לחם : ויבא יוסף הביתה ויביאו לו את המנחה אשר בידם הביתה וישתחו לו ארצה : כי וישאל להם שלום ויאמר שלום אביכם הזקן אשר אמרתם העדרני חי : כה ויאמרו שלום לעבדך לאבינו עודני חי ויקדו וישתחו : כט וישא עיניו וירא את בנימין אחיו בן אמו ויאמר הזה אחיכם תקמן אשר אמרתם אלי ויאמר אלהים יחנה בני לוימהר יוסף פי נכמרו רחמי אר אחיו ויבקש לבבות ויבא החדרה ויבך שמה : לא וירחץ פניו ויצא ויתאפק ויאמר שימו לחם : לב וישמו לו לבדו ולחם לבדם ולמצרים האכלים אתו לבדם כי לא יוכלו המצרים לאכל את העברים לחם כי תועבה היא למצרים : יג וישבו לפניו הבכור בכרתו והצעיר בצערתו ויתמהו האנשים איש ארצהו : לד וישא משאת מאת פניו אלהם ותרב משאת בנומין משאת פרסחמש ידות וישתו וישפרו עמו : א ויצו את אשר ערב ביתו לאמר מלא את

בדקא למזון עבדא לא ירעא מן עמי בספא בטענא : כה ויאמר שלם לכן לא תדחין אלקיך ואגהא דאבוך והב לכו סמן בטעניכו בספיכו אתא קותי ואפיק דתהון ית שמעון : כד ויעל גברא ית גברא לבית יוסף ויהב מלא ואסחו רגליהון ויהב פסתא לתמריהון : כה ואתקנו ית תקרובתא עד דעאל יוסף בשותא ארי שמעו ארי תמן ויכלון לחמא : כז ועאל יוסף לביתא ואעילו ליה ית תקרובתא די בנייהון לביתא וסגידו ליה עד ארעא : כח וישאיק קהון לשלם ויאמר השלם אבוכו סבא די אמרתון תעד גען קיים : כה ויאמרו שלם לעבדך דאבונא עד גען קיים וקרעו וסגידו : כט ויקרף עינוהו והוא ית בגמין אחוהי בר אמיה ואמר דין אחוכון ועירא די אמרתון לי ויאמר מן קדם יי יתרתם עלך ברי : ל ואוהי יוסף ארי אתנוללו רחמיהו על אחוהי ובעא למבכי ועאל דאררון בית משבבא ובכא תמן : לא ואסח אפוהי ונסק ואתחסן ואמר שוי קחמא : לב ושויאו ליה ברחוהו וקהון בקחוריהון וקמצרא דאלין עמיה ברחוהו ארי לא וכלין מצראי קמיכר עם עבראי לחמא ארי בעורא דמצראי דחלון קיה עבראי אלקין : לב ואסחרו קדמוהי רבא פרכויהו ויעירא בעירותיה ותמהו גברא גבר דחבריה : כד ונטל חוקקין מן קדמוהי לקמיהון וסגו חוקקא דבגמין מחוקקי בקהון הקשא חוקקין ושתאו ויראו עמיה : א ופקוד

אמתחת האנשים אכל באשר יכרון שאת ושים בסף איש
בפי אמתחתו : ב ואת גביעי גביע הכסף תשים בפי אמתחת
חמון ואת כסף שכרו ויעש כדבר יוסף אשר דבר : ג הבקר
אור והאנשים שרתו חמה וחמריהם : ד הם יצאו את העיר לא
הרחיקו ויוסף אמר לאשר ערב ביתו קום רדף אחרי האנשים
והשנתם ואמרת אלהם קמה שלמתם רעה תחת
מזבח : ה הלא זה אשר ישתה אדני בו והוא נחש ינחש בו
הרעתם אשר עשיתם : ו וישגם וידבר אלהם את הדברים האלה
ויאמרו אליו קמה ידבר אדני כדברים האלה חלילה לעבדך
מעשות כדבר הזה : ז הן כסף אשר מצאנו בפי אמתחתינו
השיבנו ארדמארץ פגען ואיך נגנב מבית אדני כסף או זהב
אשר ימצא אתו מעבדך ומת וגם אנחנו נהיה לאדני לעבדים
ויאמר גם עתה כדברכם כן הוא אשר ימצא אתו יהיה לי
עבד ואתם תהיו נקים : ח וימהרו ויורידו איש את אמתחתו
ארצה ויפתחו איש אמתחתו : י ויתפש בגדור החל ויבקמן
בדה וימצא הנביע באמתחת בנימן : יי ויקרעו שמלתם ויעמם
איש על חמרו וישבו העירה : יד ויבא יהודה ואחיו ביתה יוסף

ות די ממנא ער ביתיה למימר מתי ית טעני גוברא עברא כמא די יקדן קמטען ושוי כסף גבר בפום טועניה : ב וית פלדי פלדיא דכספא תשוי בפום טוענא דיעירא וית כסף זבינוהי ויעבד כפתגמא דיוסף די מריל : ג צפרא נדר וגוברא אתפטרו אינון ותמריהון : ד אינון נפקו מן קרתא לא ארחיקו ויוסף אמר לדמנא על ביתיה קום רדף בתר גברא ותדבקינון ותימר להון קמא שלמתון בשתא חלף סבתא : ה הלא דין דשתי רבוני ביה והוא בלקא מברק ביה אבאשתון די עברתון : ו ואדבקינון ומליד עמהון ית פתגמאי האינין : ז ואמרו ליה קמא ומליד רבוני פפתגמאי האלין חס לעבדך מלמעבד כפתגמא דדין : ח הא כסף די אשפתנא בפום טוענא אתיבנהי קד מארעא דכנען ואכדון נגנוב מבית רבונך מנן דכסף או מגין דהרב : ט די ישתפת עמיה מעבדך יתקטיל ואף אנתנא נתי דרבוני לעבדון : י ואמר אף גען כפתגמא כן הוא די ישתפת עמיה יהי לי עבדא ואתון תהון זכאין : יא ואחיו ואחיותו גבר ית טועניה דארעא ופתחו גבר טועניה : יב ויבכש ברבא שרי ובעירא שצי ואשתפת פלדיא בטוענא דבגמין : יג ובעו לבושיהון ורמו גבר על חמריה ותבו כקרתא : יד ועאל יהודה ואחיו לבית יוסף והוא עד גען תמן ונפרו קדמוהי ער ארעא

אונקלוס
הוא
אמתחות

והוא עורנו נשם ויפרו לפניו ארצה : **וַיֹּאמֶר רָהֵם יוֹסֵף מַה הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם הַלֵּא יִדְעֲתֶם פִּי-נַחֵשׁ יִנְחֵשׁ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֶנִי : מו וַיֹּאמֶר יְהוּדָה מִה־נֹּאמֶר לֵאדֹנָי מִה־נִּדְבַר וּמִה־נִּצְטַדֵּק הָאֱלֹהִים מִצֵּא אֶת-עֵינָיו עֲבָדֶיךָ הִנְנִי עֲבָדִים לֵאדֹנָי גַּם-אֲנַחְנוּ גַּם אֲשֶׁר-נִמְצָא הִנְבִּיעַ בְּיָדוֹ : ז' וַיֹּאמֶר הִקִּירָה לִי מַעֲשֵׂוֹת זֹאת הָאִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא הִנְבִּיעַ בְּיָדוֹ הוּא יִהְיֶה-לִּי עֶבֶד וְאַתֶּם עֲלֶיךָ לְשָׂרוֹם אֶרֶץ-אֲבֹתֵיכֶם : פ פ פ**

אונקלוס
 מו וַאֲמַר לְהוֹן יוֹסֵף מַה עוֹבְדָא הָרִין דִּי עֲבָדְתוּן הִלָּא יְדַעְתוּן אַרְי בְּהָקָא מְבָרַק גְּבִירָא דְבְּרִיתִי :
 מו וַאֲמַר יְהוּדָה מַה נִּימַר קְרִבּוֹנִי מַה נִּמְלִיד וּמַה נִּזְכִּי מִן קִדְּם וְיִ אֲשַׁתְּבַתִּית חוֹבִיא דְעֲבָדְךָ הָא אֲנַחְנָא עֲבָדִין קְרִבּוֹנִי אַף אֲנַחְנָא אַף דְאֲשַׁתְּמַח פְּלִדָּא בְּיָדֵיהּ : יו וַאֲמַר חַם קִי מְקַמְעֵבֶד דָּא גְּבִירָא דִי אֲשַׁתְּמַח פְּלִדָּא בְּיָדֵיהּ הוּא יְהִי לִי עֲבָדָא וְאַתּוּן סְקוּ קְשָׁלִם קוֹת אֲבֹבוֹן : ס ס ס

הפסוק של שבוע זו תמצא בפסוקי נביאים מיום א עד סוף יום המשי

יום הששי

אחר קריאת פרשת השבוע שנים מקרי' ואחד תרגום וההפטר והזמור ה' מלך גלות לבש (או מזמור שיר ליום השבת וה' מלך) ילית דברו משנה והלכה מסדר טהרות שה' נגד ה'סוד בחינת היום :

משנה מקוואות פרק י עיקר תוי"ט

פרק י בר ידות הכלים . כגון יד הקדרוס וכיוצא בזה שהכניסו בצנור שלם כדרכה צעקוס .
 ורא מרקן . לא גמר הכנתו לי ונירק אחר שחיטה על ידו צמסכת יומא : או
 שמרקן . שגמר הכנתו ושצרו : כלי שהטבילו דרך פיו כאלו לא טבל . דכל כלי שצמסכת
 הכנסתו צמים כופהו על פיו אין המים נכנסין לתוכו לעולם (ה) . אפי' נכניסו כולו עד שיטנו :
 בלא הזבירות . שלא
 הטביל בית ירו או דבר
 נוסף שיש בכלי צלחת
 מקלחתו ולהכי קרי ליה
 זבירות שאינו עקרו של
 כלי ואין המים צאים
 צהן עד שיטנו על אדו
 וכל הני דמתחמין כלהו
כל ידות הכלים שהכניסו שלא כדרכן . או שהכניסו כדרכן
 ולא מירקן . או שמירקן ונשברו .
 הרי אלו חוצצין . כלי שהטבילו דרך פיו . כאלו לא טבל . הטבילו כדרכן בלא זבירות . עד שיטנו
 על צידו : כלי שהוא צר מכאן ומכאן ורחב מן האמצע אינו שהור :
 עד שיטנו על צידו . צלוחית שפיה שוקע אינה שהורה עד שינקבנה מצדה

טעמא שיבואו המים בכלן : קלמרון . כלי שמתחמין בו את הדיו וכן קורין אותו צ'ל רוניי קלמרו ועושין מהן שפיתן שוקע לתוכו כדי שלא ישפך הדיו אפילו אם יהפך על פיו ואם הטבילו כדרכו אין המים נכנסים צחלל השקיעה שצ'יב פיו מצפנים לפיכך לריך לנקב מן האד (ג) : (ב) הכר . הוא שצוכז עליו : הכסת . הוא שמשים תחת מראשותיו : שיבאו בהם המים . לתוכן שדרך כר

מצידה . קלמרון הדיושות אינה שהורה עד שינקבנה מצידה וקלמרון של יוסף הכהן היתה נקובה בצידה : (ב) הכר והכסת שר עור הרי אלו צריכין שיבואו בהם המים . כסת עגולה והכדור . והאמום והקמיע . והתפלה . אינן צריכין שיבואו בהם המים . זה הכלל כל שאין דרכו להכניס ולהוציא . שובלין סתומים : (ג) אלו שאינם צריכים שיבואו בהם המים קשרי העני והנימין . וחבט של סנדל ותפלה של ראש בזמן שהיא חוצה ושל זרוע בזמן שאינה עולה ויורדת . ואוני החמת ואוני התרמיל : (ד) אלו שהם צריכים שיבואו בהן המים . הקשר שבפרקסים שבכתף ושפה של סדין צריך למתח . ותפלה של ראש בזמן שאינה חוצה . ושל זרוע בזמן שהיא עולה ויורדת ושנצין של סנדל . ובגדים שהטבילין מכובסין עד שיבעבעו הטבילין נגובין עד שיבעבעו וינוחו מבעבעון : (ה) כל ידות הכלים שהם ארוכין ועתיד לקוצצין . מטבילין עד מקום המדה . רבי יהודה אומר עד שיטביל את כלן . שלשלת דלי גדול ארבעה טפחים : ושל

שיהא פיו רחב ציומר מהר"ס : (ג) ולי' דלפי' צמסכו על אדו אין המים נכנסים בו : (א) דחפילין א"ל צדיקה . הלל היה אומר אלו משל אפי' אמא ומתרימי כ' דלין נוטלין אותו אלל

ביאש המים כמו בחרס ויתיריס בית

שיש לראשות של סנדל א"ל להתיר קשר שלהן צמט טבילה שאין אותו קשר עשוי להתיר : בזמן שהוא חוצה . שהקשר חוללל שאין המים נכנסים לתוכו ואינומי יהיה זה כשהקשר מהודק יפה ולא אינו עשוי להתיר ולפי שהוא עשוי להתקיים א"ל להתירו צמט טבילה : של זרוע . קשר של תפלה של יד : בזמן שאינה עורה ויורדת . דמיהדק הקשר הרצה ואין הרצועה עולה ויורדת צו : ואוני החמת . אוני הנוד יש צהס קשרים מהודקין : תורמר . כיס גדולה של עור שגושאין הרושים זבלטון מקרא קרויה ילקוט : (ד) פדקסין . לצוס התחתון שעל הצקר והוא פתוח צמסכס וכסלוצשו קושרו על הכתף וכשעת הפסט נחתירו : ושפה של סדין צריך למתח . הקמטיס שיש צמספתו העליונה כדי שיבואו המים צין אותו הקמטיס . למתח לפסטן ולמשכן כמו וימתח כאלל לצמט : וש"ץ של סנדל . רצועה שקושרו צהס : שיבעבעו . כשמתביל אדם צגד צמים עולים כמץ אצטצעות צמים וכסין מכובסים משקה טופח עליהן משהתחילו המים לצמט עטרו לפי שהשקן המים הצלוטיס צו לניי המוקה אצל כסהן נגובים אין המים צאין צכולו עד שינוחו מצטצותן כשאלדס מטביל סדין ואין יכול לעטרו שאין המוקה רחב כ"כ תוחצו צמים כשהוא מקופל ומתוך כך מצטצטים המים וכשמתין מצטצותן צידוע שצלו המים צכולו : (ה) מטבילין עד מקום המדה . והשאר א"ל טבילה דכל הטומד לימתך כמתוך דמיי ולא הוי חליטה למקום המתך עלמנו דבית הסתרים דכלים אין טעון הסתרים

מקץ יום ו

עיקר תוי"ט

הסתרים דכלים על צית הסתרים דארס דאלו צית הסתרים דארס נהי דאין טעוין ציאה מים צעוין ראוי לציאה מים וצית הסתרים דכלים אפילו ראוי לציאה מים לא לריכי דאין ארס ומקפיד עס : ר' יהודה אומר כו' . ואין הלכה כר' יהודה : משבירין עד מקום המדה . עד ד' לגדול ועד י' לקטן והשאר טהור וא"ל טבילי' ואפילו כותה מנה לחי' טבעת צבטלשלת א"ל להטביל אלא עד חצי טבעת : ר"ש אומר עד שיטביר את כל הטבעת . שכלתה המדי' לחלו ואין הלכה כר"י : (1) אין מטבילין בצונן דלכולים ומשקין און להס טהרי' צמקוה אלא הניס שטמאול צלצד מטעם השקה (ד) וחצור ואין השקה מועלת אלא צמין עס ויניו (ה) חמין צממין ויפסם ציפיים ומרים צמרים אכל מין צשאריו מינו און השקה מועלת בהן ולא נטהרו הניס : מלא משקין . כגון יין ושמן ומי פירות וכל נשקין חוץ ממים : כאלו לא טבל , משום דחיילי הוקא שלא נשתנו מראיהן שלא נחצטלו צמים (1) : מלא מי רגלים רואין אותן כאלו הן מים . דמי רגלים מין מים הן וכשהשיקר עליהן מי מקוה נעשו חצור להן ולא חיילי ונעטר הכלי וי"ס שגורסין רואין אותן כאלו הן מים והן משתנים מראיהן וחסרים למראה מים ומחצטלים צמים ונעטר הכלי וכניסאן זו נוכח בחוספתא : מלא מי השאת . מים שנתקדשו בצפר פרה ומחס מים על טמאוי ומים : עד שירבו המים על מי השאת . הוה צעומאחו והרי הן כשאר נשקין שחולצין בין הכלי ובין המקוה : כור . ל' סאן : ואין בו אדא רביעית . מי הטאת או שער נשקין : כאלו רא טבל . דס"ל לר"י רביעית נשקין או רביעית של מי הטאת שבתין וטבילין אפילו בחוץ כלי גדול עד שיסיר הרביעית של נשקין או טמאים וממנו מייס ויש צבגן כחלי פרס שהן שני ציאים לרש"י וציה ונחלה לדברי רנצ"ם מלטרפין לפסול גווייתו מלאכול צחרונה וכן שנה מקמה מייס של צבעה נשקין שהם מים יין שגון דגש חלב דם על שאלו צלצד נקראים נשקין כגון מלטרפין זה עס זה לפסול את הגויה צרביעית הלוג דכתוב מכל האוכל אשר יאכל וכל נשקה אשר ישחה לימד (1) על אוכלין שכלן מלטרפין ושל נשקין שכלן מלטרפין : כמים . אין שער נשקים פוסלין את המקוה צב' לגוין כמים א"ל אין שער נשקין מלטרפין שיעור מקוה לני' טאה כמים דכתוב מקוה מים ולא מקוה של שער נשקין : (ח) שחה משקין טמאין . שחה

ושל קטן עשרה . מטבילין עד מקום המדה . ר' שרפון אומר עד שיטבול את כל הטבעת . החבל שהוא קשור בקופה אינו חיבור אלא אם כן תפר : (1) בשיא אין מטבילין חמין בצונן . ולא צונן בחמין . ולא יפים ברעים . ולא רעים ביפים . ובית הלל אומרים מטבילין . כלי שהוא מלא משקין והטבילו . כאילו לא טבל . מלא מי רגלים . רואים אותם כאילו הם מים . מלא מי חטאת עד שירבו המים על מי חטאת . רבי יוסי אומר אפילו כלי מחזיק כור . ואין בו אלא רביעית כאילו לא טבל : (1) כל האוכלין מצטרפין לפסול את הגויה בכחצי פרס . כל המשקין מצטרפין לפסול את הגויה ברביעית . זה חומר בשוטה משקין טמאין מבמקוה שעשו בו שאר המשקין כמים . (ח) אבל אוכלים טמאים . ושחה משקים טמאים . טבל והקיאן טמאים מפני שאינן טהורים בגוף : שחה

לא גזרי הר"ש : (1) ומלא ל"ד אלא משום סיפא מי רגלים נקט ליה הר"ש : מים . כלומר אש"פ שמראהו חלוק וממראה מים אפ"ה כיון דמין הוא לא צערי רובא לצטולי ורואין כו' תו' : שירבו כו' . הוואל והן אכ טעומאכה ותשיבי משום קדושתיהו לא בטלי אלא צרובא תו' : (1) הר"מ ואינה אלא

מקץ יום ו

עיקר תוי"ט

אלא חסומא דמי"ח דבר הוא : ושמתיו . שער נשקין חוץ ממים : שאינן טהורים בגוף . אכל צאכולין ומשקין טמאים לא שייך למחמי . לא עלתה להם טבילה צבצילת הגוף דלכולין הכי דהס אינן נטמאים ארס אלא מי"ח דבר ומשקין חוץ ממים און להס טהרה צמקוה : ש"י אכילה ושחיה : טובל . ולי"ד לצית הסתרים דצעינן ראוי לצית מים הר"ש : ואוכל . לערב . הר"מ :

שתה מים טמאים . טבל והקיאן טהורים . מפני שהם טהורים בגוף : בלע טבעת טהורה נכנס לאהל המת הוה ושנה וטבל והקיאה הרי היא כמות שהיתה . בלע טבעת טמאה טובל ואוכל בתרומה . הקיאה טמאה ושמתו . חץ שהוא תחוב באדם . בזמן שהוא נראה חוצץ . ואם אינו נראה וטבל בתרומה . ואוכל בתרומה . לא טבל חץ טמא ולא חץ טהור אינו חוץ צבצילה כ"ז שאינו נראה :

גמרא נדה דף יד ע"ב

רבי יהושע בן לוי לייש אמאן דגני אפרקיד איני והא אמר רב יוסף פרקין לא יקרא ק"ש הוא דלא יקרא הא מגנא שפיר דמי לענין מגנא כי מצלי שפיר דמי לענין ק"ש כי מצלי אסור והא רבי יוחנן מצלי וקרי קריאת שמע שאני רבי יוחנן דבעל בשר הוה :

אפרקיד . פניו למעלה וגמות הוא ספעמים שחקה על אצרו ומתחמם : מללי . מוטע מעט על לוד : כי מללי אצרו חוץ שימנו וינגלה ועוד שיריו מונחות לו נמי אסור אלא"ו יושב או שוכב כולו על לוד :

זוהר בשלה דף נז ע"ב

תא חזי הסיא מלא דנסיק משומיה דבר נס סלקא ואתער אתערותא לעילא חי לצב אי לביס ומאן דיתיב צענוגא דשנתא אסור ליה לאתערעא מלס דחול דהא פנים פנימו ציומא קדישא מאן דיתיב כהלולא דמלכא לא יתחזי למשכך למלכי ויתעסק באחרתא וככל יומא צעי לאחזאה עובדא ולאחערי' אהערות' ממה דלאצריך וכשנת צמילי דשמיה וצקדוש דיומא צעי לאחערי' ולא צמלא אחרת .

הלכה פסוקה

הבין לקראת אלוהי ישראל כי נשתמד כסא לו וצבד שרפך הדום רגליו דכתיב השמים כסאי והארץ הדום רגלי ופירשו רז"ל יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לרין עמו השמים היינו נשמי' והארץ זה הגוף איזה בית אשר תבנו לי זו הנשמה דפירש צוהר הוקר רגלך מצות רעד מלכ"ר המרגל בך דתמיד מלשין מן הנשמה דהיא בית רעד שהיא הש"ת דכתיב רעד ורע אבדך אל תעזוב ואיזה מקום מנוחתו זה הלך דלמרו החכמים ה' נמלא צבד אוסביו . בן ארס נחם לא משביל צעומאחות שחתה נעמא פתאום פקת עיניך רחן וטהר ותשמר מכל עומאס להבא דע לך כי פיר אפי אבות טעומא' ומעמא רמ"ח איצריך ונשכך ומיד שטיי מסתלקת מעלך ולא חרע ולא תרגיש כרי אמרו צוהר כי על ידי הכעס נעמאח כחמור וכן ע"י ליהר ושחיהן עיקרין צפס . נס אמרו כי כסולתא זרע לצטלה נעמא מני ונר"ל דכוח הדון כמו שצברית המעור זרע לצטלה נעמא כן צברי

הרבנים דר"י שאלו רגלי דכתיב השמים כסאי והארץ הדום רגלי ופירשו רז"ל יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לרין עמו השמים היינו נשמי' והארץ זה הגוף איזה בית אשר תבנו לי זו הנשמה דפירש צוהר הוקר רגלך מצות רעד מלכ"ר המרגל בך דתמיד מלשין מן הנשמה דהיא בית רעד שהיא הש"ת דכתיב רעד ורע אבדך אל תעזוב ואיזה מקום מנוחתו זה הלך דלמרו החכמים ה' נמלא צבד אוסביו . בן ארס נחם לא משביל צעומאחות שחתה נעמא פתאום פקת עיניך רחן וטהר ותשמר מכל עומאס להבא דע לך כי פיר אפי אבות טעומא' ומעמא רמ"ח איצריך ונשכך ומיד שטיי מסתלקת מעלך ולא חרע ולא תרגיש כרי אמרו צוהר כי על ידי הכעס נעמאח כחמור וכן ע"י ליהר ושחיהן עיקרין צפס . נס אמרו כי כסולתא זרע לצטלה נעמא מני ונר"ל דכוח הדון כמו שצברית המעור זרע לצטלה נעמא כן צברי

מקץ יום ו

לשון הדברים בטלים מעמלן ונבלות הפסע נעמא כמו כונות
זכרונה כתוב ולא יראי כך ערות דבר ושכ מלחודו הרי
ארבע עומאות ונראי הרי"ם שלר התועבות התלוי כסס נמי
מעמלות כגון דבר שקר מרמס חנופה גלוס ללנות שתקי
ויקרננו לעבודתו

ויגש יום א תורה

למשך מנ"ס דז"ל יהוה נפש י יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה סיס יסודס ו דמלוי יוד
אל סס ב"ן סכעסיה בניקוד סוכס :

א ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ידברנא עבדך דבר באוני
אדני ואל ייחר אפיך בעבדך כי כמוך כפרעה וקריב
רבותי יהודה ואמר בבועי רבוני ימלך בעז עבדך פתנמא קדם
רבוני וקא יתקופ רונך בעבדך ארי כפרעה בן את : ב אדני
שאר את עבדיו לאמר הישר לכם אב או אחא : ג אדני
ית עבדוהי למימר האית רכון אבא או אחא : ד ונאמר אר
אדני ישלנו אב זקן וירד זקנים קטן ואחיו מת ויותר הוא לבדו
לאמו ואביו אהבו : ויאמרנא רבוני אית רנא אבא סבא ובר
סבתין זעיר ואחיהי מית ואשתאר הוא בלחודוהי לאמיה
ואבוהי רחים ליה : ונתאמר אר עבדך הורידוהי ארי ואשימה
עיני עקרו : ואמרת לעבדך אחתוהי רותי ואשוי עיני ערוהי
ה ונאמר אר אדני רא יוכר הנער לעזב את אביו ועזב את
אביו ומת : ויאמרנא רבוני לא יכור עולימא למשפק ית
אבוהי ואם ישפוק ית אבוהי ימות : ונתאמר אר עבדך אם
לא ירד אחיכם הקטן אתכם לא תספון ראות פני : ונאמרת
לעבדך אסלא יחות אחיכו זעירא עמכו ז לא תוספון למחזי אפי
נביאים יחזקאל לו

למשך מנ"ס דז"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאות רוח יהוה נשמה דלנא אדני נשמה דסוד
יהוה סיס יסודס דלנא יהוה סיס יסודס דסוד אל סס ב"ן סכעסיה :

א ויהי דברי יהוה אלי לאמר : והוה פתגם נבואה מן קדם יי
עמי למימר : ג ואתה בן אדם קח לך עץ אחד וכתב

מצודת דוד

מרתו הען הסווא וסווא אפרוסהב מיוספסמלכות ישראל נקראת
על שמו לפי שמלך הראשון סיס עליס ירבעם הבא מלפריס
ומרתו הען הסווא עליו ועל שאר הסכעסיה שהחברו עמו
לסיות חחת מעמלתו : (ג) וקרוב אומס מקרב העלס זס
אל זס לסיות נראיס לך כללו הסס חתוכת עז אחר : וסו

ויגש יום א

עקרו ליהודה ודבני ישראל חברו וקחה עץ אחד וכתב עליו
ליוסף עץ אפרים וכר בית ישראל חברו . ואת בר אדם סב
לך רודא חדא וכתוב עלוהי לשבטא ליהודה ולבני ישראל
אחיהוין וסב רודא חדא וכתוב עלוהי שבטא דיוסף די הוא
שבטא דאפרים וכל בית ישראל אחיהוין : ג וקרוב אתם אחד
אר אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך : ד ותקריב יתהוין
חד לות חד לך לרודא חד ויהוין לחוד בידך : וכתב אשר יאמרו
אליך בני עמך לאמר הרוא תגיד לנו מהי אלה לך : וכד
יימרון לך בני עמך למימר הקא תחוי רנא מה אדני לך :
ה דבר אלהם כהאמר אדני יהוה הגה אני לקח את יוסף
אשר ביד אפרים ושבטמי ישראל חברו ונתתי אותם עליו את
עץ יהודה ועשיתם לעץ אחד והיו אחד בירי : אתנבי להוין
כדנן אמר יי אלהים הא אנא מקריב ית שבטא דיוסף די הוא
שבטא דאפרים ושבטמי ישראל אחיהוין ואתה יתהוין עלוהי ית
שבטא ליהודה ואעבדינון לעמא חד ויהוין חד קדמי : ו והיו
העצים אשר יכתב עליהם בידך לעיניהם : ויהוין רותיא די
חברוין ק

מצודות דוד

לחאדיס בידך . כסיוס עדין בידו יתחברו יחד ע"פ נס ויהוין
חחוכס חחת כלמת : (ד) הלל תגיד . ר"ל הלל משרלווי
סתגיד לנו למס חלס לך על מס חרונס בוס : (ה) את עז
יוסף . ר"ל שבע מלכות יוסף אשר היל ביד אפרים : ושבעו ישראל חברוין ר"ל וגס חקח שבעו ישראל
וחתן אותס עלוין ר"ל עס אפרים חתנס לסיות עס שבע מלכות יסודס ולעסס חוחס לשבע מלכות חחד וכן חקוס
הדבר בידו חתוקס : (ו) וסו העלס : ר"ל העלס הסס אשר חכתוב עליהס הדבריס הללס חלחוס בידו לפניהס :

כתובים משלי

למשך מוסוד ומלכות דז"ל שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהרונגי נשמה דסוד
א אד אדני אדני נפש אדני רוח אריף דלת נון יוד נשמה דמלכות יי הווי הוי סיס יסודס
דסוד יתהוין סיס יסודס דמלכות אל סס ב"ן סכעסיה

א אגר בקיץ בן משקיר נרדם בקציר בן מביש דפליח בקימא
ברא סוכלתנא הוא ודדמיך בהצדא ברא הוא מבהתנא :

מצודת דוד

(ח) אוגר . ר"ל בן מטסיל דרכו לוסוף נרנו בימי חקין
ועוסס כל דבר בזמנו : כן חביס . חכל הכסול חסר כל
דבר כוסס מולא בן דרכו לסיות נרדם בעת הקציר וחיו
עוסס עוס דבר בזמנו : (ג) כרכוס לראש ליק . יבולו
כרכוס וסכס חתוס . חתנס שושים יכסס חל פוסס למנון
יחקין כס דלס לומר העבריס עלמס נפרעת ממנו : (ד) זכר

רשי

לוגר כקז וגו' . הלומד תורה בעבודתו : ופי רשעיס וכי .
חחמס יכסס על פוסס ויחרנס : זכר ליק . חחוכר ליק
מכרכו : וסס רשעיס ירקס . רקזון ע לם בשמס חלון חרס
חפז לסזכירו : חסס לב . זס חסס רבינו : יכע . לשון
יגיס . יודע . יסבר ויחסי : קרין עין . חמסית חרס
כקריולויו לרעס : יתן עלכס . גורס עלכות :

ב ברכות קראש צדיק ופי רשעים יבסה חמם : ברכתא תהוין
על רישי דצדיקיא ובפומהוין דרשיעי גבסי חמופיא : ג זכר
צדיק לברכה ושם רשעים ירקב : דוכרנא דצדיקי ברכתא
ושמא דרשיעי נדעך : ד חכס רב יקה מצות ואויר שפתים
ירבט : דתפים רביה יקבר פוקדנא וסכנא בשפותיה
מתאחד : ה הורך בתם ירך במח ומעקש דרכו יודע דמהרין
בתמימותא גיזיר בפסעא ודמעיק מן אורחתיה נתידע : וקרין
עין יתן עצבת ואויר שפתים ירבט : דרמין בעינוהי יהיב
כאיבא וסליף בשפותיה מתאחד :

מצודת דוד

לדיק זכרון הדיק הוה לברכס כי כל פת זכרו זו יברכוהו
 ירקב על כי אין רון הבריות לזכרו נשכה שמו כאלו
 ירקב: (ד) יקה ממו: יקה ככל עת ולא יחדל מלקחת
 חבל האויר מינה הוה ספסות לבד לומר הרבה ואין עושה
 מלאמה: (ס) כחסי בתמימות לב: ומעקש המעקש דרכו
 ללכת ברמים הוה יושבר ויוכח: (י) קודר עין המרמז
 בעין לעשות רעה למי אז ידבר זה יתן עליון כלב הרמז
 עליו כי לא יאקוט עד יגמור הרבה האויר ולא הוילא כשפתו
 לא נח תמותו חבל אויר המדבר כשפתו לעשות הרעה אז
 נעשה עוף ויגע נעשות הרבה הוה כי נח תמותו בגזס דכרין:

משנה פאה פרק ב

פרק ב וארלו מפסיקין בין עדה לעדה והשלולית
 ויהיו נחשבים כשתי עדות ר"ש: הקבוע בוי והשתא כוליה
 לענין שאם היתה פאה באתח ונהן על חצרנה לריכי דלי תחא דרך הרבים למינורא דאפי' לאילן
 לא עלתה לו לפאה דכתיב פאת ערך לא ייתה אינו מפסיק ושכח"י דאפי' לזרעים מפסיק
 פאה נעדה לחצרנה: ולשמוק מכולהו ה"א דרך
 החצר: נהר: והשלולית היחיד דקבוע גרע
 אמת הניס שמתלקת שלל משכח"י דקבוע ושכח"י
 לאצפייה שאמות אחרות דקבוע עדיף להפסיק
 של מים שותות ומנה: לאילן מדרה"ר דלא קבוע
 ודרך היחיד: ארבע תוי"ט: (ה) ומשמע
 אמות: ודרך הרבים: דהא חריש' מיהא הוי
 ט"ז אמה ומגוס סיפא וקסה דל"כ היינו ניר
 נקט ליה דכתי' למתני והר"י פירש צור הארץ
 סיפ' שכל אלו אינן מפסיקין שלא זרועה ולא נעברה
 צאילן וקמשמע לן דאפילו אכל נשאר' שומנה וכ"פ
 דרך הרבים שהיא הר"ב נוי"ה פ"ב דללאיס
 רחבה ט"ז אמה אינה וספ"ד וכינוי מלי' הר"ב
 מפסקת צאילן: שביד מ"ב. מש"ס: חריש
 הרבים ושביד היחיד: שציל זוטרי טובא דסקיל את נקוס הקרחה והויל עדה ניר. לא חרש לא
 כרעא ומנה כרעא ואשמעינן דאפילו שציל דקולר
 דרבים אס הוא קבוע לימות החמה ולימות הגשמים כלומר שמהלכין בו אפילו בזמן שהשדות
 זרועות בימות הגשמים מפסיקין בין השד' הזרועות ואי לא לא מפסיק: הבור: עדה שאיני זרועה
 והאדרנה לא חסס מתרגמינן וארעא לא חצור: (א) והגיר: חרושה כמו נירו לכס ניר: זרוע
 אחר: כגון ששתי השדות זרועים חטים וצניינה קרקע זרוע מין אחר ושיעור רוחב הבור והגיר
 זרוע אחר כדי שלשה תלמים של נענית המתרישה: והקיצר רשות מפסיק: דקסבר כל לשחת
 לכו קצירה היא דלא חשבין לה אתחלתא דקצירה: שחת חצובה שלא הביאה שליש וקולרים

ברטנורא

ע קר תוי"ט

דקולר לשחת תחלת קצירה היא וכי גומר ציטוליה וקולר ליה לכולא עדה כנומר קצירתו דמי: ופאה אחת על הגל רש"י מנחות ד' ט"א: (ג) ח"ל: לקצור רמות המים היינו שלולית דקאמר ח"ק
 דככל ענין מפסיק ואחא ר"י למינור דוקא צאי' יכולי להקצר כאתח שאס טונוד באלמע אינו יכול לקצור ומכלן ומכלן וצחוספי ר"י' אס טונוד צאמאי וקולר ומכלן ומכלן מפסיק ולת"ק מפסיק אש"ס טעונוד ומלד הא' וקולר ומלד הב' :
 ולכך ל"ל בדברי הרב עד שאס אינו טונוד באלמע כו' תוי"ט: לאילן: לא לכל האילנות דלחרובים וצחוספינו כן כתיב לקמן: (ג) שער פירוש הענפים והוא לשון עברי כדכתיב: וימלט השעירית' (שופטים ב'): ולחרובין מפני שהם גבוהי הרבה ומסוכנין כדחקן צפ"ב ד"ב דף מ"ו בתרו' ובסקנה חמשים אמה הראב"ד: (ד) ואפשר דצטאר נוי"ה תבואה לא גמלאי חלוקים בזמן אחד: אבל צירוי' תני צ' מיני חטים צ' מיני שעורים: גורן אחת: זלא אוליגן צת' ומשבתו לעשות גורן אחת או צ' אלא כאשר עשה כן יקוס לעשות פאה אי' או צ' ירוי: ומשמע ננוי שדעין לא נתן פאה וכי הא דחקן צפ"ק דלעולם הוא נותן ומגוס פאה כו' עד שימרס:

אחת להם כותש אינו מפסיק: אלא נותן פאה לכל: (ד) ולחרובין כל הרואין זה את זה אמר רבן גמליאל נוהגין היו בית אבא (ס"א שהיו) נותנין פאה אחת לזיתים שהיו להם בכל רוח: ולחרובין כל הרואין זה את זה: ר"א ברי' צדוק אומר משמו אף לחרובין שהיו להם בכל העיר: (ה) הזורע את שדהו מין אחד: אע"פ שהוא עושהו שתי גרנות: נותן פאה אחת: זרעה שני מינין אף על פי שעשאן גורן אחת נותן שתי פאות: הזורע את שדהו שני פאה אחת שתי גרנות נותן שתי פאות: (ו) מעשה שזרע ר' שמעון איש המצפה לפני רבן גמליאל ועלו

ענפי האילן קרויין (ג) שער ופירוש שער כותש שהגופים של אילנות מתערבין זה עם זה למעלה מן הגדר כעלה זה התקועה במכתש: (ד) כל הרואים זה את זה: כ"ז שהטונוד אכל אחד ומהאילנות יכול לראות האילן אחר אש"ס שיש צניינה גדר אינו מפסיק ולוקח פאה נואילין אחד על חצורו: רזיתים שהיו להם בכר רוח: פאה אחת היו נותנים על כל הזיתים שהיו להם לצד מזרחת של עיר ופאה אחרת על כל הזיתים שהיו להם לצד מערבת וכן לארבע רוחות: שהיו להם בכל העיר: אין נותנים כי אס פאה אחת לכולן אף על פי שאין רואין זה את זה ואין הלכה כר"א צרבי לרוק שאומר נשמו אכל הלכה כרבן גמליאל: (ה) שני מיני חשין: כגון (ד)

מפסקת: ופליג אתחא קמא דאמר לעיל על שלולי' דהיינו אמת המי' דככל ענין מפסיק ורבי יהודה סבר דאס יכולה להקצר כאתח אינה מפסקת והלכה כרבי יהודי: וכל ההרים אשר במעדר יעדרון אע"פ גדר: ואם היה שער כותש אינו מפסיק: אלא נותן פאה לכל: (ד) ולחרובין כל הרואין זה את זה אמר רבן גמליאל נוהגין היו בית אבא (ס"א שהיו) נותנין פאה אחת לזיתים שהיו להם בכל רוח: ולחרובין כל הרואין זה את זה: ר"א ברי' צדוק אומר משמו אף לחרובין שהיו להם בכל העיר: (ה) הזורע את שדהו מין אחד: אע"פ שהוא עושהו שתי גרנות: נותן פאה אחת: זרעה שני מינין אף על פי שעשאן גורן אחת נותן שתי פאות: הזורע את שדהו שני פאה אחת שתי גרנות נותן שתי פאות: (ו) מעשה שזרע ר' שמעון איש המצפה לפני רבן גמליאל ועלו

שחמתי ולבנה : (ו) הרב'ר . הסופר : הזוגות . הם כל אומן שנים שנים המכרימ
 צפרק קמא דנוסכת אבות שקבלו שנים מפי שנים עד מפי שמעון הדיק : (ז) שדה שקצרוה
 עבוי'ם . לענאן ולא שקצרוה פועלי עכו"ם לישראל דלא הוי כאלו קצרוה ישראל : קרסמוה נמלים .
 דרך הנזלה לחתוך קנה השצולת מלמטה ולה קורי' קרסום לשון יכרסמנה חזיר מויער : פטורה
 דכתיב גבי פאה ובקלרסם
 עד שתהיו אחס הקולרסם :
 שחובת הקציר בקמה .
 כל'י חובת הפאה של
 זה היתה בקמה . ונהי
 דאס' כלה שדה חזרה
 פאה לעומרים וחייב
 להפריש פאה מן העומרים
 היינו היכל דכלה הוא
 אבל הכל הוא לא כלה :
 (ח) הלוקח נותן פאה
 לכה . שחובת הפאה
 נמנה שקלר משאר כזה
 החלי שקנה הלוקח והוי
 כאלו כל נכר לו אלא
 מה שנשאר בקדה אחר
 שיוצא ממנו הפאה שראוי
 להוציא מנאותה שדה

וכן הפודה מיד הגובר . מוציא מן החלי שפדה הראויה לשדה כולה :

נמרא ברכות דף ה ע"ב הלכה ה בלה בלי החיצון דחסד דמלכות דבריאח אררה רמז

תניא אבא בנימין אומר על שני דברים הייתי מצטער כד ימי על תפלתי

שתהא לפני מטתי ועל מטתי שתהא נחונה בין צפון לדרום .

האמר רב יהודה אמר רב ואיתימא רבי יהושע בן לוי מנין למתפלל שרא

יהא דבר חוצץ בינו לבין הקיר שנאמר ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויהפול

לא תימא לפני מטתי אלא אימא סמוך למטתי . ועל מטתי שתהא נחונה

בין צפון לדרום דאמר רבי חמא ברבי חנינא אמר רבי יצחק כל הנותן

בנים . רב נחמן בר יצחק אמר אף אין אשתו מפלת נפלים כתיב הכא

וצפונך תמלא בטנם וכתוב החם וימלאו ימיה ללדת והנה תומים בכשנה .

תניא אבא בנימין אומר שנים שנכנסו להתפלל וקדם אחד מהם להתפלל

ולא המתין את חבריו ויצא שורפין לו הפלתו בפניו שנא' שורף נפשו

באפו הלמענך העוב ארץ ולא עוד אלא שגורם לשכינה שתסתלק מ ישראל

שנאמר ויעתק צור ממקומו ואין צור אלא הקב"ה שנאמר צור ילדך תשי

ואם המתין לו מה שברו אמר רבי יוסי ברבי חנינא זוכה לברכות הללו

סמוך למעתי . כל ימי נזרתי שלא לעשות מלאכה ולא

לעסוק בתורה כשעמדתי ממעתי עד שאקרא ק"ש

ואחפלי : לשון לדרום . רחשם ומרגלותיהם זה לשון זה

לדרום . ורחשם בענין ששכינה נזרחה או כעצב לפיכך

נכון להסב דרך תשמיש לרחות נחמות : ולסוך . לשון לשון

ויסיף דקרא וישגבו בנים : תמלא בענם . תמלא ימי הריגה .

שנאמר לו הקשבת למצותי ויהי כנהר שלומך וצדקתך כנלי הים ויהי כחול
 זרעך וצאצאי מעיך וגו' :

זוהר ויגש דף ר"ו ע"א ת"ת דאצילות **יוד הא ואו הא**

רבי יסודה ורבי יוסי אערעו בכפר חנן עד דהוו יתבי בי אופסזים אתא חד צ"ג

ומד מטולא דחמרי קמייה ועאל בתיא ארסי אמר רבי יסודה לרי יוסי הא

תינין דודר מלכא הוה מתנמנס כסוס ושינתיא זעיר אך הוה קס בפלגות לילא האי

שיעורא זעיר איסו ולא הוה אחרע אפילו כחלתות לילא ח"ל בשעתא דעאל לילא הוה

יתיב עם כל ברבתי בתיא ודאין דינא ועסיק במלי דאורייתא ולבחר הוה נאים שינתיא

עד פלגות לילא וקס בשלגות לילא ואתער ואשתדל בפולחי דמארי צירין ותושבחו

ארסי אמר הכהו צ"ג וכי האי מלך דקאמריתו הכי הוה רזא דמלכא הכהו דהא דוד

מלכא חי וקיים לעלם ולעלמי עלמין ודוד מלכא הוה נטיר כל יומיו דלא יעסם טעם

מימיה בגין דשינתיא חד משתיין במימיה איסו ודוד בגין דוכתיא דאיסו חי לא הוה נאי

אלא שתיין נשמי דעד שתיין נשמי חסר חד איסו חי מתמן ולהלאה טעם צ"ג טעמא

דמותא ושלטי (ס"ה ולא שליט) ביה סערא דרוח מסאכי ודא הוה נטיר דוד מלכא

דלא יעסם טעמא דמותא ולא ישליט ביה סערי דמותא אחרא בגין דשתיין נשמי חסר

חד איסו רזא דחיים דלעילא עד שתיין נשמי דליתון שתיין (ד"ה ל"ג חסר חד איסו)

נשמי עלאין וזליין רזא דלסון דתליין כסון חי ומלאן ולתמי רזא דמותא כוה : ועל

דא דוד מלכא הוה משער שעורי דלילא בגין דיתקיים בחיים דלא ישלוט ביה טעמא

דמותא וכד אחפליג לילא הוה דוד מתקיים באחרים בגין דכד אחרע פלגו לילא וכחרי

קדיש' אחרע כהא דלא לאשכח' ליה לדוד מתקשר באחר אחרא באחר דמותא בגין

דכד אחפליג לילא וקדושה עלאה אחרע וכד נש דנאים בערסי לא אחרע לאשגחא

בקרא דמאריה הא איסו אחרקשר כרזא דמותא ומתדבק באחר אחרא ועל דא דוד

מלכא הוה קאים לאשגחי' ביקרא' דמאריה דדיר חי לגבי חי ולא נאים בשינתיא לטעמי

טעמא דמותא ובגין כך הוה מתנמנס כסוס שתיין נשמי ולא בשלימו אחר רבי יסודה

ורבי יוסי ונשקוה אמרי ליה מה שמך אמר להו חזקיה אמרו ליה יתיישר חילך ויתתקף

אורייתך :

הלכה פסוקה

הרמב"ם תשעה ס"א

(א) כל מצוה שבתורה בין עשה בין לא תעשה אם עבר
 אדם על אחת מהן בין בודק בין בשגגה כשיעשה
 תשובה וישוב מחטאו חייב להתוודות לפני האל בירוך הוא
 שנא' איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם
 אשר עשו זה וידו דברים . וידו זה מצות עשה .
 (ב) כיצד מתודין אומר אנו השם הטאחי עויתי משעתי
 לפניך ועשיתי כך וכך והרי נחמתי ובושתני משעתי ולעולם
 לפניך חזור לדבר זה והוה עיקרו של יודו וכל המרבה
 להתוודות וסאריך בענין זה הרי זה משובח : (ג) וכן
 בעלי חטאת ואשמות בעת ששביאין קרבנותיהן על שגגתן
 או על דונתן אין סתכר להן בקרבנם עד שיעשו תשובה
 ויתודו וידו דברים שני' והתודה אשר חטא עליה . וכן
 כל מחוייבי ימות' ב"ד מחוייבי מלקות אין סתכר להן
 במיתתן או בנקייתן עד שיעשו תשובה ויתודו : וכן החובל
 בחבירו והחייב מסגור אע"פ ששילם לו מה שהוא חייב לו

רא

יוסף דחק

מספר תריס דף ס"ז ע"א

ראוי לשבת המלך ככלי חמדה כלי כסף וכלי זהב והרי
 הלא עיקר האדם כלי חמדה כלי זהב וכלי כסף והרי
 כסף נבחר לשון לדיק גם שתי עינים כמאורות השמים ועשר
 אלבעות נגד עשר שעות הקדש עשר ספרות גם האזנים
 כלי שרת לשמע כסף דברי' ה' כדכתיב שמעו ותחי נפשכם
 והאזר להוליל כללות ה' משרתיו עשו' לזון כמס קדושה
 לריך ומוספת קדושה ועטרה ונקיות והמוה לחשוב מחשבות
 סודות להדבק בולר' ויבדך ולעין חבורתו והכל לשמותו כו
 ועלמותו ולחמול על ציטו ויתומיו ויהיה נח ולא עזב ולא
 כועס . והרגלים הם הרגים שיואלים החופים בדבר המלך
 ונגד שכינה משרתים' הם שבעה חושין שכלית' והשמעני נגד
 הרגים ונפש ורוח נגד טפילין דרש' וידו ולרנה כל העשר
 אלבעות עשה להפחד האדם שלא יחטא ראו' לשום נגד
 פניו הרועש תלויה עסם ששללחות חליון של ברזל וחליון
 של אש לכן שמור עשרה משרתים ועבור עבודתך כסף .

(חק רישראל) ח"א

אינו מתכבד עד שיתודה. וישבו מלעשות כזה לעולם
שנא' מכל המצוות האדם :
לעת לרדך כמה תספול לפני בני אדם ילוד מעות כעמם
תחנות וכמה פעמים ישיבו פניך ריקם תספול לפני האל אלף
ידות יומר ספול תלי כחפלו יתברך ולדך לא תבזש בשאלך
חש לא תחיה תפלתך תחנות ודמעות :

ויגש יום ב תורה

למסך מתי"ס דז"א יהוה נפשי יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה חיה יחידה ד רעילוי
יוד אל סס ב"ן שבעים בניקוד מולס :

א ויהי בי עלינו אר-עבדך אבי ונגדר-לו את דברי אדני : והוה
ב סריקנא לות עבדך אבא וחינא ריה ית פתנמי רבוני :
ג ויאמר אבינו שבו שברו-רנו מעט-אכר ויאמר אבינא תובו
זביונו קנא זעיר עבדך : ג ויאמר לא נובל קרדת אס-יש
אחינו הקטן אתנו וירדנו כירא נובל קרדת אס-יש
הקטן איננו אתנו : ואמרנא קא ניכור למחת אם אית
אחונא זעירא עמנא ונחית ארי לא ניכור למחזי אפי נברא
ואחונא זעירא ליתוהי עמנא : ויאמר עבדך אבי ארינו אתם
ידעתם בי שנים ירדה-לי אשתי : ויאמר עבדך אבא קנא אתון
ידעתון ארי תרין ירדת לי אתתי :

נביאים יחזקאל לו

למסך מתי"ס דז"א צבאות נפס א צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלח אדני נשמה
דסוד יהוה חיה יחידה דלח יהוה חיה יחידה דסוד אל סס ב"ן שבעים :

א ודבר אליהם כה-אמר אדני יהוה הנה אני לקח את-בני
ישראל מבין הגוים אשר הלכו-שם וקבצתי אתם מסביב
והבאתי אותם אר-אדמתם : ואתנבי להזכרנן אמר יי אלהים
הא אנא מקריב ית בני ישראל מביני עממיא דאתגריא ואתמון
ואבגוש יתהון מסחור סחור ואעיר יתהון לארעהו : ועשיתי
אותם קנוי אחד בארץ בהרי ישראל ומרדך אחד יהיה לבכם
למרדך ולא יהיה-היו קרי עוד לשני גוים ולא יחצו עוד לשתי

מצודת דוד

(ה) דבר אליהם . בעת תלחז העמים הסס בידך תדבר
אלהם כס אמר ה' וגו' : (ג) לנוי אחד בלחז כשיסו
בלחז וחזר ונפרש כשרי ישראל סס לעמי לנוי אחד ולא
יסו עוד חלוקים לנים להיות יסרי עם לבד ועשרת
השבעים עם לבד : ולא יחצו וכו' . כפל הדבר במ"ס .
עוד . ר"ל עד עולם . (א) ולא יעמלו עוד . לא יסו
ועמלים עוד בע"ז ויתר הפעמים שנעמלו כסס כסיותם
בגולה : וסועמתי וכו' כי רבים מהם נעמתי בן האומות
במקום מושבותיהם בזמן הגולי וסרשעו כמחם ולכן אמר
אזשיע אותם להולחם משם לחזור לדת ישראל : אשכח אותם
מעמלת עונם כי תשלח להם ומחז יסו לי לעם להאמין בי
ולשמוע מלתי ואני אהיה להם לאלהים להושיע להם ולעזור

ממלכות עוד : ואעפיד יתהון לעמא חד בארעא בטור קודשא
דישראל ומרפא חד יהי לכיהון למחוי מרפא וקא יהון עוד
לתרין עממין וקא יתפרגון עוד לתרתין מלפון עוד : ג וקא
ישמאו עוד בגלגליהם ובשקוציהם ובכל פשעיהם והושעתמי
אתם מכל מושבתיהם אשר חטאו בהם וסחרתי אותם והיו-
לי רעם ואני אחיה להם לאלהים : וקא יסתאבון עוד בשעותהון
ובשקוציהון ובכל מדדיהון ואפרוק יתהון מכל מותבניהון
דחבו קדמי בהון ואדפי יתהון ויהון קדמי רעם ויאנא אחוי להון
לארעהא : ד ועבדי דוד מרדך עליהם ורועה אחד יהיה לבכם
ובמשפטי ילכו וחקתי ישמרו ועשו אותם : ועבדי דוד
מרפא עליהון ופרגם חד יהי לכיהון ובדיני יחבון וקנימי ימרון
ויעבדון יתהון :

מצודת דוד

אוחס : (ד) ועבדי דוד . מלך המשיח סבל מרע דוד ססכנים מלך לעולם ונבלעו : וחקתי : ישמרו . ישמרו
מלך עליהם : ורועה אחד . כי לא ימליכו עוד עשרת כלב ויששכר נפול :

כתובים משלי

למסך מיקוד ומלכות דז"א שין דלת יוד נפס שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהרונה נשמה
דיסוד א אד אדני נפס אדני רוח אלף דלת גון יוד נשמה דמלכות יי קה וי קה חיה
יחידה דיסוד יהוה חיה יחידה דמלכות אל סס ב"ן שבעים :

א מקור חיים פי צדיק ופי רשעים יבסה חמם : מפועא דחיי
פומא דצדיקי ופומהון דרשיעי נכסא חמופא : ג שנאה
תעורר מדגים ועל פר-פשעים תכסה אהבה : סניאתא תגרג
תגרי ועל ברהון סורחני מכסא רחמותא : ג בשפתי נבון תמצא
חכמה ושבת לנו חסר-רב : בשפותי דסוכלתנא תשתבח
חכמתא ושובטא לפגרא דחסר רענא : ד חכמים יצפוני-דעת

ופי

מצודת דוד

(ה) מקור חיים פי לדיק . הוא מקור הנובע חיים בעולם
כי בלדק אמרי פיו מביא חיים בעולם לכל פי רשעים ודבר
מרמי לכסות על מחשבות החנם שנלכבו : (ג) שנאה .
שנאה שיש לאדם על מי הוא מעוררת מדגים לעשות מריב
ולסקפוד על דבר קל אהבת האדם לחבירו חכמי על כל דבר
פסע לכל יקפיד אף על דבר קטן : (ד) חכמים יצפוני-דעת
ופי רשעים וגו' . פיהם יכסה החמם שנלכס : שנאה
תעורר מדגים . לפי עבדי שניתני לשכחה נוכח פי
בשפתי נבון וכו' . כשאלם מוכיח לנבון מודע לו חטאתו :
ושבע כו' . אלכל הסביל איוו שומע עד שילקח בשבע :
חכמים יצפוני . שלא יסחטו :

הרבים מהלכת בו לאשמעין דאף על גב דאין מהלכים בו רבים אלא שיי הדחק הלך ע"י הדחק שמי הלך: (ה) קן הים ליבשה. מכרמלית לר"ה: מן הים לספינה. מכרמלית לר"ה: משלשלים מזו לזו. אם קן של שני בני אדם מטלטלים על ידי עירוב (ט) דהו להו כב' חליות: מוקפות. סמוכות זו לזו כמו אין מקיפין צבועי. אין משלשלין מזו רזו. דכי מפריש מהדדי כרמלית מפסקת ציניהן וצטל העירוב: (י) הורק. צצת צונג: יגזר. שהי שבת: ירא' שייצאת האבן מתחת ידו קודם שתנוח אפי' לא קלטי' אחר אלא שנתה כדרכי פטור דהכי תנן לקמן עד שהי תחלתן וסופן שגגה והאי תחלתו צגג' וסופו מויד האול וזכר שהי שבת קודם שתנוח ומתחיתן הכי מפרשי הורק וזכר דו או נני לא נזכר אלא שקלטה אחר וכי פטור דהי' ליה שנים ששאהר פטורים הא נחה חייב טעמא דר"ה כשחזר ושבת אבל לא חזר ושבת פטור שכל קודם שיניח פטור:

(ה) הורק מן הים ליבשה. ומן היבשה לים. ומן הים לספינה. ומן הספינה לים. ומן הספינה לחברתה פטור. ספינות קשורות זו בזו מטלטלין מזו לזו. אם אינן קשורות אע"פ שמוקפות אין מטלטלין מזו לזו. (ו) הורק וזכר לאחר שיעשה מידו קלטה אחר קלטה כלב או שנשרפה פטור. זרק לעשות חבורה בין באדם ובין בכדמה. וזכר עד שלא נעשית חבורה פטור. זה הכלל כל חייבי המאות אינן חייבין. עד שתדא תחלתן וסופן שגגה. תחלתן שגגה וסופן ודון. תחלתן ודון וסופן שגגה פטורין עד שתהא תחלתן וסופן שגגה.

מן הסתם יש צמדונו מכל דר שיפוע וזו להלך בחובו אבל חרין מן הסתם אין לו שיפוע כל כך ולפיכך אין רה"ר מהלכת בו. (ט) דס"ד כיון שאין עמידות להיות קבועות שם לא נהני עירוב קמ"ל דנהני. תו"ט. קלטה אחר. ובגון שבעקר מנוקונו וקבל רש"י: קלטה כלב. צפיר דלא הוי הנחה דצטיין ונקוס ד' רש"י. וזכר מכוין לה צתחלת וריקתו מתצטחו ומשי ליה נקוס בגו': (י) שהרי קשה בצגגי דמתקן וזכר כו' קלטי' כו' משמע הא לא קלטה אחר אלא נחה אש"פ שזכר חייב והא חני סיפא אין חייבין עד שהי תחלתן וסופן שגגה ולפיכך שיפור המשך כמפורש הר"מ: אבל י' דקלר דצריהס וכללו צ' הייחד דרצא מתקן. דאו קלטי' קחני ור"ה מתקן לה צגג"ה שחזר ושבת. וע"י תו"ט שהארין:

נמרא שבת דף ק"ג ע"ב הלכה ה' כלה בלי ההיצון דנבורה דמלכות דבריאה אכרמס אמר רבי אהא בר אבא אמר רבי יוחנן מנין לשנוי בגדים מן התורה שנאמר ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים ותנא רבי ישימעאל לימדך תורה דרך ארץ בגדים שבישל בהם קדרה לרבו אל ימוזג בהם כוס לרבו. אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן גנאי הוא לתלמיד חכם שיצא במנעלין המשולאין לשוק. והא רבי אחא בר חנינא נפיק אמר רבי אחא בריה דרב נחמן בשלאי על גבי שלאי ואמר רבי חייא בר אבא אמר מנין לטויו בגדים. שהו דרך כבוד לפני המקום:

ולבש בגדים אחרים והולח את הדשן. סוקוקו הכתוב לנבש בגדים פחמים בשעת הולאת הדשן שאינה עבוד' חשוב' כדי שלא ימלכו בגדיו החשובים שצובד בן עובד' חבי' ושת' כגון קיטור ויסוד: ומנא דבי רבי ישמעאל. כדרשא דהאי קרא: בגדים שבישל בהם קדרה לרבו. דומיא דהולאת הדשן אל ימוזג בן כוס לרבו. לפיכך סוקוקו לנבש בגדים פחמים: רבב. שמונ וחלב: חייב מית'. שרץ' לסיח חשוב' והגון לכבוד תורתו: מסינאי. שמתאסין עלמס בניני הכריות והכריות אומרים. אוי להס ללמודי הסורי. שהס ממוסין ומגונים מנלא זס משיח' את הסורי: רבד אחר. שכנת רוע: בגליתא. שהוא עליון אפי' רבב: נלבושא. שהוא תחתון רבד אין רבב לא: ואפילו במסכת בלס. דלא רגילי צס חנשי: למערת' כריפתיה. דבר שטיי יוכל לערות בו חמיו הליון צו: אי' צחאל אס יודע להשיב צמסכת שהוא עוסק צס ממינן' אוחו פרנס צחתיים: ואי כוליס מטיא. דקאי צחאל' מסכתא ומסרי צמסכתא אחריתא:

ר' יוחנן כל תלמיד חכם שנמצא רבב על כגרו חייב מיתה שנאמר כל משנאי אהבו מות אל תקרי משנאי אלא משנאי. רבינא אמר רבד אתמר ולא פליגי הא בגלימא הא בלבושא ואמר רבי יוחנן איזהו תלמיד חכם שממנין אוהו פרנס על הציבור זה ששואלין אותו דבר הלכה בכל מקום ואומר ואפילו במסכת כלה. ואמר רבי יוחנן איזהו תלמיד חכם שבני עירו מצווים לעשות לו מלאכתו זה שמניח הפציו ועוסק בחפצי שמים. והני מילי למשרח כרפתיה. ואמר רבי יוחנן איזהו תלמיד חכם כל ששואלין אותו בדבר הלכה בכל מקום ואימרה למאי נפקא מינה למנייה פרנס ער הציבור אי בהדא כסכתא באהריה ואי בכלויה חנויא בריש מתיבתא.

זוהר ויגש דף ר"ז ע"א ת"ח דאצילות יוד הא ואו הא

פתח רבי אלעזר ואמר ה' אלתי ישועתי יוס לעקתי צלילה נגדך ת"ח דוד מלכא הוה קס צלגותו ליליא ואשחל צאורייתא צסרין ומוסכתן לחדוה דמלכא ומטרונית' ודא הוה חדוה דמרימנות' צארעא צגין דהאי איהו שכתא דמסימנותא דלחמזי צארע' דהא לעילא פתחי צחדוה שרת' כמס מלאכין עלאין צכמס זינן דקא משכתן צליני' בכל סטרין וכי האי גוונא לתתא צארע' מאן דמשצח ליה לקודש' צריך הוה צארעא צליני' רעי ציה (צעי) קודשא צריך הוה וכל אינון מלאכין קדישין דקא משכתן ליה לקודש' צריך הוה כולוה ליימין להסוה דקא משצח ליה צליני' צארעא דהאי חושכת' איהו צשלימו לסלקא יקריה דקודשא צריך הוה מתתא ולומר' צחדוה דחוד' ת"ח דוד מלכא אמר ה' אלתי ישועתי וגו' ה' אלתי ישועתי צימתי איהי ישועתי צסהי יומא דאקדמית חושכת' צליני' לנצך צדין איהו ישועתי צימתי ות"ח דהא צליליא מאן דמשצח למאריה צחושכת' דאוריית' צדין אחקק צתיקפו צימנא צסטרל דימיני' דהא חוטא חד נפקא מצטרי דימיני' וכדין אמתשך עליה ואמתשך ציה וע"ד אמר ה' אלתי ישועתי יוס לעקתי וגו' ובגין כך אמר לא המתים יחללו יה לא המתים צגין דלאסריך לשכתא מי לחי ומת לחי לחו הטי דכתיב לא המתים יחללו יה ולאחזו כצרך יה דהא אכן חיינ וליח לן חולקא צסטר' דמותא כלל: חוקיה אמר מי מי הוה יודוך כמוני צגין דמי אמתקרב לחי דוד מלכא איהו מי וקורבא דיליה לחי העולמים וגמאן דאמתקריב לגציה איהי מי דכתיב ואחס הדבקים צבי אלסיכס חיים כולסס היום וכתיב וצניהו צן יהודע צן איש מי רצ פעלים מקבלאל.

הרכה פסוקה יוסף לחק מוסר

ה'ס ה' תשובה פ"א (א) שעיר המשלח לפי שהיא כפרה על כל ישראל כן גדול סת' דה עליו על לשון כל ישראל שני והתורה עליו את כל עונות בני ישראל: (ב) שעיר המשלח סמך על כל עבירות שבתור' הקלות והחמורות בין שעבר ביהוין בין שעבר בשגגה בין שהודע לו בין שלא הודע לו הכל סתפרי בשעיר המשלח והוא שעשה תשובי'. אבל אם לא עשה תשובי' אין השעיר סמך לו אלא על הקלות ומה הן הקלות ומה הן החמורות החמורות הן שהייבין עליהם מיתת ב'ד או כרת ושבות שוא ושקר אע"פ שאין בהם כרת הרי הן מן החמורות. ושאר מצות לא העשי' ומצות עשה שאין בהם כרת הם הקלות: (ג) בזמן הזה שאין בית המקדש קיים ואין לנו מובה כפרה אין שם אלא תשובי': ההשו' מסכתא על כל העבירות מספר חרידים פ' ס"ע ע"ב ארס הלא ידעת כי ה' מורד מיה כנגד מיה סעוב בעינך כשתקראנו צלרתין שופי' לבו מתק כצובול גס אמת כשתתפלל יפנס לנך מעסקוד והיינו קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו צלמת ע"ד ומדוע צלמת עלו עתה כאשר יר' לנס ואוקיר לחסיה עד לא תלך ליה צן ארס ברח מסעולס כי ידעת כי פתאוס ארס יצטר ואסא לא תשמור אהבת אלוק נעורי' לכן ראה העולם הקיים והצן צו. צן ארס כמס בני ארס רודפי כבוד גס אמת חרדוק כבוד מתר ושיצוך צין קעני ארץ זה משיב ליער צרודפו הכבוד וכן צרודפי העושר תאמר לו כי הודק' הלא' צריצית לצורא כי הוה נתן רשות שנאמר מלוס ה' חונן דל וגו' ולפי יאמת הכל לעשות נחת רוח לילודך יתברך. השירוני מלרף לכסף ומור לזהב ואיש לפי מהללו כולמר לפי כוונתו

בְּרַב דְּבָרִים לֹא יַחֲדָר פֶּשַׁע וְהוֹשֵׁךְ שִׁפְתָיו מִשִּׁבִיר הַבְּסוּגָה
דְּמִרְיָ לֹא פָסִיק חוֹבָא וְדַחֲשִׁיךְ שִׁפְפוֹתֶיהָ שׂוֹכְרַתָּנָא

ברטנורה

משנה יבמות פרק יא

עיקר תו"ש

פרק יא נושאים

על האנוסה . לאחר
שאלם או פתה אשה מות'
או אחותה (ה) דכתיב
ואת אמה בכלן נאמרה

לישא בתה . או אמה
ואיש אשר יקח את אשה
שכיבה וכלן נאמרי לקיחי
לוומר קך דרך לקיחי
אסרה תורה (ג) : רבי
יהודה אוסר . דכתיב
לא יקח איש את אשת
אביו ולא יגלה כסף אביו
כסף שראה אביו לא
יגלה (ג) ואין הלכה
כרבי יהודי אבל חכמים
אסרו (ד) לנטען מן
האשה . לישא בתה או
אחותה או אמה או
אחת מקרובותיה (ה)
מפני שהי' מליאה אללי
חמיר . ואחיו לידי הרגל
עבירה (ו) . ואם עבר
ונשאת אחת מקרובות
אבוסו ומפחותו או
מקרובות ראשה שנשד
עליה אין מוליאים אותה
מידו ומתניתין דקתיני
נושאים על האנוסי' דנשומע
אפי' לכתחלה האנוסה
לאחר מיתת האנוסה
ומפוחה דהשחי' ליכי'
למישש שנוא לאחר שישא
בתה יזנה עם הראשוני' :

(ב) לא חולצין .
דלמחר מן האב צעיק וגרים אין להם שאר
לכל אחת מהם בן דלאי שלא נחערב : ד'
חורצים לאחת . בן דלאי של כל אחת מן הדי'
חולץ לאחת מהן ישלמה ממה נפקד לה לאשת אח
ובן החמישי ישלמה ממה נפקד אם אשת אחיו
הוא הרי מיבס לה ואם לאו הרי חלץ לה
יצומה : הוא ושרשה . זה עיבס חולץ לאחירת
ושלמה עמו והחמישי מייבס ממה נפקד וחורין
השנים הללו וחולצין לשלישית ושנים עמהם
ודחמישי מיבס וכן כלם : ארבעה חריצות .
תחלה לפי שאין אחד מהן רשאי ליבס עד שיחללו

נושאים על האנוסה ועל המפותה על האנוס והמפתה על הנשואה חייב נושא אדם אנוסת ומפותת בנו . אנוסת בנו באנוסת אביו ומפותת בנו רבי יהודה אוסר .

כלי אמצעי התי' דמילכו' דצירה צבאות
נושאים על האנוסה ועל המפותה על האנוס והמפתה על הנשואה חייב נושא אדם אנוסת ומפותת בנו . אנוסת בנו באנוסת אביו ומפותת בנו רבי יהודה אוסר .

(ב) הגיורת שנתגיירו בניה עמה לא חולצין ולא מיבמין אפי' הורתו של ראשון שלא בקדושה ולירתו בקדושה והשני הורתו ולירתו בקדושה וכן שפחה שנשתחררו בניה עמה . (ג) חמש נשים שנחערבו ולדותיהן . הגדילו התערבות ונשאו נשים ומתו . ארבעה חולצין לאחת . ואחד מיבס אותה הוא ושלושה חולצין לאחרת ואחד מיבס נמצאו ארבע חליצות ויבום לכל אחת ואחת . (ד) האשה שנתערב ולדה בולד כלתה

קרוכות דשרי : (ג) פרש"י לקחתו חייב על השניה ליכא לניומר לקוחין דהא וכו' כ"י וניהו קי' דלמא כל הי' דאי' בה לקוחין אסרה תורה וצין צניטה בין בראשוני . וי"ל דנמשעות קרא הכי הוא שהקמי' היא בראשוני דהכי אסרה תורה לשכב בלתי אחר שיש לו האחרת . ואם הראשוני אלנוסה לבד צעזל זה אינה שלו . ועתוי' :

(ג) וינלן דבאניסי' דכתיב ועלו' דקרא ונתן האיש כו' לאבי הנערי' כו' וצבן הא לא סמוך ליה אלא כי אחא קרא לשומר' יבס של אחיו ולפך הראוי לאביו הוא ואפי' דה"ל דודת' ויצמי' לשוק לעבור עליה צ"י לאוין כו' גמי' :

(ד) קאי ארישי' דמתני' נושאים על האנוס' כו' והא דאסרו לנטען ולא אסרו לבניהן של המתירין דכפ"י . נשי לגבי נשי' שכיחין בצרי לגבי בצרי לא שכיחין איני נשי' דלא נחטרי' נשכיבת המזונה אשתו המזנה קפדי אהדרי . גברי דמתסרי' עליו הביאה עמהם אם היתה אשתו . הרי"ו : (ו) והוי' אונס ונפתה על הנשוא' . רש"י : (ז) דרנחמי' זרמחם גמי' . והא דתקן הגיורת משום סיפא דלידתו בקדושה' והא דתקן לא חולצין והאנוס לא אחין יניהו כלל אלא קמ"ל אפי' מדרבנן איני בתורת יבום וחלי' . ואי צמי' לניטבב כ"י דהרד"י לאחר מיתת אפי' יש להם ציטס נכזי ובגמי' שקלי' וערו בה כ"י ומשקנת הפוסקים דכשנשאו לאת' שנתגיירו דאסורי' מדרבנן לניטבב כו' : אפי' כו' .

דאפי' דהורחו של ראשון שלא בקדושה' וכשתי אמהות דמיא ואיני' לניומר דתהוי עליה כנכרית ואי צמי' לניבומי מיבס אפי' אסירי וקיימי עליה כחשח אח גמי' . ואי גס לידתו של ראשון שלא בקדושה' יטול להיות דשרי . מוס' : (ח) דאי משום דלא נחטרי' לכל חד עונה כחדש כדלעיל הא לא הוי אלא ענה טובה וה"ה דטפי נמי : או מייבמין . פי' אחר שבני הכלה חללו' . וי"ל הר"י . (ט) כלומר ולא קמ"ל כוונתה דהאי חנא ר' יהודי הוא ולעטמי' דמ"ל מעלין מחטרי' ליתוסין ולא קמ"ל הכי כתיב מ"א פי"ב דכתובות : ושררו . בגמי' אינא כופין אותם ומשחררין זמ"י דליש' שפחה אינו יכול בת חורין אינו יכול : אינן משלמין כו' . אבל לריבין להפריש משום כפרה חוי' : ואינן חורקים כו' . שהנשומר ישראל הוא רש"י ואפי' יצואו שניהם על הגורן ויהיו נשתיין אס כהן אפי' חנו לי בצעילי' ואם חצירי כהן חנו לו צעזילו אח"ה אין חולקין כיון דאין אוכלין דילמי' אחי לידי תקלה : חוי' . (י) ומלתי' דפשיטי' היא שאסורי' להקריב . אלא ל"ל דה"ק שאין נותנים כו' ושהם יתנו אח"כ לכל כהן שיראו אפי' שאינו צמטרי' (יא) בן פירש"י צלי' אחר ולאותו פי' נפרי' נמי ואין נותנים צבכור .

כתדה הגדילו התערבות ונשאו נשים ומתו . בני הכלה חולצין ולא מיבמין שהוא ספק אשת אחיו וספק אשת אחי אביו . ובני הזקנה או חולצין או מיבמין . שהוא ספק אשת אחיו ואשת בן אחיו . מתו הכשרים . בני התערבות לבני הזקנה חולצין ולא מיבמין שהוא ספק אשת אחיו ואשת אחי אביו . (ס"א) לבני . ובני הכדה אחד חולץ ואחד מיבס . (ה) כהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה הרי אלו אוכלין בתרומה וחולקים חלק אחד בגורן . ואינן משמאין למתים ואין נושאים נשים בין כשרות בין פסולות . הגדילו התערבות ושררו זה את זה . נושאים נשים ראיות לכהונה . ואינן משמאין למתים ואם נשמאו אין סופנין את הארבעים ואינן אוכלין בתרומה . ואם אכלו אינן משלמין קרן וחומש ואין חולקים על הגורן . ומוכרין את התרומה והדמים שלהם . ואינן חולקים בקדשי המקדש . ואין נותנין להם קדשים . ואין מוציאין שלהם מידם . ופטורין מן הזרוע ומן הלחיים ומן הקבה ובכורן

אנא ולא נפקין ממוני' מספיק' : ומוכרין התרומי' . תרומת תבואתן אין נותנין אותה לכהן כשנפרישין אותה דכל חד חמר אייתי ראייה דלתו כהן אנא ומי' א"ח לכהן לאכלי' אלא מוכרין אותה לכהן והדמים שלהם : ואין חולקים בקדשי המקדש . בגון ערות קדשים דלכל חד מנייהו אמרי' אייתי ראייה דכהן את ושקול : ואין נתנים להם קדשים . להקריב (י) : ואין מוציאין שלהם . כגון אם נולד להם צבכור (יא) אין מוליאים אותו מידו וירעה

ויגש יום ג

עיקר תו"ט

עד שיסתאב : חומרי ישראל וחומרי כהנים . או יקריבו להם קרבנותיו ויחזרו להם הכשר זופרש צנמי שנגזקתן נקמלה כמנחת ישראל וקרב צפני עלמו ואין שיריה לחלקן כמנחת ישראל אלא כשרפת (יג) כמנחת כהנים שהי כילול : (י) הן חולצין ורא מיבמין כחשתו של ספק ואחי מבני הראשון חולץ שנהא בן אביהן הי . ולא מייבס . שמה בן האחרון הוא והרי הוא אחיהן מן האם ולא מן האב ואשתו עליהם צדקת וכן בני האחרון וכן הוא חולץ לנשותיהן ולא מייבס : היו זה אחים מן הראשון ומן האחרון . שלא מאות האם : הוא או חולץ או מיבס . לאשת בן הראשון אם אשיו הוא הרי טוב ואם לאו נכרית היא אללו וכגון שאין שם אה אלא הוא דליכי לקסוקו ציבמה לשוק וכן לאשת בן האחרון והם אחד חולץ ואחד מיבס . או בן הראשון או בן האחרון חולץ לה וחזירו מייבס . אם יבמתו היא הרי טוב ואם לאו נכרית היא זמסום יבמה לשוק ליכי לניחש שהרי חלץ לה יבמה : (י) היה אחד ישראל . אחד מן הצעלים ישראל ואחד כהן : הוא אוני עליהם . שמה זה אביו וציוס מיתתו אסור לחלוץ בקדשים (יג) . והם אוניג

ובכורן יהא רועה עד שיסתאב ונותנין עליהם חומרי כהנים וחומרי ישראלים . (ו) מי שלא שהתה אחר בערה ג' חדשים ונשאת וילדה ואין ירוע אם בן תשעה לראשון אם בן שבעה לאחרון . היו לה בנים מן הראשון ובנים מן השני חולצין ולא מיבמין . וכן הוא להם חולץ ולא מיבס . היו לו אחים מן הראשון ואחים מן השני שלא מאותה האם הוא חולץ ומייבס והם א' חולץ ואחד מייבס . (ז) היה אחד ישראל וא' כהן . נושא אשה ראוייה לכהן ואינו משמא למתים . ואם נשמא אינו סופג את הארבעים ואינו אוכל בתרומה ואם אכל אינו משרס קרן וחומש . ואינו חולק על הגורן . ומוכר התרומה והדמים שלו . ואינו חולק בקדשי המקדש ואין נותנין לו את הקדשים ואין מוציאין את שלו מידו ופטור מן הזרוע והלחיים והקבה . ובכורו יהא רועה עד שיסתאב ונותנין עליו חומרי כהנים וחומרי ישראלים היו שניהם עליו . הוא אוני עליהם . והם אוניג אינם משמאין לו הוא אינו יורש אותן אבל הם יורשין אותו . ופזור על מכתו

עיקר תו"ט

או שקלל אותם דבכור א' חייב . הר"מ : (עו) והימנה למה לא יוכלו לשכב ולדמותו מן העבוד כמו מן החלוקי ובגמי דייקין עולה צעל כרחו ולא צעל כרחם דאש"ג דאינו חולק עם כח"א . ב' המשפחות כייפין ליה לעבוד ומסו פגמס כו' . במשמר אחד . ובית אב א' . גמי עמיו פ"ב דתענית :

נמרא יבמות דף סג ע"א הלכה ה' כלל כלי החיצון דת"ח דמלכות דבריאה השתפא ואמר ר"א עתידין כל בעלי אומניות שיעמדו על הקרקע שנאמר וירדו מאניותיהם כל תופשי משוש מלחים כל חובלי הם על הארץ יעמדו ואמר ר"א אין לך אומנות פחותה מן הקרקע שנאמר וירדו ר"א חזיא לההוא ארעא דשדי ביה כרבא לפותיא א"ל אי תשדיית לאורכיך הפוכי בעיסקא טב מינדך רב על לביני שבילי חזנהו דקא נייפן אמר להו אי נייפת איתנופי הפוכי בעיסקא טב מינדך . אמר רבא מאה זוזי בעיסקא כל יומא בשרא ותמרא מאה זוזי בארעא מילחא וחפורה ולא עוד אלא מגניא ליה אארעא ומרמי ליה תיגרא . אמר רב פפא זרע ולא חובין אף על גב דכי הדדי נינהו הני מברכין . זבין ולא תיזול הני מילי ביסתרקי אבל גלימא לא מיתרמיא ליה טום ולא תשפיין שפיין ולא תיכני שכל העוסק בבנין מתמסכן קפיין זבין ארעא מתון נסיב איתתא נחות דרגא ניסב איתתא סק דרגא ובחר שושבינא

על הקרקע . וייחזו אומנותם לעסוק בחריש ובקליה : כרפא . זרע כרוב : לפותיא . לרוחב הפרוגי : אי תשדיי לאורכיך . כלומר אפי' תחזור ותחרישי' . לא יועיל כלום לפי עסקא : דהפוכי בעסקא . טוב להרויח יותר : איתנופי . כמה שתרלו אין צדס לפי פרקמטיא : חסור . שחת שטכרי מועט ואוכל עשבים וחזין במלח . ירק מן התבוא' עד שלא כבול' שלש : מגניא ליה אארעא . משכנת אותו על הארץ לשמרו כל הליל : זרע . תבוא' לחילת ביתך : ולא תזבין . ולא תקני תבוא' מן השוק . ואש"ג דכי הדדי ניבכו . אפי' חייטין כזול וקרקער אינו חשוב ואין לך שטר לפי השעי' אפי' הני מתברכין לו ולזרעו אחריו עד יורשים .

על הקרקע . וייחזו אומנותם לעסוק בחריש ובקליה : כרפא . זרע כרוב : לפותיא . לרוחב הפרוגי : אי תשדיי לאורכיך . כלומר אפי' תחזור ותחרישי' . לא יועיל כלום לפי עסקא : דהפוכי בעסקא . טוב להרויח יותר : איתנופי . כמה שתרלו אין צדס לפי פרקמטיא : חסור . שחת שטכרי מועט ואוכל עשבים וחזין במלח . ירק מן התבוא' עד שלא כבול' שלש : מגניא ליה אארעא . משכנת אותו על הארץ לשמרו כל הליל : זרע . תבוא' לחילת ביתך : ולא תזבין . ולא תקני תבוא' מן השוק . ואש"ג דכי הדדי ניבכו . אפי' חייטין כזול וקרקער אינו חשוב ואין לך שטר לפי השעי' אפי' הני מתברכין לו ולזרעו אחריו עד יורשים .

עליו . וציוס מותו אסורים שניהם בקדשים ומשכנת לה דרואה צניחא שניהם וכהן כשר הוא (יד) דהא אינו מייטנא לכן כגון שנתקדשי קדושי עטות על חנאי ולא נתקיים דנפקי מניה צלא גיעא ונשאת חוך שלשה וצכהאי בוונא משכנת לה דרואה צניחא שניהם וכהן כשר אותן . דיורשין מרחין אותו אלו אלו

רמא בר ורה

ויגש יום ג

עיקר תו"ט

או שקלל אותם דבכור א' חייב . הר"מ : (עו) והימנה למה לא יוכלו לשכב ולדמותו מן העבוד כמו מן החלוקי ובגמי דייקין עולה צעל כרחו ולא צעל כרחם דאש"ג דאינו חולק עם כח"א . ב' המשפחות כייפין ליה לעבוד ומסו פגמס כו' . במשמר אחד . ובית אב א' . גמי עמיו פ"ב דתענית :

נמרא יבמות דף סג ע"א הלכה ה' כלל כלי החיצון דת"ח דמלכות דבריאה השתפא ואמר ר"א עתידין כל בעלי אומניות שיעמדו על הקרקע שנאמר וירדו מאניותיהם כל תופשי משוש מלחים כל חובלי הם על הארץ יעמדו ואמר ר"א אין לך אומנות פחותה מן הקרקע שנאמר וירדו ר"א חזיא לההוא ארעא דשדי ביה כרבא לפותיא א"ל אי תשדיית לאורכיך הפוכי בעיסקא טב מינדך רב על לביני שבילי חזנהו דקא נייפן אמר להו אי נייפת איתנופי הפוכי בעיסקא טב מינדך . אמר רבא מאה זוזי בעיסקא כל יומא בשרא ותמרא מאה זוזי בארעא מילחא וחפורה ולא עוד אלא מגניא ליה אארעא ומרמי ליה תיגרא . אמר רב פפא זרע ולא חובין אף על גב דכי הדדי נינהו הני מברכין . זבין ולא תיזול הני מילי ביסתרקי אבל גלימא לא מיתרמיא ליה טום ולא תשפיין שפיין ולא תיכני שכל העוסק בבנין מתמסכן קפיין זבין ארעא מתון נסיב איתתא נחות דרגא ניסב איתתא סק דרגא ובחר שושבינא

על הקרקע . וייחזו אומנותם לעסוק בחריש ובקליה : כרפא . זרע כרוב : לפותיא . לרוחב הפרוגי : אי תשדיי לאורכיך . כלומר אפי' תחזור ותחרישי' . לא יועיל כלום לפי עסקא : דהפוכי בעסקא . טוב להרויח יותר : איתנופי . כמה שתרלו אין צדס לפי פרקמטיא : חסור . שחת שטכרי מועט ואוכל עשבים וחזין במלח . ירק מן התבוא' עד שלא כבול' שלש : מגניא ליה אארעא . משכנת אותו על הארץ לשמרו כל הליל : זרע . תבוא' לחילת ביתך : ולא תזבין . ולא תקני תבוא' מן השוק . ואש"ג דכי הדדי ניבכו . אפי' חייטין כזול וקרקער אינו חשוב ואין לך שטר לפי השעי' אפי' הני מתברכין לו ולזרעו אחריו עד יורשים .

על הקרקע . וייחזו אומנותם לעסוק בחריש ובקליה : כרפא . זרע כרוב : לפותיא . לרוחב הפרוגי : אי תשדיי לאורכיך . כלומר אפי' תחזור ותחרישי' . לא יועיל כלום לפי עסקא : דהפוכי בעסקא . טוב להרויח יותר : איתנופי . כמה שתרלו אין צדס לפי פרקמטיא : חסור . שחת שטכרי מועט ואוכל עשבים וחזין במלח . ירק מן התבוא' עד שלא כבול' שלש : מגניא ליה אארעא . משכנת אותו על הארץ לשמרו כל הליל : זרע . תבוא' לחילת ביתך : ולא תזבין . ולא תקני תבוא' מן השוק . ואש"ג דכי הדדי ניבכו . אפי' חייטין כזול וקרקער אינו חשוב ואין לך שטר לפי השעי' אפי' הני מתברכין לו ולזרעו אחריו עד יורשים .

על הקרקע . וייחזו אומנותם לעסוק בחריש ובקליה : כרפא . זרע כרוב : לפותיא . לרוחב הפרוגי : אי תשדיי לאורכיך . כלומר אפי' תחזור ותחרישי' . לא יועיל כלום לפי עסקא : דהפוכי בעסקא . טוב להרויח יותר : איתנופי . כמה שתרלו אין צדס לפי פרקמטיא : חסור . שחת שטכרי מועט ואוכל עשבים וחזין במלח . ירק מן התבוא' עד שלא כבול' שלש : מגניא ליה אארעא . משכנת אותו על הארץ לשמרו כל הליל : זרע . תבוא' לחילת ביתך : ולא תזבין . ולא תקני תבוא' מן השוק . ואש"ג דכי הדדי ניבכו . אפי' חייטין כזול וקרקער אינו חשוב ואין לך שטר לפי השעי' אפי' הני מתברכין לו ולזרעו אחריו עד יורשים .

על הקרקע . וייחזו אומנותם לעסוק בחריש ובקליה : כרפא . זרע כרוב : לפותיא . לרוחב הפרוגי : אי תשדיי לאורכיך . כלומר אפי' תחזור ותחרישי' . לא יועיל כלום לפי עסקא : דהפוכי בעסקא . טוב להרויח יותר : איתנופי . כמה שתרלו אין צדס לפי פרקמטיא : חסור . שחת שטכרי מועט ואוכל עשבים וחזין במלח . ירק מן התבוא' עד שלא כבול' שלש : מגניא ליה אארעא . משכנת אותו על הארץ לשמרו כל הליל : זרע . תבוא' לחילת ביתך : ולא תזבין . ולא תקני תבוא' מן השוק . ואש"ג דכי הדדי ניבכו . אפי' חייטין כזול וקרקער אינו חשוב ואין לך שטר לפי השעי' אפי' הני מתברכין לו ולזרעו אחריו עד יורשים .

על הקרקע . וייחזו אומנותם לעסוק בחריש ובקליה : כרפא . זרע כרוב : לפותיא . לרוחב הפרוגי : אי תשדיי לאורכיך . כלומר אפי' תחזור ותחרישי' . לא יועיל כלום לפי עסקא : דהפוכי בעסקא . טוב להרויח יותר : איתנופי . כמה שתרלו אין צדס לפי פרקמטיא : חסור . שחת שטכרי מועט ואוכל עשבים וחזין במלח . ירק מן התבוא' עד שלא כבול' שלש : מגניא ליה אארעא . משכנת אותו על הארץ לשמרו כל הליל : זרע . תבוא' לחילת ביתך : ולא תזבין . ולא תקני תבוא' מן השוק . ואש"ג דכי הדדי ניבכו . אפי' חייטין כזול וקרקער אינו חשוב ואין לך שטר לפי השעי' אפי' הני מתברכין לו ולזרעו אחריו עד יורשים .

חד ולדיק שמים וסאי לייק איסו קיומא דעלמא ודא איסו דאסקי וון לכלא דכתיב
 זכור ואלא מעדן להסקות את בני ונשס יפרד וסיה לארבעה ראשים ומשס יפרד מסו
 יפרד אלל הסוז מוולא ומסקיה דהסוז נכר נטיל גנתא כלל ולבדא לחברר הסוז
 משקיה לרי סטרין דעלמא וכמה חיוון דגלפאן לאתסקיה ולאחנא מהזן כדרא עיני כל
 אליך ישכרו ואתה מותן להס את חלסם בעתו ובגין כך פור נתן לאביונים דא לדיק
 לרקמו עומדת לעד דא כנסת ישראל דבגין כך איסי קיימא כדרא דהלס בקיימא שליס
 רשע ורשע ובעש דא מלכות אויס ת"ח מלכות שמים איסי כי מקדשא לקיימי כל משכני
 בגו ללא דשרותא דשכינת' ולדיק דא איסו חקרי גבאי לרקס לניחן ולמיון לכלל דכתיב
 פור נתן לאביונים בגין כך גבאי לרקס נטלי אגרא לקדיל כולסו דיסבי לרקס ת"ח ולא
 יכול יוסף להתאפק לכל הללבים אלין חיוון כל דקיימי לאחנא ולאתסקיה מניס ולא
 עמד איס חמו כהתודע יוסף אל חמו חמו דא כנסת ישראל חמו חמו שאר רחיקין
 חילין דכתיב כטו למען חמי ורעי דכר אחר ולא עמד איס חמו כנסת דקב"ה חמי
 לאזווגא כנסת ישראל כהתודע יוסף אל חמו כנסת דקב"ה חמו כנסת דקב"ה חמי
 בגין דחיוון נטלי בלחודייסו בלא חבורי דעמין עוסי"ו כהדייסו כנ"כ כיום השמיני עלרת
 חסיה לכס דהא כונמי דא איסו קב"ה בלחודוי כהבורא חדל עס ישראל דכתיב כטו
 חמי ורעי כמה דלוקמוס רבי יוסא פתר קרא כונמא דקב"ה יוקיס לה לכנסת ישראל
 מעפרא ויבטי לאנקמא נקמתא עוסי"ו כדון כתיב ומעמיה חין איס חמו וכתוב
 סכא ולא עמד איס חמו כהתודע יוסף אל חמו כדרא וינטלס וינשאס כל ימי עולס .

הלכה פסוקה

יוסף רחם

מוסר

סרמכ"ס ה' תשובה פ"א

מספר חרדים דף ע"א ע"ב

(א) אף על פי שהש"י מספרת על הכל ועצמו של יום
 הכפורים מספר יש עבירות שאין מתכפרין אלא לאחר זמן : כיצד
 בעתן ויש עבירות שאין מתכפרין אלא לאחר זמן : כיצד
 עבר אדם על מצות עשה שאין בה כרת ועש' הש"י
 אוינו זו משום ער שפוחלין לו ובאלו נאמר שיבו בגנים
 שובבים אימא משובותיכם וכו' : (ב) עבר על מצות לא
 תעשה שאין בה כרת ולא מיתה ביד ועשה הש"י
 תש"י תולה ויהי סכר ובאלו נאמר כי ביום הזה יכפר
 עליכם עבר על כיתות ופיתות ביד ועשה תשובה הש"י
 ויהיכ תולין ויפורין הבאים עליו גוטרין לו הכפר וילעולם
 אין מתכפר לו כפרה נמורה עד שיבאו עליו יפורין ובאלו
 נאמר ופקדתי בשבע שבעים וכו' : (ג) כדרא
 כשלא חילל את השם כשעה שבט שבעים עונם : (ג) כדרא
 בעים שעשה הש"י והגיע יהי' והוא עושה בתשובתו
 ובאו עליו יפורין אוינו מתכפר לו כפרה נמורה עד
 שימות אלא תש"י ויהי' ויפורין שלשתן תולין ופיתת
 מספרת שני' ונללה באוני ה' צבאות אם יכופר העון הזה
 לכם וגו' :

אמרו ז"ל בעת התפלה לא יחא דבר חולץ בינו לבין
 הקדו והרעו לשיכור סוסיר כל מחשבת רעס או
 חסי' בלתי רעס מלכבו ולא יכיון אלל לפירוש מה שמוליא
 כשפתיו . וימס הסדס זס סעולס לקין יפס ואחרי מות
 לחורף קסס וחס לא יכין כקין ימות בחורף וסיינו דכתיב
 לך אל נמלס עלל וגו' עוד זס לפרס לא יחא דבר חולץ סיינו
 סגוף אלל כחילו חיונו כעולס וידקן נפשו כנפשו כחשן שואכס
 ככרול . הדיק סיושב בלרין ישראל מייחר השוים"כ סנכרס
 כיו"ד וסלרין עד לרקיע חמס עולת ססס סססו רמז לסי"א
 רלשונס של עס סלרס סבארין עומד על רגליו רמז לו"ו
 ח"ל מפריד וסלכות לא ילחו אלל על פי סדיבור עוד כיון
 סגולס סלרס מן סלרין גורס גלות לסיכס עמו וחס חרס
 בלרס בלרין דיו לעבד לסינות כרבו עמו חניכי בלרס סמוכס
 סבאדס סוא סלכ ר"ל סכל וכן אמרו דעס חסרת מס
 קיט דעס קיט מס חסרת וסמכעיס לולרו כמכחר סעונות
 ססטיכו כמה ענשו :

ויגש יוסף דתורה

ל' משך מ"ח ד"ל יהוה נפשי יהוה רוס יוד הא ואו הא שמש יהוה סיה יסידס ו העלוי וו אל
 עס כ"ן סכעסיה כיוקוד חולס :

ועתה ישב-נא עבדך תחת הער עבד לאדני ותנער-יער
 עם-אחיו : ובען יתיב בען עבדך חרף עולימא עבדך

ר'בונני ועולימא יסק עם אחוהי : ב כראיך אערה אר-אבי
 ותנער איננו אתי פן אראה ברע אשר ימצא את-אבי : ב ארי
 אכדין אסק לות אבא ועולימא ריתוהי עמי דלמא אחוי
 בבשתא דתשכח ית אבא : ב וראיכל יוסף דהתאפק לכל
 הנצבים עליו ויקרא הוציאו כר-איש מערי ורא-עמד איש אתו
 בהתודע יוסף אר-אחיו : ב וקא יביר יוסף דאתחסנא לכל
 דקיימין ערוהי וקרא אפיקו כל אנש מעידי וקא הם אנש
 עמיה בך אתידע יוסף לאחוהי : ב ויתן את-לקו בבכי וישמעו
 מצרים וישמע בית פרעה : ב ויהב ית סריה בבכיתא וישמעו
 מצראי וישמע אנש בית פרעה : ב ויאמר יוסף אר-אחיו אני
 יוסף העוד אבי חי ורא-יכלו אחיו רענות אתו פי נבחרו
 מפניו : ב ויאמר יוסף לאחוהי אנא יוסף העד בען אבא קיים
 ולא יכירו אחוהי לאתבא יתיה פתגם ארי אתבחרו מן
 קדמוהי : ב ויאמר יוסף אר-אחיו גש-נא ארי ויגשו ויאמר
 אני יוסף אחיכם אשר-מכרתם אתי מצרימא : ב ויאמר יוסף
 לאחוהי קריבו בען לותי וקריבו ויאמר אנא יוסף אחיכו
 דובינתון יתי למצרים :

נביאים

להגיד מנ"ס ד"ח צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה נלח אדני נשמש
 דסוד יהוה מיה ימירס נלח יהוה מיה ימירס דסוד אל עס כ"ן סכעסיה :

בין-אדם שים פניך אל-גוג ארץ המגוג נשיא ראש משך
 ותובל והנבא עקיו : א בר אדם קבר גבוואה ער גוג
 אדעא מגוג רב ריש משך ותובל ואתנבי ערוהי : ב ואתרת
 בה אמר אדני יהוה הנני אריך גוג נשיא ראש משך ותובל :
 ב ותימר ברגן אמר יי ארחים הא אנא שלח רוגזי עקד גוג רב
 ריש משך ותובל : ב ושובבתיך ונתתי חיים ברחיקך והוצאתי

מצודת דוד

(א) אל גוג חרץ סמנוג . מלל אל משמש כשמים כאלו
 אמר אל גוג אל חרץ סמנוג : נשיא רלס . כפל סמלס
 כשמות נרדפות וכן אדמת עפר דריאל י"ב ועל גוג יאמר
 סהוא נשיא גס על עמר וטובל : (ב) סגני אלר . סיס חמי
 חקסס אלר חחס גוג וכו' : (ג) וסוכנתך . חתן בלכבר
 לסינות שוכב ומורד וחתן : חחס בלחיד . למסוך חומך ע"י
 רש"י
 גוג . עס סמלך : סמנוג . עס סלומס . וסוכנתך . חקסס
 חותס שוכב : חחס . עכעות כרול . לבוסי מכלול . מיי
 חכסיעין : מגן וכובע . של כרול . וכל חקסס : כל סוכסס :
 סכון וסכן . סכון חומך וסכן לך חיל חחרים : וסיית לסיס
 למסמר . דרד סמלך ללח לב על חילוחיו למסמר . ואלך
 ילאו ויבאו :

אתך ואת כר חילך סוסים ופרשים רבשי מברזל כלם קהר
 רב צנה ומגן תפשי חרבות כלם : ויאשדדנה ואתן שירין על
 ליסתך ואפיק יתך וית בר משריתך סוסין ופרשין רבושי גמיר
 בורהון משרין סגיאן די מזיגין בעגילין ותריסין אחרי סיפין
 בורהון : פרס פוש ופוש אתם כלם מגן וכובע : פרסאי פושאי
 ופושאי עמהון בורהון מזיגין בעגילין וקירסין : גמר וקר
 אנפיה בית תוגרמה ירפתי צפון ואת פר אנפיו עמים רבים
 אתך : גומר וקר משריתךא מדינת גרממא סיפי צפונא וית
 בר משריתך עממין סגיאן די עמך : והבן והבן דך אתה
 וקר קהרך הנקהלים ערך והיית להם למשמר : ו אדרז
 ואתקין דך את וקר משריתך דאתפנישו ערך ויתהי
 דהון למטרא :

מצודת דוד

כדרך שמוטבים היות אל המקום הנראה ר"ל תעיר לך אל
 הדבר והולך איתך ממקומך עם אנשיך במרבות סוסים
 ופרשים וכלם יהיו מלבושי פאר ויהיו עם רב בללם
 וצננן וכלם יתפשו חרבות כדרך אנשי המלחמה : (ד) אתם .
 יהיו אתם בעורמם . כולם מגן וכובע . כולם יבואו צננן
 וכתובים משרי .
 להטשין מיסוד ומלכות ד"א שין דלת יוד נפש שין דלת יוד רוח יאחדוניה נשמה
 דיסוד א אד אדני אדני נפש אדני רוח אלה דלת נון יוד נשמה דמלכות יך הו וי דה מיס
 ימדה דיסוד יהוה מיס ימדה דמלכות אל שם ב"ן שבעשים

כתובים משרי

א פסח נבחר לשון צדיק רב רשעים פמעט : א סאמא גביא
 לשניה דצדיקא ורבא דרשיעי מחתא : ב שפתיה צדיק
 ירעו רבים ואילרים בחסר רב ימותו : ב שפוטא דצדיקי רעין
 סגיא ושמיי בחסירות רעינא ימותו : ג ברפת יהוה היא
 תעשיר ורא יסוף עצב עמה : ג ברפתא דאקהא היא מעתרא
 ורא נוסף ביבא עמה : ד בשחוק רבסיל עשות זמה והכמה
 ראיש תבונה : ד בד גתך סבא עבד עבדתא והכמתא
 רשי

מצודת דוד

(ח) לשון צדיק . המוכיח לבני אדם היא ככסף נבחר הכל
 לב הרשעים היא קעט כשיעור היותה מעט ר"ל אין להם
 לב להבין כרא מעט מזעיר : (ג) ירעו רבים . רבים אובלים
 משרי שפתו כי יורה להם הדרך אשר ילכו בה לטוב להם .
 ואילים . אכל האילים אשר לא שמעו אלו וימותו בעבור
 חסרון לבם שלא בחנו דבריו : (ג) ברפת יהוה . הברכה
 שנתן ה' היא מעשרת אל האדם וגם הברכה היות לא

לשון צדיק . שידע להוכיח : כמעט . שאינו שומע לתוכחות
 לדיק : ירעו רבים וכו' . שרבים אובלים בזכותו ובתפלתו :
 ולא יוסף עלב עמה . אין לירד להטיע להעשיר בו : עשות
 זמה . העושים : וחכמה . כשחוק . לאיש תבונה . כלומר
 קלם צפניו לעשות : מגורת רשע וגוי . מה שסוף ירא יבא
 לו : ומאות לדיקים יתן . מי שצדו ליתן : כעבור סופה .
 פתאום יבא עליו רוח סערה וכרת הרשע ממקומו :

לנבא דמתבין : ה מגורת רשע היא תבואנו ותאות צדיקים
 יתן : ה חריצותא דרשיעא היא אתיא ליה והגנתא דצדיקא
 תתייב דהון : י בעבור סופה ואין רשע וצדיק יסוד עולם :
 ה' דיעבר עלעולא היבנא נעבר רשיעא וצדיקא
 שתאסיא בעלמא :

מצודת דוד

לשיר לסוסף עוד עלבון ויניעה להרבות הון כי יהיה די
 לו בסכרסה הכאה : (ד) כשחוק . כמו השחוק היא דבר
 חלך כן נקל לכסיל לעשות זמה וכ"כ נקל לאיש תבונה לעשות
 זכר חכמה : (ה) מגורת . מהדבר אשר יפחד הרשע היא

משנה ב"מ פרק א

ברטנורה

(ה) ויש לכל א' ללכל על חצירו שכל מה
 שנטל כדון נטל הר"מ ור"ל דטעמו
 שטל מה שצדו ממש לא שייכ תקנה זו דל"כ
 כנופר הכל נמי הו"ל לתקנה : (ג) בנמי
 בנזק ונוגער . פרשיי
 דלויכא לניימר שיהס
 קנאוה ולשניהס נחלצה
 הנוכר . אכל זה אומר
 אני ארבותיה וז"א אני
 כי לא יחלקו דודאי חד
 מנייהו רנמי הוא וזהא
 נוזמת עד שיבא אליהו
 חדעת החוס' דגם בכה"ג
 נמי יחלקו ולא אגורו

כלי אמצעי דנצח דמלכות דיצירה א

שנים אוחזין בטלית . זה אומר
 אני מצאתיה וזה אומר
 אני מצאתיה . זה אומר כולה שלי .
 וזה אומר כולה שני . זה ישבע
 שאין לו בה פחות מחציה . וזה
 ישבע

פרק א שנים אוחזין בטלית . בנמי מוקי
 למחיתין כגון שאחד מהן
 חופס בחוטין שבשפת הבגד ונל זה והאחד חופס
 בחוטין שבשפת הבגד ונל זה אכל אם הם
 אדוקים צבד עלננו זה
 נטל עד נמוס שירו
 נגעט חה נטל עד נמוס
 שירו נגעט והשאר
 חולקיס צוה ובשצוה
 (ה) : זה אומר כולה
 שלי . אני קניניה (ג)
 ולי נכרה המוכר ולא
 לך המוכר נכר לאחד
 מהסולקא המעיר ומשיהס

(א) מואחד מושחו ומואחד בעל כרחו ואינו יודע
 מהי מדעתו ומהי בעל כרחו דאלו ידע והיה
 אומר לזה מכרתי היה כאן עד אחד (ד) והיה
 שכנגדו חייב שבוטה זו דאורייתא (ה) להכחיש
 העד עכשיו שאינו יודע שיהס שבשטים שבוטה
 האוורה בנחיתין וברין הוא שיהיו חולקיס בלא
 שבוטה (ו) אלא שחקנו חכמים שלא יעול שום
 אחד נוהס אלא שבבוטה כדי שלא יהא כל אחד
 הולך וחוקף בטליחו של חצירו ואומר שלי היא :
 (ז) ואליטרך חנא לאשמועינן בזה אומר אני
 מלאחיה דהיינו בתליאה ובה אומר כולה שלי
 דהיינו נזקא ונומכר דאי חנא נוליאה הוה חנינא
 נוליאה הוא דרמו רבנן שבוטה עליה ממוס
 דנורי החירא לאחז בה שלא כדן דאמר חבירי
 לאו מידי חסר בה לחיל ואחפיים ואחפליג בהדיה
 אכל נזקא ונומכר דאי לא הוה לריך לה לא
 הוה מהדר אבחריה למזבנה חה שבא לחלוק עמו
 וליתן חלי דמיה שלא כדן ממסרו וליכי לניימר
 דנורי החיר' (ח) אינו לא רמו רבנן שבוטה

ויגש יום ד עיקר תו"ט

עליה ואי אשמעינן במתק וממכר הוה אמינא נקט וממכר הוה דרמו רבנן שבועה עליה משום דמורי הסירא ואמר חבראי דמי קא יהיב ולא לאה אלא ותרברי לטרה ולחיל ולצנין אחרייתו אבל מליאה דליכא למימר הכי (ט) אימא לא לריכא : יושבע שאין לו בה פחות מחציה . ואינו נשבע שכולה שלו כדקא טעין ומשקלא דהא לא יהבי ליה כולא (י) ואי משבעת שחלי שלו כדקא יהבי ליה הוה מרע ליה לדבוריה קמא דאמר כולה שני הלכך ישבע שאין לו בה פחות מחציה דמשמע הכי (יא) כולה שלי כדקא אמינא משקלא ולדברייכם שאין חסם מאמיניס לי ככולה שבועה שיש לי בה ואין לי בה פחות מחציה : (ב) הוי שנים רוכבין על גבי בהמה . הא קמשמע לן דרוכב קיי ואף על פי שאינו מנהיג שלא זה הכהונה מנהיגה (ג) : או שהיה אחר רוכב ואחר מנהיג . בזמן שרוכב מנהיג הוא דשוי רוכב ומנהיג ואם לא היה אלא רוכב בלבד מנהיג קנה רוכב לא קנה שפסק הדין עליהם שיחלוקו בשבועה (ד) חולקים שלא בשבועה : (ג) אמר לחבירו תנה לי דבוי . אבל אמר זכה לי בה קנה הרוכב ואין המנצייה

ישבע שאין לו בה פחות מחציה . ויחלוקו . זה אומר כולה שלי . וזה אומר חציה שלי . האומר כולה שלי . יושבע שאין לו בה פחות מג' חלקים . והאומר חציה שלי יושבע שאין לו בה פחות מרביעי . זה נוטל ג' חלקים וזה נוטל רביעי . (ב) הוי שנים רוכבין על גבי בהמה . או שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג . זה אומר כולה שלי . וזה אומר כולי שלי . זה יושבע שאין לו בה פחות מחציה . וזה יושבע שאין לו בה פחות מחציה . ויחלוקו . בזמן שהן מודים . בלא שבועה . (ג) היה רוכב על גבי בהמה . וראה את נטלה . ואמר אני זכיתי בה זכה בה . אם משנתנה לו . אמר אני זכיתי

שהרי סבור הוא לומר אמת . קמ"ל דלפ"ה יבצע . חוס' : (ט) חבירי יבך וימלא אחרת . רש"י : וזה כו' . אפילו לבן נכס דמ"ה פ"ו דשבועות דאמר כי"ד אלו ואלו באין לידי שבועת שוא . חסם ודאי איכא שבועת שוא . (דחד) ודאי משבעת לשקלא) הכא איכ' למימר דליכי שבועת שוא דתרוייהו כדרי דרדי אבזיה . גמ' (ולענין מו"מ נמי שוא לשניהם נחלה רש"י) . (י) לרבנן דבן נכס אינטרין דלא חיישינן לשבועת שוא תו' (יא) וכלי דלי השבועה אינה אלא שאין לו בה פחות מחציה וכלי שני דמתני' ועו"מ : ויחלוקו היינו לדמי אי הוה פסידא בחלוקת הטלית עלמה : גמ' : זה כו' . הא תו למא לי סד"ח האי דקאמר חליה שלי להוי כמש"כ אבדה וליפטר קמ"ל דהאי אערונוי קא מעריי סבר אי אמינא כולה שלי בשינא אשתבועי אינוא הכי דהוי כמש"כ אבדה ואיפטר . גמ' : מג' . וא"ת על החלי שמודה חבירו למה לריך

ישבע . רביעי בלבד . שמוה לו חבירו כו' . ימי : (ב) דלגופיה לא אינטרין אלא לאשמעי' דרוכב קיי אפילו בלא מנהיג כו' . רש"י : (ג) חיימה אמאי כיון שהקנין דרכיבה לחוד הוי קנין למה יגרע כנגד אחר כיון דקנין הוא לקני . ובגמ' לא אמרו כו' אלא לשמואל דס"ל רוכב לחודא לא קני

מחמתיה הוה דשוי רוכב ומנהיג ואם לא היה אלא רוכב בלבד מנהיג קנה רוכב לא קנה (ב) : ואם הודו או באו עדים . אפי' לאחר שפסק הדין עליהם שיחלוקו בשבועה (ד) חולקים שלא בשבועה : (ג) אמר לחבירו תנה לי דבוי . אבל אמר זכה לי בה קנה הרוכב ואין המנצייה מוקי לסיפא דקנו שניהם כשרוכב ומנהיג ברגליו (ומתני' אשמעי' דשוי רוכבים קנו שניהם ולי"א קנא לחוקי מתני' שמוהיג ברגליו ג"כ . תו"ט : (ד) חיימה אמאי כיון דרוכב לחודא קני לא אינטרין חבירו . דאס"ד לא קני חציה מליאה לחבירו אפי' שלא עשאו שניה לבך . קני יתטפה ומ"ס . רש"י : רוכב . אורחא דמלתא נקט דאי מוסך וראה יטלנו בעלמנו : נטלה כו' . ומתני' דתנן ואמר אני זכיתי בה זכה משום מחמתיה

עיקר תו"ט ויגש יום ד ברטנורה רמד

דאמר ליה תחלה פירש"י הרי אני זכיתי בה דקאמר . תחלה קאמר ליה . מתחלה הגבהתיה ללרכי ולא ללרכך ועלום המנצייה מליאה לחבירו קנה חבירו ע"כ . וריש"י דשמעתא דאי מתחלה זכה דעתו ללרכך חבירו תו לא מלי מיהדר . אבל הטור לא ס"ל והסמ"ע הסכים לדבריו ועת"כ : חתלה . משום רישא דמיידי דוקי שאמי תחלה הלכך דייק כסיפ' לנתני תחלה כלומר ואם משנתנה לו טעין אותה טענה דרישא . אבל משום סיפא לא אינטרין למירק שיטעון תחלה דאפילו אי לא טעין תחלה מתחמת תחלה קאמר . דמי מלי למימר אני זכה בה עכשיו והלא אינו צידו רש"י . ועת"כ : (טו) כלן חזר ומפי' הכי שכי במו"ג פ"ד דפאה דטעמא משום דנפל

זכיתי בה תחלה . לא אמר כלום : (ד) ראה את המציאה . ונפל עליה . ובא אחר והחזיק בה זה שהחזיק בה זכה בה . ראה אותן רצין אחר מציאה . אחר צבי שבור . אחר גוזלות שלא פרחו ואמר זכתה לי שדי . זכתה לו . היה צבי רץ כדרוכו או שהיו גוזלות מפריחין . ואמר זכתה לי שדי לא אמר כלום . (ה) מציאת בנו ובתו הקטנים . מציאת עבדו ושפחתו הכנענים . מציאת בנו ובתו הגדולים . מציאת עבדו ושפחתו העברים

המנצייה יכול לומר אני זכיתי בה : לא אמר דקאמר . סקנאה זה שמשכה מיד חבירו וכ"ז שהיה ללרכי ולא ללרכך ועלום המנצייה מליאה לחבירו קנה חבירו ע"כ . וריש"י דשמעתא דאי מתחלה זכה דעתו ללרכך חבירו תו לא מלי מיהדר . אבל הטור לא ס"ל והסמ"ע הסכים לדבריו ועת"כ : חתלה . משום רישא דמיידי דוקי שאמי תחלה הלכך דייק כסיפ' לנתני תחלה כלומר ואם משנתנה לו טעין אותה טענה דרישא . אבל משום סיפא לא אינטרין למירק שיטעון תחלה דאפילו אי לא טעין תחלה מתחמת תחלה קאמר . דמי מלי למימר אני זכה בה עכשיו והלא אינו צידו רש"י . ועת"כ : (טו) כלן חזר ומפי' הכי שכי במו"ג פ"ד דפאה דטעמא משום דנפל עליה כו' וטעמא שאין ארבע אמות כו' כי רש"י שהרי אין לארבע אמות מיוחדות שהרבה חברים יש לו בחוכה עומדים אלו : (טז) ר"ל לאפוקי צביל הרבים וכגו' דרפ"כ דפאה צביל הרבים וצביל היחיד דאלו דיחיד ממש אין סברא שיקנו לו ארבע אמות בשדה אחר . וע"פ פ"ק דקדושין מ"ד . ועת"כ : אחר צבי . פירושא דרישא ח"ל הר"י מי שראה הארסי רבים אחר המליאה והרי הוא לבי שבור כו' . שדי . ואע"כ דד"ח דתקנו רבנן דקונות לו אע"כ דלא אמר כלום . משום דלגומי קנייה דבדי אמות טפי ומפני שהו' יכול לנטות עלמו וליטלה . הה"מ . זהב"י כי ד"ח שאני דכיון דמשום דלא אהו לאצנויי תקנו רבנן דליקני לא ראו לתקן בין אמר ללא אמר . דא"כ אכתי אהו לאצנויי והאוס' והרא"ש כי דה"ל אמר ל"ד ועת"כ : זכתה לו . מסקינן בגמ' דחלר משום שלימות הוא והא דרפ"כ דגיטין פ"י הר"ב מוותרן צידה . משום קטן וקטנה אינטרין קרא לרבייהו בחורח יד משום דליחנכו בחורח שלימות ומשי"ה נמי צביל שיהא שווגת בלדה אפילו בחלר הונשמת' משום דצבי דומי' דידה : (יז) גמ' . והיינו פירושא דמשמתר בחוק שדהו שכתב דלא צעין הכא תרתי שיה' משמתר ושיעמוד בחוק שדהו אלא חדא סגי . וה"ט דמלריך נמי שיכול לרוך אחריקו ולהניען כו' דל"ה כי עומד בלד שדהו מלי הוי הא אכתי אינה משמתר למיאהו זו . ולא תו"ט וע"כ . (יח) ואם אינו יכול להניען הרי אלו כלבי שהוא רץ כדרוכו הר"י : גוזלות . ולא תני גזל (וכן פורחין הול"ל ולא מפריחין) כדקתני לבי . כ"ל משום דדברו בזהו שדרך הגוזלות לפרוח הרבה צידה . ומדרבן שכל אי ראוה לקדום לתצרתה . תו"ט . סוד ה' ליראיו והכי אי' צילקוט ש"ה בצפוק שיעיך יוניס מה וינה זה גוררת הארסי עמה אף כנסת ישראל גוררין את הגרים ש"ל : (יט) לפי שדרמו לזונו תמיד אסלא יפרנסו חבירו לא יפרנסו אחר אבל אדם אחר מעלמי וסמוך על שולחן חבירו מאס . כגון יחוס וכיו"ז זו אין סבר' שה' מליאה לחבירו . וכ"ש עבדו ושפחתו העברים שבשכר ערסם הם אוכלים תו' : (כ) רש"י ולפ"ו אפי' אינה

שע"ה ד' אמות של אדם קוטם לו צרי"ה (טו) לפיכך המחזיק בה זכה בה אבל כסמ"ע סה"א שביל יחיד (טז) או לאדי רה"ר שאין רבים דוחקים שם ד"ח של אדם קוטם לו כל מליאה וכל הפקר שממוך לו צד' אמות ואין אחר רשאי לתפסו ותקינו ליה רבנן כי היכי דלא ליחיי לאצנויי : אחר צבי שבור . שאינו יכול לרוך ומשמתר בחוק השדה אם לא יעלוהו אחרי' והוי כמליאה : זכתה לו . שדהו והוא שצומד בלד שדהו (יז) וכגון שיוכל לרוך אחריקו ומניען קודם

ויגש יום ד

עיקר תוי"ט

הכנענים . שהרי גופן קטני לו כדכתיב והתחלמם
אוחס : מציאת אשתו . רצון תקינו ליה משום
איבה : (1) אחריות נכסים . שטוב קרקעות
שיבנה מהם : לא יחזיר . דמישיקין לפרעון
ולקנותי (כא) שמה שטר

העברים . מציאת אשתו שגירשה
אף על פי שלא נתן כתובה .
הרי אלו שלהן : (1) מצא שטרי
חוב אם יש בהן אחריות נכסים
לא יחזיר . שבית דין נפרעין מהן .
אין בהן אחריות נכסים . יחזיר .
שאין ב"ד נפרעין מהן . דברי רבי
מאיר . וחכמים אומרים בין כך ובין
כך . לא יחזיר . מפני שבית דין
נפרעין מהן : (2) מצא נישי נשים .
ושחרורי עבדים . דייתקי מתנה .
ושוברים הרי זה לא יחזיר שאני
אומר כתובים היו . ונמלך עליהם
שלא ליתנם : (ח) מצא אגרות
שום . ואגרות מוזן . שטרי חליצה
ומיאונין ושטרי בידורין וכל מעשה
ב"ד

(ז) דייתקי . אורח טביז מרע דא תהא למיקס
ולתיות : ושוברים . שטושה מלוה ללוה שנפרע
ומנו שטר חובו : (ח) אגרות שום . שמו
ב"ד נכסי לוח למלוה בחובו (כד) : ואגרות
אחר שיימכרו ויקרקע הצעל למזון האשה והבנות
(כא) : ומיאונין . שכתבים בשטר בפניו מילנה
פלוגית בפלוגי צעלה . וקטנה שהשילוח אמה
ואחיה . שאינה לריכה גט : שטרי בידורין .
זה בורר לו אי חיה בורר לו אחד שידונו להם
מלא

אינה סמוכה על
דכחובות דטעמא . משום איבה שלא ימסור אותה
למנוול ומוכה שחין ולפי"ז בצורת דוקי סמוכי
על שלחנו ועתי"ט :

נמאי אש"פ אדרבה כ"ש
דמילתה שלה . ובגמי
גרשה פשיטי הכ"ע
במגורשת ואינה מגורשת
כגון זרק לה גיטה ספק
קרוב לו ספק קרוב
לה . והשתי אחי שפיר
דה"ק אש"פ כ"ו כלומר
דאכתי יש עליו חוב
תנאי הכחובה דהיינו
מונות וה"א דכיון דזנה
מילתה שלו קמ"ל :
שטרי . כל לי שטר
בדברי רז"ל הוא כתב
שכתוב צו הממשלי שנותן
לזולתו עליו והוא לי
אם תשים משטרו בדרך
(כא) אי"ה כל שטר
דאחי לקמן יחוש להו
הכי . כל שטרי לא ריע
הני ריעי גמי . פרש"י
דהואיל דנפל אחרע
די"ל אם האה כשר היה
מחר צו : (כב) היינו

שפירש בשטר שאינו רואה לקבל עליו אחריות
דק"ל אחריות ט"ס הוא אף בשטרי נכר :
(כב) דלא שדי איניש וזוי בכדי רש"י . וכלי
אש"פ שלא הוכירוהו מלוה ולוה כלל . יש להם
לעדים לכתבו בשטר ולפיכך אם לא כתבוהו אין
לחלות הדבר אלא בטעותו של סופר . כ"י :
ונמלך כ"ו . הא אמר חנו ונתנים אלכ בגטרי
גטין ולהא לא חיישינן שמה כתב בניסן ולא
יהיב עד תשרי . ואחיא למטרף פירי דרזין בעל
בין ניסן לתשרי . דכי אחי למטרף א"ל אייתי
רציה חימת נטא גיטא לידך כיון דעתה שבה לגרשה רואין שהזמן נוקדם ויש קול שלא נמסר ביום
שכתב ויכרו לקוחות וכן בשחרורי עבדים ודייתקי דיכול לחזור צו ונתנה מיירי שכתב צה ונתים אם
לא לחזור כי כל ימי חי דהשק"י מלי לנהדר ציה . ושובר קי"ל המכר שטי"ח כ"ו ומחלו ממול וכי אמר
חנו אין לך מחילה גדולה מזו גמי : (כד) דליכא למיתש לשמא ממלך דהא ב"ד לא כותבין אלא בדבר
מקום : ולפרעון . לא שייך בכו . רש"י . ועתי"ט : אגרות כ"ו . ומלא קאמר שטרי כ"ו ל"ל דקרי ליה
אגרת מה שצ"ד שולחין אגרותיו לצי"ד אחר לשום למזון פלוגי . אגרות כ"ו . חוס' ועתי"ט : (כה) ח"ל הריני שכתב
להם הדיין הורדה בקרקע שיימכרו אותה למזונות : ובר כ"ו . גפי בגמי כגון שטרי חלפתה שמתלטיין
נכסי לוח למלוה כשאין הלוה בפניו . דאי הוה בפניו היינו אגרת שום
דרישא

עיקר תוי"ט

ויגש יום ד

ברטורה רמה

דריש' . סמי"ט : (כו) כלומר שכוך שטר
וקפלו צעמנו . ואח"כ כורכו שטר אחר .
וכך השנים בשלישי : (כו) כלומר שהשכיב ג'
שטרות זה על זה וכרכן ביחד ולפיכך כשכרכן
באופן זה אי אפשר
שישמש אי מחזירו לך
קורא אות' אגוד' ועתי"ט
(כט) רש"י ולדבריהם
אין דרך להניח שטרות
במפיסה וכו' . ולפיכך
הוי כלי ס"י ול"ד לנ"ב
פ"ב דכ"י יש צו סימן .
אבל לדברי התו' דדכך
להניח שטרות במפיסה
מיירי הכא שנותן בכלי
סימן . וכ"י כתב אבל
בסימן דגופן דשטרות לא
מהדריקן לתד ננייהו
שכ"ל מהן בקי בהם :
(כט) ל"ע דא"ה ג'
למ"ל . והכ"י כ"י ס"י הכרך
עם ס"י המנין כ"ו וכ"פ

ב"ד . הרי זה יחזיר . מצא בתפיסה .
או בדולסקמא . תכריך של שטרות
או אגודה של שטרות . הרי זה
יחזיר . וכמה היא אגודה של
שטרות שלשה קשורין זה בזה רבן
שמעון בן גמליאל אומר אחד הלוה
משלשה יחזיר ללוה . שלשה הלויין
מאחד יחזיר למלוה . מצא שטר
בין שטרותיו . ואינו יודע מה שיבו .
יהא מונח עד שיבא אליהו אם יש
עמהן סמפונות יעשה מה
שבסמפונות :

אינם מקויימים חיישינן דלמי לקיימינהו הולכיכוס
שלשה המלוים אלל סופר הדיינים ונפלו מיד
הסופר (3) ואין לחוש שמה לאחר שקיימו אותם
נפלו מיד הסופר דלא משהי אינש קיומי צידא
דספרי ואם ג' לויס הם שזו מוארס אחד : יחזיר .
המולא . למלוה . שהדבר ידוע שמונו נפלו
ואם היו שלשם כתיבת סופר אחד חיישינן שמה
מיד הסופר נפלו ולא לוח ומעולם ולפיכך לא
יחזיר (לא) : מצא שטר בין שטרותיו ואינו
ידוע מה שיבו . אללו אם הלוה הפקידו אללו
או המולא או שמה ומקלמו פרוע ומסרוהו לו
להיות שליט ציניהן : יהא מונח . צידו ולא
יחזיר לא לוח ולא לוח : ואם יש עמהן סמפונות
המולא בין שטרותיו שובר (כג) שכתב על

אחד נשטרותיו : יעשה מה שבסמפון . והשטר בחזקת פרוע ואף על פי שהיה ראוי לשובר הזה
להיות מונח ציד הלוה ולא ציד המלוה אמרינן האמינו סלוה למלוה ואמר תנהו לי ושפת והו' שאלא
המלוה השטר הוא שכתב עליו השובר בין השטרות קרושים אש"פ שלא נקרט :

נמרא ב"ק דף כט ע"ב . הרכה ה' כלה כלי החיצון דנצח דמלכות דבריאא במ
תנו רבנן השואר ספר תורה מחבירו הרי זה לא ישאילנו לאחר פותחו
וקורא בו ובלבד שלא ילמוד בו בתחלה ולא יקרא אחר עמו .
וכן המפקיד ספר תורה אצל חבירו גוללו כל שנים עשר חדש . פותחו וקורא
בו אם בשבילו פותחו אסור סומכוס אומר בחדש שלשים יום בישן שנים
עשר חדש . ר"א בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה שנים עשר חודש .
אמר מר השואל ספר תורה מחבירו הרי זה לא ישאילנו לאחר מאי איריא

אוחו וסקו לות אבא ותימרון ליה ברגן אמר ברך יוסף שניני
י רבון לבך מצראי חות לותי לא תתעקב :

נביאים יחזקאל לה

למסך מניס דזיל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמי דללח אדני נשטס
דאור יהוה חיס יחידס דללח יהוה חיס יחיד דאור אל סס ב"ן שנעשים :

« מַיִמִּים רַבִּים תִּפְקַד בְּאַחֲרֵית הַשָּׁנִים תָּבוֹא אֶרֶץ אֲרָץ
מְשׁוּבֶבֶת מִחֶרֶב מִקְּבֻצַּת מַעֲמִים רַבִּים עַל הָרִי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר־הָיוּ קְחָרְבָה תְּמִיד וְהָיָה מַעֲמִים הוֹצֵאָה וַיֵּשְׁבוּ לְבִטָּח
בָּרָם : « מִיּוֹמִין סְגִיאִין תִּמְנִי מִשְׁרִיתְךָ בְּסוּף שָׁנָיָה תִּהְיֶה עַל
אַרְעָא דְתַבּוּ עָדָה מִקְמַלִּי חֶרְבָא דְאַתְּפַנְשׁוּ מַעֲמִין סְגִיאִין עַל
טוּרֵי אַרְעָא דִּישְׂרָאֵל דְהוּוּ קְחָרְבָא תְּדִירָא וְאִינוּן מִבְּנֵי עַמְמֵי
אַתְּגִירָאוּ וְיִתִּיבוּ קְרוּחְצִין כּוּרְהוּן : וְעַלִּית פְּשׁוּאָה תָּבוֹא פְּעֻזָּן
לְכַסּוֹת הָאָרֶץ תְּהִיָּה אַתְּהָ וְכֹל אֲנַפְיָה וְעַמִּים רַבִּים אַתְּהָ : וְתַסְק
בְּאַתְרֵי וְשִׁפְתָא תִּיתִי פְּעֻנְנָא דְסַרְיָק וְחַפְיָיִת אַרְעָא תְּהִי וְכֹל
מִשְׁרִיתְךָ וְעַמְמִין סְגִיאִין דִּי עַמְדָּ : ג פַּה אָמַר אֲדִנִּי יְהוָה וְהָיָה
בְּיוֹם הַהוּא יַעֲלֶוּ דְבָרִים עַרְרִי לְבַבְךָ וְחַשְׁבַּת מַחֲשַׁבַת רַעָה :
ג בְּרַגְנָן אָמַר יי אֱלֹהִים וְהָיָה בְּעֵידָנָא הָהִיא יִסְקוּן הַרְהוּרִין עַל
לְבָד וְתַחֲשַׁב מַחֲשַׁבֹן בִּישָׁן : ד וְאִמְרַתְּ אֵעֲלֶה עַרְרֵי אֲרָץ פְּרוּזֹת
אֲבוּא הַשְׁקָטִים יִשְׁבִּי לְבִטָּח בָּרָם יִשְׁבִּים בְּאִין חוּמָה וּבְרִית
וְדִקְתִּים אִין קָהָם : ד וְתַמַּר אָסַק עַל אַרְעָא דִּיתְבָּא שְׂרִיָּא
בְּקִרְוֵי פְצֻחֵי אַתְּהָ עַל עַמָּא דְשַׁקְמִין וְשָׂרִין קְרוּחְצִין כּוּרְהוּן
יְתִבִּין בְּרָא שׁוּרָא וְעֵבְרִין וְרִשִׁין לִית לְהוּזִין : לְשֶׁרֶר שְׂרָר וְלִבּוּ
בְּזוּ קְהַשִּׁיב יָדְךָ עַרְחָרְבוֹת נוֹשְׁבוֹת וְאַרְעֵם מְאֻסָּה מְנוּסָּה עֲשֵׂה
מְקַנְהָ וּקְנִין יִשְׁבִּי עַרְטָבוֹר הָאָרֶץ : לְמִבּוּ בּוּא וְלְמַעְרֵי עַדָּהָ

רש"י

מניס רבים . שחזת לי : תפקד . עתה : משוכנת מחרב .
אל אי שבו וישבים מן הטוב : מחשבת רעה . להלחם
כנגדי : ארץ פרוזת . מאין חומה : אבן אל השוקעים
והרעם מה הוא מנכחם : מאוסף מעמים . ועושים עתה
מקלט וקנין : על עטור הארץ . על גובה וחוק הארץ :

מצודת דוד

(ה) מימים רבים תפקד . תהיה חזק להפריע ממך על מה
שעשית מימים רבים והוא כי המה עזרו אל האויב הבא על
ישראל : באחרית השנים . כסוף השנים תבוא אל ארץ אשר
שבו וישבים להתיישב בה ממקום שגלו ע"י חרב האויב .
מקובלת מעשים רבים . כמה נקבלו בה מן השם הרבים

רבנשא משריתך על חרבתיא דאתיתבא ועל עמא דאתפנשו
מביני עממיא דאצרחו בנכסי וקניני ויתביני על תוקפא דארעא :

מצודת דוד

שמו פורים שמה בנוס : על הרי ישראל . עתה יפרש מה
הוא הארץ ואמר על הרי ישראל אשר היו להרבה תמיד
ר"ל זה זמן רב : והוא . הערס היושבת עתה בה הולאה
מן העמים ממקום גלותם ועתה המה כולם יושבים לבטח :
(ב) ועלית . אחת תעלה עליהם למלחמה ותבא . פחאוס
כחשך הבא פחאוס ולפי מרבית העם תהיה כענן המכסה
את הארץ ותחור ויפטר מי הם יהיו כענן ואמר אחת וכל
אנשי חילך ועמים רבים אשר עמך ועושב למעלה שאמר
מימים רבים תפקד כי באחרית השנים תבוא וכו' וסס
תקבל גמולך משלם : (ג) כיום הסוף . בעת שישובו
ישראל אל ארמתיא ועלו דברים וכו' . ר"ל תהרהר הרטורים :

כתובים מש"י

למסך מיסוד ומלכות דזיל שין דלת יוד נפש שין דרת שין דלת יוד רוח יאהרונהי נשמה
דיסיד א אד אדני אדני נפש אדני רוח אלף דרת נון יוד נשמה דמלכות יף דף וף דף חיס יסידס
דיסוד יהוה חיס יסידס דמלכות אל סס ב"ן שנעשים

« בַּחֲמִין לְשָׁנִים וְכַעֲשָׂן רַעִינִים בֶּן הָעֶצֶר לְשַׁלְּחָיו : א הַיָּד
חֹמְצָא לְשָׁנִי וּכְתַנְנָא רַעִינִי הִיכְנָא שְׂרִיָּהָ עַמְרָא
לְמִשְׁרָחֵי : ג יִרְאֵת יְהוָה תּוֹסִיף יָמִים וּשְׁנוֹת רַשְׁעִים תִּקְצַרְנָה :
ג דְחַתְתִּיָּה דְאַרְהָא תּוֹסֵף יוֹמְתָא וּשְׁנֵי דְרַשִׁיעֵי גִזְעָרִין : ד תּוֹחַקֵת
צִדִּיקִים שְׂמַחָה וְתַקְנֵת רַשְׁעִים תֵּאבֵד : ו סְבִרְהוּן דְצִדִּיקֵי חֲדוּתָא
וּסְבִרָא דְרַשִׁיעֵי גֵאבֵד : ד מְעוֹז לְתָם דְרַךְ יְהוָה וּמְחַתָּה לְפַעֲלֵי
אָוִן : ד מְעַשְׂנָא לְחַמִּימֵי אוֹרְחִיָּה דְאַרְהָא וּשְׁצִיָּא נְהָי לְאַרְיִן
דְעַבְדִּין עוֹתָא : ה צִדִּיק לְעוֹלָם בְּרִימוּט וְרַשְׁעִים לֹא יִשְׁבִּנוּ
אַרְיִן : ו צִדִּיק לְעוֹלָם לֹא גִזְעֵי וְרַשִׁיעֵי לֹא יִתְוַעְדוּן בְּאַרְעָא :

רש"י

מצודת דוד

(ה) כחומן . כמו שחומן מזיק הוא : לשינוס וכו' . כן
מזיק העלל למלחמו כי שומן עליו והוא מתעלל בדבר :
(ב) חומץ ימים . למי שארוח בה . ושטת . חף השנים
הקלובים לו תקלובנה כי שוחתין לו מן : (ג) תוחלת
תקות לדיקים היא להם שמה כי צאה ושמהם המה על אשר היו מקוים לה לכל תקות הרשעים תהיה אבודה ולא
תבוא ומייר על התוחלת : (ד) מעוז . דרך ה' הוא לחזק לאיש חס בעבור כי הלך בו והוא נמחה ושבר לפועלי האון
על אשר לא הלכו בו ור"ל מלמדת זכות על החס והובס על הרשעים : (ה) לעולם . חף אש הוא מוע לא לעולם ימוע
כי יחזור ויקום : לא ישכנו למן מרובה חף אש שעתו נמלחת היא לפי שעה :

יגש יום ה

עיקר תוי"ש

קדשים לר"ך שיהיה צמים ולא ציון ולא צמנוג
(א) ואם בשל צמקת כלי. טעון מריקה
דשטיף כל הכלי (ב) ולריכס מריק' צמנון
דשטיף צלון. ואלו קדשים קלסר"ש מגעילן
אפילו ציון ואפי' צמנוג רוחים. דלא קפרינא
אלא להגעיל איסור הנבלע וא"ל להגעיל חלה
מקום השבול צלנד (ג) ואחר ההגעיל א"ל שטיפה
צלון. דכל הנך גזירת הכחוב ינהו צמקת
ובקדשי קדשים חלה בקדשים קלים ואין הלכה
כר"ש דדוקא תרומה ממעטין מכל הני דאזין
דכתיב יאכל אות' ותניא לוחה פרע לתרומה (ד)
שאין לה חורת מריק' ושטיף' בקדשים. אבל
קדשים קלים שוין הן לקדשי קדשים לכל חורת
מריק' ושטיף'. ובפירוש מריק' ושטיף' נחלקו
תנאים בדרייתא ים שאומר מריק' הגעיל צמנון
דשטיף צלון. ויש מי שאומר מריק' ושטיף'
שתינו צלון לבתר הגעיל. כדחקן לקי' בסמוך
אלא שמריק' כמריקת הכוס ושטיף' כשטיפה
הכוס. שזה נצחק זה מצפנים. כלומר שטיף'
נצחק ומריק' מצפנים והלכי כדברי האומר
מריק' צמנון ושטיף' צלון: יבשל בו את כר
הרגל. בלא מריק' ושטיף'. ולבסוף ימרוק וישטוף
לפי שכל יום נעשה גיעול לחצירו דמתוך ששלמים
מרבצים צרגל אין צלוע שלהן נעשה נותר שהרי
זמן שלמים לשני ימים (יא) וכי מצטל ביה שלמים
האדנא והדר מצטל ביה שלמים למחר משלמים
שנשטפו ציום הוציא פולט מה שצלט אחרת ובלוע
מן האחרונות נמלא שאינו צא לירי נותר: והבאים
אומרים עד זמן אבילה. שלא יהא ציון סוף
הביטול לחלת מריקה ושטיף' אלא זמן אכיל' צלנד
ולא יותר מזה (יב) דכתיב ומורק ושטוף וכתיב כל
זכר צבהים יאכל אות' ולמה סמכן הכחוב לומר
לך שממתיין זמן אכיל' צלנד והדר עמיד ליה מריק'
ושטיף' צו ציום מיד והלכי כחכמים: האסכלה.
ברדיל"א צלנ"י והיא עשויה כשן שצכה ולולין
עליו ל"י: מגעילין. צמנון: (ח) הרי הקלים
בנאכלים כחמורים ואינן טעונין מריקה:

קלים אינן טעונין מריקה ושטיפה

רבי שרפון אמר אם בשל בו מתחלת הרגל יבשל בו את כל הרגל. וחכ"א עד זמן אכילה.

מריקה ושטיפה. מריקה כמריקת הכוס. ושטיפה כשטיפת הכוס.

מריקה (בחמין) ושטיפה בעונן והשפוד והאסכלה מגעילין (בחמין).

(ח) בשל בו קדשים וחולין. או קדשי קדשים וקדשים קלים. אם יש בהם בנותן טעם הרי הקלים נאכלין

הכלי על האש שנצטל בו חס ושאר הכלי כשנצטל

אבל כשכל הכלי חס פשיטא דמפספט צלון ולר"ך הגעיל לכולו: (א) דאי למוטוי קדשים קלים מקדשי

קדשים דכתיב צהריא אמשטי. אוחה לוי'. אלא על כרחק דלא מצטוט חלה תרומי צלנד דאין

מיעוט אחר מיעוט חלה לרבות חו'. ורי"ש אוחה פרע לפסולי שאין דמה טעון ככוס וכמ"ל מ"ש.

גמי'. ואיך ממתיקין צ' כר"ש. ועתוי"ט: (יא) ואם צא לצטל חטאת זסיר לצטל אחריו שלמים

צו ציום ופולט את החטאת ובלוע את השלמים רש"י. ועתוי"ט: (יב) לפ"י לא גרסינן חיבת עד.

וכן רש"י השמיט חיבת עד. וכתיב החו' דהכי שפיר עפי ללא לגרום עד דלא חייב הכחוב חלה

עד אחר שנעשה נותר. דאל"כ חלה חף קודם לכן אי"כ לר"ש מאי מהני גיעול דלחצירו כיון שכבר

החקק למריק' ושטיף' ולפ"י זה שטיף' הר"י ועמיד ליה כו' צו ציום מיד שלא צדקדוק הוא

והי"ל כמ"ש החו' והאי זמן אכילה היא האכיל' הקלוב' בחורי'. ועתוי"ט: הבוס. מצפנים

ככוס של צרכה. כדאמרינן צברכות דינ"א שטעון הדחה צפנים ושטיף' צמון. רש"י. ולפ"י

גרסי' מריק' ושטיף' צלון ודשני קרא כו' משום דחר צפנים וחד צמון.

ומ"א דגרס מריקה צמנון ושטיף' צלון הוא גיר' הר"י ומפרש כו' ח"ל הככוס המוטל עד שמסיר מה שצדק

ככלי יקרא מריק' ותו' הנקיות יקרא שטיף'

עיקר תוי"ש

יגש יום ה

ברטורה

רמ"ט

והוא שיקן מים לתוך הכלי ואינו מנורק צידו הכלי אלא משפסף. ואמרו נוריק' צמנון ושטיף' צלון ומה שאמרו כמריקה הכוס כו' ר"ל שאינו חיוב להפליג עד שיסיר כל הרשע. ועתוי"ט: מגעילין. שיקר השמנוני

שנצטע צשפוד שהנפס מואסח אוחה. מנורת געלה נפשיי. מעטין הזה שחמשו ככל דבריהם

גיעול. גיעולי עכו"ם ומגעילין חולתו. ר"ל להסיר ההגעלה. הר"מ: ואינו כו'. ענין פוסלים

צמנוג שיהיו כמו קדשי קדשים שכל הנוגע בהם מן הנאכלים יפסול אם יהיו אותן הקדשים פסולים או יהיה כמותן ויאכל

בקדושי' אם היתה כשרה לפי שצמנוג צמקת כל אשר יגע בצשרה יקדש ואמרו יקדש להיות כמוה כולד אם פסולי תפסל ואם כשרה תאכל כחמור שבה. ועי"מ שחיהו שם צליעי כו' תלמוד לומר בצשרה עד שיצטע. שאר קדשים מניין תלמוד לומר זאת החורי לעולה כו' הר"מ:

בשר. ובלע הכשר מן הפסול: קדשים שכל הנוגע בהם מן הנאכלים יפסול אם יהיו אותן הקדשים פסולים או יהיה כמותן ויאכל

בקדושי' אם היתה כשרה לפי שצמנוג צמקת כל אשר יגע בצשרה יקדש ואמרו יקדש להיות כמוה כולד אם פסולי תפסל ואם כשרה תאכל כחמור שבה. ועי"מ שחיהו שם צליעי כו' תלמוד לומר בצשרה עד שיצטע. שאר קדשים מניין תלמוד לומר זאת החורי לעולה כו' הר"מ:

בשר. ובלע הכשר מן הפסול: קדשים שכל הנוגע בהם מן הנאכלים יפסול אם יהיו אותן הקדשים פסולים או יהיה כמותן ויאכל

בקדושי' אם היתה כשרה לפי שצמנוג צמקת כל אשר יגע בצשרה יקדש ואמרו יקדש להיות כמוה כולד אם פסולי תפסל ואם כשרה תאכל כחמור שבה. ועי"מ שחיהו שם צליעי כו' תלמוד לומר בצשרה עד שיצטע. שאר קדשים מניין תלמוד לומר זאת החורי לעולה כו' הר"מ:

בשר. ובלע הכשר מן הפסול: קדשים שכל הנוגע בהם מן הנאכלים יפסול אם יהיו אותן הקדשים פסולים או יהיה כמותן ויאכל

בקדושי' אם היתה כשרה לפי שצמנוג צמקת כל אשר יגע בצשרה יקדש ואמרו יקדש להיות כמוה כולד אם פסולי תפסל ואם כשרה תאכל כחמור שבה. ועי"מ שחיהו שם צליעי כו' תלמוד לומר בצשרה עד שיצטע. שאר קדשים מניין תלמוד לומר זאת החורי לעולה כו' הר"מ:

בשר. ובלע הכשר מן הפסול: קדשים שכל הנוגע בהם מן הנאכלים יפסול אם יהיו אותן הקדשים פסולים או יהיה כמותן ויאכל

בקדושי' אם היתה כשרה לפי שצמנוג צמקת כל אשר יגע בצשרה יקדש ואמרו יקדש להיות כמוה כולד אם פסולי תפסל ואם כשרה תאכל כחמור שבה. ועי"מ שחיהו שם צליעי כו' תלמוד לומר בצשרה עד שיצטע. שאר קדשים מניין תלמוד לומר זאת החורי לעולה כו' הר"מ:

בשר. ובלע הכשר מן הפסול: קדשים שכל הנוגע בהם מן הנאכלים יפסול אם יהיו אותן הקדשים פסולים או יהיה כמותן ויאכל

בקדושי' אם היתה כשרה לפי שצמנוג צמקת כל אשר יגע בצשרה יקדש ואמרו יקדש להיות כמוה כולד אם פסולי תפסל ואם כשרה תאכל כחמור שבה. ועי"מ שחיהו שם צליעי כו' תלמוד לומר בצשרה עד שיצטע. שאר קדשים מניין תלמוד לומר זאת החורי לעולה כו' הר"מ:

בשר. ובלע הכשר מן הפסול: קדשים שכל הנוגע בהם מן הנאכלים יפסול אם יהיו אותן הקדשים פסולים או יהיה כמותן ויאכל

בקדושי' אם היתה כשרה לפי שצמנוג צמקת כל אשר יגע בצשרה יקדש ואמרו יקדש להיות כמוה כולד אם פסולי תפסל ואם כשרה תאכל כחמור שבה. ועי"מ שחיהו שם צליעי כו' תלמוד לומר בצשרה עד שיצטע. שאר קדשים מניין תלמוד לומר זאת החורי לעולה כו' הר"מ:

בשר. ובלע הכשר מן הפסול: קדשים שכל הנוגע בהם מן הנאכלים יפסול אם יהיו אותן הקדשים פסולים או יהיה כמותן ויאכל

בקדושי' אם היתה כשרה לפי שצמנוג צמקת כל אשר יגע בצשרה יקדש ואמרו יקדש להיות כמוה כולד אם פסולי תפסל ואם כשרה תאכל כחמור שבה. ועי"מ שחיהו שם צליעי כו' תלמוד לומר בצשרה עד שיצטע. שאר קדשים מניין תלמוד לומר זאת החורי לעולה כו' הר"מ:

בשר. ובלע הכשר מן הפסול: קדשים שכל הנוגע בהם מן הנאכלים יפסול אם יהיו אותן הקדשים פסולים או יהיה כמותן ויאכל

בקדושי' אם היתה כשרה לפי שצמנוג צמקת כל אשר יגע בצשרה יקדש ואמרו יקדש להיות כמוה כולד אם פסולי תפסל ואם כשרה תאכל כחמור שבה. ועי"מ שחיהו שם צליעי כו' תלמוד לומר בצשרה עד שיצטע. שאר קדשים מניין תלמוד לומר זאת החורי לעולה כו' הר"מ:

בשר. ובלע הכשר מן הפסול: קדשים שכל הנוגע בהם מן הנאכלים יפסול אם יהיו אותן הקדשים פסולים או יהיה כמותן ויאכל

בקדושי' אם היתה כשרה לפי שצמנוג צמקת כל אשר יגע בצשרה יקדש ואמרו יקדש להיות כמוה כולד אם פסולי תפסל ואם כשרה תאכל כחמור שבה. ועי"מ שחיהו שם צליעי כו' תלמוד לומר בצשרה עד שיצטע. שאר קדשים מניין תלמוד לומר זאת החורי לעולה כו' הר"מ:

בשר. ובלע הכשר מן הפסול: קדשים שכל הנוגע בהם מן הנאכלים יפסול אם יהיו אותן הקדשים פסולים או יהיה כמותן ויאכל

בקדושי' אם היתה כשרה לפי שצמנוג צמקת כל אשר יגע בצשרה יקדש ואמרו יקדש להיות כמוה כולד אם פסולי תפסל ואם כשרה תאכל כחמור שבה. ועי"מ שחיהו שם צליעי כו' תלמוד לומר בצשרה עד שיצטע. שאר קדשים מניין תלמוד לומר זאת החורי לעולה כו' הר"מ:

בשר. ובלע הכשר מן הפסול: קדשים שכל הנוגע בהם מן הנאכלים יפסול אם יהיו אותן הקדשים פסולים או יהיה כמותן ויאכל

בקדושי' אם היתה כשרה לפי שצמנוג צמקת כל אשר יגע בצשרה יקדש ואמרו יקדש להיות כמוה כולד אם פסולי תפסל ואם כשרה תאכל כחמור שבה. ועי"מ שחיהו שם צליעי כו' תלמוד לומר בצשרה עד שיצטע. שאר קדשים מניין תלמוד לומר זאת החורי לעולה כו' הר"מ:

בשר. ובלע הכשר מן הפסול: קדשים שכל הנוגע בהם מן הנאכלים יפסול אם יהיו אותן הקדשים פסולים או יהיה כמותן ויאכל

זו פרישות בכורות. הסור את הכורות לפרט מן הכר כהנים כסוי: שחק וקבל שבר. שתייחד אליו דבור שחר וכן הכהנים לנקרוב קרבתו: פרישת נדב ואניהו. ששעשע

זוהר' יגש. דף ריא ע"ב ת"ת דאצילות יוד האואו הא

ת"ח מה כתיב ויצרך יעקב את פרעה א"ר יוסי פרעה חף על גב דאוקמוס צרוי

אוחרי' סמך דקא סמכין בעלמי' אבל ת"ח לסוסמי צרככי פרעס דמיתוך רעיתי

ת"ח חיה רתי כין לשמאל צרוא דכטרא אחר' ואית רתיכין לימיני' צרוא דלעילי' דקדושה

ואילין לקבל חלין חלין דרחמי' חלין דדיי' וכד קב"ס עמיד דינא צמלאי כל דינא

דעמיד כסהי' גווי' דאיון רתיכיו ממש וכגווי' דיליס דכהי' כקרי' ממש מה סהי' סקרי'

דעמיד כסהי' גווי' דאיון רתיכיו ממש וכגווי' דיליס דכהי' כקרי' ממש מה סהי' סקרי'

דעמיד כסהי' גווי' דאיון רתיכיו ממש וכגווי' דיליס דכהי' כקרי' ממש מה סהי' סקרי'

דעמיד כסהי' גווי' דאיון רתיכיו ממש וכגווי' דיליס דכהי' כקרי' ממש מה סהי' סקרי'

ממש קטיל ואספיק נשמתי אוף קציה עביר כסהו גוויי ממש דכתיב ויהרג הי כל כבוד וכן כלם כמלרים כסהו גוויי ממש וננין קד דמיתך רעיה כנוויי דליס ממש לקטיל דכתיב כי אפי ה' אפי סוף ולא אחר ולזמנא דלתי מה כתיב מי זכ בא מאדוסחמון בגדים מצנרים וגויי ת"ח מה כתיב

וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזו כס ויפרו וירכו מאד ויאחזו כס לחסות עלמין ויאחזו כס דהא לכוון אחזיו כמה דלוקומה (ז"ח ל"ג א"ר יוסף) ויפרו וירכו מאד ודאי דהא לערי לא שרחת כסו וקיימו כחפסוקי עלמי וננין קד ויפרו וירכו מאד כרוך הי לעולם אמון ואמון :

מוכר

יוסף רחם

הרכה פסוקה

מספר חרדים דף ע"א ע"ב

כרמי ה"ל משוכה ס"ב

(א) כל המתורה בדברים ולא נמי בלבו לעובד הרי זה דומה לשוטר ושרץ בידו שאין הפסולה מועלת לו עד שישליך השרץ וכן הוא אמר וסודה ועובד ירוחם וצריך לפרוש את החטא שנא' אנה הוא העם הזה הפסא גדולה ויעשו להם אלהי זהב : (ב) מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני ה' בבכי ובתחנונים ועושה צדקה כפי כחו ומתרחק הדבר מן הדבר שהטא בו ומשנה שמו כלומר אני אהר ואינו אותו האיש שעשה אותו המעשים ומשנה מעשיו כולו לטובה ולהרץ ישרה וגולה מטקומו שגלות כפרת עון מפני שורפת לו להבנע ולהיות עניו ושכל רוח : (ג) ושבת גדול לשב שיתודה בריבם ויודיע פשעיו להם ומגלה עבירות שבינו לבין חבריו לאחרים ואומר להם אמנם המאמי לשלונני ועשיתי לו כך וכך והריני היום שב ומתנחם וכל המתנחם ואינו מודיע אלא מכמה פשעיו אין תשובתו נמורה שנאמר מכמה פשעיו לא יצליח :

ליר ו תורה

כ"ו פסוקי שנו"ת נ"ד מילוי ב"ן י"ד ה' ו' ה' ומעשה ממנו לירוף והיה בניקוד ש"ז
וישבת בארץ גשן והיית קרוב אלי אתה ובגנה ובגני בגנה
וצאנה ובקרה ובר אשר קרה : ב ובדברתי אותך שם
ביעוד חמש שנים רעב פון תורש אתה וביתך ובר אשר קרה :
והנה עיניכם ראות ועיני אחי בנימין פייפי המדבר אליכם :
ומהרתם והורדתם את פרי כבודי במצרים ואת כל אשר ראיתם
אחיו ויבדו ובגמלם פכה ער צואריו : ה ויפלו על צוארי בנימין
(א) ותיבת בארעא דגשן ותהי קריב לי אתה ובגנה ובגני בגנה ויבדו עליהם
(ב) ואיוון יתך תמן ארי עוד חמש שנים בגנה ובגני בגנה ותתקד וכל די לך :
(ג) וקא עניכון תוין ועיני אחי בנימין ארי בגישכון ארי ממליך עמכון :
(ד) ותחווין לאפאי ית בר יקרי במצרים וית כל די תיותין ותחווין ותתחווין ית אפאי הלכא :
(ה) ונפל על צוארי דבנימין ובקא ובגמלם פכה ער צואריה : (ו) ונשק לך אחותי

ליר ו תורה

עליהם ואחרי כן דברו אחיו אתו : ויקל נשמע בית פרעה
לאמר באו אחי יוסף וישב בעיני פרעה ובעיני עבדיו :
ויאמר פרעה ארי יוסף אמר ארי אחיך זאת עשו מענו את
בעידיכם ורכו באו ארצה כנען : ויקחו את אביכם ואת
בתיכם ובאו ארי ואתנה לכם את טוב ארץ מצרים ואכרו את
חלב הארץ : ואתה צויתך זאת עשו קחיו לכם מארץ מצרים
עגלות למפכם ולנשיכם ונשאתם את אביכם ובאתם :
ועיניכם ארדתם על פריכם כי טוב פרי ארץ מצרים לכם
הוא : יב ויעשו כן בני ישראל ויתן להם יוסף עגלות על פיי
פרעה ויתן להם צידה לדרך : יג רכבם נתן לאיש חרפות
שמלת ודבנימין נתן שלש מאות כסף וחמש חרפת שמלות :
יד ודאביו שרח בזאת עשרה חמרים נשאים משוב מצרים
ועשו אתנת נשאת בר ורחם ומזון לאביו לדרך : טו וישלח את
אחיו וירכו ויאמר אדהם אריתרגו בדרך : טז ויערו מצרים
ובאו ארץ כנען ארי יעקב אביהם : יז ויגדו לו לאמר עוד
יוסף חי וכי הוא משל בכר ארץ מצרים ויפג רבו כי ראי
האמין להם : יח וידברו אליו את כר דברי יוסף אשר דבר
אדהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף קשאת אתו ותחי רוח

עבדא עריהון ובתר כן מלילו אחוהי עמיה : (א) וקרא אשתמע בית פרעה למימר אתו
אחי יוסף ושפר בעיני פרעה ובעיני עבדוהי : (ב) ויאמר פרעה ליוסף אימר לאתך דא
עיבדו מענו ית בעירכון ואיוונו אוכלו לארעא דכנען : (ג) וירכו ית אבוכון וית אנש
בתיכון ואיתו קוטי ואתן קבון ית טוב ארעא דמצרים ותיקבון ית טובא דארעא : (ד) ואת
מפקד דא עיבדו סבו קבון מארעא דמצרים ענקן לשפרכון ולנשיכון ותמלון ית אבוכו
ותיתון : (ה) ועיכון קא תחום על מניכון ארי טוב כל ארעא דמצרים דלכון הוא :
(ו) ועבדו כן בני ישראל ויהב להון יוסף ענקלעל מיטרא דפרעה ויהב להון וודין לאורחא :
(ז) לכולהון יהב לגבר אצטקון דבגושין ובגנימין ויהב תנת מאה סקעין דכסף וחמשא
אצטלון דלבושין : (ח) וקאבדוהי שלח כרין עשרה חמרין מעינין מטוב מצרים ועטר
אתנן מעינין עבדו וקחם וודין לאבדוהי לאורחא : (ט) ושלה ית אחוהי ואזו ויאמר
להון לא תתנצון באורחא : (י) וקליקו מצרים ואתו לארעא דכנען לות ועקב אבדוהון :
(יא) ותואו קיה למימר עד כען יוסף קיים וארי הוא שריש בכל ארעא דמצרים והו סכא
פגון ער לפיה ארי לא הימין להון : (יב) ומלילו עמיה ית כר פתגמי דיוסף דמלילו עמהון
ותואו ית ענקתא דשכח יוסף דמיטל יתיה ושרת רוח קוד שא ער ועקב אבדוהון

יעקב אביהם : יט ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי ארכה
 ואראנו במצרים אמות : יט ויסע ישראל וכד אשר לו ויבא בארץ
 שבע ויזבח זבחים זבחים לארתי אביו יצחק ויאמר אלהים לישראל
 במראת הלילה ויאמר יעקב יעקב ויאמר הנני : כג ויאמר אנכי
 האל ארתי אביך ארתיך מרדה מצרימה בירדן ויגדור
 אשימך שם : כג אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם
 ערה ויוסף ישית ידו ער עיניו : כד ויקם יעקב מבאר שבע
 וישאו בני ישראל את יעקב אביהם ואת טפם ואת נשיהם
 בעגלות אשר שלח פרעה לשאת אתו : כה ויקחו את מקניהם
 ואת דכושם אשר רכשו בארץ כנען ויבאו מצרימה יעקב
 וכרזרעו אתו : כו בניו ובניו אתו ובנות בניו וכרז
 זרעו הביא אתו מצרימה :

אונקלוס
 (יט) ויאמר ישראל בני לי חרוא עד פניו יוסף ברי קיים איוול ואחזניה עד לא אמות :
 (כ) ונטל ישראל וכל רליה ואתא לבאר שבע ודבח דבחין לאקרא דאביו יצחק :
 (כא) ואמר יי ישראל בתווא דליליא ואמר יעקב יעקב ואמר הא אנה : (כב) ואמר אנה
 אל אלהא דאבוק לא חדל מלמיתת למצרים ארי קעם פני אשוניך פמן : (כג) אנה איהות
 עקב למצרים ואנה אסקינה אף אסקא ויוסף ישוי ידוהי על עינד : (כד) וקם יעקב
 מבאר שבע ונטלו בני ישראל ית יעקב אבוהון וית טפיהון וית נשיהון בעגלתא די
 שלח פרעה למיטל בני ישראל : (כה) ודברו ית נתיהון וית קנניהון די קנו בארעא דכנען ואתו
 למצרים יעקב וכל בנהו עמיה : (כו) בנהו ובני בנהו עמיה בנותיה ובנות בנהו וכל זרעיה
 איתי עמיה למצרים
 כדי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום הצננו תשלום כל
 הסדרה ותרגום והפטורה

יום ו תורה

ח ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו בכר
 יעקב ראובן : ט ובני ראובן חנוך ופלוא וחצרון וקרמי :
 י ובני שמעון ימואל וימין ואהר ויכין וצחור ושואר בן יחזקע עניתי :
 יא ובני לוי גרשון קהת ומררי : יב ובני יהודה ער ואונן ושקה

אונקלוס
 ח ואלין שמות בני ישראל דעאלו למצרים יעקב ובנהו בוכרא דיעקב ראובן : ט ובני
 ראובן חנוך ופלווא וחצרון וקרמי : י ובני שמעון ימואל וימין ואהר ויכין וצחור ושואר בן
 יחזקע עניתי : יא ובני לוי גרשון קהת ומררי : יב ובני יהודה ער ואונן ושקה ופרץ וזרח וזמית

ופרץ וזרח וזמית ער ואונן בארץ כנען ויהיו בני פרץ חצרון
 וחמור : יג ובני יששכר תולע ופועה ויוב ושמרון : יד ובני זבולון
 סרד וארון ויחלאל : טו אלה בני לאה אשר ילדה ליעקב
 בפדן ארם ואת דינה בתו כר נפש פניו ובנותיו שרשים
 ושרש : טז ובני גד צפיון וחני שוני ואצבן ערי וארודי ואראלי :
 יז ובני אשר ימנה וישוה וישוי ובריעה ושרח אחתם ובני
 בריעה חבר ומלכיאל : יח אלה בני זלפה אשר נתן לבן לאה
 בתו ותלד את אלה ליעקב שש עשרה נפש : יט בני רחל
 אשת יעקב יוסף ובנימן : כ ויולד ליוסף בארץ מצרים אשר
 ילדה לו אסנת בת פוטי פרע כהן אן את מנשה ואת אפרים :
 כא ובני בנימן בלע ובכר ואשבל גרא ונעמן אחי וראש מפים
 וחפים וארד : כב אלה בני רחל אשר ילד ליעקב כר נפש
 ארבעה עשר : כג ובני דן חשים : כד ובני נפתלי יחצאל וגוני
 ויצר ושם : כה אלה בני בלה אשר נתן לבן לרחל בתו
 ותלד את אלה ליעקב כר נפש שבעה : כו כר נפש
 הבאה ליעקב מצרימה יצאי ירכו מלכד נשי בני יעקב
 כר נפש ששים ושש : כז ובני יוסף אשר ילד
 לו במצרים נפש שנים כר נפש לביית יעקב הבאה מצרימה
 שבעים ס כה ואת יהודה שלח לפניו אר יוסף להורת לפניו

אונקלוס
 ער ואונן בארעא דכנען יהיו בני פרץ חצרון וחמור : יג ובני יששכר תולע ופועה ויוב
 ושמרון : יד ובני זבולון סרד וארון ויחלאל : טו ארין בני לאה דיילדת ליעקב בפדן ארם
 ונת דינה ברתיה כר נפש בנהו ובנותיה חצרון ותלת : טז ובני גד צפיון וחני שוני ואצבון
 ערי וארודי ואראלי : יז ובני אשר ימנה וישוה וישוי ובריעה ושרח אחתהון ובני בריעה
 חבר ומלכיאל : יח אלון בני זלפה דלאה ברתיה וילדת ית אלון ליעקב שתא
 עשר נפשו : יט בני רחל אשת יעקב יוסף ובנימן : כ ואת ילדו ליוסף בארעא דמצרים
 דילדת ליה אסנת בת פוטפרע רבא דאון ית מנשה וית אפרים : כא ובני בנימן
 בלע ובכר ואשבל גרא ונעמן אחי וראש מפים וחפים וארד : כב ואלין בני רחל די
 אתילדו ליעקב כר נפש שתא ארבעת עשר : כג ובני דן חשים : כד ובני נפתלי יחצאל
 וגוני ויצר ושם : כה אלון בני בלה דיהב רבן לרחל ברתיה וילדת ית אלון ליעקב
 כר נפש שתא שבעה : כו כל נפש שתא דעלא ליעקב דמצרים נפשו ורכיה כר נפש
 כל נפש שתא שתין ושית : כז ובני יוסף די אתילדו ליה במצרים נפש שתא חצרון וזרח
 פשתא לבית יעקב דעאלו למצרים שבעין : כח וית יהודה שלח קדמויה לות יוסף

גשנה ויבאו ארצה גשן ונס ויאמר יוסף מרפבתו ויער לקראת ישראל אביו גשנה וירא אליו ויפל על צואריו ויבך ערר צואריו עוד : ל ויאמר ישראל ארר יוסף אמיתה הפעם אחרי ראיתי את פניך כי עזרת חי : ל ויאמר יוסף אר אחיו וארר בית אביו אעלה ואנידה לפרעה ואמרה אליו אחי ובית אביו אשר בארץ כנען באו אלי : ל ו והאנשים רעי צאן כיראנשי מקנה היו וצאנם ובקרם וכל אשר להם הביאו : ל ו היה כיר יקרא להם פרעה ואמר מה מעשיכם : ל ו אמרתם אנשי מקנה היו עבדיך מנעורינו ועד עתה גם אנחנו גם אבותינו בעבור תשבנו בארץ גשן כיתועבת מצרים כרעה צאן : * ויבא יוסף ויגד לפרעה ויאמר אבי ואחי וצאנם ובקרם וכל אשר להם באו מארץ כנען והנם בארץ גשן : * ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים ויצאם לפני פרעה : * ויאמר פרעה אר אחיו מה מעשיכם ויאמרו אר פרעה רעה צאן עבדיך גם אנחנו גם אבותינו : * ויאמרו אר פרעה רגור בארץ באנו כיראנז מרעה לצאן אשר לעבדיך כירעב הרעב בארץ כנען ועתה ישברנא עבדיך בארץ גשן : * ויאמר פרעה אר יוסף לאמר אביך ואחיו באו אריך : * ו ארץ מצרים לפניך הוא במיטב

לפנא קדמוהי לגשן ואתו לארעא דגשן : כט ומקום יוסף רתיבותי וסמיק לקדמות ישראל אביו לגשן ואתחזי ליה ונפל על צואריו וקבא על צואריו עוד : ל ויאמר ישראל ליוסף אירי אנה מאית זמנא קרא מנחם אנה בתר דחיותינון לאפה ארי עד כען קום אף : לא ויאמר יוסף לאחוזי ולבית אביו אסק ואחיו לפרעה ויאמר ליה אחי ובית אפא די בארעא דכנען אתו קותי : כב ויבריא רעי עאנא ארי וברא מרי גיתי הו ענהון ותוריהון וכך דילהון איתאיו : כג ויהי ארי יקרו לכון פרעה וימר מה עובדיכון : כד ותימרין גברי מרי גיתי הו עבד מוערנא ועד כען אף אנתנא אף אבהתנא כדיר דתיבתון בארעא דגשן ארי מרתקון מצראי כל בעי עאנא : א ואתא יוסף וחיו לפרעה ויאמר אפא ואתי ועאנהון ותוריהון וכך דילהון אתו מארעא דכנען וקא אנון בארעא דגשן : ב ומקצת אחוזי דבר חמשה וברין ואקמיטון קדם פרעה : ג ויאמר פרעה לאחוזי מה עובדיכון ואמרו לפרעה רעי עאנא עבד אף אנתנא אף אבהתנא : ד ואמרו לפרעה לאחוזי בארעא איתנא ארי מית רעיא לעאנא די לעאנא די לעבדך ארי תקוף בפנא בארעא דכנען וכען תבון כען עבדך בארעא דגשן : ה ויאמר פרעה ליוסף למימר אבוק ואחך אתו לוקח : ו ארעא דמצרים קדמך היא ברשפיר בארעא אוחיב ית אבוק וית אפך ותבון

הארץ הושב את אביך ואת אחיך ישבו בארץ גשן ואם ידעת וישכם אנשי חיל ושמתם שרי מקנה על אשדכי : * ויבא יוסף את יעקב אביו ויעמדהו לפני פרעה ויברך יעקב את פרעה : * ויאמר פרעה אר יעקב כמה ימי שני חייך : ויאמר יעקב אר פרעה ימי שני מגורי שרשים ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חיי ורא השינו את ימי שני חיי אבתי בימי מגוריהם : ויברך יעקב את פרעה ויצא מלפני פרעה : * וישב יוסף את אביו ואת אחיו ויתן להם אתה בארץ מצרים במיטב הארץ בארץ רעמסס כאשר צוה פרעה : * ויברך יוסף את אביו ואת אחיו ואת כל בית אביו להם לפי המך : * ו להם אין בכר הארץ כירעב הרעב מאד ותלה ארץ מצרים וארץ כנען מפני הרעב : * ויברך יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים ובארץ כנען בשבר אשר להם שברים ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה : * ויתם הכסף מארץ מצרים ומארץ כנען ויבאו כל מצרים אר יוסף לאמר הבה לנו לחם וקמה נמות נגידך כי אפס כסף : * ויאמר יוסף חבו מקניכם ואתנה להם כסף במקניכם אם אפס כסף : * ויביאו את מקניהם אר יוסף ויתן להם יוסף לחם בסוטים ובמקנה הצאן ובמקנה הבקר

בארעא דגשן ואם ידעת ואת בהון גוברין דחיקא ותמנינון רבני גיתי על דולי : ז ואיתי יוסף ית יעקב אביו ואקמיניה קדם פרעה וברך יעקב ית פרעה : ח ויאמר פרעה ליעקב כמה ימי שני חייך : ט ויאמר יעקב לפרעה ימי שני תותבותי מאה ותלתין שנין ועירין ובישין הו ימי שני חיי ורא ארביקו ית ימי שני חיי אבתי ביומי תותבותהון : י וברך יעקב ית פרעה ונפק מן קדם פרעה : יא ואותיב יוסף ית אביו וית אחוזי ויתב להון אחקנא בארעא דמצרים ברשפיר בארעא פארעא רעמסס קמא דפקור פרעה : יב וון יוסף ית אביו וית אחוזי וית כל בית אביו לחמא לפום טפלא : יג ולחמא כות בכל ארעא ארי תקוף בפנא דקרא ואשתלחי עמא דארעא דמצרים ועמא דארעא דכנען מן קדם כפנא : יד ויקט יוסף ית כל כסף בארעא דמצרים ובארעא דכנען בעבורא די אינון ונבין ואיתי יוסף ית כספא לבית פרעה : טו ושלים כספא מארעא דמצרים ומארעא דכנען ואתו כל מצראי ויתב לנא לחמא וקמא נמות לקבדך ארי שלים כספא : טז ויאמר יוסף חבו ניתיכון ואמן לכון כגיתיכון אם שלים כספא : יז ואיתיאו ית ניתיהון קות יוסף ויתב להון יוסף לחמא בסומוטא ובגיתי עאנא ובגיתי תורו ובחמקרא

וּבְחַמְרֵים וַיְנַהֲלֵם בְּדָחֵם בְּכַרְמֵי־מִקְנֵהֶם בַּשָּׁנָה הַהִיא : י' וַתִּתֵּן
הַשָּׁנָה הַהִיא וַיָּבֹאוּ אֵלָיו בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיית וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־נִכְחַד
מֵאֲדָנִי כִּי אִסִּיתֶם הַכֶּסֶף וּמִקְנֵה הַבְּהֵמָה אֶרְאֲדָנִי לֹא נִשְׂאָר
לְפָנַי אֲדָנִי בְרַחֲמֵי אִסְגִּוּיֹתֵינוּ וְאִדְמַתְנוּ : י"ט לְמַה נִּגְמוֹת לַעֲיִנֶיךָ
גַּם־אֲנַחְנוּ גַּם־אִדְמַתְנוּ קִנְהַאֲתָנוּ וְאִת־אִדְמַתְנוּ בְּדָחֵם וְנַהֲיֶיהָ
אֲנַחְנוּ וְאִדְמַתְנוּ עֲבָדִים לְפָרְעָה וְתִזְדַּע וְנַהֲיֶיהָ וְלֹא נִגְמוֹת
וְהִאֲדַמְתָּ לֹא תִשָּׁם : כ' וַיִּקֶן יוֹסֵף אֶת־כָּל־אֲדַמַּת מִצְרַיִם לְפָרְעָה
כִּי־מָכְרוּ מִצְרַיִם אִישׁ שְׂדֵהוּ כִּי־חָזַק עֲלֵהֶם הָרָעַב וַתְּהִי הָאָרֶץ
לְפָרְעָה : כא וְאֶת־הָעַם הָעֲבִיר אֹתוֹ לַעֲרִים מִקְצֵה גְבוּר־מִצְרַיִם
וְעַד־קִצְחוֹ : כב רַק אֲדַמַּת הַכֹּהֲנִים לֹא־קָנָה כִּי חֵק לַכֹּהֲנִים מֵאֵת
פָּרְעָה וַאֲכָרוּ אֶת־חֲקֵם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פָּרְעָה עַד־כִּן לֹא מָכְרוּ
אֶת־אֲדַמַּתָּם : כג וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־הָעַם הִן קָנִיתִי אֶתְכֶם הַיּוֹם
וְאֶת־אֲדַמַּתְכֶם לְפָרְעָה הֵאֱלַכְתֶּם זֶרַע וּזְדַעְתֶּם אֶת־הָאֲדָמָה :
כד וְהָיָה בְּתַבּוּאֹת וּנְתַתֶּם חֲמִישִׁית לְפָרְעָה וְאַרְבַּע הִיְדֵת יִהְיֶה
לְכֶם לְזֶרַע הַשָּׂדֶה וְרֵאשִׁיתְכֶם וְרֵאשִׁית בְּבֵיתְכֶם לְאֹכַל לְמִפְנֵיכֶם :
כה וַיֹּאמְרוּ הֲחַיֵּיתָנוּ נִמְצָא־חַן בְּעֵינֵי אֲדָנִי וְהִיָּינוּ עֲבָדִים לְפָרְעָה :
כו וַיִּשָּׂם אֹתָהּ יוֹסֵף לְחֹק עַד־הַיּוֹם הַזֶּה עַל־אֲדַמַּת מִצְרַיִם
לְפָרְעָה לְחֹמֶשׁ רַק אֲדַמַּת הַכֹּהֲנִים לְבָדֵם לֹא הִיְתָה לְפָרְעָה :

אונקלוס
וַיִּנְיִן בְּחֶמֶס בְּכָל יְמֵיהֶן בְּשֵׂמֶת הָיָה : י' וְשָׁלִימַת שֵׂמֶת הָיָה וְאֵתוֹ קִוְיָה בְּשֵׂמֶת
תְּנִינָתָא וְאִקְרוּ לִיהָ קָא נְכִסִּי מִן רַבּוּנֵי אֱלֹהִין שְׁלִים בְּכֶסֶף וְגִיתֵי בְּעִירָא קִוְיָה רַבּוּנֵי קָא
אֲשֵׁתָאָר קָדִם רַבּוּנֵי אֱלֹהִין וְיִוְתָנָא וְאַרְעָנָא : י"ט לְמַה נִּגְמוֹת לַעֲיִנֶיךָ אִם אֲנַחְנָא אִם אֲרַעְנָא
קִנְיֵי יִתְנָא וְיֵת אֲרַעְנָא בְּחֶמֶס וְנָהִי אֲנַחְנָא וְאַרְעָנָא עֲבָדִין לְפָרְעָה וְהָב פֶּר זֶרַע וְגִיתֵי וְקָא
נִגְמוֹת וְאַרְעָא קָא תְּבוּר : כ' וַיִּקְנָא יוֹסֵף וְיֵת כָּל אֲרַעְא דְּמִצְרַיִם לְפָרְעָה אֲרִי זְבִינוּ מִצְרַיִי
גַּבְר חֲקִלְיָה אֲרִי תִקִּיף עֲלֵיהֶן בְּכֶסֶף וְהָיָה לְפָרְעָה : כא וַיֵּת עֲמָא אֲעֵבִיר יִתִּיה מְקַרְי
לְקַרְי מִסּוּף תַּחֲסֹם מִצְרַיִם וְעַד סוּפְיָה : כב לְחֹדֶר אֲרַעְא רַבּוּמְרִיא לֹא קָנָא אֲרִי תִלְקָא
רַבּוּמְרִיא מִן קָדִם פָּרְעָה וְאֲבָדִין וְיֵת חִוְקָהוֹן דִּיהָב לְהוֹן פָּרְעָה עַל כִּן קָא זְבִינוּ יֵת אֲרַעְהוֹן :
כג וַיֹּאמֶר יוֹסֵף לְעַמָּא הָא קָנִיתִי יִתְכֹּן יוֹמָא דִּין וְיֵת אֲרַעְכוֹן לְפָרְעָה הָא לְכוֹן פֶּר זֶרַע וְתִזְדַּעוּן
יֵת אֲרַעְא : כד וַיְהִי בְּאַעְגָלִי עֲלֵקְתָא וְתַתְּנוֹן חֹד מִן חֲמִשָּׁא לְפָרְעָה וְאַרְבַּע חֲזָקִין יִהְיוּן
לְכוֹן לְקַר זֶרַע חֲקִלָא וְיִמְיִכְלִכוֹן וְיִקְאֲנֵשׁ בְּתִיכוֹן וְלִמְיִכְל לְשַׁפְּקִין : כה וַיֹּאמְרוּ קִנְיָתָנָא
נִשְׁבַּח רַחֲמֵין בְּעֵינֵי רַבּוּנֵי וְנָהִי עֲבָדִין לְפָרְעָה : כו וַיִּשׁוּי יִתָּה יוֹסֵף לְקִוְיָא עַד יוֹמָא הַרְיִן

ב' וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיֵּאָחֲזוּ בָּהּ וַיִּפְרוּ
וַיִּרְבּוּ מְאֹד : ססס

אונקלוס
עַל אֲרַעְא דְּמִצְרַיִם דִּיהוֹן יִתְבִּין חֹד מִן חֲמִשָּׁא לְפָרְעָה לְחֹדֶר אֲרַעְא רַבּוּמְרִיא בְּלַחְוִידֵיהוֹן לֹא
הָיָה לְפָרְעָה : כז וַיְהִיב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶעְא דְּמִצְרַיִם בְּאֶרֶעְא דְּגֹשֶׁן וַאֲחֻסִּינוּ בָּהּ וְנִפְיִשׁוּ וְסִנְיָאוּ
קָתָא : פ פ פ

הַפְּטוּרָה יִשְׂר שְׁבוּעַ זֶה חֲמִצָּא בְּכֶסֶף נְבִיאִים מִוֹם א' עַד סוּף יוֹם ה'

יום הששי

אחר קריאת פסח השבוע טעים עקרה ולאחר הרגום וההפטרות ומזמור ה' מלך גאות לבש(או מזמור
שיר ליום השבת וה' מלך) ילליה דכרו משנה והלכה נוסדר טהרות שהיא נגד היסוד בחינת היום

עיקר תוי"ט משנה פרה פרק א ברטנורה

פרק א רבי אליעזר אומר עגלה בת שנתה . עגלי ערופה לריך סתה' בת שנתה
ולא יותר : ופרה . אדוני . בת שתי שנים . דלשון פרה משמע דקשיט
טפי ומעלה : והכמים אומרים עגלה . ערופה כשר' אפי' בת שתיים . וכ"ש בת שנתה
אלא דאפי' בת שתיים עגלי היא ואף על גב דק"ל כ"ו שנאמר עגל כן שנה היא סברי רבנן
שאני עגלי ערופ' דכתיב

רבי אליעזר אומר עגלה בת שנתה . ופרה בת שתיים .
וחכמים אומרים עגלה בת שתיים ופרה בת שלש . או בת ארבע .
רבי מאיר אומר אף בת חמש כשרה הזקנה . אלא שאין ממתניין
לה שמא תשחיר שלא תפסל . אמר רבי יהושע
לא שמעתי אלא שלשית . אמרו לו מה הלשון
שלשית . אמר להם כך שמעתי סתם . אמר בן
עזאי אני אפרש . אם אומר אתה שלישית לאחרות
במנין . וכשאתה אומר שלשית בת שלש שנים .
כיוצא בו אמרו כרם רבעי אמרו לו מה הלשון
רבעי . אמר להם כך שמעתי סתם . אמר בן עזאי אני
אפרש . אם אומר אתה רבעי לאחרים במנין .
וכשאתה

לפניה וז"ל שלישית להן : שלישית . משמע שהיא בת שלש' טעים . רביעי לאחרים . כשיש
ארבע כרמים שייך לומר על האחרון שהוא רביעי לאחרים אבל רבעי משמע כרם כן ד'

שתיים . נראה דלמעטוי
נמי טפי אפי' דכ"ש
דהוי' פרה וי"ט פוסל
שמא תשחיר אלל דקש'
הא דמכשיר ר"ל מנוכרי'
הא בת שתיים לא ילדה
וסי'
זה עגלת נקר ולא
כתיב עגלי סתם : שמא
תשחיר שלא תפסל .
שלא יולדו בה צ' טהרות
שחורות פסולה דכתיב
אדונה תנינו' שחאה
תנינו' בלדמומית והלכי
דפרי' אדוני' בת שלש שני'
או בת ארבע חקנה
כשר' אלל שאין ממתניין
לה שמא תשחיר ותפסל :
לא שמעתי אלא
שלשית . קדשמעתי שאין
כשרה לפרי' אדוני' אלל
שלשית : כך שמעתי
סתם . ואין לי לפרש
שלישית . משמע
שלישית לאחרות במנין .
טולדו שני פרות לאחרות

שנים : האוכל בבית המנוגע פרס . השנה
בבית המנוגע כדי אכילת פרס מטעמי צדקים
שעליו ופרס הוא חלי ככר וגבי ככרות לקב :

וכשאתה אומר רבעי בן די שנים .
כיצא בו אמרו האוכל בבית
המנוגע פרה משלש לקב . אמרו
לו אמור משמונה עשרה לסאה .
אמר להם כך שמעתי סתם . אמר
בן עזאי אני אפרש אם אומר אתה
משלש לקב אין בו הלה . וכשאתה
אומר משמונה עשרה לסאה .
מיעשתו חלתו . (ב) ר' יוסי
הגלילי אומר פרים בני שתים שנא'
ופר שני בן בקר תקח לחטאת .
וחכמים אומרים (אף) בני שלש .
רבי מאיר אומר אף בני ארבע ובני
חמש כשרים . אלא שאין מביאים
זקנים מפני הכבוד (ג) ככשים בני
שנה ואילים בני שתים . וכולם
מיום ליום . בן שלשה עשר חודש
אינו כשר לא לאיל ולא לכבש .
רבי טרפון קוררו פלגס . בן עזאי
קוררו נוקד . רבי ישמעאל קוררו
פרכדיגמא הקריבו מביא עליו נסכי
איד ולא עלה לו מובחו . בן י"ג
חדש ויום אחד הרי זה איל :
(ד) חטאות הצבור ועולותיהן
חטאת היחיד אשם נזיר ואשם
גמי בני מצורע

מייח לסאה שהסא'
עשה קבין וגיכרות לקב
קן י"ח לסאה : כך
שמעתי . מרבותי ואין
בידי לפרש למה לא אמרו
הס מייח לסאה :
אני אפרש . מאי טעמ'
בין זה לזה : משלשה
לקב אין בו הלה .
דחמש רביעים קמה ועוד
חייבים בחלה והלש קב
בלבד אין מפרש מנונו
חלה הלכך כשאתה אומר
משלש ככרות לקב משמע
שלא הופרש מהן חלה :
וכשאתה אומר מייח
לסאה . נושא סבל ככר
הוא פחות מה שנועטתו
חלה שהלש סאה לריק
להפריש מנומי חלה (ב)
ופר שני בן בקר תקח
לחטאת צטרתה
הלוים כתיב צפרשת
צהעלותך והאי שני יתורה
הוא דכיון דכתיב צפרשת
ועשה את האחד חטאת
ואת האחד עולה ונומלי
ידענא דתרי ננהו
אלא כחז שני ללוגד
שהיבן שתי שניסדכי היכי
דלכח שלש קרי עליה
ה"ל לבן שתי קרי
שני : והכמים כו' .
והלל כחכמי (ג) מיום
ליום . וולד באלול לא שלמה לו שנה
עד אחד באלול של שנה שניה דבתר שנתן אזלי
(ה) ולא בתר שנים של מנין העולם ואם נתעברה
שנה נתעברה לו וכן באילים בני שתים : (אינו כשר לא לאיל)
שנים יום (ג) משה שני לו: ופלגס . לשון פלג כלו' מנוגע בין זה לזה יאל מכלל כבש ולכלל איל
לא בא : נוקד . לשון אשר הי' צנוקדים שפירושו בעלי האין : פרכדיגמא . לנוגע שנספל קרין
קן בלשון ויני אף זה נפסל ומחורת איל ומחורת כבש : מביא עליו נסכי איל . שליטת ההין ופקד'
בן מוכתיב או לאיל לרבות את הפלגס לנסכי איל : (ד) חטאות הצבור . כגון שעירי ר"ח ועל
מועדות ועולותיהן

אם הי' מחויב איל או כבש לצד רש"י . ואשם כו'
שני חכמים כו' . מיום ליום . וולד באלול לא שלמה לו שנה עד אחד באלול של שנה שניה דבתר שנתן אזלי (ה) ולא בתר שנים של מנין העולם ואם נתעברה שנה נתעברה לו וכן באילים בני שתים : (אינו כשר לא לאיל) שנים יום (ג) משה שני לו: ופלגס . לשון פלג כלו' מנוגע בין זה לזה יאל מכלל כבש ולכלל איל לא בא : נוקד . לשון אשר הי' צנוקדים שפירושו בעלי האין : פרכדיגמא . לנוגע שנספל קרין קן בלשון ויני אף זה נפסל ומחורת איל ומחורת כבש : מביא עליו נסכי איל . שליטת ההין ופקד' בן מוכתיב או לאיל לרבות את הפלגס לנסכי איל : (ד) חטאות הצבור . כגון שעירי ר"ח ועל מועדות ועולותיהן

ע"כ

בו . הם כבשים הר"מ : (ד) מדכתיב והלא'
ירלי ונייהו הא לזוקמוהו אשלשי סברי בעלמי'
הוא . ועתו"ש : (ה) איני שנה לא ינאלו כ"כ
טללים לפי האורך לזוקמוהו אד"ת איני משום
שזנוו צהול מהר"מ

ח"ל הר"מ צבכור כתיב
ביום השמיני תתנו לי
ומעשר ופסח נשתוו עניו
בנתן דמיס :

מצורע כשרין מיום שרשים והלאה
ואף ביום שלשים . ואם הקריב
ביום השמיני כשרים . הנדרים
והנדרות הבכור והמעשר והפסח
כשרים מיום השמיני והלאה ואף ביום השמיני :

יצא ליד נותר כיון שאינו נאכל חלה לחצורה אחת (ס) :

נמרא נדה דף י"ד ע"ב

משתבח ליה רבי לרבי ישמעאל ברבי יוסי ברבי חמא בר ביסא דאדם
גדול הוא אמר לו לכשיבוא לידך הביאהו לידו כי אתא אמר

ליה בעי מינאי מלתא בעא מיניה בדקה בעד שאינו בדוק לה והניחתו
בקופסא ולמחר מצאה עליו דם מהו אמר לו כדברי אבא אימא לך או כדברי
רבי אימא לך אמר לו כדברי רבי אימא לי אמר רבי ישמעאל זה שאומדין
עליו דאדם גדול הוא היאך מניחין דברי הרב ושומעים דברי התלמיד ורבי
חמא בר ביסא סבר רבי ריש מתיבתא הוא ושכיחי רבנן קמיה ומחדדיה
שמעתתיה :

אמר ליה רבי ישמעאל לרבי חמא צבי מינאי מלתא . כדברי אבא ר' יוסי או כדברי ר' ולקמן הני פלוגתייהו בשמעתין

זוהר יתרו דף פח א

זכור את יום הכשח לקדשו רבי יחזק אמר כתיב וינכר אלהים את יום השביעי
וכתיב צמן ששת ימים תלקטוהו וביום השביעי שבת לא יהיה בו . כיון דלא

משתכחי ציה מנוזי מה צרכתא אשתכח ציה . אלא הכי תאלת כל צרכאן דלעילא ותתא
ציומא שביעאה תליין ותאלת אמאי לא אשתכח מנא ציומא שביעאה משום דהסוא
יומא מצרכין מניה כל שית' יומין עלאין וכל חד וחד יסיב מצויה לתת' כל חד
ציומי מהסוי צרכה דמתצרכאן ציומא שביעאה . וצניני כך מאן דאיסו צרנגא
דמסימנותא בעי לסדרת פתורא ולתקני סעודתא בליליא דשבתא צנין דיתבדק פתוריה
כל אינון שיתא יומין דהא בהסוא זמנא אזדמן צרכה לתצרכא כל שיתא יומין דשבת'
וצרכתא לא אשתכח צפתורא ריקינא ועל כך בעי לסדרת פתורי בליליא דשבתא צנמני
וצמוזני רבי יחזק אמר אפילו ציומא דשבתא צנמי .

מוסר יוסף דהם הרכה פסוקה

בכתיב וצמס אלסונו דגול שרין שיסא דגל ה' ציומו
וסס השס תקוק עליו כי מלתת הילר סוא
מלתת ה' וברשעים וכסוליס מריס קלון דגל הטומאה החלונית
ואז גורס לשלוע הכאים לסטרל דיליס שסס טעמיס .
והלויקיס הקדושים מרימן דגלו יתבדק צאומותו ואז אלס

(א) ציתגין גיבור של מלח וגרויס של פול על פי הגר
בערב שבת שוהיה דולק בליל שבת ובל הפתילות
שאין סרליקין בהן בשבת עושין מהן סגוריה בין להתחמם
בגנדה בין להשתמש לאורה בין על גבי סגוריה בין על
גבי קרקע ולא אפרו אלא לעשותן פתילה לגר בלבד :

ולא תורר שיבתו בשלם שאר ותעביר בחיבתך ולא תחית סיבתיה בשקמא לשאור

מצורת דוד

כמוסו חוקתו. הם המלות של נתגלו עממיהם והם כחן וגזירה: מלותיו. מה שבין חס למקום: ומשפטיו. מה שבין חס לחזירו: ועדותיו. הם המלות אשר עממיהם להעיד על משלוחת ה' כשבת ומועדיו ה' והדומים: למען השכיל. ר"ל כשתשומר כל המלות השכיל עוד מהם את כל אשר תעשה והדברים אשר לא נחמרו בדבורים. כי מהם חכמה הקה לעבוד את ה' בכל הדברים: ואת וכו'. הוא כל ענין צדק: (ד) לאמר לא יכרת. לפי שארבו הדברים אמר טוב לאמר: (ה) וגם אתה ידעת ר"ל כמו שידוע אתי כמו כן גם אתה ידעת ואין מתורר לשפר לך פרעו הדברים: אשר עשה לך. והורר ומפרש שזה אשר עשה לפני שרי וכו' כי על פי הם בלא בהשגחה דוד והלכו בשלוחותיו וע"כ

בחובים ששלי

להמשיך מיעוד ומלכות ה' על שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאדרונה נפש דיסוד א אד אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יף הו וף הו חס יחידה דיסוד יחודה חס דמלכות אל סס ב"ן שבעים

א פי צדיק יגוב חכמה וירשון תהפכות תפירת: פומיה דצדיקא ידעון רצון ופי רשעים תהפכות: שפותיה דצדיקא ידעון צבינא ופומהון דרשיעי מהפך: מאזני מרמה תועבת יהוה ואבן שרמה רצונו: מסחא דנקרא מרחקתיה דארקא ובמתקלא תריצא צבינניה: ד בא זרון ויבא קרון ואת צננעים חכמה: היה דעקא ודונתא ערל צערא וקארין דצניעין חכמתא: ה תמת ישרים תנחם וסקר בנדים ושדם ישדם קרי: תמימותא דתריצי תדבר אנון ונטלטרון בזוזי ונדפנון: ו רא יציער הון ביום עברה וצדקה תציל ממות. לא מהני שקרא ביומא דרוגזא וצדקתא מפרמא מן מותא בישא:

מצורת דוד

(6) יבז וכו'. ר"ל בחמרי פיו וכלל חכמה ומוסר ומרומן לומר שפי הסוכות חכמה ר"ל הספד חכמה סתרי לחיות ויכרת: (3) ידעון רון. יודעים לרלות לה: הספכות מוסב על ידעון לומר ידעון הספכות להפך דבר ה' למינות להכריע בקר אשר ירצה לרמות הקונים: ואכן שלמה. (ד) כל זרון. כאשר בא חס זרון כל עמו קלון כי יבזם תומת. תמימות חכמה: (ה) תומת. תמימות חכמה: (ו) ביום עברה. ביום הוא כעס מולת המקום לא יועיל העושה לעושר הכסף כי העושר עליו בוז ובוזו למרצית הסון אבל נזקק מיליה מן העושה:

ומודים ב"ש לבי"ה ואע"ג דאין הלכה כב"ש פרק ג מרבנות ערוגות מרובעות וצבילי ולא כ"מ. צהורחאס אשכחן כה"כ עטויות כדפסי הלכות ערוגות מרובעות וצבילי עובד צ"ס: ראשי שורות. לשון הר"ש לנחלי קרויין ונלכות: שבין היותים. והו' הדין דמפרשין דמלכות הם השורות קשה דהול"ל לכל שאר חילנות. ונקט יתים לאשמועי דאפי יתים שחייבים צפאה לא מפקקי לבי"ה וכל שכן שאר חילנות שאין חייבין צפאה דפשיט' ללא מפקקי: ב"ש אומרים פאה מכל אהת: מכל ומלן ומלנן הואיל ועונדות הערוגות פסקי פסקי ואין מתערבין זו עם זו קצברי צ"ש דמפקקי יתים אצל היכי דראשי שורי מתערבים מזה לזה מורי ללא מפקקי וזוון שהחילנות מרוחקים זה מזה עד שצדק' בית סאה שהו' י' אמה על י' אמה אין צו' חילנות מודים צ"ה שותן פאה לכל מלנן ונלנן דהואיל והחילנות מרוחקים נראין הדברים שלא צביל החילנות נעשו המלכות וזוון שהחילנו' רופים ויש עשר חילנות צפחות נובית סאה מודים בית שמואי שותן פאה אחת על הכל לא נחלקו אלא כשיש עשר חילנות צבית סאה: (ב) המגמר. מלקט שדהו מנקומות ונקומות דמחזו כמנומר ל' ונמר חצרבורותיו שקולר החצו' שנתבטל' ראשון ראשון צדדה (ה): ושייר קלחים רחים. אוחן שלא נחצטלו: נותן פאה מכל אחד ואחד. כשחחר ללקט הקלחים לחיס ששייר דנמור מפקקי ולא אחתלה דקלורה חשיב' (3): בזורע שבת. ירק שקורין לו חגי' צלע'': שהוא נותן פאה

כלי אמצעי דחסד דמלכות דיצירה אלה רמד אלה רמד

מלבנות התבואה שבין היותים ב"ש אומרים פאה מכל

אחת ואחת ובה"א מאחת על הכל ומודים שאם היו ראשי שורות מעורבין שהוא נותן פאה מאחת על

דכל: (ב) המגמר את שדהו ושייר קלחים לחים רבי עקיבא אומר נותן פאה מכל אחד ואחד

וחכ"א מאחד על הכל. ומודים חכמים לרבי עקיבא בזורע שבת

או חרדל בשנים ובשלשה מקומות שהוא נותן פאה מכל אחד ואחד.

(ג) המחליק בצלים לחים לשוק. ומקיים יבשים לגורן. נותן פאה

לאלו לעצמן ולא לו לעצמן. וכן באפונין וכן בכרם. המדל נותן מן

על דעתיה דשמואל מפרש ונכל קלה על דעתיה דרבי יוחנן ונכל ערוגה וג' הפנים חליבי' דשמואל. ושל הר"ב כר"י תוי"ט: נותן בו'. ל"ד לנחמי' דלטייל דלחכמים נותן נוה' על הכל כדאית צירי' שמעין שוק וגורן שני נויים. לח ויבש שני נויים לא: באפונין. פי' הר"מ זרעוים כלו' אפוניים השופין שהם זרעוים לאפוקי אפוניים הגמולוים שהן מין ירק ואינן חייבין

ערוגות מרובעות וצבילי עטויות כדפסי הלכות ערוגות מרובעות וצבילי עובד צ"ס: ראשי שורות. לשון הר"ש לנחלי קרויין ונלכות: שבין היותים. והו' הדין דמפרשין דמלכות הם השורות קשה דהול"ל לכל שאר חילנות. ונקט יתים לאשמועי דאפי יתים שחייבים צפאה לא מפקקי לבי"ה וכל שכן שאר חילנות שאין חייבין צפאה דפשיט' ללא מפקקי: ב"ש אומרים פאה מכל אהת: מכל ומלן ומלנן הואיל ועונדות הערוגות פסקי פסקי ואין מתערבין זו עם זו קצברי צ"ש דמפקקי יתים אצל היכי דראשי שורי מתערבים מזה לזה מורי ללא מפקקי וזוון שהחילנות מרוחקים זה מזה עד שצדק' בית סאה שהו' י' אמה על י' אמה אין צו' חילנות מודים צ"ה שותן פאה לכל מלנן ונלנן דהואיל והחילנות מרוחקים נראין הדברים שלא צביל החילנות נעשו המלכות וזוון שהחילנו' רופים ויש עשר חילנות צפחות נובית סאה מודים בית שמואי שותן פאה אחת על הכל לא נחלקו אלא כשיש עשר חילנות צבית סאה: (ב) המגמר. מלקט שדהו מנקומות ונקומות דמחזו כמנומר ל' ונמר חצרבורותיו שקולר החצו' שנתבטל' ראשון ראשון צדדה (ה): ושייר קלחים רחים. אוחן שלא נחצטלו: נותן פאה מכל אחד ואחד. כשחחר ללקט הקלחים לחיס ששייר דנמור מפקקי ולא אחתלה דקלורה חשיב' (3): בזורע שבת. ירק שקורין לו חגי' צלע'': שהוא נותן פאה

לכר אחת ואחת. מפני שאין דרכו לזרוע מהן שדה אחת לפיכך חסובין כל אותן ערוגות כאלו כל אחת מהן שדה אחת. ושבת וחרדל חייבים צפאה אע"פ שאין נותנין פאה לירק נמשך דלזרע עזדי וכמוני זרעים חשיבי והלכה כחכמים: (ג) המחליק בצלים. אית דמפרשי ל' חגי' חס חלק על שם ששנתלשו ושאר הנקוס חלק. ואית דמפרשי המחליק כמו המחלק שנוטל חלק מן הצללים לחיס למכרן בשוק וחלק אחר מניח יבשים לגורן לקיום: נותן פאה לאלו לעצמן. דרשני נויי מועים דמי: וכן בכרם. וכן המחליק בכרם דינו כמחליק צבילי': המדל נותן מן המשואר על מה ששייר. צוון שהצללים זרעים רופים נוטל מהם אחת ונחתים כרי שהשארים יתגדלו צריח וישבו בסים וזהו הנקרי' מדל שדולה ושולף אותם מנקומם ותן חזרה מול נוטל אחד ואחת שנים ואחתם שקורק ליתן ריוח לנשארים אינן חייבין צפאה לפי שחקת הנשארים היא היולך נותן פאה, מן הנשאר לך והנעקר פסור ונלוס דלא חשיב' קלור'

לאיש פלוני עברי חוץ מאחד מרבוה שבהן

עיקר תו"ש

לו אה"י דמור' לתיק כ"י ור"ש לעולם קאמר דלא ב"ה תו"ש ור"ש :

מאחד מרבוה ולא פי מה שטייר דהתי אמרי דלחי מרבו דקאמר היינו טעם ואילו לא תשיב ליה אלא כאחד מרבוה בנכסים ואפי"ג דטוב טפי ואין הלכה כר"ש :

מ"א ב"ב דף ו ע"א הלכה ה כלה כלי החיצון דהסד דמלכות דבריאה אלה רמז תניא אבא בנימין אומר אין אין תפלתו של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת שני לשמוע אל הרנה ואל התפלה במקום רנה שם תהא תפלה אמר רבין בר אבא אמר רבי יצחק מנין שהקב"ה מצוי בבית הכנסת שנאמר אלהים נצב בעדת אל ומנין לעשרה שמתפללים ששכינה עמהם שנאמר בקרב אלהים ישפוט ומנין לשנים שיושבין בדין ששכינה עמהם שנאמר עמהם שנאמר או נדברו וראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וגומר מאי ולחושבי שמו אמר רב אשי חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאלו עשאה ומנין שאפי' אחד שיושב ועוסק בתורה ששכינה עמו שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי וגו' וכי מאחד דאפילו חד תרי מבעי תרי מכתבן מליידו בספר הזכרונות חד לא מכתבן מלייה בספר הזכרונות וכי מאחד דאפי' תרי תלתא מבעיא מהו דתימא דינא שלמא בעלמא הוא ולא אתיא שכינה קמ"ל דדינא נמי היינו תורה כי מאחד דאפי' תלתא עשרה מבעיא עשרה קדמה שכינה ואתיא תלתא עד דיתבו :

רש"י

במקום רנה - בבית הכנסת שם אומרים הלבוש טירות ותשבות כנעניות קול ערב : בעדת אל - בבית מועד שלו : ומנין לעשרי וכי - עדה קרוי עשרה שנאמר עד מתי לעדה הרעם הזאת ולא יסופע וכל : בקרב אלהים ישפוט - ואין ב"ד קרוין אלהים אלא ב"ג כפי"ק דטעמיהו : ויקשב ה' - ממתין להם שם : אשר אזכיר את שמי - אשר יזכור שמי על מלות ודברי : אלה חלין - לשון יחיד הוא : מכתבי מליידיס - כדכתיב וכתב ספר זכרון לפניו : קדמם טבינה ואחיה - קודם טבינה כל העשרה : ללב בעדת אל - מעיקרה משמע : עד דיתבו - כדכתיב ישפוט בשעת המשפט :

זוהר ויחי דף ריו ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

ויחי יעקב בחרן מלרים אנוני פרשתא דא סמימא רבי יעקב אמר בשעתא דמיית יעקב אשתיו עיניהו דישאל ר' יהודה אמר דכדן נחמו לגלותא ואשתעבידו כהון ר' שמעון אמר מה כתיב לעילי וישב ישראל בחרן מלרים בחרן גושן ויחמו כה ויפרו וירבו מאד וכתיב ויחי יעקב דלא אהמו לאפרטי בין דא לדא מה איוון קיימו בתפוקין דמלכין וקבילו ענוגא וכסופין לגרנטיסו אוף יעקב נמי קיים בתפוקין מלכין בענוגא וכסופא לגרמיה לא אהפרש דא מן דא וסכא אקרי ויחי דהא כל יומיו לא אקרי ויחי בגין דכל יומיו בלערא הוו בלערא אשתכחו עליה כתיב לא שלתי ולא שקמתי ולא נחתי ויבא רגז כהר דנחת למלרים אקרי ויחי חמא לבריה מלכא חמא לכל בניו זכאין לדיקון וכלסו כמענוגי ותפוקי עלמי והוא יתיב ציטיון כחמר עב דיתיב על דורדיה כדן אקרי ויחי יעקב ולא פריש בין ויפרו וירבו מאד לויחי יעקב וסבי אהמו שבע עשרה שנה מאי טעמא שבע עשרה שנה אלא אמר רבי שמעון כל יומיו דיעקב בלערא הוו בלערי אעבר לון בקרמיתו כיון דחמא ליוסף והוא קאים קמיה כד יעקב מסתכל ביוסף הוה אשתליס

נפשיה כאלו חמא לאמיה דיוסף דשפירא דיוסף דמי לשפירו דרחל והוה דמי בגרמיה כמה דלא אעבר עליה לערא ציומו וכד יוסף אהפרש מניה כדן אהקיים לא שלתי ולא שקמתי ולא נחתי ויבא רגז דהא קשיא ליה ליעקב מכל מה דעבר וכו' ונחא דאהפרש יוסף מניה מה כתיב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה וגו' וכל יומיו דיעקב לא הוה ליה לערא כהאי והוה כד כל יומיו לאיוון שבע עשרה שנה דיוסף מה קאיתבו ליה יוסף ישיב ידו על עיניו הא לך שבע עשרה שנין אחריון בענוגין ותפוקין והנאות וכסופין דהא הוה דכתיב ויחי יעקב בחרן מלרים שבע עשרה שנה וגו' חמא כל איוון שנין שגמתי יקרא דקב"ה עמיא אשתכח ונגין קך מייס אקרין :

מוסר יוסף דחא הרבה פסקה

מספר הד"ס דף ע"ג

ברע"ש ס"ג תשובה פ"ג

הקע יחד החוקי אל כותל מערבי ויבד בלכנך לחוזות קצרות יסם כחל קלוע בני קליעות: אחד להכניו כלי פרוז כחלוי אדם אהמכס בעבותות אהכס ב' פסוק מורה סעתי אסירי סמלך חייב מיתה וסרי סמלך יתברך אחר הלשון כשתי הוונות אחת של ע"ס אחת של כשר לוד לא הסבורד עמו יתברך וסנה אחת רוב זמנך יחיד כעטן אמר יחיד בעת חשון סגוף יחידו וסנשמש יתורס סגוף בקבר כדל וסנשמש כדל כגן עקן כל לדיק מחור לפי כבודו ובגיהסס ודחי כיון דרשטיס בחשך ידעו מנללו לכדס - לכן טעם כקולו לך עמו תמוד ולא תספר רגע כי אס דהרשטו יורס לך לא יפרוש ממך מה נחם נעיסה לוייתו יתברך כי הוה אכנך קנר הוה עבר ויכוננך :

הכפורים שיתחיל בערב היום קודם שואכל שמי יחנק בפעודה קודם שיתודה . ואקעל פי שהתודה קודם שואכל חוזר ונתודה כליל יום הכפורים ערבית וחוזר ונתודה כשהרית ובמסוף ובמנחה ובנעילה והיון פתודה יחיד אחר תפלתו וש"ץ באמצע תפילתו בכרחה רבועית :

ויחי יום ב תורה

לסמך מתי' דז"ל יהוה נפס' י' יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא יהוה מים ימירס דמניו יוד אל טס - צ"ן שבעשים בניקוד חולס :

ויאמר יעקב אר"י יוסף אר שדי גראד אר"י ברזו באר"ן פגען ויברך אתי : ויאמר יעקב ליוסף אר שדי אתגרי לי ברזו בארעא דכנען וברייתו : ויאמר אליהנני מפרך ויהרבייתך ונתתיה לקהל עמים ונתתיה את הארץ הזאת לזרעך אחריתך אחזת עולם : ויאמר לי הא אנא מפשינך ואסנינך ואתנינך דכנשת שבטין ואתנית ארעא הדא לבנך בתרך אחסנת עלם : ועתה שגיבניך הנורדים לך באר"י מצרים עד באי אליך מצרימה ליהם אפרים ומגשה בראובן ושמעון יהויה ליה : ובען תרינבנך דאתלידו לך בארעא דמצרים עד מיתי לתך למצרים דידי אינון אפרים ומגשה בראובן ושמעון יהוין קדמי ומולדתך אישרה הולדת אחריהם לך יהיו על שם אחיהם יקראו בגחלתם :

בגמלא (ב) הגנב , חולט עשבים רעים
מתוך טובים . פ"א חופר סביב עקרי האנשים
והי מלאכת משין תריסה : מקרסם . קולץ
עשבים יבשים מן האיל לתקנו : מזרד . זרדים
לחיים חרשי של שנה זו
ופעמים שהן מרובים
ומתנדלין ומכחישים כח
האילן וקוללים אותו
ממנו (ה) : אם לתקן .
אח האילן (ו) או אח
הקרקע וקללו מן המזבח :
ביצה קלה . כדורגרת
מביאה תרנגולת שהיא קלה
לחבש על יתד ומשאר
צלים : (ג) בין בימינו
בין בשמארו . בלדס
שהו שולט צהתי ידיו
דאלו בשאר כל אדם
כחיבת שמאל חינה
כחיבי : בין משם אחד
שתיים הלפין : משני
שמות . אלף בית . משני
סממניות . אחד בדיו ואח'
בסקרל . ואית ספרים
דגרסי נשני סמיות .
כלומר משני סמיות כגון
שכותבים אי לסי אחד
וב' לסי שנים (ו) בכל
לשון . ככתב של כל
אומה ואומה : משום
רושם . סימן שהיו עושין
בקרשי המשכן מפני
שמפרקי אותן ולכשיקמוהו
לא יתליפו סדר
הקרשים ואחא רבי יוסי
לומר דלפי לא כתב
אלא שרשם שני רשימות בעלמא לסימן חייב
ואין הלכה כרבי יוסי : מצינו שם קצין .
כלומר חף על פי שלא נמנר מלאכתו שנתכוין
לכתוב חיבי גדולי וכתב מנאמי הואיל ואותו מקלח
(ד) בסם . אורפי"מנט בלטי"ן : בסקרא . מין אבן שצובע אדום : בקומום . מין עפר וצבוע שחור
פ"א סרף אילן גמלא בלטי"ן : בקנקנתום . זח"ב צערי ובלטי"ן ורבי"אל : ובכל דבר שהוא רושם .
לחיותי מים ששרו בהם עפלים בלטי"ן בלטי"ן . שהא רושם . שרשונו מתקיים : על ב' כותלי
זיות . אחת בנזורה ואחת בצלפון סמוכות זו לזו במקצוע : על ב' רוחי פנקס . ספר שהחנוני כותב בו
השבוטותיו ואש"י דלאו על לוח אחד הן אש נהגין וקראין זה עם זה כגון שכתובין על שני פסתי הלוחין
הסמוכין זה לזה חייב : הכותב
פל

כמתקן מלאכה . (ב) החורש
כל שהוא המנכש והמקרסם
והמזרד כל שהוא חייב . המלקט
עצים . אם לתקן כל שהן . אם
להסיק כדי לבשל ביצה קלה .
המרקט עשבים אם לתקן כל
שהוא . אם לבהמה כמלא פי
הגדי : (ג) הכותב שתי אותיות .
בין בימינו . בין בשמאלו . בין
משם אחד . בין משתי שמות .
בין משתי סממניות . בכל לשון
חייב . אמר ר"י לא חייבו שתי
אותיות אלא משום רושם . שכך
הו כותבין על קרשי המשכן לירע
איוו בן זוגו : אמר רבי מצינו שם
קצין משם גדול . שם משמעון
ומשמאל . נח מנחור הן מרניאל
גד מנדיאל . (ד) הכותב שתי
אותיות בהעלם אחד חייב . כתב
בדיו בסם בסיקרא בקומום
ובקנקנתום ובכל דבר שהוא רושם
על שני כותלי זיות ועל שני לוחי
פנקס והן נהגין זה עם זה חייב .
הכותב

בכל המלאכות הכ"מ : (ח) ועיין צפורשו רפ"ד
ועוד דהכי לא מחייב ר"י כיון שמתכוננו הית'
למלאכה הכתיבי לא לכתוב ולהוליא דם וכדמתן
ספ"ד דכריחות : אחת בארץ . ר"ל כחז אוח
אי בארץ ואי בקורה
הר"מ : (ט) וה"ה בכל
זמן ובכל מקום שהסמינו
עליו אנשי המקום
ההוא שיהי אוח פלוני
סימן לחיבה פלונית .
ופ"י נוטריקון כ' התשבי
כי בלשון יון ורוביו קורין
לסופר נוטארי ודרכס
לכתוב בקלרה לכן קורין
לסימנים נוטריקון כלומר
דקן סופרות : (י) וקשיא
לי ממי"א אי אייריין בודון
שבת ושגגות מלאכות
הא מפרש"י צר"ל דלפי'
ימים שכתבים לא היו
ידיעה לחלק . ואי
בדון מלאכות ושגגות
שבת הא לא אמרינן ההס
אלא ימים שכתבים
הויין ידיעה שא"א שלא
שונט כ"י ומשונט דוקא
י' ימים שצין שבת לשבת
אלא תשחרית לערביה
לא : והתו' מסקו דמיירי
סידע בנתיים ואי שחרית

על בשרו חייב המסרט על
בשרו רבי אליעזר מחייב הטאת
ורבי יהושע פוטר . (ה) כתב
במשקין במי פירות באבק דרכים
באבק הסופרים וככל דבר שאינו
מתקיים פשוט לאחר ידו כרגלו בפיו
ובמרפיקו . כתב אות אחת סמוך
לכתב וכתב על גבי כתב . נתכוין
לכתוב חי"ת וכתב שני זיינין אחת
בארץ ואחת בקורה כתב על שתי
כותלי הבית על שני דפי פנקס
ואין נהגין זה עם זה פשוט . כתב
אות אחת נוטריקון רבי יהושע בן
בתירא מחייב וחכמים פוטרם .
(ו) הכותב שתי אותיות בשתי
העלמות אחת שחרית ואחת בין
הערבים . רבן גמליאל מחייב
וחכמים פוטרם .

עמודים וכתב אות אחת בעמוד זה ואות אחת
בעמוד זה ואינו יכול לקרצן אש"כ יחתוך מה
שנפסקי ביניהן ומנא צריטי כחלי הצי המרוחקים
זה מזה והדר מנא דפי פנקס ולא זו חף זו
קמני : אות אחת . של שס נוטריקון . שטושה
סימן נקוד' עליה ומצינים מנאותה האות חיבי
שלימה כגון קו"ף קרצן מ"ס מעשר הי"ו תרומי (ט) : רבי יהושע בן בתירא מחייב . כיון
שהכל מצינים מנאותה האות חיבה שלימה כאלו כתב אותיות של כל התבס : וחכמים פוטרין . שחרי
לא כתב שתי אותיות והלכי כחכמים : (י) בשתי הערמות . לאחר שכתב אות אחת בשוגג נודע
לו שעבר וחזר ועלס ממנו ושגג וכתב אות שנייה בלדה : אחת בשחרית ואחת בין הערבים .
כיון דהוי ליה שהות בנתיים כדי לירע הוה ליה כשתי העולמות (ו) : רבן גמליאל מחייב .
דסבר אין ידיעה לחאי שער לחלוק שלא יטרף עמו החלי האחר (יא) : וחכמים פוטרין . דסברי
הידיעה שצין שני חלאי שער מחלקם ביניהם ולא נעשה כאלו הי' שני חלאי שער בהעלם אחת והלכה
כחכמים :

נמרא שבת דף קה ע"ב הלכה ה' כלל כלי הויצון דגבורה דמלכות דבריאה אכדמם
כתב אות אחת נוטריקון אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זמרא מנין
לרשון נוטריקון מן התורה שנאמר כי אב המון גוים נתתיך אב
נתתיך לאומות בחור נתתיך באומות המון חביב נתתיך באומות מלך

בכל המלאכות הכ"מ : (ח) ועיין צפורשו רפ"ד
ועוד דהכי לא מחייב ר"י כיון שמתכוננו הית'
למלאכה הכתיבי לא לכתוב ולהוליא דם וכדמתן
ספ"ד דכריחות : אחת בארץ . ר"ל כחז אוח
אי בארץ ואי בקורה
הר"מ : (ט) וה"ה בכל
זמן ובכל מקום שהסמינו
עליו אנשי המקום
ההוא שיהי אוח פלוני
סימן לחיבה פלונית .
ופ"י נוטריקון כ' התשבי
כי בלשון יון ורוביו קורין
לסופר נוטארי ודרכס
לכתוב בקלרה לכן קורין
לסימנים נוטריקון כלומר
דקן סופרות : (י) וקשיא
לי ממי"א אי אייריין בודון
שבת ושגגות מלאכות
הא מפרש"י צר"ל דלפי'
ימים שכתבים לא היו
ידיעה לחלק . ואי
בדון מלאכות ושגגות
שבת הא לא אמרינן ההס
אלא ימים שכתבים
הויין ידיעה שא"א שלא
שונט כ"י ומשונט דוקא
י' ימים שצין שבת לשבת
אלא תשחרית לערביה
לא : והתו' מסקו דמיירי
סידע בנתיים ואי שחרית

על בשרו חייב המסרט על
בשרו רבי אליעזר מחייב הטאת
ורבי יהושע פוטר . (ה) כתב
במשקין במי פירות באבק דרכים
באבק הסופרים וככל דבר שאינו
מתקיים פשוט לאחר ידו כרגלו בפיו
ובמרפיקו . כתב אות אחת סמוך
לכתב וכתב על גבי כתב . נתכוין
לכתוב חי"ת וכתב שני זיינין אחת
בארץ ואחת בקורה כתב על שתי
כותלי הבית על שני דפי פנקס
ואין נהגין זה עם זה פשוט . כתב
אות אחת נוטריקון רבי יהושע בן
בתירא מחייב וחכמים פוטרם .
(ו) הכותב שתי אותיות בשתי
העלמות אחת שחרית ואחת בין
הערבים . רבן גמליאל מחייב
וחכמים פוטרם .

עמודים וכתב אות אחת בעמוד זה ואות אחת
בעמוד זה ואינו יכול לקרצן אש"כ יחתוך מה
שנפסקי ביניהן ומנא צריטי כחלי הצי המרוחקים
זה מזה והדר מנא דפי פנקס ולא זו חף זו
קמני : אות אחת . של שס נוטריקון . שטושה
סימן נקוד' עליה ומצינים מנאותה האות חיבי
שלימה כגון קו"ף קרצן מ"ס מעשר הי"ו תרומי (ט) : רבי יהושע בן בתירא מחייב . כיון
שהכל מצינים מנאותה האות חיבה שלימה כאלו כתב אותיות של כל התבס : וחכמים פוטרין . שחרי
לא כתב שתי אותיות והלכי כחכמים : (י) בשתי הערמות . לאחר שכתב אות אחת בשוגג נודע
לו שעבר וחזר ועלס ממנו ושגג וכתב אות שנייה בלדה : אחת בשחרית ואחת בין הערבים .
כיון דהוי ליה שהות בנתיים כדי לירע הוה ליה כשתי העולמות (ו) : רבן גמליאל מחייב .
דסבר אין ידיעה לחאי שער לחלוק שלא יטרף עמו החלי האחר (יא) : וחכמים פוטרין . דסברי
הידיעה שצין שני חלאי שער מחלקם ביניהם ולא נעשה כאלו הי' שני חלאי שער בהעלם אחת והלכה
כחכמים :

נמרא שבת דף קה ע"ב הלכה ה' כלל כלי הויצון דגבורה דמלכות דבריאה אכדמם
כתב אות אחת נוטריקון אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זמרא מנין
לרשון נוטריקון מן התורה שנאמר כי אב המון גוים נתתיך אב
נתתיך לאומות בחור נתתיך באומות המון חביב נתתיך באומות מלך

עמודים וכתב אות אחת בעמוד זה ואות אחת
בעמוד זה ואינו יכול לקרצן אש"כ יחתוך מה
שנפסקי ביניהן ומנא צריטי כחלי הצי המרוחקים
זה מזה והדר מנא דפי פנקס ולא זו חף זו
קמני : אות אחת . של שס נוטריקון . שטושה
סימן נקוד' עליה ומצינים מנאותה האות חיבי
שלימה כגון קו"ף קרצן מ"ס מעשר הי"ו תרומי (ט) : רבי יהושע בן בתירא מחייב . כיון
שהכל מצינים מנאותה האות חיבה שלימה כאלו כתב אותיות של כל התבס : וחכמים פוטרין . שחרי
לא כתב שתי אותיות והלכי כחכמים : (י) בשתי הערמות . לאחר שכתב אות אחת בשוגג נודע
לו שעבר וחזר ועלס ממנו ושגג וכתב אות שנייה בלדה : אחת בשחרית ואחת בין הערבים .
כיון דהוי ליה שהות בנתיים כדי לירע הוה ליה כשתי העולמות (ו) : רבן גמליאל מחייב .
דסבר אין ידיעה לחאי שער לחלוק שלא יטרף עמו החלי האחר (יא) : וחכמים פוטרין . דסברי
הידיעה שצין שני חלאי שער מחלקם ביניהם ולא נעשה כאלו הי' שני חלאי שער בהעלם אחת והלכה
כחכמים :

נמרא שבת דף קה ע"ב הלכה ה' כלל כלי הויצון דגבורה דמלכות דבריאה אכדמם
כתב אות אחת נוטריקון אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זמרא מנין
לרשון נוטריקון מן התורה שנאמר כי אב המון גוים נתתיך אב
נתתיך לאומות בחור נתתיך באומות המון חביב נתתיך באומות מלך

נתתיך באומות ותיק נחתיך באומות נאמן נתתיך לאומות רבי יוחנן דיריה אמר אנכי נוטריקון אנא נפשי כתבית יהבית רבנן אמרי אנכי אמורה נעימה כתובה יהובה איכא דאמרי אנכי למפרע יהובה כתובה נאמנים אמריה דבי רבי נתן אמרי כי ירש הדרך לנגדי יראה ראתה נשתה דבי ר' ישמעאל תנא כרמל כר מלא רב אחא בר יעקב אמר והוא קללני קללה נמרצת נוטריקון נואף הוא מואבי הוא רוצח הוא צורר הוא תועבה הוא ריב בר יצחק אמר מה נדבר ומה נצטרך נכונים אנחנו צדיקים אנחנו טהורים אנחנו דכים אנחנו קדושים אנחנו.

מלך נחתי - נשיא אלהים אלה: אנכי - מלל אמר נעמי: כרמל - גבי מנחת הסומר כתיב גרם כרמל שמכתיב אני: אלה נפשי - אני בעלמי: אמרי - שיהא כשיא להם בעוד שהרע נפוח וסכר על קש מלא היינו: רשי

זוהר ויחי דף רכז ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

ושכבתי עם אבותי רבי יהודה פתח ואמר החרשים שמעו והעורי הכיטו לראות החרשים שמעו אלין בני נשא דלא ליתין למלוני אורייתא ולא פקחין אודנייהו למשמע לפקודי דמאריהון והעוריס דלא מסתכלין למרדע על מה אינון קיימין בעלמא דהא בכל יומא ויומא כרוזא נפיק וקרי וליה מאן דישגח דמילא אינון יומין דביי כד לחברי בהסוה יומא דנפק לעלמא כולסו נפיק וקרי וליה מאן דישגח דמילא אינון יומין נחתין ואזכרן לבר נש כל יומא ויומא בלחודי וכד הסוה יומא אחי ואזכר ליה וביי עבד בהסוה יומא חובא קמי מאריה הסוה יומא סליק קמי מאריה בכוסא ואססיד סהדותא וקאים בלחודי לבר ותלגא בהר דקאים בלחודי יתיב עד דבר נש עבד מייסה חשוכה וכה הוה הסוה יומא ללחריה לא וכה הסוה יומא נחית ואלתתקן בהסוה רוחא דלבר ותב לבייתיה ואלתתקן בדיוקנא דהסוה בר נש ממש בגין לאבשא ליה ודייר עמיה בביתא וזית דדיווריה לטב אי הוה זכי וזי לאו דיווריה עמיה לביש בגין כך וזין קדחתקן אינון יומין והכרין ולא עאלין במניינא דאינון דאלתתרו ווי להסוה ביי דגרע יומוי קמי מלכא קדישא ולא שביק לעילא יומין לאתערעא בהו בהסוה עלמא וללחקריי בהדייהו קמי מלכא קדישא ת"ח כד קריבו אינון יומין קמי מלכא קדישא אי הוה זכאס הסוה בר נש דנפיק מעלמא סליק ועאל בלינון יומין ואינון לבושי יקר דמתלכשא ביה נשמתיס ואינון יומין סוה דזכאס בהו ולא חז בהו ווי להסוה דגרע יומוי לעילא דכד בעין לאלכשא ליה ביומוי אינון יומין דפגיס איכו בחזוי חסרין מהסוה לבושו ואלתלכש במלכא חסרל כ"ש אי סגיאין אינון ולא להוי ליה לבר נש כמה דאלתלכש בהסוה עלמא כדן ווי ליה ווי לפשיס דדיינין ליה בגיטנס על אינון יומין על יומין יומין על חר תרין דכד נפיק מהאי עלמא לא חשכה יומין דאלתלכש בהו ולא הוי ליה לבושא בונה דאלתכסי זכאין אינון דליקיא דיומיהון כולסון טמירין אינון לגביה דמלכ' קריש' ואלתעביר מנייסו לבושי יקר לאללכשא בהו בעלמא דלתי:

מוסר יוסף לחה הרכה פסוקה

מספר הרדים דף ע"א ע"ב
 יוסף על שבעת הפסלות ובעלת זמן האילני
 זמן הילולי ואם זיוק האלעומכא ותהי ערוד
 בערי הרי שלש זמנים ואם יגרוס חולי כמאמר רמב"ם
 לכרי עכרת על חסרי ונשמרתם מאד לנפשתיכם ואפשר
 גרוס עות על שונאך ודמך מידך יולדך יבקש וכל המלות

שיתן להבירו מה שהוא חייב לו וירצה: (ב) אף על פי שהחזיר לו מסון שהוא חייב לו צריך לרצותו ולשאול לו מסנו עד שיסתול לו ואפילו לא הקניט את הבירו רצה בדברים צריך לפייסו ולפגוע בו עד שיסתול לו לא רצה הבירו לשתול לו מביא שורה של שלשה בני אדם טרעו ופוגעין בו ומבקשין מסנו לא נתרצה להן מביא לו שניה ושלישית לא רצה שניה והולך לו וזה שלא סהל הוא החוסא ואם היה רבו הולך וביא אפוי אלה פעמים עד שיסתול לו:

לעת מלוא דכתיב בספר חובת הלבבות:

ויחי יום ג תורה

לסמך מנ"ס דז"ל יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה מים ימורה ה דמלוי הה אל שם ב"ן שנעשים בניקוד מולס:

« וַאֲנִי בְּבֹאֵי מִפְּדֹן מִתְּחֵלָה עָלַי רַחֵם בְּאַרְצֵן בְּנִעֲנֵן בְּדֶרֶךְ בְּעוֹד בְּבֵרֵת-אֶרֶץ רַבָּא אֶפְרַתָּה וְאֶקְבְּרָהּ שֵׁם בְּדֶרֶךְ אֶפְרַת הוּא בֵּית רַחֵם: » וַאֲנִי בְּמִיתִי מִפְּדֹן מִיתַת עָלַי רַחֵם בְּאַרְעָא דְכַנְעַן בְּאוֹרְחָא בְּעוֹד כְּרֹוב אֶרְעָא רְמִיעַד לְאֶפְרַת וּקְבַרְתָּהּ תַּמָּן בְּאוֹרְחָא אֶפְרַת הִיא בֵּית רַחֵם: בְּיִרְאָה יִשְׂרָאֵל אֶת-בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי-אַתָּה: בְּיַחְזֵא יִשְׂרָאֵל יֵת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִן אֲרִי: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אֲבִיו בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר-נָתַתִּי לִי אֱלֹהִים בְּזֶה וַיֹּאמֶר קַח-סֵפָה אִתִּי וְאֶבְרַכְכֶם: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף לְאֲבֹהָיו בְּנֵי אִינֹן דִּי הֵב דִּי יִי הֵבָא וַיֹּאמֶר מְרִיבֵינוּן בְּעֵן דְּוֹתִי וְאֶבְרַכְבִּינוּן: וַיַּעֲנִי יִשְׂרָאֵל בְּכַדוֹ מִזְקֵן לֹא יוֹכֵל דְּרֵאוֹת וַיַּגִּישׁ אֹתָם אֵלָיו וַיִּשַׁק לְהֵם וַיִּחַבֵּק לְהֵם: וַיַּעֲנִי יִשְׂרָאֵל יִקְרָן מִסִּבּוֹ רֹא יִכִּיד לְמַחְזִי וְקָרִיב יִתְחַזֵּן דְּוֹתִיהּ וַיִּשַׁק לְהֹזֵן וַיִּפִּיף לְהֹזֵן: וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל-יוֹסֵף רֵאָה בְּנִיךָ לֹא פִלְלֵתִי וְהִנֵּה הִרְאָה אֹתִי אֱלֹהִים גַּם אֶת-זַרְעֶךָ: וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל לְיוֹסֵף מַחְזִי אִפְּדֵךָ לֹא סְבַרְתִּי וְהֵא אֲחִזִּי יְתִי יִי אֵף יֵת בְּנֵךְ:

נביאים מלכים א ב

לסמך מנ"ס דז"ל צבא צבאות נפש צ צב צבא צבאות רוח יהוה נשמה דלגא ארני נשמה דסוד יהוה מים ימורה דלגא יהוה מים ימורה דסוד אל שם ב"ן שנעשים:

« וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ דָּוִד עַל-יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שִׁבְעַ שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ שְׁרָשִׁים וְשָׁרֵשׁ שָׁנִים: » וַיּוֹמְרָא דִּי מָלַךְ דָּוִד עַל יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִין שָׁנִין בְּחֶבְרוֹן

מִלֶּךְ שֶׁבַע שָׁנַיִן וּבִירוּשָׁלַם מֶלֶךְ תְּלָתַיִן וְתָרַת שָׁנַיִן : ב וְשָׂרְמָה
 יָשָׁב עַרְכֶּסֶא דְדָד אָבִיו וְתָפֵן מַלְכָּתוֹ מֵאֵד : ב וְשָׂרְמָה יָתִיב
 עַל פֹּרְסֵי מַלְכוּתָא דְדָד אָבוּהִי וְאִתְקִינַת מַלְכוּתֶיהָ לְחֶדָא :
 ג וַיְבֵא אֲדֹנָיהוּ בֶן־חֲנִיָּה אֶרְבִּי־בֶת־שֶׁבַע אִם־שָׂרְמָה וְהָאֵמֶר
 הַשְּׂרוּם בְּאֵד וַיֹּאמֶר שָׂרוּם : ג וְאַתָּא אֲדֹנָיהוּ בֶן־חֲנִיָּה לִית בֵּת
 שֶׁבַע אִמִּיהָ דְשָׂרְמָה וְאַמְרַת הַשְּׂרוּם מִיתָד וַיֹּאמֶר שָׂרוּם : ד וַיֹּאמֶר
 דְּבַר לִי אֲרִיד וְתֹאמַר דְּבַר : ד וַיֹּאמֶר פְּתָנָם אִית לִי לְמַלְכָּא עֲמָד
 וְאַמְרַת מְלִיר : ה וַיֹּאמֶר אֶת יְדַעַת בִּי־לִי הִיתָה הַמְרוּכָה וְעַל־י
 שְׁמוֹ כְּרִי־יִשְׂרָאֵל פְּגִינָהֶם לְמַלְכָּד וְתַסְבַּח הַמְרוּכָה וְתִתֵּי לְאָחִי כִּי
 מִיהָה הִיתָה לָּו : ו וַיֹּאמֶר אֶת יְדַעַת אָרִי דִילִי הָוֵת מַלְכוּתָא
 וְעַדִּי שְׂוִיאוֹ כִּי יִשְׂרָאֵל אֶפְיָחוּן לְמַהוּי מַלְכָּא וְאַסְתְּחַרַּת מַלְכוּתָא
 וְהָוֵת לְאָחִי אָרִי מִן קָדָם יִי הָוֵת רִיָּה :

רש"י ותכונ מלכותו מאד חף על העלווים :

מצורת דוד
 (b) שבע שנים וכו' נאמר גם ששה חדשים ולא חש
 למנותם כלן על כי היה נודף מאחזקום ששה חדשים למולט :
 (3) ותכונ מלכותו לא כחזו שתי לפעמים נודף בעת מלכותו מאחזקום ששה חדשים למולט :
 (2) השלוש שנה שאלה אותן חש בולחו בדבר שלום חו בלא להתקועט עמה בדבר מה : (ה) כי לו וכו' על כי שאלתו
 היתה בדבר חביבו ועל כונתו היתה להשגת עור ולחמור חיי המלך ורעל לעשות הכנה לזה לקחת את חביבו להשתמש
 בתשמיש המלך שאין ראוי כ"ל לנהגו והשם פן הרגיש בדבר לזה הקדים ואמר הלא מלך היתה המלכה ראוי לי על כי אני
 גדול מהחיים ואף כולם הפלו בי מלך ועל כ"ל מלך שלמה כי מתי היתה לו וא"כ מי פתי יסור הנה להתחכם מול גזרת המלך :

כתובים בשליש
 להמשיך מיסוד ומלכות דז"ל שין דלת יוד נפס שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהרונה נשמה
 דיסוד א אד אדני נפס אדני רוח אלק דלת גון יוד נשמה דמלכות י"ד הו ו"ו ה"ו חיה
 יחידה דיסוד ידוה חיה יחידה דמלכות אל שם ב"ן שבששיות :

א בְּפִה חֲנָפָה יִשְׁחַת רַעְהוּ וּבְכַעַת צְדִיקִים יִחְלְצוּ : א נִבְרָא
 בְּפִימִיה מְחַבֵּיר חֲבִירָה וְצַדִּיקִי בִידִיעַתְהוּן מִשְׁתַּזְבִּין :
 ג בְּמִיּוֹב צְדִיקִים תַּעֲרִיז קְרִיָּה וּבְאַבְד רִשְׁעִים רָגָה : ג בְּטַבְתְּהוּן
 דְּצַדִּיקִי תְדוּיז קְרִיתְהוּן וּבְיִבְדָּנָא דְרִשְׁעֵי הָדוּחָא : ג בְּבִרְכַתְהוּן
 יִשְׂרָיִם תָּרוּם קָרַת וּבְכִפִּי רִשְׁעִים תִּתְהַרֵם : ג בְּבִרְכַתְהוּן דְּצַדִּיקִי
 תִּתְרוּרֵם מְדַנְתָּא וּבְפִימִהוּן דְּרִשְׁעֵי תִתְעַקֵר : ד בִּז לְרַעְהוּ חֲסֵר־
 לָב וְאִישׁ תְּבוּנָת וּיְחַרֵּשׁ : ד דִּשְׁט לְחֲבִירָה חֲסִיר רַעֲיָנָא הוּא

מצורת דוד
 (d) ששה חף ו כדברי חנפ"י שהיה את רעשו הסחיק לו
 כי ילכו להמשיך אחר דעתו ובעת בעבור דעת המור
 יול לו מלכס דברי החוק ואינם נמשכים אחריו : (3) תשמיש
 קרי' כי משפיעים לזולתם הסכונס. אשר חלק ה' להם.

רש"י חסד חף - המסית הצורו לנרד רע : וכדעת וכו' והלדיק
 נתנן ממת דעת המור : (3) מעלון - תשמיש : (2) תרום
 קרת - תקיים תקרת הניה בנכסה מלפול : (ד) יחריש -
 כשמבזבו החסר לב :

וְנִבְרָא דְמַתְבִּין שְׁתִּיק : ה הוֹלֵךְ רַבִּיר מְנַלְהֶסוֹד וְנִאֲמַן־לְרוּחַ
 מְכַסָּה דְבָר : ה אָכַר קְרָצָא גְלִי רָזָא וְדַמְהִימָן בְּרִיחִיהָ
 מְכַסִּי מַלְתָּא :

מצורת דוד

רנה - כי בעודם בחיים הרעו לנריות : (ג) כנרית - בעת
 כול הכרתי לשרים ורק המה למעלה וישיעו את בני העיר
 דודר ישרי אז תרוםם עי"ז : וכפי - אבל כאשר הכרתי
 הול צפי כמילים ורק המה למעלה ועל פיהם יהיכל דברי
 העיר אז תהרם עי"ז : (ד) זו : המכז' לחבירו הוא חסר

משנה יבמות פרק יב
 עיקר הוי"ש
 הדיוטות - יליף בגמרא - נוקמי דמיתור :
 עקב - פ"ה ה"ר"ב כו"ד פרק כ"ו
 דללים עור של סנדל המכסה את גובה הרגל
 שכנגד שוקיו ומאחוריו - ומיירי שאין לו שולים
 ואפ"ה כשר הואיל ויש
 לו עקב שזה מטעם הרגל
 שלא ילא חולה אבל
 לכתחיל צעיקן שיהי לו
 ג"כ שולים אבל לפרש"י
 דעקב היינו שולים כו'
 ק' דכשר משמע דיעבד
 אבל לכתחלה לא ולא
 א"הוה שחולצין בו לכתחיל'
 ולמטה כו' - בגמרא
 יליף ל"י מקרי' שאינו
 שלו - בגמ' יליף
 ליה מקרא : בלידה -
 מור סבר חלילי כההלת
 דין דמיה ונ"ס כגמרא
 דין דמיה וחלילה דינו
 ממונות הו"א דגובה
 כחובתה וד"מ דנין ביום
 וגומרין כלילה כ"י : (b)
 כ"כ ה"ר"מ - וטעמיה
 נשום דבגמרא מוסיק צמד
 ליטנא דחלילת לילה
 דכשרה יחידה היא :
 בשבאר - ת"ק יליף
 רגל

כלי אמצעי דת"ת דמלכות דיצירה צבאות
מצות חליצה בשלשה דינין
 ואפ"י שלשתן הדיוטות
חליצה במנעל חליצתה כשרה
באנפליא חליצתה פסולה בסנדל
שיש לו עקב כשר - ושאיין לו עקב
פסולמן הארכובה ולמטה חליצתה
כשרה - מן הארכובה ולמעלה
חליצתה פסולה - (ב) חליצה בסנדל
שאינו שלו - או בסנדל של עץ -
או בשל שמאל בימין - חליצתה
כשרה - חליצה בגדול שהוא יכול
להלך בו - או בקטן שהוא חופה
את רוב רגלו - חליצתה כשרה -
חליצה בלידה חליצתה כשרה -
ור' איעזר פוסל - בשמאל חליצתה
פסולה - ור"א מכשיר : (ג) חליצה
ורקקה אבל לא קראה - חליצתה
כשרה

שהיו ראעות הונעל קשורות למעלה מן הארכובה : (ב) בסנדל שר עץ כשרה - והוא שהיה
 נמופה עור : בגדול - שהיה הסנדל גדול מומד רגלו אם יכול להלך בו חליצתו כשרה :
 או בקטן - מומדת רגלו אם חופה את רוב רגלו חליצתו כשרה והלכה כר"א (b) צומה שפוסל
 חליצה כלילה ואין הלכה כמותו צומה שמכשיר חליצה בשמאל : (ג) חליצה ולא קראה חליצתה

כשרה . דכי כחז רחמנא ככה דמשמע שיכובא
למעשה היא דכתיב ככה יעשה לאיש וקריאה
דבור בעלמא הוא : דבר שהוא מעשי באיש .
כגון חליצה שהאשה עושה מעשה בגופו של איש
לאפוקי ריקין דלאו מעש' בגופו של איש הוא :

כשרה . קראה ורקקה אבל לא חלצה . חליצתה פסולה . חלצה וקראה אבל לא רקקה . ר' אליעזר אומר חליצתה פסולה . רבי עקיבא אריעזר ככה יעשה כל דבר שהוא מעשה מעכב . א"ל רבי עקיבא משם ראייה ככה יעשה לאיש . כל דבר שהוא מעשה באיש . (ד) החרש שנחלק והחרשת שחלצה . והחולצת לקטן חליצתה פסולה . כל היכא דתינון בפרקין חליצה פסולה אינה יכולה להתייבס אחר אותי חליצי' ואריכה חליצה אחרת מעליית' להחירה לעלמי' והאי תנא דקרי לחליצת קטן חליצה פסולה דמשמע שפסולה מלהתייבס ר"נ היא דאלו רבנן אמרו אין בחליצת קטן כלום ולא נפסלי מלהתייבס והלכה כחמייס (ב) :

כשרה . קראה ורקקה אבל לא חלצה . חליצתה פסולה . חלצה וקראה אבל לא רקקה . ר' אליעזר אומר חליצתה פסולה . רבי עקיבא אריעזר ככה יעשה כל דבר שהוא מעשה מעכב . א"ל רבי עקיבא משם ראייה ככה יעשה לאיש . כל דבר שהוא מעשה באיש . (ד) החרש שנחלק והחרשת שחלצה . והחולצת לקטן חליצתה פסולה . כל היכא דתינון בפרקין חליצה פסולה אינה יכולה להתייבס אחר אותי חליצי' ואריכה חליצה אחרת מעליית' להחירה לעלמי' והאי תנא דקרי לחליצת קטן חליצה פסולה דמשמע שפסולה מלהתייבס ר"נ היא דאלו רבנן אמרו אין בחליצת קטן כלום ולא נפסלי מלהתייבס והלכה כחמייס (ב) :

כשרה . קראה ורקקה אבל לא חלצה . חליצתה פסולה . חלצה וקראה אבל לא רקקה . ר' אליעזר אומר חליצתה פסולה . רבי עקיבא אריעזר ככה יעשה כל דבר שהוא מעשה מעכב . א"ל רבי עקיבא משם ראייה ככה יעשה לאיש . כל דבר שהוא מעשה באיש . (ד) החרש שנחלק והחרשת שחלצה . והחולצת לקטן חליצתה פסולה . כל היכא דתינון בפרקין חליצה פסולה אינה יכולה להתייבס אחר אותי חליצי' ואריכה חליצה אחרת מעליית' להחירה לעלמי' והאי תנא דקרי לחליצת קטן חליצה פסולה דמשמע שפסולה מלהתייבס ר"נ היא דאלו רבנן אמרו אין בחליצת קטן כלום ולא נפסלי מלהתייבס והלכה כחמייס (ב) :

כשרה . קראה ורקקה אבל לא חלצה . חליצתה פסולה . חלצה וקראה אבל לא רקקה . ר' אליעזר אומר חליצתה פסולה . רבי עקיבא אריעזר ככה יעשה כל דבר שהוא מעשה מעכב . א"ל רבי עקיבא משם ראייה ככה יעשה לאיש . כל דבר שהוא מעשה באיש . (ד) החרש שנחלק והחרשת שחלצה . והחולצת לקטן חליצתה פסולה . כל היכא דתינון בפרקין חליצה פסולה אינה יכולה להתייבס אחר אותי חליצי' ואריכה חליצה אחרת מעליית' להחירה לעלמי' והאי תנא דקרי לחליצת קטן חליצה פסולה דמשמע שפסולה מלהתייבס ר"נ היא דאלו רבנן אמרו אין בחליצת קטן כלום ולא נפסלי מלהתייבס והלכה כחמייס (ב) :

כשרה . קראה ורקקה אבל לא חלצה . חליצתה פסולה . חלצה וקראה אבל לא רקקה . ר' אליעזר אומר חליצתה פסולה . רבי עקיבא אריעזר ככה יעשה כל דבר שהוא מעשה מעכב . א"ל רבי עקיבא משם ראייה ככה יעשה לאיש . כל דבר שהוא מעשה באיש . (ד) החרש שנחלק והחרשת שחלצה . והחולצת לקטן חליצתה פסולה . כל היכא דתינון בפרקין חליצה פסולה אינה יכולה להתייבס אחר אותי חליצי' ואריכה חליצה אחרת מעליית' להחירה לעלמי' והאי תנא דקרי לחליצת קטן חליצה פסולה דמשמע שפסולה מלהתייבס ר"נ היא דאלו רבנן אמרו אין בחליצת קטן כלום ולא נפסלי מלהתייבס והלכה כחמייס (ב) :

ונקרא . זהו גומרין הפרשה לאומן : בתלמידים . היושבים סס לפני רבן בשעת החליצה . רש"י :
(1) ועממא שכן עשה ר"ע מעשה ונועשה רב : העומדים . ר"ל כל הנמצאים סס וצין עומדים צין יושבים . טור : חרוץ כו' . כהז רצונו צנור אריה פי תלל למה לא תהיה הקריאה בית חלוץ הנעל ככתוב . וי"ל דאי הכי הול"ל לנכתב יקראו בית חלוץ הנעל ונדכתיב ונקרא פירשו כי הקריאה היתה חלוץ

הנעל ופאשר יקראו חלוץ הנעל א"כ נקרא הבית בית חלוץ הנעל מעלמנו ושייך בזה ונקרא ביון שלא היתה הקריאה רק חלוץ הנעל ונקרא הבית מעלמנו בית חלוץ הנעל :

שם בישראל לא אבה יבמי והוא אומר לא חפצתי לקחתה ובלשון הקודש היו אומרים . ונגשה יבמתו אליו לעיני הוקנים וחלצה נעלו מער רגלו וירקה בפניו רוק הנראה לדיינים . וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו . עד כאן היו מקרין וכשהקרא רבי הורקנוס תחת האלה בכפר עיטם וגמר את כל הפרשה הוחזקו להיות נומרין כל הפרשה . ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל מצוה בדיינים ולא מצוה בתלמידים . רבי יהודה אומר מצוה על כל העומדים שם לומר חלוץ הנעל חלוץ הנעל חלוץ הנעל :

נמרא יבמות דף קה ע"ב הלכה ה כלה כלי החיצון דגבורה דמלכות דבריאה **השתפא אמר ר' יוחנן מנין לגזר דין שיש עמו שבועה שאינו מתקדש שנאמר לכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה עד עולם אמר רבא בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר הוא בדת . אביי אמר בזבח ומנחה אינו מתכפר הוא בג"ח . רבה ואביי מדבית עלי קאתו רבה דעסק בתורה חיה ארבעין שנין אביי דעסק בתורה ובג"ח חיה שתין שנין . תנו רבנן משפחה אחת היתה בירושלים שהיו מתים כבן שמונה עשרה שנה באו והודיעו את ריב"ז אמר להם שמא ממשפחת עלי אתם שנאמר וכל מרבית ביתך ימותו אנשים לכו ועסקו בתורה ותחיו הלכו ועסקו בתורה וחיו והיו קוראין אותם משפחת יוחנן על שמו . א"ר שמואל בר אבניא א"ר מנין לגזר דין של ציבור שאינו נחתם אינו נחתם והכתיב כי אם תכבסי בנתר וגומר נחתם עונך לפני אלא מנין שאפילו נחתם מתקדש שנאמר מי כהי אלהינו בכל קראנו אליו והכתיב דרשו ה' בהמצאו ל"ק הא ביחיד הא בצבור יחיד אימת אמר רבה בר אבוב אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליה"כ**

המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הסערים וגו' ר' חייא פתח ואמר בית וסון נמלת אבות וגו' וכי נחלת אבות אינכו והא קודשא ב"ה יסיב כלא לביי אלא דכיון דלאסין ביתא לביי ומנוזי לומנין דיחסין כלא לכריה ויהא אחסי' דאבוי אכל ומאי אשה נשכלת צנין דאתתא כד אחסין ליה בר נש מעס קב"ה אחסין לה דהא לא יחסין ליה קב"ה לביי אלא כד נכריון עליה ברקיע דקב"ה מונוז זוונין עד לא ייתון לעלמא וכד זכו בני נשא לפוס עובדיהון הכי יסדין לון אתת' וכלא אתגליין קמיה

בהמצאו משמע שאינו מלוי בכל עת

דק"ה ולפוס עובדיסון דולאן הכי מנווג זוגין ולזמנין דקא סליקו בקליטין ואסתי
 סהול בר נש ארחיס סליק זוגים לאחר ער דיכער עובדוי וכד יכער עובדוי או דגזעי
 זמנים אחרתי גבר מקני גבר ואחי האי ונטיל מדיליה ודא קשי קמי קביה מכלל
 לדחי צ"י מקמי גברא אחרי ובגין כך קביה יסיב כלא לב"י ואי תימי אשה משכלת
 זוגין ועל דא ומהי אשה משכלת בגין כך קביה יסיב כלא לב"י ואי תימי אשה משכלת
 ולא אחרת תא חזי אש"ג דקביה אומין עבאן לכר נש למיכב ליה וסוה אסתי ארחוי
 מעס קביה לגבי סטרא אחרת מהסוה סטרא אחרת דאחדק ביה יתי ליה מאן דייתי כל
 קטרוגין וכל ביטין ולא אחיין ליה מעס קביה חלא מסהוי סטרי ביטא דאחדק ביה
 צליון עובדין דעבד ועל דא לתתא דלאו איסי משכלת קרא ע"ד שלמה ומולא אי
 מר ממות רח האשה בגין דחובוי דבי"י סוה משך עליה צליון עובדין דעבד וע"ד כד
 קביה אחרעי ביה צ"י בגין עובדוי דכשרן איסי אומין ליה אנתו דאיסי משכלת ופריק
 ליה צפורקן מגו סטרי אחרת וע"ד אמר יעקב המלך הגואל אותי מכל רע מחי
 מכל רע דלא אודמנת לי אחתי דאיסי מגו סטרי אחרי ולא אערע פסול צורע(ס"ח)
 בערסי דכלכו לדיקי וסלימי בעלימו בגין דאחפרק מכל רע :

מוסר
 יוסף דרמק

מספר דברים שבקדושה ס"ח

יצחק אינו מלוי חלא מחור ומטה דמתוך מכלל
 ומטה יוסף מתרבי בלדס (3) כל הע נש
 שמקבל החדס בעולם הנשמות אינו חלא בעבור פיו שנאמר
 כי עמל אדם לפי שנטמא במחללות אסורות ובלשון הרע
 וכללות ססה וכיוצא : (1) אלו נלס ליושבים חבורות חבורות
 לאכול ולשתות ואינם יראים מה' יוסטען מרקע עמסס ושמה
 וסמטתקרים כורתיס הסטע והצרכי הירודת לישראל :
 (2) הכולל עם מכחישי סתרי חס פ"ח סוה מולל
 חורתי ומצבז ממונו ומאכד בניו רחמנא לילג ועל זס נאמר
 שומר פיו ולשונו שומר מלכת נפש :

(א) אסור לאדם להיות אבוי : ולא תפיים אלא יהא
 נוח לציות וקשה לכעוס ובשעה שפבקש ממנו
 החוטא לחול מוחל בלב שלם ובנפש שפכה שפבקש ממנו
 לו וחסא לו הרבה לא יקום ולא יסור וזוהו דרכם של רוע
 ישראל ולבם הנבין . אבל הבורים עבויס עילוי לב אינו
 כן אלא עברתם שמורה נצח וכן הוא אושר על הנבועים
 לפי שלא טהלו ולא נתפייסו והנבועים לא שבני ישראל
 הטח : (2) החוטא להבירו וסת חבירו קודם שיבקש
 ממנו מחילה מביא עשרה בני אדם ושעמידן על קברו
 ויאמר בפניהם השאתי להי אלהי ישראל ולסלוגי זה שך
 וכך עשיתי לו ואם היה חייב לו ממון וחבורי ליושבים
 לא היה יודע לו וירשין יעשהו בבית דין ויתורה :

ויחי יום ד תורה

לאנשיך נפ"ח דו"ח יהוה נפש י"ה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה סיס יסידס ו דמלוי ויד
 אל סס צ"י שבטסיס בניקוד סולס :

א ויוצא יוסף אתם מעם ברביו וישתחו לאפיו ארצה : א ואפיק
 יוסף יתהוץ מן קדמוהי וסגיד על אפיה ער ארעא :
 ב ויקח יוסף את שניהם את אפרים בימינו משמאר ישראל
 ואת מנשה בשמארז מימין ישראל וגיש ארזי : ב ודבר יוסף
 ית תרניהו ית אפרים בימיניה משמארז דישראל וית מנשה
 בסמארזיה מימינא דישראל וקריב לו תיה : ג וישך דישראל
 את ימינו וישת ער ראש אפרים והוא הצעיר ואת שמארז
 ער ראש מנשה שכל את ידיו בי מנשה הבכור : ג ואושיט
 ישראל ית ימיניה ושויו ער רישא דאפרים והוא זעירא וית

סמארזיה על רישא דמנשה אחבימנון רידוהי ארי מנשה
 בוכראזי ויברך את יוסף ויאמר האלהים אשר התהלכו אבותי
 לפני אברהם ויצחק האלהים הרעה אתי מעודי עד היום
 הזה : ד וברך ית יוסף ויאמר אלהא די פלחו אבתתי קדמוהי
 אברהם ויצחק יי דזן יתי מדאיתני עד יומא הדין : ה המלאך
 הגאל אתי מבררררע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם
 אבותי אברהם ויצחק ויהנו קרב בקרב הארץ : ה מראכא די
 פרק יתי מכל בישא יברך ית עולימא ויתקרי בהוץ שמי ושום
 אבתתי אברהם ויצחק וקנוני ימא יסגון בגו בני אנשא ער
 ארעא : ו יורא יוסף פי ישיית אביו יד ימינו ער ראש אפרים
 וירע בעיניו ויתמדיד אביו דהסיד אתה מער ראש אפרים ער
 ראש מנשה : ו וחזא יוסף ארי שוי אבוי יד ימיניה על רישא
 דאפרים ובאיש בעיניהו וסעד ידא דאבוי די אעדא יתה מער
 רישא דאפרים דאנחותה על רישא דמנשה :

נביאים
 מלכים א ב

לאנשיך נפ"ח דו"ח צבא צבא צבא רוח יהוה נשמה דלח אדני נשמה
 דסוד יהוה סיס יסידס דלח יהוה סיס יסידס דסוד אל סס צ"י שבטסיס :

א ועתה שארה אחת אנכי שאר מאתך אל תשיבי את פני
 ותאמר אליו דבר : וכען שאלא חדא אנא שאיר
 מניך לאתתיבין ית אפיו ואמרת ליה מריל : ב ויאמר אמרינא
 לשלמה המלך בירא ישיב את פניך ויתן לי את אבישג
 השונמית ראשה : ואמר אמרי כען לשלמה מרפא ארי לא
 יתיב ית אפך ויהב לי ית אבישג דמן שונם לאתו : ג ותאמר
 בת שבע טוב אנכי אדבר עריך אר המלך : ואמרת בת שבע
 טוב אנא אמריל ערך קדם מרפא : ד ותבא בת שבע אר
 המלך שלמה לדבר לו ער אדניהו ויקם המלך דקראתה
 וישתחו ליה וישב ער כסאו וישם כסא לאם המלך ותשב
 לימינו : ואתת בת שבע לקדם מרפא שלמה דמרפא עמיה

מצודות דוד
 (א) ועתה הכולל ואין חשש בדבר המלוכה : אל תשיב
 וכי ר"ל אל תשיב פני רוקם ממני למלכות סלחתי
 (3) עוז : רלוי וסגון דסדר סיס ולס חרבי בעבור אל סלחתי : לקר לחס
 נלכת לקראתם :

עַר אֲדַנְיָהוּ וְקַם מִלֶּבַא רִקְדָמוֹתָהּ וְסָנִיד לָהּ וַיִּתֵּיב עַר בּוֹרְסִיָּה
 וְשׂוּי בּוֹרְסָא לְאֵמָא דְמִלְכָא וַיִּתֵּיבַת לַיְמִינָהּ : הַ וְתֹאמַר שְׂאֵלָהּ
 אַחַת קַמְנָה אֲנִכִי שְׂאֵלְתָּ מֵאַתְּךָ אֶל־תֵּשֵׁב אֶת־פָּנָי וַיֹּאמֶר
 לָהּ הַמֶּלֶךְ שְׂאֵלִי אִמִּי כִּי רֵאֲאֻשִׁיב אֶת־פָּנָיךָ : וַאֲמַרְתָּ שְׂאֵלָה
 יְחִידָא וְעִירָא אֲנָא שְׂאֵרָא מִנְּךָ לֹא תִּתֵּיב יַת אִפִּי וַאֲמַר לָהּ
 מִלְכָּא שְׂאֵלִי אִמִּי אֲרִי לֹא אֶתֵּיב יַת אִפִּיךָ : הַ וְתֹאמַר יַתָּן
 אֶת־אֲבִישָׁג הַשְּׂנַמִּית לְאֲדַנְיָהוּ אַחִידָא לְרֵאשָׁה : וַאֲמַרְתָּ תִּתֵּיב
 יַת אֲבִישָׁג דְּמִן שׁוֹגִים לְאֲדַנְיָהוּ אַחִידָא לְאִתּוּ :

כתובים משלי ה

לסעוד מוסר ומלכות דז"א שין דלת יוד נפש שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדוגני נשמה
 ד'סוד א אר ארני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות דף דף ו' דף דף ח'ס
 יחידה ד'סוד יד'ד' ח'ס יחידה דמלכות אל סס ב"ן שבעשים :

בְּאִין תְּחַבְּרוֹת וּפְלִעִים וְתִשְׁעָה פְּרוּב יוּעִין : בְּאֵתְרָא דְרִית
 מְדַבְּרָא נִפְרַע עֲמָא וּפּוֹרְקָנָא יִיתִי בְּסוּגְעָא דְמִלְכַתְּנוּתָא :
 רַע יְרוּעַ פִּי־עַרְבִי זֶר וְשׁוֹנֵא תּוֹקֵ עִים בּוֹמֵחַ : בִּישָׂא מִבְּאִישׁ
 בְּצַדִּיקָא מְטוּל דְּהוּא עֵרַב חִירוֹנִי וְסִנִּי לְאֵרִין דְּסִימִין סְבָרִיהוֹן
 בְּאֵלְהָא : גִּאֲשֶׁת חַן תִּתְמַךְ בְּבוֹד וְעֵרִיצִים יִתְמַכּוּ עֲשֵׂר : אֵתְתָא
 חֲסִידָתָא פְּרָגָא אִיקְרָא וְעֵשִׂינִי רְהַטִּין בְּתַר עוֹתְרָא : ד גִּמְר
 נִפְשׁוּ אִישׁ חֶסֶד וְעֵבֵר שְׂאֵרוֹ אֲבָרִי : פְּרִיעַ טָבְתָא לְנַפְשִׁיהּ
 גִּבְרָא חֲסִידָא וְדַמְוֵבַד גּוֹשְׁמִיהּ גִּבְזָרְיָא : הַ רְשָׁעַ עֵשָׂה פְעַלְתִּי
 יִשְׁקֵר וְיִרְעַ צַדִּיקָהּ יִשְׁכַּר אֵמֶת : רְשָׁעָא עֵבֵד עוֹבְדָא דְשִׁקְרָא
 וְדוֹבַע לְצַדִּיקָתָא קוֹשְׁמִיהּ הוּא אֲנָרִיהּ : ו בִּין־צַדִּיקָהּ לְחַיִּים
 וּמְרַבָּה רַעַה לְמוֹתָהּ : הִיכְנָא מִן דְּעֵבֵר צַדִּיקָתָא לְחַיִּי נְטִיר
 וְדַרְבָּה בִּישְׁתָּא נְטִיר לְמוֹתָא :

רשי"י

באין תחבולות כשלהם בזה על ישראל ואין נותנין לב
 לעשות תשובה ופל עם : רע ירוע . הרשע יתרוץ אשר ערב
 לבו לע"ז : וטוהל . תוקעו קף ללכת בעתם . התמר כבוד .
 בכסת ישראל הקרב תמיד לכבוד להקדוש ברוך הוא ומורתו :
 גומל נפשו . גומל טובה לקרובו איש שהוא חסד . והספורי
 הוא עובר את קרוביו : רשע עושה וכו' . פעולתו על רשע
 משקרת לו שלא תקיימו כרונותו : וזרע דוק . הוא פעולת
 אמת . סכרילשון סס כר אמת הוים : כן דוק . אמתה של
 דוקה סופה לחיים :

מצורת דוד

(ה) באין . כאשר לא יתשוב תחבולות בדבר הנלחמים אז יפול
 העם ביד שונאיו אולם ברוב יועץ קרובה השופעם : (ג) רע
 ירוע . יכר ומרוץ על אשר סיס ערב בעבור איש זר אשר
 לא ירעוהו אם הוא נאמן אלל הסוגה לתקוע כפיו בערבות
 מכל וכל בעות הוא משביר וריליה . (א) אסת חן . אשה
 הנושאת חן בעבור כשרון מעשה דרכה לתמון את הכבוד
 שלא תלי ממנה ועשה סמוכות אל הכבוד הסופסת כשרון
 מעשים : ועריליה . צפלי כח רב דרכם עשות סמוכות אל
 עשור לכל יחיה אבוד מהם : (ד) גומל נפשו . מי שגומל
 עוב נפש המתחווים לתל לם די מחסורם הסכרתי לסחיותם
 עלמו כי רחום על המנון כ"ש שהוא אכזרי ענהות(ה) פעולתו שקריר" : פעולתו משקרת בו ולא תשאר בקיומה וזרע . הזרע
 דוקה שכרובא בלמת א"כ פעולתו הוא גמול הרוקיסס בזה ומתקיים(ו) כן דוקה . אמתה הרוקיר" : הכפול לשם הוא סיבילסטינה
 הסייס אלל סמורקטס דוקה את הרעם למוות את הכריות למעוהו וקולו ללויסווא מוד סיכס למוות : כי לא תחשב לזכות כ"ל לחובות :

(6) הר"מ ופרשו דטעמו דאנב יקרייהו
 ותשיבתייהו מונשגש זהו ככל עשה . וידע
 שפלו מוננו וכיון שלא כל וטען ודאי נתיישג
 לפי שאין זו סימן והרי סן הפקר . ונמנות
 מפקר ופרש בגמרא
 דאדם מונשגש בסיקו ככל
 עשה . וכן ככולן . וכיון
 שאין בזה סי' מתיישג
 מיד שגס במקומן אין
 סימן שלכל אלו אין דרך
 להיסקן על גבי קרקע
 ודרך נפילה בלו סס
 ואין ידוע מקומן : (3)
 כמו מאלמים אלומים
 מתרג' צירי ומרכין כריכין .
 רש"י : ודוקא קטנים דאלו
 גדולים הוי נקוס ס"י .
 (א) ולפיכך מקוס נני
 לא הוי סימן דומגלגל
 בגרלי אדם ובהו' ואינס
 נמלאות בנקוס שפלו
 תחלה . ועתווי"ט : בשר .
 מוקר בגמ' כשנהגו
 העבחים לעשות החסות
 שוים במוסקל : ממדינתן .
 כמות שהן גזוחת
 כאשר כל גזוחת הנודיני
 לאפוקי הבאות נבית
 האומן כו' . רש"י :
 חרם . כגון שאין דרך
 ליתנס בחוכו אלא מאליו
 נפל לחוכו קסבר ר"י

כלי אמצעי דנצה דמלכות דיציר' אר אר
 אלו מצואות שלו ואלו חייב
 להכרין . אלו מצואות שלו .
 מצא פירות מפורין מעות מפורות .
 כריכות ברשות הרבים . עיגולי
 דבילה . ככרות של נחתום מחרוזות
 של דגים וחיכות של בשר וגוין
 צמר הבאות ממדינתן . ואניצי
 פשתן . ולשונות של ארגמן . הרי
 אלו שלו . (ד"ר מאיר) ר' יהודה
 אומר כל שיש בו שנוי חייב
 להכרין . כיצד מצא עגול ובתוכו
 חרם . כבר ובתוכו מעות . רבי
 שמעון בן אלעזר אומר כל כלי
 אנפוריא אינו חייב להכרין .
 (ב) ואלו חייב להכרין . מצא
 פירות בכלי . או כלי כמות שהוא .
 מעות בכיס . או כיס כמות שהוא
 ציבורי פירות צבורי מעות . שלשה
 מטבעות זה על גב זה . כריכות
 ברשות

דהוי סימן לפי שלפעמים יתן אל לבו לחכור
 שהוא בחוכו ואומר אותו לסימן . טור . (ד) ולי'
 אנפוריא טוריסקן אין פה רחיה . רש"י . ולי'
 טביעת עין מורגל בגמ' . ולי' שהוא לי מקרי
 הטבעו בצון והמנון . ש"י שצבעתן העין הוי
 כאלו טבע ונסקע בכלי עד שמכירו היטב היטב :
 (ה) והקשה ה"מ מ"ש מאלל מטבעות דנטיקן
 ג' כדתקן לקי . ותיקן הרמ"א דדוקא מטבעות
 שדרכן של בני אדם לשאת אללן מעות ודרכן
 לאבדן דרך נפילה לכך צבי כנגדל אלל המטין
 וכיואל בזה שאין דרכן לשאת אלל השריד לכן והוא ידוע
 ומדקדק במנין ועל כן הוי סימן
 (ד) נקוס שהולכין שס רבים חדיר והוא דרך הנהג' . (1)
 שוק גדול של מקס ומומכר .
 (ח) דכל מה שהמואל יכול ליקרב הדבר מקרב . ומש"ה
 מכרין טביעי כדי שיצין האובד שרבים
 הוי . כ"י : (ט) וכ כ ה"מ כן כו' ומונחיס כו' .
 וקשיא דהא מנין לחוד הוי סימן כמ"ש הר"ב
 בצבורי פירות . והרא"ש כתב גס בכאן דלא
 צעיקן לסימן אלל שיאמר הנונין והא דנטיקן
 כנגדל מנוס דל"ה אז תליקן דדרך נפילה נפל
 ומתיישג האובד כי לא יכול ליתן סימן במניקן

(ג) אחר הגפה . סמימה כותל של עץ או של קנים : גדר . של אבנים : גזולות מקושרין . כנפיהן דכולי עלמא הכי מקשרין להו וקשר כזה לא הוי סיי : לא יגע בהן . דאמריין הכי איש אלנשיהו ואי שקיל להו לית להו למריהו סימנא צנווייהו (י) הלכך לשקיהו עד דאתי מריהו ושקול להו : מכוסה דא יגע בו . דלון זה אצידה שיהא נעזר עליה בלא חוכל להסתעל דמשמיר הוא : מצא בגל ובכותל ישן הרי אלו שלו . מפני שיכול לומר לצעל הגל ולצעל הכותל של אמוריי שהורישו אבותיו היה (יא) ולצדד שיהיה צו חלודי רבה שיעבר שמונן הרבה היה טעון שם : מחציו ולחוף . באתר מחורי כותל הסמוכים לרי"ה אם מלא מחלי עוביו שלכותל ולחוף : שלו . דאמריין אחד מצני רשות הרבים נתנו שם ושכח והולדה

ועליו מוכחה שמונן הרבה היה שם ובדולחי נתיאשו הצעלים ודין זה דוקא בלשון זה והתיבת כסף וכיוצא בזה אבל אם היה כלי ובתוכו מעות אם פי הכלי לחוף הרי הוא שלו ואם פי הכלי לפנים הרי הוא של צעל הבית : אשילו בתוך הבית הרי אלו שלו . דלא ידע דמאן ניסהו וצעליו נתיאשו : (ד) מצא בחנות הרי אלו שלו . בדבר שאין צו סימון מייירי דההיא דנפל מייירי מייאש שהכל נכנסים לשם : בין התיבה . שהתנוני יושב לפניה ותמיד נוטל ממנה ונותן כפל שום דבר אלא מיד תנוני : לפני שולחני הרי אלו שלו . דאמריין מן הצאים להחליף מעות נפלו שהרי השולחן מפסיק בין שולחני למעות שנתיארו ואם מן השולחן הם היה להם להמלא

שהיה יורש אן טוענין לו שמה של אביו הן אבל אם לפי שזה בחצרו קודם יאוש וקיי"ל יאוש שלא מדעת לא שמהל בזה הענין שנרא' שהוא אצרה . חיי : שלו . חקן בשקלים פי"ז מ"ב . דהטעמי להחכיד לחילין בחר דהטעמי להחכיד לחילין בחר : ומסיק דבתרא טעמיס הוא . חיי

כ"ו : לפני כ"ו . ולא קמי מלא בשולחן כדקמי מלא בחנות . לומר אפילו מוכחים ע"ג שולחן . הלוקח פירות מחבירו וכו' . וכגון שהבירו זה גמי . וטעמא שדרך הצאים להחליף ליתן מעות על השולחן . משא"כ בחנות שאין דרך הצאים לקנות ליתן מפיהם על החיבה . טור : (י) ותגר עלמו גמי אלא דלא פסיקא ליה דאם מלא קודם ששהה כדי לערוב עם פירות אחרות חייב להחזיר דלא מייאש . חוס' : (יג) ודשן צעלמו וח"ג ע"י עברו ושפתחו הכנענים דונה שקנה עבד קנה רבו . אבל דשן ע"י אחר"י דלמא מנייהו נפל גמי : (יד) דכיון דיש לו סימנים ומסתמא לא מייאש עד דאמר כ"ו . הרי"ג : שלשה . בגמי רמיין חמ"ג פי"ג דתענית . דתקן ט"ו יום לנהר פרס . ונשניק לא הטריחו רבנן בצאצדה יותר מרמי שיהא שוה יותר מ' ימים : (טו) פירוש בני אחרונה : (טז) ר"ל צו"ש בשומא שרריך צ"ד כדעת הרמ"ה (ח)

ואם נגולה נוטל ומכריה חיי סימון דמייירי צמדדין ואיכא כמי לומר מעלמא אהו והו"ל ספק סימון . גמי . ובי הסמי"ע דמייירי שאין עובד סמוך לה בחוף כי אמה דלא תקשה ממנו פי"ג ד"ב : (יג) לישנא דגמרא . ותנא צא"י קאי משי"ה נקיש אמוריים והיה של שאר עם ועם צמדדי' ומדוי' כ"ו . ובתרא חתי' וא"ת ולקמי לו חלודי כ"ו וי"ל דלון חלר קונה בדבר שיכול להיות שלא יתאשו לעולם . ועיי לקמן בסמוך ובמשנה דלקמן ועמוריי"ט : חדש . היינו בכותל שידוע שאבותיו של זה שהוא עתי שלו בנאווה ולא יא' מרשותו מעולם . והוא ואבותיו שדרו צו מעולם . הרא"ש : בעה"ב . לאו משום דתקנה לו חלודי הוא דא"כ אפילו מחליו ולחוף . אלא כמי"ש הר"מ שאין הדברים אמורים אלא כשעומן צעה"ב שהמון שלו או הורה שהן מליא' הרי הן של מול' ע"כ שמהל בזה הענין שנרא' שהוא אצרה . חיי : בתוך . מייירי חקן בשקלים פי"ז מ"ב . דהטעמי להחכיד לחילין בחר דהטעמי להחכיד לחילין בחר : ומסיק דבתרא טעמיס הוא . חיי

כ"ו : לפני כ"ו . ולא קמי מלא בשולחן כדקמי מלא בחנות . לומר אפילו מוכחים ע"ג שולחן . הלוקח פירות מחבירו וכו' . וכגון שהבירו זה גמי . וטעמא שדרך הצאים להחליף ליתן מעות על השולחן . משא"כ בחנות שאין דרך הצאים לקנות ליתן מפיהם על החיבה . טור : (י) ותגר עלמו גמי אלא דלא פסיקא ליה דאם מלא קודם ששהה כדי לערוב עם פירות אחרות חייב להחזיר דלא מייאש . חוס' : (יג) ודשן צעלמו וח"ג ע"י עברו ושפתחו הכנענים דונה שקנה עבד קנה רבו . אבל דשן ע"י אחר"י דלמא מנייהו נפל גמי : (יד) דכיון דיש לו סימנים ומסתמא לא מייאש עד דאמר כ"ו . הרי"ג : שלשה . בגמי רמיין חמ"ג פי"ג דתענית . דתקן ט"ו יום לנהר פרס . ונשניק לא הטריחו רבנן בצאצדה יותר מרמי שיהא שוה יותר מ' ימים : (טו) פירוש בני אחרונה : (טז) ר"ל צו"ש בשומא שרריך צ"ד כדעת הרמ"ה (ח)

אלו לשולחני . הלוקח פירות מחבירו . או ששלח לו חבירו פירות ומצא בהן מעות הרי אלו שלו אם היו צרורין נוטל ומכריז . (ה) אף השמלה היתה בכלל כל אלה למת יצאתה להקיש אליה לומר לך מה שמלה מיוחדת שיש בה סימנן ויש לה תובעים אף כל דבר שיש בו סימנים ויש לו תובעים חייב להכריז : (ו) ועד מתי חייב להכריז עד כדי שידעו בו שכיניו ד"ר מאיר רבי יהודה אומר שלש רגלים . ואחר הרגל האחרון שבעה ימים כדי שילך לביתו שלשה ויחזור שלשה ויכריז יום א' : (ז) אמר את האבדה ורא אמר סימניה . לא יתן לו . והרמאי אע"פ שאמר סימניה לא יתן לו שנאמר עד דרוש אחיד אותו עד שתדרוש את אחיד אם רמאי הוא . אם אינו רמאי . כל דבר שעושה ואוכל יעשה ויאכל . ודבר שאין עושה ואוכל ימכר שני והשיבותו לו ראה היאך תשיבנו לו . מה יהא ברמים רבי טרפון אומר ישתמש בהן . לפיכך אם אבדו חייב באחריותן . רבי

ועמברו האנשים דאמרי אצרתא לנלכא התקינו שיהא מודיע לשכניו ולמוודעיו ודיו : (ז) כל דבר שעושה ואוכל . אם האצרה דבר שיכולים להאכילו את סכר מעשיו כגון שור ותמור : יעשה ויאכל . ולא ימכור אותו המולא שכל אדם נוה לו בצהמתו שהכירה צו כפר ולמדה לראונו ואינו חייב להספיל צה לעולם אלא תרנגולת ובהמה גסה מטפל צה י"ב חודש עגלים וסייחים (טו) של רשיה כלומר שאין מגדלים אותם לפטם וכן גדוים ועלאים מטפל צהם שלשה חדשים ועגלים של פטמים מטפל צהן ל' יום ארזים ותרנגולים וצרים הקטנים מטפל צהן ל' יום והגדולים שאוכלים הרבה מטפל צהן ג' ימים נכאן ואילך לוקח אותם הוא לעלמו בשומא כפי שווין (טז) או מוכרין לאחרים ומניח הדמיוס אלנו : לפיכך אם אבדו חייב באחריותן . כיון דשרו ליה רבנן לאשתמושי צהו אט"ג דלא אשתמש צהו כמאן דאשתמש דני ומייב באחריותן (ח) והלכה כר"ט

ויחי יום ד

עיקר תרי"ט

כרי"ט דגמי אבדה שזכר (ית) אכל מעות עלמון
 על אבדה כגון שמאל מעות זכרס או ג' ונטבעות
 זו על גב זו לא ישתמש בהם כלל : (ח) אהת
 דרי יום . שמתעסקין כשסוקין ומלפתחין וכל ספריו
 היו עשויין כעין גליון :
 גוללן . מתחלתן לסופן
 שיכנס בהם האויר :
 בתחלה . מה שלא למד
 לעולם לפי שרדיק להשתנות
 לפניו (יט) : ורא
 יקרא אחר עמו . לפי
 שזה נושא אליו מה מושך
 אליו וקרט : שישתה
 דצורבה . לשלוב בה אויר
 שלא תאכליטע : לצרכן .
 שמתעסקים בקרקע
 שרדיק לתת בקרקע
 דזו הוא שנירתן
 ולפיכך משתמש בהם
 לפרקים : אבל לא
 לשהקן . ולא ישתמש
 בקומונארוך עד שישקסס :
 לא יגע בהן .
 וזה אינו מתעסק בארץ
 וכן זכירט ועוד שהוא
 נוח להשכר : שאין ידרכו
 ליטול . דבר שגנאי הוא
 לו (ז) והתורה אמרי
 והתעלמה מהם פעמיים
 שאח' מתעלם כגון זקן
 ואינו לפי כבודו : (ט)
 איזו היא אבדה . שניכר
 בה שאין העולם יודעים
 שהוא שם : אין זו
 אבדה . ואינו חייב להחזיר
 שמדעת היתמי שם :
 רצה בין הברמים .
 שמתקלקלים רגליי(כה) :
 השב תשיבם . התורה רצתה השבות הרבה :
 (כז) לא יאמר תן לי סלע . שזה אומר לו
 אם עשית מלאכתך היית מרבה עורה עכשיו לפי
 מה שטרחת טול : כפועל בשל . כמה אדם
 רוצה ליטול לפחות משכרו ליטול ממלאכה זו
 כדה שהוא עושה בה לעשות ממלאכה קלה כזו
 (כח) : אם יש שם ב"ד . אם אינו רוצה לנטול
 ממלאכתו ששכרה מרובה ומה ישעה אם יש שם ג'
 בני אדם : מתנה . בפניהם ואומר ראו שאני
 משתכר כך וכך ואי אפשר ליטול כשטול שכרי

עקיבא אומר לא ישתמש בהן .
 לפיכך אם אבדו אין חייב באחריותן
 (ח) מצא ספרים קורא בהן אהת
 לשלשים יום . ואם אינו יודע לקרות
 גוללן . אבל לא ילמוד בהן בתחלה .
 ולא יקרא אחר עמו . מצא כסות
 מנערה אחת לשלשים יום . ושושחה
 לצרכה . אבל לא לכבודו . כלי
 כסף וכלי נחושת משתמש בהן
 לצרכן . אבל לא לשחקן . כלי זהב
 וכלי זכוכית . לא יגע בהן עד
 שיבא אליהו . מצא שק או קופה .
 וכל דבר שאין דרכו ליטול . הרי
 זה לא יטול : (ט) איזו היא אבדה
 מצא חמור או פרה רועין בדרך .
 אין זו אבדה . חמור וכליו הפוכי .
 פרה רצה בין הכרמים . הרי זו אבדה
 החזירה וברחה . החזירה וברחה .
 אפילו ארבעה וחמשה פעמים חייב
 להחזירה . שנאמר השב תשיבם .
 היה בשל מסלע . לא יאמר לו תן
 לי סלע . אלא נותן לו שכרו
 כפועל בשל . אם יש שם בית דין .
 מתנה בפני ב"ד . אם אין שם ב"ד .
 בפני

המקור נופל על המעט ועל הרוב כו' ולפיכך
 מורה השב שחייב להחזיר פעמים רבות . וכמו
 כן חס כו' עז כו' . (כג) כגון שהיה עוסק
 במלאכה שהיה נוטל עליה ד' דינרים ולהניח
 ולשב בטל היה נוטל דינר . ולהניח ולהתעסק
 בהשבתה היה נוטל צ' דינרים ונתניס לו צ'
 דינרים אע"פ שנגיע לו דינר בשכר השנה .
 כיון דלא חייבתו התורה להניח שלו ולהתעסק
 בהשבתה
 נמשל

ויחי יום ד

עיקר תרי"ט

בהשכר יכול ליטול שכר ההשבה . טור : (כד)
 ומס איני מתענה הזמני להרגילי לברוח : בגמרי
 ופי העור כגון שאין לו פתמים בכל ד' רוחותיו :
 חייב . כגון שזכר בה שהיא הולכת תועה .
 דהא אמרי לעיל דדוקא
 רצה בדרך ואפי' לגבי
 דברא חייב להחזיר :
 הלכ"ה לא ועמוי"ט :
 (כה) ר"מ כתב או
 מיר דלויכא ג"כ עשה
 ולא תעטי' שנאמר במיר
 קדוש יהי ונאמר על
 נפש נות לא יבא : (כו)
 ואף על גב דל"ת נני
 איכא לא הוולק להחטלי'
 אין ל"ת מועיל לרחות
 ל"ת . אלא עשה הוא
 דקא דמי ניה רש"י וכ"כ
 הר"י : אל כו' .
 אלא עסוק בדבורי להביא
 לי גחלות וכיוצא בזה
 הה"מ : (כז) ונאמי
 הי' דסיפא דקרא יליף
 אע"פ שאמרתו לך ירא
 את אביך אני הי' ארון
 לשיכס כו' .
 ועמוי"ט : חייב . לפרוק
 בשלמו ולא יטריח לבעל
 הונאה שיפרוק עמו .
 הר"י : (כח) אלא אם
 כן הוא עסוק במלאכה .
 ודינו כמו בהשבת
 אביד' דלעיל הרא"ש :
 רש"א . פליגי דדרשא
 דקרא בגמרי' ועמוי"ט :
 (כט) אם מקרא ומקרא
 ואם משנה ומשנה ואם
 גמרי' גמרי' : רש"י .
 ומוצק לי הרגום .
 ומוצה נגדו גזו יקריה
 ונבזיקין שני שמיא
 כו' . ומ"ל שנתל מוצק
 מוצק על התלמיד או על
 הס"י שהוא כהיר ונוגה לו .
 ועמוי"ט . משאוי . ולענין אם אביו חכם או שקול כרבו ומחוקק הפוסקים
 (בטו) ש"י י"ד ר"נ(ג) ולשון הר"י סוף נוס' כריתות מוכח דהאב קודם ואע"פ שאינו שקול כו' ולי' הר"מ
 שם בדה"י כן הוא : ועמוי"ט : חכם כו' . ה"ג וכחצ' נ"י דעטמא נשוס דפדיון שהו' סכנת נפשות כיון שאביו
 ת"ח אשי"פ שאינו שקול כרבו . חייב להליל נפשו מני שעת קודם כל אדם אכל אבדתו שאינו אלא הספד
 נמוון . אם אינו שקול כרבו . אם יעבור
 על

בפני מי יתנה . שלו קודם :
 (י) מצאה ברפת אין חייב בה
 ברה"ר חייב בה . ואם היתה בית
 (ס"א בין) הקברות לא ישמא להי'
 אם אמר לו אביו הישמא . או
 שאמר לו אל תחזיר לא ישמע לו .
 פרק ושען . פרק ושען . אפילו ד'
 והי' פעמים . חייב 'שנאמר עוזב
 תעזוב . הלך וישב לו ואמר הואיל
 ועליך מצוה אם רצונך לפרוק פרוק .
 פטור שנאמר עמו . אם היה זקן
 או הולה חייב . מצוה מן התורה
 לפרוק אבל לא לשעון . ר' שמעון
 אומר אף לשעון : רבי יוסי הגלילי
 אומר אם היה עליו יתר על
 משאו אין זקוק לו שנאמר
 תחת משאו משאוי שיכול לעמוד
 בו : (יא) אבדתו ואבדת
 אביו שלו קודמת . אבדתו ואבדת
 רבו . שלו קודמת . אבדת אביו .
 ואבדת רבו . של רבו קודמת .
 שאביו הביאו לחיי העוה"ז ורבו
 שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם
 הבא . ואם אביו חכם של אביו
 קודמת . היה אביו ורבו נושאין
 משאוי . מניח את שד רבו . ואח"כ
 מניח את של אביו . היה אביו ורבו
 כבית השכי פודה את רבו . ואחר
 כך פודה את אביו . ואם היה
 ס"א

הס"י שהוא כהיר ונוגה לו . ועמוי"ט . משאוי . ולענין אם אביו חכם או שקול כרבו ומחוקק הפוסקים
 (בטו) ש"י י"ד ר"נ(ג) ולשון הר"י סוף נוס' כריתות מוכח דהאב קודם ואע"פ שאינו שקול כו' ולי' הר"מ
 שם בדה"י כן הוא : ועמוי"ט : חכם כו' . ה"ג וכחצ' נ"י דעטמא נשוס דפדיון שהו' סכנת נפשות כיון שאביו
 ת"ח אשי"פ שאינו שקול כרבו . חייב להליל נפשו מני שעת קודם כל אדם אכל אבדתו שאינו אלא הספד
 נמוון . אם אינו שקול כרבו . אם יעבור
 על
 חק לישראל ח"א
 רה

על דעת אביו נעטו אין רע : (מ"א) (אביו) חכם . פודה את אביו ואח"כ פודי את רבו :

גמרא ב"מ דף לג ע"א הלכה ה' כלל כלי החיצון נצטח דמלכות דבריהא ב"ס

תנו רבנן העוסקים במקרא מדה ואינה מדה . במשנה מדה ונוטלין עדיה שבר . גמרא אין לך מדה גדולה מזו ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן הגמרא . הא גופא קשיא אמרת בגמרא אין לך מדה גדולה מזו והדר אמרת ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן הגמרא . אמר רבי יוחנן בימי רבי נשנית משנה זו שבקי כולי עלמא מתני' ואולו בתר גמרא . הדר דרש להו ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן הגמרא . מאי דרש כדרדש ר' יהודה ברי' אלעאי מאי דכתיב הגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאתם . הגד לעמי פשעם אלו תלמידי חכמים ששגגות נעשו להם כזרונות ולבית יעקב חטאתם אלו עמי הארץ שזרונות נעשות להם כשגגות . והיינו דתנן ר' יהודה אומר הוי זוזיר בתלמוד ששגגת תלמוד עולה זרון . דרש רבי יהודה ברי' אלעאי מאי דכתיב שמעו דבר ה' החרדים אל דברו אלו ת"ח . אחיכם אלו בעלי מקרא . שנאיכם אלו בעלי משנה . מנדיכם אלו ע"ה שמא תאמר פסק סברים וכשל סכויים ת"ל ונראה בשמחתכם שמא תאמר ישראל יבושו ת"ל והם יבושו עכו"ם יבושו וישראל ישמחו .

רש"י

מדה הוא קל . ואינו מדה . שהמשנה וגמרא יסו ממנה עמי שאלו נגירסא ומשתכחים שבויים לא הוי גמי' ככתב וגם לא ה' ה' ניתן לכתב אלא לפי שנתמעטו הלכות התחילו דורותינו לכתבו : גמרא . כבר פירשנו למעלה שהיא למה לל' לבין סתימת עמי המשנה מה הם וכשתיים סופרות זו אח' זו יבין לתר' שישו סתיים קיימות או לדעת דברי התנאים החלוקים בדבר וימא' הא מני פלוני חכם הוא : שכן כ"ע מתניתין . מתחזר על גרסת משנתם ואלו בתר גמי' לתשוב כסדר : הדר דרש לכו הוי רץ למשנה . לפי שירא פן ישתכחו המשניות ויתלפו שנות החכמים ובמזוים חייב יאמרו פעור ובמקום אחר יאמרו מיתר : מאי דרש : מתחלה כשרש גמרא גדול : לעמי פשעם . עמי דהיינו ת"ח . אח' חטאתי אלו קורא פשע סתם להם לתת לל' בעמי משנתם שיבררו להם העיקר ולא וורו הלכה מתוך משנה שאינה עיקר : ולבית

זוהר ויחי דף רל"ט ע"ב ת"ת ראצילות יוד הא ואו הא

אוסרי לגפן מאי גפן דה כנסת ישראל אמאי חתקריי' גפן . אלא מה גפן לא מקבלת עליה נטיעה אחרת הכי נמי כנסת ישראל לא מקבלת עליה אלא לקב"ה ובגין כנסת ישראל חתקריי' קמים כל חילין אחרין ולא יכלין לאבשאי' ולשלטאיה בעלמא ועל דה אטיל קרא שמא קדיש' ביניו כהאי גי'א ובהאי גי'א . בני אחונו דחתקרי בנין הסוא שורק כד"ה ואנכי נעשתך שורק וגוי' ככס ביין לבושו וגוי' ככס כזבס מנצני ליה אלא ככס מיומי' דאתברי עלמא ומאן איהו דה מלכא משיח' לתתא לעילא על כל חילין אחרין דעמיין עופ"ז ולתברי' תוקפיהון מעילא ונתת' . דבר אחר ככס ביין לבושו כנווי' . דהאי חמרא אחי' חידו וכולסו דינא (לעמיין עופ"ז) הכי נמי מלכא משיחא יחוי' חידו לישראל וכולסו דינא לעמיין עופ"ז כתיב ורוח אלהים מרחפת

על פני המים דה רוחא דמלכי' נשיחא ומן יומא דאתברי עלמא אחי' לבושים דחמרא עלאה חגא מה כתיב בתריה חכלילי עיניי ולכן שנים מחלב דה חמרי' עלאי דאוריית' דמרוי מנייה שתי' ולכן שנים מחלב דהא אוריית' יין וחלב תורה שכתב ותורה שבעל פה כתיב ויין ישמה לבב אנוש (סי'א אמאי' בגין דמאתר דהדוה קאתי ומאן הוא סיפיה דקרא) להסיל פנים משמן ודאי נאתר דאחריי' שמן מא חוי' שירות' דחמרא חדוה הוא אחר דכל חידו מנייה נפקא וסופא דינא מאי טעמא בגין דסופי' דליה אחר כנישו דכלא דינא הוא וכיה אחרן עלמא ועל דה שירות' חדוה וסופא דינא בניי כך להסיל פנים משמן מאתר דכל חדוה מנייה נפקא ולחס לבב אנוש יסעד מאן לחס אלא לחס עלמא סעיד (סמך) ולי' תימא דביה תלי' סעידו דעלמי' בלחודוי' לאו הכי דהא ליליא בלא יומא לא אשתתרי' ולא בעי' לאפרש' לון ומאן דאפרש' לון יתפרש מחיין וסיינו דכתיב למצן סודיעך כי לא על' סלחם לכדו ימים האדם בגין דלא בעי' לאתפרש' ולי' תימא דוד הך קאמר ולחס לבב אנוש יסעד סופא' ולא תליי' ביה בלחודוי' סעידו דעלמא אלא דיקי' דמלה ולחס ואי' איתוסף כמו ובי' ועל דה בלא אשתתת' כחמא ת"ח מאן דמנכך על מזונא לא יכרך על ספורא ריקני' וכפי' להמא לאשתתת' על פתורא וכסא דחמרי' בימיני' מאי טעמי' בגין לקשרי' שגאלי' בימיני' וכמא דיתברך מניי'ו ולאחוקרי' כס ולמחוי' כלא חד קסורא לכרכי' שמא קדישא כדקא יאות דהא לחס אתקשר ביין ויין בימיני' וכדן כרכאן שריין בעלמי' ופתורי' אשתלס כדקא יאות .

הרכה פסוקה

סרמנ"ס הלי' תשובה פ"ג

יוסף רחם

מוסר

מספר דברים שנקדוהם ס"ו א

לא יחא חסם בלען וגרנן חלא כולל לפני הנוק' וי"ה הקב"ה להרע במידת החסד והקדושה וכו' השאר הכרכס כמעט . טעמו כתיב הלעטני לא כי נתפש שרוי כחוד משיו וכתיב ונען רשעים חסר . (ג) אהם אשכילתם לשם שמים ומכונים להכרזות גוסס לעבודתו יתברך נתשבת אשילתם כמו אשילת ערב ווס הכסופים ומעלין לו סכר כעוס' מעין העוס' : (ג) כשהאדם עונג השבת כמאכל ומשקה ומכוון כדלוי' כדכתי' קדש ה'א לל' דאף מה שהוא לל' להנאתכם יהיה קודש מתעלה ע"י מלאך קדוש הממונה ביום השבת על זה : (ד) אלא הלאם את לחס רע עין כי גורם רעם לעלמו בע"הו' וצ"ס"ג .

שנאי' יקן נמצא בו דבר טוב ויש עין שהוא כנגד כסה זכוי' שנאי' וחוטא ארץ יאבד טובה הרבה . ואין שוקלין אלא בדעתו של אל דעות והוא הודיע היאך עורבין הזביות כנגד העונות :

ויחי יום ה תורה

להמשיך מתי"ת ד"ה יהוה נפס' י יה יהוה רוח יוד הא ואי הא יהוה מיה ימדה ה דמלוי' הה אל פס' צ"ן שבעשים ציקוד מולס :

ויאמר יוסף אל אביו לא יבן אבני פירצה הבכר שים ימינה ער- ראשו : * **ואמר יוסף לאביו לא יבן אבא ארי דין בוכרא שו ימינה ער רישיה :** * **וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי גם הוא יהודה קעם וגם יהוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו**

וְזָרְעוּ יְהוּה מְלֵאכֵי הַנְּהוּמִים: וְסָרִיב אֲבוּהוּ וְאָמַר יָדְעָנָא בְרִי יָדְעֵנָּה
 אֵפֶה הוּא יְהִי לְעַם וְאֵפֶה הוּא יִסְגֵי וְכִרְם אֲחֵהוּ זְעִירָא יִסְגֵי מִנְהִי
 וּבְנֵהוּ יְהוּזַן שְׂרִישׁוֹן בְּעַמְמִיא: וְיִכְרַכְם בְּיוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר
 בְּךָ יִכְרַךְ יִשְׂרָאֵל לְאִמּוֹר יִשְׁמַךְ אֱלֹהִים כְּאִפְרַיִם וּכְמִנְשֵׁה וְיִשֵּׁם
 אֶת־אִפְרַיִם לְפָנֵי מִנְשֵׁה: וְיִכְרַכְיֵנוּן בְּיוֹמָא הַהוּא לְמִימְרֵךְ בְּךָ
 יִכְרַךְ יִשְׂרָאֵל לְמִימְרֵךְ יִשׁוּיְנֵךְ כְּאִפְרַיִם וּכְמִנְשֵׁה וְשׁוּיֵי יֵת
 אִפְרַיִם קִדְם מִנְשֵׁה: וְיִאמְרֵךְ יִשְׂרָאֵל אֲרִי־וֹסֵף הִנֵּה אֲנִי מֵת
 וְהָיָה אֱלֹהִים עִמָּכֶם וְהִשִּׁיב אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ אֲבֹתֵיכֶם: וְיִאמְרֵךְ
 יִשְׂרָאֵל לְיוֹסֵף הָאֵל אֲנָא מָאִית וְיְהִי מִימְרָא דְרֵי בְּסַעֲדִכּוֹן וְיִתִּיב
 יִתְכוֹן לְאַרְעָא דְאֶבְהִתְכוֹן: וְאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שְׂכָם אַחַד עַל־
 אַחַד אֲשֶׁר לְקַחְתִּי מִיַּד הָאִמְרִי בְּחַרְבִּי וּבְקִשְׁתִּי: וְאֲנָא יְהִיבִית
 לְךָ חֹלֶק חָדָשׁ יַתִּיר עַל אַחַד דִּי נְסִיבִית מִיַּדָּא דְאִמּוֹרָאֵה
 בְּצִלּוֹתֵי וּבְבַעֲוֵתֵי:

בְּיָמֵי מִיכָיִם אֲב

לְמַסְקֵךְ מִיכָיִם דְּזִ"ל צְבֹאוֹת נֶסֶס צַב צַב צְבֹאוֹת רוּחַ יְהוּה נֶסֶס דְּלֵיל אֲדִנִי נֶסֶס דְּהוּד
 יְהוּה מִיכָיִם יְהוּה מִיכָיִם דְּלֵיל מִיכָיִם דְּהוּד אֵל שֶׁס בְּיָן שְׂבַעֲסִים:

וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ שֶׁרְמָה וַיֹּאמֶר לְאִמּוֹ וְרַמְהָ אֵת שְׂאֵרֵת אֶת־
 אֲבִישָׁן הַשְּׂנַמִּית לְאֲדִנְהוּ וּשְׂאֵרֵי־לוֹ אֶת־הַמְּלוּכָה בְּיָד
 הוּא אֲחִי הַגִּדּוֹל מִמֶּנִּי וְלוֹ וְלֹא־בִיתְךָ הִכְהֵן וְלִי־וְאֵב בְּיָדְךָ:
 וְיִתִּיב מִרְכָּא שֶׁרְמָה וַיֹּאמֶר לְאִמְיָה וְלִמְאָא אֵת שְׂאֵרָא יֵת
 אֲבִישָׁן דְּמִן שׁוֹנִים לְאֲדִנְהוּ וּשְׂאֵרֵי לִיהִ יֵת מִלְּכּוּתָא אֲרִי הוּא
 אֲחִי קִישִׁישׁ מִנִּי הִלָּא בְּעֵצָה הוּוּ הוּא וְאִבְיָתֵךְ כְּהֵנָּה וְיִוֹאֵב בְּרִי
 עֲרֻיָּה: וַיִּשְׁבַּע הַמֶּלֶךְ שֶׁרְמָה בִּיהוּה לֵאמֹר כִּי יַעֲשֶׂה־לִּי
 אֱלֹהִים יִכְהִי יוֹסֵף כִּי בְּנַפְשׁוֹ דְּבֵר אֲדִנְהוּ אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה:
 וְקִים מִרְכָּא שֶׁרְמָה בְּמִימְרָא דְרֵי לְמִימְרֵךְ בְּדִין יַעֲבֹד לִי אֱלֹהִים
 וּבְדִין יוֹסֵף אֲרִי בְּנַפְשִׁיהּ מִרִיר אֲדִנְהוּ יֵת בְּתַנְמָא הַדִּין:

מְצוֹדֵת דוּד

(א) וְלֵגֶם אֵת שׁוֹלֵת וְכִי וְשִׁלְטוֹ וְכִי: כִּי שְׁלֵטָה הִכִּין כְּדַבֵּר
 אֲשֶׁר יִכְבַּשׁ תּוֹחֵל לְעוֹרֵר עַל הַמְּלוּכָה וְלֵאמֹר אֲנִי דְּבִרִי הַתּוֹלֵד
 וְשִׁחֻק לְמַעַן הַשְׁחֵל דְּבִרֵי הַמְּלוּכָה הַלֵּל עוֹב שִׁלְטוֹ
 לוֹ אֵת הַמְּלוּכָה בְּעַלְמֵי עַל כִּי הוּוּת הוּוּת הַגְּדוֹל עֲמִינוּ וְכַאֲשֶׁר
 אֲמַר הוּוּת בְּקִדְמוּת שְׁחֵלְתוֹ: וְלוֹ וְכִי: רִ"ל וְכִי שְׂחֵשֵׁת

וְעֵתָה חִי־יְהוּה אֲשֶׁר הִכְיֵנִי וַיּוֹשִׁבֵנִי יְהִי עַל־כַּפָּא דְּדוּד אֲכִי
 וְאֲשֶׁר עֲשָׂה־לִּי בֵּית כַּאֲשֶׁר דְּבֵר כִּי הַיּוֹם יוֹמַת אֲדִנְהוּ: וְכַעַן
 קִים הוּא יִי דֹאֲתַקְנֵנִי וְאֹתִיבְנִי עַל כּוֹרְסֵי מְלְכֵי תֵּא דְּדוּד אֲבָא
 וְדִקְסִים לִי מְלָכוֹ כְּמָא דְּמִלִּיר אֲרִי יוֹמָא דִּין יִתְקַמֵּיר אֲדִנְהוּ:
 וְיִשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שֶׁרְמָה בְּיָד בְּנֵיהוּ בְּנֵי־הַיּוֹדֵעַ וַיִּפְנַע בּוֹ וַיִּמַּת:
 וְיִשְׁלַח מִרְכָּא שֶׁרְמָה בְּיָד בְּנֵיהוּ בְרִי יְהוּדֵעַ וְיִשְׁרִיט בֵּיהּ
 וְקַמְרִיָּה: וְלֹא־בִיתְךָ הִכְהֵן אֲמַר הַמֶּלֶךְ עֲנִתְתָּ לְךָ עַל־שְׂדֵיךָ
 כִּי אִישׁ מוֹת אֶתְהּ וּבְיָוִם הַזֶּה לֹא אִמְיָתְךָ כִּי־נִשְׂאֵת אֶת־אֲרוֹן
 אֲדִנִי יְהוּה לְפָנֵי דְּדוּד אֲכִי וְכִי הִתְעַנִּית בְּכָל אֲשֶׁר־הִתְעַנָּה אֲכִי:
 וְלֹא־בִיתְךָ כְּהֵנָּה אֲמַר מִרְכָּא לְעֲנִתוֹת אֲזִיר לְךָ לְקַרְוֵךְ אֲרִי
 גְּבֵר חֵיב קְשׁוֹר אֵת וּבְיוֹמָא הַדִּין לֹא אֶקְמְלֵינְךָ אֲרִי גְּמַלְתִּית
 אֲרוֹנָא דְרֵי אֱלֹהִים קִדְם דְּדוּד אֲבָא וְאֲרִי אֶתְעַנִּיתָא בְּכָל דִּי

אֶתְעַנִּיתָא אֲבָא:

מְצוֹדֵת דוּד

לוֹ אֵת הַרְחֵל חֵלְטוֹ כִּן שְׁחֵלְטוֹ לְאִבְיָתֵךְ לְוֹאֵב אֵת הַיָּהוּ
 לְמַעַן הוּוּת כִּי כּוֹלֵם הַמַּעַל אֶתְהּ לְעַנְיֵן יִחְזָקוּ בְּשֵׁלְטָה:
 (ב) כִּי עֵשֶׂה וְכִי הוּוּ עֵינֵן שְׂבוּעָה וְנֹסֶה וְלֹא אֲמַר וְכּוֹסֵב
 הַרְחֵב מְקַרָּא: כְּכַפְּסוֹ בְּחִבּוּיֵן נֶסֶס יִי יוֹמַת עֵלִיבֵס:
 (ג) עֵשֶׂה לִי בֵּית: רִ"ל בֵּית מְלוּכָה וְהוּוּ כַּסֵּל עֵינֵן בְּחֵיט
 (ד) וַיִּפְנַע בּוֹ: וְהָף כְּסִיִּם כִּסֵּן וְחִסּוֹר לְעַמָּא נִתְתָּ הַמַּעַל
 שִׁירָשׁ מִמֶּנּוּ עוֹד כִּן נֶסֶסֶתוֹ: (ה) וְלֹא־בִיתְךָ אֲמַר: בְּרִחוּתוֹ
 שְׂדֵינֵן עוֹמֵד בְּחִרְוֵן בְּחַת עֵלִי לְאֲדִנְהוּ לְקַחַת אֵת אֲבִישָׁן:

כְּתוּבִים מְשָׁלִי

כְּמַסְקֵךְ מִיכָיִם וּמְלוּכָת דְּזִ"ל שׁוֹן דְּלֵיל יוֹד נֶסֶס שׁוֹן דְּלֵיל יוֹד רוּחַ יְהוּה נֶסֶס דְּיִסְד
 א אֵד אֲדִנִי נֶסֶס אֲדִנִי רוּחַ אֲרֵף דְּלֵיל נּוֹן יוֹד נֶסֶס דְּמְלוּכָת יִף הַרְוֵן הַרְוֵן מִיכָיִם יִסְד
 דְּיִסְד יְהוּה מִיכָיִם יְהוּה דְּמְלוּכָת אֵל שֶׁס בְּיָן שְׂבַעֲסִים

וַתַּעֲבֹת יְהוּה עֲקֻשֵׁי־לֵב וַרְצוֹנוֹ תִּמְיָמִי דְרָךְ: מְרַחֵק אֲלֵהָא
 קַעֲקִימֵי קַבָּא וְצַבִּי בְּאֶרֶץ דְּתִמְיָמִין: יָד לְיָד רֵאֵי־
 יִנְקָה רַע וְזָרַע צְדִיקִים נִמְרָט: דְּמִוִּשִׁישׁ אִידָא עַל חֲבֵרִיהּ לֹא
 מְזַדְּפֵי מִן בִּישְׁתָּא וְזָרַעַת דְּצְדִיקֵי מִתְפָּרֵק: גַּם זָהָב בְּאֵף
 חֲזִיר אֲשֶׁה יִפְהָ וְסָרַת טָעַם: קַדְשֵׁי דְּדִהְבָּא בְּנִחְרֵי דְּחִזְרִיתָא
 חִיבְנָא אֶתְתָּא דְּשִׁפְרָא וְסָרִי טָעַמָּא: דְּתַאֲוֵת צְדִיקִים אֲדִי־

מְצוֹדֵת דוּד

(א) עֲקֻשֵׁי לֵב: מְרַחֵק לְאֵלִים יִשְׂרָאֵל וּמְחַשְׁבוֹת לֵב לְעַקְשׁוֹת:
 תִּמְיָמִי דְרָךְ: הַמַּעַל כְּדִרְכּוֹ וּמְשׁוֹם מְחַתְרוֹ לְגַלְלוֹת הוּוּ יִרְלֵה
 לֵב: (ב) יָד לְיָד: מִיּוֹדוֹ שֶׁל מְקוֹם יֵשׁ הַגְּמוּל לִיר הַמְּחַוִּיב
 וְלֹא יִקָּה הַרַע מִמֶּנּוּ כִּי לֹא תִשְׁבֹּז דִּיקָס אֲכַל זָרַע זְדִיקִים
 לְעַמְמִים מִלְּעוֹן מִן הַרַע אֲשֶׁר יִשְׁלַח עֵלִיבֵס כְּעַבְדֵי זְבוֹת
 בְּשִׁרְוֹן מַעֲשֵׂה הַלְבוֹת: (ג) גַּם זָהָב: בְּמִן חֵלְטוֹ שִׁימוֹ גֹּסֶם
 לְמַחְסוֹר יִסִּים לוֹ:

טוב תקנות רשעים עברה : **ד רנתא דצדיהי במבתא וסבורא דרשיעי ברונזא** : **ה יש מפזר ונוסף עוד וחשיך מישר אדיר למחסור** : **ה אית דפריד ומוסיף תיב וחשיך מן תרצותא חוסרנא ליה** :

מצודת דוד

זהו צדק חזיר הטוב לא תשומר העני הזה להקטע זה אצל והכלל אותה בזה כי דוד אשה ישא אשר כרה ממנה עטם ועלת החכמה כי לא תשומר יפה להמחרת לה לא להאחר לה ולאחר למשל על מי שמלא חכמה ואינו משמש בה לחכמת התורה כי אם לרמות חברות

משנה זבחים פרה יב

פרק יב טבול יום . טעם ועלה ולא העריב שגשו : **זמחוסר כפורים** : **אינן חולקים בקדשים** . **כלי אמצעי דהוד דמלכות דיצירה אר**

אלה ארהי ארהים

טבול יום ומחוסר כפורים אינו חולקין בקדשים לאכול לערב אונן נוגע ואינו מקריב ואינו חולק לאכול לערב . בעלי מומין מומין עוברין . חולקין ואוכלין . אבל רא מקריבין . וכל שאינו ראוי לעבודה אינו חולק בבשר . וכל שאין לו בבשר אין לו בעורות . אפילו טמא בשעת זריקה דמים . וטהור בשעת הקטר חלבים . אינו חולק

חולק

ורמינהו אונן טבול ואוכל את פסחו לערב אצל לא בקדשים א"ר רמינה ל"ק כן בפסח . ואיירי דאכיל פסח אכיל נתי קדשים . והתם כו' וה"ק אצל לא בקדשים של כל ימות השנה כו' : גמרי : בין כו' . בגמרי יליף להו נקרא ועתו"ט : לא כו' . בת"כ צעל מוס טובר מנין וכתיב כל זכר צבני אהרן ואכלני . כבר אמר ומן הקדשים יאכל : וטהור בשעת

מנין חלמוד לומר כל אשר צו מוס לא יקרב : הקטר חלבין . שהיו כל הליל כגון טעם בבשר כו' . שנאמר עור העולי אשר הקריב וטהור בהערב שגש : אינו חולק . שאין הכתב נטח לו יחי . כך מלאחי : (ד) וכן כי הר"מ ולפי"י יש לפרש דרבות' דאפי" קא נשנוע לן דכ"ש אפי" כי טהור זריקי' וטמא בהקטר דמינאחו קרובי לשעת חלוק ואכילי אצל בגמרי דייקי' דהא טהור בשעת זריקה וטמא בשעת הקטר חולק מנתיהין דלא כאז' שאול דאנוי עד שיהי כו' . ולפי"י רבות' דאפי" לא קאי אלא משום דטהור בשעת הקטר . ונרא' דפירשו כאז' שאול משום דאזע"י דר"א נטמי' בתיים (כפ"י הר"ב) קאי אליביה ועתו"ט : (ה) ואף על כל דבמוד' חן לאחר הפשטן עורותיהן לכהן מנתיהוהו דאין הפשטן קודם זריקי' פרשי' משוי' שאסור לשהות הדם כל כך ומנתי' דלקטן אי אחרני דאפשיט קודם זריקי' ונפסל הבשר זורק הדם . עורותיהם לכהנים שהדם נראה על העור צפ"ש גמרא . לכהנים . ומה שאמר עולה שעלת' צ"איש אינו ר"ל עלתה משום חובה אצל ר"ל עלתה נבגי המזבח . הר"מ : (י)

חולק בבשר שנאמר המקריב את דם השלמים ואת החלב מבני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה : **(ב) כל שלא זכה המזבח בבשרה לא זכו הכהנים בעורה שנאמר עולת איש . עולה שעלתה לאיש . עולה שנשחטה שלא לשמה . אף על פי שלא עלתה לבעלים . עורה לכהנים . אחד עולת האיש ואחד עולת האשה עורותיהן לכהנים . (ג) עורות קדשים קלים לבעלים . ועורות קדשים לכהנים . ק"ו מה אם עולה שלא זכו בבשרה . זכו בעורה . קדשי קדשים שזכו מזבח יוכיח . שאין לו עור מכל מקום . (ד) כל הקדשים שאירע בהן פסול קודם להפשטן . אין עורותיהם לכהנים . לאחר הפשטן . עורותיהם לכהנים . אמר רבי חנינא סגן הכהנים מימי לא ראיתי עור יוצא לבית השריפה : א"ר עקיבא מדבריו למדנו שהמפשיט את הבכור . ונמצא**

מנין חלמוד לומר כל אשר צו מוס לא יקרב : הקטר חלבין . שהיו כל הליל כגון טעם בבשר כו' . שנאמר עור העולי אשר הקריב וטהור בהערב שגש : אינו חולק . שאין הכתב נטח לו יחי . כך מלאחי : (ד) וכן כי הר"מ ולפי"י יש לפרש דרבות' דאפי" קא נשנוע לן דכ"ש אפי" כי טהור זריקי' וטמא בהקטר דמינאחו קרובי לשעת חלוק ואכילי אצל בגמרי דייקי' דהא טהור בשעת זריקה וטמא בשעת הקטר חולק מנתיהין דלא כאז' שאול דאנוי עד שיהי כו' . ולפי"י רבות' דאפי" לא קאי אלא משום דטהור בשעת הקטר . ונרא' דפירשו כאז' שאול משום דאזע"י דר"א נטמי' בתיים (כפ"י הר"ב) קאי אליביה ועתו"ט : (ה) ואף על כל דבמוד' חן לאחר הפשטן עורותיהן לכהן מנתיהוהו דאין הפשטן קודם זריקי' פרשי' משוי' שאסור לשהות הדם כל כך ומנתי' דלקטן אי אחרני דאפשיט קודם זריקי' ונפסל הבשר זורק הדם . עורותיהם לכהנים שהדם נראה על העור צפ"ש גמרא . לכהנים . ומה שאמר עולה שעלת' צ"איש אינו ר"ל עלתה משום חובה אצל ר"ל עלתה נבגי המזבח . הר"מ : (י)

דנמך קרא מועטינן דהא ילפינן מהדדי בגמרי שזה דלה לז' חוס' : (י) כלומר דמקרי עולת הקדש ולא עולת איש . עתו"ט : (ח) דריית' בגמרי . והר"ב לא הקדים לכתוב דכתיב כו' לרמוז על רישא דברייתא דלתנא דנתי' דיליף לקדשי קדשים בק"ו א"ל מיעוטי לקדשים קלים אלא משום סיפא בצדך נקט לה . ר"ל עתו"ט : בעורו אצל צבשרו לא דאפי" להאכילו לכלב ולעכו"ם אסור דדרשינן ואכלת . ולא לכלבך (כלו' דבר שאינו עומד אלא לכלבך) אצל נירי דמז' לדודת' לזשחרי לגמרי כדחן צמ"ז פ"ה דצמרות

כהנים צצקין . לא זכו צבור . אין זו הוכחה : שאין . לנמצא עור צב"מ . אצל צבנהי נלינו שזכו בעור העולי וק"ו שזכו בעורות קדשי קדשים : (ד) אין . עורותיהן לכהנים . אלא נשרפים עם עורן : לא ראיתי עור יוצא לבית השרפה . לאחר שהופשט אס ננאלת טריפה אף על פי שפסול זה ה"י צו קודם הפשט . הואיל ולא ניכר עד לאחר הפשט : שהמפשיט את הבכור ונמצא טריפה . הא קמ"ל ריש דאפי' צכור צעל מוס הנשחט צמדי' על מונו . ולא התירו הכתוב אלא באכילי דכתיב צשטרך

האכלנו . אבל אם נת עורו אכור ועטון קבורי
 והשמעין ר"ע דהיכי דלא הוכר טרפתו עד
 לאחר הפשטו שרייה שמיטתו והפשטו לעורו כאילו
 מרק דמו בנקדש : שיאותו ההגני בעורו .
 ואינו נקדש : אין רא
 ראינו ראייה . שמה לא
 אירע ציונו טיולי טריפי
 לאחר הפשט . ולא
 אירע וקרפוחו הוא לא
 ראה : אלא יוצי לבית
 השריפה . הוליל וקודם
 הפשט בזה . והלכי
 כר"ע בצבור בעל מוס
 כשהטירו מונחי . אבל
 לא הטירו מונחי לא
 (ט) . והלכי כחמיס
 בצבור תמיס דבשר בקבורי
 והטור בשריפי (י) :
 (ה) פריס הנשרפים .
 פר כסן נתיס . ופר
 העלס דבר על צבור . ופר
 של יחי . ושעירי
 הנשרפים . שעירי יחי
 ושעירי ע"ז : נשרפים
 בבית הרשן . חוק לגי
 מחנות . ובבית עולמים
 חוק לירושלים . דכתיב
 בזה אל מחוק למחי .
 כלומר חוק לגי מחנות .
 משמא"ם בנדים .

ונמצא טרפה שיאותו הכהנים בעורו
 וחכ"א אין לא ראינו ראייה אלא
 יוצא לבית השרפה . (ה) פריס
 הנשרפים ושעירי הנשרפים בזמן
 שהם נשרפין כמצותי נשרפין בבית
 הרשן ומשמאין בנדים . ואם אינן
 נשרפין כמצותן . נשרפין בבית
 הבירה . ואינן משמאין בנדים .
 (ו) היו סובלין אותן במוטות יצאו
 הראשונים חוץ לחומת העזרה .
 והאחרונים לא יצאו . הראשונים
 משמאין בנדים . והאחרונים אינן
 משמאין בנדים . עד שיצאו . יצאו
 אלו ואלו . אלו ואלו משמאין
 בנדים . רבי שמעון אומר אלו
 ואלו אינן משמאין בנדים עד שיוצת
 האור ברובן . ניתך הבשר . אין
 השורף משמא בנדים :

תו"ט . (ט) וכזה הראש שחי בקבורי : (י)
 וכ"פ הר"מ בצבורי פ"ב מה"כ . ולא כן פסק
 בה"ח"מ אלא דבשר בשריפי וכ"ד ר"ש והוספי דהוי
 בכלל כל שפטלו בקודש בשריפי ודלא כח"מ דפשיט
 דמילתין דפ"ג דמנחות
 דמשמע חס דטריפי
 לא הויא בכלל שפטלו
 בקודש . ותו ק' אהאי
 העור בשריפי כשהבשר
 בקבורי . ועתוי"ט :
 (יא) כלומר שחר הבית
 גם כן בכלל המקדש הוא
 ולפיכך נקרי בית הבירה
 שכל המקדש קרוי בירה
 כר"ע לקיט בגמרי .
 (יב) וכן לי הגר"ת
 השורף משמא בנדים .
 ולא המליט את האף ולא
 המסדר את העצמי
 ואחרו השורף המקייע
 בשעת שריפי . ומסיס
 הר"מ כגון המהפך בצב
 והמשליך עליו והמהפך
 בזה והצות גלגל כרי
 שהבשר האף וכ"ל
 בתו : (יג) יש לתמוה
 דהול"ל לאחר שניתך
 כלטיפי דמתניתין והיינו
 בחצילת השריפי דעדיין
 לא נע"י אפר וכדלמי
 בגמרי דאי"י צינייהו בין ט"ק דבריית' לר"ש
 תו"ט . וע"ש :

לעוסקים בזה כדכתיב והשורף אותם יכבס
 בגדיו . וכ"מ שלאחר יכבס בגדיו לא בצב
 הצנדים שהיו לבוש טעונין כבוס . אלא כל
 בגד שהיו נוגע בו בעורו מחובר לטמא נטמא וטעון כבוס . שלא כמצותן . כגון שנפסל
 וטעונין שריפי כשאר פסולי המוקדשים . בבית הבירה . פשיט צעורה ופשיט צהר הבית :
 כיצד אירע בהן פסול קודם יציאתן מן העזרה בין קודם זריקין בין לאחר זריקת נשרפין בבית הרשן
 הגדול שבגמרי . אירע בהן פסול אחר יציאתן מן העזרה . נשרפים בבית הרשן שבהר הבית .
 והיו בית המקדש (יא) : (י) היו סובלין אותן . את הנשרפים כמלחין היו נושאים אותן במוטות
 להוליכן לבית שריפתן . הראשונים . בני אדם הנושאין במוטות אותן שבראש האף יולאים ראשונים
 והאחרונים שבראש השני לא ילאו : ניתך הבשר . נגמיה שריפתן . אין המשייע שוב בהן מטמא
 בנדים . אבל מקמי הכי כל המשייעין בשעת שריפי (יב) משמא"ם בנדים דכתיב והשורף אותם
 יכבס בגדיו בשעת שריפי . יכול המשייע לאחר שנטעו אפר (יג) משמא"ם בנדים תלמוד לומר
 אותם . אותם משמא"ם בנדים . נעשו אפר אינו מטמא בנדים ופריס הנשרפים ושעירי הנשרפים
 עלמין אין מטמאין אדם ובנדים שנוגעים בזה אלא המתעסק בשריפתן טמא מגזרת הכתוב :
 לדברי רבנן משילאו הסובלים במוטות ולדברי רבי שמעון משילת האור ברובן . ואין הלכה
 כרבי שמעון :

גמרא ובהים דף קיה ע"א הלכה ה כלל החיצון דהוד דמלכות דבריה במוכן
הרשי קדשים וכולי מנא הני מילי אמר רבי אושיעיא דאמר קרא השמר

לך פן תערה עולותיך בכל מקום אשר תראה בכל מקום
 אשר תראה אי אתה מעלה אבל אתה אוכל בכל מקום שאתה רואה אימא
 בכל מקום שאתה רואה אי אתה מעלה אבל אתה זוכה בכל מקום
 שתראה א"ר ינאי אמר קרא שם תעלה עולותיך ושם תעשה : רבי אבדימי
 בר חסא אמר אמר קרא ולו תאנת שילה מקום שכל הרואה אותו מתאנה
 עליה על אכילת קדשים שלו רבי אבהו אמר קרא בן פורת יוסף בן
 פורת עלי עין עין שלא רצתה ליוון ולהנות מדבר שאינו שלו תזכה ותאכל
 במלא עיניה רבי יוסי בר חנינא אמר ורצון שוכני סנה עין שלא רצתה
 ליהנות מדבר שאינה שלו תזכה ותאכל בין השנואים תנא רואה שאמרו
 רואה כולו ולא המפסיק בינו לבינו אמר ליה ר"ש בן אליקים לר"א אסברא
 לך כגון בי כנישתא דמעון אמר רב פפא רואה שאמרו לא רואה כולו
 אדא רואה מקצתו בעי רב פפא עומד ורואה יושב ואינו רואה מאי בעי רב
 ירכיח עומד על גבי הנחל ורואה יושב בתוך הנחל ואינו רואה מאי תיקו :

השמר לך . משמא"ם אל המנחה קרוי קרא : ולו
 תאנת שילה . פירשי תיפסתי ולא מלחמי
 במקרא אבל מלחמי ועבר מרחה תאנת שילה ציושע ע"ז
 לשון תאנת ואיני סבוי מתלחחין ורואין שמסס סיו זכרין
 אכילת קדשים שהייה במקום מרואתו : שאיני סנו . אשת
 אהוני : כן פורת יוסף . לשון פריס ורביס מקום אכילת
 קדשים נתרבה לו על ידי העין ושילה בתלוק של יוסף סיה
 ורלון . ע"י רלון שלא ריה ליוון ממה שאיני סנו : בין
 שנוא"ם : שילה קדשו נאכלין אף בגבולי שר שניס
 ששנאו"ם . כי כשתח דמעון . משס סיו רואים את שילה
 ולא סיה דבר מפסיק : לא רואה כולו . לראות משמא"ם
 שילה כולו אלא מקלת :

זוהר וחי דף רמב ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא
דבר אחר ישכר חמור גרס רובן וגו' פתח ואמר לדוד ה' אורי וישי ממי אירא
 ה' מעוז חיי ממי אפחד כמה חביבין לינון מלין דאוריית' כמה חביבין לינון
 דמשתדלי באוריית' קמי קב"ה דכל מאן דאשתדל באוריית' לא דחיל מפגעי עלמא
 נטיר הוא לשילא נטיר הוא לתתי ולא עוד אלא דכפית לכל פגישי דעלמא ואחית לון
 לעומקי דתאומי רבא תא חוי בשעת דעאל ליליא פתחין סתימין כלבי וחמרי שריין
 ושטאן בעלמי ואחייביה רשו להבלא וכל בני עלמא ניימין בערסייהו וכשמסתהון לדריקי
 סלקין לאתצגני לעילא כד אתצג רוח לשון ואתשליג לילי' אתצרותי קדישא אתער
 בעלמי ואתער בכמה דוכתי זכאה חולקיה דהאור בר נש דאיהו קאים בהסי' שעתא
 ואשתדל באוריית' כיון דאיהו פתח באוריית' כל אינון זינין ביסין אפיל לון כנוקבי דתאומי
 רבא וכפית ליה נחמור ונחית ליה בעסארי דתחות עפרי דוואמי קשאר בניני כך ישכר
 דאשתדלותיה באוריית' כפית ליה לחמור ונחית ליה מהסווא גרס המטלות דאיהו סליק
 למקי עלמי וסוי מדוריה בין המשפזים בין זוסמי דטפסרא דעפרי הא חזי מה כתיב
וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד . וירא
 מנוחה כי טוב דא תורה שככתב ואת הארץ כי נעמה דא תורה שבעל פה ויט שכמו
 לסבול למסכל עולא דאוריית' ולדבקה בה יומי וילי ויהי למס עובד למחוי פלח
 להקב"ה ולא תדבק' ביה ולא תשא גרמיה ביה :

הלכה פסוקה   יוסף דחק   מוסר
 הרמב"ם ה"ל תשובה ס"ג   אמר
 (א) כל מי שניחם על המצות שעשה ותודא על הוביות
 ואמר בלבו ומה תועלת' בעשייתן הלאוי לא עשיתי

מספר דברים שכתובה דף ס"א
 רב הונא סנה . כתב להם אצורים אבל איש לחם
 שמלאכי השרת אונסים בקדושה ובנקיות אף ישראל

לכולם כן בקדושה וזמנות דמיון והתקדשותם אלו מים
 דלשונים וסייחם קדושים אלו מים אחרונים אלו ה' אלטיסם
 זו צרכת המזון וכל האוכל בקדושה וזמנות דומה למלחמי
 השרת: (ג) תכלי הסעודה של הצרכים אלו מים לזמן בני
 עם צרכת המזון סכום מלוא רבם מקודשת אלל המלחמים
 וחסו די על כן עברתם על עבדכם כי על כן חסו לסעוד
 אללי: (ג) צרכת המזון דלורייחם הסעודו לאומרה מיושב
 וישים אל לבו סכום מנדר להקדים על שנתן לו לאלכלו
 ורעדה ילכס לזמן כרחוי חס בעל נפש סוף:

אותן היו זה איבר את כולן ואין מוכרין לו שום זכות
 בעולם שנאי צדק הצדק לא העילו ביום רשעו איווה
 אלא בתוהו על הראשונות: (ב) וכשם ששוקלין זכויות
 אדם ועונותיו בשעת מיתתו כך בכל שנה ושנה שוקלין
 עינות כל אחד ואחד מכאי העולם עם זכויותיו ביום טוב
 של ראש השנה מי שנמצא צדוק נחתם לחיים מי שנמצא
 רשע נחתם למיתה והביטוי הולין אותו עד יום הכפורים
 אם עשה תשובה נחתם לחיים ואם לאו נחתם למיתה:
 (ג) אף על פי שתקיעת שופר בראש רשעה מורה הכתוב
 רפו יש בה כלומר ערוי ישנים משנתכם ונדרסין הקיבו
 אליו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושונים כל שנתם
 והשיבו ריבונם ומעליכם ויעווב כל אחד סכס דרכו הרעה
 ומחשבתו אשר לא טובה:

ליר ו תורה

כ"ו פסוקי שמו"ט נגד מילוי ב"ן וד' ה' ו' ה' ותעשה ממנו לירוף והיה בניקוד ששי

וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶרְבָּנָיו וַיֹּאמֶר הֲאִסְפוּ וְאֵנִידָה לָכֶם אֶת אֲשֶׁר-
 יִקְרָא אֲתֶכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים: ב הַקְּבָצוּ וּשְׁמְעוּ בְנֵי
 יַעֲקֹב וּשְׁמְעוּ אֶל-יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם: ג רְאוּבֵן בְּכֹרִי אֲתָה כְּחֵי
 וְדֹאשִׁית אוֹנִי יִתֵּר שְׂאֵת וַיִּתְּרֵעוּ: ד פָּחַז בְּמַיִם אֲרִי-תוֹתֵר כִּי
 עָלִית מִשִּׁבְבֵי אֲבִיךָ אוֹ חֲלָתָ יָצוּעֵי עֵרְבָה: ה שְׁמַעוּן וְלוֹי אֲחִים
 כְּלִי חָמֵס מִכְּרֵתֵיהֶם: ו בְּסֹדֶם אֲרִי-תִבְא נִפְשֵׁי בְּקֹהֶלֶם אֲרִי-
 תִתֵּר כְּבֹדִי כִּי בְּאִפְסֵם הָרְגוּ אִישׁ וּבְרַצְנָם עָקְרוּ-שׁוּר: ז אֲרוּר
 אִפְסֵם כִּי עֲזוּ וְעִבְרֵתֶם כִּי קִשְׁתָּה אַחֲרֵיהֶם בְּיַעֲקֹב וּבְיִצְחָק
 ח יְהוּדָה אֲתָה יוֹדוּךָ אֲחִיךָ יָדָה בְּעַרְףְּ אֲבִיךָ יִשְׁתַּחֲוֶוּ לָךְ בְּנֵי
 אֲבִיךָ: ט גִּוֹר אַרְיָה יְהוּדָה מִשְׁרַף בְּנֵי עֲלִיתָ פֶרַע רֶבֶץ בְּאַרְיָה

אונקלוס
 (א) ויקרא יעקב רבנא ואמר אתפגשו ואתו לכון ות די יערע ותכון בסוף יומיא:
 (ב) אתפגשו ושמעו בני יעקב וקבצו אולפן מן ישראל אבובן: (ג) ראוובן בוכרי
 את הילי וריש תוקפי לך הוה תוי למיסב תקתא חוקקין בכירותא כהונתא ומקכותא:
 (ד) על דאונקתא לקביל אפך הא כמייא ברם לא אהניתא חולקן יתיר לא תיסב ארי סלקתא
 בית משבבי אבוב בן אחיקתא קשוויי ברי סליקתא: (ה) שמעון וזיו אחין גברין גברין
 בארע תותבותהון עבדו גבורא: (ו) ברויהון לא הות נפשי באתפגשויהון לקמד לא נתתית
 מן יקרי ארי ברויהון קטלו קטול וברעההון תרעו שור שנאה: (ז) ליש רוגויהון ארי
 תקיף ותמיתהון ארי קשיא אפגבנין ביעקב ואיברנינו בישראל: (ח) יהודה את אודיתא
 וקא בהיתתא בך יודן אחך ידך תתקוף על געלי דבבך יתבררון שלאך יהון מחורין קנד
 דקמד ויהון מקדמין למשאך בשלמד בני אבוב: (ט) שלשון רבו בשירוא ובסופא יתרבא
 מקבא מדבית יהודה ארי מדין קטרא ברי נפשך סליקתא גיח ושרי בתקוף באריא וכליתא

וּבְרָבִיא מִי יִקְמָנוּ: י רֹא-יִסוּר שִׁבְטֵי מִיְהוּדָה וּמְחַקֵּק מִבֵּין
 רְגֵלָיו עַד בְּיָבֵא שִׁילַח וְרוּ יִקְחֵת עִמָּם: יא אֲסִרִי לְגִפְן עֵינָהּ
 וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֲתָנוּ בְּפִסַּם בֵּין לְבָשׁוּ וּבְרַס-עֵנָבִים סוּתָה: יב
 יב חֲכֵלִירֵי עֵינָם מִיִּזְן וּרְבֵן-שָׁנִים מִחֶרֶב: יג זְבוּלֵן לְחָף יָמִים
 יִשְׁבּוּן וְהוּא לְחֹף אֲנִיּוֹת וַיִּרְכְּתוּ עַד-צִידוֹן: יד יִשְׁשַׁבֵּר חֲמֹר
 גָּרֵם רֶבֶץ בֵּין הַמִּשְׁפָּחִים: טו וַיֵּרָא מְנַחֵם כִּי טוֹב וְאֲתֵה אֲרִיץ
 כִּי גַעֲמָה וַיֵּט שִׁכְמוֹ לְסֹפֵר וַיְהִי לְמַס-עֲבָד: טז דָּן יָדִין
 עִמּוֹ כְּאֶחָד שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל: יז יְהִידֵן נָחַשׁ עַל-יְדֵי-דָרָךְ שְׁפִיפֵן
 עַל-יְדֵי-אֲרָח הַנְּשֵׂא עֲקֵבֵי-סוּס וַיִּפֹּל רֶכְבּוֹ אַחֹר: יח
 לִישׁוּעָתָךְ קִנִּיתִי יְהוָה: יט גֵּד גְּדוּד יְגוּדְנוּ וְהוּא יְגַד עֲקֵבֵי: כ מֵאֲשֶׁר
 שָׁמְנָה לְחֵמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדָנֵי-מִלְכָּה: כא גַּפְתָּרִי אֵיךָ שִׁלַּח
 הַנְּתַן אֲמַרִי-שֹׁפֵר: כב בֶּן פָּרֵת יוֹסֵף בֶּן פָּרֵת עַל-יְדֵי-עֵינָו בְּנוֹת
 צַעֲדָה עַל-יְדֵי-שׁוּר: כג וַיִּמְרָרוּ וּרְבִי וַיִּשְׁמָחוּ בְּעַרְי הַצִּים *
 כד וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קִשְׁתּוֹ וַיִּפּוּזוּ זְרַעֵי יָדָיו מִיַּדִּי אֲבִיר יַעֲקֹב מִשָּׁם

עירו ק' סתו ק'
 אונקלוס
 רעה
 זכות מלכו דתועועיניה: (י) לא יעדי עביר שולמן מדבית יהודה וספרא מפני בנדיה עד
 עקמא עד דיתני משחא דדיליה הוא מקכותא וליה ושתמעון עממיא: (יא) וסחר ישראל
 לקרתייה עמא ובנון תיקליה יהון צדוקיא סחור סחור ליה ועבדי אוריתא באולפן עמית דר
 ארנון טב לבושהו כסותיה מיקא (מיקא) צבע זהורי וצבעונין: (יב) וסמקון טורתי
 בכרמיהו ישופון נעוהי כחמר יחורון כקעמיה בעיבור ובעדרי ענא: (יג) זבולון על ספר
 נממיא ושרי והוא יבבש מחורין כפפין וטוב ימא ויכור ותחומיה יהי מטי על צידון:
 (יד) ויששבר עתיר בנכסין נאחסתיה בין תחומיא: (טו) והוא חולקא ארי טב ונת
 ארעא ארי מעבדא פירין ויכפיש מחווי עממיא ושיצי ות דיריהון ודאישתארוון בהון יהון
 ליה פלחין ומסקי מסין: (טז) מדבית דן יתבחר ויקום גברא ביומיהו ותפריק עמיה
 ובשנהו ונהון כקדא שבטיא דישראל: (יז) יהי גברא דיתבחר ויקום מדבית דן אומתיה
 תתרמי על עממיא ומחתיה תתקיף בפלשתאי כחיוי חורמן ושרי על אורחא וכפיתיא
 וכמון על שביקא וקטיד גברי משרות פלישתאי פרשין עם רגלאין ועקר סוסין ורתוכין וימגר
 רוכביהון לאחורא: (יח) דפורקנה ספרות יי: (יט) מדבית גר משרית מויענין כד יעברון
 ות דרנא קדם אהיהון לקרבא ובנכסין סניאין יתובון לארעהון: (כ) דאשר טבא ארעיה
 והוא מרביא בתפגמוי מלכין: (כא) גפתרי פארע טבא ותרמי עדיביה נאחסתיה תמי
 מעבדא פירין יהון מודן ומברכין עליהון: (כב) ברי דמינ יוסף ברי דיתברך בגוון דנציב
 על ענא דמיי תרין שבטין ופקון מבנהו וקבון חולקא נאחסתא: (כג) ואתמררו ותיה
 ונקמיהו ואעיקו ליה וגברין וגברין בעלי פלגותא: (כד) ותבת בהון נביאותיה עד תקימ

רעה אבן ישראל : כה מאר אביך ויעזרך ואת שדי ויברכך
 ברכת שמים מעל ברכת תהום רכצת תחת ברכת שדים ורחם :
 כו ברכת אביך גברו ער ברכת הזרי עד תאות גבעת עולם
 תהיון קראש יוסף וקקדד גזיר אחיו :

אוריתא בסתרא ושווי בתוסקא רוחצניה בפן יתרמא דהב על דרעותי ואחסין מלכותא
 ותקוף דא תות ליה מן קדם אל תקופא דנעקב דבטימריה זן אבהו ובניו זרעא דישראל :
 (כה) מימר אלקא דאבוך ותי בסערך וית שדי ויברכך גב ברין דנתתן מטרא דשמיא מלעלא
 בקבו דנגרן ממעמקי ארעא מלכע ברכתא דאבוך ודאמף : (כו) ברכתא דאבוך ותוספן על
 ברכתא דיגרי בריכו אבהתי דחמידו קהן דברביא דמן עלמא נהיון קר אליו לרישא דיוסף
 וקקברא פרישא דאחוזי :

כדי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום הצננו תשלום כל
 הסדרה ותרגום והפטורה :

כו בנימין זאב ישרף בבקר יאכל עד וזרעב יחקק שולך :
 כז כר אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת אשר
 דבר להם אביהם ויברך אותם איש אשר כבדו בברכתו בראתם :
 כט ויצו אותם ויאמר אלהם אני נאסף אל עמי קברו אתי אל
 אבתי אל המערה אשר בשדה עפרון החתי : ל במערה אשר
 בשדה המכפלה אשר על פני ממרא בארץ כנען אשר קנה
 אברהם את השדה מאת עפרון החתי לאחות קבר : יא שמה
 קברו את אברהם ואת שרה אשתו שמה קברו את יצחק ואת
 רבקה אשתו ושמה קברתי את לאה : לב מקנה השדה והמערה
 אשר בו מאת בני חת : יג ויבר יעקב לצות את בניו ויאסף
 רגליו אל המטה ויגוע ויאסף אל עמיו : יד ויפל יוסף ער
 פני אביו ויבך עליו וישקדו : טו ויצו יוסף את עבדיו את
 הרפאים לחנט את אביו ויחנטו הרפאים את ישראל : יז ומלאו
 לו ארבעים יום כי בן ימלאו ימי החגטים ויכפו אתו מצרים
 שבעים יום : יח ויעברו ימי בכיתו וידבר יוסף אל בית פרעה
 לאמר אס-נא מצאתי חן בעיניכם דברו-נא באוני פרעה
 לאמר : ה אבי השביעני לאמר הנה אנכי מת בקברי אשר
 פריתי לי בארץ כנען שמה תקברני ועתה אעדה-נא ואקברה
 את אבי ואשובה : יט ואמר פרעה ערה וקבר את אביה באשר

זל
 זכ
 זכ
 זכ
 זכ
 זכ
 זכ

אונקלוס
 השבעד
 כו בנימין בארעיה תשרי שכינתא באחסנתיה ותבני מקדשא בצפרא ובפניא יהון מקרבין
 פהניא קורבניא ובעידן רמשא יהון מפלגין סותר חולקהון משאר קודשיא : כז כל
 אלו שבטיא דישראל תרון עשר ודא דמליל להון אבוהון ובריה ותהון גבר די כבדכתיה
 בריה ותהון : כט ופקיד ותהון ואמר להון אגא מתפגש לעמי קברו ותי לות אבהתי
 במערמא דבתקל עפרון חתא : ל במערמא דבתקל פפלתא די על אפי ממרא בארעא
 דכנען דובן אברהם ות חקלא מן עפרון חתא לאחסנת קבורא : לא תמן קברו ות
 אברהם וית שרה אשתיה תמן קברו ות יצחק וית רבקה אשתיה ותמן קברית ות לאה :
 כב וביני חקלא ומערמא די ביה מן בני חתא : לג ושערי יעקב קפוקא ות בנותי ובעני
 רגלתי קרסא ואתנגיד ואתפגיש לעמיה : א ונפל יוסף על אפי אבוהו ויבכא עלקוי
 וישק ליה : ב ופקיד יוסף ות עבדוהי ות אסותא דמתנט ות אבוהו ותנשו אסותא ות
 ישראל : ג ושלימו ליה ארבעין יומין ארי פן שלימו יומי חנטא ובכו זניה מצראי שבעין
 יומין : ד ועברו ימי בכיתיה וצמיר יוסף עם בית פרעה למימר אם בען אשכחית רחמין
 בעיעכוז מלילו כען קדם פרעה למימר : ה אפא קנים עלי למימר הא אגא מאית
 בקברי דאתקנית לי בארעא דכנען תמן תקברני ובען אספ בען ואקבר ות אבא ואתגב :

השביעה: ו יועל יוסף לקבר את אביו ויעלו אתו כר עבדי
 פרעה וקני ביתו וכל זמני ארץ מצרים: וכל בית יוסף ואחיו
 ובית אביו רק טפס וצאנם ובקדם עזבו בארץ גשן: ו יועל
 עמו גם דרכבנו פרשים ויהי המחנה כבוד מאד: ו יבא עד
 גרן האמד אשר בעבר הירדן ויספדו שם מספד גדול וכבוד
 מאד ויעש לאביו אבר שבעת ימים: ו ירא יושב הארץ
 הפגעני אתה אבר בגרן האמד ויאמרו אבר כבוד זה למצרים
 ערפן קרא שמה אבר מצרים אשר בעבר הירדן: ו יועשו
 בניו לו פן באשר צום: ו יישאו אתו בניו ארצה פגעו ויקברו
 אתו במערת שדה המכפרה אשר קנה אברהם את השדה
 לאחותו קבר מאת עפרן החתי ערפני ממרא: ו יושב יוסף
 מצרימה הוא ואחיו וכר העלים אתו לקבר את אביו אחרי
 קברו את אביו: ו יראו אחרי יוסף כימת אביהם ויאמרו לו
 ישממנו יוסף והשב ישיב לנו את כר הרעה אשר נמלנו אתו:
 ו יצו אריו יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר: ו כד
 תאמרו ליוסף אנא שא נא פשע אחיך וחמאתם כר הרעה
 נמרוך ועתה שא נא לפשע עבדי אלחי אביך ויבך יוסף
 בדברים אלו: ו יילכו גם אחיו ויפלו לפניו ויאמרו הננו קר

אונקלוס
 ו ואמר פרעה סק וקבור ית אביו כמא דקנים עקף: ו וסליק יוסף למקבר ית אביו
 וסליקו עמיה כל עבדי פרעה סבי ביתיה וכל סבי ארעא דמצרים: ה וכל בית יוסף
 ואחותיה ובית אביו לחור טקחון וענהון ותוריהון שבקו בארעא דגשן: ו וסליקו עמיה
 אף רתיבין אף פרשין ונהו משריתא סניאה קחרא: ו ואתו עד בית אחי דאמר די בעברא
 דירדנא וספרו ממן מספד רב ותקופ כחרא ועבר לאביו אבלא שבועא וימין: ו יא ותווא
 יתיב ארעא כנענאה ות אבלא בבית אחי דאמר ויאמרו אבלא תקופ דין למצראי על פן
 קרא שמה אבלא מצרים דבעברא דירדנא: ו יב ועברו בנהי ליה פן כמא דפקדינון:
 ו יב ונטרו יתיה בנהי לארעא דקנען וקברו יתיה במערת תמל כפלהא דזבן אברהם ות
 תקרא לאחסנת קבורה מן עפרון חתאה על אפי ממרא: ו יתב יוסף למצרים הוא ואחותיה
 וכל דסליקו עמיה למקבר ית אביו בתר דקבר ית אביו: ו ונתו אחי יוסף ארי מית
 אביוהון ויאמרו דקמא ישר לנא דבבו יוסף ואתבא יתיב לנא ית פל בשתא דנמלנא יתיה:
 ו ופקירו קות יוסף כמימר אביו פקיד קדם מותיה למימר: ו יו בדין תימרו ליוסף בבעו
 שבוק בעו לחובי אקו ולחמאיהון ארי בשתא נמרוך וקעו שבוק בעו לחובי עבדי אקחא
 דאביו ובקא יוסף במלכותיהון עמיה: ו ית ואלו אף אחוהי ונפדו קדמיהו ויאמרו הא

נוסח כוונת פשוטות לאשר בא בסוד הי לכוין כל יום הקי"ת עולם על פי כתבי הקדש
 האמתיים:

עשייה ת"ת תורה	נצח הוד נביאים	יסוד מלכות כתובים
כלי סמיון תפארת דז"א כפס יהוה: כלי אמלעי רוח י יה יהו יהוה: כלי פנימי כשמה יוד הא ואו הא לורות פנימים דכפס רוח כשמה מים יהוה	כלי סמיון נוי"ס דז"א נפש צבאות כלי אמלעי רוח צב צב צבא צבאות: כלי פנימי דכפס יהוה: כלי פנימי דכשמה לודי לורות פנימים דכפס דלגת יהוה דסוד יהוה	כלי סמיון יסוד דז"א נפש שין דלת יוד: כלי אמלעי רוח שין שין דלת שין דלת יוד: כלי פנימי דכשמה יאהדונהי כלי סמיון נוקבל דז"א א אד אדני לורות פנימים דכפס מים דיסוד י"ה ה"ה ה"ה דמלכות יהוה נוקבל דז"א:

יום ח' ס' זרעים	יום ח' ס' זרעים	יום ח' ס' זרעים
יום ג' ס' מועד	יום ג' ס' מועד	יום ג' ס' מועד
יום ג' ס' נשים	יום ג' ס' נשים	יום ג' ס' נשים
יום ד' ס' נזיקין	יום ד' ס' נזיקין	יום ד' ס' נזיקין
יום ה' ס' קדשים	יום ה' ס' קדשים	יום ה' ס' קדשים
יום ו' ס' מהרות	יום ו' ס' מהרות	יום ו' ס' מהרות

אצילות קברה
 ס"א כפארת דלילוט יכוין בו בכל יום שס יוד הא ואו הא

قطعة شظية مرئية من كتاب مجلدٓ visible fragment from bookbinding

قطعة شظية مرئية من كتاب مجلدّ visible fragment from bookbinding

